

ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΤΗΣ ΠΟΡΦΥΡΙΑΔΙ ΣΧΟΛΗΣ,
ΤΩΝ ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΩΝ.

60-

CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIOR ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

OPERA

EIUSDEM NIEBUHRII, IMM. BEKKERI, L. SCHOPENI,
G. ET L. DINDORFIORUM ALIORUMQUE PHILOGORUM
PARATA.

PARS XIX.

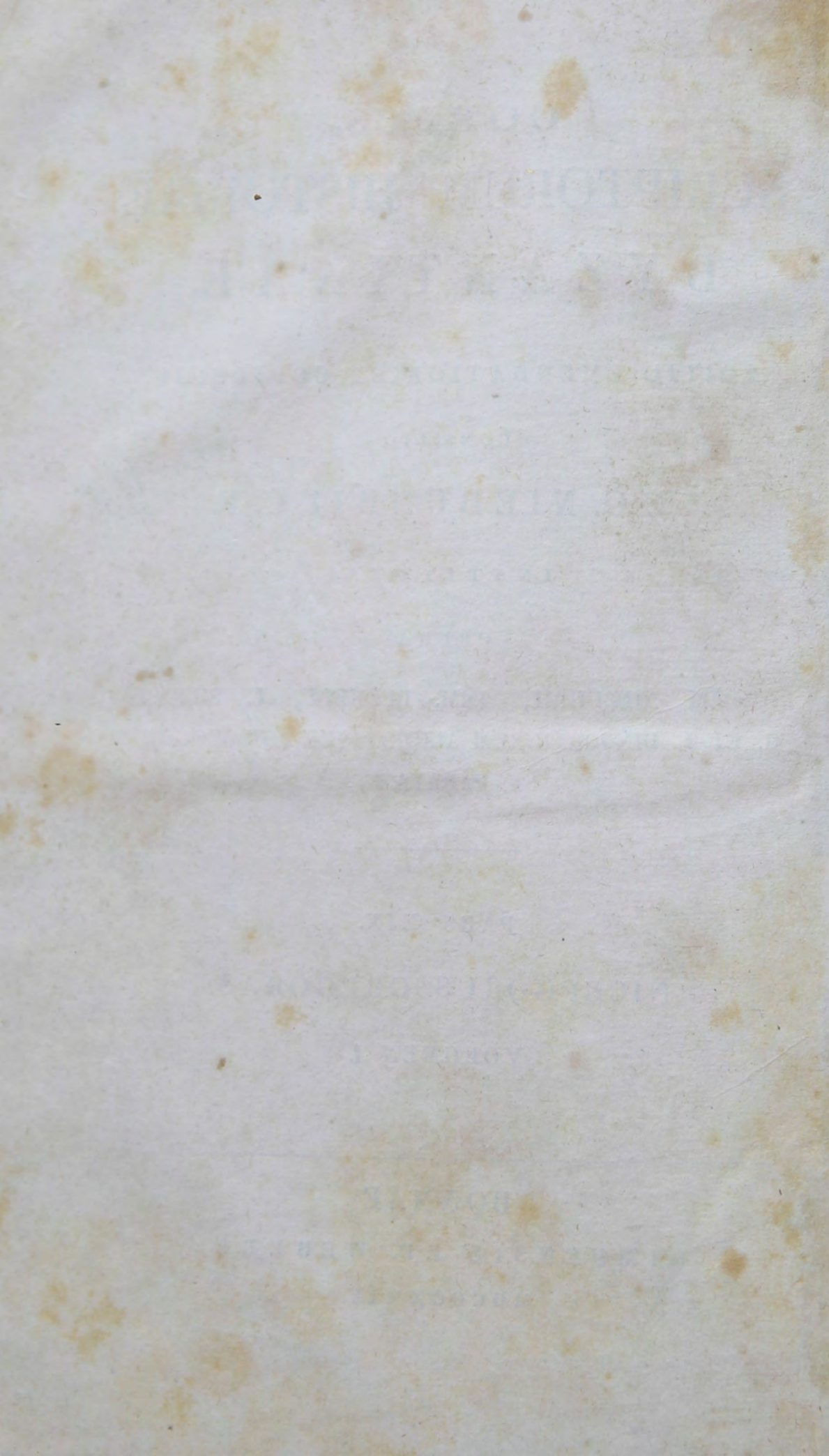
NICEPHORUS GREGORAS.

VOLUMEN I.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCGCCXXIX.

NICEPHORI GREGORAE
BYZANTINA HISTORIA

GRAECE ET LATINE

CUM ANNOTATIONIBUS HIER. WOLFII, CAR. DUCANGII,
IO. BOIVINI ET CL. CAPPERONNERII.

C U R A

LUDOVICI SCHOPENI.

V O L U M E N I.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXIX.

PRAEMONITUM.

Nicephori Gregorae Historiam Byzantinam, sive, ut ipse more graeco dicit, Romanam, primus in lucem protulit Hieronymus Wolfius Basileae anno 1562., graece et latine, nonnullis annotationibus de critico potissimum genere additis. Quae editio cum ex codicibus ducta esset perquam mendosis et qui undecim tantum libros priores, id est, paullo minus quam quartam totius operis partem complecterentur, accidit opportune, ut Ioannes Boivinus initio saeculi proximi, magno Ducangio auctore, huius scriptoris denuo vulgandi atque ad integritatem propius adducendi curam susciperet. Erat autem Io. Boivinus vir praestanti doctrina, et egregia librorum, maxime Parisinorum, copia instructus: quorum ope non solum ea, quae Wolfius mutila et lacunosa habet, quae sane innumera sunt, feliciter supplevit et alia haud pauca librariorum vitia sustulit, verum etiam altero tanto maiore librorum numero Nicephori opus locupletavit. Prodiit eius editio Parisiis e typographia regia anno 1702., tomis duobus, quorum prior libros undecim a Wolfio vulgatos continet, alter ineditos tredecim, quos ipse e MSS. eruit. Idem pollicitus est, se quatuordecim reliquos libros una cum Variorum opusculis, quae ad historiam eam illustrandam facerent, duobus aliis tomis comprehensos, editurum. Sed promissum non ap-

paruit, neque eius cura ultra librum vicesimum quartum processit. Illa postrema operis pars etiamnum inedita in bibliotheca Vaticana, partim etiam in Parisina, latet; unde ut in lucem eruditorumque usum aliquando prodeat, idque potissimum opera ill. Hasii, qui eius rei spem fecit, harum litterarum causa vehementer optamus. Nunc id operam dedimus, ut Nicephori historia, quatenus in editione Parisina extaret, in hoc Byzantinorum Scriptorum Corpore ad eiusdem editionis fidem exhiberetur atque adeo, novae recognitionis cura suscepta, correctior aliquot partibus et emendatior prodiret. In quo genere multum mihi profuit insignis variarum lectionum copia, quam Boivinus cum aliis e codicibus, tum praecipue e Parisino 2558, eximiae bonitatis libro, curiose congestam in marginibus editionis suae posuit. Adhibui praeterea lectionum varietates, quas e codice Vaticano idem amicorum opera describendas curaverat, sed cum serius, quam oportebat, Roma allatae essent, ad calcem tomi secundi inter Annotationes reiecerat. Hinc eas in sedes suas revocavi et si quae Wolfianis lectionibus meliores visae essent, in ipsum verborum ordinem admisi. Quod ubi faciendum putavi, vetus lectio prima Wolfiani nominis littera diligenter indicata est. Ceterum quidquid marginibus editionis Parisinae adscriptum legitur, quod rem criticam non attingat, id genus notarum omne Annotationibus ipsis inseram, quae extremo operi subiungentur.

Scribebam Bonnae, mense Augusto a. 1828.

IO. BOIVINI DEDICATIO.

L U D O V I C O

M A G N O.

Res gerere et leges dare populis Regium est. At non caetera omnia, tametsi minus illustria sunt, sic Principes magnos dedecent, ut Artium quoque et Scientiarum curam negligere, litterasque et libros aspernari debeant. Hoc certe apud omnes constat, Historiarum lectionem utilem admodum et frugiferam esse imperantibus. Itaque, REX AUGUSTISSE, qui huius generis libros oblatum Tibi veniunt, iis iusta ratio non deest, qua audaciam suam excusent; neque adeo mirum cuiquam esse debet, quod ego hos rerum Byzantarum Commentarios MAJESTATI TUAE ausim offerre. Enimvero me, id ut facerem, privatae etiam rationes, ac eae quidem graves, timidum ancipitemque perpulerunt. Eccui enim laboris mei fructum hunc et has velut studiorum primitias potius consecrassem quam Tibi, a quo id omne habui quod affero? Tu otium, Tu libros, Tu facultates suppeditasti. Regiis typis, Regiis sumptibus Tuis perfecta haec Editio. Opus ipsum magna sui parte ex Bibliotheca Tua prodit. Quod ad Historiam his libris comprehensam attinet, ea est eiusmodi, ut Francisci nominis non heredem modo ac vindicem, sed et quemcunque amatorem, vel primo narrationis exordio statim allecetet. Initium quippe est, capta a nostris Constantinopolis: divisum gentilibus Tuis, Balduino Flandro et Ludovico Blesensi, nobilissimum Imperium: Comnenorum opes accisae; vires attritae ac dispersae.

Magna haec et praeclara. Sed ulterius deinde progressis non minora occurrunt; Francorum ingens exercitus, sub CHRISTI signis militans: Asia subacta: res terra et mari a CAROLO, Divi LUDOVICI fratre, contra Michaëlem Palaeologum fortiter gestae: Catalanorum denique (nam et horum gloria ad nos pertinet) victoriae incredibiles de Turcis, de Byzantiis, de Achaeis. His, REX MAXIME, ornamentis insignem, et virtutis Francicae quibusdam quasi luminibus illustratam, *Nicephori Gregorae* Historiam benigne, ut spero, excepturus es. Habet vero Historicus ipse laudes proprias, quarum commendatione optimum Principem facile sibi conciliet; nobile apud suos *Philosophi* nomen: omnium fere doctrinarum professionem publicam: Imperatorum familiaritatem: supremam in Ecclesia Graeca dignitatis insignia repudiata: et (quo nihil apud Te, religionis verae defensorem, maius futurum est) labores pro recta Fidei doctrina ad extremum spiritum exhaustos. Sed quid ego haec Tecum, REX AUGUSTISSIME, alieno plane tempore? cum omnes cogitationes Tuas tot et tanta negotia sibi vindicant; cum cogendae undecunque legiones, classes armandae, munienda oppida; hostes non nostris solum, sed et sociorum finibus arcendi; cum denique et populorum salus, et Regum tutela, et totius paene orbis terrarum cura providentiam Tuam ad se revocant. Plura desino. At Tu, REGUM MAXIME, tum sapientibus consiliis, tum armis victricibus bella compone; ut, pace hostibus imperata, Tibi et Tuis longum vivas. Haec sunt vota publica. Hoc Religio, hoc alumnae Tuae, Artes et Scientiae; hoc novis quotidie per Te opibus florentes, Bibliotheca Regia et Luparaea typographia mecum vovent.

IO. BOIVINI
P R A E F A T I O.

Annus hic decimus quartus est, ex quo Carolus Ducangius, Vir de litteris praeclare meritus, mihi auctor fuit, ut Nicephori Gregorae libros sex historicos, qui in Bibliotheca Regia manuscripti extarent, Latine verterem; ut postquam absoluta esset editio Chronici Paschalis, cui ille manum extremam imponebat, ii sex libri, ad eos quos Wolfius vulgavisset adiuncti, Regiis typis mandarentur. Eram tum ego colligendis Libanii Epistolis intentus; et Latinas iam e Graecis feceram non paucas. Senis doctissimi consilio iuvenem me et novitium parere aequum fuit. Tametsi igitur amoenitatibus et elegantibus Libanianis mire delectabar, et ab iis aegre discedebam, tamen illi sum obsequutus; idque eo maxime, quod ad ipsius adhortationes accedebat voluntas illustrissimi Abbatis CAMILLI TELLERII, eximia indole praestantis et supra aetatem docti adolescentis, cui me et mea omnia studia voveram, Bibliothecae Regiae Praefecto, atque eo munere iam tum sese dignum probanti. Hic ut laborem impositum alacriore animo susciperem, etiam Patris, Viri summi, auctoritatem interposuit, non belli solum sed et scientiarum bonarumque artium curam demandatam a Rege tunc sustinentis.

His auspiciis ad libros Gregorae interpretandos aggressus laeta et fausta omnia mihi spondebam: sed res ipsa opinionem meam multum fefellit. Etenim paucis post diebus obiit is, qui mihi novum iter ingresso praecire ac praelucere unus maxime omnium poterat, optimus et eruditissimus Ducangius. Hac Byzantinae historiae face extincta, viae non satis gnarus laborem ac diligentiam subsidio mihi comparavi; et eorum sex librorum,

quorum ille vix unum Latine versum proximus morti relegerat, interpretationem integram post obitum eius utcunque absolvi. Bello demum atroci per universam Europam saeviente interrupta pacis opera. Itaque et Gregorae nostri editio in aliud tempus dilata: cui deinde mora alia funestissima accidit, Marchionis TELLERII LUVOISII mors repentina; quae praeclaras illas cogitationum mearum spes omnino fere evertit.

Caeterum ex iis ipsis publicis privatisque calamitatibus fructum hunc cepi, quod mihi per decem annos ea quae scripsissem corrigere et accurare, ac praeterea alios Gregorae libros eruere e tenebris et ad illos quos primum habuissem addere vacavit. Variis nempe codicum manuscriptorum catalogis perlectis intellexi, editos fuisse a Nicephoro Gregora historiae Byzantinae libros multo plures, quam quot sive impressi sive manuscripti in pluteis Regiis extarent. Docuit me Labbeus, repositos latere in Bibliotheca Scorialensi libros eius auctoris historicos undetriginta: nec multo post in codicem Regium incidi, qui vigesimum octavum et vigesimum nonum historicos habebat, cum quatuor dogmaticis coniunctos. Didici ex Apparatu sacro Antonii Possevini et ex veteri catalogo Ms., asservari in Bibliotheca Vaticana historiam eiusdem Gregorae Ecclesiasticam, et Acta Concilii, seu (ut ibidem vocatur) *ΑΗΣΤΡΙΚΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ*; ac narrationem persecutionis in Orthodoxos motae a Palamitis. Demum R. P. D. Ioannes Mabillonius, qui nostra haec studia adiuvandi nullam occasionem praetermittit, communicavit mecum indicem accuratum librorum XXI. in uno codice Vaticano extantium; quorum primus esset *δευτέρου βιβλίου λόγος ζ'*, id est, *Secundae Partis liber septimus*, seu totius historiae decimus octavus; ultimus vero inscriberetur, *Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας λη'*, seu *Byzantinae Historiae liber xxxviii*.

Peropportune autem accidit, ut Romae per id tempus commemoraretur vir humanitate singulari praeditus I. Vivantius, S. T. Doctor Parisiensis, idemque Socius Sorbonicus. Huius cura et officiosa R. P. D. Stephanotii sedulitate, sumptibus autem Ill. Abbatis CAMILLI TELLERII, libros novem ex codice Vaticano descriptos et Roma ad me allatos cum avide legissem, animadverti eam ipsam esse historiam Ecclesiasticam, cuius mentio facta esset a Possevino in Apparatu sacro. Hi novem libri, ad undecim

Wolfianos et ad illos sex, qui penes me erant, adiecti, librorum viginti sex numerum efficiebant. Post vigesimum sextum deerat adhuc nobis vigesimus septimus. Caeteros in Bibliotheca Regia habebamus, exceptis quinque ultimis. Tandem et hi quoque, una cum vigesimo septimo, integri ad nos pervenerunt, Friderici Rostgaardii nobilis Dani opera et sumptibus; qua quidem de re infra fusius.

Inter haec aequitate et moderatione victoris LUDOVICI MAGNI pax Europae restituta est. Solutus iam urgentibus difficultium temporum curis Regni administer (nunc Franciae Cancellarius) LUDOVICUS PONCHARTRAENIUS ad ea, quae sibi commendata a Rege erant, pacis ornamenta amplificanda totum se animo et cogitatione convertit.

Luparaeae officinae typos Graecos, omnium qui unquam fuerunt elegantissimos, inutiles et otiosos vacare aegre ferebat IOANNES PAULUS BIGNONIUS, Abbas nobilissimus, Comes hodie Consistorianus: qui ipso belli tempore, cum avunculus PONCHARTRAENIUS infinitis negotiis distringeretur, Reip. litterariae et Academicarum iura sic tutatus fuerat, ut et suus litteris honos perpetuo tum constiterit, et viris Academicis praemia de more persoluta sint. Ei igitur, pacatis iam et tranquillibus rebus, cura haec fuit non postrema, Graecos libros typorum Regionum luce illustrare. Unde et me, longo familiaritatis usu coniunctum, hortatus est, ut Nicephori Gregorae scripta, quae parata habere me saepius dixissem, Regii typographeii praelis committerem quamprimum. Ego vero permittentibus, immo iubentibus iis, quorum summa est apud me auctoritas, oblatam occasionem statim arripui; et paucis post diebus Tomi primi editio coepta est. Qua in parte, quoniam Wolfius mihi praeivit, quid privatim ipse praestiterim exponam.

Inter codices manuscriptos Bibliothecae Regiae unus chartaceus, cui inscriptus est numerus 2558, praeter historiam omnem Pachymerianam, libros Gregorae historicos undecim complectitur, eos videlicet qui a Wolfio primum editi sunt. In eo codice, bonae alioqui notae et satis antiquo (nam scriptus est ante captam a Turcis Constantinopolin), hoc singulare est, quod quae in libris editis manca sunt et imperfecta, ea ibi integra reperiantur. Deerant autem in libris editis tria illa fragmen-

ta, quae Petavius a Frontone Ducaeo accepta primus vulgavit, et Nicephori patriarchae Breviario historico subiunxit. Deerant et alia non minora; quale est insigne illud de Athanasii patriarchae severitate, et de monachorum moribus emendatis; item quae pertinent ad eisdem libri caput septimum, ad libri noni caput secundum, et ad libri undecimi caput item secundum. Denique in singulis fere paginis dictio aliqua aut etiam plures desiderabantur. Eos omnes defectus ex codice illo Regio supplevimus in hac editione. Maiora supplementa in marginibus indicata: minora cancellis *) inclusa; mendae praeterea, quae innumerae erant, ope eiusdem codicis sublatae.

Rursus in eo ipso codice hoc notatu dignissimum est, quod quae Gregoras libris quatuor postremis plurima inseruit, variis temporibus a se elucubrata, ea fere omnia ibidem desint; sic autem suis quaeque locis recisa fuerint, ut narrationis contextus nullo hiatu abruptus sit, sed omnibus partibus apte cohaerentibus integer et continuus procedat. Id Gregorae ipsius iudicio factum velim: neque a vero abhorret, eum primae editionis amore refrigerato suum opus recognovisse, ac ea quae ostentandi ingenii causa assuerat, monodias, orationes, aliaque id genus reseculisse. Vereor tamen, ne et gloriae paulo avidior eos pannos, in prima scriptione omissos, repetito deinde operi intertexuerit. Haec ipsa certe, quae a codice Regio abesse dicimus, nihil ad historiam pertinent: immo historicam rerum seriem interrumpunt, et lectori ad maiora festinanti moram obiiciunt. Tamen quia in illo, quo usus est Wolfius, codice manuscripto eum locum obtinebant quem in libris editis habent, non ausi sumus ea loco movere et alio relegare: sed eadem, et alia quaedam uncis inclusa, non comparere in codice Regio, lectorem admoneri satis esse putavimus.

Varias lectiones plerasque suppeditavit idem Bibliothecae Regiae codex; paucas vero is cuius numerus est 2078, parum ab editis diversus; nisi quod in librorum et capitum divisione discrepat: libros autem non plures continet quam quatuor, tametsi praefixus est index librorum sex. Monodiae duae, eae scilicet quae initium libri decimi constituunt, castigatae et aliquot lectionibus

*) [Minora quoque huius codicis supplementa, cancellis sublatis, indicantur in hac nova editione formula: *add. A.*]

illustratae fuerunt ex codice Colbertino 4950; cuius nobis copiam fecit Vir quam doctus tam amabilis, Stephanus Baluzius. Habuimus praeterea lectiones nonnullas, ex Vaticano codice descriptas Friderici Rostgaardii studio et diligentia. Sed eas, quia sero allatae sunt, perfectis nempe et iam sub praelo multiplicatis iis paginis ad quas pertinebant, idcirco huius voluminis appendicibus annectendas reservavimus. Constat ex Bibliothecae Seguierianae catalogo, extare illic, inter codices manuscriptos Graecos, *Nicephori Syntaxin historiae Romanae*, cum Chronico Zonarae coniunctam. Eum codicem, in quo libros Nicephori Gregorae undecim priores titulus ipse contineri innuit, operae fuisset conferre cum impressis. Sed mihi ad eam Bibliothecam aditus nondum patuit.

Latinam interpretationem, cuius auctor esset Hieronymus Wolfius, magnum apud eruditos nomen, sinceram et intactam summa fide repraesentare initio decreveram: consilii deinde huius mutandi causae plures fuerunt. Gregoras multiugae eruditionis et artis rhetoricae ostentator saepe aberrat a proposito, et ad ea quae parum aut nihil ad rem pertinent digreditur. In iis *παρέργοις* mirum est quam sit verbosus. Ea Wolfius, rebus magis quam verbis intentus, breviora facere studuit. Itaque et luxuriantia compescuit, et quae omnino redundabant suppressit. Ego vero facturum me operae pretium putavi, si auctoris Graeci vestigiis inhaererem, atque eius verba lectoribus, si minus annumerarem, saltem religiose et fideliter appenderem; quae, ut opinor, optima est ratio interpretandi. In quibusdam etiam a vero sensu deflexisse mihi visus est interpres doctissimus; aut sententiam auctoris obscure et contorte expressisse. Nihil dico de minoribus vitiis, quibus nullum opus, quantumvis tersum et limatum, carere omnino potest: quae quidem vitia ut plerumque nos in lubricationibus nostris fallunt, ita in alienis vix unquam fugiunt. Equidem eos naevos, corpori alioquin egregio inspersos, ut eximerem sedulo operam dedi: nec me ea re iniuriam Wolfio fecisse arbitror, sed de eo bene meruisse aio et contendo. Nec enim quia illum identidem lapsus corrigo, idcirco me vel doctiorem statuo vel diligentiore; neque ei propterea

detrahere ausim

Haerentem capiti multa cum laude coronam.

In hunc modum tam Graeca quam Latina a nobis aucta et recognita fuerunt. Ad haec libri nova ratione divisi; quoniam in prioribus editionibus capita, temere et inconcinne prorsus digesta, etiam numeris carebant. Additae minores sectiones. Praefixa singulis capitibus argumenta, seu breviaria, vulgatis accuratiora et ad sectionum numeros accommodata. Anni, menses, dies, siderum ortus et obitus, solis et lunae defectus, et varii temporum characteres subinde adnotati. Sententias, et crebra de moribus iudicia, item alia quaedam levioris momenti, ne oneri essent marginibus, omittere visum est. Notae breves, ubi opus fuit, adiectae: uberiores reiectae ad calcem Tomi secundi. Porro in his primas tenent doctissimi Ducangii Notae postumae; quas paulo post illius mortem meae fidei commendaverat optimi patris filius dignissimus Philippus Ducangius, Franciae Quaestor apud Pictavos. His partibus ac numeris editio haec Regia differt a vulgatis: quas ego ad hunc diem usque non plures vidi quam quatuor: sex tamen prodierunt, aut saltem quinque. Primam anno MDLIX. Graece et Latine in Germania prodiisse Fridericus Rostgaardus colligebat ex Wolfiana praefatione, seu potius epistola prosphonetica ad Antonium Fuggerum, illo ipso anno data. Hoc posito *), secunda fuerit ea quae Latine prodiit Basileae a. MDLXII. Tertia, quae Lat. Paris. a. MDLXVII. Quarta, quae Italice, interprete Lud. Dulci, accurante Augustino Ferentilli, Venet. a. MDLXIX. in 4. Quinta, quae Lat. Francofurti ad Moenum, a. MDLXXXVII. Sexta, quae Graece et Latine, Coloniae Allobrogum, a. MDCXV. Hankius Gregorae Historiam Coloniae Planicianae etiam a. C. MDCXVI. editam observat; Warthonus duas Francofurtenses numerat; primam a. MDLXVIII, secundam a. MDLXXXVII.

In Tomo secundo usi sumus duobus apographis, utroque ex veteribus exemplaribus Romae descripto.

Primum apographum, quod in Bibliotheca Regia extat numero 2079. docta et eleganti manu ante annos plus centum et quinquaginta exaratum fuit, ut patet ex ipsius librarii testimonio, qui peracto opere haec subscripsit. Τέλος ἔλαβεν τοῦτο τὸ σύνταγμα τῆ ὀκτωκαιδεκάτῃ τοῦ ὀκτωβρίου, ἔτει χιλιοστῶ πεντακοσιοστῶ τεσσαρακοστῶ τρίτῳ, σπουδῆ καὶ φιλοπονίᾳ Χριστοφόρου

*) [Non erat ponendum; vid. Fabricii Bibl. Vol. VII. p. 652. Harl.]

τοῦ Ἀουέρου Γερμανοῦ μεταγεγραμμένον· δαψιλεία δὲ καὶ φλογερῶ πρὸς τὰ μαθήματα πόθῳ Γεωργίου τοῦ Ἀρμενικακοῦ, τοῦ Ρουθένων καὶ Βάβρων ἐπισκόπου, πρὸς Παῦλον τὸν τρίτον, τὰ τῆς ἱερωσύνης οἰκονομοῦντα, παρὰ Κελτῶν βασιλέως ἐν τῇ Ῥώμῃ τῇ πάνυ πρεσβεύσαντος. id est: *Absolutum est hoc opus Octobris die 18, anno MDXLIII. Christophori Aweri Germani opera ac diligentia transcriptum; munificentia autem et studio in litteras ardentissimo Georgii Armeniaci (D' Armagnac), Rutenorum et Vabrorum episcopi, a Gallorum Rege ad Summum Pontificem Paulum III. legati Romam missi. Ex hoc cod. libros Tomi istius secundi sex priores accurate descriptos (nam codicem ipsum quominus typographis committeremus religio nobis fuit), typis exprimendos curavimus.*

Alterum apographum, ante hos quinque annos Romae scriptum et a clarissimo viro I. Vivantio Lutetiam allatum, valde mendosum erat. Nimirum ut apud nos, ita etiam Romae magna est paucitas eorum calligraphorum, qui manum in Graecis exercitatum habeant; adeoque necesse est ad librarios rudes et imperitos recurrere, quotiescunque agitur de exscribendis codicibus Graecis. Ex eo apographo prodeunt hodie in lucem libri septem, qui reliquam huius Tomi secundi partem explent; ii que, ultimis tribus non totis exceptis, castigati ex Vaticano exemplari; cum quo lectiones dubias contulimus per viros eruditissimos, quos laboris huius per se ingrati taedium ac fastidium nostra et publicae utilitatis causa ferre non piguit. Itaque iis hoc loco, si facile paterentur, magnas gratias ageremus; praesertim Abbatibus illustrissimis, Laurentio Alexandro Zaccagnio, et R. P. D. Delmiro; qui Bibliothecae Vaticanae praefecti creditum sibi pretiosissimum thesaurum ea fide integrum et illibatum custodiunt, ut tamen magnum ex eo communicato fructum omnes eruditi percipiant, atque ex illa totius litterati orbis luce conspicua clarum sibi ac suis lumen accendant. Ex illo ipso Vaticano exemplari libros, ut iam dixi, quinque integros Fridericus Rostgaardus per hominem eruditum, popularem suum, transcriptos Bibliothecae Regiae dicavit, suumque illud votum praefixis elegantibus heroëlegis consignavit. Sed de iis libris alias opportunius. Pertinent enim ad tertium Tomum.

Variae lectiones nullae fere in huius partis marginibus anno-

tatae sunt; quoniam eorum librorum, quibus constat hic Tomus, unicum exemplar possedimus. Unicum dico: nam Vaticana exemplaria nec penes nos fuerunt, nec pro diversis reputanda sunt, cum nostra ex iis descripta sint. Quas autem ex iis lectiones a viris doctis suppeditatas habuimus, eas, ut veram et genuinam scripturam, non in margines, sed in mediam paginam et in ipsum (ut aiunt) contextum transtulimus; exceptis iis, quas ab amico carissimo Ludovico Tarnio nuper allatas ad calcem Tomi secundi in Notas retulimus.

Equidem hoc loco temperare mihi non possum, quin et mea et Nicephori Gregorae causa doleam; quod cum hic per nos posset non modo integer, sed etiam tersus et limatus, in publicum emitti, idem tamen pluribus fortasse maculis respersus ac deformis lucem demum aspiciat. Fieri enim haud potuit, ut non multa in apographo mendosissimo oculos meos fugerint, et incorrecta remanserint. Poterat autem hic scriptor longe castigatior dari a nobis, si quae in pluteis Vaticanis vetera extant exemplaria, ea penes nos fuissent. Sed nimirum uni non omnia data sunt. Quod autem facere ego non potui, id quondam fortasse, si tanti res esse videbitur, felicior alterius industria praestabit.

Ad Latinam interpretationem nostram quod attinet, scriptoris Graeci mentem si me ubique assequutum fuisse affirmem, arrogans sim: praesertim cum nec Wolfio ipsi, veterano et emerito interpreti, id contigerit. Possumus vero uterque hac ratione nos defendere, quod qui viam nullius gressu tritam ingrediatur, ei difficillimum sit non labi; praesertim si ea lubrica sit et confragosa et salebris plena, quales passim obiicit Nicephorus noster; qui quoties evagari libuit (libet autem nimis saepe) tum demum disertum se et elegantem credit, cum sententiam suam verborum ambagibus quam maxime perplexis involvere potuit.

Tomii primi singulis paginis, quoniam temporum ratio in ea historiae parte non satis certa esse videbatur, annum praescribere non potuimus. Itaque illic pro annis Imperia, seu regnantium Imperatorum nomina, posita sunt. In Tomo secundo, annos ipsos, quoniam de iis constabat, apposuimus; Imperatorum autem nomina omisimus. Quippe cum per annos decem perpetuos, quos continet hic Tomus, potestas Imperatoria penes duos Principes fuerit, Palaeologum et Cantacuzenum, inutile esse duxi-

mus repetere in singulis paginis id, quod semel monuisse satis foret. Libros in capita, capita in sectiones eadem methodo divisimus, qua in Tomo primo. In breviariis quoque et in notis eandem prorsus rationem sequuti sumus.

Disputationem cum Cabasila, libris tribus non totis comprehensam (nam ea a vigesimo secundo inchoato ad vigesimum quartum fere medium excurrit), quod ad historiam haud satis pertinere videretur, ad secundi voluminis calcem reiicere animus primum fuit. Demum, ne continua librorum series abrumperetur, rectius facturum me existimavi, si suum ei ac proprium locum servarem. Una me res morabatur; quod eam disputationem nondum Latine vertissem, nec mihi otium superesset ad istud quoque pensum absolvendum. Inter haec commodum suam mihi operam obtulit M. Claudius Capperonnerius, Licentiatus Theologus Parisiensis. Huic ego, Graece et Latine doctissimo, facile equidem adductus sum, ut eas partes traderem; eo praesertim, quod quae ille interpretanda suscepturus foret, ea essent fere dogmatica, adeoque vix possent verbis propriis ac perspicuis a quoquam exprimi, nisi qui in rebus theologicis multum versatus et quotidiano scholarum usu subactus foret: id quod, si cui unquam, cumulativissimum certe isti contigit.

Tomum tertium constituent libri quatuordecim; historici quidem octo, dogmatici vero sex; de quibus nil necesse est praefari initio huius voluminis.

Tomus quartus, praeter poëma ingens Graecobarbarum de bello sacro, item de Constantinopolitanis, Peloponnesiacis et Neapolitanis Francorum expeditionibus, selecta variorum opuscula continebit; ea scilicet, quae Nicephori Gregorae historiam possunt illustrare. In iis erunt:

I. Narratio Nicetae Choniatae de statuis Constantinopolitanis, quas Latini, capta Urbe confractas, in monetam conflaverunt. Cuius narrationis, ex codice Bodleiano descriptae, copia mihi a Viro clarissimo Ioanne Ernesto Grabio facta est.

II. Theodori Lascaris orationes duae. 1^a. Encomium patris eius, Ioannis Ducae Imp. 2^a. Laus urbis Nicaeae, ex cod. Reg.

III. Testamentum Arsenii patriarchae, editum a Cotelerio.

IV. Athanasii patriarchae ad seniore[m] Andronicum episto-
Nicephorus Gregor. Vol. I.

lae et relationes selectae, ex codice singulari, quem Bibliothecae Regiae cum aliis multis nuper donavit C. MAUR. TELLERIUS, archiepiscopus Dux Rhemensis.

V. Manuëlis Philae poëma historicum de Michaëlis Glabae rebus gestis, ex alio cod. Regio (olim Telleriano) descriptum.

VI. Tomus pseudosynodi Palamiticae, editus a Combefisio.

VII. Excerpta ex scriptis Nicephori Blemmydae, Gregorii Cyprii, Theoduli Rhetoris, Nicephori Chumni, Barlaami, Acindyni, Palamae, Nicolai Cabasilae, Philothei patriarchae, Medici Taronitae, Cantacuzeni, Demetrii Cydonii, ipsius Gregorae, et aliorum, omnia paucissimis exceptis anecdota.

Ita quatuor tomis integrum opus constabit: quod brevi, ut spero, absolvetur, favente hisce studiis nostris Illustrissimo Comite, Cancellarii filio, HIERONYMO PONCHARTRAENIO. Nempe hic ad secretiora Regis consilia admissus, atque ipsius rei navalis administrationi praefectus, artium praeterea et Academiarum rebus ordinandis incumbit, successor idem et aemulus patris; quem litterarum ac litteratorum amore et exculto liberalibus disciplinis ingenio sic refert, ut ei non tam in curas quam in laudem successisse videatur.

NICEPHORI GREGORAE

VITA. OPERA. ELOGIA.

Ad Ill. Abbatem CAMILLUM TELLERIUM, Bibliothecae Regiae
Praefectum, scripsit IO. BOIVINUS.

V I T A.

Gregorae vitam, accurate enarratam, non ita pridem vulgavit Martinus Hankius, vir doctus et in historiis Graecis Latinisque haud mediocriter versatus. Sed is libros Gregorae alios non viderat, nisi undecim priores, ab Hieronymo Wolfio editos. Ego, ut Tute scis ABBAS NOBILISSIME, integros duodequadragenta habui; item alia quaedam eiusdem auctoris anecdota, ac in iis dialogum *de Sapientia*, qui et *Florentius* inscribitur. His omnibus, et aliis praeterea aequalium Gregorae scriptorum libris perlectis, plurima ad hunc diem paucis investigata didici; remque ab homine erudito, sed illis ipsis adiumentis destituto, iam (ut diximus) tractatam, de novo explicare institui. Caeterum si Hankii exemplo, alienorum operum pannis undique collatis, quendam veluti centonem texuissem, veritus sum, ne parvum per se argumentum in magnum sensim volumen excresceret. Malui itaque meis verbis, et continenti fere narratione, sigillatim quaeque et breviter commemorare: nimirum ut cuius historici libros, per varias Bibliothecas antea dispersos, tuis sumptibus tuaque, ABBAS ILLUSTRISIME, auctoritate collegissemus, eius tu dicta et facta brevi per nos libello comprehensa haberes; et hinc quanta apud suos celebritate Gregoras noster floruisset, facilius intelligeres; nec te navatae huic scriptori operae nostrae poeniteret. Non sum autem adeo iniquus, ut hac qualicumque grati animi significatione satis me tibi pro officio meo fecisse existimem: nec tuorum erga me meritorum magnitudinem sic ignoro, ut pares unquam beneficiis gratias relaturum me esse confidam.

Circiter annum Christi mcccxcv, imperante Andronico seniore, Nicephorus Gregoras natus est in Asia. Paphlagonem

eum facit patriarcha Philotheus in Antirrheticis ¹⁾. Ipse in dialogo *de Sapientia* vocat se Heracleotam. Avunculum certe habuit Ioannem ²⁾ Heracleae metropolitanum, eius scilicet, quae Heraclea Ponti dicitur et sita est in finibus Paphlagoniae. De parentibus aliisque cognatis nihil memoriae proditum est.

In ea urbe educatus prima puerilis doctrinae rudimenta sub antistite avunculo posuit. Inde ³⁾ translatus Byzantium tradidit se in disciplinam patriarchae Ioannis Glyceos, qui apud illius aevi homines disertissimus et Attici sermonis peritissimus habebatur ⁴⁾. Eius autem pontificis consuetudine studiosus iuvenis ⁵⁾ tantopere delectabatur, ut diu noctuque ab illius ore penderet. Vicissim ipsi patriarchae sic discipuli stilus placebat, ut eum, longo morbo debilitatus ⁶⁾, testamentum sibi scribere et componere iusserit ⁷⁾.

Ut in rhetoricis patriarcham, ita in astronomicis magnum Logothetam magistrum excellentem habuit. Erat is Theodorus Metochites: qui quidem initio, sive Gregorae adolescentis ingenium nondum pernoverat, sive arcana scientiarum temere divulgari nefas putabat, parcus cum eo colloquebatur, nec rerum cognitionem integram ei communicabat. Deinde enixis precibus et ad persuadendum composita eiusdem oratione victus perfecte et cumulate ei omnia reconditae artis praecepta tradidit ⁸⁾. Quin et eum doctrinae heredem a se institutum praedicavit non semel ⁹⁾; idque in iis versibus, quos exul scripsit, apertius professus est. Tanti denique ipsum fecit, ut liberis suis paene exaequarit. Itaque monasterio Chorae magnis sumptibus instaurato, socium illic et adiutorem eum ad omnia fere habuit ¹⁰⁾: rerum ibidem pretiosissimarum procuracionem ei vivus commisit; moriens suam quodammodo vicem suumque in ea domo munus eidem administrandum legavit ¹¹⁾.

Contra Gregoras Metochitae liberos, filium nempe et filiam, erudit, et obscurissima quaeque veterum auctorum scripta iis praelegit atque interpretatus est ¹²⁾. Metochitam ipsum omni semper officii genere coluit: imminentis calamitatis metu perculsum et affli-

1) Lib. xii. cod. reg. 1996. fol. 283. 2) Gregoras Hist. lib. ix. c. 7. 3) Anno Christi mcccxvi. 4) Eo patriarcha, A. C. mcccxvii, cum Andronicus Imperator Iustiniani statuam equestrem, venti impetu quassatam, fulciri et columnam ipsam suppositam resarciri curavisset, Gregoras per ligneos gradus, a fabris extrinsecus circumductos, facilem ascensum nactus statuam curiose contemplatus est, atque ex mensura quarundam partium totius Colossi magnitudinem aestimavit: ea scilicet opera rem antiquariis gratam facere se arbitratus. Vide Hist. lib. vii. c. 12. 5) Annos natus circiter 21. Vide lib. vii. c. 11. s. 1. 6) Testamenti scilicet exordium, quod extat Histor. lib. viii. 7) Anno Christi mcccxx. 8) Lib. viii. c. 7. 9) Lib. viii. c. 5. 10) Lib. ix. c. 13. 11) Lib. xxii. c. 2. 12) Lib. viii. c. 5.

etum verbis confirmavit ¹⁾: mortuum funebri oratione publice deflevit ²⁾. Scitum est eius de illo dictum. Nempe ab Andronico seniore interrogatus, quo pacto Metochites, a tenuibus initiis profectus (nam ex Bryennio praeceptore perpauca didicerat), summus astronomus evasisset, *nihil mirum*, inquit Gregoras, *ex parva lampade magnam facem accendi*. Cantacuzenus laudatum ait ³⁾ ab Imperatore acumen respondentis, qui imagine obvia ac familiari naturam rei ob oculos posuisset.

Florebat aula Byzantina studiis bonarum artium, favente viris doctis Andronico Imperatore; sic ut eius domus non modo honestatis et omnis virtutis officina, sed et litterariae eruditionis gymnasium et dicendi certaminibus quoddam veluti curriculum apertum esse videretur ⁴⁾. Itaque eo tempore maximus fuit apud Graecos oratorum, philosophorum, aliorumque eruditorum proventus. Gregoras magni Logothetae consuetudine satius expedire sibi credidit, iam annos xxvii. nato, usum ad doctrinam adiungere et ex umbra in lucem prodire ⁵⁾. Quamobrem studiorum suorum fiducia fretus ad Imperatorem ipsum se contulit, ut se, si posset, in eius familiaritatem insinuaret. Peramanter et ultra quam speraverat benigne exceptus orationem apud eum habuit, duasque in ipso virtutes, sapientiam et eloquentiam, laudavit ⁶⁾. Tempore procedente ita benevolum eundem expertus est, ut aliqui indignarentur iuvenem, nulla dignitate, nullo sacerdotio commendatum, tanta apud Principem gratia valere. Andronicus, ut os obstrueret obtrectatoribus, primos ecclesiae honores conferre ei iuveni statuit, et Chartophylacis dignitatem, velut pignus, statim obtulit: ac iam eidem, tanquam haud dubie accepturo, vestes et insignia dignitatis parabat. Gregoras, immaturam aetatem et studiorum suorum rationem caussatus, gratiis actis, et laudato Imperatore, oblatum honorem repudiavit. Repudianti vis paene illata ⁷⁾.

Aliquanto post ⁸⁾ orta inter eruditos nobilis controversia. Conveniebant crebro in palatium viri sapientes et docti, atque illic certatim de rebus quibuslibet scitu dignis coram Andronico seniore disputabant. Cum igitur frequentes ibi aliquando adessent ⁹⁾, Andronicus, ut Nicephoro Gregorae, quem valde diligebat ¹⁰⁾, dicendi occasionem praeberet, mentionem iniecit de astronomia. Tum Gregoras, qui de Paschate ad Imperatorem referre cupiebat iam pridem, astronomiam ipsam primum coepit laudare: deinde usum eius etiam ad Paschatis correctionem perti-

1) Lib. viii. c. 5. 2) Lib. x. c. 2. 3) Cantac. Hist. lib. i. c. 11.
 4) Lib. viii. c. 8. 5) Anno Christi mcccxxii. 6) Lib. viii.
 c. 7. 7) Lib. viii. c. 9. 8) A. C. circiter mcccxxiv. 9) Hist.
 lib. viii. c. 13. 10) Quantopere Gregoram dilexerit, vel ex eo apparet, quod aegrotantem visitaverit. Extat hac de re in codice Vaticano *λόγος προσφωνητικός*.

nere dixit. Ita sensim et sine sensu producta in medium ea quam erat praemeditatus quaestione, suam de die paschali constituendo sententiam luculenter explicuit: investigandi aequinoctii verni, item plenilunii observandi rationem tradidit: ad dies cccclxv, qui annum solarem constituerent, integrum unius diei quadrantem non debere addi ostendit, sed deducendam inde partem diei brevissimam, non tamen trecentessimam ipsam prorsus, ut censuisset Ptolemaeus: alia denique multa in eam rem congescit, ex quibus id efficiebatur, ab anno mundi fere vi. mccc, qui fuit Christi dcccxcii, erratum esse in ponenda temporum ratione, atque in Paschatis die observando; eum vero errorem ita posse corrigi, si de dierum summa paulo plus biduo integro detraheretur, et Paschatis observatio proxime ante diem Martii vigesimum institueretur, quae a vigesimo secundo perperam institui soleret. Imperator consilium de Paschate corrigendo probavit; rem ipsam aggredi noluit, quod negaret facile esse omnium nationum suffragia colligere, et receptum toto orbe usum abolere. Gregorae sententiam alii postea astronomi chronologique defenderunt, atque inprimis Isaac Argyrus. Saeculo demum decimo sexto, ea quaestione apud Latinos quoque agitata, Kalendarium ex auctoritate Gregorii XIII, eo fere modo, quem Gregoras designaverat, reformatum fuit.

Anno mcccxxvi. legatus ivit ad Cralem ¹⁾. Eius legationis causa haec fuit. Theodori Metochitae filia Irene, mortuo coniuge Ioanne Palaeologo, qui ex Panhypersebasto Caesar creatus novissime fuerat, apud Cralem generum morabatur, ac domum redire ad patrem recusabat. Itaque Metochites pater auctor fuit Imperatori, ut eam redire cogeret. De ea re missi ad Cralem legati, quorum unus fuit Gregoras, comes datus fratri ipsius Irenes. In ea legatione, quae sibi et sociis suis in itinere acciderint, errores, pericula, et alios casus fuse describit in Historia. Crales audita legatione socrum Irenen dimisit. Haec, ut viro iusta persolveret, Thessalonicam inde profecta est. Gregoras vero, acceptis ab ea mandatis, Byzantium rediit.

Biennio post ²⁾ iunior Andronicus Constantinopolin noctu per proditionem ingressus est. Seniore potestas omnis abrogata. Theodori Metochitae domus direpta: ipse Didymotichum relegatus ³⁾, unde post biennium revocatus domum rediit. Gregoras, qui easdem partes sequutus fuerat, bonis spoliatus, at non etiam in exilium missus ⁴⁾. Nimirum huic, quia otio et tranquillitati semper studuerat, nec publica negotia tractaverat, levior poena irrogata est. Fuit quoque ei is annus ⁵⁾ Ioannis Heracleae archie-

1) Hist. lib. viii. c. 14. 2) A. C. mcccxxviii. mense Maio. Lib. ix. c. 6. et 7. 3) Dialog. *περὶ σοφίας* cod. reg. 3284. fol. 247.
4) *Ibidem*. 5) Lib. ix. c. 7.

piscopi morte luctuosus, avunculi scilicet optime meriti, et sui *post Deum*, ut loquitur, *ab infantia usque curatoris*: cuius de ingenio, doctrina, et moribus obiter tantum et strictim agit in Historia, quia de eiusdem vita peculiarem librum ediderat. Anno, ut apparet, proxime insequuto mcccxxix, libelli prophetici ex Italia et ex Colchide Byzantium allati; quos Gregoras, amicis instantibus, partim refutavit, partim contempsit: refutavit autem per epistolam ¹⁾, quae extat Historiae lib. ix. cap. ii.

Ante iunioris Andronici principatum magna iam Nicephoro Gregorae erat discipulorum frequentia. Converso rerum statu, totum se moerori dedit; adeo ut docendi munere abiecto, et auditoribus valere iussis, silentium deinceps perpetuum agere decreverit. Ac fortasse in proposito constans permansisset, nisi eum inopina res brevi coegisset pristinam philosophandi consuetudinem repetere. Id ut acciderit, fuse ipse, sed mutatis nominibus²⁾, narrat in eo dialogo, qui, ut iam dixi, *Florentius* seu *de Sapientia* inscribitur³⁾. Totius narrationis summa haec est. Barlaamus⁴⁾ Calaber⁵⁾, cum ex Italia in Graeciam commigrasset, ut Aristotelis philosophiam, quam ab interpretibus Latinis non satis puram acceperat, e Graecis fontibus sinceram et incorruptam hauriret, in Aetolia primum consedit. Ibi Latina veste exuta, habitum et morem Graecum induit, et Graece loqui didicit. Inde Thessalonicam se contulit; atque in ea urbe, in qua tum litterae florebant, diutius commoratus sermonis Graeci maiorem sibi usum comparavit. Hinc superbia elatus magni facere se ipsum, caeteros autem coepit despiciere. Tandem et Byzantium appulit. Quo cum advenisset, prima ei cura haec fuit, ut quam plurimos ad se discipulos undecunque congregaret⁶⁾. Illustre erat apud lit-

1) ad Pepagomen. 2) Nomina sunt, *Nicagoras*, pro *Nicephor. Gregoras*; *Xenophanes*, pro *Barlaam*; *Metrodorus*, pro *Theodor. Metochites* etc. 3) Extat in cod. reg. 3284. 4) De quo Cantacuzenus Hist. lib. ii. c. 39. 5) Natus Seminariae. Vide L. Allatum de Eccl. Occid. et Orient. perp. cons. 6) Ita Gregoras in dialogo. At longe aliter in libro Historiae xix. c. 1. sect. 4. ubi ait Barlaamum, cum e Calabria ad Romanos commigrasset, innotuisse Principibus et, quod doctrina praestaret, carissimum eis fuisse; praesertim Cantacuzeno, qui et eum ad immodicos honores evexisset, dato ei munere interpretandi doctrinam S. Dionysii, ac theologiae studiosos erudiendi. Cantacuzenus quoque, Hist. lib. ii. c. 39, *μοναχός τις*, inquit, *ὀρμώμενος ἐκ Καλαβρίας, τοῖς Λατίνων ἤθεσι καὶ νόμοις ἐκτραφεὶς, ὄνομα Βαρλαάμ, ἄλλως δὲ νοῆσαι τε ὄξυς καὶ τὰ νοηθέντα ἐξηγήσασθαι ἰκανώτατος, καὶ τὰ Εὐκλείδου καὶ Ἀριστοτέλους καὶ Πλάτωνος ἐμελετήσας, καὶ διαβόητος περὶ ταῦτα ὄν, ἐπὶ κακῷ τῇ Ῥωμαίων ἐπεδήμησε βασιλείᾳ. Τὸν paulo post, διὰ ταῦτά τε οὖν καὶ τὴν ἄλλην σοφίαν, τῆς τε παρὰ βασιλέως ἀπέλαυεν εὐμενείας καὶ τιμῆς, καὶ παρὰ μεγάλου Δομεστίκου οὐδὲν ἥττον ἠγαπάτο, καὶ προνοίας ἤξιούτο, καὶ οὐδὲν ἐνέδει αὐτῷ τοῦ μὴ ἐν εὐπραγίᾳ εἶναι.*

teratos nomen Theodori Metochitae, nuper ab exilio revocati; nec minor Gregoram eruditionis fama commendabat. His Barlaamus obtrectando, se ipsum venditare et fucum imperitis facere instituit: ac nonnullos, morum similitudine conciliatos, ad se allexit; cum quibus diu spes vanas aluit. Demum, quia haud succedebat, et hominem ambitiosum Nicephori Gregorae fama urebat, ideo hunc, suadentibus nonnullis, aperte lacescere et ad dialecticam pugnam provocare ausus est. Gregoras propriis cladibus ac insuper amici Metochitae morbo gravissimo afflictus certamen initio detrectabat. Deinde amicis rogantibus, et ut suam suorumque popularium gloriam tueretur hortantibus, iubente etiam et minis urgente nescio quo¹⁾ magnae auctoritatis viro, in arenam aegre descendit, de eruditionis palma cum Italo decertaturus. In ea disputatione adversarium, qui se omnia scire gloriatus fuerat, eo redegit, ut se astronomiae, grammaticae, rhetoricae et poëticae plane rudem esse fateretur: immo nec libros Aristotelis alios nosse, nisi qui de rebus physicis agerent, aut ad dialecticam pertinerent. Praeterea logicam et syllogismos, quibus Itali unice gauderent, non scientiam sed scientiae instrumentum, adeoque humilis ingenii ornamentum esse docuit. Aristotelem vero, quem Barlaamus per omnia sibi constare affirmaret, non semel ipsum secum pugnasse ostendit. Cedente Barlaamo, alter²⁾ athleta surrexit et pro Aristotele propugnavit; sed frustra ipse quoque. Gregoras victor³⁾ declaratus, Principum benevolentia eo merito collecta, in pristinum gratiae et honoris locum restitutus est. Barlaamus, maculam sibi inustam delere saepius conatus, postquam omnium Byzantium voluntates a se aversas et in Gregoram propensas animadvertit, recepit se ad Thessalonicenses.

Ita Gregoras ad primum vitae institutum, hoc est ad publicam docendi professionem rediit. Eo autem munere plurimos omnium gentium, ordinum, conditionum, homines obstrictos et quasi mancipatos habuit; ut et parentes et liberi, et totae civium familiae, maximas ei gratias haberent, velut patri et ad pulcherrima quaeque praeceunti studiorum moderatori. Unde et nomen sibi fecit, toto fere orbe notum ac celebratum, et per antonomasiam Philosophus⁴⁾ vulgo dictus est, ut hodie in scholis Aristoteles. Neque vero imberbes solum adolescentes in eius do-

1) Gregoras in dialogo Demaratum eum vocat, ficto nomine. Fortasse is fuit Cantacuzenus. 2) In dialogo vocatur is Xenocrates, Nausiclis filius. 3) De ea victoria passim gloriatur in Historia lib. xi. c. 10. lib. xviii. c. 7. lib. xix. c. 1. s. 4. etc. 4) *Σοφὸν* et *φιλόσοφον* et *ἀστρονόμον* vocatum fuisse, testatur Philotheus in Antirrheticis, cod. reg. 1996. fol. 10. vers. passim vero ipse Philosophum vocat. Vide Hist. lib. xxv. cap. ult. et epistolam Lampeni Tarchaniotae infra.

mum quotidie conveniebant, sed et consummatae doctrinae ¹⁾ philosophi, astronomi, rhetores, alique aetatis provectae litterati; quos videlicet Gregorae eruditio omnigena et suppellectili mathematica librariaque instructissimum ²⁾ museum undecunque excitos alliciebant.

Interea obiit ³⁾ senior Andronicus, utroque oculo captus, cucullatus, et ad summam redactus omnium rerum inopiam. Gregoras, qui illum coluerat Imperatorem, eidem privato, ac etiam monacho, assiduus consolator affuit, sic ut eum tertia aut quarta quaque die inviseret. Itaque eo ipso vespere, qui illius mortem antecessit, cum illo familiariter colloquutus est. Consueverat autem is eruditos et graves cum Gregora sermones habere, quadam urbanitate et gratia temperatos. Ultimus sermo ultra mediam noctem productus, ad primum usque galli cantum. Demum, iis qui aderant dimissis, senex subito morbo correptus, ante exitum noctis expiravit. Gregoras altero luctus die, Cralaenae hortatu (erat haec mortui Principis filia, et funebrem pompam ducebat), monodiam ex tempore recitavit ⁴⁾. Triginta diebus ex eo elapsis, decessit ⁵⁾ et magnus Logotheta Metochites, non ita pridem ⁶⁾ ab exilio reversus, et monachum mutato habitu in Chorae monasterio novissime professus. Eius quoque mortem Gregoras, monodia publice recitata, lamentatus est; qua audita, magnus cognatorum luctus et miserabilis comploratio extitit. Extincto Andronico, iuniorem demereri et iisdem quibus antea avum officiis iisdemque artibus conciliare sibi studuit: nec longo post apud eum, matris morte afflictum, orationem consolatoriam habuit ⁷⁾. Eundem, cum haberetur quaestio de coniuratis, acclamationibus et applausu delinivit, ac ne in Demetrium Despotam inquireretur, pro virili effecit.

Fuerat senior Andronicus ab ecclesia Romana alienissimus. Patrem Michaëlem, quod Latinorum dogma approbasset, vix humari passus fuerat: in caeteros *Λατινόφρονας* severe animadverterat. Itaque quamdiu vixit, de componendis ecclesiarum discordiis nemo agere ausus est. Post eius mortem res denuo tentata. Anno Christi MCCCXXXIII. ⁸⁾ antistites duo Latini, Franciscus ⁹⁾

1) Hist. lib. xxii. pag. 661. C. D. 2) Vide libellum, κατὰ τῶν τοῦ Γρηγοῦ ἀληθειῶν, ubi Gregoras ridetur, eo quod ἐν γλώσση μὲν οὐδὲν φέρει τῆς ἐπιστήμης· σφαιρῶν δὲ ἐμπίπλησι τὴν οἰκίαν, καὶ πάντα βιβλίον γέμει καὶ διαγραμμάτων, καὶ σκιμποδας καὶ τοὺς ὀρόφους μεσοῦς ἐπιδείκνυσι σοφίας. Cod. reg. 2965. 3) A. C. MCCCXXXII. mense Februar. Hist. lib. ix. c. ult. et lib. x. c. 1. 4) Hist. lib. x. c. 1. 5) Martii die 15. 6) Biennio ante. Nam in dialogo περὶ σοφίας dicitur ἐπὶ δυοῖν ἐξοστρακισθῆναι τοῖν ἐνιαυτοῖν· ἔπειτα ἐπανελθεῖν οἴκαδε, καὶ μικρὸν ἐπιβιοῦς τελευτῆσαι. 7) A. C. MCCCXXXIII. 8) exeunte. 9) De Camerino.

et Ricardus, hic episcopus Chersonensis ¹⁾, ille Bospori ²⁾ archiepiscopus, a Papa Ioanne XXII. legati Byzantium venerunt, de rebus controversis disceptaturi. Ioannes Calecas patriarcha, qui nec ipse linguam dicendi usu exercitatum habebat, et suos episcopos maximam partem indoctissimos esse cernebat, Nicephorum Gregoram, laicum quidem, sed eruditum et inprimis disertum, illico advocavit, et ad ineundum cum Latinis certamen hortatus est. Hic initio silentium suadebat: mox futuras inde suspiciones et iniqua hominum iudicia reveritus amplius deliberandum censuit, ac super eo negotio habita coram selectis episcopis apud patriarcham longa oratione, sententiam suam hanc esse declaravit: primo non cuivis permittendum disputare cum Italis: deinde scopum aliquem disputationi proponendum: tum constituendum esse iudicem; id vero munus ad Graecos pertinere: fidei controversias omnibus ecclesiae praesulibus convocatis oportere defini: syllogismum, qua argumentandi ratione plurimum Itali ³⁾ valerent, ubi de Deo disputaretur, locum minime habere: ne ipsa quidem Patrum testimonia accipienda, nisi quae perspicua essent: denique disputationem omnem hodie supervacaneam; eas quaestiones iampridem agitatas: definita ab antiquis doctoribus non esse in dubium revocanda, nec licere in rebus divinis temere ratiocinari. Haec et alia, eodem fere spectantia, cum dixisset, visus est eruditiorum episcoporum opinioni congruentia dixisse, cum aliorum, tum maxime Dyrrhachini. Horum auctoritatem caeteri, qui eloquentia minus valebant, omni contentionis studio abiecto, sequuti sunt. Ita Graeci oblatum a Latinis certamen declinarunt ⁴⁾. Tamen Barlaamus pro Graecorum dogmate multa tum scripsit ⁵⁾ adversus Romani pontificis le-

1) Vulgo Cersonensis. 2) Vulgo Vosprensis. Vide epistolam Ioannis XXII. ad hunc archiepiscopum, datam Avenione A. C. 1333. vi. Non. Iul. Vide et Odoricum Raynaldum ad ann. 1333. num. 17. 18. 19. item ad annum 1334. num. 4. 5. 3) Graeci Latinos theologos passim notant et vellicant, ut syllogismi nimium studiosos. Cantacuzenus in Antirrhethico contra Prochorum Cydonium (cod. reg. 1999. pag. 41.) *εἰ δ' οὐκ αὐτάρηκτα ταῦτα, καίτοι πολλά γε ὄντα καὶ μέγιστα, καὶ τοῦ παρὰ Λατίνοις διδασκάλου Θωμᾶ, συλλογισμὸν μᾶλλον ἢ ἄερα πνέοντος, τὴν μαρτυρίαν σοὶ παρεξόμεθα· πρὸς ἣν οὐκ ἂν εἴης δίκαιος ἀντιβαίνειν, τοῖς αὐτοῦ συγγράμμασιν ἐπιχαίρων, καὶ ταῦτα καθάπερ πλάκας ἔχων ἀκαταλύτους.* Id est: *quod si haec, licet multa et maxima, non sufficiunt; ipsius quoque Thomae, Latini doctoris, qui syllogismum magis quam aërem spirabat, testimonium tibi exhibebimus: cui tu certe repugnare non debes, cum et illius scriptis delecteris, et ea pro inviolabilibus legum tabulis habeas.* 4) Bzov. ad ann. 1333. num. 1. Leo Allat. De Eccles. Occid. et Orient. perp. cons. col. 800. 5) Cantacuz. Hist. lib. II. c. 39. Odoric. Rayn. ad A. C. 133. num. 18. Vide et epistolam Barlaami ad Demetrium Thessalonicensem, quae extat apud Bzov. ad ann. 1333. num. XI.

gatos: quorum pauca typis expressa, pleraque autem extant manuscriptorum in codicibus regis ¹⁾.

Annis ex eo septem elapsis ²⁾, idem Barlaamus, Avenione, quo ab Imperatore ad Papam clandestina ³⁾ legatione missus fuerat, Thessalonicam reversus magnas turbas in ecclesia Graeca excitavit; ex quibus postea multae in Gregoram molestiae redundarunt. Nimirum ille advena, monachos Graecos nactus qui se divinum lumen oculis corporeis intueri dicebant, Massalianismum iis et Omphalopsychorum ⁴⁾ errorem obiecit. Monachorum patrociniū suscepit vir magnae apud eos existimationis, Gregorius Palamas, iampridem ipse quoque ideo notatus, quod divinam substantiam oculis corporeis visam a se iactavisset. Nam hunc Gregoras ⁵⁾, et ei cognominem Drimyn, antequam ⁶⁾ Barlaamus in Graeciam venisset, id de se praedicantes audierat, et acerbis iam tum verbis utrumque reprehenderat: idemque eam rem magno Logothetae et antistitibus aliquot doctis declaraverat. Hi vero eam Massalianorum haeresin esse dixerant, et eiusmodi hominum consuetudinem ut fugeret praeceperant; idque eo magis, quod novam haeresin, ex aliis omnibus conflata, olim exorituram esse, et generalis Concilii decreto correctum iri, veteris cuiusdam prophetiae admonitu didicerant. Monachis igitur, Palama duce, pro suo errore propugnantibus, et lumen, quod in monte Thabor discipulos Christi circumfulsisset, increatum simul et aspectabile fuisse dictitantibus; Barlaamo autem διθεϊαν, seu duplicis Dei cultum, per eam opinionem invehi affirmante, Andronicus Imperator litis dirimendae causa Concilium habendum censuit. Itaque anno Christi MCCCXLI, mense Iunio, in S. Sophiae aedem Byzantium lectissimi ac doctissimi conveniunt ⁷⁾. Gregoram ab Imperatore et a patriarcha invitatum domi detinuit capitis dolor vehementissimus; qui morbus ⁸⁾, per intervalla et certis temporibus recurrens, tota vita eum afflictauit. Imperator illa die praeclare et magno omnium plausu concionatus absentem desideravit, eoque auditore moleste caruit. Caeterum in ea synodo quid actum sit non constat, propterea quod illius aevi scriptores alii aliter, et pro suo quisque affectu, rem narrant ⁹⁾. In eo tamen Cantacuzenus et Gregoras consen-

1) Codd. 1997. 2950. 2951. 2) A. C. MCCCXL. 3) Odoric. Rayn. ad ann. 1339. num. 19. Item num. 23. et 31. 4) Umbilicanismorum. 5) Vide Hist. Byz. lib. XIX. c. 1. sect. 4. 6) Ante annum 1328. 7) Hist. lib. XI. c. 20. 8) Gregoras passim in libris suis mentionem eiusce morbi inculcat. Vide libellum, κατὰ τῶν τοῦ Γρηγοῦ ἀληθειῶν. 9) Cantacuzenus victum Barlaamum veniam petiisse et Palamae doctrinam approbasse scribit. Ioannes patriarcha, qui synodo praefuit, de duobus tantum capitulis, nempe de Thaborio lumine et de precatione latam sententiam ait apud Leon. Allat. De Eccles. Occid. et Orient. perp. cons. lib. II. c. 17. Gregoras denique solam quaestionem de precatione agitatum; quod ad caetera attine-

tiunt, quod Barlaamum uterque, iudicio iniurioso offensum, in Italiam dicant remigrasse, et ad Latinorum instituta ac dogmata rursus se convertisse. Triduo vel quadriduo post habitam synodum Imperator morti proximus ad Gregoram misit, qui ex eo sciscitarentur, facilemne curationem astra sponderent, an conatibus medicorum obstarent. Responso nondum accepto, in lethargum relapsus, vitam finivit Iunii die xv, anno Christi MCCCXLI. Tertio luctus die Gregoras vix tum convalescens, patriarchae et eorum qui aderant domus Augustae Principum hortatu, mortuum Imperatorem flebili oratione prosequutus est.

Post haec civili bello Byzantii laborarunt: ecclesia ipsa dogmaticis Palamitarum et Acindynianorum rixis perturbata. Nam Gregorius Acindynus, Barlaamo in Italiam reverso, desertae ab eo causae patrocinium suscepit ¹⁾; et quamquam eodem quo Barlaamus Tomo ²⁾ synodico, statim fere post Andronici Imperatoris mortem, esset damnatus, Palamam nihilominus variorum errorum accusare pergebat. Hinc magnum inter theologos certamen. Gregoras, cuius pacifica consilia nihil tum apud quemquam valebant, ab aulae tumultu et hominum frequentia in otium et solitudinem ultro concessit, atque ab omni disputatione diu abstinuit.

Interea astrologus quidam, e Gallia profectus, Constantino-
polin venit, et felicem belli exitum in aula vaticinatus est ³⁾. Gregoras ab Augusta accitus, ac de novis illis praedictionibus quid sentiret eloqui iussus, vanas eas esse arguit. Ita refutato hariolo Augustam a se alienavit, homini illi, populari suo et placentia annuncianti, benevolam. Tamen haec, dissimulata ira, nihil tum durius dixit; sed eorum qui aderant gratia vultum hilarem induit, et ultionem in aliud tempus distulit. At Gregoras, domum reversus, omni in posterum contentionis studio abdicatione, rursus se suo otio et tranquillae solitudinis umbra involvit.

Per illud tempus, circiter annum MCCCXLV, Ioannes patriarcha, convocata synodo, Palamam ut haereticum damnavit, ac priora illa in Barlaamum et Acindynum decreta sua abrogavit. Acindynus non longum ea victoria laetatus est. Anno quippe MCCCXLVI Palamas cum Augusta in gratiam rediit, eaque instigante patriarcham et Acindynianos continuo scriptis acerbis oppugnavit ⁴⁾. Tum vero Acindynus Gregoram coepit orare, ut expersceretur, et iambis ⁵⁾ hisce parum modulatis, figurarum au-

ret, cognitionem dilatam fuisse contendit: itaque nec de Massalianismo, nec de aliis criminibus Palamae obiectis, actum fuisse.

1) Vide Hist. Byz. lib. xiv. c. 8. 2) *συνόδου συνηροτηθείσης δευτέρως*, Tom. Palamit. 3) Vide Hist. Byz. lib. xiv. c. 8. 4) Quae extant in codice regio 2411. 5) Eos ex cod. Vaticano descriptos communicavit mecum R. P. D. Bernardus de Montfaucon.

tem insolentia aevum et solum redolentibus, cunctantem increpavit.

Σὺ σίμβλον ἠδὺ καὶ λόγου μέλι βρούεις,
 Ἄνθη συνάξας νοῦ πτεροῖς εὐομμάτοις,
 Ἐκ Πιερίας κάξ Ἑλικῶνος λόφων,
 Ταῖς τῶν προσώπων ἰκμάσι καθυγράνας,
 Καὶ θερμάνας βράσμασι τοῖς ἐγκαρδίοις.
 Ἄλλὰ καλύπτῃ τῆς σιγῆς τῷ πώματι.
 Σὺ κῆπος ἠδύς· ἀλλὰ καρπούς οὐ τρέφεις·
 Ὁ κρύσταλλος γὰρ τῶν παθῶν σε ψυχράνας
 Καταμαραίνει τοῦ λόγου σου τὴν χλόην.
 Σὺ γῆ πολύχους· ἀλλὰ χαλάζης βάρους
 Δεινῶς κατακλᾷ τοῦ λόγου τὸν ἄσταρν·
 Καὶ τὴν διόπτραν τῶν ἀδήλων ὀμμάτων
 Ὁ τῶν δυναστῶν ἀντιφράττει πῶς γνώφος.
 Σὺ καὶ φρέαρ πότιμον· ἀλλ' οὐκ ἐκρέεις·
 Τῶν γὰρ ἀγωγῶν ἐμφραγέντων τῇ ζάλῃ
 Τῶν ὑδάτων ἐκρυσιν οὐκ ἔστι βλέπειν.

*Tu dulce succis alveare melleis
 Ferves: volucris mente tu per arduum
 Heliconae perque Pierum flores legis;
 Sudore deinde frontis irriguos doces
 Vapore cordis igneo calescere:
 Sed premeris alto conditus silentio.
 Tu dulce ridens hortus, at non fructifer:
 Pigro timoris quippe tardatus gelu
 Florentis in te torpet eloquii vigor.
 Tu fertile uber: grando sed densa irruit,
 Et adulta diro contudit sata impetu;
 Oculisque lumen inditum latentibus
 Nubes minacis obruit potentiae.
 Tu pura fontis unda, sed non profluis:
 Laticis meatum nam quia obstruxit ferox
 Procella, rivum cernere liquidum haud datur.*

Haec Acindyni expostulatio quantum apud Gregoram valuerit, incertum est: sane eum ut silentium rumperet, ac ut suam de opinionibus novis sententiam publica professione declararet, maioris auctoritatis vis permovit. Anna Augusta, Palamae (ut diximus) reconciliata, Gregoram omnibus theologis altercantibus unum tacentem ad se accivit ¹⁾; eo nempe consilio, ut si cum ipsa sentiret, tum ei quoque, veteres iras oblita, reconciliaretur; sin minus, apertum ipsi bellum indiceret. Ac initio quidem verbis mollioribus compellavit et amice alloquuta est: deinde ei Palamae dogmata proposuit. Illo autem improbante, et quamlibet

1) Gregoras Hist. lib. xv. c. 7.

opinionum novitatem omnino respuente, vehementer irritata, scriptam sententiam confestim ut traderet efflagitavit. Ex eo Gregoras Palamam et Palamitas omnes, qua scriptis, qua dictis insectari usque perstitit, exulaturus fortasse ob eam rem, nisi Cantacuzenus Byzantium interea cepisset. Acindynus lecta oratione ¹⁾, qua Gregoras orthodoxos ad causam verae Fidei defendendam hortabatur, tanta laetitia ²⁾ affectus est, ut his rursum iambis cum alloquutus sit:

Οὐτω με τοῖς σοῖς ἐξανηροτήσω λόγοις,
 Καὶ τοῖς καλοῖς ἀγῶσι τοῖς ὑπὲρ λόγου,
 Ὡς καυστικοῖς ἀνθραξιν ἐξάψασί με,
 Ὡ τῶν λόγων καύχημα καὶ τῶν δογμάτων,
 Καὶ τοῦ λόγου σφράγισμα τοῦ παντουργέτου,
 Καὶ θαῦμα τῆς γῆς τῶν σοφῶν φροντισμάτων,
 Ὡστε σφραδάζειν πρὸς ξιφῶν ἀκμάς ὄλας,
 Ὡς ἂν πρὸς αὖραν καὶ καλὴν εὐωχίαν.
 Τίς μοι παράσχοι μουσικὴν τὴν Πινδάρου,
 Ὡς τὴν ὑπερθαύμαστον ὑμνήσω κάραν,
 Νικητικοῖς στέψω τε τὸν Νικηφόρον
 Ἐκ καρδίας βλύζουσιν ἐνθέου λόγοις.
 Ὅρῶ σε etc.

*Sic me efficacis eloquii potentia,
 Sic me eruditus pro Fide laboribus
 Incendis, ac si facibus admotis agas,
 O litterarum dogmatumque ingens decus,
 Expressa imago Conditoris, omnia
 Verbo creantis; orbis o miraculum,
 Sapientis animi sensa quam docte explicas!
 Nunc nunc furentes ensibus strictis minas
 Molles ut auras appeto, ut festas dapes.
 O quis sonantem Pindari lyram dabit,
 Insigne meritis laudibus tollam ut caput,
 Verbisque vates corde fuis entheo,
 Victrice donem laurea Nicephorum!*

Sub illud ipsum tempus Anna Augusta, Palamiticae factionis antistitibus in palatium congregatis, Ioanni Calecae patriarchatum abro-

1) Lectis fortasse prioribus Antirrheticis: de quibus infra in Indice Operum dogmaticorum. 2) Gregoras tamen nec Barlaami nec Acindyni sectatorem sese unquam professus est. Immo, teste Philotheo patriarcha, Antirrhetic. lib. xi.: ἀπαναίνεται σφόδρα Γρηγοράς καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἀρνεῖται τὴν ἐκείνων μυσταγωγίαν. et paulo infra ibidem: λόγοις μὲν ἀποκηρύττων καὶ ἄμφω, καὶ μηδὲ τὸννομα προσποιούμενος ἐπαίειν ἐθέλειν. ἔργῳ δὲ τὰ ἐκείνων ἀνακηρύττων, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ Βαρλαάμ τε καὶ Ἀκίνδυνος ὧν ἐν τοῖς γραμμασιν.

gavit. Nocte autem proxime subsequuta Byzantium occupatum a Cantacuzeno ¹⁾).

Hic longo ante quam esset ad supremam dignitatem evectus Nicephorum Gregoram in intimis habuerat. Litterarum quippe studiis a puero usque deditus ²⁾ amabat viros doctos, et cum iis frequens conversabatur. Ubi rerum potitus est ³⁾, veteris quidem familiaritatis ius integrum illi servavit: sed plus aequo in Palamitas propensus spes praeclaras, quas is de ipso conceperat, omnino frustratus est. Gregoras vero de amici (ita de Imperatore loquitur) salute sollicitus in eam curam totus incubuit, ut eum aberrantem in viam reduceret. Quin etiam cognitis adversariorum machinationibus, qui ut quam primum exilio mulctaretur clanculum et palam apud Cantacuzenum agebant, liberius hunc arguere instituit, ut vel convictum pudore afficeret, vel ipse Byzantio exactus ecclesiae oppressae conspectu saltem careret. At ille tenax propositi, nec hominis irati verbis offensus, pari usque iure Imperator cum privato disputabat; ut illius clementiam, magis quam huius zelum, plerique admirarentur. Tandem Gregoras, quoniam hac minus succedebat, aliam viam ingreditur. Cantacuzeno Didymotichum profecto ⁴⁾, Irenen adit illius uxorem, recenti filii morte afflictam. Eam cladem erroris per Cantacuzenum grassantis fructum esse affirmat, et fidem facit. Ita suas partes Augustae patrocinio roborat. Ea re audita Palamitae, ac imprimis Isidorus patriarcha, ad Irenen accedunt, eique, ut ab omni cum Gregora consuetudine absteineat, persuadere contendunt. Repulsi Cantacuzenum Didymoticho evocant. Hic tumultum veritus Byzantium advolat et litigantes arcessit, Isidorum nempe et Gregoram. Multis ultro citroque sermonibus habitis, pervicit Gregoras, ut Isidori Canones, seu Hymnodiae, igne delerentur, ac ut loquendi libertatem ii reciperent, quibus adempta esset. His conditionibus in concordiam reditum est, et sumptuoso convivio sancita pax. Sed eae quidem breves induciae fuerunt. Nam Palamas, quod illi colloquio praesens haud interfuisset, Didymoticho postmodum accitus, lites renovavit. Disputatum rursus apud Imperatorem acri contentione, nullo autem successu. De toto illo negotio plura scire qui voluerint, ii Gregoram ipsum adeant, *Historiae libro xv. Cap. v.*

Biennio fere postquam haec gesta sunt, sub exitum anni MCCCXLIX, obiit Constantinopolitanus patriarcha Isidorus. Cantacuzenus Imperator et Irene Augusta Gregorae animum blanditiis, promissis, largitionibus, aliisque artibus iam saepe tentatum, etiam patriarchali dignitate ostentata flectere et sibi mancipare conati sunt. Gregoras ut sententiam mutaret adduci non

1) A. C. MCCCXLVII. mense Februar. 2) Greg. Hist. lib. XIX. c. 1. sect. 4. 3) Lib. XVI. c. 5. 4) A. C. MCCCXLVII. autumno exeunte.

potuit: sed et illos verbis castigatos officii admonuit, et oblatum honorem repudiavit. Itaque creatus patriarcha monachus montis Atho, nomine Callistus, vir illiteratus et Acindynianorum hostis acerrimus. Anno demum MCCCLI. Cantacuzenus, ut Acindynianis turbantibus et Constantinopolitanam ecclesiam criminantibus silentium imponeret, synodum convocare statuit ¹⁾, at non oecumenicam, ut saepe et iam pridem pollicitus fuerat. Gregoras, ea re audita, privatim illum convenit, atque ut ne episcopis paucis, iisque maximam partem indoctis, iudicium permetteret, enixe contendit: tum ne errori suffragaretur, multis rationibus deterere ipsum conatus est. Sed longa et aspera admonitione ²⁾ nihil profecit: immo hominem magis a se alienavit. Caeterum ne religioni periclitanti in ipso articulo deesset, statim se ad certamen accinxit, et ei qui pro Fidei veritate pugnaturus foret convenientem armaturam induit, habitum videlicet monasticum. Id vero factum citra ullam caeremoniam, unius sacerdotis religiosi interventu; e cuius manu vestem cum acciperet, professus est, se mutato deinceps vivendi genere vitae aulicae prorsus renunciaturum ³⁾.

Ubi indictus dies advenit, convenere in aulam omnes factionis Palamiticae episcopi ⁴⁾. Eodem quoque Gregoras cum sociis et discipulis affuit. Inter huius socios eminebant tres pontifices; primus Ephesi, alter Gani metropolita; tertius Tyri episcopus, idemque Antiocheni patriarchae vicem gerens; nec non viri duo eruditione praestantes, Dexius et Athanasius ⁵⁾. Cum his Gregoras, circiter horam diei secundam, palatium ingressus, atque ab interioris aulae aditu per lictores exclusus, diu mansit in vestibulo, epulantibus interea apud Imperatorem Palamitis. Quibus post prandium in Alexii Triclinium ⁶⁾ hora ipsa meridiana introductis, et cum Cantacuzeno quid agendum esset praemeditatis, tandem et Acindyniani impransi iussi sunt intrare. Singula huius pseudosynodi acta recensere longum fuerit; nec vero necesse est, cum ea quivis possit ex ipsius Gregorae libris ⁷⁾ et ex Tomo Palamitico abunde cognoscere. Totius disputationis, quae intra quindecim dies sessionibus quatuor absoluta est, exitus hic fuit. Confirmata Palamae doctrina. In Barlaamum et Acindynum mortuos horrendi carminis ⁸⁾ anathema pronunciatum ⁹⁾. Ephesi et Gani metropolitibus adempta per vim insignia dignitatis;

1) Cantacuz. Hist. lib. iv. c. 23. Greg. Hist. lib. xviii. c. 3. 2) Extat oratio lib. xviii. c. 4. 3) Ibid. sect. 4. 4) A. C. MCCCLI. Maii die 27. 5) Ioh. Cyparissiotis Palamic. transgression. libro secundo, cap. ult. tres Acindynianos memorat ut illustres, Burden, Polerianitam, et Lybdicen. 6) Quod erat in Blachernensi palatio. 7) xviii. xix. xx. xxi. 8) *μεγίσταις καὶ φοβηροδέσταταις ἀραῖς ἀποκηρυχθέντα*, inquit Philotheus patriarcha. Cod. reg. 1996. fol. 319. 9) Ut in eos, quorum salus esset desperata.

non item episcopo Tyri, qui ultimae sessioni haud interfuit. Gregorae discipuli alii in custodias dati, alii omnem cum magistro consuetudinem coacti eiurare. Gregoras tamen ipse nullo dicto violatus; sed ei et aliis quibusdam facile permissum est, domum ut abirent. Tomus synodicus ¹⁾ non statim, sed post duos menses promulgatus ²⁾. Subscribere Imperatores, Ioannes Cantacuzenus, et eius gener Ioannes Palaeologus; tum Callistus patriarcha, et alii pontifices ³⁾. Paulo post ⁴⁾ Cantacuzenus, sumpto omni ornatu Imperatorio, adyta ingressus, Tomum illum propriis manibus gestans altari imposuit, Palamitis applaudentibus et finium Imperii propagationem ob illud meritum spondentibus. Gregoras, statim ut audivit Palamitas Cantacuzeno, si Tomum suum novo illo et inusitato ritu consecraret, fausta omnia promississe; immo, inquit, cum videritis abominationem desolationis stantem in loco sancto, cognoscite quoniam appropinquavit desolatio Imperii Romani ⁵⁾. Atque hanc eius praedictionem eventus veram fuisse comprobavit, praeclara autem Palamitarum promissa ad nihilum reciderunt. Ob eam rem, item alias ob causas, silentium impositum Gregorae caeterisque orthodoxis. Horum quidam parvere: alii, quod contumaces essent, in vincula coniecti. Illustriores inclusi suis ipsorum aedibus, ne quenquam alloqui possent. Ita metu coacti obticuerunt.

At Nicephorus Gregoras ne tum quidem linguam calamumve continuit: sed scriptis ad Trapezuntios et ad Cyprios amicos ⁶⁾ litteris Byzantinam ecclesiam perversae doctrinae accusavit, et ab ea, velut morbo infecta, ut secederent, eos commonefecit. Quin et Principes ipsos criminari ausus est. Quamobrem ei, domus suae parietibus septo et incluso, custodes monachi appositi sunt. Nimirum ille, etsi habitum religiosum non induit nisi post annum aetatis quinquagesimum sextum, tamen apud Chorae monachos domicilium sibi admodum iuvenis constituerat, ac Theodoro Metochitae, ut iam dictum est, commendatae eius monasterii administrationis socium se et vicarium addiderat. Quin et mortuo successerat in procurationem et conservationem rerum eiusdem coenobii praecipuarum. Habebat itaque in monasterio propriam et ab aliis separatam domum; humilem quidem illam, et nulla sui parte vias publicas attingentem, si patriarchae Philo-

1) Editus a Combefisio Auctarii novissimi parte altera pag. 170. 2) A. C. MCCCCLI. mense Augusto, ante festum Assumptionis. 3) Subscripserunt metropolitani propria quidem manu viginti quinque; duo autem *διὰ γνομῶν*. Affuerunt praeterea episcopi septem, ut constat ex subscriptionibus pseudosynodi Palamiticae, a Combefisio editae. Tamen Gregoras duos tantum et viginti arcessitos affirmat. 4) In festo Assumptionis. 5) Hist. lib. xxv. cap. ult. 6) Inprimis ad Georgium Lapitham. Vid. Cantacuz. Hist. lib. iv. c. 24.

theo ¹⁾ credimus: sed quam adeunti cuilibet multos per annos patuisse, et magna discipulorum frequentia, tum cum res tranquillae essent, quotidie floruisse certum est.

Illic itaque incluso custodes et exploratores additi ii ipsi monachi, quorum erat iam pridem convictor et contubernalis; mandatumque illis, neminem ut ad eum ingredi sinerent, caverentque, ne eius litterae foras ad quenquam perferrentur. Hi munere imposito diligenter atque adeo parum humaniter functi sunt ²⁾; immemores quippe beneficiorum, quibus innumeris affecti erant ab hoc vetere hospite et altero quasi monasterii conditore. Qua de re ipsum Gregoram praestat audire acerbissime conquerentem Historiae libro xxii. Haec cum ita se haberent, tamen variis modis tentata illius constantia. Preces et minae alternis adhibitae, ac de concordia reconcilianda subinde actum per internuncios. Sed nec missi a Cantacuzeno senatores, nec episcopi, aliive a patriarcha oratores delegati, nec praesens ipse patriarcha, hominem movere potuerunt, ut novis decretis subscriberet, e quibus illi voces suspectas et litigiosas sublatas esse affirmabant.

Magna erat et perquam vetus Gregoram inter et Cabasilam amicitiae studiorumque coniunctio: par amborum fama. Sed Gregoram omne eruditionis genus, Cabasilam non tam doctrina, quam ingenium excellens et naturalis quaedam facundia ornabat ³⁾. Et hunc igitur, quum caeteris oratoribus male cessisset, ad Gregoram mitti placuit, comesque ei datus unus ex primariis Callisti patriarchae administris. Ab his eadem rursus quaestiones agitatae. Longi autem colloquii ⁴⁾ idem qui priorum disputationum fructus extitit. Ac illi quidem, minati extrema (nempe eius orationes, in Sanctorum festis recitari solitas, ignem esse deleturum; ipsum vero post mortem extra Urbis moenia proiectum iri ac sepultura cariturum), successu desperato recesserunt. Illum autem durior quam antea circumscedit vigilum monachorum custodia.

At morosam excubitorum vigilantiam brevi fefellit veteris fidelisque amici solertia, si modo vera sunt ea, quae Gregoras de Agathangelo, Callistrati filio, memorat. Nempe exeunte anno

1) Ἐπὶ δὲ τῆς ἐκείθεν προσγενομένης ἀθυμίας (φησὶν ὁ φιλόσοφος) ἀλγῶν τὴν ψυχὴν, καὶ συγχυθεὶς τοὺς λογισμοὺς καὶ τὴν διάνοιαν, καὶ δυσχεραίνων ὡσαυτεὶ καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν συνήθη καθέδραν καὶ τὸν οἰκίσκον, ἐξ ἀπόπτου διὰ τινος παρακύνψας θυρίδος (καίτοι γε ψεῦδος καὶ αὐτὸ τοῦτο, τῆς οἰκίας αὐτῷ χαμαιζήλου καὶ ταπεινῆς οὔσης, καὶ μηδαμῶς πεφηνκίας πρὸς ταῦτα· ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀμφοδῶν τοῖς ἐξω μηδὲ πρὸς προσεγγίζουσας, καθὰ δὴ καὶ ὁράται) τὰς ἀγνίας καὶ τὰς τριόδους ἐσκόπει, παραψυχὴν τινα πορίζειν τοῖς λογισμοῖς ἐκείθεν βουλούμενος. Philotheus Antirr. I. Cod. reg. 1996. fol. 7. 2) Greg. Hist. lib. xxii. c. 2. 3) Greg. Hist. lib. xxi. c. 5. 4) Gregorae disputatio cum Cabasila extat Hist. lib. xxii. xxiii. et xxiv.

MCCCLI. Decemb. die VIII. in pervigilio Conceptionis B. Virginis Dei matris, cum in Choraë monasterii aedem magna et promiscua hominum turba convenisset, eodem cum caeteris irrepsit Agathangelus, Gregorae quondam discipulus; ac circiter secundam noctis vigiliam in magistri cubiculum per fenestram admissus est. Aegre ab illo agnitus, propterea quod annis decem totis patria abfuerat, post amicas ultro citroque allocutiones primum res inter peregrinandum visas vel auditas, deinde et ea, quae post suum in Urbem reditum ad Gregoram pertinentia didicerat, summam exposuit. Tum ea ipsa nocte nondum elapsa dimissus domum abiit. Idem sexto post mense sub exitum veris reversus ¹⁾ res domi ac militiae superiore anno gestas narravit. Ita per tres annos intervivendo effecit, ne inclusum quicquam lateret earum rerum, quas scire eius interesset. Ex his Agathangeli narrationibus Gregoras libros quinque historicos texuit, continua orationis serie in dialogum mutata; eo scilicet consilio, ut posset alterius verbis tum adversarios arguere liberius, tum se ipsum minore invidia laudare, ubi res postularet: id quod alioqui turpe et indecorum, fortasse isti condonandum est, optimam causam defendenti, et cum haereticis decertanti. Mihi quidem verisimile fit, totum illud Agathangeli subinde euntis redeuntisque episodium confictum esse ab historico ea licentia, qua philosophi et oratores plerique in dialogis uti solent: quamquam hoc satis constat, floruisse illo aevo quendam nomine Agathangelum, qui et adversus Gregoram librum pro Aristotele apologeticum ²⁾ scripserit.

Ab illo tempore, quo Tomus Palamiticus promulgatus est, ad illum diem, quo Ioannes Palaeologus, Byzantium repente ingressus, summam potestatem recepit, Gregoras domo tanquam carcere inclusus multa incommoda pertulit. Ipse ad eam inopiam redactum se queritur, ut cum hiemis frigus acutissimum esset, gelidae aquae pocula aliter tepescere haud potuerit, nisi solis radiis per fenestram in cubiculum intromissis ³⁾. Idem memorat, aquam se ex puteo coactum haurire ad saxum noctu offendisse, atque hinc multis diebus pede aegrotante necesse sibi fuisse aquam pigram et putridam potare, donec Agathangeli ministerio aliam paravisset ⁴⁾. Basilio Magno et aliis compluribus viris sanctis, qui persecutionis metu in speluncas et in solitudines fugissent, permissum olim fuit, ubi sacerdos abesset, sacrosanctum Christi corpus propriis manibus sumere et ori suo admove- vere. Illorum exemplo Gregoras, cum aliter non liceret, propterea quod nullus ad eum domo inclusum sacerdos orthodoxus accedere audebat, Eucharistiae sacramentum sibi ipsi privatim

1) Iunio mense. 2) Indicatum in *Catalogo Bibliothecae Scorialensis.*

3) *Hist. lib. xxviii.* 4) *Hist. lib. xxvii.*

ministravit. Nimirum habebat penes se hostiarum consecratarum copiam longo ante provisam, quas postquam omnes consumpsisset, amicum Agathangelum rogasse se ait, ut alias sibi cum Antidoriſ, seu panis benedicti frustis, afferret. Itaque ei ab adversariis omni fere tam animae quam corporis solatio interdictum fuit. Ab iisdem ademptos sibi per vim sacrae Scripturae libros ¹⁾ narrat; item anno quoque redeunte tentatum se a Principibus per emissarios (quos *ἀνθημερινούς θεολόγους*, seu *unius diei theologos*, vocat), ut aut captiosis argumentationibus deceptus perverteretur; aut, si eum nulla ratione flecti posse appareret, statueretur denique, utrum expediret, carcerisne aerumnis et longa veluti morte eum confici, an manu violenta subito opprimi ²⁾.

Inter hos metus libros Historiae Byzantinae decem composuit tanta celeritate, ut vix dies quadraginta ei scriptioni impenderit ³⁾. Ii sunt liber decimus octavus et novem deinceps continui; quibus tum alia multa continentur, tum Acta synodi Palamiticae, et habita cum Cabasila disputatio; nec non triplex cum Agathangelo colloquium. Porro in his praecipua observatione dignum videtur testamentum ipsum auctoris ⁴⁾: cuius quidem testamenti tria sunt capita. Primo iubet Gregoras illorum decem librorum exemplaria quam plurima summa cautione describi, et amicis ubique terrarum degentibus distribui. Altero Fidem exponit, de Barlaamo et Acindyno ecclesiae decreta approbat, et in Sacramento Eucharistiae verum Christi corpus et sanguinem agnoscit. Tertio cadaver suum, quod Palamitae insepultum proiecturi sint, sepeliri vetat. Haec vero omnia docet scripsisse se raptim ac furtim in charta vilissima, nec aut corrigere aut expolire potuisse, anxium videlicet, ac ne ab inimicis deprehenderetur perpetuo sollicitum. Non mirum itaque, si illi decem libri et minus castigati sunt, et magnam doloris acerbitem produnt; quae et in reliquis, ad illos postea adiectis, non minor quidem existit, abest autem a septemdecim prioribus; quos ex eo apparet, et aliunde etiam constat, ante synodum Palamiticam integra adhuc auctoris libertate conditos fuisse. Praeterea libros decem in Tomum Palamiticum Antirrheticos, eodem illo domestico carcere inclusus, scripsit: manum autem huic operi tum primum admovit, cum Agathangelus, quarta vice in eius cubiculum furtim ingressus, professionem fidei editam a Palama, et selecta ex synodico Tomo capita, ita ut mandatum ei a magistro fuerat, secum attulisset ⁵⁾. Eorum librorum fragmenta extant apud Philotheum patriarcham;

1) Gregoras libros habuit bene multos, ut supra observatum. Quosdam in Bibliotheca Regia agnovi, ac in iis codicem 2259, qui et chi-rographum eius praefert. Est autem is codex, *Flavii Iosephi Historia Iudaica de excidio Hierosolymitano*. 2) Hist. lib. xxviii. Hist. lib. xxvii. 3) A. C. mccccli. Iulio et Augusto mensibus. 4) Hist. Byz. lib. xxvii. 5) Hist. Byz. lib. xxvii. in fine.

qui Tomi Palamitici defensione suscepta, Antirrheticos Antirrheticis opposuit, ac mortuum Gregoram refutare Cantacuzeno hortante conatus est.

Anno Christi MCCCLIV. vere ineunte Matthaeus, Cantacuzeni filius, in templo Blachernensi, Philothei patriarchae opera ac ministerio, coronatus et solenni ritu socius Imperii cooptatus est a patre ¹⁾: atque huius missu paucis post diebus ad Gregoram accessit, animum eius denuo tentaturus, et praemiorum spe oblata suasurus, ut in aulam, quemadmodum antea, frequens veniret. Cumque is nec adhortationibus nec promissis ullis flecteretur, saltem hoc persuadere conatus est, publicarum calamitatum causam non Cantacuzeno Imperatori, sed Providentiae divinae decretis et fatali necessitati attribuendam. Gregoras contra validioribus argumentis probavit, quaecumque homines facerent, ea ipsos non divina praescientia aut fato cogente, sed privatae voluntatis libero instinctu ductos facere; ac proinde frustra Cantacuzenum ea ratione excusari, quod quicquid peccavisset, id non sponte sed fato subigente peccasset. At Matthaeus, ubi illum vidit immotum et inexorabilem in sententia perstare, ac sibi plura dicturo audientiam denegare, tristis abiit: factumque inde, ut severius quam antea Gregoras custoditus, gravissimo terrae motu ²⁾ concussis aliquanto post domus suae parietibus, non ausus sit foras exire ³⁾.

Eodem anno exeunte ⁴⁾ Ioannes Palaeologus Byzantio potitus est: Gregoras, recepta libertate et custodum metu excusso, cum in aulam se contulisset, de novorum dogmatum impietate apud Principem non adeo aequum ⁵⁾ Palamitis liberius disseruit: hortatus est, ut religionem afflictam erigeret; paratumque se ostendit ad ea refellenda, quae Cantacuzenus et Palamas, decretis suis per vim confirmatis, iniqua et absurda definivissent. At Ioasaphus (id Cantacuzeno, monasticam disciplinam professo, nomen erat) ubi haec agitari rescivit, Palamam, qui tum a Turcis captivus tenebatur, grandi pecunia statim redimi curavit, ut is causam suam per se ipse praesens ageret: tum filiae Helenae, Ioanni Palaeologo Imperatori nuptae, auctoritatem interposuit, ne iudicium constitueretur, quod sibi futurum esset ignominiosum. Ita Gregorae studium omne in praesens irritum fuit.

Anno proxime insequuto episcopus Latinus, Palaeologi amicus, Byzantium legatus advenit. Eius nomen silet Gregoras, doctrinam autem commendat, ut hominis in sacrarum Scripturarum commentatione versati, et exercitationibus theologicis in scho-

1) Hist. Byz. lib. xxviii. 2) Eum terrae motum Villanus confert in annum 1354. Kalend. Martii. 3) Eiusdem libri cap. ult. 4) A. C. MCCCLIV. autumno exeunte. 5) Cur Palamitis infensus fuerit, docet Gregoras Hist. lib. xxvii.

lis Latinorum eruditi. Erat is procul dubio Paulus ¹⁾ archiepiscopus Smyrnensis, quem exeunte anno mcccclv. obsequium et debitam Romanae sedi reverentiam a Ioanne Palaeologo Imperatore pactum fuisse, discimus ex Annalibus ecclesiasticis. Hic cum de ecclesiae Graecae opinionibus novis multa audivisset, ab Imperatore postulavit, ut sibi cum Palama, earum opinionum auctore, congredi coram liceret: mox autem, facta colloquendi copia, ubi eum re ipsa multis magnisque erroribus imbutum esse comperit, ipsum quoque Gregoram cum eo disputantem velle se audire significavit ²⁾. Itaque Gregoras, per magnum Logothetam ab Imperatore accitus, in aulam venit, ignarus quam ob causam vocaretur. Nam illum Helena Augusta, parentis sui Cantacuzeni amicis favens, praemoneri vetuerat, ne praemeditatus ad disputandum accederet. Vix palatium ingresso nunciatur, Palamam illic adesse. Eo nuncio primum percussus haesit; et parum abfuit, quin pedem statim referret. Deinde animo obfirmato, et e re nata consilium capiens, ulterius perrexit. Aderat tum apud Palaeologum generum suum Irene Augusta: aderant aulae primores. Gregoras, salutato Imperatore, consedit; atque ut ne in praeludiis recensendis diutius immoremur, proposita ab adversario quaestione de substantia et operationibus divinis, haec in Deo nihil differre multis rationibus probavit. Imperator, utraque parte audita, sive incertior esset quam antehac, sive Cantacuzenum socerum suum damnato Palama nollet contristare, sententiam ferre noluit. At Palamas, benigni Principis silentium prout libuit interpretatus, postridie per totam urbem discurrit, et suae (ut aiebat) victoriae famam ubique disseminavit. Ea re Imperatorem valde offendit; aulicos vero, qui hesterno colloquio praesentes interfuerant, sic irritavit, ut ex urbe in aulam reversus male et sinistre ab iis exceptus sit. In ea disputatione quid actum, quōdve a se aut ab adversario dictum fuerit, Gregoras duobus de ea re scriptis dialogis fuse tradidit ³⁾. De Latino episcopo, cuius gratia disputatum erat, dicere oblitus est quodnam de tota illa concertatione iudicium eius extiterit.

Caeterum Cantacuzenus ex Imperatore monachus, cum novos dialogos publice lectitari et omnium manibus teri videret, sua interesse credidit, ut quam primum refellerentur ⁴⁾. Statim itaque, eo urgente, varii libelli a Palamitis compositi prodierunt. Extat nunc quoque in cod. ms. Biblioth. Regiae ⁵⁾, inter opera Nic. Cabasilae, Satyricum opusculum hoc titulo: *κατὰ τῶν Γρηγοῦ ἀληγημάτων*, in *Gregorae deliramenta*. Extat in alio cod. ⁶⁾

1) Hic Paulus postea Constantinopolitanus patriarcha *titularis* fuit. Eius cum Ioanne Cantacuzeno disputatio manuscripta extat in codice regio 1999. 2) Hist. Byz. lib. xxix. cap. ult. 3) Hist. Byz. lib. xxx. et xxxi. 4) Hist. Byz. lib. xxxii. 5) Num. 2965. fol. 282. 6) Num. 2409. fol. 41.

ἐπίτομος κατὰ τὸ δυνατόν διήγησις τῆς ἐπὶ τοῦ παλατίου ἐνώπιον τοῦ βασιλέως γενομένης διαλέξεως τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης καὶ Γρηγοῦ τοῦ φιλοσόφου. id est, *narratio quam maxime compendiaria disputationis inter sanctum Patrem nostrum Gregorium archiepiscopum Thessalonicensem et Gregoram Philosophum in palatio coram Imperatore habitae*: eaque narratio dogmaticis Palamae operibus praefixa est. Is autem qui eam texuit Gregoram argumentis futilibus et sermone inconcinno; Palamam vero non rationum vi solum, sed et verbis elegantibus sese defendentem inducit. Denique Mediolani in Bibliotheca Ambrosiana libellus ¹⁾ extat inscriptus, *περὶ τῆς τοῦ Γρηγοῦ ψευδογραφίας ὁμοῦ καὶ δυσσεβείας, de Gregorae scriptis mendacibus, et de eiusdem impietate*: quem qui composuit, is in ipso exordio significat, oppuguari a se τὴν τῆς διαλέξεως διήγησιν, id est, *narrationem disputationis*. Hi sunt nimirum illi, quos Cantacuzenus Gregorae opposuit, frivoli certe et parvi ponderis libelli; ut non immerito eos Gregoras *λογάρια* vocet ²⁾, et *ἀμβλωθρίδια*, ὁμοῦ τῶ πληγέντι ἀέρι πρὸς τὸ ἀφανὲς ἀπιόντα, *fabellas scilicet et vilia quaedam embrya, percusso aëre statim evanescentia*.

Nihilominus idem qui eos libellos vulgaverat Ioasaphus Cantacuzenus, elapso inde anno integro et dimidio, ubi spes suas ipso eventu delusas vidit, Gregoram rursus experiri statuit, et per amicos domum invitavit ³⁾. Gregoras amicitiae redintegrandae spe allectus, et quia illum putabat, mutata forte sententia, velle errata confiteri et corrigere, non gravate paruit, et summo mane ad eum venit. Ac sermo quidem, ut inter amicos eosque veteres, blaudus primum et hilaris fuit. Deinde, Palamae mentione iniecta, cum et Cantacuzenus et assentatores monachi illum laudare et admirari coepissent, ita Gregoras excanduit, ut ex familiari colloquio ad iurgia protinus et ad convicia ventum fuerit. Tantum igitur absfuit, ut eo colloquio lites componerentur, ut novis offensionibus irritata odia recruderint. De hac postrema disputatione Gregoras dialogos quatuor scripsit; eos videlicet, qui Historiae libros totidem constituunt; trigesimum secundum dico, et tres deinceps continuos. Sunt autem ii mere dogmatici, primo excepto, cuius exordium historicum est.

Sub illud credo tempus Ioasaphus Cantacuzenus, pervolutis Historiae Byzantinae libris, quorum Gregoras auctor esse ferebatur, cum alia multa in iis notavit ⁴⁾; tum illud de se imprimis, quod ibi diceretur, *superstite Andronico Imperatore monachos montis Atho fatidicos adiisse, et an rerum potiturus esset, ab iis sciscitatus fuisse*. Idem etiam gravissima crimina, religiosis

1) Num. O. I. 2) Hist. Byz. lib. xxxii. circiter initium. 3) A. C. mcccclvii. 4) Cantacuz. Hist. lib. iv. cap. 24. et 25.

eum montem incolentibus ab historico obiecta, in iisdem libris observavit. Quae ut falsa esse argueret, arbitros convocare et eorum iudicio censuram libri permittere constituit. Acciti igitur viri illustres, et civium Byzantinorum lectissimi: qui ubi criminosas illas narrationes per lectorem recitatas audiverunt, una omnes voce *Gregoram valde mendacem et impudentem et levem esse pronunciarunt*. Ita Gregoras absens et inauditus damnatus est. At hic, ubi rem rescivit, aegre admodum tulit, et Cantacuzeno convento hunc triumphum ut iniquum exprobravit: neque enim quaecunque nomen suum praeferrent, ea omnia scripsisse se: *quae contra Tomum scripta circumferrentur, sua esse; quae contra Cantacuzenum, nescire se cuius forent: velle autem, ubi nactus esset, ea suppressere; quae si prius accepisset, quam ad aliorum aures venirent, igni mandaturum*. Haec ille; ad quae Cantacuzenus ironice respondit, ut ridere potius quam refellere videretur. Atqui Gregoras, cum negaret sua esse quae Cantacuzenus publice arguisset, haud mentiebatur; nisi forte diversos ab iis qui supersunt Historiae Byzantinae libros condiderat. Nam in his quos habemus (sunt autem duodequadraginta continui) de illis montanis oraculis a Cantacuzeno consultis nihil omnino scriptum occurrit; de montis Atho monachis multa quidem; sed non illa ipsa, quae Cantacuzenus apud se lecta esse memorat; immo ea, quae et montem et monachos mire commendant ¹⁾.

Hinc adeo apparet, libros Gregorae ab hominibus improbiis iam tum fuisse corruptos ac depravatos; proinde vera esse, quae hic ultimo Historiae libro de adversariorum nequitia et malis artibus queritur, quod ii multa clanculum ex suis operibus ferro resecta sustulissent, et littera una vel etiam pluribus seu additis, seu invicem permutatis, verum ac rectum sensum omnino invertissent, ut $\phi\epsilon\upsilon$ pro $\epsilon\upsilon$, $\kappa\alpha\kappa\acute{o}\nu$ pro $\kappa\alpha\lambda\acute{o}\nu$, $\kappa\alpha\tau\grave{\alpha}$ pro $\pi\epsilon\rho\grave{\iota}$, legeretur. Quamobrem etiam lectores admonet, hortaturque, ut librorum suorum exemplaria conferant; quae plurima ait extare: quippe se, eiusmodi fraudes praemetuentem, operam dedisse, ut multa apographa discipulorum manu quam accuratissime suo vel amicorum sumptu describerentur.

Fortasse igitur, ut plerisque auctoribus, ita etiam Nicephoro Gregorae quaedam falso adscribuntur, spuria videlicet et supposititia: cuiusmodi esse existimo somnium illud propheticum, a Philotheo patriarcha productum ²⁾ et explosum: quod quoniam nondum typis editum est, iuvat hoc loco integrum apponere. Gregoras domo inclusus ³⁾ Agathangelum furtim ingressum et mox abiturum, in epilogo Operis Antirrhethici, quod Philotheus refutandum suscepit, his alloquitur. *Ἐπεὶ δὲ πόρρω νεκτῶν τὰ τῆς*

1) Vide Hist. lib. xiv. cap. 7. 2) Antirrheth. xii. Cod. reg. 1996. fol. 297. 3) A. C. MCCCLIII.

ὀμιλίας ἡμῶν, ὡς ὁρᾷς, ἐκτέταται, καὶ δέον ἀπιέναι σε, καθευ-
 δόντων οἷς τὰ τῆς ἡμετέρας ἐπιτέτραπται φυλακῆς, φέρε καὶ περὶ
 τῶν συμβησομένων βραχέα τὸν ἐνόντα διέλθωμεν τρόπον. οὐ γὰρ
 ἄξιον οὔτε σέ γε ἀγνοεῖν, οὔθ' οἷς μέλλεις φίλοις ἡμῶν ὀμιλεῖν
 καὶ συνεπάθλοις, ἵνα μὴ πρὸς τὸ τῆς ἐλπίδος ἀποβλέποντες ἄδη-
 λον ἄχθονται. τετύχηκε γὰρ μοι θιφέντι πρὸς δεσποτῆριον ἤδη
 τουτὶ περικεχύσθαι μακρὰν ἀθυμίαν, πάνυ κεντοῦσαν καὶ ὀδυνώ-
 σάν μου τὸ λογιζόμενον τῆς ψυχῆς, οὐχ ὅτι πάσχων αὐτὸς διετέ-
 λουν εἰρογόμενος, ἀλλὰ τοὺς τῆς ἐκκλησίας ὁρῶν ὑψουμένους χει-
 μῶνας κατὰ τῶν θείων δογμάτων καὶ τὸ πλῆθος αἰεὶ ἐλαυνόμενον·
 καὶ τὸ μὲν δεσμούμενον, τὸ δ' ἐξόριστον γενόμενον· καὶ τὸ μὲν
 κάμπτον γόνυ τῷ Βααλ διὰ τὸ τοῦ λιμοῦ βίαιον καὶ τὴν τῶν οἰ-
 κείων ἀφαιρέσιν¹⁾ καὶ τὸ σῶζον ἦν οὐδαμοῦ. τηρικαῦτα μεστὸς
 γενόμενος λογισμῶν ἐνδακρῦς τε γεγένημαι, καὶ πολλὰ τῷ θεῷ
 προσευξάμενος καὶ καθίσας κάπλι τῆς δεξιᾶς ἐρείσας τὴν κεφαλὴν
 ὑπνω λεπτῶ συνεσχέθην· καὶ μοι ἔδοξεν ὄναρ τῶν φίλων τις
 ἐπιστὰς „χαῖρε” (φάσκειν) „καὶ μὴ ἀθύμει, θεὸν ὑπὲρ οὗ τοῖς
 ἄθλοις ἐγκαρτερεῖς τουτοισὶ κράτιστον ἔχων ἐπίκουρον. ὄψει
 γὰρ οὐκ εἰς μακρὰν τουτουσὶ τοὺς τῆς εὐσεβείας διώκτας, οὐχ
 οἷα μόνον ὑμῶν ἐπήνεγκαν πάσχοντας τὰ δεινὰ, ἀλλὰ καὶ μακροῦ
 σχετλιώτερα. ἐμπολεμωθήσονται γὰρ κατ' ἀλλήλων, βασιλεὺς κα-
 τὰ πατριάρχου καὶ κατ' ἐπισκόπων· καὶ αὖ κατ' ἀλλήλων ἐπί-
 σκοποι· καὶ τοῖς ἀλλήλων ἀναθεματισμοῖς, καὶ τοῖς οἰκείοις,
 περιπεσοῦνται· καὶ ἐξωσθήσεται μὲν τῶν θρόνων ὁ πατριάρχης·
 ἀντεισαχθήσεται δ' ἕτερος· καὶ μετ' ὀλίγον τὰ ὅμοια πείσεται καὶ
 αὐτός· καὶ ὁ βασιλεὺς τὴν βασιλείαν ἅμα ζημιώσεται σὺν ἀτιμίᾳ
 ποικίλῃ· καὶ πρό γε τούτων ὁ Παλαμᾶς τοῖς βαρβάροις ἀλώσεται,
 καὶ μὴ ὅτι τὰ ἔχθιστα, ὅτι μὴ καὶ τὰ αἰσχιστα πείσεται. οἱ δὲ
 πλείους τῶν ἐπισκόπων, σεισμῷ κλονηθείσης τῆς Ῥωμαίων γῆς
 βιαίῳ, αὐταῖς ἐπισκοπαῖς καὶ οἰκίαις συγχωσθήσονται, καὶ αὐτάν-
 δροισι φάναι ταῖς πόλεσι. καὶ τοῦτ' ἂν εἴη καθαιρέσεις ἐκ θεοῦ
 σφισι δικαία, ἀνθ' ὧν αὐτοὶ καθεῖλον ἀδίκως ὑπὲρ εὐσεβείας ἀγω-
 νισαμένων ὁρθῶς ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων καὶ σοφῶν, καὶ ὅσοι
 ὁμότροποι τὴν εὐσέβειαν.” *At quoniam in multam noctem, ut
 vides, colloquium nostrum produximus, oportetque te custodi-
 bus nostris dormientibus domum abire; age, etiam de futuris
 pauca utcunque disseramus. Ea quippe nec te, nec eos, quos
 aditurus es, amicos nostros et laborum socios, ignorare aequum
 est, ne in incertum exitum intuentes ancipiti spe torqueamini.
 Cum ego iam in hunc carcerem coniectus forem, incidi in ma-
 gnam tristitiam, ac dolore circumfusus sum animum meum ve-
 hementer pungente et excruciante; non quia ipse iniuriam pater-
 rer, in custodiam inclusus; sed quia adversus sacra Dei dog-
 mata procellas alte assurgere ac multos quotidie vexari vide-*

1) Deest τὸ δὲ etc.

rem, et alios quidem vinculis coerceri, alios exulare; alios denique fame violenta et bonorum ademptione ad genua stectendum coram idolo Baal; salus autem nulla appareret. His tum cogitationibus plenus illacrymavi, et multis precibus Deum oravi. Deinde cum resedissem, et capiti dextram supposuissem, levi somno correptus sum; ac mihi in somnis amicus quidam visus astare, et ave dicere, atque ut ne animum desponderem hortari. „Deum quippe,” inquit, „cuius causa hos labores fortiter toleras, potentissimum habes adiutorem. Itaque hos verae Fidei persecutores, non ea solum quae vobis intulerunt, sed longe graviora mala perferentes videbis non longo post. Nam et Imperator patriarchae et episcopis, et episcopi sibi invicem evadent inimici; utrique utrorumque anathematismis, et suis propriis, obnoxii tenebuntur. Sua sede exturbabitur patriarcha: in eius locum intrusus alius succedet: atque hic ipse mox similem fortunam experietur. Imperator vero et summa potestate excidet; et afficietur variis ignominiiis. Ante autem quam haec fiant Palamas, captus a barbaris, non modo acerbissima, sed et turpissima passurus est. Plerique item episcoporum, Romanis provinciis violento terrae motu concussis, cum ipsis episcopatibus et domibus et civium plenis urbibus, obruti sepelientur: eaque illis iusta sacerdotii abrogatio divinitus rependetur, eo quod ipsi episcopis et presbyteris, aliisque doctis et pari pietate insignibus viris, qui pro vera religione bonum certamen certaverant, suas dignitates abrogaverint.” Haec si, ut apud Philotheum extant, ita a Gregora antequam res evenissent pronunciata sunt (id quod creditu difficile immo prorsus incredibile est), eum oportet divinitus afflatum futura praescivisse¹⁾. Sin eventibus posteriora, perfecto iam operi ab ipso auctore assuta fuerunt, eum rursus necesse est, cum haec scriberet, simpliciorum hominum credulitati voluisse illudere. Porro hoc videtur ab ingenio et moribus eius viri alienum. Itaque istius fraudis crimen in Palamitas reiici fortasse aequius sit. Minime certe probabile est id Gregoram fecisse, quod ab aliis factum reprehenderit. Reprehendit autem in Historia²⁾ Isidorum patriarcham propriis somniis intentum atque ex iis futura augurantem: caeterorum Palamitarum visiones nocturnas Diabolo et crapulae ascribit³⁾: passim denique astrologos, hariolos, et eos qui divinandi artem quamlibet profiteantur, exagitat ac deridet⁴⁾.

Quo tempore et ubi et qua tandem morte Gregoras supremum diem clausurit, nondum mihi compertum est. Historia quidem eius Byzantina ad annum Christi MCCCLIX. ineuntem pro-

1) Praedixerat Cantacuzeno unum ex eius liberis moriturum; coniectura scilicet, non divinatione. Vide Hist. lib. xviii. c. 4. sect. 2.

2) Hist. lib. xviii. c. 1. 3) Lib. xxi. c. ult. Lib. xxv. c. ult.

4) Lib. ix. c. 11. Lib. xiv. c. 8. etc.

greditur; atque hinc auctorem eo ipso anno decessisse credi possit: sed ea tantum coniectura est, non argumentum omnino certum. Neque vero deest suspicio, idcirco Gregoram ad annum Christi MCCCLIX. narrationem perduxisse, quo haeretici Palamae phrenesim et exitum ex hac vita foedissimum in fine operis describeret; ut quem virum capitali ira vivum persecutus fuerat, in eius morte velut stadio decurso victor conquiesceret.

Ea fuit Palamitarum, inprimis Callisti patriarchae, inhumanitas, ut qui ab eorum communione separati vixissent, eos post mortem insepultos proiici iuberent, canibus et lupis praedae futuros ¹⁾. Quod si qui, communis naturae verecundia et miseratione permoti, illorum corpora humassent, novum crimen simili poena luebatur. Eam ignominiam Palamitae ²⁾ iam pridem Nicephoro Gregorae denunciaverant ³⁾. Huic autem optatissimum id erat, ad martyrii palmam aspiranti. Itaque et hoc praeter alia Agathangelo praeceperat ⁴⁾, ut cum sese mortuum ferisque expositum conspecturus esset, omni prorsus cadaveris humandi cura et inani labore supersederet. Porro et Palamitarum minae et Gregorae vota hactenus rata fuerunt. *Spectandum illud corpus magni Fidei verae praeconis* (inquit Cyparissiotae ⁵⁾) *diu ludibrio habitum et circumlatum; eius nempe viri, quo nec inter philosophos quisquam excellentior, nec inter ascetas disciplinae observantior; nec in obeundis pro religione certaminibus, nec in iis quibus tentatores eum vexarunt persecutionibus, contumeliis, carcerisque angustiis tolerandis constantior fuit; admirandi inquam illius NICEPHORI GREGORAE, de quo per utramque appellationem nihil Deus aliud significavit, nisi eum animo vigili et experrecto victorias ab hostibus veritatis reportaturum.* Hoc elogio mortuum Gregoram ornabat Ioannes Cyparissiotae; ex cuius grandi volumine *Παλαμικῶν παραβάσεων* libros duos selectos Latine vertit, et in lucem primus edidit, R. P. Franciscus Combesius.

Gregorae vitia (neque enim eius scriptoris tam inepte sum fautor, ut nulla habuisse eum contendam) maxime conspicua haec fuerunt. Asper, austerus, pertinax, Principes aequae ac privatos linguae petulantia offendit: philosophus, animo haud imperavit: historicus, partium affectum non exuit: gloriae denique cupiditate et amore sui ipsius nimio laboravit. Plura in stilo reprehendenda; inprimis *κακοζηλία*, seu ambitiosa elegantiae affectatio; poetica verborum luxuries; figurae insolentes; hyperbata; crebrae non modo verborum sed et sententiarum repetitiones. Quod si conferendum exemplum est, in libris eius-

1) Lib. XVIII. c. 1. 2) Lib. XXIV. 3) Ac ipsi etiam Ignatio, patriarchae Antiocheno. Vide Io. Cyparissiotam Palamitarum transgressionum Serm. IV. c. ult. 4) Histor. lib. XXVII. 5) Palam. transgress. Serm. IV. cap. 1.

dem argumenti historicis Cantacuzenus longe praestat. In Chronologia tamen Gregoras diligentior: immo apud Cantacuzenum fere nulla. Cantacuzenus quaedam videtur consulto omisisse, quae Gregoras haud praetermisit. Eiusmodi sunt ea quae hic narrat de Synadeni erga Andronicum seniore inhumanitate, de Ioannis Palaeologi natalibus, de legatis a Papa Constantinopolin missis, et alia innumera. Haec inquam omnia Gregoras, qui nec illatas a barbaris clades dissimulat. Cantacuzenus vero nec de Nicomedia quidem aut de Nicaea ipsa amissa mentionem fecit. Hic solas quodammodo res Byzantinas, noster etiam externas Historia sua complexus est. Uterque igitur legendus et alter ex altero supplendus.

O P E R A.

Scriptis Gregoras permulta variae eruditionis opuscula, quorum pauca typis mandata; pleraque autem extant manuscripta in codicibus Vaticanis, Caesareis, Scorialensibus, Baroccianis, et aliis multis, ut Regios sileam: quaedam item videntur temporis longi iniuria intercidisse. Eorum fere omnium notitiam dabit index uberrimus, ex R. P. D. Bernardi ¹⁾ schedis, Roma ad nos transmissis, et ex variis codicum manuscriptorum catalogis concinnatus. Hunc tu quaeso indicem, ABBAS nobilissime, quantumvis longum, totum oculis percurre. In tanta librorum copia, quot hic videbis enumeratos, erit credo aliquid quod ipso argumento placeat; quod amissum doleas; quod ex Bibliothecarum pulvere erui cupias. Erunt etiam aliqua fortasse, quorum iacturam facile feras. Mihi quidem librorum catalogos perlegisse hoc saepe iucundum fuit, quod ex iis intellexerim deesse mihi multa, vel inutilia, vel etiam mala.

De mensura Arcae Noë, ex Origene. Cod. Barocc. 48. 19.

Ex Prophetis maioribus et minoribus dicta excerpta, cum prologo et commentariis. Cod. Caesar. Vindobon. theolog. 174. Vide et indicem prologorum inter opuscula rhetorica.

Ἀρίστη ἐπιλογή θείων τινῶν ῥήσεων τοῦ μακαρίου καὶ γενναίου Ἰωβ, συμβαλλομένη παντὶ Χριστιανῷ εἰς ὠφέλειαν. Optimus delectus sacrarum quarundam sententiarum beati et fortis Iobi, cuius Christiano utilissimus. Initium, καὶ ἐγένετο ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, καὶ ἰδὸν ἦλθον οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ παραστῆναι ἐνώπιον τοῦ κυρίου. Cod. Caesar. Vindobon. theolog. 174.

Antirrhethici et Steliteutici priores. Scripserat Gregoras libros in Palamam Antirrhethicos, antequam ²⁾ Cantacuzenus im-

1) De Montfaucon.

2) Hoc est, ante annum MCCCXLVII.

perio potitus esset, ut ipse testatur, Historiae libro xxv¹⁾. Eos decem fuisse indicat hoc programma, codici Vaticano praefixum: πίναξ τῶν ἐκλεγέντων ἐκ τῆς καθόλου ἱστορίας Ῥωμαϊκῆς λόγων τοῦ Γρηγοῦ, καὶ συντεθέντων ἐνταῦθα τοῖς ΠΡΟΤΕΡΟΙΣ αὐτοῦ ΔΕΚΑ²⁾ ἈΝΤΙΡΡΗΤΙΚΟΙΣ. Id est: *Index librorum Gregorae ex generali Historia Romana selectorum, et cum DECEM eius PRIORIBUS ANTIRRHETICIS hic coniunctorum.* At in Colvilliano Scorialensis Bibliothecae catalogo³⁾ (qui in Mediolanensi seu Ambrosiana extat manuscriptus) indicantur tantum tres Ste-liteutici in Palamam, cum selectis Historiae Romanae decem libris coniuncti, idque in duobus codicibus; quorum numeri sunt V. H. 19. et I. A. 4.

Antirrhethici posteriores 4). Scripsit Gregoras libros decem Antirrhethicos in Tomum Palamiticum, anno Christi MCCCLIII; quos statim post Tomum promulgatum minatus erat se editurum, ut constat ex his Agathangeli verbis 5): πρὸς ἀπειλῆς ἀνήνεγκας σχῆμα λόγοις ἀντιρρητικοῖς καταλύειν τὸν τόμον, ὃν αὐτοὶ νεωστὶ καὶ λάθρα συνθεῖναι τετολμήκεσαν. Id est: *Minatus es, te eorum Tomum orationibus Antirrhethicis refutaturum; eum scilicet Tomum, quem novissime et clanculum ii componere ausi fuissent.* In Colvilliano catalogo hi quoque Antirrhethici indicantur 6) (sed octo tantum) cum hac inscriptione: λόγοι ἀντιρρητικοὶ κατὰ τοῦ Παλαμικοῦ τόμου 7). *Orationes Antirrhethicae contra Tomum Palamicum.* In hos posteriores Antirrhethicos Philotheus patriarcha libros duodecim edidit, qui extant in Bibliotheca Regia N. 1996.

Dialogus, cuius titulus: Τίνα δῆποτε ἄρα θεὸς τὸν ἄνθρωπον τὴν ἀρχὴν ἐποίησεν, ἥτοι θνητὸν, ἥτοι ἀθάνατον. *Quem initio Deus hominem creaverit, mortalemne, an immortalem.* Biblioth. Caesar. Vindobon. cod. theol. 174.

Quaestio soluta. Graece inscribitur, ἐπίλυσις περὶ τοῦ τί-νος χάριν ὁ ὑμνωδὸς ἐνδοξοτέραν τῶν Σεραφίμ τὴν θεοτόκον ὑμνή-σας, διὰ τῆς προσθήκης αὐθις τοῦ, ΑΣΥΓΚΡΙΤΩΣ, ἀσύγκριτον τὸ συγκεκριμένον ἐποίησε· καὶ πρὸς τίνα δὲ δόξαν ὁρῶν ταύτη τὸν ὕμνον ἐξύφηεν. *Quare auctor Hymnodiarum, postquam Dei-*

1) Eorundem meminit Hist. lib. xviii. c. 7. s. 2. lib. xxiii. p. 697. lib. xxiv. p. 708. et 713. 2) Ita cod. Vaticani titulus. At illi libri in codice ipso desiderantur. 3) Cuius partem, ex ms. Bibliothecae Ambrosianae codice descriptam, communicavit mecum Fridericus Rostgardius. 4) De quibus supra diximus in Vita. 5) Quae apud Gregoram leguntur, Hist. lib. xxv. 6) Cod. vi. E. 22. 7) Additur, ὁ δὲ δεσμοφύλακας ἐνταῦθα λαθῶν καὶ εἰσελθὼν καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ Ἀγαθᾶγγελος τῶν πάλαι φοιτητῶν καὶ φίλων ἐστὶν εἷς, περὶ οὗ πλατυτέρως εἴρηται ἐν τῷ κδ' λόγῳ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ. *Agathangelus autem ille, qui clam custodibus ingressus cum eo in his dialogis colloquitur, veterum discipulorum et amicorum unus est, de quo fusius disseruit Hist. lib. xxiv.*

param Seraphinis gloriosiore cecinit, addito deinde adverbio, INCOMPARABILITER, incomparabile esse statuit id, quod comparatum cum alio fuerat: item ad quam opinionem respererit, cum hunc hymnum composuit. Eodem codice Caesar.

Dogmaticae disputationes variae, passim in Historiae Byzantinae libris dogmaticis.

Εὐχαί, seu Precationes.

1. *Ad Christum, et ad Beatam Virginem. Biblioth. Caesar. Vindobon. cod. theolog. 174.*

2. *Πρὸς τὸν βασιλέα, ὡς ἀπὸ μητροπόλιτου ἄρτι χειροτονηθέντος. Ad Imperatorem, ex persona metropolitani recens inaugurati. Initium, ὁ μέγας καὶ ὑψηλὸς Cod. Vatic. 1086. fol. 214.*

3. *Ὡς ἀπὸ μητροπόλιτου, ἄρτι πρῶτον εἰσερχομένου εἰς τὴν λαχοῦσαν αὐτὸν μητρόπολιν. Ex persona metropolitani, eam quae ipsi obtigit metropolin primum intrantis. Initium, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ θεὸς ἡμῶν. Ibid. fol. 215.*

4. *Εἰς βασιλέα, ὡς ἀπὸ μητροπόλιτου, ἄρτι χειροτονηθέντος. Ad 1) Imperatorem, ex persona metropolitae modo electi. Initium, ὁ θεὸς ὁ μέγας καὶ ἰσχυρὸς Ibid. fol. 216.*

5. *Ἐκφωνηθεῖσα ἐπὶ τῇ εἰς τὴν Ἐφεσον εἰσόδῳ ἡμῶν, pronunciata super nostro in urbem Ephesum ingressu. Initium, ὁ θεὸς ὁ αἰώνιος Biblioth. Caesar. Vindobon. cod. theolog. 174 2).*

6. *ἐπὶ θεμελίῳ οἴκου καὶ πόλεως. In iaciendo fundamento domus vel urbis. Initium, Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν νοεράν . . . Ibid.*

Σύνταγμα συνοπτικὸν φιλοσοφίας. Philosophiae Compendium 3). Catalogus Bibliothecae Vaticanae Morellianus 4). fol. 5. 6.

Dialogus inscriptus, ΦΛΩΡΕΝΤΙΟΣ, ἢ περὶ σοφίας. FLORENTIUS, seu De Sapientia. Initium, πόθεν ἡμῶν ὁ καλὸς Φλωρέντιος; Cod. reg. 3284. Item Vat. 1086. De eo dialogo Gregoras ipse Hist. Byzant. lib. xi. cap. 10. sect. 2.

Ὅτι οἱ πρὸς ὁποτέραν σοφίαν ἐσχολακότες οὐ δικαίως ἂν σοφοὶ λέγοιντο· ὑποκριταὶ δὲ μᾶλλον τῇ ἀληθείᾳ τῆς ὄντως σοφίας. Qui alterutri 5) sapientiae studuerint, eos non iure sapientes dici, sed potius imitatores re ipsa eius quae vere sapientia est. Initium, μέγα μὲν ἀνθρώποις σοφία. Cod. Caesar. Vindob. theol. 174.

Περὶ τῶν ἐπιλαμβανομένων οὐκ ὀρθῶς καὶ νέων καὶ πα-

1) Vel, de Imper. 2) Videndum utrum ea precatio sit Gregorae, an Ephesi metropolitae. 3) Non liquet an sit Nicephori Gregorae. 4) Qui in Bibl. Reg. asservatur. 5) Sacrae et profanae scil.

λαιῶν σοφῶν 1). *De illis qui recentiores et antiquos sapientes non recte reprehendunt.* Initium, λόγος ἐξαναστάντας τινὰς τῶν, ὡς οὗτοί φασι βρενθυόμενοι, τῶν 2) πάντα εἰδόντων. Eod. cod.

Ad eos qui Fatum statuunt. Indicatur a Possevino in Apparatu sacro. Fortasse ea est oratio, quae extat libro xxviii. Hist. Byzant. cap. paenult.

Ad Logothetam de magno pisce, et aliis animantibus. Possevin. in Apparatu sacro.

Utrum bruta sint ratione praedita. Catalog. Biblioth. Baroc N. 48.

Visionem non fieri extra mittendo. Ibid.

Aërem non esse natura frigidum. Ibid.

De fluviis et mari. Ibid.

De sole, an sit natura calidus. Ibid.

Utrum anima sit immortalis secundum Aristotelem 3). Ibid.

Relata esse simul natura. Ibid.

Terram esse natura siccam et sphaericam. Ibid.

Numerum septenarium multis nominibus sacrum esse. Ibid.

Dialogus φιλομαθῆς, ἢ περὶ ὑβριστῶν. Vide indicem Miscellaneorum infra.

Πρὸς τινὰ φίλον, περὶ τῶν ὑβριζόντων τὴν ἀστρονομίαν. *Ad amicum quendam, de iis qui astronomiae insolenter obtrectant.* Ita catalogus Bibliothecae Vaticanae Morellianus. At in codice Vatic. 1086. fol. 128. epistola extat, τῷ μητροπολίτῃ Ἀπρω, περὶ τῶν ὑβριζόντων τὴν ἀστρονομίαν. Initium, τὰ τε ἄλλα διαπορθμεύουσι . . . Vide indicem epistolarum infra.

Epistola ἀνεπίγραφος. Initium, οἶον εὐωδίας περὶ τὸν ἀέρα χεθείσης. Cod. Vat. 1086. fol. 204. Vide indicem epistolarum.

Epistola, πρὸς τὸν μέγαν Λογοθέτην τὸν συγγραφέα τῆς βίβλου, παρακλητικὴ περὶ ἀστρονομίας. *Ad magnum Logothetam scriptorem libri, exhortatoria 4) de astronomia.* Epistolam hanc, ut indicatur in catalogo Morelliano, operi astronomico Theodori Metochitae magni Logothetae praefixam fuisse apparet. Extat Hist. Byzant. lib. viii. cap. 7. oratio ad magnum Logothetam hoc titulo, συμβουλή μετὰ παρακλήσεως. At eadem in cod. Vat. 1086. fol. 123. inscribitur, τῷ μεγάλῳ Λογοθέτῃ παρακλητικὴ περὶ ἀστρονομίας. Initium utrobique, εἰ μὲν ἐπίσης ἅπασιν ἅπαντα . . . Fortasse haec oratio eadem est, atque illa indicata a Morello epistola.

Adde epistolam, τῷ Χρυσολωρᾷ, quae et ipsa est de astronomia. Vide infra in indice epistolarum.

Πῶς δεῖ κατασκευάζειν ἀστρολάβον 5). *Quomodo Astrola-*

1) Incertum utrum Gregorae, an Maximi Planudae. 2) An τὰ?

3) Gregoras, teste Possevino, scripserat quaedam in Aristotelem.

4) An consolatoria?

5) Tractatus de constructione globi laudatur a Guil. Cave.

bum construi oporteat. Catal. Morell. fol. 26. It. cod. reg. 2737.

Πῶς δεῖ κατασκευάζειν τὴν ἐν ἀστρολάβῳ ἀράχνην. *Quomodo Aranea in Astrolabo construenda sit.* Ibid. It. cod. reg. 2737.

Περὶ τῆς ἐν ἐπιπέδῳ καταγραφῆς τοῦ ἀστρολάβου, προοιμιακὸς λόγος πρὸς τινὰ φίλον ¹⁾. *De Astrolabi in plano delineatione, praefatio ad amicum.* Ibid. fol. 27. It. cod. reg. 2737. fol. 105.

Πρὸς τὸν σεβασμιώτατον Ἰωσήφ, περὶ τοῦ πάσχα, ἀπόδειξις ὅπως ἐσφάλη πρὸ χρόνων, καὶ ὅπως δεῖ ποιεῖσθαι τὴν τούτου διορθωσιν. *Ad reverend. Iosephum, de Paschate, ut iampridem in eo erratum sit, et quomodo corrigi debeat.* Initium, ἐπειδὴ μοι φίλος εἶ τῶν πάντων ²⁾. Extat in cod. Vat. 1086. fol. 75. et editus est Hist. Byz. lib. viii. cap. 13.

Ad eundem, ut videtur, de eodem argumento. Initium, αἱ δευτεραί πως φροντίδες, Εὐριπίδης φησί που, σοφώτεραι. Cod. Vatic. 1086. fol. 79.

Τὸ διορθωθὲν πασχάλιον ὑπὸ Νικηφόρου φιλοσόφου τοῦ Γρηγοῦ, περὶ οὗ καὶ ὁ Ἄργυρος ἐν τῇ ἠθείῳ μεθόδῳ διαλαμβάνει. *Paschalion a Nicephoro Gregora Philosopho correctum; de quo Argyrus in methodo supra dicta ³⁾ loquitur.* Extat in Uranologio Petaviano. Vide et catalog. Morel. fol. 26.

Libri duodequadraginta Historiae Byzantinae; in quibus nonnulli mere dogmatici. Ex iis libri undecim priores editi saepius. Qua de re supra in praefatione.

Oratio encomiastica, prolixa et elegans, in Imperatorem Constantinum Magnum; dignissima (inquit Nesselius) ut supplemento corporis Historiae Byzantinae aliquando inseratur. Cod. Caesar. Hist. 104.

Ex Eusebii Historia Ecclesiastica. Cod. Caesar. theol. 174.

De vita et moribus et conflictu S. Patris Michaëlis Syncelli. Initium, νόμος οὗτος ἦνθησε πάλαι παρ' Ἑλλησι, καὶ μέγα τῷ χρόνῳ τὸ κράτος εἰλήφει. Leo Allat. de Symeon. pag. 100.

Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας Βασιλίσης. *Vita et disciplina S. Basilissae, seu Reginae.* Initium, Νικομήδεια πόλις ἐστὶ περιφανής. Cod. Vatic. 1086. fol. 197. Adnotat R. P. D. Bernardus, eam Βασίλισσαν virginem et martyrem fuisse.

Vita Ioannis, Heraclae Ponticae archiepiscopi, qui avunculus fuit auctoris. Indicatur ab ipso Gregora Hist. Byzant. lib. ix. cap. 7.

1) Recensetur a Ph. Labbe, in Bibliotheca nova, *Nicephorus in Ptolemaei libros, cum Aristoxeno et aliis.* Sed is, ut puto, Nicephorus Bryennius est, non Gregoras.

2) Item est initium dialogi, qui inscribitur *διάλογος δεύτερος.* Vide Miscellaneorum indicem infra.

3) Nempe opusculum illud subiunctum est Isaaci Argyri libro.

Vita 1) *Antonii patriarchae Constantinopolitani, Cauleae dicti* 2). Initium, εἰ δὲ καὶ θνητὴν φύσιν 3) ὁ χρόνος, καὶ πάντων ἐστὶ πατὴρ, ὅποσα φθορὰ καὶ γένεσις βόσκει. Leo Allat. de Symeon. pag. 87.

Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Κοδράτου τοῦ ἐν Κορίνθῳ τῆς Πελοποννήσου. Init., ἐμοὶ δὲ τὸν τοῦ ἁγίου Κοδράτου βίον διηγείσθαι προελομένῳ. Vide acta SS. Martii, Tom. II. ad diem 10. mensis. Vide et L. Allatii diatribam de Symeonum scriptis, p. 88.

Τεχνολογία γραμματικῆς. Ars grammatica. Indicatur a Morello in catalogo Biblioth. Vatic. fol. 5.

Παρακολουθήματα καὶ ζητήματα γραμματικά 4). *Enarrationes* 5) *et quaestiones grammaticae.* Catalog. Morell. ibid.

Περὶ κανόνων ἀστασίας. De instabilitate regularum. Extat in cod. Reg. Fortasse ii sunt κανόνες ὀνομάτων, indicati a Morello, fol. 5. catal. Bibl. Vat.

Περὶ ὀρθογραφίας 6). Initium, τὸ ἄ δασύνεται, catal. Bibl. Barocc. N. 48.

Περὶ ἀντιστοίχων, seu de vocibus quae varie scriptae varia significant, ut ἄγνός, purus; ἄγνως, ignotus. Idem catal. ibid.

Μελέτη προεβεντικῆ. Declamatio legatorum. Initium, ὦμας, ὧ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι . . . Argumentum sumptum ex Thucydide. Lacedaemonii cum Thebanis Plataeam exercitu infesto petebant. Ad eos legati Plataeenses veniunt, et ut ne bellum inferant petunt. Cod. Vat. 1086. fol. 167.

Συμβουλευτικὸς εἰς τὴν θείαν καὶ ἱερὰν σύνοδον. Suasoria ad sacrosanctam synodum. Initium, ἐμοὶ μὲν οὕτως ἔχειν πρὸς τὴν παροῦσαν ἄμιλλαν . . . Extat haec oratio in fine libri decimi Historiae Byzant. Extabat etiam in ms. cod. Vatic. 1086. Sed hodie supersunt tantum primi duo versiculi: caetera abscissa 7).

Παραινετικὸς τῇ βασιλίσῃ ἐξ αὐτοσχεδίου συντεθειμένος ἐπὶ τελευτῇ τοῦ Φιλαδελφείας κυροῦ Θεολήπτου. Ad Imperatricem de obitu Dom. Theolepti, Philadelpthiae [episcopi], paraeneticus ex tempore compositus. Initium, βασίλισσα, τὸ μέγα ἐν γυναιξὶ καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα· βασίλισσα, τὸ ἱερὸν τοῦ Χριστοῦ κειμήλιον. Cod. Caesar. Vindobon. theolog. 174.

Ἐκφρασις τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Christi resurrectionis depictae narratio. Initium, πάνυ μοι δοκεῖ τῶν ἀποπτωμάτων εἶναι, παῖδας μὲν Ἑλλήνων φιλοτιμείσθαι τῆς κακοδαίμονος αὐτῶν πλάνης ἑορτᾶς τε καὶ θέατρα . . . Cod. Caesar. theol. 174.

Λόγος εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Μερκούριον. Oratio in

1) Extat apud Bolland. ad diem 12. Febr. 2) Vossius de Histor. Graec. lib. II. cap. 26. auctori longe antiquiori tribuit. 3) An ἔχει? 4) Incertum an Gregorae. 5) An glossae? 6) Incertum an Gregorae. 7) Nempe eo quod haec oratio in Latinos scripta sit.

sanctum et magnum martyrem Mercurium. Initium, καὶ κυβερνήτης μὲν πρὸς ἄνεμον ¹⁾ παραταττόμενος βίον ²⁾. Cod. Vatic. 1086. Leo Allat. de Symeon. pag. 97.

Εἰς τὴν ὁσίαν Θεοφανῶ τὴν βασιλίδα. In *S. Theophanonem Imperatricem* [*Leonis sapientis uxorem*]. Initium, πολλοὶ μοι πολλάκις τῶν ἀρετῆ καὶ συνέσει διαφερόντων προσίασιν ἄλλοτε ἄλλοι παραινούντες καὶ συμβουλεύοντες. Cod. Caesar. theolog. 279. Allat. de Symeon. pag. 107. Cod. Vatic. 1086. fol. 23. Notandum quod ait Gregoras in exordio, se multorum Sanctorum vitam et martyrum certamina descripsisse.

Εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκου, διαλαμβάνων τὴν γέννησιν, καὶ τὴν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων εἴσοδον καὶ ἀνατροφὴν. *De sanctissima Virginis Dei matris nativitate, ingressu in sancta sanctorum, et educatione.* Initium, ἀκούω Μωσέα τὸν μέγαν, τὸ ξένον ἐκεῖνο θαῦμα τῆς βάτου πάλαι περιεργάζεσθαι θέλοντα. Cod. Caesar. Histor. 104. Vatic. 1086. fol. 179. Allat. de Symeon. pag. 82.

Εἰς τὸν εὐαγγελισμόν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. In *Annunciationem sanctissimae Dei matris.* Initium, ἐμοὶ ³⁾ δὲ τῶν ζωγράφων πολλάκις ἐκείνους ἐπήει θαυμάσαι καὶ τῶν ἀνδριαντοποιῶν. Cod. Vatic. 1086. fol. 131. Cod. Caesar. Hist. 104. Allat. de Symeon. pag. 88.

Τῇ πανάγῳ μητρὶ τοῦ Θεοῦ εὐχαριστήριος, ὡς ἐκ τῆς βασιλίδος Εἰρήνης. *Castissimae Dei matri gratiarum actio, ex persona Irenes Augustae.* Cantacuzenus Byzantio potitus est post festum Purificationis, proxime subsequuta nocte. Idcirco eius uxor Irene rogavit Gregoram, ut sibi orationem scriberet ad agendas B. Virgini gratias: quae oratio cum accurate esset ab illo lucubrata, Cantacuzeno valde displicuit hac ratione, quod victoria non Imperatoris prudentiae, sed tota Dei matri accepta ferretur; *quasi haec Cantacuzenum, ligneo feretro impositum, in Urbem mortuum importasset; ὥσπερ ἂν εἰ νεκρὸν ὑπάρχοντα κεκόμεκε, φησὶν, αὐτὸν ἐκεῖνη μετὰ ξυλίνου τινὸς κραββάτου.* Gregoras Hist. Byzant. lib. xxvi.

Orationes, in laudem Sanctorum a Gregora compositae, Igebantur in ecclesiis vivo auctore. Id ex libro Historiae xxiv. discimus; ubi duo Palamitae, Cabasilas et alter quidam, illi sic minantur. *Τῶν μὲν σῶν λόγων, ὅσοι ἐπ' ἐκκλησίαις ἐν ταῖς τῶν ἁγίων ἀναγινώσκονται μνήμασι, πῦρ δαπανήσει πολέμιον καὶ ἀντίθετον ἅπαντας ἐν βραχεῖ, προστάττοντος τοῦ βασιλέως· σὺ δ' ἄταφος θανὼν ἔξω που εὐφήσῃ τῆς πόλεως.* *Quotquot orationes tuae per ecclesias leguntur in Sanctorum commemorationibus, eas omnes flamma inimica et infesta iussu Imperato-*

1) Fort. ἀνέμων. 2) Fort. βίαν. 3) Vide Histor. Byz. lib. xiii. cap. 1. s. 4. et lib. xxii. pag. 662.

ris brevi absumet. Tu vero, cum obieris, aliquo extra Urbem proiciere insepultus.

Ἐγκώμιον εἰς τὸν βασιλέα. Oratio in laudem Imperatoris. Initium, ἔστι τις λίθος τοῖς τραπεζίταις 1). Amabat Imperator opera Platonis. Gregoras eam dicendi materiam nactus ostendere conatur Imperatoris facta cum Platonis dictis congruere. Cod. Vatic. 1086. fol.

Εἰς τὸν βασιλέα, κατὰ διάλεκτον Ἰωνικὴν. In laudem Imperatoris, Ionica dialecto. Initium, Ἀλέξανδρον τὸν ἐκ Μακεδονίης φασὶν . . . Cod. Vatic. 1086. 159.

Εἰς τὴν φρόνησιν τοῦ βασιλέως 2). *De Imperatoris prudentia.* Initium, εἰ μὲν ἦν μοι ὄρεῖν, ᾧ κράτιστε βασιλεῦ. Edita est haec oratio Byzant. Hist. lib. viii. cap. 8.

Εἰς τὸν βασιλέα περὶ ἑαυτοῦ. Ad Imperatorem de se ipso. Initium, περὶ μὲν ἑμαυτοῦ, καὶ ὡς οὔπω μοι καίρια. Ea est oratio, qua oblatam sibi ab Imperatore Chartophylacis dignitatem accipere recusavit. Edita est Hist. Byz. lib. viii. cap. 9. In cod. Vatic. 1086. male inscribitur, εἰς τὸν βασιλέα, πατριάρχην αὐτὸν ποιῆσαι βουλόμενον. *In laudem Imperatoris, qui patriarcham eum facere volebat.*

Προσφωνητικὸς εἰς τὸν μέγαν αὐτοκράτορα τῶν Ῥωμαίων Ἀνδρόνικον Δοῦκαν Ἄγγελον Παλαιολόγον, περὶ τῆς ἐνούσης τούτου φιλανθρωπίας, ἣν ἵκα καὶ τὸ ἡμέτερον τῇ νόσῳ ταλαιπωρούμενον ἐπεσκεύαστο· ὃν οὔπω καθαρῶς ἀπαλλαγέντες τοῦ πάθους, αὐτίκα ἀμειβόμενοι κατὰ δύναμιν, καὶ τὸν παρόντα λόγον εἰς εὐχαριστίαν ἐκπεπονήκαμεν. Proshoneticus ad magnum Imperatorem Romanorum, Andronicum Ducam Angelum Palaeologum, de eius humanitate, qua factum est, ut et nos aegrotantes inuideret. Nos autem morbo nondum plane levati, pro virili eum statim remunerantes, hac oratione gratias egimus. Cod. Caesar. theol. 174.

Εἰς τὸν βασιλέα κῦρον Ἀνδρόνικον τὸν νέον. Ad Imperatorem Dom. Andronicum iuniorum. Initium, ὡς λίαν ἠδύς καὶ φαιδρὸς ἡμῖν ἐπανήκεις ἐκ τῶν τροπαίων. Gratulatoria. Cod. Vatic. 1086. fol. 33.

Εἰς τὴν ἀμυγδαλῆν. In amygdalam. Est encomium eius arboris. Subiuncti sunt senarii iambici decem. Cod. Vatic. 1086. fol. 46. 3).

Πρόλογος εἰς τὸ κατὰ Σωσάνναν διήγημα. Praefatio in nar-

1) ὁ παρῶν λόγος ἀφορμὴν εἰληφὼς τὸν τοῦ βασιλέως πρὸς τὰ τοῦ Πλάτωνος ἔρωτα πειράται δεικνύειν καὶ συγγενῆ τὰ τούτου πράγματα πρὸς τοὺς ἐκείνου λόγους. 2) In cod. Vatic. fol. 54. inscribitur, εἰς τὴν φρόνησιν καὶ τὴν εὐγλωττίαν τοῦ βασιλέως Ἀνδρόνικου τοῦ Παλαιολόγου. 3) Encomium Patriae tribuitur Gregorae in catalogo Bibliothecae Baroccianae, num. 116. At est Luciani.

rationem de Susanna. Initium, οὐκ ἔμελλεν οἶμαι οὐδὲ τὸ τῶν γυναικῶν φύλον χωρὶς ὑποδείγματος. Cod. Caesar. theol. 174.

Πρόλογος ἐγκωμιαστικὸς εἰς τοὺς θεσπεσίους καὶ μακαρίους προφήτας, ἐπὶ τῇ παρ' ἡμῶν σὺν θεῷ φιλοπονηθείσῃ τῶν καιριωτάτων αὐτῶν ῥήσεων συλλογῇ, μετὰ τῆς προσηκούσης αὐταῖς ἐξηγήσεως. *Praefatio encomiastica de divinis et beatis prophetis, accommodata operi, in quo eorum dicta Deo iuvante collegimus, addita interpretatione convenienti. Initium, πάντων μὲν ἐγὼ θεῶν λόγους ἀνδρῶν. Cod. Caesar. theol. 174.*

Πρόλογος διὰ βραχέων ἐγκωμιαστικὸς εἰς τὸν Ὅμηρον, ὅπως τε καὶ μεθ' οἷας τῆς γνώμης τὰ κατὰ τὸν Ὀδυσσεῖα ἐπραγματεύσατο. *Praefatio brevis encomiastica de Homero, quomodo et quo consilio Odysseam composuerit. Initium, ποιηταὶ μὲν καὶ ῥήτορες καὶ ὅσοι τὸν φιλόσοφον εἴλοντο βίον. Cod. Caesar. theolog. 174.*

Προοίμιον εἰς πατριαρχικὸν σιγίλλιον. *Exordium patriarchalis diplomatis* ¹⁾. *Initium, εἰ δὲ καὶ πάντα μαραίνεται. Cod. Vatic. 1086. fol. 211.*

Aliud. Ibid. fol. 213. Initium, ἐπειδήπερ ἐν κρίσει.

Προοίμιον χρυσοβούλλου. *Exordium Bullae aureae. Initium, πολλῶν ὄντων ὅποσα τὴν β. Ibid. fol. 216.*

Προοίμιον εἰς διαθήκην. *Exordium Testamenti. Initium, γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση. Ibid. fol. 213.*

Διαθήκη, ὡς ἀπὸ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Γλυκέος τὰ ἔσχατα πνεύοντος. *Testamentum tanquam patriarchae Ioannis Glyceos, extremum spiritum efflantis. Initium, καὶ πᾶσι μὲν ἀνθρώποις θανάτου μεμνησθαι. Est exordium Testamenti, non Testamentum ipsum; et editum extat Hist. Byzant. lib. viii. cap. 2. Extat etiam in cod. Vatic. 1086. fol. 210.*

Διαθήκη, ὡς ἀπὸ τινος μοναχοῦ. *Testamentum, tanquam alicuius monachi. Initium, εἰ μὲν ἦσαν ἡμῶν αἱ ψυχαὶ.... Ibid. fol. 213.*

Διαθήκη, ὡς ἀπὸ τοῦ Πελοποννησίου μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου. *Testamentum, tanquam magni Protosyncelli Peloponnesii. Initium, εἰ μὲν ἀθανάτων ὁ παρῶν ἐτύχανε βίος. Ibidem.*

Ὡς ἀπὸ τινος πρὸς τὸν βασιλέα ²⁾. *Tanquam alterius cuiuspiam, Imperatorem alloquentis. Initium, πολλάκις αἰτήσας καὶ πολλάκις.... Cod. Vatic. 1086. fol. 213.*

Ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ μεγαλωτάτου βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου, seu τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ γηραιοῦ. *In obitum maximi Imperatoris Andronici Palaeologi, senioris scilicet. Initium, τὸ μὲν τῆς συμφορᾶς μέγεθος. Edita extat Hist. Byzant. lib. x. Extat etiam in cod. Vatic. 1086. item in cod. Colbert. 4950.*

1) Bullae.

2) Incertum an epistola, an Testamenti exordium.

Ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ σοφωτάτου μεγάλου Λογοθέτου. *In obitum sapientissimi viri, magni Logothetae.* Initium, ἔμοι δὲ, ὃ παρόντες, ταῦτόν τι. Edita extat eodem Hist. Byz. lib. Item in cod. Vatic. 1086. fol. 208. et in cod. Colb. 4950.

Εἰς τὸν βασιλέα νέον Ἀνδρόνικον. *In obitum Imperatoris Andronici iunioris.* Initium, ἡμεῖς δὲ, ὃ παρόντες, ἐπινικίους ἄδειν. Edita est Hist. Byz. lib. xi. Extat etiam in cod. Vatic. 1086. fol. 188.

Ἐπὶ τῷ Χούμνῳ κυρῷ Ἰωάννῃ, ἀποτεταμένη πρὸς τὴν θειοτάτην βασίλισσαν, μετὰ βραχείας τινὸς παραινέσεως παραμυθουμένη τὸ ἄλγος. *In obitum Dom. Ioannis Chumni, ad divam Imperatricem* ¹⁾, *cuius dolorem haec monodia solatur, adiuncta brevi admonitione* ²⁾. Initium, ἀθληταὶ μὲν καὶ πύκται καὶ σταδιοδρόμοι. Cod. Caesar. theolog. 174.

Ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ φιλιτάτου Καλλιέργου. *In obitum carissimi Calliergae.* Initium, ὃ Θεσσαλῶν πόλις, τίνα κατὰ Ῥωμαίων κοινῇ πρότερον, καὶ νῦν δὲ κατ' ἑμοῦ τὴν ἔχθραν ἀνηρημένη. Eod. cod.

Παραμυθητικὸς εἰς τὸν βασιλέα, ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς μητρὸς αὐτοῦ. *Ad Imperatorem consolatoria, de obitu matris.* Initium, σὲ δὲ, ὃ μέγιστε καὶ θειότατε βασιλεῦ, πολλάκις. Edita Hist. Byz. lib. x. cap. 6.

Ἐξηγήσεις τῶν εἰς τὸ γριφωδέστερον τοῖς παλαιοῖς ἐρῶμιμένων. *Forum quae a veteribus obscurius dicta* ³⁾ *sunt, enarrationes.* Indicantur ab ipso Gregora Histor. lib. xviii. cap. 7. sect. 2.

Commentarius in librum Synesii de insomniis; cum praefatione ad magnum Logothetam. Extat ms. in codicibus Regiis; et in lucem editus est a Petavio cum operibus Synesii. Latinus vero interpres Pichonius Gregoram in libri inscriptione patriarcham Constantinopolitanum fecit.

Ἀντιλογία πρὸς τοὺς λέγοντας, ὅτι οὐκ ἔστι ταπεινώσις ἐν ἀνθρώποις. *Adversus eos qui dicunt, humiliationem apud homines locum non habere.* Initium, ἔχω σοί τι διηγῆσασθαι, ὃ φίλε Ξερόκρατες. Cod. Vatic. 1086. fol. 49.

Φιλομαθῆς, ἢ περὶ ὑβριστῶν, διάλογος. *Philomathes, seu de contumeliosis, dialogus.* Initium, ἐπειδὴ μοι φίλος εἶ τῶν πάντων. Personae colloquentes, Aristobulus et Philomathes. Cod. Vatic. 1086. fol. 60. Fortasse is est dialogus indicatus in catalogo Morel. fol. 21.

Opusculum initio mutilum; cuius auctor narrat commissam versus Peloponnesum navalem pugnam; fratrem vero suum

1) Eulogiam, ut opinor: de qua Hist. Byz. lib. xxix. 2) Vel adhortatione. 3) *lacta Graec.* Sed legendum fortasse *εἰρημένων.*

vulneribus confossum et paucis post diebus extinctum lamentatur. Cod. Vatic. 1086¹).

Codici Vaticano 1086. praefixus est hic titulus, τῶν τοῦ Νικηφόρου Γρηγοῦ ποιημάτων βιβλίον δεύτερον. Ea inscriptione quidam decepti putaverunt, Gregorae poëmata extare in Bibliotheca Vaticana. Sed eo loco ποιήματα non *carmina* significat, sed quaelibet *scripta* seu *opera*.

Versus paucissimos a Gregora conditos fuisse existimo²). Extat in codice Vaticano 1086. fol. 46. post orationem εἰς τὴν ἀμυγδαλὴν iambicum de eadem arbore Decastichon. Initium, Ἀμυγδαλῆς ἦνθησεν ἡμῖν ἢ φράσις. Extat etiam Tetrastichon, in obitum Theodori Metochitae, initio codicis Regii 2541. et est minime modulatum.

Epistolae Gregorae, ordine alphabetico enumeratae:

ΑΓΓΕΛΩ. Initium, Οἱ τοῦ κομίζοντός σοι τὸ γράμμα γεννήτορες. Cod. Vatic. 1086. fol. 218.

Ἀγιοτάτοις τρισὶν τοῦ.....πρὸς οὓς ἔστειλε καὶ τὰ συγγράμματα αὐτοῦ. Initium, Τὸ τῆς φιλαλληλίας χρῆμα κἀν τοῖς.....memorat quosdam libros ab se conscriptos, iisdem missos. Cod. Vatic. fol. 92.

ΑΘΑΝΑΣΙΩ. [ἀγιοτάτῳ ΑΘΑΝΑΣΙΩ, τῷ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΩ.]

Σὲ δὲ θαυμάζειν οὐ χρῆ. Cod. Vatic. fol. 91.

ΑΚΙΝΑΥΝΩ,

Ἐγένετό τις ἀνὴρ, Κλεόδημος ὄνομα. Familiaris. Cod. Vatic. fol. 120.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΩ, τῷ ΖΑΡΙΔΗ.

Οἶμαι μὴ ἀνεγκλήτους καθάπαξ. De itinere, et quae in via sibi acciderint. Cod. Vatic. fol. 141.

Καὶ Πλάτων ὁ Ἀρίστωνος ἐν μιᾷς. Philologica. Cod. Vatic. fol. 168.

Εἰσὶν οἱ σέ φασι, καὶ αὐτὰ δὴ ἤδη. Philologica. Cod. Vatic. fol. 172.

ΒΕΚΩ, [τῷ μεγάλῳ οἰκονόμῳ.]

Λόγος τοῦς Πυθαγορείους οὕτω τοι. Philosophica. Cod. Vatic. fol. 178.

ΓΑΒΡΑ,

Οἶσθα τὸν οὐ πρὸ πολλῶν. Cod. Caesar. theolog. 174.

Χθὲς τὴν τοῦ θεοῦ βίβλον ἀνέχων ἐπὶ τῶν χειρῶν. Cod. Caesar. 174. fol. 15.

ΓΕΩΡΓΙΩ, [τῷ ΛΑΠΠΙΘΗ.] De ecclesia Constantinop. in errorem lapsa. Desideratur ea epistola, de qua Cantacuzenus Hist. lib. iv. c. 24.

ΓΛΑΒΑ, [τῷ μεγάλῳ διοικητῇ.]

Λέγεται πρὸς ἄλληλα στοιχεῖα συνθέσθαι. Philologica. Cod. Vatic. fol. 126.

1) Ante fol. 22.

2) Tamen ut poëta laudatur. Vide Elogia.

ΓΛΑΒΑ, [τῷ μητροπολίτῃ Θεσσαλονίκης.]

Οὐκ οἶδ' ὅ,τι τις ἂν ἐν τῷ βίῳ νοῦν ἔχων. Cod. Reg. 2257. fol. 265.

ΓΑΥΚΕΙ, [τῷ υἱῷ τοῦ πατριάρχου.]

Ἐμοὶ δὲ τοσοῦτον ὁ σὸς ἐντέτηκε πόθος. Familiaris. Cod. Vatic. fol. 175.

ΔΗΜΗΤΡΙΩ. [τῷ ΚΑΒΑΣΙΑ, κυρῷ ΔΗΜΗΤΡΙΩ.]

Ἐπεισὶ μοι γενναῖε θαυμάζειν. Philolog. et Philosoph. C. V. f. 148. Vide et infra in K.

ΖΑΡΙΛΗ. Vide supra in ΑΝΔΡΟΝΙΚΩ.

Θείῳ. [τῷ θεῷ τοῦ βασιλέως.] Vide infra τῷ ΦΛΑΝΘΡΩΠΗΝΩ.

ΘΕΟΔΟΥΛΩ, [τῷ σοφῷ ΘΕΟΔΟΥΛΩ, τῷ μαγίστρῳ, εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ¹⁾.]

Πολλοὶ μοι τὸν σὸν ἐμήνυσαν. Philologica. Cod. Vatic. fol. 108.

Πρότερον μὲν ἡμῖν ἐδέησε λόγων. Cod. Vatic. fol. 109.

ΙΩΣΗΦ [τῷ φιλοσοφωτάτῳ].

Ἀριστοτέλης ὁ Νικομάχου καὶ ὅσοι. Philosophica. Cod. Vatic. fol. 99.

Ἔστι πόλις παράλιος Ἑλληνὶς Σινώπη. Philologica. Cod. Vatic. fol. 155.

ΚΑΒΑΣΙΑ.

Ὅσα μὲν δὴ ἕτερα πρότριτα. Agit de scriptis suis Imperatori nuncupatis. Cod. Vatic. fol. 177.

Ἦκει τις ἡμῖν ἐκ βασιλέως πρότριτα σπουδῆ, τοὺς ἔμοις ἔξαιτούμενος λόγους. Eiusdem argumenti, brevissima. Cod. Vatic. fol. 178.

Τῷ καθολικῷ κριτῇ. Vide supra ΑΓΓΕΛΩ.

ΚΑΛΟΕΙΔΑ, [τῷ σεβαστῷ.]

Τὸν Πυθαγόραν ἐκείνῳ τὸν Σάμιον. Philologica. Cod. Vatic. fol. 94.

Τὴν ἀλώπεκα τοῖς λαγωοῖς. Philologica. Cod. Vatic. fol. 204.

ΚΑΡΒΩΝΗ.

Ὅρων τοὺς πολλοὺς, ὧ βέλτιστε, ταῖς. Philologica. Cod. Vatic. 176.

Τῷ Κρήτης ²⁾.

Ἦ μὲν δὴ βίβλος. Cod. Caesar. theol. 174.

ΛΑΜΠΗΝΩ. [ἀμοβαία εἰς τὸν πρωτονοτάριον τὸν ΛΑΜΠΗNON.]

Ἔθνος ἐστὶ Περσικόν. Philologica. Cod. Vatic. fol. 100.

ΛΑΠΙΘΗ. Vide supra in ΓΕΩΡΓΙΩ.

ΛΕΟΝΤΙΩ.

Τὴν μὲν Ἐπικτήτου κτῆσιν κτήσασθαι. Philologica. Cod. Vatic. fol. 193.

1) Gregorae epistola una ad Theodulum edita est Gr. Lat. a Normanno inter opuscula Theoduli. Upsal. 1693. 4. 2) Supple, Μητροπολίτη.

ΛΕΠΕΝΤΡΗΝΩ.

Λυοῖν τῶν ἡγεμονικωτέρων οὐσῶν αἰσθήσεων. Philologica. Cod. Vatic. fol. 157.

ΛΟΥΚΙΤΗ, [τῷ πρωτοβεστιαρίῳ τῆς Τραπεζοῦντος.]

Παρεκάθητό μοι τῶν ἔλλογίμων πολλοὶ Philologica. Cod. Vatic. fol. 110.

ΜΑΞΙΜΩ, [τῷ ὀσιωτάτῳ καθηγουμένῳ τῆς μονῆς τοῦ Χορταίτου.]

Ὅψὲ καὶ μόλις ὥσπερ ἀπὸ βαθέος. Consolatoria. Cod. Vatic. fol. 121.

Ὅσα τῶν ἐν τῇ ψυχῇ γινομένων παθῶν. Consolatoria. Cod. Vatic. fol. 128.

Ἀλέξανδρόν φασιν ἐκεῖνον τὸν Μακεδ. Cod. Vatic. fol. 140.

Θαλῆν τὸν Μιλήσιον ἔγωγε. Philologica. Cod. Vatic. fol. 145.

ΜΑΞΙΜΩ, [τῷ μαγίστρω.]

Πολλάκις κατ' ἐμαυτὸν ἐπήει τεθναμακότι. Familiaris et philologica. Cod. Vatic. fol. 126.

ΜΑΤΘΑΙΩ, [τῷ Ἐφέσου.]

Ἦρετό ποτε κολοῖός ἀηδόνα. Philologica. Cod. Vatic. fol. 130.

Μεγάλῳ Διοικητῇ [τῷ ΓΛΑΒΑ]. Vide supra in Γ.

Μεγάλῳ Δομεστικῷ.

Κῦρος ἐκεῖνος ὁ Καμβύσου. Philologica. Cod. Vatic. fol. 84.

Αἰσώπου τοῦ Φρυγὸς οὐκ ὀλίγοι τὸν βίον. Philolog. Cod. Vatic. fol. 99.

Ἐπειδὴ σε πρᾶξιν ὀρῶμεν ἅπασαν. Philolog. Cod. Vatic. fol. 103.

Γινώσκοντες οἱ πολλοὶ με φιλοῦντα. Laudat bellicam eius virtutem. Cod. Vatic. fol. 107.

Οἱ πολλοὶ με τὰ μέγιστα δύνασθαι παρὰ σοί. Commendatitia. Cod. Vatic. fol. 190.

Ἐγὼ δὲ τὸν Ὀμηρικὸν Philolog. Cod. Vatic. fol. 219.

Μεγάλῳ Δρουγγαρίῳ.

Μακρὸς ἤδη ὁ χρόνος, ἐξότου σοι. Encomiastica. Cod. Vatic. fol. 111.

Ὁ μὲν κοινῇ τῇ τῶν ἀνθρώπων. Encomiastica. Ibid.

Ἐν πόθοις ἀνθρώπων ἐδούλευεν ἄδης. Encomiastica. Cod. Vatic. fol. 113.

Μεγάλῳ Λογοθέτῃ.

Τὸν μὲν ἐμὸν εἰς τὸν ὁμώνυμον ἔρωτα. Philolog. Cod. Vatic. fol. 125.

Τοὺς τῶν Αἰγυπτίων Τερογραμματ. Philolog. Cod. Vatic. fol. 164.

His addenda epistola παρακλητικὴ περὶ ἀστρονομίας, de qua supra in opusculis astronomicis. Cod. Vatic. fol. 123.

Μεγάλῳ Οἰκονόμῳ. Vide supra in ΒΕΚΩ.

Μεγάλῳ Προμμικηρίῳ.

Πάλαι μὲν ἤνεγκεν ἢ τὰ μέγιστα πάλαι. Philolog. Cod. Vatic. fol. 162.

Μητροπολίτη Ἀπρω, περὶ τῶν ὑβρίζοντων τὴν ἀστρονομίαν. Vide supra inter astronomica.

Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης. Vide supra in ΓΛΑΒΑ.

ΜΗΤΡΟΦΑΝΗ.

Ἀπαλλάξαντος Ἀλεξάνδρου πάλαι. Philologica, et de Imperatore carptim. Cod. Vatic. fol. 113 ¹⁾. et fol. 196.

ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΩ. Vide supra in ΑΘΑΝΑΣΙΩ.

ΠΕΠΛΩΜΕΝΩ. [ΝΙΚΟΛΑΩ.]

Περὶ τῶν ἐλθουσῶν αὐτῷ τερατολογιῶν, τῶν μὲν ἄνωθεν, ἐκ Τραπεζοῦντος· τῶν δὲ κάτωθεν, ἐξ Ἰταλίας. Edita extat Hist. Byz. lib. ix. cap. 11. Extat etiam in cod. Vatic. fol. 17. Initium, Ὅποσα τῶν λεγομένων νοῦν ἡγεμόνα προβάλλεται.

Ὅσον εὐφραίνεις χαριζόμενος μὴ ζητοῦσι. Familiaris. Cod. Vatic. fol. 129.

Πρωτοβεστιαρίῳ.

Διὰ χρόνον σα̅ πρὸς ἡμᾶς πέμπων γράμματα. Familiaris. Cod. Vatic. fol. 122.

Πρωτοβεστιαρίῳ [τῆς Τραπεζοῦντος, τῷ ΛΟΥΚΙΤΗ]. Vide supra in ΛΟΥΚΙΤΗ.

Πρωτονοταρίῳ. Vide supra in ΛΑΜΠΗΝΩ.

Πρωτοσεβάστῳ.

Σὺ δὲ, ὦ βέλτιστε, ταῦτόν ποιεῖς τὸν μὲν ὑβριστὴν.... Philolog. Cod. Vat. fol. 81.

Τῷ Σακελλίου τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἐγὼ δέ σοι πλέον τῶν ἄλλων θαρσύνω. Familiaris. Cod. Vat. fol. 106. Manu recentiori.

Σεβαστῷ. Vide supra in ΚΑΛΟΕΙΔΑ.

Σοφωτάτῳ.

Τὸν Νικοκλέα φασὶν ἐκεῖνον τὸν Νεοκλέους. Philolog. Cod. Vat. fol. 193.

ΣΥΝΑΔΗΝΩ.

Ἔστι παλαιὰ παροιμία. Philolog. Cod. Vat. fol. 102.

ΣΥΣΤΗΡΙΩΤΗ. [τῷ πρωτονοταρίῳ Θεσσαλονίκης.]

Ἐξ ἡμισείας μοι φαίνη χρηστός. Cod. Reg. 2257. fol. 265.

Τῷ ἐπὶ τραπέζης.

Σὺ μὲν, ἄριστ' ἀνδρῶν, ἐγκωμίους. Philolog. Cod. Vat. fol. 97.

Τῷ Ὑπάτῳ τῶν φιλοσόφων.

Εἰ σὺ μὲν ὁ τοσοῦτος ἐν ἀνθρώποις ἦρας.

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΗΝΩ. [τῷ θεῷ τοῦ βασιλέως.]

Αὐτὰρ ἐμοὶ κραδίη καὶ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἰάνθη ²⁾. Cod. Vat. fol. 84.

Τοῦτο ἐκεῖνο τοῦ Ξενοκράτους. Philolog. Cod. Vat. fol. 96.

Φιλοσοφωτάτῳ. Vide supra in ΙΩΣΗΦ.

1) Fol. 113. erasum nomen Metrophanis. sulae alicuius servatorem. An Cretae?

2) Laudat illum, quasi in-

ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ.

Τὴν ¹⁾ μὲν παροιμίαν, αἰετι Λιβύη. De astronomia. Cod. Vat. fol. 190.

Extant praeterea epistolae aliquot ad anonymos scriptae. Earum haec sunt initia.

Ἄλλω μὲν ἕως, πρὸς τὰς νῦν ἀποβλέψαντι τύχας. Brevissima. Philolog. Cod. Vat. fol. 154.

Εἰ ὅσα τῇ φύσει πρότερα. Philolog. Cod. Vat. fol. 105.

Ἐμοὶ δὲ εἴ τις φιλίαν οὔσαν. Philolog. Cod. Vat. fol. 95.

Ἐτέροις διδόναι τρυφᾶν, ἡμῖν δ' ἀνθρακας τοὺς θησαυροὺς ἀποφαίνειν. Cod. Vat. fol. 195.

Ἰδού σοι καὶ ἕτερος ἦκει διάκονος. Cod. Vat. fol. 206.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν στοίχων δυοῖν συνεχ. Cod. Vat. fol. 154.

Οἶον εὐωδίας περὶ τὸν ἀέρα γεθείσης ²⁾. Cod. Vat. fol. 204.

Ὁ παρὼν οὔτος, ὥσπερ ἐφόλκιον. Cod. Vat. fol. 206.

Ὅτι δὲ τῷ λαμπροτάτῳ τοῦ βασιλέως νίψ ³⁾. Cod. Vat. fol. 217.

Πένης ὁ παρὼν καὶ δυνάμενος. Brevissima. Cod. Vat. fol. 194.

Σὺ δ' ἐγγώριον οἶμαι τῇ διανοίᾳ. Philolog. Cod. Vat. fol. 98.

Τὸ μὲν πρὸς ἄνδρα. Cod. Caesar. 174.

Τὸ μὲν ὑπὲρ τοῦ παρόντος λέγειν. Breviss. Cod. Vat. fol. 206.

His addatur epistola, περὶ στρατηγοῦ τινος φαύλου, κακῶς τῆς ⁴⁾ πόλεως διατιθέντος. Cod. Caesar. theol. 174.

In eodem codice Caesareo extant epistolae duae, scriptae a Gregora; quarum Nesselius nec inscriptiones nec initia declaravit.

E L O G I A.

Incredibile dictu est, quam diversa fuerint de Nicephori Gregorae ingenio, doctrina et moribus iudicia eruditorum, qui vel aequales ei vel aetati eius suppare vixere. Alii enim ipsum immodice, ne dicam putide, laudarunt; alii contumeliose oblatrarunt. En Tibi, ABBAS Nobilissime, utriusque generis elogia, eo ordine digesta, ut laudem reprehensio, adulationem obtrectatio excipiat et proxime subsequatur. Est itaque hoc quasi certamen de fama et existimatione Gregorae; cuius tu incorruptus et affectu vacuus iudex sedebis: quae pro eo, quae contra afferentur, alternis audies; ac demum variorum hominum suffragiis perpensis, sententiam feres quam aequissimam. Certe, qua perspicacitate es, facile secernes vera a falsis, et neutri, ut puto, nec adulatori nec obtrectatori assentieris.

1) Idem est initium atque orationis ab Irene Augusta habitae apud Matthaeum filium. Hist. Byz. lib. xvi. 2) Vide supra inter astronomica. 3) Significat se semper erga filium Imperatoris probe affectum fuisse: cuius rei signa erant tot proemia operum suorum, eadem nuncupata. 4) Legendum τὰ τῆς π.

Caeterum (ne vulgaria et de medio sumpta proponi tibi indignere) quidquid hic testimoniorum congestum vides, id fere omne vel ex codicibus mss. depromptum, vel ex libris minus obviis excerptum scias.

I. Γεωργίου τοῦ Λαπίθου¹⁾ ἐκ Κύπρου εἰς Νικηφόρον τὸν Γρηγορᾶν²⁾.

Τὰς τῶν σωμάτων ἐνεργείας, ὅσῳ ἂν μείζονος ᾧσι τὰ ἐνεργούντα δυνάμει, τοσούτῳ περαιτέρω γ' ἐφικνεῖσθαι φυσικῶν ἀποφαίνονται παῖδες. οὐκὸν θαυμάζειν χρεῶν, ᾧ φίλη μοι καὶ πόθῳθεν κεφαλή, εἰ τηλικούτος ᾧν ἐκείθεν ἡμᾶς ἀκτινοβολεῖς. φήμη γάρ, ἣν θεὸν ἄδουσι ποιηταί, καὶ περαιτέρω γε ἡμῶν σὲ διαπορθμεύειν πειρᾶται· καὶ αὐτὴν ἀφίκετο τὴν Ἰνδῶν, εἰ μὴ τὸ βάρβαρον ἔθνος ἀνεπιτηδειότητι σφῶν αὐτῶν διέκοψε τὰς τῆς φήμης αὐτάς. ὑμνεῖ μὲν οὖν ἡ φήμη σε, βέλτιστε, πολὺν μὲν ἐν γραμματικαῖς ἀκριβείαις, μείζονα δὲ ἐν ῥητορικαῖς εὐροίαις καὶ χάρισιν, οὐκ ὀλίγον δ' ἐν λογικαῖς στροφαῖς καὶ κομψείαις· ἃς δὴ πλοκάς συλλογιστικὰς, ὀρθὰς τε καὶ διεστραμμένας, ὁ νουνεχὴς Ἀριστοτέλης σοφῶς μεμηχάνηται, ἢ τάληθέστερον φάναι, τῷ βαθεῖ κεκαλυμμένας τῆς φύσεως ἀνεῦρε καὶ διετράνωσε· βαθὺν δὲ γ' ἐν τοῖς τῆς φύσεως σκέμμασι καὶ ταῖς ὑπὲρ τοῦτο τοῦ ὄντος, ἢ ὄν, ἐποπτεῖαις καὶ καταλήψεσι· καὶ οὕτω καὶ οἷα δὴ τινι πολυτίμῳ στεφάνῳ ταῖς μαθηματικαῖς ἀεὶ κοσμεῖ τῶν ἐπιστημῶν, κατ' ἐξαιρέτου μέντοι τῇ κορωνίδι τούτων, ἢ τὰς τῶν ἀεικινήτων σωμάτων κινήσεις τε καὶ δυνάμεις εἰδέναι μέλει. ταῦτα μὲν ἡ φήμη, ἢ θέμις οὐκ ἀπιστεῖν. σὺ δ' ᾧ θαυμάσιε, τέμενος ἱερὸν ὅλου τοῦ τῶν μουσῶν χοροῦ τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν εἰργασμένος, εὐδαιμονεῖν ἔχεις τῇ μακαριότητι τῶν νοήσεων. ἐπεὶ δὲ ψυχὴν τοῖς θεοῖς εἶδεσι μορφωθείσαν (τοῦτο γὰρ ἡ ἐπιστήμη) πολὺ πρότερον εἶδος καὶ τὴν ἔφεσιν ἠγαθύνθαι (τοῦτο γὰρ πάντως τοῦ πρωτοτύπου ἐκμάττεται, ἥμιστα πιστενομένου ἀγαθοῦ τινος μετασχεῖν τοῦ βασικανίαν νοσοῦντος) ὁμοίους σεαυτῷ, ὅσους οἷόν τε ποιεῖν ἐκάστοτε, ἐν μεγίστη σοι γενέσθαι σπουδῇ, ἢ ταῦτα μὲν βέλτιος³⁾ αὐτὸς πάντως φιλοσοφεῖς, τοῦ εὖ πάσχειν τὸ ποιεῖν τιθεῖς ἄμεινον καὶ θεϊότερον. ἐμοὶ δὲ γε τῆς σῆς ὡς οἷόν τε ἐφιγμένῳ⁴⁾ πληρότητος, ὥσπερ τὴν ὕλην φασὶ τοῦ εἶδους, ἀξίωσον ἀποκρίνασθαι βραχέα ταυτί· διὰ ποίων κανόνων τὰς ψηφηφορίας περαίνεις· τίνας τε καὶ πηνίκα εἰλημμένας λαμβάνεις ἐποχὰς, καὶ πόσος ὁ ἐκ τῶν ἐποχῶν εἰς τὸ παρὸν χρόνος. οὐ γὰρ οἶμαί σε χρῆσθαι τοῖς Πτολεμαϊκοῖς, τῷ τοῦ χρόνου πλήθει τῆς ἀκριβείας, ἐκπίπτουσιν· ἐτι δὲ τὰς τῶν ἀποτελεσμάτων κρίσεις τίνι πιστεύων ἐκτίθησι⁵⁾ πρότερον Πτολεμαίῳ μόνῳ, ἢ καὶ τῶ τῶν ἄλλων. Ἴταλοί γάρ, οἷς ἐλάχομεν συν-

1) De Georgio Lapitha vide quae Leo Allatius scripsit in diatriba de Georgiis. 2) Epistola descripta ex cod. Vatic. 1086. manu R. P. D. Bernardi de Montfaucon. 3) An βέλτιον αὐτὸς παντός? 4) An ἐφιγμένῳ? 5) Lego ἐκτίθης, πότερον.

οικεῖν, καὶ κατ' ἄμφω τὰ μέρη, τὸ θεωρητικὸν φημι καὶ τὸ πρακτικὸν, ἐλάχιστα τῷ Πτολεμαίῳ χρώμενοι τῷ ¹⁾ πλείω τοῖς νεωτέροις πιστεύουσιν· οὐ γὰρ τοῖς Ἀρῶαβικοῖς μόνοις ἀρκοῦντες ²⁾ κανόνειν, ἐκ τοῦ Μωαμὲθ ἠργμένοις, ἀλλὰ πολλοῖς καὶ ἄλλοις προσχρῶνται. ταῦτά τε οὖν σαφῶς ἐκδίδαξον, καὶ εἶπερ οἷόν τε τοὺς τῆς ψηφορίας κανόνας (οὕτω δὲ τὰ παραγγέλματα τοῦ ψηφηφορεῖν καλοῦσι Λατῖνοι) κέλευσον μετεγγραφέντας σταλῆναί μοι, ὡς ἂν ἔχω τούτους τοῖς ἐκείνων παραβαλεῖν. ἡμεῖς γὰρ ἄκρω τὸ τοῦ λόγου γεγευμένοι δακτύλῳ τῆς κλεινῆς ἐπιστήμης φλεγόμεθα μὲν πλείονος ἐφιέμενοι· τῷ γε μὴν ἀπορεῖν βιβλίων, ἐκκρουόμεθα τοῦ σκοποῦ. ἐπεὶ οὖν ἔγνων, ὡς θαυμάσιε, τὰ κατ' ἐμὲ, καὶ ὅτου δεοίμην ἀκριβῶς οἶσθα δῆπουθεν. σὸν τοίνυν ἔργον ἤδη, ὅτι καὶ δύναιο βοηθεῖν οὕτω πόρρω γε ἰδρυμένῳ, ἐπεὶ τοῖς τε ³⁾ συμπολίταις πρὸς ἅπαν ἀρκεῖς. ἐρόωμένος διαβιώης, ὁ τῆς Ἑλλάδος ὄξυδορκῆς ⁴⁾ ὀφθαλμὸς, ὁσημέραι τοῖς ὑψηλοτέροις προβαίνων, καὶ τοὺς κάτω κειμένους πρὸς σεαυτὸν ἐφελκόμενος.

Georgius Lapithes Nicephoro Gregorae; ex Cypro.

Aiunt physici corporum impressiones eo ulterius progredi, quo ea, quae vim imprimunt, maiorem in se virtutem habent. Itaque nil mirum (o mihi, etiam istinc procul, dilectum caput), quod cum tantus ipse sis, inde usque nos irradies. Etenim fama, quam poëtae Deam fingunt, ultra nos quoque conatur te provehere; ac in ipsam Indiam penetraret, nisi gens barbara importunitate sua illius voces frangeret ac retunderet. Porro te fama, vir optime, accurata grammaticorum arte praestantem, dicendi copia et elegantia praestantiozem canit: in dīalecticis captioni- bus et argutiis (artificiosas dico argumentationes, quas ingeniosus Aristoteles rectas et his diversas acute excogitavit, aut, ut verius dicam, profundo naturae sinu abditas investigavit et in apertum protulit), in iis inquam fama te non mediocrem praedicat. Eadem in cognoscendis rebus naturalibus, et (quod maius) in eo quod est, quatenus est, contemplando et comprehendendo sagacem clamat: denique, velut pretiosissima corona, scientiis ornat mathematicis; ea praesertim, quae est omnium apex, intenta nempe explicandis motibus et virtutibus corporum perpetuo motu agitatorum. Haec de te quidem fama, cui fas credere est. At tu, vir admirande, quando effecisti ut mens tua toti Musarum choro velut templum pateret, cogitationibus tuis beatus, habes unde sis felix. Quoniam tamen animo, divinis speciebus informato, id quod scientia est, multo prius voluntatem rectam accessisse par est arbitrari (nam ea est plane expressa prototypi virtus, nec boni ullius particeps quisquam esse creditur, qui invidia laboret), in id te summo studio oportet incumbere, ut si-

1) τὰ. 2) Fort. ἀρκοῦνται. 3) γε. 4) ὄξυδορκῆς.

miles tui quam plurimos quotidie efficias. Atque hoc tu melius ipse quam alius quisquam philosopharis, cum benefacere quam affici beneficio praestantius diviniusque esse statuis. Mibi autem, qui earum rerum quibus abundas ita sum appetens, ut formae materia, ne graveris quaeso respondere pauca haec interroganti: quarum tabularum ope numeros astronomicos computare soleas; quaenam a te ponantur epochae, et quando eae primum positae fuerint: quantum ab illis epochis ad hunc diem usque tempus fluxerit. Neque enim puto te uti Ptolemaicis, quae exactam veritatem longo tempore amiserunt. Item cui auctori credas in iudiciis astrologicis, Ptolemaeone soli, an et alii cuiquam. Nam Itali, quibuscum nobis sedes communis obtigit, neutra in parte, nec in speculatione, nec in praxi, Ptolemaeum ducem sequuntur; sed recentioribus ut plurimum adhærescunt: nec contenti tabulis, quae a Mohammede initium ducunt, multis praeterea aliis utuntur. Haec tu fac certo sciam: ac si fieri potest, etiam Psephoriae regulas ¹⁾ (ita Latini vocant praecepta computandi) iube ad me transcriptas mitti, ut istas possim cum illorum regulis conferre. Scilicet nos, qui praeclaram scientiam extremo, ut aiunt, digito delibatam gustavimus, incendimur quidem desiderio plura discendi; at quia libris caremus, ideo inde repellimur, quo aspiramus. Itaque, vir praestantissime, quae sint mea studia intelligis, atque adeo quid sit quo indigeam explore cognoscis. Tuum est igitur, quod in te erit, mihi, qui remotissimus dego, opem ferre; quandoquidem ad omnia civibus tuis unus sufficis. Vive et vale, Graeciae lumen clarissimum; altius quotidie progredere, et eos qui infra iacent ad te ipsum attrahe.

II. Κατὰ τῶν τοῦ Γρηγοῤῃ ληρημάτων ²⁾).

Ὁ δὲ σοφώτατος Γρηγοῤῃς, ὥσπερ οὐκ ἀρκοῦντων αὐτῷ τῶν Βυζαντίων εἰς θαῦμα, καὶ Θεσσαλονικέας ἐνάγει πρὸς τοὺς ὕμνους τοὺς ἑαυτοῦ, γράμματα πέμπων καὶ προσκυνεῖν μονοῦ κελεύων, ἄνδρας ἐλευθέρους καὶ μηδὲν εἰδότας ἢ λέγειν ἢ πράττειν πρὸς ἡδονὴν οὐδενί Θαυμάζω δὲ πρῶτον, εἰ τὴν γλωττίαν ἠγνόησε τοῦ θαυμαστοῦ Θεσσαλονίκης, καὶ τὸ παρ' ἐκείνης κατ' αὐτοῦ πῦρ· ἔπειτα εἰ προσεδόκησε παρὰ Θεσσαλονικέων καλῶς ἀκοῦσαι· οὐ φανλότατόν τε αὐτόν, οὐκ οἶδ' ὅπως, πάλαι ἠγνοῦντο τὴν εἰς λόγους δύναμιν, ἣν ἐπαγγέλλεται τοσοῦτον ἤδη χρόνον· καὶ νῦν περὶ τὸν θεόν, ἀσεβῆ Καὶ τὸ σύνταγμα πολλήν τινα καταψηφίζεται ζάλην τῆς τεκούσης κεφαλῆς, καὶ οἷον δεῖξαι ἱκανῶς τὸν πατέρα, θερμὸν δὲ κινῆσαι γέλωτα. πρῶτον μὲν γὰρ καὶ αὐτὸ τοῦνομα τοῦ συγγράμματος ἀγνοεῖται, καὶ ὅ,τι δεῖ καλεῖν οὐκ ἔχομεν, ὥσπερ τῶν παρὰ φύσιν γεννωμένων Ἐπειτα καὶ εἰ τις ἀνάσχοιτο κατὰ

1) Ex Graeco ψηφηφορία. Atque hinc fortasse Siphra seu Ciphra.

2) Vide opuscula Nicolai Cabasilae, cod. Reg. 2965. fol. 282.

μέρος ἐπελθεῖν, τὸ Ἀριστοφάνους ἐκεῖνο βοήσει· δότε μοι λεκά-
νην, ἴν' ἐμέσω. τσαύτης γέμει τῆς ἀηδίας· καὶ οὕτω παντοδαπῆ
τίς ἐστι καὶ ποικίλη κακῶν φορὰ Ἐρωτᾷ δὲ πάνν ἄγροίκως,
ἀφανίζων τὸν περὶ ταῦτα κόσμον, καὶ οὐκ ἠδέσθη τὴν ἐπωνυμίαν,
ἧς κοινωνεῖ τοῖς φιλοσόφοις Ἀλλὰ τάλλα μιμησάμενος Πλά-
τωνα, ὅτι τε διαλόγους τὰ συγγράμματα καλεῖ, καὶ ὅτι τὸ, ᾧ ἔταϊρε,
καὶ τὸ, μάλα μόλις, καὶ τὸ, οὐχ ἔπη ᾧ ἔταϊρε, καὶ τὰ τοιαῦτα συν-
εῖρει, τοῦτο μόνον οὐκ ἐμιμήσατο Τὰ λήμματα δὲ γενναῖα,
καὶ οἷα σιωπὴν ἐπενέγκαι τῷ Παλαμᾷ. λοιδορία γὰρ ἕκαστον μα-
κρά τις καὶ παντοδαπὴ καὶ τῆς διανοίας ἀξία τοῦ φιλοσόφου· ὃς
εἰδέναι μὲν ἐπαγγέλλεται τὰ τ' ὄντα, τὰ τ' ἐσόμενα, πρὸ τ' ἔοντα.
καὶ γὰρ καὶ χρησιμολόγος τις εἶναι βούλεται δοκεῖν, καὶ Χαλδαϊκὰ
τινα συνείρει, καὶ μύθους καὶ ἐπωδὰς πανταχοῦ καταχεῖ τῶν λό-
γων. ὁ τοίνυν πᾶν μέρος λόγου συναγαγὼν ἠγνόησεν ὅτι καλοῦσιν
οἱ ἀποδεικνύοντες λῆμμα, ἂν τε λογικῶς ἂν τε μαθηματικῶς ἀπο-
δείξαι δέη· ἀλλὰ τὴν λοιδορίαν λῆμμα ἐκάλεσεν Καὶ ἀστρο-
νομῶν, ἐν γλώσση μὲν οὐδὲν φέρει τῆς ἐπιστήμης· σφαιρῶν δὲ
ἐμπίπλησι τὴν οἰκίαν· καὶ πάντα βιβλίων γέμει καὶ διαγραμμάτων·
καὶ σκίμποδας καὶ ὀρόφους μεστὸς ἐπιδείκνυσι τῆς σοφίας, καὶ
πάντα μᾶλλον ἢ τὴν ψυχὴν Οὐ τοῦτο τοίνυν θαυμάζω τὸν
ἄνθρωπον· ἀλλ' ἀνθ' ὧν ἐδυνήθη, τὰ μὲν διδάσκων, τὰ δὲ μαν-
θάνων, ἐν τοσοῦτῳ πελάγει καὶ χρόνου καὶ λόγων, τὴν ψυχὴν ἀμα-
θῆ διατηρῆσαι· καθάπερ τοὺς θαυματοποιοὺς θαυμάζομεν, ἀπα-
θεῖς κακῶν καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ ξίφη διερχομένους.

In Gregorae deliramenta.

At Gregoras, vir scilicet sapientissimus, ac si ei satis non sit Byzantios in sui admirationem convertisse, ipsos quoque Thessalonicenses, datis litteris, in suas laudes cogit, et adorari se tantum non iubet; nempe ab hominibus liberis, qui nihil ad cuiusquam gratiam aucupandam seu dicere seu facere didicerunt, etc. Primum illud miror, quod admirandi Thessalonicensium antistitis linguam et ignem in se inde erumpentem ignoraverit: tum etiam, quod se a Thessalonicensibus bene auditurum sperarit, qui et olim nescio quo fato vilissimum eum habuerunt, quod ad dicendi facultatem attineret, quam tanto iam tempore profiteretur: et eundem nunc de Deo male et impie sentire credunt, etc. Ac liber quidem ipse parentis sui caput magna quadam et turbidissima procella agitatum arguit, adeo ut illum cuius foetus est satis declaret, et risum vehementem moveat. Nam primo eiusce operis nomen incertum est, nec ullum suppetit quod ei conveniat, ut nec iis quae praeter naturam gignuntur, etc. Deinde singulas libri partes legere si quis est qui sustineat, is illud Aristophanis exclamabit, *date pelvim, ut vomam*: tanta abundat insulsitas; adeo multiplex et varia inest malarum rerum colluvio, etc. Est autem in interrogando omnino agrestis, et probatum hac in re le-

gitimumque morem sustulit; nec cum subiit reverentia eius nominis, quod cum philosophis commune habet, etc. Enimvero caetera Platonem imitatus, eo videlicet quod dialogos vocet ea quae scribit, et quod illa [Platoni familiaria] ὦ ἑταῖρε, μάλα μόλις, οὐχ ἔπη ὦ ἑταῖρε, aliaque eius generis subinde assuta repetat, hoc solo haud imitatus est, etc. Iam vero lemmata egregia atque eiusmodi sunt, ut Palamae silentium imponant. Est enim unumquodque lemma atrox et multiplex convitium; dignum scilicet ingenio et mente philosophi, qui se et praesentia, et futura, et praeterita scire gloriatur. Quippe et vaticinator videri vult; et Chaldaica quaedam annectit, et fabellas, et carmina magica orationibus suis passim aspergit. Itaque hic qui singula dicendi genera collegit, id quod ab argumentantibus (sive logica sive mathematica demonstratione opus sit) lemma dicitur, quodnam esset nescivit, et quod convitium erat, lemma id vocavit, etc. Idem cum res astronomicas tractat, non ore et lingua scientiam praefert; at sphaeris domum implet: omnia ei libris et figuris delineatis referta sunt: grabata ipsa et tectorum fastigia doctrinae plena ostentat, quidvis demique potius quam ingenium, etc. Hominem itaque non ea re admiror; sed quod potuerit, cum docendo, tum discendo, in tanto temporis et [perpetuarum] dicendi exercitiorum curriculo, rudem et imperitum animum servare; itidem ut praestigiatores admiramur, ignem, undas, gladios, impune pertranseuntes.

III. Τοῦ Λαμπηροῦ Ταρχανειώτου εἰς τὸν Γρηγορᾶν ¹⁾.

Εἶτ' ἐς ἀγάλμα μὲν ἂν τις βλέψας εὐφρωῶς τῆς τέχνης ἔχων οὐκ ἂν δήπου χαδίως ἀποσταίη ὅτι μὴ σὺν ἀηδία, ἀλλ' ἀκορέστως ἔξει τῆς ἀπὸ τοῦ βλέπειν ἡδονῆς· τοὺς δὲ τοῖς σοῖς λόγοις οἷον ἐμψύχοις ἀγάλμασιν ἐνατενίζοντας ἔστι κόρον τοῦ κάλλους λαβεῖν, ἢ θάττον ἀπὸ τούτων ἀναχωρεῖν, ἃ τοὺς τῆς διανοίας ὀφθαλμοὺς ἔστι τε καὶ τέρπει, οὐκ ἂν οἶμαί τινα φάναι χαδίως τῶν εἰδόντων λογίζεσθαι. ἐγὼ γοῦν ὀπηνίκα τὴν μεγάλην οἰκῶν ἐτύγχανον πόλιν, τὰ σὰ θαυμάζων οὐ διέλιπον ἀγωνίσματα, καὶ τὰς τῆς σῆς φύσεως γυνὰς ἦν οὐδεὶς τῶν ἐλλογίμων, ὃς οὐ συνήδει μοι κροτοῦντι καὶ δι' εὐφήμου μνήμης αὐτὰς τιθεμένῳ. νυνὶ δ' ἔτι μᾶλλον ἐπήρθη τοῖς βιβλίοις, ἃ τῆτες ἐξήνεγκας μετὰ πλείστους πρότερον καὶ γενναίους λόγους, καὶ κατ' οὐδὲν τῶν Πλάτωνος ἀποδέοντας, ὅσα γ' εἰς ἡθους σεμνότητα, ἀξίωμα νοῦ, καὶ μεγαληγορίαν, καὶ εἴ τι ἄλλο τὴν Πλατωνικὴν ἰδέαν χαρακτηρίζει. τοῖς γὰρ δὴ σχήμασι καὶ τῇ συνθήκῃ καὶ εὐφροσύνῃ τῶν λέξεων καὶ εὐγλωττίᾳ καὶ ῥητορικῇ πιθανότητι εἰς ἴσον τοῖς τῷ ῥητορικῆς προῖσταμένῳ πεποιημένοις ἀφίκοντο. τοῖς οὖν τοιοῦτοις λόγοις καὶ τοῖς περὶ τοῦ γενναίου Δημητρίου, καὶ τῆς λόγους ἀπορρήτοις θεὸν τετοκυίας συν-

1) Descripta ex cod. Vaticano, manu R. P. D. Bernardi.

ἀφας ἐπαίνοις, πῶς οὔτε τοὺς φιλοκάλους διέθηκας ἐν τοῖς περὶ
 σουτοῦ· ὧν τοὺς ἐνθάδε πρῶτος αὐτὸς καὶ μόνος συνεπῆρα τῷ
 θαύματι. καὶ εἰ χρὴ καὶ τοῦτ' εἰπεῖν, νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον τὸ
 τῆς σῆς φύσεως διεδείχθη μέγεθος. τὴν γὰρ τοῖς συντάγμασι τοῖς
 σοῖς ἐγκεκρυμμένην σοφίαν, τοῦτο μὲν καὶ τοῖς πλείοσιν ἀγνοου-
 μένην, τοῦτο δὲ καὶ τοῖς ὀπωσοῦν συνειῖσιν ἐπίτηδες φθορουμένην,
 ὡς ἐνῆν ἡμεῖς ἀναπτύξαντες καὶ τοὺς φθοροῦντας ἐπεστομίσαμεν,
 καὶ συμψήφους ἡμῖν αὐτοῖς ἐπ' ἐκείνους ἔσχομεν μάλα συχνούς·
 ὡς ἐγὼ σε μὴ ὅτι τῶν ἐφ' ἡμῶν ἀπάντων ὑπεραίρειν ἠγοῦμαι σοφῶν·
 οὐδὲ τῶν ὀλίγων πρότερον γεγονότων, ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν ἐπὶ τῶν
 ἄνω χρόνων· ὧν αἱ βίβλοι τὰ γενναίων μνημεῖα φύσεων. ὅτι δ'
 οὐ λόγος ἄλλως τουτί, οὐδὲ πρὸς χάριν ἠντινοῦν λέγοντος, εὖ μάλα
 δείκνυται πολλαχῆ μὲν καὶ ἄλλη, καὶ οἷς δὲ δήπου μέλλω λέγειν
 αὐτίκα. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι ἄλλα τοῦ βίου προσεστήσαντο σοφίας εἶδη
 καὶ σπουδάσματα, ὡς ἕκαστος ἠβουλήθη τε καὶ προεῖλετο, ἢ μᾶ-
 λον ἐρεῖν φύσεως εἶχε· καὶ περὶ ταῦτα διενεγκόντες τε καὶ ἀνύ-
 σαντες οὕτω τοὺς ἐφ' ὁμοίοις κατατετριφότας ἀγωνίσμασιν ἔδοξαν
 νενικηκέναι. σὺ δὲ πρὸς οὐδὲν ἀποπέφυκας, οὐδ' ἔστιν ὃ μὴ προσ-
 ἐνειμας σουτόν, οὐδ' ἠνυσας ἄριστα· ἀλλὰ τὰ πάντα μετιῶν, ὡς
 ἐν τῶν πάντων οὐδεὶς, ἐπίδηλον σουτοῦ τε κἀκείνων ἐποιήσω δια-
 φοράν. περὶ ἃ γὰρ ἕκάστοις ἐξαιρέτως διεσπούδασται κατὰ μέρη,
 ἔστι μὲν οὐς παρήνεγκας, ἔστι δ' οἷς ἐφάμιλλον κατέστης, καὶ τῶν
 ἄκρων οὐδαμοῦ ἀπολέλειψαι· ἀλλ' ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν καὶ τῷ γι-
 γνομένῳ καὶ τούτους παρήλθες, οἷς ὅτι τὰ πλείστα τῆς πολυειδοῦς
 σοφίας ἐκείνοις¹⁾ παρεῖται. σὺ δὲ σύμπασαν ἀθρόον ἐξηρευνήσω·
 καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ταύτης εἰδῶν καρπούς γενναίους ἐνήνοχας,
 καὶ ἀπὸ πάντων γνωρίζῃ καὶ προσαγορεύῃ²⁾. καὶ σέ τις ποιη-
 τὴν, ρήτορα, σοφιστὴν, συγγραφέα, τῶν ἄλλων ἕκαστον προσει-
 πῶν οὐκ ἂν ἀμάρτοι. ἀλλ' ὁ τῆς σεμνοτάτης καθαρῶς ἐπώνυμος
 φιλοσοφίας, τίς ἐστιν· οὐ τῷ πράγματι μόνον, ὡς οὕτωσὶ φάναι,
 ἀλλὰ καὶ τῷ ἀντ' ἄλλης προσήγορίας οὕτω παρὰ πάντων καλεῖσθαι.
 πολλῶν γὰρ ὄντων τῶν περὶ φιλοσοφίαν ἐσχοληκότων³⁾, διαφε-
 ρόντως αὐτὸς ἐκκληρώσω τούνομα. τὴν γὰρ τῶν ὄντων κατανόησιν
 σουτῷ προμνώμενος, καὶ τοὺς τούτων λόγους ἀκριβῶς βουλόμενος
 ἐκμαθεῖν, φυσιολογίαν μὲν σύμπασαν, καὶ θεολογίαν, καὶ τὰς λο-
 γικὰς ἀποδείξεις διηρευνήσω μᾶλλον, ἢ τὴν καλουμένην προπαι-
 δεῖαν οἱ τοὺς παῖδας προδιδάσκοντες. ταῖς δὲ τῶν πρώτων ἐπιστή-
 μαις μαθημάτων, ἡλίου τε κινήσεις καὶ δρόμους καὶ τῶν ἄλλων
 ἀστέρων δυνάμεις, καὶ τὴν τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ τῶν ἐν τού-
 τῳ πρὸς ἄλληλα μερῶν ἀρμονίαν καὶ θέσιν καὶ συμμετρίαν ὑπερ
 ἅπαντας ἔγνωσ. ὧν καὶ πολλοῖς ἐξηγητῆς γινόμενος καὶ διδάσκα-
 λος, κατὰ τὴν ἐνοῦσαν ἕκάστοις δύνάμιν αὐτὰ δεχομένοις, οὐ παν-
 τάπασιν ἐάσεις τὸ κάλλιστον ἀνθρώπῳ κτῆμα καὶ οἰκειοτάτον φι-
 λοσοφίαν ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν, οὐδ' ἀμαρτωθῆναι καθάπαξ·

1) Leg. ἐκείνης.

2) Fort. προσαγορεύῃ.

3) ἐσχολακότων.

ἀλλὰ σοῖς λόγοις πρὸς δὴ τὸ σαφέστερον συντεθειμένοις τὴν ἀσά-
 ρειαν ἐνίων μετασκευάσας, καὶ ταῖς πρὸς τοὺς ἀκροωμένους ἐξη-
 γήσεις καὶ διδασκαῖς ἀνθοῦσαν αὐτὴν τῷ εἰσέπειτα βίῳ παραπέμψεις.
 καὶ μὴν αὐθις τῶν λογοποιῶν ἔνιοι τῆς μὲν γνώμης οὐκ εὐφυῶς,
 τῆς δὲ γλώττης μακροῦ ἄριστα εἶχον· ἕτεροι δὲ τοῦναντίον τὸν μὲν
 νοῦν ἔδιδαντο, τῇ φωνῇ δ' ἀνασκήτω καὶ ἀνεπιμελήτῳ κέχρηται·
 κατίδοι δ' ἂν τις ἐνίους καὶ τῇ τῶν γραμματιστῶν τέχνῃ, τῶν ἥκι-
 στα περὶ λόγους συνιέντων κατ' οὐδὲν διενηνοχότας, ὡς συμφέ-
 ρειν αὐτοῖς σιγᾶν μᾶλλον, ἢ τὰ τῆς ἀμαθίας αἴσχη προσεγκαλεῖ-
 σθαι. σὺ δὲ σοφία μὲν καὶ εὐφυΐα τοὺς περὶ ταῦτα δεινοὺς, καλ-
 λιπερία δὲ καὶ τῇ τῶν ὀνομάτων ὀρθότητι τοὺς ταύτῃ διενεγκόντας
 ἐμιμήσω· καὶ σοῦ τὴν γλώττιαν ὥσπερ ἐξ Ἀττικῶν ἀμέσως κήπων
 προκύπτουσιν προσβάλλειν ἡμῖν γινώσκωμεν, ὁπόταν τὰ σῆς δια-
 νοίας ἔκγονα μεταχειρίζόμεθα· καὶ πάντας ὥσπερ ἀπὸ μηχανῆς
 αἶρει τὰ τῶν σῶν λόγων θέλγητρα, τῆς ἐξανθούσης αὐτοῖς χάρι-
 τος τὸν ἀκροατὴν ἐφελκομένης, καὶ τῆς περὶ λέξιν κατασκευῆς
 ἄριστα ἐσχηματισμένης. ἥκιστα δέ σοι καὶ τὸ τῆς πολυμαθίας περὶ
 τὴν τῶν λόγων ἀρίστην ἀπεργασίαν προσέστη, ὃ σχεδὸν πᾶσι συμ-
 βέβηκεν, οὐδ' ἔλυμῆνατ' οὐδὲν τῷ τῆς σῆς φωνῆς τε καὶ γλώτ-
 τῆς ἀπεξευγμένῳ ¹⁾. ἀλλὰ τῇ ἄκρῃ φιλοπονίᾳ τε καὶ ἀσκήσει
 πάνθ' ὅσα τῆς σοφίας εἶδη καὶ κόμματα συλλεξάμενος, καὶ τοῖς
 τῆς μνήμης καὶ διανοίας ἐνθέμενος σκεύεσιν, ὥσπερ τις ταμίας
 αὐτῶν δεικνύμενος, τὰ κρείττω ταῖς χρείαις ἐπικρίνει, καὶ τὰ κρά-
 τιστα τῆς ἐγκυκλίου παιδείας, ῥᾶστα καὶ ἐξ ἐτοίμου μεταλαμβάν-
 νων ἐκείθεν, τοῖς σπουδαζομένοις ἐκάστοτε συνεισάγει. ἔτι δ'
 ἀγλώττους τε τοὺς σοφοὺς καὶ ἀφιλοσόφους τοὺς ῥητορικοὺς ἀπέ-
 φηνας. τῷ γὰρ ῥητορικὴν καταμίξει φιλοσοφία, καὶ τοσαῦτα βι-
 βλία ἐξ ἀμφοτέρων συντάξασθαι, οἷς ἔνεστι τὰ ἐξ ἀμφοῖν ὁμοῦ
 κάλλη συνορᾶν, πῶς οὐχ ὃ λέγω συμβαῖνον δείκνυται; οὕτω περὶ
 τῶν σῶν ἐμοὶ λόγων ἔπεισι φρονεῖν τε καὶ λέγειν. καίτοι καὶ ταῦτ'
 ἐκ τοῦ παρήκοντος εἰρηθεῖται συμβέβηκε. δεῖσαν δ' εἰς ἀγῶνα ἐγκω-
 μίων καταστῆναι, σοῦ πάντως ἔδει τὴν ἀξίαν σῶσαι, καὶ μεθ'
 ἧσπερ τοὺς λόγους τῆς ῥώμης ἐξήνεγκας, μετὰ ταύτης δήπου καὶ
 τοῖς περὶ αὐτῶν ἐπαίνοις ἐγχειρήσαι. σὺ δ' ἡμᾶς ὥσπερ παρῶν,
 οὕτω καὶ ἀπῶν εὐφραίνεις. ἔχοντες μὲν γὰρ τὰ γὰθὸν ἐν χεροῖν,
 ὥσπερ εἰκὸς, ἐκαρπούμεθα· τὸ δ' εἶναι τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων
 καὶ ἡμετέρα πατρίδι τοσαύτην φιλοτιμίαν, πάσης ἠδονῆς ἐμπίπλη-
 σι. καὶ τόπῳ μὲν διεστηκότες φιλοῦμεν οὐχ ἦττον ἢ παρόντες·
 αὐτοπροσώπως δὲ οὐκ ἐξόν, διανοίας σοί γε κινήμασι σύνεσμεν.
 τὴν μέντοι φύσιν τὴν σὴν τοῖς ὑμετέροις λόγοις ἐνορῶμεν, καὶ τῆς
 σῆς εἰς μνήμην ἦκοντες διατριβῆς, καὶ τῶν ὁσημέραι φοιτῶντων
 τὴν Ἀκαδημίαν καὶ τὸ Λύκειον φανταζόμεθα. καὶ σοὶ μὲν τὰ κάλ-
 λιστα ταῦτα συγγαίρομεν· μακαρίζομεν δ' ἡμᾶς αὐτοὺς τῆς σῆς
 κατὰ τὸν βίον φορᾶς καὶ συνόδου. εἴη δέ σε καπὶ πλείστον προελ-

1) Leg. ἀπεξεσμένῳ.

θεῖν τοῦ χρόνου, ὅπως καὶ πλεῖστοι τῶν 1) ἀγαθῶν μετάσχοιεν ἄνθρωποι.

Lampenus Tarchaniotes Gregorae.

Nempe quilibet, habili ad percipiendam artem ingenio praeditus, si simulacrum aspexerit, non facile ab eo nec nisi moleste discedet, ac spectandi voluptate expleri non poterit: illos autem qui in orationes tuas, quasi in simulacra animata, oculis defixis haerent, illos inquam pulchri satietas capiet, aut citius ii discedent ab illis rebus, quae oculorum mentis epulae et deliciae sunt? Id quidem nemo, ut opinor, dicturus est, qui rationis usu instructus sit. Ego, quo tempore magnam urbem habitabam, praeclaras tuas disputationes mirari haud desinebam: nemo erat eruditus, qui non conscius mihi esset applaudenti ingenii tui foetibus, et honorificis praeconiis eos commendanti. At nunc eos libros, quos hoc anno in lucem emisisti, magis admiror; quamquam egregias orationes quam plurimas iam ante edideras, morum gravitate, sententiarum dignitate, verborum maiestate nihilo inferiores Platonis orationibus. Quippe et figuris et compositione et verborum apta collocacione et coniuncta cum suavitate copia et persuadendi vi rhetorica illas aequiparant, quae ab oratoriae artis principe elucubratae fuerunt. Ad eiusmodi orationes cum et magnanimi Demetrii, et eius quae Deum arcanis rationibus peperit, laudes adiunxeris, quoniam (putas) erga te sensu affecisti politioris litteraturae studiosos? Equidem quotquot hic degunt, eos primus ac solus mecum in admirationem rapui. Quod si et illud dici debet, magis profecto quam antea ingenii tui magnitudo nunc demum eluxit. Nimirum doctrinam in tuis operibus reconditam, partim a plerisque ignoratam, partim eorum, qui utcunque intelligerent, praemeditatae invidiae obnoxiam, quantum in nobis fuit ita explicuimus, ut et invidi praeclosure ore obmutescerent, et nostrae approbationi aliorum praeterea complurium suffragia accederent. Iamque adeo te non huius tantum nostrae, aut eius quae proxime praecessit aetatis, sed et superiorum temporum eruditis omnibus, quorum libri monumenta sunt magnorum ingeniorum, maiorem atque excellentiorem statuo. Quod autem non temere id a me nec ad gratiam ullo modo dicatur, cum alia multa abunde declarant, tum ea, quae statim dicturus sum. Alii quidem alias disciplinas et alia studia professi sunt, prout cuiusque voluntas et institutum fuit, aut (ut verius dicam) natura: in quibus cum excelluissent et ad summum pervenissent, tum demum aemulos et similibus laboribus exercitatos visi sunt superasse. At tu nihil est ad quod natus non sis; nihil, quo non te ipsum aggregaveris; nihil, in quo haud felicissime elaboraris. Sed in omnibus sic versatus, ut nemo in singulis, tui

1) Fort. σῶν.

et caeterorum discrimen evidens fecisti. Nam in quibus particulatim quisque praecipuam et singularem operam posuerunt, in iis quosdam supergressus es, cum aliis de palma contendisti; nusquam infra primos substitisti: immo, ut summam dicam, unus hos omnes re ipsa superasti, eo quod ab illis pleraque multiplicis doctrinae genera neglecta sunt; tu vero universa simul perscrutatus es, et ex omni eruditionis parte fructus eximios produxisti, habesque ab omni scientia famam et nomen; sic ut poetam te, oratorem, sophistam, historicum, et aliis singulis nominibus si quis compellet, is a vero aberraturus non sit. Iam ab philosophia, scientiarum augustissima, quis vere est denominatus? Nonne is, qui non solum re (ut ita dicam) philosophus est, sed cui hoc nomen ¹⁾ ab omnibus pro alia quavis appellatione tribuitur? Multi philosophiae studuerunt: unus tu nomen ex ea sortitus es eximium. Etenim rerum cognitionem certam tibi providere et harum causas perfecte explorare cum velles, physiologiam quidem universam, et theologiam, et logicas argumentationes diligentius pervestigasti, quam ea quae dicuntur rudimenta primi puerorum doctores. Tum scientiarum primariarum seu mathematicarum studio id assequutus es, ut solis motum et cursum, reliquorum siderum potestates, totius mundi et partium eius inter se connexarum concentum, dispositionem, proportionem, magis quam alius quisquam intelligeres. Quae tu docendo cum enarres et plurimis discipulis tradas, singulis pro suo captu accipientibus, non sines philosophiam, cuius rei possessio homini pulcherrima est, penitus ex hominibus sublatam obscurari: sed libris maiori perspicuitate compositis quorundam obscure dicta reformabis, interpretationibusque et praeceptis auditores ita erudies, ut eam scientiam posteritati florentem transmissurus sis. Ac nonnulli quidem oratores, cum ingenio minus valerent, dicendo longe praestiterunt. Alii contra intelligendi facultate pollentes rudi et incomposito sermone usi sunt. Quosdam videas, etiam quod ad grammaticam artem attinet, nihil ab illis differre, qui minime loqui sciunt, ut iis magis expediat silere, quam turpi ignorantiae crimine argui. Tu doctrina et ingenio eos qui his rebus instructissimi fuerunt, facundia et verborum delectu eos qui in hac parte excelluerunt aemulatus es. Itaque tuam eloquentiam ex ipsis quasi hortis Atticis prodeuntem in nos invadere sentimus, quoties libros tuos in manus sumimus: ac sermonum tuorum illecebris velut machinis quibusdam capti omnes expugnantur, propterea quod efflorescens ex iis lepos et verborum apparatus speciosissimus auditorem alliciunt. Neque vero multa te eruditio prohibuit, ne orationes quam optime elaborares, nec sermonem tuum ulla labe corrupit, eiusve expolitioni obfuit.

1) Gregoras *Philosophus* per antonomasiam dictus.

Sed summo labore, et per exercitationes plurimas, omnis generis omnis notae eruditionem collectam in thesauris memoriae et ingenii reposuisti; atque eius velut promus condus existis; quae-nam meliora sint, ex usu aestimas ¹⁾, et ex omnigena doctrina facile ac velut ex parato optima quaeque decerpis, et studiosis subinde contribuis. Quinetiam effecisti, ut et philosophi elingues, et oratores minime philosophi esse viderentur. Hoc ipso enim, quod philosophiae rhetoricam miscueris, et ex ambabus tot libros conflaveris, in quibus observare est coniunctas utriusque virtutes, nonne palam existit id quod dico? Equidem sic de orationibus tuis sentio et pronuncio. Atqui haec strictim et velut obiter a me dicta sunt. Oportebat autem in tuarum laudum curriculum descendente cavere omnino, ut tua tibi dignitas salva constaret, et quantum ipse facundiae robur in orationibus tuis exprompsisses, tanto etiam ad eas verbis praedicandas instructum accedere decebat. Tu nos, ut praesens, ita et absens delectas. Bonum enim, cum esset in manibus, eo quo par erat sensu percipiebamus. At quod urbium princeps, eademque patria nostra, tantum sibi honorem ambitiose vindicet, id quidem me summa voluptate afficit: ac quanquam locorum intervallo disiungamur, nihilo tamen minus te diligimus quam si praesentes adessemus; et quia coram non licet, ideo cogitationis motu tecum versamur. Caeterum indolem tuam in orationibus tuis expressam cernimus. Memoria autem consuetudinis tuae, et eorum qui discendi causa quotidie ad te ventitant, animum subeunte, Academiae et Lycei imaginem nobis effingimus. Ac tibi quidem, quod praeclara ista obtigerint, gratulamur; nos vero ipsos, quod te haec aetas tulerit et vitae tuae tempus in hoc nostrum saeculum inciderit, felices praedicamus. Eius tibi quam longissimum spatium utinam prorogetur, ut earum rerum, quae in te eximiae sunt, homines quam plurimi participes fiant.

IV. *Philotheus patriarcha, Antirrheth. XII* ²⁾.

Γρηγοῤῥας δ' οὐτοσὶν, ἐκ βαρβάρων παρὰ τὴν τῶν πόλεων βασιλίδα ταυτηνὴ καὶ τὴν μεγάλην ἔλθων τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ μητέρα (τῆς γὰρ Παφλαγόνων ὥρμητο γῆς) καὶ ἀγωγῆς καὶ παιδείας ἐνταῦθα καὶ μούσης Ἑλληνικῆς μετασχὼν, ὡς καὶ μετεώρων ἀσκήσαι τινα δόξαι καὶ ὀνόματος εὐμοιρηῆσαι τινος, μᾶλλον δὲ καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν πράγματος ὑψηλοτέρου καὶ μείζονος, τὸ μὲν βάρβαρον ἦθος ἀμηγέπη καὶ τὴν φωνὴν ἀποβαλεῖν ἔσχε· τῶν δὲ τρόπων τε καὶ τῆς γνώμης τὸ βάρβαρον οὐ μόνον οὐκ ἔσχεν ἀποβαλεῖν, ἀλλὰ καὶ προσεξειοργάσατο καὶ προσέθηκεν ἐκ πάνυ τοι πολλοῦ τοῦ περιόντος, τῶν ὁμοφύλων χείρων τὰ τοιαῦτα φανείς, ὡς μηδὲ παραβάλλειν ἔξεῖναι. μᾶλλον δ' ἐκεῖνοι μὲν, εἰ καὶ βάρβα-

1) *Vel meliora usu probas.*

2) *Ex cod. Reg. 1996. fol. 283.*

ροι τὴν γλῶτταν ἄλλως καὶ τὸ ἦθος ὄντες τυγχάνουσι, τῆς ἀγωγῆς τε καὶ τῶν πατριῶν οὕτω ταυτὶ χορηγούντων, ἀλλὰ καὶ τρόπων εἰςὶ χρηστῶν καὶ καλοκάγαθίας καὶ ἀρετῆς φροντισταί, καθόσου οἶόν τε· εὐσεβείας τε πρὸ τῶν ἄλλων καὶ τῶν ἀποστολικῶν τε καὶ πατρικῶν δογματῶν σπουδασταί τε καὶ φύλακες, ὡς καὶ αὐτῆς ὑπὲρ τούτων μετὰ πλείστης γε τῆς φιλοτιμίας ἐν τῷ τοῦ καιροῦ παρασχόντι, πῶς ἂν εἰποῖς ἠδέως, ἀφίστασθαι τῆς ψυχῆς. ὁ δὲ καὶ κατεξάνεστη τῆς καὶ θροεψαμένης καὶ παιδαγωγησάσης καὶ λόγων καὶ ὀνόματος μεταδόσης, ὡς μὴ ὄφελεν, ἐκκλησίας· καὶ τὰ δεινότατα καὶ ἀπενικτότατα καὶ πόρρω παντὸς παραδείγματος ἀκολάστῳ καὶ τολμηρῶ γλώττῃ κατὰ τῆς Χριστοῦ νύμφης ὑβρίζει, καὶ Βαβυλῶν κατ' αὐτὸ φημι τοῦτο τὸν μυσταγωγὸν τῶν τοιούτων παρενεργῶν.

Gregoras vero iste, in hanc urbium principem, et ad magnam Christianarum ecclesiarum matrem, ex barbaris cum advenisset (Paphlagonia quippe oriundus), postquam educatione, disciplina, et politioribus Graecorum litteris in hac civitate sic institutus est, ut in altioribus scientiis nonnihil versatus et aliquod nomen lucratus esse videretur, immo illustrius ac maius quam quod re ipsa meruerat; ritum quidem et sermonem barbarum quodammodo exuit; morum autem et animi barbariem non modo non amisit, sed ut maior esset operam dedit, et plenissima de suo accessione cumulavit, popularibus suis adeo ille peior hac in parte, ut cum eo ne conferri quidem possint. Enimvero hi, quamquam lingua et ritu barbari, id quod ab educatione et ab institutis patriis habent, tamen moribus probi sunt, honestatemque et virtutem, quantum in se est, colunt. Iidem veram religionem Apostolorumque et Patrum dogmata studiose prae caeteris amplectuntur et custodiunt, animam ipsam pro iis, si tempus ferat, summa contentione et maximo cum gaudio effundere parati. Iste contra in eam ecclesiam insurrexit, quae et aluerat et praeceptis formaverat; quae eloquium et nomen (utinam ne ita res esset!) impertita fuerat; atque in Christi sponsam atrocissimas, horrendas et ab exemplo omni remotissimas contumelias iecit, Babylaeum ipsum, hac in re videlicet, horum [magistrum et] antistitem praetergressus.

V. Τοῦ Ἀκινδύνου, ἐκ Θεσσαλονίκης πρὸς τὸν Γρηγορᾶν 1).

Βαλσαμῶν ὁ γενναῖος, φίλος ὢν ἔμοι καὶ φίλους πάντας ὑπερβαλόμενος τὰ πρὸς ἐμὲ, ἀντ' ἄλλης τινὸς λαμπρᾶς καὶ μεγάλης εὐεργεσίας (ἥδει γάρ με σοῦ τε καὶ τῶν σῶν συγγραμμάτων σφόδρα περικαύμενον) φέρων ἐνεχείρισέ μοι τὴν σὴν ἐπιστολήν, τὴν περὶ τῶν ἐν οὐρανῷ τοὺς ἀγνοοῦντας διδάσκουσαν· ἀρκείτω δὲ τοῦτ' ἀντὶ παντὸς ἐπαίνου τοῖς γράμμασι· μᾶλλον δὲ εἰς ὅσον ἂν ἡμεῖς ἰδεῖν τε καὶ εἰπεῖν ἐξικόμεθα, μὴ ὅσον ἐκείνη προσῆκεν,

1) Descripta ex cod. Vat. 1086. manu Clar. V. D. Belmanni Succi.

εὐμενῶς ἐκείνη τε δεχέσθω, καὶ ὁ πατήρ· ἐγὼ δὲ παραλαβὼν καὶ διεξιὼν τό,τε βάθος τῆς διανοίας τό,τε τῆς ἐρμηνεύσεως Ἑλληνικὸν καὶ τὸ τῶν λέξεων ἀνθηρὸν ἐξ Ἀττικοῦ τοῦ λειμῶνος καὶ ποικιλίαν ἐνθυμημάτων ἐκ τῶν Πλάτωνος θησαυρῶν (εἰ μὴ παντάπασι ἀπίστος ἐγὼ τὰ τοιαῦτα) καὶ πᾶσαν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τὴν μεθ' ὧρας κατασκευὴν αὐτῆς (οὐχ ὅσον μὲν εἰκὸς ἦν, οὐδ' ἐγγύς, ὅπερ εἶπον) θαυμάσας δ' οὐν εἰς δύναμιν τὴν ἑμαντοῦ, τοῖς σφόδρα ζητοῦσι (πολλοὶ δὲ οὗτοι) δέδωκα. καὶ ἦλθε διὰ πάντων τὸ θαῦμα· καὶ πολλαχοῦ σοι θέατρα καθεισθήκει διὰ κρότου καὶ πηδημάτων, ἄλλων ἄλλα θαυμαζόντων· μᾶλλον δὲ πάντα πάντων, ὅση γε δύναμις ἐκάστω. ἀλλ' οὕτω μὲν τῇ ἡδονῇ τοὺς ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων ἐξήρτησας. ἃ δὲ ὠφέληκας τῇ διδαχῇ, τοὺς τε τὴν αὐτὴν ἐπιστήμην σοι μετιόντας, τοὺς τε μὴ· τοὺς μὲν, ἃ μηδαμῶς ἤδεδαν, μεμαθηκότας· τοὺς δ', ἃ σφαλερῶς, ἐπανωρθωμένους, καὶ τὰ κριβέες ¹⁾ ἐγνωκότας· τούτων τίς οὐχ ὁμολογεῖ σοι χάριτας μείζους ²⁾ ἢ περ ἔχων τυγχάνει; ἐκείνην ἐγὼ τὴν ἐπιστολὴν ὑπὸ ποικιλοφρομιγγος ἀοιδᾶς τοῦ Θηβαίου ποιητοῦ συντεθῆναι, μὴ μάτην (οἶμαι) νερόμικα· ἐκείνην τῆς παρὰ Πλάτωνι κατ' οὐρανὸν Ἀφροδίτης ὑπέιληφα γέμουσαν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πόλλ' ἕτερα τῆς σῆς γενναίας καὶ γνώμης καὶ γλώττης δημιουργήματα παρ' ἐμοί σοι συνῆκται, καὶ διὰ θαύματος ἄγεται· εἶπερ ἃ πέπομφας Ἰωσήφ ἐκείνω τῷ μακαρίτῃ καὶ σοφωτάτῳ, διὰ τοῦ θεσπεσίου καὶ σοφοῦ Παλαμᾶ, διὰ μνήμης ἔχεις· πρὸ γὰρ δυοῖν ἐτοῖν τοῦτό γε· ὅς ἐπειδὴ τὸν φιλόσοφον εὗρε παρὰ τὸν ἐκ μάλα πολλοῦ πεποθημένον οἰχόμενον (ἦδει δὲ ἄρα καὶ οὗτος δεινὸν ἐμὲ τῶν σῶν ἔραστην, καὶ ὡς εἰ κομιεῖ τὸ βιβλίον, τὰ μέγιστα μοι χαρισάμενος ἔσται) φέρων ἐγκεχείρισε, φιλοτιμώτατα προσειπών· δέξαι λόγους, ὧν ἡρας. ἀνθ' ὧν παρ' ἡμῶν οὐ μικρὰς τινὰς κεκόμισται χάριτας, ἀλλ' οἷας οὐ μέμψασθαι. ἐκ τοσοῦτου σφοδρῶς ἔραστας εἶχες ἡμᾶς, ὧ μὲγα κῦδος Ἀχαιοῖσι, λέγω δὲ τοῖς Ἑλλησιν· εἰ μὴ μᾶλλον τούναντίον πολλοὺς τῶν ἐν λόγοις τὸν βίον κατατριψάντων αἰσχύνει τὰ σὰ τῇ ὑπερβολῇ καὶ λυπεῖ· ἀλλ' οὐχ ἡμεῖς ³⁾ γε, εἰ καὶ μηδὲν τὸ ἡμέτερον πρὸς τὸ σὸν πέλαιος τῆς σοφίας, ὧ βέλτιστε. μάλιστα μὲν οὐν καὶ συγχαίρομεν, καὶ ψήφους ἠδιστα σοι τῆς κατὰ πάντων νίκης ἐκφέρομεν. εἰ σοι τοίνυν καὶ αὐτῷ τῶν δικαίων τι δόξειε (δόξει δ' οἶμαι, μὴ τὸν οὕτω τῶν σῶν ἔραστην μόνον εἶναι τῶν Ἀργείων ἀγέραστον· μηδὲ μόνοις τοῖς πρὸς τοὺς ἄλλους σου γράμμασιν, ἀλλ' ἤδη καὶ τοῖς πρὸς αὐτὸν ἐντροφᾶν) ἐπιστελεῖς καὶ ἡμῖν, καὶ δεῖξεις, ὡς οὐ μάτην ἔρωμεν. εἰ δὲ μήπω τεθεαμένος τὴν σὴν χρυσὴν κεφαλὴν, μὴδ' ἄλλως ἄγαν ἐγνωσμένος σοι γράφω, μὴ τοῦτο θρασύτητος ἀλλ' ἔρωτος οἶου. εἰ δὲ ψυχὴ σώματος τιμιωτέρα, τῷ βελτίονι δήπου σύνεσμεν, εἰ ψυχῆς ἀν ⁴⁾ ἐγγονα τὰ συγγράμματα.

1) An ἐς τὰ κριβέες?
ἦν.

2) Leg. μείους.

3) Leg. ἡμᾶς.

4) Fort.

Acindynus Gregorae. Epistola Thessalonicae data.

Balsamon, vir egregius, cum et amicus meus sit et mei studio amicos omnes vincat, tuas mihi litteras (sciebat enim me et tui et scriptorum tuorum amore vehementer inflammatum), tuas inquam litteras mihi obtulit, insignis et magni cuiuslibet beneficii loco habendas; illas videlicet, quae caelestia ignaris pandunt. Una haec laus iis pro alio omni elogio sufficiat: immo et epistola et epistolae pater istam laudem boni consulant, si minus parem rei dignitati, at pro captu nostro, quatenus nempe et perspicere et eloqui possumus, satis magnificam. Ego vero litteras ab illo acceptas cum perlegissem, sensum reconditum, Graecae linguae proprietatem, dictionum ex horto quasi Attico decerptarum floridam elegantiam, argumentorum varietatem, ex Platonis (si qua nobis fides in his rebus) penu depromptam, totam denique, ut verbo dicam, compositionem venustam et concinnam admiratus sum: quamquam ea, quae dixi, veris minora et longe infra rem fuerunt. Attamen eas litteras pro virili admiratus eis tradidi, qui magnopere expetebant. Erant porro plurimi, ac per omnes admiratio pervasit. Tum passim tibi theatra plaudere, passim omnes prae gaudio exsilire, aliis alia suspicientibus, immo omnia omnibus, pro sua singulis facultate. Ita tu quidem homines suspensos litterarum suavitate tenuisti. Quod autem eruditione tua aequè omnibus profueris, tum iis qui eandem ipsi quoque disciplinam excoluissent, tum iis qui rudes essent; his quidem eas res, quas nunquam audierant, edoctis; illis vero earum, quas perperam didicerant, recta et accurata cognitione instructis: quis non tibi eo nomine gratias [maximas] ¹⁾ agit, at minores tamen quam quas re ipsa habet? Equidem mihi videor haud temere iudicasse, illam epistolam grata lyricorum modulorum varietate a Thebano vate elaboratam, et Veneris, eius nimirum quae a Platone caelestis dicitur, plenam credidisse. Atqui multa tua apud me collecta excellentis ingenii et facundiae monumenta alia admirationem habent: quae tu, si meministi, beato illi viro et doctissimo philosopho ²⁾ Iosepho divini sapientisque Palamae ³⁾ interventu ante hoc biennium misisti. Hic ⁴⁾

1) Si legas *μείζους*, vertendum erit, *gratias agit maiores, quam re ipsa habeat*, quod absurdum est. 2) Extat inter Gregorae opuscula cod. Vatic. 1086. fol. 75. *πρὸς τὸν σεβασμιώτατον Ἰωσήφ περὶ τοῦ πάσχα ἀπόδειξις, ὅπως ἐσφάλῃ πρὸ χρόνων, καὶ ὅπως δεῖ ποιεῖσθαι τὴν τούτου διόρθωσιν*, parum diversa ab eiusdem argumenti disputatione, quae edita est Hist. Byz. lib. VIII. cap. 13. 3) Acindynus, cum hanc epistolam scripsit, amicus Palamae erat. At postea cum illo capitale odium ipse et Gregoras exercuerunt. Non est itaque ut credamus, Acindynum ideo in hac epistola blanditum esse Gregorae, quod is secum adversus Palamam conspiraret. Vide cod. Reg. 2409. fol. 183. ubi Palamas magistrum se Acindyni fuisse gloriatur. 4) Palamas.

autem, ubi philosophum ¹⁾ ad illum cuius iam pridem desiderio arsisset migravisse comperit, cum et ipse ²⁾ sciret tuorum operum fervidum me amatorem, ac se, si librum afferret, maximam a me gratiam initurum, illum ipsum librum allatum mihi tradidit, et verbis perquam honorificis alloquutus, accipe (inquit) quas amabas orationes. Pro quo munere gratias ei persolvimus nec parvas, nec quarum illum poeniteret. Ex illo nostri in te amoris vis magna extitit, *o ingens gloria Achivum*. Graecorum quippe tu gloria; nisi potius eorum pudor es et dolor, eo quod illos superaveris, qui in eloquentiae studio aetatem omnem contriverunt. Nos certe ii minime sumus [quibus pudorem simul doloremque ea re afferas]. Immo vero gratulamur, ac triumphum de omnibus lubentissime uni tibi decernimus. At si id tute ipse aequum iudicaveris, iudicabis autem, ut spero, aequum esse, ne qui sic tua amet, *solus de gente Pelasga Indonatus* eat litterisque careat, quae, non solum ad alios sed ad eum etiam scriptae, ipsi sint in deliciis), ad nos quoque scripturus es, ut ne frustra amare videamur. Quod si ego, licet aureum caput tuum nondum aspexerim, nec aliunde sim valde notus, nihilominus tamen ad te scribo, id tu ne audaciae sed amoris esse ducas. Caeterum quoniam animus corpori praestat, meliore utique nostri parte tecum sumus; siquidem foetus mentis est id quod scribitur.

VI. Philotheus iterum ³⁾.

Ὁ Γρηγορᾶς Νικηφόρος καὶ πάλαι μὲν ἦν προσκείμενος ταῖς τοῦ Βαβλαάμ καὶ Ἀκινδύνου κακαῖς δόξαις. διὸ καὶ ἐπηρεάζων ἦν τῇ ὀρθοδόξῳ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ, εἰ καὶ λάθρα τέως καὶ πρὸς ὀλίγους ἐποίει τοῦτο, τοὺς προσιόντας αὐτῷ· καὶ πρὸς τοῦ ὀρθοῦ λόγου προστάτας κακῶς πάνυ διέκειτο. τῆς δὲ τελευταίας συγκροτηθείσης ἐκείνης συνόδου, ἧς προεκάθητο ὅ,τε εὐσεβέστατος καὶ φιλόχριστος βασιλεὺς κῦρος Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνὸς καὶ ὁ πατριάρχης ἐκεῖνος κῦρος Κάλλιστος, ἐπεὶ καὶ Γρηγορᾶς, εἰς τὴν ἱερὰν ἐκείνην σύνοδον παρελθὼν, ἐξηλέγχθη σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ τὰ Βαβλαάμ τε καὶ Ἀκινδύνου νοσῶν, εἰς τε τὴν θεότητα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ τὴν φυσικὴν τῆς τριάδος ἐνέργειαν καὶ χάριν καὶ ἔλλαμψιν κάκιστα βλασφημιῶν, καὶ οὐ μόνον τοῖς ἀρχαίοις αἰρετικοῖς σχεδὸν πᾶσι, ἀλλὰ δὴ καὶ ταῖς Ἑλληνικαῖς συμπεριφερόμενος πλάναις καὶ δόξαις· δι' ἃ δὴ πού παρα τῆς ἱερᾶς ἐκείνης συνόδου αὐτὸς τε καὶ οἱ ὁμόφρονες αὐτοῦ, μὴ μεταμεληθέντες, τοῦ πληρώματος τῶν ὀρθοδόξων καλῶς ἀπετμήθησαν καὶ τῷ ἀναθέματι παρεδόθησαν κατὰ τὰ πατρικὰ καὶ συνοδικὰ θεσμά· καὶ τόμον προβάλλοντος τὸ τηρικαῦτα συνοδικοῦ, ὃν δὴ καὶ βασιλεὺς καὶ πατριάρχης ἐκεῖνος καὶ ἡ τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων

1) Iosephum. 2) Non minus scilicet quam Balsamon, de quo supra.

3) Cod. Reg. 1996. fol. 1.

Ἱερά σύνοδος ὑπέγραψαν ὁμοῦ· ὁ Γρηγορᾶς τὴν ἤτταν καὶ τὴν αἰσχύνην μὴ φέρον, ἅμα δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ κινηθεὶς, ὡς αὐτὸς ἐκεῖνος ἐν τοῖς οἰκείοις λόγοις φησὶ, κατὰ τῆς συνόδου καὶ τοῦ Ἱεροῦ τόμου χωρεῖ καὶ πειρᾶται λόγοις ἀντιρρητικοῖς, ὡς ἐκεῖνος ὑπέλαβεν, ἀνατρέπειν ἐκεῖνα. συγγράφεται τοίνυν λόγους ἢ διαλόγους δέκα, οὓς κατέχων ἦν παρ' ἑαυτῶ, καὶ τοῖς ὁμόφροσιν ἑαυτοῦ μόνοις κατ' οἶκον ἐπιδεικνύμενος, etc.

Nicephorus Gregoras Barlaami et Acindyni opinionibus per-versis iam olim adhaerescebat, atque idcirco orthodoxam Dei ecclesiam obtrectabat, licet clanculum et apud paucos ad se adeuntes id faceret; denique erga sanioris doctrinae defensores male omnino erat affectus. Demum coacta novissima illa synodo, cui praesidebant religiosissimus et amans Christi Imperator Dom. Ioannes Cantacuzenus et is qui tum patriarcha erat Dom. Callistus, tum vero Gregoras et alii cum eo sentientes, in illam sacram synodum ingressi, convicti sunt errorum Barlaami et Acindyni: nempe in divinitatem unigeniti Filii Dei, et in naturalem Trinitatis operationem gratiamque et splendorem pessime blasphemantes, ac non modo veterum fere omnium haereticorum, sed et gentilium erroribus opinionibusque temere abrepti et velut circumacti. Quamobrem sacra synodus ipsum et socios, haud poenitentes, ab universo Orthodoxorum coetu iure ac merito abscisos anathema esse iussit, prout Patrum Conciliorumque decretis cautum esset. Tunc et synodicus Tomus prodiit, cui et Imperator, et ille quem dixi patriarcha, et sanctissimorum pontificum sacra synodus, una omnes subscripserunt. At Gregoras hanc de se victoriam et dedecus non ferens, sociis praeterea instigantibus, ut ipse in libris ait, synodum simul et sacrum Tomum aggreditur, et orationibus (ut ipsi videbatur) antirrheticis conatur evertere. Conscribit itaque orationes seu dialogos decem, quos apud se servabat, domique iis solum qui secum consentirent ostendebat.

VII. *Acindynus iterum.*

Σὺ σίμβλον ἡδὺ, καὶ λόγον μέλι βρούεις,
Ἄνθη συνάξας, etc. ut supra in Vita.

Adde,

Οἶε με πῶς γοῦν καὶ κινεῖσθαι καὶ πνέειν,
Καὶ τοὺς ἀγωγοὺς τῆς ψυχῆς διευθύνειν,
Καὶ τῆς ἀνάγκης τὰς στροφὰς ἀποπλέκειν,
Σοῦ μὴ λαλούσης τῆς πνοῆς μου τῶν λόγων;
Νῆ τοὺς λόγους, ἄψυχον ἀντικρὺς βρέτας
Εἰμὶ Βυζαντίδι κακῶς πεπηγμένον,
Κάν τοῖς θεάτροις ἀκλεῶς ἀνηρμένον.

Ἄν γοῦν ἀνοίξης πνευμάτων σου τοὺς τόνους,
Καὶ πνεῦμα πνεύσης ζωτικῶν ἐξ ὀργάνων,

Τοῦ Θεσβίτου πως ἐμφανίσεις τὴν χάριν,
 Καὶ ζῶντα δείξεις ὡς ἐκεῖνος τὸ βρέφος,
 Καὶ προσλαλοῦντα φιλικοῖς προσρήμασι,
 Καὶ μακαρίαν ἀναδείξεις τὴν πόλιν,
 Ἦν δυστυχῶν ἔγωγε δυστυχῆ κρίνω.

*Quomodo igitur putas me et moveri et spirare,
 Et meatus animae dirigere,
 Et necessitatis nodos expedire,
 Te non loquente, qui spiritus es meorum sermonum?
 Per eloquentiam [iuro], inanimatum plane simulacrum
 Sto Byzantino in solo male fixum,
 Et in theatris indecore erectum.
 Quod si aperueris pulmonum tuorum arterias,
 Et spiritum inspiraveris vitalibus ex organis,
 Thesbitae¹⁾ virtutem quodammodo repraesentabis,
 Infantemque, ut ille, exhibebis viventem
 Et alloquentem amicis alloquiis,
 Ac beatam reddes Urbem,
 Quam ego, cum sim infelix, infelicem iudico.*

Idem.

Οὕτω με τοῖς σοῖς ἐξανηρτήσω λόγοις
 Καὶ τοῖς καλοῖς ἀγῶσι, etc. ut supra in Vita.

Adde,

Ὅρῶ σε, Χριστέ, νῦν ἀκραιφνεῖ λαμπάδι
 Ποιούμενον πρόνοιαν, οὐδ' ἀπωσμένον
 Τὴν σὴν ταπεινὴν παντελῶς κληρουχίαν.
 Ἡ λαμπὰς οὗτός ἐστιν ἢ φέγγουσά μοι.
 Ἡμεῖς ὁ κληρὸς, οὓς ἐπελπίζεις, λόγε.
 Φύλαττε λοιπὸν, σωστικὴ θεαρχία,
 Τὸν ἐς κράτος λάμψαντα τῆς ἐκκλησίας
 Θεσαυρὸν αὐτὸν παμφαῶν ἀγαλμάτων.

Video te, Christe, pura nunc lampade²⁾

Curae habere nec repudiare

Humilem tuam prorsus hereditatem.

Iste lampas est, quae mihi lucet;

Nos hereditas, quos sperare iubes, o Verbum.

Conserva demum, salutifera Dei potestas,

Eum, qui ad gloriam ecclesiae illuxit,

Thesaurum ipsum splendidissimorum ornamentorum.

VIII. *Gregorius Palamas, in epistola ad Nomophylacem³⁾.*

Οὐκ ἄλογον ὄντως πέπονθε πάθος, ᾧ βίος ὁ λόγος· οὗτος
 οὐ τὰ κατηλογημένα βιβλία πέπομφας ἡμῖν ἔναγχος· καὶ, ἴν'

1) Eliae. 2) Supple, mihi prae lucente. 3) Cod. Reg. 2409. fol. 259.

εἶπω τὸ τῆς γραφῆς, οὐκ ἐμωράνθη φάσκων εἶναι σοφός;
 Εἰ δ' ἄρα φησὶν οὗτος ὁ ἀμαθῶς οὕτω καὶ σκαιῶς συγγραφόμε-
 νος σοφός, ὡς ἑτέραν κρύπτει διάνοιαν αὐτοῦ τὰ θήματα, γνώτω
 μὴ τοῦ κρύπτειν ἔνεκεν, ἀλλὰ τοῦ ἐκφαίνειν τὴν τοῦ λέγοντος διάνοιαν,
 λεγόμενά τε καὶ γραφόμενα τὰ θήματα. διὸ κατὰ τὴν ὑγιᾶ
 δῆπουθεν ἀντιστροφῆν, ἄσοφον τὸ ἀσαφές, ὥσπερ τὸ σοφὸν σα-
 φές Ὁ καθ' ἑαυτοῦ μεμηνῶς οὗτος ὁ λογογράφος, καὶ αὐ-
 τοκατάκριτος λογοποιός, καὶ τάναντιώτατα πρὸς ἄλληλα καθ' ἑαυ-
 τοῦ τε καὶ ἡμῶν λογογραφεῖν οὐκ ὄκνησε Ὁ παρ' ἑαυτοῦ
 σοφός οὗτος, ἀλλ' ἀδιάβατον ἔχων ἐπὶ τὰ κρείττω τὸ τῆς ψυχῆς
 λογιζόμενον, ἂ μὴ ἐώρακεν ἐμβατεύων, εἰκῆ φυσιοῦμενος ὑπὸ
 τοῦ νοῦς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, πολλαῖς μὲν καὶ δειναῖς βλασφημίαις
 περιπίπτει προῖων, πολλαῖς δὲ κατεφθαρμέναις ἄλλως διανοίαις,
 καὶ ἀνακολούθως ἐχούσαις πρὸς ἀλλήλας

Nonne prorsus ratione excidit hic, cuius omnis vita in ratio-
 nis excolendae studio posita est; hic, cuius nobis libros fuites et
 absurdos nuper misisti; atque, ut Scripturae verbis utar, *nonne
 stultus factus est, dicens se esse sapientem?* . . . Quod si hic sa-
 piens, qui tam indocte et imperite scribit, alium sensum subesse
 verbis suis occultum dicit; meminerit, non ad occultandam sed
 ad declarandam mentem eius qui loquitur et pronunciari verba et
 scribi. Quamobrem recte utique et alienum a sapientia esse dici-
 tur id quod est obscurum, et vicissim sapientiae consentaneum
 esse id quod est clarum et dilucidum. . . . Hic in se ipsum furens
 sermonum scriptor et suomet iudicio damnatus fabulator non du-
 bitavit in se pariter et in nos ea scribere, quae secum maxime
 pugnarent. . . . Hic sibi ipsi sapiens, sed qui mentem et cogitatio-
 nem ad meliora transferre haud quaquam potest; *quo* ¹⁾ *non vi-
 dit, ambulans; frustra inflatus sensu carnis suae;* in plurimas
 deinde et graves blasphemias impingit, atque in multas senten-
 tias incidit, cum alioqui vitiosas, tum ex se invicem minime con-
 sequentes ²⁾.

- 1) Quae vulg. 2) Haec convitia in Gregoram, non autem in Acindy-
 num, iacta esse, apparet ex his verbis, quibus epistola clauditur: οὐκ
 ἄκομψον, εἰ καὶ καταγέλαστον, ὅτι τὸ πλεῖστον αὐτῷ τῶν γεγραμ-
 μένων τὴν τοῦ Ἀκινδύνου δόξαν καθαιρεῖ, ἄκομτος τοῦ γράφοντος
 καὶ ἀγνοοῦντος. *Non illepidum hoc, tametsi ridiculum est, quod
 quae scripsit, eorum maxima pars Acindyni opinionem convellit, in-
 vito eo qui scribit et insciente. Item ex his, in quibus ad nomen
 Gregorae evidenter alludit, et eius patriam notat, quae erat Paphla-
 gonia: ἢ τῶν ἐπὶ τούτῳ συγκεκορημένων ἐφ' ἡμῶν δυεῖν μεγίστων
 συνόδων ψῆφος οὐ μὲν οὖν οὐδένα τῶν ἐρηγορότων κέληθε, μάλι-
 στα Ῥωμαῖον ὄντα καὶ πολίτην ἡμέτερον. Nemo est, quem duorum
 super ea re maximorum Conciliorum, nostra aetate habitorum, deci-
 sio latuerit; nemo inquam experrectus, praesertim si Romanus et ci-
 vis noster sit.*

IX. *Demetrius Cydonius, in epistola ad patriarcham Philotheum* 1).

Τί τοίνυν ἀπειλεῖς; ἵνα τὰς ἐταίρας συναγαγὼν τοὺς ἔμοῦς καταπλέξης λόγους, ὥσπερ ἄλλου τινός, ἀρετῇ μὲν καὶ σοφίᾳ συζήσαντος, τοῖς δὲ σοῖς ἐλέγχοις λαμπρότερον αὐτῷ τὸν βίον κατασκευάσαντος; οὗ πρὸς τοὺς λόγους ἀντιβλέψαι μὴ δυναθεὶς ἐπὶ τὸ πῦρ εἶδες καὶ τὰς ψήφους τῶν γυναικῶν.

Quid minare igitur? An te orationes meas, collecta amicorum turba, combusturum, ut alterius 2) cuiusdam, qui quamdiu vixit virtutem et sapientiam coluit, te ipso autem confutato vitam suam fecit illustriorem? in cuius adversos libros intueri cum haud posses, ad ignem statim et ad suffragia mulierum respexisti.

X. *Cantacuzenus, initio Antirrheticorum de lumine Thaborio adversus Prochorum* 3).

Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ ἀνίσταται ὁ φιλόσοφος Γρηγορᾶς Νικηφόρος, ἐπεκδικῶν τὰ τε Ἀκινδύνου καὶ Βαρλαάμ. καίτοι γε τὸν φιλόσοφον, ὡς φιλόσοφον, πείθεσθαι ἔδει τῇ ἀληθείᾳ καὶ ἡρεμεῖν. ὁ γὰρ φιλοσοφίας ὄρος τοιοῦτός ἐστιν, ὥστε τὸν ταύτην ἀσπασάμενον ἀπλαστον εἶναι προσήκειν καὶ συνετόν· ὥσπερ τοῦναντίον ἀναίσχυντον πάντη καὶ ἰταμόν, τὸν πονηρίᾳ συζῶντα καὶ βασκανία. ὁ γὰρ τοι τοιοῦτος, κἂν μυριάκις ἐπιστομηθῇ, τοσαύτακις ἀνθίσταται πάλιν. ὁ δὲ τὴν φιλίην ἀλήθειαν ἀποθέμενος καὶ ἐτέρους προσλαβόμενος ἰκανοὺς κατὰ τῆς ἀληθείας ἴσταται. ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ κυρίου ἐψεύσαντο αὐτῷ. καὶ τοίνυν καὶ αὐθις τρίτης συνόδου συγκροτηθείσης καὶ αὐτῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει παρ' ἔμοῦ, τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τοῦ μακαρίου Καλλίστου κοσμοῦντος, πάλιν γίνεται τόμος, ἐπεκδικῶν μὲν καὶ ἐπιστηρίζων τὸν τε πρῶτον καὶ δεύτερον τόμον, καταδικάζων δὲ τὸν Γρηγορᾶν σὺν τε τῷ Ἀκινδύνῳ καὶ Βαρλαάμ. ὁ δὲ τὴν τοιαύτην ἐνεχθεῖσαν ψήφον μὴ ἐνεγκῶν κατὰ τοῦ τόμου χωρεῖ· καὶ οὐτ' ἀπὸ τῆς θείας γραφῆς, οὐτ' ἀπὸ τῆς διδασκαλίας τῶν θείων πατέρων καὶ θεολόγων, ἀλλ' ἀπὸ τῆς κοιλίας αὐτοῦ βλάβσημα ἐρεύγεται ῥήματα. ἔνθεν τοι καὶ τῷ ἀγιωτάτῳ πατριάρχῃ Φιλοθέῳ βιβλίον ἐξεπονήθη κατὰ πάντων αὐτῶν, τῷ Σοδομιτικῷ πυρὶ ἑοικὸς, τῷ τεφροῦντι γλώσσας βλασφήμους καὶ ἀσεβεῖς.

Οὐκ οἶσθα 4) ὡς πρῶτος καὶ κορυφαῖος καὶ πάντων ὑμῶν ἕξαρχος Βαρλαάμ, προστάτης τῆς ἀθέου ταύτης αἰρέσεως χρηματίσας διαπυρότατος, συνοδικῶς ἀπηλέγχθη, καὶ πάσαις ψήφοις τὴν ἦτταν ἠνέγκατο· καὶ τόμος ἐξετέθη συνοδικός τε καὶ πατριαρχικός, κηρύττων τὴν ἐκείνου κακοδοξίαν; ὁ δὲ μετ' αὐτὸν τὰ ἐκείνου ἀναλαβὼν Ἀκίνδυνος οὐ καὶ αὐτὸς ταῦτά δὴ ταῦτα τῷ Βαρλαάμ

1) Ex cod. Reg. 3118. fol. 28. 2) Scil. Gregorae. 3) Ex cod. Reg. 1999. fol. 24. 4) Ex eodem cod. fol. 49.

πέπονθε, συναπελεγχθέντος αὐτοῖς καὶ τοῦ πατριάρχου Καλέκα; τὸν δέ γε φιλόσοφον Γρηγορᾶν, ἔτι τε τὸν Ἐφέσου, τὸν Γάνου, τὸν Δεξιὸν, ἀλλὰ δὴ καὶ τὸν Ἀθανάσιον οὐκ ἠγνόηκας πάντως, ὡς καὶ τρίτη δι' αὐτοὺς συγκεκρότητο σύνοδος παρ' ἐμοῦ τε καὶ τοῦ μακαρίτου ἐκείνου πατριάρχου Καλλίστου ἔτι περιόντων ¹⁾ τῷ βίῳ, καὶ τὴν ὁμοίαν καὶ αὐτοὶ τοῖς προλαβοῦσιν ἦταν ὑπέστησαν; καὶ τρίτος αὐθις τόμος ἐκτέθειται, ὑπογραψάντων ἐν τούτῳ ἐμοῦ τε καὶ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου τοῦ υἱοῦ μου; εἰ μὲν οὐκ ἀξιόχρεως ἐκείνους ἠγῆ, καὶ βραδεῖς μὲν νοῆσαι, εἰπεῖν δ' ἀσθενεῖς ταῦθ' ἃ σὺ προφέρεις νυνὶ, οὐδ' οὕτως καλῶς σε διατείνεσθαι φαίμεν ἄν· πλὴν ἀλλὰ συγγνωίημεν ὅπως οὖν. εἰ δὲ πᾶς τις, ὃς τὰ ὑμέτερα οἶδε, πολλῶ τῷ μέσω μείζους ἐκείνους εἶναι κατὰ γε τοῦτο, δηλονότι τὸ ὑπὲρ τούτων ἀντιλέγειν, ἔρει· δῆλον, ὡς τῶν ἰσχυροτέρων καταβληθέντων γελοία πάντως ἢ παρὰ τῶν ἡττόνων περὶ τῶν αὐτῶν εἰς μάχην πρόκλησις δόξει. τί σοι τοίνυν δοκεῖ; ²⁾

Non multo tempore interiecto Nicephorus Gregoras Philosophus consurgit, Acindyni et Barlaami dogmata defendens: quamquam oportebat Philosophum, ut philosophum, veritati obsequi et quiescere. Ea enim philosophiae ratio et natura est, ut qui hanc amplectatur, is et sincerus et intelligens esse debeat: quemadmodum e contrario is impudens et protervus est, qui vitam in improbitate et invidia exigit. Quippe huiusmodi vir, etsi centies ore obstructo coactus sit obmutescere, toties pugnam redintegrat. Iste autem abiecto dilectae veritatis studio, aliis compluribus sociis sibi adiunctis, in veritatem insurgit. Sed *inimici Domini mentiti sunt ipsi*. Tertia itaque a me rursus congregata synodo, eaque Constantinopoli, quo tempore beatus Callistus thronum patriarchalem ornabat, alius denuo Tomus promulgatus, qui primum secundumque vindicaret et confirmaret, Gregoram autem simul cum Acindyno et Barlaamo condemnaret. At ille sententiam hanc in se latam non ferens in Tomum invehitur, ac neque ex sacra Scriptura, neque ex sanctorum Patrum theologorumque doctrina, sed ex suo ipsius ventre depromptas blasphemias eructat. Unde et sanctissimus patriarcha Philotheus librum lucubravit similem igni Sodomitico, linguas blasphemias et irreligiosas in cinerem vertenti.

An tu istud ignoras, primum et principem et omnium vestrum ducem Barlaamum, qui impiae huiusce haereseos acerrimus defensor audiit, refutatum in Concilio, et communi omnium suffragio victum ac profligatum fuisse; Tomo deinde synodico eodemque patriarchali edito, perversas eius opiniones publice damnatas? Nonne et is qui illius dogmata postea excepit, Acindynus, haec eadem quae Barlaamus passus ipse quoque est, patriarcha

1) Leg. περιόντος. 2) Adde his capp. 23. 24. et 25. Libri iv. Historiae Cantacuzenicae.

etiam Caleca simul cum illis refutato? Iam vero nec philosophum Gregoram, nec Ephesi metropolitam, nec Gani, nec Dexium, nec Athanasium plane ignoras; nec te fugit, tertiam eorum causa coactam esse synodum mea et beati illius patriarchae Callisti adhuc superstitis auctoritate, atque hos, iis qui praecesserant exaequatos, parem damnationem subiisse. Unde et tertius Tomus promulgatus est, cui ego et filius meus Ioannes Palaeologus Imperator subscripsimus. Hos tu si non satis idoneos, si ad ea quae nunc obiicis vel excogitanda tardiores, vel dicenda infirmiores fuisse existimas, nec sic quidem te recte contendere dixerim: veniam tamen utcunque dederimus. Quod si quisquis res vestras novit, is illos multo maiores esse fatebitur, eo praesertim quod de his contentio sit; palam est, postquam eversa sunt ea quae firmiora erant, prorsus ridiculos esse eos, qui viribus defecti adversarios provocent, et de iisdem rebus pugnam instauratum eant. Ecquid ergo tibi videtur? etc.

XI. *Ioannes Cyparissiota, Palamitarum Transgressionum Part. I. Lib. IV. cap. III.*

Εἰ δὲ καὶ μακρόθεν ἐπισκέπτεσθαι ταῦτα δέοι, καὶ καθέκαστον ἐπιζητεῖν, τὴν περὶ ταῦτα συγγραφεῖσαν τῷ μεγάλῳ τῆς ἀληθείας ἀγωνιστῇ Νικηφόρῳ διῆτω τις βίβλον· καὶ πάντ' ἀκριβῶς εἴσεται, μηδενὸς ἐν ἐκείνοις ἀποδέοντα ¹⁾ τῶν εἰς ἀλήθειαν καὶ κάλλος εὐῆσκημένων.

Quod si ista longius repetita explorare et singula inquirere oporteat, legat quilibet librum de his rebus a magno veritatis propugnatore Nicephoro conscriptum: quem qui legerit, is omnia penitus pernoscet, cum illic nihil desideretur sive ad veritatem sive ad elegantiam pulchre accommodatum.

XII. *Ἀνώνυμος, περὶ τῆς τοῦ Γρηγοῦρα ψευδογραφίας ὁμοῦ καὶ δυσσεβείας ²⁾.*

Τοσαύτην δὲ κεκτημένος ἀσυνεσίαν περὶ τὴν τῶν θεοφόρων πατέρων διδασκαλίαν, καὶ οὕτω πλημμελῶς ἐκδεχόμενος αὐτὰ ³⁾, ὡς καὶ πρὸς πᾶν τοῦναντίον ἀποβουκολεῖσθαι, πᾶσαν αἴρεσιν ὁ τάλας ἀπεσώρευσε ⁴⁾ τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ τε καὶ ψυχῇ. διὸ καὶ ἀντικείμενος κατέστη τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὑπ' αὐτῆς τῶν αὐτῆς περιβόλων δικαίως ἀπηλάθη καὶ ἀπεκηρύχθη παρῳήσια καὶ τοῖς ἀναθέματι καθυποβληθεῖσιν ἐγγράφως συνετάχθη, εἰ μὴ ἄρα μεταμεληθεῖν καὶ τῶν πονηρῶν δογμάτων ἀποσταῖν, συμφωνήσας ἡμῖν κατὰ τὴν τῆς εὐσεβείας ἀλήθειαν. ὅπερ μὲν ἡμῖν εὐχῆς ἔργον καὶ ἐλπίς. ἀπογινώσκειν γὰρ εἰς τέλος, πρὸ τοῦ πᾶσιν ὀφειλομένου τέλους, οὐδένα δεῖ. προστιθεῖς δ' ὅμως οὕτως ὁσημέραι ταῖς

1) An ἀποδέοντος? 2) Ex cod. O. 1. Bibliothecae Mediolan. Ambrosianae, quem Friderico Rostgaardio communicavit L. Anton. Muratorius. 3) An αὐτήν? 4) ἐπεσώρευσε.

δυσσεβείαις, ἀπροσδόκητον αὐτοῦ σχεδὸν ἀπεργάζεται τὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπάνοδον.

Cum autem is sanctorum Patrum doctrinam tam male intelligat, tam perperam accipiat, ut ad quemlibet contrarium errorem seductus divertatur, omnem haeresin infelix capiti et animae suae accumulavit. Quamobrem ecclesiae Christi adversarius extitit, et extra septa eius ab ea iuste eiectus, publico praeconio damnatus et scripto anathemate cum alienis a communione annumeratus est, nisi eum poeniteret, nisi veram nobiscum religionis doctrinam professus a pravis dogmatis absisteret: id quod nos et volumus et speramus. Neminem quippe, ante destinatum omnibus finem, desperare oportet. Caeterum ille, quando novis quotidie accessionibus cumulat impietatem, futurae ad meliorem frugem conversionis nullam fere spem facit ¹⁾.

XIII. *Ioannes Cyparissiota, Palamistarum Transgressionum Part. I. Lib. IV. cap. ult.*

Πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὸ θαυμαστὸν ἐκεῖνο σῶμα τοῦ μεγάλου τῆς ἀληθείας κήρυκος παιζόμενόν τε καὶ περιφερόμενον· καὶ τοῦτο μὲν ἐν φιλοσόφοις ὄντος, οἷος οὐδεὶς ἐν αὐτοῖς θαυμασιώτερος· τοῦτο δ' ἐν ἀσκηταῖς, οἷος οὐδεὶς ἕτερος σπουδαιότερος· τοῦτο δ' ἐν τοῖς ὑπὲρ εὐσεβείας ἀγῶσιν καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν πειρατῶν προσηλακισμοῖς καὶ λοιδορίαις καὶ καθείρξεσιν, οἷος οὐδεὶς ἄλλος ἐν ἅπασι καρτερικώτερος· Νικηφόρου φημὶ τοῦ θαυμαστοῦ Γρηγοῦ, καὶ μηδὲν ἕτερον ἐξ ἀμφοτέρων τῶν κλήσεων περὶ αὐτοῦ τοῦ θεοῦ δηλώσαντος, ἀλλ' ἢ νίκας ἐν ἐρηγοροῦσι τῷ νῶ κατὰ τῶν τῆς ἀληθείας ἐχθρῶν ἄρασθαι.

Ad haec spectandum corpus magni Fidei verae praeconis diu ludibrio habitum, etc. Vide supra in Vita.

XIV. *Symeon Thessalonicensis adversus Haereses cap. XXX. sq.*

Contra Barlaamum, Acindynum et iis similes.

Τοῖς ἱεροῖς δὲ τόμοις ἐντυχῶν ὁ βουλούμενος, οὓς ἢ τοῦ Χριστοῦ ὀρθόδοξος ἀνεστήλωσεν ἐκκλησία, εἴσεται ἀκριβῶς πάντα· πρότερον μὲν τῷ ἐκτεθέντι κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς ἐκείνου Βαρλαάμ τοῦ Καλαβροῦ· δεύτερον δὲ τῷ τοῦ κινδυνεύσαντος ἐν ὁμοίῳ τῷ Βαρλαάμ πολυκινδύνου Ἀκινδύνου· τρίτῳ δέ γε κατὰ τοῦ τρίτον καὶ πολλάκις (ἐπεὶ καὶ πολλάκις παρ' αὐτοῦ τε καὶ διαφόρων ἄλλων αἰρετιζόντων ὁμοίως ἔσχε τὰς ταραχὰς ἢ ἐκκλησία Χριστοῦ) φημὶ δὲ τοῦ λίαν νενεκρωμένου τὴν ψυχὴν, καὶ κάρῳ δυσσεβείας καὶ ὑπνω βαρεῖ κατεχομένου Γρηγοῦ, συντεθέντι· καὶ γινώσεται οἷον τὸ τῆς αἰρέσεως ταύτης ποικίλον τε καὶ δολερὸν, καὶ ἅμα τὸ ἄθεον

1) Huc pertinet narratio disputationis in palatio habitae coram Imperatore Ioanne Palaeologo, quae extat in cod. Reg. 2609.

καὶ ἐπιβλαβῆς, καὶ τίς ὁ ταύτης προστάτης, καὶ τίνες οἱ ἐξ ἐκείνου φυέντες, οὐκ ἄκαρποι μόνον καὶ καταργοῦντες τὴν γῆν τῆς εὐσεβείας βλαστοὶ, ἀλλὰ καὶ ἀκανθώδεις καὶ λίαν τραχεῖς, παραλυποῦντες καὶ διασπῶντες τὰ τῆς ἐκκλησίας γεννήματα.

Ἐν αἷς δὴ περ ἀσεβείαις καὶ ἀτοπίας καὶ διάδοχόν ἑαυτοῦ τὸν δύστηνον ἐκείνον ἔσχευ Ἀκύνδυνον· καὶ ἔτι Δεξιόν τινα, τὸν τῆς ἀριστερᾶς μερίδος· καὶ Ἀργυρόν, τὸν ἰοῦ μεστὸν, τὸν καὶ πολὺ τὸ κίβδηλον τῆς Ἑλλήνων φλυαρίας πλουτήσαντα· καὶ πρὸ αὐτῶν Γρηγορᾶν ἐκείνον τὸν ἀποστάτην. οἱ καὶ τὴν χάριν καθάπαξ ἠθέτηκασι τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν φυσικὴν αὐτοῦ δύναμιν καὶ ἐνέργειαν ἐξηρηνήσαντο, μηδεμίαν δύναμιν προσεῖναι λέγοντες τῷ Θεῷ, μηδὲ δωρεάν τε καὶ χάριν ἐξ αὐτοῦ προιοῦσαν.

Sacros Tomos, ab orthodoxa Christi ecclesia publice expositos, qui voluerit legat, et omnia explore cognoscet: primo quidem eum Tomum, qui in impium illum Barlaamum Calabrum editus est: tum illum, qui adversus temerarium ¹⁾ Acindynum, eadem quae Barlaamus tentare ausum ¹⁾; denique eum qui tertius prodiit, compositus videlicet in eum qui ter et saepius ²⁾ (siquidem ab eo saepe et a variis praeterea haereticis ecclesia Christi similiter perturbata est), Gregoram dico, morte animae penitus mortuum, eundemque impietatis veterno et gravi sopore oppressum. Cognoscet is quam varia et quam subdola sit haec haeresis, quam Dei inimica et noxia; quis ipsius propugnator primus fuerit; quinam denique inde exorti non modo infructuosi et verae religionis solum infestantes surculi, verum etiam spinosi et multum asperi, eos quos genuit ecclesia foetus molestia afficiant et dilacerent.

Horum [Barlaamus] impiorum dogmatum et errorum heredem habuit infelicem illum Acindynum; item Dexium, sinistrarum partium hominem ³⁾; nec non Argyrum, aeruginis ³⁾ plenum et Graecanicae vanitatis falsa moneta ³⁾ instructissimum; et ante hos apostatam illum Gregoram. Ii gratiam Dei omnino contempserunt, naturalem eius virtutem et operationem repudiaverunt, nullam Deo adiunctam virtutem, nullum ex eo donum, nullam gratiam procedere dixerunt.

Habes, Vir illustrissime, selecta e multis Nicephori Gregorae elogia; honorifica pariter et iniuriosa: quae longo intervallo distantia et plane disparata ideo coniunximus et oculis tuis alterna subiecimus, quo facilius perspiceres quam iniqua essent iudicia hominum, quam caeca et affectui obnoxia. Illud tamen hac in parte diligenter velim attendas, a quibus Gregoras reprehensus et contumeliis vexatus sit, eos illi infensos fuisse ob eam prorsus causam, quia saniores doctrinam et verae fidei dogmata propu-

1) Graecas allusiones reddere non licuit. 2) Supple, eadem tentavit.
3) Allusiones ad nomina.

gnaret; a quibus vero laudatus, eorum plerosque non studio partium ductos, sed vel opinione sua deceptos, vel amori (ut fit) indulgentes, plus nimio blanditos esse ei, quem laudibus ornarent. Ne autem, suffragiis computatis, dubites utri, seu benignae seu duriori, sententiae accedas, eo quod utrobique pares numero calculi iudicium ambiguum faciant, adnumerentur isthaec quoque supra allatis testimonia amica et mere ἐγκωμιστικά.

XV. *Cantacuzenus Hist. Lib. I. Cap. XI.*

Τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ Μετοχίτης ὁ μέγας, ὃς μεσιτεύων μὲν τότε τῇ διοικήσει τῶν βασιλικῶν πραγμάτων ἦν, ἄλλως δὲ ἀγγίλους, καὶ οὐ μόνον τῆς καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ τῆς ἕξω σοφίας εἰς ἄκρον ἑλλητικῶς. τὴν γὰρ ἀστρονομίαν, ἀπὸ τινος Βρυεννίου φαύλας τινὰς καὶ οὐκ ἀκριβεῖς πάνυ παραλαβὼν ἀρχὰς, αὐτὸς ἰδίους πόνοις ἐξηκριβώσατο, ὡς καὶ μετὰ ταῦτα πολλοὺς ἐν ἐπιστήμῃ τοῦ μαθήματος σὺν ἀκριβείᾳ γενέσθαι παρ' αὐτοῦ διδαχθέντας. ὃ καὶ θαυμάζοντος βασιλέως, καὶ πρὸς τινὰ τῶν ἐκείνῳ φοιτησάντων ἐρομένου, ὁ Γρηγοῶς οὗτος ἦν, πῶς ὁ Μετοχίτης, ἐκ φαύλων τῶν ἀρχῶν ὠρμημένος, οὕτως ἠδυνήθη πρὸς τελείαν ἐξεύρεσιν τοῦ μαθήματος ἐλθεῖν· οὐ θαυμαστὸν, φάναι, βασιλεῦ, τὸν ἐρωτηθέντα, ἐκ λαμπάδος μικρᾶς πυρσὸν ἀναφθῆναι μέγαν· ἐπαινέσαι τε τοῦτον τῆς ἀγγιλοίας τὸν βασιλέα, καὶ τὸ οἰκτεῖον τῆς εἰκόνοσ θαυμάσαι.

Id ipsum et magnus Logotheta Metochites praestitit, qui tum domum Imperatoriam sive aulam regebat, vir alioqui solers, et non Christianis modo, sed externis etiam litteris politissimus. Etenim cum astronomiae principia a quodam Bryennio minuta et imperfecta accepisset, ipse in eo studio accuratissima diligentia sua tantos progressus fecit, ut deinde quoque permulti in eadem scientia ipso praeceptore progressus eximios adepti sint. Quod cum Imperator admirans Gregoram eius auditorem percunctaretur, qui tandem Metochites, a tam tenuibus profectus initiis, ad plenam huius disciplinae cognitionem aspirare potuisset, audivit ab eo, *nihil esse mirum ex parva lampade luculentam facem accendi*. Laudavit respondentis acumen Imperator, et imagine obvia ac familiari naturam rei ante oculos ponente delectatus est.

XVI. *Isaac Argyrus, Cap. XVI. Computi a Petavio editi 1).*

Ταῦτα μὲν οὖν ἡμεῖς, καὶ πρὸ ἡμῶν ὁ σοφώτατος Γρηγοῶς ἀπέδειξε, τὸν περὶ τούτων λόγον ἐκθέμενος, μηδεμιᾶς σοφίας ἀπολειπόμενον, καὶ αὐτὸ τὸ κανόνιον μεταποιήσας καὶ ἀποκαταστήσας εἰς τὴν κατὰ τοὺς νῦν χρόνους ὀφειλομένην αὐτῷ διόρθωσιν· ὃς καὶ τοῖς πᾶσιν ἐμφανῆς καταστάς ἄχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἐνώπιον καὶ τῆς περὶ αὐτὸν συγκλήτου, ἔτι δὲ καὶ τῶν τῆς

1) Uranolog. pag. 382.

ἐκκλησίας λογάδων, ἐπηνέθη τε παρὰ πάντων, καὶ πάντες, εἰ δυνατὸν, εἰς τὸ ἐξῆς τελειῶσθαι τὸ πάσχα κατὰ τὴν τοῦ νέου κανόνος διόρθωσιν εὐλόγον εἶναι κεκρίκασι, τὴν τῶν λόγων δυσωπηθέντες ἀλήθειαν.

Et quidem ante nos doctissimus Gregoras de hoc scripsit, edito libro, in quo nullam eruditionem desideres, et transformato canone, et in eum qui huic saeculo competit statum restituto: qui et in populo, et in conspectu Imperatoris et ipsius Senatus, et lectissimorum ecclesiae virorum, ab omnibus laudatus est; et universi Pascha, si fieri posset, ex emendatione canonis celebrandum esse decreverunt, ipsa veritate verborum confutati.

XVII. Τοῦ πρωτονοταρίου τοῦ Λαμπηνοῦ, εἰς Νικηφόρον τὸν Γρηγορᾶν ¹⁾.

Ὅν ἐπὶ τ' ἀριστεῖ Χριστοῦ καὶ γενναίῳ διέθηκα μάρτυρι λόγον, ἤτηκόσι σοφῶς ἐν ὑπερορίᾳ κἀντανθοῖ, πέπομφα, ὅπη κρινοῦσιν οὐ πεφροντικῶς, τῷ θ' ὑπερορίους εἶναι τοὺς κρινοῦντας, καὶ ἄλλως ἤκιστ' ἐπιτετραφῶς σφισὶ τὴν κρίσιν. ἐπιψηφίζέσθων ἢ βούλοινθ' ἕκαστος· καὶ οἱ ²⁾ ὅροις ἐπιστήμης ἐπόμενοι, οἷς κρινοῦσιν ἀγαπήσομεν· εἰ δὲ καὶ ἀνεπιστημοσύνην ἔνιοι καταψηφιοῦνται τοῦ λόγου, ἤκιστ' ἀνιασόμεθα. σοὶ δὲ πέμψαι τὸν λόγον, τέως μὲν ὄκνου. ἤδειν γὰρ τ' ἀρίστῳ τῶν Ἑλλήνων ἀκριβωσομένῳ περὶ αὐτοῦ πέμπων, καὶ μεθ' ὅσης ἐκάστην αὐτοῦ μοῖραν ἐπιστήμης ἐπισκεψομένῳ, οὐχ ὅπως ὅσα γε εἰς νοῦν ἔρχεται καὶ τὴν ὄλην διασκευὴν, ἀλλ' ὅσα καὶ ὄνομα ἀποξέει τε καὶ ἀποτορνυέει, καὶ λεαίνει συνθήκην, καὶ ἀπόθεσιν ἀναπαύει, καὶ διὰ τῆς, τρόπον ψυχῆς, τὸν λόγον εὖ ἰδυνούσης ἀρμονίας εὖ ἤρμονται. καὶ τέκτοντες ³⁾ γὰρ, καὶ τῶν γενικωτέρων ἐπιτηδευμάτων οἱ προϊστάμενοι, τοῖς ἐφ' ἕκαστοις αὐτῶν μέγα δυναμένοις σὺν ὄκνῳ φιλοῦσιν ἄττ' ἐφθῆσαν κατασκευασάμενοι ἐπιδείκνυσθαι. καὶ σοὶ τῷ πᾶν εἶδος σοφίας ἐξησκηκότι, καὶ διαιρεῖν εὖ οἶδ' ⁴⁾ ὅτι λόγους καὶ κρίνειν, εἴπερ τις τῶν ἐπὶ σοφίᾳ τεθρολλημένων, σὺν ὄκνῳ εἴ τις αὐτοῦ λόγους κρίνοιτο πέμψει. ταῦτ' ἄρα καὶ γὰρ σὺν ἀγωνίᾳ πέμπων ⁵⁾ τὸν λόγον, δεδιῶς μὴ παρὰ σοὶ κριτῆ οὐ κατ' ἐπιστήμην, οὐδ' ἐπ' εὐφημίᾳ τοῦ μάρτυρος, ἀλλ' ἐφ' ὕβρει παρὰ τὴν αὐτοῦ φανυλότητα ἐξενήνεκται. εἰ δὲ σοὶ μέλον δέους ἡμᾶς ἀπηλλάχθαι, τὴν παρὰ σαυτοῦ ψῆφον μὴ ἀποκνήσης θέσθαι τῷ λόγῳ. εἶναι γὰρ ὃ σὺ ψηφίῃ, ὅρων ἐπιστήμης εἶσω. εἰ δ' ἐλλέλειπται τι τῷ λόγῳ, εἰ προσθήσεις, οὐκ ἀνιάσεις· εἰ δ' ἡμᾶς προσθεῖναι δηλώσεις, καὶ οὕτως εὐφρανεῖς.

XVIII. Τοῦ Ζαρίδου, εἰς τὸν αὐτόν.

Τί με κινεῖς ὅστις εἴλυπούμενον καὶ οὐκ ἔαξ θρήνοις καὶ οἰμωγαῖς τὴν συμφορὰν ἀφοσιούσθαι, τραγικαῖς σκηναῖς φιλοχω-

1) Hanc epistolam, et decem sequentes, ex codice Vaticano partim sua partim viri doctissimi Belmanni Sueci manu descriptas, communicavit mecum R. P. D. Bernardus de Montfaucon. 2) Legendum εἶ. 3) τέκτοντες. 4) εἰδοῖτι. 5) πέμπω.

ρουῖντα, ἵν' ἐκεῖθεν ἐραυνοίμην τὰ τὸ πάθος ἐπιβδωννύντα καὶ ἀκήλητον φρουρουῖντα τὸν αἰὲ χρόνον; ἕς τοσόνδε γὰρ ἀτοπίας προήκομεν, ὥσθ' ἂ μάλιστα ὀδυνῶσιν ἡμᾶς, ταῦτα φιλοκρινεῖν καὶ ρινηλατεῖν, ἵνα τῷ παρόντι δαίμονι ἀξίως ὑπηρετοῖμεν, καὶ μὴ κατειρωνευοίμεθα, οἷς σύνεσμεν δεινοῖς. ἀλλ' εἴτε φειδοίη ¹⁾ ἡμῶν, ἵν' ἐκεῖθεν ἀποσπάσωμεν ²⁾, καὶ μὴ λάθωμεν ἐκτακέντες εἰς δάκρυα, εἴτε καὶ τὰ σαυτοῦ εὖ τιθέμενος ἐκ τοῦ περιόντος, ὅπως τὴν δίαίταν ποιοῖτο ³⁾ τοῦτόν σοι ἀγνοεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ τὸ εἰς σαφεστάτην τεῖνον γινῶσιν, αὐτὸν καθ' αὐτοῦ ἔχειν μηνυτήν. ἀλλ' εἴθ' οὕτως, εἴτ' ἐκείως, εἴτε καὶ ἀμφοτέρωθεν ἔλλοχῶν ἡμᾶς ἡμέτερα γράμματα προκαλῆ, εὖ ἴσθι, ἐξεῖλες ἡμᾶς κατὰ κράτος, καὶ τὰ ὄπλα σοι συγχωροῦμεν, τῆς τοῦ λανθάνειν αἰρέσεως ὥσπερ ἀκροπόλεως ἐκφοιτῶντες. αἱ γὰρ τῶν ⁴⁾ συγγραμμάτων Σειροῆνες τὰς φρένας μετώκισαν, καὶ ὅτι βούλοιντο χρῶνται ἡμῖν, καὶ ὅποι τράποιντο οὐκ ἀπολειπόμεθα. πλὴν παρ' ὅσον τοῦτο, τὴν μήρινθον ἐκείνην μὴ οἴου σπεῦσαι ⁵⁾ ἡμᾶς· φῆς γὰρ (ὡς ταύτη αἰρήσων) ὡς ἐφ' ἑκάτερα ταλαντεύη, καὶ παραλλάξ ταῖς γνώμαις φέρη, καὶ τῶν ἀμηχάνων οὐδὲν ἐνδεῖς, οὐδ' ὀποτέρως δυνάμενος ἔχειν τῆς περὶ ἡμῶν δόξης, νῦν μὲν κινδυνεύων τοῖς ἔλλογίμοις ἡμᾶς ἐγκρίνειν, νῦν δὲ . . . ἀλλ' εὐφημεῖν χρή. ὅς γὰρ ἂν καὶ προσειδῆ χάριτας, εἴ τις αὐτὸν ἐξ ὀφθαλμῶν τε καὶ ἀπὸ μνήμης εἶναι (μικροῦ δέω πάντων φάναι) ἕς τὰκριβὲς ἀγγεῖλειεν, ἢ που ἠδύς ἂν ὄδ' εἴη ὀψὲ τῆς ἡλικίας ἐπιδείξεισι δεδωκῶς, τοῦ μήτινα τῆς ὀρθῆς ψήφου περὶ αὐτοῦ ἀμαρτεῖν. ὦ μούσαις ἀπάσαις κεχαρισμένε, ὅσον ἐπ' ἄλλω φάναι (μὴ ἀλαζονεῖα τις ἢ τὸ τοῦ ἔπους) οὐκ ἐμέλλομεν ἀφνειοί ποτ' εἶναι ἐν λόγοις, οὐδ' ἐπαῖειν, οὐδ' ἐφιστάνειν τούτοις περιεργότερον. νῦν δὲ καὶ παντάπασιν ἀπηγοικίσμεθα, καὶ μάλιστα ἐπειδὴ συμφορὰ συνεκύρησεν ἡμῖν ἀργαλεωτάτη· ἀπεσκήκαμεν καὶ ἀπειπάμεθα καὶ λόγοις καὶ ἔργοις, εἴπερ ἦν χάριν ἔχον ἡμῖν. καὶ πῶς γὰρ οὐκ ἐμέλλομεν συμφορᾶ καὶ οὐτωςί βαλέσθαι εἰς νοῦν, οὐχ ⁶⁾ οἶαί τε οὔση προσεπταικότες, εἰ καὶ ἄλλως τίσις ἐστὶ καὶ καθάρσιον τῶν ἡμῖν βεβιωμένων. καὶ μὲν γέ τῳ σοφῇ διαχειρήσει μεμηχάνητον ⁷⁾. μὴ γὰρ οὕτω τὸ πάθος κατασῦραι δυνηθεῖη τοῖς τοιούτοις δόγμασι συνειθισμένους λογισμοὺς ἡμῶν, ὡς μὴ ταῦτα ταύτη διωκίσθαι τῷ κρείττονι οὐρανομήκει φωνῇ διατρανοῦν. ἀλλὰ μέχρι τούτου θάρρει. ὑγαίνομέν σοι, καὶ οἱ αὐτοὶ ἐσμέν, νῦν τε καὶ ὅτε εὐθηνοῖτο τὰ καθ' ἡμᾶς. τὰ δ' ἄλλα πρὸς τὸ ζῆν ἀπονενοημένως ἔχομεν· καὶ μὴ μικρολογοῦ περὶ ἡμῶν, περὶ δόξης κινδυνευοντας ἐπιστρέφεσθαι οἴομενος. ἐχόντων αἱ περὶ ἡμῶν ὑπολήψεις κατὰ τὸ ἐπιὸν ἐκάστῳ, καὶ ὅπως ποτὲ ἔχουσιν ἕκαστος περὶ τοῦ τάλλότρια κακὰ περιεργάζεσθαι φιλονεικίας. ἀλλὰ ταύτη μὲν οὐχ ἤλωμεν ἡμεῖς, ἄλλη δὲ πολλαχῆ· ἢ τάληθέστερον φάναι, οὐκ ἔστιν ὅθεν οὐ, καὶ προσέχειν σοι ἔπεισαν μετὰ πολλοῦ θαύματος καὶ βοῆς· καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν,

1) φειδοῖ. 2) An ἀποσπασθῶμεν? 3) Subest aliquid mendum.

4) An σῶν? 5) An σπάσαι? 6) Haec, et quae sequuntur, mendosa sunt et obscura. 7) An μεμηχάνηται?

καὶ κατὰ μόνας οὔσι, καὶ μεθ' ὧν ἐκάστοτε συμβαίνει, ἡμῖν
 σύνει· καὶ μεμνηόσι θείαν τινὰ μανίαν εἰκόκαμεν, οὐκ ἐπὶ ποσόν τι,
 ἀλλ' ὅσον οἶόν τε πορρόωτάτω. καὶ γὰρ χορηγεῖ τῷ πάθει τῆς¹⁾ ἐπι-
 στολῆς συνεχῆς ἀνάληψις, καὶ ἡ τῶν ἐν αὐτῇ δις καὶ τρις ἐπανά-
 ληψις γινομένη. καὶ ταῦτά²⁾ ἀπὸ τῶν αὐτῶν πρόεισι, λήθη καὶ
 ἄγνοια τῶν παρόντων, καὶ σοῦ τοῦ ἀπόντος φαντασία, ἐκκρούου-
 σα τὴν τῶν πραγμάτων ἀλήθειαν· καὶ οὐδὲν ἢ μικρὸν διεννηνόχα-
 μεν τῶν ἐνθουσιῶντων, πρὸς σκιαῖ τινι ἀνασπῶντες λόγους· καὶ
 συγκαίρομεν τοῖς λόγοις, οἶον ἐπλούτησαν σπουδαστήν, οἶον ἔχον-
 τες οὔτοι ἄγαλμα ἡμᾶς ἐλάνθανον. καὶ μὴ ἄλλως οἶου με ταῦτα
 διαφωδεῖν· οὐ μὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς, καὶ τὸ κατακλιῶν καὶ κατα-
 σπῶν ἡμᾶς βάθος, ὃ νῦν εἶξε τοῖς σοῖς γράμμασιν, οὐ πρὸς χάριν
 ὁ λόγος, οὐδ' ἐπιτηδῆς οὐδὲν, ἀλλὰ ψυχῆς οὐδὲν εἰδυίας τεχνικόν,
 οὐδ' ἀγεννῶς ὑπέρχεσθαι συγκαίρουσῃς ἀνδρὶ τῆς ἐπὶ λόγοις ὄσης
 οἷας εὐδοκιμήσεως, καὶ τοῦ γνώμης εἶναι τοῦτον, τῷ μετρίῳ καὶ
 εὐπροσίτῳ, καὶ αὐθις τῷ σεμνῷ καὶ σωφρόνῳ διαίρομένῳ, κεκρα-
 μένης. ἀλλ' εἶσι³⁾ τὸ πάθος, ὃ τὴν πρώτην ἀναγινώσκοντά με τὰ
 σὰ γράμματα εἰσήλατο, καὶ ἐς δεῦρο παρακατέχει, ἀεὶ διεξιόμι, ταῖς
 ὑπερβολαῖς δυσάρεστος δόξεις⁴⁾. ἀλλ' οὐδὲν μᾶλλον ὁ λόγος τὴν
 ἀλήθειαν αἰσχυρῆσεται. ἐναργέστατα γὰρ φέρω κατὰ τοῦ προσώ-
 που σημεῖα πολλοῦ θαύματος, τὴν ἐπιστολὴν ἢ μνήμη ἀναλαμβά-
 νων, ἢ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπαφίεις ταύτῃ. καὶ συνίημι ἠδόμενός τε
 καὶ ὀνινάμενος, ὥσπερ ἐπὶ τρυτάνης, ταῖς ἴσαις ῥοπαῖς. καὶ σὺ μὲν
 τὴν τοῦ Σωκράτους προῖστασαι ἀπὸ τοῦ δογματικωτέρου ἀπόδρασιν,
 ὅταν δέη περὶ ἡμῶν σε ψῆφον ἀπενεγκεῖν, τίνες τε καὶ οἶοι· ἡμεῖς
 δὲ τὴν αὐτοῦ τούτου ἔστιν οὐ περὶ ὧν ἀνήκεστον τόλμαν, ὡς ἂν
 ὑμεῖς φαίητε, περὶ τὸ διαίρειν τε καὶ ἀφορίζειν, ὅταν καθώμεθα
 κριταὶ τῶν σῶν. οἶσθα δὲ πάντως τὸν εἶτε Σωκράτην βούλει, εἶτε
 καὶ Πλάτωνα, ὡς ἐς τοσοῦτον ἦκει, πόρρω τοῦ διχιδῆς εἶναι, περὶ
 ὅτων δὴ θεμιστεύων, ὡς καὶ ἐπιστήμην εἶναι τοῦτο μαρτύρεσθαι,
 καὶ πολὺς ἐστὶ καὶ ἀπαραίτητος τοὺς τὴν ἐναντίαν ἰόντας ἀποξέω
 τῶν ἀτόπων προλήψεων καὶ μὴ σὺ γε ὅσα περὶ τοῦ λαβεῖν θάρσος
 ἀποφαίνεσθαι ὅποτε ῥαοῦν⁵⁾ περὶ ἡμῶν στασιώτης, ἢ τὸ σὸν δὴ
 αἰρεσιώτης ἡμῖν γένοιο· ὡς ἡμεῖς ἀγαπήσομεν οἱ ταττοίμεθα παρὰ
 σοῦ, ἐν τῷ καλλίστῳ τοῦ τῶν σοφῶν χοροῦ ἀνάγραπτόν σε θέντες·
 καὶ τὴν ἐνστάσιν ταύτην ἀκίνητον τηρήσομεν· καὶ οὐδ' ἦν τὰ δει-
 νότατα ἀκούωμεν (ὅπερ οὐκ ἔστιν, οὐδὲ γένοιτ' ἂν) αἰ περὶ σοῦ
 ψῆφοι ἐπὶ θάτερα χωρήσουσιν· οὐκ οὔν⁶⁾ ἕως ἂν τὰ σὰ μέλη λι-
 γυρὸν οὔτω καὶ μουσικὸν ὑπηχῶσιν. ὡς ἔγωγε ταῦτ' ἰδοῦ μοι πε-
 πονθέναι, οἶον εἰ χρόνιος ἐν σκότῳ που καθειρηγμένος διάδυσίν
 τινὰ καὶ ἀνάλυσιν ἐς αὐγὰς ἡλίου εὗρον. ὦμην γὰρ ἐφ' ἡμῶν
 ἐκλελοιπέναι τοὺς λόγους, ἢ τὸ παράπαν, ἢ τῷ πλείστῳ μέρει, ὡς
 καὶ μεταμέλειν τοῖς φιλοτεχνήσασιν περὶ τούτους τῶν μακρῶν πό-
 νων, οἱ τούτοις καταβέβληνται, ἵνα τὴν ἀρχαίαν καὶ πάτριον ἡχῶ
 ἀπολαύοιεν, ὀρῶσιν ὡς συνοικήσεται τούτοις ἢ τοσαύτη φιλοσο-

1) Fort. ἢ τῆς. 2) An ταῦτα? 3) An εἰ σοι? 4) An δόξει
 dempto puncto? 5) An ὅποτε ῥαοῦν? 6) An οὐκ οὔν?

φία, καὶ οὐ τοῖς μετὰ τὴν αὐτῶν ἡλικίαν ὡς κληῖρος παισὶ καταβήσεται. ταῦτ' ἀναπεμπάζουσι ἤκειν ἐπιστολῇ ἐγγνωμένη, ὡς σύγχε πάντα τὸν κληῖρον εἰσωκίσει τῇ σῆ ψυχῇ· καὶ ὡς πάντα νωμᾶς τὰ τ' οὐράνια καὶ χθονοστιβῆ· καὶ σύνει ρήτορσι καὶ συγγραφεῦσι, καὶ ὅσον ἐν ποιηταῖς· καὶ ὁμοσε τοῖς φυσικοῖς καὶ ἠθικοῖς κειώρηκας· καὶ τὴν τῶν μαθημάτων τετρακτὺν ὡς οὐδεὶς ἐν¹⁾ τούτων ἠκριβώσω.

XIX. Τοῦ Σχολαστικοῦ Θεοδούλου τοῦ μαγίστρου ἐκ Θεσσαλονίκης, εἰς τὸν αὐτόν.

Καὶ πάλαι μὲν ἔγωγε σὺν ἄρα πολλοῖς ἐτέροις τῇ σῆ φήμῃ κάτοχος γεγονὼς οὐχ ὅσον ἐρωτικῶς ἔχω τῶν σῶν, καὶ μανικῶς πως περὶ ταῦτα βακχεύω, καὶ πάνυ τοι φιλοῶν καὶ θαυμάζων οὐ παύομαι, ἀλλὰ καὶ ὅπως ὅτι μοι τάχιστ' ἰδεῖν ἐξέσται τὸν θαυμαστὸν ἐρώμενον καὶ πάντ' ἄριστόν σε, τοῦτο δ' οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ταῖς εὐχαῖς ὅσον τιμῶμαι· καὶ νῦν δ' οὐχ ἤκιστ' αὐτὸς οἷς ἐπέσταλκας, ἔτρωσας, ὁμοῦ μὲν ἐμέ τε καὶ σαυτὸν συνάγων ἐντεῦθεν, καὶ ἴν' οὕτως εἶπω συμπλάττων, καὶ ἐν ἄμφω τιθεῖς, ὁμοῦ δὲ καὶ ὡς ἐγὼ πνέω τὰ σά, καὶ τοῦτον ἴσχω τὸν τρόπον εὐ μάλα δεικνύς, δι' ὧν φῆς βεβουληῖσθαι μὲν ἐμέ πολλάκις πρὸς σέ γραμματα πέμψαι, τῷ δὲ μὴ τοὺς σοὺς τρόπους εἰδέναί, τῆς ὁρμῆς ἀποσχέσθαι. ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν ταύτης ἐγενόμην τῆς γνώμης, καὶ οἷος ἦν ἐπιστέλλειν, ὁμολογῶ· οὐ μὴν ὑφ' ὧν ἔφησ αὐτὸς κειωλύσθαι, οὐδὲ μικροῦ δεῖ. τοσοῦτον οὖν ἀπέχω τοῦ ταῦτα σοῦ πέρι καὶ φρονεῖν καὶ δοξάζειν, ὡς καὶ πρὶν ἤκειν εἰς πείραν, ἀγώνισμα γλώττης καὶ τρυφὴν ποιεῖσθαι τὰ σά, σὲ μὲν θαυμάζων, διὰ πάσης ἐπαινουμένης ἰδέας λόγων τε καὶ τρόπων μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος ἰόντα· τῆς δὲ κατὰ σέ φορᾶς τῷ βίῳ συγκαίρων, ὃ πολλοῦ ποιεῖν ἔδει τοὺς γε ἀμφισβητοῦντας. οὐκ οὖν διὰ ταῦτα σιγᾶν ὤμην δεῖν, ἀλλὰ μάλιστα μὲν γε διὰ τὸ σχῆμα, καὶ τὸ μὴ χρῆναι τοῖς τοιούτοις ἐκ τοῦ εὐθέως ἐπιπηδᾶν· ἐπειθ' ὅτι καὶ βουλομένο σκοπεῖν, δίκαιος αὐτὸς ἦσθα πρῶτος ἄρχειν γραμμάτων, ὃ καὶ πρῶτος ἡμᾶς διὰ τῆς θαυμαστῆς φήμης εἰς τοὺς κατὰ σοῦ θορόβους ἐκμήνας· ὃ δὴ καὶ πράττειν ἠξίωσας, εὐ ποιῶν, καὶ ἡμῖν πάνυ κεχαρισμένος²⁾. εἰ γὰρ δὴ πρόσθεν λεγόμενός τε καὶ ἀκουόμενος οὕτως ἐξέπληττες, νῦν διὰ τῆς ἐπιστολῆς ὁρώμενος καὶ φθεγγόμενος, καὶ τὰ εἰκότα ξυνῶν, πόσον τι νομίζεις ἡμῖν εἰς τοὺς σοὺς εἰργάσθαι παιᾶνας, τὰ τᾶλλα καὶ ὅτι τὰ κάλλιστα τε καὶ ἠδιστα παρέχεις ὄραν· τοῦτο μὲν τὸ τῆς σῆς διανοίας ἐμβριθὲς καὶ γενναῖον, φιλοσοφία μάλιστα πρέπον, καὶ προσέτ' ἀγχίνουσι καὶ περιπτόν καὶ ὄξυ, καὶ περιδέξιον τὰ ἐς πάντα³⁾. τοῦτο δ' ὡς παντοδαπῶς ἔχεις τῆς Μούσης, καὶ φέρεις ἐκασταχόσε, καὶ τῆς Ἐρμοῦ τελετῆς, ἣν ἂν τις καὶ φῆσαι, δαδοῦχός τις εἴης καὶ θαυμαστός σπουδαστής, ρητορικῇ φιλοσοφίαν συνάπτων, καὶ ἄμφω γε ταῦτα τοῖς περὶ οὐρανοῦ πράγμασι, καὶ οὕτω κράτιστος ἐν ἅπασιν ὧν, ὡς ἐνὶ γέ τῳ τῶν ἄλλων οὐδεὶς. ταῦτ' ἄρα καὶ πανταχόθεν πάντας ἔχεις

1) Fort. ἄν.

2) An κεχαρισμένως?

3) An ἐς τὰ πάντα?

ἐπάγεσθαι καὶ χειροῦσθαι, καὶ νῦν μὲν ἐκπλήττειν, νῦν δὲ κη-
 λεῖν γε καὶ θέλγειν, καὶ ὅλως ταῖς σαῖς ταύταις καταγοητεύειν
 Ἰνυξι. σὺ μὲν οὖν ἡμᾶς οἶει δι' ὧν ἤδη γράφεις πρὸς ἑταιρίαν
 μάλιστα προκαλεῖσθαι, καὶ συνήθεις καὶ φίλους ἀμέλει παρασκευά-
 ζειν σαυτῷ· καὶ τῆς παροιμίας κοινὰ τὰ τῶν φίλων νομοθετούσης,
 αὐτὸς τὴν διὰ γραμμάτων κοινωνίαν προτέραν λέγεις τῆς φιλίας
 ποιεῖσθαι, ὡς καὶ ταύτης γε πάντως ἐφομένης αὐτίκα. λανθάνεις
 δ' εὖ ἴσθι σαυτὸν, φίλοις ὡς ἀληθῶς ἐπιστέλλων, οὐ τοῦτ' ἂν ¹⁾
 κατὰ σὲ γενομένοις, ἀλλ' ἤδη πόρρωθεν γεγονόσιν ἐξ ἄρα μόνης
 τῆς φήμης, καὶ τῶν τῆς φήμης βελῶν· οἷς ἡμεῖς ἐπὶ τοσοῦτον
 ἔτρῶθημεν, καὶ οὕτως ἀξιοῦμεν στέργειν τὰ σά, ὡς καὶ τοῖς ἐκ
 πολλοῦ σοι τὰ φιλικὰ ξυνημημένοις ἀμφισβητεῖν ἔχειν τῶν ἴσων.

XX. Τοῦ Ἀκινδύνου, πρὸς τὸν αὐτόν.

Οὐδὲν θαυμαστὸν ἴσῃν Κλεοδήμῳ σε δόξαν ἀποφέρεσθαι πρὸς
 ἀνθρώπων· ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμαστὸν, εἰ μὴ πλεον ἔχεις ἢ κατ' ἐκεῖ-
 νον κλέους, εἴπερ ὁ μὲν ὄρνιθας τινὰς ἑαυτὸν ἄδειν ἐδίδασκε, πε-
 ριεργαζόμενος δὴ πον, καὶ ὄθεν οὐκ ἐνεδέχето δόξαν θηρώμενος·
 ταῦτ' ἄρα καὶ περιττὸς ἂν οἶμαι μᾶλλον ἢ ἐπαινετὸς ἐδόκει τοῖς
 ἡσθημένοις τὸ τέχνασμα· σὲ δὲ οὐκ ὄρνιθες, οὐδ' ἑτέρα συσκευὴ τις
 τοιαύτη πεπλασμένη, τῷ μηδὲν ἔχειν οἴκοθεν ἀναπεφάνθαι σοφόν,
 εἰς ἀσόφου σοφίας ἐπίδειξιν, ἀλλὰ λόγων κάλλος τε καὶ δύναμις
 μέγαν πανταχῇ γῆς κηρύττουσι, καὶ πείθουσιν ἕκαστον, μηδένα
 πρὸ τοῦ σφετέρου πατρὸς αὐτῶν ἄγειν Ἑλλήνων, οἷοι νῦν εἰσιν
 Ἑλληνας, ὥσπερ τὰ Ὀμήρου τὸν Ὀμηρον, καὶ τὰ Πινδάρου τὸν
 Πίνδαρον, καὶ εἰ βούλει γε τὰ Δημοσθένους τὸν Δημοσθένην, καὶ
 ὄντινοῦν εἴποι τις ἂν ἕτερον ἐκεῖνου δὴ τοῦ χοροῦ. καὶ μὴν οὐχ ὅπως
 οἱ σοὶ σε λόγοι κηρύττουσιν, οὐδ' ἀνθρώπων οἱ τῆς σῆς θεσπεσίας
 φωνῆς γεγευμένοι καὶ ἀπολελευκότες, ἀλλ' ἤδη καὶ τὰ οὐράνια,
 ἥλιος αὐτὸς, καὶ σελήνη, καὶ ἄστρα κατὰ τὴν σὴν ὑφήγησιν ἡμῶν
 ἐκλείποντά τε καὶ πάλιν φαινόμενα, καὶ ὡς ἔχει κινούμενα· ὥστ'
 οὐτ' αὐτὸς εἰκότως ἀπορεῖν μοι δοκεῖς ὅτῳ τρόπῳ καὶ παρ' ἡμῶν
 εὐδοκίμηκας, οὐτ' ἐγὼ μοι δοκῶ πως ἀπεικότως ἀλῶναί σου. ἀλλ'
 οὐδὲ μόνος τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀλοῖην ἐγὼ, οὐχ οὕτως ἀπειροκά-
 λως ἔχω. ἀλλ' ὅτι φύσιν ἔχει τὰ σά χειροῦσθαι καὶ τῶν ἄλλων
 ἀπάντων τοὺς αὐτοῖς ἐντυγχάνοντας, καθάπερ τὰ Σειρήνων μέλη
 τοὺς διαπλέοντας, διὰ τοῦτο καὶ αὐτῷ μοι συμβέβηκεν αὐτῶν ἐξηρ-
 τῆσθαι. οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό μοι πάνυ δοκεῖς ἀκριβῶς ἐσκεμμένος
 εἰπεῖν, ὡς ἄρα μηδὲν τῶν ἀνθρωπείων τοῖς ἀνθρώποις ὁμολογεῖ-
 ται· ἀλλ' ὁ μὲν οὗτος τεθαύμακεν, ἐκεῖνῳ φαῦλον, καὶ τοῦμπαλιν.
 ἐγὼ γὰρ ὅτι μὲν δυσχερῆς ἢ τῶν καλῶν ἐστὶ γνῶσις, οἶδα κούκ
 ἀπαρνοῦμαι τὸ μῆ. πῶς γὰρ, μέγα βοώσης τῆς παροιμίας ὅτι χα-
 λεπὰ ἐστὶ τὰ καλὰ, ὅπως ἔχει ²⁾ μαθεῖν οὐκ ἐστὶ παντάπασιν, οὐδ'
 ἐστὶ τούτων παρ' ἀνθρώποις ὠρισμένη τις φύσις, ἀλλ' ὅπη τύχοι
 τούτοις κρινόμενα, ταύτη ταῦτ' ἔχειν ἀνάγκη, κρίνεται δὲ ἀπο-
 χρώντως οὐδέποτε, τούτοις δὲ πολλοῦ δέω τίθεσθαι. ἢ γὰρ ἂν κό-

1) Fort. οὐ τοῦτο νῦν.

2) Fort. ὅτι δὲ ὅπως ἔχει.

σμος μὲν ἦν οὐδαμοῦ, πᾶσα δὲ ἀκοσμία. ἀλλά φημι καὶ εἶναι χω-
 ρίς τὰ καλὰ, καὶ οὐκ ἄγνωστα ¹⁾ εἶναι παντάπασι, καὶ πολλοὺς ἐπὶ
 ταῦτα χωρεῖν, εἰ δὲ δεῖ πείθεσθαι καὶ Σοφοκλεῖ, καὶ πάντας τού-
 των ἐπιθυμεῖν· φιλεῖ γὰρ, φησὶν ἐκεῖνος, πρὸς τὰ χρηστὰ πᾶς
 ὄρα·ν. εἰ δ' οὐ καὶ πᾶς ἐπὶ ταῦτα χωρεῖ, ἕτερος λόγος οὗτος, καὶ
 οὐδὲν τοῦτο πρὸς τὸ καλόν. ἄρ' οὖν σε φῶμεν ταυτὶ λεληθέναι, καὶ
 τίνα μᾶλλον ταῦτα φῶμεν εἰδέναι; ἀλλὰ μοι δοκεῖς τῷ μετριάξειν
 ἐθέλειν ὑπαχθῆναι πρὸς ταῦτα. ἀλλὰ μὴ σὺ μετριάξων ἡμῶν ἀναι-
 σθησίαν κατηγορεῖς, οἷς καλῶς ἐκρίναμεν ἀκρισίαν προσφέρων; καί-
 τοι τῇ περὶ τὰ σὰ μανία, παρὰ γε σοῦ καὶ τοῦθ' ἡμῖν ἡδιστον,
 ὥσπερ καὶ πληγαὶ τοῖς σφόδρ' ἐρῶσι τῶν καλλίστων σωμάτων. ἀλλὰ
 τίς ἀνθρώπων ἡμῶν σοι τοῦτο συγκαταγνώσεται, μέχρις ἂν ἐκ σέ ²⁾
 καὶ τὰ σὰ δὴ που βλέπω· μᾶλλον μὲν τούναντίον πᾶς ἐπιεικῶς ταυ-
 τησὶ τῆς κρίσεως ἐπαινέσεται, εἰ καὶ μηδενὸς ἄλλου σχοίη. ὡς γὰρ
 οὐκ ἐκολακεύσαμεν, ἀλλ' ὑπ' ἀληθείας ἠναγκάσμεθα φρονεῖν τε
 καὶ λέγειν ταυτὶ περὶ τῆς σῆς σοφίας, κάκειθεν δῆλον· οἱ γὰρ λέ-
 γειν ἠρημένοι πρὸς χάριν, ἤτοι χρημάτων χάριν, ἢ δόξης, ἢ τοι-
 ούτου τινὸς ἄλλου, λέγουσιν ἂ λέγουσι, πρὸς ὅ,τι δὴ βούλονται τὸν
 κολακευόμενον, εἰ χαίρει τούτοις, ὑπάγοντες τοιούτοις λόγοις. ἐγὼ
 δὲ οὐκ ἔσθ' ὅπως ἔνεκα τοῦ τοιούτου περὶ σοῦ πρὸς σέ τοὺς λόγους
 ἐποιοῦμην ἐκείνους· οὐδ' ἔχεις εἰπεῖν, ὧ γενναῖε· ὥστε λείπεται
 τάληθῆ με περὶ τῶν σῶν εἰρηκέναι. ἐγὼ γὰρ ὥσπερ οἶδα πλείστα
 τῶν ἄλλων καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν μὴ ἀσφαλέστατος ὢν, οὕτω τὰ
 ὄντα περὶ τῶν σῶν καὶ δοξάζειν καὶ λέγειν λίαν ὢν ἀσφαλέστατος
 οἶδα, ὡς καὶ αὐτὰ μαρτυρεῖ μοι τὰ πράγματα. τίνα γὰρ τῶν παρ'
 ἡμῖν περὶ λόγους ἐχόντων ἦν νῦν ἡμῖν ἐπεπόμφεις ἐπιστολὴν, οὐκ
 ἐδόνησεν; ἵνα τᾶλλα παρωῶμεν· τί δ', ἐπειδήπερ ἀνεγινώσκετο, μὴ
 τῶν εὐφημίαν ἐχόντων ἠνέχθη σοι πρὸς τῶν ἀκροωμένων πολλῶν
 ἀπαντησάντων καὶ πολλαχῆ; τίς δ' οὐκ ἐπήδησε; τίς δ' οὐκ ἐκρό-
 τησεν; ἔνθα πρὸς τὴν ἐπιστολὴν, ἐπειδήπερ οὐκ ἦν μοι πρὸς σέ,
 τοῦτο διελέχθη· ἄρ' οὖν ἐμὸν μόνον Γρηγορᾶν θαυμάζειν τὸν
 ἀριστον; ἢ δὲ μόνον οὐκ ἠφίει φωνὴν, ὡς οὐμενοῦν εἰπεῖν ἔστι
 τοῦτό γε· ἀλλ' ὅπόσοις ἂν καὶ ὅπως οὖν πείραν τάνδρὸς εἰληφέ-
 ναι συμβαίη. οὐκοῦν σὺ μὲν οὐκ εἰκότως θαυμάζεις ὅπως εὐδοκι-
 μεῖς παρ' ἡμῖν· ἐγὼ δὲ τούναντίον εἰκότως ὅπως τοῦτο θαυμάζεις.
 οὐδὲ γὰρ οὐδ' ὁ Πλάτων, οὐδ' ἄλλος οὐδεὶς τοῦ κατ' ἐκεῖνον κύ-
 κλου, λανθάνειν ᾤετο τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἑαυτοῦ σοφίαν· οὐδ'
 ἂν ἐθαύμαζε διαπορούμενος, εἴ τις τῶν ἀπωτάτω διεξήει περὶ τῶν
 αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· ἀλλ' εἰδὼς οἶμαι τὴν ἑαυτοῦ περὶ τὰς Μούσας
 ἰσχὺν, καὶ ἅττα ταύτῃ βιβλία δεδημιούργηκε, καὶ ὡς πτερόεντες οἱ
 λόγοι δοκοῦσί τε εἶναι καὶ λέγονται τοῖς ποιηταῖς, τὸ εἰκὸς ἂν ἐποίει,
 ἐδέχετ' ἂν τοὺς λόγους. πρὸς ταῦτα πείθου μὴ κολακεύειν ἐμὲ, τό
 γε μὴν ἀληθὲς οὐκ οἴεσθαι δεῖν ἀποκρύπτεσθαι, οὐδὲ σιγᾶν ἀνέχε-
 σθαι. πολλὰ δὲ ἤσθεις σου τοῖς γράμμασι μάλιστα παρὰ τὴν ὑπό-
 σχεσιν τῆς βεβαίου φιλίας ἐώρτασα, καὶ μάλα εἰκότως. αὐτό τε γοῦν

1) An ἄγνωστα? 2) Locus mendosus.

καθ' αὐτὸ τὸ χροῖμα τοῦτο παρὰ πάντα γῆς τὰ λαμπρότατα· τὸ δὲ καὶ παρὰ τοιούτῳ γενέσθαι, τίνα ὑπερβολὴν εὐδαιμονίας ἀφήσει, βασιλέα δὲ τὸν θειότατον ὅταν λέγῃς τοὺς τε λόγους αὐτοὺς καὶ τοὺς περὶ λόγους θαυμάζοντα περὶ πλείστου ποιεῖσθαι, πιστεύω τε καὶ πῶς οἶει τῆς αὐτοῦ γνώμης ἀγαμαί, ὅτι θαυμάζειν ἔγνωκε τὰ βασιλεῖ θαυμάζειν προσήκοντα, εἰδὼς ὡς οὐδὲν οὕτως οἰκειῖον, ὡς λόγοι τῆ βασιλείας φύσει· ὅταν δὲ ὅτι σου διεξιόντος ἐγκώμια κατ' ἑμοῦ καὶ τῶν ἑμῶν γραμμάτων ἀκούσεις, τοῦτο δέ σοι μικροῦ πιστεύειν, εἴ μοι δίδως εἰπεῖν, οὐκ ἔχω. οὔτε γὰρ οἶα βασιλεῖ γνωριμα εἶναι τὰμὰ, οὔτ' ἂν ἐκεῖνος παρέσχετο τὰς ἀκοάς. εἰ δ' ἔστι τοῦτο καὶ γέγονε, σὸν ὡς ἔοικε μόνου καὶ Σειρηῆνος τῆς σῆς, βασιλέως ἀκοάς καὶ φανλοτάτοις αἰρεῖν. ὅθεν συμβάλλομεν μάλιστα, ὅτι σοι λίαν φιλούμεθα. τῷ γάρ τοι διαφερόντως φιλεῖν, καὶ βασιλεῖ συστῆσαι τὰμὰ βουληθεῖς, οὐκ εἰ προσήκοι βασιλέα γνωρίζειν ἐξήτησας· ἀλλ' ὡσπερ ἅττα σὺ στέργεις, πάντα ταῦτα δεῖν εἶναι καὶ βασιλέα γνωρίζειν (μᾶλλον δὲ οὐκ ἄλλως ταῦτ' ἔοικεν ἔχειν) μηδὲν ἐσκεμμένος μηδ' ὑπολογησάμενος ¹⁾, διελέχθης ἢ διελέχθης ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς αὐτόν. ἀνθ' ὧν παρὰ μὲν ἡμῖν κείσεται σοι χάρις ὅση δυνατῆ, συμμετρουμένη τῷ βίῳ τῷ ἡμετέρῳ· παρὰ δὲ θεῷ καὶ μισθός.

XXI. Θεοδώρου τοῦ Κουτάλα ἐκ Θεσσαλονίκης, εἰς τὸν αὐτόν.

Ὅτι μὲν ἡμᾶς εὖ ποιεῖς οἷς ποιεῖς, οἰδᾶ τε καὶ ἄλλους ἐδίδαξα· ὅτι δὲ τὸ τῆς σαντοῦ γνώμης χαρίεν δεικνὺς φαίνῃ, ἅπασι δῆλον. τῷ γὰρ τὰ ἡμέτερα ἐπαινεῖν καὶ θαυμάζειν, καὶ μετέχοντά τινος ἀγαθοῦ λέγειν τὴν περὶ τοὺς νόμους καὶ παντάπασιν ἀσθενοῦντα ῥώμην, πῶς οὐκ ἂν μαρτυρήσαιεν πάντες, ὅτι τὴν περὶ σοῦ κρείττω δόξαν ἐπιψηφίζεις, ἢ πάντας κατασχοῦσα λαμπροὺς ἐπαινέτας τῆς σῆς κεφαλῆς ἀποφαίνει καὶ ἀναγκάζει ταύτην μόνην ἄδειν, ὡς ταύτην μόνην εὐφημιῶν οὔσαν ἀξίαν καὶ πλείστων ὅσων τῶν κρότων; τοῦτο γὰρ λέγομεν, οὐχ ὡς ἐν μείζοσιν ἑαυτοὺς τιθέμενοι· οὐδὲν γὰρ ἱερόν τὸ καθ' ἡμᾶς· ἀλλ' ὅτι γε μάλιστα τοιούτους ὄντας οὐ φάυλους ἠγῆ, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τῶν ἀνδρῶν τάττεις. ἐκ τούτων τοίνυν πῶς οὐκ εἰκὸς ἡμᾶς ἀπορεῖν τῶν εἰκότων λόγων, οὓς προσάπτειν χρεῶν τῆ γλώττῃ τῆ σῆ, ἢ τοσοῦτον ἀρετῆς καὶ λόγου περιέστι καὶ ἢ μόνῃ τὸ πείθειν παρὰ Μουσῶν ὡσπερ ἄλλο τι δῶρον δέδοται; ὡς γὰρ ἔπος εἰπεῖν, ταύτην χάρισι καὶ πάσαις ἄλλαις εὐαρμοστίαις καὶ συμφωνίαις οἰκειουμένην, καὶ ²⁾ πάντα τις τὰ βέλτιστα προσεῖπη, οὐδ' οὕτω τοῦ πρέποντος, εὖ οἶδ' ὅτι, τεύξεται. τίς γὰρ ἂν λέγων διαγένοιτο περὶ τηλικούτων ἀγαθῶν; σὺ δὲ τῶν ἡμετέρων ἀπτόμενος γραμμάτων ὕλην ἐπαινῶν ταῦτα ποιῆ, καὶ κοσμεῖς τοῖς λόγοις τοῦ προσήκοντος πλέον. ἢ μὲν οὖν εὐγνωμοσύνη πρὸς ἅπαντας ἀεὶ κέχρησαι, τοσοῦτόν ἐστι περιφανῆς, ὅσον οὐκ ἂν τις εἰπεῖν δυναθῆι· ἢ δὲ μάλιστα πρὸς ἡμᾶς κεχημένος φαίνῃ, πολλῶ μείζων. οὐδεὶς γὰρ ἐστι τῶν ἐκεῖθεν ἀφικνουμένων, ὃς ἡμᾶς οὐ φάσκει τὰ μέγιστα ὑπὸ σοῦ φιλεῖσθαι, ὡς ἂν ὑφ' ἡμῶν καταγεγοητευμένου καὶ τοῖς ἡμετέροις φίλτροις ἐξηρητημένου. ταῦ-

1) ὑπολογισ. 2) Fort. ἂν.

τὰ δὲ ταῦτα καὶ ἡμᾶς εὖ ἴσθι περὶ σὲ ποιῶντας, ἐρωῶντας μὲν καὶ πρότερον Σειρήνων τῶν σῶν· πῶς γὰρ οὐ; νῦν δὲ πολλῶ πλέον. εἰ δὲ δεῖ τό τε ¹⁾ ἀληθέστερον φάναι, οὐχ ἡμεῖς μόνον οὕτω ἠπτήμεθα, ἀλλὰ καὶ ἡ πόλις ἡμῖν ἅπασα, ἅμα μὲν ὡς Ἑλλήνων ἀγάλματος, ἅμα δ' ὡς παραδείγματος πάσης σεμνότητος. οὐ γὰρ τοῖς ἰδοῦσι καὶ ὁμιλήσασι πέφυκας ποθεινὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀκοῇ κατειλημμένοις πάντα πᾶσιν ²⁾ ἐραστός. τό τε γὰρ ἡδὺ τῆς γνώμης, καὶ ἡ ἐγκαθημένη τοῖς χεῖλεσιν ἕνγξ, καὶ χάρις ἢ μετὰ πειθοῦς τῆ γλώσση κάλλιστα περιεκεχυμένη, ταῦθ' ὥσπερ ἄνθος ἀκήρατον ἐπανθοῦντα τῆ σῆ κεφαλῇ, ἀκήρατον ὥσπερ καὶ ἀθάνατον ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς τὴν περὶ σοῦ μνήμην ἐντίθησι, καὶ πάντας ἐπιστρέφει τε καὶ ἐραστάς ἐπισπᾶται. τοιαῦτα τοίνυν ὄρων τις καὶ μηδὲν τῶν σῶν κάλλους γυμνὸν εὐρίσκων ἢ που φρενῶν γυμνὸς ἂν εἴη, εἰ μὴ θαυμάζων ἐπὶ πλείστον καὶ πρὸς ἅπαντας φαίνοιτο. ἐγὼ δ' ἐβουλόμην πῶς οἶει καὶ δι' εὐχῶν ἐποιούμην συνεῖναι τέ σοι καὶ τῶν τῆς γλώττης κρατήρων γεύεσθαι, καὶ τούτοις κοσμεῖσθαι τε καὶ τρυφᾶν, ὧν ἐφίενται μὲν Ἑλλήνων οἱ πλείστοι, οὐδεὶς δὲ ὡς ³⁾ τούτων γευσάμενος ἀποκνεῖ διδόναι σοι τὸ τῶν λόγων κράτος. εἰ δὲ τοῦτο, πῶς τοὺς τῆς γλώττης ἐκάστοτε γευομένους οὐκ ἂν εἰς εὐδαιμονοῦντας θείημεν; εἰ γὰρ τοῖς εἰς ἅπαξ ὁμιλήσασι γάννος ἄρῆτον ἐγγίνεται, ποίας εἰκὸς ἀπολαύειν ἡδονῆς καὶ ἁγαστῶν τὸς συνδιδαιτωμένους σοι καθάπαξ; ἢ που πανήγυριν καὶ πομπὴν ἄγειν ὅσαι ὦραι νομίζοιτ' ἂν ⁴⁾. παρῶν οὖν καὶ αὐτὸς καὶ ἐφίλουν καὶ ἐθαύμαζον· ἀπὼν δ' εὖ ἴσθι, ἄδων πάλιν διατελῶ, καὶ τῶν σῶν ἀεὶ μεμνημένος ἀνίσταμαι τὴν ψυχὴν, καὶ διαλέγεσθαι δοκῶ τῆ Πλάτωνος γλώσση. ἐπεὶ τοι καὶ περιεχέυμαι τῷ τὴν σὴν ἁρμονίαν κρούοντι, καὶ οὐκ ἀποσπῶμαι πρότερον ἐκεῖθεν, πρὶν ἂν ὅλως τῶν σῶν διὰ πάντων ἀγαλμάτων ἔλθῃ. τοιοῦτος γὰρ ὢν, οὐδὲν οὐδέποτ' ἀφιεῖς ἀλμυρὸν ἐκ τῆς γλώττης πεφώρασαι. καὶ θαυμαστοὶ τινες ἴμεροι, τῶν χειλέων ἐκφυόμενοι, τὴν ἐμφιλοχωροῦσαν τῆ ψυχῇ δεικνύουσι τέρψιν, καὶ τοὺς συνόντας θέλγουσι, καὶ πάντας ἀνιστᾶσι λαμπροὺς ἐπαινέτας. ταῦτ' οὖν λογιζόμενος καὶ ἀπολαύειν οὐκ ἔχων λύπη καταβαπτίζομαι· καὶ ἀναδύναμι μὴ δυνάμενος ἐπὶ πλέον ἀνιῶμαι· καὶ ποτε τὴν ἐκ τῆς λύπης νεφέλην ἀποσεισάμενος ὑπόπτερος εὐχόμεαι φανῆναι, καὶ περὶ σὰς γενέσθαι θύρας, ὥστε μικρὸν γοῦν ἀπολαῦσαι τῶν σῶν μυστηρίων. δεῖ δὲ καὶ σὲ τὸν χρηστὸν ἐπικουφίσαι καὶ παραμυθίαν δοῦναι· τί δ' ἂν γένοιτο ⁵⁾, εἰ γράμματα πέμψεις. ἂν μὲν οὖν ἐπιστείλῃς, τιμήσεις τοῖς γράμμασι, καὶ θαυμάζειν τὰ σὰ μάλιστα δώσεις. εἰ δ' ἄρα σιωπήσεις, ἴσθι παντάπασιν ἀνιῶν τοὺς γε διαφερόντως που τῶν ἄλλων σου καὶ τῶν σῶν λόγων ἐρωῶντας.

XXII. Τοῦ Βαλσαμῶν ἐκ Θεσσαλονίκης, εἰς τὸν αὐτόν.

Ἐπὶ τῆ σῆ φιλίᾳ στεφανηφορῶ, καὶ χοροὺς ἴστημι, καὶ χεῖρω μαῖλλον τῶν ὀλυμπιάσι νενικηκότων· καὶ νῦν ἑμαυτὸν δεῖν ἡγοῦ-

1) An τό γε? 2) παντάπασιν. 3) Legendum ὅς. 4) An νομίζοιεντ' ἂν? 5) Fort. τὸ δ' ἂν γένοιτο.

μαι καλεῖν εὐδαίμονα, ὅποτε φιλίας μὲν ἄντικρυς ἔσχον τὰς Μοῦσας αὐτάς, παρὰ δὲ τὸν Ἑλικῶνά μοι φοιτᾶν ἔξεστιν. ἐῷ γὰρ λέγειν Πλάτωνα καὶ Σωκράτην, Ἀκαδημία τε καὶ Στοά. ἐπὶ τούτοις σεμνύνομαι καὶ δοκῶ μέγα φρονεῖν, ὃ τὸ μηδὲν ἄγαν πρότερον φροντίζων κατὰ Δελφούς. ἀλλ' ἔοικα τάλλα μὲν εὐδαίμων εἶναι ἐνὸς δ' ἀπολείπεσθαι τοῦ μεγίστου. τῷ γὰρ ἄριστον ἄνδρα φιλεῖν, ὃν ἐν τοῖς πρώτοις αἱ Μοῦσαι τῶν Ἑλλήνων ἠρίθμησαν, καὶ τῶν αὐτῶν δὴ τούτων μετέχειν δοκεῖν, οἷς ἐκεῖνος κεκόσμηται, ὑπὲρ πᾶσαν εὐτυχίαν εὖ πράττειν ἠγοῦμαι· τῷ μέντοι μὴ τῶν ἐκείνου χαρίτων ἀπολαῦσαι οὐ μικρόν τι τῆς εὐδαιμονίας ἀφηρηθῆσαι νομίζω. μηχανὴν οὖν τινα πάλαι ζητῶν, δι' ἧς ἔσομαι τῶν σῶν ἀπολαυκῶς, νῦν εὐρεῖν μοι δοκῶ. κεκλήσθω γὰρ μοι Περσεύς, τὸν ἐν ἡμῖν λέγω νοῦν, καὶ τὰ αὐτοῦ παρασχέτω πτερά, ταύτην δὲ τὴν διάνοιαν, καὶ νῦν πρὸς τὸ εὐδαιμον Βυζάντιον ἐπειγώμεθα. ὡς οὖν ἤδη τούτῳ ¹⁾ τυχῶν ἀσπάζομαι τὸν σοφὸν Γρηγορᾶν, καὶ ἔμαυτὸν ὅστις εἴη ²⁾ πυνθανομένῳ συνίστημι, καὶ χαίρων ἀπολαύω τῶν σῶν ἀγαθῶν, καὶ τῇ πατρίδι ἐπανιῶν τοῖς φίλοις συγγίνομαι, μεθ' ἠδονῆς τὰ σὰ διηγούμενος. οὕτως ἔμαυτὸν τῇ σικῆ τέρπω τῶν σῶν. σοῦ δ' ὀφθέντος ἡμῖν, τοῦτο δὲ δόλη θεός, ποίαν οὐκ ἀποκρύψω πανήγυριν;

XXIII. Βρυεννίου τοῦ σακελλίου ἐκ Θεσσαλονίκης, εἰς τὸν αὐτόν.

Οὐκ οἶδα τί τῶν ἀπάντων πέμψας τοσοῦτον ἂν ἡμᾶς εὐφρανῶς, ὅσον διὰ τῶν τιμίων τούτων καὶ ἠδίστων ἀνδρῶν, οὓς ὁ τρόπος ἀξίους τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν καὶ τοῦ σχήματος δείκνυσιν. ὥσπερ γὰρ ἀπὸ τινος βαθμίδος ἀρξάμενοι εἰς τὴν κορωνίδα τῆς ἠδονῆς με ἀνήγαγον. προσεῖπον πρότερον· ἔπειτα τὸ σὸν φθεγξάμενοι ὄνομα, τὸν ἀπὸ σοῦ μοι προσαπέδωκαν ἀσπασμόν· καὶ τέλος τὸν λόγον δεδώκασι, τὸ τιμιώτατον τῶν σῶν γεννημάτων, οὐ τῇ ἀξίᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ αἰτίᾳ. βασιλεὺς γὰρ ἐστὶν ὁ παρ' αὐτοῦ κηρυττόμενος, τὸ πάντων ἀγαθῶν ἀκροθίνιον. ἦσθεῖς ³⁾, ὡς εἰκὸς, οὐχ ἦττον διὰ τοὺς μοναχοὺς, οὓς μοι συνεστήσω φίλους αὐτὸς ἐκ τοῦδε τοῦ τρόπου, ἢ ὅτι καὶ περὶ ⁴⁾ φίλου ἀφίκοντο, εἰκόνα τινὰ τῆς σῆς σοφίας καὶ ἰδέας ⁵⁾, ὡς εἰπεῖν, τὸν λόγον κομίζοντες, ἀνέγνων τοῦτον εὐθύς μεθ' ὅσης ἂν εἴπης τῆς ἠδονῆς. σὲ γὰρ ἐφανταζόμεν ὄραν ἐν τούτῳ, καὶ τῶν σῶν Σειρήνων ἀκούειν ἐκείνων, αἷς με κατεγοήτευσας, ὅποτε σὲ κατὰ ταύτην εἶδον τὴν περιδοξὸν πόλιν. ἀναγνοὺς δὲ ἐθαύμασα τὴν οἰκονομίαν καὶ τὸ ἀπικίξον δι' ὅλου τῆς γλώττης· ἐξαιρέτως δὲ, πῶς συντομίας ἐχόμενος ἱστοριῶν ἐμνήσθη τοσοῦτων τε καὶ τοιοῦτων, καὶ γενναίοις ἐνθυμήμασι καταγλαΐζεται καὶ πνκνοῖς· μᾶλλον δὲ, πῶς τοσαύτην ὕλην ἱστοριῶν καὶ ἐνθυμημάτων ἐν ὀλίγαις περιέκλεισε συλλαβαῖς. τὸ δὲ τοῦ λόγου τέλος τίς οὐκ ἂν ἐκπλαγείη, οὕτω μὲν φρονήσεως ἔχον, οὕτω δὲ φράσεως ἀρίστης, οὕτω δὲ συνέσεως καὶ εὐρυθυμίας; πεποίηκας γὰρ παραπλήσιον ἐν τῷδε τῷ μέρει τοῦ λόγου, ὥσπερ

1) Ἀν τούτου? 2) Ἀν εἴην? 3) Ἀν ἦσθεῖς δέ? 4) Ἀν παρὰ?

5) Ἀν ἰδέαν?

ἄν τις ὕφασμά τι πολυτελὲς ὑφαίνων καὶ χρήσιμον, λώρους προσυφάνας τῷ τέλει ἐξ ἄλλης τινὸς ὕλης, ἢ πορφυρᾶς, ἢ χρυσοῦς, ἐπαύσατο τοῦ ὑφαίνειν. οὐ μόνον δὲ αὐτὸς τὸν λόγον τοῦτον τεθαύμακα, ἀλλὰ καὶ ὁπόσοι τοῦτον εἶδον τῶν καθ' ἡμᾶς, μάλιστα δὲ πάντων ὁ διδάσκαλος, ὃς διαφερόντως τιμᾷ τὰ σά. ὄψονται δὲ καὶ πάντες, καὶ οὐδεὶς ἀνήκοος τοῦτου γενήσεται. σὺ μὲν οὖν μηδέποτε παύσαιο τοιαῦτα λέγων καὶ γράφων καὶ τοῖς φίλοις κοινόμενος· ὁ θεὸς δὲ ἄνωθεν ἐπιχορηγοίη τὰς ἀφορμὰς καὶ τοὺς πορισμοὺς τῶν τοιούτων διὰ τοῦ πανταρίστου καὶ χρηστοῦ βασιλέως ἡμῶν. ὁ πανάγαθος θεὸς εἴη διατηρῶν τὴν ἀντίληψίν σου πάσης κακίας ἀνώτερον.

XXIV. Δημητρίου τοῦ Κυδωνίου ἐκ Θεσσαλονίκης, εἰς τὸν αὐτόν.

Ἐγὼ τῶν μὲν ἀγαθῶν ἀνδρῶν εἶναι οὐποτ' ἂν ἀξιῶσαιμι, ἕως ἂν ἄριστ' ἔχον νομίζω, τὸ γινώσκειν αὐτόν ¹⁾ τινὰ τῶν μὲν τῶν ²⁾ τοὺς τοιούτους φιλοῦντων καὶ χαιρόντων τῶν ἀνδρῶν τοῖς σπουδαιοτάτοις, εἰ μὴ πρῶτον, ἀλλὰ δευτέρον εἶποιμ' ἂν ἑμαυτόν· ἐπεὶ καὶ πάντες τοῦτ' ἀξιούσι, τοῦ ἀγαθοῦ πάντ' ἐφίεσθαι, εἰ μὴ καὶ αὐτὰ τοιαῦτ' ὄντα τυγχάνει. εἰ δὴ τοῦθ' οὕτως ἔχει, κἀγὼ τῶν μὲν ἀγαθῶν ἀνδρῶν οὐκ εἰμὶ, ἀσπάζομαι μέντοι τοὺς τοιούτους ἐπιεικῶς, σὺ δὲ τοὺς ἄλλους ἀγαθοὺς ἀνδρας τοσοῦτον παρήνεγκας, ὅσον ἐκείνων οἱ πονηρῶν συζῶντες ἠττῶνται, ἕξεστι συλλογίσασθαι, ὅπως ἔχω γνώμης ἐγὼ περὶ σὲ τὴν θαυμασίαν ψυχὴν, εἰ μὴ τοὺς μάτην ἐνοχλήσαντας ἐκείνους βούλει λογίζεσθαι, καὶ τοὺς ἐν τῷ τῶν ἄλλων κατηγορεῖν οἰομένους χαρίζεσθαι· ὥστ' ἀδικοίης ἂν τάναντία δοξάζων περὶ τῶν οὕτω γνώμης ἐχόντων πρὸς σέ, οἷς εἶποιεν ἂν ἐκεῖνοι περὶ σοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις. εἰ δὲ ταῦτα μὲν οὐ φήσεις, πονηροὶ δὲ τινες ἡμεῖς καὶ κακοήθεις, καὶ χρηστῶν ἡθῶν ἥκιστα μετέχειν δοκοῦντες, τὸ γοῦν σπένδεσθαι παραιτούμενοις, καὶ κατηγοροῦσιν αὐτῶν ³⁾ συγγνώμην διδόναι, μὴ καλῶς ἔχειν ἥκιστ' ἂν ἀξιῶσαις. τοῦτο τοίνυν γινέσθω καὶ γράμμασι χαρισάμενος ἡμῖν τὴν συγγνώμην, γεῦσον τῶν σῶν ἡθῶν τοὺς ἐφιεμένους.

XXV. Γεωργίου τοῦ Λαπίθου ἐκ Κύπρου, εἰς τὸν αὐτόν.

Εἴπερ οἷόν τε, σοφώτατε, τῶν περὶ ψυχὰς κατατιθεμένων χαρίτων ἐν ἴσῳ τὰς ἀμοιβὰς τοῖς κατὰρξασι παρὰ τῶν εὖ πεπονθότων γίνεσθαι ἦν, οὐκ ἂν ὠκνησα πᾶν ὅτι ἂν ἔδει ποιοῦντα τὴν ὀφειλὴν ταύτην ἐκτίνειν. ἐπεὶ δ' ὡσπερ παῖδας τοκεῦσιν εἰς ἅπαν ἐκτίσαι τὰς χάριτας τῶν οὐκ ἐνδεχομένων ἐστὶ (δεήσειε γὰρ ἂν αὐτοὺς συλλαβεῖν καὶ τεκεῖν, οὐκ ἐθελούσης τοῦτο τῆς φύσεως) οὕτω δῆτα καὶ τοῖς καθηγησαμένοις τοὺς μαθητὰς οὐχ οἷόν τε ὄντως τοῦ ⁴⁾ τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν ἀντιστρέφειν πρὸς τοὺς αὐτοὺς ὑπὸ τῶν αὐτῶν· συνέβαινε γὰρ ἂν τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ αὐτὸ καὶ ὡς ποιητικὸν ἔχειν καὶ

1) An αὐτόν? 2) An μέντοι τοὺς? 3) An αὐτῶν? 4) Legendum videtur, οὐχ οἷου τε ὄντος που τὴν αὐτὴν etc.

ὡς παθητικόν· καὶ τὸν Ἡσίοδον τοῖς κεχρομένοις, οὐκ ἐπὶ τῶν οὕτω μεγάλων, οἴομεθα παραινεῖν, τῷ αὐτῷ μέτρῳ καὶ λώϊον αἴ κε δύνανται, ἀποδιδόναι τὸ δάνειον. ἀλλ' 1) εἴπερ ἄρα ἐπὶ τῶν Πέρσου ἀξίων, ἀνδρὸς ἥκιστα πρὸς τὸν ἀδελφοῦ βίον ὀρώντος. ἐπεὶ οὖν οὕτω ταῦτα, καὶ ἡμῖν οἶμαι τῆς ἀξίας ἀμοιβῆς οὐκ ἐφικνουμένοις συγγνώμη· ἐπεὶ ὅση γε δυνατῇ, σὺν θεῷ δ' εἰρήσθω, οὐδαμῶς ἐλλείψειν ἠγοῦμαι, κὰν ὑπὸ πολλῆς εὐγνωμοσύνης ἢ σῆ καλοκαγαθία, οὐδὲ τοῖς ὀφειλέταις ὅλως ἡμᾶς ἀξιοῖς ἐγγράφειν. πῶς δ' οὐκ ἂν σοι χάριν ὅτι πλείστην εἰδείημεν, λογιώτατε, προθυμίαν μὲν περὶ τὰ ἡμέτερα οὐκ ἐλάσσονα ἡμῶν ἐπιδειξαμένῳ· τά γε μὴν περιπόθητα ἡμῖν παρασχομένῳ· τοῦτο μὲν πόρους τῶν ἐπὶ σοφίᾳ βεβοημένων παλαιῶν ἀνδρῶν· τοῦτο δὲ γράμματα σὰ τῆς φίλης μοι κεφαλῆς, οὐχ ἦττον ἐμοὶ φίλα ἐκείνων, δι' ὧν καὶ τὰς ἀδομένας Σειοῆνας νικᾶς, τὸ μὲν τέρον οὐχ ἦττον ἐκείνων, τὸ δὲ βλάπτου, οὐδ' ὥσπερ ἐκείναι, τούναντίον μὲν οὖν τὸ λυσιτελοῦν παρεχόμενος; ἐγὼ δὲ καὶ ἀσφοδελοῦς 2) αὐτὰ λειμῶνα καλῶ, καὶ πεδίον Ἠλύσιον, καὶ χρῶμαί γε ὡς τοιούτοις, νῆ τὴν σὴν κεφαλὴν. ἐπειδὴν γὰρ ὑπὸ τῶν ἐν χερσὶ πραγμάτων πλείον ἢ ἱκανῶς ἔχει ἐπιβροσάντων ἀποκναίσθω, ἐπὶ τὸν λογικὸν τοῦτον εἶμι παράδεισον· ὧ ἔφ' ἱκανὸν ὀμιλήσας τότε τῆς ἀθυμίας εὐθύς ἀποτίθεμαι νέφος, καὶ ἐμαυτὸν ἀνακτῶμαι πρὸς εὐθυμίαν ἀγόμενος. ἂ μὲν οὖν ἡμῖν παρὰ τῆς σῆς ὑπῆρξε σοφίας, τοιαῦτα· καὶ οὐδ' ἂν μακρὰν 3) ἀποτείναιμεν λόγον, τῆς ἀξίας αὐτῶν ἐφικοίμεθα. τά γε μὴν εἰς τὸ ἐξῆς, τοῖς προλαβοῦσιν ἀκόλουθα πεποίθαμεν ἔσεσθαι, καὶ ἐπιδιδόναι γε καθ' ἡμέραν εὐχόμεθα. ἐπεὶ δὲ γε τῷ 4) καταλόγῳ τῶν σῶν φίλων ἀριθμεῖν ἡμᾶς κατηξίωσαι, χαίρομεν μὲν ταύταις μᾶλλον ἐγγραφέντες ταῖς κύρβεισιν, ἢ ταῖς Ἀθηναίων οἱ πάλαι. σὺ δ' ὧ βέλτιστε μὴ ἀποκάμοις φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν, εἰδότα φιλεῖν καὶ χάριν εἰδέναι.

XXVI. Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτόν.

Ἐγὼ μὲν, ὧ φίλη μοι κεφαλῆ, ταυτόν μοι περὶ σὲ πεπονθέναι δοκῶ, τοῖς πόρρωθεν μὲν ἄρτι θάλασσαν τεθεαμένοις, καὶ τὸ μέγεθος αὐτῆς ὑπὲρ ἅπαν ὕδατος ἄλλο τῶν εἰωθότων σύστημα φαινομένης ἐκπεπληγμένοις· ὅσῳ δὲ μᾶλλον προσίασι τῆς ὄψεως πελάγω γεγεμιζομένης 5) ἀνέτου καὶ οὐχ ὀρίζοντος, ἔτι μᾶλλον ἀγομένοις καὶ παιδιὰν ἠγουμένοις τὰ πρόσθε. τῆς μὲν γὰρ φήμης ἡμῖν τὸ πρὶν πυνθανομένοις τὰ σὰ θαυμάζειν ἀορίστως ἐπῆει τὴν δύναμιν. νυνὶ μέντοι γε λόγοις τε σοῖς ἐντυχόντες καὶ τῶν τεθεαμένων πυνθόμενοι κατόπιν τὴν φήμην ἐκείνην τῶν πραγμάτων ἠγοῦμεθα, ἄλλοιόν 6) ἢ ἐπάροιδεν ὀρώντες τὸν ξεῖνον, καὶ οἷος εὐξαίτ' ἂν εἶναι νοῦν ἔχων πᾶς, κὰν σκῆπτρον φέρῃ Φαιάκων· ὥστε καὶ, ἀπορεῖν πότερον τὸ ποικίλον μᾶλλον ἢ τὸ ἄκρον ἐν ἐκάστῳ θαυμάσαιμι· καίτοι καὶ οὕτω γε τῆς ἀληθείας ἔτι πεπεύσμεθα ἀποδεῖν.

1) Locus mendosus. 2) Leg. ἀσφοδελόν, ut apud Homer. 3) Fort. μακρόν. 4) Fort. ἐν τῷ. 5) An πελάγους γεγεμιζομένης? 6) Alludit ad Homeri versum *Ódyss.* π. 181.

τῆ γε μὴν τηλικαύτῃ περὶ λόγους ἰσχύϊ τὰς τοῦ ἡθους συνάπτοντες χάριτας ὅλον ὀρῶμεν ἀπηρητισμένον, ὡς ἐν πανσελήνῳ, οὐδ' ὅτου οὖν μέρους σκιαζομένου, τὸν κύκλον. ἀλλὰ πόθεν, ἕως ἂν φαίης, ταῦτ' ἔχεις εἰδῶς, ὥστε καὶ ἀξιοπίστος μάρτυς ἦκειν ἡμῖν; ἀλύτοις ὦ τῶν ἔχω τεκμηρίοις συλλελογισμένος ταυτὶ, γλώττῃ τε περιτράνω τοῦ αἰδεσίμου πατρὸς ἡμῶν Ἰακίνθου ἃ τεθέεται σαφῶς ἐκτιθέντος· ὃς δῆθ' ἡμῖν καὶ τὰ ἡδιστα σου διεκόμισε γράμματα· ὃν ἦκιστ' ἂν τις φαίῃ τῶν ἐγνωκότων, τῆς ἀληθείας ἄλλο τι πρότερον ἄγειν· καὶ αὐτοῖς δὴ που θαυμασίους σου γράμμασιν· ἃ δὴ ἐπεὶ δέδεγμαι ἐπιῶν, ὃ ἂν μᾶλλον ἀγασθείην οὐκ εἶχον, ἐπίσης ἐκάστου δικαιοῦντος θαυμάζεσθαι, τῶν νοημάτων τὸ μέγεθος, τῆς ἱστορίας τὸ πολυειδές, τὸ κάλλος τῶν ὀνομάτων, τῆς συνθήκης τὸ εὐκρυστον, τῶν σχημάτων τὰ καινοπρεπῆ, ὅλης τῆς ἐρμηνείας τὴν ῥώμην ὁμοῦ τε καὶ εὐροϊαν, τὸ ἡθος δι' ὅλης ταύτης ἀνακρινόμενον. ὦ πολυανθεστάτου λειμῶνος εἴτ' ἠπόρουν ἐν ἑμαυτῷ, εἰ ἔστι τῷ ὄντι νῦν ἐπὶ γῆς τοιαῦτα κάλλη λόγων ἀποτίπτειν δυνάμενος. ἄρά σοι δοκοῦμεν ὀρθῶς συλλελογίσθαι τὰ κατὰ σέ, ἢ σοφιστικαῖς ἡμᾶς ἐρεῖς ἐτι περιπίπτειν ἀπάταις; πλὴν ἀλλ' ἐπεὶ σε τοῦ ἡθους πείθει τὸ μέτριον τοῖς τοιοῦτοις ἅπασιν ἀπιστεῖν, καὶ τὸ τῆς ἐπιστήμης βάρος ἦκιστα ὀπιζέσθαι ταῖς αὔραις τῶν ἐγκωμίων ἔἴ, καίπερ ἀποδεόντων τῆς ἀληθείας, ἔχοι γε ταῦθ' οὕτω. οὐ γὰρ ἂν τι μείζον εὐξαίμεθα, καὶ ἡμεῖς σοι δοκοῦν ἡσυχάσομεν. σὺ δ' ὦ μακρῷ πάντας παρελάσας τοὺς νῦν, μὴ ἀποκάμοις ὁποῖους σὺ πολλοὺς ἐργαζόμενος· τοῖς τε πόρρω καὶ τοῖς ἐγγύς ὁμοίως τῆς διδασκαλίας τὰ θεύματα καὶ φιλίας δεικνὺς πᾶσιν οὐ ψευδομένους τοὺς ὄρους, τὸ ἀκριβές ταύτης ἄγαλμα ἐν σεαυτῷ περιφέρων καὶ ἡμᾶς σὺν τοῖς ἄλλοις γράμμασί τε τέρπων καὶ ὠφελῶν τὰ προσήκοντα.

XXVII. Ἀθανασίου τοῦ Λεπεντροῦ¹⁾, ἐκ Κύπρου τῆς νήσου, εἰς τὸν Γρηγορᾶν.

Διπλᾶς ὀφείλομέν σου τῆ καλοκάγαθία τὰς χάριτας, οἷς τε φιλίας ἤρξω μηδεμίαν εἰς τοῦτο παρασχόντων ἡμῶν ἀφορμῆν, καὶ οἷς λαμπραῖς διαθερμαίνεις ἐλπίσι ταύτην ἔσαεὶ διαφυλάξειν εἰλικρινῆ. ὃ γὰρ κτήσασθαι τι παρ' οὐδενὸς βιασθεῖς ἢ τοῦ κρῖναι βέλτιον εἶναι, πῶς ἂν μὴ οὐχὶ πάντα προέσθαι ῥᾶδιον ἔλοιτο ἢ τοῦ ταυτ . . . περισπουδάστου δόξαι καταμελεῖν; τοῦ μὲν οὖν τοσοῦτον ὀφείλειν, ἀκριβεῖς ἡμεῖς ἐπιγνώμονες· ἐκτίσαι δὲ πρὸς ἀξίαν πολλοῦ γε καὶ δεῖ· πλὴν εἰ μὴ που τό γε πανταχοῦ σε περιφέρειν τῆ γλώττῃ, καὶ πάντα τῶν τῆδ' Ἑλλήνων κοινωνοὺς κεντησθαι σπεύδειν τῆς τελετῆς, λύσειν χρέους ὑπὸ σοὶ διαιτητῆ προτανεύσοι. τούτοις γὰρ ἂν καὶ μεθ' ὑπερβολῆς ἀμειψαίμεθα· καὶ νῦν τὸ τῆς βασιλευούσης καλὸν, Φοινίκη τε καὶ Κοίλη Συρία, μᾶλλον δ' ὄσπην οἰκοῦσιν Ἑλληνες, θαυμάσονται μάλα περιφανῶς, ἐμοῦ τε οὐ σιγῶντος, καὶ τῆς πανταρίστης ἐπιστολῆς, ἣν ξυμφόρημα σοφίας παντοδαπῆς ὑγιῶς ἂν τις κρῖνων κατονομάσῃ, οἷά τινος σημαίας

1) An Λεπεντροῦ? Vide indicem epistolarum supra.

προβεβλημένης καὶ μυρίων ἀντὶ γλωσσῶν τὸν ταύτης ἀνακηρυ-
τούσης πατέρα. οὐδὲ τῶν βαρβάρων οἱ πλείστοι, ὅποσους σοφίας
μέτεστιν, τῆς καλῆς ταύτης ἀμοιρήσουσι θοίνης, τουτωνὶ τῶν τρι-
γλώσσων Κυπρίων εἰς τε τὴν Σύρον καὶ Ἰταλῶν καλῶς εἰδότεων
τὰ Ἑλλήνων διαβιβάζειν· εἶεν. ἐπεὶ δὲ σὲ τὸ τοῦ ἡθους φιλίστο-
ρον, ὃ μᾶλλον τῷ περιόντι τῆς σοφίας παρομαρτεῖν εἴωθεν, οὐχ
ὅπως τὰ τῆδε περινοεῖν διανίστησιν, ἀλλὰ καὶ ὅσων ἄλλων θεαταὶ
καθεστήκαμεν, εἴση γενναῖε, ὡς Κύπρον μὲν εἶχον ἄν τι καὶ μέμ-
φασθαι, Ιατρικῆς πειθόμενος νόμοις, πρὸς τὸ δυσκράεστερον τε-
τραμμένην, καὶ τῶν ἐπηλύδων τοῖς πλείοσιν, εἴ τί πον καὶ πλημ-
μελέστερον διαιτῶντο, ἐς εὐεξίαν λυμαιομένην. δέδοικα δὲ, μὴ
προσκρούειν δόξῳ τῇ τύχῃ, οὕτω πρὸς αὐτὴν εὐμενὲς ἀτενίσασαν¹⁾.
οἶμαι δὲ καὶ ζωδιακὸν αὐτὸν, ταῖς καθηκούσαις περιόδοις ἐτῶν τὴν
ἰδίαν ἀπαρτίσαντα κίνησιν, καινότερόν πως πρὸς τὸ νοτιώτερον
ἀποκλῖναι, ἀντικρυς ἐκπολεμηθέντα τοῖς προσαρκτίοις. καὶ νῦν
ὦ βέλτιστε πόρρω μὲν Ἀφροδίτῃ τοῦ ταύτη προσανέχοντος τοῦ πά-
λαι²⁾ δήμου Κυπρίων ἐστήρικται, ὡς ἂν μυθολογήσαιεν Ἕλληνες.
Ἐρμῆς δὲ περιπολεύει, καὶ Ἀθηναῖα, καὶ εἴ τιμι λόγου καὶ ἀγγινοίας
τῶν ἄλλων μέλει θεῶν. ὅθεν καὶ τοὺς ἀπανταχοῦ γῆς καὶ θαλάττης
ἴδοις ἂν συρρέοντα πρὸς αὐτὴν, οἷα δὴ πρὸς μαγνητὴν σιδήρια. ταῦτ'
ἐν σκιαγραφίᾳ τὰ τῆς νήσου ἐπίσημα. καὶ δίκαιον ἂν εἴη, εἰ καὶ μὴ
τοῖς πάλαι σοφοῖς, τοῖς γοῦν νῦν οὔσι μνήμης ὅτι πλείστης ταύτην
ἀξιοθῆναι. Ἀθηναῖοι γε μὴν καὶ Θηβαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν
Πέλοπος, τὰ πάλαι ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεῦσιν ἐν πολλοῖς περι-
θρούλλητα, τῆς παλαιᾶς εὐδαιμονίας τὴν ἀγροικίαν ἠλλάξαντο· καὶ
ἴδοις ἂν τοὺς πρὶν τῶν μεγάλων Περσῶν βασιλέων³⁾ γῆς βραχείας
καὶ ἀντιρρόπου τοῦ ὕδατος ἐκχωρηῆσαι τῶν σφετέρων ἀμφισβητή-
σαντας, δουλείαν τὴν ἐσχάτην ὑφισταμένους· ὡς γε καὶ Κᾶρας τῇ
συγκρίσει εὐδαίμονας ἂν ἀποφῆνεις⁴⁾. καὶ πρὸς τούτοις Λυκοῦργον
καὶ Χαρώνδαν καὶ Ζάλευκον, καὶ ὅσους ὁ πάλαι χρόνος νομοθέτας
ἀνέδειξεν, οὐδ' εἴ ποτ' ἦσαν παρ' οἷς νενομοθετήκασιν ἴσασιν. λείπε-
ται γε περὶ τοῦ τρίτου, τῆς Ἰταλικῆς ὀφρύος, διεξελθεῖν. ἀλλὰ μήκους
φειδόμενος, ὅρους παριόντος ἐπιστολῆς, τῷ δέοντι ταμιεύσομαι.
σὺ δ' ὑγίαινέ μοι, θαυμάσιε, τὸ περιλειφθὲν ἐν Βυζαντίῳ ταμιεῖον
τῶν λόγων, καὶ μὴ ἀποκάμοις φιλῶν, καὶ τοῦ φιλεῖν παρέχων τε-
κμήρια τὰς σὰς γενναίας ἐπιστολάς, ὁμοῦ τε ἠδονὴν καὶ κέντρον
τοῦ τὰ ἴσα δρᾶν ἐνιείσας· εἰ καὶ πεζοὶ παρὰ Λύδιον θέαν⁵⁾ δόξαιμεν.

Addendae his erant epistolae duae: prima, Ματθαίου τοῦ
Ἐφέσου⁶⁾, cuius initium, οἷον δὲ τοῦτο πέπονθα πάθος; altera,
Νικολάου τοῦ Πεπαγαμένου⁷⁾, cuius initium, οἷδ' ὅτι πράγματα
δοκῶ σοι παρέχειν. Sed neutram in apographo descriptam reperi.
Theodori Metochitae versus⁸⁾, εἰς τὸν σοφὸν Νικηφόρον τὸν Γρη-
γορᾶν, inconditos et male admodum tornatos, cave desideres.

- 1) An ἀτενίσαση? 2) Malim τὸ πάλαι. 3) An τοῖς μεγάλοις
Περσῶν βασιλεῦσι? 4) Fort. ἀποφῆναις vel ἀποφῆνειας. 5) θέειν.
6) Cod. Vat. fol. 236. 7) Idem cod. fol. 90. 8) Extant in codd.
Regg. 1997. et 3359.

Recentiorum testimonia, utpote pervulgata et cuilibet obvia, omnino potui omittere, et fortasse debui. Sed ne huius ac superioris saeculi hominibus fidem abrogasse eorumque auctoritatem contempsisse videar, sex aut septem huc producam: caeteros indicare satis fuerit.

I. Lipsius, Not. ad Lib. I. Politic. Cap. ix.

Nicephorus Gregoras historiam et filum narrationis Nicetae Choniatis excepit, at non laudem. Scripsit enim ab urbe capta res ad Andronici Palaeologi posterioris mortem, sed nequaquam pari castigatione aut industria, et vitia plura traxit sui aevi. Superfluit aut evagatur, et res orationesque proprias miscet, indecore, imo inepte. Iudicia tamen eius crebra, et plerumque recta. Caussae eventuum curiose positae: pietas inculcata, et multa oportune ad primam illam causam, i. e. Deum, relegata. Sane providentiam et fatum non alius scriptor asseruit magis. Legendus cum hoc nomine, tum etiam illo, quod pleraque eius historia ab aevo nostro non dissidet: imo lites dissensusque in sacris reperies haud dissimiles hodiernis.

Gretserus in Ioannis Cantacuzeni Historiam, edit. Reg. p. 932.

Nicephorus Gregoras omni litterarum cognitione ea tempestate apud Graecos illustris.

Idem Lib. III. Observationum in Georg. Codinum. Cap. xvii.

Nicephorus Gregoras sua in historia parum amico animo fuit in Andronicum iuniorem Imperatorem et in Ioannem Cantacuzenum, magnum Domesticum; de qua Gregorae iniquitate extat publica querimonia Cantacuzeni lib. iv. cap. xxiv. et xxv. Nec mirum, quia sequebatur partes Andronici senioris, cui addictissimus erat, utpote plurimis beneficiis ab illo affectus et magnis honoribus cumulatus. Quocirca calumiam continere non potuit, quominus aliquando Andronicum iuniorem et Cantacuzenum mordaciter perstringeret, et calumnias in chartas effunderet.

Pontanus, in Praefatione Historiae Cantacuzenicae.

Verum quia Gregoras iste avo, in cuius aulam desertis studiis liberalibus se contulit, amicior, nepoti autem iniquior fuit: illumque plurimum et saepe commendavit: hunc aperte, nec modice et non raro insimulavit ac vituperavit: ad haec quae inter illos acciderunt partem maximam minime comperta habuit: quae autem comperit, ea confuse, imperfecte, quaedam quoque aliter aliquanto, quid aliquanto? multo aliter quam evenerunt et cum mendaciis exposuit: in ipsius quoque Cantacuzeni bello rebusque commemorandis (quae scripta vel interierunt, vel adhuc in aliqua Bibliotheca latent) parum bona fide malevoleque versatus est: Cantacuzenus haec vitia non ferens longe sincerius, longeque copiosius, distinctius, integrius, certius omnia explicavit, etc.

Idem ibidem.

Attamen fieri potest, ut Gregoras de moribus Andronici

quaedam non prorsus falsa scribat, et ea noster aut tanti non aestimet eiusque iuventuti condonanda putet; aut dissimulet, etc.

Ger. Ioan. Vossius, de Histor. Graec. Lib. II. Cap. xxix.

Proximus Metochitae huic esto Nicephorus Gregoras: quippe qui et litteras ab eo accepisse se referat, et, ut diximus, oratione sua mortuum honestavit. Hic praeterquam quod interpretatus est Synesii librum de insomniis; praeter item alia multa, quae in Italiae Bibliothecis adservantur; etiam historiae Byzantinae undecim condidit libros; quibus complexus est res annorum cXLV. ¹⁾ a Theodoro Lascare priore usque ad suam aetatem, sive obitum Andronici Palaeologi posterioris, qui incidit in annum Chr. MCCCLXI. ²⁾ etc. In rebus Andronici, in cuius morte desinere eum diximus, minus fidem meretur. Sane Cantacuzenus historiae suae lib. IV. cap. xxiv. et xxv. valde eum exagitat, tanquam levem et mendaciorum manifestum. Nempe Nicephorus in aula vixit Andronici avi; nec res nepotis tam exacte potuit nosse, quam Cantacuzenus. Simul etiam affectu abripiabatur, quo minus cerneret verum. Impense enim favebat avo adversus nepotem, inter quos de imperio certabatur. Neque de Andronico solum; sed de Cantacuzeno etiam mentitur. Sed illa, quae de huius gestis prodidit, vel in Bibliotheca quadam cum blattis tineisque rixantur; vel penitus interciderunt; quod verius puto, etc.

Leo Allatius, Exercitatione III. in Praefationem Creyghtoni.

In illis [Niceta et Gregora] sunt et eloquentiae lumina, et dictionis antiqua facundia, et *χρῶς* (ut rem verbo expediam) ἀρχαῖος.

Idem ibidem, post allatum Vossii de Niceta testimonium.

Nec alia dici possunt de Gregora, qui tamen dictione sua placidior fluit.

Thomas Dempsterus, initio Auctarii Roman. Antiq. Rosini.

Nicephorus Gregoras, Historicorum illius aevi utilissimus.

Guil. Cave, Histor. Literar. Parte altera.

Nicephorus Gregoras, Byzantinus, philosophus et historicus insignis, artis etiam oratoriae peritissimus, Andronico avo Imperatori inter paucos carus, claruit anno MCCCLV. etc.

His addantur *Cardin. Bona, in Notitia Auctorum praefixa libro de Divin. Psalm. Bzovius, et Raynaldus, in Annal. Eccles. ad A. C. 1334. Franc. de Moncada, Catalanorum et Aragonum Expeditionis, cap. VII. X. XXII. LXIV. etc. Creyghtonus, in Praefatione Historiae Concilii Florentini. Leo Allatius, de Ecclesiae Occident. et Orient. perp. cons. p. 800. Petrus Possinus, in literis ad Lectorem, praefixis Historiae Pachymerianae Andronici Sen. Possevinus, Gesnerus, Miraeus, Hankius, Whar-tonus, Lud. El. Du-Pin, etc.*

1) CXXXVII.

2) MCCCXLI.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΙ ΚΔ.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ Α.

NICEPHORI GREGORAE

BYZANTINAE HISTORIAE

LIBER PRIMUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ *.

Προοίμιον, ἐν ᾧ καὶ δημηγορία τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου. Ἀρχὴ τῆς ἱστορίας, διαλαμβάνουσα τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Βασιλεία Θεοδώρου τοῦ Λάσκαρι τοῦ πρώτου. Περὶ τοῦ Ἀσάν Ἰωάννου τοῦ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντος. Περὶ Ἀλεξίου τοῦ βασιλέως, τοῦ ἐκπεσόντος τῆς βασιλείας. Περὶ τοῦ πολέμου τοῦ βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Λάσκαρι μετὰ τοῦ Ἀσάν.

ARGUMENTUM BOIVINI.

Historici munus excellens. Historiae laus. Veritatis commendatio. Historiae scriptores quinam reprehensione digni. Andronici senioris invectiva in historicos maledicos et mendaces. Auctor de seipso et de opere suscepto (Cap. 1). Initium narrationis: Constantinopolis capta a Latinis. Theodorus Lascaris in urbe Nicaea imperator salutatur. Alexius Comnenus Trapezuntem, Michaël Angelus Comnenus Thessaliam et Epirum invadit. Latini reliquas provincias inter se partiuntur. In Asiam expeditionem parant. Iidem a Ioanne Asane, Bulgarorum principe, profligati. Balduinus captus. Aliorum ducum exitus. Thracia et Macedonia vastantur (2). Alexius Angelus, antea Byzantii imperator, a Marchione Montisferrati captus; mox dimissus; genero suo Theodoro Lascari invidet. Iathatinem Turcum socium sibi adiungit. Antiochia a Turcis obsessa. Theodori celeritas (3). Turcus aciem instruit. Pugnatur. Latinorum equitum infelix virtus. Iathatines a Lascare occisus. Victis Turcis pax concessa. Alexius captus. Victoris clementia. Uxores Theodori Lascaris (4).

α'. Τοῖς τῶν πάλαι καὶ μέχρις ἡμῶν γενομένων τοὺς βίους διὰ τῆς ἱστορίας ἀθανατίζουσι πλείστοις πολλάκις αὐτὸς ἐντυγχάνων, Ed. Par. 1
Ed. Ven. 1

* Argumenta graeca add. Wolf. 1. καὶ om. B. (cod. 2078).

1. Cum plerosque scriptores, qui hominum, seu veterum, seu recentiorum vitas per historiam immortalitati mandaverunt, lectitarem saepenumero,

καὶ θείαις τισὶ προτροπαῖς ἀκούων ὁμολογούντων ἕς τὴν τοιαύ-
την κεινῆσθαι ἐγχείρησιν, μέχρι μὲν τινος ἄκαιρόν τινα φιλοτι-
μίαν τῶν ἀνδρῶν κατεγίνωσκον, κόμπου μεστὰ τὰ λεγόμενα εἶ-
ναι οἰόμενος· ἔπειτα δ' ἔδοξαν εἶναι μοι οἱ ἄνδρες ἐπόπται μὲν
αὐτῆς ἀληθείας σαφεῖς, Θεοῦ δὲ τῷ ὄντι τὸ ἔργον, καθάπερ ὁρ- 5
B γάνω χρωμένου τῇ τούτων χειρὶ, μικρὰ ἢ μηδὲν ἀποδέον, ὡς
ἔπος εἰπεῖν, οὐρανοῦ τε καὶ γῆς, τῶν μεγίστων καὶ πρώτων αὐ-
τοῦ ποιημάτων, πρὸς γε τὸ τὴν ἀπόρρητον δόξαν ἀναγγέλλειν,
P. 2 ὡς ἐφικτὸν, τοῦ Θεοῦ. τὰ μὲν γὰρ καθάπερ σιγῶντες κήρυκες
τῆς θείας μεγαλοουρίας, τὸν ἅπαντα διαγίνονται χρόνον, αἴ- 10
σθησιν προκαλούμενα μάρτυρα μόνην. ἢ δ' ἱστορία, ζῶσά τε
καὶ λαλοῦσα φωνή, καὶ ὄντως ἔμψυχος καὶ διαπρῦσιος κήρυξ αὐ-
τῆς, διαπερῆ τὸν αἰῶνα καθάπερ ἐν πίνακι παγκοσμίῳ δεικνύου-
σα τὰ προγεγονότα τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἀεὶ, ὅσα ποτὲ ἐν ἀλλήλοις
B καὶ δι' ἀλλήλων οἱ ἕξ αἰῶνος ἐπεπράχασαν ἐν τῷ βίῳ, καὶ ὅσα 15
V. 2 ποτὲ πεφιλοσοφήκασι περὶ τῆς τῶν ὄντων φύσεως οἱ σοφοὶ, καὶ
τίνα κατεῖληπται τούτοις, καὶ τίνα μὴ· καὶ τίσι ποτὲ δυσχερεῖαις
ἄλλοτε ἄλλοι συνηνητήκοτες, τίνων ποτὲ τῶν ἐκ Θεοῦ καλῶν κα-
γαθῶν ἕς κόρον ἀπολελεύκεσαν, καὶ πόσαις ποτὲ ταῖς ἀπροσδο-
κήτοις ἐκεῖθεν εὐεργεσίαις ἐνέτυχον. δοκεῖ δέ μοι καὶ τὴν οὐρα- 20
νοῦ καὶ γῆς δόξαν ἐνδοξότεραν διὰ τῆς ἱστορίας καθίστασθαι,
C καὶ, ἢν εἶπω, λαμπροτέραν πολλῶν τὴν λαμπρότητα. ποῦ γὰρ ἂν
ἤδεσαν ἄνθρωποι, τῆς ἱστορίας οὐκ οὔσης, ὡς ὁ μὲν οὐρανὸς τὴν

5. σαφεῖς] ὁρθοὶ A. (cod. 2558). 12. ὄντως Boiv. add. ex A.

audiremq̄ue profitentes, se ad eiusmodi opus suscipiendum divino instinctu fuisse impulsos: aliquandiu eos ineptae ambitionis damnavi, illorum dicta arrogantiae plena arbitratus. Postea vero, acutos veritatis inspectores viros illos, rem autem ipsam Dei opus esse iudicavi, manu illorum tanquam instrumento utentis; atque istud quidem Dei opus parum, ac nihil potius, ut paucis dicam, a coelo et terra, maximis et primis eius operibus, distare visum est, ad arcanam eius gloriam quantum fieri potest praedicandam. Nam illa quidem, tanquam taciti praecones divinae magnificentiae, per omne tempus permanent, solos sensus attestantia. Historia vero, viva et clara vox, et vere animatum ac vocale praeconium, ad omne aevum pertinet, et velut in universitatis tabula quadam, tum res quovis tempore ultro citroque inter homines gestas posteris intuendas exhibet, tum naturam rerum explicat, quatenus eae a philosophis perceptae ignoratae sint: tum quibus alias alii vel difficultatibus implicati, vel prosperrimis successibus divinitus ornati, ac praeter omnem expectationem adiuti fuerint, ostendit. Ac, ut mea quidem fert opinio, coelorum et terrae gloria hoc scripti genere illustratur, et magis explendescit. Nam, sublata historia, unde scirent mortales, coelum primo illo et immutabili motu agitatam, solem et lunam caeterasque stellas continenter evolvere constanti et apta

αὐτὴν ταύτην ἀρχῆθεν αἰεὶ καὶ ἀκίνητον κινούμενος κίνησιν, ἥλιον
καὶ σελήνην καὶ πάντας ἀστέρας διηλεκῶς ἐξελίττει πρὸς ποι-
κίλιαν ὁμοίως εὐτακτὸν τε καὶ εὖρουθμον, καὶ ὁμοίως τὴν τοῦ
θεοῦ διηγεῖται δόξαν ἐφ' ἡμέρα τε καὶ νυκτὶ δι' αἰῶνος· ἡ δὲ
5 γῆ τὴν ἀτρεπτον ταύτην ὁμοίως ἀρχῆθεν αἰεὶ τρεπομένη τροπὴν,
τὴν αὐτὴν τοῖς αἰεὶ ἐπιγιγνομένοις ἀνθρώποις γένεσιν καὶ φθορὰν
δι' αἰῶνος προδείκνυσιν; ὥστ' εἰ μὴ τι πλεόν, ἀλλ' οὖν οὐδ' ἦτ-
τον ἂν καὶ ταύτην θαυμάσειε πᾶς τις, ὅτω διάνοια πρόσεστιν
ὑγιαίνουσα. ἡ γὰρ ἂν ἐλλιπὲς ἐδόκει τὸ δημιούργημα, μὴ τις
10 ἰσχυρίζεσθαι δυναμένον καὶ πείθειν, ὡς καὶ ἄλλαι τινὲς γενεαὶ
προϋπῆρξαν ὁμοίως ἀνθρώπων, καὶ πόσαι τινὲς ὑπῆρξαν, καὶ μέ-
χοι πόσον, καὶ τί ποτε ἄρα πεπράχασαν ἐν τῷ βίῳ, καὶ οἴστι-
σιν ἄρα τοῖς ἐκ θεοῦ τε καὶ οὐρανοῦ καὶ γῆς ἀγαθοῖς κατὰ δια-
φόρους γενεάς τε καὶ χρόνους ἐνέτυχον. ἀλλὰ νῦν γε πρὸς τούτοις
15 καὶ προφήτας ἕτερον τρόπον τοὺς μετιόντας ποιεῖ, ἐκ τῶν φθα-
σάντων στοχαζομένους τὰ μέλλοντα. τό γε μὴν βραχεῖ τιτι τόπω
καὶ ὠρισμένῳ τῆς οἰκουμένης οἰκοῦντά τινα πέρατα γιγνώσκειν
γῆς, καὶ ἄκρα οἰκουμένης, μήκη τε καὶ πλάτη θαλαττῶν, καὶ
ὅσοι ποταμοὶ καὶ λίμναι εἰσὶ, καὶ ἰδιοτροπίας ἐθνῶν καὶ τόπων,
20 καὶ διαφορὰς ὠρῶν τε δῆ καὶ χρόνων τῶν ἐν διαφόροις γινομέ-
νων μέρεσι τῆς γῆς, καὶ ὅσα ἕτερα τῶν ἀγαθῶν μυρία, τίς χα-
ρίζεται τοῖς ἀνθρώποις, ἢ μόνη γε ἡ τῆς ἱστορίας ἐξάπλωσις;
διὰ τοι τοῦτο καὶ οὐ τούτους μᾶλλον ἠγάπησα τῶν σοφῶν, οὐδὲ
τούτους ἐξήλωκα, οἳ κωμικοῖς τισι δράμασι καὶ σκηναῖς τραγι-

9. ἡ γὰρ W. 12. πεπράχασαν uterque cod. pro ἔπεπερ.

varietate, Deique gloriam noctes diesque perpetuo enarrare: terram ve-
ro immutabilem illam mutationem, qua ab initio praedita fuit, constan-
ter retinere, ac eundem ortum atque interitum posteris omnibus denun-
ciare? Quamobrem si non maiori, pari certe admiratione cuiusvis cordati
hominis digna est. Alioqui enim huius mundi opificium veluti mancum erat,
quod e coeli machina affirmare ac persuadere nemo possit, olim aequae gene-
ra hominum extitisse, quotque illa fuerint, et quandiu duraverint, et quid
in vita egerint, quaeque beneficia tum a Deo, tum a coelo, tum a terra,
aliis atque aliis temporibus atque aetatibus acceperint. Historia autem
non id modo praestat, sed etiam lectores suos alio quodam modo vates red-
dit, quae futura sint, ex iis quae praeterierunt coniiicientes. Iam, ut is qui
in exigua et definita terrae parte habitat, orbis terrarum fines et extremi-
tates, et peculiare gentium et locorum naturas, annorumque et temporum
discrimina, quae diversis terrae partibus existunt, aliaque bona infinita no-
rit: quis largitur hominibus, nisi una historiae explicatio? His igitur de
causis hoc genus cruditis nec magnopere diligo, nec magnifacio, qui comi-
cis et tragicis fabulis et laudationum blandimentis linguas occuparunt: sed

καὶς καὶ θωπείαις ἐπιδεικτικαῖς τὴν ἑαυτῶν κατηγάλωσαν γλῶσσαν, ἀλλ' ὅσοι τῶν ὄντων τὴν φύσιν, καθόσον σφίσιν ἐξῆν, ἀκριβώσαντες, καὶ ὅσοι τὰς ἱστορίας ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα καὶ ἄλλοτ' ἄλλοις εἰρημένων τε καὶ πεπραγμένων ἕς τε ἀνδρίαν ψυχῆς

P. 3 βλεπόντων καὶ σύνεσιν, κόποις ἰδίοις ξυνελοχότες, εἰς μεγίστην 5 ὠφέλειαν τοῖς ἐξῆς ἐκδεδώκασιν. καὶ μέντοι καὶ οὗτος ὁ πρὸς ἐκείνους πόθος καὶ ζῆλος καμὲ τὰ ἀκόλουθα πράττειν παρέπεισε, καὶ οὗτος αἴτιος ἐμοὶ τοῦ τοιοῦδε γέγονεν ἐγχειρήματος. ἐπεὶ δ' ὅπερ ὀφθαλμὸς τοῖς ζώοις, τοῦτο τῇ ἱστορίᾳ ἀλήθεια, προπορευομένην ἔχειν ταύτην ἐνταῦθα χρεῶν καὶ ἡμᾶς πρὸ παντός, 10 δυοῖν ἕνεκα· ἐνὸς μὲν, ἵνα μὴ, ὅπερ ὡς κανόνα καὶ στάθμην τοῖς ἔσομένοις προουθέμεθα προτιθέναι, τοῦτον στρεβλὸν καὶ νο-

B. 3 οῦντα ἕς τὰ κείρια δεῖξωμεν· ἕτερον δὲ, καὶ ἵνα μὴ πρόφασιν δῶμεν τοῖς διασύρειν ἐξ ὀλίγων τὴν ὅλην πραγματείαν ἡμῶν βουλομένοις, καὶ ἐξελέγχειν ὡς οὐδὲν ὑγιὲς κεκτημένην· ὅποιον δὴ 15 τι καὶ τῶν ἐφ' ἡμῶν τινες ἐλλογίμων ἐπεπόνθεσαν. ἀπειρία γὰρ πραγμάτων πλείστη συνεζήκοτες οἱ ἄνδρες, ἔπειτα οὕτως ὡς ἕς τὸ συγγράφειν ἐμβεβληκότες, ἔλαθον πολλοῖς τισὶ καταχρησάμενοι ψεύδει, καὶ οὕτως ἕς τὸ ἀχρεῖον τὴν αὐτῶν παρασύραντες

C. 3 ἱστορίαν, ὡς καὶ πρόφασιν εὐλόγον δεδωκέναι τῷ πολλῷ τὴν 20 σύνεσιν βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ τῷ Παλαιολόγῳ, σὺν οὐδενὶ κόσμῳ διασύρειν καὶ ἐξελέγχειν ταύτην ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα· καὶ ταῦτα ἐπὶ τούτων τῶν ἀνδρῶν ἔτι παρόντων, ὧν δήπου ἐκεῖνοι τὰ

V. 3 πλείστα κατεψεύσαντο. (B.) Καὶ ἵνα μιᾷ τῶν τοῦ βασιλέως δημηγοριῶν, ἣν ἐπ' ἐμοῦ διεξῆλθεν, ἐν καιρῷ χρήσωμαι (φανείη 25

eos potius, qui aut naturam rerum pro virili sua indagarunt: aut historias dispersas, et aliorum dicta factaque ad animi fortitudinem ac prudentiam spectantia, suo labore collecta, ad maximam posteritatis utilitatem ediderunt. Quorum admiratio et aemulatio nos ad imitationem impulit, huiusque conatus mihi causa fuit. Quum autem id sit historiae veritas, quod animantibus oculus, hanc nos tanquam ducem in hoc opere sequi cum primis decet, duabus de causis: tum, ne ea res, quam veluti regulam et amussim posteris proponere statuimus, distorta et pernicioso morbo afflicta videatur: tum, ne ansam iis praebeamus, qui ex paucis totum scriptum nostrum cavillari, et, quasi nihil frugis in eo sit, traducere cupiunt: id quod nostra aetate eruditus quibusdam viris usu venit, qui quum in maxima rerum ignoratione vitam exegissent, atque ita ad historiam scribendam temere accessissent, multis eam mendaciis ex inscitia contaminarunt, et omni utilitate spoliarunt: causamque probabilem prudentissimo Imperatori Andronico Palaeologo eius liberius reprehendendae et singulatim coarguendae praebuerunt, idque iis hominibus adhuc viventibus ac praesentibus, quos illi plurimis mendaciis infamarant. (II.) Atque ut Imperatoris oratione una, quam is audiente me habuit, opportuno tempore utar (quippe ad praesens insti-

γὰρ ἂν καὶ ἡμῖν εἰς τὴν παροῦσαν ἐγχείρησιν χρήσιμος) „πολλά-
 5 δὲ κίς” φησὶν „ἐθαύμασα κατ’ ἐμαντὸν γενόμενος, πῶς τῶν ἀν-
 θρώπων τοῖς πλείστοις ἔξδὸν ἀστασίαστον καὶ εἰρήνης μεστὸν δια-
 βόσκειν τὸν βίον, καὶ πλείστους μὲν ἔχειν οἳ θαυμάσσονται, μη-
 10 δένας δ’ οἳ τὸν τρόπον τούτων μισήσουσιν· οἳ δὲ πρόθυμοι πρὸς
 τὸ λοιδορεῖν πάντα τινὰ ἀπαντῶσι καὶ γλώττιαν ἐκόντες ἀσκοῦσι
 πονηρὰν καὶ ἀταμίετον καὶ ὑβρίζουσαν· καὶ ταῦτα μηδεμιᾶς
 πολλάκις προκειμένης προφάσεως, ἢ προβαλλομένη τι τῶν δι-
 15 καίων, ἴσως ὑπέκκαυμα ἔσται πρὸς τοιαύτας ἀναφλέγον ὁρμᾶς. E
 καὶ τούτων μᾶλλον ἐθαύμασα τοὺς ὁπόσοι ψευδεῖς κατὰ βασι-
 λέων ὁμοῦ καὶ πατριαρχῶν βλασφημίας συρρόπτειν καὶ ἀναισχύν-
 τως προσφέρειν τολμῶσι· καὶ πάντων ἐθαύμασα μάλιστα τοὺς
 ὅσοι γραφῇ παρατίθεσθαι τὰς οὕτω ψευδεῖς βλασφημίας αὐτῶν
 οὐκ ὀκνοῦσι. τὰς γὰρ ἀπὸ μόνης τῆς γλώττης προϊούσας λοιδο-
 20 ρίας αὔραι λαβοῦσαι ἐς αἰθέρος ἀβύσσους διασκεδάζουσιν, αἱ
 δὲ γραφαῖς καὶ βίβλοις ἐντυπούμεναι μονιμώτερον καὶ τυραν- F
 νικώτερον κατὰ τῶν ὑβριζομένων τὸ κράτος ἐσχίκασι, τὴν ἡγε-
 μονίαν τῆς γραφῆς λαμβανούσης καὶ διὰ μακροῦ πομπευούσης
 τοῦ χρόνου. οὐκ οἶδα δ’ ὁπότερον οὐδ’ ἔχω ῥαδίως ἐπιγιγνώ-
 25 σκειν οὗ χάριν ταῦτα ἐπείγονται δοῦν, καὶ τίνας ἔνεκα κέρδους
 ἐς τοιούτους κρημνοὺς ἑαυτοὺς συνωθοῦσιν. εἴ τε γὰρ ἰδιότητά
 τινα κακίας ἀποπίμπλαντες ἑαυτῶν, ἐπὶ τὰς οὕτω ψευδεῖς βλα-
 σφημίας χωροῦσι, κακῶς τοῦτο δοῶσι καὶ λίαν αἰσχροῦς καὶ κα-
 τὰ τῆς ἑαυτῶν, ὡς εἰπεῖν, κεφαλῆς. στήλην τε γὰρ τῆς σφῶν

1. πολλάκις] Wolfius interposito titulo (δημηγορία τοῦ βασιλέως Ἀνδρο-
 νίκου) sententiam abrumpit, haeretque in voce ἴνα, quam ait esse ἀναν-
 ταπόδοτον. Vide eius notas. BOIV. 23. καὶ alterum Boiv. add. ex A.

tutum videri possit accommodata), „Saepe” inquit „mecum ipse miratus
 sum, qui fieret, cum plerisque mortalium quietam et tranquillam prorsus
 agere vitam liceret, ac plurimos habere quibus admirationi essent, nullos
 vero penitus inimicos: ut ipsi ad quosvis proscindendos propensi, linguas
 improbas, futiles et contumeliosas ultro exacuerent: idque nulla saepe oc-
 casione data, quae ad huiusmodi maledicentiam iure illos incenderet. Illos
 vero magis etiam sum miratus, qui Imperatores simul et Patriarchas falsis
 maledictis incessere, ac impudenter prosciudere audent. Sed hi admira-
 tione omnium maxima me affecerunt, qui tam falsa maledicta sua mandare
 literis non dubitarunt. Nam convicia, quae lingua proferuntur, statim
 aura dissipat: quae vero scribuntur, et libris imprimuntur, diutius et gra-
 vius eos quos laesere iniuria, premunt: scriptura auctoritatem nacta, et
 longo tempore ostentata. Ignoro autem quo consilio, nec scio qua gratia
 haec facere studeant, aut cuius lucri spe in talia praecipitia incurrant. Si-
 ve enim, ut singularem suam improbitatem expleant, adeo falsa maledicta
 congerunt, male faciunt, ac turpiter admodum, suoque, quod aiunt, ca-
 piti nocent. Nam improbitatis suae monumentum produnt posteris, quod

P. 4 κακίας τῷ χρόνῳ παρέχουσιν, ὅτι, ἔξον ἐκ τοῦ λέγειν εὐφημα καὶ
 πρεσβεύειν ἀλήθειαν, γνωρίζεσθαι τοῖς ἀκούουσιν· οἱ δ' ἐκ τοῦ
 πλύνειν ἀμάξαις ὕβρεων τοὺς μηδὲν ἀδικήσαντας, δημοσιεύειν ἐί-
 λοντο ἑαυτοὺς, παραπλησίως ὥσπερ ἂν εἴ τις, ἔξον ἡπειρώτης
 εἶναι, καὶ βίον ἐπικερδέστερον καὶ ἀκίνδυνον ζῆν, ὅδ' ἐς Ἀτλαν-5
 τικοῦ πελάγους χειμῶνας καὶ κλύδωνας φέρον ἐμβέβληκεν ἑαν-
 τόν. τὸ δὲ καὶ κακῶν ἀρχέτυπα τοῖς ἐφεξῆς εἰς μίμησιν προτι-
 θέναι τὰ γράμματα, καὶ εἰκῆ καθιστᾶν ἑαυτοὺς αἰτίους τῆς ἐκεί-
 Βνῶν ἀπωλείας, τοῦτο δὲ ποίων κρημνῶν οὐκ ἐπάξιον, δίδυμα
 καὶ τριπλᾶ προτεῖνον τὰ γκλήματα; ἃ γὰρ ὡς ἀήθη ταῖς πολι-10
 τείαις καὶ νόθα ἐλαύνειν ὡς πορρωτάτω καὶ ἀποτρέπεσθαι ἐμελ-
 λον, δεδιότες οἷς τὰ τοιαῦτα πρόχειρον λοιδορεῖν, καὶ τῶν πό-
 λεων ἔξωθεῖν, ὡς πρὶν τῶν δικαστικῶν Ἀθηναῖοι πινάκων τοὺς
 ὅσοι παρέγγραπτοι καὶ τῆς σφῶν πολιτείας ἀνάξιοι· ταῦτα ἀσμέ-
 νως ἤδη δέξαιντ' ἂν πράττειν αὐτοὶ, ὡς καὶ ἄλλοις ἤδη πεπρα-15
 Ουμένα καὶ δεδομένα, καὶ τῶν ὄρων ὄντα τῆς συνηθείας ἐντός.
 φιλοῦσι γὰρ ὡς τὰ πολλὰ τῶν ἀνθρώπων οἱ τοῖς οἰοισθηποτοῦν
 ἀτοπήμασιν ἄλισκόμενοι, ἐς ἀρχαιοτέρας εἰκόνας ἀνάγειν τὴν
 μίμησιν, ἵν' ἐκεῖθεν ὡς ἐξ ὀρμητηρίου κατατρέχουσιν, εἴ τινὲς
 ποτ' ἄρ' εἶεν οἱ πρὸς ἐλέγχους ἀποδνόμενοι. εἴτ' οὖν διὰ τοῦ-20
 το λοιδοροῦσι καὶ ψεύδονται, οὕτωςί πως ἐκατέρωθεν ἀμαρτά-
 νουσιν· εἴτ' αὖ διαμονῆς ἕνεκα τῆς αὐτῶν συγγραφῆς, καὶ οὐ-
 τω πόρρω θέουσι τοῦ σκοποῦ, τὰς κρηπίδας τῶν αἰτιῶν οὐ πάνυ
 Οἱ σφόδρα ὑποτιθέμενοι ἀσφαλεῖς. αὐτοὶ μὲν γὰρ ἴσως εἰδότες

9. ἀντάξιον Α.

11. ὄφειλον Α.

16. ὄντα om. Α.

cum bene dicendo et celebranda veritate innotescere auditoribus licuisset, plaustis conviciorum in innocentes effundendis semetipsos traducere publice maluerunt: haud secus ac si is, cui liceret in terra continente beate secureque vivere, in Atlantici maris tempestates ac fluctus ultro se coniceret. Scelerum porro exempla scriptis suis proponere posteris, et interitus eorum sponte reum fieri, id vero quae praecipitia non meretur, cum duplicibus aut triplicibus criminibus sese obstringant? Quas enim res ut insolitas civitatibus et improbatas, quam longissime exterminaturi et abominaturi erant, eorum metu quibus et insectari et urbibus eas exigere promptum esset, quemadmodum olim Athenis ex albo iudicum debebant per fraudem inscriptos et republica indignos: has iam cupide amplectentur, ut et ab aliis ante factas ac probatas, et a consuetudine non abhorrentes. Solent enim homines quorumvis criminum rei, suam imitationem ad exempla veterum referre, ut causam habeant invehendi in eos qui illa arguere instituerint. Sive igitur hac de causa ita conviciantur et mentiuntur, utroque peccant: sive ob diuturnitatem scriptorum suorum, etiam sic procul a scopo aberrant, infirmis criminationum suarum iactis fundamentis. Sciunt illi quidem forsitan, vulgi aures insectatione aliorum quam collaudatione

τὰς τῶν πολλῶν ἀκοὰς ταῖς τῶν ἄλλων ὑβρεσι μᾶλλον χαιρού-
 σασ ἢ τοῖς ἐπαίνοις, καὶ ὡς πολλῶ γε ἤδιον οἱ πολλοὶ τὰς ὀντι-
 νωνοῦν διεξέλθοιεν ὑβρεις ἢ τὰγαθὰ, κὰν τὰς μὲν ψεῦδη μακρὰ
 καπηλεύωσι, τὰ δὲ φῶς ἀληθείας ἔχη προπορευόμενον, οὕτω τὴν
 5 ἱστορίαν αὐτῶν διατίθενται, ἵν' ἐς μακροὺς δῆθεν τοὺς χρόνους
 χαιρόντες διεξίοιεν αὐτὴν οἱ τὸν αἰῶνα κατὰ διαδοχὴν ἀμείβοντες
 ἄνθρωποι· καὶ οὔτε δίκης ἐπόπτην πρὸ ὁμμάτων διανοίας λαμ- E
 βάνουσιν, οὔτ' αἰδῶ τῶν καλῶς καὶ δικαίως κρίνειν εἰδότων ἀν- V. 4
 δρῶν. τοῦτο δ' οὐ τοσοῦτον οὔς λοιδοροῦσι λυμαίνεται, ἢ αὐ-
 10 τοὺς γε δὴ τοὺς ὑβρίζοντας, εἶπερ ἄνθρωποι μὲν σωφρονοῦντες
 ἀτόπους ὑπονοίας κατ' ἐκείνων ταῖς ψυχαῖς ἐμφυτεύσαντες, μυ-
 ρίοις βριθούσας ὀνειδέσιν, ἐν κακοῖς αὐτῶν ἔσαιι μεμνήσονται·
 θεὸς δ' ὁ τῆς δίκης προστάτης, δαψιλεστέραν αὐτοῖς ταμιεύσει
 τῆς γλώττης τὴν κόλασιν. οὐ μὴν ἄλλ' ἔσθ' ὅτε καὶ δι' ἀμαθίαν
 15 τοῦ βελτίονος καὶ ἀπειρίαν πραγμάτων ἢ παρ' ὀτουοῦν ἠκηζόει- F
 σαν, πρὶν βασανίσαι, εἰ τὰ μὲν τῶν εἰκότων, τὰ δ' ἠκιστα, καὶ
 τὰ μὲν ἔοικεν ἀληθείας οἴκοις ἐνδιαιτᾶσθαι, τὰ δ' ὑπερόριον ἀλη-
 θείας τείνουσι γλῶσσαν, οὕτω ταῦτ' ἐφαπλοῦσι ταῖς ἐαντῶν
 συγγραφαῖς καὶ τῷ χρόνῳ, αἰτιώμενοί τε τὰ ἀναίτια, καὶ φά-
 20 σκοντες ἢ μήτ' ἐγένοντο, μήτε γενέσθαι τῶν δυνατῶν ἦν· οἷας
 τοῦ Πλάτωνος τὰς ἰδέας ἀκούομεν, καὶ ὅσοι τοὺς τραγέλaphους
 ἐκ τῶν τῆς Ἰνδίας τεράτων ἐς τὰς τῆς Ἀσίας διαβιβάζουσιν ἀκοὰς, P. 5
 ἐκ μὴ ὄντων αὐθις μὴ ὄντα καθιστῶντες, ἵνα μᾶλλον ἐκπλήττω-
 σι τοὺς ἀκούοντας. διὰ ταῦτα τοίνυν ἐλέγξω ἐρχομαι τὰ τοιαῦ-
 25 τα, καθόσον οἷόν τε, τῶν ἐφ' ἡμῶν συγγραφέων. ἄνθρω-

1. ταῖς τῶν ἄλλων A. non habet. 10. μὲν Boiv. add. ex A.

magis delectari, ac iniurias quam recte facta libentius legi, quamvis illas
 proluxa mendacia venditent, haec vero lucem veritatis praeviam habeant:
 eoque sic historias suas componunt, ut ii qui multis saeculis post futuri sunt,
 eas longissimo tempore cum voluptate legant. Nec in hoc vel iustitiae
 praesidem animis intuentur, vel aequa et recta iudicia bonorum virorum
 reverentur. Quae res non adeo illis obest quos vituperant, quam ipsis ob-
 trectatoribus, quod et homines cordati malis suspicionibus adversus illos
 conceptis, quae mille probris scatent, eos inter improbos perpetuo nume-
 rabunt: et Deus iustitiae praeses, linguas eorum gravioribus poenis perse-
 quetur. Atque etiam interdum ex ignorance veri, et imperitia rerum,
 quae a quovis audierint, priusquam expendant sintne probabilia et veritati
 consentanea, an vero absurda, et ab ea prorsus abhorreant, sic illa char-
 tis illinunt, ac memoriae mandant, eaque crimina obiciunt quae nulla sunt,
 et ea dicunt quae neque facta sunt, neque omnino fieri possunt: quales
 esse Platonis ideas accepimus, et tragelaphos ex Indicis monstris in Asia
 narrari ab iis qui figmenta figmentis cumulant, ut maiorem in animis audi-
 torum admirationem excitent. Quapropter huiusmodi vitia scriptorum no-

ποι γὰρ οὔτε δραστήριοι τινες τὴν φύσιν, οὔτε πολιτικοῖς τισι
 πράγμασι συμμίζαντες, ἵνα τινὰ καὶ πρακτικὸν ὄφθαλμὸν ἐκεί-
 θεν ἑαυτοῖς παράσχοιεν, καὶ κρίσιν ἐμπειρία πεπορισμένην, ὑφ'
 ἧς ὁρῶμεν πολλοὺς καὶ τῶν πάνν νωθροτάτην εἰλοχότων τὴν φύ-
 Β σιν ἀφνπιζομένους, ὡς εἰπεῖν, καὶ ἀνεγειρομένους ὀψέ ποτε, καὶ ἐς 5
 ἀστειότητα μετενηνεγμένους, καὶ κείνοις ἤδη ἐγκρινομένους, οἷς
 βουλή καὶ κρίσις ἀνῆπται πραγμάτων, καὶ οἱ γλῶσσαν ἐξήσκη-
 σαν ἐκ τῆς τῶν ἄλλων συνδιαιτήσεως, τοῖς προτιθεμένοις πολι-
 τικοῖς ζητήμασιν ἐν καιρῷ γινομένην· ἀλλὰ λόγοις, καὶ τούτοις
 πλημμελῶς, ἐξέτι νέου δεδοκότες καὶ μόνῃ τῇ τούτων σχολῇ καὶ 10
 τριβῇ τοὺς μακροὺς παραλλάξαντες ἡλίους, οὔτω κωφοὶ τῶν ἀεὶ
 C γιγνομένων, τὸν ἅπαντα διεμέτρησαν βίον. εἰ δὲ μηδὲ τούτοις
 οὔτωσίπως ἐδίδουν, οὐδὲν μέγα τὸ ἐκείνων ὑπῆρχεν ἀντάλλαγμα·
 οὔτω σκότει καὶ γωνία μάλα προσήκοντες οἱ ἄνθρωποι, οὐκ εὐ-
 φρῶς οὐδ' εὐρύθμως ἐς τὴν τῶν λόγων ἐβάδισαν ἀσκησιν. πᾶσα 15
 γὰρ ἐπιστήμη καὶ τέχνη καθάπερ θεμελίω καὶ βάσει τῇ φύσει
 τὴν ἑαυτῆς συντέλειαν ἐποιχοδομεῖ. ἂν γοῦν ἡ φύσις ὑγιαίνουσα
 D ἦ, μέγα πρὸς κατόρθωσιν γίνεται τῆς ἐπιστήμης ἐφόδιον, καθά-
 περ καὶ σίδηρος καὶ χαλκὸς ῥαδίως ὑπεύκων τῷ χαλκοτύπῳ· ἂν
 δ' ὁ τῆς φύσεως ἀσθενῶς ἔχη θεμέλιος, κάκιστος ἐπίκουρος τοῖς 20
 τῆς ἐπιστήμης οἰκοδομήμασι γίνεται, καὶ, ἢν' εἴπω, πλημμελῆς καὶ
 ἐπίβουλος σύμμαχος. ὡς νῦν γε καὶ οἱ χρηστοὶ οὔτοι νωθρὸν ὡς

1. γὰρ Boiv. add. ex A. 10. Ad δεδοκότες supple τοὺς μακροὺς
 ἡλίους. Wolfius putat legendum esse ἑαυτοὺς δεδοκότες. Sed nil ne-
 cesse est. BOIV. 13. Ad ἐδίδουν supple iterum τοὺς μακροὺς
 ἡλίους. Wolfius hoc loco Davum se profitetur. Vide eius notas. Idem.

strae aetatis quoad potero, coarguam: qui nec acribus ingeniis praediti,
 nec in republica versati sunt, unde iudicium gerendarum rerum peterent,
 usu et experientia partum: qua multas etiam segnes naturas velut e somno
 tandem excitari videmus et urbaniores reddi, ut inter eos numerentur qui
 prudentia pollent, et aliorum consuetudine linguas excoluerunt, id quod
 fit civilibus quaestionibus pro tempore propositis. Sed quia studiis litera-
 rum, et iis quidem perperam iam inde ab adolescentia longos dies dedere,
 et in earum otio unicoque usu consumpsere, ideo surdis auribus res quoli-
 bet tempore gestas praeterveci, omnem aetatem exegerunt. Verum etsi
 (literis totos dies) in hunc modum non dedissent, ne sic quidem illi magno
 aestimati fuissent. Usque adeo tenebris et angulis digni illi homines, nul-
 lo ingenio, nulla dexteritate, ad eloquentiae exercitationem sese contule-
 runt. Omnis enim scientiae et artis perfectio, tanquam fundamento et ba-
 si, natura innititur. Quae sana si fuerit, magnum est ad scientiam per-
 cipiendam adiumentum: veluti ferrum et aes, quod fabro facile cedit. At
 idem fundamentum, si infirmum fuerit, pessimus est doctrinae adiutor, so-
 ciusque, ut ita dicam, noxius et infidus. Id quod bonis istis viris accidit,

τὰ πολλὰ καὶ νοσοῦν τὸ συμφυῆς κτησάμενοι φρόνημα, εἰκότως ἄρα καὶ ὄν ἐκ τῆς τέχνης ἐπορίσαντο λόγον σεσαλευμένον ἔφησαν ὁμοῦ καὶ νοσοῦντα τὰ καίρια. ἐγὼ δὲ καὶ τῶν πάλαι σοφῶν ἔστιν οὗς ἐπυθόμην φημένους, ὡς τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ζωγράφων 5 μιμεῖσθαι χρῶν, ὅποσοι ἐς τὸ συγγράφειν ὁρμῶσι. καὶ γὰρ κακῆνοι εἴ τι πού τοῖς ἀρχετύποις ἐκ φύσεως παρυσέστη πλημμύλημα, εἴτ' ἐς τὸ ἥττον τοῦ δέοντος, εἴτ' αὖ ἐς τὸ πλεόν παρασύρον ἔστιν ἢ τῶν τοῦ σώματος μερῶν, οὐχ ἅπαν ἀκριβῶς ἐναρμόσαι σπονδάζουσι τῇ γραφῇ τῆς εἰκόνας· ἀλλὰ πῃ μὲν ἐντιθέασιν, 10 ὅσον ἐνδείξασθαι τὴν ὁμοιότητα, πῃ δ' οὐ, ἵνα μήτε τὸ δύσμορφον καὶ αἰσχροὺν ἢ γραφῇ τῆς εἰκόνας ἔχη διηνεκῶς, μήτε φύσεως ὄνειδος ἀεὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ χρόνου προφαίνεται, καὶ γίνηται τοῖς φιλοσκόμμοσι πρόφασις γέλωτος ἅμα καὶ χλεύης. οἱ δὲ σεμνοὶ οὗτοι, εἴτ' οὐκ εἰδότες, εἴτε μισοῦντες τὴν ἀλήθειαν, οὐ V. 5 15 μόνον οὐδὲ μικρὰ τῶν ἀληθευόντων ἀμαρτημάτων ὑφελόμενοι, πυθμέσιν ἀφῆκαν σιγῆς, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῶν μήτε πραχθέντων ἢ λαληθέντων ἐφήρμοσαν τῇ ἐαυτῶν συγγραφῇ· οὕτω πικροὶ καὶ ἀφειδεῖς ἀνεφάνησαν τῆς ἀληθείας ἐχθροί. ἢ ποῦ οὐκ ἂν ἀτοπίας ἐλαύνοιεν τοιαῦτα φιλοτιμούμενοι γράφειν, ὧν μήτ' αὐτόπται P. 6 20 αὐτοὶ ἐγεγόνεισαν, μήτ' αὐτήκοοι τῶν πραξάντων ἢ καὶ θεασαμένων γενέσθαι ἐσπούδασαν, ἀλλ' ὅσα μεθυσῆς γλώσσης διεξίσσιν οἱ τὰ χαμαιτυπεῖα πληροῦντες, καὶ ὅσα περ αἱ γοῶες ληροῦσι καὶ τερατεύονται; ἀλλ' ὅτι μὲν οὐκ ἀντιστρατευομένην ἐμοὶ οὐδὲ δὲ τὰμὰ συγκυκῶσαν πράγματα τὴν ἐαυτῶν γλῶσσαν οἱ ἀνθρώ-

14. μύσαντες (dissimulantes) A. 22. γοῶες W., γράες A.

qui fere segnibus et inertibus ingeniis praediti, si quid ex institutione doctrinae consecuti sunt, caducum tamen illud et maximis vitiis inquinatum protulerunt. Ego vero quosdam veterum sapientum dixisse audio, iis qui ad scribendum adiecerint animum, bonos pictores esse imitandos: qui si archetypum aliquo naturae vitio laboret, sive excessu sive defectu partium corporis, non id totum in pictura imaginis exprimunt, sed partim quidem ad similitudinem ostendendam inserunt, partim vero praetereunt, ne vel perpetua sit imaginis deformitas, vel naturae probrum quoddam oculis semper obversetur, ac derisoribus iocis et satyrae materiam praebeat. At praeclari isti vel ignari vel inimici veritatis tantum abest ut aliquid verorum erratorum silentio dissimularint, ut etiam multa, quae nec dicta nec facta fuere, literis mandarint. Adeo acerbi et immoderati veritatis hostes extiterunt. In quas vero ineptias non inciderent, qui ea scribenda suscipiunt, quae nec ipsi viderunt, nec ex iis qui res gesserint aut viderint, audire studuerunt, sed ea quae lingua ebria a scortatoribus narrantur, aut ab aniculis vana et portentis similia effutiuntur. Caeterum eos linguas suas non contra nos, aut ad res meas convellendas exercuisse, neque contra ve-

ποι ἔστησαν, οὐδὲ κατὰ τῆς ἐμῆς ὀλοσχερῶς ἐξώπλισαν ἀληθείας, **Β** ἢ βίβλος ἐκείνων δηλώσει, σποράδας καὶ ἡμετέρους ἐπαίνους πολ-
λαχῆ περιφέρουσα· ὃ δὴ λαμπρὰν ἐμοὶ καὶ περιφανῆ τὴν παραί-
τησιν ὑπισχνεῖται, μὴ ἂν ὑποπτέυσιν τῶν πάντων οὐδένα, πρὸς
ἄμυναν λέγειν ἐμὲ, καὶ ἐξορύττειν εἴ τις καρπὸς ἀληθείας, τῆς 5
αἰτίας ἐξαιρουμένης περιφανῶς, ἀφ' ἧς ἀκλινῶς βαδιεῖται τις
πρὸς τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' εὐνοίας ἕνεκα τῆς τε ἀληθείας καὶ τῶν
ὑβριζομένων· τῆς μὲν, ὅτι ἐξοστρακίζοιτο ζηλοῦντα· τῶν δέ,
Ο ὅτι ἀδικοῖντο, φέρειν οὐκ ἀνεχόμενον. τὸ μὲν οὖν πάντα ἐθέλειν
διεξιέναι καὶ ἀνατρέπειν καθ' ἕκαστα σχολάζοντος ἔργον ἂν εἴη, 10
καὶ λόγοις καθάπαξ ἐγκεκυφότος. ἄλλως τε οὐδὲ πάνθ' ὅσα γε-
γράφασι, τοὺς ἄνδρας ψεύδεσθαι ἔφαμεν. τοῦτο γὰρ οὐδὲ τοῖς
τὰς Νείλου πηγὰς ἰδεῖν τερατενομένοις προστρέψαιτο ἂν τις ῥα-
δίως, οὐδ' ὅσοι τοὺς Ἀντίποδας καὶ Ἀντοίκους, οἳ τινὲς ποτ'
Δ ἄρ' εἶεν ἐκεῖνοι, τῷ λόγῳ παρεισκυκλοῦσιν. ἀλλὰ πολλῶν ὄντων 15
καὶ διαφόρων ὁπόσα κατεψεύσαντο οἱ ἄνδρες, μέτρι' ἅπτα καὶ ὧν
πολλοὶ μάρτυρες ἔτι τῷ βίῳ περιείσιν ἐκλεξάμενοι, ταῦτα τῆς
ἀληθείας κρινούσης φαιδρῶς ἡμεῖς ἐξελέγξομεν." ἀλλ' ὁ μὲν βα-
σιλεὺς τὴν τῆς ἑαυτοῦ δημηγορίας ἐνταῦθά που συνέλασας κατὰ-
στασιν, πολὺς ἔπειτα ἐρῶν πρὸς τοὺς ἐλέγχους, σύμφωνα φά- 20
σκων ἐκείνοις παροῦσιν, οἳ τοῖς ἑαυτῶν διεπράξαντο σώμασιν,
ἅπτα ὁ συγγραφεὺς διεφθορότα εἰρήκει, καὶ ἥκιστα τῇ ἀληθείᾳ
Ε ὁμόλογα. (Γ.) Ἡμῖν δὲ ὁ μὲν περὶ τούτων λόγος ἀναμείνας ἐν
τῷ παρόντι, ἔσται δῆλος ἐν τοῖς ἐξῆς, ὅτε καὶ ἡμῖν τὰς αὐτὰς
διεξιέναι γένοιτο ὑποθέσεις· ὃ δὲ τῆς μελετηθείσης ἱστορίας ἀρ- 25

ritatem nostram prorsus armavisse, liber eorum ostendet, qui multis in lo-
cis sparsim laudes quoque nostras complectitur. Quae res claro et illustri
testimonio me ab omni suspicione vindicabit: ne quisquam putet, vindictae
causa haec a me scribi, et si quid veri in iis insit, aboleri: cum ea causa
abunde sublata sit, quae talem opinionem confirmare queat. Sed amor et
veritatis, et eorum qui contumelia afficiuntur, huc me provexit. Nam il-
lam veluti relegatam esse indignor: et his iniuriam fieri, ferre non possum.
Ac omnia recensere et refutare, munus eorum fuerit, qui abundantes otio,
scribendis orationibus toti incumbunt: praesertim cum ea quae illi scripse-
runt falsa esse omnia non dixerimus. Id enim crimen ne iis quidem facile
impingi queat, qui se Nili fontes spectasse glorientur: aut iis, qui Anti-
podas et Antoecos, quicumque illi sunt, scriptis suis inserunt. Sed cum
multa variaque sint illorum mendacia, pauca, eaque quorum adhuc testes
supersunt, e multis selecta, iudice veritate nos evidenter confutabimus."
Imperator igitur, cum ad hunc suae concionis locum pervenisset, in refu-
tando multus fuit: iis testibus productis, qui res a scriptore corruptas et
depravatas ipsi per se gesserant. (III.) Nos vero eam orationem differe-
mus eo usque dum et nobis eadem res explicandae erunt. Institutam au-

χὴν λαμβανέτω τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς βασιλευούσης τῶν πό-
 λεων, ἣν ὑπὸ τῶν Λατίνων φεῦ ἐπεπόνθει· καὶ ἄπερ πρὸ τῶν
 ἡμετέρων μὲν ἐπέπρακτο χρόνων, παρείληπται δ' ἡμῖν ἐκ τῶν,
 οἱ προβεβηκότες μάλιστα ἦσαν ἐφ' ἡμῶν, ἐπιτροχάδην ῥητέον
 5 ἡμῖν· τοῦτο μὲν, ὅτι τὰ πλείω καὶ ἄλλοις εἴρηται· τοῦτο δέ, F
 καὶ ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ γε ἁλώμεν ἔστιν οὗ τῆς ἱστορίας ψευδόμενοι,
 ἀφηγήσει διεξιέναι πειρώμενοι λεπτῆ τε καὶ ἐξαιρετασμένη, ὧν μὴ
 αὐτόπται αὐτοὶ γεγενήμεθα.

β'. Τῆς γάρ τοι Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων P. 7 V. 6
 10 ἀλούσης, συνέβη τὴν τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν, καθάπερ ὀκτά- A. M.
 δα μεγάλην, ἀνέμοις ἀγροῖσι καὶ κύμασι θαλαττίοις συνειλημέ- 6712
 νην, κατὰ τεμάχια καὶ μέρη πλείστα διαιρεθῆναι, καὶ ἄλλον ἄλ- ad
 λοθι κατὰ μόρια, καὶ ὡς ἕκαστοι τύχοιεν, ταύτην διαλαχόντας 6730
 κληρώσασθαι, ἕως ὅπῃ καὶ μόλις περὶ τὴν Νικαέων μητρόπολιν A. C.
 15 ἀναγορευθῆναι συμπέπτωκε βασιλέα Θεόδωρον τὸν Λάσκαριν, Imp. Theod.
 τριακοντούτη ἤδη τυγχάνοντα. (B.) Τηνικαῦτα γὰρ οἱ μὲν ἤτ- Lascaris.
 τηθέντες, οἱ δ' ὑποπεπτωκότι χρησάμενοι σχήματι, τούτῳ προσ- B
 εῖρόνθησαν μάλα ἐθελονταί· πλὴν τοῦ τῆς Κολχίδος κρατήσαντος
 γῆς Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, καὶ ὅς κατὰ τὴν Εὐρώπην Θεττα-
 20 λίας τε ἤρξε καὶ ἦν παλαιὰν ὠνόμασαν Ἠπειρον· ὁ ἐξ Ἀγγέλων
 οὗτος ἦν Κομνηνὸς Μιχαήλ. οὗτοι γὰρ ὅσον πλείστον ἦν τῆς βα-
 σιλευούσης ἀπωρισμένοι, καὶ αὐτὰ γε, ὡς εἶπεῖν, τῆς Ῥωμαί-
 κῆς ἡγεμονίας τὰ πέρατα λαχόντες ἐκ διαμέτρου, καὶ ἅμα τοῖς C
 τῶν τόπων ὀχρῶμασι σφόδρα τεθαρόρηκοτες, τυραννικώτερον

16. Verba τριακ. ἤδη τυγχ. om. A. 19. τε post Ἀλεξίου add. W.,
 om. A.

tem historiam, a capta, proh dolor, a Latinis Imperatrice Urbe auspica-
 bimur: et ea quae quamvis ante nostram aetatem acciderint, tamen a natu
 maximis nostra aetate viris accepimus, breviter exponemus: cum quod ple-
 raque ab aliis iam tractata sunt: tum necubi nos quoque mendacii argua-
 mur, qui ea subtilius et accuratius persequi conemur, quae ipsi coram non
 vidimus.

2. Constantinopoli a Latinis capta, Romanorumque principatu, instar
 magnae navis, a ventis et pelagi fluctibus comprehensae, in plurimas par-
 tes et frustra discerpto, alius alibi, quocumque sors tulit, regnavit: donec
 vix tandem Theodorus Lascaris apud Nicaeam metropolim trigesimo aeta-
 tis suae anno Imperator est renunciatus. (II.) Tum enim alii victi, alii
 supplices, ultro se ad illum contulerunt: praeter eum qui Colchidem tenuit
 Alexium Comnenum, et qui in Europa Thessaliae potitus est, et eius pro-
 vinciae quam veterem Epirum nominarunt. Is erat ex Angelorum familia
 Comnenus Michaël. Hi enim ab urbe Imperatrice longissime remoti, et
 ipsa Romani Imperii, ut ita dicam, extrema ex diametro opposita sortiti,
 locorumque munitionibus freti, imperium per tyrannidem arrogantius inva-

A. M. 6712
ad
6730
Imp. Theod.
Lascaris.

ἐπεπήδησαν τῇ ἀρχῇ, καὶ ἴσχυσαν ἄχρι καὶ τῆμερον παισί τε καὶ ἀπογόνους αὐτῶν, καθάπερ τινὰ πατρῶον κληρον, αὐτὴν παρέμψαντες. (Γ.) Ἦρος μὲν οὖν ἐνειστήκει καιρὸς, ὅτε Λατῖνοι τὴν βασιλεύουσαν ἐξεπόρθησαν. τριχῇ δ' αὐτὴν διελόμενοι, διενείμαντο κατὰ σφᾶς, ὃ τε κόμης Φλάνδρας Βαλδουῖνος, καὶ ὁ 5 Δ κόμης Πλῆς Δολοῖκος· μόνος δὲ Μοντησφεράντας μαρκέσιος ῥῆξ ἀποδέδεικται Θεσσαλονίκης καὶ τῶν ἐπέκεινα· βασιλεὺς δ' ἐξ αὐτῶν ἀνηγόρευτο Βυζαντίδος ὁ Βαλδουῖνος· ὃς εὐθύς καὶ κατὰ τῶν ἐσπερίων ἐξώρμησε πόλεων, ὅσαι περὶ Θράκην σποράδες εἰσί. καὶ ταύτας μὲν τὴν ταχίστην ἀπάσας αὐτὸς παρεστήσατο. ὁ δὲ 10 Μοντησφεράντης μαρκέσιος μέχρι Θεσσαλονίκης τὴν ἔφοδον ποιησάμενος, καὶ ταύτης γενόμενος ἐγκρατῆς, ῥᾶστα καθάπερ φλόξ ἔκεῖθεν ἐπενέμετο πάσας τὰς πρόσω κόμας καὶ πόλεις, ἕως καὶ αὐτῆς ἐπέβη τῆς νήσου τοῦ Πέλοπος. τὸν μὲν δὴ ἐνιαυτὸν ἐκεῖνον εὐδρομα τὰ Λατίνων ἐχώρει. ὠνειροπόλουν γε μὴν ἐς τοῦ- 15 πιδὸν ἔτος καὶ αὐτῆς ἐπιβῆναι τῆς ἕω, καὶ ὑποχείρια πάντα ποιήσασθαι τὰ ἐκεῖσε, ὡς μηδὲν ἔτι Ῥωμαίοις ἀρχῆς ὑπέκκαυμα λεί- P. 8 πεσθαι. καὶ μὲν δὴ ἦρος ἐπιστάντος, Λατινικὰ στρατεύματα διαπεραιοῦσθαι πρὸς ἕω διὰ μελέτης εἶχον ἅμα αὐτῷ Βαλδουῖνω. τάχα δ' ἂν καὶ διεπεραιώθησαν, καὶ τὰ ἔσχατα τῆς ἀπωλείας τοῖς 20 ἐπιλοίποις Ῥωμαίοις ἐπήνεγκαν, εἰ μὴ καθάπερ ἦχος μεγάλης βροντῆς ἐξαίφνης ἢ Βουλγαρικὴ φήμη καταρῥάγεισα, τούτους ἐξέπληξέ τε καὶ τὴν τούτων ὁρμὴν ἀνεχαίτισεν. (Δ.) Ὁ γάρ τοι Β τοῦ πρώτου Ἀσάν ἀδελφὸς καὶ διάδοχος Ἰωάννης πάντας τοὺς

3. ἕαρος A.

serunt, stabilitumque in hunc usque diem liberis ac nepotibus suis veluti patrimonium tradiderunt. (III.) Quum enim Latini verno tempore Urbem expugnassent, Imperium tripartito inter se diviserunt Balduinus Comes Flandriae, Ludovicus Comes Blesensis, et Montisferrati Marchio. Atque hic solus Thessalonicae et adiacentium locorum Rex est declaratus. Imperator autem Byzantii ex iis creatus Balduinus statim contra Occidentales urbes, quae circum Thraciam sparsim occurrunt, movit, easque omnes celerrime deditione cepit. Montisferrati autem Marchio Thessalonicam usque progressus, eaque potitus, facillime instar incendii inde omnes ultiores pagos et urbes est pervagatus, donec ipsam Peloponnesum ingrederetur. Ac illo quidem anno res Latinorum secundo cursu processerunt. At vero in annum sequentem somniabant se Orientem ipsum invasuros, et omnia illic in potestatem suam redacturos, adeo ut nulla Romanis Imperii recuperandi spes relinqueretur. Itaque vere appetente Latinorum copiae in Orientem traicere una cum ipso Balduino parabant. Ac forsitan traiecissent et Romanorum reliquias interneccione delevisent, nisi de repente veluti magni tonitrus fragor, Bulgarici motus terror impetum illorum retardasset. (IV.) Nam primi Asanis frater et successor Ioannes,

ὑπὸ χεῖρα Βουλγάρους στρατολογήσας, ἐπαγόμενος δὲ καὶ μισθο- A. C.
 φορικὸν οὐκ ὀλίγον ἐκ τῶν παρὰ τὰ βόρεια μέρη τοῦ Ἰστρου Σκυ- 1204
 θῶν, καιρὸν ἔχειν ἔκρινεν ἐπιθέσθαι ταῖς Θρακικαῖς κόμμασι καὶ ad
 πόλεσιν, ἐν ζάλῃ καὶ θορύβῳ μακρῶ τῶν Ῥωμαϊκῶν τηνικαῦτα 1222
 5 πραγμάτων ὄντων, καὶ τῶν Λατίνων ἐν ἄλλοις σπουδαιοτέροις Imp. Theod.
 περισπωμένων. ὅθεν ἀνάγκη συνειλημμένοι τοιαύτη, τὴν οὖσαν Lascaris.
 Λατινικὴν ἀναλαβεῖν ἔγνωσαν δύναμιν ἅπασαν Βαλδουῖνός τε καὶ
 οἱ σὺν γε αὐτῷ τὴν ἡγεμονίαν διαλαχόντες, καὶ μέχρι καὶ ἐς τὰ C
 τῆς Ὀρεστιάδος ἱππήλατα κατεσπουδασμένην τινὰ τὴν ἐκστρα-
 10 τείαν ποιήσασθαι. οὗ γενομένου, πρὸς μάχην ἐκατέρωθεν ἐκεῖ
 περιφανῆ τὰ στρατεύματα συνεδρόαγη, καὶ πολὺς ἀμφοτέρωθεν
 ἐγένετο φόνος, εὐρώστως ἀγωνιζομένων ἀπάντων μέχρι καὶ ἐς πο-
 λὺν τινα χρόνον· ὅψε δ' ἐγκλίνας τοῖς Βουλγάροις συνεπεπτώκει,
 οὐκ οἶδ' ὀπότερον, εἴτε τὴν τῶν Λατίνων οὐ μᾶλα γενναίως ἐνεγ-
 15 κεῖν δυνηθεῖσι βαρεῖαν ὄπλισιν, εἴτ' ἐξεπίτηδες παρεξάγειν σφᾶς D
 βουληθεῖσι περὶ τὰ ἔνεδρα καὶ τοὺς λόχους· ᾧ καὶ μᾶλλον τίθε-
 σθαι ἄξιον. ἤδη γὰρ ὡς πορρόωτάτω που τῆς διώξεως γινομένης,
 ἀνίστανται τῶν λόχων οἱ Σκύθαι· ἐπαναστρέφουσι δ' ὡσπερ ἀπὸ
 συνθήματος καὶ οἱ Βούλγαροι, καὶ τοὺς πολεμίους παρὰ πᾶσαν
 20 ὁμοῦ κυκλωσάμενοι προσδοκίαν, ἐτόξευον, ἠκόντιζον, ἔσφαττον
 ἀφειδῶς, αἱμάτων καὶ νεκρῶν ἐπλήρου τὴν γῆν· καὶ πολὺς ἦν
 τῶν Λατίνων ὁ φόνος, οὐκ ἐχόντων διὰ τὸ βάρος τῆς ὀπλίσεως E
 ἀντέχειν πρὸς τὰς συνεχεῖς ἀντεμβολὰς καὶ ἐλίξεις καὶ κουφοτά-
 τας ἐξελάσεις τῶν Σκυθῶν. ἦσαν δ' οὓς καὶ ζῶντας ἐλάμβανον,
 25 μεθ' ὧν ἐάλω ζῶν καὶ ὁ Βαλδουῖνος. ὁ δὲ Πλέης κόμης Δολοῖκος

delectu ex omnibus Bulgaris habito, et non parvis Scytharum copiis, qui
 Boreales Istri partes accolunt, conductis, occasionem sibi oblatam ratus
 est Thracios pagos et urbes opprimendi, re Romana vehementer turbata
 et afflicta: Latinis autem rebus gravioribus distractis. Unde necessitate
 coacti, suas omnes copias revocare decreverunt Balduinus et qui cum eo
 partiti erant Imperium, ac usque ad Orestiadis planiciem celeriter pro-
 gredi. Quo facto exercitus illustri pugna confixerunt, et multa utrin-
 que strages edita est, omnibus fortiter longo temporis spatio dimicantibus;
 donec tandem Bulgari cesserunt, haud scio an quod Latinorum gravem ar-
 maturam sustinere non possent, an vero quod de industria illos in insidias
 pertrahere vellent: id quod probabilius est. Nam cum eos Latini longissi-
 me persecuti essent, Scythae ex insidiis consurgunt: et Bulgari velut ex
 composito conversi, hostes praeter omnem expectationem circumventos sa-
 gittis et iaculis strenue confixerunt: et terra sanguine et cadaveribus re-
 pleta, ingentem Latinorum stragem ediderunt: qui ob pondus armorum
 continentes Scytharum incursiones et circuitus, et expeditissimas excursio-
 nes tolerare non poterant. Nonnullos etiam vivos ceperunt: inter quos et
 Balduinus fuit. Nam Ludovicus Comes Blesensis in acie ceciderat.

A. M. 6712 ad 6730
Imp. Theod. Lascaris.

ἐπεπτώκει παρὰ τὴν μάχην. ὁ δὲ τῆς Βενετίας δούξ Ἑρρίκος Δάν-
δουλος μετ' ὀλίγων πάνυ φηγὰς ὄχητο, μετὰ μικρὸν δὲ τετε-
λεύτηκε καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου τραυμάτων. (E.) Τὸ
F μέντοι Βουλγαρικὸν τε καὶ Σκυθικὸν πλῆθος, κέρδους ἤδη καὶ
πλούτου Λατινικοῦ γευσάμενοι, ἔππων τε καὶ ἄρμάτων λαμπρῶν, 5
ἤλαυνον εἰς τὰ πρόσω προθύμως, μηδένα ἔχοντες ἤδη τὸν ἀντι-
παραταξόμενον· ὡς τὰς μὲν τῶν Θρακικῶν πόλεων ἐκοντὶ προσ-
χωρεῖν Ἰωάννη, τὰς δὲ πλείους βία ἀλίσκεσθαι, αὐτὰς τε ἀν-
δραποδιζόμενας, καὶ ἄχρι Θεμελίων τὰ αὐτῶν ἀποβεβλημένας
τείχη. καὶ οὕτω πάντα ῥαδίως ὁ Ἰωάννης κατέδραμεν ἄχρι Θεσ- 10
σαλονίκης καὶ Μακεδονίας, ὅποσα ἐν κόμαις καὶ πόλεσι καὶ φρου-
ρίοις, μικροῦ Σκυθῶν ἐρημίαν, τὸ δὴ λεγόμενον, ἀποδείξας.

P. 9 γ'. Ὁ μέντοι βασιλεὺς Ἀλέξιος, ἐπειδὴ φόβῳ τῶν Λατίνων
ἔφθη τῆς Βυζαντίδος λάθρα φηγῶν καὶ περὶ τὴν Θράκην πλα-
νώμενος, ἔάλω καὶ αὐτὸς τῷ Μοντησφεράντας μαρκεσίῳ, καὶ 15
ὄν ἐπεφέρετο πλοῦτον ἀφήρηται, γυμνὸς τοῦ λοιποῦ πορευέσθαι
ἀφεθεῖς, περὶ τε Ἀχαΐαν καὶ Πελοπόννησον συχνὸν παρήλλαξε
χρόνον πλανώμενος. ὁψὲ δὲ ἀκούσας βασιλεύειν ἤδη τῶν περὶ
τὴν ἑὸν Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων τὸν ἐπὶ τῇ Θυγατρὶ γαμβρὸν Θεό-
B δωρον τὸν Λάσκαριν, οὐ μόνον Βιθυνίας καὶ ὅσαι παράλιοι τῶν 20
ἐπαρχιῶν ἐπὶ βραχὺ μῆκος ἐκτείνονται, ἀλλ' ἤδη καὶ ἐς πολλήν
τε ἀνίεναι μεσόγειον, καὶ ἐπὶ μάλα τοι πλεῖστον μῆκος ἐκτετα-
μένην κεκτῆσθαι, ἀρχομένην ἀπὸ Καρίας τε καὶ Μαιάνδρου τοῦ
ποταμοῦ κατὰ νότον, καὶ διήκουσαν πρὸς βορέαν ἄχρι Γαλατι-
κοῦ πόντου καὶ Καππαδοκίας αὐτῆς· οὐ χεῖρας εὐχαριστηρίους 25

Venetiarum vero dux Henricus Dandulus, cum perpaucis fuga elapsus, non multo post ex acceptis in pugna vulneribus decessit. (V.) Bulgarorum vero Scytharumque multitudo, Latinorum opulentia gustata, equisque et curribus splendidis potiti, alacriter ad ulteriora pergebant, resistente nemine. Quare Thraciarum urbium aliae ultro ad Ioannem se conferebant: pleraeque vero vi expugnatae et direptae sunt, moenibus solo aequatis. Sic Ioannes omnia facile Thessalonicam et in Macedoniam usque pervagatus, pagos, oppida, castella, propemodum Scytharum, quod aiunt, solitudinem effecit.

3. Caeterum Alexis Imperator cum Latinorum metu clam Byzantio profugisset, dum in Thracia vagatur, et ipse a Montisferrati Marchione capitur: et opibus quas secum ferebat, spoliatus, nudusque dimissus, longo tempore circa Achaïam et Peloponnesum oberravit. Tandem audito, generum suum Theodorum Lascarum in Oriente rerum potiri, quae Romanae ditionis essent: nec Bithyniae tantum et orae maritimae provinciarum, quae non late paterent, sed iam in mediterranea quoque multum progredi, ac tenere longissima terrarum spatia, quae initio versus meridiem sumpto a Caria et Maeandro fluvio, versus Septentrionem ad Galaticum Pontum, et

ἔξέτεινε πρὸς τὸν εὐεργέτην Θεὸν καὶ φιλόανθρωπον, ἵς τῆς πολυαρχίας τὸν σάλον διεσκέδασε, λιμένα τε σωτήριον παρὰ πᾶσαν ἐδεδώκει προσδοκίαν τοῖς ὅσοι Ῥωμαίων ἐξάντεις τοῦ Λατινικοῦ χειμῶνος ἐκείνου καὶ κλύδωνος ἐγεγένητο, καὶ αὐτῷ παραμυθίας
 5 μεγίστης ἐλπίδα, καὶ τῆς μακροῦς πλάνης καὶ τῶν πολλῶν πόνων ἀνύπανσιν· ἀλλ' ἐν δεινῷ τὸ πρῶγμα ἐτίθετο, καὶ πρὸς φθόνου καὶ ζηλοτυπίας ὁδοὺς ἔτρεπε τὸν θυμὸν· καὶ ὅλως εἰπεῖν, ἐς μάχας καὶ φόνους αἰμάτων συγγενικῶν ἐπέῳρῳσεν ἑαυτὸν. (B.) Καὶ δὴ περαιούται διὰ τοῦ Αἰγαίου πρὸς τὴν Ἀσίαν, καὶ ἄπεισι λα-
 10 θῶν ἐς τὸν ἄρχοντα τῶν Τούρκων Ἰαθατίνην περὶ τὴν Ἀττάλου τηρικαῦτα διάγοντα, καὶ ἰκέτην ἑαυτὸν ἐκείνῳ καθίξει οἰκτρὸν, ἐπανασώσασθαι οἱ τὴν βασιλείαν δεόμενος, παλαιὰς τε ἀναμνήσκει φιλίας, ὅποιαί ποτε πάλαι σφίσιν ἐγένοντο, καὶ τὰ νέα μετὰ συγχῶν τῶν δακρύων δυστυχήματα ἐκτραγοδεῖ προδεικνύς·
 15 καὶ ἐπὶ τούτοις χρημάτων ὑπισχεῖται σωρούς. ὁ δὲ βάρβαρος ἐνδοὺς μὲν καὶ πρὸς τὰς τῶν χρημάτων ὑποσχέσεις, ὄνειροπολήσας δὲ τὰ τε ἄλλα, καὶ ὅσα ἐκ τῆς λείας περιγίνεται κέρδη τοῖς ἐπιστρατεύουσι κατὰ τῶν ἀλλογενῶν, ὁμοῦ τὰς τε ἑαυτοῦ συναθροῖζει δυνάμεις, καὶ τοὺς τὰς μεγίστας ἀπειλὰς κομίσοντας τῷ
 20 βασιλεῖ Θεοδώρῳ πρέσβεις ἐξαποστέλλει, εἰ μὴ αὐτίκα τῷ πενθερῷ Ἀλεξίῳ τῶν βασιλικῶν ὑπεκσταίῃ θρόνων. ὁ δὲ πρῶτα μὲν πρὸς τὴν ἀκοὴν διαταραχθεὶς, τάχιστα δ' ἑαυτὸν αὖθις ἀνελθὼς, πρὸς τὸν τὰ πάντα δυνάμενον τὰς ἐλπίδας ἀναρτᾷ· καὶ τοὺς μὲν πρέσβεις ἀπράκτους ἐπανιέναι ἀφήσιν· ὁ δὲ ἔργον
 25 εἶχετο, καὶ τὸ ἑαυτοῦ συγκροτεῖ στράτευμα, πολλοστὸν μὲν εἶτις

A. C.
1204
ad
1222
Imp. Theod.
Lascaris.
V. 8

P. 10

ipsam usque Cappadociam pertinerent: non gratias egit humanitati et beneficentiae divinae, quae Imperii divisi tempestates sedasset, et in salutem portum praeter omnem expectationem perduxisset eos Romanorum, qui e Latinorum fluctibus enatassent, ipsique maximi solatii spem ac diuturni erroris multorumque laborum requiem ostendisset: sed rem graviter ferebat, animo invidia et aemulatione aestuante: et, ut paucis complectar, ad pugnam et cognati sanguinis effusionem sese affirmabat. (II.) Itaque per mare Aegaeum Asiam ingressus, clam Turcarum principem Iathatinem, qui tum apud Attali urbem degebat, supplex miserabili habitu adit; orat, ut Imperium sibi restituat; veteres amicitias, quaecumque olim inter ipsos fuerant, in memoriam revocat; nova infortunia multis cum lacrymis exponit ac tragice lamentatur; acervos denique pecuniarum promittit. At Barbarus, cum et istis pecuniae pollicitationibus facile alioqui flecteretur, et emolumenta tum alia sibi fingeret, tum ea, quae externos hostes oppugnantibus ex praeda obveniunt, simul et copias suas convocat, et legatos qui atrocissima quaeque minarentur ad Theodorum Imperatorem mittit, nisi Alexio socero statim solio Imperatorio cederet. Is autem principio eo nuncio perturbatus est, sed statim resumpta fiducia, et spe sua in Deo omnipotente collocata, legatos infecta re dimittit: ac operi se accingens,

A. M. 6712
ad
6730
Imp. Theod.
Lascaris.

πρὸς τὰ Περσικὰ στρατεύματα βούλοιο παρατιθέναι, καὶ οὐκ
ἄξιον ἐς ἀντίπαλον ἐκείνοις μοῖραν κεκρίσθαι· προστιθεμένης δὲ
καὶ τῆς ἄνωθεν θείας ἐπικουρίας, πολλῶ τῶν Περσικῶν ὄν πολ-
λαπλάσιον. (Γ.) Ὁ μὲν οὖν βάρβαρος ἄρας τὰς περὶ τὰς δυνά-
B μεις, καὶ ὅσαι τῶν ἰππέων, ἤκεν εἰς τὴν παρὰ Μαίανδρον Ἀν-5
τιόχειαν, καὶ περικαθίσας ταύτην ἐπολιόρκει, λογισάμενος, ὡς
εἰ ταύτης ἐγκρατὴς γένοιτο, ῥῆστα ἂν ἐκεῖθεν καὶ τὰς ἄλλας πα-
ραστήσαιο πόλεις, ὁπόσαι τὴν Ῥωμαίων διαμετροῦσιν ἀρχήν.
ἤγε μέντοι μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν βασιλέα Ἀλέξιον, ἐφόδιον εἰς
ῥαδίαν κατόρθωσιν ὧν ἐβούλετο. ὁ δὲ βασιλεὺς οὐκ ἔκρινε δεῖν 10
C κατὰ χώραν μένων περιμένειν τὴν τῶν βαρβάρων ἐφοδον, καὶ
ἐς τὸν ἐκείνων καιρὸν μετεωρίζειν τὸν ἑαυτοῦ· θρασυνθῆναι γὰρ
ἂν μᾶλλον αὐτοὺς, εἰ τὴν Ἀντιόχειαν καταστρεφάμενοι τῶν
ἐκεῖθεν λαγύρων ἐμπλήσαιεν ἑαυτοὺς, καὶ ἅμα ἀμηχάνῳ κατὰ τῆς
Ῥωμαίων ὀρηγητρίῳ τῇ τοιαύτῃ χρήσασθαι πόλει· ταῦτ' ἄρα 15
καὶ πάσῃ ταχύνας σπουδῇ, κατ' ἐκείνων ἐκέισε χωρεῖ, μηδὲν
πλέον ἐπαγόμενος στρατεύμα ἢ δισχιλλοὺς ἰππέας, ὧν τοὺς ὀκτα-
D κοσίους μισθοφόρους εἶναι Λατίνους φασίν, ἄνδρας λογάδας καὶ
μάχην ὡς ἀληθῶς πνέοντας. καὶ τριταῖος μὲν τὰς περὶ τὸν Ὀλυμ-
πον ὄρεινὰς δυσχωρίας ἀμείβει, αἰ' πρὸς πολὺ παρατείνουσαι μῆ-20
κος, Βιθυνίαν ὀρίζουσι καὶ ἄμφω τὰς Φρυγίας, τὴν μὲν ἀρ-
κτικωτέραν ποιοῦσαι, τὰς δὲ πρὸς μεσημβρίαν καὶ νότον ἄνεμον
βλέπειν παρέχουσαι· ἐνδεκαταῖος δ' ἐκεῖθεν ἐλθὼν, διαπεραιού-
ται τὸν Κάυστρον, ὥστε τὸ ἀπροσδόκητον τῆς ἐφόδου κατα-
E πλήξεως γέμον τῷ βαρβάρῳ φανῆναι καὶ πάννυ δυσείκαστον, 25

5. ὅσαι A., ὅσα W. 14. ἑαυτ. A., αὐτ. W. 22. ποιοῦσαι om. A.

exercitum contrahit, longe sane Persico minorem, si numerum spectes, et ad confligendum imparem: divina vero ope adiuncta, maximo intervallo maiorem. (III.) Barbarus igitur cum omnibus et pedestribus et equestribus copiis Antiochiam ad Maeandrum sitam petit, et eam circumsessam oppugnat, ea spe, illa capta caeteris totius Imperii Romani urbibus facile se potiturum esse: adducto secum Imperatore Alexio, quo facilius ea quae vellet consequeretur. Imperator vero sibi non cessandum ratus, nec Barbarorum impressionem expectandam, illorumve potius quam suae commoditati serviendum (audaciores enim fore, si illa subacta spoliis ditarentur, simulque invicta arce contra Romanos illa urbe usuros), summa celeritate adversus illos ducit, cum bis mille equitibus nihil amplius haberet, quorum octingentos fuisse Latinos ferunt, viros lectissimos et bellicosissimos. Superatis autem tertio die montis Olympi angustiis, quae in maximam porrectae longitudinem Bithyniam et Phrygiam utramque disterminant, illam versus Septentrionem positam, has versus Meridiem et Austrum sitas, inde digressus, die undecimo Caystrum traiecit. Quare adventus eius minime expectatus Barbarum maxime perculit ambiguumque reddidit, somnians

οὐκ ἔχοντι συμβαλεῖν πρότερον καθεύδοντι τὰ τοιαῦτα συμβαίνει
 ἀκούειν ἢ γοηγοροῦντι. ὅμοιον γὰρ ἦν ὡσπερ ἂν εἴ τις λέων ἀφη-
 ρημένος ὀνύχων τε καὶ ὀδόντων, ἔπειτα προθύμως ἐφέρετο κατὰ
 πλήθους ἄρκτων καὶ λύκων. ἦδει γὰρ ὁ Πέρσης, ὅτι τῆς Ῥω-
 5 μαίων ἀρχῆς οὐπω πέρυσιν εἰς μυρία διασχισθείσης μέρη, καὶ
 τῶν μὲν ἄλλων ἄλλοθι διασπαρέντων, τῶν δὲ ξίφους ἔργον Λα- V. 9
 τινικοῦ γενομένων, τὸ λειπόμενόν ἐστιν ἢ τὸ παράπαν οὐδέν,
 ἢ λίαν βραχὺ, καὶ ὅσον μόλις εἰς ἐνὸς ταξιαρχοῦ σύστημα συμ- B
 περαίνεσθαι. κἀντεῦθεν οὕτωςί πως γνωσιμαχεῖν αὐτὸν ἐφ' ἐαν-
 10 τοῦ συνέβαινε, καὶ νῦν μὲν εἰς ὀνειράτος λόγον ἀπάγειν τὴν τῆς
 βασιλικῆς ἐπελεύσεως φήμην, νῦν δ' εἰς ἀνοίας καὶ κουφότητος
 ὑποθήκην τῆς τόλμης ἅμα καὶ τῆς ὀρηκῆς τὴν ὀξύτητα. ὅμως
 οὐκ ἀμελητέον ἔδοξεν εἶναι οἱ τὸ πρᾶγμα. ἔφησε γὰρ, ὡς ἔστιν
 ὅτε καὶ τὸ βραχὺ δεινὸν παρορώμενον μέγαν ἀπέτεκε κίνδυνον,
 15 καὶ βραχεῖαι δυνάμεις πολλάκις ὀξύτητι καὶ σπουδῇ χρησάμεναι
 μεγάλας ὁμοῦ καὶ πολλαπλασίους ῥῆστα κατηγώνισαντο, διὰ ῥα-
 σιώνην καὶ περιφρόνησιν τοῦ καθήκοντος.

δ'. Καὶ μὲν δὴ ὅσα ἐν σφενδόναϊς καὶ βέλεσι, καὶ ὅσα ἐν P. 11
 ἀγχεμάχοις δόρασί τε καὶ ξίφεσι στρατεύματα πάντα συνηθροί-
 20 κως δυοῖν μυριάδων οὐ μάλᾳ ἐλάττω, καὶ οὕτω παραταξάμενος,
 ἐδέχετο τὴν τοῦ βασιλέως ὀρηκῆν, ἀχθόμενος μὲν τῇ ξυντυχίᾳ,
 ὅτι στενός τε καὶ δύσιππος ἦν ὁ χῶρος, ἐνθα συρρόηγνυσθαι τὴν
 μάχην ξυνέλιπτε, καὶ τοσοῦτον πλήθει στρατοῦ πολέμιος, ὅσον
 ὀλίγοις σύμμαχος· ἐδέχετο δ' οὖν ὅμως. καὶ οἱ μὲν ὀκτακόσιοι
 25 τοῦ βασιλέως Λατῖνοι συνασπισμὸν ποιησάμενοι, πρῶτον τὸ B

an vigilans haec audiret. Perinde enim erat, ac si leo unguibus et denti-
 bus exarmatus suoapte impetu in turbam ursorum et luporum irrueret.
 Norat scilicet Persa, Romano Imperio non ita pridem in sexcenta frustra
 discerpto, aliisque dissipatis, aliis a Latinis caesis, reliquias aut prorsus
 esse nullas, aut perexiguas, quae vix cohortem unam complerent. Unde
 factum, ut anceps animi expeditionis Imperatoriae famam nunc pro somnio
 haberet, nunc audaciae simul et impetus celeritatem levitati ac dementiae
 tribueret. Tamen res non negligenda visa est, quod exiguum interdum ma-
 lum neglectum ingens periculum peperisset, et parvae copiae celeritate et
 festinatione saepe magnos et multo numerosiores exercitus, ob socordiam
 officique neglectum, superassent.

4. Itaque cum universos milites seu fundis ac missilibus telis, seu ido-
 neis ad cominus feriendum hastis et gladiis armatos, non multo pauciores
 viginti millibus collegisset, instructa acie Imperatoris aggressionem ex-
 pectabat: aegre quidem ille ferens ita cecidisse, ut angustus et equis in-
 commodus esset praelii committendi locus, magnoque exercitui tam infe-
 stus, quam paucis opportunus: expectabat tamen. Ac octingenti quidem
 Latini, qui cum Imperatore erant, conglobati, mediam hostium phalangem

A. M.
6712
ad
6730
Imp. Theod.
Lascaris.

μέσον διέβησαν τῆς τῶν πολεμίων φάλαγγος, λίαν εὐρώστως ἀγωνιζόμενοι καὶ κατακόπτοντες τοὺς ἀνθισταμένους, ἕως διήλασαν καὶ ἐς αὐτὴν τὴν τῶν πολεμίων οὐραγίαν· καὶ συστρέψαντες αὐθις, πάντ' ἔδρουν τὰ κράτιστα, ὡς ἀπρόκτους ἤδη φαίνεσθαι καὶ τοὺς τῶν Περσῶν σφενδονήτας τε καὶ τοξότας, 5 διὰ τὴν ἀπὸ χειρῶν συμπλοκὴν. οἱ δὲ περὶ τὸν βασιλέα ἀλλ' οὐδὲ αὐτοὶ γε ἠμέλουν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ γε κατὰ μέρη ταῖς τῶν πολεμίων συμπλεκόμενοι τάξεσιν, ἔργα γενναῖα καὶ ἀνδρικὰ ἐπεδείκνυντο· ἕως οἱ πολέμοι συμφρονήσαντες, αὐτοβοεῖ τε κατὰ τῶν Λατίνων ὁρμήσαντες καὶ κατὰ κύκλον περιελθόντες, οὐκ 10 ἀνέν οἰκείων πολλῶν αἱμάτων μόλις κατέκοψαν, βοηθούμενοι τῇ πολυχειρίᾳ. εἶτα τοῖς ἡμετέροις συμμίζαντες, τοὺς μὲν ἔργον ἀπέφαινον ξίφους, τοὺς δὲ φρυγάδας ἐποίουν. (B.) Ὁ δὲ τῶν D Τούρκων ἀρχηγὸς ὁ σουλτὰν Ἰαθατίνης, πάντας ἀφείς καὶ παραδραμῶν, αὐτὸν ἐζήτηι τὸν βασιλέα· καὶ ὠσόμενος ὁμόσε κατ' 15 ἐκείνου χωρεῖ, μέγα φρονῶν ἐπὶ τε μεγέθει καὶ ῥώμῃ σώματος· καὶ δὴ φοβερὸς ἐκείνῳ ῥαβδοῦχος ἐπιστάς, βαρεῖαν κατήνεγκεν ἐπὶ κεφαλῆς τὴν πληγὴν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν πρώτην οὐκ ἐνεγκὼν, ἀλλὰ σκοτοδινίας μεστὸς καταστάς, πίπτει τοῦ ἵππου. Θεῷ δὲ μέλλειν οὐκ ἔην, ἀπαξ ἀναστῆσαι νεκρωθεῖσαν τὴν Ῥωμαίων ἡγε- 20 Εμονίαν βεβουλημένῳ. διὸ δὴ καὶ ἀνήγαγεν αὐτὸν ἐκ λάκκου ταιλαιπωρίας καὶ ἀπὸ πηλοῦ ἰλύος, καὶ ἔστησεν ἐπὶ πέτραν τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ ὁ νεκροῦ δίκην τοῦ ἵππου πεσῶν, αἰφνιδίως ἀναστάς, μεστὸς μαρμαίκοῦ τινος καὶ ἐνθουσιώδους ὁρμήματος, παραδόξως περιτρέπει τὴν ἀπώλειαν τῷ βαρβάρῳ. τὸ ἑαυτοῦ 25

9. Verba αὐτ. — ὁσμ. add. A.

insigni fortitudine primum perruperunt, caesisque resistentibus ad extremum usque agmen penetrarunt: rursusque conversi adeo strenue rem gesserunt, ut iam et funditores et sagittarii Persarum, quod cominus pugnabatur, inutiles essent. Sed nec Imperatorii milites cessabant: quin et ipsi hostiles legiones seorsim aggressi fortia facinora edebant: donec hostes unanimi consensu, clamore sublato, impetum in Latinos fecerunt, atque in medio circumventos, multitudine freti, non sine magna strage suorum ceciderunt. Deinde nostros aggressi, alios occiderunt, alios in fugam verterunt. (II.) At Turcorum dux Sultanus Iathatines, omnibus omissis et praeteritis, ipsum quaerebat Imperatorem: illumque, vi patefacta via, magnitudine et robore corporis superbus invadit, et, velut lictor quidam metuendus imminens, gravem eius capiti ictum infligit. Imperator autem primo ictu non tolerato, sed vertigine oborta, ex equo delabitur. Neque vero Deus, semel restituere mortuum Romanorum imperium volens, cunctari poterat. Quare illum e lacu miseriae et e luto coeni eduxit, pedesque eius in rupe collocavit, ut qui instar mortui ex equo deciderat, idem statim erectus ac veluti furore quodam divinoque impetu concitatus, praeter omnem opinionem exitium in Barbari caput converteret. Stricto enim

γὰρ αὐτίκα ξίφος γυμνώσας, ἐκθερίζει ῥαδίως τοὺς ἐμπροσθίους
 πόδας τοῦ βαρβαρικοῦ ἵππου, καὶ ῥίψας τὸν ἐπιβάτην σουλτάν,
 ἐκτέμνει τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν, καὶ κατὰδηλον τῷ δόρατι μειωρή-
 σασ ποιῆ τοῖς τῶν βαρβάρων στρατεύμασι. τοῦτο τῆς τῶν Ῥω-
 5 μαιῶν σωτηρίας τε καὶ συστάσεως ἀρχὴ καὶ κατάστασις γίνεται
 πρώτη, ἕξιν γε θεῷ τῷ πάντων ταμίᾳ, ὅποσα τὴν ἀνθρωπίνην
 ὑπερπέπαικε δύναμιν. οἱ μὲν γὰρ βάρβαροι τρόμον καὶ δέους πλη-
 ρώσαντες ἑαυτοὺς, προτροπάδην ἔφευγον, τὴν ταχίστην ὀπίσω
 ἀπαλλαττόμενοι. ὁ δὲ βασιλεὺς παραδόξως μὲν τῶν μεγάλων
 10 τούτων κινδύνων ἀπηλλαγμένος, παραδοξότερον δ' αὖθις γενι- B
 κηκῶς, τροπαιοῦχος τὴν Ἀντιόχειαν εἰσεισι, πολλὰς ἀπονέμων
 ἐκ μέσης ψυχῆς τῷ θεῷ τὰς εὐχαριστίας. (Γ.) Οἱ δὲ βάρβα-
 ροὶ πρεσβεύονται πρὸς τὸν βασιλέα εὐθὺς καὶ σπονδὰς αἰτοῦν-
 ται καὶ λαμβάνουσιν, οὐχ οἷαι βουλομένοις ἐκείνοις ἦσαν, ἀλλ'
 15 οἷαι καὶ μάλα ἀσμένῳ τῷ βασιλεῖ· συνείληφε μέντοι ὁ βασιλεὺς
 τοῖς πολεμίοις συνόντα καὶ τὸν ἑαυτοῦ πενθερὸν, Ἀλέξιον τὸν C
 βασιλέα· καὶ καταγαγὼν αὐτὸν ἐς Νίκαιαν πόλιν, μοναδικὸν C
 περιέβαλε σχῆμα· κἄπειτα ἐπιμελῶς πάντα ὅποσα χρειώδη αὐτῷ
 ἔξεπόριζεν. ἐν τούτοις γε μὴν ὁ βασιλεὺς, τελευτησάσης τῆς συ- A. C. 1219
 20 ζύγου, ἄγεται εἰς δευτέραν γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν τοῦ τηρικαῦτα
 τῆς Βυζαντίδος βασιλεύοντος Ῥομπέρτου· ἧ καὶ οὐ μακρὸν συνε-
 βίω χρόνον, οὐδὲ παῖδας ἔτεκεν ἐξ αὐτῆς, εἴτ' ἐκ φύσεως στεί-
 ρας αὐτῆς οὔσης, εἴτε καὶ τῆς μεταβραχὺ τοῦ βασιλέως τελευ-
 τῆς, ὄραν παιδοτοκίας οὐ παρασχούσης αὐτῇ. τρία γὰρ ἔτη
 25 συνώκησε ταύτη.

ense barbarici equi pedes anteriores facile demetit, prostratoque Sultano
 caput amputat, atque illud hasta sursum elatum Barbaris exercitibus osten-
 tat. Ea res Romanis prima salutis occasio et consistendi causa extitit,
 adiuvante scilicet Deo, rerum omnium, quae humanas vires superant, mo-
 deratore. Nam Barbari metu et tremore correpti, effuse fugiebant et ce-
 lerrime retro se recipiebant. Imperator vero mirabiliter magnis illis peri-
 culis ereptus, maioreque miraculo victoria potitus, triumphans Antiochiam
 ingreditur, ex intimo pectore gratias agens Deo. (III.) Barbari autem
 statim missis ad eum legatis pacem petunt atque impetrant, non qualem
 ipsi cupiebant, sed quae Imperatori optatissima esset, qui et socerum suum
 Imperatorem Alexium, in hostili exercitu comprehensum Nicaeamque per-
 ductum, monastico habitu induit: deinde omnia necessaria benigne ei sup-
 peditat. Interim coniuge mortua, Imperator consobrinam Roberti, qui tum
 Byzantii imperabat, uxorem secundam ducit: quam et ipsam non diu in
 matrimonio habuit, nec ex ea liberos suscepit, sive quod natura sterilis
 esset, sive quod Imperatoris obitus brevi subsecutus ei pariendi tempus
 negavit. Nam is cum ea tribus annis fuit.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ
ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ Β.

NICEPHORI GREGORAE
BYZANTINAE HISTORIAE
LIBER SECUNDUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Τέλος τῆς τοῦ Λάσκαρι βασιλείας καὶ ἀρχὴ τῆς Ἰωάννου τοῦ Δούκα. Περὶ Θεοδώρου τοῦ Ἀγγέλου τοῦ τῆς Θεσσαλίας κρατοῦντος. Περὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Βουλγαρίας τῆς καὶ Ἀχιίδος λεγομένης. Περὶ τοῦ νέου Ἀσάν Ἰωάννου τοῦ τῶν Βουλγάρων ἀρχοντος. Περὶ τῆς ναυτικῆς τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Δούκα δυνάμεως. Περὶ τῆς ἐπιγαμβρεύσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀσάν. Περὶ Σκνθῶν. Περὶ τῆς εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν ἐφόδου τῶν Σκνθῶν. Περὶ τῆς ἐπὶ τὴν Ἀσίαν ἐφόδου τῶν Σκνθῶν. Περὶ τῆς πρὸς τὸν βασιλέα πρεσβείας τῶν Τούρκων καὶ τοῦ λιμοῦ αὐτῶν. Περὶ τῆς βασιλίδος Εἰρήνης, ὅπως ἐκηρυχθῆται τοῦ Ἰππου. Ὅπως τελευτησάσης τῆς δεσποίνης Εἰρήνης ἠγάγετο ὁ βασιλεὺς ἕτερον. Ἐκστρατεία τοῦ βασιλέως κατὰ τοῦ ἀποστάτου Μιχαῆλ τοῦ Θεσσαλοῦ. Περὶ τῆς νόσου καὶ τελευτῆς τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Δούκα.

ARGUMENTUM BOIVINI.

Mortuo Lascari succedit gener Ioannes Ducas. Imperatrix vidua, marito non diu superstes. Theodori Lascaris elogium. Laus Ioannis Ducae cum Theodoro comparati. Robertus imperator Byzantinus. Alexius et Isaacius Lascares praelatum sibi Ducam aegre ferunt. Latino-rum armis adiuti a Ioanne Duca vincuntur. Latini Asiaticas urbes amittunt (Cap. 1). Theodorus Angelus Michaëli fratri succedit. Imperii sui fines promovet. Thessalonica ipsa potitur, absente Montisfer-rati Marchione. Imperator inauguratur ab archiepiscopo Bulgariae prae-ter morem legitimum. Prima Iustiniana cur dicta sit Bulgaria. Bulga-rorum origo, migratio et varia fortuna. Theodorus Angelus provincias a Latinis, Bulgaris et Scythis desolatas, impune percidit. Omnia By-zantium usque vastat. Rerum status miserabilis (2). Ioannes Asan Bul-garus Theodorum Angelum acie vincit, capit, excaecat. Ioannes Ducas classem instruit. Insulas maris Aegaei et Rhodum occupat. In Europam transit. Multis urbibus potitur. Pacem inicit cum Bulgaris. Asanis fi-

liam filio suo uxorem iungit. Ternobi episcopus Metropolitanæ iurisdictioni subesse desinit. Imperator, omnibus a Byzantio ad Strymonem urbibus receptis, Nicæam revertitur (3). De rebus Scythicis. Earum notitia necessaria. Scytharum regio. Vitæ genus. Moderatio. Iustitia, aliaque virtutes. Varia nomina. Scythæ, divinæ indignationis ministri. Multas provincias variis temporibus vastarunt. Mores eorum apud quos consederint, asciscunt. De Scythis Europæis, veteri Scythiæ proximis. Scytharum migrationes in Asiam. In Europam. In Africam ipsam. Scythia cur a nemine subacta. Cur aliarum gentium facile victrix (4). Hyperborei Scythæ ad Caspium mare descendunt. Mors Sitzischanis eorum ducis. Huius filii Chalaus et Telepugas exercitum dividunt. Telepugas in Europam suos ducit. Plurimas gentes subigit. Scythæ Comani Scytharum Hyperboreorum metu Istrum traiciunt. A Joanne Duca benigne excepti. In Romanas legiones referuntur. Iisdem sedes in Europa et in Asia assignatae. Altera pars Hyperboreorum Scytharum, secuta Chalaum ducem, ad Taurum montem hibernat. Eius montis descriptio. Scythæ in Indiam usque penetrant. Hinc retro conversi citeriores provincias pervadunt. Demum in Mesopotamia sedem figunt. Eorum imperator quietis impatiens Persas, Parthos et Medos per Satrapas subigit. Imperium litoribus maris terminare constituit. Scythæ aurum ac delicias primo negligunt: deinde communi naturæ humanæ vitio degenerant. Victis tributa imponunt. Assyriorum ac Persarum consuetudine mansuescunt. Eorum religionem, habitum ac ritus omnes amplectuntur (5). Scytharum vicinia Turcis et Arabibus suspecta. Turcorum legatio de pace ad Ioannem Ducem. Eius faciendæ necessitas par utrimque. Pax inita quam utilis rei Romanæ. Agrorum cultu et rei pecuariæ cura imperator sibi et pauperibus consulit. Cognatis et aliis nobilibus, idem ut faciant auctor est. Quo consilio. Quantæ inde divitiæ. Fames apud Turcos. Romani illorum pecunia ditescunt. Ex ovis venditis corona imperatricis, dicta Ovata. Edictum imperatoris, ne quis vestibus utatur extra imperii fines quaesitis. Poena addita. Aequitas eius legis (6). Imperatrix Theodori mater ex equo lapsa desinit liberos parere. Rempublicam praeclare cum marito administrat. Tempia ab utroque exstructa. Aedes curandis alendisque pauperibus assignatae. Moritur Irene. Imperator viduus Annam Alemanam, sororem Manfredi Siciliae regis, uxorem ducit. Marcesinam, Annae magistram et educatricem, perditæ amat. Imperatoriis insignibus ornari patitur. Uxori ipsi præfert. Conscientiæ stimulis urgetur. Monachi Marcesinam templo excludunt iussu præpositi Blemmydæ. Huius elogium. Ut Marcesinam semper insectatus sit. Mulier irata et aulici assentatores Blemmydam criminantur. Imperator seipsum damnat et culpam suam deplorat (7). Michaël nothus, Thessaliæ et Aetoliæ princeps. Quatuor filiorum pater. Mariam imperatoris neptem sponsam ambit filio suo Nicephoro. Sponsalium celebratio. Idem statim rupto foedere urbibus Thraciæ imminet. Imperator exercitum cogit. Urbes adventu suo alias confirmat, alias recuperat. Foedus cum Michaële renovatum. Despotæ dignitas ei concessa: item eius filio ob affinitatem. Michaël Palæologus affectati imperii accusatur. Purgat se iureiurando. Milites in hiberna dimissi. Imperator in Asiam reversus morbo corripitur. Aegrotat annum integrum. Moritur. Sepelitur. Ubi. Qua ætate. Quo imperii anno. Aetas Theodori filii eius (8).

- A. M. 6730
ad
6763
Imp. Ioann.
Ducae.
- ά. Ὁκτωκαιδεκα δὲ βασιλεύοντι τούτῳ παρεβόησαν ἔτη, καὶ τὸν παρόντα βίον ἀμείβει, διάδοχον τῆς βασιλείας καταλειποῦς τὸν ἐπὶ θυγατρὶ Εἰρήνῃ γαμβρὸν Ἰωάννην τὸν Δοῦκαν. ἄρξην γὰρ ἦν αὐτῷ παῖς οὐδεὶς. καταλέλειπται δὲ ἡ βασιλὶς, μικρὰ δὲ τῆς βασιλείας ὀναμένη, τοῦτο μὲν καὶ διὰ τὴν ἀπαίδαν, τοῦτο δὲ καὶ ὅτι μικρὸν ἐπιβιοῦσα τετελεύτηκε καὶ αὐτή. ὁ μὲν οὖν P. 13 βασιλεὺς Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις, ὄξυς μὲν ἦν τὴν ὁρμὴν καὶ ἀνυπόστατος· καὶ πλείστας μὲν προκεκινδύνευκε μάχας, πλείστας δ' ἀνώρθωσε πόλεις καλλίσταις οἰκοδομαῖς καὶ πολλοῖς ἀναλώμασιν, ἀνασοβῶν καὶ ἀναχαιτίζων διὰ τούτων τὴν τῶν Λατίνων 10 ὁρμὴν. ἀλλ' ἐκβιδήλευεν αὐτήν, ἀωρία πολλάκις ἐς τὰ πράγματα χρώμενος. (B.) Ὁ δὲ γαμβρὸς καὶ διάδοχος Ἰωάννης ὁ Δούκας, σύνεσιν πλουτῶν φυσικὴν καὶ τρόπων εὐστάθειαν καὶ Ββεβηκὸς ἦθος, κάλλιστα τὴν ἀρχὴν διέθυνε καὶ ἐκόσμη· καὶ τοῖς τε Ῥωμαίων πράγμασι καὶ στρατεύμασι πλείστην ἐν βραχεῖ τὴν 15 ἐπίδοσιν ἐδεδώκει κατὰ τὸ ἐκατέροις ἀνάλογον, μήτε πρὸ βουλῆς V. 11 ἐργαζόμενος οὐδὲν, μήτε μετὰ τὴν βουλὴν ἀμελῶν οὐδενός· ἀλλὰ πάντα μέτρῳ καὶ κανόνι διδοὺς καὶ καιρῷ τῷ προσήκοντι. ἀλλὰ φαίη ἂν τις εὐστόχως, ὡς καιρὸς ἐκεῖνος τὴν Θεοδώρου τοῦ βασιλέως ὄξεϊαν ἐζήτει ὁρμὴν· τοιγαροῦν καὶ ξυνεβόηκεν· ὁ δ' 20 Cεφεξῆς χρόνος τὴν τοῦ βασιλέως Ἰωάννου εὐστάθειαν· τοιγαροῦν καὶ συνέδραμεν. ὁ γὰρ ἐξ οὐκ ὄντων τὰ ὄντα διαπραττόμενος κύριος, προσήκοντας καὶ τούτους εὔρε τοὺς ἄνδρας, ὁπότε φθαρεῖσαν καὶ τεθνηκυῖαν ἀναστῆσαι βεβούληται τὴν τῶν Ῥω-

1. Lascaris octodecim annis in Imperio exactis, vitam cum morte commutavit: Ioanne Duca, qui filiam eius Irenen in matrimonio habebat, successore designato. Masculam enim prolem nullam susceperat. Relicta est et Imperatrix, parum imperio fortunata, tum propter orbitatem, tum quia marito non diu superstes fuit. Caeterum Imperator Lascaris ita acer fuit, ut eius impetus sustineri non posset: et multorum praeliorum pericula expertus est, plurimasque urbes pulcherrimis aedificiis magnisque sumptibus ad retardandum et repellendum Latinorum impetum instauravit. Verum rebus intempestive aggrediendis laudem illam adulterabat. (H.) At Ioannes Ducas, gener et successor eius, vir magno ingenio, animique constantia et morum gravitate insignis, Imperium pulcherrime gerebat atque ordinabat: remque Romanam et legiones brevi tempore plurimum auxit, ut utraeque postulabant, nec antequam consuleret quicquam agendo, nec ubi consulisset, quicquam negligendo: sed omnia certa lege ac modo suoque tempore administrando. Ac vere aliquis dixerit, illud tempus Theodori Imperatoris promptam audaciam postulasse, eamque praesto fuisse: insecutum vero tempus Imperatoris Ioannis constantem gravitatem; proinde et hanc occurrisse. Nam Dominus, qui ex iis quae nihil sunt aliquid facit, tales invenit viros, quales requirebantur, cum perditum et extin-

μαίων ἡγεμονίαν. (Γ.) Ἐν τούτοις μέντοι τοῖς χρόνοις ἦρχε A. C.
 τῶν Βυζαντιῶν Ῥομπέρτος, ὁ τοῦ πρὸ βραχέος τετελευτηκότος 1222
 Ἐρῶῃ ἀδελφιδοῦς. τούτῳ προσεβόησαν οἱ τοῦ βασιλέως Θεο- ad
 δώρου τοῦ Λάσκαρι ἀδελφοὶ (Ἀλέξιος οὗτοι καὶ Ἰσαάκιος) φθό- 1254
 5 ἠν στρατηγούμενοι καὶ ζηλοτυπία μακροῦ, ὅτι μὴ τῆς βασιλείας D
 οὗτοι διάδοχοι γένοιτο, τοῦ βασιλικῆς τέως τυγχάνοντες αἵμα-
 τος οἰκειότεροι, ἢ ὁ κατὰ κῆδος προσαρμοσθεὶς Ἰωάννης· οἱ
 καὶ χρημάτων δωρεαῖς τε καὶ ὑποσχέσεσι στρατὸν Λατινικὸν
 συναθροίσαντες, ὁπόσος τῷ Ῥομπέρτῳ τηρικαῦτα παρῆν (πλεῖ-
 10 στος δὲ οὗτος ἦν, καὶ οὐκ ἀγεννὴς τὰ ἐς ὄπλισιν καὶ ἀνδρίαν E
 πολεμικῆν), ἐξίαισι κατὰ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Δούκα, κα-
 θαιρήσοντες ἴσως αὐτὸν τῆς ἀρχῆς, καὶ μεταθήσοντες ταύτην ἐς
 σφᾶς αὐτούς. καὶ διαβάντες ἐς τὴν Ἀσίαν, τὰς μὲν ναῦς ἀφῆ-
 καν περὶ τὴν Λάμψακον, αὐτοὶ δ' ἀναβάντες εἰς μεσόγειον ἡμέ-
 15 ρας ὁδὸν, ὁπόσῃν Λατίνοις ὑπήκοον πρὸ βραχέος πεποίηκεν ὁ
 Ἐρῶῃς, ἀπαντῶσι τῷ βασιλεῖ τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις ὀπλιζοντι
 κατ' αὐτῶν· καὶ λαμπροῦ συρροαγέντος πολέμου, νικῶνται κατα- F
 κράτος Λατίνοι, καὶ ἅμα ζημιοῦνται καὶ ὁπόσαι πόλεις περὶ τὴν
 Ἀσίαν αὐτοῖς ὑπήρχον τέως ὑπήκοοι. ἀντίκα γὰρ τὸν τῆς Λατι-
 20 νικῆς δουλείας ζυγὸν ἀποβόησασαι, ἔκοντι τῷ βασιλεῖ προσεβό-
 ῶσαν.

β'. Ἐν τούτοις ἀνίσταται τῶν Θεσσαλικῶν βαράθρων νέον P. 14
 κακὸν, ὁ τοῦ Ἀγγέλου Μιχαὴλ ἀδελφὸς Θεόδωρος. διαδεξάμε-
 νος γὰρ θανόντος τοῦ ἀδελφοῦ τὴν ἀρχὴν, ἀνὴρ δραστήριος
 25 καὶ καινὰ δεινὸς ἐπινοῆσαι πράγματα, καὶ αἰεὶ τοῦ πλείονος ἐφιέ-

ctum excitare vellet Romanorum principatum. (III.) Caeterum iis tem-
 poribus Byzantii regnabat Robertus, Herrici paulo ante mortui ex sorore
 nepos. Ad hunc se contulerunt Alexius et Isaacius, Theodori Lascaris
 Imperatoris fratres, invidia et aemulatione aestuantes, quod Imperii suc-
 cessores designati non essent, Imperatorio sanguini coniunctiores, quam
 per affinitatem ascitus Ioannes. Hi pecuniarum largitionibus ac pollicita-
 tionibus coacto Latino exercitu, quantus Roberto tum erat, (qui quidem
 erat maximus et, sive armorum genus, sive bellica fortitudo spectatur,
 haud ignobilis) Ioannem Ducam bello petunt, Imperio deiecturi forsitan,
 atque illud ad se translaturi: profectique in Asiam, classe ad Lampsacum
 relicta, unius diei iter progressi in mediterranea, quae paulo ante Herri-
 cus Latinis subiecerat, Imperatori Romanas copias adversus eos instruenti
 occurrunt. Ibi praelio acri conserto, Latini vi vincuntur, et eas etiam
 urbes amittunt, quae tum iis in Asia parebant. Nam illae statim servi-
 tutis Latinae iugo excusso, ad Imperatorem ultro desciverunt.

2. Interim e Thessalicis barathris novum existit malum, Michaëlis
 Angeli frater Theodorus. Suscepto enim illius defuncti principatu, vir
 strenuus et ingenio ad res novas moliendas habili, idemque plura semper

- A. M. 6730 ad 6763
Imp. Ioann. Ducae.
- μενος, ἐπηύξησε ταύτην ἐς ὅσον πλεῖστον ἦν. ὅσαι γὰρ ἐσπέραι πόλεις τῆ Ἀατίνων ἀρχῆ προὐ μικροῦ δεδουλεύκασι, πάσας, ἐκεῖθεν ἀρξάμενος, ῥᾶστα κατετροποῦτο καὶ μεθίστη πρὸς ἑαυτὸν, ἕως καὶ αὐτὴν ἢ τῆς τῶν Μακεδόνων προκάθηται γῆς ἐχειρώσατο
- B Μεγαλόπολιν τὴν Θεσσαλονίκην, ἀποδημοῦντος τηρικαῦτα τοῦ μαρκεσίου περὶ τὴν πατρίδα Λαμπαρδίαν. αὐτίκα δὲ καὶ βασιλείας ἑαυτῷ περιτίθησιν ὄνομα, καὶ χρίεται βασιλικῶς παρὰ τοῦ τηρικαῦτα τὴν τῆς Βουλγαρίας ἀρχιεπισκοπὴν διυθύνοντος. πλείστοις τε γὰρ ἄλλοις αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἐκ παλαιοῦ τετίμηκεν
- V. 12 Ἰουστινιανὸς, ἑαυτοῦ γεγονῶν πατρίδα, καὶ πρώτην ὠνόμασεν 10
- C Ἰουστινιανήν. καὶ δὴ καὶ αὐτονομεῖσθαι ταύτην ἐς τὸ διηγεῖς προσετετάχει, πλὴν οὐχ ὥστε καὶ βασιλείας χρίειν Ῥωμαίων· τοῦτο γὰρ ἄλλοις ἐφεῖται παρὰ τῶν νόμων. ἀλλὰ διὰ φόβον ἤδη τοῦ κροαννοῦντος Ἀγγέλου, καὶ πρὸς γε ἔτι διὰ κούφότητα καὶ ἀφέλειαν τοῦ τηρικαῦτα διέποντος τὴν ἀρχιεπισκοπὴν, ἐς τοσοῦτον 15
- D ἐπόνυμον ὁ τόπος κεκλήρωται, δηλώσων ἔρχομαι. (B.) Χῶρός τις ἐστὶν ἐς τὰ ἐπέκεινά τε καὶ βορειότερα τοῦ Ἰστρου κείμενος, καὶ ποταμὸς ῥέων δι' αὐτοῦ οὐ μικρὸς· Βούλγαν αὐτὸν ὀνομάζουσιν οἱ ἐγγύριοι· ἀφ' οὗ δὴ καὶ αὐτοὶ τὸ τῶν Βουλγάρων μετε- 20
- E λήφουσαν ὄνομα, Σκύθαι τὸ ἐξ ἀρχῆς ὄντες. ὅψὲ δ' ἐκεῖθεν οὗτοι μετανάσται γενόμενοι τέκνοις ἅμα καὶ γυναῖξιν, ὅποτε τὸ τῆς εἰκονομαχίας νόσημα κατὰ τῶν εὐσεβοῦντων ἐπεχωρίαζε, δια-

4. προκάθηται A., προκαθίσταται W.

appetens, longe lateque fines propagavit. Quotquot scilicet occidentales urbes paulo ante Latinorum regno servierant, eas omnes, inde sumpto initio, facillime vicis sibi que adiunxit: donec amplissimam et totius Macedoniae principem civitatem Thessalonicam subegit, Marchione tum in patriam Longobardiam profecto: statimque sibi Imperatoris nomen asciscit, ac Imperatorio more ab eo, qui Bulgariae archiepiscopus tum erat, inungitur. Nam olim Iustinianus Imperator eam urbem, quod patria ipsius foret, cum aliis multis rebus ornat, tum primam Iustinianam appellaverat, et liberam iurisdictionem ei in perpetuum attribuerat: eo tamen excepto, ne eius archiepiscopi Romanos Imperatores inungerent: quae prerogativa per leges aliis est concessa. Verum Angeli iam rerum per vim potiti metu, et archiepiscopi illius levitate et simplicitate res eo insolentiae devoluta est. Nunc unde locus is Bulgariae nomen sit adeptus explicabo. (II.) Trans Istrum versus Septentrionem locus est, quem fluvius non exiguus, ab incolis Bulga dictus, interfluit: unde et ipsi Bulgarorum nomen obtinuerunt, cum a prima origine Scythae essent. Tandem hi cum uxoribus et liberis illinc profecti, qua tempestate iconomachiae morbus pius infestabat, innumerabili multitudine Istrum traiciunt: et

- βάντες ἄμφω τὰς μετὰ τὸν Ἴστρον Μυσίας, καὶ πάντα λείαν
 Μυσῶν, τὸ θρουλλούμενον, ποιῶντες τὰ ἐν ποσὶ, καθάπερ ἀκροῖς
 ἢ τις κεραννὸς αἰθέριος, οἰκειοῦνται Μακεδονίαν μετὰ τῆς ἐπέ-
 κεινα Ἰλλυρίδος, ἀρεσθέντες τοῖς ἐκεῖσε καλοῖς. καὶ βασιλείου
 5 ἐνδιαίτημα τούτοις εἶναι ἐς τὸ λοιπὸν νενομίσται αὕτη ἡ πόλις,
 ἣν ἀρχιεπισκοπὴν ὁ βασιλεὺς τετίμηκεν Ἰουστινιανὸς, καὶ πρῶ- P. 15
 την ὠνόμασεν, ὡς εἰρήκειμεν, Ἰουστινιανήν. εἶτα τῆς προσηγο-
 ρίας τοῦ ἔθνους ἐκεῖσε διαδοθείσης, Βουλγαρία ὁ γῶρος μετω-
 νομάσθη, καὶ μητρόπολις Βουλγαρίας ἡ πρώτη Ἰουστινιανή.
 10 χρόνοις μέντοι ὕστερον ὁ βασιλεὺς Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτό-
 νος μετὰ πολλὰς τὰς μάχας τέλος ἐξέτριψε καὶ ἐδουλώσατο
 τούτους· καὶ τῆς μὲν χώρας τοὺς ἐναπολειφθέντας ἐξορίστους
 πεποίηκεν ἐν τῇ παρὰ τὸν Ἴστρον κάτω Μυσίᾳ· τὸ δ' ὄνομα,
 καθάπερ ἄλλο τι μνημεῖον ἐκείνων, ἐναπολέλειπται τῇ ἀρχιεπι- B
 15 σκοπῇ. ἀλλ' ἐς τὸ πρότερον ἵχνος τοῦ λόγου φέρε ἐπανακάμψω-
 μεν. (Γ.) Ὁ γὰρ Ἄγγελος Θεόδωρος ἤδη καὶ βασιλεὺς, ὡς
 εἴρηται, καταστάς, ἐδήλου τὴν γῆν, προῖὼν καὶ παρεξελάνων
 καὶ ὑπερβαίνων ὄρους ἄλλους ἐξ ἄλλων αἰ, ἕως ἤλασε μέχρι καὶ
 αὐτῶν τῶν Βυζαντίων πυλῶν κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος ἐρη-
 20 μίαν. αἱ γὰρ Μακεδονικαὶ τε καὶ Θρακικαὶ πόλεις ἐς τέλος ἐξέ- C
 καμον, συχνὰς ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ καὶ δεινὰς ὑπομείνασαι τὰς αἰ-
 χμαλωσίας, νῦν μὲν τῶν Λατίνων, νῦν δὲ τῶν Βουλγάρων, καὶ
 τῶν Σκυθῶν. τί γὰρ οὐκ ἂν ἔδρασαν ἔθνος αἰμοβόρον οἱ Σκυ-
 θαι Χριστιανοῖς ἐπιβροίσαντες ἀπηνῶς; οἱ δὲ Λατίνοι οὐδὲν ἡμε-

utramque Mysiam ab Istro usque pervagati, obvia quaeque Mysorum prae-
 dam faciunt, ut fertur proverbio. Tum locustarum more aut fulminis
 instar Macedoniam cum ulteriore Illyria occupant, oblatis ibi commodis
 contenti; ac regia sedes eorum deinceps urbs ea esse coepit, quam Iu-
 stinianus Imperator Archiepiscopatus honore primaeque, ut diximus, Iu-
 stiniana nomine ornavit. Post appellatione gentis illic vulgata locus ipse
 Bulgaria dictus est, et Bulgariae quoque Metropolis Prima Iustiniana.
 Interiecto demum tempore Basilius Imperator, cognomento Bulgaroctonus,
 hos post multa praelia penitus attrivit et subegit: ac eos qui superfue-
 runt, inde exterminatos, in Mysiam inferiorem ad Istrum transtulit. No-
 men tamen, velut aliud quoddam eorum monumentum, in Archiepiscopatu
 haesit. Sed age illuc revertamur, unde deflexit oratio. (III.) Angelus
 Theodorus Imperator, ut dictum est, constitutus, ulterius progrediendo
 et evagando et alios atque alios limites superando, agros vastabat, do-
 nec ad ipsas usque Byzantii portas nemine prorsus resistente pervenit.
 Nam Macedoniae et Thraciae urbes prorsus exhaustae erant, crebris at-
 que atrocibus exiguo tempore direptionibus vexatae, nunc a Latinis, nunc
 a Bulgaris et Scythis. Quid enim non fecissent gens sanguinaria Scythae
 Christianis crudeliter oppressis? Latini vero Scythis adeo clementiores

- A. M. 6730 ad 6763
Imp. Ioann. Ducae.
- ρώτερον τῶν Σκυθῶν διετεθήσαν, ὅτι μὴ καὶ πολλῶ τῷ μέτρῳ τὴν Σκυθικὴν ἀπήγειαν ὑπερέβησαν. καὶ οὐχ ἅπασι τοῖς ταλαιπώροις ἕξ ἑκατέρων τῶν ἔθνῶν τὰ τῆς δεινῆς ταύτης αἰχμαλωσίας ξυνεπεπτώκει παθεῖν, ἀλλὰ καὶ δις καὶ τρίς καὶ πολλάκις.
- D τὸ δὲ νῦν τοῦτο τοῦ Ἀγγέλου μικροῦ πᾶν, εἴ τι ἐλλέλειπται, 5 προσανάλωσε. καὶ ἦν ἰδεῖν οἰκίας κατεσχαμμένας, τείχη περιηρημένα, Λήμνια κακὰ, θρήνους Τρωϊκούς, πολλῶν καὶ παντοδαπῶν κακῶν πανήγυριν.
- V. 13 γ'. Ἐν τούτοις γε μὴν τοῖς καιροῖς ἦρχε τῶν Βουλγάρων ὁ 10 Ε τοῦ πρώτου Ἀσαν υἱὸς ὄνομα Ἰωάννης. οὗτος ὄρων τὸν εἰρημέ-10 νον Θεόδωρον τὸν Ἀγγελον οὐδὲ τῶν Βουλγαρικῶν ἀφίστασθαι πραγμάτων βουλόμενον, ἀλλ' ἤδη κακένοις βαρεῖαν καὶ βλάπτουσαν ἐπάγοντα χεῖρα, συμμάχους ἐκ τῶν Σκυθῶν εἰληφώς, συθρήγγυσιν αὐτῷ πόλεμον ἰσχυρόν, καὶ νικᾷ καὶ χειροῦται τοῦτον
- P. 16 καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττει, τῆς δίκης ὀψὲ περιελθούσης αὐ- 15 τὸν, ὧν τε τὴν νόμιμον περιεφρόνησε τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν, βασιλείας ἑαυτῷ περιθεῖς ὄνομα· καὶ ὧν τοὺς ὁμοφύλους κακοπραγοῦντας ὑπὸ τῶν Ἰταλικῶν καὶ Βουλγαρικῶν ἐφόδων καὶ δακρύων ἄξια πάσχοντας, οὐκ ἠλέησεν, ἀλλὰ δυστυχήμασι δυστυχήματα προσετίθει καὶ φόνους φόνους. (B.) Ἦδη δὲ καὶ ὁ βασι- 20 λεὺς Ἰωάννης ἐπὶ μέγα δυνάμειος ἠΰξησε τὰ Ῥωμαίων πράγματα,
- B δεξιὸς οἰκονόμος φανείς καὶ κυβερνήτης ἄριστος τῆς ἡγεμονικῆς τῶν Ῥωμαίων ὀλκάδος. ναῦς τε γὰρ μακρὰς κατεσκευασκῶς οὐκ ὀλίγας, ναυστολεῖ πρὸς τὰς κατὰ τὸν Αἰγαῖον νήσους, καὶ πά-

14. καὶ χειροῦται] καὶ add. A.

non fuerunt, ut illorum immanitatem longo intervallo superarint. Neque semel miserī illi ab utraque gente dirae huius praedationis incommoda passi sunt, sed bis et ter et saepius. Tum vero haec Angeli grassatio, si quid reliqui fuit, id fere totum absumpsit. Itaque domos eversas, moenia diruta, Lemnia mala, Troianas naenias, omnis denique generis malorum spectaculum videres.

3. His temporibus imperabat Bulgaris primi Asanis filius Ioannes. Is cum Angelum Theodorum ne Bulgaricis quidem rebus abstinere velle cerneret, sed iam illis quoque infestam et hostilem manum intentare, Scythicis auxiliis accersitis acre cum illo praelium committit, illique victo et capto oculos effodit: vindicta tandem illum assecuta, tum ob ludibrio habitam Romani Imperii legitimam auctoritatem, cuius sibi nomen usurparat: tum quod populares suos Italicis et Bulgaricis impressionibus afflictos et deplorandis malis affectos adeo non miseratus fuerat, ut etiam calamitates calamitatibus, caedes caedibus cumularet. (H.) Iam vero et Imperator Ioannes Imperii Romani vires multum auxerat, callidi scilicet dispensatoris, et optimi reipublicae gubernatoris officio functus. Nam haud paucis longis navibus, quas aedificarat, ad Aegaei maris insulas ap-

σας ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ λαμβάνει, Λέσβον καὶ Χίον, Σάμον τε A. C.
 καὶ Ἰκαρίαν καὶ Κῶ καὶ ὅσαι ταύταις εἰσὶ προσεχεῖς· οὐ μόνον 1222
 δὲ, ἀλλὰ διαβὰς καὶ ἐς Ῥόδον, ἐγκρατῆς καὶ αὐτῆς ἀνα- ad
 δείκνυται. ἐπεὶ δ' ὁ μὲν βασιλικὸς στόλος οὕτω θαλαττοκρατῶν 1254
 5 ἦν, ἐν δ' Ἀσίᾳ τὰ Περσικὰ στρατεύματα ἔμενον ἀτρεμίζοντα, τὰ C
 δὲ Λατίνων καταβραχί τε ὑπέρθε καὶ ἀσθενῶς εἶχεν, ἔγνω δια-
 βιβάζειν ἤδη τὰ τῆς Ἀσίας ὄπλα καὶ ἐς τὴν Εὐρώπην ὁ βασιλεὺς,
 ἐλευθερώσων τὰς ἐκεῖ ταλαιπώρους πόλεις τῆς τε Βουλγαρικῆς
 καὶ Ἰταλικῆς χειρός. καὶ δὴ διαβὰς τὸν Ἑλλήσποντον ἅμα ἦρι,
 10 εἰσβάλλει πρῶτον ἐς τὴν Χερσόνησον, καὶ κείθεν τὴν ὄμορον ἐπόρ-
 θει καὶ ἔκαε χώραν, εἰς ἐκπληξιν τῶν ἐν ταῖς τῶν φρουρίων ἀκρο- D
 πόλεσι Λατίνων. εἶλε δὲ καὶ πλείστας τῶν παραλίων πόλεων,
 Καλλιούπολιν τε καὶ Σηστόν καὶ τὴν τῶν Καρδιανῶν καὶ ὀπό-
 σαι τῶν ἀστυγειτόνων ἦσαν, τὰς μὲν βία καὶ μηχανήμασι, τὰς
 15 δὲ προσχωρούσας ἐκοντί. (Γ.) Ἐν τούτοις δ' ὄντος τοῦ βασι-
 λέως, ἦκουσι πρόσβεις ἐκ Βουλγάρων σπονδῶν τε εἴνεκα, καὶ
 ἅμα ἐπὶ τῇ θυγατρὶ τοῦ Ἀσῶν Ἑλένη τὸν τοῦ βασιλέως υἱὸν
 Θεόδωρον γαμβρὸν ἐξαιτούμενοι. ταῦτα ἀσμένῳ τῷ βασιλεῖ ἡγ- E
 γέλλοντο καὶ ἅμα ἐθέλοντι· οὐ γὰρ ἠθέλεν ἐν ἄλλοις μεῖζοσι
 20 περισπώμενος ἀντίπαλον ἔχειν αὐτὸν, οὕτω τοῖς παριστρίοις
 ὁμοροῦντα Σκίθαις, καὶ ἅμα αὐτοῖς, ὅποτε βούλοιο, ἐπελαύ-
 ροντα, καὶ ὅσα ἐν ποσὶ, χειμάρροισι δίκην, παρασύροντα. ταύ-
 τη τοι καὶ τελεσιουργὰ τὰ τῆς πρεσβείας εὐθὺς ἦσαν καὶ ἅμα
 τὰ τοῦ κήδους. καὶ συνελθόντες περὶ Χερσόνησον ὁ τε βασιλεὺς

pulsus, eas omnes brevi tempore capit, Lesbum, Chium, Samum, Icariam, Con, quaeque his finitimae sunt. Nec his contentus Rhodum proficiscitur, et eam quoque potestati suae subiicit. Cum vero Imperatoria classis ita mare obtineret, et in Asia Persici exercitus quiescerent, Latino- rum autem vires fluxae et caducae paulatim minuerentur, iam Imperator arma ex Asia etiam in Europam transferre constituit, ut illic miseris urbes a Bulgarica et Italica manu liberaret. Igitur ineunte statim vere, transmissa Hellesponto, primum in Chersonesum irrumpit. Deinde finitimam regionem vastat et incendit, ad perterrefaciendos Latinos qui castellorum arces tuebantur. Capiturque plurimas urbes maritimas, Calliopolim, Sestum et Cardianorum civitatem caeterasque illis vicinas, partim vi et machinis, partim deditione. (III.) Imperatore his rebus occupato, e Bulgaria legati veniunt, tum pacis expetendae causa, tum ut Imperatoris filio Theodoro Helenae Asanis filiae nuptias offerrent. Quem nuncium Imperator laetus et cupidus accepit. Nolebat enim, aliis gravioribus negociis distractus, illum adversarium habere, Scythis trans Istrum positus adeo vicinum, illisque ascitis quoties libitum esset irruentem, et torrentis in morem obvia quaeque secum abripientem. Hac igitur de causa legatio statim rata fuit simulque affinitas. Congressi ergo circa Cherso-

A. M. καὶ ὁ Ἀσάν, συζευγνύουσιν Ἑλένη τῆ τοῦ Ἀσάν θυγατρὶ δεκαε-
 6730 τεῖ οὔσῃ τὸν τοῦ βασιλείως υἱὸν Θεόδωρον τὸν νέον Λάσκαριν,
 ad μήπω ἐς τὸν ἔφηβον παραγγέλλαντα. τηριζαῦτα δὲ καὶ ὁ τοῦ
 6763 Τερνόβου ἐπίσκοπος αὐτονομίαν λαμβάνει διηγεκῆ, τῷ τέως ὑπὸ
 Imp. Ioann. F τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς πρώτης τελῶν Ἰουστινιανῆς, διὰ τὴν τοῦ 5
 Ducae. V. 14 ἔθρους ἐκεῖθεν ἀρχαίαν συγγένειαν. (A.) Ὁ δὲ βασιλεὺς, θέρους
 ἐπιγενομένου, τὰς Θρακικὰς τε καὶ Μακεδονικὰς περιέεισι πόλεις,
 P. 17 ἀρξάμενος ἀπ' αὐτῶν, ὡς εἰπεῖν, τῶν Βυζαντίων πυλῶν, καὶ
 ἐπελάσας ἄχρι Στρυμόνος, καὶ οικειοῦται πάσας, ἔτι ἰσταμένου
 τοῦ φθινοπώρου. καὶ οὕτω πάντα σκοπὸν διαθέμενος, αὐτὸς τε 10
 εἰς Νίκαιαν ἀνεχώρησε, καὶ τὸν στρατὸν ἀφῆκεν ἐς τὰ οἴκοι δια-
 χειμάσοντα.

δ'. Ἐνταυθοῖ δὲ γενομένῳ τῆς ἱστορίας, οὐκ ἀρεστόν μοι
 B ἔδοξεν εἶναι σιγῇ παρελθεῖν τὰ περὶ Σκυθῶν, ἐν τούτοις τοῖς
 χρόνοις ἐπιδραμόντων Ἀσίαν τε καὶ Εὐρώπην. βιάσεται γὰρ ἡμᾶς 15
 ὁ λόγος προῖὸν εἰς τὰ αὐτῶν πολλάκις ἐμπίπτειν διηγήματα,
 καὶ χρεῶν ἀνακεφαλαιωσαμένους ἡμᾶς, καθόσον οἶόν τε, διαλευ-
 κᾶναι τὰ περὶ αὐτῶν, καὶ ἐναργέστερα παραπέμψαι ταῖς ἐφεξῆς
 ὑποθέσεσιν, ἵνα μὴ αὐτοὶ γε εἰδότες, εἶτα ἐπὶ τῶν οὐκ εἰδόντων
 C ὡς εἰδόντων διεξιόντες, ἁμαρτάνειν ποιῶμεν αὐτοὺς ταῖς ἐπιβολαῖς 20
 τῶν ἐννοιῶν, καὶ συχνὰ μεταβαίνειν ἐξ ἑτέρων εἰς ἕτερας ἀνα-
 τροφὰς, ὥσπερ αἱ κνηγετικαὶ κύνες, ὁπότε τὰς τῶν λαγῶν
 ἰχνηλατοῦσι νομάς, συχνὰ τὴν ὄψιν πρὸς ἕτερον ἐξ ἑτέρων ἰχνη
 μετάγουσαι. (B.) Ἐθνος ἐστὶ πολυανθρωπότατον, βορειοτέ-

4. τῶ] τὸ W. in mg.

nesum Imperator et Asan, Helenam Asanis filiam decem annos natam Imperatoris filio nondum puberi Theodoro Lascari iuniori coniungunt. Tunc etiam Ternobi episcopus liberam iurisdictionem in perpetuum impetrat, cum ad id usque tempus primae Iustinianae archiepiscopo, propter veterem illius gentis cognationem, paruisset. (IV.) Imperator vero secuta aestate Thraciae et Macedoniae urbes circuit, ab ipsis, ut ita dicam, Byzantinis portis auspicatus, et ad Strymonem usque progressus omnes autumnii initio recuperat: et sic, omnibus quae voluerat expeditis, Nicaeam recedit, militibus domum ad hibernandum dimissis.

4. Postquam autem ad hunc historiae locum ventum est, non praetereundi silentio visi sunt Scythae, qui his temporibus Asiam et Europam sunt pervagati. Nam progressu orationis saepe illorum mentio incidet. Quare breviter, quantum fieri potest, oportet nos eorum res declarare, et ad intelligenda ea, quae sequuntur, luculentiorum earum notitiam praemittere; ne ea, quae ipsi scimus, iis qui nesciunt, quasi scirent, narrando, efficiamus ut ii adhibitis commentis a vero aberrant, et alias ex aliis coniecturas sequantur, veluti canes venatici, qui leporibus vestigandis nares ad alia atque alia vestigia transferunt. (II.) Gens est populo-

ραν πολλῶ τὴν οἰκῆσιν ἔχον ἢ κατὰ πᾶσαν τὴν καθ' ἡμῶς οἰ- A. C.
 κουμένην, οὐδαμῶς μὲν ἐς ἀκρίβειαν ὑπὸ τὸν ἀρκτικὸν πόλον, 1222
 παρὰ τοὺς ἀρκτικωτάτους δ' οὖν ὅμως ἐνδιαιωόμενον παραλλή- ad
 λων ἀπάντων, ὅποσοι τὴν οἰκουμένην ἅπασαν περιγράφουσιν, ὡς 1254
 5 οἱ τὰς παλαιὰς τε ἱστορίας συνθέντες παρέδωσαν τοῖς ἐπιγενομέ- D
 νοις ἡμῖν, καὶ αὖ ἡμεῖς, καθόσον ἐξῆν, ἐκ τῆς τοῦ χρόνου
 ξυνήκαμεν πείρας. τούτους γαλακτοφάγους μὲν καὶ ἀβίους καὶ
 δικαιοτάτους ἀνθρώπων Ὅμηρος ἔφησεν· ἐν τούτοις γὰρ οὐ μα-
 γείρων μαγγανεία, οὐδὲ τραπέζης ἐπιενόηται πολυτέλεια. φητη-
 10 κομίαι δὲ καὶ ἀρόσεις γῆς, οὐδ' ἐν ὀνείροις, ὅ τί ποτέ εἰσι, E
 ἐφαντάσθησαν. ἀλλὰ τροφή μὲν αὐτοῖς ἢ τῆς γῆς αὐτοφύτης
 πόα, καὶ τὰ τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν ἄλλων βοσκημάτων αἵματά
 τε καὶ σώματα. καὶ εἴ τι δὲ τῶν ἀγρίων ζώων καὶ πετεινῶν ἀλω-
 τὸν αὐτοῖς γένοιτο, καὶ τοῦτο δ' αὐτοῖς αὐτοσχέδιός ἐστι τροφή.
 15 ἔνδυμα δ' ἀποιήτον, τὰ τῶν ζώων δέρματα. ἄργυρος δὲ καὶ
 χρυσὸς καὶ μάρμαρος καὶ λίθος λυχνίτης, ἴσα καὶ κόνις ἐκείνοις
 ἐστίν. οὐ πανηγύρεις ἐκεῖ καὶ φιλοτιμίας θέατρα, οὐδὲ βουλευ-
 τήρια περὶ ναυστάθμων καὶ τριηραρχιῶν καὶ ἀγορανομιῶν· P. 18
 ἀλλ' εἰρήνη πᾶσα τὸ ἀπὸ τούτων, καὶ βίος πάμπαν ἀστασίαστος.
 20 ὥσπερ γὰρ οἱ τοῖς τῶν ἀνθρώπων σώμασιν ἐπισυμβαίνοντες πυ- V. 15
 ρετοὶ τὰς ἀφορμὰς ἐκ τῆς ὕλης ἔχουσι, καὶ παρὰ τοσοῦτον φλε-
 γμαίνουσι, παρ' ὅσον καὶ ἢ τῆς ὕλης πέφυκε χορηγία· ἐπειδὴν
 δ' ἀσιτία μακρὰ, καὶ ἰατρῶν φαρμακοποσίαι παραλαβοῦσαι τὸ
 σῶμα, τὴν ὕλην πᾶσαν ἐξαναλώσωσιν, αὐτίκα πέπνυται μὲν ὁ B

sissima, magis versus Septentrionem habitans quam ulla aliae nostri orbis:
 et quamvis non prorsus Arctico polo subiecta, in eo tamen sita parallelo,
 qui maxime omnium, quotquot universum orbem circumscribunt, versus
 Septentrionem porrigitur: ut et veterum historiarum scriptores nobis tra-
 diderunt, et nos quantum licuit diuturna experientia comperimus. Hos
 galactophagos et abios et mortalium iustissimos appellavit Homerus.
 Apud eos enim neque coquorum lenocinia excogitata, neque sumptuosus
 mensarum apparatus. Plantatio autem et aratio quid sit, ne per somnium
 quidem unquam viderunt. Illis victus est herba sponte e terra nascens, et
 sanguis ac carnes iumentorum, aliarumque pecudum, feraeque et volucres,
 si quas capere possunt, id quoque ipsis alimentum est fortuitum.
 Vestimentum nulla arte confectum, animalium pelles. Argentum vero,
 aurum, margaritae et lapis lychnites non pluris fiunt quam pulvis.
 Nulli ibi sunt solennes ludī, nulla ambitiosa spectacula, nullae deli-
 berationes de navalibus, trierarchiis et aedilitiis functionibus: sed,
 quod ad haec quidem attinet, pacata omnia et vita seditionum omni-
 no expers. Ut enim febres, quae humanis corporibus superveniunt, e ma-
 teria oriuntur, ac tamdiu vigent, quamdiu illa praesto est: cum vero et
 inedia diuturna et potiones a medicis corpori adhibitae materiam omnem

A. M.
6730
ad
6763
Imp. Ioann.
Ducac.

πυρετός, ἠσθένησε δ' ἢ τοῦ σώματος ἀσθένεια· οὕτω κὰν τοῖς
ἀνθρώποις ἐκείνοις, τῶν πραγμάτων οὐκ ὄντων, ἐξ ὧν φιλονεικίαι
καὶ ἔριδες φύονται καὶ κατ' ἀλλήλων ἐπιβουλαὶ καὶ χύσεις αἰ-
μάτων ἐπινοοῦνται, οὐδὲ δικαστήρια συγκροτοῦνται λοιπὸν, οὐ-
δὲ βουλευτήρια καὶ ἀναγνώσεις νομίμων, οὐδὲ πιθαναὶ γλῶσ-5
σαι, καὶ λόγων διαστροφαὶ, καὶ ἐννοϊῶν λαβύρινοι· ἀλλὰ δι-
καιοσύνη τις αὐτοφυῆς ἐπινέμεται τούτους καὶ ἀνεπίφθονος αὐ-
C τανομία. διὰ μὲν δὴ ταῦτα δικαιωτάτους ἀνθρώπων καὶ Ὀμηρος
τούτους ὠνόμασε. (Γ.) Τὴν γε μὴν προσηγορίαν αὐτῶν δια-
φύως ἡμῖν οἱ πάλαι σοφοὶ διεπόρθμευσαν. Ὀμηρος μὲν γὰρ Κιμ- 10
μερίους αὐτοὺς καλεῖ, Ἡρόδοτος δὲ ὁ τὰ Περσικὰ συγγραψάμε-
νος Σκύθας πολυειδεῖς, ὁ δὲ Χαιρωνεὺς Πλούταρχος Κίμ-
βρους καὶ Τεύτονας, οὐκ οἴχοθεν μὲν, ὀνομάζει δ' ὄν, ὥσπερ
D ἀμφιβάλλον καὶ ἀπιστῶν αὐτὸς ἑαυτῷ. τὴν μὲν γὰρ κυρίαν αὐ-
τῶν προσηγορίαν αὐτοὶ ἂν κατὰ τὴν σφῶν αὐτῶν εἶδεῖν διά- 15
λεκτον. οἱ δ' Ἑλληνικοῖς ὀνόμασιν ἐπ' αὐτῶν χρώμενοι, ἄλλο-
τε ἄλλως, ὡς ἕκαστοι βούλοιντο, τούτους προσαγορεύουσιν, ὀπό-
σοι ἐκεῖθεν χειμάρρον δίξην ἐς τὴν καθ' ἡμῶς οἰκουμένην ἐπιθ-
ρόοντες, ἄλλοτε ἄλλους ἐπιλαμβάνουσι τόπους. ὥσπερ γὰρ εἰσιν
οὐράνια μὲν δαίματα θεόθεν τοῖς ἀνθρώποις ἐπισειόμενα πολλά- 20
E κισ, κερανοὶ καὶ πρηστῆρες καὶ ὑετῶν πλῆθος, ἐλίγεια δὲ, σει-
σμοὶ καὶ ῥήγματα γῆς, ἀέρια δὲ, τυφῶνες καὶ λαίλαπες· οὕτω
καὶ οὗτοι ταμιεύονται τῷ θεῷ, ἀρκτικά τινα, ὡς εἰπεῖν, καὶ
ὑπερβόρεια δαίματα, ὥστ' ἀνθ' ἑτέρας μάστιγος στέλλεσθαι καθ'

5. γλωσσαλγία A. 15. αὐτῶν om. A.

consumpserint, statim et febris desinit et morbus relanguagescit: sic etiam apud illam gentem, cum eae res non sint, e quibus lites et contentiones oriuntur, mutuaeque insidiae et caedes suscipiuntur, neque iudiciis, neque curiis, neque legum recitationibus est opus; ac ne eloquentia quidem verborumque argutiae ac perplexae inventiones locum habent: sed innata quaedam iustitia illos regit et minime invidiosa libertas. Quibus de causis et Homerus eos mortalium iustissimos nominavit. (III.) Eorum vero appellationem scriptores veteres nobis varie tradiderunt. Nam Homerus Cimmericos eos vocat, Herodotus vero, Persicae historiae auctor, Scythas diversos, Plutarchus Chaeroneus Cimbros et Teutonas: non ille quidem suapte auctoritate, sed tamen nominat velut ambigens ac ipse sibi diffidens. Nam propriam suam appellationem ipsi utique sua lingua norunt. Qui vero Graecis nominibus eos appellant, alias aliter suo quique arbitrato illos vocant, quicumque torrentis instar in nostras provincias irruentes alias alia loca occupant. Ut enim terrores saepe hominibus a Deo incutiuntur, de coelo quidem, ut fulmina, incendia et crebri imbres; e terra autem, ut telluris hiatus et quassationes; item ex aëre, ut typhones et nimbi: ita hi a Deo asservantur Septentrionales et Hyperborei quodammodo terrores, ut

ὧν ἂν καὶ ὁπότε ἡ πρόνοια βούλοιο. τούτων τινὲς πολλάκις ἐκεῖ- A. C.
 θεν ἀποσπασθέντες, πολλοὺς ἐλυμήναντο χώρους, καὶ πλείστοις 1222
 ἔθνεσι ζυγὸν δουλείας ἐπήνεγκαν· ὥσπερ ἂν εἰ μέγαν πελά- ad
 γους ἀποτομὴν χεθεῖσα κατὰ προνοῶν πάντ' ἐπικλιζοὶ καὶ πα- 1254
 5 ρασύροι ὁπόσοις ἂν ἐπιδράμοι. (Δ.) Ἄλλ' ἐκεῖθεν μὲν γυμνή- F
 ταί τε καὶ ἄσκειοι ἐξιόντες, εἶτα ἀμείβουσι τὴν δίαιταν, μετα-
 λαμβάνοντες τὴν τῶν τόπων ἐκείνων, ἐν οἷς ἰδρύνουσιν ἑαυτοὺς.
 ὥσπερ γε μὴν οἱ ἐξ ὄρων τῶν μεγίστων ἀναβῆγγνύμενοι ποταμοί,
 καὶ τὸ ῥεῖθρον εἰς τὴν θάλασσαν ἀποπτύοντες, οὐκ εὐθὺς παρὰ
 10 τὴν ἀγριαλίτιδα ψάμμον ἐς ἄλμυρ τὸ πότιμον αὐτῶν ἐξαλλάττου-
 σιν, ἀλλὰ μέχρι πολλοῦ τῆς θαλάττης εἰσρέοντες ἀκοινώνητοι, P. 19
 ἔπειτα ἐσπείσαντο, καὶ τοῦ κράτους τοῖς πλουσιωτέροις παρεχώ-
 ρησαν ὕδασι, οὕτω καὶ τούτων οἱ τὴν ἔγγιστα τῆς πρώτης οἰ-
 κήσαντες Σκυθικῆς, ἀφ' ἧς τὸ πρῶτον ἐβῆσαν, τὴν προτέραν
 15 προσηγορίαν ἐφύλαξαν ἔτι ἀκήρατον, αὐτοὶ γε ὀνομαζόμενοι Σκυ-
 θαι, καὶ ἡ τούτους τρέφουσα γῆ Σκυθική. οὗτοι δ' εἰσὶν, ὅσοι
 τε τὴν ὑπὲρ τὰς πηγὰς τοῦ Ταναΐδος ὤκησαν γῆν, καὶ ὅσοι τὸν
 Ταναΐν· ἔπειτα διαβάντες ἐκεῖθεν, ἐξεχύθησαν ἐς Εὐρώπην, τὰ B
 ἐς ζέφυρον ἄνεμον βλέποντα πλευρὰ τῆς μεγίστης Μαιώτιδος δια-
 20 νεμηθέντες. (Ε.) Μετὰ δὲ μακρὰν μακρῶν αὐδῆς ἐνιαυτῶν πε-
 ρίοδον ἕτεροι, καθάπερ ἐκ μεγάλης πηγῆς τῆς πρώτης ἀποβῆ-
 γέντες Σκυθικῆς, ἐς δύο σχίζονται μοίρας· καὶ ἡ μὲν, τοὺς πρὸς
 τῇ Ἀσίᾳ Σαυρομάτας καταστρέψασα, ἔδραμε μέχρι καὶ ἐς θά-
 λασσαν τὴν Κασπίαν, οἱ καὶ τὴν πάτριον ἤδη ἐκλαθόμενοι κλη- C

5. γυμνῆται A., γυμνοὶ W. 6. μεταλαμβ. A., ἐπιλ. W.

pro alia plaga, quando et in quos providentiae visum fuerit, immittantur.
 Horum aliqui patriis sedibus relictis, multas provincias vastarunt pluri-
 masque gentes iugo servitutis subdiderunt: non secus ac magni maris si-
 nus per declivia effusus, omnia suo cursui obvia inundaret ac prosterneret.
 (IV.) Caeterum cum inde nudi atque inopes exierint, mutata victus ra-
 tionē mores eorum imitantur, apud quos consederint. Quemadmodum ta-
 men e maximis montibus prorumpentia flumina, et in mare influentia, po-
 tabilem suam aquam non in ipsa statim arena littoris in salsuginem conver-
 tunt, sed pura et maris expertia longe profluunt, deinde sociantur, et ab
 aquis copiosioribus vinci se patiuntur; sic ii qui proxime veterem Scy-
 thiam, ex qua primum egressi erant, consederunt, nomen pristinum inte-
 grum servant. Nam et ipsi Scythae appellantur, et terra quae eos alit Scy-
 thia dicitur. Eiusmodi sunt ii, qui ultra Tanaidis fontes, et ad ipsum Ta-
 naim olim habitarunt; postea eo flumine trajecto in Europam effusi, Maeoti-
 dis maximae paludis latera ad occasum spectantia occuparunt. (V.) Post
 multa deinde saecula alii e prima Scythia veluti ex magno fonte erumpentes,
 in duas partes sunt divisi: quarum una, Sarmatis Asianis eversis, ad Cas-
 pium usque mare excurrit: qui patrii nominis etiam obliti, Sauromatae, Mas-

A. M. 6730 ad 6763
 Imp. Ioann. Ducae.
 V. 16

σιν Σαρρομάται καὶ Μασσαγέται ἐκαλοῦντο καὶ Μελάγχλαινοι καὶ Ἀμαζόνες· καὶ ὅσα αἱ δουλωθεῖσαι φυλαὶ κατὰ διαίρεσιν εἶχον ὀνόματα, πάντων καὶ οὗτοι κεκοινωνήκασιν τούτοις, διὰ τὴν ἕξ τὰ ἐκείνων ἤθη δευσοποιόν τε καὶ ἀναπόνιπτον μεταδιαίτησιν.

οἱ δ' ἕξ τὴν Εὐρώπην ἀποκλίναντες, τὴν παρωκεάνειον πᾶσαν 5 καταδραμόντες ἤπειρον, ἕξ τε Σαρμάτας καὶ Γερμανοὺς τὰ ὀνόματα ἤμευραν καὶ αὐτοί. χρόνῳ δὲ ὕστερον καὶ ἕξ τὴν Κελτικὴν ἐμβalόντες καὶ ταύτην οἰκειωσάμενοι, Κελτοὶ τε ἤδη καὶ Γαλάται ἐκλήθησαν. ἕω λέγειν τοὺς ὀψὲ τοῦ χρόνου τὰς Ἀλπεῖς ὑπερβαλόντας καὶ κατὰ τῆς Ἰταλίας αὐθις μυριάσιν ἐκστρατεύ- 10 σαντας πολλαῖς, Τεύτονάς τε καὶ Κίμβρους, αὐταῖς γυναῖξί τε καὶ τέκνοις, οἳ καὶ μόλις μὲν, κατεκόπησαν δ' οὖν ὑπὸ τῶν Ῥωμαϊκῶν δυνάμεων, ὑπάτων τηγικαῦτα καὶ στρατηγῶν τυγχανόντων τοῦ τε Μαρίου Γαῖου καὶ τοῦ Κάτλου Λουτατίου. (5.) Καὶ

Εὐτί δεῖ λέγοντας διατρίβειν, ὅπου γε καὶ Λιβύης αὐτῆς πολλαῖς 15 ἐπέβησαν, τοὺς τε ἐσπερίους καταστρεφάμενοι Ἰβηρας καὶ τὸν κατὰ τὰς Ἡρακλείους στήλας πορθμὸν διαβάντες; αὐτοὶ μὲν γὰρ, ἕφ' οὓς ἂν ἐπελάσωσι, πάντας ὡς τὰ πολλὰ κατατροποῦνται, καὶ τῶν ἄλλων κυριεύουσι τόπων. τὴν δ' αὐτῶν Σκυθικὴν τῶν πάντων οὐδεὶς ἕξ αἰῶνος φαίνεται δουλωσάμενος. τὸ 20 δ' αἴτιον, ὅτι ἐκεῖνοι τὸν ἄβρον καὶ ἐμβριθῆ βίον ἀρχῆθεν ἕξομοσάμενοι, οὔτε σῖτον ἔδουσαν, οὔτ' αἶθοπα οἶνον πίνουσαν, οὔτε γάρην οὔτε γῆν ἀροῦσιν, οὔτε ἄμπελον ἐγεώργησαν πώποτε, οὔτε τῶν ἄλλων σπορίμων ἐπιτηδεύουσιν, ὧν οἱ τῆς ἐνδοτέρας οἰκουμένης καθεστήκασιν τροφίμοι. ἅ τοῖς μὲν Σκύθαις ἐθάσιν οὐ- 25

sagetæ, Melanchlaeni et Amazones vocabantur: et quæ singulæ ab eis domitæ gentes nomina sortitæ fuerant, eadem et ipsi assumpserunt, suo vitæ genere ad illarum mores translato, quasi tinctu quodam profundo et indelebili expressos. Alteri vero versus Europam profecti, et omnem Oceani oram pervagati, Sarmatarum et Germanorum nomina sibi vindicarunt. Denique in Galliam quoque impressione facta, eaque subacta, Celtae et Galatae sunt appellati: ut Cimbros et Teutones taceam, qui multo post Alpibus superatis cum innumerabili multitudine, uxoribus et liberis etiam adductis, Italiam ingressi, vix illi quidem, sed tamen caesi sunt a Romanis exercitibus, Caii Marii et Luctatii Catuli Consulum ductu atque auspiciis. (VI.) Quid multa, cum in ipsam Africam saepe penetrarint, Iberis occidentalibus subactis, et freto Herculis trajecto? Nam quibus arma inferunt, eos omnes plerumque vincunt, et alienis regionibus dominantur. Eorum vero patriam Scythiam nemo unquam ab omni aeo videtur domuisse. In causa est, quod delicatam et luxu diffluentem vitæ rationem ab initio perosi nec frumentum edunt, nec vinum bibunt. Quamobrem neque terram arant, neque vineam unquam coluerunt, neque alias fruges serunt, unde interioris orbis incolæ victitant. Quæ cum Scythis, quippe assue-

σιν ἡδέα καὶ ἡκιστα ἐπαχθῆ, τοῖς δὲ πολεμίοις καὶ μάλα πολέ- A. C.
 μια, οἳ τὰ σκευοφόρα πλείω τῶν μαχίμων ἐπάγονται, καὶ ὅπη 1222
 στρατοπεδεύσειαν, πολλῆς καὶ παντοδαπῆς δέονται τῆς ἀγορᾶς, ad
 ἔν' αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἀνευδεῶς χορηγοῖεν τὰ χρήσιμα. 1254
 5 οἳ δὲ τὸν ἕσκειον καὶ κοῦφον ἀσκοῦντες βίον αἰεὶ, ῥαδίως τὰς Imp. Ioann.
 ἐκστρατείας ποιοῦνται, καὶ τριῶν διὰ μιᾶς ἡμέρας πολλάκις δι- Ducae.
 κην πτηνῶν αἰθερίων περιτρέχουσι γῆν, ἄλλην ἐξ ἄλλης πρὶν P. 20
 ἀκουσθῆναι καταλαμβάνοντες, μηδὲν μὲν ἐπαγόμενοι, πάντα
 δ' οὖν ἔχοντες, ὅσα πρὸς τὸ νικᾶν ῥαδίως ἐφόδια κράτιστα. εἴ-
 10 ναι γὰρ ταυτὶ τότε κατὰ πλῆθος ἐξίεναι μικροῦ καὶ ἀριθμὸν
 ὑπερβαῖνον, τό τε τῆς κινήσεως εὐστροφον καὶ ὀξύτατον, καὶ
 ὃ τούτων μεῖζον, τὸ τελέως ἀφειδεῖν ἑαυτῶν καὶ κατὰ πρόσω-
 πον δίκην ἀγρίων θηρῶν ἀπαντᾶν ἐς τὰς μάχας.

έ. Ἀλλ' ἐπανιτέον, ὅπη τὸ πρότερον ἶχνος τοῦ λόγου κα- V. 17
 15 ταλελοῖπαιμεν. ἤδη γὰρ καὶ Ἰωάννου τοῦ Δούκα τὰ Ῥωμαίων B
 σκῆπτρα διέποντος, μοῖρα Σκυθῶν παμπληθῆς καὶ ἐς πολλὰς
 ἀναφέρουσα τὸν ἀριθμὸν μυριάδας, ἄνωθεν ἐξ Ὑπερβορέων ἀπο-
 σπασθεῖσα κάτεισι μὲν ἀθρόα μέχρι καὶ Κασπίας θαλάττης. ἐν
 20 τούτοις δὲ τοῦ ἡγουμένου Σιτζισχᾶν τετελευτηκότος, διείλοντο
 τὴν ἡγεμονίαν τῶν στρατευμάτων ἄμφω αὐτοῦ τῷ υἱέ, ὃ τε
 Χαλαοῦ καὶ ὁ Τελεπουγᾶς. καὶ ὁ μὲν Χαλαοῦ πρὸς ἄρκτον C
 ἀφῆς τὴν τε Κασπίαν καὶ Ἰαξάρτην ποταμὸν, ὃς ἐκ τῶν Σκυθι-
 κῶν ῥηγνύμενος ὄρῶν, πλατὺς τε καὶ βαθύρροος διὰ τῆς τῶν
 Σογδιανῶν χώρας κατιῶν, ἐς τὴν Κασπίαν ποιεῖται τὰς ἐκβολὰς,

5. βίον om. A. 15. τοῦ add. A.

tis, minime gravia ac potius iucunda sint, hostibus eorum acerbissima sunt, impedimenta plura quam bellica instrumenta adducentibus, et ubi castrametati sunt, mercatum omnis generis requirentibus, ne quid vel ipsis vel iumentis desit. At illi expeditae ac tenui vitae semper assueti, facile bella suscipiunt, ac tridui iter saepe uno die volucrum instar conficiunt: et alias atque alias ante famam adventus sui terras occupant, nihil quidem secum adducentes, sed iis rebus omnibus instructi, quibus victoria facile paretur. Eae sunt multitudo eorum pene innumerabilis, agilitas corporum ac celerrimae progressiones, et (quod his maius est) animus vitae omnino prodigus, et ferarum more rectus in adversum hostem impetus.

5. Sed ad historiae seriem redeundum est. Nam cum Ioannes Ducas rerum iam potiretur, Scytharum portio numerosa, quae multis hominum millibus constabat, ab Hyperboreis effusa ad Caspium mare protinus descendit. Interim vero duce eorum Sitzischane defuncto, ambo eius filii, Chalaus et Telepugas, exercituum principatum diviserunt. Ac Chalaus Caspia et Iaxarte fluvio lato et profundo, qui e Scythicis montibus ortus, Sogdianam perfluens, in mare Caspium irrumpit, ad Septentrionem relictis,

A. M.
6730
ad
6763
Imp. Ioann.
Ducac.

κατήξει διὰ τῆς κάτω Ἀσίας. ἀλλ' ὁ μὲν περὶ τούτων λόγος ἀνα-
μεινάτω· ἀνθ' ἑλκει γὰρ ἡμᾶς ἐκεῖθεν ὁ τῆς Εὐρώπης. ὁ γὰρ ἕτε-
ρος τῶν νείων τοῦ Σιτζίσχᾶν, ὁ Τελεπουγᾶς, ὄρους τῆς οἰκείας

ἀρχῆς ποιησάμενος πρὸς μεσημβρίαν μὲν τὰς τοῦ Κανζάσου
ὑπερβολὰς καὶ ἐφεξῆς τὰ τῆς Κασπίας θαλάσσης πελάγη, ἐπο-5

P. 21 πολὺς ἐξήρῃ κάτω διὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν ἐθνῶν. πλεῖστα δὲ ταῦτα
περὶ κασι καὶ παντοδαπά· ὧν τὰ μὲν ἐς μεσόγειον τεμάχιά τε 10
καὶ λείψανα ἦσαν τῶν πάλαι Σκυθῶν, ὅσα ἐς νομάδας καὶ ἀρο-
τῆρας ἐμερίζοντο· τὰ δὲ ὁμοροῦντα τῇ Μαιώτιδι καὶ τὴν τοῦ
Πόντου πληροῦντα παράλιον, Ζικχοὶ τ' Ἀβασγοὶ τε ἦσαν,
Γοτθοὶ τε καὶ Ἀμαξόβιοι, Ταυροσκόθαι τε καὶ Βορυσθενεῖ-
ται, καὶ πρὸς τούτοις ὅσοι τὴν παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰστρου 15

Μυσιῶν ἐνέμοντο. (B.) Οὔννοι δὲ οὔτοι καὶ Κόμανοι ἐκαλοῦν-
B το· ἦσαν δὲ οἱ καὶ Σκύθας αὐτοὺς κατωνόμαζον. οἱ καὶ τὴν
βαρεῖαν καὶ ἀνυπόστατον ἔφοδον ἐκπλαγέντες τῶν ἄρτι ἐπιδρα-
μόντων Σκυθῶν, ἔγνωσαν δεῖν ἑαυτοὺς μετανάστας ἐκεῖθεν
ποιεῖν. οὐ γὰρ ἐν ἑλλίσις ὅλως χρησταῖς οὐδενὶ τὸ ἀνθίστασθαι 20
ἦν, ἀλλὰ πάντα ὑπεπτήχει καὶ πόλεις καὶ ἔθνη, καὶ δίκην ἀστα-
χύων ὡς ἐν ἄλωνι θερυνθῆ συντερίβοντό τε καὶ ἐφθείροντο.

V. 18 ὄθεν ἀπογρόντες καὶ οὔτοι τὸν πρὸς τοὺς Σκύθας πόλεμον, δι-

10. τεμάχιά τε em. Boiv. ex lect. cod. A. τεμάχιά τα, τεμαχιάτ-
τα W. 13. παράλιον — Γοτθοὶ τε add. A. 16. Comani vo-
cantur in margine codicis A. Nam illic adscriptum est, περὶ τῶν
προσφυγόντων Κομάνων τῷ βασιλεῖ. BOIV.

per inferiorem Asiam descendit. Sed de his loqui supersedeamus; nam de
Europa prius est dicendum. Alter enim Sitzischanis filius Telepugas, limi-
tibus imperii sui constitutis, meridiem versus Caspasi cacuminibus et
deinceps mari Caspio, per Massagetarum et Sauromatarum terram profi-
ciscitur: nec eas tantum, sed omnes gentes, quae Maeotidem paludem et
Tanaim accolunt, subigit. Deinde Tanais fontibus superatis, impetu ad-
versus Europaeas gentes descendit, quae multae ac variae fuerunt. Nam
quae in mediterraneis habitabant, partes quaedam ac reliquiae erant vete-
rum Scytharum, in pastores et aratores divisae: quae autem Maeotidis
confinia et Ponti oram accolebant, Zicchi et Abasgi, Gotthi et Hama-
xobii, Tauroscythae et Borysthenitae erant et Mysiae, quae est ad Istri
ostia, habitatores. (II.) Hi vero Hunni et Comani vocabantur; erant
etiam qui eos Scythas nominarent. Hi gravi et intolerabili Scytharum im-
pressionem perterriti, mutandas sibi sedes censuerunt. Neque enim ullis sa-
tis fiduciae ad resistendum erat, sed omnes et urbes et gentes trepida-
bant, et spicarum instar quasi in area contrebantur ac profligabantur. Un-
de et hi Scythici belli successu desperato, pellibus palea plenis pro ratibus

φθέραις ἀντ' ἄλλης σχεδίας κάρφης πεπληρωμέναις τον Ἴστρον
 διέβησαν ἄμα γυναῖξί τε καὶ τέκνοις. καὶ οὐ μικρόν τινα χρό-
 νον ἀνὰ τὴν Θράκην πλανώμενοι περιήσαν, ἀποικίαν ζητοῦντες
 ἀρμόττουσαν ἑαυτοῖς, χιλιάδες οὐ μείους τῶν δέκα. ἀλλὰ πρὶν
 5 αὐτοὺς καταλῦσαι τὴν πλάνην, ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης δωρεαῖς με-
 γαλοπρεπέσι καὶ δεξιῶσεσιν ἄλλαις ἐφέλκεται καὶ τοῖς Ῥωμαί-
 κοῖς καὶ αὐτοὺς ἐγκαταλέγει στρατεύμασι, χώρας ἄλλοις ἄλλας
 διανεμιάμενος εἰς κατοίκησιν, τοῖς μὲν κατὰ Θράκην καὶ Μακε-
 δονίαν, τοῖς δ' ἐν Ἀσίᾳ κατὰ Μαίανδρον καὶ Φρυγίαν. (Γ.) Ἄλλ' D
 10 ἐπὶ τὴν ἕω πάλιν ἡμᾶς ὁ λόγος διαβιβάζειν ἐπέγεται, καὶ τοὺς
 Ὑπερβορείους ἐκείνους Σκύθας, οἳ κατὰ τῆς Ἀσίας δίκην ἀκρι-
 δος βαρείας χεθέντες μάλα σφοδρῶς μικροῦ πᾶσαν συνεκύνη-
 σάν τε καὶ ἐδουλώσαντο. οὗτοι γὰρ ἐπειδὴ τὰ περὶ τὴν Κασπίαν
 στενὰ διέβησαν, κατὰ νῶτον ἀφέντες Σογδιανούς τε καὶ Βακ-
 15 τριανούς καὶ Ὠξον τὸν Σόγδον ποταμὸν, ὃν μεγάλαι τε καὶ πλεῖ-
 σται τρέφουσι πηγαί, παρὰ τοὺς πρόποδας τῶν πρόσω μεγάλων E
 ὄρων διεχείμασαν, τῶν ἐκεῖσε τῆς χώρας ἐκείνης ἀγαθῶν ἀπο-
 λαύοντες, ὅσα τῆς ἄνωθεν λείας ὦναντο. ὕψη δὲ ταῦτά εἰσι
 πλεῖστα καὶ μέγιστα, ἃ πάντα κατὰ συνέχειαν ἀλλήλων ἐχόμενα
 20 ὡσπερ ἐν ἅπαντα γίνονται ὕψος, Ταῦρος ὀνόματι καλούμενον
 γενικῶ, ᾧ κατὰ μέσον ἀκριβῶς διέζωσται πᾶσα Ἀσία. ἀρχὴ μὲν
 γὰρ αὐτῶν πρὸς ζέφυρον ἄνεμον τὰ ἐγγιστα τοῦ Αἰγαίου πελά-
 γους· σχίζουσι δὲ ἐκεῖθεν ἑξιόντα ἐς τμήματα δύο τὴν ὅλην F
 Ἀσίαν, ἄχρις ἂν ἐς ἀπηλιώτην ἄνεμον παρ' αὐτὸν τελευτήσωσι

11. Ὑπερβορείους A., ὑπερορίους W. 15. Σόγδον om. A.
 24. ἀφηλιώτην A.

usi, cum uxoribus et liberis Istrum transierunt, et satis longo tempore in Thracia oberrarunt, idoneam sibi coloniam quaeritantes, decem millibus haud pauciores. Sed priusquam vagandi finem fecissent, Imperator Ioannes magnificis muneribus aliisque beneficiis eos sibi adiungit et ipsos etiam in Romanas legiones refert, alias aliis sedes partitus, quibusdam in Thracia et Macedonia, quibusdam in Asia ad Maeandrum et apud Phrygiam. (III.) Verum iam in Orientem est transeundum, et ad illos Hyberboreos Scythas veniendum, qui in Asiam velut magna vis locustarum effusi, propemodum universam conturbaverunt et oppresserunt. Nam Caspiis angustiis superatis, Sogdiana a tergo relicta, et Bactrianis et Oxo Sogdo flumine, qui plurimis iisque magnis fontibus augetur, ad radices magnorum montium progressi hibernarunt, ubertate illius regionis et praeda ante parta fruentes. Montes autem illi et plurimi sunt, et maximi: qui quod una quadam continenti serie cohaerent, in unum veluti montem conflantur, qui nomine communi Taurus dictus, Asiam universam perfecte mediam cingit ac dividit. Incipiunt illi ab Occasu, proxime Aegaeum mare; inde vero exorsi totam Asiam in duas partes secant, donec ad Subsolanum ventum iuxta

A. M. 6730 ad 6763 Imp. Ioann. Ducae. τὸν Ὠκεανόν. (A.) Ἀλλὰ γὰρ ἦρος ἐπιγενομένου, ὅτε πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς τὴν γλῶσσαν τῆς πύας ἐνδύεται, τὰ παρὰ τοὺς πρόποδας τῶν ὄρων χειμάδια καταλιπόντες οἱ Σκύθαι, καθάπερ αἰπόλια καὶ βουκόλια, κατὰ πλῆθος τὰς κορυφὰς τῶν ὄρων ὑπερβάλλουσι, ῥέουσί τε κατὰ τῶν ὑποκειμένων ἐθνῶν καὶ πάν-5
 P. 22 τας ἐν λόγῳ λείας ποιοῦμενοι, καταντῶσιν ἐς Ἰνδικήν, ὁπόση ἐφ' ἐκάτερα κεῖται τοῦ μεγίστου τῶν ποταμῶν Ἰνδοῦ. καὶ ταύτην ζυγὸν ἐπιθέντες δουλείας, οὐκέτι πρὸς ἑὼ ταύτης ἐπέκεινα ᾤδενον διὰ τὸ τραχύ τε καὶ κανματῶδες τοῦ τόπου· ἀλλ' ἐπ' Ἀραχωσίαν τε καὶ Καρμανίαν τὴν ὄρην ἐποήσαντο· καὶ πάντων 10 ῥαδίως ὑποκνυπόντων, ἐπὶ Χαλδαίους ἀφίκοντό τε καὶ Ἀραβας. ἔπειτα ἐς Βαβυλωνίους καὶ Ἀσσυρίους διαβάντες, καὶ Μεσοποταμίαν κατειληφότες, καὶ ταῖς τοῦ τόπου χάρισιν ἀρεσθέντες, Βέκεϊ τὴν μακρὰν καταλύουσι πλάνην, ἔτος που ἤδη τρίτον ἀνό-
 15 οντες, ἀφ' οἷον τὸν τε Ἰαξάρτην διεπεραιώθησαν ποταμὸν καὶ τῶν ἄλλων διέστησαν ὁμοφύλων, τῆς κάτω Ἀσίας κληρούχους τάξαντες ἑαυτούς. (E.) Ὡσπερ δὲ πῦρ ἐς ὕλην βαθεῖαν ἐνσκήψαν, οὐ μόνον ἦς τὸ πρῶτον ἐδράξατο, ταύτην λυμαίνεται μόνην, ἀλλ' εἰ ὁμοίᾳ καὶ πάσῃ τῇ πέριξ ἐντόχοι, ἤδη καὶ πᾶσαν ἐκείνην ῥᾶστα ἐπιβόσκειται· οὕτω καὶ ὁ τῶν Σκυθῶν ἀρχη-
 20 σγὸς τουτωνὶ τὴν τῆς ὅλης Ἀσίας ἐξαιρέτον πρὸς ἅπασαν ἀνθρωπίνην ἀπόλαυσιν ἐς οἴκησιν ἀπολέξας ἑαυτῷ, οὐκ ἠρέμησε τοῦ λοιποῦ, οὐδὲ τῶν πέριξ ἀπέσχετο· ἀλλὰ τοὺς ὑπ' αὐτῷ σατραπίαις καὶ χιλιάρχους διαπεμπόμενος, Πέρσας μὲν πρῶτον καὶ Πάρθους καὶ Μήδους παρεστήσατο· ἔπειτα διὰ τῆς μεγάλης 25

24. πρῶτα Α.

ipsum Oceanum terminentur. (IV.) Vere igitur, cum omnis terra graminis viriditate vestitur, relictis ad montium radices hibernis, Scythae velut haedorum greges boumve armenta, montium cacumina superant, et in populos subiectos irruunt; eosque omnes praedati, in Indiam penetrant, quanta in utramque ripam maximi fluviorum Indi patet. Qua sub iugum missa, versus ortum ultra progredi destiterunt, ob asperitatem et aestum loci: sed itinere in Arachosiam et Carmaniam converso, gentibus illis facile subactis, ad Chaldaeos et Arabes pervenerunt. Deinde ad Babylonios et Assyrios transgressi, occupataque Mesopotamia, amoenitate loci allecti longos ibi errores finiunt, tertio anno postquam Iaxarten fluvium traierant et a popularibus suis avulsi Asiam inferiorem sibi vindicarant. (V.) Sed quemadmodum ignis in densam silvam delatus non eam solum, quam primam corripuit, consumit, sed et circumiectam omnem, si ei pariter obvia fuerit, facillime depascitur: sic dux illorum Scytharum, totius Asiae ad omnem humanam commoditatem oportunissima sede sibi delecta, postea non quievit, neque finitimis abstinuit: sed tribunis suis et satrapis alio atque alio missis, Persas primum et Parthos et Medos subi-

ἀνιῶν Ἀρμενίας, ἤλασε πρὸς μὲν ἄρκτον ἄχρι Κολχίδος καὶ τῆς A. C.
 ἐκεῖσε Ἰβηρίας· ἐμελλε δὲ ἤδη εἰς τοὺς ἐπιόντας ἐνιαυτοὺς καὶ διὰ 1222
 τῆς ἐνδοτέρας ἐλῆσαι Ἀσίας καὶ ὄρους τῆς οἰκείας ἀρχῆς ποιή- ad
 σασθαι τὰς παραλίους ψάμμους, ὅπου θάλασσά τε καὶ ἠπειρος 1254
 5 σπένδονται. μηδὲ γὰρ εἶναι τῶν ἀνεκτῶν, ἔξω τι τῆς αὐτῶν ἐλ- D
 λελεῖφθαι χειρὸς, ὅποσα τὴν τῆς Ἀσίας ἠπειρον ἕπασαν ἄχρι V. 19
 θαλασσῶν οἰκοῦσιν αὐτῶν. τέως δ' αὐτόθι καταμένειν ἠρεμοῦν-
 τες ἐγνώκεισαν, κλήρους ἑαυτοῖς διανείμαντες χωρῶν καὶ πόλεων,
 διαφόρων τε οἰκιῶν καὶ κτημάτων κτήσεις καὶ καταγωγὰς, πολ-
 10 λὴν ἐμπαρεχομένης τῷ σώματι θυμηδίαν καὶ τροφήν. (ς'.) Χρυσ- E
 σὸς δὲ καὶ ἄργυρος καὶ χρημάτων ποικιλία καὶ πολυτέλεια (πολλὰ
 δὲ ταῦτα ἐπιχωριάζει κατ' ἐκείνους τοὺς χώρους) οὕτω ἐγνώ-
 σκετο τούτοις εἰς ὃ τι χρήσιμα εἴη τοῖς ἔχουσι· διὸ καὶ παρ-
 τρεχον αὐτὰ ἴσα καὶ κόνιν, καὶ ὅσα ἐς ὕλην ἀνόνητον ἔρριπται.
 15 ἢ γὰρ φύσις τῶν ἀναγκαίων γίνεται πρῶτον διδάσκαλος· ἂν γοῦν
 ταῦτα μὴ σπάνις στενοχωρῆ τις, ἀλλ' ἐς πλῆθος ἢ τύχη παρέχῃ
 προκειῖσθαι, τηνικαῦτα ὡς ἐκ συγκρίσεως προμηθῆς αὐθις ἢ φύ- F
 σις καθίσταται, κατ' ἐξουσίαν τὸ προσηνέστερον ἐκλεγομένη σα-
 φῶς ταῖς αἰσθήσεσιν. ἂν δὲ κόρος ἐπὶ τούτοις γένηται, συνήγο-
 20 ρος οὗτος αὐτίκα καθίζει τοῖς περιττοῖς, καθάπερ τινὰ πλάνην
 καὶ δέλεαρ μηχανώμενος πρῶτον τὴν αὐτῶν ἐς διάφορα εἶδη ποι-
 κιλίαν καὶ σύνθεσιν· κἄπειτα ἐγγοητεύων οὕτωσί πως ἀπόδη-
 τον ἠδονὴν, ἵνα μὴ τὸ τῆς περιττότητος ξυβριθῆς ἐπαχθῆς
 φαίνεται ἅμα καὶ λυπηρόν. ὡς νῦν γε καὶ οὗτοι μόνοις τοῖς ἀναγ- P. 23

2. δέ] δὴ A. 20. πλ'νον A.

git; deinde per Armeniam maiorem ascendendo versus Septentrionem ad
 Colchidem et finitimam illi Iberiam excurrit. Habebat porro in animo, se-
 quentibus annis interiorem quoque Asiam pervagari et Imperii sui limites
 arenis litorum, qua mare et terra coeunt, terminare. Neque enim feren-
 dum esse, ut ulla gens eius ditioni non subesset, quae per totam Asiae
 continentem ad maria usque habitaret. Sed tum quiete ibi considerare de-
 creverunt, provinciis, urbibus, habitationibus, aliarumque rerum posses-
 sionibus praediisque voluptariis et amoenissimis inter se distributis. (VI.) Au-
 rum vero, argentum, varias pecuniae species, sumptuosasque divitias, qui-
 bus loca illa abundant, cui usui essent cum adhuc ignorarent, non secus
 ac lutum ac veluti res abiectas et inutiles negligebant. Natura enim res
 necessarias in primis monstrat, quae si propter penuriam angustae non
 sint, sed benignitate fortunae supersint, tum naturae providentia veluti
 per aemulationem rursus excitatur quatenus potest ad ea diligenda, quae
 sensibus magis blandiantur. Quorum satietas si subsequatur, statim ea pa-
 trocinatur rebus superfluis; et primum quandam veluti fraudem machina-
 tur, ac tanquam escam varietatem earum rerum et compositionem multi-
 plicem obiiicit; deinde arcanam voluptatem quasi per magicas praestigias
 insinuat, ne nimia rerum superfluarum copia gravis et molesta fiat. Ita hi

A. M.
6730
ad
6763
Imp. Ioann.
Ducac.

καίσις ὄντες ἐθάδες, καὶ τούτοις ἐστενωμένοις, ἔπειτα τοσαύ-
ταις τῶν τόπων ἐκείνων χάρισιν ἐντυχόντες, ὀπόσας ἢ Βαβυλω-
νίων καὶ Ἀσσυρίων φέρει περίχωρος, οὐδέτι τούτων ἀπαλλάττε-
σθαι ἔκριναν δεῖν, ἀλλὰ χαίρειν εἰπόντες τοὺς μακροὺς ἐκείνους
πόνους καὶ περιδρόμους, ἐκεῖσε τοῦ λοιποῦ ποιεῖσθαι καθημένους 5
τὴν δίαitan. ἐκεῖθεν δ' ὀπόσοις ἐπῆλθον ἔθνεσι, φόρους συντά-
Bξαντες ἅπασιν, ἀνὰ πᾶν οὐ διαλείπουσιν ἔτος δασμολογοῦντες καὶ
ἐπιτάττοντες ὅσα καὶ δούλοις, καὶ χρηματιζόντες ὡς ἐκ μεγάλου
τρίποδος, καὶ θεμιστεύοντες ὀπόσα σφίσι δοκοῖη ἐς ἐκείνους καθή-
κειν. (Z.) Τῷ δὲ χρόνῳ τοῖς τῶν Ἀσσυρίων καὶ Περσῶν καὶ Χαλ- 10
δαίων ὀμιλήσαντες πεπαιδευμένοις ἤθεσιν, ἐς τε τὸ αὐτῶν ἐκλι-
ναν σέβας, τὴν πάτριον ἀθείαν ἀφέντες, καὶ τοῖς αὐτῶν κοι-
νωνήσασιν νόμοις καὶ ἔθεσιν, ὀπόσα τε ἐς ἐσθῆτα καὶ τράπεζαν
Cἀγει πολυτέλῃ, καὶ ὀπόσα τὴν τῆς ἄλλης διαίτης ὑπαγορεύει τρυ-
φήν. ἐς τοσαύτην γὰρ τὴν μεταδιαίτησιν ἤδη παρήλλαξαν, ὥστε 15
πρότερον τὴν μὲν κεφαλὴν παχεῖ τινι πύλῳ καὶ ἀνειμένῳ σκέπον-
τες, τῆς δ' ἄλλης πάσης ἐσθῆτος τὸ εὐδαιμον εἰς δέρματα ζώων
ἀγρίων ἐγκλείοντες, καὶ διφθέρας ἀνεπιτηδεύτους, ὀπλοῖς δ'
ὀμοίως χρῶμενοι ῥοπάλοις τισὶ, καὶ σφενδόλαις, δόρασί τε καὶ
βέλεσι καὶ τόξοις αὐτοσχεδίοις ἅπασιν ἐκ τε δρυῶν καὶ τῶν ὀμοίων 20
δένδρων, ὅσα ὄρη καὶ λόχμαι ταῖς ὥραις δουλεύοντα φέρουσιν
αὐτοφυῆ βλαστήματα, σηρικοῖς καὶ χρυσοῦφείσιν ὕστερον ἐχρή-
σαντο τοῖς ὄλοις ἐνδύμασιν· ἐς τοσοῦτον ἀμετρίας ἐξήνεγκαν τὴν
ἀβρότητα τῆς τρυφῆς, ἐκ διαμέτρου καθάπαξ στήσαντες ἐαυ-
Dτούς τῆς προτέρας διαίτης.

25

5. καὶ περιδρόμους add. A.

quoque principio solis necessariis, iisque angustis assueti: deinde in tot earum regionum amoenitatibus versati, quot Babyloniorum et Assyriorum confinia suppeditant, eas non esse deserendas iudicarunt: sed diuturnis illis laboribus et vagis cursibus repudiatis, ibi considendum et deinceps vivendum esse. Unde iis gentibus, quas invaserunt, annua tributa imposuerunt, nec ex eo desistunt eas exactionibus et edictis pro mancipiis quotannis exagitare, et velut ex magno tripode oracula reddere, ac pro sua libidine quidvis in illas discernere. (VII.) Tandem cultioribus Assyriorum, Persarum et Chaldaeorum moribus mansuefacti, ad eorum religionem inclinaverunt, patrio numinis contemptu relicto, illorumque mores et instituta in vestibus, in sumptuoso victu, caeterisque vitae deliciis receperunt, tanta mutatione facta, ut cum prius caput crasso et promisso pileo tegerent, et reliqui vestitus omnis felicitas in pellibus animalium et coriis illaboratis apud eos consisteret, arma vero eis essent clavae, fundae, hastae, sagittae et arcus, omnia ex tempore quernis et aliis similibus lignis fabricata, qualia montes et sylvae certis tempestatibus sponte nascentia producant, iidem postea vestes integras sericas et auro intertextas usurparent; usque adeo luxu immodico diffuere coeperunt, pristina vitae ratione prorsus in contrarium mutata.

ζ'. Ἐπὶ τούτων οἱ τὴν ἐντὸς τοῦ Εὐφράτου Ἀσίαν ἔχοντες
 Τοῦρκοι καὶ οἱ τὴν Κοίλην Συρίαν καὶ Φοινίκην Ἀραβες θό-
 ρυβον εἶχον ἐφ' ἑαυτοὺς οὐ μικρὸν, πονηρὸν τοὺς Σκύθας ὁρῶν-
 τες γειτόνημα. πρέσβεις οὖν αὐτοκράτορας ὁ τῶν Τούρκων ἡγε-
 5 μὼν πρὸς τὸν βασιλέα ἐκπέμπει Ἰωάννην περὶ βεβαίων σπονδῶν. V. 20
 ἔδεδίει γὰρ, μὴ περισπώμενος ἐς τὰς τῶν Σκυθῶν μάχας αὐτὸς
 ὑπισθεν ἔχη μεγάλους ἐχθροὺς τὰς Ῥωμαίων δυνάμεις· εἶναι γὰρ P. 24
 αὐτῷ τῶν πάντων τοι ἀδυνάτων καὶ σαφῆ τῆς οἰκείας ἡγεμονίας ἀπώ-
 λειαν, εἰ μόλις ἔχων τὸ θαρσύνειν ἀντιπαρατάττεσθαι πρὸς μόνας
 10 τὰς Σκυθικὰς ἐφόδους, ἔπειτα πρὸς δύο μερίζειν τὰς ἑαυτοῦ δυ-
 νάμεις ἀναγκάζοιτο διὰ τὰς ἐκατέρωθεν μάχας. τοῦτο καὶ τῷ
 βασιλεῖ πρὸς βουλήσεως ἦν καὶ πάντων τοι προδεδογμένον, πολ-
 λῶν εἴνεκα· ἐνὸς μὲν, ὅτι μηδὲ τούτῳ ἐδόκει συνοῖσον, εὐδ'
 αὐτὸ κοῦφον καὶ ῥῆδιον, ὅτι μὴ τῶν μάλα βιαιῶν καὶ ἐπαχθῶν, B
 15 μερίζεσθαι πρὸς τε τὰς τῆς Ἀσίας μάχας, πρὸς τε τὰς τῆς Εὐ-
 ρώπης· ἑτέρου δ', ὅτι καὶ μέγα νῦν ἐπιτείχισμα καὶ σφόδρα
 τοι καίριον γίνεσθαι, μέσους κειμένους τοὺς Τούρκους κατὰ τῶν
 Σκυθικῶν πολέμων, καὶ τὸν κοινὸν δεχομένους κίνδυνον ἐν τοῖς
 20 ἑαυτῶν σώμασι, δίχην προμάχων στεθῶν ἢ προβόλων πετρῶν,
 αἷς ἐνιαχοῦ τῶν παραλίων μερῶν κατὰ τῶν τῆς θαλάσσης ἀγρίων
 κυμάτων ἢ φύσις ἐξώπλισε. (B.) Ταῦτ' ἄρα καὶ πρόθυμός τε C
 καὶ μάλα ἐθελοντὴς τὰς μετὰ τῶν Τούρκων ἐτέλει σπονδὰς· καὶ A. C. 1234
 τοῦτο μέγα ὄφελος τοῖς Ῥωμαίων τότε κατέστη πράγμασιν.
 ἄδειαν γὰρ καὶ ἀναχωρῆν τῶν μακρῶν ἐλληφότες πολέμων, ἐς
 25 τὴν τῶν οἰκείων κτημάτων καὶ πραγμάτων ἐπέδωκαν ἐπιμέλειαν.
 6. αὐτὸς add. A. 23. τότε add. A.

6. Inter haec Turci, qui Asiam intra Euphratem, et Arabes, qui Coe-
 lesyriam et Phoeniciam tenent, non parum apud se trepidabant propter
 periculosam Scytharum vicinitatem. Itaque Turcorum princeps legatos sum-
 ma rei gerendae auctoritate praeditos ad Imperatorem Ioannem firmandae
 pacis causa mittit, timens, ne ipse Scythico bello distractus gravem hos-
 tem a tergo haberet Romanum exercitum. Eas quippe extremas angus-
 tias esse, et certissimum Imperii sui exitium, si Scytharum tantum in-
 cursionibus vix audens resistere, ob geminatum bellum vires suas partiri
 cogeretur. Id et Imperatori in votis erat, ac multis de causis fuerat iam
 ante decretum: tum quod minime utile aut facile, imo grave ac permole-
 stum huic quoque videretur, bellis Asianis et Europaeis distringi: tum
 quod firmissimum et oportunitissimum vallum futuri essent Turci inter bellum
 Scythicum interiecti, commune periculum suis corporibus excepturi, velut
 robusti propugnatores, ac tanquam saxei obices, quos in maritimis plagis na-
 tura alicubi saevientibus pelagi fluctibus opponit. (II.) His igitur de causis
 libenter et cupide admodum foedus cum Turcis tunc fecit: quod rem Roma-
 nam plurimum iuivit. Metu enim liberati hac diuturnorum bellorum inter-
 missione possessiones et res suas curandi otium habuerunt. Nam Imperator

- A. M. 6730 ad 6763
 Imp. Ioann. Ducae.
- αὐτός τε γὰρ ὁ βασιλεὺς τοσοῦτο μέρος ἀποτεμώμενος γῆς, ὅση
 τε ἀρόσιμος καὶ ὅση πρὸς ἀμπελουργίαν εὐθετος, ὅσην ἔξαρχεῖν
 ἔκρινεν ἕς τε βασιλικὴν τράπεζαν, καὶ ἕς ὅσα ἢ εὐεργετοῦσα καὶ
 διαρκῶς χορηγοῦσα γνώμη τοῦ βασιλέως παρεκελεύετο (γηροτρο-
 D φεῖα δὲ ἦσαν ταῦτα καὶ πτωχοτροφεῖα, καὶ ὅσα τοὺς ἐκ παντοίων 5
 νοσημάτων ἐθεράπευον τραυματίας), ἐπιμελητάς τε τούτοις ἐπι-
 στήσας, ὅποσοι καλῶς γεωργεῖν τε καὶ ἀμπελουργεῖν ἴσασι, πολ-
 λὴν τε καὶ ἄφθονον τὴν τῶν καρπῶν ἐτήσιον ἠθροίζε χορηγίαν.
 οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ἵππων καὶ βοῶν καὶ ποιμνίων, ὁμοῦ
 E τε καὶ συῶν ἀγέλας προσεκλήσατο ἐπὶ τούτοις, καὶ παντοίων ὄρ- 10
 νίδων ἡμέρων εἶδη, ἕξ ὧν πολύχουος ὁ τῶν γεννωμένων πορισμὸς
 ἐφαίνετο καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν. τοῦτο δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις παρή-
 νει ποιεῖν, ὅσοι τε τῶν γένει προσηκόντων, καὶ ὅσοι τῶν ἄλλως
 εὐγενῶν ἦσαν, ἵν' ἕκαστος οἴκοθεν ἔχων τῆς χρείας τὸ διαρκές,
 V. 21 μὴτε χεῖρα τοῖς ἰδιώταις καὶ ἀσθενεστέροις ἐπάγη πλεονεκτοῦσαν, 15
 καὶ ἅμα καθαρεύουσα ἢ Ῥωμαίων τελέως ἐντεῦθεν ἀδικημάτων
 ἢ πολιτεία. καὶ μέντοι καὶ χρόνων ὀλίγων αἱ πάντων ἀποθῆκαι
 F βροίθουσαι τοῖς καρποῖς ἐωρῶντο, αἶ τε ὁδοὶ καὶ ἀγριαὶ καὶ πᾶσα
 μάνδρα καὶ σηκὸς ἐστενοχωροῦντο τοῖς κτήνεσι, καὶ ὁπόσαι τῶν
 ὀρνίδων ἦσαν ἀγέλαι. (Γ.) Συνέβη δὲ τηρικαῦτα τοῖς Τούρ- 20
 κοῖς ἐπ' εὐτυχίᾳ καὶ τοῦτο Ῥωμαίων, λιμὸς ἰσχυρὸς καὶ σπά-
 νις μεγίστη τῶν χρειωδῶν. καὶ ἦσαν δὲ διὰ τοῦτο μεστὰι τοῦ
 τοιούτου γε ἔθρους αἱ ὁδοὶ πᾶσαι, γυναικῶν τε καὶ ἀνδρῶν καὶ
 P. 25 ὅσοι ἤβης ἔλλιπεῖς, ἀνιόντων καὶ κατιόντων ἕς τὴν Ῥωμαίων

2. ὅσην] ὀπόσην A. 22. μεστὰι A., μεστοὶ W.

tantum terrae arationi et vineis plantandis idoneae usurpavit, quantum satis fore putabat ad mensam imperatoriam instruendam, et ad ea omnia procuranda, quae beneficis ac prolixis principis animus decrevisset. Ea erant alimenta et hospitia senum ac pauperum; item quorumlibet morborum ac vulnerum curationes; quibus rebus et administratores praefecit, qui et agros colere, et vineas plantare scirent: ac quotannis uberem frugum proventum reposuit. Neque id solum; verum etiam armenta equorum et boum, ovium item et porcorum greges, ac varia genera cicurum avium paravit, unde multiplicem singulis annis proventum percipiebat. Idem caeteris etiam faciendi auctor fuit, tam cognatis suis, quam reliquae nobilitati, ut cum domi quisque haberet unde viveret, neque plebeios et inopes per vim opprimeret, et Romana respublica omni maleficio et crimine vacaret. Itaque paucis annis omnium horrea fructibus referta conspiciebantur, et viae ac plateae, et stabula et mandrae pecoris multitudinem et avium greges quoscunque vix capiebant. (III.) Accidit autem illud etiam felici Romanorum fato, ut Turci molesta fame et maxima rerum necessariorum penuria conflictarentur. Qua de causa plenae erant omnes viae illius gentis hominum, mulierum, viro- rum, impuberum redeuntium et advenientium in Romanorum

χώραν. καὶ ἐκενοῦτο σὺν ἀφθονίᾳ μακροῦ πᾶς ὁ τῶν Τούρκων πλοῦτος ἐς τὰς Ῥωμαίων δεξιὰς, ὅσος ἐν ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ, ὅσος ἐν ὑφάσμασι, καὶ πᾶν ποικίλον εἶδος καὶ τερπνὸν καὶ τρυφῆς μεστὸν πολυτελοῦς. καὶ ἦν ἰδεῖν τὰ πολλῶν ἄξια χρήματα 5 σίτου βραχέος ὠνια προτιθέμενα. τότε καὶ ὄρνις οἰαδηποτοῦν, καὶ πρὸς γε ἔτι βοῦς τε καὶ ἔριφος, πολλοῦ τιнос ἐτιμῶντο. καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τάχιστα οἱ Ῥωμαίων οἴκοι πλούτου βαρβαρικοῦ πλήρεις κατέστησαν, πολλῶ δὲ πλεόν τὰ βασιλικὰ ταμεῖα ἤδη τῇ τῶν χρη- 10 μμάτων ἔβριθον δαψιλείᾳ. καὶ ἴν' ἐν βραχεῖ παραστήσω τὸ πᾶν, οἱ ταῖς τῶν ὀρνίθων ἀγέλαις ἐπιστατοῦντες ὅποσα τίκτοιεν αὐταὶ ὠὰ, ἀνὰ πᾶν συναθροίζοντες ἔτος ἐπίπρασκον· ὡς ὀλίγου χρόνου πρὸς τῶν συναχθέντων ἐντεῦθεν χρημάτων στέφανον κατασκευασθῆναι τῇ βασιλίδι, λίθοις καὶ μαργάροις λίαν πολυτελέσι 15 διηρτισμένον, ὃν καὶ ὠάτων ὁ βασιλεὺς ἐπωνόμασε, διὰ τὸ ἐκ τῆς τῶν ὠῶν πράσεως κατεσκευάσθαι αὐτόν. (A.) Ἐν μὲν δὴ τοῦτο τῆς ἐκείνου βασιλικῆς καὶ πολιτικῆς προμηθείας δείγμα· ἕτερον δὲ, ἐπειδὴ ἐώρα τὸν Ῥωμαϊκὸν πλοῦτον μάτην κενούμενον ἐς τὰ ἐξ ἄλλοδαπῶν ἐθνῶν ἐνδύματα, ὅσα τε ἐκ Ση- 20 ρῶν Βαβυλώνια καὶ Ἀσσύριαι ταλασιουργίαι ποικίλως δημοουργοῦσι, καὶ ὅσα χεῖρες Ἰταλῶν εὐφρῶς ἐξυφαίνουσιν, ἐξήνεγκε δόγμα, μηδένα τῶν ὑπηκόων χρῆσθαι αὐτοῖς, εἰ μὴ βούλοιο, ὅστις ποτ' ἄρ' εἴη, αὐτὸς τε καὶ γένος ἄτιμος εἶναι· ἀλλ' ἢ μόνοις τοῖς ὅσα ἢ Ῥωμαίων γῆ γεωργεῖ καὶ αἱ Ῥωμαίων ἀσκοῦσι χεῖρες. τῶν γὰρ ἀναγκαίων ἢ χρῆσις ἐστὶν ἀμετάβλητος,

A. C.
1222
ad
1254
Imp. Ioann.
Ducæ.

16. καὶ πολιτικῆς add. A. 24. Wolfio ante τῶν γὰρ ἀναγκ. nonnulla excidisse videntur.

agros. Omnes Turcorum opes acervatim, aurum, argentum, telae, omne genus rerum voluptuarias ac sumptuosarum exhauriebantur et in Romanorum manus perveniebant. Videres magni pretii mercis exiguo frumento commutari. Tum quaelibet avis, bos, hoedus magno precio vaenibant. Eo pacto cum Romanorum aedes celerrime barbaricis opibus affluebant, tum Imperatoris fiscus pecunia redundabat. Et ut rem omnem paucis expediam, cum ova gallinarum ii, quibus avium greges commisi erant, quotannis collecta venderent, exiguo tempore tantum inde pecuniae coactum est, ut Imperatrici corona gemmis et margaritis pretiosissimis distincta pararetur, quam Imperator ex eo ovatam nominavit, quod de venditis ovis confecta esset. (IV.) Ac unum hoc illius Imperatoriae ac politicae providentiae specimen esto. Alterum illud, quod cum videret Romanas divitias effundi in peregrinas vestes, quas sive Babylonicae et Assyriae textrinae Sericis filis variarent, sive Italicae manus eleganter contexerent, edicto sanxit, ne quis subditorum iis uteretur, nisi ipse, quisquis esset, cum omni familia in ordinem cogi ac notari ignominia vellet: sed iis contenti essent, quas Romanae provinciae ac manus praeberent. Necessariarum enim rerum

A. M. 6730
ad
6763
Imp. Ioann.
Ducae.

τὰ δὲ ἐνδεχόμενα ταῖς τῶν ἀρχόντων ἀκολουθοῦσιν ὀρέξεσι· καὶ τοῦτο νόμος αὐτοῖς καὶ τιμὴ, ὃ τοῖς ἀρχουσι δεδογμένον ἐστίν· ὥστε κἀνταῦθα ἦν ἰδεῖν, ἐκεῖνα μὲν ἐν Καρὸς καταστάντα μοῖρα τοῦ λοιποῦ, τὸν δὲ τῆς εὐγενείας ὄρον ἐν τοῖς τῶν Ῥωμαίων ἐνδύμασι περικλεισθέντα, τὸν δὲ πλοῦτον οἴκοθεν οἴκαδε, τὸ θρυλλούμενον, φερόμενον.

V. 22 ζ'. Ἀλλὰ γὰρ ἐφ' ἕτερα ἡμῖν ἀγέσθω ὁ λόγος. τῇ μὲν βασιλίδι Εἰρήνῃ μετὰ τὸ τεκεῖν τὸν παῖδα Θεόδωρον συνέβη, ῥιφεῖσαν

P. 26 τοῦ ἵππου ἐπὶ πολὺ τοῦ πεδίου συρῆναι· ἔτυχε γὰρ ἐπὶ Θέαν κυνηγεσίου τινὸς ἄρτι ἐληλυθυῖα μετὰ τοῦ συζύγου καὶ βασιλέως· 10 ὡς ἐντεῦθεν βλαβῆναι τε τὴν μήτραν καὶ μηκέτι τεκεῖν τοῦ λοιποῦ. ἦσαν γε μὴν ἄμφω τὴν βασιλείαν ἰθύνοντες πάνυ σεμνῶς καὶ κοσμίως καὶ πλείστην ποιούμενοι πρόνοιαν τοῦ δικαιοσύνην τε καὶ ἐνομίαν ἀνθεῖν ἐν ταῖς πόλεσι, πλεονεξίαν τε ἀπειῖναι καὶ ἀσπαγῆν. (B.) Ἐδείμαντο δὲ καὶ ναοὺς ἀμφότεροι λίαν περι- 15 Βυλλεῖς, πλείστοις ἀναλώμασι μεγίστας καὶ ποικίλας τὰς τούτων οἰκοδομὰς κατεσκευακότες· ὃ μὲν βασιλεὺς τὸν τε περὶ τὴν Μαγνησίαν, εἰς ὄνομα τῆς Θεομήτορος Σώσανδρα καλούμενον, καὶ τὸν ἐντὸς τῆς Νικαίας εἰς ὄνομα Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου· ἡ δὲ βασιλὶς τὸν ἐνδον τῆς παρὰ τὸ ὄρος τὸν Ὀλυμπον κειμένης 20 τῶν Προουσαίων μητροπόλεως, ἐπ' ὀνόματι τοῦ τιμίου προσφύτου προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ· κτήματά τε πλείστα αὐτοῖς καὶ Cπροσόδους ἐτησίως ἀνενδεεῖς ἐπιχορηγήσαντες, μοναζόντων καὶ

1. ἀρχόμενα W. in mg. pro ἐνδεχόμενα. Vid. Notas. 3. ἦν add. A. 7. Ἀλλὰ — λόγος om. B. et in eodem codice incipit Lib. III. a verb. τῇ μὲν.

usus est immutabilis: non necessariae principum cupiditatibus parent: idque lex eis est et honor, quod principibus visum fuerit. Proinde tum quoque cernere erat, illas res deinceps minimi fieri: nobilitatis autem limites Romanis vestimentis definitos, et divitias domo, quod aiunt, domum ferri.

7. Sed iam ad alia transeat oratio. Cum Imperatrix Irene filium Theodorum peperisset, accidit, ut equo deiecta per longum spacium traheretur. Nam casu venerat cum marito Imperatore spectatum quandam venationem. Unde laesa matrice, parere desiit. Caeterum ambo imperium graviter et modeste administrabant summoque studio curabant, ut iustitia et aequitas in urbibus florerent; avaritia vero et rapinae prohiberentur. (II.) Etiam templa elegantissima uterque maximis sumptibus amplitudine et varietate structurae insignia aedificarunt: Imperator quidem unum Magnesiae, Deiparae virginis nomine, quod Sosandra dicitur: et alterum Nicaeae, magno Antonio sacrum: Imperatrix vero illud, quod intra Prusaeorum metropolin, ad montem Olympum sitam, nomine venerandi prophetae praecursoris et Baptistae notum est. Atque his plurimas possessiones et annuos redditus liberaliter attribuerunt, monachorumque et ascetarum domicilia in his con-

ἀσκητῶν ἐνδαιτήματα ἔδειξαν, πλήρη χάριτος καὶ θυμηδίας
 πνευματικῆς. οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ νοσοκομεῖα καὶ πτωχοτρο-
 φεῖα τοῖς τότε καιροῖς ἐπεδαφιλεύσαντο, καὶ ὅσα τὸν ἐκείνων
 κατὰ θεὸν ἔρωτα ἔδειξαν ἐναργῶς. (Γ.) Ἄλλ' ἐν τούτοις ἡ μὲν
 5 βασιλὶς Εἰρήνη τὸ ζῆν ἐξεμέτρησεν. ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ σύζυγος
 πάνυ βαρέως ἐπὶ μακρὸν τὴν ἐκείνης ἤνυσε στέρησιν· ὁψὲ δὲ μὴ
 φέρων τὴν μόνωσιν, καὶ δευτέραν ἄγεται σύζυγον. αὕτη δὲ ἦν
 Ἄννα ἡ ἐξ Ἀλαμανῶν, ἔτι νέα πάνυ τῇ ἡλικίᾳ, ἀδελφὴ τοῦ ἡ-
 γῶς Σικελίας Μαρφέ. εἶπετο δ' ἐκεῖθεν αὐτῇ καθάπερ τροφὸς
 10 καὶ παιδαγωγὸς ζῆν πολλαῖς ἄλλαις καὶ γυνή τις ὦραν ἐπαγομέ-
 νη προσώπου καὶ ὀφθαλμῶν ὡς εἰπεῖν ἄφικτόν τινα σαγήνην,
 ὄνομα Μαρκεσίνα· ἡ φίλτροις καὶ καταδέσμοις ἔρωτικοῖς, καὶ
 ἡθῶν ἀστείότητι κατὰ μικρὸν ὑπηγάγετο καὶ τοὺς βασιλικοὺς
 ὀφθαλμοὺς καὶ πρὸς τοὺς ἐαυτῆς ἐξέκαυσεν ἔρωτας, ὡς παρα-
 15 θεωρεῖσθαι λαμπρῶς ἤδη τὴν βασιλίδαν Ἄνναν. ἐς τοσοῦτον γὰρ
 ἔσπερον ἀτοπίας αὐτὸν οἱ τῆς Μαρκεσίνης ἐξεκύλισαν ἔρωτες,
 ὥστε καὶ συμβόλοις κοσμεῖσθαι βασιλικοῖς συγκεχώρηκε ταύτην·
 ὡς τούτων μὲν εἵνεκα μηδὲν ἐνδεῖν τῆς βασιλίδος Ἄννης, τῆς δὲ
 βασιλικῆς στοργῆς καὶ ῥοπῆς καὶ τῆς τῶν ὑπηκόων αἰδοῦς καὶ
 20 ὑποστολῆς, εἰ μὴ πάσης ἀπῆλθεν, ὡς εἰπεῖν, αὐτῇ γε καὶ μό-
 νη, ἀλλ' οὖν πλείονος ἢ κατὰ τὴν νόμιμον σύζυγον, τὴν βασι-
 λίδα Ἄνναν φημί. (Δ.) Ὅμως συνετός γε τυγχάνων ὁ βασιλεὺς,
 οὐκ ἄλυπος τὸ παράπαν τὸν βίον διέβροσκεν, οὐδὲ κατηφείας καὶ
 συντριβῆς τῆς προσηκούσης ἐκτός· ἀλλὰ νύττουσαν εἶχε καθά-
 19. καὶ τῆς — εἰ μὴ add. A.

A. C.

1222

ad

1254

Imp. Ioann.
Ducac.

V. 23

stituerunt plena gratiae et piae animi voluptatis. Nec his contenti, com-
 plura hospitium ad aegros curandos et ad alendos pauperes destinarunt,
 aliaque fecerunt, quae amorem eorum erga Deum evidenter declararent.
 (III.) Interim Irene Imperatrice mortua, Imperator atque idem maritus
 obitum illius longo tempore omnino moleste tulit. Tandem solitudinis per-
 taesus, secundam uxorem duxit Annam Alemanam, admodum adolescentu-
 lam, Manfredi Siciliae Regis sororem. Quam inde educatricis et magistrae
 loco cum multis aliis mulieribus comitabatur foemina pulcherrimo vultu, cu-
 ius oculi quaedam quasi retia inevitabilia erant, nomine Marcesina. Haec
 philtris et illecebris amatoriiis, ac morum urbanitate paulatim etiam Impe-
 ratoris oculos in se convertit amoreque sui sic incendit, ut iam haud dis-
 simulanter Imperatrix Anna prae ea negligetur. Nam tandem eo demen-
 tia redactus est Marcesinae amoribus, ut eam Imperatoris insignibus or-
 nari pateretur. Quamobrem ea mulier hac in parte Imperatrici Annae ni-
 hil cedebat: amore autem et propensione Imperatoris et subditorum obser-
 vantia ac reverentia si non sola fruebatur, certe legitimam uxorem et Im-
 peratricem Annam longe superabat. (IV.) Caeterum Imperator cum esset
 vir prudens, vitam agebat non omnis prorsus molestiae ac tristitiae dolo-
 risque iusti expertem: sed conscientiam acris instar stimuli pungentem ha-

A. M. 6730
ad
6763
Imp. Ioann.
Ducac.
P. 27

περ τι κέντρον ὄξυ τὴν συνείδησιν, καὶ καιρὸν ἀνέμενε μετανοίας, καὶ λύσιν ἐξήτει θεόθεν τῆς τοιαύτης παρατροπῆς, δῆλον δ' ἐνεῦθεν τουτί. ἀπιέναι γάρ ποτε τὴν Μαρκεσίαν φασὶ προσκυνήσεως ἅμα καὶ θείας εἵνεκα ἐς τὸν θεῖον νεῶν, ὃν ὁ Βλεμμύδης οἴκοθεν ἐδείματό τε καὶ ἐς ἁγίων καὶ θεοφιλῶν ἀνδρῶν ἀσκητή-5 ριον κατεστήσατο, πολλὴν ἐπαγομένην τὴν τρυφὴν καὶ σφόδρα τοῖς βασιλικοῖς σεσοβημένην συμβόλοις καὶ τῶ τῶν ἀκολούθων πλήθει. ἀλλὰ πρὶν τῶν προθύρων αὐτὴν ἐπιβῆναι, τὰς τοῦ νεῶ θύρας ἔνδοθεν κλείουσιν ὁ τῶν θείων ἐκείνων ἀνδρῶν Βούλλογος καὶ ταύτῃ τὴν εἴσοδον ἀποκλείουσι, κελεύσει τοῦ κα-10 θηγητοῦ Βλεμμύδου. ἀνὴρ δὲ οὗτος πολλαῖς περιηγηθισμένος ταῖς ἀρεταῖς, καὶ πολλῇ τῇ σοφίᾳ ἐξησχημένος, ὀπόσῃν τε Ἑλλήνων ἕμνοῦσι παῖδες, καὶ ὀπόσῃν οἱ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας προστάται καὶ ῥήτορες ἐς ἡμετέραν ὠφέλειαν προὔθησαν. οὐ γὰρ ἔχρινε δίκαιον ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ, βεβήλοις καὶ ἀθεμίτοις πο-15 σὶν ἱερὸν πατεῖν ἔδαφος τὸ ἀνόσιον ἐκαῖνο καὶ ἀναιδῆς γύναιον. πῶς γάρ; ὃς οὐδὲ πρότερον ἔλγηε σκώμμασι βάλλων αὐτὴν καὶ γλώττῃ καὶ γράμμασι διασύρων αἰ. (E.) Ἡ δὲ τὰ δεινότατα πάσχειν οἰομένη καὶ τῆς βασιλικῆς ἀνάξια σφόδρα τιμῆς, ἐς θυμὸν ἀνῆπτεν ἑαυτὴν καὶ βαρεῖαν καὶ ζέουσαν ὀργὴν, καὶ μά-20 λιστα ὅτι καὶ πρὸς τῶν κολάκων παροξυνομένη μύλα ἐτύγγανεν. ὄθεν καὶ ἐπανήγει πρὸς τὸν βασιλέα λίαν ὑβριοπαθοῦσα, καὶ πρὸς Βάμωνα ὄλαις ὀρμαῖς αὐτὸν διεγείρουσα, καὶ ἐς τὴν τοῦ βασι-

10. ταύτῃ om. A. 20. καὶ βαρ. — μάλιστα ὅτι add. A.

bebat, et poenitentiae occasionem expectans, pravitate illius correctionem a Deo quaerebat; id quod ex eo constat. Aiunt Marcesinam aliquando tum adorandi, tum spectandi causa templum adiisse, Blemmydae sumptibus exaedificatum et sanctorum ac religiosorum virorum exercitationibus dicatum; eoque illam advenisse multo cum luxu, Imperatoriis insignibus superbam, et magna comitum frequentia stipatam: sed priusquam vestibulum intrasset, coetum illum sanctorum virorum templi fores intrinsecus occlusisse, atque huic aditum praeclusisse Blemmydae praepositi iussu. Erat is multis virtutibus insignis, et varia eruditione perpolitus, tum ea quae a Graecis veteribus celebrata est, tum illa quam ecclesiae nostrae antistites et oratores ad utilitatem nostram proposuerunt. Nefas enim iudicabat divinus ille vir, nefariam illam et impudicam mulierculam profanis et consceleratis pedibus sacrum pavementum calcare. Quid mirum, ubi ille eandem antea acerbe dictis incessere et tam lingua quam calamo insectari nunquam destiterat? (V.) Ea vero se gravissime laesam arbitrata praeter honorem Imperatoriae dignitati debitum, cum per sese excandescerat, violentamque et fervidam iram animo concipiebat, tum ab adulatoribus magis inflammabatur. Unde ad Imperatorem magna cum indignatione reversa, toto impetu illum ad vindictam incitabat, eam ignominiam in ipsam Impe-

λέως ὑπόστασιν ἀποφαίνουσα ἀνατρέχειν τὰ τῆς ἀτιμίας ταυτησί. οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ οἱ περὶ αὐτὴν κόλακες, οἷονεὶ πῦρ πυρὶ καὶ ξύλοις ξύλα προσεπιφέροντες, ἐς ὄργην ἀνάπτειν ἠπείγοντο μείζονα ἔτι τὸν βασιλέα, χαριζόμενοι τῷ καιρῷ. ὁ δὲ βασιλεὺς 5 ἔνδακρος γενόμενος καὶ βύθιον τι στενάξας καὶ πάσης μεστός καταφείας καὶ κατανύξεως ἐν βραχεὶ καταστάς, „ἵνα τί με κολάζειν ἄνδρα δίκαιον συνωθεῖτε;” ἔφασκεν· „εἰ γὰρ μοι πρὸς βου- E λήσεως ἦν ἀτιμίας ὁμοῦ καὶ αἰσχύνης καθῆσθαι ἐκτός, ἀκίβδηλον ἂν τὸ τῆς βασιλείας ἐτήρουν σεμνὸν καὶ αὐτός· νῦν δὲ τὰς αἰτίας 10 τῶν ἐμῶν ὑβρεων καὶ τῆς βασιλείας αὐτῆς αὐτὸς παρεχόμενος, προσηκούσας ἀπολαμβάνω λοιπὸν ἐντεῦθεν τὰς ἀμοιβὰς καὶ τῶν πονηρῶν σπερμάτων ἄξια τὰ γεώργια.”

A. C.
1222
ad
1254
Imp. Ioann.
Ducac.

ἦ. Ἐπὶ τούτων μέντοι τῶν χρόνων ἦρχε Θεσσαλίας καὶ Αἰ- P. 28
τωλίας καὶ τῶν πέριξ Μιχαὴλ ὁ νόθος υἱὸς τοῦ πρώτου ἀπο- V. 24
15 στάτου Μιχαὴλ τοῦ Ἀγγέλου. τελευτησάσης γὰρ τῆς ἄλλης συγγενείας ἐκείνου πάσης, περιήλθεν ἤδη πᾶσα ἡ τῶν χώρων ἐκείνων ἀρχὴ εἰς ἓνα τουτονὶ τὸν νόθον Μιχαὴλ. τούτῳ παῖδες ἐγένοντο Νικηφόρος καὶ Ἰωάννης καὶ Μιχαὴλ καὶ τέταρτος, νόθος ὄνομα Ἰωάννης καὶ οὗτος· οἷς ἐπιμερίζειν ἐμέλλε μετὰ βρα- 20 χὺ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀρχήν. τέως μὲν οὖν πρέσβεις ἀποστείλας πρὸς Β βασιλέα Ἰωάννην, ἐξήτει νόμφην ἀγαγέσθαι τῷ ἑαυτοῦ υἱῷ Νικηφόρῳ τὴν τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Λάσκαρι θυγατέρα Μαρίαν· καὶ ἤνυσε τὸ ζητούμενον. ἐγένοντο γὰρ τηρικῶντα μνηστεῖαι καὶ συμφωνίαι, οἷαι δὴ καὶ γεγόνασι, συμπαρα- 25 γενομένης τῷ υἱῷ Νικηφόρῳ καὶ τῆς μητρὸς Θεοδώρας κατὰ τὴν

ratoris personam redundare clamitans. Neque haec solum; sed et eius assentatores ignem quasi igni et faces facibus addebant, et iram Imperatoris maiorem in modum incendebant, aucupandae gratiae causa. At Imperator lacrymis obortis, cum profundo suspirio: „quid me (inquit) ad virum iustum puniendum impellitis? Nam si ego sine probro et ignominia vivere voluissem, Imperii maiestatem inviolatam conservassem. Nunc cum ipse meae atque adeo ipsius Imperii contumeliae causam praebuerim, meritis meis gratia refertur, ut malae sementis malam messem percipiam.”

8. Caeterum his temporibus Thessaliae et Aetoliae vicinisque regionibus praeerat Michaël, nothus filius Michaëlis Angeli, illius qui primus rebellaverat. Nam tota eius cognatione extincta, omne locorum illorum imperium ad unum hunc nothum Michaëlem devolutum fuit. Huic filii fuerunt Nicephorus, Ioannes, Michaël, et quartus nothus, cui et ipsi nomen Ioannes erat: inter quos brevi post distributurus erat suum principatum. Tum autem missis ad Imperatorem Ioannem legatis, filio suo Nicephoro sponsam petebat Mariam, Theodoro Lascari Imperatoris filio genitam; et voti compos factus est. Peracta enim tunc sponsalia et pacta, qualiacunque ea fuerunt, cum in Orientem Theodora una cum filio Nicephoro, tum

A. M. 6730
ad
6763
Imp. Ioann.
Ducae.

ἔω, ἅμα μὲν καὶ πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς μνηστευομένης νύμφης,
ἅμα δὲ καὶ πρὸς βεβαίωσιν τῶν ἐν τούτοις συμφωνιῶν. ὧν δὴ
γενομένων, τὴν νύμφην αὐτόθι παρὰ τὰ οἴκοι καταλιποῦσα,
ἐπανέστρεφεν οἴκαδε σὺν τῷ υἱῷ Νικηφόρῳ Θεοδώρῳ ἢ τοῦ Μι-
Cχαῖλ σύζυγος, ἐγγύας λαβοῦσα παρὰ τῶν κηδεστῶν βασιλέων, 5
ἐς τοῦπιόν ἔτος τοὺς γάμους τελεῖσθαι. (B.) Βραχὺ τὸ μετὰξὺ,
καὶ πρὸς κατάλυσιν ἐβλεψε τῶν σπονδῶν αὐθις ὁ Μιχαῖλ· καὶ
ἄρας τοὺς οἰκείους ὑπερέβαινε χώρους ἐπὶ πονήρῳ τῶν δυτικῶν
D πόλεων, αἱ τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσιν ὑπῆρχον ὑπήκοοι· ὡς
ἀνάγκη εἶναι ἢ τὸν βασιλέα Ἰωάννην στρατεύειν ἐπ' ἐκεῖνον, ἢ 10
κίνδυνον εἶναι πάσας ὑπὸ τῷ Μιχαῖλ τὰς δυτικὰς γενέσθαι πό-
λεις. ἦρος οὖν ἐπιγενομένου, πλείστην ὁ βασιλεὺς ἠθροικῶς
στρατιᾶν, ἕξισι κατὰ τοῦ ἀποστάτου Μιχαῖλ. τῆς δὲ φήμης
ῥεούσης καὶ προπορευομένης, αἱ μὲν δυτικαὶ τῶν Ῥωμαίων πό-
E λεις ἀνεθρόνουντο πρὸς τὸ εὐθαρσές τε καὶ ἀνδρικότερον· τὰ δὲ 15
τοῦ Μιχαῖλ ὑπέθρει καὶ ὑπεπτήχει. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς περὶ
Θεσσαλονίκην καὶ Μακεδονίαν ἐγένετο, πάλιν ὑπ' αὐτῷ ῥαδίως
αἱ πλείους τῶν δυτικῶν ἐγίνοντο πόλεων, ὅπως ἢ τοῦ Ἀγγέ-
P. 29 λου Μιχαῖλ ἔφοδος ἐκλόνησέ τε καὶ πρὸς βραχὺν τινα χρόνον
παρατραπῆναι πεποίηκε, Καστορία τε καὶ Πρέσπα, καὶ ἐπὶ 20
τούτοις ἕτεραι οὐκ ὀλίγαι. ὅθεν εἰς τὸν ἔσχατον συνελαθεὶς φό-
βον ὁ Μιχαῖλ πρεσβεύεται πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὰς προτέρας
ἀνακαλεῖται σπονδὰς, ἀποδιδούς αὐτῷ καὶ φρούρια, τὰ τε ἄλλα
καὶ τὸν Ηριλλάπον, ἔτι τε τὸν Βελεσὸν καὶ τὸ *. ἐτετιμῆκει

6. τοῦπιόν A., τὸ ἐπιόν W. 8. διέβαινε A. 24. καὶ τὸ *.
Lacunam hic habent W. et uterque cod. Suppleri potest ex Acro-
polita φρούριον τὰς Κρῶας. Vid. Notas.

visendae sponsae, tum confirmandorum sponsalium causa venisset. Qui-
bus peractis, sponsa ibidem apud suos relicta, cum filio Nicephoro Theo-
dora Michaëlis coniux domum rediit, fide accepta, fore ut anno sequenti
nuptiae celebrarentur. (II.) Sed paulo post Michaël iterum rupto foedere
limites suos transgressus, Occidentales urbes quae Imperatoribus Romanis
parebant, infestavit: ut nisi Imperator Ioannes ipse illi bellum inferret,
periculum esset, ne omnes illae urbes a Michaële occuparentur. Vere igitur
appetente Imperator, exercitu maximo coacto, contra rebellem Mi-
chaëlem proficiscitur. Fama vero sparsa et praecurrente, occidentales
Romanorum urbes confirmatae animum et audaciam receperunt: Michaëlis
vero res dilabebantur et pessum ibant. Imperator autem tum Thessalo-
nicam et Macedoniam attigisset, plerasque urbes occidentales, quas An-
geli Michaëlis incursio concusserat et ad breve tempus interceperat, facile
recuperavit, ut Castoriam, Prespam, aliasque praeterea non paucas. Unde
summo timore percussus Michaël, missis ad Imperatorem legatis, pristinum
foedus renovat, et praeter alia castella Prillapum etiam et Belesum et * re-

μέντοι ὁ βασιλεὺς ἐκατέρους τῷ δεσποτικῷ ἀξιώματι διὰ τὰς τοῦ
 κήδους μνηστείας, τὸν τε Μιχαὴλ καὶ τὸν αὐτοῦ γε υἱὸν Νικηφόρον,
 ἵνα μηδὲν μεταξὺ ἀνακύπτῃ ἀμφίδοξον, ὅποσα ψυχὰς τε ταράττει
 καὶ κυκεῶνας ἐγείρει πραγμάτων. ἀλλὰ γὰρ οὕτω τὰ ἐκεῖσε κατα-
 5 στήσάμενος ὁ βασιλεὺς ἐπανόδου ἤπειτο, μὴ βουλόμενος ἐκεῖσε B
 τὴν χειμέριον ὥραν διαβιβάζειν. ἦν γὰρ κατὰ τὰς Ἀρκτουροῦ
 ἐπιτολὰς ὁ καιρὸς. (Γ.) Ἐπεὶ δὲ περὶ τὴν Φιλίππων γενόμενος
 ἡμέρας ἐκεῖσε συχρὰς διατέτριφε, διαβολαὶ τινες ἀνεφύησαν κατὰ C
 τοῦ Κομνηνοῦ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, ὅτι βασιλείας ἐφίεται.
 10 καὶ ἤγοντο οἱ τε πρῶτως τὰ τοιαῦτα διαψιθυρίσαντες φίλοι αὐ-
 τοῦ, καὶ οἱ τοὺς κατ' αὐτοῦ ἐλέγχους ἐτέρωθεν προὔτεινον.
 ἀλλ' ἀνίσχυρα τὰ τῶν ἐλέγχων ἐδόκει καὶ ψευδεῖς αἱ διαβολαί,
 εἴτε καὶ τῇ ἀληθείᾳ ψευδῶν οὐσῶν, εἴτε καὶ τοῦ καιροῦ σχε-
 διάσαντος οὕτως. ὁμοῦς ἐδοξεν ὄρκοις αὐτὸν βεβαιώσαντα ὅτι
 15 τε ψευδεῖς αἱ διαβολαί, καὶ ὅτι οὐ μήποτε βουληθεῖη βασιλείᾳ
 ἐπιχειρῆσαι, ἐλεύθερόν τε εἶναι τοῦ λοιποῦ τῆς ἐντεῦθεν κατα- D
 δίχης καὶ ὑποψίας ἀπάσης μένειν ὡς ποθ' ὀρωτάτω, καὶ πρὸς
 γε ἔτι τῆς προτέρας ἐφ' ὁμοίου τοῦ σχήματος ἀπολαύειν τιμῆς.
 καὶ γέγονε τοῦτο. ἐκεῖθεν μέντοι ἀπύρας ὁ βασιλεὺς, αὐτὸς
 20 μὲν ἀπῆει διαπεραιωσόμενος τὸν Ἑλλήσποντον· τὸν δὲ στρατὸν
 διαφῆκεν ἀπέναι περὶ τὰ οἴκοι διαχειμιάσοντας. (Δ.) Πρὸς δὲ
 τὴν ἕω διαβάντι τῷ βασιλεῖ καὶ περὶ τὴν Νίκαιαν διατρίβοντι
 νόσος ἐνσκήπτει δεινὴ· οὐκ οἶδ' εἴτε φρενῆτιν χροὴ προσειπεῖν, E
 εἴτ' ἐπιληψίαν. ἐς γὰρ καρηβαρίαν τινὰ καὶ νόρκωσιν ἐπεπτώ-

11. κατ' αὐτοῦ] κατ' αὐτῶν A. 15. βουληθεῖη A.

stituit. Imperator contra et patri Michaëli et filio eius Nicephoro, pro-
 pter affinitatis necessitudinem, Despotarum honorem concessit: ne qua
 diffidentia intercederet, quae animos sollicitare, et negotiorum turbas exci-
 tare posset. Rebus autem ibi sic ordinatis, reditum parat, quod ibi hy-
 bernare nolebat. Instabat enim tum Arcturi exortus. (III.) Cum vero
 Philippos pervenisset et complures illic dies mansisset, criminationes
 quaedam contra Michaëlem Comnenum Palaeologum subortae sunt, eum
 regnum affectare. Producebantur ii qui primi illud susurrarant, amici
 eius: et ii qui indicia adversus ipsum aliunde afferebant. Sed et haec
 infirma, falsaeque criminationes visae sunt, sive reipsa essent falsae, sive
 ita casus temere persuasit. Placuit tamen, eum iureiurando affirmare
 falsa esse ea crimina, nec se unquam regnum affectaturum; ac deinceps eum
 poena liberari, et ab omni suspicione quam remotissimum in pristinum di-
 gnitatis gradum restitui. Id vero factum est. Imperator autem motis inde
 castris, ipse quidem Hellespontum traiecturus abiit: exercitum vero do-
 mum in hyberna dimisit. (IV.) Quum vero Imperator in Orientem tra-
 iecisset, et apud Nicaeam versaretur, atroci morbo est correptus, qui
 haud scio phrenitis an epilepsia sit appellandus. Nam gravitate et stupore

- A. M. 6730 ad 6763 Imp. Ioann. Ducae. κει τοῦ ἡγεμονικοῦ, ὁποῖον καὶ οἱ τὰ περὶ τὸν ἐγκέφαλον οὐχ ὑγιῶς διακείμενοι πάσχουσιν ἐν ταῖς τῶν οὐρανίων φωστῆρων συνόδοις, τοῦ περιέχοντος ὑγροτέρου τε ἅμα καὶ ψυχροτέρου τη- νικαῦτα καθισταμένου καὶ ἴλιγγον σφίσιν ἐπάγοντος ἐγκεφάλου, ἀδυνάτως ἔχουσι δέχεσθαι τὰς τοιαύτας τροπὰς καὶ μεταβολὰς. 5
- Γτελέσας ἡμέρας, ἀναφέρειν ἔδοξεν αὐθις καὶ τοῦ νοσήματος ἀπαλλάττεσθαι. πλὴν οὐκ ἐς τέλος ἐξοστρακίζειν ἰατρῶν ἐπίνοιαι τὸ πάθος δεδύνηται· ἀλλ' ὥσπερ ἐμπεφώλευκεν ἐξ ἐκείνου καὶ ἔδραν τινὰ δυσασπαστον ἔσχε· καὶ ἦν τοῦ λοιποῦ νῦν μὲν πά- 10
- σχων, νῦν δ' ὑγιαίνειν δοκῶν. κατὰ γὰρ ἡμερῶν διαστήματα, νῦν μὲν πλείω, νῦν δ' ἥττω, νῦν μὲν ὑπεχώρει, νῦν δ' αὐθις ἐπεχωρίαζε τὸ δεινόν· καὶ νῦν μὲν ἐν οἴκοις διατρίβοντι, νῦν δ' 15
- P. 30 ἐν ὁδοῖς, προσδοκίας οὐ προηγησαμένης οὐδεμιᾶς, ἔξαίφνης ἐπῆει· καὶ πολλάκις τοῦ ἵππου πεσεῖν διακινδυνεύσαντα δεξιά- 15
- μενοι φοράδην ἐς τὸ ἀρχεῖον ἐκόμισαν. καὶ ἦν τῇ κεφαλῇ τὸ πά- θος πολέμιον ὅλον ἐνιαυτὸν, λάθρα καὶ κατὰ μικρὸν ἐς αὐξήσιν προβαῖνον ἀεί· ἕως πολλῶ κραταιότερον πάσης ἰατρικῆς ἐπιστή- 20
- A. C. 1255 Poggio. μης γενόμενον ἐξ ἀνθρώπων ἐπεποιήκει γενέσθαι αὐτόν. ἐγέ- νετο μὲν οὖν ἐξ ἀνθρώπων ὁ βασιλεὺς, ταυτησὶ περιγενομένης 20
- Βτῆς νόσου, περὶ τὸ Νύμφαιον τότε ποιούμενος τὰς διατριβὰς. ἐτάφη δὲ ἐν τῇ μονῇ τῶν Σωσάνδρων, ἣν αὐτὸς ἐδείματο. ἦνε δὲ ἔτος, ὁπότε ἐτελεύτα, ἐξηκοστόν· ὁπότε δ' αὐτὸς τὰ τῆς αὐτοκρατορίας ἐνεκεχείριστο σκῆπτρα, ἑβδομον ἤδη καὶ εἰκο- 25
- στόν· ὡς μόνον τὰ τῆς αὐτοκρατορίας αὐτοῦ γίνεσθαι ἔτη τρία 25

4. Ἰλιγγος Α.

mentis afficiebatur, ut iis qui e cerebro laborant, in coelestium siderum congressibus accidere solet, quo tempore aer circumfusus humidior est et frigidior adeoque cerebri vertiginem ipsis affert, tales conversiones et mutationes ferre nequeuntibus. Quum autem mutus, et respiratione excepta mortuus tres perpetuos dies iacuisset, ad se redire morboque levare visus est. Quem tamen ars medicorum non penitus ablegare potuit, quominus ex eo tempore in eo delitescere et firmam sedem fixisse videretur: ita ut deinceps alias affligeretur, alias valere videretur. Nam nunc plurimum, nunc pauciorum dierum intervallo vel accedebat vel recedebat malum: nunc domi, nunc in via, nullo praecedente signo, subito eum invadebat, ut saepe ex equo delapsurus lectica in palatium referretur. Morbus is annum integrum caput eius infestavit, clam ac paulatim semper augescens: donec omni medicorum arte superata, e rebus humanis eum sustulit. Decessit autem ex eo morbo Imperator, cum circa Nymphaeum versaretur: ac sepultus est in Sosandrio, monasterio a se extracto, anno aetatis sexagesimo, septem et viginti natus annos cum Imperium suscepisset: ita ut anni ipsi,

καὶ τριάκοντα· ὅποσα δὴ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ τῆς βασιλείας
 διάδοχος ἦννε Θεόδωρος. ὁμοῦ τε γὰρ αὐτὸς ἐξ ὠδίνων εἰς φῶς
 προήγετο μητρικῶν καὶ ὁμοῦ τὰ τῆς αὐτοκρατορίας σκῆπτρα ὁ
 πατήρ ἄρτι ἐδέδεκτο.

A. C.
 1222
 ad
 1254
 Imp. Ioann.
 Ducae.

quibus Imperator fuit, tres ac triginta fuerint; quot annos et filius eius
 ac successor Imperii Theodorus impleverat. Nam is eodem tempore, quo
 pater summa rerum potitus est, e sinu matris in lucem prodiit.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ Γ.

NICEPHORI GREGORAE

BYZANTINAE HISTORIAE

LIBER TERTIUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Βασιλεία Θεοδώρου τοῦ Λάσκαρι τοῦ νέου. Περί τοῦ πατριάρχου Ἀρσενίου καὶ τῆς βασιλείας κρίσεως. Περί τῆς κατὰ τοῦ Βουλγάρου καὶ Θετταλοῦ ἐστρατείας. Περί τῆς εἰς τοὺς Τούρκους φυγῆς τοῦ Παλαιολόγου. Περί Κωνσταντίνου τοῦ Τοίχου τοῦ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντος. Περί τῆς τελευτῆς τοῦ βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Λάσκαρι τοῦ νέου. Περί τοῦ Μουζάλωνος τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ παιδὸς τοῦ βασιλέως. Περί τῶν γενομένων ἐτέρων αὐτῆς ὀρκῶν ἕνεκα τοῦ παιδὸς τοῦ βασιλέως. Περί τῶν ἀφορμῶν καὶ αἰτίων τῆς βασιλείας τοῦ Παλαιολόγου. Περί τοῦ Παλαιολόγου Μιχαήλ, ὅπως ἐδέξατο τὸ δεσποτικὸν ἀξίωμα. Περί τῶν Θετταλικῶν πολέμων.

ARGUMENTUM BOIVINI.

Theodorus Lascaris patri succedit. Cur vivo patre imperator non designatus. Totius populi suffragiis creatur. Mortuo Germano, de patriarcha eligendo deliberatur. Nicephorus Blemmydes omnium dignissimus. Oblatum honorem recusat. Arsenius eligitur. Eius elogium. Princeps electionem ratam habet. A novo patriarcha inungitur. Bulgarus et Thessalus in Thraciam irrumpunt. Imperator foedus cum Turcis renovat. Hellespontum traicit cum magno exercitu. Venationis ministri in militum numerum relati. Bulgarus viribus Romanis impar ablata restituit et pacem impetrat. Bellum in Thessaliam transfertur. Theodora Michaëlis uxor imperatori occurrit. Reconciliata gratia, Mariam filii sui sponsam secum abducit (Cap. 1). Michael Palaeologus, Nicaeae praefectus, ad Turcos fugit. Fugae causa. Iconii Sultanus eum legioni Romanae praeficit. Scythis opponit. Sunitani cognatus ad hostes transit. Turci vincuntur. Palaeologus rogatu Imperatoris in aulam redit. Iusjurandum praestat. Conostauli dignitatem recipit. Res Bulgaricae. Asanis obitus. Eius successor Mytzes, mollis et ignavus. Constantinus Toechus regni sedem obsidet. Mytzes in Asiam fugit. Mesembriam imperatori tradit. Annuos redditus et praedia ab eo obtinet. Toechus per legatos Theodoram, imperatoris filiam, uxorem ambit. Voti compos, priorem coniugem repudiat et fidei obsidem dat. Imperator aegrotus. Monasticum habitum paulo ante mortem induit. Peccata expiat. Moritur (2). Georgius Muzalo, homo novus, ut in aulam irrepserit. Theodoro iuniori pergratus. Protovestiarium dignitate ornatur. Uxorem ducit

cognatam imperatoris. Cum patriarcha Arsenio tutor testamento datur Ioanni Lascari. Imperatoris filiae quatuor. Filius unicus. Iusiurandum pupillo et tutori bis praestitum. Nobiles aegre ferunt praelatum sibi Muzalonem. Qui proceres convocat. Tutela et rerum administratione vult se abdicare. Prohibetur. Novum iusiurandum exigit. Nobilium invidia. Tumultus in exercitu. Novendiale sacrum. Muzalonis duorumque eius fratrum caedes in templo perpetrata. Mulierum, sacerdotum, aliorumque trepidatio. Arsenius patriarcha anxius et consilii inops. Vir simplex et sanctus, administrandae reipublicae minime aptus. Inita cum nobilibus deliberatione male omnino saluti pupilli consulit (3). Michaël Palaeologus ob eximias corporis et animi dotes omnibus gratus. Variis praesagiis imperio destinatur. Generis nobilitas. Avi et patris dignitates. Fiscus claves a patriarcha accipit. Largitionibus animos nobilium sibi mancipat. Item militum et concionatorum. His auctoribus ipso patriarcha assentiente imperii administrationem suscipit, donec heres legitimus adolescat. Despotae titulo ornatur (4). Michaël Angelus Macedoniam et Thraciam statuit invadere. Exercitum cogit. Socios sibi asciscit generos suos, Peloponnesi principem et Manfredum Siciliae regem. Hi provincias nondum subactas sorte dividunt. Ioannes Sebastocrator, Michaëlis Palaeologi frater, illis opponitur. Viros principes secum ducit. Thraciae et Macedoniae legiones suis adiungit. Proxime hostem castrametatur. Hostes Bellegradum obsident. Viribus suis nimium confidunt. Romanum exercitum contempnunt, militum numero imparem, sed divina ope subnixum. Michaël Angelus per transfugam decipitur. Proditum se a sociis putat. Eos noctu deserit. Socii, cognito Michaëlis discessu, ipsi se proditos putant. Turbati et trepidantes a Romanis caeduntur. Princeps Peloponnesi capitur. Rex Siciliae cum paucis fuga elabatur (5).

α'. Ἐπεὶ δὲ κατὰ κληρὸν πατρικὸν τῆς βασιλείας διάδοχος ὁ υἱὸς αὐτοῦ Θεόδωρος ἐμελλεν εἶναι ὁ Λάσκαρις, παρὰ δὲ τοῦ πατρὸς ἔτι ζῶντος οὐκ ἀνηγόρευτο βασιλεὺς, ἀνηγορεύετο * ἤδη θανόντος ἐκείνου κοινῇ συνδρομῇ τοῦ τε στρατοῦ παντὸς καὶ ὀπί-
 5 σοι τῶν ἐνδόξων ἦσαν καὶ εὐγενῶν. τὸ μὲν γὰρ ὅτι τὴν βασιλείαν οὐδενὶ τῶν πάντων ἑτέρῳ πλὴν ἢ τῷ υἱῷ καταλιμπάνειν ὁ Ἰωάννης ἐβούλετο, παντὶ που δῆλον, ὅτι τε πατὴρ ἦν πάνν φιλόπαις καὶ ὅτι οὐδ' ἄλλῳ οὐδενὶ καταλέλοιπε ταύτην. τὸ δὲ ζῶν ἔτι βα-
 10 σιλία ἀναγορεύειν αὐτὸν, ἐν ἀδήλῳ κειμένης ἔτι τῆς τῶν ἑπη-
 κόων ἐκουσίου γνώμης καὶ προαιρέσεως, τοῦτο δ' οὐ πάνν ἐβού-
 λετο. πολλὰ γὰρ φησι νεωτερίζειν οἶδεν ὁ χρόνος, ὅποτε μὴ κα-

A. M.

6763

ad

6767

A. C.

1254

ad

1258

Imp. Theod.

Lascaris II.

* A. C. 1255

Possino.

V. 26

P. 31

3. ἀνηγόρευτο W. in mg. pro ἀνηγορεύετο.

1. Cum autem Imperium iure hereditario ad filium eius Theodorum Lascarum rediturum esset, quia is a patre vivente non appellatus fuerat Imperator, eodem defuncto, communi concursu totius exercitus nobiliumque omnium ac procerum Imperator est salutatus. Constat enim Ioannem utique nemini omnium nisi filio Imperium relinquere voluisse: quod et pater fuerat pius in liberos, et nemini alteri id reliquerat. Sed obscuris adhuc subditorum voluntatibus, an id iis lubentibus ac approbantibus futurum esset, vivens eum designare nullo modo voluerat. „Etenim,” inquit-

- A. M. 6763 ad 6767 Imp. Theod. Lascaris Π.
- τὰ λόγον εἶροι τὸν ἐκάστῳ προσήκοντα τὴν τῶν πραγμάτων γινομένην κατάστασιν. ἢ γὰρ νεότης ὀξύρροπὸν τι καὶ αὐθαδὲς οἴκοθεν οὔσα ἀλόγως ἄττει πρὸς πάνθ' ὅσα τὸ βουλούμενον εἰσηγείται. ἂν δὲ καὶ βασιλικὴν ἐλπίδα καὶ φήμην προσλάβηται, δι' ἣν καὶ δῆμος ἐπεται μειρακίων τρυφῶντων καὶ πάσης ἀτόπου 5 γλώσσης τὰς ἀκοὰς ἐμπιπλώντων, ὅμοιον γίνεται τηρικαῦτα, ὡσπερ ἂν εἴ τις μεθύων ἄνθρωπος καὶ πάντα παράφορα φέρων τε καὶ δεικνὺς, ὅποσα περὶ λογισμὸν καὶ διάνοιαν καὶ ὅποσα τὰκ κεφαλῆς ἄχρι ποδῶν, ἔπειτα μεγάλης οἰακας ὀλκάδος ἄγειν ἐμέλλε χειροτονεῖσθαι, οὔτε τῶν χειροτονοῦντων ὀρθῶς κρινόντων, οὔτε τοῦ τὴν χειροτονίαν ἀνειλημμένου οὔτ' ἐς ὅ,τι φέροιτο, οὔθ' ὅ,τι πράττειν χρεῶν εἰδότος. διὰ μὲν οὖν ἓν γέ τι τοῦτο βασιλέα χειροτονεῖν τὸν υἱὸν ζῶν αὐτὸς ἔτι οὐκ ἔκρινε δεῖν, 10
- Ἐτῆ τε τῆς ἐλπίδος ἀναιρέσει κολάζων τὸ τῆς νεότητος ἄστατον, καὶ ὅτι πολλοὶ διὰ μικροψυχίαν ἐπιθυμία τῆ τοῦ κλήρου τῆ 15 τῶν πατέρων ἠχθέσθησαν μακροβιότητι· καίπειτα μὴ περιμειναντες τὸ χρεῶν ἐξέτεμόν τε τῆς πατρικῆς ζωῆς μεταξὺ τὸν δρόμον καὶ τοῦ παρόντος φθάσαντες ἀπήλλαξαν βίου. καὶ τῶν δῆμων δ' οἱ πλείους πολλάκις μὴ καθ' ἐκούσιον γνώμην τὸν εἰς τὸ ἄρχεῖν ἐληλυθότα προκρίναντες τύραννόν τε αὐτὸν ὠνόμασαν· καὶ μέντοι καὶ ἐς φθόνους καὶ ὕβρεις ὑπ' ὀδόντα καὶ λα- 20
- V. 27 θραΐας τὰ πρῶτα ἐχώρησαν· εἶτα καὶ εἰς ἐπιβουλάς καὶ φόνους τὸ τελευταῖον ἐξώκειλαν. (B.) Διὰ μὲν δὴ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα οὐκ ἀνηγορεύετο βασιλεὺς ὁ Θεόδωρος, περιόντος ἔτι τοῦ
17. μεταξὺ add. A.

bat, „tempus multa novare solet, cum res eo statu esse reperiuntur, qui minime unicuique convenit. Nam adolescentia suapte natura mobilis et contumax, temere ad omnia fertur quae concupiverit. Quod si spem ac nomen Imperii praeterea acceperit, cuius causa affluit magnus numerus adolescentium delicorum, quolibet sermone inepto aures opplentium, idem accidit ac si homo ebrius, qui tum iudicio ac mente, tum corpore ipso a capite usque ad calcem omnino deliret, ad magnae navis gubernacula deligendus proponatur, cum nec ii qui eligunt, recte iudicent, nec is qui eligitur, quorsum feratur quidve agendum sit intelligat.” Hanc igitur unam ob causam ipse, dum adhuc in vivis esset, filium esse designandum haud censuit: tum ut spe adempta, adolescentiae levitatem coerceret: tum quod multi adeo pusillis essent animis, ut hereditatis cupiditate longiorem patrum vitam moleste ferrent, nec expectato fato cursum illius abrumperent, eosque ex hac vita ante tempus exigerent. Adde quod populus plerumque eum qui ad Imperium pervenit, si non ipse sua sponte elegerit, Tyrannum vocat; ac primum quidem invidia et obscuris obtreptionibus eum aggreditur; deinde ad insidias, et ad caedem tandem prorumpit. (II.) His igitur et id genus aliis de causis Theodorus patre superstite non fuerat Imperator appellatus. Post eius obitum autem totius po-

πατρός· ἀνηγορεύετο δ' ἕστερον παρ' ἐκόντων τῶν ὑπηκόων
 ἀπάντων καθεσθίεις ἐπ' ἀσπίδος, κατὰ τὸ ἐν τούτοις επικρα-
 τοῦν ἔθος. ἔδει δ' αὐτὸν καὶ διὰ πατριαρχικῆς χειρὸς τὸ βασιλι-
 κὸν ἀναδήσασθαι στέφος. ἀλλ' ἦν τηρικαῦτα ὁ πατριαρχικὸς
 5 θρόνος ὠρρατισμένος τοῦ δὴθύνοντος, ἐπεὶ πρὸ βραχέος ἔφθη E
 γενόμενος ἐξ ἀνθρώπων ὁ πατριάρχης Γερμανὸς, ἀνὴρ συνε-
 τὸς καὶ ἀρετῇ καὶ λόγῳ τὸν βίον κοσμήσας. σκέμματα τοίνυν
 καὶ λόγοι προὔτιθεντο περὶ τοῦ τῆς πατριαρχείας ἀναδεξομένου
 τοὺς οἴακας. καὶ ἦσαν ἐπὶ γλώττης πολλοὶ τε τῶν ἐπιδόξων καὶ
 10 ἄλλοι ἄλλοις. ἐν τοῖς πάντων δ' ἔκειτο στόμασι μᾶλλον ἀπάντων
 ὁ σοφία καὶ ἀρετῇ περιώνυμος Νικηφόρος ὁ Βλεμμύδης, ὃς ἐτύγ-
 χανε παρὰ τὴν ἑαυτοῦ μονὴν ἀθόρουβον ποιούμενος τότε τὴν F
 διαίταν καὶ ἀσκήσει τραχεία συντήκων τὸν βίον· οὗ γε μὴ δε-
 ξαμένου προὔκρίθη τῶν ἄλλων ὁ μοναχὸς Ἀρσένιος, ὃς τηρι-
 15 καῦτα τὸν ἀσκητικὸν ἤνευε διαυλον περὶ ἐν τι τῶν ἀσκητηρίων,
 ὃ κατὰ τοὺς τῆς Ἀπολλωνιάδος ἴδρονται χώρους, ἀνὴρ περιφα-
 νῆς μὲν τὴν καθ' ἑαυτὸν ἀρετὴν, τὸν δὲ τρόπον ἄπλοῦς καὶ
 μὴ πολλὰς ἐξελίττειν εἰδὼς τὰς λαβυρίθους περὶ τὸν λογισμὸν.
 ἱεράται τοίνυν οὗτος καὶ πατριάρχης χειροτονεῖται κοινῇ τῶν τε P. 32

20 ἀρχιερέων γνώμη καὶ τοῦ βασιλέως τὰ μέγιστα συναινοῦντος καὶ
 επικυροῦντος, ὡς ἔθος, τὴν ἀρχιερατικὴν ψῆφον ἐκείνην. ἐπὶ τού-
 τοις ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῦ πατριάρχου χρισθεὶς καὶ τὸ στέφος ἀνα-
 δησάμενος πρὸς ἐκστρατεῖαν παρεσκευάζετο. (Γ.) Ἀκούσας γὰρ
 ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐτεθνήκει, πρὸς ἀθέτη-
 25 σιν ἔβλεψεν αὐτίκα τῶν μετ' ἐκείνου σπονδῶν, καὶ συνεχεῖς λοι-
 πὸν ἐποιεῖτο τὰς ἐκδρομὰς κατὰ τῶν ἐν Θράκῃ Ῥωμαϊκῶν πολι- B

17. καθ' ἑαυτὸν A., κατ' αὐτὸν W. 19. τε] τότε A.

puli suffragiis creatus est, in clypeo sedens, more in his usitato. Sed cum pa-
 triarchae manu coronandus esset, ac tum sedes vacaret, (nam Germanus, vir
 prudens et doctrina et probitate vitae insignis, non ita pridem decesserat)
 de successore eligendo deliberatum ac disputatum est. Ac multi in expecta-
 tione atque in ore erant, et alii aliis. Sed doctrina et virtute celebris Ni-
 cephorus Blemmydes omnium sermonibus caeteris praeferebatur: qui tum
 in monasterio suo quietam agens vitam, aspera victus et exercitationum ra-
 tione sese macerabat. Is cum delatum sibi honorem recusasset, caeteris
 praelatus est Arsenius monachus, qui in quodam monasterio iuxta Apollo-
 niadem strenue sese exercebat, virtute privata illustris ille quidem, sed sim-
 plici vir ingenio, et qui animi solertia non posset multiplices ambages expe-
 dire. Hic itaque consecratur et patriarcha creatur communi pontificum
 sententia et suffragio, Imperatore maxime approbante et pontificium il-
 lud suffragium (uti moris est) confirmante. Quibus peractis, Imperator a
 patriarcha unctus et diademate ornatus expeditionem parat. (III.) Nam
 Bulgarorum princeps, ut primum Imperatoris mortem audierat, foederis, quod
 cum illo fecerat, rumpendi consilia agitans, Romanae ditionis oppidula in

A. M. 6763
ad
6767
Imp. Theod.
Lascaris II.

χνίων, ὡς καὶ οὐκ ὀλίγα τῶν περὶ γε Ῥοδόπην τὸ ὄρος ποιήσα-
σθαι ὑποχείρια. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὁ ἀποστάτης περὶ Θεσσαλίαν
ἐπεποιήκει Μιχαὴλ κατὰ τῶν ὁμορούντων αὐτῷ χώρων καὶ πό-
λεων, ὅποσαι Ῥωμαίοις τηνικαῦτα ἦσαν ὑπήκοοι. ἀλλὰ γὰρ πρῶ-
τον ὁ βασιλεὺς ἄς μετὰ τῶν Τούρκων ὁ πατὴρ ἐπεποιήκει σπον- 5
δὰς, ταύτας ἤδη καὶ αὐτὸς ἀνανεούμενος ἐπεκύρωσεν, ἵν' εἴη
φροντίδος ἀπάσης ἐκτὸς τῶν ἐφ' ὧν χάριν πραγμάτων. εἶτα διέ-
C βαινε τὸν Ἑλλήσποντον ἐν τούτῳ τοῦ χρόνου, ἐν ᾧ καὶ πλειάδες
ἄρχονται ἐπιτέλλειν. ἐπήγετο δὲ καὶ στρατιὰν πολλῶ τῷ μέτρῳ
τὴν τοῦ πατρὸς ὑπερβαίνουσαν. οὐ γὰρ μόνον ἐξ ὧν ἔδει συνε- 10
κρότει στρατὸν, ἀλλὰ καὶ ὅσοι περὶ τὴν τῶν κνηηγεσίῳν ὑπηρε-
σίαν ἐσχόλαζον, πάντας κνηῶν καὶ ὀρνέων ἀπαλλάξας στρα-
τεία συνέλεξεν. (Δ.) Ἐπεὶ δ' ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων τὴν τοῦ
D βασιλέως ἠκηκόει βαρεῖαν ἐφοδον, φόβοις ἤδη μεγάλοις τὴν καρ-
δίαν σπαράττεσθαι ἤρχετο συχνούς τε καὶ ἄλλοτε ἄλλους ἀνεκύ- 15
κλει τοὺς λογισμούς. ἐπεὶ δὲ καὶ πολέμῳ τὴν τῶν πραγμάτων
διδόναι κρίσιν ἄπορον ἦν αὐτῷ καὶ σφόδρα τῶν ἀδυνάτων, τοῦ-
το μὲν, ὅτι στρατὸς ἀντιτόροπος οὐκ ἦν αὐτῷ, οὐδ' ἱκανὸς ἀν-
τιπαρατάξασθαι πολεμίων τοσοῦτο πλήθει καὶ ἅμα βαρεῖα καὶ
λαμπρῶ καταπεφραγμένῳ τῇ ὀπλίσει, τοῦτο δ' ὅτι καὶ βασιλέα 20
ἑώρα νέον καὶ λαμπραῖς ταῖς φιλοτιμίαις ἀνθοῦντα καὶ τελε-
E σιουρογοῖς ταῖς ὀρμαῖς χρώμενον ἐς τὰ πράγματα, ἔγνω τὸ συνοῖ-
σον ὑπὲρ καὶ τὰς προτέρας ἀνεκαλεῖτο σπονδὰς. ἦν γὰρ ἐν ἐλ-
πίσιν αὐτῷ ῥῆστα τυχεῖν τῆς βασιλικῆς εὐμενείας, ὅτι γαμβρὸς
ἦν ἐπ' ἀδελφῇ τούτῳ ὁ βασιλεὺς· καὶ ἅμα ἤδει ὡς καὶ ἡ ἐκ 25
9. ἐπήγετο δὲ καὶ A., ἐπηγάγετο δὲ W.

Thracia continentibus incursionibus ita vexabat, ut non paucis ad montem Rhodopen situs potiretur. Idem et foedifragus Michaël in Thessalia fecerat adversus finitimas sibi provincias et civitates, quaecunque in Romana ditie tunc erant. Enimvero Imperator foedus quod pater cum Turcis percusserat, primo renovat et confirmat, ut orientalium negotiorum ratione, omnis sollicitudinis esset expers. Deinde sub Pleiadum exortum Hellepontum traicit, exercitum paterno longe maiorem secum adducens. Nec enim eos tantum qui militiae destinati erant, sed venationis etiam ministros, relictis canibus et avibus, militare omnes iussit. (IV.) Caeterum Bulgarorum princeps, tanto Imperatoris apparatu audito, gravi terrore percelli coepit, et variis subinde cogitationibus aestuavit. Cum autem armis decernere nullo modo posset, tum quod exercitum non haberet hostili parem, quem posset opponere tantae bellatorum multitudini, gravi et splendida armatura instructae: tum quod Imperatorem aetate florentem gloriae studio flagrare et destinata strenue atque alacriter exequi cerneret: tandem quid e re sua esset animadvertit, et pristinum foedus renovari postulavit. Sperabat videlicet Imperatorem facile sibi reconciliatum iri, quod is sororem suam in matrimonio haberet. Sciebat praeterea famam venisse ex

Θεσσαλίας φήμη τοῦ ἀποστάτου Μιχαήλ βιαίως αὐτὸν ἀνθέλ- A. C.
 κουσα ἴστατο, τὰ ἐκέισε τὴν ταχίστην ἀπελθόντα καταστήσα- 1254
 σθαι, πρὶν ὑπὸ χεῖρα γενέσθαι πάντα τῷ Μιχαήλ. ἦν γὰρ οὐ 1258
 μικρὸν οὐδὲ τοῦτο, δυνηθῆναι πείσαι σπείσασθαι αὐτῷ. καὶ μέν- Imp. Theod.
 5 τοι καὶ πρέσβεις ἀποστείλας ἐς βασιλέα ῥᾶον ἢ κατὰ τὰς ἐλπί- Lascaris II.
 δας ἔτυχε τῶν σπονδῶν, ἀποδοὺς πάνθ' ὅσα μετὰ τὴν παρα- F
 σπόνδησιν εἶλε Ῥωμαίων ὑποτελῆ φροῦρια. (E.) Καὶ ἵνα μὴ
 διατριβῶμεν, ἄρτι τοῦ ἡλίου περὶ τροπὰς τυγχάνοντος φθινο-
 πωρινᾶς, ἀναλαβὼν τὰ Ῥωμαϊκὰ στρατεύματα εὐθὺς Θεσσα-
 10 λίας ὁ βασιλεὺς ἐπορεύετο. ἀλλὰ γὰρ οὐπω Μακεδονία τὰ βασι-
 λικὰ στρατόπεδα ὑπέδεχτο καὶ Θεοδώρα ἡ τοῦ ἀποστάτου Μι-
 χαήλ γυνὴ ἐφοίτα πρὸς αὐτὸν ἐκτελέσουσά τε τοὺς γάμους τοῦ P. 33
 τε νιοῦ Νικηφόρου καὶ Μαρίας τῆς τοῦ βασιλέως θυγατρὸς,
 καὶ ἀποδώσουσα ὅσα παρεξιδὼν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἐν λείας τροπῇ
 15 ὑπηγάγετο μέρη τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐπικρατείας. καὶ ἦν ταῦτα
 μετὰ μικρὸν ῥαδίως τῷ βασιλεῖ τελεσθέντα καὶ ἡ Θεοδώρα ἀπῆε
 πρὸς τὸν ἄνδρα Μιχαήλ καὶ Μαρίαν ἤδη μεθ' ἑαυτῆς ἐπαγο-
 μένη τὴν ἐπὶ τῷ νιῷ νύμφην.

β'. Ἐν τούτοις δ' ἀσχολουμένῳ τῷ βασιλεῖ γράμματα ἐφοί- A. C. 1256
 20 τα παρὰ τῶν Νικαίων τὴν τοῦ Παλαιολόγου Μιχαήλ ἐς τοὺς B
 Τούρκους φυγὴν ἀπαγγέλλοντα. αὐτῷ γὰρ ἔξιδὼν τὴν τῶν Νι-
 καίων ἡγεμονίαν ἐπέτρυνεν, ἕως ἂν ἐκ τῶν ἐσπερίων αὐθις ἐπαν-
 ἔλθῃ πρὸς ἑα. ὃ δὲ καὶ οὐ μετρίως τὸν βασιλέα λελύπηκε καὶ
 εἰς ταραχὴν ἐνέβαλε λογισμῶν. ἡ δὲ πρόφασις τῆς φυγῆς τοιάδε

17. πρὸς] παρὰ Α.

Thessalia de foedifrago Michaële, quae Imperatorem per vim abstraheret, cogeretque illuc celerrime proficisci ad res suas stabiliendas, antequam Michaël omnia sibi subiecisset; quae res vel inprimis ad impetrandam pacem adiumento sibi futura esset. Igitur legatis ad Imperatorem missis, spe facilius pacem impetravit, restituit omnibus castellis, quae post violatum foedus Romanis interceperat. (V.) Ac ne diutius morer, sub autumnale aequinoctium Imperator cum Romanis legionibus recta in Thessaliam contendit. Sed priusquam Macedonia Imperatoris copias excepisset, Theodora Michaëlis foedifragi uxor ei occurrit, tum ut nuptias Nicephori filii sui et Mariae filiae Imperatoris conficeret: tum ut quae maritus longius progrediendo Romanae ditioni per latrocinium quoddam subtraxerat, restitueret. Quibus rebus paulo post facile ab Imperatore confectis, Theodora ad maritum Michaëlem revertitur, filii sponsa Maria secum adducta.

2. Imperatori his rebus occupato literae Nicaea redduntur, quae Palaeologi ad Turcos fugam significarent. Ei enim abiens Nicaenam praefecturam, dum ex Occidente in Orientem rediret, mandarant. Quae res Imperatorem non mediocriter contristavit, et subito cogitationum aestu perturbavit. Fugae vero praetextus hic ferebatur. Cum videret magnam in-

- A. M. 6763 ad 6767
 Imp. Theod. Lascaris II.
- τις ἐλέγετο. ὄρων, φησὶ, κορυφούμενον πολὺν πολλαχόθεν τὸν φθόρον καὶ λόγους φθόρου μεστοὺς λάθρα τὴν ἀκοὴν αὐτοῦ περικλύζοντας καὶ κολάσεις κατ' αὐτοῦ πρὸς τοῦ βασιλέως μελετωμένας καὶ ψιθυριζομένας, οἷας ἂν τις ἐχθροῖς ἀλλοφύλοις Ἐπαράσαιτο, μένειν ὅλως ἐφ' ἡσυχίας οὐκ εἶχεν· ἀλλ' ἄναντα 5 καὶ κάταντα φερόμενος μεστὸς ἦν λογισμῶν πολεμίων, τὴν ψυχὴν ὡσπερ αἰχμάλωτον ἀγόντων τε καὶ φερόντων καὶ ἀγεννῶς Δσπαραττόντων. ἐδεδίει γὰρ τὸ τοῦ βασιλέως πρὸς τὰς τιμωρίας ἀπότομόν τε καὶ ἀπηνές καὶ ὀξύρροπον, καὶ ἡμερον οὐδὲν οὐδέ συμπαθὲς ἐνενοίει πρὸς τοῦ βασιλέως αὐτῷ γενησόμενον· ἐπεὶ καὶ 10 μεγάλας διαβολὰς καὶ ἐς ὑψος κορυφωθείσας μακρὸν, ἅς οἱ φθονοῦντες κατ' αὐτοῦ συνεκύκησαν καὶ τὰς τοῦ βασιλέως ἀκοὰς ἐμπεπλήκασιν, οὐ ῥάδιον ἐβλεπεν αὐτῷ ἀπολύεσθαι ἐν βραχεῖ. ταύτη τοι καὶ ἀπογνοὺς, φυγῇ τὴν σωτηρίαν πορίζεσθαι βέλτιον
- V. 29 πάσης ἐτίθει βουλῆς. (B.) Ἐπεὶ δὲ καὶ ἀπιὼν παρὰ τὸ Ἰκόνιον 15 εὔρε τμηκαῦτα τὸν Σουλτὰν πάσῃ σπουδῇ τὰς ἑαυτοῦ συγκρο-
- P. 34 τοῦντα δυνάμεις, ἵν' ἐπελαύνοντα κατὰ πλῆθος τὰ Σκυθικὰ στρατεύματα δέξαιτο, ὡσπερ τι μέγιστον ἔρμαιον ἔδοξεν ἐκείνῳ καὶ μάλα τοι καίριον. ἐπεὶ γὰρ ἦσαν ὑπ' αὐτῷ πάλαι δεδουλωμένοι Ῥωμαίων συγχοί, τούτους εἰς μοῖραν καταλέξας στρατοῦ 20 ὑπὸ στρατηγῷ τῷ Παλαιολόγῳ τάττεσθαι προσετείλαχε, Ῥωμιοκῆν καὶ ξένην ἢ κατὰ τὴν ἐκείνων ἐγχώριον περικειμένους στολήν τε καὶ ὄπλισιν, ἵνα τοῖς Σκύθαις κατάπληξις τὸ προῦγμα γένηται, λογισαμένοις χεῖρα συμμαχικὴν ἐκ Ῥωμαίων ἄρτι ἐληλυθέ-

1. ἐλέγετο A., ἐλογίζετο W. 22. Legendum οὐ, nisi ξένην ἢ idem sit atque ἄλλην ἢ. BOIV.

vidiam undecunque in se consurgere, et ad aures suas verba livoris plena clam manare, atque ab Imperatore parari et susurrari adversus se supplicia, quae barbaris hostibus imprecanda essent, negabat sibi ullo modo quieto esse licuisse, quo minus sursum deorsum huc atque illuc ferretur plenus infestis cogitationibus, animum tanquam captivum agentibus, rapientibus et indigne excruciantibus: timuisse Imperatoris in puniendo rigidam, atrocem et promptam severitatem, nec quicquam clementiae ac misericordiae sperare ab eo potuisse. Neque enim expeditum sibi fuisse magnas calumnias et supra modum exaggeratas, quas invidi sui conflavissent, ac Imperatoris auribus ingessissent, exiguo tempore refellere. Quare se desperatione coactum nihil prius habuisse, quam ut fuga salutem quaereret. (II.) Iconium profectus, Sultanum reperit suas copias summo studio cogentem adversus Scythas cum magno exercitu irruentes, eique maximi lucri instar peropportune advenit. Nam cum is Romanos complures pridem subactos penes se haberet, eos in unam legionem contractos Palaeologo parere iussit, Romanis et peregrinis armis et vestibus aliter quam illis locis usitatum erat ornatos, ut ea res Scythis terrori esset, qui credituri essent,

ραι. ὃ δὴ καὶ ξυνέβη. φασὶ γὰρ τοὺς Σκύθας, ὁπότε ξυνήεσαν εἰς
 χειρας τοῖς Τούρκοις, συστολήν τινα καὶ δέος οὐ μέτριον σχεῖν,
 ἀλλόκοτον ἑξαίρνης ἰδόντας στρατὸν κατ' αὐτῶν ἐπιόντα. καὶ
 τάχ' ἂν σὺν οὐδενὶ κόσμῳ φεύγοντες ὄχοντο κατὰ νότου λαβόν-
 5 τες διώκοντας, οὓς ἀπονητὶ χειρώσασθαι ἤλπισαν, εἰ μὴ τις
 τῶν τῷ Σουλτάν κατὰ γένος προσηκόντων διὰ τινα προειληφυσίαν
 ἀπέχθειαν πολλὴν ἐπαγόμενος στρατιὰν ἐκὼν προσεβόρῃ τοῖς C
 Σκύθαις, ῥηγνυμένης ἤδη τῆς μάχης. τοῦτο γὰρ τὰ τῶν Τούρ-
 κων ῥᾶστα ἀνέτρεψε πράγματα, καὶ τὴν πλείονα χώραν αὐτῶν
 10 τῇ τῶν Σκυθῶν ὑπέθηκεν αἰχμηῇ. (Γ.) Ἄλλ' οὕτω πολὺς παρ- A. C. 1257
 εβόρῃ χρόνος καὶ γράμματα πολλῆς τῆς βασιλικῆς εὐμενείας Possino.
 μεστὰ καὶ πολλὴν ὑπισχνούμενα τὴν στοργὴν ἤεσαν παρὰ βασι-
 λέως, ἀνακαλούμενα τὸν Παλαιολόγον, ἕνορχον ἔχοντα τὴν
 ἀσφάλειαν ὣν ὑπισχνούντο. καὶ οὕτως ἡ Ῥωμαίων γῆ τὸν Πα- D
 15 λαιολόγον αὐθις ἐλάμβανεν, οὐ πρότερον μέντοι πρὶν ἢ καὶ αὐ-
 τὸν δοῦναι τὴν ἀσφάλειαν τῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα πίστεως
 βεβαίαν δι' ὄρκων φρικωδεστάτων, ὥστε ἐμμένειν τοῖς ὅροις
 αἰετῆς ὑποταγῆς καὶ μὴ ζητεῖν ἐθελείν ἑαυτῷ βασιλείαν ποτὲ
 καὶ ἐπανιέναι πρὸς τὰ πρότερον κατ' αὐτοῦ λαληθέντα καὶ βε-
 20 βαιοῦν αὐθις διὰ τῶν ἐμπροσθεν ἔργων τὴν ἤδη τεθνηκυῖαν ὑπο-
 ψίαν, ἀλλὰ τηρεῖν καὶ διαβιβάζειν ὁμοίως αἰετῆς τὴν αὐτὴν εὐνοίαν E
 καὶ στοργὴν πρὸς τε αὐτὸν δὴ τὸν βασιλέα Θεόδωρον καὶ πρὸς
 τὸν αὐτοῦ γε υἱὸν Ἰωάννην καὶ τοὺς ἐφεξῆς διαδόχους τοῦ τε
 γένους αὐτῶν καὶ τῆς βασιλείας. καὶ μὲν δὴ ἐπὶ τούτοις αὐθις

22. αὐτὸν add. A.

Turcis recentia auxilia a Romanis missa: id quod accidit. Aiunt enim
 Scythas, ubi manum cum Turcis conseruissent, non parum cohorruisse ac
 trepidasse, peregrinum exercitum adversus se ingruentem derepente conspi-
 catos, ac forsitan perturbata acie fugituros fuisse, ac terga daturus iis quos
 absque ullo negotio debellatum iri a se credidissent, nisi quidam Sultani
 cognatus, ob veterem simultatem, cum magnis copiis, ubi iam ad manus
 ventum esset, ultro se ad hostes contulisset. Quae res fortunas Turcorum fa-
 cillime evertit, et maiorem partem ditionis eorum Scythicis armis subiecit.
 (III.) Non longum ex eo tempus effluerat, cum Imperator literas dedit
 singularis benevolentiae plenas, amoremque et honorem plurimum pollicen-
 tes, per quas revocabatur Palaeologus, promissis iureiurando firmatis. Ita
 terra Romana Palaeologum recuperavit, non prius tamen quam ipse cautio-
 nem dedisset de fide Imperatori servanda, iuramentis maxime tremendis fir-
 matam, promississetque se intra obsequii fines semper mansurum, nec regnum
 affectaturum esse unquam, nec ad ea reditionum quae ante crimini data ipsi
 essent, neque deinceps quidquam facturum quod intermortuam suspicionem
 denuo confirmaret, sed conservaturum et propagaturum parem semper bene-
 volentiam et amorem erga ipsum Imperatorem Theodorum et filium eius
 Ioannem, caeterosque tam familiae quam imperii successores. His igitur

A. M. 6763
ad
6767
Imp. Theod.
Lascaris II.

τῷ τοῦ μεγάλου τετίμηται ἀξιώματι κοινοσταύλου, καθὰ καὶ τὸ πρότερον· καὶ ἦν τοῦ λοιποῦ λαμπρᾶς τῆς βασιλικῆς κηδεμονίας ἀπολαύων καὶ εὐμενείας. (A.) Ἐν τούτοις νοσοῦντα καὶ τὰ τῶν Βουλγάρων ἀγγέλλεται πράγματα. ὁ γὰρ τῶν Βουλγάρων ἀρχων ἸἸἸἸἸἸ Ἄσαν, ὁ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου γυναικάδελφος, τὸ ζῆν ἐξεμέ-5 τρησεν· αὐτῷ δὲ παῖς οὐκ ἦν ὁ διαδεξόμενος, ὡς εἰκὸς, τὴν ἀρχὴν· ὡς ἀνάγκην εἶναι λοιπὸν κατὰ δεύτερον, τὸ λεγόμενον, πλοῦν, ἐς τὸν ἐπ' ἀδελφῆ γαμβρὸν τὸν Μυτζῆν αὐτὴν διαβαί- ρειν. τοιγαροῦν καὶ ξυνεβούηκεν. ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ νωθρός τις καὶ P. 35 ἀνανδρος καὶ δι' αὐτό γέ τοι τοῦτο πρὸς τὸ καταφρονούμενον 10 ὑποβρέων κατὰ μικρὸν, ἐς τὸ παντελῶς ἀκροῦσθαι ἐκκεκύν- σται τὰ δόξαντά οἱ παρὰ τοῦ πλήθους. ἦν δὲ τις ἐν Βουλγάροις ἐπίσημος τηρικαῦτα, Κωνσταντῖνος ὄνομα, Τοῖχος ἐπώνυμον, φρονήσεως ἐμβριθεία καὶ ὁμῆ σώματος πολλῶ τῶν ἄλλων προέ- χων· ὅς πλημμελοῦσαν ἰδὼν τὴν ἀρχὴν τῶν Βουλγάρων ἐπα-15 νίσταται κατ' αὐτῆς· καὶ προσεταιρισάμενος τότε δημοτικὸν, Βκαὶ ὅσον ἐν ἐπισήμοις τοῦ ἔθνους καὶ ἔκκριτον, καὶ παρ' ἐκόν- των ἀπάντων αὐτῶν τὴν τοῦ κράτους δεξάμενος ἀναγόρευσιν ἐπο- V. 30 λιώκει τὴν Τέρονον, ἐν ἣ τὰ βασίλεια ἦν τῶν Βουλγάρων· ὡς ἀναγκασθῆναι καὶ ἄκοντα τὸν Μυτζῆν φεύγειν ἄμα γυναικί τε καὶ 20 τέκνοις ἐς ὄχυρόν τι καὶ παράλιον φρούριον Μεσημβρίαν καλούμε- νον. ἐκεῖθεν ἐς βασιλέα μεταχωρεῖ κατὰ τὴν ἐν Ἀσίᾳ διατρίβοντα Νίκαιαν, Ῥωμαίοις ὑπήζοον ποιησάμενος καὶ τὸ τῆς Μεσημβρίας Cἐπὶ τούτοις φρούριον· καὶ χωρία τινὰ περὶ Τροίαν καὶ Σκάμαν-

1. κατὰ τὸ πρότερον A.

conditionibus Magni Conostauli dignitate, ut antea, ornatur; ac deinceps Imperatoris patrocínio et benevolentia splendide fruitur. (IV.) Inter haec Bulgaricam rem laborare nunciatur. Nam Asanes Bulgarorum princeps, cuius soror Theodoro Imperatori nupta erat, vitae cursum emensus, nullam prolem reliquerat, quae ei, ut fit, in principatum succederet. Alterum itaque illud subsidium necessario restabat, ut potestas summa ad Mytzen sororis eius maritum transiret: idque factum est. Erat autem is homo segnis et effoeminatus, quibus de causis paulatim contemptui esse coepit, eoque res devoluta est, ut quae ille decrevisset, prorsus irrita a populo haberentur. Erat autem iis temporibus in Bulgaria vir clarus, nomine Constantinus, cognomento Töechus, prudentiae auctoritate et robore corporis multum aliis antecellens: qui, cum Bulgaricum Imperium male administrari videret, adversum insurgit: conciliataque sibi et plebis, et eorum qui totius gentis illustrissimi ac lectissimi erant, benevolentia, illorum omnium voluntate Princeps declaratus, Ternobum obsidet, quae Bulgarorum regia erat: ut Mytzes vel invitus cum uxore et liberis in munitum quoddam et maritimum castellum, nomine Mesembriam, confugere cogeretur. Unde ad Imperatorem transit, Nicaeae in Asia tum degentem; atque exinde Romanae ditioni Mesembriam castellum adiicit: praediisque circa Troiam et Sca-

δρον ελληφῶς παρὰ βασιλέως εἰς ἐπίτειον πρόσοδον ἐκεῖσε τοῦ λοι- A. C.
ποῦ διανέπαιεν ἑαυτὸν ἅμα γυναικί τε καὶ τέκνοις. (E.) Ὅ γε μὴν 1254
Κωνσταντῖνος ὁ Τοῖχος τῆς Βουλγαρικῆς ἀρχῆς ἐγκρατῆ καταστή- ad
σας ἑαυτὸν διαπρεσβεύεται πρὸς τὸν βασιλέα, φίλος εἶναι καὶ 1258
Imp. Theod.
Lascaris II.

5 σύμμαχος ὁμολογῶν, εἰ λάβοι πρὸς κοινωσίαν γάμου μίαν τῶν αὐ-
τοῦ θυγατέρων. ἐζητεῖ δὲ ταύτην, οὐχ ὅτι γυναικὸς ἐδέετο· ἦν D
γὰρ αὐτῷ καὶ γυνή καὶ παῖδες· ἀλλ' ἐπειδήπερ ἀπὸ γένους δίκαιον
οὐκ ἦν οὐδὲν αὐτῷ πρὸς τὴν Βουλγαρικὴν ἀρχὴν, ἤχθετο νόθος
κατ' αὐτὴν δοκεῖν ὁμοῦ τε καὶ λέγεσθαι. ταῦτ' ἄρα καὶ ἀδελφι-

10 δῆν οὔσαν τοῦ πρὸ μικροῦ τετελευτηκότος ἄρχοντος τῶν Βουλ-
γάρων Ἀσάν τὴν τοῦ βασιλέως εἰδὼς θυγατέρα ἐζητεῖ τιμῆς
τε ἕνεκα τῆς ἑαυτοῦ καὶ βεβαιώσεως ἅμα τῆς ἀρχῆς, ἀπολύσειν
ἐπισχνοῦμενος αὐτίκα τὴν προτέραν ὁμόζυγον. τοῦτ' ἄριστόν E
ἔδοξε καὶ αὐτῷ βασιλεῖ· καὶ Θεοδώραν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα κοι-

15 νωνὸν ελληφῶς τοῦ τε λέχους καὶ τῆς ἀρχῆς Κωνσταντῖνος ὁ
Τοῖχος πέμπει πρὸς Νίκαιαν τὴν προτέραν σύζυγον, ἐχέγγρον
πίστεως παρεχόμενος τοῖς Ῥωμαίοις τῆς ἐς τὴν δευτέραν στοργῆς.

(ς.) Τί ἔτι; ἕκτον καὶ τριακοστὸν ἀπὸ γενέσεως χρόνον ἀμεί-
βοντι νόσος ἐνσκήπτει τῷ βασιλεῖ χαλεπὴ καὶ ὄπλα φάναι θα-
20 νάτου φοροῦσα· ἧ δὴ καὶ ποικίλας τὰς ἐλεπόλεις κατὰ τοῦ βασι- F
λικοῦ σώματος ἀντιστήσασα οὐκ ἀνῆκε παίουσα καὶ συντριβουσα,
μέχρι καὶ αὐτὴν ἐπήνεγκε τούτῳ τὴν τελευτήν, ἀλλαξαμένῳ προ- A. C. 1259
θύμως τὸ σχῆμα μικρὸν πρὸ τῆς τελευτῆς ἐς τὸ μοναδικὸν τριβώ- Possino.

νιον καὶ πολλοὺς ταῖς ἰδίαις χερσὶ διανείμαντι χρημάτων σω-
25 ροὺς καὶ πολλὰς δακρύων ἐκ μάλ' α ζεύσεως καρδίας ἀφέντι πη-

mandrum ab Imperatore cum annuis redditibus acceptis, ibidem deinceps
cum uxore ac liberis conquievit. (V.) Caeterum Constantinus Toechus
Bulgarici regni potitus, legatos ad Imperatorem mittit, se amicum eius et
foederatum profitens, si ex eius filiabus una sibi desponderetur. Eam au-
tem petebat, non quod coniuge esset opus; quippe qui uxorem et liberos
haberet. Sed quia nullo gentilitio iure Bulgaricum regnum ad eum perti-
nebat, iniquo ferebat animo, ea se parte illegitimum Principem ac veluti
nothum et dici et haberi. Cum igitur Imperatoris filiam Asanis non ita
pridem defuncti Regis ex sorore neptem esse sciret, idcirco sui honoris
causa et ad firmandum principatum eas nuptias ambiebat, priorem con-
iugem statim se repudiaturum promittens. Id et ipsi Imperatori gratum
fuit: cuius filia Theodora thori et regni socia accepta, Constantinus Toe-
chus priorem coniugem Nicaeam mittit, ut hoc fidei pignore suum erga alteram
amorem Romanis confirmaret. (VI.) Quid plura? Imperatorem annum ae-
tatis sextum et trigesimum excedentem, molestus ac difficilis et mortis ut ita
dicam telis instructus morbus invasit, qui Principis corpus variis tormentis
oppugnatum non desiit vexare et contere, donec ipsam ei mortem intulit;
cum is paulo ante obitum alacriter monasticum habitum induisset, et multos
pecuniarum acervos suis manibus distribuisset, ferventique corde magnam

A. M. 6763
ad
6767
A. C.
1254
ad
1258
Imp. Theod.
Lascaris II.
V. 31
P. 36

γάς· δι' ἧν τὰς πληγὰς ἀπέπλυνέ τε καὶ ἐθεράπευεν ἐν ἀνάγκῃς
τοιαύτης καιροῦ τῆς ψυχῆς.

γ'. Ἐμὲ δὲ μικροῦ τὸ τῆς ἱστορίας παρέδραμε καιριώτατον.

ἀνὴρ γὰρ τις Μουζάλων ἐπίκλην, Γεώργιος ὄνομα, γένους ὧν
οὐ λαμπροῦ, διὰ δὲ μόνην ἐπιτηδειότητα γνώσεως καὶ ἡθῶν 5

ἀστειότητα ἐς τὴν αὐτοκρατορικὴν παρεισδὺς οἰκίαν ἐξέτι παι-
δός, ἐν' εἴῃ δῆπουθεν τῷ βασιλεῖ Θεοδώρῳ καὶ αὐτὸς σὺν ἄλλοις
πολλοῖς συμπαιστῶρ ἡλικιώτης, ὅποτε κακεῖνος τὴν τοῦ παιδὸς
παρήλλαπτεν ἡλικίαν, τοσοῦτον ἀριότιοντα διέθηκε τάχιστα

Β πρὸς τὰ τοῦ νέου βασιλέως τὰ ἑαυτοῦ ἦθη, ὥστ' αὐτὸς ἦν ἐκεί- 10
νω μόνος τὰ πάντα, προσφυῶς καὶ κατὰ γνώμην καὶ λέγων καὶ
πράττων· καὶ τῷ χρόνῳ προβαίνοντες συνηύξανον αἰὲ καὶ τὴν
τοιαύτην διάθεσιν καὶ στοργὴν, ὥστε καὶ τὴν τῶν αὐτοκρατόρων
περιζωσαμένῳ ἀρχὴν πάντ' ἦν αὔθις ἐκαῖνος αὐτῷ, ἄριστος γνώ-
μων τῶν ὅσα βουλομένη τῇ βασιλικῇ διανοίᾳ ὑπῆρχε, διοικητῆς 15
δεξιὸς τῶν ἐκτὸς, μυστηρίων πιστὸς κοινωνὸς τῶν ἐντὸς. δι' αἶ

Γ δὴ καὶ ἐς τὸ τῶν πρωτοβεστιαρίου τάχιστα ἀνήχθη ἀξίωμα καὶ
γυναικὶ συνέζευκται ἢ τῶν καθ' αἷμα προσηκουσῶν ὑπῆρχε τῷ
βασιλεῖ. (B.) Τοῦτον ἐπίτροπον θνήσκων ὁ βασιλεὺς τῶν βα-
σιλικῶν ἀφῆκε πραγμάτων ἅμα τῷ πατριάρχῳ Ἀρσενίῳ, μέχρις 20

ἀν' ἐς τὴν ἀνήκουσαν ἡλικίαν ὁ τοῦ βασιλέως φθάση παῖς Ἰωάν-
νης. ἦν γὰρ ἔκτον τηρικαῦτα διανύων ἀπὸ γενέσεως ἔτος ἐκαῖνος,
τιθηρούμενος ἔτι, καὶ γονέων, εἶπερ ποτὲ, νῦν μάλιστα χορή-

Δ ζων, ὁ καὶ ἀμφοτέρων στερούμενος. θυγατέρες μὲν γὰρ ἐγέ-

vim lacrymarum profundisset, quibus animi vulnera in tantae necessitatis ar-
ticulo eluerentur et curarentur.

3. Sed me id pene praeteriit, quod vel in primis exponendum est. Nam vir quidam cognomento Muzalo, nomine Georgius, non claro genere ortus, sed qui ob solam ingenii dexteritatem et urbanitatem morum a puero in aulam Imperatoriam irrepserat, ut scilicet Imperatori Theodoro cum multis aliis ipse quoque aequalis collusor esset: postquam is puerilem aetatem excessit, ita se ad mores iunioris Principis statim accommodavit, ut unus illi esset omnia, ac pro eius ingenio et voluntate omnia et diceret et faceret. Quantum autem aetate procedebant, tantum hic affectus et amor eorum augebatur: adeo ut Theodoro dignitatem Imperatoriam adepto unus tum quoque omnia esset; eorum quae Princeps vellet certissima regula; foris dexter negotiorum administrator; domi fidus arcanorum particeps. Quas ob res Protovestiarii dignitate quamprimum ornatus, uxorem duxit, quae Imperatorem sanguine attingebat. (II.) Hunc una cum Arsenio patriarcha Imperator moriens curatorem Imperii reliquit, donec filius Ioannes ad maturam aetatem pervenisset. Nam is tunc sextum aetatis annum explebat, sub nutricibus adhuc agens, et parentum, si unquam, eo maxime tempore egens, cum utroque orbatus esset. Nam filias

A. M.
6767
ad
6768

Imp. Ioann.
Lascaris.

νοντο τῷ βασιλεῖ τελεωτέραν ἄγουσαι ἡλικίαν τέτταρες· ἄρῃν A. C.
 δ' ἄλλος οὐκ ἦν, πλὴν τούτου δὴ τοῦ βρεφικῆν ἄγοντος ἄρτι 1258
 τὴν ἡλικίαν Ἰωάννου. ὣν δὴ θυγατέρων τὴν πρώτην φημι τὴν ad
 Μαρίαν, ὡς ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν, εἶχεν ἤδη λαβὼν εἰς 1259
 5 γυναικα νόμιμον ὁ Αἰτωλὸς Νικηφόρος, ὁ καὶ δεσπότης διὰ τὸ
 κῆδος παρὰ τοῦ πενθεροῦ καὶ βασιλέως τετιμημένος. τὴν δέ γε
 δευτέραν τὴν Θεοδώραν εἶχεν ὁμοίως ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων
 Κωνσταντῖνος ὁ Τοῖχος, ὡς ἄρα δὴ καὶ τοῦτ' ἔφθημεν εἰρηκό- P. 37
 10 τεσ. ἐλείποντο δὲ ἤδη τὸν αὐτὸν τῆς ὀρφανίας ἔλκουσαι ζυγὸν
 ἕτεράι θυγατέρες δύο, καὶ ὁ νεώτατος οὗτος παῖς Ἰωάννης· δι'
 ὃν αἶ τε τοῦ βασιλέως ἐγγραφοὶ ἐξετίθεντο διαθῆκαι ἐπίτροπον
 τὸν Μουζάλωνα καθιστῶσαι καὶ πρὸς γε δὴ φοικῶδεις ὀρκωμο-
 σίαι παρὰ πάντων ὁμοῦ μεγάλων τε καὶ μικρῶν ἐτελέσθησαν. ἐτε-
 λέσθησαν δὲ οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τελευτῶντος τοῦ βασι-
 15 λέως· ἔπειτ' εὐθὺς μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτήν. (Γ.) Τῶν γὰρ ἐν V. 32
 ἀξιωμασί τινες καὶ πὶ γένους σεμνυνομένων λαμπρότητι νεωτερίσα- B
 σαν οὕτω ταχέως ἰδόντες τὴν τοῦ Μουζάλωνος τύχην διεψιδύριζον
 πρὸς ἀλλήλους, ἀχθόμενοι τῇ πέρα τούτου τιμῇ, πολλῶν ὕντων
 ἐτέρων οἱ μᾶλλον ἐκείνου προσήκουσι τὴν τε ἐπιτροπὴν τοῦ βασι-
 20 λικοῦ παιδὸς ἀναδέχεσθαι καὶ ἅμα τὴν τῶν κοινῶν πραγμάτων
 διοίκησιν ἔκ τε τοῦ προσεχῶς ἐς βασιλέα τὸ γένος ἀναφέρειν
 καὶ αὖ ἔκ γε τοῦ δεξιωτέρους πολλῶ πεφυκέναι ἐς τὰ τοιαῦτα ἢ C
 κατὰ τὸν Μουζάλωνα, ἄνδρα πολλὰς κεκτημένον τὰς ἀφορμὰς
 ἐς τὸ περιφρονεῖσθαι τε καὶ μισεῖσθαι παρὰ πάντων, ὡς αὐτοῖ

19. ἐτέρων add. A.

quidem natus grandiusculus quatuor reliquerat Imperator, marem vero nul-
 lum praeter hunc Ioannem adhuc infantem. Quarum filiarum natus maxi-
 mam Mariam, ut supra exposui, legitimo sibi matrimonio Nicephorus Aeto-
 lus iunxerat, cui a socero titulus Despotae additus fuerat: alteram Theo-
 doram Bulgarorum princeps Constantinus Toechus uxorem pariter habebat,
 quod et ipsum iam diximus. Restabant aliae duae, idem orbitatis iugum
 trahentes, cum puero hoc Ioanne natus minimo, propter quem Imperatoris
 testamentum scriptum extabat, quo tutor illi Muzalo dabatur, praeterea quo
 sanctissimum iusiurandum a summis et infimis exactum erat: nec id semel,
 sed primum Imperatore moriente, deinde statim post eius obitum. (III.) Nam
 homines quidam dignitate et generis splendore illustres, cum Muzalonis
 fortunam novitate tam subita mutata cernerent, inter se mussitabant, ae-
 gre ferentes delatum ei honorem ipsius conditione maiorem; cum multi es-
 sent, ad quos simul et tutela pueri Imperatoris, et reipublicae administra-
 tio magis pertineret; tum quod propinqua cognatione Imperatorem attin-
 gerent, tum quod ad huiusmodi munia obeunda multum aptiores essent quam
 Muzalo, ad quem contemnendum et odio prosequendum, ut ipsi dicebant,

A. M. 6767
ad
6768
Imp. Ioann.
Lascaris.

διετείνοντο. τότε γὰρ μὴ γένους φησὶν εὐκλειαν ἔλκειν ἀπὸ τῶν
φύντων, τότε συνεργὸν γενέσθαι τῷ βασιλεῖ πολλάκις ἐς τὰς τῶν
πολλῶν τιμωρίας, ἱκανὰ ταῦτα μῖσος δεινὸν ἐντεκεῖν ταῖς ψυ-
χαῖς τῶν πολλῶν κατ' αὐτοῦ. εἰ δὲ καὶ βασιλείας ἤρα καὶ ταύ-
την ὠνειροπόλει, καθὼς τινες διαβάλλοντες προὔφερον, τοῦτο 5
δὲ ποίους οὐκ ἂν ἀνῆπτε κακίας πρῶτους κατὰ τῆς αὐτοῦ κεφα-
λῆς; ταῦτα δ' οὐκ ἐλελήθει Μουζάλωνα. δεινὸς μὲν γὰρ ὁ ἀνὴρ
καὶ πρότερον ἦν ἐς τὸ συνιέναι τοιαῦτα· τότε δὲ καὶ τῶν πραγ-
μάτων ζεόντων καὶ ἀγωνίαν μεγίστην τῇ τούτου ψυχῇ προξε-
νούτων, συνετώτερος αὐτὸς ἐδόκει πολλῶ ἑαυτοῦ. καὶ δὴ τὴν 10
ταχίστην ἐς βουλευτήριον ἅπαντας μεγιστᾶνας συνηθροικῶς δε-
ξιάν τε ἐδίδου τοῖς ὅλοις καὶ ἀπὸ τοῦ ἤττονος προὔφερε τὴν
ὀμιλίαν· καὶ δῆλος ἦν παραχωρήσων ἀσμένως τῷ βουλομένῳ τὴν
ἐπιτροπὴν τῶν τε κοινῶν πραγμάτων καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ παιδὸς
τοῦ βασιλέως. (Δ.) Ἐπεὶ δὲ πάντες μὲν ὥσπερ ἀπὸ συνθή- 15
ματος ὁμοῦ παρητοῦντο, αὐτὸν προτιμᾶσθαι τῶν ἄλλων ὁμολο-
γοῦντες, ὃν καὶ βασιλεὺς αὐτὸς ὁ τῶν πραγμάτων καὶ τοῦ παι-
δὸς ἐδικαίωσε κύριός τε καὶ αὐτοκράτωρ, ὁ δὲ Μουζάλων οὐδ'
ὀπωσοῦν ἐνεδίδου, ἀλλὰ γενναίως ἀνθίστατο, τὴν τε ἡσυχίαν
φαίρουμένος καὶ τὸ πρᾶγμα ἀποσειόμενος ὅλαις ὀρμαῖς καὶ κινή- 20
σει τῆς ψυχῆς διὰ τε τὸν ὑφέρποντα φθόνον τῷ πράγματι καὶ
μάλιστα διὰ τὸν ἐντεῦθεν ὑποφαινόμενόν τε καὶ πλαστουρογούμε-
νον κίνδυνον· φρικωδέστεροι τῶν προτέρων ὄρκοι πάλιν ἐγένον-

2. τῷ βασιλεῖ add. A. 23. φρικωδέστεροι. Wolfio aliquid deesse videtur.

multae causae omnibus suppetebant. Nam quod nec genere nobili ortus esset, et ut homines multi punirentur operam suam saepe Imperatori contulisset, hae res ad eius odium animis vulgi ingenerandum satis efficaces erant. Quod si Imperium etiam concupisceret ac somniaret, ut quidam calumniabantur, id vero quas non sceleris faces in caput eius accenderet? Haec Muzalonem non latebant. Etenim vir ille cum antea ad talia intelligenda acutus fuerat, tum hoc negotiorum aestu fervente et maximam ei animi anxietatem asserente, se ipso longe prudentior videbatur. Igitur proceribus omnibus celerrime in curiam convocatis, dexteram universis porrigit: ac tanquam inferior cum eis collocutus, haud obscure fert, se libenter cuivis tum administratione Imperii, tum tutela pueri Imperatoris cessurum esse. (IV.) Quoniam vero omnes simul velut ex composito recusabant, et eum praeferendum esse confitebantur, quem ipsemet rerum et pueri dominus supremusque arbiter Imperator digniorem iudicasset: Muzalo autem nullo modo cedebat, sed fortiter resistebat, otium praeferens, et negotium totis animi viribus ac facultatibus a se amolians propter obrepentem invidiam, ac in primis ob periculum, quod subobscurè inde apparebat et conflaguratur; idcirco iusiurandum priore sanctius ac magis tremendum

το· καὶ ὄμνον ἅπαντες ὅσοι τῶν ἐν ἀξιώματι καὶ ὅσοι τοῦ δή- A. C.
μου τοῦ στρατιωτικοῦ· καὶ σφίσι τε αὐτοῖς ἦσαν ἐπαρώμενοι 1258
πανωλεθροῖαν καὶ ἅπαντι τῷ γένει σφῶν ἕκαστος, εἰ μὴ τοῖς ad
ὄρκοις ἐμμένοιεν ἀσφαλῶς καὶ διατηροῖεν τῷ μὲν Μουζάλωνι 1259
5 τὴν ἐπιτροπὴν, τῷ δὲ τοῦ βασιλέως νύμφην τὴν βασιλείαν ἀνεπιβού- Imp. Ioann.
λευτόν τε καὶ ἀπαράτρεπτον μέχρι διαπαντός, αὐτῷ τε καὶ τοῖς Lascaris.
ἐξ αὐτοῦ γεννηθησομένοις. καὶ οὕτως οἱ μὲν ἀπηλλάττοντο, τὰ P. 33
δὲ πράγματα ἦσαν αὐθις ὑπὸ τῷ Μουζάλωνι διοικούμενα.
(E.) Ἀλλὰ τέλειαι μὲν οὕτω παρήλλαττον ἡμέραι ἑννέα, καὶ τι-
10 νες τῶν γένει καὶ πλούτῳ προὔχόντων φθόνῳ δεινῷ στρατηγού-
μενοι τὸν στρατὸν συνεκύκησαν καὶ τὰς αὐτῶν ὀπλισαν δεξιᾶς B
κατὰ τῆς σφαγῆς τοῦ Μουζάλωνος. τοὺς δὲ χθῆς καὶ πρότετα
τελεσθέντας φρικώδεις ὄρκους ἐκείνους καὶ τὰς παλαμναιοτάτας
ἀράς, φεῦ τῆς ἀρχῆς τῶν κακῶν, λήθης ἀπολαβόντες βυθοῖ
15 καὶ πλημμύραι διέσφαιραν. ἑννάτη μὲν γὰρ ἡμέρα παρῆν μετὰ
τὴν τελευταίην τοῦ βασιλέως καὶ ἅπασαι τῶν ἐνδόξων συνήεσαν
γυναικῶν ἐπὶ τῇ μονῇ τῶν Σωσάνδρων, ἐνθα καὶ τὸ τοῦ βασι-
λέως τέθαπται σῶμα, τὸ νενομισμένον τελέσουςαι πένθος καὶ C
τὰ μνημόσυνα. παρῆσαν δ' ὁμοῦ καὶ πάντες ἄρχοντες καὶ ἀρ-
20 χόμενοι, ἐν οἷς καὶ οἱ τὴν ἐπιβουλήν ἐξαρτύσαντες ἦσαν· καὶ
συνέρρει πᾶς ὁ στρατὸς, οἱ μὲν πένθους ἕνεκα, οἱ δὲ φονικὴν V. 33
ᾠδίνοντες ὁρμήν. καὶ τί δεῖ διατρέβειν; ἔτι τῆς ἱερᾶς τελομένης
ἑμνωδίας, τὰ ξίφη γυμνώσαντες πάντες οἱ στρατιῶται ἐν-
δον ἐξαίφνης τοῦ νεῷ εἰσεπήδησαν καὶ παρὰ τῇ θείᾳ καὶ ἱερᾷ
25 τραπέζῃ καταφυγόντα τὸν Μουζάλωνα κατέσφαξαν ἀπηνῶς, καὶ πῖD

1. τῶν A., τε W. 3. ἕκαστοι A.

datur. Iurant omnes tam nobiles quam ex plebe militari, sibi que et toti familiae suae quilibet exitium imprecantur, ni quod iurassent, religiose servarent, ac Muzaloni tutelam, Imperatoris vero filio Imperium insidiarum expers et per omnia inviolatum non solum ipsi, sed et futuris eius liberis tuerentur. Sic illi discesserunt; res vero rursus a Muzalone administrabantur. (V.) Sed nondum toti dies novem elapsi erant, cum aliqui nobilitate et opibus praestantes, violenta invidia impulsus, tumultum in exercitu excitarunt, et dexteras suas in Muzaloni caedem armarunt. Scilicet iuramenta illa horribilia novissime praestita, et funestissimas preces (heu principium malorum!) altissima oblivio excepit, et profundis quasi fluctibus demersit. Aderat dies nonus ab Imperatoris morte. Omnes matronae nobiles in Sosandrorum monasterium, ubi cadaver Principis sepultum erat, conveniant, ut de more lugerent et eius memoriam precibus prosequerentur. Aderant omnes principes, plebei omnes: inter quos ii quoque qui insidias instruxerant versabantur. Confluebat omnis exercitus, alii ob luctum, alii caedem spirantes. Quid multis morer? Dum adhuc hymni sacri cantarentur, milites omnes strictis ensibus subito impetu in templum facto, Muzalonem qui ad sa-

- A. M. 6767 ad 6768 Imp. Ioann. Iascaris. τούτω τοὺς δύο ἅμα ἀδελφοὺς, Ἀνδρόνικόν τε φημι τὸν μέγαν δομέστικον καὶ Θεόδωρον τὸν πρωτοκυρηγόν· καὶ πρὸς τούτοις τὸν σφῶν ὑπογραμματέα δι' ὁμοιότητα προσώπου τινὰ, συμβὰν οὕτωςί πως, σφαλέντες. καὶ οὕτως αἱ τε γυναῖκες καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος ἀτέλεστον ἀφέντες τὸ πένθος ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ συντριβόμενοι διὰ τὸν φόβον ἔφυγον ὅλοις ποσὶν ὅποι τύχοιεν ἕκαστοι.
- Εὐτὸ δὲ ἱερατικὸν ἅπαν καὶ ὁ τῶν μοναχῶν σύλλογος ἔνδον τοῦ ἱεροῦ τεμένους ἐκόντες ἄκοντες συναθρόντες ὠλίσθαινόν τε καὶ ἔπιπτον ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ, τοῦτο μὲν καὶ διὰ τὸ βία καὶ ῥύμη σφοδρῆ παρ' ἀλλήλων συνωθεῖσθαι, τοῦτο δὲ καὶ ὅτι ἀνέδραστον εἶχον τὴν τῶν ποδῶν βάσιν ἐκ τῶν χερθέντων αἱμάτων. (ς.) Ὀλίγαι παρήλθον ἡμέραι καὶ ὁ πατριάρχης Ἀρσένιος ἐπίτροπος ὢν
- Καὶ αὐτὸς καὶ γνώσκων ὡς εἰ μὴ διανασταίη νῦν, διὰ τοσούτου θορύβου τῶν Ῥωμαϊκῶν φερομένων πραγμάτων καὶ μέγιστον ἐν ποσὶν εἶναι ὑπισχνουμένων τὸν κίνδυνον τοῦ τε παιδὸς καὶ τῶν ὄλων πραγμάτων, οὐδὲν ἔσται τὸ κωλύον ἐς κακίας ἔσχατα χωρήσειν αὐτίκα τὰ πράγματα· δι' ἧ δὴ τὴν ψυχὴν μεριζόμενος ἐς διαφόρους ὁδοὺς λογισμῶν ἀμφιβόλων οὐκ εἶχεν ὅ,τι πράξειε καίριον. ἦν μὲν γὰρ τὴν πρὸς ἀρετὴν φέρουσαν καὶ κατὰ θεὸν ἀγωγὴν ὁ ἀνὴρ οὐ πολὺ τῶν ἄκρων ἀπολειπόμενος· ἐς 20
- P. 39 δὲ πραγμάτων πείραν καὶ πολιτικὴν διοίκησιν καὶ αὐτῶν ὡς εἰπεῖν τῶν ἀπὸ σκαπάνης ὑπὲρ τῆς ὥρας ἀπαλλαττόντων ἀπολειπόμενος. οὐ γὰρ θεωρία πνευματικὴ καὶ προᾶξις πολιτικὴ ὡς τὰ πολλὰ συνεῖναι πεφύκασιν· εὐκτὸν δ' ἂν, εἰ μὴ μαχόμενα τὸ
6. ὅπου A. 13. ὡς εἰ — Ῥωμαϊκῶν add. A. 20. λειπόμενος A.

crosantam mensam confugerat crudeliter occiderunt: item duos eius fratres, nempe Andronicum magnum Domesticum, et Theodorum venatorum principem, atque etiam horum scribam, formae similitudine (ita fors voluit) decepti. Quamobrem et matronae et omnis reliqua turba, inchoatum luctum omittentes, et alii alios ex metu urgentes, quo quemque pedes ferebant, celerime aufugerunt. Sacerdotum vero ordo, et coetus monachorum intus templum volentes nolentes compulsi, labentes alii in alios incidebant, tum quod vi et impetu vehementi invicem urgebant, tum quod ob fusum cruorem pede stabili consistere non poterant. (VI.) Paucis diebus ex eo elapsis, Arsenius patriarcha, qui et ipse tutor erat, tanto tumultu rem Romanam turbante, et maximum periculum pupillo et summae rerum adesse nuntiante, intellexit nisi se ipse contra erigeret nihil deinde obstitutum esse, quominus omnia statim ad summum scelus evaderent. Itaque animo huc et illuc ambiguus cogitationibus diviso, quid potissimum agere deberet nesciebat. Nam quod ad virtutem et Dei cultum attinebat, ille vir parum a summis aberat: sed usu rerum et publica administratione illis ipsis inferior erat, qui sub vesperam a ligone discedunt. Scilicet mystica contemplatio et Reipublicae administratio vix fere coniungi solent. Immo illud

πλέον πρὸς ἄλληλα φαίνονται, καθάπερ σῶμα καὶ πνεῦμα καὶ A. C.
 αὖ ὅσα τῶν αἰσθητῶν πρὸς γε τὰ ὑπὲρ αἰσθησιν. ἐμοὶ δ' ὄρε- 1258
 σκει κρᾶσιν ἐξ ἀμφοτέρων ἔχειν, ὅστις ποτέ ἐστιν ὁ βουλόμενος 1259
 ἄρχειν, καθάπερ κὰν τοῖς μουσικοῖς ὄρῳμεν ὄργανοις τοὺς αὐ- Imp. Ioann.
 5 τῶν ἐπιστήμονας πρᾶττοντας. οὐ γὰρ ἰσοτόνους τὰς νευρὰς κα- Lascaris.
 θιστῶσιν ἀπάσας· ἄμουσον γὰρ τὸ τοιοῦτον καὶ ἐκμελές· ἀλλὰ
 τὰς μὲν πρὸς τὸ βαρύτερον τείναντες, τὰς δὲ πρὸς τὸ ὀξύτερον,
 καὶ τὰς μὲν μᾶλλον, τὰς δ' ἥττον, οὕτω ποικίλην τινὰ καὶ ἔμ-
 μουσον καθιστῶσι τὴν ἁρμονίαν. τῷ γὰρ μόνῃ προσέχοντι τὸν
 10 νοῦν τῇ κατὰ θεὸν θεωρίᾳ ὕρεσι καὶ σπηλαίοις ἐνδιατρίβειν C
 προσήκει, ἀκοινώνητον ὡς τὰ πολλὰ τὸ ἦθος ἀσκήσαντι καὶ πάνυ
 τοι ἄμικτον καὶ τοῖς πολλοῖς ἡλλοτριωμένον. ὅστις δὲ μετὰ τῆς
 ἀρετῆς καὶ πολιτικὸν ἠσχρησεν ἦθος καὶ χάριεν καὶ κοινωνικὸν καὶ
 πείραν ἔσχε πραγμάτων παντοίων, οὗτος λαὸν ὀδηγεῖν ἐς τὰ βέλτι-
 15 στα καὶ σωτήρια κράτιστος. ἐπεὶ καὶ ὁ σωτὴρ ἡμῶν καὶ θεὸς, εἰ μὴ
 τοῖς ἀνθρωπίνοις ὑπέκλυτε πάθεισι καὶ τελώναις συνήσθιε καὶ
 κοινωνικὸν ἐδείκνυτο ἦθος καὶ τοῖς πᾶσι τὰ πάντα μετὰ τοῦ κα- D
 θήκοντος ἐγίνετο λόγου, οὐκ ἂν οἶμαι πρὸς τὰ λυσιτελοῦντά τε
 καὶ σωτήρια ῥαδίως ὅλους ἦγε δῆμους καὶ πόλεις. (Ζ.) Ἀλλ'
 20 ἐκεῖσε ἐπάνειμι. διηπορεῖτο μὲν οὖν ὁ πατριάρχης Ἀρσένιος, μέ-
 σος ἐναποληφθεὶς τοσοῦτου φορύβου πραγμάτων, καὶ ἐπεσκο-
 πεῖτο καθ' ἑαυτὸν μὲν ἠκιστα· πῶς γὰρ, πείραν πραγμάτων E
 τοιούτων καὶ λογισμῶν λαβρυλίνθους οὐκ ἔχων, ὡς εἴρηται· V. 34

9. καθιστᾶσι A. 21. ἐσκοπεῖτο A.

optandum, ne videantur inter se plurimum pugnare, ut caro cum spiritu, ut res quae sentiuntur cum iis quae sensum excedunt. Mihi vero placet, eum qui ad principatum adspirat, ex utraque temperatum esse: ut in musicis instrumentis fieri apud peritos cernimus. Neque enim ii chordas omnes aequaliter intendunt: quippe id inconcinnum et absonum esset: sed aliis ad graviolem, aliis ad acutiorem sonum, aliis plus minusve intensis, variam quandam et modulatam efficiunt harmoniam. Qui enim soli divinarum rerum speculationi est intentus, in montibus et speluncis debet vivere, utpote qui vitam instituerit societatis plerumque expertem ac plane solitariam et a vulgi consuetudine abhorrentem. Qui vero praeter virtutem etiam morum civilitatem et comitatem gratam studiumque societatis excoluit, ac omnigenum rerum usum sibi comparavit, is populum ad res optimas et salutare facile deduxerit. Nam et servator ac Deus noster, nisi ad humanos affectus se demisisset, et cum publicanis cibum cepisset, et societatis studium prae se tulisset, et quatenus par erat, omnium ingenis se accommodasset, haud facile opinor totas civitates ac populos ad amplectendas res utiles et salutare perduxisset. (VII.) Sed illuc redeo. Arsenius igitur patriarcha tanto rerum tumultu circumventus anceps erat ac deliberabat: non tamen ille secum, (quomodo enim id faceret, qui, ut dictum est, nullo rerum usu, nullis consiliorum ambagibus erat instructus) sed cum proceribus quid agendum esset consultabat, priusquam per insi-

A. M. 6767 ad 6768
Imp. Ioann. Lascaris.
ἐσκοπεῖτο δ' οὖν μετὰ τῶν ἐν τέλει τὸ ποιητέον, πρὶν ἐπίβουλον
ὀπλισθῆναι σίδηρον κατὰ τῆς κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ βασιλέως
νιέως. ἐλάνθανε δὲ ἄρα πάντως αὐτὸν, ὡς ἡ πείραν βαθεῖαν
καὶ φρένας ποικίλας οὐκ ἔχουσα σκέψις αὐτῇ μᾶλλον ἂν εἴη τα-
χύτερος ὄλεθρος ὑπὲρ οὗ γίνεται, ἢ πάντα ξίφη πολέμια. δηλώ- 5
σει δὲ προῖὼν ὁ λόγος.

A. C. 1259
Possino.
P. 40
δ'. Ὁ Κομνηνὸς Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος, περὶ οὗ πολὺν ἀνω-
τέρω λόγον ἐποιησάμεθα, ἦν μετὰ τῶν ἐν τέλει τῶν ἄλλων
ἐπέκεινα, πολλὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου φέρων τὴν ἰλαρότητα τὴν τε
δουλίαν χρηστὸς καὶ τὸ ἦθος ἀστεῖος καὶ πρὸς τούτοις τὴν χεῖρα φι- 10
λότιμος. ἂ δὲ πάντα πολλὴν αὐτοῦ τὴν στοργὴν ἀνεβρόπιζον ἐν ταῖς
ἀπάντων ψυχαῖς· καὶ πάντας ῥαδίως ἐφείλκετο, ταξιάρχους, λο-
Βχαγούς, στρατὸν, στρατηγούς, τοὺς ὅσοι τοῦ δήμου, καὶ ὅσοι τῆς
συγκλήτου. ἐνῆγε δὲ τούτους καὶ πρόληψις λογισμῶν βασιλείας
προσέχειν αὐτῷ καὶ περιφανῶς αὐτοῦ γε ἐκκάεσθαι. ἐνῆγε δ' 15
αὐτοὺς οὐκ οἶδ' ὀποτέρωθεν, εἴτ' ἐκ τῶν προλαληθέντων κατ'
αὐτοῦ, εἴτ' ἐξ ὀνείρων καὶ κληδόνων τινῶν. φιλεῖ γὰρ καὶ ταῦ-
τα περιπολοῦντα τὸν βίον πείθειν τοὺς πλείστους, οὐ πάνυ τοι
σφόδρα ἀλόγως οὐδ' ἀμαθῶς, οὐδ' ὡσάν τινες φαῖεν ἀπειρίαν
C νοσοῦντες. πλείστα γὰρ καὶ τούτων μαρτύρια καλινδοῦνται παρὰ 20
τοῖς ὅσοι σφίσι προσέσχον τὸν νοῦν. (B.) Ἦσαν μέντοι καὶ
ἀφορμαὶ τινες ἕτεραι μείζους τῶν ἄλλων, τὴν βασιλείον ταύτην
ἀρχὴν ἀνωθεν αὐτῷ μνηστευόμεναι, καθάπερ μεγάλης πηγῆς
ἀπορροαὶ τινες εὐγενεῖς ἐς αὐτὸν κατιοῦσαι. ὧν αὐτὸς τε καὶ ὅσοι

2. τοῦ τοῦ A. 12. ταξιάρχους A., ταξιάρχας W.

dias Ioannes Imperatoris filius ferro peteretur. Caeterum minime prospiciebat id consilium, quod nullo usu rerum, nulla prudentia niteretur, facilius ei cui prospectum vellet exitio futurum, quam omnes gladios hostiles: ut progressu orationis declarabitur.

4. Comnenus Michaël Palaeologus, cuius supra mentionem saepe fecimus, inter proceres erat caeteris superior, vultu perquam hilari, consuetudine commodus, moribus urbanus: ad haec manu larga et liberali. Quae res magnum eius amorem in omnium animis accendebant. Facile itaque cunctos ad se alliciebat, tribunos, centuriones, exercitum, duces, plebem universam, et quidquid senatorum erat. Movebantur etiam praesumpta Imperii opinione, ut illi se adiungerent et eius amore flagrarent. Movebantur autem eiusmodi opinione nescio unde accepta, sive ex rumoribus contra illum antea sparsis, sive ex insomniis aliisque ominibus. Solent enim huiusmodi rebus passim in hac vita obviis plerique commoveri, idque non omnino temere aut inscite, aut ita ut nonnulli imperiti fortasse dixerint. Nam plurima earum testimonia apud eos abundant, qui illas diligentius observarunt. (II.) Suppetebant tamen aliae maiores his rationes, quibus ad hoc Imperii fastigium iam inde antiquitus vocaretur: nempe a

τῶν φίλων δρασσόμενοι ταῖς ὑπὲρ αὐτοῦ τοιούτοις λογισμοῖς μέ- A. C.
γα παρεῖχον τὸ δίκαιον. ἡ γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ μήτηρ Εἰρή- 1258
νη ἡ πρώτη τῶν θυγατέρων ἦν Ἀλέξιου τοῦ βασιλέως· ὃς ἐπει- ad
δὴ γονῆς ἄρῆενος αὐτὸς οὐκ ἠύμοιρει, ταύτην ἐρυθραῖς ὑποδεδέ- 1259
5 σθαι κρηπίσι προσετετάχει, ἵν' εἴη αὐτῆ τε καὶ ὁ ταύτη συζευ- D
χθισόμενος τῆς βασιλείας διάδοχος. ὅθεν συζεύξας αὐτὴν Ἀλε-
ξίῳ τῷ Παλαιολόγῳ καὶ δεσπότην αὐτὸν ἀντίκα τετίμηκε καὶ
εἰ μὴ φθάσας αὐτὸν ὁ θάνατος ἐξῆρει τοῦ τῆδε βίου, αὐτὸς ἂν
ἦν ὁ μετὰ τὸν πενθερὸν Ἀλέξιον βασιλεύς. ἐπεὶ δὲ θανὼν θυ- E
10 γατέρα μόνην καταλελοίπει, ταύτην μετὰ βραχὺν τινα χρόνον ἡ
μήτηρ ἀνδρὶ συζεύγνυσιν Ἀνδρονίκῳ τῷ Παλαιολόγῳ, ὃν καὶ μέγαν
δομέστικον ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος τετίμηκεν ὕστερον. ἐκ τούτων ὁ
Κομνηνὸς γεγένηται Μιχαῖλ ὁ Παλαιολόγος, διπλοῦς ὡς εἰπεῖν Πα-
λαιολόγος ὢν, πατρόθεν ἅμα καὶ μητρόθεν. εἶχε μὲν οὖν κἀντεῦθεν P. 41
15 ἀφορμὰς, ὡς εἴρηται, οὐ μικρὰς ἐς τὴν νῦν προκειμένην ὑπόθεσιν.
καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, τοῖς πᾶσι πολλαχόθεν ἐπίσημος ἦν ὁ ἀνὴρ καὶ πε-
ρίβλεπτος, καὶ ἡ περὶ τούτου φήμη ἡρέμα περιήει τὰς ἀπάντων κλέ-
πτουσα καὶ γοητεύουσα ἀκοάς. (Γ.) Ὅ γε μὴν πατριάρχης ἀλλ' οὐδ' V. 35
αὐτὸς πόρρω τῶν ἐκεῖνον φιλοῦντων ἔκειτο· ἀλλ' εἰ μὴ πλέον τῶν
20 ἄλλων, οὐδενὸς μὲντοι ἦττον ἐκεῖνον καὶ αὐτὸς γε ἐφίλει καὶ B
μυστηρίων αὐτῷ ἐκοινώνει καὶ, τό γε μείζον, τὰς κλεῖς τοῦ βα-
σιλικοῦ πρυτανείου μόνῳ ἐπίστευεν, ὅποτε χρημάτων ἔδειτο τὰ
στρατιωτικὰ πράγματα καὶ ἡ κοινὴ τῶν ἀναγκαίων χρεῖα ἀπήτει·

4. ἐρυθραῖς A., ἐρυθροῖς W. 14. ἅμα add. A. 20. καὶ μυστ.
— ἐκοινώνει add. A.

veteri stirpe velut a magno fonte derivata et ad eum usque descendens nobilitas, qua ipse et amici eius freti, huiusmodi de eo cogitationibus multum tribuebant. Nam eius avia materna Irene primogenita filia fuit Alexii Imperatoris: qui cum masculam prolem non haberet, illi rubras crepidas induci iussit, ut ipsa, et qui illam duxisset, in Imperio sibi succederent. Itaque idem Alexium Palaeologum, cui eam nuptum dederat, Despotae titulo ornavit; et hic nisi morte prius sublatus fuisset, post Alexium socerum Imperator fuisset. Sed cum mortuus unam tantum filiam reliquisset, eam non multo post mater Andronico Palaeologo nuptui collocat, quem deinde Theodorus Imperator magnum Domesticum fecit. Ex his natus est Comnenus Michael, duplex ut ita dicam Palaeologus, paterno simul maternoque genere. Habuit igitur inde quoque, ut dictum est, adiumenta non parva ad eam rem qua de nunc agitur: et ut paucis dicam, omnibus rebus et ab omni parte vir ille illustis erat et suspiciendus, famaue eius paulatim circumferabatur, omnium auribus sensim obrepens, et eas quasi incantatas deliniens. (III.) Ne ipse quidem Patriarcha ab amore eius abhorrebat, eumque si non plus quam caeteri, non minus tamen quam quisquam alius diligebat: et arcana consilia cum eo communicabat; et quod maius est, Imperatorii fisci claves ei soli credebat, quoties opus erat pecunia ad militares usus, aut cum pu-

A. M. 6767 ad 6768 mp. Ioann. Lascaris.

ὁ δὲ ἀνυσσιμώτατον ἐς τὰ λάθρα μελετώμενα καὶ πέρας ὀξύτατον τοῖς ἐκ πολλοῦ θρυλλουμένοις παρέσχεν. ἀδείας γὰρ ἐκεῖνος λαβόμενος τοσαῦτα μεταχειρίζεσθαι χρήματα, ὃ εὔξασθαι μὲν ἐνῆν αὐτῷ, ἐλπίσαι δ' οὐκ ἂν ποτ' ἐνῆν, ὅλαις λοιπὸν ἔξήν-
 Οὔτ' αὖτε χοίριζιν ἐς τὰς δεξιὰς τῶν τε προϋχόντων ἐν γένει καὶ τῶν 5
 στρατείαις κατελειγμένων καὶ ὅσοι καὶ γλώττης πειθοῖ καταδη-
 μαγωγεῖν τὸν ὄχλον ἐδύνατο. ἐν οἷς ἦσαν καὶ τοῦ ἱερατικοῦ βή-
 ματος οὐκ ὀλίγοι. (Δ.) Ἐντεῦθεν βουλευτήρια συνεχῆ παρὰ
 τούτων ἀπάντων συνεκροτοῦντο, τὸν πατριάρχην συνωθοῦντα
 μὴ ἀμελεῖν, ἀλλὰ διανίστασθαι καὶ τὴν ἀνήκουσαν τοῖς ἐνε- 10
 Δοσιῶσι πράγμασι διδόναι προμήθειαν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ μικρᾶς δεῖ-
 σθαι ταύτης αὐτὰ, καὶ οἷας ἂν, εἰ παρόψεται τις, μένειν αἰ-
 θρῆς ἐς τὸ καθεστὼς αὐτὰ, ἀλλ' αὐτίκα μάλα διακινδυνεύειν ἀπο-
 λωλέναι, καθάπερ μυριοφόρος ὄγκος ἐν μέσῳ πελάγει τῶν οἰά-
 κων ἀφηρημένη, ἢ ὡσπερ οἰκία μεγάλη κατασεισθέντων τῶν θε- 15
 μελίων. καὶ ἦν ἐπὶ γλώττης αὐτίκα τοῖς πλείοσιν ὁ Κομνηνὸς
 Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος, ἱκανὸς ἐμβριθείᾳ συνέσεως καὶ ἐμπειρίᾳ
 Ἐπραγμάτων τοσοῦτον ὄχλον βασιλικῆς ἀναδέξασθαι διοικήσεως,
 μέχρις ἂν ἐς τὴν προσήκουσαν ἡλικίαν ὁ τοῦ βασιλέως φθάσῃ υἱός.
 τούτοις σύμφηρον ὁ πατριάρχης ἦδη καὶ ἑαυτὸν ἐποιεῖτο, καὶ ἐκν- 20
 ροῦτο τὰ δεδογμένα λοιπόν. καὶ ἦν ἐπὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων ὁ
 Κομνηνὸς Μιχαὴλ, πλὴν τῶν βασιλικῶν συμβόλων, πᾶσαν τὴν
 ἔξουσίαν ἀνελημμένος. αὕτη γίνεται τῷ Μιχαὴλ τῆς εἰς βασιλείαν
 Ἐναγαγωγῆς ἀρχὴ καὶ κατάστασις πρώτη· ἐντεῦθεν γὰρ ἔξ οὐρίας

blica necessitas postulabat. Id quod ad clandestina consilia efficacissimum fuit, et celerem iis quae diu iactata erant finem imposuit. Accepta enim tantae pecuniae tractandae potestate, quam optare ille quidem potuit, sperare autem nunquam ausus fuisset, iam totis modis eam in manus nobilium et militum effundebat, eorumque etiam qui eloquentia demulcere populum norant. In quibus et sacri ordinis haud pauci erant. (IV.) Hinc crebra concilia ab his omnibus coacta, quibus patriarcha urgebatur ne cessaret, sed expergisceretur, eamque rerum curam susciperet, quam tempora postulerent. Neque enim eas eiusmodi esse, ut parva diligentia egerent, qua vel ommissa, integer earum status maneret; immo in praesenti exitii discrimine versaturas, quemadmodum navis infinitis mercibus onusta, si in medio pelago gubernaculis destituta sit, aut amplum aedificium fundamentis labefactatis. Statim autem in ore erat plerisque Michael Comnenus Palaeologus, et prudentia et usu rerum tantae Imperii moli sustinendae par, donec Imperatoris filius ad maturam aetatem pervenisset. His vocibus etiam patriarcha est assensus, eamque sententiam approbavit. Itaque Republicae praefuit Comnenus Michael, omni auctoritate praeditus, Imperatoriis insignibus exceptis. Hoc Michaeli fuit initium et primus gradus ad Imperatorium fastigium ascendendi. Ex eo enim res eius secundis

ἦει τούτω τὰ πράγματα καὶ πλήρεσιν, ὡς εἶπεν, τοῖς ἰστίοις
 ἔς τοὺς τῆς βασιλείας ἔπλει λιμένας. (E.) Ὀλίγαι παρῆλθον
 ἡμέραι καὶ δεύτερον συγκροτοῦσι βουλευτήριον οἱ αὐτοῦ σπου-
 δασταί, οὐ δέον εἶναι φάσκοντες τὸν τὰ βασιλικά καὶ κοινὰ διοι-
 5 κοῦντα πράγματα καὶ πρεσβείας πολλῶν ἀναδεγμένον ἐθνῶν
 μὴ καὶ τῆς βασιλείας ἔγγιστα ἔχειν καὶ τὸ ἀξίωμα τιμῆς ἕνεκα
 τοῦ τῶν Ῥωμαίων γένους καὶ ἅμα βεβαιώσεως τῶν μεταξὺ γινο- P. 42
 μένων καταστάσεων. ταῦτ' ἄρα καὶ τὸ τοῦ δεσπότητος ἀξίωμα δέ-
 χεται παρὰ τε τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ νόου τοῦ βασιλέως.

10 ε'. Ἐν τούτοις μέντοι τοῖς χρόνοις ἀκούσας ὁ τῆς Αἰτωλίας A. C. 1259
 τε καὶ Ἠπείρου κρατῶν Μιχαὴλ ὁ δεσπότης, ὡς ὁ συμπένθερος Possino.
 καὶ βασιλεὺς Θεόδωρος ἐτεθνήκει ἐπ' οὐδενὶ διαδόχῳ τελείῳ τῆς B V. 36
 βασιλείας, καὶ ὡς πολὺς ἐντεῦθεν θόρυβος ἐπιχωριάζει τοῖς ἐν
 τέλει Ῥωμαίων, πάσας τὰς ἔξω φροντίδας ἐκκρούων ἤλπισε
 15 μικρὰ πονήσας μεγάλης ἀρχῆς γενήσεσθαι κύριος. μηδὲ γὰρ ἔχειν
 Ῥωμαίους ὅπως αὐτὸν ἀποσοβήσωσι κατατρέχειν Μακεδονίαν C
 καὶ Θράκην ἀντίκα μάλα βουλόμενον, τῆς οἰκοῦσας τῆς ἀσχολίας
 μετὰ πολλοῦ τοῦ κράτους σφίσι ἐπιτιθεμένης καὶ πᾶσαν φρον-
 τίδα πρὸς μόνην ἑαυτὴν ἔξωθεν μεθελκούσης. ὅθεν πολλὴν ἐκ
 20 τῆς χώρας αὐτοῦ συνήθροϊζε στρατιάν, πολλαπλασίονα δ' ἔξω-
 θεν αὐτὸν κατὰ συμμαχίαν προσελάμβανε. τὴν γὰρ αὐτοῦ πρεσβείαν
 ἀσμένως δεξάμενοι τάχιστα ἤκουσιν ὅ,τε Πελοποννήσου καὶ
 Ἀχαιῶν πρίγκιψ γαμβρὸς ἐπὶ Ἄννη τῇ θυγατρὶ τυχάνων αὐτοῦ D
 καὶ ὁ τῆς Σικελίας τότε κρατῶν Μαφρὸς, γαμβρὸς καὶ αὐτὸς

11. τε om. A.

ventis ibant, et plenis quod aiunt velis in Imperii portum deferebantur.
 (V.) Paucis diebus elapsis, aliud concilium eius studiosi convocant, ne-
 gantes oportere eum qui negotia Imperii et Republicae administraret,
 multarumque gentium legationes audiret, dignitate Imperatoriae proxima
 carere, tum ut suus nationi Romanae honos constaret, tum etiam ut ea,
 quae ille interim constituturus foret, firma essent. His de causis igitur
 Despotae titulo ornatur tam a patriarcha quam a filio Imperatoris.

5. Sub haec, quum Aetoliae et Epiri Princeps Michael Despotas au-
 diisset, socerum suum Theodorum Imperatorem nullo maturae aetatis suc-
 cessore relicto obiisse, eaque de causa magnis agitari turbis proceres Ro-
 manos; caeteris curis omnibus repudiatis speravit se facili labore magno Im-
 perio potiturum. Neque enim Romanos eo rerum statu esse, ut si vellet statim
 Macedoniam et Thraciam invadere, arcere eum possent, magna negotio-
 rum domesticorum mole iis interea incumbente, et omnem eorum curam
 ab externis rebus abstractam uni sibi vindicante. Igitur magnum e suis pro-
 vinciiis exercitum contrahit, et longe maiorem aliunde a foederatis accipit.
 Etenim legatione eius benignissime audita celerrime adsunt Peloponnesi
 et Achaiae Princeps, eius gener (nam ipsius filiam Annam in matrimonio
 habebat), et qui tum in Sicilia regnabat Manfredus, gener ipse quoque, He-

- A. M. 6767 ad 6768 Imp. Ioann. Lascaris.
- ἐπὶ Ἑλένη τῇ θυγατρὶ τυγχάνων αὐτοῦ, πλήθος ἐπαγόμενοι στρα-
 τίας οὐδὲ πᾶν τοι ῥᾶστα ἀριθμῶ ὑποπίπτειν ἐπαγγελλόμενον. οὐ
 γὰρ τοσοῦτον συμμαχίσοντες ἦκον τῷ Μιχαῆλ, ὅσον σφίσι
 αὐτοῖς περιποιησόμενοι πλάτος ἀρχῆς καὶ πόλεις ἀλλοτρίας.
- Ἐκαὶ γὰρ τὴν μετὰ τὸν Ἴόνιον κόλπον εὐθὺς ἄχρι Βυζαντίου πᾶσαν 5
 Ῥωμαίων ἀρχὴν ἤλπισαν ἔξειν ἀπονητί· καὶ ὡς ἤδη βεβαίως
 ἔχοντες κλήρω ταύτην κατὰ σφῶν αὐτοῦ διελάγχανον, πρὶν
 ἀψασθαι ἔργον. (B.) Τῆς δὲ λαμπρῆς ταύτης καὶ θανμασίας
- P. 43 παρασκευῆς ἐν ἀκοῇ καταστάς ὁ Κομνηνὸς Μιχαῆλ ὁ Παλαιολό-
 γος, ἄρτι τὸ δεσποτικὸν περιεζωσμένος ἀξίωμα καὶ βεβαιοτέ- 10
 ραν ἐν τοῖς πράγμασι τὴν τῆς ἔξουσίας περιπεποιημένος ἀρχὴν,
 πέμπει μηδὲν μελλήσας τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν Ἰωάννην, σεβαστο-
 κράτορα ὄντα, χεῖρα συχνὴν ἐπαγόμενον. πέμπει δὲ σὺν αὐτῷ
 καὶ τῶν τῆς συγκλήτου λαμπρῶν οὐκ ὀλίγους συνεργοὺς καὶ συλ-
 λήπτους, ὅποσοι στρατηγικῆς ἐμπειρίας οὐδὲ πᾶν τοι ἀδαεῖς 15
 βόντες ἐτύχχανον· ἐν οἷς ἦν καὶ Καῖσαρ ὁ ἀμφιμήτριος ἀδελφὸς
 αὐτοῦ Κωνσταντῖνος καὶ Ἀλέξιος ὁ Στρατηγόπουλος μέγας δο-
 μέστικος ὢν· καὶ πρὸς γε ἔτι Κωνσταντῖνος ὁ Τορνίκιος, ὁ τοῦ
 σεβαστοκράτορος πενθερὸς, μέγας ὢν πριμίμικηριος. ἦν δὲ τη-
 νικαῦτα ὁ χρόνος μικρὸν μετὰ τροπὰς θερινὰς κατ' αὐτὰς δὴ 20
 τὰς ὠρίωνος καὶ κυνὸς πλατείας ἐπιτολάς. καὶ δὴ τὴν ταχίστην
- V. 37 διαπεραιωσάμενοι τὸν Ἑλλήσποντον ἤεσαν διὰ Θράκης καὶ Μα-
 κεδονίας ὁμοῦ καὶ τὰ ἐκεῖθεν συνεφελκόμενοι πάντα Ῥωμαϊκὰ
 στρατεύματα, ὅποσα σποράδην κατὰ πόλεις καὶ κόμης καὶ ἀγροὺς

2. τοι om. A. 20. μικρὸν add. A. 23. καὶ om. A.

Iena eiusdem filia uxore ducta: uterque copias secum adducens, ut ferebatur, prope innumerabiles. Nec enim tam adiuvandi Michaelis quam suas ditiones amplificandi causa, et alienas urbes occupandi, aderant. Sperabant scilicet Romanas provincias omnes, ab Ionio sinu Byzantium usque, se statim absque labore occupaturos: et haud secus ac si iam earum possessionem firmam haberent, sorte illas, priusquam bellum inchoassent, distribuebant. (II.) Hoc illustri et memorabili apparatu Michael Comnenus Palaeologus audito, modo Despoticum titulum adeptus, et potestate sua ipso administrationis initio stabilita, nihil moratus, fratrem suum Ioannem Sebastocratorem cum magnis copiis mittit, eique socios et adiutores adiungit viros Senatorii ordinis illustres non paucos, qui aliquem rei militaris usum haberent: in quibus etiam Caesar erat Constantinus, uterinus eius frater, et Alexius Strategopulus, magnus Domesticus: praetereaque Constantinus Tornicius, Sebastocratoris socer, magnus Primicerius. Factum hoc est post aestivum solstitium, sub ipsum Orionis et caniculae exortum. Igitur Hellesponto celerrime traiecto per Thraciam et Macedoniam proficiscentes, Romanas eorum locorum legiones una secum omnes adducunt, quae sparsim in urbibus, pagis et agris

ἔσχολακότα τέως διήγον. μέλλοντος δ' ὅσον οὐδέπω τοῦ ἡλίου
 τὰς φθινοπωρινὰς ἰσημερίας ἐπιτελεῖν, φθάνουσι περὶ Ἀχρίδαν
 τε καὶ Δεάβολιν. φρούρια ταῦτα Μακεδονίας, πολλὴν παρα-
 σχόμενα τὴν ἀσφάλειαν τοῖς χρωμένοις αὐτοῖς. τούτων μετὰ
 5 τὸ ἐαυτῶν πηξάμενοι στρατόπεδον ἀκούουσι καὶ τοὺς πολεμίους
 στρατοπεδεύοντας ἐς τὰ τοῦ Αὐλῶνος ἱππήλατα, ὡς διαιρεῖσθαι
 τὰ ἀμφοτέρων στρατόπεδα διὰ τοῦ μετὰ παρτείνοντος ὄρους
 καὶ γίνεσθαι τοὺς μὲν Ῥωμαίους ἀρκτικωτέρους, τοὺς δὲ πολε-
 μίους νοτιωτέρους. (Γ.) Οἱ μέντοι πολέμοι περικαθίσαντες
 10 ἐπολιόρχουν τὸ τῶν Βελλεγράδων ὑψηλὸν τε καὶ, ὡς εἰπεῖν,
 ὑπερνήφελον φρούριον, μελέτην ἔχοντες μετὰ τὴν ἐκείνου κατα-
 στροφὴν, ὡς ἐξ ὄρητηρίου λαμπροῦ τινος κεχύσθαι καὶ κατὰ
 τῆς ἄλλης ἀπάσης δυτικῆς τῶν Ῥωμαίων ἐπικρατείας, καθάπερ
 τις πλούσιος ποταμὸς ἐξ ὄρους ὑψηλοῦ τινος ἐς τὸ κάταντες ῥαγ-
 15 δαίως καταρῥαγεί· μάταιοι τῆς ἀπονοίας, ταῦτα ἐλπίζοντες ἂ
 δὴ οὐ τελέεσθαι ἤμελλεν. οὐ γὰρ ἴσασιν, ὡς πᾶσα ῥώμη σώμα-
 τος καὶ πλῆθος ἵππου καὶ ὄπλων ἐπισκευὴ μυρμηκῶν ἀγέλης
 οὐδὲν οὐδαμῇ διενήνοχε, μὴ συναιρομένου Θεοῦ. διὸ καὶ ἀλα-
 ζονεῖα τὸ πᾶν ἐπιτρέψαντες καὶ οὐσίσει οὕτως ἐχώρουν κατὰ Ῥω-
 20 μαίων. ταῦτ' ἔρα καὶ τοῖς ματαίοις λογισμοῖς ἀνόλογον ἐπηχο-
 λούθει τὸ τέλος. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι οὐδὲν ἑαυτοὺς λογιζόμενοι πλὴν
 τῆς Θεόθεν ἐπικουρίας Θεοῦ καὶ τῇ ἐκεῖθεν ἀρωγῇ πᾶσαν τὴν
 σφῶν αὐτῶν ἐπιτρέψαντες κίνησιν διαγωνίζεσθαι πρὸς πολλα-
 πλασίους ἐθάρῃσαν· καὶ μέντοι καὶ λαμπρὰν συναιρομένου

11. ἐκείνων Α.

otium tum agebant. Cum vero iam iam autumnale aequinoctium instaret, ad
 Achridam et Deabolim perveniunt. Sunt autem ea Macedoniae praesidia
 ita munita, ut eos a quibus tenentur tutissimos praestent. Inter utrumque
 castris positus audiunt, hostes ipsos in Aulonis planitie castrametari, ut
 ambo exercitus interiecto monte dividerentur, Romanus versus septentrio-
 nem, hostilis autem ad meridiem vergens. (III.) Ac hostes quidem Belle-
 gradum, castellum altissimum et supra nubes fere eminens circumsedentes op-
 pugnant: eo consilio, ut postquam illud expugnassent, inde velut ex
 oportuna quadam statione in omnes alias Romanorum occidentales provincias
 excurrerent, instar magni fluminis ex alto monte in subiectam vallem cum
 impetu ruentis: vani quidem illi et dementes, cum ea animis agitarent, quae
 non successura erant: ignari nimirum, omne corporum robur, omnem equi-
 tatum armorumque apparatus, Deo non adiutante, ab agnive formicarum
 prorsus nihil differre. Itaque arrogantiae et superbis animis tota re per-
 missa Romanos invadunt, atque adeo cogitationibus vanis convenientem
 exitum sortiuntur. Romani vero, qui sese absque divina ope nihil esse in-
 telligerent, Deo et coelesti auxilio, quidquid aggrederentur, unice confisi,
 dimicare cum longe pluribus non dubitarunt, et illustrem victoriam pro-

A. M. 6767
ad
6768
Imp. Ioann.
Lascaris.
P. 44

θεοῦ τὴν νίκην εἰργάσαντο, ὡς αὐτίκα εἰρήσεται. (A.) Ἐπεὶ γὰρ ἐγγὺς ἦδη τῶν πολεμίων οἱ Ῥωμαῖοι ἐπήξαντο τὰ στρατόπεδα, πέμπουσι δὴ τινα τῶν μάλα ἐπιτηδείων ἐκπολεμῶσαι καὶ συνταράξαι κατ' ἀλλήλων τὰ τῶν πολεμίων στρατεύματα. οὐ γὰρ ἐν τι τῶν ἀδυνάτων τοῦτο γε ἦν, τοῦ τε τῆς Ἀχαΐας πρίγκιπος καὶ τοῦ ῥηγὸς Σικελίας ἑτεροφύλων ὄντων καὶ οὐχ ὁμογετῶν τῷ Ἀγγέλῳ Μιχαήλ. διαναστὰς οὖν ἐκεῖνος αὐτόθεν αὐτόμολος δῆθεν ἀπῆει νύκτωρ ἐς τοὺς πολεμίους καὶ προσελθὼν λάθρα τῷ τῆς Αἰτωλίας ἄρχοντι Μιχαήλ τῷ Ἀγγέλῳ, „ἴσθι,” Βφρησὶν, „ὡς σοὶ τε καὶ πᾶσι τοῖς ὑπὸ σε μέγας ἐπήρηται κίνδυνος σήμερον· ἄμφω γὰρ οἱ σοὶ γαμβροὶ τε καὶ σύμμαχοι, ὅτε πρίγκιψ Πελοποννήσου καὶ Ἀχαΐας καὶ ὁ τῆς Σικελίας ῥηγὺς λάθρα διαπρεσβεύονται πρὸς Ῥωμαίους περὶ σπονδῶν ἐπὶ δώροις τακτοῖς. εἴ σοι τοίνυν ζωῆς μέλει, προνοήθητι τὴν ταχίστην σπαντοῦ, πρὶν εἰς πέρας ἐλθεῖν τὰς ἐκείνων σπονδὰς τε καὶ συμφωνίας.”

πεῖθεται ὁ Μιχαήλ καὶ διαμηνυσάμενος ἡσυχῇ τῶν οἰκείων ὀπόσους αὐτὸς τε ἐδύνατο καὶ ὁ καιρὸς ἐχορήγει, φεύγων ὄχετο πρὶν ἢ ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον. καὶ τούτου κατόπιν ἄλλος ἐξ ἄλλου τὴν φυγὴν ψιθυρίζομένην ἀκούοντες τοῦ Μιχαήλ σποράδες ἔφεον ἅπαντες οἱ στρατιῶται, τῇ φυγῇ προλαμβάνειν ἕτερος ἕτερον σπεύδοντες. (E.) Ἄμα δ' ἔω διεγεροθέντες οἱ σύμμαχοι καὶ τὴν μὲν φυγὴν μαθόντες τοῦ Μιχαήλ, τὴν δὲ τῆς φυγῆς αἰτίαν οὐκ ἔχοντες συμβαλεῖν, ἀχανεῖς ἦσαν. καὶ τὸ μὲν ὅπλα

1. ὡς αὐτ. εἰρ. add. A. 7. Μιχαήλ add. A. 13. πρεσβεύονται A. 17. ὀπόσους. Ita W. et cod. uterque, non ὀπόσοις.

pitiō numine reportarunt, ut statim dicturi sumus. (IV.) Nam cum propius hostem castra posuissent, quemdam mittunt hominem valde idoneum ad committendos inter se et mutuis discordiis conturbandos hostiles exercitus. Neque enim id adeo difficile erat, ut fieri non posset, cum Achaiae Princeps et Siciliae Rex peregrini essent, non eiusdem gentis cuius Angelus Michaël. Surgit itaque is confestim, ac per speciem transfugae ad hostes noctu transit, et clam cum Angelo Michaële Principe Aetoliae congressus: „Scito,” inquit, „hodie tibi et tuis omnibus magnum periculum impendere. Ambo enim generi tui iidemque socii, tam Peloponnesi et Achaiae Princeps quam Siciliae Rex, clam per legatos pacem Romanis offerunt, si sibi certae largitiones dentur. Si ergo salus tua curae tibi est, quam primum tibi prospicito, priusquam illorum foedera et pacta ad exitum perducantur.” Credit Michaël: et re paucis suorum, quibus poterat et tempus sinebat, clam indicata, ante solis ortum fugit, eumque alii atque alii, cum de eius fuga aliquid susurrari audirent, sequuntur: atque ita sparsim omnes eius milites alii alios fuga antevertere studentes, in pedes sese coniecerunt. (V.) Mane vero socii experrecti, fuga Michaëlis cognita (cuius quae causa esset, nulla coniectura consequi poterant), prae stupore obmu-

κατὰ Ῥωμαίων κινεῖν ἀπηγόρευον, τοῦτο μὲν καὶ ὡς ἀγνοοῦντες
 τὰ δρώμενα, τοῦτο δὲ καὶ ὡς βραχύτεροι τὸν ἀριθμὸν ἐκ πάντων
 πολλῶν καταστάντες. ὅθεν καὶ πρὸς φυγὴν ἤδη ἐτρέποντο προδε-
 δομένους ἑαυτοὺς ὑπὸ Μιχαὴλ λογισάμενοι. τούτοις οὕτω τετα-
 5 ραγμένοις αἰφνιδίως οἱ Ῥωμαῖοι ἐπεισπεσόντες τοὺς μὲν πλεί-
 στους ἔργον ἀπέφηναν ξίφους, τοὺς δ' ἄλλους πλὴν ὀλίγων ἐζώ-
 γρησαν, μεθ' ὧν ἦν καὶ ὁ πρόγκυβ Πελοποννήσου καὶ Ἀχαΐας.
 ὁ δὲ τῆς Σικελίας ῥήξ διέδρα λαθῶν σὺν ὀλίγοις πάντων τῶν ἑαυτοῦ.

A. C.

1258

ad

1259

Imp. Ioann.

Lascaris.

V. 38

tuerunt, et Romanos armis lacessere veriti sunt, tum quod quid ageretur
 ignorarent, tum quod ipsi pauciores iam essent, qui numerosissimi antea
 fuerant. Itaque in fugam vertuntur, se a Michaële proditos rati. Eos
 igitur ita turbatos Romani facto statim impetu adorti maximam partem ce-
 ciderunt: caeteros, paucis exceptis, vivos ceperunt, inter quos ipse Pelo-
 ponnesi et Achaiae Princeps fuit. Siciliae vero Rex cum perpauca suo-
 rum clam effugit.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΔΟΓΟΣ Δ.

NICEPHORI GREGORAE

BYZANTINAE HISTORIAE

LIBER QUARTUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Περὶ τῆς τοῦ Παλαιολόγου ἀναρρήσεως. Περὶ τῶν τοῦ Παλαιολόγου ὄρκων. Περὶ τῆς στεφηφορίας τοῦ Παλαιολόγου, ἐν ἣ καὶ πάλιν ἕτεροι ὄρκοι. Περὶ τοῦ πῶς ὑπὸ Ῥωμαίοις αὐθις ἡ Πελοπόννησος ἤρξατο γίνεσθαι. Περὶ Σκυθῶν αὐθις καὶ ὅπως διέβησαν καὶ τὸν Εὐφράτην. Ἀλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Ῥωμαίων. Ἐξοδος Παλαιολόγου τοῦ βασιλέως εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἐκστρατεία τοῦ Καίσαρος κατὰ τοῦ ἀποστάτου Μιχαῆλ τοῦ Θετταλοῦ. Περὶ τῆς τυφλώσεως τοῦ διαδόχου τῆς βασιλείας Ἰωάννου. Περὶ τοῦ ἀφορισμοῦ, ὃν ὁ πατριάρχης Ἀρσένιος κατὰ τοῦ Παλαιολόγου ἐξεφώνησεν. Ἐξορία τοῦ πατριάρχου Ἀρσενίου καὶ ἀναγωγή Γερμάνου εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον. Περὶ τοῦ ἐξ Εὐβοίας Ἰακρίου. Περὶ τῆς ἐπὶ τὴν Θράκην ἐφόδου τῶν Σκυθῶν. Περὶ τῶν Αἰγυπτίων Ἀράβων. Περὶ τῆς τῶν Κελτογαλάτων ἐκστρατείας. Κάθοδος Γερμάνου ἐν τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνον καὶ ἀνοδος Ἰωσήφ. Περὶ τοῦ μεγάλου πολέμου, ὃν ἐποιήσαντο κατὰ τοῦ Θετταλοῦ Σεβαστοκράτορος οἱ Ῥωμαῖοι. Περὶ τῆς ἐν Κασανδρείᾳ ναυμαχίας Ῥωμαίων καὶ Εὐβοέων.

ARGUMENTUM BOIVINI.

Michaël Palaeologus imperator salutatur. Arsenius moleste fert. Novum iusiurandum ab eo exigit. Eidem diadema imponit. Quibus conditionibus. Victoriae Macedonicae nuntius. Honores victoribus delati. Princeps Peloponnesi captum se redimit. Urbes ab eo datae, quibus praeficitur Constantinus Sebastocrator. Latinorum Peloponnesiorum clades. Arsenius secedit. Secessionis causa. Nicephorus ei subrogatur. Palaeologus Galatam frustra obsidet. Byzantium praesidiis cingit, unde Latinorum inopia. Idem Nicaeam redit. Scythae Syriam et Arabiam occupant. In Asiam, quae est cis Euphratem, irrumpunt. Turcici imperii sede potiuntur. Sultanus Azatines Palaeologum supplex adit (Cap. 1).

Michaël Aetolus pacem rumpit. Caesar Strategopulus adversus illum missus. Paucos secum milites ducit. Byzantinos iubetur transeundo lacescere. Ubi primum castrametatus. Quos homines obvios habuerit. De divina providentia. Latinorum vires exiguae. Daphnusia ab iis obsessa. Byzantii recuperandi ratio inita cum proditoribus. Caesar in urbem noctu intromittitur. Domorum incendia. Latinorum, qui Byzantii imperarunt, enumeratio. Balduini conatus irritus. Fuga. Classis, quae Daphnusiam obsidebat, Byzantium redit. Latinos fugientes excipit. In Italiam vela dat. Michaël Palaeologus recuperatae urbis nuntio quemadmodum affectus. Ut per portam Auream intraverit. Ut imago Deiparae Hodegetriae antelata sit. Urbis aspectus ruinis deformatus. Latinorum incuria. Imperator urbem instaurat. Arsenius iterum patriarcha. Alexii Caesaris triumphus (2). De humana felicitate, quam fluxa et caduca sit. Philippi Macedonis apophthegma. Caesari malus genius invidet. Michaël Aetolus Romanos fines vastat. Caesarem vincit ac vivum capit. Rerum humanarum vices. Cyrus. Hannibal. Pompeius. Caesar cum sorore Manfredi Siciliae regis permutatur. Byzantium redit. Michaël Aetolus affinitatem iungit cum imperatore (3). Palaeologus stabilit potestatem suam. Theodori Lascaris filias nuptum collocat. Quibus maritis. Ioannem earum fratrem excaecat. Quis inter haec sensus Arsenio fuerit. Ut Palaeologo sacris interdixerit. Palaeologus veniam sceleris petit. Non auditur. Concilium indicit adversus patriarcham. Pontifices fraternae caritatis expertes. Crimen Arsenio obiectum. De Azatine Turco. Patriarcha iudicio se non sistit. Damnatur ut contumax. Germanus ei succedit. Quenam huius merita erga Palaeologum fuerint (4). Icarius ab Euboeae principe deficit. Confirmatis viribus societatem inicit cum Palaeologo. Euboeam subacturum se promittit. Euboeae princeps in insidias delapsus capitur. Ad imperatorem perducitur. Ut subito expiraverit. Veneti et Pisani opifices Galatam transferuntur. Item Genuenses. Iisdem immunitas concessa. Eorum magistratus. Balduini filius Caroli regis filiam uxorem ducit. Palaeologus maxima classe instructa eius spes frustratur. Insulas recuperat. Michaël Aetolus denuo fidem frangit. Palaeologus ei bellum infert. Viso cometa terretur. Imminentem Scytharum irruptionem timet. Domum redit (5). Ioannis excaecati soror maritum suum Constantinum Bulgarum adversus Palaeologum stimulat. Azatines Turcus eundem promissis sollicitat. Scythicus exercitus accitu Constantini in Thraciam irrumpit. Palaeologus triremes duas nactus fuga elabatur. Scythae Azatinem liberant. Praeda onusti discedunt. Thraciae vastitas. De Azatinae uxore, liberis, pecunia et comitibus quid actum sit (6). Legatio ab Aegypti et Arabiae Sultano ad Palaeologum. Navigatio per Bosporum Aegyptiis mercatoribus temere concessa. Aegyptii effoeminati et imbelles. Militibus e Scythia ascitis Africam et Libyam domant. Gallos Phoenicia et Syria exterminant. Digressio. Galliae limites. Galli sanctum sepulcrum vindicaturi in Syriam proficiscuntur. Danubii oram legunt. In Thracia castrametantur. Eorum legatio ad Alexium Comnenum de comeatu et de traiciendo Hellesponto. Pactum cum eodem de Turcis Romano solo expellendis. Gallicae copiae Romanis iunctae magnam Asiae partem subigunt. Urbibus Alexius, Galli omni praeda potiuntur. Cilices transitum Christiano exercitui dant. Syriam et Phoeniciam ingressuris Arabes obsistunt. Galli comeatu exclusi bellum gerunt. Hostibus debellatis domicilium in Syria constituunt. Poti obliviscuntur. Finis digressionis. Aegyptiorum Arabum imperium latissime patens (7). Germanus cur Patriarchatum abdicaverit. Iosephus eius successor, quis, unde, quo ingenio, qua doctrina. Michaëlem Palaeologum periurii et crudelitatis quomodo absolverit. Solis defectus futura a Turcis mala portendit. Quae

et quanta sit vis astrorum. Andronicus uxorem ducit Annam. Imperii insignibus ornatur. Iusiurandum quibus praestiterit, a quibus acceperit. Eius nomen edictis subscriptum. Qua formula (8). Michaëlis Aetoli obitus. Quatuor liberi. Hereditas duobus divisa. Natu minimis ut consultum. Eorum fuga ad imperatorem. Ioannes Sebastocrator Thessaliae princeps Romanas provincias populatur. Ioannes Despotes cum magno exercitu Thessaliam ingreditur. Sebastocratoris trepidatio. Militum Romanorum sacrilegia. Sebastocrator multa oppida amittit. Novarum Patrarum moenibus se defendit. Fessus longa obsidione clam exire statuit. Consilium uni tantum homini indicat. Noctu per funem demissus Romana castra pervadit. Athenarum ducem adit, a quo delectos milites quingentos accipit. In Romanos nec opinantes impetum facit. Ioannes Despotes obsidionem deserit. Oppidani cum Sebastocratore Romana castra diripiunt. Instant fugientibus. Spoliis contenti caede abstant. Mos vetus. Milites Romani quonam se ex fuga receperint. Urbs Sicyon cur Demetrias dicta (9). De sinu Pelasgico. Imperatoria classis insulas a Latinis occupatas vexat. Cretensium et Euboeensium classis. Naves Romanas in sinu Pelasgico stantes paene opprimit. Proelium navale. Navium moles, forma, apparatus. Philanthropenus Romanae classis praefectus suos adhortatur. Pugnæ exitus. Romani fugiunt. Ioannes Despotes recens a terrestri clade pugnam instaurat. Hostes in fugam vertit. Insignia despotica cur nunquam deinceps gestaverit (10).

A. M. 6768
ad
6791
A. C. 1259
ad
1282
Imp. Mich.
Palaeologi.
P. 45

α'. Ἀλλὰ τούτων οὕτως ἐκεῖ τελουμένων, ἐπὶ τῆς ἀσπίδος ἐν-
ταῦθα περὶ τὴν Μαγνησίαν καθίσαντες Μιχαὴλ τὸν Παλαιολό-
γον ἀναγορεύουσι βασιλέα οἱ δόξη καὶ γένει προὔχοντες. ὅπερ
ἀκηκοὺς ὁ πατριάρχης Ἀρσένιος, κατὰ Νίκαιαν τότε διάγων,
ξίφους παντὸς χαλεπωτέραν κατὰ καρδίαν τὴν λύπην ἐδέξατο· 5
καὶ ἡρεμεῖν ὅλως οὐκ εἶχε δεδιὼς περὶ τοῦ παιδός. ὅθεν ἀφο-
ρισμῶ καθυποβαλεῖν ἐπεχείρησε πρῶτον τὸν τε ἀνηγορευμένον
καὶ τοὺς ἀναγορεύσαντας. ἔπειτα ἐπέσχε μετριώτερόν τε καὶ
βέλτιον ἠγησάμενος ὄρκους φορικώδεσιν αὐτοὺς ἀσφαλίσασθαι,
μήτε τῇ ζωῇ τοῦ παιδός ἐπίβουλον χεῖρα ἐπιβαλεῖν, μήτε στέρησιν 10
τινα καὶ παρενδοκίμησιν τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐνθυμηθῆναι. καὶ
δὴ γίνεται τοῦτο, Καλανδῶν Δεκεμβρίων ἄρτι ἐπιλαμπουσῶν·
Cούπω δ' ὅλος ἀπηρτίζετο μὴν καὶ αὐτὸς ὁ ταῦτα μὲν δεδιὼς,

1. Quae cum ibi ita gererentur, viri auctoritate et nobilitate praestantes circa Magnesium clypeo imponunt Michaëlem Palaeologum et Imperatorem appellant. Quo audito patriarcha Arsenius, qui tum Nicaeae versabatur, vehementius doluit quam si ipsius cor gladio transfixum fuisset. Neque ullatenus quiescere poterat, de puero sollicitus. Primum itaque in animo habuit, tam ei qui appellatus esset Imperator, quam illis qui appellarent, sacris interdiceret. Deinde se ipsum cohibuit, moderatius et melius esse arbitratus eos tremendo iureiurando adstringere, ne vel pueri vitae insidiarentur, vel Imperio eius fraudem iniuriamve ullam facere cogitarent. Idque peractum statim Calendis Decembribus. Nondum autem toto mense

ἐκεῖνα δ' ἐμπεδῶν καὶ ἀσφαλιζόμενος ὑπὲρ τοῦ παιδὸς, οἰκείαις
 χερσὶν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ καταστέφει βήματος Μιχαὴλ τὸν Παλαιολόγον· καὶ τῷ βασιλικῷ κοσμεῖ διαδήματι, ταῖς γνώμαις τῶν
 ἄλλων ὅσοι τῆς συγκλήτου καὶ ὅσοι τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου
 5 συγκαθελκυσθεῖς καὶ αὐτός. πλὴν οὐκ αὐτῷ γε διηνεκῆ τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀρχὴν χαρίζεται, ἀλλ' ὡς τῶν πραγμάτων τέως ἀναγκαζόντων διοικεῖν αὐτὸν αὐτὴν, μέχρις ἂν ἐς ἡβὴν ὁ γνήσιος τῆς βασιλείας κληρονόμος ὁμοῦ καὶ διάδοχος φθάσῃ. τότε δ' αὐτὸν ἐκόντα παραχωρεῖν ἐκεῖνῳ μόνῳ τῶν τε αὐτοκρατορικῶν θρόνων καὶ πάντων ἅμα τῶν βασιλικῶν συμβόλων. καὶ ἐπὶ τούτοις αὐθις ὄρκοι ἐτελοῦντο φρικωδέστεροι τῶν προτέρων. (B.) Τη- P. 46
 νικαῦτά γε μὴν καθάπερ τις ἄριστος οἰωνὸς τῆς αὐτοῦ βασιλείας V. 39
 ἀγγέλλονται τούτῳ τὰ δυτικὰ τῶν Ῥωμαίων τρόπαια, καὶ μετ' ὀλίγον ἤκουσι καὶ οἱ τὰ τρόπαια πεπραχότες ἀγχιμάλωτον ἄγοντες τὸν τε Πελοποννήσου καὶ Ἀχαΐας πρόγκιπα καὶ πλείστους ἄλλους τῶν πολεμίων. κάκεινοι μὲν ἄξια κομίζονται τὰ γέρα καὶ τῶν πόρων τὰ ἔπαθλα. ὁ μὲν γὰρ Σεβαστοκράτωρ ἐς τὸ Δεσποτικὸν ἀνάγεται παρὰ τοῦ βασιλέως ἀξίωμα· ὁ δὲ μέγας Δομέστικος ἐς τὸ τοῦ Καίσαρος· ὁ δὲ Καῖσαρ ἅμα τῷ πενθερῷ B
 20 τοῦ Δεσπότου ἐς τὸ τοῦ Σεβαστοκράτορος. ἐποίει δ' ἐπίσημον τὴν ἐκ τοῦ πενθεροῦ διαφορὰν, ὅτι ἐν τοῖς κνανοῖς πεδίλοις καὶ χρυσοῦφεῖς αὐτῷ ἐνηρμόζοντο ἀετοί. ὁ γε μὴν πρόγκιπ Πελοποννήσου καὶ Ἀχαΐας ὠνούμενος τὴν ἐλευθερίαν μετὰ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς δίδωσι τῷ βασιλεῖ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων τρεῖς τὰς
 24. τῶν ἐν — βελτίους. σημείωσαι πῶς ἡ Πελοπόννησος ὑπὸ Ῥωμαίοις αὐθις ἤρξατο γίνεσθαι. A.

transacto, is ipse qui haec timuerat, et illa ipsa pro puero pepigerat atque caverat, suis manibus in sacro bemate Michaëlis Palaeologi capiti coronam imponit, et Imperatorio diademate virum ornat, abreptus ipse quoque sententiis aliorum, qui vel senatorii vel sacerdotalis ordinis erant. Caeterum non perpetuum illi decernit imperium, sed quod, rebus ita cogentibus, ab eo tamdiu administrandum esset, donec legitimus imperii heres et successor adolevisset: tum vero illi soli cessurum eum ultro et solio et omnibus simul imperii insignibus. Atque in haec verba iuratum est sanctoribus quam antehac iuramentis. (II.) Porro tunc, velut optimum imperii auspiciū, victoria Romanorum occidentalis ei nunciatur: pauloque post ipsi victoriae auctores adsunt, Peloponnesi Achaiaeque Principem, et multos alios ex hostibus captivos adducentes. Et ii quidem iustis laborum praemiis honoribusque afficiuntur. Nam Sebastocratori Despotica potestas ab Imperatore decernitur: Magnus Domesticus Caesar, Caesar vero cum Despotae socero Sebastocrator appellatur. Soceri autem illustre discrimen in caeruleis calceis aureae aquilae intertextae constituebant. At Peloponnesi et Achaiae Princeps, redimendae vitae et libertatis ergo, tres optimas Peloponnesi civitates Imperatori dat, Monembasiam,

A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

βελτίους, τὴν τε Μονεμβασίαν καὶ τὴν περὶ τὰ Λεῦκτρα Μαί-
νην, ἣ Ταυναρία πάλαι παρ' Ἑλλησιν ἄκρα ἐκαλεῖτο, καὶ τρί-
την τὴν προκαθεζομένην τῆς Λακωνικῆς Σπάρτην. καὶ οὕτως
ὥσπερ ἐξ ἄδου κευθμώνων ἀπροσδόκητος ἐχαρίζετο τοῖς ἰδίοις.
C Ἐγκρατὴς δὲ τῶν εἰρημένων στέλλεται πόλεων ἐν Πελοποννήσῳ 5
Κωνσταντῖνος ὁ ἀμφιμήτριος ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως, ὄν, ὡς
μικρῷ πρόσθεν εἰρήκαμεν, ἐκ Καισάρων Σεβαστοκράτορα πε-
ποίηκε. καὶ ἀπελθὼν ἐκέισε πολλὰς ἐργάσατο νίκας κατὰ τῶν
D Πελοποννησίων Λατίνων· καὶ πολλὰς ἐτέρας προσεκτήσατο πό-
λεις ὡς ἐξ ὀρητηρίων μεγάλων τριῶν ἐκείνων ὀπλιζόμενος πό- 10
λεων. (Γ.) Ἐπὶ τούτοις καταλιπὼν τὸν πατριαρχικὸν ὁ Ἀρσέ-
νιος θρόνον ἄρχετο ἡσυχάσων ἐς τὸ παράλιον τοῦ Πασχασίου
μονύδριον. πρόφασις δ' ἦν τῆς ὑποχωρήσεως ἡ περιφρόνησις
Ἰωάννου τοῦ Λάσκαρι τοῦ βασιλέως παιδός. ἐπεμψε γὰρ αὐτὸν
πρὸ βραχέος ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος ἐν Μαγνησίᾳ 15
E φυλάττεσθαι, μήποτε νεωτερισμὸν τινα δῆθεν πράξῃ παρὰ τι-
σιν ἔχουσιν εἰς τοῦτο ἐπιθρόεπῳς ἢ αὐτοῦ γε ἐμφάνεια. καὶ δὴ
Νικηφόρος ἀντ' ἐκείνου ἐς τὸν πατριαρχικὸν ἀνάγεται θρόνον,
ὁ τῆς Ἐφέσου μητροπολίτης, ὃς ἕνα ἐπιβιούς ἐνιαυτὸν ἐτελεύ-
τησεν. (Δ.) Ὁ μέντοι βασιλεὺς σὺν πολλοῖς τοῖς στρατεύμασι 20
διεπεραιούτο εἰς Θράκην ἐπίδοξος ὢν ἐσβαλεῖν καὶ ἐς τὰ τῆς
Κωνσταντινουπόλεως προαύλια πείρας εἵνεκα πολειμικῆς. καὶ
F δὴ μετὰ τὴν ἔξω διατριβὴν παρελάσας ἐπολιόρκει πρῶτον τὸ
κατὰ τὴν περσίδα τοῦ Γαλάτου ἐπικεκλημένον φρούριον, ὡς ῥα-

4. ὥσπερ add. A. 14. τοῦ βασι.] τοῦ τοῦ β. A. 23. δὴ add. A.

Mainen ad Leuctra sitam, quae olim apud Graecos Taenarium promonto-
rium dicebatur, et Spartam, principem Laconiae urbem: atque ita velut
ex inferorum faucibus ereptus, suis restituitur. Urbibus vero illis Pelo-
ponnesiis uterinus Imperatoris frater Constantinus praeficitur, quem, ut
modo diximus, e Caesare Sebastocratorem fecerat. Quo cum pervenisset,
Latinos Peloponnesios saepenumero vicit, et multas alias urbes subegit,
ex illis tribus tanquam magnis quibusdam castris ad bellum erumpendo.
(III.) Post haec Arsenius, relicta sede patriarchali, se in maritimum Pas-
chasii monasteriolum quiescendi causa contulit. Causa illius secessionis
fuit, quod Ioannes Lascaris filius Imperatoris contemneretur. Miserat enim
eum paulo ante Imperator Michaël Palaeologus Magnesium custodiendum,
ne praesentia eius quosdam alioqui rerum novarum cupidos commoveret.
Proinde Nicephorus Ephesi metropolitanus Arsenii loco in patriarchalem
sedem evectus est: qui uno anno in ea dignitate exacto, mortem obiit.
(IV.) Imperator vero cum magnis copiis in Thraciam transfretavit, ut cre-
deretur in Constantinopolitana suburbia irrupturus, ad tentandam belli
fortunam. Et cum foris morari desiisset, ultra proventus, castellum cogno-
mento Galatae in adverso littore situm primo oppugnavit, quasi ita demum

δίως ἐντεῦθεν ἀλωσομένης αὐτῷ καὶ τῆς Κωνσταντίνου, εἰ αὐτὸ
 παραστήσαιτο πρότερον. ἀλλ' ἦσαν ἄρα τὰ τῶν τοιούτων ἐλπί-
 δων αὐτῷ γρηγοροῦντων ἐνύπνια. πλείστα γὰρ τῶν λιθοβόλων
 μηχανημάτων ἀντιπεριστήσας αὐτῷ καὶ πολλὰς ἐπενεγκῶν βίας
 5 ἐλεῖν οὐ δεδύνηται. ὅθεν ὀχυρώσας τὰ πρὸ τῆς Βυζαντίδος
 φρούρια καὶ ὀπλίτας ἀφείς ἐν αὐτοῖς προσετετάχει συνεχεῖς
 ἐπιδρομὰς καὶ ἐνέδρας ποιῆσθαι κατὰ τῶν Βυζαντίων Λατίνων,
 ὡς μηδὲ προκύπτειν εἴην εἰ δυνατόν αὐτοὺς τῶν τειχῶν. ὃ δὲ
 πρὸς τοσαύτην ἤλασε τοὺς Λατίνους πενίαν, ὡς τῇ τῶν ξύλων
 10 σπάνει καὶ τὰς τοῦ Βυζαντίου πλείστας καὶ περιφανεῖς οἰκίας
 καθελεῖν εἰς δαπάνην χρειώδη τοῦ πυρός. ἐντεῦθεν ἐς Νίκαιαν
 αὐθις ὑποστρέφει· αὕτη γὰρ ἐγγόνοι Ῥωμαίων βασιλείου
 μετὰ τὴν τῆς Βυζαντίδος πόρθησιν, καὶ ἦν ἐκεῖ διατρίβων ἐφ'
 ἱκανόν. (E.) Ἐν τούτοις μέντοι τοῖς χρόνοις διαβάντες καὶ
 15 τὸν Εὐφράτην οἱ Σκύθαι τὴν ἄχρι Παλαιστίνης οἰκειοῦνται
 Συρίαν καὶ Ἀραβίαν. μηδὲ γὰρ εἶναι τῶν πάντων ῥαδίων πέρας
 λαμβάνειν τὴν ἀνθρώπων πλεονεξίαν, μέχρως ἂν ἐπιμένη τῇ δε-
 ξιά καὶ τῇ αἰχμῇ τὸ δύνασθαι. καὶ πολλοῖς ἐκεῖ τοῖς λαφύροις
 20 περιτυχόντες βριθούσαις ἐπανήκουσι δεξιαῖς, φόρους ἐτησίους,
 ὅσα καὶ δούλοις ἀθλοῖς, τάξαντες τοῖς ἐναπολειφθεῖσιν Ἀραβί-
 τε καὶ Σύροις καὶ Φοίνιξι. κατὰ μέντοι τὸ ἐπιὸν ἔτος εἰσβάλλ-
 λουσι καὶ ἐς τὴν ἔνδον Εὐφράτου Ἀσίαν καὶ πᾶσαν ῥαδίως κα-
 25 ταστρέφουσι καὶ ληΐζονται, ὅρους ποιησάμενοι τοῦ τοιοῦτου δρό-
 μου καὶ κλόνου πρὸς μὲν ἄρκτους Καππαδοκίαν καὶ ποταμὸν

A. C.
 1259
 ad
 1282
 Imp. Mich.
 Palaeologi.

P. 47

V. 40

A. C. 1261
 Ducangio.

16. εἶναι] ἦν W. in mg.

facile Urbis potiturus, si illud prius occupasset. Sed eae spes nihil uti-
 que aliud fuerunt quam somnia vigilantium. Nam cum illud castellum
 multis machinis saxa ciaculantibus circumdedisset, et multos conatus adhi-
 buisset, capere tamen haud potuit. Unde Byzantino agro finitima castella
 munivit: et milites in iis reliquit, ea lege imposita ut crebris incursionibus
 atque insidiis Byzantinos Latinos infestarent, ne, si fieri posset, illis vel
 prospicere extra moenia liceret. Quae res Latinos ad tantam egestatem re-
 degit, ut ob lignorum inopiam plurimas et pulcherrimas urbis aedes destrue-
 rent ad usum ignis necessarium. Inde Nicaeam rediit, quae post Byzantii va-
 stationem regia Romanorum fuit, ibique aliquandiu commoratus est. (V.) Cae-
 terum his temporibus Scythae, etiam Euphrate superato, Syriam ad Pa-
 laestinam usque subigunt; item Arabiam. Neque enim avaritia humana
 facile conquiescit, dum conatibus fortuna respondet. Ac multas illic ma-
 nubias nacti domum redeunt plenis manibus, post imperata annua tributa
 Syris, Arabibus, et Phoenicibus, veluti miseris quibusdam mancipiis. Anno
 sequenti, etiam in Asiam citra Euphratem (id est, in Asiam Minorem) irrum-
 punt, eamque praedati facile subigunt: limitibus excursionis et motus illius
 constitutis versus Septentrionem Cappadocia et flumine Thermodonte: ad

A. M.
6768
ad
6791

Imp. Mich.
Palaeologi.

τὸν Θεομώδοντα, πρὸς δὲ μεσημβρίαν τὴν τε Κιλικίαν καὶ τὰ μικρὸν μετὰ τὰς ἀρχὰς πολλαχῆ διαιρούμενα μέρη τοῦ Ταύρου, ὅς μέγιστος ἐπεφύκει τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν ὄρων. (ς'.) Χειροῦνται δ' ἐπὶ τούτοις καὶ τὰ τῶν Τούρκων βασιλεία. καὶ φυνδὲ γὰς ὁ σουλτὰν Ἀζατίνης ἄμα τῷ ἀδελφῷ Μελήκ φοιτᾷ πρὸς 5 τὸν βασιλέα Ῥωμαίων Μιχαὴλ τὸν Παλαιολόγον, ἐνέχουρα φέρων πιστὰ μεγάλων ἐλπίδων οὐ πάνυ παλαιᾶς φιλοξενίας καὶ μεγάλης κηδεμονίας ὑπομνήματα· ὁπότε δηλαδὴ καὶ αὐτὸς παρ' αὐτὸν Εἶκε, φεύγων τε τοὺς βασιλικοὺς ἐκείνους κινδύνους καὶ πλεῖστα φέρων ἐπὶ τῆς καρδίας τὰ τῶν μεγάλων φόβων ἐκείνων ἴχνη. τούτων 10 ἀνάμνησιν ἐπ' αὐτοῦ ποιησάμενος αἰτεῖ δυοῖν θάτερον· ἢ συμμαχίαν κατὰ τῶν Σκυθῶν, ἢ γῆς Ῥωμαϊκῆς ἀποτομὴν τινα καὶ οἰοῦν κληρονομίαν εἰς κατοικίαν μονιμωτέραν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἄμα αὐτῷ. ἦν γὰρ ἐπαγόμενος γυναῖκα καὶ τέκνα καὶ θεραπείαν συγχρῆν, καὶ πρὸς τούτοις πλοῦτον μάλα μακρὸν καὶ πολυτελῆ. τῷ μὲν οὖν βασιλεῖ τὰ Ῥωμαίων κατακερματίζειν στρα- 15 τεύματα, πολλῶν πολλαχόθεν περικυκλούντων πολέμων, οὐ πάνυ τοι ἀσφαλὲς ἐδόκει. τότε γῆς κληροδοσίαν ἀπονέμειν ἀνδρὶ τοσοῦτω, πολλῶν σατραπειῶν ἀρχηγῷ καταστάντι καὶ ἡγεμονικοῦ τινος ἡθους τροφίμω, καὶ τοῦτο δὲ οὐκ ἀνύποπτον ἦν 20 αὐτῷ, οὐδ' ἄνευ φόβων μελλόντων. ἀνάγκη γὰρ τοὺς ὑπὸ χεῖρα σατράπας ζητῆσαι τὸν ἀρχηγόν· καὶ τοὺς ἐνθεν κἀκεῖθεν διασπαρέντας καὶ φερομένους οἷα πλανήτας ἐν νυκτὶ ἐπὶ τὸν P. 48 λαμπαδοῦχον καὶ ὄδηγὸν συνδραμεῖν καὶ χρόνω γενέσθαι Ῥω-

10. ἐκείνων add. A. 18. κληροδοσίας A. 22. κἀκεῖθεν add. A.

meridiam Cilicia, et Tauri omnium Asiae montium maximi iugis, quae paulo post suum initium in multas partes dividuntur. (VI.) Deinde Turcorum quoque regia potiuntur. Quare Sultanus Azatines, cum fratre Meleco exul, ad Romanorum Imperatorem Michaëlem Palaeologum confugit, hospitalitatis non omnino veteris et magnorum officiorum recordationem, veluti certum praeclaræ spei pignus, conservans; quod et ipse eum aliquando excepisset, imminens ab Imperatore discrimen fugientem, et plurima terrorum illorum gravissimorum vestigia in animo circumferentem. Quae cum in memoriam illi revocasset, duorum alterum petit, ut vel opem ferat contra Scythas, vel partem aliquam Romani agri, ac veluti proprii domicilii possessionem certam assignet, in qua cum suis sedem figat. Adducebat enim secum uxorem et liberos, et famulos multos, ac praeterea magnas divitias. Imperatori autem, tot undique bellis urgentibus, non committendum esse visum est, ut Romanas copias divideret: terrae autem partem tanto viro, qui multis provinciis imperasset, et regio more ab ineunte aetate educatus esset, assignare, ne id ipsum quidem suspitione carere aut metu in posterum. Necesse enim esse ut subiecti Satrapae ducem suum quaerant, et alibi atque alibi dispersi et veluti noctu oberrantes ad eum qui facem praeferat ac viam monstret, concurrant, ac tandem Romanos insigni detrimento

μαίοις κακὸν ἀμήχανον· ὅθεν ὡς ἐπὶ τρυτάνης μετεωρίσας αὐτοῦ
τὴν ψυχὴν ἤγε καὶ ἔφερεν ἐλπίδων ὡσπερ παράσιτον.

A. C.
1259
ad
1282

β'. Δύο ἐξῆς ἠνύετο ἔτη, ἀφ' οὗ τῶν τε βασιλικῶν θρόνων
ἐγκρατῆς ὁ Μιχαὴλ ἐγεγόνει καὶ τὸ δυτικὸν καὶ Θετταλικὸν ἔπανσε
5 δόρου, τὴν μάχην φημὶ τῶν τε Ἀκαρνανῶν καὶ Αἰτωλῶν, καὶ
τῆς πονηροῦς ἐκείνης ῥίζης πάλιν ὑπεφύοντο πονηρὰ καὶ ἀκαν-
θώδη βλαστήματα, καὶ πάλιν ὄρκων ἀνατροπαὶ καὶ μάχαι πολε-
μικαὶ τοῦ ἀποστάτου Μιχαήλ. πέμπει τοιγαροῦν κατὰ τάχος ἐπ'
ἐκεῖνον ὁ βασιλεὺς Καίσαρα τὸν Στρατηγόπουλον, δούς αὐτῷ
10 καὶ Βιθυνοὺς μὲν ὀπίστας μικρὸν ὑπὲρ τοὺς ὀκτακοσίους, τοὺς
δ' ἄλλους ὀπόσους ἢ χρεῖα ζητοίη, στρατολογήσειν αὐτὸν ἐκ τε
Θράκης καὶ Μακεδονίας. προστάττει δ' αὐτῷ καὶ πάρεργον ὁδοῦ
ποιήσασθαι μεθ' ὧν ἐπιφέρεται Βιθυνῶν ὀπλιτῶν τὴν διὰ τῶν
τοῦ Βυζαντίου προαστείων διάβασιν, θορύβου τινὸς ἕνεκα τῶν
15 ἐν Βυζαντίῳ Λατίνων καὶ τοῦ μὴ πάνυ σχολάζειν αὐτοὺς καὶ
ἀναπεπτωκέναι συγκεχωρηθῆσθαι κατὰ πλεῖστον τῶν τειχῶν παρεξ-
ιέναι ὁπότε βούλοιντο, ἀλλ' εἶναι περιδεεῖς αἰεὶ καὶ οἷον ἐν εἰρ-
κτῇ φρουρουμένους. (B.) Καὶ μὲν δὴ διαπεραιωσάμενος τὴν
Προποντίδα ὁ Καῖσαρ στρατοπεδεύει περὶ τὸ Ῥήγιον· ἐνθα
20 περιτυγχάνει τισὶν ἀγοραίοις ἀνδράσι, λόγοις μεγάλοις καὶ ἀ-
ποδρόήτοις τῆς πάντα διοικούσης προνοίας, ἣ πλήθει μὲν ἵππου
καὶ στρατιᾶς οὐχ ὑπηρετεῖ πολλάκις, βραχεῖα δέ τινα δυνάμει
καὶ πολλὴν ταῖς ἐλπίσι τρυφὴν χορηγεῖν οὐκ ἐχούση συναίρεται
μᾶλλον καὶ νίκας μεγίστας παρέχεται. τῶν μὲν γὰρ τὴν ἐλπίδα
25 κιβδηλεύει τὰ ὄπλα πολλάκις καὶ ἡ τῆς ἄλλης ἴσως παρασκευῆς

Imp. Mich.
Palaeologi.
V. 41
A. C. 1261
Acropolitae.
B

afficiant. Unde animum eius velut in aequilibrio nutantem, ac tanquam
spei parasitum agebat et versabat.

2. Secundus annus exhibat, ex quo Michaël Imperatorio solio potitus
occidentalia et Thessalica arma represserat (de pugna Acarnanum et Ae-
tolorum loquor), cum malae illius radices mala et spinosa germina repullu-
larunt, violatis rursus foederibus, et bello Michaëlis rebellatoris perfidia
suscitato. Imperator igitur celeriter adversus illum mittit Caesarem Stra-
tegopulum, Bithynis illi paulum supra dccc datis: reliquos milites, quot-
quot res postulare, e Thracia et Macedonia cogere iubet. Mandat etiam,
ut cum Bithynis militibus obiter per suburbia Byzantii transiret, ad Lati-
nos qui in urbe essent aliquatenus perturbandos, ne prorsus otium agere
et resides esse sinerentur, aut longius extra moenia quoties libitum esset
evagarentur: sed in perpetuo metu essent, et tanquam in carcere inclusi.
(II.) Itaque Caesar Propontide traiecta, castrisque circa Rhesium positus,
in circumforaneos quosdam homines incidit, magno arcanoque cuncta gu-
bernantis Providentiae consilio: quae saepe multitudini equorum et exer-
citus non subservit; exiguis autem viribus, quae spem non admodum
blandam suggerunt, magis adest maximasque victorias largitur. Nam il-
lorum quidem spem arma saepe et reliqui apparatus magnitudo adulterant,

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
P. 49
- ἀφθονία, καὶ οὐκ ἔα ῥαδίως ἄνω φέρεσθαι πρὸς τὸν ζωῆς καὶ θανάτου κύριον, ἀλλὰ κατασπᾶ καὶ βαρύνει καὶ περὶ τὴν γῆν ὡς τὰ πολλὰ καλινδεῖσθαι βιάζεται· τῶν δὲ τούναντιον ἢ σπάνις τῶν ἀναγκαίων κουφοτέρους ποιεῖ καὶ οἶον αἰθεροδρομεῖν τε ἀναγκάζει καὶ θερμοτέρον τὴν ἄνωθεν ἐκκαλεῖσθαι δεξιάν. δι' 5 αὐτό γε μὴν τοῦτο καὶ πολλοὶ μεγάλα ἐλπίσαντες τούναντιον ἢ κατὰ τὰς ἐλπίδας ἀπήλλαξαν. ἕτεροι δὲ δι' ἀπορίαν καὶ ἑαυτῶν ἀπογνόντες τροπαίων μεγίστων ἐπέτυχον. ἰδοὺ γὰρ κὰν τῷ παρόντι βασιλεῖς τῶν τριῶν οὐκ ἐλάττους πολλαῖς πολλὰκις χιλιάσι Βοστροατοῦ προσβαλόντες τῇ Κωνσταντίνου ἄπρακτοι ἐπανῆζον, 10
- V. 42 οὐδὲ τοῖς τείχεσι καθαρῶς δυνηθέντες ἐγγίσει. ἀλλὰ ταύτην ὁ Καῖσαρ εἶλεν ἀχμάλωτον, μηδ' ἄχρι χιλιάδος μιᾶς ἐπαγόμενος στράτευμα, μηδὲ τειχῶν ἀμυντήριον ὄργανον οὐδὲν, μηδὲ μηχανημάτων ὄχλον ὄντινου, ἀλλὰ μόνη τῇ θείᾳ ἐπικουρίᾳ τὸ πᾶν ἀναρτήσας. εἶλε δὲ οὕτως. (Γ.) Ἐπεὶ γὰρ τοῖς ἀνδράσιν ἐκεῖ- 15
- Cροις ὁ Καῖσαρ ἐνέτυχε, Ῥωμαίοις μὲν οὖσι τὸ γένος, αὐτόχθοσι δὲ Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ δὲ χρεῖαν ἄλωνος καὶ καρπῶν συλλογῆς ἔξω διαιωμένοις τῆς πόλεως, ἤρθετο περὶ τε τῆς τῶν Λατίνων δυνάμεως ὄση καὶ οἶα, καὶ περὶ ὄσων ἄλλων εἰζὸς ἦν περιεργάζεσθαι στρατηγὸν ἄνδρα καὶ πολλῶν ὀλυμπιάδων τοιούτων 20 μεστόν. οἱ δὲ καὶ τῷ τῶν Λατίνων πάλαι ἀχθόμενοι ζυγῷ καὶ ἄλλως τοῖς ὁμοφύλοις μᾶλλον ἢ τοῖς ἄλλοφύλοις συνδιαιτῶσθαι
- Dποθοῦντες ἔρμαιον κάλλιστον τὴν τοῦ Καίσαρος ἠγήσαντο ξυν-

4. κουφοτέρους A., κουφοτέρας W.

et sursum ferri non sinunt ad vitae necisque dominum, sed gravi quodam pondere deorsum pressam versari humi plerumque cogunt. Contra, horum fiduciam penuria rerum necessariorum expeditiorem facit, ac propemodum ad percurrendum coelum impellit, et ad supernam dexteram votis ardentioribus evocandam. Hinc est quod multi magna spe concepta contrarium ac speraverant experiuntur: alii vero ex summis angustiis, cum de se ipsis desperassent, maximos triumphos sunt adepti. Ecce enim in praesenti negotio non minus quam tres Imperatores cum multis saepe hominum millibus Constantinopolim aggressi re infecta discesserunt, cum nec ad ipsa moenia propius accedere licuisset. At Caesar eandem cepit, cum ne mille quidem hominum exercitum adduceret, nec ullum tormentum murale, nec machinarum copiam paratam haberet, sed ad solam divinam opem omnia retulisset. Cepit autem hoc modo. (III.) Cum in illos viros incidisset, genere Romanos, Constantinopoli vero natos, qui ob rem frumentariam et colligendorum fructuum causa foris agerent, rogavit eos, quales et quantae essent Latinorum vires, et alia quae par erat curiosius sciscitari exercituum ducem, harum rerum usu instructissimum. Hi vero cum Latinorum iugum longo iam tempore moleste ferrent, et alioqui etiam popularium suorum quam alienigenarum consuetudine uti mallerent, Caesaris oc-

τυχίαν καὶ πάντα σαφῶς τε ἀπήγγειλαν καὶ ἐπὶ τούτοις συμ-
 φωνίας τῷ Καίσαρι συνετίθεσαν περὶ προδοσίας καὶ δωρεῶν
 ὑποσχέσεις μεγάλων ῥᾶστα ἐλάμβανον, ὡς ἐφ' ὁμολογουμένη τῇ
 πράξει. οὐ γὰρ μόνον ἀσθενῆ τὴν τῶν Λατίνων δύναμιν ἔφασαν
 5 ἤδη τυγχάνειν, ἀλλὰ καὶ ταύτης τὸ πλεῖστον ἀπεινῆν ἐς τὴν τῆς
 Λαφρουσίας πολιορκίαν. πόλις δὲ αὕτη περὶ τὸν Εὐξείνιον πόν-
 10 τον, πολλοῖς κνυλουμένη τοῖς ὕδασι, χιλίους σταδίους διίστα-
 μένη τῆς Κωνσταντίνου· σφίσι δ' αὖ ῥᾶδιον εἶναι τὴν εἴσοδον
 νύκτωρ τῷ στρατῷ συσκευάσαι καὶ ἅμα συνάρασθαι μετὰ τῶν
 15 φίλων αὐτοῖς καὶ χερσὶ καὶ ὄπλοις καὶ πάσῃ δυνάμει τὴν τῶν ἀντι-
 πάλων ἄμυναν. τὴν τε γὰρ οἴκησιν ἔγγιστά που τῆς πύλης κε-
 κτῆσθαι τῆς κατ' εὐθεῖαν βλεπούσης πρὸς τὸν ναὸν τῆς Θεομή-
 20 τορος τῆς πηγῆς, εἴσοδόν τε εἰδέναι λαθραίαν, ἣν παλαιός τις ^F
 ὑπόνομος ἔλαθεν ὥσπερ ἐξ αὐτομάτου νῦν παρεχόμενος, δι' οὗ
 15 πεντήκοντα εἰσιόντας ὀπλίτας νυκτὸς τοὺς τε φύλακας ἀποκτεῖ-
 ναι καὶ τὴν πύλην συντρίψαντας ῥᾶδιαν ἤδη καὶ ἅπαντι τῷ
 στρατῷ πεποιηκέναι τὴν εἴσοδον. (Δ.) Ταῦτ' ἔφασαν οἱ ἄν-
 20 δρες· καὶ οἴκαδε ἀπιόντες οὐ μᾶλα συχνῶν ἡμερῶν εἰς πέρας
 ἤγον τὰ ὑπεσχημένα. καὶ ὁ Καῖσαρ εἴσεισι τὴν Κωνσταντινού-
 20 πολιν νύκτωρ πρὸς ὕρθρον, καὶ αὐτοῦ που διημερεύσας συν-
 τεταγμένος πρὸς πόλεμον τῇ ὑστεραίᾳ πῦρ τε ὑφείναι κατὰ τῶν
 οἰκιῶν κελεύει καὶ τετραχῆ τὴν πόλιν ὑφάψαι, ἵνα διπλοῖς πο-
 25 λεμίοις ὁ τῶν Λατίνων ὕλεθρος εἴη μεμηχανημένος. τὰ μὲν οὖν
 τῶν Λατίνων βασιλεία ἢ τοῦ παντοκράτορος ὑπῆρχε μονή. ὁ

A. C.

1259

ad

1282

Imp. Mich.
Palaeologi.

A. C. 1261

Jul. 25.

Acropolis.

P. 50

cursum in maximo lucro deputarunt, eique cuncta accurate narraverunt.
 Quin et consilia prodicionis cum eo agitarunt, et magnorum praemiorum pol-
 licitationes facillime, tanquam rato negotio, acceperunt. Nam Latinorum
 vires non modo exiguas nunc esse, sed etiam maximam earum partem abesse
 in Daphnusiae obsidione occupatam. Est autem Daphnusia urbs ad Pontum
 Euxinum sita, multis aquis circumdata, mille stadiis a Constantinopoli di-
 stans. Porro sibi facile esse noctu praeparare aditum exercitui, atque etiam
 ascitis amicis eum adiuvare et manu et armis et totis viribus ad hostes
 propulsandos, quod et domum haberent contiguam illi portae, quae recta
 fanum Deiparae Fontanae spectaret, occultumque aditum scirent, quem ve-
 tus quidam cuniculus, quasi ad illud ipsum suapte oblatus, clam praeberet;
 per quem quinquaginta armati ingressi, occisis vigilibus, effractaque por-
 ta, facilem ingressum universo exercitui patefacerent. (IV.) His illi di-
 ctis domum reversi paucis diebus interiectis, quae verbis promiserant, re
 ipsa praestiterunt. Caesar autem noctu sub diluculum urbem ingreditur,
 cum diem in illis locis alicubi transegisset, copiis ad pugnam instructis.
 Postridie ignem iniici aedibus, et quatuor in locis urbem incendi iubet, ut
 gemino bello exitium Latinis machinaretur. Regia Latinorum erat Pantocratoris
 monasterium. Qui vero tum Constantinopoli regnaret, Balduinus

A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

τοῦ πρώτου Βαλδουίνου ἀδελφιδοῦς· Ἐρζόης μὲν γὰρ ἐκεῖνον ὁ
ἀδελφὸς διαδέχεται, τὸν δὲ ὁ τῆς ἀδελφῆς Ἰολέντης πρώ-
τος υἱὸς ὁ Ῥομπέρτος· καὶ τοῦτον αὖ ὁ Ῥομπέρτου δεύτερος
ἀδελφὸς Βαλδουίνος, τέταρτος καὶ τελευταῖος ὢν ἀπὸ τοῦ πρώ-
του Βαλδουίνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως βασιλεύς. οὗτος ἕω-5
θεν ἀναστὰς καὶ ἀκηχοῦς ἔνδον ὄντας τοὺς πολεμίους καὶ ἅμα
ἰδὼν ὡς τὸ πῦρ τὴν τε πόλιν διέζωσεν ἅπασαν καὶ ὅσον οὐδέπω
καὶ αὐτοῦ τῶν βασιλείων γένεσθαι ἔμελλεν ὑπὸ τοῦ πνεύματος
C ἔλανθόμενον, πρῶτα μὲν εἰς ὄπλα καὶ πόλεμον ἔβλεψε, σινη-
θροικῶς εἴ τί που τῶν Λατίνων ὑπῆρχεν ὀπλιτικόν. τάχιστα δ' 10
αὐτῆς ἐγνωκῶς ἀνηνύτοις ἐπιχειρῶν χαίρειν ἀπέειπε καὶ σύμβολα
βασιλείας καὶ βασιλείαν αὐτήν. ὁ δ' ἀλιάδι τινὲ γυμνὸν ἑαυτὸν
ἐμβαλὼν φυγῇ τὴν σωτηρίαν πορίζεται. (E.) Ῥέουσα δ' ἡ
φῆμη φθάνει ἀδῆμέρον καὶ ἐς τοὺς τὴν Δαφνουσίαν πολιορ-
κοῦντας. οἱ δὲ καὶ ἄραυτες ἐκεῖθεν ταχυναντοῦσιν εἶπερ ποτὲ, 15
D καὶ ὄρωνται τῇ ὑστεραίᾳ τὰ τεῖχη τῆς πόλεως παραπλέοντες τε
V. 43 καὶ περιπλέοντες καὶ τοὺς ἐκκλιπτοντας τῶν Λατίνων σωρεύον-
τες ὅσον ἐφικτόν. καὶ τοῦτ' ἐξ ἑσπέρας εἰς ὄρθρον ποιοῦντες
διετετελέκεισαν. ἅμα δ' ἕω τὰ ἰστία διαπετάσαντες εὐθὺ τῆς
Ἰταλίας τὸν ἀπόπλουν ἐποιοῦν, μακρὰ καὶ αὐτοὶ χαίρειν εἰπόντες 20
τὴν νόθον πατρίδα. τὴν δὲ ταχίστην φθάνει τῶν πεπραγμένων
τὰ εὐαγγέλια καὶ ἐς βασιλέα περὶ τὴν Νίκαιαν. ὁ δὲ πιστεύειν
E οὐκ εἶχε τὰ πρῶτα ῥαδίως, ἐννοῶν ὡς πρὸ βραχέος αὐτὸς μὲν
ἦκε μυρίαν ἐπαγόμενος αἰχμὴν καὶ μυρίαν ἐπιδειξάμενος μηχα-

24. ἦκε] ἦκοι A.

erat, Balduini primi ex sorore nepos. Ei enim frater Hericus successit: huic sororis Iolentae primogenitus filius Robertus: Roberto frater aetate proximus Balduinus, quartus et postremus a Balduino primo Constantino-
polis Imperator. Is mane cum surrexisset, ac hostes in urbe esse audivisset, simulque urbem flammis circumdatam conspexisset, quae actae vento mox ipsius quoque regiam invasurae essent: primum arma et bellum spectavit, coactis si qui aderant Latinis militibus. Sed cum statim animadvertisset, irritum esse conatum suum: et insignia imperii et ipsum imperium valere iubet, ac nudus cymba quadam arrepta fuga salutem quaerit. (V.) Eius rei fama eodem die manat ad eos qui Daphnusiam obsidebant. Itaque illi sublatis anchoris celerrime, si unquam, in altum provecti postridie praeter et circum urbis moenia navigantes conspiciuntur, et Latinorum elabentium turbam quantam poterant recipientes. Idque a vespere usque ad diluculum continenter fecerunt. Mane autem statim expansis velis recta versus Italiam cursum intenderunt, multum et ipsi patriam non legitimam valere iubentes. Laetus vero bene gestae rei nuncius cum Nicaeam ad Imperatorem quamprimum perlatus esset, is initio non facile credebatur, cogitans se paulo ante maximo cum exercitu maximoque machi-

νὴν ἐλεῖν οὐδὲ τὸ σμικρότατον ἠδυνήθη τοῦ Γαλάτου πολίγιον·
 κῆπειτα παραδόξως ἀκούοι τὴν Κωνσταντίνου, τὸ μέγα θαῦμα
 τῆς οἰκουμένης, ἄλοῦσαν ῥαδίως ὑπ' ὀκτακοσίων ἀνδρῶν. εἶτα
 καθ' ἑαυτὸν γενόμενος καὶ συνιείς ὡς τοῦ Θεοῦ ἢ πρόνοια δύν-
 5 γναι καὶ τοῖς ξηροῖς διδοῖναι βλάβστην καὶ τοῖς πένησι πλοῦτον
 καὶ ῥώμην τοῖς ἀσθενέσι καὶ μέγεθος τοῖς μικροῖς, ὥσπερ καὶ F
 τὸνναντίον, ὅποτε ὁ πλούσιος ἐν τῷ πλούτῳ καυχῶτο τῷ ἑαυτοῦ
 καὶ ὁ δυνατὸς ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ, εὐχαριστηρίους ἀνεπέτασε
 χεῖρας πρὸς κύριον καὶ ὕμνους πολλοὺς διεξελήλυθει τῇ γλώττῃ,
 10 μᾶλα τῇ ὑποθέσει προσήκοντας. ὁ μὲν δὴ βασιλεὺς οὕτω περὶ
 τὴν ἀκοὴν διέθηκεν ἑαυτόν. τῷ δὲ ἦν ἔργον ἐπιμελὲς λοιπὸν,
 πάντων ἀφεμένῳ τῶν ἄλλων πραγμάτων ἵνα πρὸς τὴν βασι-
 λίδα τῶν πόλεων ἅμα τῇ συζύγῳ δεσποίνῃ καὶ τῷ υἱῷ Ἄνδρο- P. 51
 νίκῳ τῷ νέῳ βασιλεῖ, δεύτερον ἔτος ἄγοντι τῆς ἡλικίας. (ς'.) Συ-
 15 γναὶ παρῆλθον ἡμέραι καὶ εἶχε τὸν βασιλέα ἢ τῶν πόλεων βασι-
 λεύουσα· πλὴν οὐ πρότερον εἰσελθόντα αὐτὴν, πρὶν ἢ τὴν θείαν
 εἰκόνα τῆς ὑπεράγνου Θεομήτορος τῆς Ὁδηγητρίας εἰς τὴν οὕτω
 πως ὀνομαζομένην χρυσῆν πύλην εἰσεληλυθέναι· ἐνθα αὐτῇ τοὺς
 εὐχαριστηρίους ἀποδόντας ὕμνους οὕτως ἔπειτα εἰσιέναι περὶ
 20 καὶ βάδην, προηγουμένης τῆς θείας εἰκόνης τῆς Θεομήτορος. ἐλ- B
 θόντα δὲ τὸ πρῶτον οἰκῆσαι παρὰ τὸ ἔγγιστα τοῦ Ἴπποδρόμου
 παλατίου. τὸ γὰρ ἐν Βλαχέρναις ἡμέλητο ἐκ πολλοῦ, καὶ ἦν τὸ
 πλεῖστόν γε καπνοῦ καὶ κόνεως ἐμπεπλησμένον. ἦν μὲν οὖν ἰδεῖν

16. αὐτὴν A., αὐτὸν W. 18. ἐληλυθέναι A. 19. ἀποδόν-
 τας A., ἀποδιδόντας W. 21. τὸ πρῶτον] τὸ om. A.

narum apparatu, nequidem exiguum Galatae oppidulum expugnare potuisse:
 nunc autem praeter opinionem audire, Constantinopolin, grande orbis ter-
 rarum miraculum, ab octingentis viris facile captam. Deinde cum se col-
 legisset, ac reputaret Providentiam Divinam facere posse ut etiam arida
 repullularent, et ut pauperibus divitiae, robur infirmis, parvis magnitudo
 accederet: contrarium autem accidere, cum dives suis opibus gloriatur, et
 potens suis viribus intumescit: sublatis ad coelum manibus gratias Deo egit,
 et multos hymnos huic argumento convenientes lingua percurrit. Ad hunc
 ergo modum Imperator eo nuncio affectus est. In eam autem curam dein-
 de incubuit, ut omissis aliis rebus omnibus cum uxore Augusta et Andro-
 nico filio, iuniore Imperatore, tum bimulo, principem urbem ingrederetur.
 (VI.) Dies complures ex eo effluerant, cum et Imperatorem excepit Re-
 gina urbium. Non prius tamen eam intravit, quam castissimae Dei Ma-
 tris Hodegetriae imago portam, quam Auream vocant, introducta esset.
 Cum autem ibi hymnis cantatis gratias Dei Matri egissent, pedibus deinde
 et lento gradu, sacrosancta Deiparae imagine praecedente ingressus, venit
 in palatium, quod Hippodromo proximum est, et illic primum habitavit.
 Nam Blachernium longo iam tempore neglectum et fumo ac pulvere ple-
 num erat. Tum vero Reginam urbem vastitatem campumque desolationis

A. M.
6768
ad
6791

Imp. Mich.
Palaeologi.

τὴν βασιλεύουσαν τῶν πόλεων πεδίον ἀφανισμοῦ, μεστὴν ἔρει-
πίων καὶ κολωνῶν, οἰκίας τὰς μὲν κατεσκαμμένας, τὰς δὲ πυρ-
καϊᾶς μεγάλης μικρὰ λείψανα. ἀπημαύρωσε μὲν γὰρ καὶ πολλὰ-
κις πρότερον τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὸν κράτιστον κόσμον θυμὸς
C πυρρὸς, ὅποτε Λατίνοις τὸ πρῶτον δουλεύσειν ἔμελλεν. ἔπειτα δ' 5
αὐτῷ δουλωθεῖσα οὐδεμίαν ἐδέξατο παρ' ἐκείνων ἐπιμέλειαν πώ-
ποτε, ὅτι μὴ κατάλυσιν παντοίαν ἐφ' ἡμέρα καὶ νυκτὶ, ὥσπερ
ἀπιστούντων τῶν Λατίνων τῇ ταύτης ἐς τέλος οἰκήσει, οἴμαι τοῦ
Θεοῦ τὸ μέλλον φωναῖς ἀλαλήτοις σφίσιν ὑποσημαίνοντος. ἀπη-
μαύρωσε δ' αὐτὴν οὐ μετρίως καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο τὸ πῦρ, 10
D ὃ Ῥωμαῖοι δι' ἐκπληξιν τῶν Λατίνων ταῖς οἰκίαις ἐνέβαλον πρό-
τριτα. (Z.) Ἔργον μὲν οὖν αὐτίκα τὸ πρῶτον καὶ σπουδαιότα-
τον ἦν βασιλεῖ ταύτην ἀνακαθαίρειν καὶ τὴν πολλὴν ἀκοσμίαν
ἐκείνην εἰς εὐκοσμίαν μεταγεῖν, ὡς ἐφικτὸν ἦν, νεῶς τε περιφράτ-
τειν, οἳ μὴπω τελείως καταπεπτῶκεσαν, καὶ τὰς κεκενωμένας οἰ- 15
E κίας ἀνθρώπων πληροῦν. δεύτερον, ἀνακαλεῖσθαι τὸν πατριάρ-
χην Ἀρσένιον, ἐπεὶ καὶ ὁ πατριαρχικὸς τηρικαῦτα θρόνος οὐκ
εἶχε τὸν διέποντα. εἶχεν οὖν καὶ ὁ πατριαρχικὸς τῆς Κωνσταν-
τινουπόλεως θρόνος Ἀρσένιον πατριάρχην πῶς μὲν ἄγοντα, πῶς
V. 44 δ' αὐτὸν ἐκόντα· ἄγοντα μὲν διὰ τὰ φθάσαντα σκάνδαλα, ἐκόν- 20
τα δ' αὐτῷ, ὅτι τε τὴν βασιλεύουσαν ἐπεθύμει καὶ αὐτὸς θεάσα-
σθαι τῶν πόλεων καὶ ὅτι οὐδ' αὐτὸς δόξης ἐρώτων ἀήττητος
ὑπῆρχε τελείως. ἄνθρωπος γὰρ ἦν καὶ αὐτός· καὶ καινὸν οὐδὲν,
F εἰ τῶν μὲν μᾶλλον καὶ μᾶλα μᾶλλον ἠττιωμένων εἰς ἀρχικὴν δό-
5. δουλεύειν A. 10. τὸ ante πῦρ om. A. 12. αὐτίκα] εὐ-
θύς A. 17. καὶ add. A.

esse cerneret, ruderibus et acervis lapidum plenam: aedes alias eversas, alias magni incendii parvas reliquias. Nam et prius saepe vis flammaram, pulchritudinem eius et potissimum ornatum absumpserat, cum ei primum servitus a Latinis immineret. Subactam vero illam adeo non curarunt, ut etiam noctu atque interdiu omnimodo destruerent: ac si diffiderent Latini servaturos se perpetuam eius possessionem; Deo, opinor, occultis vocibus, quid futurum esset, illis significante. Nec mediocriter illam postremus ille ignis deformavit, quem Romani novissime ad terrorem Latinorum domibus iniecerant. (VII.) Prima igitur statim et praecipua Imperatoris occupatio fuit, ut eam repurgaret, ac multiplicem illam confusionem quoad liceret in meliorem ordinem redigeret; atque ut templa nondum prorsus collapsa fulciret, et vacuas aedes habitatoribus compleret. Altera, ut Arsenius patriarcha revocaretur, quoniam sedes patriarchalis tunc vacabat. Habuit itaque et Constantinopolitana Ecclesia Arsenium patriarcham, partim volentem, partim nolentem: nolentem quidem propter superiores offensiones: volentem vero, quod et ipse Imperatricem urbem spectare cupiebat, et ab amore gloriae non erat prorsus invictus. Homo enim et ipse erat: et nihil novum, si cum alii multo maiore ambitione tenerentur, minori ipse la-

ξαν, αὐτὸς ἦντον ἡττάτο· ἢ μᾶλλον οὐ τοσοῦτον ἦρα τῶν θρό- A. C.
νων, ὅσον ἄδικον ἠγεῖτο περιφρονεῖν τὸν λαχόντα δίκαιον κλη- 1259
ρον. τρίτον, ἀντάξιον ἀποδοῦναι γέρας Ἀλεξίῳ τῷ Καίσαρι, ὅτι ad
δι' αὐτοῦ Ῥωμαίοις τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν ὁ θεὸς ἐχαρί- 1282
5 σατο. τὸ δὲ ἦν θρίαμβον συγκροτηθῆναι πολυανθρωπότατον καὶ
περιφανέστατον κελεύσει τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἐπὶ τούτῳ τὸν P. 52
Καίσαρα πομπεῦσαι διὰ πάσης τῆς πόλεως, οὐ μόνον τοῖς τοῦ
Καίσαρος παρασήμοις κοσμούμενον, ἀλλὰ πρὸς τούτοις καὶ στε-
φάνῳ πολυτελεῖ καὶ μικροῦ δέω λέγειν βασιλικῶ· ὃ δὴ καὶ γέγονε.
10 προσετείταται δ' ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς διὰ μνήμης καὶ τὸ τοῦ
Καίσαρος ὄνομα ἄγεσθαι ὁμοῦ τοῖς τῶν βασιλέων ἐν τοῖς ὑμνη-
τηρίοις καὶ εὐφήμοις ἄσμασι πανταχῇ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐπικρα-
τείας ἄχρις ἐνιαυτοῦ.

γ'. Καὶ τὰ μὲν τοῦ Καίσαρος εὐτυχήματα τοιαῦτα. ἔθρος δὲ A
15 τῷ βασκανίας ἀρχηγέτῃ κῆρός τινας ἐπωδύνοους καὶ ἀντιπάλους
τοῖς ἀγαθοῖς εὐτυχήμασιν ἐπισπείρειν, καθάπερ ἐν σίτον χωρίῳ
ζιζάνια, καὶ οὐκ ἄκρατον ἐς τέλος τὸ τῆς εὐφροσύνης καλὸν ἐν
τῷ βίῳ συγχωρεῖν τοῖς ἔχουσιν ὡς τὰ πολλὰ περιγίγνεσθαι. διὰ
τοῦτο καὶ Φίλιππος ὁ Μακεδονίας τύραννος, τριῶν αὐτῷ ποτε
20 περιγενομένων εὐτυχημάτων ἡμέρας μιᾶς, ὑπερήσθη μὲν τῇ τῆς
ψυχῆς διαθέσει, γλῶσσαν δὲ μεγαλοδρόμημονα τοῖς παρεστῶσι δοῦ- B
ναι οὐκ ἐξετράπη, οὐδ' ἐπὶ μέγα ἦρε τὴν ὄφρυν· ἀλλ' εἰδὼς ὡς
ταῖς ὑπερβολαῖς τῶν εὐτυχημάτων ὑπερβολικώτερα ἐπιφύονται τὰ

7. μόνοις A. 12. ἄσμασι A., ἄπασι W. 16. χώρῃ A. 23. ἐπι-
φύεται A., ἐπιφύονται W.

boraret; ac potius non tam sedem adamaret, quam sortem quae iure sibi ob-
venisset, spernere iniquum iudicaret. Tertia, ut Alexio Caesari praemium
dignum persolveretur, cuius opera Deus Imperatricem urbem Romanis do-
nasset. Praemium autem fuit triumphus frequentissimus et splendidissi-
mus ab Imperatore indictus, in quo Caesar magna pompa per totam urbem
incederet, non Caesaris tantum insignibus ornatus, sed etiam pretiosa co-
rona eaque, parum abest quin dicam Imperatoria, redimitus. Id vero fa-
ctum est. Praeterea mandavit Imperator, ut nomen Caesaris una cum Im-
peratorum nominibus in praeconiis et acclamationibus, quacunque Romanum
Imperium pateret, per integrum annum celebraretur.

3. Ac Caesaris quidem felicitates hae fuerunt. Invidiae autem mali-
gno auctori in more positum est ut acerbas et infestas aliquas calamitates
prosperis successibus aspergat, tanquam segeti lolium, nec ullum fere hu-
manae vitae gaudium solidum ac perpetuum esse patiat. Itaque Philip-
pus Macedoniae Rex, cum ei tres uno die successus obtigissent, laetitia
quidem tacite secum exultavit: non tamen ita transversum se abripi passus
est, ut ob praesentem fortunam magnifice gloriaretur, superciliumve attol-
leret: sed cum sciret ex immodicis prosperitatibus clades longe maiores

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

λυποῦντα, μετριώτερον μὲν διετέθη πρὸς τὰ γεγενημένα, φόβον δ' ἔσχε περὶ τοῦ μέλλοντος μείζονα ἢ κατὰ τὸ μέτρον τῆς εὐφροσύνης· καὶ ἀναστὰς, „ὦ Θεέ,” εἶπε, „μίξον τι τοῖς ἀγαθοῖς καὶ δυσ-
C τύχημα μέτριον, μήπου ταῖς ἡδοναῖς συνεπαρθεῖς τῶν μεγάλων
καλῶν εἰς μεγάλους ἀπροσδοκῆτως ἐμπέσω κρημνοὺς τῶν κακῶν.” 5
διὰ δὴ ταῦτα καὶ τοῖς τοῦ Καίσαρος εὐτυχίμασι βύσκανον ἐπιθ-
ρήσαντες ὀφθαλμὸν οἱ πρὸς ταῦτα ἐνησχημένοι Τελχῖνες ἄλ-
πον οὐδ' αὐτὸν ἀφῆκαν εἰς πέρας ἀφῆχθαι τοῦ βίου· δηλώσει δὲ
προϊὼν ὁ λόγος. (B.) Μετὰ γὰρ τὰ μεγάλα τρόπαια ταυτὶ καὶ
τοὺς ἐπινικίους θριάμβους πέμπεται πάλιν ὁ Καῖσαρ παρὰ τοῦ 10
D βασιλέως ἐπὶ τὴν προκειμένην ὁδὸν, πολεμήσων τῷ τῆς Ἡπείρου
καὶ Αἰτωλίας ἄρχοντι Μιχαῖλ τῷ δεσπότη, τοὺς οἰκείους ὄρους
παρεξιώντι καὶ κακῶς τὰ Ῥωμαίων διατιθεμένων πράγματα, ὡς
ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν. ὁ δὲ συνηθροικῶς τὰ τε Θρακικὰ καὶ
V. 45 Μακεδονικὰ στρατεύματα καὶ χεῖρα πεποιηκῶς ἱκανὴν ἐπὶ τὸν 15
P. 53 ἀντίπαλον ἔρχεται, καὶ μετὰ πολλὰς τὰς τοῦ πολέμου στροφὰς
καὶ τοὺς τῆς τύχης κύβους τὰ Ῥωμαίων νικᾷται στρατεύματα·
καὶ ὁ Καῖσαρ ἀλίσκεται ζῶν, ὁ τῇ φήμῃ τῶν χθρῆς τροπαίων καὶ
θριάμβων ἐκείνων βορέαν καὶ νότον ἐγείρας εἰς ἐκπληξιν. οὐ-
τως οὐδὲν ἐν ἀνθρώποις ἀληθές, οὐδὲ βέβαιον· ἀλλ' ἐν ἀδήλοις 20
ὡσπερ πελάγεσι συγκυκᾷται καὶ ναυαγεῖ τὰ ἀνθρώπινα, καὶ βα-
θύς τις πλάνος καταχορεύει τῆς ἀνθρωπίνης ἐμπειρίας καὶ γνώ-
B σεως, ἄνω καὶ κάτω σοβῶν καὶ ταράττων πᾶσαν βουλευτηρίων
σπουδὴν καὶ δίκην κύβων ἀνατρέπων τὰ δόγμασιν ἰσχυροῖς κυ-

1. μὲν add. A. 10. παρὰ τοῦ βασιλ. om. A. 19. βορέαν A., βόρραν W.

existere, eventus illos moderatius tulit: et magis de futuris sollicitus, quam praesentibus laetus, „o Deus” (inquit assurgens) „mediocre bonis hisce ma-
lum admisce, ne tantorum bonorum illecebris elatus in magnorum malo-
rum barathrum praeter opinionem praeceps deferar.” Ob eam ipsam cau-
sam his nocendi artibus exercitati Telchines seu mali genii, in ipsius quo-
que Caesaris secundas res invidis oculis coniectis, citra molestiam reliquum
tempus aetatis eum degere non siverunt; ut mox declarabitur. (II.) Post
magnas enim victorias istas et triumphos Caesar iterum missus ab Impera-
tore institutum iter pergit, bellum illaturus Michaëli Despotae, Epiri et Aeto-
liae Principi. Nam hic limites suos transgressus Romanos fines vastabat,
ut ante diximus. Caesar vero Thracicis et Macedonicis exercitibus coac-
tis iustaque manu collecta adversus hostem movet. Sed post multas belli
vicissitudines ac variam fortunae aleam Romani vincuntur, Caesarque vi-
vus capitur, qui victoriarum et triumphorum fama Aquilonem et Austrum
novissime in admirationem converterat. Sic nihil humani sincerum firmum-
que est, sed omnia incerto eventu velut in mari aestuant et quasi naufragium
patiuntur. Profundus quidam error humanam peritiam cognitionemque ludit
et insultat, sursum deorsumque impellens ac disturbans omnem consiliorum
laborem, et velut tesseras evertens firmis decretis nixas deliberationes. Cy-

ρούμενα σκέμματα. Κῦρος ὁ Περσῶν καὶ Μήδων καὶ Χαλδαίων Ἀ. C.
 ἄρξας ποτὲ μετὰ τὸ τῆς Ἀσίας τὸ πλεῖστον καταδραμεῖν καὶ 1259
 Βαβυλῶνα τὸ τῆς Ἀσίας κλέος ῥᾶστα καταστρέψασθαι γυναικί 1282
 Μασσαγέτιδι πολέμῳ ξυμβεβληκῶς αἰσχίστα καταστρέφει τὴν Imp. Mich.
 5 τύχην. Ἀντίβας ὁ Καρχηδόσιος, ὁ Λιβύην καὶ Ἀφρικὴν δουλω- Palaeologi.
 σάμενος ἔπασαν, μετὰ τὰ Ἰβηρικὰ καὶ Κελτικὰ ἐκεῖνα τρόπαια C
 καὶ τὰς καταδρομὰς τῶν τραχυτάτων Ἄλπεων καὶ τὰς θανμαστὰς
 κατὰ Ῥωμαίων νίκας ἐνὸς τῆς Ῥώμης στρατηγοῦ μετὰ βραχὺ
 καὶ ταῦτα τῆς πατρίδος ἐντὸς τὸ ξίφος ἐνεγκεῖν οὐκ ἠδυνήθη,
 10 ἀλλ' ἄρδην ἄχετο γυμνός, γῆν πρὸ γῆς ἐλαύνων ἢ μᾶλλον ἀπη-
 νῶς ὑπὸ τῆς τύχης ἐλαννόμενος. Μάγνος Πομπήϊος, Ῥωμαίων
 ἑπάτος καὶ στρατηγὸς αὐτοκράτωρ, Ἀσίας ἄχρι Κανκασίων D
 ὄρων καὶ Κασπίας θαλάσσης δραμῶν καὶ μυρία καταστρεψά-
 μενος ἔθνη καὶ χρημάτων ἀπείρους τῇ Ῥώμῃ σωροὺς χαρισάμε-
 15 νος ὑπὸ βραχυτάτου τὸ τελευταῖον στρατεύματος ἐν τοῖς ἰδίοις τὸ
 μέγα κατέλυσε κλέος. κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ὁ νῦν τῷ λόγῳ προκεί-
 μενος Καῖσαρ ὁ χθρὲς τὰ μέγιστα κατωρθωκῶς τρόπαια ἀδοξο-
 τέρων ἀγώνων γίνεται παρανάλωμα σήμερον· τοῦ θεοῦ πάντως
 μυστικώτερον διὰ τῶν τοιούτων λόγον ἀποπληροῦντος, ἵνα τὴν E
 20 ἑαυτῶν ἐν ταῖς τῶν φανλοτέρων ἤτταις καταγινώσκοντες δύναμιν
 τὰς τῶν μεγάλων καὶ ἐξαισίων τροπαίων αἰτίας ἐκ θεοῦ καθαρῶς
 εἶναι νομίζωμεν. (Γ.) Ἀλλὰ γὰρ οὕτως ἀλόγντα τὸν Καῖσαρα ὁ
 Μιχαὴλ αὐτίκα τῷ γαμβρῷ ζητήσαντι πέμπει τῷ τῆς Σικελίας ὄρηγ
 Μαργεῖ, ἀντάλλαγμα καὶ λύτρον ἐσόμενον τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς.

rus, qui olim Persis, Medis et Chaldaeis imperavit, cum Asiae maximam partem percurrens, et Babylonem Asiae decus facillime expugnasset, acie cum Massagetica muliere congressus a fortuna turpiter destituitur. Hannibal Carthaginensis, qui Libyam et Africam omnem domuit, post Ibericas illas et Celticas victorias, post asperrimas Alpes superatas, post mirabiles victorias de Romanis partas, mox unius Romani ducis arma idque in patria sua tolerare non potuit: sed plane nudus discessit, exilium exilio mutans, vel potius a fortuna crudeliter exagitatus. Pompeius Magnus, Romanus Consul et summa potestate praeditus Imperator, cum victor Asiam usque ad Caucaseas rupes et mare Caspium pervasisset, et plurimis nationibus subactis Romam infinitis pecuniarum acervis collocupletasset, tandem apud suos perexigua armatorum manu oppressus magnum illud decus amisit. Ita quoque is de quo nunc agimus Caesar, maximis rebus heri gestis, hodie obscurioribus certaminibus confectus iacet: Deo huiusmodi exemplis arcanam doctrinam explicante, ut nostris viribus, cum a deterioribus superamur, agnitis magnorum atque admirabilium successuum causas uni plane Deo acceptas referamus. (III.) Porro Caesarem ita captum Michaeli petenti Manfredi Siciliae Regi, genero suo, statim misit, ut is suam sororem cum illo permutatam redimeret. Nam eam Ioannes Ducas Imperator

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
- ταύτην γὰρ εἰς γυναῖκα δευτέραν ἡγάγετο μετὰ τὴν τῆς Εἰρήνης
τελευτῆν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ὁ Δούκας, παρὰ Θεοδορίχου τοῦ
ταύτης πατρὸς καὶ ῥηγὸς Σικελίας λαβών· ἢ δὴ καὶ μετὰ τὴν τοῦ
συζύγου τελευτῆν οἴκαδε ἀπιέναι οὐκ ἔχουσα παρὰ Ῥωμαίους
ἔειχε τὴν διαίταν, σωφροσύνης ὥρα τὸν βίον κοσμοῦσα καὶ τρό-5
ποις σεμνότητος τὴν τῆς ὄψεως ἀγλήν λαμπροτέραν δεικνύσα.
καὶ τοῦτον τὸν τρόπον πάλιν τὸν φίλον ἢ μεγαλόπολις ἐλάμβανε
Καίσαρα. καὶ ἐπὶ τούτοις ζητήσας ὁ Αἰτωλὸς Μιχαὴλ ὁ δεσπό-
P. 54 τῆς νέμφην ἐπὶ τῷ νύμφῳ Νικηφόρῳ τῷ δεσπότῃ χηρεύοντι λαμβά-
νει τὴν βασιλέως ἀδελφιδὴν Ἄνναν. καὶ ἦν ἡ τοιαύτη συζυγία 10
βεβαίωσις τῶν ἐκεῖθεν σπονδῶν.
- B δ'. Ὁ μέντοι βασιλεὺς καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐγκρατῆς
V. 46 ἤδη γενόμενος καὶ ὀρῶν ὡς ἐξ οὐρίας αὐτῷ τὰ πράγματα φέρε-
ται καὶ αἱ τῆς τύχης αἴθραι εὐμενῶς ἐπιπνέουσι τῇ αὐτοῦ δεξιᾷ,
ἀπὸ τῆς βασιλείας ἔχουσαι ἐγνωκεν ἤδη, καὶ τοῦ λοιποῦ ἔμει- 15
λεν αὐτῷ ῥιζόθεν πάντα φόβον ἔφεδρον ἐκτεμεῖν, δεδιότι μήπως
ὀψὲ τοῦ χρόνου πρόφασιν σχόντες οὐ μικρὰν τὰς βασιλικὰς δια-
δοχὰς καὶ τοὺς πατρώους κλήρους οἱ νῦν ἐπ' ὀδόντα καταρῶ-
C μνοι καὶ ἐν ὠδίσι κρύπτοντες τὴν ὀργὴν εἰς ὕψος ἀναρῶσι
περιφανῆς τὴν ἐπιβουλὴν καὶ κολοφῶνα κινδύνων αὐτῷ ἐπεγείρω- 20
σαν. ὅθεν κατὰ τινα χρεῖαν ἐπιδεδημηκότι ἐκ τοῦ παρήκοντος εἰς
τὴν βασιλεύουσαν ἐκ Πελοποννήσου Λατίνῳ τινὶ, εὐγενεῖ μὲν,
οὐ πάντῳ δ' ἐνδόξῳ, ὄνομα δὲ Βελικούρτῳ, Θεοδώραν τούτῳ συ-
ζεύγνυσι, τὴν μίαν τῶν τοῦ βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Λάσκαρι
1. δευτέρον A. 16. δεδιότι] δεδιῶς A. 23. πάντῳ] πάμπαν
A.

post Irenes obitum alteram uxorem duxerat, a Theodorico patre, Siciliae Rege, acceptam: quae cum post coniugis obitum redire domum haud posset, apud Romanos vivebat pudicitiae laude commendabilis, ac morum honestate vultus sui splendorem illustrabat. Eo pacto urbs princeps adamatum suum Caesarem recepit. Deinde Michael Aetolus Despotes, Nicephoro filio viduo uxorem quaerens, Imperatoris neptem ex sorore Annam accipit: quo coniugio pax cum illo firmata est.

4. Caeterum Imperator Constantinopolin iam tenens et res prospere sibi succedere cernens secundaeque fortunae auram suis laboribus aspirare plane iam Imperium sibi vindicare statuit; eique deinceps curae fuit, ut omnem metum imminentem funditus extirparet, veritus ne tandem ii qui nunc tacite ipsum diris devoverent, iramque velut parturiendo premerent, non parvo praetextu freti, videlicet succedendi in Imperium, et paternae hereditatis adeundae, ex insidiis in apertam vim erumperent, et extremum ipsi periculum crearent. Igitur Latino cuidam, qui e Peloponneso negotii cuiusdam causa obiter in Urbem venerat, nobili quidem illi, sed non illustri, Velicurto nomine, Theodoram, unam e Theodori Lascaris filiabus de-

θυγατέρων· καὶ οἴκαδε ἀπιέναι ἅμα αὐτῇ προτρέπεται τοῦτον· A. C.
 τὴν δὲ ἑτέραν ὄνομα Εἰρήνην συζεύγνυσι κόντιω τινὶ τὴν Ἀσίαν, 1259
 ὄνομα Βιντιμιλία, ἐκ Γενούας, ἐκ τοῦ παρήκοντος καὶ αὐτῷ τῇ ad
 Κωνσταντινουπόλει ἐπιδεδμηκότι καὶ εὐθὺς οἴκαδε ἀπιέναι καὶ 1282
 5 αὐτὸν μετ' αὐτῆς ἀφίησι· τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτῶν Ἰωάννην πέμψας D
 στερεῖ τῶν ὀμμάτων, δεκαετῇ ἤδη τυγχάνοντα. καὶ οὕτως ἀνύ- A. C. 1263
 ποπτον καὶ φόβου παντὸς ἔλευθέραν ἑαυτῷ κατεστήσατο τὴν ὅλην
 τῆς βασιλείας διαδοχὴν. (B.) Ὁ γέ μὴν πατριάρχης Ἀρσένιος E
 ἀκηχοῦς τὴν τοῦ Ἰωάννου τύφλωσιν ἐταράχθη καὶ ἀπεπήδησε
 10 καὶ ἄνω καὶ κάτω τοῦ οἴκου περιῶν ἐβόα θρηνῶν, ἔτυπεν ἀπη-
 νῶς χερσὶ μὲν τὰ στέφρα, λογισμοῖς δὲ ξιφηφόροις εἰπεῖν τὴν
 καρδίαν· γῆ καὶ ἡλίω τὴν ἀδικίαν προσήγγειλε· τὰ στοιχεῖα πρὸς
 ἐπικουρίαν ἐπεβοῶτο τῆς ἀτοπίας· λύσιν τοῦ πάθους ὥρμα ζη-
 15 τεῖν· οὐκ ἔχων δὲ καπνοὺς στεναγμῶν ἐκ τοῦ στόματος σφοδρο-
 τάτους ἀνέπεμπεν, οὓς τὰ ξύλα τῆς λύπης ἐκ τῆς καρδίας ἀνέ-
 φλεγον. ἐπεὶ δ' ἄπορα καὶ ὅλως ἀπεγνωσμένα τὰ τῆς ἐκδικήσεως P. 55
 ἦν, ἄλλην ἐβάδισε· καὶ πέμψας ἀφορισμῶ μὲν τὸν βασιλέα κα-
 θυποβάλλει ἐκκλησιαστικῶ, τὴν δὲ τούτου μνήμην ἐν ταῖς ἑμνω-
 διάις οὐκ ἐκώλυσεν ἀναφέρεσθαι, δεῖσας μὴ τι περὶ τὴν ἐκκλη-
 20 σίαν νεωτερίσῃ στρατηγούμενος τῷ θυμῷ, καὶ ὃ φησιν ἢ παροι-
 μία καπνὸν φεύγειν ἐθέλων εἰς πῦρ ἐμπεσεῖν ὁ πατριάρχης ἀναγ-
 κασθῆ. ὁ δὲ μετρίως τὴν ἐπιτίμησιν ἐνεγκὼν ἐφ' ἱκαναῖς ταῖς
 ἡμέραις ὑποπεπτωκότι τε διέμεινε χρώμενος σχήματι καὶ λύσιν
 τῆς ἐπιτίμησεως ἀναμένων. (Γ.) Ἐπεὶ δ' οὐ προὔχῳρει τὰ τῆς B

5. αὐτῶν om. A. 19. οὐκ ἐκώλυσεν A., οὐ κεκώλυκεν W.

spondet, eumque hortatur uti secum eam abducat. Alteram Irenen viro
 cuidam despondet, dignitate Comiti, nomine Vingintimiliae, Genuensi, qui
 et ipse obiter Constantinopolin venerat: et eum quoque domum cum illa
 abire permittit. Fratrem vero earum Ioannem, qui iam decimum agebat
 annum, oculis privandum curat; et in hunc modum totam Imperii succes-
 sionem suspitione ac metu vacuam sibi asserit. (II.) At patriarcha Arse-
 nius, audita Ioannis excaecatione, turbatus exilit, sursum deorsum cursit-
 at per totam domum, vociferatur, plorat, plangit; animum acerbissimis
 cogitationibus crudeliter excruciat; terrae et soli iniuriam hanc annuntiat;
 elementorum opem implorat indigni facinoris vindicem; mali remedium
 quaerit, eoque destitutus suspiria ex ore fundit; vel potius fumos vehe-
 mentissimos ex intimo corde exhalat, doloris flamma excitatos. Sed cum
 ulciscendi nullus modus, nulla spes esset, aliam rationem inquit. Ac sacris
 quidem Imperatori interdicit; mentionem autem eius in psalmodiis non tol-
 lit, veritus, ne per iracundiam aliquid novi in Ecclesiam moliretur: neve
 fumum (quod aiunt) patriarcha fugiens in ignem invitus incideret. At
 ille censuram moderate ferens compluribus diebus gestu et habitu supplex
 mansit, et absolutionem expectavit. (III.) At cum spe frustraretur, ad ul-

- A. M. 6768 ad 6791 Imp. Mich. Palaeologi.
- V. 47 ἐλπίδος, εἰς ἄμυναν ἐβλεψεν, οὐχ οἷαν καθάπαξ ἡ χεὶρ ὑψηγέ-
ται τῆς ἐξουσίας· οὐ γὰρ ἀνακεκαλυμμένη χρῆται τῇ ἐξουσίᾳ·
ἀλλ' ἐκκλησίαν ἀρχιερέων ἀθροίσας εἰς κανονικὴν ἐξέτασιν ἐνεγ-
κεῖν κελεύει τὰ σποράδην παρὰ τινων ψιθυριζόμενα κατὰ τοῦ
C πατριάρχου ἐγκλήματα· οἱ τὸ κελευσθὲν ἠδέως, πῶς ἂν εἴποιμι; 5
C δεξάμενοι, οἱ τοῖς ἄλλοις φιλαδελφίως ὑπόδειγμα γίνεσθαι παρὰ
κυρίου προτεταγμένοι, σύνοδόν τε κατὰ τοῦ πρώτου ἀδελφοῦ
συνεζρότουν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ εἰς μέσον παράγεσθαι τοὺς κατη-
γόρους ἐκέρυττον· οἱ δὲ εἰσπήδων ἄλλος ἄλλον τῇ προθυμίᾳ
φθάνοντες· καὶ ἦν ἡ λαληθεῖσα κατηγορία, ὅτι ὁ σουλτὰν Ἄζα- 10
τίνης τῆς ἱερᾶς τελουμένης δοξολογίας πολλάκις συμπάρῃν καὶ
ὀμίλει τῷ πατριάρχῳ ἐνδον τοῦ ναοῦ. καὶ τοι τῷ τε βασιλεῖ καὶ
D τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἐγνωσμένον ἦν, ὅτι Χριστιανῶν τε ὑπῆρχε γονέων
υἱὸς καὶ τῷ θεῷ καὶ αὐτὸς τετελεσμένος βαπτίσματι ἦν· τύ-
χης δὲ φορᾷ χρησάμενος καὶ αὐτὸς, οἷα πολλὰ παρ' ἐλπίδα συμ- 15
βαίνει, σουλτὰν καὶ ἀρχηγὸς ἐγεγόνει τῶν Τούρκων, τότε μὲν ἐν
κρουπιῶ διατηρῶν τὰ τῆς εὐσεβείας καιριώτερα, νῦν δ' ἐν Κων-
σταντινουπόλει καὶ τὰς θείας ἀσπαζόμενος εἰκόνας καὶ πάντα ἐς
προὔπτον τὰ Χριστιανῶν ἐργαζόμενος ἔθιμα. ἀλλὰ ταῦτα καθά-
E περ ὄπλα τῷ πατριάρχῳ τυχάνοντα ὄχνηρὰ κατέλνον οἱ μαχόμενοι, 20
πολέμια τυγχάνοντα τῷ σκοπῷ τῆς καθαιρέσεως, καὶ ἀπῆγον ἐς τε
τὸ ἀμφίβολον καὶ τὸ ἀφανές, κάκειθεν ἐξεκύλιον εἰς τὸ μὴ ὄν.
(Δ.) Εἰσκαλεῖται τοίνυν ὁ πατριάρχης ἀπολογησόμενος· οὐκ
1. εἰς] πρὸς A. 12. τε add. A. 20. τυγχάνοντα A., τυγγά-
νοντι W.

tionem conversus non eam quam potentiae licentia omaino suggerit, (nec enim potestate sua palam usus est,) Pontificum concilium cogit; eaque crimina quae sparsim a quibusdam contra patriarcham mussitabantur, in canonicam disquisitionem vocari iubet. Mandatum illud vix dici potest quam cupide acceperint ii, quos Dominus aliis fraternae caritatis exemplum esse iussit, qui et concilium contra primum fratrem in palatium convocarunt, et ut accusatores in medium prodirent, proclamarunt. Ii vero, alius alium antevertere studens, accurrebant. Crimini autem dabatur, Sultanum Azatinem, cum sacra doxologia perageretur, saepe interfuisse, et intra templum cum patriarcha versatum esse: quamvis et Imperatori et sacerdotibus constaret, eum et Christianis parentibus ortum, et sacro baptismo initiatum fuisse; ac fortunae quodam impetu ipsum quoque evectum (ut multa praeter spem eveniunt) Sultanum et Principem Turcorum extitisse; ac tum quidem praecipua religionis capita in animo conservasse; nunc vero Constantinopoli et sacras imagines venerari, et omnia palam Christianorum solennia celebrare. Quae cum arma patriarchae firma suppetere, adversarii reiciebant, contraria videlicet institutae abrogationi; ac primum dubia et incerta, post etiam plane nulla esse contendebant. (IV.) Arcessitur patriarcha ad causam dicendam: iudicio se non sistit:

- ἀπαντῆ δὲ, ἀλλὰ παραγράφεται τὴν σύνοδον κελύσει βασιλικῆ A. C.
 γινομένην καὶ τοῦ ἀντιδίκου προκαθημένου κριτοῦ. ὅθεν ὡς φυ- 1259
 γοδικοῦντος αὐτοῦ καθαίρεισιν καταψηφισάμενοι πέμπουσι πρὸς ad
 αὐτὸν καὶ ἀποχωρεῖν τοῦ θρόνου κελεύουσι· καὶ ἅμα παρῆσαν 1282
 5 οἱ πρὸς ἔξορίαν ἀπάξοντες. ὁ δὲ καὶ τὴν ἡσυχίαν ποθῶν ἐκ πολ- F
 λοῦ καὶ τοῖς ἐνεστῶσι λίαν ἀχθόμενος πράγμασιν ἄσμενος τοῖς
 ἀπάγουσιν ἑαυτὸν ἐδεδώκει· καὶ δὴ τριταῖος ἀπήχθη ἐς τὴν Προ-
 κόνησον. καὶ ἀνάγεται λοιπὸν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ὁ
 Ἀδριανουπόλεως Γερμανὸς, φίλος ὢν ἐκ πολλοῦ τῷ βασιλεῖ· καὶ P. 56
- 10 ταύτην δὴ τὴν τιμὴν ὥσπερ τι κεχρεωστημένον γέρας ἤδη ἀπο-
 λαμβάνων. φυγάδι γὰρ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις αὐτῷ γενομέ-
 νῳ πρὸς τὸν σουλτᾶν διὰ τὸν φόβον, ὡς εἴρηται, τοῦ βασιλέως
 Θεοδώρου τοῦ Δάσκαρι, ἐν τοῖς ἄκροις αὐτὸς ὁρίοις τῶν Ῥω-
 μαίων τότε τὸν μοναδικὸν βίον ἀσκῶν, χαίρων ὑπήντησε καὶ
 15 μεγαλοπρεπέσιν ἐχρήσατο δεξιώσειςι πρὸς αὐτὸν καὶ φιλοτίμοις
 προὔπεμψε τοῖς ἐφοδίοις. ὕστερον δὲ τὴν βασιλείον ἐξουσίαν λα- B
 βόντι πρόσεισι καὶ μετὰ πολλὰς τὰς τιμὰς καὶ τὸν τῆς Ἀδριανου-
 πόλεως λαμβάνει θρόνον. ἐκεῖθεν δ' ἀρτίως καὶ εἰς τὸν πατριαρ-
 χικὸν ἀναφέρεται.
- 20 ε'. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἀποστάς τις, Ἰκάριος ὄνομα, V. 48
 τοῦ τῆς Εὐβοίας κρατοῦντος, (ἔστι δ' αὕτη Βενετικῶν ἐπαρχία) C
 ἀποστάς τοίνυν οὗτος μετὰ τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἄλω-
 σιν καὶ προσεταιρισάμενος οὐκ ὀλίγους καὶ ἄλλους τῶν Εὐβοέων
 ἄκρας ἐκράτησεν ὀχυρᾶς· ἀφ' ἧς συχνὰ παρακατιῶν ἐληΐζετο
 25 τοὺς ὁμοροῦντας ἀγροὺς καὶ τὰς κώμας· ὡς ἐν βραχεῖ τοὺς

concilium iussu Imperatoris coactum esse excipit, ac eum iudicem prae-
 sidere qui adversarius foret. Igitur eum ut contumacem condemnant, et
 sede cedere iubent: unaque adsunt, qui in exilium eum abducant. Is vero
 cum et quietem longo iam tempore desiderasset, et praesentem rerum sta-
 tum moleste ferret, ultro eos a quibus abducebatur, secutus est. Tertio
 autem die in Proconesum pervenit. Deinde Adrianopolitanus Episcopus
 Germanus illi subrogatur, vetere amicitia cum Imperatore coniunctus, ac
 ea dignitate ceu debito praemio donatus. Nam illi superioribus tempori-
 bus Theodori Lascaris Imperatoris metu, ut dictum est, ad Sultanum fu-
 gienti, in extremis tum Romanorum finibus monasticam vitam agens, lactus
 occurrerat, splendideque exceptum et liberali viatico instructum pro-
 secutus erat: deinde ad eum Imperio potitum accesserat; et post mul-
 tos alios honores etiam Adrianopolitano solio impositus fuerat. Inde autem
 novissime in patriarchalem sedem translatus est.

5. Sub hoc tempus Icarus quidam ab Euboeae Principe (est autem
 ea Venetorum provincia) post captam Constantinopolin cum defecisset, et
 alios Euboeenses non paucos sibi ascivisset, munitam arcem occupavit: e qua
 crebro descendens, e finitimis agris et vicis praedas agebat. Quamobrem

A. M. ἀγροίκους πάντας ἐς τοσοῦτον συναλαθῆναι δέους, ὡς μήτ' ἔξω
6768 τείχους οἰκεῖν, μήτ' ἄνευ ἡμεροσκόπων ταῖς κώμαις ἐνδιατρούβειν
ad καὶ τοῖς ἀγροῖς. χρόνος οὐ μάλα συχνὸς παρεξόρῃ καὶ ὄχνυ-

Imp. Mich.
Palaeologi.

6791 ροῦ τινος πολιχνίου γίνεται ἐγκρατῆς, ὡς ἐντεῦθεν καὶ πρὸς
D μάχας ἐμφανεῖς παρατάττεσθαι τοῦ τῆς Εὐβοίας κρατοῦντος. 5
δείσας δ' ὁμως μὴ πολὺς ἐπελθῶν ἐκείνος χειρώσεται τοῦ-
τον, διαπρεσβεύεται περὶ συμμαχίας πρὸς βασιλέα· καὶ λαβῶν
τέως μὲν φρουρὰν τῷ πολιχνίῳ καθίστησιν ἱκανήν· αὐτὸς δ'
αὐτόμολος ἤκει πρὸς βασιλέα, ἄλλα τε ὑπισχνούμενος καὶ
E ἦν στρατιὰν ἱκανὴν ἐκ Ῥωμαίων κομίσεται, μηδὲν εἶναι τὸ 10
κωλύον ὑποχείριον τῷ βασιλεῖ καταστῆσαι τὴν ἅπασαν Εὐβοίαν.

(B.) Ἄπεισι τοίνυν σπουδῇ μετὰ συχνοῦ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ,
πρὶν αἰσθέσθαι τοὺς Εὐβοέας τὴν ἔφοδον. εἰδὼς δὲ τὴν Λατινι-
κὴν ὄφρῦν καὶ ὡς οὐκ ἀνέξεται ὁ τῆς Εὐβοίας ἀρχηγὸς μὴ αἰφνι-
δίως προάλασθαι τῆς πόλεως στρατὸν ἐπιτρέχοντα βλέπων ἀλ- 15

P. 57 λότριον, προλοχίζει νυκτὸς περὶ τὴν πόλιν συχνοὺς ὀπλίτας.
ἔπειτα ἐπιφαίνεται πρώϊας αὐτὸς κατατρέχων τὰ κύκλω, ὡς ἐν
ὄπλοις εὐθὺς ἀναγκασθῆναι γενέσθαι τοὺς ἔνδον τειχῶν εὐρεθέν-
τας Λατίνους ἅμα τῷ σφῶν ἀρχηγῷ, καὶ μάλα τοι λίαν ὀξέως
ἀπαντῶν ἐς τοὺς πολεμίους. ὅθεν αὐτοῖς ἔξαπίνης ὀπισθεν μὲν 20
ἐπιπεσόντες καὶ κυκλώσαντες μετὰ τῶν λόχων οἱ λοχαγοὶ, ἔμ-
προσθεν δ' αὖ μεθ' ὧν ἐπεφέρετο στρατοπέδων ὁ Ἰκάριος, τὸν

B μὲν ἀρχηγὸν τῆς Εὐβοίας ζῶντα χειροῦνται καὶ πλείστους ἄλ-
λους ἅμα αὐτῷ· ὅσοι δ' ἐπίλοιποι, τούτους δ' ἔργον ἀπέφηναν
ξίφους. (Γ.) Ἄγεται μέντοι παρ' Ἰκαρίου πρὸς βασιλέα δέ- 25

6. ὁμως] ὅπως A.

agrestes omnes ita brevi tempore perterrefecit, ut nec extra moenia habitare, nec in villis et agris sine speculatore versari auderent. Non longo post munito etiam oppidulo potitur, unde aperto Marte cum Euboeae Principe congregi ausus est. Tamen veritus ne ab illo totis viribus irruente subigeretur, per legatos societatem Imperatoris petit, qua impetrata oppidulum iusto praesidio firmat. Tum ultro ipse ad Imperatorem transit, eique cum alia pollicetur, tum, si iustum exercitum a Romanis accepisset, nihil prohibitorum quo minus universam Euboeam illius Imperio subiiceret. (II.) Celeriter igitur cum multis Romanis militibus abit, priusquam accessum eius Euboei praesentirent. Sed Latini supercillii non ignarus sciensque Euboeae Principem non commissurum esse, quin peregrino exercitu viso ex urbe subito erumperet; noctu multos milites circa urbem in insidiis collocat; deinde mane ipse apparet circumiacentia loca incursans. Itaque Latini, qui tum intra moenia aderant, subito arma cum suo duce arripere, et hostibus celerissime occurrere coguntur: quos derepente adorti circumstant a tergo ii qui in insidiis erant duces et milites; a fronte Icarus cum suis copiis: ac Principem quidem vivum capiunt, et complures alios cum eo: caeteros vero caedunt. (III.) Princeps igitur Euboeae captivus ab Icaro ad Imperatorem

σμιος ὁ τῆς Εὐβοίας ἀρχηγὸς καὶ βραχὺ τι ἐπιβιόους ἐτελεύτησεν. ἔτελεύτησε δὲ οὕτως. εἰσελθὼν ἐν τοῖς βασιλείοις καὶ στὰς πρὸ τῆς πύλης ὡς δεσμίῳ χρεῶν καὶ ἰδὼν αὐτὸν μὲν βασιλέα καθήμενον ἐπὶ τοῦ βασιλείου θρόνου, περὶ δ' αὐτὸν πᾶσαν τὴν σύγκλητον μετὰ λαμπροῦ καὶ κοσμίῳ τοῦ σχήματος ἰσταμένην, τὸν δ' Ἰκάριον, τὸν χθρὸς καὶ πρότριτα δοῦλον, νῦν μετὰ λαμπρᾶς μὲν τῆς ἐσθῆτος, σοβαροῦ δὲ τοῦ ἡθους εἰσιόντα καὶ ἐξιόντα καὶ πρὸς οὓς τῷ βασιλεῖ κοινολογούμενον, ἀποθρήγγυσιν εὐθὺς τὴν ψυχὴν καὶ πίπτει πρηγῆς ἐπ' ἐδάφους ἐξαίφνης, μὴ δυνήθεις ἐνεγκεῖν τὸ τῆς βιαίας τύχης παρόλογον. (Δ.) Μετὰ μέντοι τὸ ἐξωσθῆναι τῆς πόλεως τοὺς Λατίνους ἐναπελείφθη χειρωνακτικὸν καὶ ἀγοραῖς ἀσχολούμενον πλῆθος, σύμμικτον ἔκ τε Βενετικῶν καὶ Πισσαίων. ὅθεν οὐκ ἀσφαλὲς οὐδὲ πρὸς εἰρήνην βλέπειν ἐδόκει τὸ καὶ τοὺς ἐκ Γεννούας ἔνδον εἰσοικίζειν τῆς πόλεως. διὰ τοῦτο καὶ σφισιν ἀντιπέραν περὶ τὸν τοῦ Γαλάτου τόπον ἀπονέμει χωρίον εἰς οἴκησιν, χαρισάμενος αὐτοῖς καὶ τὴν τῆς ἐμπορίας ὑπεσχημένην ἀτέλειαν. πρὶν γὰρ ἀλῶναι τὴν βασιλεύουσαν συνεφώνησε τὴν τοιαύτην αὐτοῖς παρέχειν ἀτέλειαν ὁ βασιλεὺς, εἰ βοηθοῖεν αὐτῷ κατὰ τῶν κρατούντων τῆς πόλεως Λατίνων. ὃ δὴ καὶ πεπλήρωκε νῦν, καὶ ταῦτα δίχα τῆς σφῶν βοηθείας γενόμενος αὐτῆς ἐγκρατής. οἱ γε μὴν κατὰ χρόνους τακτοὺς ἄρχειν ἀποστελλόμενοι τούτων ὁ μὲν ἐκ Βενετίας καλεῖται μπάιουλος, ὁ δ' ἐκ Πίσσης κούνσουλος, ὁ δ' ἐκ Γεννούας ποτεστάτος· ἄπερ εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνὴν μεταγόμενα τὸ μὲν τῶν ὀνομάτων καλεῖται ἐπίτροπος, τὸ δὲ ἔφορος, τὸ δὲ

15. ἀντιπέρας Α.

perducitur, et paulo post obit. Obiit autem hoc modo. Regiam ingressus, et ut captivum decet ante fores stans, cum Imperatorem in solio consistentem Senatūque omnem splendido et decenti habitu circumstantem, Icarium vero non ita pridem servum, nunc splendida veste et cum gravitate introeuntem et exeuntem, et in aurem Imperatoris familiariter insusurrantem conspexisset, abrupta statim vita pronus humi concidit, quia fortunae saevientis insolentiam ferre non potuit. (IV.) Caeterum pulsus Urbe Latinis turba opificum et circumforaneorum hominum remansit, ex Venetis et Pisanis permista. Quare non tutum, nec paci accommodatum esse visum est, etiam Genuenses in Urbem recipere: eaque de causa e regione in Galatae territorio locum eis assignavit Imperator ad habitandum, etiam mercium immunitatem promissam iisdem gratificatus. Nam antequam Urbs Regina caperetur, promiserat Imperator daturum se iis, si sibi adiumento essent adversus Urbis possessores Latinos, eiusmodi immunitatem; id quod re ipsa novissime praestitit, quanquam absque illorum ope urbem cepisset. Magistratus vero illuc statis temporibus mittuntur, Venetiis, is qui Baiulus vocatur; Pisis, Consul; Genua, Potestas. Quibus nominibus in Graecum sermonem translatis respondent, Baiulo ἐπίτροπος, Consuli ἔφορος, Potestati

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
- ἔξουσιαστής. (E.) Ὁ δὲ Βαλδουῖνος διαδρᾶς τὸν τῆς Κων-
 σταντινουπόλεως κίνδυνον καὶ ἀποπλεύσας εἰς Ἰταλίαν ἐκῆδενσε
 τῷ ὄγγι τῆς Ἰταλίας Καρούλῳ, νόμισεν ἀγόμενος τῷ νιῷ τὴν
 θυγατέρα ἐκείνου· ἐλπίζων ἐκείνῳ συμμάχῳ χρησάμενος τὴν
 Κωνσταντινούπολιν ἀναλήψεσθαι, μάταιος τῆς τε ἐφῆσεως καὶ 5
 τῶν ἐλπίδων. ὁ γὰρ βασιλεὺς πλείστον ἐξήρτυσε ναυτικόν, ἐμ-
 πλήσας τριήρεις ὑπὲρ τὰς ἐξήκοντα ἔκ τε ἄλλων καὶ γένους τοῦ
 P. 58 Γασμουλικῷ. ἦσαν δὲ οὗτοι συντεθραμμένοι τοῖς τε Ῥωμαίκοις
 καὶ Λατινικοῖς ἔθεισιν, ὡς ἔχειν ἕκ μὲν Ῥωμαίων τὸ ἔσκεμμένως
 ἐς τὰς μάχας ἵεναι, ἕκ δὲ Λατίνων τὸ εὐτολμον. συνῆν δὲ τού- 10
 τοις καὶ στρατὸς ἐν τοῖς ὅπλοις θαλάττιος, Λάκωνες ἄρτι προσ-
 ελθόντες ἐκ Πελοποννήσου τῷ βασιλεῖ, οὓς ἡ κοινὴ παραφθεί-
 ρασα γλῶσσα Τζάκωνας μετωνόμασεν. ὁ γοῦν βασιλικὸς στόλος
 οὕτω λαμπρῶς συγκεκροτημένος ἔπλει κελεύσει τοῦ βασιλέως
 Β καὶ πλείστον ἐνεποιεῖ φόβον καὶ θόρουβον τοῖς Λατίνοις. προσει- 15
 λήφει δὲ καὶ τὰς ἐν Αἰγαίῳ νήσους μικροῦ πάσας, Αἰγίον καὶ
 Χίον καὶ Ῥόδον καὶ ὅσαι Λατίνοις ἐδούλευον. (ς.) Τούτων
 οὕτως ἀσχολουμένων περὶ τὴν θάλασσαν, ἤρξατο πάλιν παρα-
 σπονδεῖν καὶ τὴν ὁμορον χώραν Ῥωμαίων δροῦν ὁ Αἰτωλὸς
 Μιχαήλ· ὅπερ ἀκουσθὲν εἰς λύπην καὶ ὀργὴν τὸν βασιλέα κελί- 20
 νηκεν· ὥστε καὶ τὴν ταχίστην αὐτὸν ἀπελθεῖν ἐκεῖσε δι' ἑαυτοῦ
 C καταστήσοντα τὰ τῶν ἐκεῖσε πραγμάτων νοσήματα. οὗ γενομέ-
 νου καὶ τοῦ βασιλέως ἐν Θεσσαλίᾳ τὰς διατριβὰς ποιουμένου ἐφά-
 νη σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ, μάντις κακῶν καὶ προάγγελος· τὸ δὲ ἦν
 A. C. 1264 κομήτης περιφανῆς περὶ τὸ τοῦ ταύρου δωδεκατημόριον, περὶ 25

ἔξουσιαστής. (V.) At Balduinus periculo Constantinopolitano elapsus in
 Italiam navigavit, ubi cum Rege Italiae Carolo affinitatem iunxit, eius filia
 suo filio desponsa; sperans se illius opibus Constantinopolin recuperaturum,
 inani utique spe et cupiditate. Imperator enim maximam classem instru-
 xit, et triremes plus sexaginta complevit tum aliis hominibus, tum gente
 Gasmulica. Erant autem hi Romanis pariter et Latinis moribus innutriti;
 adeoque ab illis prudentiam in suscipiendo, ab his audaciam in gerendo
 bello sumpserant. Cum his erat etiam armatus navalis exercitus Laconum,
 quos vulgaris lingua corrupto nomine Tzacones vocat; qui se recens ad
 Imperatorem ex Peloponneso contulerant. Igitur classis Imperatoria adeo
 splendide instructa iussu Imperatoris navigabat, et maximum Latinis ter-
 rorem ac tumultum iniiciebat. Recepit etiam Aegaei maris insulas fere
 omnes, Lemnum, Chium, Rhodum, et caeteras quae Latinis servierant.
 (VI.) Interim dum haec mari geruntur, denuo fidem fregit, et finitimam
 Romanorum ditionem vastare coepit Aetolus Michael. Quo audito moero-
 re et ira affectus Imperator quamprimum ipse illuc proficiscitur, ut illis rei-
 publicae morbis per se ipse mederetur. Cum autem in eo res esset, ac Im-
 perator in Thessalia versaretur, ostentum in coelo apparuit, vates et nun-
 cius malorum. Erat autem is Cometa conspicuus, iuxta signum Tauri,

τὰ ἑωθινὰ τε καὶ ὄρθρια τῆς νυκτὸς φαινόμενος μικρὸν ὑπὲρ τὸν
 ὀρίζοντα· καὶ ὅσον ὁ ἥλιος παρήλυνεν εἰς τὰ ἐπόμενα, τοσοῦ-
 τον καθημέραν καὶ αὐτὸς ἐς πλεον ἡρέμα δίστατο τοῦ ὀρίζοντος,
 ἕως καὶ αὐτὸ δὴ τὸ μεσουράνημα ἤδη παρήλλαξεν. ὁπότε γὰρ ὁ
 5 κομήτης τὰ πρῶτα φαίνεσθαι ἤρξατο, τὴν θερρινὴν ὁ ἥλιος ὠραν D
 ἐποίει διῶν τὸν καρκίνον. ὁπότε δ' αὐτὸς ἐμαράνθη καὶ ἀφανῆς
 ἦν, τὰς φθινοπωρινὰς ὁ ἥλιος ἐποίει τροπὰς· ὡς γίνεσθαι τὸ ἀπὸ
 θερρινῆς τροπῆς μέχρι τῆς φθινοπωρινῆς τριῶν δωδεκατημορίων
 διάστημα, ὅπερ ὁ ἥλιος ἤλασε, τοῦ κομήτου περὶ τὸν ταῦρον ἔδρα-
 10 ζομένον καὶ ἡρέμα ἑαυτὸν ἀναλίσκοντος. τοῦτο μάντις κακῶν καὶ
 προάγγελος ἔδοξεν εἶναι τῷ βασιλεῖ· καὶ αὐτίκα χαίρειν εἰπὼν τὰ E
 Θετταλικά ὄλω ἰντῆρι τὴν ἐς Βυζάντιον ἤλυνεν. ἐτάραττε
 γὰρ αὐτὸν οὐ μετρίως καὶ φήμη τις Σκυθικὴ, μελλόντων αὐτῶν
 ὅσον οὐδέπω ἐς τὴν Ῥωμαίων ἐσβαλεῖν γῆν. ἀλλὰ πρὶν εἰς Βυ-
 15 ζάντιον ἵεναι τὸν βασιλέα, φθάνουσιν ἐς πᾶσαν μικροῦ περιχυ- V. 50
 θέντες τὴν Θράκην οἱ παρὰ τὸν Ἰστρὸν οἰκοῦντες Σκύθαι, κα-
 θάρπερ θάλασσα πλημμυρήσασα καὶ λίαν ἐπὶ πολὺ τοὺς ὄρους
 ὑπερπηδήσασα. ταχύδρομον γὰρ τὸ τῶν Σκυθῶν ἔθνος καὶ μῆς
 ὁδὸν ἡμέρας πολλάκις ποιεῖται τὴν τῶν τριῶν. ἢ δ' αἰτία τῆς αὐ-
 20 τῶν ἐξελεύσεως τοιάδε τις ἦν.

ζ'. Κωνσταντίνῳ τῷ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντι συνοικεῖν ἔφη P. 59
 μεν τὴν θυγατέρα Λάσκαρι τοῦ βασιλέως. αὕτη τὴν τοῦ ἀδελφοῦ
 Ἰωάννου ἀκούσασα τύφλωσιν οὐκ ἠρέμησεν ἐνοχλοῦσα τὸν ἄν-
 δρα καὶ παρωθοῦσα πρὸς τὴν τοῦ πεπραγμένου ἐκδίκησιν· ὅθεν
 25 ἐκεῖνος ἐξήτει καιρὸν ἐς τὴν τοῦ ἀδικήματος ἄμνηναν. μετεώρου

noctu sub auroram ac diluculum paulum supra horizontem apparens: et quantum sol ad ulteriora pergebat, tantum in dies et ille ab horizonte sensim discedebat, donec tandem ipsum coeli medium praeteriret. Nam cum is primum apparere coepit, sol eo tempore Cancrum perambulans aestatem efficiebat. Idem, cum Cometa languesceret atque extingueretur, autumnale aequinoctium peragebat: ita ut ab aestivo solstitio ad aequinoctium autumnale trium signorum spatium sol percurrerit, Cometa interim circa Taurum fixo, ac paulatim evanescente. Is inquam malorum vates ac praenuncius Imperatori visus est. Statim itaque valere iussa Thessalia, laxis habenis Byzantium contendit. Nam et fama Scytharum, qui mox in Romanos fines irrupturi essent, haud mediocriter eum turbabat. Sed priusquam in Urbem Imperator rediisset, Scythae Istriani per universam fere Thraciam effunduntur instar exaestuantis maris, et longe extra suos limites evagantis. Est enim expeditissima natio Scytharum; adeo ut saepe tridui iter uno die conficiant. Excursionis autem eorum causa haec fuit.

6. Constantino Bulgarorum Principi nuptam fuisse diximus Lascaris Imperatoris filiam. Quae cum fratris Ioannis excaecationem audivisset, maritum ad illius facinoris ultionem sollicitare atque impellere non desistebat. Ille igitur vindicandae iniuriae occasionem quaeritabat. Pendente autem

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

τοίνυν τοῦ σκέμματος ὄντος, ἕλην δίδωσι τῇ φλογὶ τῆς ὀρυμῆς
καὶ ὁ σουλτὰν Ἀζατίνης. τοῦ γὰρ βασιλέως ἀποδημοῦντος, τὴν
δίαιταν κατὰ τὸ τῆς Αἴνου παράλιον ποιεῖσθαι πολίχμιον αὐτὸς
ἐκελεύσθη, ὡς ἂν καὶ φρουρὰ τις ἅμα αὐτῷ εἴη λαθραίως,
B κωλύουσα τὴν ὑποπτον τούτου ἀπόδρασιν. ὁ δὲ τούτῳ δεινὸν
ἀφόρητον ὄν διαμηγνύσασθαι Κωνσταντίνῳ καὶ αὐτὸν ἀναγκά-
ζει, ἐπιδόξῳ κατὰ Ῥωμαίων ἄρτι ἐξιέναι τυγγάνοντι, καὶ τῆς
C ἑλευθερίας ἀντιμετρήσειν αὐτῷ ὑπισχνεῖται χρήματα οὐκ ὀλίγα.
(B.) Ταύτας τὰς ἀφορμὰς ἐνέχουσαν οὐ μικρὸν ὁ Κωνσταντίνος
λαβὼν, ἤδη δὲ καὶ τὸν βασιλέα πρὸς Βυζάντιον ἐκ Θεσσαλίας
ἐπανιόντα μαθὼν, πλείους ἢ δισμυρίους τῶν Παριστρίων Σκυ-
θῶν μεταπέμπεται· μεθ' ὧν τὴν ταχίστην ἐς τὴν Ῥωμαίων εἰσ-
βάλλει γῆν ἐλπίζων βεβαίως καὶ αὐτὸν βασιλέα χειρώσεσθαι ἐν-
τυχὼν ἐπανιόντι. οἱ μὲν οὖν Σκύθαι καθάπερ σαγήνην καθ' ὅλης
D τῆς Θράκης ἀπλώσαντες ἑαυτοὺς ἤλασαν ἄχρι τῶν παραλίων
ψάμμων, ἵνα μήτε κτηνῶν οὐδὲν μήτ' ἀνθρώπων οὐδεὶς μήτε βα-
σιλεὺς αὐτοὺς διαδράσῃ. τἄλλα μὲν οὖν κατὰ γνώμην αὐτοῖς
ἀπρητήκει πάντα· βασιλεὺς δὲ μόνος ἀνάλωτος διαμείνας ἔψευσε
τῶν ἐλπίδων αὐτοῦς. τὴν γὰρ αὐτῶν φθάσας ἔφοδον ἔλαθε διὰ
τῶν περὶ τὸ Γάνος ὄρων ἐς θάλασσαν κατιῶν· ἐνθα συμβὰν οὐ-
E τωσὶ θειοτέρα προνοία τριήρεσιν ἐνέτυχε δύο Λατινικαῖς ἐς Βυ-
ζάντιον μὲν ἀνιούσαις, κατὰ δὲ χρεῖαν ὕδατος ἐκεῖ που παραπλευού-
σαις· αἷς ἐμβαλὼν ἑαυτὸν δευτεραῖος ἐς τὴν βασιλεύουσαν ἔρχε-

17. αὐτοῦς] αὐτὸς A. 20. Γάνος] γάρος A.

deliberatione, rei aggrediendae causam veluti flammae materiam praebuit Sultanus Azatines. Nam cum Imperator domo abesset, iste apud Aenum maritimum oppidulum degere iussus est, ut etiam custodia aliqua ei clanculum apposita esset, quae suspectam eius fugam prohiberet. Quod cum ei malum intolerabile videretur, in causa fuit, ut Constantinum moneret, bellum Romanis inferre meditantem, eique pecuniam non parvam, si eius ope liberatus esset, polliceretur. (II.) Quam occasionem Constantinus ut pignus non leve arripit; et cum iam Imperatorem ex Thessalia Byzantium redire accepisset, amplius viginti millia Scytharum Istrum accolentium arcessit: cum quibus celerrime in Romanos fines impressione facta ipsum etiam Imperatorem in itinere excepturum se confidebat. Scythae igitur cum per omnem Thraciam sagenae instar se explicuissent, ad maris usque littora provecti sunt, ut neque iumentum, nec homo ullus, nec Imperator ipsos effugeret. Ac caetera quidem illis omnia ex sententia successerunt. Solus autem Imperator salvus elapsus spem eorum fefellit. Nam cum eorum incursionem antevertisset, clam per montes, qui circa Ganos sunt, ad mare descendit: ubi divina quadam providentia in duas Latinas triremes incidit: quae cum Byzantium iter haberent, aquationis causa illac transibant: in quas cum se coniecisset, biduo post in Urbem pervenit. (III.) Scy-

5 *ται. (Γ.) Τοῖς δὲ Σκύθαις, τοῦ βασιλέως σφαλεῖσι, τοῦ γε σουλτᾶν Ἀζατίνῃ μὴ σφαλῆναι ὑπόλοιπον ἔργον ἦν. ὅθεν σφίσι δρόμος ἀκλινῆς ἐγένετο καὶ πόνος ἅπας ἐς τὸ τῆς Αἴνου πολί- χιον ἐλθόντας αὐτὸν ἀφελῆσθαι, ἢ παρ' ἐκόντων τῶν πολι- 5 τῶν μόνον αὐτὸν, ἢ μὴ βουλομένων αὐτῶν, αὐτῇ πόλει καὶ αὐ- τοῖς αὐτόχθοσιν. ἀλλ' αὐτὸν οἱ κατέχοντες δέει τοῦ μὴ πανωλε- θρίᾳ φθαρῆναι ἔκδοτον ποιησάμενοι καθ' ἡσυχίαν ἀπαλλάξαι τοὺς πολεμίους ἐπεπράχσαν. ἦν οὖν ἰδεῖν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐπανό- δω τῶν ὅσοι τὴν Θράκην ὄκουν πληθὺς μικροῦ πάντα νικῶν ἀρι- 10 θμὸν συρλαύνοντας δίκην θρεμμιάτων· ὡς μόγις που διὰ χρό- νου σποράδας ὀρᾶσθαι βοῦς καὶ ἀροτῆρας περὶ Θράκην· οὕτως αὐτὴν ἐς βάθος τῶν οἰκητόρων ἐψίλωσαν ἕμα τοῖς κτήνεσιν. ἀλλ' ὁ μὲν περὶ τοῦ σουλτᾶν λόγος ὑπεριθέσθω τὰ νῦν. εἰρήσε- ται γὰρ ἡμῖν τὰ ἐκείνου πλατύτερον ἐν τοῖς ἔμπροσθεν. ἢ μέντοι 15 ἐκείνου γυνὴ σὺν τοῖς τέκνοις ἐν φρουραῖς εὐθὺς ἦν· τὰ δ' ἐκεί- νου χρήματα ἐς τὸ βασιλικὸν ἐκομίζοντο πρωταγεῖον. ὁ δὲ περὶ ἐκείνον ὄχλος, ἄνδρες δ' οὗτοι μάλα τοι πλεῖστοι καὶ κράτιστοι τὰ πολέμια, τῷ Χριστιανῶν ἀναγεννηθέντες βαπτίσματι, τῇ Ῥωμαίων συγκατελέγοντο στρατιᾷ.*

20 *ζ'. Ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις διαπρεσβεύεται πρὸς τὸν βασι- λέα ὁ τῆς Αἰγύπτου καὶ Ἀραβίας σουλτᾶν φίλος εἶναι Ῥωμαίοις ἐθέλων καὶ ἄδειαν ἔχειν τὸν ἡμέτερον πορθμὸν διαπλεῖν ἐσάπαξ ἀνὰ πᾶν ἔτος τῶν ἐκεῖθεν Αἰγυπτίων οὓς ἂν αὐτῷ γε εἴη βου- λομένῳ, κατ' ἐμπορίας τρόπον. τοῦτο λόγου μικροῦ τινος ἄξιον*

2. ἔργον om. A.

this autem qui Imperatoris capiendi occasionem amisissent, illud restabat, ne Sultano Azatine fraudarentur. Quare omnis eorum labor et cursus Aenum versus recta tendebat, ut illum aut solum, volentibus civibus, aut iis invitis, cum ipso oppidulo et civibus abriperent. At ii qui ipsum detinebant, veriti ne funditus exciderentur, tradito eo impetrarunt, uti Scythae pacati discederent. In reditu autem cerneret illos multitudinem Thracum paene innumerabilem iumentorum instar abigentes: ut aliquamdiu vix raros seu boves seu aratores in Thracia conspiceres: usque adeo eam et habitatoribus et iumentis spoliarent. At narratio de Sultano nunc differatur. Nam de eius rebus fusius infra dicturi sumus. Uxor vero illius et liberi statim sunt in custodiam dati: pecunia eiusdem in fiscum Imperatorium relata. Eius autem comitatus, qui plurimi et bellicosissimi viri erant, Christiano baptisinate regenerati, et Romanae militiae adscripti sunt.

7. His temporibus Aegypti et Arabiae Sultanus, missis ad Imperatorem legatis, Romanorum amicitiam ambit: unaque petit, ut Aegyptiis, quos ipse vellet, liceret quotannis semel per fretum nostrum mercaturae causa navigare. Quae res cum initio parvi momenti esse videretur, facile con-

- A. M. 6768 ad 6791
Imp. Mich. Palaeologi.
- δόξαν ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἀνεῖται ῥαδίως. τοῦ δὲ χρόνου προϋόντος, ὅσον καὶ οἶόν ἐστιν ἀνακαλυφθὲν, κωλυθῆναι οὐκ εἶχε πῆξιν ἤδη συνηθείας καὶ κράτος δυσανταγώνιστον εἰληφός. ἀνάγοντες μὲν γὰρ διὰ μιᾶς τινοσ ἢ καὶ δευτέρας ἔσθ' ὅτε ὀλκάδος κατ' ἐνιαυτὸν ἐς τοὺς περὶ Μαιῶτιν καὶ Τάναϊν Εὐρωπαϊοὺς Σκύθας καὶ λαμβάνοντες ἐξ αὐτῶν τοὺς μὲν αὐτομόλους, τοὺς δὲ πιπρασκόντων τῶν δεσποτῶν ἢ τῶν γονέων ἐξωνούμενοι εἰς τὴν κατ' Αἴγυπτον Βαβυλῶνα καὶ Ἀλεξάνδρειαν ἐπανέρχονται, στρατὸν Σκυθικὸν οὕτωςι χαριζόμενοι τῇ Αἰγύπτῳ. μηδὲ γὰρ εἶναι τοὺς Αἰγυπτίους ἀγαθοὺς τὰ πολέμια, ὅτι μὴ δειλοὺς ὡς τὰ πολλὰ καὶ ἀνάνδρους· κἀντεῦθεν στρατολογεῖν ἐξ ἀλλοδαπῆς ἀναγκάζεσθαι καὶ κυρίους ὡς εἰπεῖν ἐαυτῶν τοὺς ἀργυρωνήτους ποιεῖσθαι, πάσης ἀπηλλαγμένους φροντίδος, ὧν ἐν χρεῖα καθίστανται ἄνθρωποι. χρόνου τοίνυν ἐκεῖθεν οὐ πᾶν συγχοῦ, τηλικοῦτον ἐκ τῆς προσφάσεως στρατὸν συνεστήσαντο οἱ κατ' Αἴγυπτον Ἀραβες, ὡς μὴ μόνον τοῖς ἐσπερίοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀνατολικωτέροις ἔθνεσι λίαν καθίστασθαι φοβεροί. ἐδουλώσαντο μὲν γὰρ Ἀφρικήν καὶ Αἰθίαν ἅπασαν ἄχρι Γαδείρων· ἔπειτα Φοινίκην καὶ Συρίαν καὶ τὴν ἄχρι Κιλικίας παράλιον πᾶσαν, στόματι μαχαίρας τοὺς κατέχοντας παραδόντες, τοὺς τε ἄλλους καὶ μάλιστα Γαλάτας καὶ Κελτοὺς τοὺς πάλαι πολὺν ἤδη χρόνον κατέχοντας τῶν ἐκεῖσε χωρῶν καὶ πόλεων τὰς βελτίους, οἱ ἐξ ἐσπέρας ἐκεῖσε διέβησαν οὐτωςί πως. (B.) Ἔστι παρὰ τὴν Εὐρώπην ὄρη πρὸς ὕψος κορυφούμενα μέγιστον, Ἄλπεισ καλούμενα, ἐξ ὧν ποταμὸς καταρρέει

cessa fuit. Progressu deinde temporis, qualis et quanta esset patuit. Verum quia iam firmitatem ac robur oppugnatum difficile a consuetudine acceperat, prohiberi non potuit. Traiiciunt enim quotannis una, interdum et altera navi oneraria ad Europaeos Scythas, Maeotidem paludem et Tanaim accolentes: et ex iis partim sponte oblatos homines accipiunt, partim a dominis aut parentibus venditos emunt: tum inde in Aegyptiam Babylonem et Alexandriam reversi Scythicas legiones Aegypto suppeditant. Neque enim bellicosos esse Aegyptios ferunt: immo timidos atque effoeminatos plerosque: eaque de causa necessario sibi peregrinum militem parare, et aere emptis mancipiis propemodum se ipsos subiicere velut dominis, omnis sollicitudinis earum rerum, quibus humana vita eget, immunibus. Proinde tempore non adeo longo tantum per eam causam exercitum paraverunt ii Arabes qui Aegyptum incolunt, ut non occidentalibus tantum, sed iis etiam populis, qui magis versus Orientem habitant, admodum formidabiles existent. Africam enim universam, et Libyam Gades usque, deinde Phoeniciam et Syriam, et omnem oram maritimam usque in Ciliciam domuerunt, habitatoribus cum aliis occisis, tum vero Galatis sive Gallis et Celtis, qui longo iam tempore provincias et urbes earum regionum optimas tenebant, quique illuc ex Occidente sic ferme transierant. (II.) Sunt in Europa montes altissimi qui Alpes dicuntur: e quibus ortus fluvius maximus in

μέγιστος ἐς Ὠκεανὸν τὸν Βρεττανικὸν, Ῥήνος καλούμενος. οὗτος μεσημβρινωτέρας ποιεῖ τὰς ἄμφω Γαλλίας καὶ τοὺς ἐν ταύταις οἰκοῦντας ἀνδρικοτάτους Γαλάτας καὶ Κελτούς. τούτοις διάπυρρόν τινα ζῆλον ἐν καρδίᾳ βαστάσασιν ὑπὲρ τοῦ σωτηρίου τάφου 5 ἔδοξεν ἀξιόλογον στρατὸν συναθροίσαντες ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἐκεῖ- D
του προσκύνησιν καὶ ἅμα ἐκδίκησιν καὶ κείθεν ἐξέλασιν, εἰ δυνα-
τὸν, τῶν ἐκεῖ τυραννούντων Ἀράβων. καὶ δὴ κατὰ πλῆθος μυ-
ριάριθμον ἀθροισθέντες αὐτοῖς ἵπποις καὶ αὐτοῖς ὅπλοις τὴν κα-
λὴν ἐκείνην ἐξήγουν ἔξοδον. καὶ διαβάντες τὸν Ῥήνον Ἰστρῶ κατ' A. C. 1096
10 ἴχνος εἶποντο ποταμῷ τῷ μεγίστῳ· ὅς καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν Ἀλπεων E
ῥηγνύμενος πέντε στόμασιν ἐς τὸν Εὐξείνιον ἐκδίδεται πόντον.
τούτου τὰς βορείας ἀεὶ παραλλάττοντες ὄχθας προΐασιν ἄχρι καὶ
αὐτῶν μικροῦ τῶν παρὰ τὸν Εὐξείνιον ἐκβολῶν αὐτοῦ, φοβερόν
μὲν τοῖς μεταξὺ κειμένοις ἔθνεσι καθιστάμενοι θάλαμα, καθάπερ
15 τι σιδηροῦν τεῖχος κινούμενον· λυμαινόμενοι δὲ τὸ παράπαν οὐ-
δέσιν αὐτῶν διὰ τρόπων χρηστότητα. οὕτω τοίνυν καὶ τὸν Ἰστρὸν F
ἐνταῦθα διαπεραιωθέντες καὶ προελθόντες παρὰ τὴν Θράκην
στρατοπεδεύονται. (Γ.) Ἐβασίλευε δὲ τηλικαῦτα Ῥωμαίων ὁ
Κομνηνὸς Ἀλέξιος, πρὸς ὃν διαπρεσβεύονται ἀγοράν τε ζητοῦν-
20 τες εἰς τὴν τῶν ἀναγκαίων ἐξώνησιν καὶ ἅμα τοὺς διαπεραιώ-
σοντας πρὸς ἑῷ δι' Ἑλλησπόντον. τοῦτο κράτιστον ἔρμαιον ἔδο-
ξε βασιλεῖ, καὶ ἀπρὸς ἔχεται μάλα κατὰ σκοπὸν ἐκφανέντος. νεω-
στὶ γὰρ αὐτὸς τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλείας λαβὼν καὶ ἰδὼν πολ- P. 62
λαχόθεν πολεμούμενα καὶ ἀπηνῶς τὰ Ῥωμαίων διακοπτόμενα

Oceanum Britannicum influit. Is Rhenus vocatur, a meridie habens Gal-
liam utramque, et earum incolas bellicosissimos, Galatas et Cēltas. Qui
cum salutaris sepulchri causa ardentissimo zelo inflammarentur, decreve-
runt magno exercitu coacto ad illud adorandum et vindicandum profici-
sci, atque ad Arabes qui eius loci imperium invaserant, inde si fieri pos-
set exterminandos. Itaque armis et equis instructi infinitus hominum nu-
merus pulchram illam expeditionem susceperunt: traiectoque Rheno Istrum
maximum fluvium secuti sunt: qui et ipse ex iisdem Alpibus erumpens,
quinque ostiis in Pontum Euxinum influit. Huius septentrionales ripas
cum porro usque legerent, prope ad ipsius ostia progressi sunt: terribi-
le utique spectaculum gentibus in medio habitantibus, ferrei cuiusdam muri
ambulantis speciem praebentes: sed ea praediti probitate, ut nemini prorsus
nocerent. Sic igitur ibi Istro traiecto ulterius progressi castra in
Thracia posuerunt. (III.) Rei Romanae praecerat eo tempore Alexius Comne-
nus, a quo per legatos petunt commercium, ad coemendas res necessa-
rias: item vectores, per quos traiecto Hellesponto in Orientem transmit-
tantur. Ea occasio Imperatori peropportuna visa est. Itaque eam, quod
proposito suo valde conduceret, arripuit. Quippe hic principatu recens
suscepto Romanum Imperium videbat undique oppugnatum et crudeliter

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
- πράγματα πλημμελείαις μεγάλαις τῶν προβεβασιλευκότων·
(πάντα τε γὰρ τὰ πρὸς ἑὸν κατεῖχον οἱ Τοῦρκοι χρόνοις συγχοῖς
τά τε ἄλλα καὶ Νίκαιαν αὐτὴν τὸ περιβόητον ἄστυ, ἢ τε βαθεῖα
τῶν χρημάτων σπάνις ἀκοσμίαν ἔπραττε τοῖς βασιλείοις μακρὰν·
ἐλπίς δὲ πᾶσα τῶν ἀρμοζουσῶν προσόδων ἀπεκέκλειστο· καὶ τὸ 5
B προσδοκώμενον ἦν ἀπωλείας ἄβυσσοι καὶ ἄδου κίνδυνοι) ἰδὼν
οὖν οὕτως ἔχοντα τὰ πράγματα καὶ διαπορούμενος ἔρμαιον κρά-
τιστον καὶ μάλα τοι καίριον ἠγείται τὴν τοῦ Κελτικοῦ τοῦδε στρα-
τοῦ παρουσίαν. μεθ' ὧν κοινολογησάμενος ποιεῖται συνθήκας, εἰ
οὕτω συμμαχήσαντες ἐξελάσωσι τῶν Ῥωμαϊκῶν χωρῶν καὶ πό- 10
λεων τοὺς κατέχοντας Τοῦρκους, σφίσι μὲν ἐξεῖναι τὰ ἐκείνων
C λαμβάνειν πράγματα, τούτῳ δὲ τὰς πόλεις χρημάτων κενάς.
ὡς δὴ συνθήκας ἄσμενοι λίαν ἐκείνοι δεξάμενοι διαπεραιουῦνται
ξύν γε αὐτῷ βασιλεῖ τὸν Ἑλλησποντίαν πορθμόν. (A.) Ὡσπερ
γε μὴν ὕλη βαθεῖα πλεῖστον ἐνσκήψαν πῦρ τὰ μὲν ὡς καλάμην 15
ἐπινέμεται ῥᾶστα, τὰ δὲ διὰ γλωρότητα βραδέως μὲν, ἐπινέμε-
V. 53 ται δ' οὖν· οὕτω καὶ ὁ διπλοῦς οὗτος στρατὸς ἔκ τε Κελτῶν καὶ
Ῥωμαίων συγκροτηθεὶς φοβερὸς τοῖς πολεμίοις καὶ δυσκαρτέ-
D ρητος ἔδοξε διὰ βάρους ὀπλίσεως καὶ σώματος ῥώμην καὶ ψυ-
χῆς εὐτονίαν ἀπρόσμαχον. καὶ οἱ μὲν τῶν πολεμίων, ὡς ἂν εἰ- 20
ποι τις, κατεπατοῦντο καθάπερ χόρτος καὶ πηλός· οἱ δὲ ἀπεμά-
χοντο βοηθούμενοι ποτὲ μὲν ταῖς δυσχωραῖς τῶν τόπων, ποτὲ
δὲ τοῖς τῶν Ῥωμαίων τείχεσιν. ἀλλ' οὐκ ἦν ἐς τέλος οὐδ' αὐτοῖς
τὰ τῆς τύχης ἀήττητα· ἀλλ' οἱ μὲν ἐκόντες ὑπέκυπτον, οἱ δὲ
10. ἐξελάσωσι A. 16. μὲν add. A.

discerptum, ob graves superiorum Imperatorum culpas. Nam Turci in Oriente cum alia omnia longo iam tempore obtinebant, tum ipsam Nicaeam, celebrem illam urbem: praeterea ingens pecuniae inopia aulam ornatu suo spoliatam deformaverat, omni spe convenientium redituum interclusa: neque quicquam praeter extrema et funestissima mala expectabatur. Hunc igitur rerum statum intuenti et anxio Imperatori optatissimus fuit et valde opportunus Gallici exercitus adventus. Cum his habito colloquio paciscitur, si inita in hunc modum societate Turcos Romanis provinciis et urbibus expulissent, ut illorum opes acciperent, sibi vero urbes opum vacuas habere liceret. Qua conditione illi avidae accepta Hellespontum cum ipso Imperatore traiciunt. (IV.) Sicut autem ignis densae silvae iniectus alia tanquam stipulam celeriter, alia propter viriditatem tardius quidem, sed tamen absumit: sic geminus ille Romanorum Gallorumque exercitus terribilis hostibus ac toleratu difficilis visus est, tum ob armorum gravitatem, roburque corporum, tum ob constantiam animorum inexpugnabilem. Proinde hostium alii veluti gramen et lutum (ut ita dicam) conculcabantur: alii repugnabant, modo angustiis locorum, modo Romanarum urbium moenibus defensi: sed ne istorum quidem fortuna prorsus invicta fuit, quin alii

βία ἠλίσκοντο, οἱ δὲ φυγάδες καὶ δραπέται ἐγίνοντο. καὶ τούτω
 τῷ τρόπῳ πᾶσαν τὴν τε ἐντὸς Ἄλνυος ἐξεκάθησαν Ἀσίαν καὶ ὅση
 Μαιάνδρω καὶ Παμφυλία ὀρίζεται· καὶ ἐπὶ τούτοις τὰ συμπερω-
 νημένα τῶν ἐλευθερωθεῖσῶν πόλεων εἰληφότες χρήματα τὴν αὐ-
 5 τοῖς προκειμένην ὄδον αὐθις ὁδόν· καὶ ἦν ἤδη σφίσι φροντὶς E
 οὐ μικροῦ τινος ἀγῶνος μεστὴ διαβᾶσι τὰ μεταξὺ Παμφυλίας
 καὶ Κιλικίας ὄρη πρὸς Κιλικίας τε καὶ Σύρους καὶ Φοίνικας, εἰ
 μὴ συγχωροῖεν τὴν πάροδον, αἴρεσθαι πόλεμον. ἀλλὰ πρῶτοι F
 μὲν Κιλικεῖς αὐτίκα τὴν πρώτην ὀρθώδησαντες ὕψιν τὰ βέλτιστα
 10 περὶ σφῶν αὐτῶν ἐβουλεύσαντο καὶ ὡς διὰ φιλίας τῆς ἑαυτῶν
 ἔδοσαν διαβαίνειν ἀγοράν τε παρεῖχον καὶ τοὺς προπέμψοντας
 ὀδηγοὺς καὶ πᾶν ὅ,τι φίλον ἔχουσαν ἐς τὴν αὐτῶν ἐχρήσαντο ξε-
 νίαν. Κιλικεῖς μὲν οὖν οὕτω ῥαδίως ἐς ξυμβάσεις ξυνήεσαν τοῖς
 ἐσπερίοις τούτοις Γαλάταις καὶ Κελτοῖς, οὐ μόνον τὸ πλῆθος αὐ-
 15 τῶν καὶ τὴν ῥώμην δείσαντες, ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ σεβάσματος ἔγγιστα P. 63
 ταῦτόν τε καὶ οὐ πάνυ τοι ἠλλοτριωμένον αἰδεσθέντες. (E.) Ἐπεὶ
 δὲ καὶ ἐς Συρίαν καὶ Φοινίκην εἰσβάλλειν ἤδη καιρὸς ἦν αὐτοῖς,
 οὐχ ὁμοία τὰ ἐκεῖ τοῖς ὀπισθεν ἀπηντήκει. Ἀραβες γὰρ ὄντες οἱ
 ταύτην κατέχοντες, γένος ἀλλόφυλον καὶ ὑπερηφανίας μεστόν,
 20 πράγματα παρέσχον αὐτοῖς· μᾶλλον δὲ οὐκ αὐτοῖς, ἀλλ' ἑαυτοῖς.
 ὄπλα γὰρ ἀρόμενοι τὴν πάροδον διεκώλνον ἕφεσιν τῆς σφῶν αὐ-
 τῶν ἀξίας λογισάμενοι, εἰ τὴν αὐτῶν αἵματος καὶ νεκρῶν χωρὶς B
 διέλθοι γένος ἔκφυλον καὶ πάνυ τοι ὑπερόριον τῆς αὐτῶν γῆς. ὄφεν

12. φίλιον A. 22. αἵμ. χωρ. καὶ νεκ. A.

ditionem facerent, alii vi subigerentur, alii exules et fugitivi abirent. Hoc modo omnem Asiam quae est intra Alym, item quae Maeandro Pamphyliaque terminatur, repurgarunt, promissisque assertarum urbium opibus acceptis coeptum iter prosecuti sunt. Ac dehinc cura ipsis fuit non parum anxia, ut superatis iis montibus, qui sunt inter Pamphyliam et Ciliciam, adversus Cilices, Syros et Phoenices, si transitus sibi ab iis non daretur, bellum susciperent. Verum primi Cilices ipso statim conspectu illorum ter-
 riti, rectissime sibi consuluerunt, eosque per suos fines tanquam amicos transmiserunt, atque etiam fora ipsis nundinaria praebuerunt, et viae duces dederunt, omniaque amicitiae et hospitalitatis officia praestiterunt. Porro Cilices adeo prompte cum occidentalibus istis Galatis et Celtis trans-
 egerunt, non multitudinem tantum et robur eorum veriti, sed religionis quoque ad suam proxime accedentis parumque abhorrentis verecundia ad-
 ducti. (V.) Cum autem iam eis in Syriam et Phoeniciam invadendi tempus afforet, non eadem illic quae in relictis retro provinciis evenerunt. Nam qui eam regionem incolebant cum Arabes essent, natio genere diversa, ead-
 emque superbissima, negotium illis fecerunt: immo non illis, sed sibi ipsis. Nempe arreptis armis transitu eos prohibuerunt: existimationem suam im-
 minutum iri rati, si terram eorum gens peregrina et remotissima sine san-
 guine et caedibus penetraret. Unde Galli commeatu exclusi penuriaque

A. C.
1259
ad
1282
Imp. Mich.
Palaeologi.

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

σιτίων οἱ Κελτοὶ ἀποκεκλεισμένοι καὶ σπάνει πιεζόμενοι τῶν ἄλ-
λων ὅσα ἐς ἀπαραίτητον χοῆσιν ἐτύγχανον τοῖς τε ὑποζυγίοις καὶ
αὐτοῖς, ὅπλοις καὶ διαμάχαις ἔδοξε τὴν τῶν ὄλων ἐπιτρέψαι κρι-
σιν. ἐντεῦθεν πόλεμοι συνεχεῖς ἀνεβόηγυντο καὶ χύσεις αἱμάτων
C Ἀραβικῶν κατὰ τῆς θρησαμένης ἔρθεον νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν 5
καὶ πόλεων ἐγίνοντο ἀνδραποδισμοὶ, ἐπικρατεστέρας ὁσημέραι τῆς
τῶν Κελτῶν γινομένης ἰσχύος. καὶ ἵνα τὰν μέσῳ συντέμω, πᾶν
ὅ,τι κρᾶτιστον ἦν τοῦ τῶν Ἀράβων ὀπλιτικοῦ, τὸ μὲν αἵματι καὶ
κόνει δόντες, τὸ δ' ὡς ποθόωτάτω διώξαντες, δούλοις ἀόπλοις
ἀπασιν ἐχρήσαντο, τοῦ λοιποῦ τὴν οἴκησιν αὐτόφι πεποιηκότες. 10
D τήθησαν· κάκει τὸν ἐξῆς αἰῶνα διαμένειν ἐγνώκεσαν, ἔλεγχος πό-
σης κατηγορίας αὐτοῖς ἐαυτοῖς καταστάντες. ἔργον γὰρ αὐτοῖς καὶ
σκοπὸς τῆς οἰκοθεν ἐκδημίας ὑπῆρχεν, ἐς Παλαιστίνην εἰ δυνη-
θεῖεν ἐλθεῖν καὶ τοὺς τὸν σωτήριον κατέχοντας τάφον ἀσεβεῖς ἢ 15
τελέως ἐκείθεν ἐξελάσαι, ἢ τὸ ἐαυτῶν ἐκεῖσε κενώσαντας αἷμα
σωτηρίαν ψυχῆς ἀνταλλάξασθαι. καὶ τοιοῦτος ἦν ὁ τῆς πατρί-
δος ὑπεροχίους αὐτοὺς ποιησάμενος ἔρωσ, θεῖος ὡς ἀληθῶς καὶ
E ὕμνούμενος τοῖς ἀκούουσιν· ἀλλ' ὁ τῆς Φοινίκης καὶ Συρίας
V. 54 ἔρωσ τὸν θεῖον ἐκείνον ἀκλεῶς ἐξέκρουσεν ἔρωτα ὑπὸ πλούτου 20
βαρυνθεῖσι καὶ οἷον εἰπεῖν μεθυσθεῖσι κριταῖς ἐντυχῶν παρ' ἐλ-
πίδα. (ξ'). Ἀλλ' ἐπαντιέον ὄθεν εἰς τὸν περὶ Κελτογαλατῶν
τουτωνὶ παρετρόπημεν λόγον. οἱ γὰρ κατ' Αἴγυπτον Ἀραβες
πλείστην προσειληφότες δύναμιν διὰ τοῦ Σκυθικοῦ στρατεύμα-
5. Ἀραβικῶν A., Ἀράβικῶν W. 19. καὶ add. A. 21. βαρη-
θεῖσι A.

laborantes eorum quibus nec ipsi, nec iumenta carere ullo modo poterant, armis de summa rerum decertandum esse statuerunt. Hinc pugnae continentes, et nocturnae diurnaeque caedes Arabum, suo sanguine altricem terram perfundentium; item urbium excidia, Gallorum viribus in dies invalescentibus. Ac ut ea quae intercesserunt paucis comprehendam, bellicosissimis Arabibus partim caesis et prostratis, partim longissime fugatis, reliquos pro inermibus mancipiis tractarunt: ac postea iis in locis consederunt. Viris enim victis, locorum amoenitate victi sunt; atque ibi reliquum aetatis exigere decreverunt. Quo facto ipsi sese manifesti criminis reos peregerunt. Munus enim atque institutum perfectionis eorum fuerat Palaestinam, si possent, occupare: et impios, qui salutarem Sepulchrum tenebant, aut funditus inde exterminare, aut suoapte sanguine illic profuso animarum salutem redimere. Cum autem talis amor eos patria extorres egisset, plane divinus et laude dignissimus: eum tamen divinum amorem Phoeniciae et Syriae amor turpiter evicit. Nempe divitiis onerati et ut ita dicam ebrii, aliter ac speraverant iudicarunt. (VI.) Sed omissis Celtae galatis ad institutae historiae seriem redeundum. Nam Aegyptii Arabes, Scythiis (ut diximus) copiis aucta maiorem in modum potentia extra

τος ἐκείνου, καθάπερ ἔφθημεν εἰρηκότες, πλεῖστον ὅσον μάλα ἐξῆν
 τοὺς οἰκείους παρῆδραμον ὄρους· πρὸς μὲν ἐσπέραν Λιβύας καὶ
 ὅσα Μαυρουσίων ἔθνη δουλωσάμενοι· πρὸς δ' ἀνατέλλοντα
 ἥλιον ἔνθεν μὲν Ἀραβίαν εὐδαίμονα πᾶσαν ὅσην τά τε ἄκρα
 5 τῶν Ἰνδικῶν ὀρίζε θαλασσῶν καὶ ἐκατέρωθεν ὅ,τε Περσικὸς καὶ F
 ὁ Ἀραβικὸς τειχίζουσι κόλποι· ἔνθεν δὲ τὴν τε Κοίλην Συρίαν
 καὶ τὴν Φοινίκην πᾶσαν, ὅσην ὁ ποταμὸς Ὀρόντης ἔνδον ποιεῖ-
 ται, τοὺς τῶν Κελτογαλατῶν ἐκείνων ἐκτόνους τοὺς μὲν ἐκεῖθεν P. 64
 ἀποβήσαντες, τοὺς δ' ἐς ὄλεθρον, οἷον πολέμιος ὑποτίθεται νό-
 10 μος, ὀλίγου παραπέμψαντες χρόνου.

ἦ. Εἶεν. ὁ μὲντοι Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης Γερμα- B
 νὸς ἀκούων ἑαυτὸν ὑπὸ τοῦ πλήθους ὑβρίζομενον σὺν πλείστη
 τῇ ἀκοσμίᾳ, ἅτε Ἀρσενίου ζῶντος ἔτι τοῦ γνησίου πατριάρχου
 αὐτὸς τὸν ἐκείνου κατέχων θρόνον, παραχωρεῖ τοῖς βουλομένοις
 15 αὐτόν· αὐτὸς δ' ἡσυχάσων ἀπῆει. καὶ μετὰ τοῦτον Ἰωσήφ τὸν
 πατριαρχικὸν διαδέχεται θρόνον, πολὺς μὲν ἀνὴρ καὶ ἀσκήσει
 μακροῦ καὶ ἀπράγμονι βίῳ κατὰ τὸ Γαλλήσιον ὄρος συνεζηκῶς·
 σοφίας δ' Ἑλληνικῆς παντάπασιν ἀμέτοχος ὢν καὶ λίαν τὸν τρό- C
 πον ἀπλοῦς. τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων καὶ ἐμ-
 20 πειριῶν ἄμικτα ἦθθη. τούτῳ πνευματικῶς ὠμίλει καὶ τοὺς λογι-
 σμοὺς ἐξηγόρευεν ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ. διὸ καὶ πρῶτως τὴν ἱεράν
 ἐκτετελεκότι μυσταγωγίαν ζύν γε τοῖς ἄλλοις ἀρχιερεῦσι προσελ-
 θὼν πίπτει προηγῆς ἐπὶ τῶν προθύρων τοῦ ἱεροῦ βήματος, διαθ-
 ρήθην ἐπὶ δυσὶν ἀμαρτήμασιν ἐγκαλῶν ἑαυτῷ, τῷ τε τῆς ἐπιου-

9. ἀποσοβήσαντες A., ἀποβήσαντες W. 18. ὢν om. A.

suos fines quam longissime excurrerunt; versus Occidentem Libycis et
 Mauritanis gentibus domitis: ad solis vero ortum tota felici Arabia, quam
 et Indici maris ora terminat, et utrinque sinus Persicus et Arabicus inclu-
 dunt: item Coelesyria et Phoenicia universa, quam fluvius Orontes continet,
 Celtogalatarum illorum posteris partim inde pulsus, partim, ut ius belli
 est, brevi tempore interfectis.

8. Caeterum patriarcha Constantinopolitanus Germanus cum sibi vul-
 gus per summam petulantiam insultare audivisset, quippe qui Arsenii legi-
 timi patriarchae adhuc superstitis sedem occuparet: ea cuius alii relicta,
 in Monasterium secessit. Huic in patriarchatum succedit Iosephus, vir can-
 titie venerandus, qui longo tempore in monte Gallesio vitam austeram et
 negotiorum expertem egerat, Graecarum litterarum plane rudis, et ingenio
 valde simplici. Nam eiusmodi sunt ii mores, qui a civilibus negotiis et a
 rerum usu abfuerunt. Huius spirituali consuetudine utebatur, et delictor-
 um confessionem ei edebat Imperator Michaël. Ad hunc itaque post
 sacram mystagogiam ab ipso primum cum caeteris pontificibus celebratam
 accedit, et in vestibulo sacri bematris prostratus, semet ipsum diserte accu-

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
- κίας φημι καὶ τῷ τῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως τυφλώσεως. καὶ ἐπὶ τούτοις αἰτεῖται συγχώρησιν. πρῶτος μὲν οὖν ὁ πατριάρχης ἐπιστὰς αὐτῷ κειμένῳ συγχωρήσεως ἔγγραφόν τινα διεξῆμι λόγον· καὶ μετ' αὐτὸν ἕκαστος τῶν ἀρχιερέων κατὰ τὴν ἐκάστῳ
- D προσήκουσαν τάξιν διαδεχόμενος ἀνέγνωσαν ἅπαντες ἐφεξῆς ἐπ' 5 αὐτοῦ τὸν εἰρημένον τῆς συγχωρήσεως λόγον. καὶ οὕτως ἀπῆι χαίρων ὁ βασιλεὺς ὁμοῦ τῇ τοιαύτῃ συγχωρήσει καὶ θεὸν αὐτὸν Εὐμένῃ καὶ Ἰλεων αὐτῷ καταστῆναι οἰόμενος. (B.) Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐπεσκότησεν ἡ σελήνη τὸν ἥλιον, ἄρτι τὴν τῶν διδύμων τετάρτην παραλλάττοντα μοῖραν, περὶ ὥραν πρὸ μεσημ- 10
- A. C. 1267 βρίας τρίτην τῆς εἰκοστῆς πέμπτης ἡμέρας τοῦ μαΐου, τοῦ ψυοῦ ἔτους. ἦν μὲν οὖν ἡ πᾶσα ἐκλείψις δακτύλων ἔγγιστα δυοκαίδεκα. τοσοῦτον δὲ κατὰ τὸν μέσον τῆς ἐκλείψεως χρόνον ἐγεγόνει τὸ σκότος περὶ τὴν γῆν, ὡς καὶ πολλοὺς τῶν ἀστέρων φανῆναι. ἐδήλον μέντοι τὰς μεγίστας καὶ παλαιναιοτάτας συμφορὰς τῶν 15
- V. 55 Ῥωμαίων, ἃς ὑπὸ τῶν Τούρκων ὑφίστασθαι ἔμελλον. οὐ γὰρ
- P. 65 ἔληξεν ἡ τοῦ γένους κάκωσις ἐκεῖθεν ἀρξάμενη καὶ συχνῶς ἐπὶ μεῖζον ἀεὶ καταβραχὺ κορυφουμένη. ὅτι δὲ δήλωσιν ἐπιγείων παθῶν τὰ τῶν οὐρανίων φωστήρων τοιαῦτα συμπτώματα προαναφωνοῦσιν, ἀμφιβάλλειν οἶμαι τῶν πάντων οὐδένα, πλὴν εἰ μὴ 20 ὅστις περιττὸς ἐπεφύκει μάτην ἐρῖζειν. εἰ δὲ τοῦτον λόγοις πείθειν πειροῦτό τις, ὃν πείθειν οὐ δύναται τὰ ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς οἰκουμένης κατ' ἄλλους ἄλλοτε χρόνους γινόμενα πράγματα, μάταιος ἂν εἴη καὶ πάνυ τοι φορτικὸς σύνεσιν ἐντιθέσθαι τοῖς πάνυ
- B σκληροῖς ἐγχειρῶν. ὃ γὰρ ἐν ἐνὸς ἀνθρώπου σώματι, τοῦτο καὶ 25

3. διέξεισι A.

sat de duobus peccatis, de periurio scilicet et de excaecato Imperatoris filio. Tum absolutionem petit. Primus igitur patriarcha ei iacenti astans scriptam quandam absolutionis formulam recitavit: ac post eum singuli pontifices suo quisque ordine, eandem perlegerunt. Ita laetus discedit Imperator, tam ob illam absolutionem, quam quod Deum etiam sibi placatum et reconciliatum existimabat. (H.) Sub hoc tempus luna solem obscuravit, cum is quartam Geminorum partem praeteriret, sub horam ante meridiem tertiam, xxv. die Maii, anni vi. m. dcc. lxxv. Fuit tota eclipsis digitorum sive punctorum fere XII. Tantaе autem sub medium tempus illius eclipseos tenebrae circa terram extiterunt, ut multae stellae apparerent. Ea nimirum maximas et funestissimas Romanorum calamitates portendebat a Turcis imminentes. Populi enim afflictio ab eo tempore non destitit, et subinde paulatim in maius aucta est. Terrena autem mala huiusmodi coelestium luminum affectionibus praesignificari, extra controversiam esse puto: nisi forte quispiam rixis inanibus delectetur. Quem porro ea quae in theatro universitatis huius aliis atque aliis temporibus eveniunt, convincere non possunt, eum si quis conetur verbis convincere, stultus sit et plane ineptus, qui indociles velit erudire. Quod enim in hominis unius corpore fit, idem etiam

τῷ τοῦ κόσμου σώματι παντὶ γίγνεται ἄν. ἐν γὰρ ὁ κόσμος σῶμα
 συμφύες, ἐκ μερῶν καὶ μελῶν ὡς ὁ ἄνθρωπος φάναι συγκείμε-
 νος· καὶ ὡσπερ ἐνταῦθα τῆς κεφαλῆς ἢ τοῦ τραχήλου τὸ πάθος
 ἐνεργεστέραν πρὸς τὴν κνήμην καὶ τὸν ἀστράγαλον τὴν κάκωσιν
 5 ἐξετόξευσεν, οὕτω καὶ τῷ τοῦ κόσμου σώματι τὰ τῶν οὐρανίων
 φωστήρων παθήματα κινούμενα πρὸς τὴν γῆν ἀπερείδονται
 καὶ ενταῦθα δημοσιεύουσι τὴν ἐνέργειαν. (Γ.) Συχνὸς ἐπὶ τού- C
 τοις ἐξόρη χρόνος καὶ ἄγεται ὁ βασιλεὺς τῷ νύμφῃ Ἀνδρονίκῳ γυ-
 ναῖκα Ἄνναν τὴν ἐκ Παιόνων καὶ ἅμα τῷ βασιλικῷ καταστέφει
 10 συμβόλῳ. εἶτα αὐτὸς μὲν Ἀνδρόνικος ὕμνουσι τῷ πατρὶ, πρῶτον
 μὲν σέβειν τὴν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν ὁρθῶς καὶ τὰ ταύτης προνό-
 μια περιέπειν καθ' ἅπαντα τρόπον καὶ ἀλώβητα συντηρεῖν· δεύ-
 τερον δὲ, τὴν αὐτοῦ δὴ τοῦ πατρὸς ζωὴν καὶ βασιλείαν διαφυ-
 λάττειν ὅση δύναμις ἀνεπιβούλευτον μέχρι τελευτῆς αὐτῆς. καὶ D
 15 ἐπὶ τούτοις ἅπαν τὸ Ῥωμαίων ὕμνε γενὸς τῷ νέῳ βασιλεῖ Ἀν-
 δρονίκῳ τὰ εἰθισμένα τοῖς βασιλεῦσιν. ὁ γε μὴν πατριάρχης καὶ
 πᾶν τὸ τῆς ἐκκλησίας ἄθροισμα γράμμασι τοὺς ἑαυτῶν ἐγκαρά-
 ξαντες ὄρκους τοῖς ἱεροῖς ἐντεθεῖκασιν κώδιξιν, ἀνεπιβούλευτον
 αὐτῷ διατηρήσειν τὴν βασιλείαν ὁμολογοῦντες, αὐτοῖ τε καὶ οἱ
 20 ἐφεξῆς τὰ τῆς ἐκκλησίας διαδεχόμενοι. ἐπέτρεψε δ' αὐτῷ ὁ πα-
 τὴρ καὶ δι' ἐρυθρῶν ὑπογράφειν γραμμάτων προστάγματα, οὐ
 μέντοι μῆνα καὶ ἵνδικτον, ἀλλὰ, Ἀνδρόνικος Χριστοῦ χάριτι βα-
 σιλεὺς Ῥωμαίων.

9'. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐξ ἀνθρώπων ἐγεγόνει καὶ Μι- P. 66
 V. 56

4. ἐνεργεστέραν A. 14. αὐτῆς om. A.

in corpore huius universi contingit. Unum quippe mundus corpus est co-
 haerens, ex partibus et membris compositus itidem ut homo. Quemadmo-
 dum autem in homine capitis aut colli affectio dolorem acriorem ad tibias
 aut ad talos ei aculatur: sic etiam in mundi corpore excitatae coelestium
 luminum affectiones terris se imprimunt et vim suam illic exerunt. (III) Post
 haec longo tempore elapso Imperator Andronico filio uxorem dat Annam
 Paeoniam, simulque insignibus Imperii ornat. Tum ipse quidem Androni-
 cus patri iurat; primum, se Dei Ecclesiam rite veneraturum, eiusque pri-
 vilegia modis omnibus procuraturum, et inviolata conservaturum esse:
 deinde se vitam et Imperium patris sui ab insidiis tutum pro virili praesti-
 turum esse usque ad ipsam mortem. His peractis omnis Romanus populus
 solenne iusiurandum iuniori Imperatori Andronico dedit. Patriarcha vero
 et collegium omne sacerdotum iusiurandum suum literis consignatum in sa-
 cros codices retulerunt; profitendo se, et eos qui deinceps in administra-
 tionem Ecclesiae successuri sibi essent, Imperium eius ab omni fraude tu-
 tum servaturos. Pater autem ei permisit edictis subscribere rubris literis,
 caeterum sine mense et indictione: sed, Andronicus Christi gratia Impera-
 tor Romanorum.

9. Hoc statu rerum e vivis excessit Michaël Despotes, Epiri et Thes-

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

χαὴλ ὁ δεσπότης, ὁ τῆς Ἠπειροῦ καὶ Θετταλίας ἀρχηγός, καὶ
 παῖδας καταλιπὼν ἓνα μὲν νόθον, Ἰωάννην ὄνομα, γνησίους
 δὲ τρεῖς, ὧν καθ' ἡλικίαν πρωτεύων ὑπῆρχεν ὁ ἐπ' ἀδελφιδῆ
 γαμβρὸς τοῦ βασιλέως Νικηφόρος ὁ δεσπότης· ὑφ' ᾧ κηδεμόνι
 καὶ ἐπιτρόπῳ κατέλιπεν ὁ πατὴρ ὡς ἀτελεστέρους τὴν ἡλικίαν 5
 καὶ ἄζυγας ἔτι τοὺς δύο ἑτέρους υἱέας Μιχαὴλ καὶ Ἰωάννην.
 Βσχίζει μέντοι καὶ τὴν ὅλην αὐτοῦ ἐπικρατίαν εἰς δύο μερίδας,
 ὧν τὴν μὲν μίαν, ἣ δὴ καὶ παλαιὰ ὀνομάζεται Ἠπειρος, ἀφίησι
 Νικηφόρῳ τῷ δεσπότη. περιέχει δὲ αὕτη Θεσπρωτοὺς καὶ
 Ἀκαρνανὰς καὶ Δόλοπας, καὶ πρὸς τούτοις Κερκυραίους καὶ 10
 Κεφαλλῆνας καὶ Ἰθακησίους· ὁρίζεται δὲ πρὸς μὲν δύσεως Ἀδρια-
 τικῷ τε καὶ Ἰονίῳ πελάγει, πρὸς δ' ἄρκτων ὄρεσιν ὑψηλοῖς τῷ
 τε Πύδνῳ καὶ τοῖς Ἀκροκεραυνίοις ὀνομαζομένοις, ἐκ δ' ἀνα-
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995

11. Κεφαλλῆνας A., Κεφαλλῆνας W. 14. τῆ τε A. 15. Κε-
 φαλληνία A., Κεφαληνία W. 17. τε add. A. Ὄζώλας A.
 23. ἐννοοῦντες A., νοοῦντες W.

saliae Princeps, relictis liberis, in quibus unus nothus, nomine Ioannes; legitimi vero tres. Horum natu maximus fuit Nicephorus Despotas, qui Imperatoris neptem ex sorore in matrimonio habebat: cuius curae ac tutelae reliquos duos natu minores Filios Michaëlem et Ioannem adhuc coelibes pater commisit; divisitque omnem suam ditionem in duas partes: quarum unam, quae vetus appellatur Epirus, Nicephoro Despotae reliquit. Continet autem Thesprotos, Acarnanes, Dolopes, praetereaque Corcyraeos, Cephallenios et Ithacenses: terminatur ab occasu Adriatico et Ionio mari: versus Septentrionem altis montibus Pydno et Acrocerauniis: ab ortu Acheloo flumine: a meridie insulis Corcyra et Cephallenia. Alteram partem Ioanni notho filio reliquit: quae et ipsa continet Pelasgos, Phthiotas, Thessalos, Locros Ozolas: ac versus Septentrionem Olympum montem habet: ad meridiem Parnassum; utrumque altissimum et nubibus vicinum. Caeterum duo statim, Michaël et Ioannes, Nicephori fratris tutelam et curationem aegre ferentes, et alioqui rati habituram eam non bonum ipsis exitum, ad Imperatorem profugiunt. (II.) Nothus autem Ioannes, effraeni impetu et vafro ingenio vir,

σύνεσιν, οὐκ ἠρέμει τοῖς οἰκείοις ἀρχοῦμενος, καὶ ταῦτα τὸ σε-
 βαστοκράτορος ἀξίωμα παρὰ τοῦ βασιλέως πρότριτα εἰληφώς·
 ἀλλὰ συχνὰ παρασπονδῶν τὴν Ῥωμαίων ἐδέηον γῆν· ὡς ἀγα-
 νακτῆσαντα ἤδη τὸν βασιλέα πέμψαι τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν Ἰωάν-
 5 νην τὸν δεσπότην κατ' ἐκείνον, πολλὰς πολλαχόθεν ἀθροισμέ-
 νας τὰς Ῥωμαίων δυνάμεις ἐπεσθαι τούτῳ κελεύσαντα. ὅς καὶ
 συναγαγὼν, ἕση δὴ παροῦσα ἐτύγχανε δύναμις, ἕκ τε Παφλα-
 γόνων ἰππέων ἠθροισμένη καὶ Βιθυνῶν, συγκαταλέξας δὲ καὶ
 τὰ Κομάνων καὶ Τουρκοπούλων τάγματα, ἀπῆει τὰς πεζικὰς
 10 αὐτὸς στρατολογῶν δυνάμεις ἕκ τε Θράκης καὶ Μακεδονίας. ὁ
 μέντοι σεβαστοκράτωρ ἀκούων τὴν τῶν Ῥωμαϊκῶν δυνάμεων ἔφο-
 δον βέλεσι λογισμῶν ἐδαπάνη τὴν ψυχὴν, ἄπορα πανταχόθεν B
 ὄρων τὰ ἑαυτοῦ καὶ οὐκ ἀξιόμαχα πρὸς τοσαύτην παρασκευὴν V. 57
 ἀντιπάλων δυνάμεων. ὕθεν ἐπεὶ τό γε ὑποπεπτωκότι χρήσασθαι
 15 σχήματι καὶ συγγνώμῃ τῶν ἡμαρτημένων ζητεῖν οὐτ' εὐοδον
 ἔώρα οὔτε μὴν ἀνύσιμον διὰ τὸ πολλάκις σπείσασθαι μὲν,
 οὐκ ἐμμεῖναι δ' ἐπὶ μακρὸν ταῖς ὁμολογίαις τῶν σπονδῶν, ὁ δὲ
 ἄλλην ἐβάδισε γνώμην. ὀχυρώσας γὰρ καθ' ὅσον ἔξῃν καὶ ἀ- C
 σφαλισάμενος τὰ ἑαυτοῦ φρούρια περιήει σὺν γε τοῖς ἑαυτοῦ
 20 στρατεύμασι πῶρόθεν περισκοπῶν τὰ ὑπὸ τῶν πολεμίων γινόμε-
 να, ἴσως ἐλπίζων λόχοις τισὶ καὶ αἰφνιδίοις ἐπιδρομαῖς ταράτ-
 τειν καὶ ἀκρωτηριάζειν τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον. ἀλλ' ἄριστα
 τούτους ὄρων πεφραγμένους καὶ οὐκ ἔξω τῆς νομιζομένης ἐμπει-
 ρίας τὰς ἐκδρομὰς ποιουμένους προαπεγνώκει τὴν πείραν καὶ
 7. δὴ παρ.] τε παρ. A. 17. μακρὸν A., μακροῦ W. 21. αἰ-
 φνιδίοις A., αἰφνιδίαις W.

suis contentus quiescere non poterat, quamvis nuper admodum Sebastocratoris honorem ab Imperatore consecutus: sed ruptis crebro foederibus, Romanas provincias populabatur: ut indignatus Imperator contra illum mitteret fratrem suum Ioannem Despotam, magnis Romanorum copiis undecunque collectis, et eum sequi iussis. Is igitur coacto exercitu, quantum aderat ex Paphlagonibus et Bithynis equitibus conflatus, adiunctis etiam Comanorum et Turcopulorum turmis, pedestres copias ex Thracia et Macedonia ipse delecturus abiit. At Sebastocrator, audito Romanarum virium adventu, cum se ab omni parte destitutum et tanto exercitui imparem esse cerneret, gravissimis curis aestuabat. Nam supplicis habitu accedere et delictorum veniam petere, neque expeditum, neque etiam efficax esse iudicabat: quod multoties foedera pepigisset, et pactis nunquam diu stetisset. Itaque aliam viam ingressus, firmatis quantum poterat et munitis suis castellis, cum suis exercitibus circumibat, eminus circumspiciens quid ab hostibus ageretur: forsitan et spe concepta, insidiis et subitis incursionibus se Romana castra turbaturum et aliqua parte afflicturum. Sed cum omnia optime munita, et disciplinam militarem a Romanis obser-vari cerneret: illo conatu desperato, sursum deorsumque ambulans, sum-

- A. M. 6768 ad 6791 Imp. Mich. Palaeologi. διῶν ἄνω καὶ κάτω ἐδεῖε περὶ τῶν ὅλων. (Γ.) Ὁ μὲν οὖν σεβαστοκράτωρ Ἰωάννης ἐν τοσοῦτοις ὑπῆρχε φοβύβοις καὶ φόβοις. τάχα δ' ἂν καὶ πέρας ἐλάμβανεν αὐτῷ τὸ ζῆν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, καὶ ἡ ὑπ' αὐτὸν ἐπαρχία τότε ἂν ὑπὸ βασιλεῖ ἐγγίνετο, εἰ μὴ μεγάλη τις ἀταξία τε καὶ πλημμύλεια τῶν στρατευομένων τοῖς ἡμετέροις ἀλλογενῶν ἔσφηλε παρ' ἐλίδα καὶ λίαν αἰσχροῦς τὰ Ῥωμαίων ἀνέτρεψε πράγματα. εἰσβαλόντων γὰρ τῶν Ῥωμαίων ἐς τὴν ἐκείνου καὶ μηδενὸς ἀνθισταμένου ῥαδίως ὑποποιουμένων ἅπαντα, οὐδὲν ὑμέες οἱ στρατευόμενοι Κόμανοι ἔπραττον, ἀλλὰ πάντας νεῶς καὶ ἄσκη-10 τήρια πάντα ἐσύλων καὶ ἀδεῶς ἐνεπίμπρασαν καὶ σεμνὰς παρθένους ἠνδραποδιζόντο καὶ ὡς ἀνιέροις ἐχρῶντο τοῖς ἱεροῖς, τοῖς τε ἄλλοις καὶ πρὸς γε ἔτι ἀντὶ τραπεζῶν ταῖς ἱεραῖς εἰκόσι. καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; πάντ' ἔδρων ἀδεῶς, ὅσα χρεῶν ἀσεβέσιν ἀνδράσι. διὰ τοι τοῦτο καὶ οὐ καλῶς οὐδ' ὁμολόγως 15
- F ταις ἀρχαῖς τὸ τέλος ἀπήλλαξε τοῦ πολέμου. δηλώσει δὲ προῖων
- A. C. 1271 ὁ λόγος. (Δ.) Ἐπεὶ γὰρ ἦκεν ἄγων τὴν στρατιὰν ὁ Δεσπότης Ἰωάννης, τὰ μὲν τῶν πολυχρίων αὐτίκα ὑπέκλυτον· τὰ δὲ ταῖς τῶν τόπων ὀχυρότησι θαρρόοντα ἀνθίσταντο μέχρι τινός· ἔπειτα καὶ ταῦτα ὑπέκλυτον, ἀντέχειν εἰς τέλος ἥμιστα δυνάμενα 20 πρὸς τὰς βιαίας τῶν πολεμικῶν μηχανημάτων ἐπιφοράς. ὁ γε
- P. 68 μὴν Σεβαστοκράτωρ ἀπογνοὺς πανταχόθεν εἰς ὀχυρώτατον καταφεύγει φρούριον τὸ τῶν Νέων Πατρῶν ἐπικεκλημένον. ἔνθα δὴ καὶ κυκλοῦσιν αὐτὸν οἱ πολέμοι καὶ συχνόν τινα χρόνον πολιορκοῦσι περικαθήμενοι. τὸ μέντοι φρούριον ἐκεῖνο τῶν Νέων 25

mae rerum metuebat. (III.) Igitur Ioannes Sebastocrator in tanto angore et metu versabatur. Ac fortasse eo tempore vivere desiisset, illiusque ditio ab Imperatore occupata esset, nisi exterorum commilitonum immodestia et nimia licentia rem Romanam praeter spem labefactasset, et foedissime pervertisset. Nam cum Romani impressionem in illius fines fecissent, et resistente nemine omnia facile subigerent, Comani cum iis militantes nihil frugi faciebant, sed omnia fana, omnia monasteria spoliabant, et impune cremabant, et venerabiles virgines captivas abducebant, ac sacris ut profanis abutebantur cum aliis rebus, tum sacrosanctis imaginibus, quas pro mensis habebant. Et quid multis est opus? sine ullo metu faciebant omnia, quae impiorum hominum consuetudo fert. Quamobrem belli exitus non bonus, nec principiis consentaneus fuit: ut progressu orationis ostendetur. (IV.) Nam cum Ioannes Despotes exercitum secum adducens advenisset, oppidula partim statim deditionem faciebant: partim situ locorum freta aliquamdiu resistebant; mox bellicarum machinarum violentis ictibus ad extremum sustinendis imparia, ipsa etiam sese submittebant. Quare Sebastocrator Ioannes, rebus omni ex parte desperatis novas Patras (id munitissimo castello nomen est) se recepit: ubi eum hostes circumcludunt et longo tempore circumsessum oppugnant. Id castellum in edito monte situm bellicas

Πατρῶν ἐφ' ὑψηλοῦ τοῦ ὕρους ἰδρυμένον ῥᾶστα μὲν τῶν πολε- A. C.
 μικῶν κατεφρόνει μηχανημάτων· διὰ δὲ τὸν ἔνδον ἀποκλεισθέν- 1259
 τα πολυάνθρωπον ὄχλον ἀπορίαν ἐδεδίει τῶν ἀναγκαίων. διὸ ad
 καὶ ἀμηχανία παντοδαπῇ τὴν ψυχὴν ὁ Σεβαστοκράτωρ ἐμερίζετο 1282
 5 καὶ ἄνω καὶ κάτω τὸν λογισμὸν περιέστρεφε, τῶν περιούσταμένων B
 δεινῶν λύσιν ζητῶν. ὁπρὲ δὲ μετὰ πολλὰς στροφὰς λογισμῶν εἰς
 ἔννοιαν ἐληλύθει ξένην καὶ δαιμονίαν ὡς ἀληθῶς· ἦν ὡσπερ ἱεράν
 τινα καὶ ἀπόρητον ἐταμίευσεν ἐν ἑαυτῷ, οὐδενὶ κοινωσάμενος
 τῶν ἀπάντων, πλὴν ἢ μόνῳ τῷ τοῦ ἕστεος φύλακι. τὸ γὰρ εἰς
 10 πλείους μιᾶς ἀκοῆς διασπαρὲν μυστήριον πολύχουν ἀνίσχει γεώρ-
 γιον καὶ τὴν ἐπωνυμίαν οὐκ ἔτι μυστήριον ἐστίν, ἀλλὰ διαπρύ- C
 σιος φήμη, ὅλα στρατόπεδα παραμείβουσα γνήσιά τε καὶ πο-
 λέμια. ὅθεν καὶ αὐτὸς συνετὸς ὢν καὶ τῶν τοιούτων οὐκ ἀδαῆς
 συνετῶς τὸ σοφὸν ᾠκονόμησε βούλευμα ἑαυτοῦ. ἦν δὲ τοῦτο
 15 τοιοῦτον. (E.) Νύκτα παραφυλάξας, ἐν ἧ τῆς σελήνης τῷ
 ἡλίῳ συνοδουούσης σκότος βαθὺ περιτρέχει τὴν γῆν, σχολίῳ
 τοῦ τείχους καθήσιν ἔξω ἑαυτὸν· κάπειτα οὐχ ἑτέρας οὔσης αὐ- V. 53
 τῷ παρόδου, λάθρα κατήει ἐς τὸ τῶν Ῥωμαίων στρατόπεδον ἐν
 διεφθρηκόσι τοῖς ἐνδύμασι· καὶ τοῦ λαθεῖν ἕνεκα μεγάλη τῆ D
 20 φωνῇ καὶ βαρβαριζούσῃ μικρὸν πῶς τῇ διαλέκτῳ, ὡς ἀπολωλε-
 κῶς τὸν οἰκεῖον δῆθεν ἵππον ἐζήτει, διῶν καὶ παραμείβων οὐ-
 τωσὶ τὸ στρατόπεδον ἅπαν. οἱ δὲ πολλοὶ τοῦ στρατοῦ κατεγέλων
 ἀκούοντες αὐτοῦ καὶ ὑπεσύριζον καὶ ἠδυστάταις εἰρωνείαις ἐχλεύα-
 ζον. ἀλλ' ἐκεῖνος δόλοισι τοιούτοις παρελθὼν τὸ Ῥωμαίων στρα-

9. ἢ post πλὴν add. A. 12. παραμείβουσα A., ἀμείβουσα W.
 14. ᾠκονόμησε A., ᾠκοδόμησε W. 23. ὑπεσύριζον A., idemque
 add. καὶ ante hanc vocem.

machinas facile contemnebat: sed ob multitudinem hominum ibi inclusam,
 rerum necessariorum penuriam metuebat. Itaque Sebastocrator inops con-
 siliū multis curis distrahebatur, et urgentium malorum remedium quae-
 rens animum in omnes partes versabat. Tandem post multas deliberatio-
 nes consiliū mirum ac plane divinum inivit: quod, ut sacrum et arcanum,
 penes se ipsum religiose custodit, ac nemini communicat, nisi urbis custo-
 di. Nam arcanum plurium auribus quam unius commissum multifariam
 erumpit: amissoque arcani nomine, fama pervulgata dici debet, tota ca-
 stra tam amicorum quam hostium permeans. Unde ille, quippe vir pru-
 dens et huius rei non ignarus, callide suum commentum struxit, quod erat
 huiusmodi. (V.) Observata nocte, in qua ob interlunium profundae tene-
 brae terram circumirent, fune se de muro demittit. Deinde, cum alius
 transitus ei non pateret, clam in Romana castra laceris vestibibus ingre-
 ditur: et ne agnosceretur, magna voce et verbis aliquantulum barbaris,
 velut amissum equum quaeritans clamat, et sic tota castra pervadit
 ac praeterit. Turba vero militaris eum deridet et exsibilat, et suavissimis
 diceriis exagitat. His dolis castra cum pertransisset, et longissime abes-

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
- τόπεδον καὶ πάνυ τοι πόρρω γενόμενος περὶ τι μονύδριον γίνεται τῶν ὑπερόριων, καὶ γνώριμον ἑαυτὸν καταστήσας μόνῳ τῷ τῆς μονῆς ἐπιστάτῃ ὑπόζυγια πέντε καὶ θερμύοντων τοσοῦτους λαμβάνει παρ' αὐτοῦ· καὶ ἕμα ἕω διαβάς τὸ τῶν Θερμοπυλῶν ὄρος Εὐδευτεραῖος ἐς Βοιωτίαν ἀφίκετο· τριταῖος δ' αὖθις ἐκεῖθεν εἰς 5 Ἀττικὴν· ἔνθα δὴ καὶ τῷ τῶν Ἀθηναίων ἐντυγχάνει δουκί· καὶ χρήματα ὑπισχεῖται καὶ κήδη λαμπρὰ τῶν τέκνων πολὺν ἐπαγόμενα πλοῦτον· καὶ ἐπὶ τούτοις αἰτεῖ καὶ λαμβάνει συμμαχίαν ἐπὶ συμφωνίᾳ μεγάλων μισθῶν, πεντακοσίους τοὺς πάντας κατ' ἐκλογὴν Ἀθηναίους. (ς'.) Ὁ δὲ Ῥωμαίων στρατὸς ἐντὸς εἶναι νομίζων 10 τὸν Σεβαστοκράτορα Ἰωάννην περιεκάθητο διηνεκῶς, ἀκροβολισμοῖς τισι κατὰ τῶν τειχῶν χρώμενος, (οὐ γὰρ εἶχεν ὄθεν ἂν ἐπαγάγοι τὰς μηχανὰς) καὶ αὖ τὰς διεξόδους κύκλῳ παραφυλάττων, ἄς μὴ λάθῃ διαδράς ὁ Ἰωάννης, ἀλλ' εἰς ἀνάγκην ἐλαθῆ, ἢ προδότης ἐθελοντῆς ἑαυτοῦ γενέσθαι, ἢ προδοθῆναι μὴ θέλων αὐ- 15
- P. 69 τὸς παρ' ἐκόντων τῶν πολιτῶν, δυοὶ πιεζομένων κακοῖς, τῇ τε πολιορκίᾳ καὶ τῇ τῶν ἀναγκαίων ἔνδοθεν στενοχωρίᾳ. οἱ μὲν οὖν οὕτως ἐκάθητο ἀπεριμερίμωτος. τινὲς δὲ καὶ τοῦ στρατοπέδου παρέξῃλαννον, οἱ μὲν λείας ἕνεκα ἐπὶ τοὺς ὁμόρους τῶν Ἀχαιῶν, οἱ δ' ἐπὶ κυνηγέσια· οἷς ἐπεισπίπτει πρῶ- 20 τοις ὁ σεβαστοκράτωρ Ἰωάννης μετὰ τῶν πεντακοσίων Ἀθηναίων ἐκείνων, οὕτωσὶ διεσκεδασμένοις· καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν εὐθύς αἰρεῖ, τοὺς δὲ διώκει μέχρι τοῦ στρατοπέδου· ὡς τῷ Β ἀπροσδοκῆτω καὶ αἰφνιδίῳ τοῦ πράγματος θόρουβον ἐγγενέ- σθαι τῷ Ῥωμαίων στρατῷ καὶ ταραχὴν λογισμῶν τοῖς τε ἄλλοις 25

24. ἐγγενέσθαι A., ἐγγίνεσθαι W.

set, monasteriolum quoddam remotum adit, et soli praeposito sese quis sit indicat: a quo quinque iumentis et totidem famulis acceptis, sub auroram monte Thermopylarum superato, postridie in Boeotiam pervenit, ac tertio inde die in Atticam: ubi et Athenarum Ducem convenit, cui pecuniam promittit, splendidasque et opulentissimas liberorum affinitates: tum ab eo auxilium petit, et pacta magna mercede milites accipit quingentos, omnes Athenienses delectos. (VI.) At Romanorum exercitus, Sebastocratorem Ioannem in castello esse ratus, perstabat in obsidione, et crebris velitationibus moenia lacessebat: (neque enim erat unde machinae admoveri possent) atque omnes circum exitus observabat, necubi Ioannes furtim elaberetur; sed aut sponte deditionem facere cogeretur, aut invitus a civibus dederetur duplici malo pressis, obsidione, atque intus penuria rerum necessariorum. Et hi quidem ita securi desidebant; quidam vero etiam e castris excurrebant, alii praedatum adversus finitimos Achaeos; alii venatum: in quos primos ita dissipatos incidit Ioannes Sebastocrator cum quingentis illis Atheniensibus; eosque partim illico capit, partim usque ad castra persequitur; ut ex re inopinata et subita tumultus in exercitu Roma-

στρατηγοῖς καὶ αὐτῷ δὴ Ἰωάννῃ τῷ δεσπότη, νομίσασι· ἢ τὸν A. C.
 Πελοποννήσου καὶ Ἀχαιῶν ἦκειν πρίγκιπα μετὰ πλήθους ἀξιο- 1259
 λόγου, ἢ Θεβαίων καὶ Εὐβοέων καὶ Ἀθηναίων στρατὸν παμ- ad
 πληθῆ μετὰ δουκὸς τοῦ αὐτῶν ἀρχηγῶ πρὸς βοήθειαν ἐξιέναι 1282
 5 τοῦ Σεβαστοκράτορος Ἰωάννου. ὅθεν πρὶν ἐκείνους ἐπιστῆναι,
 λάθρα καὶ κατὰ μικρὸν οἴκοθεν ὁ Ῥωμαίων στρατὸς διελύετο, καὶ C
 ἄλλος ἄλλον συχνὰ προλαμβάνοντες ἔφευγον ἀμεταστρεπτί·
 καὶ πολλὰ τῶν στρατηγῶν ἐπιβοωμένων καὶ καρτερεῖν κελευόν-
 των, οἱ δὲ οὐχ ὑπήκουον, ἀλλ' ἅμα πάντες ἔθεον τὴν αὐτὴν
 10 ἀμεταστρεπτί· ὡς καὶ αὐτοὺς ἤδη τοὺς στρατηγοὺς ζῆν γε τῷ δε-
 σπότη Ἰωάννῃ συνιδόντας ὡς κατὰ χώραν μένουσιν ὄλεθρος
 ἔπεταί σφισι προφανῆς, μετὰ τοῦ μηδέν τι γενναῖον ἔργον καὶ
 ἀξιόλογον πεπραχέναι, ἕτερον πέρας οὐ μᾶλα τῆς ὥρας ἐθελού- D
 σης χαρίζεσθαι, ἐπὶ πόδα λοιπὸν ἀναγκασθῆναι κατὰ τὸ λειψ-
 15 θὸς ἀναχωρεῖν ἅμα τῷ περιλειφθέντι ἐκ Παφλαγόνων στρα-
 τεύματι μετὰ τάξεως μέντοι τινὸς καὶ ἐμπειρίας στρατηγικῆς.
 (Z.) Τοῦ δὲ τοιούτου πταίσματος οὕτω παρ' ἐλπίδα Ῥωμαῖοις
 συμβάντος δι' ἔκτισιν ὧν ἐπεπράχασαν ἐκεῖσε ἀσεβημάτων οἱ συ-
 στρατευόμενοι Κόμανοι, τὰς πύλας εὐθὺς οἱ ἐκ τοῦ φρουρίου
 20 ἀναπετάσαντες καταθέουσι πανδημεὶ καὶ εἰς ταῦτὸν ἔρχονται τῷ E
 τε Σεβαστοκράτορι Ἰωάννῃ καὶ τοῖς συμμάχοις· καὶ κοινολογη-
 σάμενοι ἅττα ἐχρῆν, οἱ μὲν αὐτόθι κατὰ χώραν μένειν προὔτράπη-
 σαν εἰς συλλογὴν τῶν Ῥωμαϊκῶν σκηνῶν καὶ ἵππου καὶ τῆς πάσης V. 59
 ἀποσκευῆς καὶ τοῦ παντοδαποῦ πλούτου, ὃν τε οἴκοθεν ἦκον αὐτοὶ

16. τινὸς om. A.

no oriretur, et cum alii duces, tum Ioannes ipse Despotas perturbaretur, eo quod crederent aut Peloponnesi et Achaiae Principem cum iustis copiis adesse, aut magnas Thebanorum, Euboeorum et Atheniensium copias cum suo Duce exiisse, Ioanni Sebastocratori opem laturas. Igitur priusquam illi irruerent, clam et paulatim Romanus exercitus suapte divellitur: et alii alios subinde praevertentes, contento cursu fugiunt, ducibus quidem multum reclamantibus et manere iubentibus; illis autem non audientibus, sed effuse fugientibus. Itaque et ipsi duces cum Ioanne Despota, quum sibi, si manerent, certum exitum imminere prospicerent, ac praeterea nullum se egregium aut memorabile facinus edituros, ipsa occasione non alium exitum spondente, cessim ac furtim pedem referre coacti sunt cum reliquiis Paphlagonum, conservato tamen ordine ac disciplina militari. (VII.) Hac tam insperata clade Romanis oblata, cuius causa fuere Comanorum commilitonum sacrilegia in iis locis commissa, oppidani statim patefactis portis universi erumpentes ad Ioannem Sebastocratorem et ad socios conveniunt. Cum quibus quantum opus erat colloquuti, partim ibi iubentur manere ad colligendum Romana tabernacula, equos, impedimenta quaelibet et omnigenas divitias, quas Romani sive ipsimet secum domo attulissent, sive e

A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

ἐπαγόμενοι καὶ ὄν ἐκ τῆς λείας προσεκλήσαντο· οἱ δὲ κατὰ νό-
τον Ῥωμαίοις ἔπονται σποράδην ἄλλοις ἄλλοσε διεσκεδασμένοις·
καὶ τοὺς μὲν ξίφος ἀνταιρομένους ἔκτεινον· ὅσοι δὲ συλλαμβανό-
μενοι οὐκ ἀντεῖχον, οὗτοι δὲ καὶ αὐτοῦ γε δὴ τοῦ χιτωνίσκου
F γυμνούμενοι μετὰ μόνης ἀπελόντο τῆς ἀναξυρίδος. νόμος 5
γάρ ἐστιν οὗτος ἀνωθεν ἐκ διαδοχῆς αἰὲ κατιῶν ἐς τοὺς ἀπογό-
ρους ἀκήρατος, οὐ μόνον Ῥωμαίοις καὶ Θετταλοῖς, ἀλλὰ καὶ
Ἰλλυριοῖς καὶ Τριβαλλοῖς καὶ Βουλγάροις, διὰ τὴν τῆς πί-
στεως ταυτότητα τὰ μὲν πράγματα μόνα σκυλεύειν, τὰ δὲ σώ-
P. 70 ματα μὴ ἀνδραποδίζεσθαι, μηδὲ φονεύειν ἔξω τῆς πολεμικῆς 10
παρατάξεως μηδένα. καὶ εἰ μὴ φθάσαν τὸ τῆς ἐσπέρας σκότος
τὸν τῶν διωκόντων πολεμίων ἀνεχαίτισε δρόμον, τάχ' ἂν ἐς
μείζω τῶν εἰρημένων τὰ δεινὰ τοῖς φεύγουσιν ἀπήντα τὸ πέρας·
ἀλλὰ τῆς ἐσπέρας καταλαβούσης, οἱ μὲν πολέμοι μετὰ τοῦ Σε-
βαστοκράτορος ἀνεχώρησαν εἰς τοῦπίσω τῆ παραλόγω νίκη 15
γαυρούμενοι· οἱ δὲ τὸν κίνδυνον διαφυγόντες Ῥωμαῖοι σύνδυο
B καὶ σύντρεις καὶ πλείους ἐπὶ πλείοσι περὶ τὸν δεσπότην Ἰωάν-
νην ἠθροίζοντο, τῆ λύπη συγκεχυμένον ἐπὶ τῆ παραδόξω ταύτῃ
διαμαρτία. οὕτω δ' ἔχοντες δυστυχῶς καταπτῶσιν ἐς τὰ πλη-
σίον τῆς Δημητριάδος χωρία. πόλις δὲ αὕτη Σικυῶν μὲν πρότε- 20
ρον ἐπικεκλημένη, ἕστερον δὲ τὴν ἐπωνυμίαν πρὸς τὸν κτησάμε-
νον μετενεγκοῦσα, Δημήτριον δηλαδὴ τὸν Πολιορκητὴν, ὃς ἐτύγ-
χανε παῖς τῶν Ἀλεξάνδρου διαδόχων ἐνὸς Ἀντιγόνου, τοῦ τῆς
Ἀσίας κατάρξαντος, ὅπόσῃν ὁ ποταμὸς Εὐφράτης ἐνδον ὀρίζει.

13. τὰ om. A. 16. φυγόντες A. σύνδυο καὶ σύντρεις A., σύν
δύο καὶ σύν τρεῖς W. 18. συγκεχυμένον A., συγκεχυμένοι W.

praeda coegissent: partim tergis Romanorum inhaerent palantium ac di-
spersorum; ac si qui resistant, eos occidunt: qui vero comprehensi se
non defendant, eos etiam interula exuta, nec relicta ulla veste praeter fe-
moralia, dimittunt. Institutum enim hoc a maioribus constanter ad poste-
ros propagatum servatumque fuit, non modo a Romanis et Thessalis, sed
Illyriis etiam, et Triballis et Bulgaris, propter religionis communionem,
spolia tantum auferenda: homines vero nec ad servitutem rapiendos, nec
extra aciem occidendos esse. Ac nisi vespertinae tenebrae offusae hostium
persequentium cursum inhibuissent, peius fortasse quam dictum est cum
fugientibus actum esset. Sed nocte oborta ipsi quidem hostes cum Seba-
stocratore inopinata victoria elati retro abierunt. Qui vero periculum eva-
serant Romani, bini ac terni, et subinde plures ad Despotam Iohannem
confluebant, tristem et confusum ob improvisum illum et infaustum even-
tum. Hoc miserabili habitu ad vicina Demetriadi loca pervenerunt. Urbs
ea quondam Sicyon dicta, post a Demetrio Poliorcete occupata, nomen
eius assumpsit. Fuit autem hic unius ex Alexandri successoribus filius,
nempe Antigoni, cui Asia cis Euphratem paruit.

ἰ. Ἀλλὰ γὰρ οὐπω τελείως τῆς ἀθυμίας ἀναλαβεῖν ἑαυτοὺς ἠδυνήθησαν ταυτησί, καὶ δεύτερον ἀγγέλλεται τούτοις δεινὸν καὶ τοῦ προλαβόντος οὐκ ἔλαττον, ὃ δὴ καὶ λέξων ἔρχομαι. κόλπος ἐστὶ Πελασγικὸς οὕτως ὡς καλούμενος, ἐπὶ πλεῖστον τῆς μεσο-
 5 γείου παρεξιών καὶ πρὸς ἄρκτους ἀφίεις τὴν Ὀσσαν τε καὶ τὸ Πήλιον. ὄρη δὲ ταῦτα πρὸς ἕψος τὰς κορυφὰς ἀναπέμποντα μέ-
 10 γιστον. τοῦ δὴ τοιούτου κόλπου κατὰ τὸ ἀκρότατον καὶ ἡ προει-
 ρημένη παραφαύει πόλις τοῦ Δημητρίου. ὁ δὲ βασιλικὸς στόλος
 τὰς ὑπὸ τῶν Λατίνων κατεχομένας νήσους παραπλέων καὶ περι-
 15 πλέων κακῶς διετίθει· καὶ ἦν τοῦτο δεινὸν τοῖς Λατίνοις ἀφό-
 ρητον· πάντων δὲ μάλιστα τοῖς ὅσοι τὴν Κρήτην οἰκοῦσι καὶ
 πρὸς γε δὴ τοῖς ὅσοι τὴν Εὐβοίαν· οἳ δὴ καὶ συνθέμενοι ναυ-
 τικὸν ἐξαρτύουσιν, οὐχ ἵνα φανερόν ἐγείρωσι πόλεμον κατὰ τοῦ
 βασιλικῷ στόλου· (τοῦτο γὰρ ὁμοίον τούτοις ἐδόκει, ὡσπερ ἂν
 20 εἰ εἰς οὐρανὸν ἐπεχείρουν τοξεύειν) ἀλλ' ἵν' ἐπιούσης τῆς ναυτι-
 κῆς τοῦ βασιλέως δυνάμεως, τὰς ἑαυτῶν παραφυλάττωσιν ἄκρας
 καὶ ἀντέχωσιν ἀπὸ γῆς ὁμοῦ καὶ θαλάττης μαχόμενοι. (B.) Συνέ-
 βη γοῦν κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ τὰς βασιλικὰς τριήρεις ὑπὲρ
 τὰς πενήκοντα οὐσας ἐν τῷδε τῷ κόλπῳ τὸν εἰσπλοῦν ποιησα-
 25 μένας ὡς ἐπ' ἀσφαλοῦς ἐνορμίσασθαι. οἳ δὲ Κρηῖτες καὶ Εὐ-
 βοεῖς πάλαι καιροφυλακοῦντες καὶ ναυλοχοῦντες αὐτὰς οὐχ
 ἔτερον τούτου βελτίονα ἐς τὸ ἐπιθέσθαι αὐταῖς ἐνόμισαν ἔχειν
 καιρόν. καὶ δὴ τὴν ταχίστην συσκευασάμενοι τὰς τριήρεις καὶ
 τετρήρεις αὐτῶν μικρὸν ὑπὲρ τὰς τριάκοντα οὐσας καὶ πύργους
 25 ἔστυλινους ταῖς πρόρμαις τῶν πλειόνων ἐπιστήσαντες ταχυναυτοῦ-

A. C.
 1259
 ad
 1282
 Imp. Mich.
 Palaeologi.
 A. C. 1271

C

D

E

V. 60

P. 71

10. Enimvero vix ex hac moestitia recreatis aliud malum priore haud minus nunciatur, quod iam narrabo. Sinus est, quem Pelasgicum vocant, in mediterranea longissime excurrans, Ossamque et Pelium versus Septentrionem relinquens. Sunt autem ii montes altissimi. Huius sinus extremitatem Urbs Demetrii supra dicta attingit. Imperatoria vero classis insulas quae a Latinis occupabantur praeter et circum navigando infestabat. Id malum intolerabile Latinis erat, iis praesertim qui Cretam incolebant, nec minus Euboeam tenentibus. Igitur inita concordia classem instruunt, non ut adversus Imperatoriam classem apertum bellum susciperent: (quod perinde esset ac si in coelum iacularentur) sed ut navalibus Imperatoris copiis ingruentibus, sua promontoria custodirent, seseque defenderent, simul et terra et mari pugnam cientes. (II.) Contigit autem, ut sub hoc tempus Imperatoriae triremes amplius quinquaginta sinum hunc ingressae velut in tuto portu considerent. Ac Cretenses et Euboei pridem occasionem captantes et illis insidiantes tempus ad invadendum illas opportunius aliud sibi dari non posse putaverunt. Itaque triremibus et quadriremibus suis quam celerrime instructis, quae paulo plures triginta erant, et ligneis turribus in plerisque ad proram extractis, cursum accelerant: ut priusquam Imperatorii ipsorum

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

σιν· ὡς ἂν πρὶν αἰσθῆσθαι τοὺς βασιλικούς τὸν τούτων ἐπίπλουν, αὐτοὶ προκαταλαβόντες ἐκ τοῦ ναυστάθμου κενὰς τῶν ἐπιβατῶν τὰς ναῦς ἐφελκύσονται, ἕξω περὶ τὴν γῆν ἀπεριμερίμωσ τήν-καῦτα διατριβόντων αὐτῶν. ὃ δὴ καὶ, εἰ μὴ κύριος ἀπροσδό-
B κητον χεῖρα παρεῖχε Ῥωμαίοις, κατὰ τὴν τῶν ἐχθρῶν ἂν ἐς τέ-5
λος συνεπεπτώκει βούλησιν. ἤσθοντο μὲν γὰρ καὶ Ῥωμαῖοι τὸν τῶν Κρητῶν καὶ Εὐβοέων ἐπίπλουν· ἀλλὰ στενὸς τυγχάνων ὁ καιρὸς χώραν ὀπλίσασθαι, ὡς ἐχοῖν, οὐκ ἐδίδου. ἄραιτες δ' ὅμως ἐκ τῆς γῆς κατὰ σπουδὴν ὡς εἶχον ἀνήχθησαν· καὶ γί-
C νεται προθυμία πολλὴ παρ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, πεντεκαίδεκα 10
σταδίων οὐκ ἔλαττον ἀπεχόντων τῆς γῆς. (Γ.) Αἱ μέντοι πο-
λέμια νῆες ὄγκον εἶχον καὶ βάρος ὑπὸ μεγέθους καὶ ὀπλίσεως καινοτέρας καὶ ὥσπερ πόλεις ἐπὶ θαλάττης κινούμεναι σχολαιό-
τερον παρετάσσοντο. αἱ δὲ Ῥωμαϊκαὶ τοσοῦτον ἤλαττοῦντο με-
γέθει τῶν πολεμίων, ὅσον πλήθει τὰς τῶν πολεμίων ὑπερεῖχον· 15
D εὐστροφοὶ δ' ἦσαν ἄλλως καὶ ταχεῖαι πρὸς κύκλωσιν, ἀλλ' οὐκ ἀντιόροπον ἔχουσαι τὴν παρασκευὴν τῆς ὀπλίσεως. ὅμως ἀντι-
παραετάσσοντο καὶ αὐταί, οὐ τοσοῦτον πρὸς ναυμαχίαν, εἰπεῖν, ὅσον πρὸς τειχομαχίαν. τείχεσι γὰρ ἐώκεσαν αἱ τῶν πολεμίων πρῶραι σοβαρῶς ἐστεφανωμένοις ὀπλίταις ἀχμαιοτάτοις. ὃ μὲν 20
οὖν ἀρχηγὸς τοῦ ναυτικοῦ Ῥωμαίων, ὁ Φιλανθρωπηνὸς, ἐπὶ τῆς
E ναυαρχίδος ὧν περιήει παραθαυρόντων πρὸς πόλεμον τοὺς ὀπλίτας, ποτὲ μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως γινόμενος, ποτὲ δ' ἐπὶ τοῦ εὐωνύ-
μου· κατὰ στόμα μὲν δὴ ταῖς τῶν πολεμίων πρῶραις ἐμβάλλειν

2. προλαβόντες A. 20. ἐστεφανωμένοι W. in mg.

accessum animadverterent, ipsi naves occuparent, et ex navalibus detraherent vacuas vectoribus, qui interim securi et incauti in terra versarentur. Quae res, nisi Dominus praeter expectationem opem Romanis attulisset, hostibus e sententia successisset. Nam Romani adventum Cretensium et Euboeorum senserunt: sed angustiae temporis eos ita ut oportebat armari non siverunt. Tamen solutis anchoris festinanter et ut se habebant in altum provehuntur: et magnam utrique alacritatem prae se ferunt, minus quindecim stadiis a littore distantes. (III.) Ac hostiles quidem naves mole et pondere praestabant, tam ob magnitudinem, quam ob armaturam novam, et urbium instar per mare ambulantium, tarde ad pugnam sese praeparabant. Romanae vero tantum magnitudine inferiores erant hostilibus, quantum numero superiores: alioqui sane celeres et agiles ad hostem circumveniendum; sed paribus armis haud quaquam instructae. Tamen et ipsae contra in aciem producebantur, non tam cum navibus quam cum moenibus pugnaturae. Nam prorae hostium similes moenibus erant, militum robustissimorum corona cum fastu circumdatis. Porro classis Romanae praefectus Philanthropenus Praetoria nave circumvectus milites suos confirmabat, et nunc in dextro, nunc in sinistro cornu versabatur. Romanae autem

αἱ Ῥωμαϊκαὶ νῆες οὐκ εἶχον, τῶν πολεμίων ὥσπερ ἐκ γῆς στε-
 ρεῆς ἀφ' ὑψηλοῦ λίθους μεγάλους καὶ συνεχεῖς βαλλόντων ἐπ'
 αὐτοὺς καὶ ὅσα ἄλλα πρὸς ἄφρασι ἀνωθεν ἐπιτήδεια, καὶ μᾶ-
 λα κακῶς διατιθεμένων αὐτούς. ὅθεν παρὰ πλευρὰν ἐπιούσαι
 5 τὰς ἐμβολὰς καθόσον ἐξῆν ἐποιούντο, τὸ μὲν οὖν εὐώνυμον κέρας
 τῶν πολεμίων ἐπόνει πληττόμενον, ἔωθεν τοῦ ἡλίου τὰς ὕψεις F
 συγγέοντος σφῶν· τὸ δὲ δεξιὸν κραταιότερον ταῖς Ῥωμαϊκαῖς
 ναυσὶν ἐγκείμενον ἐνίκα λαμπρῶς καὶ δεινῶς ἐτραυμάτιζε τοὺς
 Ῥωμαίων ὀπλίτας τε καὶ ἐρέτας· ὡς ἀπογινώσκοντες ἤδη τού-
 10 τοὺς διεκλίπτειν καὶ παρὰ τὴν γῆν τρεπομένους ἐξιέναι, κενὰς
 ἐπὶ τῆς ψάμμου τὰς ναῦς ἀφιέντας. καὶ εἰ μὴ ὁ τοῖς ἀπόροις
 εὐπορίαν διδοὺς καὶ τοῖς ἀνελλιστοῖς ἐλπίδα θεὸς ἀπροσδόκη-
 τον τότε καὶ Ῥωμαίοις ἐχαρίζετο χεῖρα, τάχ' ἂν ἐς ἄδην εἶπειν P. 72
 τὰ Ῥωμαίων τότε ξυνωθεῖτο πράγματα δυσὶ μεγάλοις ἅμα πε-
 15 ριπεπτωκότα πταίσμασιν. (A.) Ἀλλὰ θαυμάσειεν ἂν τις τὴν
 ἀνεξερεύνητον πρόνοιαν τοῦ θεοῦ, πῶς τὸ παράδοξον τῆς ἡπέ-
 ρου σφάλμα παραδοξότεραν τῇ θαλάττῃ τὴν ἀσφάλειαν ἐπορί-
 σατο. ὁ γὰρ τοῦ βασιλέως ἀντάδελφος Ἰωάννης ὁ δεσπότης
 μετὰ τῶν ἐκ τοῦ ἡπειρωτικοῦ ἐκείνου πολέμου διασωθέντων ἐγ-
 20 γιστὰ που ποιούμενος τὰς διατριβὰς ἤσθετο γινομένης τῆς ναυ- B
 μαχίας ἐκείνης καὶ διακωδωνίζομένης ἤδη τῆς φήμης ἄχρι τῆς
 μεσογείου, καὶ παρελθὼν ἐς τὴν παραλίαν τοῦ κόλπου ὄρᾳ V. 61
 θέαμα ἔλεινον, κινδυνεύουσαν ἤδη καὶ τὴν ναυτικὴν τῶν Ῥω-
 μαίων δύναμιν· καὶ ἀντίκα τοῦ Ἰπποῦ ἀποπηδήσας μετὰ πολ-

A. C.
1259
ad
1282
Imp. Mich.
Palaeologi.

P. 72

V. 61

18. ὁ δεσπότης add. A.

naves in adversas hostium proras impetum facere non poterant, hostibus velut e stabili solo magna saxa continenter in eos ex editiore loco iaculantibus, et alia quae deorsum commode mittuntur, pessimeque eos accipientibus. Quare ad latus euntes impressionem quatenus dabatur faciebant. Ac sinistrum hostium cornu impulsus laborabat, matutino sole oculos eorum confundente. Dextrum vero naves Romanas violentius premens aperte vincebat, graviterque et milites et remiges vulnerabat, ut iam in rebus desperatis sese proriperent, et fusi fugatique in terram evaderent, navibus vacuis in arena derelictis. Itaque nisi is qui res impeditas expedit, et desperatis spe bona praelucet Deus, tum quoque Romanis insperantibus opem tulisset, fortasse is ultimus fuisset rei Romanae interitus, duabus simul cladibus magnis oppressae. (IV.) Sed merito aliquis admiretur inscrutabilem Dei providentiam, qua effectum est ut clades terrestris inopinata salutem classi afferret magis inopinatam. Nam Imperatoris frater Ioannes Despotes, qui in proximo cum iis qui cladem terrestrem evaserant versabatur, pugnam illam navalem conseri animadvertit; cuius fama in mediterraneum usque iam vagata percrebuerat. Itaque ad illius sinus oram progressus miserabile spectaculum videt, navales Romanorum vires ipsas quoque in periculum adductas; ac statim ex equo desiliens Despotica in-

A. M.

6768

ad

6791

A. C.

1259

ad

1282

Imp. Mich.
Palaeologi.

λων των δακρύων ρίπτει τὰ τῆς δεσποτικῆς ἀξίας σύμβολα, „γυ-
 μνός,” λέγων, „ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου, γυμνός καὶ ἀπε-
 λέυσομαι σήμερον.” εἶτα κατὰ κεφαλῆς ἐπάσατο κόνιν καὶ βύ-
 θιον τι στενάξας ἐβόα πρὸς κύριον, ὄξειαν ἐκαῖθεν ἐπικαλού-
 μενος τὴν βοήθειαν· μὴ καὶ ταύτης ἐπὶ νεαρᾷ τῇ προτέρῃ τῆς 5
 ἡττης ἐπενεχθείσης Ῥωμαίοις, ἐς τέλος ἀνατειράσθαι καὶ ἀπο-
 λωλέναι τὰ Ῥωμαίων γένοιτο πράγματα. καὶ μὲν δὴ σύμμαχον
 C ἑαυτῷ θαρρόησας ἔσσεσθαι τὸν θεὸν ἔργου εἴχετο· καὶ τοὺς δο-
 κιμωτέρους τῶν ὀπλιτῶν τῆς πεζικῆς αὐτοῦ δυνάμεως ἀπολεξά-
 D μενος ὅλαις σπουδαῖς ἐνεβίβαζεν εἰς τὰς ναῦς, καὶ ἅμα ἄλλους 10
 ἐπ’ ἄλλοις συγχοὺς τοξότας καὶ σφενδονήτας καὶ ὅσοι ἀκοντι-
 σταί· καὶ αἰὲ τοὺς τραυματίας ἀναλαμβάνων ἄλλους ἀμοιβα-
 δὸν εἰσῆγε νεαροὺς καὶ ἀκμάζοντας, χειμαδίους καὶ τούτων τοὺς
 πλείστους κατὰ τῶν ἐναντίων χρωμένους. καὶ οὕτω μέχρι δειλῆς
 ὀψίας ποιῶν τρόπαιον ἴστησι κατὰ τῶν πολεμίων· καὶ πλὴν 15
 δυοῖν φυγῇ χρησαμένων πᾶσαι τῶν πολεμίων αἰ νῆες Ῥωμαίοις
 ἐάλωσαν. ὕμνοι τοιγαροῦν εὐχαριστήριοι παρὰ παντὸς ἀνήγοντο
 E τοῦ στρατοῦ πρὸς θεὸν, παραδόξως αὐτοῖς χαρισάμενον τὴν τε
 σωτηρίαν ὁμοῦ καὶ τὴν νίκην. ὁ δὲ τοῦ βασιλέως ἀντάδελφος
 Ἰωάννης τὰ τῆς δεσποτικῆς ἀξίας ἅπαντα ἀποθέμενος, ὡς εἰ- 20
 ρήκαμεν σύμβολα, οὕτως ἐς τὸ Βυζάντιον ἦκεν ἀξύμβολος,
 ἐπὶ τοῦδε τοῦ σχήματος τὸ λεῖπον παραλλάξας τοῦ βίου.

7. γένοιτο A., γίνηται W. 15. καὶ πλὴν — ἐάλωσαν add. A.

signia cum multis lacrymis abiicit: ac, „nudus,” inquit, „ex utero mater-
 no sum egressus, nudus etiam hodie discedam.” Tum caput pulvere con-
 spersit, et ab imo suspirans clamavit ad Dominum, subitum ab eo auxilium
 implorans: ne post recentem cladem altera hac illata Romanum imperium
 funditus periret atque everteretur. Deinde futurum sibi adiutorem Deum
 confisus rem aggreditur: milites probatissimos, ex pedestribus copiis de-
 lectos, omni diligentia navibus imponit: item sagittarios, funditores et
 quidquid ferentiariorum erat alios super alios crebro submittit: vulneratos
 subinde recipit, et iis vicissim alios recentes ac vegetos substituit, et hos
 quidem ipsos maximam partem lapidibus adversus hostem armatos. Quod
 cum ad vesperam usque faceret, victoriam de hostibus reportat; quorum
 omnes naves a Romanis captae sunt, duabus exceptis, quae fugā evase-
 runt. Proinde omnis exercitus laudes Deo cecinit gratiasque persolvit,
 salutem et victoriam praeter spem iis largito. Caeterum frater Imperato-
 ris Ioannes, Despoticae dignitatis insignibus omnibus depositis, ut diximus,
 sic Byzantium sine ornamentis rediit, eoque habitu reliquum vitae exegit.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ Ε.

NICEPHORI GREGORAE

BYZANTINAE HISTORIAE

LIBER QUINTUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Περὶ τοῦ ὄγγος τῆς Ἰταλίας Καρούλου. Δημηγορία τοῦ βασιλέως περὶ κοινωνίας τῶν Λατίνων. Τιμωραὶ κατὰ τῶν μὴ πειθομένων τῷ βασιλικῷ δόγματι. Περὶ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Βένκου. Περὶ τῆς βουλγαρικῆς συγχύσεως καὶ τοῦ Λαχανᾶ. Περὶ τοῦ γαμβροῦ τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀσάν τῶν Βουλγάρων ἄρχαντος. Περὶ θαυμασίου πολέμου ναυτικοῦ μετὰ τῶν Λατίνων. Περὶ τοῦ Σουλτάν Ἀζατίνη καὶ ὄθεν οἱ Τούρκοι πρὸς ληστείαν ἐτρόποντο. Περὶ τοῦ κατὰ τὴν Παφλαγονίαν πολέμου Ῥωμαίων καὶ Τούρκων. Ἀρχὴ τῶν ἐν Ἀσίᾳ δεινῶν καὶ θρήνων ἄξια διηγήματα. Περὶ τοῦ εὐρεθέντος ἐν λίθῳ κατὰ τὰς Τράλλεις χρησμοῦ. Ἐκστρατεία Λατίνων κατὰ Ῥωμαίων. Περὶ Κομνηνοῦ τοῦ Ἀζοῦ. Περὶ τῶν Θεταλικῶν πάλιν. Θάνατος τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου. Περὶ χρησμῶν διάκρισις πλατυκατέρα.

ARGUMENTUM BOIVINI.

Foedus a Balduino initum cum Carolo Italiae rege. Pactum de Constantinopoli recuperanda. Caroli ambitio, prudentia, bellicae virtutes. Quid illum impulerit ad bellum Palaeologo inferendum. Belli apparatus. Copiae terrestres. Classis. Palaeologus Byzantium munit. Siciliae regem et Venetos in Carolum concitat. Artaxerxae stratagemata. Carolus incepto non desistit. Palaeologus legatos ad Papam mittit: per quos de avertendo Carolo et de Ecclesiarum concordia agit (Cap. 1). Palaeologi legatio benigne auditur a Romano Pontifice. Initur concordia. Quibus conditionibus. Iosephus Patriarcha concordiam improbat. Secedit. Sacerdotes et magistratus non pauci imperatori adversantur. Imperatoris blanda et artificiosa oratio. Eiusdem severitas in contumaces. Paucorum zelus et constantia. Vulgus imperitum passim dispersum. Sectae duae. Fanaticorum hariolationes. Vecchi chartophylacis elogium. Concordiam ipse quoque repudiat. Imperatorem et caeteros eruditos facile refellit. Ingenio et eloquentia longe omnibus praestat. In carcerem cum

omni fere cognatione coniicitur. Blemmydae libros, pro Latino dogmate scriptos, accurate legit. Confert cum scriptis S. S. Patrum. Sententiam mutat. Creatur Patriarcha. Imperatori egregiam operam navat. Quos adiutores habuerit. Liturgia semel cum Latinis celebrata. Ubi. Aquibus. Quonam casu (2). Anna et Maria, Imperatoris neptes ex sorore, quibus maritis nupserint. Lachanas Bulgarus latrocinii ditescit. Exercitum cogit. Constantinum Toechum vincit et occidit. Eius regnum et uxorem accipit. Oppidis Romanis imminet. Palaeologus cum antevertere statuit. Ioanni Asani, legitimo Bulgarici regni heredi, filiam suam Irenen despondet. Eundem cum magnis copiis in Bulgariam mittit. Lachanas Palaeologi dolo occiditur. Asan regnat. Constantini Toechi uxor et filius expelluntur. Terteres Bulgarus Asani socero exitium machinatur. Eum regno spoliatur. Asan Byzantium aufugit (3). Genuenses Galataei insolescunt. Palaeologus ob unius civis Byzantini caedem minatur illis extrema. Ut veniam impetraverint. Eorundem triremes duae piraticae, insalutato Imperatore, Constantinopolin praetervehuntur. Earum reditum imperatoriae expectant. Genuenses conantur evadere. Cum imperatoris confligunt. Vincuntur. Latinorum fastus imminutus (4). Azatinae Sultani obitus. Melecus eius filius paternum imperium repetit. Ab Amurio Satrapa vincitur. Domum reversus occiditur. Turci ut latrocinari coeperint. Romanas provincias populantur. Adversus Scythas infirmi; adversus Romanos validissimi. Palaeologus magnum exercitum eis opponit. Duces praeficit incautos. Turci praeparatis insidiis proelium ineunt suo more. Terga vertunt. Romanos in insidias pertractos circumveniunt et opprimunt. Ad Sangarium usque praedabundi excurrunt. Palaeologus munita Sangarii ripa Bithyniam tutatur. Copiae eius terrestres ac navales aliis bellis distractae. Turci Asianis provinciis occupatis grassantur. Lamentatio rhetorica. Praedae partitio. Sorores duae in mutuo complexu exspirant. Andronicus iussu patris Tralles instaurat. Eadem urbs quadriennio post Turcis dedita. Oraculum de Trallibus et de Andronico multis suspectum. Eventu comprobatur. Atalus Troianus Trallium conditor; unde urbis nomen (5). Carolus rex et Palaeologus Imperator diversis artibus pares. Sibi invicem officiant. Providentia divina. Carolus hostis perpetuus Palaeologi, sed irritum semper conatu. Byzantinos terra marique aggreditur. Rososules terrestribus copiis praefectus Ionium traicit; quo consilio; qua spe. Palaeologus Fredericum Siciliae regem in Carolum armat. Eo astu classem Caroli in Siculos avertit. Publicis precibus indictis exercitum cogit. Italorum militaris disciplina. Ut suo fastu sibi noceant. Dolis et levibus pugnis lacessuntur. Rososules Bellegradum obsidere pergit. Cum paucis progreditur ad aquatores defendendos. Byzantini eum circumveniunt. Reliquas eius copias opprimunt. Carolus male adversus Siculos rem gerit. Filium amittit. Moerore confectus moritur (6). Ioannes Trapezuntis Imperator Byzantium venit. Eudociam Palaeologi filiam uxorem ducit, unde natus Alexius, Ioannis successor. Ioannes Sebastocrator fidem rursus frangit. Palaeologus legatos mittit ad Nogam Scytham affinem suum. Auxilia ab eo accipit. Thessaliae exitio imminet. Subito morbo correptus non potest destinata exsequi. Audito locorum nomine reminiscitur oraculi. Dolet se aenigmate deceptum oculos viro insonti effodisse. Digressio de oraculis. Quis eorum auctor. Cur ambigua et obscura. Quaeenam cavenda. Quo anno mundi Michael Palaeologus obierit. Quo aetatis. Eius cadaver neglectum et fortuito humatum. Eiusdem dotes eximiae. Conscientia. Caritas erga liberos nimia. Quantum cuique liceat sui ipsius et liberorum causa. Palaeologus suorum amore ius omne violavit. Scelerum fructus (7).

α'. ² *Ἄλλ'* ἐπανιτέον τὸν λόγον μικρὸν, ἵνα καθ' εἰρημὸν ὁ λόγος
 ὀδεύῃ καὶ μὴ τὸ συνεχές τῆς ἱστορίας διακόπτηται δι' ἄγνοιαν
 ὧν προεγνώσθαι χρεῶν. ἔφθημεν εἰρηκότες τὸν Βαλδουῖνον τοὺς
 τῆς Κωνσταντινουπόλεως διαδράντα κινδύνους ἐς Ἰταλίαν ἀφικέ-
 5 σθαι κακέϊσε τῷ ῥηγὶ τῆς Ἰταλίας Καρούλῳ συστάντα τῷ ἑαυ-
 τοῦ παιδί τὴν ἐκείνου ἀγαγέσθαι θυγατέρα ὑποσχέσθαι τε δοῦ-
 ναι ἀντὶ προικὸς ἣν ἀπώλεσε Κωνσταντινούπολιν, εἰ συμμαχή-
 σαιε κακέϊνος αὐτῷ. (B.) Ἐκεῖνος τοίνυν τὸν τῆς ὑποσχέσεως
 λόγον ἐν καρδίᾳ σπέρματος δίξην δεξάμενος οὐδὲν ἔτι μικρὸν ὑπε-
 10 νόει περὶ τῶν ὄλων· ἀλλὰ τὴν ὄλην, ὡς εἰπεῖν, Ἰουλίῳ Καίσα-
 ρος καὶ Αὐγούστου μοναρχίαν ὠνειροπόλει, Κωνσταντινουπόλεως
 εἰ γένοιτο ἐγκρατής. δεινὸς γὰρ ἦν ὁ ἀνὴρ οὐ μόνον σκέψασθαι
 τὰ δέοντα, ἀλλὰ καὶ ῥᾶστα τελεσιουργὸν τὴν σκέψιν ἐν τοῖς ἔρ-
 γοις ἐνδείξασθαι· καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, δυνάμει φύσεως καὶ κράτει
 15 συνέσεως μακροῦ τῷ μέτρῳ πάντας ἐνίκᾳ τοὺς πρὸ αὐτοῦ. διὸ
 καὶ τὴν τῶν εἰρημένων μελέτην ἐγκυμονήσας εἰς πέρας ἄξιον ἐθά-
 ῤησε χρόνου βραχείος ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτῆν. ἐνήγε δ' αὐτὸν εἰς
 τὴν τοιαύτην ἐγχείρησιν τό, τε τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀσθενές
 πολλαχόθεν διεσπασμένης καὶ διεθρόγγυμένης καὶ πολλοῦ δεομέ-
 20 νης χρόνου πρὸς ἀνοικισμὸν καὶ στηριγμὸν τῶν διεθρόγγυτων,
 ἣ τε τοῦ βασιλέως περὶ τὰς τῶν καινοτέρων εὐρέσεων ἐπινοίας
 δεινότης καὶ ἡ σφοδροτάτη περὶ τὰς πράξεις ὀξύτης· ἃ δὴ
 καὶ σφόδρα ἐκεῖνον ἐλύπει καὶ τοὺς ἐκείνου λογισμοὺς περιέ-

A. M.

6768

ad

6791

A. C.

1259

ad

1282

Imp. Mich.

Palaeologi.

P. 73

V. 62

1. ἐπανακτέον W. in mg.

1. Caeterum ut ordine progrediatur oratio et historiae contextus igno-
 ratione rerum, quas praecognitas esse oportet, non interrumpatur, quae-
 dam paulo altius repetenda sunt. Supra diximus Balduinum, Constantino-
 politanis periculis elapsum, venisse in Italiam, ibique socium sibi adiun-
 xisse Regem Carolum, atque eius filiam suo filio despondisse: ac dotis
 compensandae causa daturum se ei promississe quam perdidisset Constantino-
 polin, si illius opibus in bello adiuveretur. (H.) Ille igitur, cum hoc pro-
 missum velut semen quoddam animo concepisset, nihil iam exiguum de sum-
 ma rerum agitabat, sed totam Iulii Caesaris et Augusti monarchiam somnia-
 bat, si Constantinopoli potiretur. Erat enim vir eiusmodi, ut non solum
 quae opus essent deliberando provideret, sed etiam deliberata strenue exe-
 queretur. Et ut paucis dicam, naturae excellentia et solertis ingenii vi
 maiores suos longe superabat. Quare ea quae diximus quum animo par-
 turiret, brevi perducturum se ad exitum sperabat. Ad eam porro expedi-
 tionem suscipiendam eum excitabat cum ipsius Constantinopolis passim
 divulsae et ruinis abruptae infirmitas, quae multum temporis ad instaura-
 tionem et confirmationem postularet, tum Imperatoris in rebus novis excogitandis solertia et summa in negotiis conficiendis celeritas. Quae sane permolesta illi erant, eiusque rationes turbabant, ac magnum illi terrorem

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
V. 64
- λειπόμενον τῆς ζωῆς μεθ' ἡσυχίας καὶ σχολῆς βιώσων πνευματικῆς. ἐπὶ τούτοις ὁ ἱερός τῆς ἐκκλησίας σύλλογος αὐτός τε δῆλος ἦν οὐκ ἠρεμήσων καὶ τὸν ὄχλον ἀνέσειεν ἀπάγων τῆς κοινω-
νίας τοῦ βασιλέως, μαρτυρίου λέγων εἶναι καιρὸν καὶ στεφάνων
ἀθλητικῶν· ὡς μέγαν ἐντεῦθεν ἐγείρεσθαι θόρον καὶ ἐπὶ 5
D μέγιστον κορυφοῦσθαι τὰ πράγματα κλύδωνα· καὶ ἀνάγκην εἶναι
τῶν ἔξω πραγμάτων ἀποσπασθέντα τὸν βασιλέα πᾶσαν ἔνδον
τὴν σπουδὴν μεταθεῖναι, μείζους τοὺς ἔνδοθεν ἠγούμενον κινδύ-
P. 76 νους τῶν ἔξωθεν πολεμίων. ἦσαν γὰρ οὐκ ὀλίγοι καὶ τῶν ἐν τέ-
λει τῆς γνώμης τὰ δόγματα κατὰ τῶν βασιλικῶν προσταγμάτων 10
ὀπλιζόντες μάλα ἐθελονταί· ἐν στενωπῷ μέντοι κομιδῇ καταστάς ὁ
βασιλεὺς οὕτως ἐγὼ δυοῖν θάτερον εἶναι ἰτέον, τῆς τῶν πραγμά-
των βιαιᾶς ἀνάγκης ἕτερον οὐκ ἐπιδεχομένης πέρας ἐν τῷ παρόν-
τι· ἢ γὰρ πάντας αὐτῷ συμφρονεῖν, ἢ πολεμίοις ἴσα τούτοις γε-
B χρῆσθαι. (Γ.) Ταῦτ' ἄρα καὶ μελιχίοις τὰ πρῶτα λόγοις καὶ 15
ἤθεσιν ἰλαροῖς καταδημαγωγεῖν καὶ ὑποποιεῖσθαι τὰς τῶν στασια-
ζόντων ἐπειρᾶτο γνώμας, οἰκονομίαν εἶναι λέγων τὸ πρᾶγμα καὶ
οὐ καινοτομίαν· φρονίμων δ' εἶναι, πρὶν γενέσθαι τὰ δυσχερῆ,
προνοεῖσθαι ὅπως μὴ γένηται· κἂν τι δέῃ καινοτομεῖν ὑπὲρ
τοῦ μὴ μείζοσι κινδύνοις περιπεσεῖν, μηδὲ τούτου φεῖδεσθαι. 20
ἐὰν γὰρ ἐπίωσιν οἱ πολέμοι, πολλαχῆ τῆς Κωνσταντινουπό-
C λεως ἔτι διεδῶρημένης καὶ ἄρτι ἀνοικιζομένης καὶ οἶον εἶπεῖν
ἀναβιωσκούσης ἐκ τῶν πρὸ βραχείος θανάτων, χεῖρονα τῶν
προτέρων ἔσται τὰ παρόντα δεινὰ, καὶ κύριοι καθεστήξουσιν

12. ἰτέον] οἰστέον W. in mg.

aetatis tranquillo et religioso otio exigeret. His peractis palam erat sacerdotum collegium non esse quieturum. Quin et plebem concitabant, et ab Imperatoris communiōne revocabant, Martyrii et coronarum athletic destinatarum tempus esse clamitantes; ita ut magnus inde tumultus excitaretur atque in atrocem tempestatem erumperet, et Imperator ab externis negotiis abstractus omne suum studium ad res domesticas transferre cogere-
tur, intestina pericula bellis externis graviora arbitratus. Erant enim non pauci e magistratibus etiam, qui suam sententiam Imperatoriis edictis alacriter opponerent. In eas igitur redactus angustias viam inire statuit duarum alteram, summa necessitate alium exitum non admittente in praesentia: quippe aut omnes sibi assensuros, aut omnes aequae hostium loco habendos. (III.) Quamobrem factiosorum animos principio blanditiis verborum et comitate morum conciliare sibi et mancipare conabatur, „eamque rem non novitatis studio sed prudenti consilio coeptam esse aiebat: esse autem prudentiae, impendentes praecavere calamitates, et si quid ad graviora mala avertenda novandum sit, non esse cunctandum. Si enim hostes adventarent, Urbe multis in locis adhuc per ruinas patente ac novissime instaurata et velut reviviscente post illas mortes quas paulo ante pertulisset, praesentia mala graviora futura praeteritis: ac dominos fore hostes

οἱ πολέμιοι οὐ μόνον τῶν ἱερῶν, ἀλλὰ καὶ πάντων ἅμα, παίδων καὶ γυναικῶν καὶ πραγμάτων· οἱ δὲ τούτων δεσπότες ἀνάσπαστοι καὶ δοῦλοι ἀντ' ἑλευθέρων οἱ μόνον τὰ σώματα, ὅτι μὴ καὶ τὰς γνώμας αὐτὰς, ἀνάγκη βιαία πρὸς ἕπερ ἂν οἱ πολέμιοι βούλοιντο, ἐπόμενοι. καὶ τότε λελείφεται, μηδένα τὸν προστησόμενον εἶναι τῶν πατρίων ἐθνῶν καὶ νομίμων· καὶ πρὸς γε ἔτι τῶν ἱερῶν θεσμῶν καὶ δογμαμάτων· ἀλλὰ πάντων ἔσται ῥαδία παρατροπή καὶ κατάλυσις. ἂ νῦν ἐγὼ προορώμενος διάκονον πρόθυμον ἑμαυτὸν ταυτησὶ τῆς οἰκονομίας κατεστησάμην. οἰκονομίας δ' ἔστιν ἔμφρονος, ἀνάγκης κατεπειγούσης ζημιωθῆναι μικρὸν κέρδους εἵνεκα μείζονος· καὶ συγχωρῆσαι τὰ ἥττω τοῖς ἔλκουσιν ὑπὲρ τοῦ τὰ μείζω ῥαδίως καρποῦσθαι. (Δ.) Ταῦτα λέγων ὁ βασιλεὺς τοὺς μὲν ἐπειθε, τοὺς δ' οὐδαμῶς. ὅθεν τὸ πείθειν ἀφείς τὴν ἑτέραν ἐβάδισε· ταύτην δ' εἶναι τὴν τοῦ βιάζεσθαι· ἧς πρὸς πολλὰ καὶ διάφορα μεριζομένης εἶδη, πάντα ἦσαν ἐνεργὰ τῷ βασιλεῖ, δημεύσεις, ἔξορταί, φυλακαὶ, ὄφθαλμῶν ἀφαιρέσεις, μάστιγες, χειρῶν ἔκτομαί, πάντα οἷς αἱ γυνῶμαι τῶν ἀνδρικῶν καὶ μὴ δοκιμάζονται. ὅσοις μὲν οὖν κατ' ἐπίγνωσιν ὁ ζῆλος ἦν (σπάνιοι δ' οὗτοι ἐτόγγανον), οὗτοι στεῖρ-
 20 ῥάν τε καὶ ἀνδρικὴν τὴν ἐνστασιν ἐνδειξάμενοι πάντα ἀσμένως ἐπήνεγκαν καὶ πεπόνθασιν, ὅποσα ἢ τοῦ βασιλέως ἐπήνεγκε χεῖρ. οἱ δὲ πλεῖστοι μηδὲν ὑγιᾶς εἰδότες, ἀλλὰ δῆμος ὄντες καὶ ἀγοραῖος ὄχλος καὶ χαίροντες ἀεὶ ταῖς τοιαύταις καινοτομίαις, P. 77
 τριχίνα καθάπερ ἄλλην σκηρὴν ὑποδεδυκότες τριβῶνια, πανταχῆ

A. C.
1259
ad
1282

Imp. Mich.
Palaeologi.

non tantum sacrorum, sed omnium simul, liberum, coniugum et rerum: quorum vero propriae hae res essent, eos vi abreptos, libertate amissa, non corporibus tantum, sed animis etiam servituros, et hostium sequi voluntates violenta necessitate coactum iri. Id etiam, inquebat, reliquum erit, ne quis patriorum rituum et institutorum, aut etiam legum ac dogmatum sacrorum patrociniū suscipiat. Sed eorum omnium depravatio et abrogatio liberrima futura est. Quae ego nunc prospiciens in hanc administrationem cupide me ipsum interposui. Est autem sapientis administratoris officium, necessitate subigente leve damnum sufferre amplioris lucri gratia; et vim facientibus minora concedere, ut maiora ipse facile percipiat." (IV.) Hac oratione alios commovit Imperator, alios non item. Unde suasionē omissa viam alteram ingressus est, quae erat vis aperta: cuius cum multae sint ac variae species, omnes ab Imperatore adhibitae sunt: publicationes bonorum, exilia, custodiae, excaecationes, flagra, manuum amputationes, omnia denique quibus virorum fortium et mollium animi explorantur. Ac quorum zelus erat secundum scientiam (qui quidem pauci erant), ii firmam et virilem constantiam praeferentes omnia libenter tolerabant et perpetiebantur, quae Principis manus inferebat. Maxima vero pars veri iudicii experta, faex plebis et circumforanea turba, semper istiusmodi rebus novis gaudens, hirsutis pannis veluti scenico amictu novo in-

A. M. 6768 ad 6791 Imp. Mich. Palaeologi. V. 65

τῆς οἰκουμένης ἐξήπλωσαν ἑαυτοὺς, ὅπη γῦλα Χριστιανῶν εἶναι ἐπίθοντο· ἐν τε Πελοποννήσῳ φημι καὶ Ἀχαΐα καὶ Θεσσαλία ἐν τε τῇ Κολχίδι καὶ ὅπη μὴ ἐνῆν ἐπικράτεια τοῦ βασιλέως. καὶ περιήεσαν ἐνθεν ἀκείθεν σποράδες καὶ πλάνητες, μήτε 5

Β πρὸς ἀλλήλους· ἀλλ' ὀνόματα περιθέντες ἑαυτοῖς ἄλλοι ἄλλα, οἱ μὲν Ἀρσενίου λέγοντες εἶναι τοῦ πατριάρχου καὶ τὰ ἐκείνου πρεσβεύειν, οἱ δὲ Ἰωσήφ, οἱ δὲ ἄλλα λέγοντες, οὕτω τὸν χρόνον παρεκρούοντο πλανῶντες σὶ πλείους καὶ πλανώμενοι. ἦσαν γὰρ οἱ καὶ προφοριβασμοὺς ἀνά τε πόλεις καὶ κόμας ἐκέρυσσον, ὥσπερ ἀπὸ 10

Γ Θεοπτείας ὕρι κατιόντες. ταῦτα δ' ἐποίουν λημμάτων ἕνεκα καὶ βαλαντίων πληρώσεως· οἱ δὴ καὶ δι' αὐτό γέ τοι τουτὶ παρέμειναν οὕτως ἔχοντες ἔσασι, μηδὲ μετὰ τῆς ἐκκλησίας διόρθωσιν τὴν δίαιταν ἀλλαξάμενοι. (Ε.) Ἐν τούτοις μέντοι τοῖς καιροῖς τῆς μεγάλης ἦν ἐκκλησίας χαρτοφύλαξ, ὄνομα Βέκκος, συνετὸς ἀνὴρ ἐν τοῖς 15

μάλιστα καὶ λόγου καὶ παιδείας τρόφιμος· τοσοῦτοις δὲ καὶ παρὰ τῆς φύσεως συγκεκροτημένος χαρίσμασιν, ὅσοις τῶν τότε ἀνθρώπων οὐδεὶς. σώματος γὰρ εὐμήκει μεγέθει καὶ ὕψει μετὰ τοῦ χαριέντος ἐμβριθεῖ καὶ μεγαλοπρεπεστάτη καὶ γλώττης εὐκολία καὶ 20

δρόμῳ συντόνῳ ἄλλοις τε πλείστοις καὶ ἔτι διανοίας εὐπορία τε καὶ ὀξύτητι πρὸς ἅπαν τὸ προτιθέμενον, τούτοις ἅπασιν ὕριστα τοῦτον ἢ φύσις ἐξώπλισεν, ὡς εἶναι βασιλεῦσι καὶ ἄρχουσι καὶ πᾶσι σοφοῖς αἰδέσιμον καὶ λαμπρὸν περιάλλημα. τοῦτον γενναίως

11. Θεοπτείας Α. 12. τοι om. Α. 15. Βέκκος Α. constanter, Βέκος W.

duti toto orbe dispersi sunt ubi Christianos esse audiverunt: in Peloponnesum, inquam, Achaïam, Thessaliam et Colchidem et quacunque Imperatoris ditio non patebat. Sparsi autem et vagi huc illuc circumibant, neque cum Catholicis pacem conservare volentes, neque inter sese: sed alii aliis nominibus ascitis aut Arsenii patriarchae sectatores se et eius doctrinae addictos profitebantur, aut Iosephi, aut aliud quid iactitabant; atque ita tempus fallebant plerique et decipientes et decepti. Nec enim deerant qui oracula in vicis et urbibus, quasi a conspectu Dei modo reversi, cantarent. Id vero faciebant lucri causa et ad implendos saccos. Iique ob eam ipsam rem semper in eodem habitu perseverarunt, nec post Ecclesiae instaurationem vitae ratione mutata. (V.) His temporibus magnae Ecclesiae Chartophylax erat Veccus, excellenti vir ingenio idemque eloquentiae et eruditionis alumnus; praeterea tantis naturae donis ornatus, quantis quisquam alius illa aetate. Nam et proceritate corporis praestabat, et maiestate vultus, in quo venustas erat cum gravitate coniuncta; item dicendi facultate ac torrente eloquio aliisque rebus plurimis; maxime autem ingenii felicitate et acumine in expedienda qualibet quaestione proposita: iis, inquam, omnibus ornamentis natura ipsum pulcherrime instruxerat. Qui-

ἀνθιστάμενον τῷ βασιλικῷ δόγματι παντοῖος ὁ βασιλεὺς ἐγεγόνει δι' ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν τότε λογίων ἀποδείξει λογικαῖς καὶ νομίμοις πείσαι συνθέσθαι τῷ δόγματι. ἀλλ' ἐκεῖνος τῇ εὐθηνία τοῦ νοῦ καὶ τῆς γλώττης ἅπασαν συγκυκῶν ὡς εἰπεῖν
 5 ἀκοὴν ἀνέλυε τὰ τούτων προβλήματα, καθάπερ τινὰ Πηγε-
 λόπης ἰστόν. Ἑλληνικῆς μὲν γὰρ παιδείας ἕνεκα ἦσαν οἱ τότε
 προεῖχον αὐτοῦ· φύσεως δ' ὀξύτητι καὶ γλώττης δρόμῳ καὶ
 ἀσκήσει δογματῶν ἐκκλησιαστικῶν παῖδες ἀνδρὶ παραβαλλόμενοι πάντες ἐδόκουν ἐς αὐτόν. (ς'.) Ἐπεὶ δ' ὁ βασιλεὺς τῶν
 10 ἐντεῦθεν ἐπιδῶν ἐσφάλῃ, τὴν ἑτέραν ἐβάδισε· καὶ συλλαβῶν
 αὐτὸν καὶ γένος μικροῦ πᾶν δεσμοτηρίοις καθείργουσι δεινοτάτοις.
 καὶ ἦν οὕτω ταῦτα. ὁψὲ δ' ἐπὶ νοῦν ἀναβιβασάμενος ὁ βασιλεὺς,
 ὡς καὶ πρὸ πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτῶν ἐπὶ τῆς Ἰωάννου τοῦ Δούκα
 βασιλείας ἢ τοιαύτη παρὰ Λατίνων ἐκινήθη ὑπόθεσις, καὶ ἦν τη-
 15 νικαῦτα σοφὸς ἀνὴρ Νικηφόρος ὁ Βλεμμύδης, θείων γραφῶν ἐμ-
 πειρότατος, ὃς σχολῇ δεδωκὼς ἑαυτὸν ἤρξατο συλλέγειν πολλὰς
 παρὰ τῶν θείων γραφῶν μαρτυρίας, συγκροτεῖν δοκούσας τῷ τῶν
 Λατίνων δόγματι, καὶ λογογραφεῖν ἐπὶ τούτοις, λάθρα μὲν διὰ
 τὴν τῶν πολλῶν ὑπόληψιν, ἐλογογράφει δ' οὖν ἔστιν ἅ· ταῦτα δὲ
 20 νῦν ὁ βασιλεὺς ἀνευρὼν πέμπει τῷ Βέκκῳ. ἄπερ αὐτὸς ἀναγνοὺς
 μετὰ πολλῆς ἀγχινοίας τὰς τῶν ἁγίων ἐζητήκει βίβλους, ἐξ ὧν ὁ
 Βλεμμύδης τὰς μαρτυρίας ἦν ἐκείνας ξυνειλοχῶς· καὶ μάλιστα
 ἀσμένως παρὰ τοῦ βασιλέως τὸ ἐνδόσιμον εἰληφότι ἔργον ἦν

A. C.
1259
ad
1282
Imp. Mich.
Palaeologi.

P. 78

bus id erat consecutus, ut et Imperatoribus et principibus, et omnibus eruditibus venerabilis, atque illustri apud eos fama esset. Qui cum Imperatorio decreto acriter adversaretur, Imperator nihil non tentavit, tam per se ipsum quam per alios eruditos, quo ipsum petitis ex ratione et ex legum auctoritate argumentis adduceret, ut decreto assentiretur. Verum ille ingenii et linguae vi omnium animos commovebat, eorumque argumenta veluti Penelope telam retexebat. Nam Graecarum literarum doctrina erant qui illum superarent: sed acumine ingenii et linguae volubilitate et Ecclesiasticorum dogmatum usu omnes cum illo collati pueri videbantur. (VI.) Ea spe frustratus Imperator aliam viam inivit, eumque et omnem fere eius cognationem in teterrimos carceres coniecit. Quibus peractis tandem in mentem venit Imperatori, eandem rem a Latinis ante annos quinque et viginti, Ioanne Duca rerum potente, agitatum fuisse, ac tum doctum exitisse virum, Nicephorum Blemmydam, divinarum literarum peritissimum; qui cum se in otium contulisset, multa e sacra Scriptura testimonia, quae dogma Latinorum confirmare viderentur, colligere coepisset ac postea etiam de iis scripsisset clam ille quidem, propter opinionem, in qua plerique erant; sed tamen scripsisset quaedam. Quae tum Imperator nactus Vecco misit; quibus ille multa cum sagacitate perlectis sanctorum libros e quibus Blemmydes ea testimonia collegerat, postulavit: quorum copiam cum Imperator lubentissime ei fecisset, in eo deinde occupabatur, ut diligenter illos legeret,

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
V. 66
- αὐτῷ τοῦ λοιποῦ, ἐπιμελῶς αὐτὰς ἐπιέναι καὶ ἀνιχνεύειν καὶ κατὰ λέξιν ἐπιστατεῖν· ὡς ἐν ὀλίγῳ τοσοῦτον αὐτὸν συνη-
θροικέναι μαρτυριῶν ὄρμαθόν, ὡσθ' ἱκανὰς εἶναι βίβλους ὅλας πληροῦν· καὶ ὁ πρὶν μάχαιρα δίστομος κατὰ Λατίνων ἰστάμενος, πρῦμναν ἤδη κρουσάμενος, ἑτεραλκεία τὴν νίκην ποιεῖται. (Z.) Δι' 5
- C ἅ δὴ καὶ ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν ἀναβεβηκῶς θρόνον πάντα ἦν αὐ-
τὸς τῷ βασιλεῖ, καὶ γλῶττα καὶ χεὶρ καὶ κάλαμος γραμματέως ὀξυγράφου καὶ λέγων καὶ γράφων καὶ δογματίζων· ἔχων συνερ-
γὸς καὶ συλλήπτουρας τοῦ ἀγῶνος τὸν τε Μελιτηνιώτην καὶ τὸν Μετοχίτην, ἀρχidiaκόνους ὄντας τοῦ βασιλικῷ κλήρον· καὶ ἔτι 10
Γεώργιον τὸν ἐκ Κύπρου. συνλειτουροῦν μὲν ὄντων τῶν πάντων
D οὐδείς τοῖς τοῦ Πάππα, οὗθ' ὁ πατριάρχης αὐτὸς, οὔτε τῶν ἄλ-
λων οὐδείς, ὅτι μὴ τὸ ἐνδόσιμον εἰληφότες τῶν Φρερίων τινὲς
ἐλειτούρησαν ἅπαξ ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν διὰ χειροτονίαν
τινὸς τῶν οἰκείων. ἀλλ' ἐπανακτέον τὸν λόγον. 15
- E γ'. Ἦν ἀδελφὴ τῷ βασιλεῖ ὄνομα Εὐλογία. ταύτη πολλῶν
οὐσῶν θυγατέρων, τὴν μὲν μίαν τὴν Ἄνναν συνέζευξεν ἀνδρὶ
Νικηφόρῳ, τῷ τῆς Αἰτωλίας ἄρχοντι· τὴν δὲ ἑτέραν τὴν Μα-
ρίαν Κωνσταντίνῳ, τῷ τῆς Ζαγοράς ἄρχοντι· ἄρτι τῶν προτέ-
ρων αὐτῶν γυναικῶν τὸν βίον ἀπολιπουσῶν. ἀδελφὰς δὲ κάκει- 20
νας ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσε καὶ θυγατέρας τοῦ βασιλέως Θεο-
P. 79 δώρου τοῦ Λάσκαρι. (B.) Ἐν τούτοις μέντοι τοῖς χρόνοις ἀνί-
σταταί τις ἐκ τῶν Βουλγάρων, βοσκηματώδης μὲν τὸ γένος
A. C. 1277 ἀνῆρ, ποικίλος δὲ τὴν φρόνησιν καὶ δεινὸς καινοτέροις ἐπι-

18. τῷ om. A. 20. αὐτῶν A., αὐτῷ W.

expenderet, ad verbum conferret. Itaque brevi tempore eum testimonio-
rum acervum coegit, quae integra volumina complere possent: ut qui dudum
acerrime Latinis adversabatur, mutata sententia, victoriam ad illos trans-
ferret. (VII.) Quamobrem patriarchali sede conscensa Imperatori unus
fuit omnia, et lingua, et manus, et velociter scribentis calamus, et dicen-
do, et scribendo, et dogmata exponendo: eius certaminis sociis et adiuto-
ribus Meliteniote et Metochite, Imperatorii cleri archidiaconis, et Georgio
Cyprio. Nullus tamen eorum omnium cum pontificiis Latinis liturgiam
celebravit; ne ipse quidem patriarcha, neque alius quisquam, nisi quod Fra-
trum (Minorum) nonnulli licentia impetrata semel in Blachernio templo id fe-
cerunt, propter ordinationem cuiusdam e suis. Sed ad institutum redeun-
dum est.

3. Soror erat Imperatori nomine Eulogia: quae cum filias multas ha-
beret, Annam Nicephoro Aetoliae Principi despondit; Mariam Constantino
Principi Zagorae sive Bulgariae. Nam illorum primae uxores decesserant:
quas ipsas quoque sorores fuisse et Imperatoris Theodori Lascaridis filias,
supra diximus. (II.) His temporibus quidam ex Bulgaris consurgit, pa-
storali quidem genere ortus, sed versuto vir ingenio et ad res novandas

θέσθαι πρόγμασιν, ὄνομα Λαχανᾶς· ὃς πολλοὺς προσεταιρι- A. C.
 σάμενος τῶν χυδαίων καὶ ἀτασθάλων ληστρικῶν ἐπετήδευσε βίον· 1259
 ἐξ οὗ πολὺν ἐν βραχεῖ συνέλεξε πλοῦτον καὶ ἅμα στρατὸν ἰκα- ad
 νόν. τούτου τὰς συνεχεῖς καταδρομὰς καὶ ζημίας οὐκ ἀνεχομένῳ 1282
 5 τῷ Κωνσταντίνῳ ἔδοξε συνηθροικῶν τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις εἰς ἄν- B
 τιπαράταξιν ἐξιέναι ἐκείνου καὶ διακυβεῦσαι τὸν περὶ τῶν ὄλων
 πραγμάτων κίνδυνον. αἰσχρὸν γὰρ εἶναι ἠγεῖτο, ἄνθρωπον τοῦ
 μηδενὸς ἄξιον ἐν βραχεῖ χρόνῳ μεγάλην ξυνειλοχότα δύναμιν οὐ
 μόνον μεγάλας ἐπάγειν σὺν τῶν Βουλγάροις κακώσεις, ἀλλὰ
 10 καὶ μέγαν ὄλη τῇ ἀρχῇ τὸν κίνδυνον ἐπισεῖν ἤδη. παρασκευα-
 σάμενος οὖν ἔξεισι· καὶ συμβαλὼν ἐκείνῳ νικᾶται καὶ στερεῖται C
 μὴ μόνον τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ ζωῆς αὐτῆς· καὶ γίνεται παρ' ἐλ-
 πίδα μὴ μόνον τῆς ἀρχῆς ἐγκρατῆς ὁ Λαχανᾶς, ἀλλὰ καὶ σύζυ-
 γος δεύτερος τῆς γυναικὸς Κωνσταντίνου. ὃς καὶ διανοεῖτο λοι-
 15 πὸν τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἅμα ἦρι πέμπειν ἐνέδρας καὶ κα-
 τὰ τῶν ὁμορούντων Ῥωμαϊκῶν χωρίων καὶ πολιχνίων, ἵν' ἀσθε-
 νεστέρων αὐτῶν γινομένων ἰσχυρότατος ἐκείνος δοκῇ. (Γ.) Ταῦ- D
 τα τῷ βασιλεῖ ἀκουσθέντα οὐκ οἶστὰ ἔδοξαν, οὐδὲ λήθης ἄξια
 καὶ περιφρονήσεως· ἀλλ' ἐν παντὶ φροντίδος ἐχώρει καὶ πλή-
 20 ρης ἦν ἀθυμίας· οὐχ ὅτι τέως ἐνόμιζε φοβερὸν ἐκείνον, ἀλλὰ V. 67
 σπουδῆ χρώμενον θερμοτάτῃ πρὸς ὅπερ ἂν τὸ βουλούμενον ὑποτί-
 θησι βλέπων ἔλεγεν ὁδῷ προβαίνοντα κατὰ μικρὸν ἐς μέγα δυνά-
 μειωσ ἐπαρθῆναι, ὡς δυσκαταγώνιστον καὶ Ῥωμαίοις ὀψὲ γενέ-

2. τῶν add. A.

promptus, nomine Lachanas: qui magna hominum vilium et improborum ma-
 nu sibi adiuncta latrocinari instituit: unde brevi tempore magnas divitias
 et iustum exercitum coegit. Huius continentes incursiones et illata sibi de-
 trimenta non ferenti Constantino visum est, convocatis in unum copiis suis,
 acie cum illo decernere, ac iacta omni alea de summa rerum dimicare.
 Turpe enim ducebat, nihili hominem exiguo tempore tanta potentia auctum
 non modo magnas Bulgaris clades subinde inferre, sed iam toti regno pe-
 riculum ingens minari et intentare. Itaque bellico apparatu instructus pro-
 greditur, et collatis signis vincitur; nec modo regnum, sed vitam etiam
 amittit. Lachanas autem non solum principatu praeter spem potitur, ve-
 rum etiam uxoris Constantini viduae maritus existit. Quin et constitue-
 bat deinceps, exacta hyeme, sub veris initium Romanorum finitimos agros
 et oppidula ex insidiis aggredi, ut illorum viribus imminutis ipse validis-
 simus haberetur. (III.) Quae Imperator cum audivisset, non ferenda, nec
 per oblivionem aut contemptum negligenda esse iudicavit: sed curis ae-
 stuare et aeger animo esse coepit. Nec tamen illum in praesentia formi-
 dabilem putabat: at cum ad ea quae concupisset, acerrimo eum studio ferri
 cerneret, dicebat „ipsum sensim ac paulatim progrediendo ad magnam po-
 tentiam sese evectum ire, ut et Romanis ipsis tandem expugnatum difficilis

- A. M. 6768 ad 6791 Imp. Mich. Palaeologi.
- σθαι. χοῆναι δὲ τοὺς ἀκινδύνως βιοῦν ἐθέλοντας φθάσειν καὶ προανασιτέλλειν τὴν ὁρμὴν τῶν δεινῶν· καὶ παρὸν ἐκ τοῦ ῥάστον τὰς ῥίζας ἐκτέμνειν ἐν τῷ παρόντι τῆς μελλούσης βλάβστης, μὴ μέλλειν μηδὲ περιμένειν τῶν πονηρῶν ἔργων ἀμύνεσθαι μετὰ κιν-
Ε δύνων τὸν δρόσαντα, παρὸν ἀκινδύνως τῆς διανοίας καὶ τῆς ὁρ-5
 μῆς αὐτῆς. ὅθεν ἐπειδήπερ ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσε τὸν τοῦ Ἄσαν ἀπόγονον τὸν Μυτζῆν περὶ τὴν Τροίαν ποιῆσθαι τὴν δια-
Ε ταν δι' ἃς ποτ' εἰρήκειμεν τὰς αἰτίας, εἶτα αὐτὸς μὲν ἔφθη τὸν βίον ἀπολιπών· καταλελοίπει δὲ παῖδα Ἰωάννην τὸν Ἄσαν· τοῦ-
 τον ὁ βασιλεὺς νῦν μεταπέμπεται, ἕνωθεν ἐκ πατέρων τὰ δι-10
 καια τῆς Βουλγαρικῆς ἀρχῆς κεκτημένον· καὶ τῇ ἑαυτοῦ θυγα-
 τρὶ συζεύξας Εἰρήνην πέμπει μετὰ βαρείας δυνάμεως ἐλευθερώ-
 σοντά τε τὴν Βουλγαρικὴν ἀρχὴν τῆς τοῦ Λαχανᾶ τυραννίδος καὶ ἅμα διαδέξομενον αὐτὸν αὐτὴν, δίκαιον κληρὸν ἤδη πρὸς αὐ-
Ρ. 80 τὸν καταβεβηκῆσαν. (Δ.) Ὁ μέντοι Λαχανᾶς, ἐπειδήπερ ἔτυχε 15
 τηρικαῦτα τὴν ἐπὶ Σκύθας ἰὼν βεβαιώσεως ἕνεκα τῆς τυραννίδος, λαθραίαις τοῦ βασιλέως ἐπιβουλαῖς ἐκεῖ τὴν δι' αἵματος δίδωσι δίκην. ἀπονητὶ δ' ὁ Ἄσαν τὴν ἀρχὴν διαδέχεται, τῶν Βουλγάρων ὑποδεξαμένων ἀσμένων. τούτων οὕτω τελεσθέντων ἕξωθεῖ-
 ται καὶ Μαρία ἐκεῖθεν ἢ τοῦ βασιλέως ἀδελφιδῆ σὺν υἱῷ Μιχαῆλ, 20
 ὃν ἐκ τοῦ Κωνσταντίνου γεγέννηκε, καὶ ἵκει πρὸς Κωνσταντινού-
Β πολιν. ἐπεὶ δ' ὡς τὰ πολλὰ ταῖς μεγάλαις εὐφροσύναις ἐπιφύον-
 ται λῦπαι, καθάπερ τινὰ ξίφη πολέμια τὴν τῆς εὐθυμίας ἐκείνης κατάστασιν ἐπιταράττοντα καὶ συγχέοντα, οὐδ' ἐνταῦθα τὸ ἔθος

6. αὐτῆς A., αὐτοῦ W.

foret. Oportere autem eos qui citra periculum velint vivere, antevertere et occurrere malis impendentibus: et si in praesentia crescentis plantae radicem facile praecidere possis, non esse cunctandum, neque expectandum donec acceptam iniuriam cum periculo ulciscaris, cum ipsa consilia et ipsos conatus possis sine periculo tuo ulcisci." Igitur cum, ut supra est expositum, Mytzes et Asanis posteritate apud Troiam ob eas causas quas diximus degens decessisset; filium eius Ioannem Asanem, ut cui regnum Bulgariae paterno iure deberetur, arcessit, desponsaque Irene filia, cum magnis copiis mittit, tum ad Bulgariam a Lachanae tyrannide liberandam, tum ad suscipiendum regnum iusta successione ad se devolutum. (IV.) Caeterum Lachanas firmandae tyrannidis causa tum in Scythiam proficiscens clandestinis Imperatoris insidiis profuso illic sanguine dat poenas. Asan vero citra laborem volentibus Bulgaris regno potitur. His peractis Maria, Imperatoris ex sorore neptis, cum filio Michaële, quem ex Constantino susceperat, indidem expulsa Constantinopolin venit. Quoniam autem magnis gaudiis dolores plerumque agnascuntur, et velut gladii quidam hostiles illam laetitiae tranquillitatem turbant et confundunt, id ipsum tunc quoque

ἐπιλελοίπει· ἀλλ' ἦν τηρικαῦτα ἀνὴρ εὐγενῆς κὰν τοῖς μάλιστα A. C.
1259
ad
1282
Imp. Mich.
Palaeologi.
 συνετὸς καὶ τῷ δραστηρίῳ τῆς φύσεως ἐν Βουλγάροις ἐπίσημος,
 ὄνομα Τερτερῆς. τοῦτον οἰκειώσασθαι θέλων ὁ Ἀσάν καὶ ἅμα
 περιποιούμενος ἑαυτῷ ἀφοβίαν γαμβρὸν ἐπ' ἀδελφῇ ποιεῖται,
 5 ἀφελόμενος καὶ ἀποστεύλας ἐς Νίκαιαν τὴν προτέραν ὁμόζυγον C
 σὺν τοῖς τέκνοις αὐτοῦ. τετίμηκε δ' ἐπὶ τούτοις αὐτὸν καὶ τῷ
 τοῦ δεσπότου ἀξιώματι· ἀλλ' οὐκ ἐνέμεινε οὗτος ἐπὶ πολὺ τῇ
 πρὸς τὸν τετιμηκότα στοργῇ· ἀλλ' ἀφέλειαν καὶ κουφότητα πλεί-
 στην καταγινώσκων αὐτοῦ ἔλαθεν ἐν οὐ μακρῷ τῷ χρόνῳ τὰς
 10 γνῶμας ἐφελκυσάμενος τοῦ τε στρατιωτικοῦ παντὸς καὶ πρὸς γε
 οὐκ ὀλίγων ὅσοι τῶν ἐν τέλει. ἔμελλε δὲ ἤδη καὶ τὸν Ἀσάν D
 διαχειρισάμενος ἐγκρατῆς ἔσεσθαι καὶ τῆς ἀρχῆς. ὅπερ αὐτὸς
 ἐγνωκῶς προσποιεῖται μετὰ τῆς γυναικὸς ἐκδημίαν ἐς τὸν πενθε-
 ρὸν καὶ βασιλέα· καὶ λάθρα ξυναγαγὼν πᾶν ὅ,τι τῶν κειμηλίων
 15 καὶ χρημάτων ἦν τῶν Βουλγαρικῶν τὸ ἐξαίρετον, ἤκεν εἰς τὸ Βυ-
 ζάντιον παρὰ τὸν βασιλέα καὶ πενθερόν· καὶ αὐτὸς μὲν ἐνταῦθα
 διήγαγε τοῦ λοιποῦ· ὁ δὲ Τερτερῆς κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος A. C. 1280
 ἐρημίαν τὴν τῶν Βουλγάρων ἀρχὴν ἐκεῖ σφετερίζεται. εἶεν.

δ'. Ἐγὼ δὲ τοῦτο ἐκεῖνο τῶν πάλαι πολλῶν διακηκῶς, ὡς P. 81
 20 πολιτικῶς καὶ μετρίως ἐνεγκεῖν εὐτυχίαν χαλεπώτερον ἢ δυστυ- V. 68
 χίαν, νῦν μᾶλλον ἐπὶ τῆς χρείας ἐτεθανυμάκειν συννηοηκῶς. ἰδοὺ
 γὰρ καὶ οἱ ἐκ Γεννούας ἀντιπέραν οἰκοῦντες τοῦ Βυζαντίου τῇ
 τῆς ἀτελείας κέρδει μεθυσθέντες καὶ πέρα φρονήσαντες τοῦ με-
 τρίου κατεπαίρεσθαι ἤρξαντο Ῥωμαίων καὶ περιφρονεῖν ὡς

usu venit. Nam eo tempore extitit vir quidam nobilis, singulari prudentia et animi promptitudine inter Bulgaros insignis, nomine Terteres: quem Asan ut sibi conciliaret, atque ut securitati suae consuleret, iungit sibi affinitate desponsa ei sorore sua: priore videlicet uxore adempta, et cum liberis Nicaeam missa. Deinde Despotae dignitate illum ornat. Verum is non diu apud eum, a quo ita honoratus fuerat, in fide et officio permansit: sed animadversa eius simplicitate et levitate insigni brevi tempore totius exercitus et procerum non paucorum animos sibi clam conciliavit. Iamque id agebat ut Asane interfecto principatu potiretur. Quo ille cognito se cum uxore ad visendum Imperatorem eundemque socerum proficisci simulat: opum et pecuniarum Bulgaricarum electissima quaeque clanculum cogit: deinde se Byzantium ad socerum Imperatorem confert, atque illic reliquum vitae transigit. Terteres vero, prohibente nemine, Bulgaricum regnum occupat. Et haec hactenus.

4. Ego vero quod e multis veterum cognovi, difficilior esse res secundas quam adversas civiliter et moderate ferre, nunc re ipsa edoctus magis admiror. Ecce enim Genuenses, qui e regione Constantinopolis habitabant, lucro immunitatis inebriati elatique superbia adversus Romanos insolere, eosque ut imbecilliores contemnere coeperunt. Ac tandem ali-

A. M
6768
ad
6791

Imp. Mich.
Palaeologi.

ἀσθενεστέρους. ἤδη δέ τις καὶ φιλονεικίαν τινὰ καθ' ἑνὸς τινος ἀράμενος ὑπὲρ βραχείας ὀπάρας προχειρότερον ἔσχε τὸ ξίφος τῆς γλώττης καὶ παραχρῆμα τὸν ἄνθρωπον τοῦ βίου ἀπήλλαξε. τοῦτο ἀκηκῶς ὁ βασιλεὺς οὐχ ὡς ἑνὸς φονευθέντος τὸ πρῶγμα Βπαρέδραμεν, ἀλλ' ὡς ὅλης πόλεως καταστραφείσης καὶ τοῦ βασι- 5 λικοῦ περιφρονηθέντος κράτους, οὕτως ἐξήλωκέ τε καὶ διανέστη· καὶ τὴν ταχίστην περιήγαγε τὸ στρατόπεδον περὶ πάσας αὐτῶν τὰς οἰκίας. οὐπω γὰρ σφισι τειχῶν ὀχυρώματα ἦν καὶ πόλις εἰς C ἀντίπαλον ὁπότε βούλοιο καθισταμένη τῇ βασιλευούσῃ· καὶ τάχ' ἂν ἐμέλλησαν τότε πανωλεθρία φθαρῆσθαι, εἰ μὴ σχῆμα πε- 10 ριθέντες ἔλεινον καὶ ζημίαν ἐκούσιον αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐπιθέντες προσέπεσον δραμόντες ἀντίκα μάλα τῷ βασιλεῖ καὶ οὕτως ἀπήλλαξαν ἑαυτούς. (B.) Τοῦτο τῆς βασιλείως σπουδῆς καὶ ὀξύτητος γέγονε γνώρισμα πρῶτον αὐτοῖς. δεύτερον δὲ καὶ μεῖζον· συνεστήσαντό τινες ἐκ τοῦ γένους αὐτῶν δύο τριήρεις ἐπὶ δίαιταν 15 D καὶ τρόπον πειρατικὸν, καὶ λάθρα διαβάντες τὰ περὶ Βυζάντιον τῆς θαλάττης στενὰ ἐπὶ τὸν Εὐξείνον πόντον ἐπεποιήεσαν τὸν ἀπόπλουν, μὴ παρασχόντες τὴν συνήθη τῷ βασιλεῖ εὐφημίαν· οὐδὲ τοῦτο τοίνυν ἀτιμώρητον ἔδοξε παρεληλυθῆναι τῷ βασιλεῖ. ὕθεν τριήρεις συνηθροικῶς οὐκ ὀλίγας καὶ μίαν μεγάλην ὀλκάδα 20 περὶ τὴν ἄκραν Ἰστησι τοῦ ἱεροῦ, (ὃ δὲ στόμα καλεῖται τοῦ Πόντου, ἔνθα τὰς Κυανέας καὶ Πλαγκτὰς ἔφασκον Ἕλληνας εἶναι) τὸν εἰσπλουν ἐκδεχομένας τῶν πειρατῶν, μὴ λαθόντες ἀπαθεῖς οἱ E θρασεῖς ἐκείνοι καὶ ἀλιτήριοι διαδράσωσιν. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐκείνους

3. παραχρ.] εὐθύς A. 7. τὴν ταχίστην A., ἀντίκα W. 11. ἐπιθέντες A., ἐπιτιθέντες W. 12. ἀντίκα — τῷ] εὐθύς τῷ A. 15. δύο A., δύο W.

quis ob paucos autumnales fructus rixa cum quodam orta, ense quam lingua promptior, statim hominem interficit. Quod facinus cum Imperator audiisset, non ut unius caedem neglexit: sed ita exarsit et commotus est, ac si tota civitas eversa, et Imperatoria maiestas violata esset, statimque exercitu omnes eorum aedes cinxit. Nondum enim murorum munitiones habebant, nec urbem quae cum vellet Imperatrici urbi adversaretur. Ac fortasse tum funditus periissent, nisi miserabili habitu, ultro mulcta ipsi sibi irrogata, supplices sese statim ad pedes Imperatoris abiecissent, atque ita veniam impetrassent. (II.) Hoc illi primo documento promptum et acrem Imperatoris animum cognoverunt. Alterum et maius illud. Quidam eorum populares duas piraticas triremes instruxerunt, et Byzantini freti angustiis clam superatis in Euxinum pontum delati sunt, ommissa solenni et usitata Imperatoris salutatione. Quod nec ipsum ille inultum pati voluit. Collectas itaque triremes non paucas, et unam magnam onerariam navem ad promontorium fani collocat, (quod os Ponti appellatur, ubi Cyaneas et Planctas Graeci olim esse dixerunt) piratarum accessum expectaturas, ne audaces illi et scelerati homines incolumes clam evaderent. Quod cum il-

οὐκ ἐλελήθει, μηχανῶνται τινὰ σφισι σωτήριον τρόπον. πάντα γὰρ πλοῦτον ὄν ἐκ ληστείας συνήγαγον πραγματείαν ἐμπορικὴν ποιησάμενοι μεθ' ἑαυτῶν εἰς μεγίστην ἐμβιβάζουσιν ὀλκάδα καὶ πᾶσαν ἐπὶ τούτοις προκατατίθενται καὶ παρασκευάζουσι πανο- Imp. Mich. Palaeologi.
 5 πλίαν, ἵνα καιρὸν ἐπιτηρήσαντες, ὅποτε σφοδρότερον ῥέοιεν τῶν ἀρκτικῶν πνευμάτων αἱ πηγαὶ, λύσαντες ἀποπλεύσωσι καὶ βία ῥηξάμενοι τοὺς ἐπὶ τοῦ στόματος ναυλοχοῦντας ἀκίνδυνον τὸν εἰσπλοὺν ποιήσονται. ἐπεὶ δὲ μετὰ μικρὸν σφοδρότερος ἄνωθεν κατερῥάγη βορέας, ἐπιφαίνεται κατιοῦσα καὶ ἡ πειρατικὴ ἐκείνη
 10 ὀλκὰς ἀπὸ πολλοῦ τοῦ πελάγους, μυρίοις ἐστεφανωμένη τοῖς ὀπλίταις, καθάπερ πόλις ὅλη κατὰ κυμάτων πεζεύουσα ἢ μᾶλλον πτηνοῦ δίκην ἐφιπταμένη τοῖς κύμασιν. (Γ.) Ἦδη δὲ καὶ Β αἱ βασιλικαὶ τριῆρεις παρεσκευασμέναι παρῆσαν. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ βασιλικὴ ὀλκὰς ἄρασα τὰς κεραιὰς οὐπω διεπέτασε τὰς ὀθόνας,
 15 ἀλλ' ἔμενεν ἠρεμοῦσα. ἐγγισιάσης δὲ ἤδη καὶ τῆς πολεμίας ὀλ- V. 69 κάδος, τότε καὶ αὕτη διαπετάσασα τὰς ὀθόνας λαμβάνει τὴν πολεμίαν, πῆ μὲν ἐκ πλευρᾶς, πῆ δ' ἐκ πρύμνας, ἐπομένη κατ' ἴχνος βάλλουσα τε καὶ βαλλομένη καὶ τὸν αἰθέριον εἰπεῖν ἐκείνον καὶ ἱπτάμενον πρᾶττουσα πόλεμον. ἦν γὰρ ἰδεῖν διάφορα καὶ C
 20 ποικίλα τάγματα στρατοπέδων ἐν ταύτῳ κατ' ἀλλήλων συστάδην μαχόμενα. οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν καταστρομάτων τοὺς ἀπὸ τῶν καταστρομάτων ἔβαλλον· οἱ δ' ἀπὸ τῶν ξυλίνων πύργων τοὺς ἀπὸ τῶν ξυλίνων πύργων· οἱ δ' ἀπὸ μετεώρου τῶν ἄκρων ἰστιῶν τοὺς ἀπὸ μετεώρου τῶν ἄκρων ἰστιῶν. ἐχρῶντο δὲ καθ' ἑκατέρων

8. σφοδρός A. 14. ἡ add. A. 24. ἑτέρων A.

los haud fefellisset, hac calliditate salutē suae consulunt. Omnes opes quas latrocinando coegerant per speciem negotiationis una secum in maximam onerariam transferunt. Deinde omni armorum genere eas tegunt et muniunt; ut cum septentrionales ventī vehementius spiraturi essent, oram solverent, et vi patefacta via per eos qui in faucibus stationem habebant, citra periculum evaderent. Paulo post cum vehementior Boreas a tergo erupisset, etiam piratica illa navis e medio pelago plurimis armatis cincta apparet, quasi quaedam urbs integra per fluctus gradiens, vel potius avis instar maria pervolans. (III.) Iam et Imperatoris triemes instructae aderant. Ac oneraria quidem navis Imperatoria sublatis antennis nondum vela expanderat, sed manebat immota. Hostili autem oneraria accedente ipsa etiam vela explicat; et illam modo a latere arripit, modo a puppi insequitur, quasi vestigiis inhaerendo; caeditque et caeditur, ac praelio quodam veluti aethereo et volatili defungitur. Ibi dispares ac varios militum ordines comminus eodemque in loco pugnare inter se cerneret. Alii enim ex tabulatis eos qui in tabulatis essent feriebant: alii ex ligneis turribus, eos qui in ligneis turribus starent; alii denique ex summis navium malis, eos qui e similibus fastigiis pugnant. Petebant autem se utrinque pugillari-

A. M. 6763
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

ἐκάτεροι χειροπληθέσι χειραδίοις καὶ βέλεσι τοξικοῖς· ἔστι δ' ὅτε καὶ πελέεσι καὶ ξίφεσιν ἄλλοις, ὅποτε μάλα δὴ πελάσαιεν ἀλλήλοις. αἱ δὲ τριήρεις οὐ μάλα τοι ἐγγύθεν παραπλέονσαι μόνοις ἐχρῶντο τοῖς τηλεβόλοις βέλεσι. καὶ οὕτω δὴ μέχρι πολυ-
Δλοῦ τῆς ἡμέρας τὸν ἀπὸ τοῦ στόματος ἀμείβοντες ἀρχένα εὐ-5
 ρώστως ἐκατέρωθεν ἅπαντες ἠγωνίζοντο, καὶ πρὸς μὲν ἀρχαῖς ἐπικρατέστερα τὰ Λατίνων ἐδόκει· ἔπειτα κωλυόμενον ὑπὸ τῶν τῆς βασιλικῆς ὀγκάδος ἰστιῶν τὸ πνεῦμα, ἀναπόσπαστα παρα-
Επλεύουσης διηνεκῶς καὶ συμμέτρως ἐκ τε πρύμνης καὶ πλευρᾶς δε-
 ξιάς, ὅθεν ἐκεῖνο προσέθρει, μαλακώτερον τοῖς τῶν πολεμίων 10
 ἰστιίοις προσέβαλλε καὶ οὐ στεθρῶν οὐδὲ μάλα τοι εὔτονον πα-
 ρεῖχε τῇ ὀγκάδι τὴν κίνησιν. (Α.) Ὁ δὲ μείζον Λατίνοις ἀτύ-
 χημα ἐγεγόνει, θρασύτερόν τις ἐξ αὐτῶν τῇ Ῥωμαίων ἐπιπηδή-
 σασ ὀγκάδι ὄξει πελέκει τὰ καιριώτερα τῶν καλωδίων ἐξέτεμε·
Εδιὸ κατενεχθεῖσα ἡ κεραία κατὰ μέσην τὴν τῶν Λατίνων ὀγκάδα 15
 ἀπόλεμον ἐκείνης τὸ πλεῖστον ὀπλιτικὸν ἐξαίφνης πεποίηκε· κἀν-
 τεῦθεν ἀδεῶς κατὰ κύκλον καὶ αἱ τριήρεις πελάσασαι στεθρῶτε-
 ρον ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἔβαλλον. ἤδη δέ τις καὶ εἰσεπήδησεν ἔνδον
 τῆς πολεμίας ὀγκάδος, καὶ ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ, καὶ τρεῖς ἐπὶ δύο,
 καὶ τέσσαρες ἐπὶ πλείστοις, ἕως τελέως κρατήσαντες, τῶν πολε- 20
 μίων ὅσοι μὴ ἐτεθνήκεσαν, τοὺς μὲν τραυματίας, τοὺς δὲ δε-
Ρ. 83 σμώτας ἐκείθεν ἐξείλον. τοῦτο δεύτερον τῆς βασιλείως ὀξύτητος
 καὶ σπουδῆς ἐναργέστερον γνῶρισμα· τοῦτο τοὺς Λατίνους εἰς

4. τηλεβόλοις A., τηλεβολ W. 23. γνῶρισμα om. A.

bus saxis et missilibus telis: aliquando et securibus et aliis armis, cum propius hostem ventum erat. Triremes vero, quia non ita propinqua navigabant, telis solum missilibus utebantur. Ita in multam diem ab ostiis usque per fretum provecti utrinque omnes fortiter dimicabant. Ac initio quidem Latini superiores videbantur. Deinde cum ventus interpositis onerariae Imperatoriae velis inhiberetur; (quippe haec alteram continenter et aequaliter cum a puppi tum a dextro latere, unde ventus spirabat, usque assectabatur, nec ab ea divelli poterat) eo fiebat ut in hostium vela segnior ventus incideret, ac proinde eorum navis tardius ac lentius moveretur. (IV.) Iam, quae maior Latinorum calamitas fuit, quidam ex iis audacius in Romanam navem cum insiluisset, acuta securi funes maxime necessarios rescuit. Quare antennae in mediam illorum navem delapsae milites eorum plurimos subito pugnae inutiles reddiderunt. Atque ex eo triremes ipsae propius advectae audacter eam circumsteterunt, et validioribus ictibus cominus oppugnarunt. Tum statim aliquis in hostilem navem insiluit. Deinde alii atque alii, terni, quaterni, et subinde plures: donec integram victoriam adepti eos ex hostibus, qui non occubuissent, partim vulneratos, partim in vincula coniectos inde abduxerunt. Alterum hoc specimen fuit quo Imperator animi sui promptum ac celerem impetum evidentius declaravit. Ea

ἰσχύτην ἤλασε δειλίαν καὶ φόβον· καὶ τὸ πολὺ τοῦ θράσους μεταθεμένους καὶ τὸν συνήθη τῦφον ὡς ἄκαιρον ἀποθήσαντας μετριωτέρους γενέσθαι ἠνάγκασεν.

A. C.
1259
ad
1282

Imp. Mich.
Palaeologi.

έ. Ἐγὼ δὲ ἐκεῖνο ἐπαναλήψομαι. τῷ σουλτάν Ἀζατίνῃ φε-
5 γάδι ὡς εἴρηται γενομένῳ ἐκ τῆς πόλεως Αἴνου ἅμα τῷ νιῷ αὐ-
τοῦ Μελήκ καὶ διαβάντι τὸν Ἰστρον, αὐτῷ μὲν τὸ βουλούμενον
ἐκπληρῶσαι οὐκ ἐξεγένετο. φθάσαν γὰρ τὸ χρεῶν τῶν βουλευ-
μάτων ἐξετέμε τὰς ὁδοὺς. ὁ δὲ Μελήκ βραχὺ διατρίψας αὐτόθι
βίον ἐπῆλυν καὶ οὐ μάλᾳ οἱ ἀρέσκοντα εἶτα διὰ τοῦ Πόντου
10 διέβη πρὸς τοὺς ἐν Ἀσίᾳ Σκύθας· ἀφ' ὧν τὸ ἐνδόσιμον εἰληφῶς
ἦκε ζητῶν τὴν τῶν Τούρκων ἀρχὴν ὡς πατρικόν τινα κληῖρον.
τῶν μὲν οὖν ἄλλων σατραπῶν οἱ μὲν συνήεσαν καὶ προσήεσαν
ὄσα καὶ δεσπότη σφῶν αὐτῶν· οἱ δ' ἠμελλον. εἷς δὲ τις Ἀμού-
ριος ὄνομα δῆμιον συνηθροικῶς ληστρικὸν οὐ βραχὺν, ἀλλὰ
15 μάλᾳ συχνόν, πόλεμον ἤρατο κατ' αὐτοῦ καὶ τέλος τρεψάμενος
ἐδίωξεν ἄχρι θαλάττης· τότε μὲν οὖν ὁ Μελήκ ἐς τὴν κατὰ Πόν-
τον Ἡράκλειαν διεσώθη καταφυγών. ἦρος δ' ἐπιστάντος ἔδοξεν
αὐτῷ ἀπιέναι πρὸς βασιλέα περὶ τὸ Νύμφαιον διατρίβοντα. καὶ
μέντοι καὶ ἀπιὼν ἐκεῖ μὲν οὐκ ἀφίκετο· ὁ δὲ ἄλλ' ἐτέραν ἐτρά-
20 πετο μεταξὺ καὶ παρὰ τοὺς Τούρκους αὐτῶν ἐλθῶν τὴν πατρι-
κὴν ἐξήτει ἀρχήν. ὅθεν ἐν οὐ μακροῦ καὶ οὗτος τὸν βίον ἀπο-
λιμπάνει, λάθρα τινῶν φονευτῶν συστάντων ἐπ' αὐτόν. (B.) Τῆς
δὴ τῶν Τούρκων ἀρχῆς οὕτω φθαρείσης καὶ τῶν πραγμάτων P. 84

6. καὶ add. A.

res Latinis metum ac terrorem maximum incussit, coegitque posita audacia insolentia et suo illo intempestivo fastu abiecto fieri moderatiores.

5. Nunc ego illuc redeo. Cum Sultanus Azatines ex oppido Aeno, ut dictum est, una cum filio suo Meleco profugisset, Istrumque traiecisset, ipse quidem id quod destinarat conficere non potuit, morte praeventus. Melecus vero cum illic vitam peregrinam et parum gratam aliquantisper egisset, per Pontum ad Scythas Asianos transiit: a quibus potestate accepta Turcorum principatum ut paternam hereditatem postulavit. Ac caeterorum quidem Satraparum alii convenerunt, illumque adierunt ut dominum suum: alii cunctabantur. Unus autem nomine Amurius, collecto latronum exercitu, non parvo quidem illo sed valde numeroso, bellum adversus eundem suscepit, ac tandem fusum fugatumque ad mare usque compulit. Tum igitur Melecus ad Heracleam Ponticam fuga evasit. Vere autem appetente Imperatorem adire apud Nymphaeum commorantem decrevit. Caeterum iter ingressus non eo usque perrexit, sed interea alio conversus ad Turcos denuo se contulit; atque ab illis paternum principatum restitui sibi postulavit. Deinde et ipse non longo post vita excedit, clandestina quorundam sicariorum conspiratione oppressus. (II.) Turcorum imperio sic everso et eorum rebus ex honesta disciplina splendidaque fortuna ad ma-

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
- ἐκείνων ἐξ εὐταξίας καὶ τύχης λαμπρῶς εἰς ἀταξίαν μεγίστην κω-
χωρηκόντων, οὐ μόνον σατράπαι καὶ ὅσοι τῶν γένει καὶ δόξῃ δια-
φερόντων, εἰς πλείστα τεμόντες τὴν ὅλην διέλαχον ἐπικράτειαν,
ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν ἀδόξων καὶ ἀνωνύμων ὄχλους τινὰς συρφε-
τῶδεις προσεταιρισάμενοι πρὸς ληστρικὸν ἀπέκλιναν βίον, μη-5
δὲν τόξου καὶ φαρέτρας ἐπιφερόμενοι πλέον· οἱ καὶ τὰς τῶν
ὄρων δυσχωρίας ὑποδύομενοι συχναῖς καὶ λαθραῖαις ἐχρῶντο
Βταῖς ἐκδρομαῖς καὶ τὰς ὁμόρους χώρας καὶ πόλεις Ῥωμαίων κα-
κῶς διετίθεισαν. συνέβη γὰρ καὶ πρὸ βραχέος τοὺς τὰς ἄκρας
οἰκοῦντας φύλακας μετανάστας ἐκεῖθεν γενέσθαι δι' ἔνδειαν 10
τῶν ἐτησίων λημμάτων, ἃ παρὰ τοῦ βασιλικοῦ προτανεῖον ἐλάμ-
V. 71 βανον. ὅπερ ὡς οὐδενὸς ἄξιον παροραθὲν ἐν ἀρχαῖς μέγιστον
ἕστερον ἔδοξε Ῥωμαίοις ἀτύχημα καὶ τῶν μάλα μεγίστων αἴτιον
C συμφορῶν. οἱ δὲ τὰς σατραπείας ἐκεῖνοι πολλαχῆ διελόμενοι
Τουρκοὶ παρὰ Σκυθῶν ἐλαυνόμενοι Ῥωμαίους ἤλαυνον· καὶ 15
ὅσον πρὸς Σκύθας ἐθιγλύνοντο, τοσοῦτον κατὰ Ῥωμαίων ἠνδρί-
ζοντο· ὡς εἶναί σφισι τὴν τῶν Σκυθῶν ἔφοδον οὐ συμφορῶν αἰ-
τίαν, ἀλλὰ σφόδρα μεγίστης χορηγὸν εὐτυχίας. εἰσεχέοντο μὲν
οὖν κατὰ πλήθῃ ἐκ τε Παφλαγονίας ἐκ τε Παμφυλίας καὶ τὴν
Ῥωμαίων ἐδήουν γῆν· ἤδη δὲ καὶ πόλεμοι συνεδρόγγυοντο συνε- 20
χεις· εἷς δὲ καὶ μέγιστος, ὃς καὶ Ῥωμαίοις ἀρχηγέτης γέγονε
D τῶν ὄλων κακῶν. (Γ.) Στρατοπέδων πολλῶν Τουρρικῶν ἀθροί-
σθέντων περὶ Παφλαγονίαν ἔδοξε τῷ βασιλεῖ μεγάλην καὶ ἀξιό-
μαχον στείλαντι δύναμιν τὴν ἐκείνων ὀξεῖαν ἀναχαιτίσαι ἔφοδον,
καθόσον ἐφικτόν· μὴ καθάπερ πύλας ῥήξαντες ἐκεῖνο τὸ μέρος 25

ximam perturbationem prolapsis non modo Satrapae et quotquot nobilitate ac fortuna eminebant, omnem ditionem in plurimas partes divulsam partiti sunt: sed multi etiam obscuri et ignobiles, adiuncta sibi hominum infimorum colluvie, latrocinari coeperunt, praeter arcum et pharetram nihil secum gestantes: qui faucibus montium insessis finitimos agros et urbes Romanorum crebris et occultis incursionibus vexabant. Nam paulo ante acciderat, ut praesidia quae arces tuebantur, inde migrarent, cum annua stipendia e fisco Imperatorio non numerarentur. Quod initio ut res parvi momenti neglectum maximum postea Romanis infortunium extitit, et clades ipsis gravissimas importavit. Turci autem illi qui Satrapias varie dividerant, cum a Scythis pellerentur, Romanos pellebant: et quam infirmi erant adversus Scythas, tam adversus Romanos invalescebant: ut Scytharum incursio non calamitatis causa, sed summae felicitatis occasio illis esset. Frequentes itaque e Paphlagonia et e Pamphylia irruebant, Romanasque provincias populabantur. Tandem etiam ad bella et assiduas dimicationes ventum: e quibus unum praelium Romanos in omnia mala coniecit. (III.) Multis Turcorum copiis in Paphlagonia collectis Imperatori visum est magno et idoneo exercitu celerem illorum, quantum fieri posset, impressionem inhibere: ne illa parte veluti porta perfracta impune deinde ac prohibente

μετὰ πολλῆς ἔπειτα τῆς ἀδείας καὶ κατὰ τῆς ἄλλης χερσὶ χώ- A. C.
 ρας. ἔπεμψεν οὖν στρατόν τε ἱκανὸν καὶ τοὺς ἄξιοντας στρατη- 1259
 γοὺς, οἳ διὰ κακοβουλίαν αὐτοῖ τε ἐσφάλησαν καὶ τὸ πᾶν ἀπώλε- ad
 σαν στράτευμα. οἱ γὰρ Τοῦρκοι τῇ ὑστεραίᾳ μελλούσης τῆς 1282
 5 μάχης συρῶν γίνεσθαι διαγορηγορήσαντες πρὶν ἡμέραν γενέσθαι E
 προλοχίζουσιν οὐκ ὀλίγας ἐνέδρας παρὰ τὰς πρὸς ἑὸ τοῦ πλη-
 σίον ποταμοῦ ὄχθας· κἄπειτα διαβάντες τὸν ποταμὸν ἐνταῦθα
 πηγνύουσι τὸ στρατόπεδον. τῆς δὴ προσηκούσης ὥρας ἐλήλυ-
 θυίας συνήεσαν τὰ στρατόπεδα. καὶ τὰ μὲν πρῶτα οὐ μάλα ἀνυ-
 10 πόστατος ἔδοξε Τοῦρκοις ἢ Ῥωμαίων ὄρμη· ἀλλ' ἐκαρτέρου
 ὄμως καὶ ἀντεῖχον μαχόμενοι, οὐ συστάδην τὴν μάχην ποιούμενοι, F
 ἀλλὰ συγχῶς ἐναλλασσομένην, ὡς ἔθος αὐτοῖς. νῶτα γὰρ δει-
 κνύουσι φεύγειν δοκοῦντες· εἶτα ἐπαναστρέφουσι ἑάχιστα καὶ συ-
 χνὰ τοῦτο ποιοῦντες διατελοῦσιν, ὡς ἂν τὴν τῶν ἀντιπάλων στρα-
 15 τοπέδων τάξιν ταράττωσι καὶ τῆς προσηκούσης στάσεως ἐξιστῶσι·
 κἄπειτα οὕτω τεταραγμένοις ἐπεισπίπτοντες ῥῆστα κατατροποῦνται.
 (A.) Τότε μὲν οὖν κατὰ Ῥωμαίων ἀνύσαι τὸ σφῶν αὐτῶν ἐπιτή- P. 85
 δευμα οὐ δεδύνηται κράτιστα πεφραγμένων καὶ ὠπλισμένων· ἀλ-
 λά μάλα τοι τῶν οἰκείων πλείστους ἀποβαλόντες ἐφρευγον παρὰ τὸν
 20 ποταμὸν ἀμεταστρεπτί· ἐδίωκε δ' ὁ στρατὸς (ὡς μὴ ὄφελον) ἀνα-
 πόσπαστα· καὶ ταῦτα τῶν συννετωτέρων στρατηγῶν συχνὰ βοώντων
 καὶ κωλύοντων τὴν δίωξιν, οὐ μάλα τοι πεφυκῆσαν ἀνύποπτον, οὐ-
 δὲ πόρρω που δέους. ἀλλ' ἐχορῆν ἄρ', ὡς ἔοικεν, ἀρχὴν ἐκεῖνον εἶναι B
 τὸν πόλεμον τῆς Ῥωμαίων καταστροφῆς, κολαζούσης μετρίως ἄνω-

6. πλησίον om. A. 11. συστάδην A., συσταδαίαν W. 16. κα-
 τατροπῶνται A.

nemine longius evagarentur. Exercitum itaque illuc validum misit. Duces vero praefecit qui stultitia et temeritate sua tum ipsi impeerunt, tum omnes copias amiserunt. Nam Turci pridie instantis pugnae tota nocte insomni exacta, antequam dies illucesceret, homines non paucos ad orientalem vicini fluminis ripam collocant. Tum amne superato ibidem castrametantur. Cum pugnae tempus advenisset, conflixere exercitus. Ac initio quidem Romanorum impetus Turcis non adeo vehemens esse visus est ut sustineri non posset. Substitērunt igitur et repugnarunt, non stataria pugna, sed, ut eorum mos est, crebris alternisque vicibus repetita. Fugam enim simulantes terga dant, statimque redeunt: idque subinde facere pergunt, ut hostilem aciem perturbent, et de statu deiciant. Postea ita turbatos cum impetu adorti facile in fugam vertunt. (IV.) Tum autem astus is nihil illis contra Romanos profuit optime munitos et armatos: sed plurimis suorum amissis effuse ad flumen fugerunt. Romani autem illos (quod utinam non fecissent) continenter persequuti sunt: quamvis prudentiores duces identidem reclamarent ac receptui canerent; quod hostium fuga suspecta et periculosa esset. Sed illam pugnam utique oportebat excidii initium Romanis existere, quorum infinitis peccatis Divina Providentia

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
- θεν τῆς προνοίας μυρίων χάριν ἁμαρτημάτων. ταύτη τοι καὶ
 διαβάντας τὸν ποταμὸν διαβάντες ἐδίωκον καὶ αὐτοὶ, κόπτοντες
 αἰεὶ τοὺς νωθρότερον φεύγοντας, ἕως ἐνέτυχον αἰφνιδίως καὶ
 ἀπροόπτως τοῖς λόχοις τῶν Τούρκων, ἀνδράσιν ἀναπεπαισμένοις
 καὶ ἀκμάζουσιν ἄνδρες ἀσθμαίνοντες ὑπὸ δρόμον καὶ καύματος· 5
- Καὶ οὕτω δὴ κυκλωθέντες ἐκεῖθεν μὲν μυριάσι στρατοῦ, ἐντεῦθεν
 δὲ τῷ ποταμῷ, πλὴν ὀλίγων ἅπαντες κατεκόπησαν, ὀλίγον δυ-
 νηθέντες ἐνδείξασθαι τι λόγον καὶ μνήμης ἄξιον. (E.) Ἐκεῖθεν
 μέντοι ἀρξάμενοι καθάπερ πύλης ἀνοιχθείσης κατὰ πολλὴν ἤδη
 τοῦ κωλύσοντος ἐρημίαν οἱ πολέμοι πᾶσαν ἐπόρθον καὶ ἔλαον 10
 τὴν Ῥωμαίων χώραν, κατιόντες ἄχρι Σαγγαρίου τοῦ ποταμοῦ.
- D ὅθεν ἀπηγορευκῶς ὁ βασιλεὺς πολυχνίοις συχνοῖς ὠχύρωσε τὸν
 ποταμὸν Σαγγάριον, μὴ καὶ αὐτοῦ ἐπιβάντες κυριεύσωσι Βιθυν-
 V. 72 νίας. οὐ γὰρ ἔκρινε δεῖν ἀποσπάσαι τὰς ἄλλας Ῥωμαίων δυνά-
 μεις, ὅθεν ἀπησχόληντο. αἱ μὲν γὰρ Θρακικαὶ ταῖς Βουλγαρι- 15
 καῖς ἀπησχόληντο μάχαις· αἱ δὲ Μακεδονικαὶ ταῖς τε Θεσσαλι-
 καῖς καὶ ταῖς τῶν Ἰλλυριῶν· αἱ δ' αὖ τῆς κάτω Ἀσίας, ὅσην
 Φρυγία τε καὶ Λυκία ὀρίζονται καὶ οἱ περὶ Μαίανδρον ἀρδεύ-
 οῦσι ποταμοὶ, πρὸς τὰς ληστρικὰς ἐφόδους τῶν ἄλλοτε ἄλλοσε
 E ἐρχομένων Τούρκων ἐμέλλον ἀπαντῆσαι· τότε ναυτικὸν κατα- 20
 λύνει καὶ ἀνθέλκειν πρὸς ἠπειρον τῶν ἀτοπωτάτων ἐδόκει. τάχι-
 στα γὰρ ἂν οὕτω γε ἀνατραπήσεσθαι καὶ τὴν τῆς θαλάττης γα-
 λήνην πρὸς χειμῶνας καὶ κλύδωνας μείζους τῶν τῆς Ἀσίας. ὅθεν
 κατὰ χώραν μενούσας αὐτὰς αὐτόθεν ἀπαντῆν πρὸς τοὺς πολε-
 7. ὀλίγον A., ὀλίγοι W. 8. τι om. A. 20. ἔμενον ἀπαντῶ-
 σαι A.

mediocrem hanc poenam rependebat. Itaque Turcos fluvium transgressos transgressi ipsi quoque insequuntur, et eos qui segnius fugerent usque occidunt; donec in insidias Turcorum repente et de improvise incurrunt, nempe in viros recentes et vegetos ipsi cursu et aestu anhelantes. Ita hinc numeroso exercitu, inde flumine interclusi, paucis exceptis omnes ceciderunt, vix ulla re memorabili gesta. (V.) Turci autem inde auspicati velut porta aperta securi ac prohibente nemine omnes Romanas provincias ferro et flammis vastabant, et ad Sangarium usque fluvium progrediebantur. Quamobrem desperatis rebus Imperator ripas fluminis crebris castellis munivit, ne ipsa etiam Bithynia potirentur. Neque enim caeteras Romanas legiones ab urgentibus bellis revocandas esse censebat. Nam Thracenses Bulgaricis, Macedonicae Thessalicis et Illyricis motibus; inferioris vero Asiae vires (quam Phrygia et Lycia terminant et quam Maeandri flumina alluunt) aliis atque aliis Turcorum latrocinantium incursionibus obstare debebant. Neque etiam ullo modo committendum videbatur, ut classe dissoluta et in terram perducta maris ipsius tranquillitas maioribus statim tempestatibus ac procellis turbaretur, quam quibus Asia laboraret. Quapropter Imperator suis quasque locis hostium adventum expectare iussit,

μίους ὁ βασιλεὺς προσετείχει, ἀγαπητὸν εἶναι μᾶλλον κρίνας
 τὴν ἐσκεμμένην τῶν ὄντων ἀσφάλειαν, ἢ τὴν μετὰ κινδύνων ἄδη-
 λον ἔκβασιν. (ς'.) Ἐπεὶ δὲ ταῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν ἄκραις τῶν
 ἡμετέρων ὁρίων ἐς οἴκησιν σφῶν αὐτῶν ἀδεῶς οἱ βάρβαροι κατε-
 5 χρήσαντο καὶ κατὰ σατραπείας ὄσῃν ἀγχιμάλωτον ἔσχον γῆν F
 αὐτοὶ διελόμενοι διεζῶσαν πᾶσαν ἀπὸ θαλάσσης τῆς περὶ Πόν-
 τον καὶ Γαλατίαν ἕως θαλάσσης τῆς περὶ Λυκίαν καὶ Καρίαν
 καὶ ποταμὸν τὸν Εὐρυμέδοντα· τίς ἂν ἱκανὸς εἴη μακρότερον
 Ἰλιάδος ἀποτεῖναι λόγον πρὸς ἀξίαν ἀφήγησιν τῶν δεινῶν, ὧν ἐπῆ-
 10 γον Ῥωμαίοις διηγεκῶς ἐφ' ἡμέρᾳ καὶ νυκτὶ, ὡς τοσοῦτον ἔσαιε τὰ P. 86
 Ῥωμαίων ἐς φθορὰν καταθῆεῖν, ὅσον οἱ βάρβαροι προὐχώρουν ἐπὶ
 τὸ μείζον; πάντα μὲν γὰρ ὡς ἐν κεφαλαίῳ ξυνειλοχότας παραδρα-
 μεῖν νοθεῖας ἂν εἴη καὶ γνώμης καὶ γλώττης· καὶ μία μὲν οὐδεμία
 γένοιτ' ἂν αἰσθησις, ὅσων ἀξία θρήνων τὰ πεπραγμένα. πάντα
 15 δ' αὖ καθ' ἕκαστον ἀφηγεῖσθαι πειροῦσθαι μῆτε τῶν ἡμῖν δυνατῶν
 εἶναι, καὶ πρὸς γε ἔτι δεήσει πηγὰς δακρύων ἀφιέναι συχνὰ τῶν
 ὀφθαλμῶν, ὅσοι φίλοικτον καὶ μάλα εὐαίσθητον ἔσχον καρδίαν· B
 καὶ δόξομεν αὐτοὶ γε ἡμεῖς μονωθεῖν, οὐχ ἱστορίαν διεξιέναι.
 ὅθεν οὔτε πάντα λεκτέον οὔτε πάντ' ἀφετέον· ἀλλὰ μέτριά τινα
 20 λεκτέον ἀπολεξάμενοις ἀπὸ πολλῶν καὶ ἄλλοτ' ἄλλα, κατὰ και-
 ρὸν ἕκαστα τὸν προσήκοντα. (Ζ.) Ἐν μὲν οὖν τῇ πρώτῃ ἐκείνῃ
 ἐφόδῳ πλείστην καὶ ἀναρίθμητον ξυναγαγόντες οἱ βάρβαροι
 λείαν ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν καὶ ὅσα τῶν πραγμάτων ἐξζώνοις C
 ἀνδράσιν ἐτύγγανον φορητὰ, διεμερίζοντο κατὰ σφῶν. μετὰ
 10. Ῥωμαίοις add. A. 14. ὅσον A. 20. ἀπὸ] ἐκ A.

prudentem et tutam eorum quae superessent custodiam incerto et periculoso
 eventui praeferebam ratus. (VI.) Postquam vero Turci nostrorum finium
 arces impune in Asia occupaverunt, et terris quas subegerant in Satrapias
 divisas totam amplexi sunt a mari Pontico et Galatico usque ad mare quod
 est circa Lyciam et Cariam et fluvium Eurymedontem: quis Iliade proli-
 xiozem eorum malorum quibus noctu atque interdium in Romanos grassati
 sunt, commemorationem pro dignitate absolverit, Romanorum viribus tan-
 tum imminutis et depressis, quantum potentia barbarorum augebatur? Nam
 omnia quidem velut uno collecta fasce perstringere signioris et ingenii et
 linguae fuerit: nec quam lamentabilia sint ea quae perpetrata fuerunt,
 unus ac simplex sensus ullo modo percipiat. Contra singulatim omnia ne-
 que nos narrando persequi possimus, neque quisquam, cuius animus mise-
 ratione et doloris sensu facile afficiatur, sine magna vi lacrymarum legero
 queat. Alioqui vero non historiam, sed naeniam scribere putaremur. Quare
 nec dicenda nec praetereunda sunt omnia: sed quaedam selecta de multis,
 atque alias alia, prout se dabit occasio, referenda erunt. (VII.) In illa
 igitur prima aggressionem barbari praedam maximam et innumerabilem viro-
 rum, mulierum et earum rerum quae a viris expeditis ferri queunt cum coe-
 gissent, inter sese dividerunt. Porro in illa praeda inter caeteras res fue-

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
- μέντοι τῶν ἄλλων ἦσαν ἐν ἐκείνῃ τῇ λείᾳ καὶ ἀδελφαὶ δύο κόραι
νεάζουσαι· αἱ δὲ, ἐπειδὴ χωρίζεσθαι ἤμελλον ἀπ' ἀλλήλων διὰ
τὸ μὴ ὑφ' ἐνὶ δεσπότη λαχεῖν, στᾶσαι κατὰ πρόσωπον ἀλλήλαις
ἤττους τοῖς θρήνοις ἀπέδειξαν τὴν τε Ἐκάβην ἐκείνην τὴν ἀπὸ
Τροίας καὶ Νιόβην ἐκείνην τὴν δι' αἰῶνος δακρύνουσαν καὶ πᾶ-5
D σας ὀπώσας βίβλοι φέρουσι τραγικαί· ἐστεροτυποῦντο πικρῶς,
ρύαζας αἱμάτων ἐτρούγων τοῖς ὄνυξιν, ἐπυροπολοῦντο τὰ σπλάγ-
χνα, στεναγμοὺς ἀνέπεμπον οἷα καπνὸν ἐκ μεγάλης καμίνου·
τέλος περιπλακεῖσαι ἀλλήλαις ὑπὸ λειποθυμίας εὐθὺς τοῦ ζῆν
ἀπεθόραγσαν, ὥσπερ οὐκ ἀνεχομένης ἐνδοῦναι τῆς φύσεως δια-10
A. C. 1280 ζευχθῆναι τὰ σώματα πρότερον ἢ τὰς ψυχάς. (H.) Συνέβη δ'
E ἐπὶ τούτοις ἀπελθόντα τὸν τοῦ βασιλέως υἱὸν Ἀνδρόνικον ἐν-
τολαῖς πατρικαῖς ἀνοικοδομηῆσαι πάλαι πεπτωκυῖαν τὴν πέραν
Μαιάνδρου τοῦ ποταμοῦ πόλιν οὕτω πως ἐπικεκλημένην Τράλλ-
εις, ἔρυμα δῆθεν γενησομένην τῶν ἔγγιστα χωρίων, ὁπότε κα-15
τατρέχοιεν οἱ πολέμοι· ἀλλ' οὕτω μετὰ τὴν κτίσιν τέτταρες ὅλοι
V. 73 παρῆλθον ἐνιαυτοὶ, καὶ κυκλωσάντων τῶν Τούρκων καὶ περι-
F στρατοπεδευσάντων ἐφ' ἱκανὸν, ἠναγκάσθησαν ἐνδοθεὶς ὅσοι μὴ
τῇ δίψῃ καὶ τῷ λιμῷ ἐτεθνήκεσαν ἑαυτοὺς τοῖς πολεμίοις προ-
δοῦναι, εἴκοσι χιλιάδων τὸ πλῆθος οὐ μείους ὑπάρχοντες· οἱ 20
δὲ καὶ ἀπαγόμενοι δέσμοι τοὺς τελευτήσαντας ἐμακάριζον, ἀπᾶς
δουλείας καὶ πόνων ἀπαλλαγέντας μακρῶν. (Θ.) Ἄλλ' ἐκεῖνο
μικροῦ με παρέδραμεν. ἀνοικοδομουμένης, ὡς εἰρήκειμεν, τῆς

3. ἀλλήλαις A., ἀλλήλοισ W. 21. δέσμοι add. A.

runt et duae adolescentulae sorores: quae cum divellendae essent, quod non eidem domino sorte obvenerant, altera alteram intuens ita lamentari coeperunt, ut et Troianam Hecubam hac re superarent, et Nioben ipsam perennibus lacrymis genas rigantem, et quascunque libri Tragici iactant. Nam et pectora palmis plangebant, et sanguinis rivis unguibus exprimebant, et ardentibus dolore visceribus gemitus edebant, veluti quosdam fumos ex magna fornace erumpentes: donec animo prorsus defectae mutuo in complexu vitam abruperunt, quasi natura corpora non prius quam animas separari pateretur. (VIII.) Post haec Imperatoris filius Andronicus abiit iussu patris instauratum urbem iampridem eversam. Ea erat Tralles, ultra Maeandrum sita. Ideo autem instauravit, ut esset deinceps propugnaculum vicinae regioni, quandocunque hostes incursuri essent. Sed priusquam ex eo tempore anni quatuor integri elaberentur, cum eandem urbem Turci circumdedissent, et diuturna obsidione pressissent, coacti sunt se ipsos hosti dedere qui intus erant, quotquot videlicet nondum siti et fame perierant, viginti millibus haud pauciores: qui cum in servitute abducerentur felices eos praedicabant qui occubuissent, propterea quod semel et servitute et diuturnis laboribus defuncti essent. (IX.) Sed illud paene praeterissem. Cum ea urbs, ut diximus, instauraretur, saxum inventum

πόλεως ταυτησὶ εὐρηται λίθος πάλαι πολὺν κατορωρυγμένος ἐκεῖ
 5 που τὸν χρόνον, ἐν ᾧ ἐνεγέγραπτο χρησιμὸς οὕτως· τῆς δὲ πό-
 λεως Τράλλεως τὸ κάλλος χρόνοις ἐσεῖται σβεννύμενον. τὸ δὲ
 πολλοστὸν ταύτης καταλειφθὲν ἐν ὑστάτοις ἐκροβηθήσεται ἐθνεῖ
 10 5 ἀνάρχω, ἀλώσεται δὲ οὐδαμῶς. ἀνακαινισθήσεται δὲ παρὰ δυ-
 νατοῦ νικωνύμου, ὃς ὀκταπλὴν ἀγλαῶς ἐννάδα βιώσει δίσκων
 καὶ τρεῖς ἐπτὰ κυκλῶν πόλιν Ἀττάλου λαμπρυνεῖ. ᾧ καὶ πόλεις
 ἐσπέριαι ὑποκύψουσι, καὶ ἀγέρωχοι ὑποκλιθήσονται παιδικῶς.
 οὗτος ὁ χρησιμὸς τοῖς πολλοῖς οὐ παλαιὸς ἐδόκει χρησιμὸς, ἀλλὰ C
 10 νεωτέρων πλάσμα τινῶν. ἦσαν δ' οἱ καὶ πιστὸν ἠγοῦντο καὶ ἀλη-
 θῆ· καὶ πολλοὺς ἐντεῦθεν ὑπέτεινον χρόνους τῷ βασιλεῖ τῆς
 ζωῆς. οὐ γὰρ ἐπὶ μόνην ἴσταντο τὴν ὀκταπλὴν ἐννάδα, ἢ πρὸς
 δύο καὶ ἐβδομήκοντα ἀναλύεται ἔτη· ἀλλὰ καὶ τοὺς τρεῖς ἐπτὰ
 15 προσετίθεισαν κύκλους, ὡς ἔτη γίνεσθαι ἕνα τὰ πάντα τρία καὶ
 ἐνενήκοντα. ἀλλ' ὥσπερ καὶ τἄλλα τῶν χρησιμοδοτουμένων δυσεί- D
 καστά εἰσι καὶ δυσξύνβολα καὶ πλείστας δεχόμενα τὰς ἀνελιξίεις
 καὶ ἀναπτύξεις μέχρις αὐτῆς ἐκβάσεως, οὕτω καὶ οὗτος ὁ χρησιμὸς
 ἐπλάνα τοὺς πλείστους καὶ αὐτὸν δὴ τὸν βασιλέα Ἀνδρόνικον
 20 μέχρις αὐτῆς τελευτῆς, ὡς εἰρήσεται. ἐξ ἀνθρώπων δ' αὐτοῦ
 20 γενομένου αὐτὸς ἑαυτὸν ὁ χρησιμὸς διεσάφησεν. ἐγένοντο μὲν γὰρ
 ἔτη τὰ μὲν μετὰ τῶν βασιλικῶν παρασῆμων τῆς τοῦ βασιλέως
 Ἀνδρονίκου ζωῆς δύο καὶ ἐβδομήκοντα· τὰ δὲ μετὰ τοῦ μονα- E

4. ἐκροβηθήσεται W. Vide Notas. 5. ἀλώθησεται δ' οὐδ. conī.
 Boiv. ἀνακαινισθὲν δὲ ἐσεῖται conī. idem. 6. ἐννεάδα W.
 in mg. 15. ἐννεήκοντα A.

est longo ibi tempore defossum, in quo hoc oraculum insculptum erat: „hu-
 ius urbis Trallium pulchritudo annis extinguetur: sed eius exiguae reli-
 quiae extremis temporibus a populo, cui non erit princeps, perterrefient.
 Sed nequaquam capientur. Renovabitur autem a potente, cui a victoria
 nomen est: qui octuplicem splendide novenarium vivet discorum: et ter se-
 ptem volvens Attali urbem illustrabit: cui et occidentales urbes parebunt,
 et feroces puerorum instar se submittent.” Hoc oraculum multi non vetus
 vaticinium, sed recentiorum hominum commentum putabant. Nec etiam
 deerant, qui id fide dignum et verum iudicarent, indeque Imperatorem lon-
 gaevum fore augurarentur. Nec enim in octuplici novenario resistebant,
 qui septuaginta duos annos conficit: sed et ter septem adiicebant circui-
 tus; ut totus numerus annos nonaginta tres impleret. Caeterum ut alia ora-
 cula obscura et intellectu difficilia sunt, multasque explicationes et inter-
 pretationes admittunt, donec ipso eventu comprobentur; sic et hoc pleros-
 que decipiebat, atque ipsum adeo Imperatorem Andronicum ad obitum usque
 decepit, ut paulo post dicetur. Eo vero humanis rebus exempto ipsum
 sese declaravit. Nam Andronicus cum Imperii insignibus annos duos et
 septuaginta exegit, et in habitu monastico fere biennium. Verum illud,

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
- χικοῦ σχήματος ἕτερα δύο ἔγγιστα. τὸ δὲ, τρεῖς ἐπὶ κύκλων, οὐδὲν ἦν ἕτερον, ὡς φασιν, ἢ ὅτι πρῶτον καὶ εἰκοστὸν τημι-
καῦτα παρήμειβεν ἕτος, ὁπότε τήνδε τὴν πόλιν ἀνέστησε καὶ
ἐλάμπρυνεν. ἦν δὲ τῆς πόλεως πρῶτος οἰκιστὴς ταυτησὶ Ἀττα-
Ελλὸς τις εὐγενὴς, ἄποικος Τροίας, εἰς ὑπόμνημα ταύτην ἐγείρας⁵
τῆς παλαιᾶς ἐκείνης Τροίας ἀλούσης· ὅθεν καὶ ἀναλυομένου τοῦ
ὀνόματος τούτου Τροία ἄλλη καλοῖτ' ἢ ἡ τοιαύτη πόλις. ἀλλὰ
Ἐτὰ μὲν περὶ τῆς τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου βιοτῆς καὶ τελευτῆς
εἰρήσεται καθ' ἕναστον κατὰ τὸν προσήκοντα τόπον ἔμπροσθεν·
νῦν δ' ἐπὶ τὸ πρότερον ἵχνος τοῦ λόγου φέρε ἐπανακάμψομεν. 10
- P. 88
V. 74
- ς'. Ἐφθήμεν ἀποδεδειχότες τὸν ῥῆγα τῆς Ἰταλίας Κάρουλον
ἄνδρα μεγαλοεργὸν καὶ βελτίστη δυνάμει συνέσεως χρώμενον ἕς
τε τὰς ἐπινοίας καὶ τὰ βουλευμάτα ὧν ἔμελλε δοῦν ἕς τε αὐτὰ
δὴ τὰ δρώμενα. ἀλλ' ἀντέπραπτεν αὐτῷ καθάπαξ εἰπεῖν ἢ τοῦ
βασιλέως δραστιζωτέρα ὀξύτης καὶ ἀντεκάθητο ὑπερδέξιος·¹⁵
καὶ πέρας οὐ συνεχώρει χρηστὸν οὐθ' οὗτος ταῖς ἐκείνου κατὰ
Ῥωμαίων ἐπακολουθῆσαι πράξεσιν, οὐτ' ἐκεῖνος ταῖς τοῦ βασι-
Βλέως κατὰ Λατίνων· ἀλλ' ἦν οὕτως ἐπὶ μακρὸν τὰ ἐξ ἀμφοτέ-
ρων ἀντίπαλα καὶ ἰσόρροπα, ὡς καὶ φήμην ἐξενεχθῆναι τοιαύτην
πρὸς τῶν συνετωτέρων ἀνδρῶν εὐστόχως ἐπ' ἀμφοῖν εἰρημένην,²⁰
ὡς εἰ μὴ τημικαῦτα τοιοῦτος βασιλεὺς τοῖς Ῥωμαίων ἐπεστάται
πράγμασι, ῥαδίως ἂν ὑπὸ τῷ ῥῆγι τῆς Ἰταλίας Καρούλῳ ἢ Ῥω-

1. ἕτερα—ἔγγ.] In Editione Wolfiana post ἕτερα interseruntur haec verba ἥως τρεῖς ἐπὶ κύκλοι σεληνιακοὶ, ὃ καὶ βέλτιον, quae tamen Wolfius non vertit. Absunt a codice A., et scholium sapiunt. Vid. Notas. BOIV. 2. ὡς φασιν om. A. 3. παρήμειβεν A., ἡμειβεν W. 7. τοιαύτη add. A.

„ter septem volvens,” nihil volebat aliud, nisi quod, cum urbem instauraret et exornaret, annum aetatis excederet primum et vigesimum. Primus autem urbis illius conditor fuit Attalus, nobilis quidam Troianus, qui cum vetus Troia capta esset, hanc in patriae memoriam extruxerat. Unde τράλλεις, si nomen resolvatur, non aliud est nisi τροία ἄλλη: hoc est, altera Troia. Sed de Andronici vita et obitu singulatim post suo loco agemus. Nunc ad institutum redeat oratio.

6. Supra ostendimus, Carolum Italiae Regem virum fuisse magnis rebus gerendis intentum, et singulari ingenii vi cum in excogitandis et deliberandis, tum in administrandis negotiis uti solitum. Verum ei prorsus obstabat efficacior et vividior Imperatoris virtus, ac velut e superiore loco illi repugnabat. Ita fiebat, ut neque huic sui contra Romanos conatus, nec illi quae contra Latinos moliebatur succederent. Sed amborum vires longo tempore adeo pares et quasi aequilibras fuerunt, ut illud a viris prudentibus vulgo diceretur, nisi Respublica Romana talem Imperatorem habuisset, facile Romanum Imperium ab Italiae Rege Carolo potuisse invadi;

μαίων ἡγεμονία ἐγεγόνει· καὶ αὖ τὸ ἀντίστροφον, εἰ μὴ τῆν-
 καῦτα τοιοῦτος ῥῆξ τοῖς Ἰταλῶν ἐπεστάται πράγμασι, ῥαδίως
 ἂν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ ἢ Ἰταλῶν κατέστη ἡγεμονία. ὥστε καὶ θαν-
 μάξιν ἐπεισὶ μοι τὴν ἀνέξιχνίαστον τοῦ θεοῦ πρόνοιαν, πῶς καὶ
 5 τῶν ἄκρων ἐναντίων ἐν ποιῇ συνάγεσθαι τέλος. ὁπότεν γὰρ ἐναν- C
 τιουμένους ἀλλήλαις δύο τινὰς ἐπαρχίας συνίστασθαι καὶ ἄμφω
 βούληται καὶ μηδέτερον παρὰ τῆς ἐτέρας κυριευθῆναι, δυοῖν
 οἰκονομεῖ θάτερον· ἢ γὰρ μεγαλογνώμονας καὶ σπουδαίους ἐκα-
 τέραις τοὺς ἀρχηγοὺς ἐφενρίσκει καὶ ἐφιστᾷ, ὡς ἂν κατὰ ἀντιπε-
 10 ρίστασιν παρ' ἐκατέρων τὰ ἐκατέρων ὀρμήματα θραύηται καὶ D
 ἀνεέργητα διαμένῃ, καὶ τ' ἀσφαλὲς οὕτως τοῖς τόποις διασώ-
 ζηται· ἢ καὶ ἄμφω τοὺς ἀρχηγοὺς ὀλιγογνώμονάς τε καὶ ἀσθε-
 νεῖς, ὡς μηδέτερον καθ' ἐτέρου κινεῖσθαι δύνασθαι, μηδ' ὑπὲρ
 τὰ ἐσκαμμένα πηδᾷν καὶ συγγεῖν τοὺς ἀρχαιοτέρους τῶν ἐπαρ-
 15 χιῶν ὄρους· καὶ οὕτως ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἄκρων ἐναντιωμάτων
 μίαν ποιῆται ἀσφάλειαν. (B.) Ἴδου γὰρ κἀνταῦθα παρὰ πάντα
 τὸν χρόνον τῆς αὐτοῦ βιοτῆς οὐκ ἔληξεν ἐπίβουλα δρωῶν καὶ πο-
 λέμια κατὰ τῶν Ῥωμαίων ὁ Κάρουλος· ἀλλ' ἔμμενεν ἄπρακτος
 παρενδοκιμούμενος ταῖς τοῦ βασιλέως ὀξεῖαις ἀντεμβολαῖς καὶ P. 89
 20 ἀντεπιχειρήσει. καὶ τὰ μὲν ἄλλα κατὰ τὴν οἰκείαν ἕκαστα διεξε-
 ληλύθειμεν χώραν· ἤδη δὲ τὸ τελευταῖον ἐρῶν ἐρχομαι. ὦδινε
 μὲν γὰρ ὁ Κάρουλος αἰεὶ κατὰ βασιλέως ἐπιβουλήν καὶ καιρὸν
 ἐζήτει τὴν ὦδινα ἐκρηῆσαι. ἄρτι δ' ἐκπολεμωθέντας ἰδὼν κατὰ
 βασιλέως ἐνθεν μὲν Ἰωάννην τὸν σεβαστοκράτορα τὸν τῆς Θε-

6. δύο A., δύο W. 24. τὸν τῆς Θ.] τὸν add. A.

et contra, nisi talis rex eo tempore Italicis rebus praefuisset, Italiae prin-
 cipatum facile ab Imperatore occupari potuisse. Itaque mirari mihi subit
 impervestigabilem Dei sapientiam, qui extreme contraria uno fine conclu-
 sit. Nam cum binas adversarias provincias constabilire vult, nee alteram
 alteri subicere, duorum alterum providet. Aut enim magnanimos et dili-
 gentes utrique moderatores suscitatur ac praeficit, ut uterque aequalium vi-
 rium oppositu alterius conatus retundat et irritos reddat, ac sic locorum
 securitati consulatur: aut utrosque animi pusilli et imbecillos deligit, ut
 neuter alterum tentare ac septa quod aiunt transilire audeat veteresque
 provinciarum limites convellere. Sic ex duobus extremis contrariis unam
 eandemque securitatem efficit. (II.) Ecce enim praesens eius rei exemplum.
 Nimirum Rex Carolus per omne vitae suae tempus Romanos et insidiis et
 armis appetere nunquam destitit: nec tamen quicquam profecit, Impera-
 tore summa celeritate ac pari contentione conatus illius evertente. Ac cae-
 tera quidem singula suis locis supra commemoravimus: nunc quod postremo
 actum est id dicam. Carolus Imperatori perpetuas struebat insidias, eas-
 que perducendi ad exitum occasionem captabat. Cum autem hinc Ioannem
 Sebastocratorem Thessaliae Principem, inde Illyrios bellum inferre illi cer-

- A. M. 6768 ad 6791 Imp. Mich. Palaeologi. ταλίας ἄρχοντα, ἐκεῖθεν δὲ τοὺς Ἰλλυριοὺς, ἔγνω καιρὸν καὶ αὐτὸς ἔχειν οὕτω τεταραγμένοις τοῖς Ῥωμαίων ἐπιθέσθαι πράγμασιν ἐκ τε γῆς καὶ θαλάττης καὶ ἀνύσαι τὸ πάλαι σκοπούμενον. καὶ δὴ πολλὰς τὰς ναυτικὰς ἔξαρτύσας δυνάμεις πλείονα συγκροτεῖ τὰ ἐκ τῆς χέρσου στρατόπεδα, ὧν ἡγεμόνα καθίστησιν 5
- V. 75 ἄνδρα γεννάδαν ὄνομα Ῥωσονσουλήν. οὗτος τὰς ἡπειρωτικὰς παρείληφώς δυνάμεις διαπερῆ τὸν Ἴόνιον, καὶ ἦν αὐτῷ σκοπιμώτατον ἐκπολιορκήσαντι τὸ τῶν Βελλεγράδων φρούριον καὶ ὅσα 10
- A. C. 1281 ρεύεσθαι. μηδὲ γὰρ ἔσεισθαι μηδένα, ὃς πρὸς τοσαῦτα στρατόπεδα καὶ οὕτω στερόφως ὀπλισμένα πολέμιον ὀφθαλμὸν ἀντίστίσας ἔπειτα καλῶς ἀπαλλάξει. (Γ.) Τῷ γε μὴν βασιλεῖ τοσαύτην ἀκοήν δεδεγμένῳ οὐκ ἐνῆν ἡρεμεῖν, ἀλλ' ἀνθίστασθαι καὶ ὄπλοις καὶ χρήμασι καὶ τοῖς ἀπὸ συνέσεως μηχανήμασί τε καὶ ἀκροβολισμοῖς. ἐντεῦθεν ἔστιν ἰδεῖν, ὅσον ὑπερέχει σύνεσις ὀπλων 15
- D καὶ φρονήσεως ἐπιτηδεύματα μυριάδων στρατοῦ. πρῶτον μὲν οὖν χρήματα πέμψας παντοδαπὰ τὸν Σικελίας ἐξεπολέμωσε ῥῆγα Φερδέριχον κατὰ τοῦ Καρούλου, ἵν' εἰ μὴ τι ἄλλο, τῶν γοῦν ναυτικῶν δυνάμεων ἐκείνου κωλύῃ τὸν ἐκπλον καὶ ἀντιπερισπᾶ τὰς καιριωτέρας φροντίδας πρὸς τοὺς ἐκ πλευρᾶς ὡς εἰπεῖν πόρους μᾶλλον ἢ 20 τοὺς ὑπερορίους· ὃ δὴ καὶ μέγιστον ἔδοξεν ἔργον καὶ τελεσιουργόν, εἴπερ τι τῶν πάντων ἕτερον. τὰς μὲν οὖν ναυτικὰς τοῦ Καρούλου δυνάμεις οὕτως ἀπράκτους ἀπέδειξεν ἢ τοῦ βασιλέως σύνεσις, πρὸς τοὺς ἐγγύθεν πολέμους ἀντιπερισπάσας αὐτάς. (Δ.) Μετὰ
2. καὶ αὐτὸς ante ἐπιθέσθαι add. W., om. A. 6. Ῥῶσον Σουλήν A. ubique. 8. Βελλαγράδων A.

neret; sibi quoque opportunitatem dari ratus est oppugnandi terra et mari rem Romanam ita turbatam, et ea quae iam pridem animo destinasset exequendi. Itaque magna classe instructa terrestres copias maiores parat, quibus virum fortem nomine Rosonsulem praeponit. Hic exercitum terrestrem secum ducens, Ionio mari traiecto, nihil spectabat magis, quam ut castello Bellegrado et opportunioribus Macedoniae locis expugnatis impune Byzantium usque progredieretur. Neque enim fore quemquam, qui contra hunc tantum et tam gravi armatura instructum exercitum oculos ausus attollere sine malo discederet. (III.) Quod cum Imperatori nuntiatum esset, non cunctandum ratus, sed armis et pecuniis et prudentibus consiliis resistendum illi atque eminus cum eo velitandum censuit. Unde apparet, quanto prudentia sit armis potentior, et ingenii solertia milite numeroso. Primum itaque omnis generis opibus missis Siciliae Regem Fridericum ad bellum Carolo faciendum concitavit; ut si aliud non posset, saltem eius classem foras progredi vetaret, atque ipsius curas praecipuas, a longinquis expeditionibus abstractas, ad negotia circumstantia revocaret. Id quod maximum et efficacissimum esse visum est. Ac navales copias Caroli, bellis vicinis occupatas, Imperatoris prudentia hoc modo inutiles reddidit. (IV.) Deinde supplicationi-

- δὲ ταῦτα δεήσεις πρὸς θεὸν παραγγέλλας ἀπάσαις ταῖς ἐκκλησίαις
 τὸν ὄντα Ῥωμαίους τηρικαῦτα στρατὸν ἐπέμπει κατὰ τοῦ Ῥω-
 στονσουλῆ· οἷς δὴ καὶ ἀπελθοῦσιν οὐκ εὔ ἔχειν ἔδοξεν οὐδὲ πάνυ
 τοι ἀσφαλὲς πόλεμον ἐμφανῆ κατὰ τῶν ἐναντίων ἐγείρειν, πλεί-
 5 στων τε ὄντων καὶ λίαν ἀσφαλῶς ὠπλισμένων καὶ ἄριστα πε- F
 φραγμένων· ἀλλ' ἐνέδραις καὶ λόχοις καὶ ἀκροβολισμοῖς ἐκ λό-
 φων ὑπερδεξίων παρακειμένων τὴν ἐκείνων παροξύνειν ὄφρῳν καὶ
 τὸν τυφὸν ἐς ἀσύντακτόν τινα κίνησιν καὶ ὀρμήν. τὸ γὰρ τοι γέ-
 νος τῶν Ἰταλῶν τοιούτοις ἀρχῆθεν συντέθραπται τοῖς ἡθεσι.
 10 ἂν μὲν γὰρ εὐτάκτως ἀπαντᾷ πρὸς τὸν πόλεμον, τεῖχος ἐστὶν
 ὄχυρόν καὶ ἀμήχανον· ἂν δὲ βραχὺ τι τῆς νενομισμένης παρα-
 λύσει τάξεως, οὐδὲν ἂν εἴη τὸ κωλύον αἰχμαλώτους σφᾶς ὑπὸ P. 90
 τῶν πολεμίων αὐτίκα μάλα ἀχθῆσεσθαι. ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ τῆς
 ἐμφύτου κορούζης τε καὶ ὄφρῳς μεγάλως παρέβλαψε τῷ μὴ ἐν
 15 καιρῷ τοῦ θυμοῦ στρατηγούμενους ῥαδίως. ταῦτ' οὖν ἐκ πολ-
 λοῦ συνειδότες ὁ Ῥωμαίων στρατὸς τοιούτοις αὐτοὺς περιήρχον-
 το δόλοισι καὶ μηχανήμασι· καὶ τοῖς μὲν λόχοις τὰς σιταγω-
 γοὺς ἡμιόνοους κατέκοπτον καὶ τὰς ἐπομένας κατέλνον ἀγοράς· B
 τοῖς δ' ἐκ τῶν λόφων ἀκροβολισμοῖς τοὺς ὑδρεύοντας ἔκτεινον.
 20 (E.) Τὸ μὲν οὖν αὐτίκα μεταστῆσαι τὸ ἑαυτοῦ στρατόπεδον ἐκ
 τῆς τῶν Βελλεγράδων πολιορκίας ὁ Ῥωσονσουλῆς εἰς ἀσφαλέστε-
 ρον τόπον σφόδρα ἀνάξιον ἔκρινε τῆς οικείας ὄφρῳς καὶ ἅμα
 οὐ πρόφω μεγάλης αἰσχύνης, Δηρόν τε μένειν κεεὸν τε νέεσθαι.
 ὁ δὲ ἀλλὰ τῷ θυμῷ κινηθεὶς ἐπεισι μετὰ πάνυ βραχέων κατὰ C

20. μεταστήσειν A. 21. Βελλαγράδων A.

bus per omnes Ecclesias indictis Romanas copias, quae tum erant, contra Rosonsulem mittit. Quibus profectis neque consultum neque tutum visum est, aperto Marte congregi cum hoste numerosissimo, firmissimis armis instructo et optime munito: sed dolis et insidiis et velitationibus e loco superiore lacessendos esse, et cum superbi atque impatientes essent, concitandos, ut per indignationem nullo ordine solutaque acie erumperent. Nam Italorum a multis seculis ea disciplina est, ut cum ordine conservato invadunt hostem, firmus sint murus et inexpugnabilis: sin a consueto ordine nonnihl recesserint, nihil prohibeat quo minus statim ab hostibus capti abducantur. Neque raro insitus illos fastus et stolidi arrogantia multum laesit, intempestivo animi impetu facile abreptos. Quae cum Romanis olim nota essent, talibus eos dolis ac machinis circumveniebant. Frumentarios mulos ex insidiis caedebant, et mercatum qui illos sequebatur impediabant. Velitationibus autem eos qui aquabantur ex editioribus locis occidebant. (V.) Rosonsules vero copias suas a Bellegradi obsidione statim ad tutiorem locum reducere, suo spiritu indignum iudicabat: praetereaque turpissimum ducebat, „Mansisse diu, vacuumque reverti.” Sed ira inflammatus cum perpaucis suorum invadit eos qui aquationem infestam reddebant.

A. M.
6768
ad
6791

τῶν βαλλόντων τοὺς ὑδρεύοντας· οὓς οἱ ἡμέτεροι θεασάμενοι
σπουδῇ παρακατιόντες ἐκύκλωσαν, καὶ αὐτίκα τοὺς μὲν ἵππους
νεκροὺς τοῖς τοξέμασιν ἔφηναν, πάντας δ' αὐτοὺς εἰς τὸ τῶν
Ῥωμαίων στρατόπεδον ζῶντας ἐκόμισαν. τοῦτο μὲν Λατίνους τὰ
ἔσχατα συνεκύνησέ τε καὶ συνετάραξε· τοὺς δὲ Ῥωμαίους τὴν τα-5
χίστην παρέπεισέ σφισιν ἐπιθέσθαι τεταραγμένοις. ἀλλ' οἱ μὲν
Ῥωμαῖοι οὕτω ῥαδίως καὶ πόνων μεγάλων χωρὶς κατὰ Λατίνων

V. 76 ἐστήσαντο τρόπαιον μέγιστόν τε καὶ πάσας ἐλπίδας εὐχερῶς ὑπερ-
βαῖνον. (ζ'.) Ὁ δὲ Κάρουλος οὕτω καταστρατηγηθεὶς ὑπὸ τοῦ
βασιλέως καὶ ἀντὶ μιᾶς μάχης εὐχεροῦς τε καὶ εὐμηχάνου διχό-10
θεν συγκροτουμένης ἐκ τε γῆς ὁμοῦ καὶ θαλάττης ἐς δύο παρ'
ἐλπίδα μερισθεὶς καὶ τῆδε μὲν ὅλα συλλήβδην ζημιωθεὶς τὰ τὸν
Ἰόνιον διαβάντα στρατόπεδα, κατὰ δὲ τὴν Σικελικὴν μάχην οὐχ
Ἔῶλα μὲν, τὸν νῆδον δ' οὖν ἀπολωλεκῶς ἐκάθητο πικροῖς βέλεσι τῆς
λύπης κεντούμενος πυκνὰ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ ζῆν ὑπὸ βαρυθυμίας 15
ἀπολεγόμενος. βραχὺ τὸ μεταξὺ καὶ τὸ ζῆν ἐξεμέτρησεν, οὐ δυ-
νηθεὶς ἐς τέλος καταπέψαι τὴν λύπην, πολλαπλῆν τινα καὶ δυσ-
ίαιτον οὔσαν.

P. 91 ζ'. Ἀλλ' ἐκεῖνο μικροῦ με παρέδραμεν. Ἰωάννης γὰρ ὁ τοῦ
ῤηθέντος Ἀλεξίου ἀπόγονος, τοῦ μετὰ τὴν τῆς Κωνσταντι-20
νουπόλεως ἄλωσιν τῆς τῶν Κόλχων καὶ Λαζῶν τυραννήσαντος
γῆς, ὄρκους ἐγγράφους παρὰ τοῦ βασιλέως ἐκεῖθεν δεξάμενος
ἐπιδημεῖ τῇ βασιλευούσῃ καὶ τῇ τοῦ βασιλέως συζεύγνυται θυγα-
τρὶ Εὐδοκίᾳ· καὶ βραχὺν τινα τῷ βασιλεῖ παρὰ τῇ βασιλευούσῃ

2. αὐτίκα] εὐθύς A. 11. ὁμοῦ om. A. 17. πολλαπλῆν A.,
πολλαπλοῦν W.

Quod nostri cum vidissent promptissime descenderunt, et hostibus circumdatis equos sagittis confixerunt; equites vero omnes in Romana castra vivos perduxerunt. Quae res Latinos vehementer perturbavit, et maximum apud eos tumultum excitavit; Romanos autem statim impulit, ut in eos turbatos impetum facerent. Ita Romani insignem et omni spe maiorem victoriam de Latinis facile et minimo labore reportarunt. (VI.) Carolus vero artibus Imperatoris ita superatus, et uno bello facili et expedito, quod terra marique paraverat, praeter spem in duo diviso, ac altero exercitu qui Ionium transierat prorsus perditto, altero vero qui cum Siculo pugnarat non quidem plane deletto, sed filio per illud bellum amisso; acerbis doloris stimulis animum subinde pungentibus aeger et afflictus sedebat, ut eum his malis fractum vitae taederet. Nec longo post e vivis excessit confectus eo moerore, quem multiplicem et levatu difficilem concoquere ad extremum non potuit.

7. Sed me illud paene praeterierat. Nam Ioannes Alexii nepos (illius qui post Urbem captam Colchorum et Lazorum tyrannidem invaserat), cum iusiurandum scriptum ab Imperatore accepisset, Byzantium venit, et Eudociam eiusdem filiam uxorem ducit. Ac paulisper in Urbe apud Impera-

συνδιατρίψας χρόνον ἔπειτα ἐπανῆκεν ἅμα τῇ γυναικὶ Εὐδοκίᾳ Ἀ. C.
 πρὸς τὴν ἰδίαν ἀρχὴν, ἧς τὰ βασιλεία Τραπεζοῦς. ἔνθα δὲ καὶ 1259
 μήπω τελέως ἐνιαυτοῦ πληρωθέντος παῖδα μετὰ τῆς Εὐδοκίας ad
 οὗτος γεγέννηκεν, Ἀλέξιον τὸν νέον Κομνηνόν· ὃς δὲ καὶ διάδο- 1282
 5χος ὕστερον γεγένηται τῆς ἐκείνου ἀρχῆς, ὡς εἰρήσεται. (B.) Τού- B
 των δ' οὕτως ἐχόντων ἀρχεται πάλιν παρασπονδεῖν ὁ τῆς Θετ-
 ταλίας ἀρχηγὸς Ἰωάννης ὁ Σεβαστοκράτωρ· ὁ δὲ καὶ εἰς λύπην
 καὶ ἀκατάσχετον θυμὸν ἀνῆψε τὸν βασιλέα. πᾶσα γὰρ ἤδη σπον- C
 δῶν καὶ φιλίας ἐλπίς ἔσβη καὶ ὡς εἰπεῖν ἐτεθνήκει. τὸ γὰρ συχνὰ
 10 μὲν αὐτὴν διαβρόχηνσθαι, συχνὰ δ' αὖθις συνδεῖσθαι καὶ βία
 μὲν καὶ μόλις λαμβάνειν τὴν ἐπανόρθωσίν τε καὶ σύμπηξιν, ῥᾶ-
 στα δὲ καὶ τὴν ταχίστην πρὸς σύγχυσιν καὶ διάλυσιν καταβροῦν
 καὶ συμφύρεσθαι, πρὸς ἀπόγνωσιν ἤδη τὸν βασιλέα συνήλασε
 παντελῆ· καὶ οὐκέτι σπονδῶν ἄλλων ἐμνημόνευσε τοῦ λοιποῦ, D
 15 ἀλλὰ διαπρεσβεύεται πρὸς τὸν Σκύθην Νογᾶν, ὃς τὰς διατρι-
 βὰς καὶ τὴν δίαιταν εἶχε πέραν τοῦ Ἰστροῦ. ἦν γὰρ τούτῳ φίλι-
 βεβαία πρὸς βασιλέα διὰ τὸ κῆδος· ἠγάγετο γὰρ πρὸ βραχέος
 ἑαυτῷ σύζυγον Εἰρήνην τὴν ἐκ νοθείας γεννηθεῖσαν τῷ βασιλεῖ V. 77
 θυγατέρα, καὶ ἦν διὰ τοῦτο φίλος τῷ βασιλεῖ. ἐκεῖθεν οὖν εἰ-
 20 ληφῶς τετρακισχιλίους Σκυθῶν ἐπιλέκτους στρατιώτας ἐμίλλε
 καὶ Ῥωμαίων ὀπλιτικὴν τινα δύναμιν προσμίζας πέμψειν κατὰ τοῦ
 Θετταλοῦ Ἰωάννου τοῦ Σεβαστοκράτορος ἐπὶ τε αὐτοῦ τούτου
 ἀφανισμῷ καὶ ἅμα ἐπὶ σφαγῇ τῆς ὅλης ἡλικίας ἀπλῶς, ὅποσοι P. 92
 τὸν ἔφηβον παραλλάξαντες πολέμιά τε ἐπετήδευον ἔργα καὶ ὄψις

11. τε καὶ σύμπ. add. A. 13. συμφέρεσθαι A.

torem commoratus una cum Eudocia coniuge in regnum suum revertitur: cuius regia sedes erat Trapezus. Ubi antequam annus elaberetur, filius ei ex Eudocia natus est, iunior Alexius Comnenus: qui patri deinde, ut infra dicitur, in regnum successit. (II.) Hoc rerum statu rursus fidem fregit Thessaliae Princeps Ioannes Sebastocrator: quae res exacerbavit Imperatoris animum et maxima iracundia inflammavit, extincta et ut ita dicam mortua omni foederis et amicitiae spe. Nam quod societas et saepe abrumperetur et saepe resarciretur et vix redintegrata per vim coiret, facile vero turbata ac dirempta difflueret et confunderetur; id quidem nullam prorsus Imperatori retinendae eius spem relinquebat. Quare omni deinceps pacificationis mentione sublata legatos mittit ad Nogam Scytham, qui ultra Istrum sedes et domicilium habebat. Erat enim huic cum Imperatore firma amicitia ob affinitatem: quippe Irenen, filiam illius notham, paulo ante duxerat, atque idcirco eius amicus erat. Ab eo accepta quatuor milia delectorum Scytharum et iis adiunctas aliquas Romanas vires missurus erat Imperator adversus Thessalum Ioannem Sebastocratorem, tum ut eum ipsum deleret, tum ut omnes adultos, qui militiae operam navarent, ac

A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
A. C. 1282

τῆ Θεσσαλίᾳ φάναι ἐτύγχανον. (Γ.) Ἀλλὰ πρὶν εἰς πέρας αὐ-
τὸν ἀγαγεῖν τὴν μελέτην φθάσας ὁ θάνατος τοῦ δρόμου τὴν ῥα-
στῶνην ἐξαίφνης ἀφείλετο. ἄρτι γὰρ αὐτῷ Λυσιμαχίας ἐγγὺς
περὶ τὴν κώμην τὴν μεταξὺ τῶν Παχωμίου καὶ Ἀλλαγῆς, οὕτω-
σί πως αὐτῶν ὀνομαζομένων τῶν χώρων, διατρίβοντι καὶ κείσε τὸ 5

B Σκυθικὸν ἐξετάζοντι στρατεύματα καὶ τοὺς ἄξοντας ἐκ Ῥωμαίων
συγκαταλέγοντι στρατηγοὺς καὶ ἅ χρὴ δρῶν σφισιν παρακελευομέ-
νω νόσος ἐνσκήπτει δεινὴ περὶ τὴν καρδίαν, θάνατον σύντομον
ἀπαγγέλλουσα καὶ πάσας ἰατρῶν τὰς τε κρίσεις συνθολοῦσα καὶ
συνταράττουσα καὶ ἀπράκτους ἀποδεικνύσα τὰς συμμαχίας τῆς τέ- 10
χνης. φασὶ δὲ καὶ αὐτὸν τηρικῶτα δείσαντα περὶ τοῦ θανάτου τοὺς

C Παρατυχόντας ἐρέσθαι, ὅτω ποτὲ καλοῖτο ὁ χώρος ὀνόματι· ἀκού-
σαντα δὲ Παχωμίου καὶ Ἀλλαγῆς ἐπικλήσεις βύδιόν τι στενάξαντα
ἐνταῦθα φάναι „λοιπὸν τὸ πέρας ἡμῶν, ὃ παρόντες, καὶ τὴν ἄλλα-
γὴν κεκλῶσθαι τοῦ βίου.” μέμψασθαι τε πολλὰ ἑαυτὸν, ὅτι Πα- 15
χωμίων τινα ἄνδρα σεμνὸν ἐξημίωσε φθάσας τοὺς ὀφθαλμούς·
ἦν γὰρ τις θουλλούμενος χρησιμὸς περὶ τοῦ βασιλέως, ὡς περὶ
τὴν ἀλλαγὴν τοῦ βίου τὰ Παχωμίου σε διαδέξεται. ἀφ' οὗ πλα-

D νηθεῖς ἅτε περὶ τὸν τῆς βασιλείας πόθον λίαν ἐπτοημένος ἄχρη-
στον περὶ τὴν βασιλείαν ἔσπευσεν ἀποφῆναι Παχώμιον. (Δ.) Ἀπο- 20
ρήσειε δ' ἂν τις τὴν τῶν χρησιμῶν, ὅποσοι κατ' ἀνθρώπους
ἄλλοτε ἄλλοι πλανῶνται, γένεσίν τε καὶ εὖρεσιν· καὶ ὅπως μελ-
λόντων φέροντες δήλωσιν ἀναγκαίαν εἶτα βυθοῖς αὐτὴν ἀνιγμά-
των ἐπηλυγάζουσι. πατέρα μὲν γὰρ τούτων ὅστις ποτὲ ἦν ὁ τού-

Thessaliae flos quodammodo essent, iugularet. (III.) Sed priusquam consi-
lium hoc ad rem conferretur, prosperum eius cursum mors repente abrup-
pit. Nam cum prope Lysimachiam versaretur, iuxta pagum qui inter Pa-
chomium et Allagen (locorum haec nomina sunt) situs est, ibique Scythi-
cum exercitum inspiceret, Romanosque duces iis copiis praeficiendos de-
ligeret, eosque quid agendum esset moneret: gravissimo cordis morbo
corripitur, qui brevi mortem denunciaret, ac medicorum omnia iudicia con-
funderet et turbaret, atque omnem opem artis inanem redderet. Ferunt
et ipsum mortis metu eos qui adessent percontatum, quo nomine locus ille
vocaretur, cum Pachomii et Allages nomina audisset, cum alto suspirio di-
xisset: „Hic nobis demum finis est, o socii, et vitae mutatio (graece, allage)
fatis decreta:” deinde eum graviter se ipsum accusasse, quod honestum
quemdam virum nomine Pachomium oculis mulctare occupasset; propterea
quod vulgo ferebatur Oraculum de Imperatore his verbis conceptum, sub
vitae mutationem Pachomius te excipiet: quo deceptus et Imperii cupidi-
tate amens Pachomium Imperio inutilem efficere festinarat. (IV.) De ortu
et inventione Oraculorum, quae alias alia passim apud homines circumferuntur,
aliquis fortasse dubitaverit: item qui fiat, cum futurorum necessariam si-
gnificationem complectantur, ut intricatis verborum ambagibus eam obscu-
rent. Nam quis ea composuerit, et ad posteros transmiserit, a nemine

τους πεποηκώς τε καὶ τῷ χρόνῳ φέρειν παρασχῶν, οὐδένα ποτὲ A. C.
 τῶν πάντων ἀναγράφοντα εὔρομεν, οὐδ' ὅστις ἱστοριογράφων ἢ 1259
 συγγραφέων ἐγένοντο. ἀλλὰ τοῦτο μόνον εὔροι τις ἂν ἐπισημαι- ad
 νομένους ἅπαντας, ὡς κατὰ τόνδε ἢ τόνδε τὸν χρόνον συνέβη 1282
 5 τόνδε ἢ τόνδε διαθρυλλούμενον τὸν χρησμὸν τήνδε ἢ τήνδε τὴν E
 ἔκβασιν καὶ τὸ πέρας ὑστερον σχεῖν. τίς δ' ὁ πρῶτος λαλήσας
 ἕκαστον τούτων, τοῦτο δὲ πρᾶγμα τοῖς πᾶσι καθάπαξ ἀνεκλά-
 λητόν τε καὶ ἄγνωστον, πλὴν εἰ μὴ ψεύδεσθαι βούλοιτό τις. τισὶ F
 δὲ δοκεῖ, δυνάμεις τινὰς ὑπηρετικὰς καὶ λειτουργικὰς, τὰς μὲν
 10 ἀγαθὰς, τὰς δὲ τοῦναντίον τιμωρητικὰ ὄργανα, ἐπισκόπους οὐ-
 σασ τῶν τῆδε περιπολεῖν ἀέρα καὶ γῆν τὴν τε γινώσκων τῶν ἔσομέ-
 νων ἄνωθεν εἰληφνίας καὶ πρὸς γε ἔτι τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ μετα-
 διδόναι αὐτὴν τοῖς ἀνθρώποις, πῆ μὲν δι' ἐνυπνίων, πῆ δὲ δι'
 ἀστέρων, πῆ δὲ διὰ Δελφικοῦ τινος τρίποδος, πῆ δὲ διὰ σπλάγ-
 15 χων ἔστιν ὧν ἐνίοτε θνυομένων ζώων, πῆ δὲ, ἵνα τὰ πολλὰ πα- P. 93
 ραδράμω, διὰ φήμης ἔξ ἀέρος τὰ πρῶτά ποθεν γεννηθείσης, εἴτα
 περιθεούσης ἀμοιβαδὸν τὰς τῶν πολλῶν ἀκοὰς, ἣν δὴ καὶ θεῖαν
 ἐκάλεσαν ὅσσαν οἱ πάλαι σοφοί. ἔστι δ' ἂ ἐν πέτραις ἢ τοίχοις
 εὔρηται γεγραμμένα πολλὰκις, μηδενὸς ὅστις ποτὲ ἦν ὁ γεγρα-
 20 φῶς δηλουμένου. (E.) Δίδονται μέντοι δι' αἰνιγμάτων τὰ πάν- B
 τα καὶ οὐ πάντῃ σαφῆ, καθάπερ τὰ τῶν βασιλέων κειμήλια, V. 78
 διὰ τὸ ἔνθεα εἶναι καὶ οἷα χρεῶν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς. τὰ γὰρ
 τοῖς πᾶσι πρόχειρα κόρον τε ἔσχε καὶ ἀχρηστία σφίσιν ὡς τὰ πολ-
 λὰ περικέχεται· γίνεσθαι γε μὴν τὴν χρεῖαν αὐτῶν οὐ πάντῃ τοι
 17. θεῖαν ὅσσ. ἐκάλ. A. 21. πάντῃ] πάντα A. 23. ἔσχει A.

unquam vel historiarum vel aliarum rerum scriptore traditum reperimus. Sed illud tantum ab omnibus annotatum deprehendas, alio atque alio tempore hoc vel illud Oraculum vulgo iactatum hunc vel illum exitum postea habuisse. Quis vero primus ea singula pronunciaverit, id vero omnibus prosus indictum et ignotum, nisi quis mentiri velit. Sunt tamen qui existiment, spiritus quosdam famulantes et ministros, alios bonos, alios velut quaedam instrumenta suppliciorum maleficos, inspectores esse eorum quae hic gerantur, aeremque et terram peragrare; qui futurorum scientiam superne acceperint, ac praeterea licentiam eius communicandae cum hominibus partim per insomnia, partim per astra, partim per Delphicum quempiam tripodem, partim per exta quarundam pecudum immolarum, partim (ne sim prolixior) per vocem primum ex aere alicunde ortam, ac deinde aures hominum vicissim circumsonantem, quam veteres sapientes divinam vocem appellarunt. Saepe etiam factum, ut in saxis aut parietibus nullo ibidem auctore indicato scripta reperirentur. (V.) Sed tamen omnia ambagibus involuta, nec satis perspicua proponuntur; quemadmodum Imperatorum ornamenta, quae divini quiddam habere, et (uti par est) vulgi conditionem superare existimantur. Nam quae exposita sunt omnibus facile fastidiuntur, et fere ut inutilia negliguntur. Non tamen eorum usus omnino

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

μάταιον οὐδ' ἀργὴν, εἴ τις μὴ πάρεργον ταῦτα, ἀλλὰ μετὰ συνέ-
σεως τῆς προσηκούσης σκοποῖτο. οἷς μὲν γὰρ τιμωρίας, οἷς δ'
εὐεργεσίας εἵνεκα προδείκνυνται. οἱ μὲν γὰρ ἢ κουφοτέρην τὴν
ἔφοδον τῶν δεινῶν εἰργάσαντο προανασταλέντες καὶ προοικονο-
C μῆσαντες ἑαυτούς· ἢ τελέως σφᾶς αὐτούς ἀπήλλαξαν τῶν δεινῶν 5
διὰ σπονδαιοτέρας ἀγωγῆς ἐξευμενισάμενοι τὸ θεῖον. τοῖς δὲ διὰ μι-
κροψυχίαν ὁ μεταξὺ χρόνος κόλασις τῇ τῶν δεινῶν προσδοκία γίνε-
ται πρὸ τοῦ παθεῖν ἢ χρὴ παθεῖν, τῆς προνοίας οὕτως οἰκονομού-
D σης δι' ἔκτισιν ἀκμαιοτέρων ὧν ἐπλημμέλησαν. εἰ δὲ καὶ ψεύδονται
τινα καὶ διαπίπτουσιν οἱ ταῖς ἐλπίσι τρεφόμενοι τούτων· (πάντα 10
γὰρ τὰ δηλούμενα τοῖς μὲν εἰσιν ἀνιαρὰ, τοῖς δὲ τερπνά· ὡσπερ ἡ
τῆς τοῦ Κροῖσου ἀρχῆς κατάλυσις Λυδοὺς μὲν καὶ Κροῖσον ἠνίασε,
Κύρω δὲ καὶ Πέρσις εὐδαιμον ἔδοξεν) εἰ οὖν οὕτωςί πως δο-
κοῦσί τινα διαψεύδεσθαι, οὐ παρὰ τὴν τῶν χρησμῶν φύσιν συμ-
E βαίνει τουτὶ, ὅτι μὴ παρὰ τὴν φλεγμαινοῦσαν ἔφεσιν τῶν λιχνο- 15
τέρων ἀνθρώπων τοὺς χρόνους προαρχαζόντων καὶ τὸν νοῦν τῶν
λογίων πρὸς τὴν οἰκίαν διαστρεφόντων ὕρεξιν. σκεπτέον δ' οὖν
ὁμῶς μὴ τινες διαπαίζοντες δῆθεν τοὺς τοῖς τοιούτοις χρωμένους
καὶ νέα στιχίδια πλάττοντες εἰς μίμησιν τῶν χρησμῶν ἔπειτα κα-
τὰ τὸ λεληθὼς παρασπείρωσιν εἰς τὸν δῆμον αὐτὰ, ὥστε τοῖς 20
τούτων ψεύδεσι καὶ τὴν ἐκείνων συγγεῖν ἀλήθειαν· τοῦτο γὰρ οὐκ
F ὀλίγοι καὶ τῶν ἐφ' ἡμῶν πεπραχότες ἐάλωσαν. ἀλλ' ἐκεῖσε ἐπάνειμι.
A. C. 1282 (5.) Ὁ μὲν δὴ βασιλεὺς περὶ οὓς εἰρήκειμεν τόπους παρ' ἐλίδα
Decembr. II. τῆς οἰκείας ἔτυχε τελευτῆς κατὰ τὸ ἑξακισχιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν

15. φλέγουσαν A. 24. 5ψ4' A.

inanis aut nullus est, si quis ea non perfunctorie, sed cum debita animi
attentione expendat. Aliis quippe beneficii, aliis supplicii loco significan-
tur. Quidam enim se ipsis repressis ac sapienter praeparatis calamitatum
impressionem molliorem reddidere; aut etiam vitae emendatione placato
Deo prorsus illa averterunt: quibusdam, quod animo pusillo essent, inter-
iectum tempus et ipsa calamitatum expectatio supplicio fuit, priusquam ad-
venirent ea quae perpetienda erant, ita gubernante Providentia, ut gra-
vius ob commissa plecterentur. Quod si qua mentiantur hominumque spem
frustrentur: (nam omnia quae significantur aliis molesta sunt, aliis iucunda:
ut Imperii, quod Croesus habuit, destructio Croeso et Lydis molesta, Cyro
et Persis pergrata visa est) si qua igitur ita fallere videantur, id non ipso-
rum oraculorum natura fit, sed hominum avidiorum praepropera potius cu-
pitudine, qui tempora anticipent, et oraculorum sensum ad optata sua de-
torqueant. Interim tamen videndum, ne qui sint, qui huiusmodi oraculis
addictos ludificentur, et novos commentitios versiculos ad oraculorum imi-
tationem confingant, eosque clam in vulgus spargant, horumque mendaciis
etiam illorum veritatem confundant: id quod multos nostra etiam aetate
fecisse constat. Sed illuc redeo. (VI.) Imperator illis in locis, quae dixi,
praeter spem suam fato functus est, anno ab orbe condito sexies millesimo

ἐνενηκοστὸν πρῶτον ἔτος, ὁπῶ καὶ πενήκοντα ἐτῶν τυγχάνων. ὁ δ' υἱὸς καὶ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος τηρικαῦτα παρὼν μὴ ὄτι γε
 τῆς τοῖς βασιλεῦσιν νενομισμένης οὐκ ἠξίωσε τὸν πατέρα ταφῆς, ἀλλ' οὐδ' ὁποία βαναύσοις ἢ σκαπανέουσιν ἐφέται· πλὴν ἢ
 5 ὅτι παρεκελεύσατο νύκτωρ βραχεῖς τινὰς ἄνδρας πόρρω που τοῦ
 στρατοπέδου ἀπαγαγόντας πλείστην ἐπισωρεῦσαι γῆν, τοῦτο μόνον
 αὐτοῦ προμηθευσάμενος, μὴ θηρίων στόμασιν ἴσως σῶμα
 βασιλικὸν διαμερισθῆ. τὸ δ' αἴτιον ἢ τοῦ ὀρθοῦ τῆς ἐκκλησίας
 δόγματος ὑπῆρχε παρατροπή, ἢ ζῶν μὲν ἐκεῖνος, ὡς πρόσθεν
 10 εἰρήκειμεν, κατεχρήσατο· οὗτος δὲ λάθρα προδέσειν ὕλαις ἀπέ-
 στεργε τῆς ψυχῆς, ὡς προϊόντες ἐροῦμεν πλατύτερον. οὐ γὰρ B
 ἐκεῖνον, τὴν δ' ἐκείνου τοιαύτην μάλα σφοδρῶς ἀπεσείετο προὔξιν.
 πατρικῆς γὰρ εἵνεκα στοργῆς καὶ τιμῆς καὶ ὅση ἀνῆκει αἰδῶς πάν-
 τας υἱοὺς ὑπερβέβληκεν, ὅποσοι πατράσιν ἀρέσκοντες ἔδοξαν.
 15 (Z.) Ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τὸν βασιλέα Μιχαὴλ τὸν Παλαιολόγον ἐς
 τοιοῦτον κατήντησε πέρας. ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ τὴν τε ὕψιν εὐπρεπῆ
 κεκτημένος ἐκ φύσεως μετὰ τινος ἐμβριθείας καὶ ἡγεμονικοῦ πα-
 ραστήματος ῥώμην τε ἔχων σώματος καὶ πείραν ἔργων πολεμικῶν C
 διὰ πολλῶν τῶν χρόνων συγγυμνασθεῖσαν καὶ ἀσκηθεῖσαν αὐτῷ·
 20 καὶ δεινὸς ὢν γνῶναι καὶ εἰπεῖν τὰ δέοντα ὀξύτερος ἦν ἐν ταῖς
 πράξεσι. μεγαλοδωρότατος δ' ἐς τὰ μάλιστα ἔδοξεν ἐν τοῖς προ-
 ομιόις τῆς βασιλείας, ἵνα ταῖς εὐνοίαις οἴμαι οἰκειώσῃται τὸ
 ὑπήκοον· ἔπειτα πρὸς τὸ μετριώτερον ὑπεχάλασε, τῶν παντα- V. 79
 χόθεν ὑποφρομένων πολέμων μακρὰς καὶ πολυτελεῖς τὰς τῶν χρη-

14. υἱοὺς A., υἱὸς W.

septingentesimo nonagesimo primo, annos octo et quinquaginta natus. At
 filius eius Imperator Andronicus, qui tunc aderat, patrem Imperatoria se-
 pultura adeo non honoravit, ut ne vili quidem, qualis opificibus et fossoribus
 tribuitur, dignatus sit: praeterquam quod iussit, ut noctu pauci quidam ca-
 daver procul a castris abductum multa terra obruerent, id modo cavens, ne
 Imperatorium cadaver a feris discerneretur. In causa erat, quod ille dum
 viveret a recta Ecclesiae doctrina descivisset, ut supra exposuimus: quod
 quidem filius omni animi affectu tacite aversatus fuerat, ut fusius infra di-
 cturi sumus. Non enim patrem, sed illud patris factum valde oderat.
 Nam pietate et observantia et reverentia omni parentibus debita eos omnes
 superavit, qui unquam patribus suis sese obsequentes praebuerunt. (VII.) Ac
 Michaëlis Palaeologi hic exitus fuit: cui viro natura ipsa dederat speciem
 decoram, nec non gravitatem quandam, et dignam Principe maiestatem.
 Eo accesserat robur corporis, et rei militaris peritia longo tempore colle-
 cta et multo usu exercitata. Cum autem et prudentia et eloquentia vale-
 ret, in rebus gerendis multo fuit acrior. In Imperii principio munificen-
 tissimus esse visus, ut subditorum animos nimirum sibi conciliaret. Deinde
 modum sumptibus adhibuit, cum bella undecunque existerent, quae diu-

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
- μάτων δαπάνας απαιτούντων μετά τινος ανάγκης απαραίτητου. εἶχε δὲ καὶ, ὡς τινες ἔφασαν, συντριβὴν τινα λογισμῶν κεντοῦσαν ἀεὶ τὸ συνειδὸς τῆς ψυχῆς διὰ τὴν καινοτομίαν τοῦ δόγμα-
τος, εἰς ἣν ὑπὲρ τῆς ἐς τοὺς παῖδας διαδοχῆς τῆς βασιλείας ἐαυ-
D τὸν κατήνεγκεν· ἀφ' ὧν, ὡς τὸ εἰκὸς, αὐτὸς ἀπώνατο μηδὲ τα-5
φῆς τελευταῖον ἀξιοθῆναι βασιλικῆς, τοὺς τῆς ἐκκλησίας Θε-
E σμούς τῆς πατρικῆς στοργῆς πολλῶ προτιμώντων. (H.) Ἐμοίγ' οὖν ἐκεῖνος ἂν εἴη σοφὸς καὶ φρόνιμος οἰκονόμος, ὅστις ἐαυτοῦ γε εἵνεκα πρῶτον αἰροῖτο τὰ βέλτιστα, ἔπειτα τῶν νιέων καὶ ὅστις καθ' αἷμα προσήκει. ὅστις δ' ὀλοσχερῶς ἐς τὴν τοῦ βίου φλε-10
γμαίνουσαν κέχηρε δόξαν καὶ τὰς τὴν ψυχὴν ἐπικλυζούσας εὐτυ-
χεῖς τῶν παρόντων καὶ λυομένων περιπετείας καὶ προτιμῶν τὰ ἥδιστα τῶν βελτίστων, εἰθ' ἐαυτοῦ χάριν, εἰθ' ὅστις αἵματος
F γείτων αὐτῶ, ἄθλιος οὗτος ἐμοὶ τῆς ἀπονοίας καὶ μάταιος τῆς ἀνονήτου σπουδῆς· ὅτι πρὸς τῷ καὶ Θεὸν ἀντιστρατευόμενον ἔχειν 15
τῇ γνώμῃ καὶ τοῖς βουλευμασιν ἤδη καὶ τὰναντία προφανῶς τῶν ἐλπίδων εὐρίσκει πρὸ τῶν ποδῶν καὶ τοῖς τῆς κακοδαιμονίας ἐσχάτοις κρημινοῖς περιπίπτει. ἰδοὺ γὰρ καὶ ὁ τῷ λόγῳ προκειμέ-
νος βασιλεὺς Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος τᾶλλα συνετὸς ὢν ὄλην ὡς
P. 95 εἰπεῖν τὴν τῆς τύχης εὐμένειαν ἐπακολουθοῦσαν ταῖς πράξεσιν 20
ἔχων αὐτοῦ πρὸς γε τὸ φίλτρον τῶν παίδων ἐξεθελύνθη καὶ ἀλη-
θεύοντα ἔδειξε Πλάτωνα „πᾶν τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον ἐκ-
τετύφλωται” φάσκοντα. δέον γὰρ εἰς τὴν ἄνωθεν εὔ τὰ πάντα

12. προτιμῶν A., προτιμῶν W.

turnos et magnos sumptus eosdemque necessarios et inevitabiles postulabant. Nec desunt, qui eum afflicto animo, et perpetuo turbata conscientia fuisse dicant ob innovatum dogma; cui ille culpae ideo succubuerat, ut Imperium ad liberos suos propagaret, a quibus id scilicet honoris ei ut par erat habitum est, ut ne Imperatoria quidem sepultura ornaretur, Ecclesiae sanctiones patriae pietati longe praeferentibus. (VIII.) Mea vero sententia is prudenter sapienterque rebus suis consulit, qui sui ipsius primum deinde liberorum etiam et cognatorum causa elegerit ea quae optima sunt. Qui vero inanem mundi gloriam unice aucupatur, et rerum praesentium ac fluxarum prosperos successus, quibus anima veluti demergitur, avide inhiat, iucundissima optimis anteponeus, sive id sua sive cognatorum suorum causa faciat, is mihi et ob amentiam miser, et ob inane studium vanus videtur. Etenim praeterquam quod Deum suae voluntati suisque consiliis adversantem habet, etiam ipsos rerum exitus alios plane experitur quam speraverat, et in extremas miserias praecipitatur. Ecce enim is de quo nunc agimus Michaël Palaeologus, vir alioqui prudens et qui in rebus gerendis fortunam amicam prorsus et obsequentem habuit, caritate liberorum victus verum esse ostendit illud Platonis dictum: „quidquid amat caecum est circa id quod amatur.” Nam cum omnes de se et de liberis suis curas in

κινοῦσαν καὶ διοικοῦσαν πρόνοιαν ἀναρτῆσαι τὴν ὅλην ἑαυτοῦ τε
 καὶ τῶν παιδῶν φροντίδα· ὁ δὲ τυφλῷ ποδὶ πρὸς τὰ φίλτρα τῶν
 παιδῶν φάναι βαδίζων ἔλαθεν ἑαυτὸν ἀρχῆς ἀπ' ἄκρας εἰς τὸ βά-
 ραθρον τῶν τε ἄλλων δεινῶν συνωθήσας καὶ πρὸς γε ὅσα δημο-
 5 τικὴν κατάραν ἐφέλκεται. ἐπεὶ γὰρ ἐκ βρέφους αὐτῷ τὴν βασι- B
 λείαν ὁ κύριος ἄνωθεν ἐμνηστεύσατο, ὡς πολυτρόπως καὶ πολ-
 λαχόθεν δεδήλωται, εἰ τὴν μικροψυχίαν καὶ αὐτὸς ἐπὶ βραχὺ
 παρεκρούετο καὶ τὴν τε γλῶσσαν ἐπιτοκίας παντοίας τῶν τε χεῖρας
 αἱμάτων ἀθῶους ἐφύλαττε καὶ πρὸς γε ἔτι εἰ τὴν γνώμην ὑπερό- C
 10 ριον τῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔθους εἶχε καινοτομίας μακρῶ ἂν
 τῷ μέτρῳ τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλέας παρήλυνεν ἅπαντας ἅπασιν
 ὅσα πληθὺν ἐγκωμίων ἐφέλκεται. ἀλλ' ἐχοῖν, ὡς ἔοικεν, ἐρῶ-
 φθαι μὲν ὑπὸ Ἰστιαίου τὸ πέδιλον, ὑποδεδέσθαι δὲ τὸν Ἀριστα-
 γόραν, ἵν' ἡμεῖς ἐς τὰς τῶν δεινῶν ἐσχατιὰς καταντήσωμεν, εἴτε
 15 δι' ἔκτισιν κακῶν παλαιῶν τε καὶ νέων, εἴτ' οὐκ οἶδ' ὅπως. εἶεν.

A. C.
 1259
 ad
 1282
 Imp. Mich.
 Palaeologi.

7. ἐπιβραχὺ A.

Divinam Providentiam omnia recte administrantem ac dispensantem reicere
 debuisset: ille caeci instar, dum amoris liberorum suorum indulget, impru-
 dens a summo principatu in calamitatum barathrum sese praecipitavit, idque
 consecutus est, ut vulgo eum execrentur. Enimvero cum Deus imperium
 illi inde ab infantia destinasset, ut multis variisque exemplis declaratum
 est, si pusilli animi impotentiam tantisper ipse quoque coercuisset, si lin-
 guam abstinuisset ab omni periurio, et manus a cruore puras servasset, si
 denique voluntatem habuisset ab omni disciplinae Ecclesiasticae novitate
 alienam: longo intervallo superiores Imperatores omni laudum genere su-
 perasset. Sed oportebat utique calceum ab Istiaeo consui, ab Aristagora
 vero indui, ut nos in extrema mala deveniremus, sive ad vetera et recentia
 delicta luenda, sive nescio quam aliam ob causam. Atque haec hactenus.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ 6'.

NICEPHORI GREGORAE

BYZANTINAE HISTORIAE

LIBER SEXTUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Βασιλεία Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου υἱοῦ τοῦ Μιχαήλ. Περὶ συγχύσεως τῶν τῆς ἐκκλησίας προϊσταμένων. Περὶ Γρηγορίου τοῦ πατριάρχου τοῦ ἐκ τῆς νήσου Κύπρου. Περὶ τῆς τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου δευτέρας γυναικὸς Εἰρήνης. Περὶ τῆς ἐξορίας τοῦ Βέκκου τοῦ χρηματίσαντος πατριάρχου. Ὅτι περὶ τὴν ἐκκλησίαν δακρύων γέγονεν ἄξια παρὰ τῶν τότε ἀρχιερέων. Περὶ τοῦ τυφλωθέντος διαδόχου τῆς βασιλείας Ἰωάννου. Περὶ τῆς αἰτίας τῶν κατὰ θάλασσαν δεινῶν. Περὶ τῆς λύπης Γρηγορίου τοῦ πατριάρχου, δι' ἣν καὶ τὸν πατριαρχικὸν παρητήσατο θρόνον. Διάκρισις περὶ δικαίας ψήφου τοῦ Θεοῦ. Περὶ τοῦ πατριάρχου Ἀθανασίου. Περὶ τοῦ Πορφυρογεννήτου. Κατάβασις Ἀθανασίου ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου. Περὶ Ἰωάννου τοῦ πατριάρχου τοῦ ἐκ Σωζοπόλεως. Περὶ Ἀλεξίου τοῦ πιγκέρονη. Περὶ συμπενθερίας τοῦ Κράλη Σερβίας. Περὶ τῶν Ἀλάνων. Περὶ τῆς τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου καταβάσεως.

ARGUMENTUM BOIVINI.

Andronicus patri succedit. Imperii initia turbulenta. Scythae auxiliares ut dimissi. Michaël Glabas. Corpus Imperatoris quo translatum. Luctus indictus. Res ecclesiasticae. Exules domum redeunt. Vecce clam secedit. Iosephus iterum patriarcha. Diaboli principatus et vectigalia. Tres in ecclesia Graeca factiones. Iosephus iterum patriarchatu cedit. Imperatoris aequitas. Factiosi Atramyttium conveniunt. Moritur Iosephus. Gregorii Cyprii eloquentia. Ut patriarcha designatus sit. Cur dilata consecratio. Cozylenus antistes Debreno praelatus. Heracleensem inaugurat. Hic novo patriarchae manus imponit. Lex Severi Imperatoris. Constantinus Magnus concessa urbibus privilegia non abrogavit. Zelotae cur Gregorium Cyprium suspectum habeant. Eorum crudelitas, ambitio, avaritia. Synodus Atramyttena. Iudicium de libris igni permissum. Ignis neutris favet. Concordia redintegrata. Patriarchae

auctoritas stabilita. Arseniatarum postulatio. Corpus Arsenii in Sophiae templo deponitur. Quonam deinde translatum. De Theodora Eulogiae filia (Cap. 1). Andronicus viduus ab Hispanorum rege uxorem petit. Irene ei datur idque inconsulto Papa. Mos vetus Latinorum principum. Irenes elogium. Gregorius Cyprius Vecco invidet. Eum relegari curat. Vecci querelae. Synodus. Vecci eloquentia. Gregorius patriarcha et Muzalo magnus Logotheta cum refellunt. Muzalonis auctoritas. Insigne dignitatis. Veccus disputando nihil proficit. Communionem adversariorum repudiat. In exilium denuo mittitur cum Meliteniota et Metochite. Crudelitas zelotarum in eos, qui Latinae ecclesiae adhaeserant. Iusta crudelitatis poena. Andronicus paterni sceleris vindictam timet. Lascarem caecum invisit et solatur. In Orientem abit (2). Quinam Andronico auctores fuerint, ne sumptum faceret in classem. Quam funestum id consilium rei Romanae fuerit. Latinorum vires ex eo auctae. Piraticarum navium audacia. Gasmulica turba ob inopiam dispersa. Neglectae triremes multae pereunt. Paucae incolumes servatae (3). Gregorius Cyprius Vecco supplici opem negat. Iusto Dei iudicio punitur. Accusatur a suis ut blasphemus. Ab amicis ingratis proditur. Idem ei accidit quod olim Iulio Caesari. Omni praesidio destitutus secedit in monasterium Hodegetriae. Inde in aliud transit, a muliere nobili evocatus. Moritur. Chilas et Daniel eius accusatores animi ingrati dant poenas. Accusantur ipsi quoque a carissimis. Imperator eos aversatur. Contemnuntur a collegis. Vitam in urbe finiunt moerore confecti (4). Gregorio Cyprio succedit Athanasius, vir illiteratus et austeris moribus. Clericos castigat. Nec pontificibus parcit. Gregorius Cyprius viros doctos et eruditos ecclesiis praefecerat. Iis Athanasius residendi necessitatem imponit. Ipsos principes censurae metu continet. Quas res monachis interdixit. De equitatione quid statuerit. In monachos hypocritas severe animadvertit. Item in fanaticos. Poenae impositae. Athanasii constitutiones non diu vigerunt. Mos antiquus interpretandi publice sacras scripturas; item praedicandi verbum divinum. Uterque mos novissime abrogatus. Status ecclesiae in peius mutatae. Morum depravatio. Iurandi licentia. Rationis et doctrinae lux extincta. Eius mutationis causae expendantur. Cur ecclesiam Graecam desolari oportuerit. Mirum eam cladem in Athanasii tempora incidisse (5). Andronicus Constantinum Porphyrogenitum fratrem suspectum habet. Prima simultatis causa. Secunda. Tertia. Priores duae prorsus iniquae. Tertia paulo iustior. Cyrus iunior cur fratrem in se armaverit. Cur Augustum Antonius. Porphyrogenitus uxorem ducit. Studii monasterium instaurat. Andronicus in Asiam transit. Porphyrogenitum in carcerem coniicit: item eius amicos (6). Tumultus publicus contra Athanasium. Irarum causa. Athanasius secedit. De excommunicationis sententia manu eius clanculum scripta. Ut a pueris inventa sit. Quos motus excitaverit. Athanasii fama imminuta. Ut is apud Imperatorem se excusaverit. Veniam dat et petit. De Ioanne Sozopolitano. Eo patriarcha, monachi improbi respirant. Michael Andronici filius diademate ornatur (7). Italus et Armenus affinitatem Imperatoris ambiunt per legatos. Italus cur non auditis. Metochites et Glycys, qui et quales viri. Eunt in insulam Cyprum legati de affinitate. Re infecta in Armeniam proficiscuntur. Suum illud iter Glycys descripsit. Maria regis Armeniae soror Byzantium adducitur. Turci Romanos fines populantur. Philanthropenus et Libadarius in Asiam mittuntur. Eorum elogium. Philanthropeno omnia prospere succedunt. Multi ad illum se adiungunt. Libadarius eum suspectum habet. Cretenses transfugae ipsum hortantur ad defectionem. Philanthropenus haesitat. Consentit. Imperii insignia non admittit. Eius defectio nunciatur Libadario et Imperatori. Philanthropenus imprudens

Libadariū imparatum omittit. Theodorum Imperatoris fratrem invadit. Libadarius pecuniam et militares copias cogit. In Lydia castrametatur. Cretenses pecunia corrupti Philanthropenum ei victum tradunt. Libadarius capto insultat. Visum adimit. Notatur ut insolens et crudelis (8). Terrae motus. Multae aedes labefactae. Michaëlis Archangeli statua deiecta. Quis illam primum erexerat. Quis lapsam restituit. Moritur Ioannes Trapezuntis Imperator. Alexius filius ei succedit. Eudocia vidua Byzantium venit. Crali nubere recusat. Cralis inconstantia erga uxores. Imperator filiam suam Simonidem ei despondet. Thessalonicam conveniunt. Porphyrogenitus fratrem vincitus sequitur. Obsides dati a Crale. De Sphendostlavi sorore et de Cutrule. Simonis quinquennis a sponso quadragenario abducitur (9). Alani a Scythis subacti legatos mittunt ad Imperatorem. Eorum postulata et promissa. Andronicus Romanis diffisus; ad auxilia externa se convertit: quanto rei Romanae damno. Alani cum uxoribus et liberis admissi. Acerbis exactionibus occasionem praebent. In Asiam transeunt Michaëlis Imperatoris ductu. Circa Magnesiam castrametantur. Turci eos observant. Inordinatos adiuvantur. In fugam vertunt. Imperator recipit se in urbem Magnesiam. Alani Christianorum agros populantur. Turci usque ad oram Lesbi progrediuntur (10). Veneti a Genuensibus saepius victi magnam classem instruunt. Genuenses Galataei ut sibi et rebus suis consuluerint. Eorum domus et naves vacuae incenduntur. Byzantini ob incensa suburbia in Venetos saeviunt. Veneti satisfieri sibi ab imperatore postulant. Non audiuntur. Byzantinos ob abiectam rei navalis curam iniuriae expositos despiciunt. Iisdem superbe illudunt. Praeda onusti domum redeunt. Ioannes patriarcha contemnitur, ut simplex et indoctus. Secedit. In patriam revertitur (11).

A. M. 6791
ad
6836
A. C. 1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioris.
P. 96
V. 80

α'. Ἐπεὶ δὲ πρὸς τὸν υἱὸν Ἀνδρόνικον ἢ τοῦ κράτους καὶ τῶν βασιλικῶν σκήπτρων μετέβη διαδοχῇ, καὶ πολλὸς πολλαχόθεν τὰ πράγματα θόρυβος συνεκύκα. ἔνθεν μὲν γὰρ ὁ τῆς ἐκκλησίας ἀναρρόπιζέσθαι ἤρξατο πόλεμος παρὰ τῶν ἀπορρόγέντων μερῶν ἀφορομῆν εἰληφόντων ἤδη τὴν τελευτὴν τοῦ βασιλείως· ἔνθεν δ' ὁ 5 τῶν κεκλημένων Σκυθῶν ὄχλος τεσσάρων ὄντων ἐπέκεινα χιλιάδων πολὺν ἐπέσειε τοῖς πράγμασι κίνδυνον, μὴ τὸν καλέσαντα βασιλέα θανάτῳ ζημιωθέντες νεωτερίσωσι τι περὶ τὴν τῶν πραγμάτων 10 ἄλλοίωσιν. ῥᾶστον δ' ἦν αὐτοῖς βουλευθεῖσιν, ἐπεὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ μὴ παρῆσαν στρατεύματα, φόνον τε οὐκ ὀλίγον τῶν πα-

1. Cum autem ad filium Andronicum suprema auctoritas et Imperii successio transiisset, magno tumultu plena erant omnia. Hinc enim ii qui ab Ecclesia abscissi erant bellum Ecclesiasticum suscitabant, occasionem nacti ipsum Imperatoris obitum: inde auxilia Scythica, quae quatuor millium numerum excedebant, magnum Reipublicae periculum minitabantur, ne propter obitum eius a quo arcessita fuerant novi aliquid in hac rerum mutatione molirentur. Erat autem eis facillimum, si vellent, cum Romanae legiones nondum adessent, omnia miscere caedibus, et praedas agere, et pe-

ματα καὶ πρὸς γε αὐτὸν βασιλέα ὁμοῦ τῇ συγκλήτῳ λαβόντας
 ἀπαλλάττεσθαι. διὰ ταῦτα γοῦν ὑπερθέμενος καὶ παραδραμῶν
 τὰ πολλὰ πρὸς τὸ κατεπεῖγον ὁ βασιλεὺς ἀπάσας ἔτρεψε τὰς
 φροντίδας. αὐτοὺς μὲν οὖν μὴ βριθούσαις δεξιαῖς ἐς τὰ οἴκοι
 5 παραπέμπειν οὔτε τῶν Σχύθαις νομιζομένων ἑώρα τυγχάνον οὔτ'
 ἄλλως θορύβον καὶ μάχης ἐκτὸς ἀπαλλάξεν ἤλπιζε τούτους. ἐκ
 Ῥωμαϊκῶν δ' αὖ χρημάτων αὐτοὺς ἐμπιπλάναι ζητεῖν οὔτ' εὐπο-
 ρον ἦν οὔθ' ὅσιον ἐνομίζετο. ταῦτ' ἄρα καὶ σφᾶς ὁδηγῶ παρα-
 10 δούς τῷ μεγάλῳ κοινοσταύλῳ Μιχαῆλ τῷ Γλαβᾷ ἐς στρατηγικὴν
 ἐμπειρίαν ἐξησκημένῳ τοσοῦτον, ὡς παῖδας νομίζεσθαι τοὺς τότε
 στρατηγούς παραβαλλομένους αὐτῷ, τὴν ταχίστην ἐπὶ Τριβαλ-
 λούς ἀπαλλάττεσθαι παρεκελεύσατο, πολεμίους ἐς τὰ μάλιστα
 καὶ αὐτοὺς ὄντας αἰεὶ καὶ συχνὰ τὴν Ῥωμαίων κακῶς διατιθεμέ-
 νους γῆν, ἵν' ἐν ταύτῳ τοὺς τε Τριβαλλοὺς ἀσθενεστέρους ἐρ-
 15 γάσαιντο καὶ ἅμα αὐτοὶ πλείστην περιβαλλόμενοι λείαν ἐκεῖθεν ἐς
 τὰ οἴκοι τὸν Ἴστρον διαβάντες ἀποχωροῖεν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ Β
 οὔτω γε πέπρακται ὡς ἄρα γε καὶ βεβούλευται. (B.) Τῷ δὲ V. 81
 βασιλεῖ ἀναγκαῖον ἦν τῇ βασιλευσίῃ ἐπιδημήσαντι τὸν τοῦ πα-
 τρός καὶ βασιλέως ἀπαγγεῖλαι θάνατον τῇ μητρὶ καὶ δεσποίνῃ
 20 Θεοδώρᾳ καὶ τὸ τοῖς βασιλεῦσι προσῆκον δημοσίᾳ στήσασθαι πέν-
 θος. ὅθεν τὸν τοῦ βασιλέως νεκρὸν ἐντὸς τοῦ ἄστεος Σηλυβρίας
 ἀπαχθῆναι κελεύσας δέει τοῦ μὴ κλαπῆναι παρὰ Λατίνων αὐτὸς
 ἐς Βυζάντιον ἐπανῆκε· καὶ τελεσθέντος τοῦ πένθους ἔργον πε-
 ποίηται μέγιστόν τε καὶ πρῶτον τὴν τῆς ἐκκλησίας κατάστασιν. C
 25 ζῶντος μὲν γὰρ τοῦ πατρὸς ἐκρυπτε τὴν μελέτην αὐτῆς ἐν τοῖς

cuniam una cum ipso Imperatore et Patribus conscriptis abducere. His
 igitur de causis Andronicus plerisque negotiis dilatis ac praeteritis omnem
 suam curam ad id convertit, quod maxime urgebat. Eos porro manibus
 non plenis domum dimittere, nec Scytharum instituto consentaneum esse id
 videbat, neque alias citra tumultum et pugnam abituros. Romana vero
 pecunia eos explere velle nec facile erat, et nefas esse videbatur. His igitur
 de causis viae duce adiuncto Michaële Glaba, magno Comite stabuli,
 qui rei militaris usu tantum excellebat, ut reliqui duces prae eo pueri vi-
 derentur, adversus Triballos, qui et ipsi infestissimi hostes erant et Romano
 Imperio magnas quotidie clades inferebant, abire eos quamprimum iussit, ut
 eadem opera et Triballorum vires imminuerent, et ipsi maxima praeda parta
 inde domum Istro traiecto recederent. Et haec quidem ex sententia suc-
 cesserunt. (II.) Imperatorem vero necesse erat Constantinopolin profici-
 sci, et patris sui Michaëlis Imperatoris obitum matri suae Theodoraе De-
 sproenae renunciare; item luctum publicum, qualis Imperatoribus conve-
 niret, indicere. Itaque cadaver Imperatoris in urbem Selybriam depor-
 tari iussit, veritus ne id Latini furarentur. Ipse Byzantium rediit. Pera-
 cto deinde luctu prima et maxima ei cura haec fuit, ut rebus Ecclesiae
 constituendis operam daret. Etenim vivo patre id consilium animo fixum

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- λογισμοῖς, καθάπερ ἐν πόνι γῆ χειμῶνος εὐγενῆ τινα σπέρματα.
 νῦν δ' ἦρος, ὡς εἰπεῖν, ἐπιγενομένου τοῖς πράγμασιν ἔδειξεν
 ὅστις ὦν ἐλάνθανε. καὶ μὲν δὴ κήρυκες πανταχῆ καὶ βασιλικὰ
 διατάγματα διεπέμποντο τὴν τε τῆς ἐκκλησίας διόρθωσιν εὐαγ-
 γελιζόμενα καὶ ἅμα τοὺς διὰ τὸν τῆς ἐκκλησίας ζῆλον ὑπερορίους 5
 κατατόντα καὶ ὅσοι τῶν ἀνηκέστων τι ἐπεπόνθεσαν. ἐπὶ τούτοις
 ὁ Βέκκος λάθρα τὸν θρόνον καταλιπὼν ὑπεχώρησε καὶ συνέκλει-
 σεν ἑαυτὸν εἰς τὴν τῆς Παναχράντου μονὴν, δέισας μὴ πρόφα-
 σιν τὴν ἀθρόαν μεταβολὴν τῶν πραγμάτων λαβόντες τινὲς δια-
 σπαράξωσι τοῦτον δραμόντες ἐξαίφνης. ἀνήχθη δ' εὐθύς ὁ τῷ 10
 Βέκκῳ πρότερον παραχωρήσας τοῦ θρόνου πατριάρχης Ἰωσήφ,
 νόσῳ καὶ γῆρα τὸ σῶμα καταπεπονημένος ἤδη καὶ λαμπροῖς τοῦ
 θανάτου τοῖς προοιμίοις εἰς τὸν τάφον ὅλος συνελαννόμενος.
 (Γ.) Ἄλλ' ἐπειδὴ κοσμοκράτωρ ὁ διάβολος τοῦ αἰῶνος τούτου
 καλεῖται παρὰ τῆ θείᾳ γραφῇ καὶ ἄρχων τοῦ περιγείου τοῦδε κό- 15
 σμου καθέστηκε, τρόποις ἀποθρόνις συγχωροῦντος τοῦ τὰ πάν-
 τα δημιουργοῦντος Θεοῦ, εἰκὸς αὐτὸν κατ' ἴχνος ἔπεσθαι καὶ
 τοῖς γυγνομένοις ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ καὶ τὰ μὲν κλῆρον ἑαυτοῦ κα-
 θάπαξ ποιῆσθαι, ὅποσα κακίας μεστὰ, τοῖς δὲ μοῖραν ἔχειν ἠν-
 τισαοῦν καὶ αὐτὸς ὅποσα τῶν βελτίστων ἐπεφύκει· καθάπερ τῶν 20
 ἀνθρώπων οἱ χῶρόν τινα κληρωσάμενοι ἔπειτα τοὺς ἐνοικοῦντας
 δασμολογοῦντες καὶ μοῖραν ἐκείθεν ἐτήσιον ἀπολαμβάνοντες αἰέ.
 εἶναι γὰρ αὐτῷ φησι τῶν ἀδικιωτάτων, εἰ κόσμος καλούμενος
 ἄρχων ἔπειτα μὴ πάντων ὅσα παρὰ τὴν γῆν νέμεται τῶν μὲν ἄρ-

celaverat, veluti generosa semina pinguibus sulcis per hiemem conduntur. Tunc autem cum Republicae ver quasi quoddam affulsisset, quis esset demum ostendit. Proinde caduceatoribus et Imperatoriis edictis quolibet missis Ecclesiae correctionem nunciabat: et qui Ecclesiae studio exulabant, aut extrema passi fuerant, eos revocabat. Interea Veccus sede clam relicta secedit, seque Panachranti monasterio includit, veritus ne in hac subita mutatione repentino aliquorum impetu discerperetur. In eius vero locum statim suffectus est idem qui illi antea loco cesserat, patriarcha Iosephus, morbo et senio confectus ac totus iam vergens ad tumulum, quo illum manifesta mortis praeludia compellebant. (III.) Enimvero cum Diabolus in sacris litteris huius mundi princeps appelletur, atque huius terrestrium rerum universitatis rector constitutus sit, Deo omnium creatore arcanis rationibus id permittente; probabile est eum res quae hic geruntur diligenti investigatione persequi, et quae prorsus depravata sunt, sibi prorsus vindicare: ex optimis autem portionem qualemcunque decidere, more hominum, qui praedii alicuius possessionem nacti colonis vectigal imponunt, et aliquam inde portionem quotannis percipiunt. Iniquissime enim secum agi existimat, qui mundi princeps vocetur, nisi rerum, quae in terra sunt, alias imperio et potestati suae penitus subiectas habeat, alias quan-

χηγός εἶη καὶ αὐτοκράτωρ, τῶν δὲ μέτοχος καθόσον ἕξεστι. διὰ A. C.
 τοῦτο καὶ ἵνα μὴ μακρολογῶμεν παραδράμωμεν τὰ τε ἄλλα καὶ 1282
 τοὺς κατὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ σωτῆρος λυτήσαντας Ἰουδαίους· οὐ- ad
 τοι γὰρ καθάπαξ ἐγένοντο κληῖρος αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς τοῦ 1328
 σωτῆρος τοῖς μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις προσβαλὼν τὸν ἕνα ἀφεί- Imp. Andron.
 λητο καθάπερ τινὰ φόρον δεσποτικόν· ἔπειτα ἐπήει τὰς τάξεις Senioris.
 ἀπάσας, τοὺς ἐν ὕρεσι καὶ σπηλαίοις ἀσκοῦντας, τοὺς τῶν ἐκ- P. 98
 κλησιῶν ἐπισκόπους, τοὺς τῶν δογματῶν σοφοὺς προστάτας, τὰ B
 10 θόσον ἀνωθεν ἢ θεία ἐπέτατε δύνამις, ὅμως οὐκ ἄμοιρος τε-
 λέως ἀπήλλαξεν, ἀλλὰ πανταχόθεν ἠρανίσαστο δῆμον πολυειδῆ
 καὶ καινότερόν τι στρατόπεδον, ἵν' εἶεν αὐτῷ συμμερισταὶ τῆς
 μελλούσης φλογός. (Δ.) Καὶ νῦν δ' ἐπειδὴ τῆς ἀγαθῆς ὁρμῆς
 ἀνακόπτειν οὐκ εἶχε τὸν βασιλέα, σύγχυσιν ἕτερον τρόπον εἰσάγει C
 15 καὶ κλύδωνα ἐγείρει κατὰ τῆς καλῆς ὁμονοίας ἐκείνης καὶ ἀνέορ-
 τον τίθησι τὴν καινὴν ἐκείνην ἑορτὴν καὶ πανήγυριν καὶ μιμεῖται
 τὴν Ἑορὴν ἐκείνην, ἣ τὸ μῆλον κατὰ τοὺς Θετίδος καὶ Πηλέως
 ἐθόριψε γάμους· ὃ πολλὴν ἀνήγειρε μάχην καὶ φλόγα πολέμιον
 ὕστερον, ὡς οἱ τῶν μύθων πάτρεις ἔφασαν ποιηταί· ἢ μᾶλλον V. 82
 20 μιμεῖται τοὺς λύκους, οἳ τὸ ποίμνιον θορυβήσαντες ἔπειτα ῥα-
 δίως ἔστιν ἅ τῶν προβάτων ἀρπάζουσι. παρασκευάζει γὰρ αὐτοὺς D
 διχῆ καὶ τριχῆ διελέσθαι σφῶς αὐτούς· καὶ τοὺς μὲν Ἰωσήφ εἶναι
 μερίδα φάσκειν τοῦ πατριάρχου, τοὺς δὲ Ἀρσενίου τοῦ πάλαι θα-
 νόντος· καὶ τοὺς μὲν εἶναι λέγειν ὑπ' Ἀρσενίου ἀφωρισμένον τὸν
 10. ἐπέτρπε W. in mg.

tum fieri potest participet. Itaque ut et alia et ipsos Iudaeos, qui rabiem
 suam contra Christum Servatorem exercuerunt, studio brevitatis omitta-
 mus (hi enim solida Diaboli hereditas fuerunt), in ipsos Servatoris disci-
 pulos atque Apostolos facto impetu unum ex iis abstulit, veluti tributum
 quoddam sibi tanquam principi debitum. Deinde omnes ordines peragra-
 vit, eos qui in montibus et speluncis vitam austeram profiterentur; Eccle-
 siae episcopus; eruditos dogmatum propugnatores; martyrii athletas: et
 quamvis undique excluderetur, quatenus divinae Providentiae decretis iu-
 bebatur, tamen non prorsus inanis et vacuus abiit, sed undecunque mul-
 tiformen populum coegit et novum quendam exercitum, qui secum flammae
 participes essent. (IV.) Tum autem cum Imperatorem a pio conatu aver-
 tere non posset, alio pacto confusionem effecit, et pulchram illam concordiam
 tempestate dissensionum turbavit, ac novam illam festivitatem publicam-
 que laetitiam infestam reddidit Eridem illam imitatus, quae pomum in The-
 tidis et Pelei nuptiis proiecit, unde postea magnae pugnae et hostiles flam-
 mae exortae sunt, uti fabularum parentes poetae tradunt, ac potius lupo-
 rum exemplum secutus, qui grege prius dissipato facile nonnullas oves ab-
 ripiunt. Nam eo redegit populum, ut in duas et tres sectas scinderetur,
 quorum alii Iosephi patriarchae, alii Arsenii olim mortui partes tuerentur;
 atque ut isti quidem dicerent, Iosephum anathemate perculsum fuisse ab

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- Ἰωσήφ, ὅτι ζῶντος ἐκείνου τὸν ἐκείνου θρόνον εἰλήφει· τοὺς δὲ
καθρηρημένον εἶναι κανονικῶς Ἀρσένιον ὑπὸ πάσης τῆς τῶν τότε
παρόντων ἀρχιερέων συνόδου· τοὺς δὲ ἄλλα κατ' ἀμφοτέρων
προτείνειν κεφάλαια, ὡς ἐντεῦθεν ἀναγκασθῆναι μὲν τὸν Ἰωσήφ
Ε τοῦ θρόνου τοῖς βουλομένοις παραχωρεῖν, δυοῖν ἕνεκα, τῆς τε 5
εἰρήνης τῶν δι' αὐτὸν ὀχλουμένων καὶ τοῦ μὴ δύνασθαι τὰ τῷ
θρόνῳ προσήκοντα πράττειν ὅλην ἀφρηρημένον ὑπὸ γήρωσ καὶ
νόσου τὴν τοῦ σώματος δύναμιν· τοὺς δὲ τοῦ ζήλου προστάτας
καταλειφθῆναι στασιάζοντας καὶ κατ' ἀλλήλων τὰς γλώσσας ὀπλί-
F ζοντας οὐ ζήλω θείῳ δημαγωγουμένας, ἀλλ' ἀωρία στρατηγου- 10
μένας θυμοῦ. ὁ γὰρ κατὰ θεὸν ζήλος τῆς ἀνωθεν ἐξῆπται δυνά-
μεως καὶ ἄγεται θείαν καὶ ἔμμουσον ἀγωγὴν· οἱ δὲ ταῖς τῆς κε-
νοδοξίας πύλαις τὸν νοῦν παρακαθῆσθαι ἐξασκήσαντες ἔλαθον
τὸν ζήλον μεθαρμόσαντες πρὸς ζηλοτυπίαν καὶ ἀντὶ σίτου φάσαι
καὶ σταφυλῆς καὶ ὅσοι τῶν καρπῶν ἀγαθοὶ, ἀκάνθας γεωργί- 15
σαντες καὶ τριβόλους· ταῦτα δ' εἰσὶν ἕριδες ἀπὸ γνώμης οὐ μάλα
P. 99 πεπαιδευμένης καὶ λόγων ἀντιπάλων διαυλοὶ. (E.) Ὁ μέντοι βα-
σιλεὺς φύσει πρῶτος ὢν καὶ μήτε τούτους ἐθέλων λυπεῖν μήτ' ἐκεί-
νους, ἀλλὰ τὰ ἐκατέρωθεν φυλαττόμενος σκάνδαλα, τὴν μέσσην
ἔγνω βαδίζειν. ἔστι δὲ παρὰ τὰ ἑῶα πλευρὰ τοῦ Ἑλλησποντίου 20
πορθμοῦ χωρὸς τις Ἀτραμύτιον κεκλημένος. πρὸς δὲ τοῦτον ἐκά-
λει τὰ βασιλέως προστάγματα τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, ἐκεῖ τρηκαῦ-
B τα καὶ αὐτοῦ γε παρόντος. καὶ δὴ συνῆρξον οὐ μόνον οἱ λόγῳ
τὸν ζήλον λαχόντες ἠνιοχεῖν, ἀλλ' ὄχλος τὸ πλεῖστον ἀλογίᾳ καὶ

Arsenio, cuius adhuc superstitis sedem occupasset; illi vero reclamarent, canonicè depositum esse Arsenium a toto pontificum qui tum aderant concilio: alii utriusque factioni alia crimina obiicerent. Quamobrem Iosephus sua sede cuilibet cedere coactus est duabus de causis, tum ut pace fruerentur ii qui propter ipsum vexabantur, tum quod patriarchae munus obire nequibat, totius corporis viribus morbo et senio exhaustis. Ac relictis sunt Zelotae inter se dissidentes, et acuentes contra se invicem linguas suas non zelo divino, sed iracundiae temeritate concitatas. Nam zelus divinus a superna potentia pendet, caelestique et concinna quadam ratione gubernatur. Qui vero animum suum sic instituunt, ut quasi excubet ad limen vanae gloriae, ii non animadvertunt se zelum in zelotypiam convertere, ac pro frumento et uva caeterisque bonis fructibus spinas et tribulos quodammodo excolere, cuiusmodi sunt lites ab animo non bene instituto proficiscentes, et reciproca contradicendi certamina. (V.) At Imperator natura mitis cum neutros offendere vellet, et scandala utrinque caveret, media via incedere instituit. Est autem ad orientale latus Hellespontiaci freti locus dictus Atramyttium. Eo viros illos Principis edicta convocarunt, cum et ipse Imperator illic praesens afforet. Confluunt itaque non solum ii quorum zelus ratione regebatur, sed et promiscua turba, plerique rationis pudoris-

ἀναιδείᾳ συντετραμμένος, οἱ μὲν θρόνων ἐρῶντες, πρῶγμα πολλῶν A. C.
 τὴν τάξιν αὐτῶν ὑπερβαῖνον, οἱ δὲ χρημάτων, οἱ δὲ δόξης κενῆς 1282
 καὶ τιμῶν, οἷαι παρὰ τὸν βίον πλανῶνται πολυειδεῖς. ἀλλ' ἐκεῖνο ad
 μικροῦ με παρέδραμεν, ὃ προδιαληφθῆναι χρεῶν, ἵνα καθ' εἰρ- Imp. Andron.
 5 μὸν λόγος βαδίζῃ καὶ μὴ διακόπτηται τὴν συνέχειαν ἐφεξῆς προοίων. A. C. 1283
 ἐπεὶ γὰρ Ἰωσήφ, ὡς εἰρήκειμεν, ἐν βραχεῖ τὸν πατριαρχικὸν C
 θρόνον ἀπολιπὼν μικρὸν ἕστερον καὶ τοῦ βίου μετέστη, οὐ δέ-
 καιον ἔδοξεν οὐδὲ πόρρω διαίτης ἡμαρτημένης, ἄνευ ποιμένος ἐν
 οὕτω συγχύσεως γέμοντι χρόνῳ τὴν ἐκκλησίαν τυγχάνειν. καὶ ἦν
 10 τηρικαῦτα ἀνὴρ ἐν λόγοις ἐπίσημος τῷ βασιλικῷ συγκατελεγμέ-
 νος κλήρω Γεώργιος ὁ ἐκ Κύπρου, ὃς τὸν ἐν ταῖς γραφαῖς εὐγενῆ
 τῆς Ἑλλάδος ῥυθμὸν καὶ τὴν Ἀττικίζουσαν γλῶσσαν ἐκείνην, πά- D
 λαι πολὺν ἤδη χρόνον λήθης κρυβέντα βυθοῖς, φύσεως δεξιότη-
 τι καὶ φιλοπονίᾳ τελεωτέρᾳ πρὸς φῶς ἤγαγε καὶ οἶονεῖ τινα ἐχα-
 15 ρίσαστο ἀναβίωσιν. τοῦτον ἐμελέτησέ τε καὶ προὔτεθύμητο ἐς τὸν
 πατριαρχικὸν ἀναγαγεῖν θρόνον ὁ βασιλεὺς, ἄρτι καὶ τὸ μοναχι-
 κὸν ἀλλαξάμενον σχῆμα· πλὴν οὐχ ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀπάντων
 ἐβούλετο τὴν χειροθεσίαν αὐτὸν εἰληχέαι, ὅποσοι τῆ τοῦ δό- E
 γματος καινοτομίᾳ κεκοινωνήκεσαν, ἀλλ' ὃς ἀκοινώνητον ἑαυτὸν
 20 συνετήρησεν· ὡς κινδυνεύειν ἐντεῦθεν βραδύνειν τὰ τῆς σπου-
 δῆς. προεβλήθη μέντοι παρὰ τοῦ βασιλέως μετὰ τὰς ψήφους V. 83
 καὶ μαρτυρίας τὰς ὀφειλούσας καὶ τὴν ποιμαντικὴν ῥάβδον ἐπὶ
 τοῦ βασιλικοῦ βήματος· παρὰ τῆς τοῦ βασιλέως εἰλήφει χειρὸς
 κατὰ τὸ πάλαι κρουτήσαν ἔθος. καὶ ἦν διενεργῶν καὶ διοικῶν

que expertes; alii sedium episcopaliū cupidi, quae res conditionem eorum
 longe superabat; alii pecuniae; alii inanis gloriae et huius mundi honorum
 variorum instabiliūque appetentes. Sed paene me illud praeteriit quod,
 ut ordine procedat oratio et ne series narrationis postea interrumpatur,
 oportet primum explicari. Nam cum Iosephus, ut diximus, mature sedem
 patriarchalem reliquisset, ac paulo post vita etiam excessisset, nec ius-
 tum esse nec longe a prava disciplina abesse visum est, Ecclesiam in tan-
 ta temporum confusione pastore destitui. Erat autem tunc insigni vir fac-
 undia ex Imperatorii cleri collegio Georgius Cyprius, qui elegantes Grae-
 cae litteraturae numeros et Atticam illam linguam, longo iam tempore obli-
 vionis gurgite demersam, ingenii dexteritate ac singulari studio in lucem
 produxit, ac velut ab inferis revocavit. Hunc, cum non ita pridem mona-
 sticum habitum induisset, in animo habebat et studebat Imperator ad pa-
 triarchicum solium evehere: a nemine tamen eorum qui participes fuissent
 dogmaticae novitatis, sed ab aliquo qui purum se ab illorum communione
 servasset, manus ei imponi volebat: ut periculum esset ne res diutius dif-
 ferretur. Est tamen ab Imperatore post debita suffragia et testimonia de-
 signatus: et pastorale pedum in Imperatorio suggestu more veteri ab ipso
 Principe porrectum accepit. Eratque ex eo occupatus in administrandis

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- ἔστιν ἂ τῶν πατριαρχικῶν δικαίων, ὅσα οὐχ ἱερωσύνης ἔδειτο.
(ς.) Βραχὺ τὸ μεταξὺ, καὶ οὕτωςί πως εἰπεῖν κατὰ τὸ αὐτόμα-
τον ἢ μᾶλλον προνοία Θεοῦ πρέσβυς ἐξ Αἰτωλίας σταλαῖς πα-
ρὰ τοῦ ἐκεῖσε κρατοῦντος Νικηφόρου τοῦ δεσπότης ἐς τὴν Κων-
σταντινούπολιν ἀφικνεῖται ὁ Κοζύλης ἐπίσκοπος· καὶ ἐπ' αὐτῷ 5
ἐκ Μακεδονίας ὁ Δεβρῶν ἐπίσκοπος, οὐ πρέσβυς αὐτὸς ἀφικό-
μενος ὄθεν οὖν, ἀλλ' ἐτέρας εἵνεκα χρείας. τούτων ἀμφοτέρων
P. 100 ἀκοινώνητον διατηρησάντων τὴν γνώμην τῆς τῶν ἄλλων ἐπιμι-
ξίας, ὅποσοι τῇ καινοτομίᾳ τοῦ δόγματος ἐκόντες ὑπήχθησαν,
προὔκριθη ὁ Κοζύλης ἐπίσκοπος τοῦ Δεβρῶν. ὁ μὲν γὰρ ὁ Κο- 10
ζύλης ὑπὸ τὴν τῆς Ναυπάκτου ἐτέλει μητρόπολιν, ἣ δὲ Ναύπα-
κτος ὑπὸ τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον, ὁ δὲ γε Δεβρῶν
ὑπὸ τὸν θρόνον ἐτέλει τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς· καὶ ἦν διὰ τοῦ-
τό γε οἰκειότερος τῇ παρούσῃ χρείᾳ διακονῆσαι μᾶλλον ὁ Κοζύ-
λης ἢ ὁ Δεβρῶν. ταῦτ' ἄρα καὶ παρὰ τοῦ ἤδη ὡς εἴρηται προ- 15
B βληθέντος τῷ βασιλεῖ πατριάρχῳ Γρηγορίῳ τοῦ ἐκ Κύπρου
προτραπεῖς ὁ τοιοῦτος Κοζύλης χειροτονεῖ Γερμανόν τινα μονα-
χὸν εἰς τὴν τῆς Θρακικῆς Ἡρακλείας μητρόπολιν. τούτῳ γὰρ κα-
τὰ τὰ πάλαι ἐφεῖται προνόμια χειροτονεῖν τὸν Κωνσταντινουπό-
λεως, εἴτε καὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, τοῦ τὸ Βυζάντιον ἐς 20
νέαν καὶ μεγίστην καταστήσαντος Ῥώμην, μὴ καταλύειν ἐθελή-
σαντος τὰ τῶν πάλαι βασιλέων προνόμια, ἀλλ' ἐπικυρώσαντος
C μᾶλλον αἰδοῖ τοῦ μακροῦ χρόνου καὶ τοῦ τὸν νόμονθέντος Σε-
βήρου τοῦ αὐτοκράτορος, ὁπότε σὺν μάλα τοι πλείστοις ἰδρῶσι

5. Κοζύλης pro Μοζύλης A. et in mg. W. 6. αὐτὸς add. A.

rebus, quae etsi ad patriarchale munus pertinerent, sacerdotio tamen haud indigebant. (VI.) Aliquanto post casu quodam fortuito, vel potius Dei ipsius providentia, Constantinopolin venit Cozyles episcopus, Nicephori Aetoliae Principis legatus: et post hunc e Macedonia Debrorum episcopus, non ille quidem legatione fungens ulla, sed alterius negotii causa: quorum uterque cum animum semper alienum habuisset a communione eorum qui dogmaticis novitatibus se ipsos sponte subiecissent, Cozyles episcopus praelatus est Debreno. Cozylenus enim metropolitano Naupactio, Naupactius Constantinopolitano parebat: Debrenus vero ad primae Iustinianae sedem pertinebat. Unde ad hoc munus fungendum Cozylenus magis idoneus videbatur quam Debrenus. Itaque idem Cozylenus hortatu Gregorii Cyprii, iam ab Imperatore ut dictum est patriarchae designati, Germanum monachum quendam, metropolitani Heracleae Thracicae, inaugurat. Hic enim antiquo privilegio ius habet consecrandi Constantinopolitanum patriarcham: sive quod Magnus Constantinus, qui novam Romam eandemque maximam e Byzantio fecit, privilegia a veteribus Imperatoribus decreta abrogare noluerit, sed potius confirmarit, adductus scilicet verecundia non solum diuturni temporis, sed et Severi Imperatoris, a quo lex illa lata est,

καὶ πόνοις ἐκείνος αὐτὴν παρεστήσατο, Βυζάντιον οὖσαν ἔτι, καὶ
 τὰ τε ἄλλα πρὸς ἄμυναν κατασχίνας αὐτὴν καὶ τὰ τείχη καθη-
 ρηκῶς τὸ τελευταῖον τούτοις δὴ τοῖς ἐπὶ Θράκης Ἡρακλεώταις
 ὄσα καὶ κόμη χρῆσθαι αὐτῇ ἐχαρίσατο· εἴτε οὖν διὰ ταύτην τὴν
 5 αἰτίαν τηρεῖται διηρηκῶς τὸ τοιοῦτον προνόμιον, εἴτ' οὐκ οἶδ'
 ὅπως, πέπρακται δ' οὖν ὁμῶς ἐπὶ τοῦδε τοῦ χρόνου τουτί γε,
 ὡς εἴρηται· καὶ ἐς διάκονόν τε καὶ ἱερέα ἐξ ἀναγνώστου προβιβά-
 σας ὁ ῥηθεὶς Ἡρακλείας Γρηγόριον τὸν ἐκ Κύπρου, εἶτα καὶ πα-
 τριάρχην χειροτόνηκε τοῦτον, συλλειτουργοῖς χρησάμενος ἀμ-
 10 φοτέροις ἐκείνοις τοῖς ἐπισκόποις, τῷ τε Κοζύλλης καὶ τῷ Δεβρῶν.
 ἀλλ' ἐπανιτέον ὅθεν εἰς ταῦτα ἐξέβημεν. (Ζ.) Ἐσχίζοντο μὲν
 οὖν, ὡς ἔφθημεν εἰρηκότες, τὰ τῶν Ζηλωτῶν ἐκεῖνα συστήμα-
 τα δι' ἃς γε εἰρήκειμεν τὰς αἰτίας. ἐσχίζοντο δ' ἔτι καὶ δι' αὐ-
 τόν γε τὸν πατριάρχην· πρόφασιν μὲν, ὅτι περ εἰκοσαετῆς Κυ-
 15 πρόθεν τοῖς Ῥωμαίων ἐπιδημήσας ἦθεσι καὶ τῶν Λατινικῶν ἡθῶν
 ἔστιν ἃ ἐπαγόμενος ὑποψίαν ταῖς τῶν πολλῶν διεσκέδασε γνώμαις,
 ὡς ἀναγνώστου χειροθεσίαν παρὰ Λατίνων ἐδέξατο, εἴτε του τῶν
 ἐπιχειρεκάκων γούξαντος τοῦτο πρότερον, εἴτε τοῦ καιροῦ σχε-
 διάσαντος τηρικαῦτα τῇ κακοηθείᾳ τῶν Ζηλωτῶν, ἢ μᾶλλον τοῦ
 20 ἐρεθίζοντος ἐκείνουσ δαίμονος καὶ τῆς ἐκείνων καταχορευόντος ἐρι-
 δος τοῦτο ὑπαγορεύσαντος, ἵνα πολλαπλοῦν τε καὶ πολλαχόθεν ἢ
 συγκεροτημένον τὸ τῆς ταραχῆς καὶ συγχύσεως ἐκείνης θεάτρον.
 πρόφασιν μὲν οὖν διὰ τοῦτο τούτοις ὁ πατριάρχης ἀπρόσδεκτος
 ἦν· τῇ δ' ἀληθείᾳ ταῖς ἐξουσίαις καὶ τοῖς ἄλλοις τοῦ ζήλου πα-

4. ταυτηνι Α. 18. χειρεκάκων Α.

quando Byzantium multis sudoribus captum cum caeteris defensionum prae-
 sidiis, tum moenibus per ignominiam nudavit, et his demum Heraclaeae
 Thracicae civibus pro pago habendum donavit: sive inquam ob eam, sive
 nescio quam aliam ob causam hoc privilegium perpetuo servetur, id tum
 quoque peractum est, ut diximus: et e lectore Gregorium Cyprium supra-
 dictum Heraclaeae metropolitanus primo diaconum et sacerdotem, post et
 patriarcham consecravit, duobus illis episcopis Cozyleno et Debreno adiu-
 toribus. Sed ad institutum redeundum est. (VII.) Dissidebant igitur,
 ut dictum est, illae Zelotarum factiones ob eas causas, quas exposuimus.
 Iidem etiam et propter ipsum patriarcham inter se contendebant, eo prae-
 textu quod viginti natus annos e Cypro ad Romanos mores se contulisset,
 et quibusdam Latinorum ritibus secum allatis locum dedisset vulgo suspi-
 candi, lectoris ordinem ei collatum fuisse a Latinis; sive id malevolus quis-
 piam ante sparsisset, sive Zelotarum improbitas ex tempore confinxisset:
 sive instigator et litis illius praesultor daemon dictasset, ut multiplex et
 varium esset perturbationis et confusionis illius spectaculum. Ac specie
 quidem hanc illi causam habebant improbandi patriarchae. At re ipsa exiliis
 et aliis malis, quae ob zelum passi fuerant, gloriantes et ultra modum elati vo-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
V. 84
P. 101

Θήμασι πέρα τοῦ δέοντος ἐγκαλλωπιζόμενοι καὶ ἐπαιρόμενοι ἤθε-
λον αὐτοὶ τὰς αἰτίας ἔχειν τῶν τε ἄλλων, ὅσα ἐφεῖται τοῖς τῆς
ἐκκλησίας τελεῖσθαι πράγμασι, καθάπερ ἀπὸ σκήπτρου τοῖς ἁπα-
σι θεμιστεύοντες, καὶ πρὸς γε ἔτι ἓνα σφῶν αὐτῶν τῷ πατριαρ-
χικῷ θρόνῳ ἐκαθιδρῦσαι, ὃν ἂν αὐτοὶ βούλοιντο, ἵν' ὡς ἀπὸ 5
στερῆῶς τινος ἀκροπόλεως τῆς λαμπρῆς καὶ μεγάλης ταύτης ἀξίας
δορῶμενοι ῥᾶστα πάσας ἐπισκοπὰς τε καὶ μητροπόλεις κληρώ-
σαιντο καὶ πάντων αὐτοὶ γε ἐξηγοῖντο ἀσκητηρίων καὶ πάσας αὐ-
τοὶ διαλαγχάνωσι τάξεις ἐκκλησιαστικὰς καὶ πάσας διέπωσιν ἱε-
Bρατικὰς ἐπαρχίας εἰσφορᾶς τε πάσης καὶ ἐκφορᾶς καὶ διανομῆς 10
αὐτοὶ γε τυγχάνοιεν κύριοι, ὡς ἂν οὕτωςί πως ἀποχρῶντά σφι-
σιν ἀποδοθεῖεν ταῦτα τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ ζήλου τὰ ἑπαθλα.
(H.) Ἐπεὶ μέντοι συνήεσαν, ὡς εἴρηται, περὶ τὸ Ἀτραμύτιον,
ὡμολόγηται πᾶσι καὶ συμπεφάνηται μετὰ πλείστους τῶν λόγων
διαύλους, βίβλοις δυσὶν ἐγγραφεύσας ἑκατέρων τὰς δόξας, ἀφ' 15
ᾧ οἱ τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐβλάστησαν ἔριδος λόγοι, τῷ θεῷ διὰ
Cπυρῶς καὶ σημείων ἐπιτρέψαι τὴν κρίσιν. παννύχους τοίνυν τετε-
λεκότες στάσεις καὶ δεήσεις παμπόλλας πρὸς τὸν θεὸν κατ' αὐτὸ
δὴ τὸ μέγα καὶ ἱερὸν σάββατον τὰς βίβλους καθῆκαν εἰς πῦρ
κατὰ μέσον τὸ θεῖον ἀνάκτορον. ἔλπις μέντοι ἦν ἀνὰ μέρος ἑκα- 20
τέροις ἰδιαζόντως τοῖς μέρεσι, θατέραν ἀλώβητον φυλαχθήσε-
σθαι. ἀλλ' ἦσαν ἄρα ἐλπίδες ταῦτα κεναὶ καὶ γοηγορούντων ὡς
Dἄλληθῶς ἐνύπνια. ἀθρόον γὰρ τὸ πῦρ ἀμφοτέρων δραξάμενον
σποδιὰν τὴν ταχίστην πεποίηκε· καὶ ἦν τοῦτο ψῆφος θεοῦ καὶ

2. τῆς add. A. 12. ἀποδοθεῖη ἐνταῦθα A. τὰ add. A.

lebant ipsi cum alia omnia, quae in ecclesiasticis negotiis fieri permissum est, ex auctoritate sua pendere, ita ut in omnibus regio more ius dicerent; tum etiam unum ex suis, quem ipsi delegissent, in patriarchico solio collocari, ut hac veluti munitissima arce freti, et magna ac splendida dignitate subnixi omnes episcopatus et metropoles inter sese partirentur, et omnibus monasteriis dominarentur, et omnes ecclesiasticos ordines sibi vindicarent, et omnes sacras provincias administrarent, inferendique et effe- rendi et distribuendi quilibet potestas omnis penes eos esset, ut sic ferme iusta virtutis et zeli sui praemia acciperent. (VIII.) Caeterum cum Atramyttii ut dictum est convenissent, omnibus post multa verborum certamina placuit, ut utrorumque opiniones, unde illius magnae contentionis rationes germinassent, duobus libris inscriberentur, ac Deo iudicium per ignem et miracula committeretur. Cum autem per totam noctem stetissent, et Deum sedulo deprecati essent, ipso magno et sacrosancto sabbato libros in ignem coniecerunt, idque medio in templo. Ac utraque sane factio sperabat suum codicem inviolatum permansurum. Sed vanae spes illae et vigilantium, ut aiunt, somnia ea fuerunt. Ignis enim utrumque subito complexus celerime in cineres redegit. Idque Dei iudicium fuit, et derisus eorum omnium,

χλεύη κατὰ πάντων ὁμοῦ, σπουδὴν ποιουμένων τὴν παιδιὰν καὶ ἀκαίρους τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπιφερόντων κλύδωνας. τοῦτο θεασαμένοις ἔδοξε καὶ αὐτοῖς καταγοῦσι τῆς ἔριδος ἀσμένως τε βλέψαι πρὸς τοὺς κοινούς τῆς εἰρήνης ἄλλας καὶ ἐς τὴν τῆς ὁμοφροσύνης ἔλη-
 5 λυθῆναι τράπεζαν καὶ εὐλογίαν ἅμα εὐχῇ παρὰ Γρηγορίου δέξα-
 σθαι τοῦ πατριάρχου καθάπαξ τοὺς ἅπαντας. (Θ.) Τούτων E
 οὕτω γεγενημένων, προσίασιν οἱ Ἀρσενιάται τῷ βασιλεῖ, μετα-
 κομισθῆναι ζητοῦντες τὸν Ἀρσενίου τοῦ πατριάρχου νεκρὸν ἐς
 τὴν βασιλεύουσαν. καὶ ἦν ἡ ζήτησις οὐ μάλᾳ ἀπλή, ὅτι μὴ βα-
 10 θυγνώμονος περινοίας ἔκγονον, ἵνα τιμὴ μὲν ἴσως τοῖς Ἀρσενιά-
 ταις τουτὶ κατασταίῃ λαμπρὰ, λανθάνουσα δὲ τοῖς Ἰωσηφίταις
 αἰσχρὴ. γίνεται δ' οὖν ὁμοως ῥᾶστα τῆς ἐνδόσεως γενομένης.
 καὶ δὴ μέχρι τῆς Εὐγενίου πύλης μετακομισθέντος ἐκείνου κα- F
 τίαςιν ὅ,τε πατριάρχης μετὰ τοῦ κλήρου παντὸς καὶ ὁ βασιλεὺς
 15 ἅμα πάσῃ τῇ συγκλήτῳ· καὶ οὕτω μεθ' ὕμνων περιφανῶν καὶ
 λαμπάδων ἀνήγαγον ἅπαντες τοῦτον ἐς τὸν μέγιστον τῆς τοῦ
 Θεοῦ Σοφίας νεών. ὃν μετὰ χρόνον ζητήσασα ἤγαγεν εἰς ἣν ἀνε-
 καίνισε τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου μονὴν Θεοδώρα, ἣ θυγάτηρ μὲν ἦν
 τῆς τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ ἀδελφῆς Εὐλογίας, γυνὴ δὲ πρότερον
 20 τοῦ Μουζάλωνος τοῦ πρωτοβεστιαρίου, ὕστερον δὲ τοῦ Ραούλ,
 πρωτοβεστιαρίου καὶ αὐτοῦ γενομένου.

β'. Ἐπεὶ δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ σύζυγος οὐκ ἦν τηλικαῦτα (προε- P. 102
 τεθνήκει γὰρ ἡ ἐξ Οὐγγρίας ἐλθοῦσα προτέρα τούτου γυνὴ ἐπὶ V. 85
 δυοῖ, τῷ τε βασιλεῖ Μιχαὴλ καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ δεσπότῃ), δια-

13. Εὐγενίου A., Εὐγενείου W. 22. ἐπὶ W.

qui rem seriam in nugis agerent, et intempestivis tumultibus Ecclesiam turbarent. Quod cum vidissent, ipsis quoque omnibus semel placuit, repudiata contentione, spectare ad communia pacis bona, et ad unam concordiae mensam convenire; atque adeo benedictionem et solennes preces a Gregorio patriarcha oblatas accipere. (IX.) His peractis Arseniatae Imperatorem adeunt et ab eo petunt, ut Arsenii patriarchae cadaver in Urbem referatur. Ea postulatio minime simplex fuit, sed ab altiori consilio profecta, uti scilicet factum illud Arseniatis palam honorificum esset, Iosephitis vero clam ignominiosum. Facile tamen impetratum est. Cum autem corpus ad Eugenii portam usque perlatum esset, patriarcha cum omni clero, et Imperator cum toto Senatu descenderunt, atque ita cum hymnis insignibus et facibus in sanctae Sophiae amplissimam aedem est perductum. Sed postea Theodora, Michaëlis Imperatoris e sorore Eulogia neptis, Muzalouis primum, deinde Raulis, utriusque protovestiarii uxor, idem corpus dari sibi petiit, et in Divi Andreae monasterio, quod ipsa renovarat, reposuit.

2. Sed cum Imperator tunc coniugem non haberet (nam prior uxor, quae ex Hungaria venerat, duobus filiis Michaële Imperatore et Constantino

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

προσβένεται πρὸς τὸν ῥήγα τῆς Ἰσπανίας· ὁ δ' ἄσμενος ἐκπέμπει οὐ θυγατέρα οἰκείαν, ἀλλὰ ἄλλην κατὰ γένος αὐτῷ προσήκουσαν, Εἰρήνην φημὶ τὴν τοῦ μαρκεσίου ἐκείνου ἀπόγονον, τοῦ μετὰ τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἄλωσιν κληρωσαμένου Θεσσαλονίκην Βμετὰ τῶν πέριξ. ἐκπέμπει δ' αὐτήν, ὡς εἰρήκειμεν, ὁ τῆς Ἰσπα- 5 νίας ῥήξ οὐ κατὰ τὸ πάλαι παρὰ Λατίνοις κρατῆσαν ἔθος τοῦ Πάππα προτρέψαντος πρότερον. ἔθος γὰρ τοῖς τῶν Λατίνων ἐντιμοτέροις, μὴ κηδεύειν Ῥωμαίοις, πρὶν τὸ ἐνδόσιμον εἰληφέναι παρὰ τοῦ Πάππα. ἀλλ' ἐπειδήπερ διὰ τινὰ σκανδάλου πρόφασιν ἀφορισμοῦ καθυποβεβλημένος ἐπιτιμῶ παρὰ τοῦ Πάπ- 10 πα ἐτύγχανε, σκῆψιν τὸ σκάνδαλον ποιησάμενος λάθρα ταύτην ἐξέπεμψε, βασιλίδα Ῥωμαίων ἑσομένην. ἦν δὲ ὁ μὲν βασιλεὺς τρηκαῦτα τῆς ἡλικίας τρίτον καὶ εἰκοστὸν ἔτος ἀμείβων· ἐνδέκατον δ' ἡ νέα σύζυγος ἡ Εἰρήνη, ἧ δὴ καὶ κάλλος καὶ ἁρμονία τῷ ἦθει καὶ τῷ προσώπῳ ἐπέπρεπεν οὐ μικρά. (B.) Ἐπεὶ δ' ὡσπερ 15 τοῖς ὑγροτέροις τῶν ξύλων ἐμφύονται σκώληκες, οὕτω καὶ ταῖς φι- Δλοτίμοις ψυχαῖς ὡς ἐπίπαν ζηλοτυπία καὶ φθόνοι δεινοί τινες ὑφεδρεύουσι κατὰ τῶν ὁμοτέχνων καὶ πρὸς ἅ μάλιστα τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐκεῖνοι σπονδάζουσιν, ἡγία καὶ τὸν πατριάρχην Γρηγόριον ἡ τῆς τοῦ Βέκκου γλώττης καὶ διανοίας ὀξύτης, καὶ δεινὸν 20 αὐτῷ ἦν, εἰ διαβόητος μὲν ἐν τοῖς τότε γενόμενος Ἑλλησι μόνος αὐτὸς, διαβόητος δὲ καὶ ἐν τοῖς τῶν πατριαρχῶν ἔλλογίμοις ἐλπίζων ἀκούσεσθαι, ἔπειτα ζημιοῖτο διὰ τῆς ἐν ταῖς διαλέξεσιν εὐστομίας ἐκείνου τὴν τοσαύτην φιλοτιμίαν· διὰ τοῦτο καὶ ἀ- 7. ἐπιτρέψαντος W. in mg.

Despota relictis decesserat), legatos ad Hispaniae Regem mittit: qui libenter ei misit, non filiam suam, sed aliam cognatione sibi coniunctam, nempe Irenen, Marchionis illius neptem, qui Urbe capta Thessalonicam cum finitimis locis sibi vindicarat. Eam inquam Rex Hispaniae misit praeter morem apud Latinos antiquitus receptum, permissu Papae non expectato. Etenim Latinis illustrioribus mos est, ut affinitates cum Romanis non prius iungant quam a Papa licentiam acceperint. Sed ille Rex, quia alicuius scandali occasione interdicto damnatus fuerat a Papa, eodem scandali praetextu usus est, ut puellam clam ablegaret, Romanorum Imperatricem futuram. Excedebat tum Imperator annum aetatis tertium et vigesimum, nova autem nupta Irene undecimum: quam et vultus venustas et elegantia morum haud mediocriter ornabant. (II.) Cum autem, velut in humidioribus lignis vermes nascuntur, ita etiam in ambitiosis ingeniis aemulationis et invidiae stimuli vulgo existant contra eiusdem artis professores, in eo praesertim genere in quo maxime elaborabant: sic Gregorium patriarcham angebat vivida illa ingenii et facundiae vis, quae in Vecco erat: eique haud ferendum videbatur, si solus ipse inter illius aetatis Graecos celebris, et inter patriachas quoque eruditos celebrem se fore sperans, illius in disputationibus eloquentia superatus tanto honore fraudaretur. Qua de causa

τὸς οὐ μέτρια συνεβάλετο πρὸς τὴν ἔξορίαν ἐκείνου. ὄθεν ἔξο- A. C.
 ριστος ἐκείνος περὶ πού τοὺς πρόποδας τοῦ Ὀλύμπου πεμφθεὶς 1282
 οὐκ ἔληγεν οὐρανῷ τε καὶ γῆ προσαγγέλλων τὴν, ὡς ἐκείνος ἔφα- ad
 σκεν, ἀδικίαν ὁμοῦ καὶ ἀπῆρειαν, ἣν ἀσυμπαθῶς κατ' αὐτοῦ 1328
 5 γε ἐπῆνεγκαν, ἔξόν φιλανθρωπότερον τῇ ἐκείνου κολάσει χρήσα- Imp. Andron.
 σθαι καὶ τὴν ἱερωσύνην ἀφελομένους αὐτὸν ἀποχωρῶν ἠγεῖσθαι, Senioris.
 τὸ προμηθεὺς περὶ τᾶλλα παρεχομένους ἀνταρκες ἀνθρώπους γε P. 103
 ὄντας ἀνθρώπων γε ὄντι καὶ μεγάλης δόξης ἐκπεπτωκότι καὶ δι'
 αὐτὸ δὴ μάλιστα πολλῆς εἴπερ ποτὲ τῆς περὶ τᾶλλα δεομένου
 10 ψυχαγωγίας, ὅποσα τὰς ἀναγκαίας ἐπικουφίζουσι χρείας. παν- B
 ταχόθεν οὖν ἐς ἀμηχανίαν κατενεχθεὶς ἐζήτη διαλύσασθαι κρι-
 σει δημοτελεῖ τὰ ἐγκλήματα, ἵνα δυοῖν ἴσως ἐπιτύχοι θατέρον · V. 86
 ἢ γὰρ φιλανθρωποτέρους τῇ παρουσίᾳ καὶ τῇ αὐτοπροσώπῳ θείᾳ
 καὶ ὁμιλίᾳ τοὺς δικαστὰς ἐργάσασθαι · ἢ τὸ γε δεύτερον, κατὰ-
 15 δηλον θεῖναι τοῖς ἅπασιν τὸ ἀσυμπαθὲς αὐτῶν καὶ ἀμείλικτον.
 (F.) Ταῦτα ἀκούοντι τῷ βασιλεῖ εὖ ἔχειν οὐκ ἔδοξε περιφρονη- C
 τέα κείσεσθαι τοῦ λοιποῦ. διασκεδασθήσεσθαι γὰρ ἂν ὑπόνοιαν
 ἐς τοὺς τῶν πολλῶν λογισμοὺς, ἀδικεῖσθαι τὸν ἄνδρα · καὶ ἔσται
 κατὰ τῶν δοκούντων ἀδικεῖν ἐκ τοῦ δήμου λοιδορία μακρὰ, νῦν
 20 μὲν ὑπ' ὀδόντα ψιθυριζομένη, μετὰ δὲ κύκλους ἔστιν οὗς ἐνιαυ-
 τῶν ἀνακεκαλυμμένη καὶ ὑπαιθρος. πολλαὶ γὰρ λοιδορίαι, πολ-
 λὰ δὲ καὶ ἐγκώμια περιτρέχουσι τὸν αἰῶνα μὴ πάντῃ σὺν δίκῃ ·
 ἐκεῖναι μὲν καθ' ὧν οὐκ ἠδίκησαν, ταῦτα δὲ καθ' ὧν οὐδὲν ἄξιον D
 ἐπεπράχσαν. δεῖν οὖν ἐνομιόθη πάντας συνηθροικίῳ περὶ τὰ
 25 βασιλεία, ὅσοι τε τῶν ἀρχιερέων καὶ ὅσοι τοῦ κλήρου, ὅσοι τε

relegationem eius non parum promovit. Ille autem versus radices Olympi
 relegatus coelo et terrae iniuriam, ut dicebat, et immanitatem illam prae-
 dicare non destitit, qua illi adversum se immisericorditer usi fuissent; cum
 in poena decernenda humanius secum agere potuissent: erepto videlicet
 sacerdotio contentos curare oportuisse ne quid ipsi deesset, et homini
 homines consulere debuisset; idque eo magis quod magna gloria excidisset,
 et ob eam ipsam causam magna consolatione egeret, quantum ad ea omnia
 quibus rerum necessariorum inopia sublevaretur. Itaque ab omni parte
 destitutus publico iudicio causam disceptari postulabat; forte ut duorum
 alterum consequeretur: quippe aut iudices praesentia conspectuque suo et
 oratione molliturus, aut saltem omnibus ostensurus quam immisericordes et
 duri iidem essent. (III.) Quae cum audisset Imperator non negligenda esse
 iudicavit. Sparsa quippe suspitione credituros vulgo iniuriam homini fieri;
 atque adeo multis conviciis proscissum iri a populo eos qui iniuriam facere vi-
 derentur: quae convicia cum nunc mussitarentur, aliquot deinde revolutis an-
 nis in apertam lucem eruptura essent. Multa enim maledicta, multas etiam
 laudationes praeter aequitatem per omne aevum circumferri, illa in eos qui
 nihil mali commiserint, has in eos qui nihil laude dignum gesserint. Visum
 est igitur oportere convocatis in regiam universis pontificibus, clericis, se-

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- τῆς συγκλήτου καὶ ὅσοι τῶν ἔλλογίμων, ἐν τοσῶδε θεάτρῳ περιφανῆ τὴν ἐκείνου ποιήσασθαι κρίσιν. οὗ γενομένου καὶ τοῦ Βέκκου παριόντος εἰς μέσους καὶ πάντα τῇ γενναίᾳ παλάμῃ τῆς γλώττης σφοδρῶς συγκυκλῶντος καὶ ἀναξάνοντος, ὅποσα οἱ Ἐτάσφαλές περιέποντες δόγμα ἐπέφερον, εἰ μὴ Γρηγόριος ὁ πα- 5 τριάρχης καὶ Μουζάλων ὁ μέγας λογοθέτης σοφίας περιουσία καὶ γραφῶν ἱερῶν ἐκλογαῖς ἀντεῖχον καὶ τὸν σφοδρὸν ἐκείνον χειμῶνα τῆς παλαμναίας ἐκείνης ἀνέστελλον γλώττης, τάχ' ἂν τὸ ψεῦδος κατὰ τῆς ἀληθείας ἐλάμβανε κράτος καὶ τῆς ἀρετῆς ἢ περιοργία τὸ πλέον ἐκτᾶτο. (A.) Ἦν δ' ὁ Μουζάλων οὗτος τῷ βασιλεῖ 10
- Φ παραδυναστεύων τότε καὶ τοῖς βασιλικαῖς καὶ δημοσίοις μεσιτεῦων πράγμασι καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως μεγίστην καρπούμενος τὴν αἰδῶ διὰ τε σοφίαν καὶ γῆρας μακρὰν καὶ ποικίλην ἐμπειρίαν πραγμάτων μετὰ φρονήσεως ἔχων. δι' ἃ δὴ καὶ τιμὴν τινα ταύτην ἔσχεν ἐξαιρέτον μόνος τῶν πάλοι τὸ ὅμοιον αὐτῷ προειληφότων 15 ἀξίωμα, καλύπτραν φορεῖν ἐπὶ κεφαλῆς χρυσοκοκκίνῳ κεκαλυμμένην ἐνδύματι, ὅσον τὸ ἄνω καὶ πρὸς τῇ πυραμίδι τῆς ἐπιφανείας χῦμα, ἐν τούτῳ παραλλάττουσαν μόνῳ τοῦ παραπλησίαν εἶναι καθάπαξ τῇ τῶν τοῦ βασιλέως ἐγγόνων, ὅτι μὴ καὶ τὴν κάτω καὶ κοίλην ἐπιφάνειαν εἶχε κυκλίσκοις πεποικιλμένην χρυ- 20 σοειδέσιν, ἀλλὰ λείαν τελέως. καὶ ἵνα τὰν μέσῳ παρέλθωμεν, ἐπειδὴ περὶ πολλῶν μεταξὺ τῶν ἀπὸ γλώττης καὶ γνώμης γενομένων διαύλων καὶ κρότων οὐδεμίαν ἑώρα περὶ αὐτὸν γινομένην φι- βλάνθρωπον γνώμην καὶ προμηθείας δεξιῶσιν ὁ Βέκκος, ἀπέειπεν

5. περιέποντες A., περιφέροντες W. 10. δ' ὁ A., δὲ ὁ W.

natoribus et viris doctis illustre in tanto theatro fieri de illo iudicium. Quo facto cum Veccus in medium prodissset, atque omnia eloquentiae vi confunderet ac refutaret, quae sani dogmatis defensores obiciebant, fortasse mendacium veritatem vicisset, et curiosa diligentia virtutem superasset, nisi Gregorius patriarcha et Muzalo magnus logotheta doctrinae copia et sacrae scripturae selectis testimoniis ei restitissent, et ingentem illam exitiosae linguae tempestatem sedassent. (IV.) Erat autem is Muzalo magna tunc apud Principem auctoritate, atque in Imperatoris et publicis negotiis velut arbiter versabatur, et maximo in honore habebatur ab Andronico ob eruditionem et senectutem longo ac vario rerum usu prudentiaque instructus. Quibus de causis eximius ei soli ex omnibus, qui eodem munere olim functi fuerant, hic honos est habitus, ut calyptram in capite gestaret purpureo aureoque panno circumdatam, superiore scilicet parte, qua patet superficies pyramidi imposita, plane similem ei quam Imperatorum nepotes gestant, hoc uno excepto, quod non etiam inferiorem et cavam superficiem habebat circulis auratis variatam, sed prorsus laevem. Ut autem ea quae intercesserunt praetereamus, Veccus post multas disputationes et magnum linguae strepitum cum nullam pro se clementem ferri sententiam, nullam suorum com-

ἀνακεκαλυμμένη τῇ γλώττῃ τὴν ἔνωσιν. ταῦτ' ἄρα καὶ ὑπερο- A. C.
 ρίας ἀνδρὶς ἔς τι πολίχνιον τῶν περὶ Βιθυνίαν παραλίω πέμπε- 1282
 ται ἅμα τοῖς ἀμφ' αὐτῶ· Μελιτηνιώτης δ' ἦσαν οὗτοι καὶ Με- ad
 τοχίτης. (E.) Ἐγὼ δ' ἐκεῖνο οὐκ οἶδ' ὅπως παραρῶνέν μου τῆς 1328
 5 μνήμης ἐπαναλήψομαι. μετὰ γὰρ τὴν περὶ τὸ Ἀτραμύτιον πυρ- Imp. Andron.
 καϊὰν ἐκείνην τῶν βίβλων τῆς Ἐριδος ἔς τὸ Βυζάντιον ἅπαντες Senioris.
 συνδραμόντες οἱ τὸν ζῆλον ὑποκρινόμενοι καὶ τὰς μητροπόλεις καὶ C
 τἄλλα τῶν ἀξιωματίων τὰ μὲν ἤδη διανεμώμενοι, τὰ δὲ μέλλοντες,
 καθαίρεσιν παντελῆ τῶν ἀρχιερέων καὶ τοῦ κλήρου παντὸς, ὅσοι
 10 τῷ βασιλεῖ Μιχαῆλ τοῦ δόγματος ἐκοινώνησαν, πρὸς ἀπήνειαν
 κατεψηφίσαντο οὔτε μετρίως οὔτ' ἀνθρωπίνως τῇ τύχῃ χρυσά-
 μιστοι. δῆμος γὰρ ὄντες τὸ πλεῖστον ἀγοραῖος καὶ ἀνώμαλος καὶ
 ἀνθάδης χθὲς καὶ πρόην οὔπω βασιλέως ἠξιομένοι θεάσασθαι V. 87
 πρόσωπον κἀπειτ' ἐξαίρνης καὶ παρ' ἀξίαν πλουσίας ἀπολελυ- D
 15 κότες αὐτοῦ τῆς εὐμενείας μείζω τε ἐφρόνησαν τῆς ἑαυτῶν τύ-
 χης καὶ τῶν μεθυόντων οὐδὲν ἄμεινον διετέθησαν. παρὰ γὰρ τοῦ
 βασιλέως τὸ ἐνδόσιμον εἰληφότες, ἅτε μικροῦ πρὸς ἅπαντα τού-
 τοις ὑπέικοντος διὰ τὴν φλέγουσαν ἔφεσιν, ἦν ἐν καρδίᾳ πρὸς
 τὴν τῆς ἐκκλησίας ἔτρεφεν ἔνωσιν, κατὰ πολλήν τινα ἤδη τὴν
 20 ἄδειαν καθ' ὧν ἔμελλον τὴν ἄτιμον ἐκείνην ψῆφον ἐπενεγεῖν, E
 πάντας ὡς πρόβατα πρὸς τὸν ἐν Βλαχέρναις συνήθροισαν μέγαν
 νεῶν. ὧν πολλὰ πρὸς οἶκτον εἰσαγόντων καὶ σχήματα καὶ ῥή-
 ματα καὶ φιλανθρωπίας ὅμοια τῶν παλαιῶν ὑποδείγματα, τὰ τε

1. ὑπερόριος A., ὑπερορίας W. 4. Ἐγὼ δὲ οὐκ οἶδ' ὅπ. ἐκ.
 παρ. A. 9. παντὸς] τοῦ παντ. A.

modorum rationem haberi cerneret, unionem aperte repudiavit. Quapropter denuo in exilium in oppidulum quoddam Bithyniae maritimum cum sociis suis mittitur. Erant autem ii Meliteniotes et Metochita. (V.) Ego vero illud resumam, quod mihi nescio quomodo et memoria exciderat. Nam post Atramyttenum illud rixosorum librorum incendium omnes ii qui studium religionis simulabant, metropoles et caeteras dignitates alias iam partiti, alias deinde partituri, plenissimam abrogationem pontificum et clericorum omnium qui Michaëli Imperatori assensi fuissent, inclementer decreverunt, fortuna non moderate nec humaniter usi. Nam cum de plebe circumforanea et rudi et stolide feroci plerique essent, quibus paulo ante ne vultum quidem Imperatoris intueri licuisset, iidemque derepente prolixam erga se eius voluntatem praeter meritum experirentur, maiores sua conditione animos sumpserunt, ut ab hominibus ebriis nihil distarent. Nam potestate ab Imperatore accepta quippe qui eis propter ardentem quam animo fovebat uniendae Ecclesiae cupiditatem nihil non concederet: plane securi iam, eos omnes contra quos ignominiosum illud suffragium laturi erant, velut pecudes in magnum Blachernium templum congregarunt: qui supplicibus et verbis et gestibus commiserationem elicere cum studerent, et similia

- A. M. 6791 ad 6836
Imp. Andron. Senioris.
- ἄλλα, καὶ ὅσα ἐπὶ τῶν χρόνων ὁπωςδηποτοῦν τῆς διπλῆς εἰκο-
νομαχίας ἐγένοντο, ὅπως χεῖρονα τῶν νῦν πεπραχότες ἐκεῖνοι φι-
λανθρωπῶπων τε ἀπέλαυσαν τῶν ὕστερον τῆς ὀρθοδοξίας προστάν-
των καὶ τῆς τάξεως ἧς ἕκαστος ἔλαχεν ἔμειναν ἔνιοι, ἀπαλλα-
γὴν τῆς θρησιώδους γνώμης οὐκ ἔγνωσαν οὐδ' ὅπως οὖν εἰληφέ- 5
ται· ἀλλὰ πάντα φειδῶ τε καὶ οἶκτον οἱ τῆς κακίας ἀπειληφότες
κλύδωνες ἐς Ἀτλαντικοῦ πελάγους πυθμένας ὡς ἔοικε κατεβύπτι-
σαν. οὕτω πολὺς τις ἐχόρευε φθόνος ἐν μέσῳ τοῦ ἱεροῦ συλλό-
γου ἐκείνου καὶ μάλα πικρὸς κατωρχεῖτο κλύδων εὐθὺς ἕξαρχῆς
τῆς καλῆς ὁμονοίας ἐκείνης. (ς'.) Ἀλλὰ τίς οὕτω σκληρὸς καὶ 10
P. 105 ἀδαμαντίνην ἔχων ψυχὴν διηγῆσαιτο τὴν ὕβριν ἐκείνην καὶ μεγί-
στην ἀπανθρωπίαν, ἧ κατὰ τῶν ἀθλίων ἐχρήσαντο ἐπισκόπων
καὶ ὅσοι τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου; μετὰ γὰρ τὰς ἀπὸ γλώττης
λοιδορίας εἶτα προσέειπτον οἱ τῆς προεδρίας τοὺς ὑφεδρεύοντας
λαβομένους τῶν ἐπὶ κεφαλῆς καλυμμάτων ἐκείνων ῥίπτειν αὐτὰ 15
κατὰ γῆς ἐπιβοῶντας τὸ, ἀνάξιος, τρίς· ἄλλους δὲ ἄλλων τὰ
ἱμάτια περιδύειν ἀπὸ τῶν κρασπέδων ἐπὶ κεφαλῆς ἀντιστρόφως
βαῖροντας καὶ τὸ, ἀνάξιος, αὐθις ἐπιβοῶντας τρίς, ἔπειτα ὠθι-
σμοῦ καὶ βία καὶ τοῖς ἐπὶ κόρυθης ῥαπίσμασιν, ὡς τινες τῶν ἀν-
δροφόνων, ἔξελάυνειν τοῦ ἱεροῦ. ταῦτα οἱ δίκαιοι κριταὶ καὶ τοῦ 20
εὐαγγελίου μύσται. ὁ δὲ φιλόανθρωπος Ἰησοῦς καὶ σωτὴρ καὶ τὸν
ληστὴν προσεδέξατο καὶ τοῦ προδότου τὴν μετάνοιαν, εἶπερ κα-
κείνω πρὸς βουλήσεως ἦν, ἄσμενος ἐπόθει καὶ ἐκαρτέρει. ταύτη

1. ὁπωςδηποτοῦν add. A. 3. τὸν ὕστερον et προστάτων W.,
τῶν ὕστ. et προστάτων A. 4. ἔνιοι add. A.

exempla profferrent, in quibus veterum humanitas eluxisset, maxime autem commemorarent utriusque Iconomachiae tempora, atque ut ii qui gravius deliquerant humanos tunc experti essent orthodoxae sententiae defensores, et suum aliqui locum retinuisent: tamen hi ab immanitate decreti sui nullo modo recedendum putaverunt, sed omnem clementiam omnem misericordiam improbitatis fluctus in maris Atlantici fundum videntur deiecis-
se. Tanta invidia in medio sacri illius collegii bacchabatur; adeo saeva tempestas praeclaram illam concordiam vixdum initam ludibrio habebat. (VI.) Quis autem adeo durus est et animo adamantino, ut contumeliam illam et maximam inhumanitatem referre queat, qua contra miseros episcopos et universos ordinis sacerdotalis ministros usi sunt? Nam post verborum convicia praesides inferioribus imperabant, ut direptos illis pileos humi abiicerent ter acclamantes, indignus est: alios vero aliorum vestes exuere, easque a fimbria inversas supra caput attollere, atque iterum ter acclamare iubebant, indignus est: deinde pulsatione et vi et alapis in os impactis tanquam sicarios templo extrudere. Haec iusti illi iudices et Evangelii sacerdotes. At humanissimus Iesus Salvator etiam latronem admisit, et proditoris poenitentiam, modo ipse voluisset, desideravit et expectavit.

5 *τοι καὶ βραδέως μὲν, ἀλλ' εὖρον καὶ οὗτοι τὴν δίκην ὀψέ, τὴν* A. C.
ἀξίαν ἐπάγουσαν ἀντιμέτρῃσιν. οὐδὲ γὰρ οὐδεὶς τῶν νέων τού- 1282
των νομοθετῶν καὶ κριτῶν ἐν τῇ οἰκείᾳ τετελευτήκει τιμῇ· ἀλλ' ad
αἰσχίστα τῶν οἰκείων ἐξελαθέντες θρόνων, ὡς προϊόντες ἐροῦ- 1328
 5 *μεν, βέλεσι λύπης τοῦ ζῆν ἀπερῶάγησαν. (Ζ.) Μετὰ ταῦτα* C
τοίνυν ὁ βασιλεὺς ἐς μνήμην ἐληλυθὼς ὧν ὁ πατὴρ ἐπεπράκει κα-
τὰ τοῦ νέου Ἰωάννου τοῦ Λάσκαρι, ὅπερ ἡ τῆς βασιλείας μᾶλ-
λον προσῆκε διαδοχῇ, καὶ δείσας μὴ τῆς δίκης ὀψέ ποτε διανα- D
στάσης τὰ ὅμοια ἔσται καὶ αὐτὸς πεπονθὼς, ἀφαίρεσιν δηλαδὴ
 10 *βασιλείας καὶ ὀφθαλμῶν, ἐζήτει καθόσον ἐξῆν τὸ προσῆκον ἐπε-*
νεγκεῖν τῷ τραύματι φάρμακον. συνετὸς γὰρ ὧν οἶδεν ὡς πολ-
λάκις κὰν τῷδε τῷ βίῳ τὸ θεῖον φιλεῖ κατὰ στάθμην δικαίαν τῶν
πεπραγμένων τὰ τέλη βραβεύειν ὅποιά ποτ' ἂν ᾖ, ἵνα δραστικῆ
τις τοῦτο παραινεῖς τῷ βίῳ ἐμπολιτεύηται, ἰταμῶς ἀπειλοῦσα,
 15 *οἱ τινὲς ποτ' ἄρα εἶεν οἱ τὴν ἄνωθεν ἐποπτεύουσαν δίκην κατό-* E
πιν τῶν οἰκειῶν τιθέμενοι βουλευμάτων. εἰ γὰρ μὴ καὶ αὐτὸς
αἴρεσιν οὐδηντινοῦν συνερογὸν ἐδεδώκει τῇ γνώμῃ καὶ χειρὶ τοῦ
πατρὸς, τῆς τότε βρεφικῆς ἡλικίας καιρὸν οὐκ ἐχούσης, διὰ τὸ
τῶν σωματικῶν ὀργάνων οὐκ ἐντελὲς ἐμφανίζεν τὴν ἐν τοῖς κόλ-
 20 *ποις τῆς ψυχῆς κεκρυμμένην αἴρεσίν τε καὶ βούλησιν· ἀλλ' οὖν* V. 88
δι' αὐτὸν ὅμως τὸν τοσοῦτον τῆς ἀδικίας ἀνῆψε πυρσὸν ἐκεῖνος,
ὡς μὴ τοῦ γνησίου παρόντος καὶ ὑγιαίνοντος διαδόχου στεροῖτο F
τῆς βασιλείας αὐτός. ταῦτ' ἄρα καὶ σφοδροῖς τοῖς τῆς συνειδή-
σεως κέντροις πληττόμενος ἤκε παρὰ τὸν τυφλωθέντα δι' αὐτὸν

19. ἐν τοῖς κόλποις add. A. 23. αὐτὸς om. A.

Proinde sero illi quidem, sed iustas tamen poenas luerunt, et debitam mercedem acceperunt. Neque enim novorum istorum legislatorum ac iudicum ullus in sua dignitate decessit: sed turpissime suis pulsus sedibus, ut postea dicemus, prae animi aegritudine vitam abruperunt. (VII.) Post haec Imperator recordatus, quo pacto pater cum adolescente Ioanne Lascari egisset, ad quem Imperii successio magis quam ad se pertineret, ac veritus ne vindicta tandem expergiscente eodem et ipse modo tractaretur, et oculis una cum Imperio amitteret, convenientia vulnere medicamenta statuit adhibere. Qua enim erat prudentia, non ignorabat, Deum saepenumero etiam in hac vita facinorum exitus ad iustitiae normam dirigere, qualiacunque ea perpetrata sint, ut documentum istud efficax sit, quod hominum vitam emendet, et atrocibus minis perterreat eos, qui suis ipsorum consiliis postponunt numinis vindictam humanis rebus invigilantem. Etsi enim patris consilium aut factum nullo ipse animi motu libero adiuverat, propterea quod illo tempore infans erat, adeoque nondum poterat infirmis adhuc corporis facultatibus latentem animi affectum ac voluntatem declarare: tamen idcirco pater scelere illo se contaminarat, ne filius, legitimo et sano herede superstite, Imperio privaretur. His de causis, cum vehementius conscientiae stimu-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
P. 106

παρὰ τοῦ πατρὸς Ἰωάννην τὸν Λάσκαριν, ἐν τινι πολυχνίῳ τῆς Βιθυνίας φρουρούμενον, ὀφόμενός τε ἅμα αὐτὸν καὶ τὰ εἰκότα παραμυθησόμενος καὶ πρὸς γε ἔτι τὰ πρὸς τὴν χρείαν ἄφθογα πάντα παρέξων αὐτῷ διὰ βίου· ὃ δὴ καὶ πεπραχὸς καὶ πράττεσθαι προστεταχὸς ἄσμενος ἐκεῖθεν ἀπήει πρὸς ἕω τὰς διατριβὰς 5 ἐπὶ ῥητοῖς ποιησόμενος στρατηγικῆς θ' ἐνεκα ἐμπειρίας καὶ δεξιᾶς τινος ἀπειλῆς τῶν βαρβάρων, πρὸς συστολὴν οἴονεῖ πως συνωθούσης αὐτοὺς, ὡς μὴ ἀδεῶς ὁπότε καὶ ὅποι βούλονται ἐπελάυνοιεν ἐς τὰς Ῥωμαίων νομάς.

B γ'. Ἐν τούτοις γε μὴν τῶν πραγμάτων ὄντων βουλὴν τῷ βα- 10 σιλεῖ παρεισάγουσί τινες τῶν πάντα τοῖς ἡγεμόσιν ἐπιγεομένων χαρίζεσθαι· ἐπεὶ καὶ τὰ πλεῖστα φιλεῖ τὸ ὑπήκοον πρὸς τὴν τῶν ἀρχόντων συνδιατίθεσθαι βούλησιν καὶ πρὸς ἐκείνην ὡς εἰς τινα σκοπὸν καθάπαξ ῥυθμίζειν καὶ διευθύνειν καὶ γνώμην καὶ γλῶτταν καὶ πᾶσαν χειρὸς πρακτικῆς κίνησιν. τοῖς γὰρ τοιούτοις οἱ- 15 δεν ἐξωνεῖσθαι ῥαδίως τὴν τῶν ἀρχόντων εὐμένειαν· ἡ δὲ βουλὴ, C ἐπειδὴ φησιν πάντα ἐξεκεχωρήκει τὰ δεινὰ, δι' ἃ τὰς τριήρεις Ῥωμαῖοι πρὸς τοσοῦτον ἐπηύξησαν πλῆθος· τὰ τε γὰρ ἄλλα καὶ Κάρολος ὁ τῆς Ἰταλίας ῥήξ, τὸ κεφάλαιον τῶν δεινῶν, ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο· μάταιος ἄρα τῶν νεῶν ἡ δαπάνη, μικροῦ τῶν 20 ἄλλων ἀπάντων ἐπέκεινα τὸ βασιλικὸν ἐπιτρέβουσα ταμιεῖον. ὃ δὴ καὶ Ῥωμαίοις ὄλεθρος ὢν προφανῆς καιρίον ὅμως ἔδοξε καὶ D μάλᾳ ἀννσιμώτατον γνώμῃσι διψώσαις χορημάτων καὶ τούτων ἐνε-

21. ἀπάντων om. A.

lis pungeretur, ad Ioannem Lascarim, qui sua causa a patre excaecatus fuerat, et in quodam Bithyniae oppidulo custodiebatur, abiit, tum ut videret eum, tum ut consolaretur; praeterea quae omnia, quae usui esse possent abunde ei, quoad victurus esset, suppeditaret. Quod cum fecisset ac fieri iussisset, laetus inde versus Orientem progressus est, certis de causis ibi commoraturus: tum ut rei militaris usum consequeretur: tum ut minis prudenter intentatis terrorem barbaris iacuteret, ne impune quoties et quo velent in Romanos fines irrumperent.

3. Hoc rerum statu nonnulli ex iis qui principibus gratificari in omni re student, Imperatori consilium proponunt. Nam plerumque solent subditi ad principum voluntatem se accommodare, ad eamque animum et linguam et omnes actiones velut ad scopum quendam dirigere. His enim obsequiis eorum benevolentiam facile redimunt. Consilium autem fuit huiusmodi. Cum pericula omnia, propter quae Romana classis tantopere aucta fuisset, sublata essent, ac praeter caetera etiam Carolus Italiae Rex, omnium malorum caput, e rebus humanis excessisset; inanem esse navium sumptum, qui fiscum Imperatorium plus fere quam caetera omnia exhauriret. Quod cum Romanis evidentem perniciem afferret, tamen in praesentia opportunum atque utilissimum esse visum est, animis pecuniae sitienti-

κα πάσας ἐτοιμῶς ἐχούσαις προῖεσθαι τὰς τὴν ἀρχὴν συνιστώσας αἰτίας, καθάπερ τοὺς οἴκους τὰ ἐρείσματα καὶ οἱ πρόβολοι καὶ οἱ χάρακες. (B.) Αὕτη δὴ γίνεται Ῥωμαίοις δυστυχημάτων ἀρχὴ καὶ θεμέλιος ἄσειστος. τοῦτο τοὺς πρὶν τὴν Ῥωμαίων δύναμιν ὡς ἅμα-
 5 χον ὀρθόδοϋντας Λατίνους ἀνέξῳσε καὶ πρὸς λογισμοὺς ἀθλη-
 τικὴν τινα γέμοντας ὁρμὴν μάλα ἐξώπλισεν. ἐντεῦθεν γὰρ τὰ
 πρὸς θάλατταν ἐκείνοις μὲν ἠῤῥξε καὶ ἐλαμπρύνετο καὶ κέρδη προσ-
 10 ετίθει καὶ μείζους καὶ πλατυτέρας ἀρχάς· τοῖς Ῥωμαίοις δ' ὑπέβ-
 ρει καὶ ὑπεχάλα καταμικρὸν ἀεὶ καὶ τῆς πρώτης ἡμέρας ἢ δευτέ-
 15 ρα κατόπιν ἐβράδιζεν ἐπὶ δυστυχήματι προστιθεῖσα δυστύχημα·
 πειρατικαὶ γὰρ τριήρεις ἄλλοτε ἄλλαι νῦν μὲν ἐντεῦθεν, νῦν δ'
 ἐκεῖθεν, νῦν δ' ἄλλοθεν, σύνδυο καὶ σύντρεις καὶ κατὰ πλείους
 ἤδη πρὸς αὐτὴν ἀδεῶς εἰσεκώμασαν τὴν πόλιν. ὄθεν αἱ νῆσοι
 καὶ τὰ παράλια ἤρχοντο ἤδη νοσεῖν, οὐκ ἔχουσαι μηδαμῶθεν
 20 ὅπως ἂν ὀπωσοῦν ἀποτρίψωνται τοὺς παράπλους καὶ περίπλους
 ἐκείνων καὶ τὰ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐκεῖθεν δεινὰ, ὅσα δέος P. 107
 ἐσχάτων κινδύνων καὶ θανάτου τότε μὲν ἠπέιλον καὶ ἐμελλον, V. 89
 ὕστερον δ' ἐναργῶς ἐπήνεγκαν. (Γ.) Ἐντεῦθεν τὸ Γασμουλι-
 κὸν ἅπαν διεσκεδάσθη ἄλλο κατ' ἄλλα μέρη τῆς οἰκουμένης δια-
 20 σπαρὲν δι' ἔνδειαν τοῦ ζῆν. τὸ μὲν γὰρ ταῖς τῶν Λατίνων ἠῤτο-
 μόλησε χρεῖαις, ὅσαι περὶ τε ὀλκιάδας καὶ τριήρεις ἐκείνων μερί-
 ζονται· τὸ δ' ὑπόμισθον ἐγγόνει τοῖς ἐνδόξοις καὶ πλούτιω προέ-
 25 χουσι τῶν Ῥωμαίων· τὸ δὲ τὰ ὅπλα ἀποδόμενον πρὸς γεωργίαν

5. ἀθλητικῆς τινὸς W. in mg. 7. προσετίθει A., προσετίθετο W.
 15. ἀποτρίψωνται A., ἀποτρέψωνται W.

bus, et eius causa facile contemnentibus omnia praesidia, quae Imperium sic muniunt, ut domos columnae et septa et aggeres. (II.) Hoc Romanis malorum principium et immobile fundamentum extitit; hoc Latinos, qui Romanorum vires ut invictas antea metuebant, confirmavit, et eorum animos gladiatoria quadam audacia armavit. Hinc enim res illorum maritima crescere et amplificari; hinc illis accedere lucra, maioresque et latiores principatus: Romanis vero paulatim decedere ac subinde imminui, posteriorque dies priori deterior succedere, calamitatem calamitate cumulando. Nam piraticae triremes aliae atque aliae modo hinc modo illinc modo aliunde, nunc binae, nunc ternae ac plures, ad ipsam usque Urbem per ludibrium audacter accesserunt. Unde insulae maritimaque loca affligi coepta: cum nullo modo navium accessus et circuitus, et noctu atque interdium instantia pericula prohibere possent, quae extrema omnia ipsumque exitium tum quidem minabantur parabantque inferre; re ipsa autem postea intulerunt. (III.) Hinc omne Gasmulicum dissipatum est, et in alias atque alias terrae partes dispersum ob victus inopiam. Partim enim ad Latinos sponte transiverunt, operam suam iis locaturi ad onerarias naves et triremes agendas, partim a nobilibus et locupletibus Romanis mercede conducti sunt, partim armis venditis ad colendos agros se contulerunt, satius esse rati per omnem

A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron. Senioris. *ἐτράπετο, αἰρετώτερον ἡγησάμενον οὕτω τε μοχθεῖν διὰ βίου καὶ τοῖς ἐτησίοις κατατρίβασθαι τελώναις καὶ φορολόγοις, ἢ λιμῶ συνωθοῦντι πρὸς θάνατον πρόδηλον ἐκὸν γε εἶναι ἑαυτὸ κατα-προέσθαι. αἱ τριήρεις δ' ἄλλαι κατ' ἄλλα μέρη τοῦ Κέρως καταλειφθεῖσαι κεναὶ τῷ χρόνῳ διεφθάρησαν· αἱ μὲν γὰρ κατέδυσαν ἐς πυθμένας θαλάσσης, αἱ δὲ διεθρόάγησαν. ἦσαν δ' αἱ καὶ ἐπιμελείας ἀξιοθεῖσαι τινος, ὀλίγαι δ' αὐταὶ παρέμειναν εἰς χρείας ἴσως ἐλπίδος μελλούσης. ἐς οἷόν γε μὴν πέρας κατήντησε τὸ βούλευμα τοῦτο καὶ οἷα τοῖς Ῥωμαίοις προῦξένησε τὰ δεινὰ, τοῦ λόγου προϊόντος ἔσται δῆλον.* 10

D δ'. Ἐπεὶ δὲ ἔδει καὶ Γρηγορίῳ ἐπενεχθῆναι τὰ λυπηρὰ καὶ γενέσθαι τινὰ τίσιν αὐτῷ τῆς ἀσπλαγχνίας, ὅτι μήτε χεῖρα βοηθείας ὠρέξεν ἐπιβοωμένῳ τῷ Βέκκῳ, καὶ πάντα ὑπέβλεπεν ὁμολογοῦντι, εἰ παραδοχῆς τινος ἀξιοθεῖν, μήτε τὰ δεινὰ τῷ ταλαιπώρῳ προσεπαύξεν ὠκνησεν, ἀλλὰ πολλοῖς πανταχόθεν χεμισσομένῳ 15 τῷ τοῖς κῆμασιν, αὐτὸς κατὰ νότου μείζους ἀνεθρόάγηεν τοὺς κλύδωνας, ἄλλους ἐπ' ἄλλοις συγχονὺς ἐπαντλῶν, σφόδρα τῆς εὐετοῦ σοφίας ἀνάξια πράπτων, ὃ πάντα πλὴν τοῦ παρόντος ἐπαίνων ἀξίος· ἐπεὶ γε μὴν ἔδει καὶ τοῦτον παθεῖν κακῶς, τί παρὰ τῆς τὰ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον ἀγούσης προνοίας οικονομεῖται; 20 ἐγκαταλιμπάνεται καὶ οὗτος παρὰ θεοῦ προνοητικὴν τινα καὶ παιδευτικὴν ἐγκατάλειψιν, ἵνα τὴν προστριβεῖσαν ἐντεῦθεν αὐτῷ κηλῖδα καλῶς ἀποτρίψηται καὶ καθαρὸς τῷ μέλλοντι παρα-

P. 108 *πεμφθεῖν αἰῶνι. ἔδοξε γὰρ αὐτῷ μὴ ἀροκοῦσαν εἶναι τιμωρίαν*

3. ἐκὸν et ἑαυτὸ A., ἐκὼν et ἑαυτὸν W. 18. ὃ πάντα πλὴν τοῦ παρόντος. ἐπ. ἄξ. A., ὃ πλὴν τοῦ παρ. τᾶλλα πάντων ἐπ. ἄξ. W.

aetatem opus facere, et quotannis a publicanis et tributorum exactoribus vexari, quam fame ad apertam mortem compellente suam ipsorum salutem ultro prodere. Triremes vero aliae in aliis Ceratini sinus partibus vacuae relictæ tractu temporis perierunt. Quaedam scilicet in fundum maris depressae; quaedam disruptae; nonnullae tamen cura aliqua dignatae, quae quidem paucae remanserunt in spem fortasse alicuius futuri usus. Quis autem huius consilii fuerit exitus, et qualia Romanis mala importaverit, orationis progressu exponetur.

4. Sed cum Gregorium etiam dolore affici oporteret, et immisericordiae poenas luere, quod Vecco opem imploranti, et omnia concessurum pollicenti, si qua sui ratio haberetur, et auxilium negasset, et misero calamitates augere non dubitasset; immo multis undique fluctibus iactato ipse a tergo maiores procellas incussisset et accumulasset, indignam sane eruditione sua rem agens, qui hoc excepto caetera laudibus dignus erat: cum igitur hic quoque affligendus esset, quid a Providentia omnia utiliter administrante fit? Derelinquitur et ipse a Deo, ut per eam derelictionem saluti ipsius consulatur, ut erudiatur, ut labem sibi inde aspersionem eluat, et purus ad alteram vitam transeat. Etenim non satis Vecco supplicii esse ratus,

κατὰ τοῦ Βέκκου τὴν ὑπερόριον διαίταν καὶ ἀπαγωγὴν τῶν φί- A. C.
λων καὶ συγγενῶν, ἀλλὰ καὶ λόγοις καὶ γραφαῖς ἔβαλλε πόρρω- 1282
θεν, ταῖς ἐκείνου γραφαῖς καὶ τοῖς δόγμασι καὶ ἀντιπάλοις προ- ad
βλήμασί τε καὶ δόγμασιν ἀντισυλλογιζόμενος· ἐν ὅσῳ γε μὴν Imp. Andron.
5 ἐκείνῳ καὶ τοῖς ἐκείνου μαχόμενος οὗτος ἦν, ἐλάνθανε τιρωσκό- Senioris.
μενος ὑπ' ἄλλων αὐτὸς κὰν τούτοις καὶ αὐτὸς ἀλισκόμενος, οἷς
ἄλλων ἐπελαμβάνετο· καθάπερ εἴ τις τοξεύων ἐχθρὸν καὶ πολέ- B
μιον ἐλάνθανε καιριώτερον αὐτὸς τοξευόμενος παρὰ πλευρὰν ἐκ
τῶν ὁμοφύλων. (B.) Ἐπελάβοντο γὰρ αὐτοῦ ὡς βλασφημοῦν-
10 τὸς τινες τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν τοῦ κλήρου καὶ παρήγουν ἔστιν
ἄς μεταθέντα τῶν λέξεων ἀκίνδυνον εἶναι καὶ λουδορίας ἐκτός. οὐ
μὴν ἔδοξε τὰ τῆς παραινέσεως τούτῳ τυγχάνειν ὑγιᾶ καὶ ἀνύπο- V. 90
πτα, ἀλλ' ὑποκαθήμενον ἔχειν καὶ ὑφέρποντα φθόνον. ταύτη
τοι καὶ ἐνίστατο καὶ παρωξύνετο πρὸς ἀντιλογίας καὶ ἀποδείξεις C
15 καὶ λόγοις λόγους συνείρων ἐπὶ πολὺ διετέλει ἀποφράττοντάς τε
τὰ τῶν ἐγκαλούντων ὡς ἔδοκει στόματα καὶ ὑπερείδοντας ὡς ἐνῆν
αὐτὸν καὶ τὸ στερόδον τοῖς αὐτοῦ περιποιουμένους λόγοις. ἀλλ'
οὐκ ἦν ὡς ἔοικεν ἐθέλοντι καὶ θεῶ, τῷ πάντα πρὸς τὸ συμφέ-
ρον οἰκονομοῦντι, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς εὐδρομῆσαι τὸν ἄνδρα. διὰ τοῦ-
20 το δίδοται τοῖς μαχομένοις ἰσχὺς καὶ ἀνάπτει τὰ τῆς φιλονεικίας,
ὥσπερ ἀπὸ σπινθῆρος εἰς πυρσόν. ἀποθρήγγνυται γὰρ αὐτοῦ πρῶ- D
τον μὲν τῶν ἀρχιερέων οὐκ ἐλαχίστη μοῖρα καὶ τῶν τοῦ κλήρου·
συναποθρήγγνυται δὲ καὶ οἱ τούτῳ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀρχιερέων
φιλούμενοι, τοὺς περὶ Χειλᾶν τὸν Ἐφέσου φημὶ καὶ Δανιὴλ τὸν Κν-

2. ἔβαλλε—γραφαῖς add. A. 11. μεταθέντα A., μετατιθέντα W.

quod extorris ab amicis et cognatis avulsus esset: verbis etiam et scri-
ptis eminus illum feriebat, eiusdem scripta et dogmaticas definitiones con-
trariis argumentationibus ac definitionibus redarguebat. Dum vero illum et
sectatores illius oppugnat, imprudens ab aliis et ipse vulneratus est: et in
iis captus, quibus alios captabat: non aliter quam si quis tela in hostes
coniiciens ipse a suis ex obliquo graviolem plagam praeter opinionem ac-
ciperet. (II.) Quidam enim e pontificibus et clericis eum reprehenderunt,
ut blasphemantem: ac monuerunt, ut vocabulis nonnullis mutatis periculum
et convicium vitaret. Ea admonitio non sincera esse nec suspicione omni
carere, sed obscuram et furtim subrepentem invidiam celare ei visa est.
Proinde rem urgebat, et ad contradicendum acuebatur, et probationes pro-
bationibus ac disputationes disputationibus cumulabat, quibus accusatorum
ora, ut putabat, obturaret; se ipsum autem pro virili tueretur, ac suis
dictis robur adderet. Sed apparet utique Deum, qui ad utilitatem omnia
dirigit, noluisse viro illi etiam caetera ex sententia succedere. Itaque vi-
res adversariorum augentur, certamenque accenditur, ut e parva scintilla
magnum oriatur incendium. Primum non minima pontificum et clericorum
pars eum destituit: destituitur et ab iis quos prae caeteris pontificibus dili-
gebat, Chila Ephesio et Daniele Cyziceno, quibus ob eruditionem iusto

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- ζίκου, οἷς καὶ μείζονα τοῦ προσήκοντος διὰ τὸν λόγον ἐχαρίζετο τὴν τιμὴν καὶ πρώτους τῶν ἄλλων ἱερέας τε καὶ ἀρχιερέας ἀνέδειξεν· ὃ καὶ μᾶλλον ἐλύπει τὸν πατριάρχην, ὅτι περ οὖς ἤλπιδεν ἄλλων λοιδοροῦντων καὶ μαχομένων αὐτοὺς ὑπερμαχεῖν καὶ ἐναντὶ ἀκροπόλεως καὶ τάφρων αὐτῷ καθίστασθαι, τούτους εὖρι-5 σζε παρ' ἐλπίδα πολεμίους καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ἄνθρακας ἀντιθησαυρῶν. ὥστε καὶ τοῦτο ἐκεῖνο λέγεται καὶ αὐτὸν πεπονθέναι, ὁποῖον καὶ ὁ Καῖσαρ πάλαι Ἰούλιος ἐπεπόνθει κτεινόμενος ὑπὸ τῶν περὶ Βροῦτον καὶ Κάσιον. πρὸς μὲν γὰρ τὰ τῶν ἄλλων ζήφῃ
- F μέγχοι τινὸς ἀντεῖχε καὶ ἀπεμάχετο καθόσον ἐξῆν· ὁπότε δ' ἀπί-10 δοι καὶ Βροῦτον ἐσπασμένον τὸ ζήφος, ὃν ἴσα καὶ γνήσιον παῖδα διετέλει φιλῶν, τότε πληγέντα φασὶ τὴν καρδίαν τῷ ἀδοκίτῳ τοῦ πράγματος ἄψυχον αὐτίκα πεσεῖν κατὰ γῆς. (Γ.) Τὸν αὐτὸν καὶ οὗτος τρόπον ἀντέλεγε τοῖς ἄλλοις μέγχοι τινός· ἐπεὶ δὲ καὶ αὐτοὺς δὴ τοὺς πιστοτάτους καὶ φιλουμένους ὀπλιζομένους 15 ἐβλεπε κατ' αὐτοῦ καὶ μηδένα τὸν βοηθοῦντα, μήτε τὸν βασιλέα,
- P. 109 μήτ' ἄλλον οὐδένα δυνάμενον, συνῆκεν ὁπὲ κρίσιν εἶναι τοῦτο τοῦ Θεοῦ καὶ δίκην ἄνωθεν κρωθεῖσαν καὶ καταψηφισθεῖσαν αὐτοῦ. ταύτη τοι καὶ χαίρειν εἰπὼν φιλονεικίας καὶ θρόνους ἀπῆλθε σχολάσων ἐν τῇ μονῇ τῆς ὑπεράγνου δεσποίνης καὶ Θεο-20 μήτορος τῆς τῶν Ὀδηγῶν. ἀλλ' ἐκεῖθεν διὰ βραχέος ἐκλήθη παρὰ τῆς κτητορίσσης τῆς τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου μονῆς. φιλολόγος γὰρ ἦν ἡ γυνὴ καὶ τὰ πολλὰ τῆς γλώττης τοῦ πατριάρχου ἐξεχομένη·
- B διὸ καὶ κατοικίαν ἔγγιστα τῆς μονῆς δειμαμένη προσηγάγετο τοῦ-
7. ἐκεῖνο A., ἐκεῖνον W. 8. ἐπεπόνθει add. A. 17. οὐδένα A., μηδένα W. τοῦτο add. A.

maiores honores detulerat, qui omnium primi sacerdotes et pontifices constituti ab eo fuerant: idque patriarcha iniquiore animo tulit, quod quos pro se ab aliis lacessito et oppugnato decertaturos, praesidiumque et munimentum sibi firmissimum futuros speraverat, eos ipsos experiretur inimicos, et ut proverbio dicitur, carbones pro thesauro invenisset. Sic idem illi accidisse fertur, quod olim Iulio Caesari, cum a Bruto et Cassio occideretur. Nam contra aliorum enses aliquantisper restitit repugnavitque ut potuit: sed cum Brutum etiam strinxisset gladium vidisset, quem germani filii loco dilexerat, tum demum aiunt re inexpectata perculso animo statim exanimem humi concidisse. (III.) Ad eundem modum Gregorius caeteris ad tempus refragabatur. Sed cum fidissimos et carissimos infestos sibi esse cerneret, neque adesse defensorem videret, non Imperatorem, non ullum potentem: tandem Dei iudicium esse intellexit, et poenam adversum se a numine sancitam ac decretam. Proinde contentionibus et summis Ecclesiae honoribus valere iussis secessit in monasterium castissimae Dominae ac Deiparae Hodegorum, et a negotiis in otium se contulit. Sed inde non multo post evocatus est a fundatrice monasterii sancti Andreae. Erat enim ea mulier literarum studiosa, et ab ore patriarchae pendebat. Itaque domo proxime monaste-

τον ἐκεῖσε· ὅπου καὶ χρόνου βραχέος παραθρόνεντος τὸν βίον ἀπήλλαξεν. (A.) Ἐπεὶ δ' εἴωθεν ὡς τὰ πολλὰ τὸ θεῖον ἀνά-
 λογα τοῖς πεπραγμένοις τὰ τέλη ταῖς πράξεσιν ἀντιμετρεῖν, ἵνα
 δὴ τοῖς περιοῦσι παίδευμά τι καὶ σωφρονισμὸς τῶν παρελθόντων
 5 γίνοντο τὰ πάθη, οὐκ εἰς μακρὰν ἢ ἀξία μετήλθε δίκη καὶ τοὺς
 περὶ Χειλᾶν τὸν Ἐφέσου καὶ Δανιὴλ τὸν Κυζίκου, διότι πικρὰν C
 ὄφρυν αὐτοὶ τῷ εὐεργέτῃ ἐπέθρῖψαν τῇ παρουσίᾳ τύχῃ πεπιστευ-
 κότες καὶ μὴ θέντες ὅλως εἰς νοῦν, ὅτι πλεῖστος περιχορεύει τὰν-
 θρώπεια πλάνος τοῖς τε προσδοκωμένοις διδοὺς ἀπροσδόκητον
 10 πέρασ καὶ τοῖς ἀπεγνωσμένοις ἐντυχῇ τινα φέρων παλάμην· καὶ
 φιλεῖ γε ὡς τὰ πολλὰ τὰς ἀνιδρότους ψυχὰς ὑποκλέπτειν ῥαδίως
 καὶ παραφέρειν ἐς ἔκφυλα θρόαση καὶ πρόξεις ἀτόπους, καθά-
 περ ὅποτε Καιρίας ὀγκάδα λαμπρὸς ἀπολαβὼν ἀγκυρῶν ὄρσαν ἦν D
 οὐ καλῶς ἐφ' ὑγροῖς ταλαντεύει τοῖς κύμασι· καὶ ὡς χορὴ τοῖς V. 91
 15 τοιούτοις προσέχειν τὸν νοῦν ἀσφαλῶς, μὴ πάθωμεν ἐς τὴν ὑστε-
 ραίαν ὧν δρωῦμεν αὐτοὶ μείζω τε καὶ πικρότερα. ἐγείρονται γὰρ
 καὶ κατ' αὐτῶν οἱ τοῦ κλήρου τῶν μητροπόλεων αὐτῶν ἔκκριτοι
 καὶ πιστότατοι καὶ ἐς τὰ μάλιστα ἀγαπώμενοι καὶ διδῶσιν τῷ τε
 βασιλεῖ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀρχιερεῦσι γράμματα, πολλὰ τῶν ἀθε- E
 20 μίτων αὐτοῖς μαρτυροῦντα καὶ ὅσα καθαίρεισιν ἦσαν αὐτοῖς ἐγ-
 γνώμενα· ἃ δὴ καὶ σὺν πολλῇ τῇ προθυμίᾳ ὅ,τε βασιλεὺς καὶ
 ἡ τῶν ἀρχιερέων πανήγυρις προσδεξάμενοι γράμμασι μὲν καὶ ψη-
 φίσμασιν ἠγάγοντο τούτους εἰς τὴν βασιλεύουσαν· τὸν δὲ τῆς
 ἐξετάσεως καιρὸν ἡμέραν ἕξ ἡμέρας ὑπεριθήμενοι παρεκρούοντο.

11. ψυχὰς add. A.

16. γὰρ] γοῦν A.

22. πανήγ.] ὀμήγυ-
 ρις A.

rium extracta eo virum pertraxit: ubi parvo tempore elapso defunctus est. (IV.) Sed ut consuevit Deus plerumque exitu rebus gestis consentaneo facta cuiusque remunerari, ut defunctorum cladibus superstites admoniti erudiantur, et ad bonam frugem evadant: paulo post Chilas Ephesius et Daniel Cyzicenus iustas poenas dederunt, quod secundae fortunae flatu elati erga virum de se bene meritum acerbe et arroganter se gessissent: nec cogitassent, quantus error in rebus humanis ludat, inexpectato exitu expectationem hominum fallens, et rebus desperatis salutarem opem afferens: quo quidem errore leves animi sic decipiuntur, ut facile insolescant et res absurdas suscipiant, non aliter quam cum Caecias navem onerariam ancoris destitutam violentus adoritur et in fluctibus male libratam exagitat: unde vigilandum et solícite cavendum, ne postridie maiora et acerbiora quam fecerimus perferamus. Nam ex eorum metropolibus clerici selecti et fidissimi et carissimi contra eos insurgunt, ac Imperatori et caeteris pontificibus literas offerunt, quibus illos multa nefanda et abrogationem sacerdotii certam importantia commisisse testabantur. Quas cum Imperator et pontificum collegium cupide acceperunt, libellis decretisque eos in Urbem evocarunt; tum deinde cognitione quotidie dilata ipsos eludebant. (V.) Tandem cum et

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron Senioris.
- (E.) Εἶτα ἐπειδὴ ἔδει πιεῖν καὶ αὐτοὺς δριμύτερον ὄν κατὰ τοῦ πατριάρχου καὶ εὐεργέτου κρατῆρα συνεσκευάσαντο, τοῦ Θεοῦ τὰ τοιαῦτα δικαίως ἀντιμετροῦντος ἀνωθεν, εὐρίσκουσι μὲν σεσιωπημένην παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποστροφὴν, ἣ δὴ καὶ πολλῶ πλέον τῆς φανεροῦς ἐπιφέρει τὴν λύπην, ὁμαλῶς πως καὶ λεληθότως εἰπεῖν ἄχρι μυελῶν καὶ ὀστέων διαβαίνουσα καὶ κατὰ τὴν ὥραν τῆς ψυχῆς ἀπηνῶς ἐπιβοσκομένη καὶ τὸ φιλότιμον ἅπαν μαραίνουσα· εὐρίσκουσι δὲ παρὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν περιφρόνησιν δυσμενῆ καὶ πάσης παραμυθίας ἔξενωμένην· τὸ δὲ μεῖζον,
- P. 110 ἀποκλείονται καὶ τῶν ἐτησίων προσόδων, ὥς αἱ μητροπόλεις αὐ- 10 τοῖς ἐγεώρογουν. καὶ ἵνα μὴ διατρίβωμεν, οὕτω καθήμενοι παρὰ τὴν βασιλεύουσαν τὸ λοιπὸν τοῦ βίου παρήμειψαν, σφόδρα φλεγμιαίνουσαν θρέψαντες ἐν τοῖς σπλάγχθοις τὴν λύπην, ἕως ἀπηγορεύκει μὴ φέρον τὸ σῶμα τὴν ἔκτασιν τῆς ὑπερβολῆς.
- A. C. 1289
Octobr. 14
Possino.
- Ε'. Ἄλλ' ἐκεῖσε ἐπάνειμι. διαδέχεται μέντοι τὸν πατριαρχι- 15 κὸν θρόνον μοναχὸς τις Ἀθανάσιος ὄνομα, ἐκ παιδὸς τοῖς ἀσκητικαῖς ἐγγυμνασάμενος πόνοις καὶ τὸν ἡσύχιον βίον ἤδη διάγων ἐν ὕρεσι τοῖς τοῦ Γένου. ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ ἀδαῆς μὲν τῆς τῶν γραμμάτων παιδείας καὶ τῶν πολιτικῶν ἡθῶν, τᾶλλα δὲ ἀγαθὸς καὶ θαυμάσιος, ὅσα τὸν μοναδικὸν ἀπεργάζεται βίον, ἐγκράτειάν φη- 20 μι καὶ στάσεις παννύχους· χαμαιεύνης καὶ ἀνιπτώπους καὶ πεζοπορῶν αἰεὶ καὶ τρόπον ἔχων μάλα προσήκοντα τοῖς διαιτωμένοις καθ' αὐτοὺς ἐν ὕρεσι καὶ σπηλαίοις. καὶ ἦν ἂν διὰ βίου μακα-

1. ὄν] οὗ W. in mg. 18. Γένους A. 20. ἀπεργάζονται A.

ipsis acerbius poculum, quale patriarchae bene merito miscuerant, exhaustum esset, divina iustitia eas ipsis vices rependente, apud Imperatorem tacitam aversionem inveniunt, quae plus doloris affert quam ira aperta, sensimque et clanculum ad ipsas usque medullas ut ita dicam penetrans omnem depascit animi amoenitatem, omnem generosum ardorem extinguit. Apud fratres autem et collegas inimicum contemptum et ab omni consolatione alienum animadvertunt: et, quod maius est, annuis redditibus, quos illis metropoles pendebant, privantur. Denique, ne longum faciamus, ita in Urbe sedentes vitae reliquum exegerunt, vehementissimum dolorem intimis visceribus alentes, donec nimiam aegritudinem corpus non ferens omnino tandem defecit.

5. Sed illuc redeo. In patriarchicum solium succedit monachus quidam, Athanasius nomine, austerae disciplinae exercitationibus a puero assuefactus, tum autem in Gani montibus vitam solitariam agens, homo rudis ille quidem literarum morumque civilium, sed alioqui bonus et admirandus, quod attinet ad ea quae monasticam vitam constituunt; continentiam dico et vigiliis nocturnas: humi cubans, illotis pedibus, ac pedes semper incedens: moribus denique iis praeditus, qui decent maxime eos qui solitarii in montibus et speluncis degunt. Ac per omnem ille aetatem fortunatus dici po-

ριστὸς ὁ ἀνὴρ, εἰ καθ' αὐτὸν αἰὶ διῆγεν· ἀλλ' ἐχορῆν ὡς ἔοικε
 παθεῖν κακῶς τοὺς τε ἄλλους τῶν ἀρχιερέων καὶ ὅσοι τοῦ κλή- A. C.
 ρου ἐλλόγμοι, καὶ ἀντίσταθμα τὰ δεινὰ τῆς σφῶν εὐρηκέναι κα- 1282
 κίας, τῆς τε προτέρας ἐκείνης καὶ ἦν κατὰ τοῦ πατριάρχου ἐνε- ad
 5 δείξαντο Γρηγορίου. πρὸς γὰρ τὸν πατριαρχικὸν ἀναβεβηκῶς 1328
 θρόνον αὐτοῖς πρώτους εὐθὺς βλοσυρόν τε ἐπέρριψεν ὄμμα καὶ D
 ζήλου θείου καὶ πικρίας μεστόν· ὡς μὲν ἐντεῦθεν τοὺς μὲν συνε-
 τωτέρους ἀπὸ πρώτης ὃ φασὶ γραμμῆς στοχασαμένους τοῦ μέλ-
 λοντος τὴν κατ' οἶκον ἐκόντας ἐλέσθαι κεκρυμμένην διαγωγὴν,
 10 πρὶν ἄκοντας παθεῖν τι τῶν ἃ μὴ πρὸς βουλήσεως ἦν· τοὺς δ' E
 ἀναγκασθέντας μετὰ βραχὺ τῆς βασιλευούσης ὡσπερ φυγάδας γε-
 νέσθαι. (B.) Τὰ δ' ὅμοια καὶ ἡ τῶν ἀρχιερέων πληθὺς ἐπεπόν-
 θεσαν. πλεῖστοι γὰρ ἦσαν καὶ πάντες ἐλλόγμοι καὶ νομίμων ἐκκλη-
 σιαστικῶν ἐμπεριότατοι, εἰς τοῦτο τὰ πολλὰ φιλοτιμησαμένου P. 111
 15 τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου, οὐκ οἶδ' ὁπότερον, εἴτε παρειλη-
 φότος ἄνωθεν, εἴτ' οἴκοθεν αὐτοῦ φιλοτιμησαμένου διὰ τὸν τοῦ
 βελτίονος πόθον, ἵνα τε σοφοὶ παιδευταὶ καὶ διδάσκαλοι τοῖς ὑπὸ
 χεῖρα γίνοιντο καὶ ἵνα στεθῆσιν προστάται τῆς εὐσεβείας εἶεν καὶ
 ἵν' εἴπω προβλήτες ἀτίνακτοι πρὸς τὰ τῶν ἐναντίων γλωσσῶν
 20 ὁπότε δείσειε κύματα. τοὺς μὲν γὰρ ἐντὸς εὐρεθέντας τῆς Κων-
 σταντινουπόλεως, οἷας δὴ τινος ἕνεκα χρείας, εἰς τὰς οἰκείας B
 ἕκαστον μητροπόλεις ἀπέπεμψεν, ἐκεῖ τὸ λείπον τοῦ βίου διατε-
 λέσοντας· ὡς μὴ ἐνταῦθ' ἀφῆσι καθήμενοι συδῶραπτοιέν τι κατ'

6. βάρβροις εὐθὺς ἐπέρρι. A. Vid. Notas. 7. ὑποκαθήμενον ζή-
 λου μεστόν A. 22. λείπον A., λοιπὸν W.

tuisset, si solitarius semper vixisset. Sed male tractari utique tum ponti-
 fices tum clericos insigniores oportebat, et dignas improbitate sua luere poe-
 nas, tam priore illa, quam ea qua contra Gregorium patriarcham usi fue-
 rant. Nam cum patriarchicum solium conscendisset, statim in eos primos
 trucem coniecit oculum zeli divini et acerbitalis plenum; ut prudentiores ab
 ipso quod aiunt limine quid futurum esset coniectantes vitam deinceps do-
 mi obscuram agere constituerent, priusquam inviti aliquid paterentur, quod
 minime eis placeret: aliis vero paulo post Urbe quasi exulare necesse
 esset. (II.) Eadem et coetui pontificum acciderunt. Plurimi enim erant,
 et omnes eruditione insignes, et Ecclesiasticarum sanctionum peritissimi,
 quod patriarcha Gregorius in ea re plurimum elaborasset, haud scio
 utrum traditum antiquitus morem amplexus, an suo ipsius studio ad meliora
 propenso obsequutus, ut populus eruditos moderatores et doctores haberet,
 qui religionis propugnatores essent fortissimi, et si res postularet, adver-
 sus linguarum infestarum violentiam inconcussi velut obices starent. Nam
 qui Constantinopoli inventi sunt, cuiuscunque rei causa adessent, eos in
 suam quemque metropolin misit, ut ibi aevi reliquum exigerent: ne, inquiebat,
 hic desidentes aliquid mali contra se invicem et contra me ipsum consuant,

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

ἀλλήλων τε καὶ αὐτοῦ τῆς εἰρήνης ὑφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι· τοῖς δ' ἕξωθεν ἰουσι προφάσει δῆθεν κατὰ τοὺς κανόνας τῶν ἁγίων καὶ θείων συνόδων τοὺς δις ἢ ἅπαξ τοῦ ἔτους σύνοδον τῶν μητροπολιτῶν παρὰ τῷ πατριάρχῃ κελεύοντας γίνεσθαι, ὡς ἂν C παρ' ἀλλήλων τὰ τε τῆς εὐσεβείας ἀνακρίνονται δόγματα καὶ τὰ 5 μεταξὺ παρεμπύπτοντα ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα διαλύωνται, τὴν εἴσοδον ἀπέκλειε τῆς Κωνσταντίνου, εὖ ποιῶν· δίκαιον εἶναι λέγων τὴν λαχοῦσαν ποιμαίνειν ἕκαστον, ὥσπερ τὸν πατριάρχην τὴν βασιλεύουσαν, καὶ τῶν ἰδίων προνοεῖσθαι προβάτων παρόντας αὐτοὺς καὶ μὴ μόνα τὰ ἐκεῖθεν κέρδη δασμολογοῦν- 10 τας χρονίζειν παρὰ τὴν βασιλεύουσαν. παρὰ τοσοῦτον οὖν ἕκα- D τέροις εἰκότως μέμψαιτό τις, παρόσον τοῦ δέοντος ἕξω καὶ ἄμφω πεπτῶκασι διὰ τὴν τοῦ ὑπερβάλλοντος ἐκδρομῆν. (Γ.) Πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα περιῆν τάνδρῳ τὰ χρηστὰ καὶ τοῖς τότε ἄν- θρώποις ὠφέλιμα· ζῆλος κατὰ τῶν ἀδικούντων οὕτω πάνυ τοι 15 μέγιστος καὶ περιφανής, ὡς μὴ μόνον αὐτούς γε τοὺς ὅσοι τῷ βασιλεῖ κατὰ γένος προσήκοντες ἦσαν, ἀλλὰ καὶ αὐτούς γε τοὺς αὐτοῦ γε νείας δεδιέναι τὴν αὐτοῦ μετ' ἐκπλήξεως παρ- E ῥησίαν καὶ τοὺς ἐλέγχους μᾶλλον ἢ τοῦ βασιλέως προσταττον- 20 τος. τὸ γὰρ ἄληπτον τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν τοῦ βασι- λέως αἰδῶς πολλὴν ἐδίδου τούτοις τὴν συστολὴν καὶ τὸ δέος. πρὸς γε μὴν τοὺς ὅσοι μοναδικὸν ἤροῦντο διάγειν βίον, μηδὲν μῆ-

1. κατ' αὐτοῦ καὶ ἀλλήλων A. τῆς εἰρήνης— διδάσκαλοι add. A.
2. προφάσει— διαλύονται om. A. 11. παρὰ τοσοῦτον— ἐκδρο-
μῆν om. A. 13. Quae hinc sequuntur, usque ad initium Capitis
sexti, deerant in libris editis; extant autem in Codice A. Vid.
Notas. BOIV.

quos pacis magistros esse convenit. Qui vero aliunde adveniebant, eo prae-
textu quod sacrosanctorum Conciliorum decretis cautum esset, ut metro-
politani bis aut semel quotannis apud patriarcham convenirent, de fidei
dogmatis sese invicem consulturi, et quaestiones Ecclesiasticas quae inter-
rim incidissent disceptaturi, eos Urbis ingressu prohibuit. Recte sane.
Dicebat enim aequum esse, ut suam quisque Ecclesiam pasceret, sicuti pa-
triarcha Constantinopolitanam: et ut praesentes ovium suarum curam age-
rent, non autem emolumentis inde acceptis contenti in Urbe morarentur.
Possunt autem eatenus utrique merito reprehendi, quod utrique modum ex-
cesserunt. (III.) Erant et alia multa in illo viro praeclara, et illius aeta-
tis hominibus utilia: indignatio in eos qui iniuriam facerent adeo magna
et insignis, ut non solum ii omnes, qui genere Imperatorem contingerent,
sed et filii quoque Imperatoris liberrimas eius voces reprehensionesque, ma-
gis quam ipsius Principis iussa, exhorrescerent. Nam illius hominis vita
inculpata et Imperatoris erga illum reverentia magnum bis angorem et me-
tum afferebant. Iis certe, qui monasticam vitam professi essent, nihil in-

τε τῶν ὄσα γαστροὶ παρέχει τρυφᾶν παρήνει, μήθ' ὄσα βαλαν- A. C.
 τίων ἀπαιτεῖ χρεῖαν καὶ περιδεῖ φυλακὴν, μήθ' ὄσα γέμουσαν 1282
 ἀσχολίας τράπεζαν ἔχει. εἰ δέ τις ἔχων ἠλίσκετο, ἄκων καὶ σὺν ad
 αἰσχύνῃ τούτων ἐξίστατο. ἀλλὰ καὶ τοῖς ὄσοι μοναδικὸν μὲν αἰ- 1328
 5 ρούμενοι βίον καὶ ἀπέριττον σχῆμα καὶ ἄτυφον τρόπον ἔπειτα πεζῆ Imp. Andron.
 βαδίζειν οὐ μάλα ἠνεύχοντο, σφοδρῶς ἐπετίμα καὶ τοῖς οἰκείοις κε- Senioris.
 χρῆσθαι ποσὶν ἐνουθέτει πρὸς τὰς ἐν τῇ πόλει διατριβὰς καὶ ταύ-
 τας οὐκ αὐτονομία τούτους χρωμένους οὐδὲ βλακείας ἕνεκεν τρυ-
 φῶσιν καὶ διαδρόουσι ἠθεσιν ἀγοραῖς ἀκαίρως ἐνδείκνυσθαι,
 10 ἴν' ἐκεῖθεν ἐπανιόντες θεάτρου μεστὸν ἐπάγωνται νοῦν, ἀναγκαίας P. 112
 δ' ὠφειλόμενης χρεῖας καὶ τοῦ τῆς μονῆς ἐπιστάτου προτρέποντος. V. 93
 καὶ τετήρηται τοῦτο πᾶσιν ἐκεῖθεν παρ' ὄλον τὸν τῆς πατριαρχ-
 χείας χρόνον αὐτοῦ. εἶναι γὰρ τῶν ἀτοπωτάτων ἔφασκε, τὸν
 μὲν πατριαρχὴν ὑποζυγίῳ μηδενὶ μηδόλως, ἀλλὰ τοῖς οἰκείοις ἐν
 15 ταῖς ὁδοιπορίας ποσὶ χρώμενον, αὐτοὺς ἐπὶ γάβρων ἵππων ὀχου-
 μένους ἀσέμων σκιρτημάτων καὶ κρότων τὰς ἀγυῖας ἐμπιπλᾶν B
 καὶ τὰς ἀγορὰς καὶ τὰ θεάτρα. (Δ.) Τούς γε μὴν ἐν οἰκίσκοις
 δῆθεν βραχέσι, πρὶν τὸν μοναδικὸν παιδαγωγηθῆναι τρόπον,
 νῦν μὲν περικλειομένους ἐν ἀσκήσεως ὑποκρίσει, νῦν δὲ τὰς ἐν-
 20 δόξων περινοστοῦντας οἰκίας καὶ γυναικαρίων ἀφέλειαν ῥᾶστα ἔξα-
 πατῶντας καὶ χειρουμένους διὰ τοῦ σχήματος καὶ δέσματα μὲν
 προβάτων ἔχοντας, ἔσωθεν δ' ὄντας πλέον ἢ κατὰ λύκους ἄρπα- C
 γας, ὧν ἔνιοι καὶ ὑποκαθημένων αἰρέσεων ἔχοντες σπέρμα ῥᾶ-

15. γάβρ.] Sic A. pro γαύρων. BOIV.

dulgebat eorum omnium, quae aut ventri delicias afferrent, aut marsu-
 piis egerent et sollicita custodia, quaeve occupationis vanae plena essent.
 Quod si quem eas res habere compertum esset, iis ille invitus et per igno-
 miniam spoliabatur. Sed et eos qui monasticam vitam et habitum simpli-
 cem et morem ab inani fastu alienum amplexi nollent pedibus ire, graviter
 corripiebat, monebatque eos ut pedibus uterentur suis, cum essent in Urbe
 commoraturi; id autem non cum libitum esset facerent: caverentque ne
 per socordiam delicati ac luxu diffuentes in publico se intempestive osten-
 tarent, ut reversi inde animum inanibus spectaculis plenum referrent; sed
 necessitate urgente, et monasterii praefecto hortante foras exirent. Id ve-
 ro ab omnibus deinceps observatum quamdiu is patriarcha fuit. Absur-
 dissimum enim aiebat illud esse, ipsum quidem patriarcham cum iter face-
 ret nullo prorsus iumento sed propriis uti pedibus; illos autem equis fero-
 cibus vectos saltibus immodestis et quadrupedante sonitu vicos, fora, ac
 theatra implere. (IV.) Illos quoque, qui antequam monasticum institutum
 edocti essent, modo angustis cellulis austeriorem vitam mentiti includebant
 se, modo illustrium domos circumibant, et muliercularum simplicitatem fa-
 cile decipiebant ac sibi per ipsum habitum mancipabant, ovium pelle indu-
 ti, intus autem plus quam lupi rapaces, quorum et nonnulli insidentium ani-
 mo haereticarum opinionum semen foventes, in exitii barathrum animas in-

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- στα πρὸς βάραθρον ἀπωλείας ἀπλουστέρας ὠθοῦσι ψυχὰς, τού-
τους τοίνυν ἀθροίζων καὶ ἅμα ὅσοι μαινομένων Βασιχικά τινα
ἤθη ἐπιτηδεύουσι κενῆς τινος δόξης καὶ λημμάτων ἕνεκα, καὶ κα-
νόσιν ὑποτιθεὶς ἀσκήσεως, οὓς μὲν ἰάσιμον ἔχοντας συνενόει τὸν
D τρόπον, φροντιστηρίοις πολυανθρώποις ὑπέκειν ἐδίδου θελήμα-5
τος ἄρνησιν παραγγέλλων φυλάττειν ὁπόση δύναμις· οὓς δ' ἀνία-
τον ψυχῆς ἑώρα νόσημα κεκτημένους, δυοῖν ἔδρα θάτερον. ἢ γὰρ
εἰρκτῆ παρεδίδου σῶζων καὶ ἄκοντας σφᾶς· ἢ τῆς πόλεως ὑπερο-
ρίους καθίστα· καὶ οὕτως ἄμικτον παρεσκευάζεν ἔχειν τὸν βίον
ἀγοραῖς καὶ πλατείαις, ὅσοι τε καὶ ὅσαι τὸ μοναδικὸν ὑπῆσαν 10
σχῆμα. πολλοῦ δ' ἄρα ἦν ἄξιον, εἰ τὸν τοιοῦτον ἐκείνου κα-
E νόνα καὶ τύπον ξυνέβαινε παραμένειν ὁμοίως κὰν τοῖς ἐξῆς δια-
δόχοις τοῦ θρόνου, καθάπερ δὴ καὶ παρὰ πάντα τὸν χρόνον αὐ-
τοῦ τῆς πατριαρχείας. ἀλλὰ γὰρ εἰ πλείω ἐτέλει τὸν χρόνον ἐν
τῇ πατριαρχίᾳ, πλείω λοιπὸν καὶ τὴν εἰς τὸ βέλτιον πῆξις τὰ τῆς 15
μοναδικῆς πολιτείας ἔθη λαβόντα παρέμενον ἂν. ἀλλ' ἐκ μέσου
τὴν ταχίστην αὐτοῦ γενομένου, πάντα καθάπερ ὀστράκου μετα-
F πεσόντος κατὰ τῶν ἱερῶν φροντιστηρίων ἀνέρῳργε τὰ τῆς διαβο-
λικῆς κακίας νοσήματα. (E.) Ἄλλ' ἐκείνο μικροῦ με παρέδρα-
με. πρότερον γὰρ ἐξ ἀρχαιοτέρων τῶν χρόνων παρείληφθα μετὰ 20
τῶν ἄλλων ἠτύχει καὶ διδασκάλων ἢ ἐκκλησία· οἱ κατὰ διαφό-
ρους ἡμέρας καὶ τόπους τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐδίδασκον, ὁ
μὲν τὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ ἄσματα, ὁ δὲ τὰς τοῦ μεγάλου Παύ-
P. 113 λου ἐπιστολάς, ὁ δὲ τοὺς εὐαγγελικοὺς τοῦ σωτῆρος νόμους. καὶ

cautas facillime propellebant; illos inquam et eos omnes, qui fanaticorum instar ritus quosdam Bacchicos inanis gloriolae et lucri gratia profitebantur, sparsos congregans, et religiosae vitae legibus astringens, quosunque animadvertibat ingenio esse sanabili, illos monasteriorum frequentissimorum regulae subiiciebat, praecipiebatque iis, ut quantum possent voluntatis propriae exuendae votum servarent: quos autem videbat insanabili animi morbo laborare, in illos duorum alterum decernebat. Aut enim in carcerem coniciebat, etiam invitos eos servans; aut longe ab Urbe relegabat; efficiebatque hac ratione, ut vitam foro et plateis procul agerent quotquot sive viri sive foeminae monasticum habitum induissent. Fuisset sane illud perquam utile, si ea lex eaque formula mansisset sub illius successoribus, ut toto illo tempore quo patriarcha ipse extitit. Enimvero si diutius eam dignitatem tenuisset, stabilita deinceps in melius monasticae vitae disciplina diutius ipsa quoque viguisset. Sed cum ille e medio statim sublatus esset, omnes tessera veluti conversa irrupere in religiosas domos diabolicae improbitatis pestes. (V.) Sed me illud paene fugit. Antehac ab antiquissimis usque temporibus tum aliis rebus abundabat Ecclesia, tum doctoribus, qui variis diebus variisque in locis Constantinopoleos docebant, hic Davidis prophetae Psalmos, ille Pauli magni Epistolas, alius Evangelica Salvatoris praecepta: tum singuli quotquot sacerdotali munere fungebantur,

καθ' ἕκαστα πάλιν ὅσοι περὶ ἱερατικὸν ἦσαν ἀξίωμα περικείμε- A. C.
 νοι κατὰ διαδοχὴν ἐκείθεν κατ' οἴκους καὶ πατριᾶς εἰπεῖν καὶ 1282
 συναυλίας τῶν παροικούντων τὸν θεῖον ἐκήρυττον λόγον· καὶ ἦν ad
 τοῦτο θεῖόν τι χοῦμα τῷ βίῳ καὶ τῆς εὐσεβείας ἐπίγνωσις ἀλη- 1328
 5 θῆς καὶ πρὸς τὸ καλὸν ὀδηγός· ἢ μᾶλλον ὥσπερ ἀρδεία τις ἀπὸ Imp. Andron.
 μεγάλης καὶ θείας πηγῆς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκουόντων ἀρδεύουσα Senioris.
 καὶ ταύτας πρὸς ἀμείνω πλάσιν καὶ σύνθεσιν μεταπλάττουσα.
 (ς'.) Τοῦ δὲ χρόνου ῥέοντος φροῦδα τὰ τοιαῦτα πάντα κατέστη, B
 πάσης καλῆς συνηθείας ἀνατραπείσης ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις καὶ
 10 ὥσπερ ἐς θαλάσσης καταδύσης πνθιμένης. καὶ τῆς λύμης ἐντεῦ-
 θεν καὶ πρὸς τὰς ἄλλας διαδοθείσης ἐκκλησίας, ὥσπερ ἐν γῆ
 ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀνδρῳ, παντὸς αἱ ψυχαὶ τοῦ τῶν Χρι- V. 94
 στιανῶν πορεύονται πληρώματος ἄχρι καὶ ἐς τὴν τήμερον. ὥστε
 καὶ ἐς τοσοῦτους ἀνεθρόπισθη τὸ πρᾶγμα κολοφῶνας ἀτοπημά- C
 15 των, ὡς καὶ ὑπὲρ ἐνὸς ὀβόλου ἑκατέρωθεν ὄρκους φρικωδεστά-
 τους γίνεσθαι, οἷους οὐδ' ἂν κάλαμος γραμματέως γραφῆ παρα-
 δοῦναι τολμήσειε· τῆς γὰρ ζωτικῆς τοῦ λόγου καὶ τῆς διδασκα-
 λίας ἀκτίνος σβεσθείσης, ὁμοῦ πάντα γέγονε χρήματα, τῶν
 πλείστων εἰς ἀλογίαν ἐκπεπωκότων καὶ οὐκ ὄντος τοῦ οἴκοθεν
 20 ἐπιγινώσκειν δυναμένου τὰ χρήσιμα καὶ τίσι γνωρίσμασι διέστηκεν
 ἀσεβείας εὐσέβεια. καὶ τίς ἂν δυνηθεῖη καθ' ἕκαστα τὴν κατὰ D
 μικρὸν τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τὸ χεῖρον διεξιέναι μεταβολὴν, ἣν διορ-
 θοῦν ὁ πατριάρχης θέλων οὐ δεδύνηται; (Ζ.) Ἐμοὶ δὲ θαυμά-
 ζειν περίεστι, πῶς δέον γενέσθαι τοιαῦτα, ἔπειτ' ἐς τόνδε τὸν
 25 τῆς ἡσυχίας τρόφιμον ἄνδρα συνήλασε τὸν καιρὸν ἢ τῆς τύχης

vicissim inde per domos et tribus et curias id est paroecias verbum Dei praedicatum ibant. Eratque illud divinum quiddam in vita humana; vera scilicet religionis cognoscendae ratio, atque ad virtutem via certa; aut potius quaedam quasi rigatio ex magno caelestique fonte animos audientium irrorans, eosdemque in melius fingens et componens. (VI.) Verum procedente tempore evanescere illa omnia, omni honesto more his temporibus abolito, et in profundum quasi mare demerso. Dehinc peste in alias Ecclesias serpente, in terra veluti deserta, in via, et in aquosa totius Christianae universitatis animae ad hodiernum usque diem versantur. Itaque eo insolentiae res provecta est, ut oboli unius gratia utrinque iuramenta horribilissima, qualia nec scribentis calamum exarare audeat, interponantur. Extincta enim rationis doctrinaeque salutifera luce omnia confunduntur, plerisque in brutum stuporem prolabantibus, ac nemine existente, qui quae utilia sint, et quo discrimine pietas ab impietate dignoscatur, possit ex se intelligere. Ecquis autem particulatim queat versae in peius Ecclesiae mutationem enarrare, quam nec patriarcha cum vellet emendare potuit? (VII.) Mihi vero mirari subit, quod cum haec fieri oporteret, inconstans fortunae temeritas eius rei exitum deduxerit ad illum virum tranquillitatis monasticae alumnum.

A. M. 6791 ad 6836
Imp. Andron. Senioris.

ἀσάθητος περιπέτεια. τὸ μὲν γὰρ χρῆναι τὴν ἐκκλησίαν οὕτως ἐρημωθῆναι καὶ τὴν δίκην περιελθεῖν τοὺς ταύτης ἐνδόξους καὶ ξὺν γε τούτοις ἅπαντα τοῦ κλήρου τὸν ὄρμαθόν, εἶδεσαν οἱ τὰ πράγματα κρίνειν εἰδότες ὀρθῶς, ἅψ' οὗ τὴν μετάνοιαν τῶν Ἑξ γε τῆς τῶν Λατίνων κοινωνίας ἐπανελθόντων οὔτε προσε-5 δέξαντο καὶ τὰ μέγιστα προσηδικήκεσαν, κονδύλους τε ἐντείναντες καὶ τᾶλλα τῶν ἀθεμίτων ἐπ' αὐτοὺς πεπραχότες· ὧν καὶ ἡμεῖς ἀνωτέρω μετρίως ἐμνήσθημεν· τὸ δ' ἐν τοῖς τοῦδε πατριαρχεύοντος χρόνοις, ἐν οἷς ἡ τῶν ἐλπίδων βελτίστη τὰς πάντων περιέθει ψυχὰς, ὡς ἀλήθεια ἐκ τῆς γῆς ἀνατελεῖ καὶ δι-10 καιοσύνη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάντα συμπεπτωκέσαι τάναντιώτατα καὶ περιυβρισθῆναι μὲν ὡς ἀνόνητον τὸν ἡσύχιον βίον, περιυβρισθῆναι δὲ τὸν τῆς ἀρετῆς καρπὸν, ὡς ῥᾶστα πρὸς τὸ τῆς κακίας ἀκρότατον ἀπαλλάττοντα, τοῦτο δὲ ποῦ οὐκ ἂν ἀπορίας ἐλαύνει; τίνας δ' οὐκ ἂν κατασεΐσειε ψυχὰς, καὶ εἰ σιδήρῳ τὴν 15 φύσιν ζοίκασιν;

P. 114 ζ'. Ἐν τούτοις μέντοι τοῖς χρόνοις διαβολαὶ τινες ἀνεφύοντο κατὰ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, τοῦ ἀνταδέλφου τοῦ βασιλέως, ὡς ἐρώη μὲν βασιλείας· καὶ ὅσοι δὴ τῶν ἐν τέλει καὶ ὅσοι τῶν ἄλλως προϋχόντων ἐν τῷ στρατῷ, δεξιώσεσ' τε καὶ ἀσπα-20 σμοῖς καὶ χρήμασι περιέροχεται πάντας, ἵν' εἶεν αὐτῷ συνεργοὶ τοῦ σκοποῦ. ταῦτα δ', ὡς ὁ πολὺς ἔχει λόγος, ὑπῆρχον συκοφαντίαι ψευδεῖς, συντεθεῖσαι παρ' ὧν ἔργον βάσκανον τοῖς ἀγα- Β θοῖς ὀφθαλμὸν ἐπιβάλλειν· οἱ δὴ καὶ συμμαχῶ χρησάμενοι τῷ

17. ἀναφύονται A. 18. Πορφυρογεννήτου, et sic ubique A. Πορφυρογενήτου W. 23. τοῖς ἀγαθοῖς om. A. 24. ὀφθαλμοῖς A.

Oportuisse enim Ecclesiam ita desolari, et illius primores cum toto clericorum ordine puniri, sapiens quisque intelligit; ex quo nempe illi poenitentiam eorum qui a communione Latinorum reversi erant non admisissent, immo eos maximis iniuriis affecissent, colaphis etiam inflictis, aliisque in illos nefarie commissis; quae et nos supra breviter commemoravimus. At huius patriarchae temporibus, in quibus optima haec spes omnium animos subibat, orituram de terra veritatem ac de coelo iustitiam, omnia huic spei maxime contraria exiitisse, ac ut inutilem, in contemptum abiisse vitam monasticam, ipsumque adeo virtutis fructum viluisse, utpote qui in summam improbitatem facillime degeneraret, id vero quam non admirationem afferat; quos non animos commoveat, et si natura sua ferrei sint?

6. His temporibus calumniae quaedam ortae sunt contra Constantinum Porphyrogenitum, Imperatoris germanum fratrem, quasi regnum affectaret, et omnes quotquot dignitate vel alio titulo in exercitu eminent, praesentationibus, salutationibus, et pecuniae largitionibus circumveniret, ut eorum opera voti compos redderetur. Hae, ut plerique affirmant, falsae erant criminationes, confictae ab iis, quibus oculus malignum in bonos conicere familiare est: qui opportuna occasione et Imperatoris voluntate adiuti (nam

καιροῦ καὶ τῇ γνώμῃ τοῦ βασιλέως ἀγενῆ τινα τρέφοντος ὑποσίαν
 πρὸς τὸν αὐτάδελφον εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ξυνώθησαν. A. C.
 τὰ δὲ τῆς ὑποσίας αἴτια τοιαῦτά τινα ἦν. ἠγαπᾶτο παρὰ τοῦ πα- 1282
 τρός καὶ βασιλέως ἐξ ἔτι βρέφους ὁ Πορφυρογέννητος μᾶλλον ἢ 1328
 5 ὁ Ἀνδρόνικος. πολλὰς γὰρ ἐκ φύσεως τὰς αἰτίας τῶν φίλων
 παρείχετο τῷ πατρὶ πολλαχόθεν, ἐκ τε τῶν τῆς ψυχῆς ἀγαθῶν, C
 ὅποσα τοῖς ἄρχειν ὀφείλουσιν ἐπιπρέπει, ἐκ τε τῆς τοῦ ἡθους
 εὐτραπέλειας, ἐκ τε τῆς τῶν ὀφθαλμῶν ἀστειότητος· ὥστε καὶ εἰ V. 95
 μὴ τὸ ὑστερογενὲς μέγα πρὸ ποδῶν ἔκειτο κώλυμα, αὐτὸν ἂν
 10 μᾶλα ἀσμένως τῶν βασιλικῶν σκήπτρων ἐδείκνυ διὰδοχον ὁ πα-
 τήρ. Ἐν μὲν οὖν τοῦτο καὶ πρῶτον αἴτιον, ὃ συνέχεε τοὺς τῆς
 ἀδελφικῆς ὁμονοίας δεσμοὺς ἅπαξ μεταξὺ συμπεσόν καὶ ὑποσπεῖ-
 ραν τῇ τοῦ Ἀνδρονίκου ψυχῇ γνώμην οὐ μᾶλα ἀνύποπτον κατὰ D
 τοῦ ἀδελφοῦ. (B.) Δεύτερον δὲ πρὸς βουλήσεως ἐγεγόνει τῷ
 15 βασιλεῖ καὶ πατρὶ μίαν ἀγαγέσθαι τῷ Πορφυρογεννήτῳ γυναῖκα,
 τὸν ἔφηβον παραλλάξαντι, ὅποσαι τῶν Λατινίδων εὐγενεῖα προέ-
 χουσι, τὴν βελτίστην πασῶν, ἵνα τῇ ἐφεξῆς περὶ τούτου μελέτη
 πάντῃ τοι σύνδρομον εἴη καὶ τοῦτο. ἐβούλετο γὰρ καὶ μελέτην
 εἶχε τοῖς σπλάγγχοις ἐμφωλεύουσαν ἐκ πολλοῦ τὸ περὶ Θεσσαλο-
 20 νίκην τε καὶ Μακεδονίαν μέρος τῆς ὅλης ἡγεμονίας Ῥωμαίων E
 ἀποτεμῶν ἰδίαν ἀρχὴν τινα περιποιήσασθαι τούτῳ καὶ βασιλείῳ
 αὐτοκρατορίαν. καὶ εἰ μὴ φθάσας ὁ θάνατος αὐτὸν ἐξ ἀνθρώ-
 πων πεποίηκε, τάχ' ἂν καὶ ἥλιος εἰς ἔργον προβάντα τὰ τῆς
 μελέτης ἐγνώριζεν· ἀλλ' οὐκ ὄν καὶ θεῶν πρὸς βουλήσεως, ὡς
 25 ἔοικεν, ἐς πέρας ἐκεχωρήκει τὸ πρᾶγμα δυστυχίας μεστόν. τοῦτο

eius animo degener quaedam suspicio de fratre insederat) in extremum
 discrimen Porphyrogenitum adduxerunt. Suspicionis autem causae huius-
 modi fuere. Patri Imperatori ab infantia Porphyrogenitus carior quam
 Andronicus fuerat. Quippe illi multa a natura inerant, quae paternum amo-
 rem multifariam excitarent; quod et iis animi bonis praeditus esset quae
 principem ornant, et morum urbanitate et oculorum hilaritate excelleret.
 Quare nisi illud valde obstitisset, quod minor natu erat, cupide illum Imperii
 successorem pater designasset. Una igitur haec et prima causa extitit, quae
 cum semel intercessisset et suspicionum semina adversus fratrem animo An-
 dronici subiecisset, fraternae concordiae vinculum resolvit. (II.) Accedebat
 altera. Habuerat in animo pater, Porphyrogenito, cum adolevisset, Latinam
 uxorem nobilissimam et optimam despondere, ut ea re consilium de eo initum
 adiuvaretur. Etenim iampridem id volebat et secum tacite meditabatur, eam
 partem quae circa Thessalonicam et Macedoniam est a toto Romano Imperio
 recisam huic tradere, ut peculiaris eius principatus et Imperatoria potestas
 esset. Ac nisi mors eum e vivis prius sustulisset, fortasse ea consilia
 ad exitum perducta in apertam lucem prodissent. Sed cum Deus, ut vide-
 tur, eam rem non approbaret, funestus eius exitus fuit. Haec res magis

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
P. 115

δριμντέραν τὴν τοῦ Ἀνδρονίκου βασιλέως πεποίηκε γνώμην κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ὡσπερ ἐκ σπινθήρος ἀνέφλεξεν εἰς πυρσὸν τὸ τῆς ψυχῆς ὀργιζόμενον. ἐπεὶ δὲ συνέσεως βαθείας ἐμβρίθεια τὴν τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου ψυχὴν περιέθει καὶ δεινὸς ἦν οἰκουροῦσαν ἐπὶ πολὺν συγκρούσαι δυσμένειαν καὶ πεπλασμένον ἦθος ὡς 5 ἄπλαστον ἐπὶ πλεῖστον προσῆναι, ἐλάνθανεν ὡς εὐμενῆ περὶ τὸν ἀδελφὸν παραμείβων τὸν χρόνον. (Γ.) Τρίτον, ὃ καὶ μετὰ θάνατον τοῦ βασιλέως καὶ πατρὸς συνηρέχθη, πλοῦτον ἀθροίζων πολὺν καὶ ποικίλον, ὁποῖον κατ' ἐνιαυτὸν ἐγεώργει τοῖς τούτου ταμείοις ὁπόσα παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ βασιλέως εἰλήφει πλέ- 10 θρα κτημάτων, ἅμα ποιμνίοις παμπόλλοις καὶ βουκολίοις μεγαλοπρεπῶς ἀνήλισκε τοῦτον καὶ πᾶσιν ἀφειδῶς ἐχορήγει τοῖς προσιοῦσι, μεγάλοις τὸ γένος ὁμοῦ καὶ μικροῖς· καὶ πρὸς γε κοινω- Cτικὸν τὸ ἦθος καὶ χάριεν προτιθέμενος ἅπασιν μάλα ῥαδίως ἐαντῷ καθάπερ ἀδαμαντίνοις εἶχεν ἐξαρτωμένους δεσμοῖς. φιλεῖ 15 γὰρ ὡς τὰ πολλὰ τὸ τοῦ ἦθους ὑγρὸν τε καὶ μέλιχρον, ἐπειδὴν ἀφ' ὑψηλοτέρων προφαίνεται τῶν προσώπων ῥᾶστα, χειροῦσθαι τὰς γνώμας ἀπάντων· καθάπερ δὴ καὶ τὰ λαμπρὰ τῶν ἀνθέων ἐν ἔαρος ὥρᾳ, ὁπόσα γλοάζουσιν καὶ οἶον εἰπεῖν μειδιῶσαν τὴν βαφὴν τῆς χροῖας ὑπογράφει, ῥαδίως τῶν παριόντων τὰς ὕψεις 20 Δεφέλκεται. τοιοῦτον μέντοι καὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς σοφιστῶν ἢ παραινέσεις ὑφηγεῖται τὸν ἄρχειν βουλόμενον· οὕτω γὰρ ἂν τὰ μάλιστα φησι φιληθείη τοῖς ὑπ' αὐτὸν, ἂν φύσει τούτων ὑπέριτος ὢν,

7. Wolfius non interpungebat; sed coniunctim legebat, τὸν χρόνον τρίτον, quod interpretabatur, tertium annum. At hic non de anno tertio, sed de tertia causa agitur. BOIV.

etiam Andronici animum exacerbavit contra fratrem, et incendio veluti ex scintilla nato ad maiorem iracundiam concitavit. At idem Andronicus Imperator, altissima prudentia et gravi iudicio instructus, cui facillimum erat insidentem animo malevolentiam diu celare et simulationem ita plerumque componere, ut nulla apud eum esse videretur, odium aliquamdiu dissimulavit et cum fratre tanquam amicus vixit. (III.) Tertiam suspicionis causam attulit id quod etiam post patris mortem accidit. Nempe magnas omnis generis opes ex iis praediis et pecuariis quae pater illi assignarat cum quotannis colligeret, eas liberaliter et magnifice tam parvis quam magnis a quibus adibatur communicabat; praeterea comitate et suavitate morum omnes facile adamantinis sibi vinculis devinciebat. Solet enim dexteritas et benignitas morum in altiore dignitatis gradu facile omnium animos sibi reddere obnoxios; quemadmodum verno tempore splendidi flores, ii videlicet qui amoeno et velut renidente colorum fuco tincti sunt, praetereuntium oculos in se convertunt. Hoc illud est Indorum sapientum praeceptum, imperare volentibus datum; ita demum a subditis amatum iri quemque maxime, si quanto ipse per se sublimior foret, tanto humaniorem se et mode-

ὁ δ' ἔπειτ' ἐπεικῆς ἐκὼν γε εἶναι σφισιν δοῦναι καὶ μέτριος. A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioris.
 (A.) Ἐπ' ἀμφοτέροις μὲν οὖν ἐκείνοις τοῖς πρώτοις αἰτίοις ἀδι-
 κοῖη ἂν ἐναργῶς, εἴ τις ὅτιοῦν τῷ Πορφυρογεννήτῳ προσάψειεν
 ἔγκλημα· εἰ μὴ πού τὸν πατέρα λέγοι τις ἂν ἀρχηγὸν τῶν τοιού-
 5 των, ὃς πλείονα τούτῳ τοῦ δέοντος ἔνευε τὴν στοργήν. ἐπὶ δέ Ε
 γε τῷ τρίτῳ οὐκ ἀμιγῆς καθάπαξ εἰπεῖν ἀπαλλάττειν κηλίδος ὃ
 ἄνθρωπος δύναται ἂν. εἴτε γὰρ ἀπειρία κατακολουθήσας τοιαύ-
 ταις ἔδεδώκει φιλοτιμίαις, αἱ βασιλεῦσι τὰ πλεῖστα προσήκουσιν
 ἄκων μὲν ἴσως, προσετρίψατο δ' οὖν οὐ μικρὰν ἐντεῦθεν ἑαυτῷ
 10 τὴν κηλίδα τοῦ πταίσματος· εἴτε ἤδει μὲν καὶ αὐτὸς ὡς οὐκ ἀνύ-
 ποπτος εἶη τῷ ἀδελφῷ τοσαῦτα φιλοτιμούμενος, ἔπειτ' ἡμέλει τὸν F
 χρόνον ἀφροντίστως διακυβεύων, ἐνταῦθα τῆς αἰτίας τὰ πλεῖστα
 φέροιτ' ἂν εἰκότως αὐτός. ἐχρῆν γὰρ αὐτὸν εἰ μὴ τι ἄλλο, ἀλλ'
 οὖν τοὺς πάλαι τὰ ὅμοια δεδρακότας ἐνθυμηθῆναι πρὸς οἷον V. 96
 15 ὄλισθον τέλος. καὶ Κῦρος γάρ ποτ' ἐκεῖνος, ὃ Δαρσίου καὶ
 Παρυσάτιδος, μεῖζον τῆς ἑαυτοῦ σατραπείας τὸν ὄγκον ἐπιδει-
 κνύμενος εἰς ὑπόψιαν καὶ μῖσος ἀνήγειρε τὸν ἀντάδελφον καὶ
 βασιλέα τὸν Ἀρταξέρξην, ἀφ' ὧν πλέον οὐδὲν ἢ δυστυχῆς ἐτρού-
 γησε τέλος. Ἀντώνιος αὖθις, ὃ τὴν τῆς πλείονος οἰκουμένης P. 116
 20 ἡγεμονίαν Αὐγούστῳ συμμερισάμενος Καίσαρι, τὰς τοῦ Καίσαρος
 ἀποστέρξας ὁμολογίας καὶ μεῖζον τῆς ἑαυτοῦ φιλοτιμησάμενος δό-
 ξης, ἀφήρηται μετὰ τῆς οὔσης ἀρχῆς καὶ τὸ ζῆν· καὶ οὗτός γε
 μὴν ὃ Πορφυρογεννήτος, εἰ καὶ μηδὲν ἐπίβουλον ἐβουλεύσατο,
 μήθ' ὄπλα καθ' αἵματος συγγενοῦς ἐνεδύσατο, ἀλλ' οὖν καὶ

22. τὸ] τοῦ A.

ratiorem erga inferiores praeberet. (IV.) Qui ergo ob illas duas priores
 causas aliquam Porphyrogenito culpam attribuat, plane iniurius sit; nisi
 horum caput et fontem fuisse ipsum patrem dicat, qui nimia caritate eum
 complexus fuerit. Quod ad tertiae criminationis causam spectat, non omnis
 labis expers idem Porphyrogenitus evaserit. Sive enim ex imperitia iis
 ambitionis studiis deditus fuerat, quae maxima ex parte Imperatoribus con-
 veniunt; invitus quidem ille fortasse, non parvam tamen sibi eo peccato
 maculam inussit. Sin et ipse norat, ob tantam magnificentiam non extra
 suspicionem fore se apud fratrem, et tamen temere ac secure tempus con-
 terebat: maximam culpae partem merito sustinebit. Quippe si nihil aliud,
 illud saltem reputare debebat, quem exitum habuissent ii qui antiquitus eadem
 commisissent. Nam et olim Cyrus ille Darii et Parysatidis filius cum maiorem
 quam pro satrapia sua fastum prae se ferret, in suspicionem et odium apud
 Artaxerxem fratrem incidit: unde nihil praeter infelicem exitum est conse-
 quutus. Antonius item, qui maximam orbis terrarum partem cum Augusto
 partitus erat, cum spretis pactis et conventis plus sibi quam par erat ar-
 rogasset, una cum principatu etiam vitam amisit. Ita etsi hic Porphyro-
 genitus nulla arma, nullas insidias contra fratrem paravit, tamen prioribus

A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senioris.

ἄλλαις προειληφύαις οὐ μικραῖς ὑποψίαις πολλὴν προσέθεσαν τὴν ῥοπὴν ἐπελθόντα καὶ ταῦτα· καὶ τὰς τοῦ βασιλέως σφόδρα ἀνέωξαν ἀκοὰς ἐς ὑποδοχὴν τῶν διαβολῶν, ὅποσαι παρεπιή-
γασι ταῖς ἀταμιεύτοις φιλοτιμίαις. (E.) Ἄλλ' ἐπανιτέον τὸν Βλόγον. ἦν μὲν γὰρ τηρικαῦτα τὰς διατριβὰς ποιούμενος ὁ Πορ-5
φυρογέννητος περὶ Λυδίαν τοῖς τε νέοις ἀγαλλόμενος γάμοις καὶ μακροῖς ἀνθῶν ταῖς ἐλπίσι τοῦ βίου. ἠγάγετο γὰρ πρὸ βραχέος C
ἑαυτῷ γυναῖκα τῶν Ῥαούλ θυγατέρων τὴν ψυχῆς καὶ σώματος κάλλος ἀρίστην ἐς τριακοστὸν ἤδη τῆς ἡλικίας χρόνον ἐγγίζων αὐτός· ὅτε καὶ τῷ νεῷ τοῦ Στουδίου λαμπρὸν ἐπιθεῖς τὸν ὄρο- 10
φον (ἠρόμωται γὰρ ὁ χῶρος ἐκεῖνος παρὰ Λατίνων καὶ μηλόβο-
τος ἦν ἐκ πολλοῦ) ἔπειτα στεθρὸν περιήγαγε φραγμὸν καὶ περι-
βολον καὶ πολλοῖς τοῖς ἀναλώμασιν εἰς μοναζόντων κατέστησεν ἀσκητήριον, οὐδὲν ἢ μικρὰ τοῦ παλαιοῦ χαρακτῆρος ἀποδέον D
ἐκεῖνου. ἐπεὶ δὲ τέως περὶ τὸ Νύμφαιον τῆς Λυδίας ἐτύγχανε 15
τὰς διατριβὰς μετὰ τῆς συζύγου ποιούμενος καὶ διαβολαὶ κατ' αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἀδελφὸν λάθρα ἀνηρέχθησαν, ἔδοξε τῷ βασιλεῖ διαβῆναι πρὸς ἔω· τῷ μὲν φαινομένῳ πραγμάτων ἄλλων ἐκεῖθεν καλούντων αὐτόν· τῇ δ' ἀληθείᾳ πρὶν αἰσθῆσθαι τὸν ἀδελφὸν ἀπορητὶ συμπεσεῖν καὶ χειρώσασθαι· ὃ δὲ καὶ γε- 20
γένηται. καὶ κρατεῖται μὲν οὕτως τὴν ταχίστην ὁ Πορφυρογέν-
νητος· κρατοῦνται δὲ καὶ ὅσοι γνησίως ὠμίλουν αὐτῷ, ὧν πρού-
χων ὑπῆρχε τὰ μάλιστα καὶ πλούτῳ καὶ γένει καὶ στρατηγίαις περιβόητος Μιχαὴλ ὁ Στρατηγόπουλος. αὐτοὶ μὲν οὖν ἐν δεσμω-

4. ἐπανακτέον W. in mg. 24. περιβοήτοις A.

suspicionibus, quae quidem haud leves erant, non parvum pondus nova haec addiderunt: atque hinc factum est, ut calumniis, quae immoderatam ambitionem solent subsequi, Imperatoris aures paterent. (V.) Sed ad institutum redeundum est. Agebat tum Porphyrogenitus in Lydia recentibus nuptiis laetus, et eas spes concipiebat quibus vita humana maxime florescit. Nam paulo ante uxorem duxerat unam ex Raulis filiabus, quae et corporis et animi pulchritudine reliquis praestabat, quum ipse ad annum aetatis trigesimum iam accederet: quo etiam tempore splendidum tectum Studii templo addidit (locus enim is desolatus erat a Latinis et longo iam tempore oves pascebat) et firmo muri ambitu circumducto magnis impensis habitationi monachorum accommodavit aedificium, ut nihil aut parum a vetere forma differret. Cum autem tunc ad Nymphaeum in Lydia cum uxore commoraretur, et clam apud fratrem delatus esset, visum est Imperatori transire in Orientem, specie quidem, quod alia negotia eo vocarent; revera autem ut fratrem incautum nec opinantem sine strepitu opprimeret, quod et accidit. Nam et Porphyrogenitus celerrime comprehenditur: comprehenduntur et eius intimi, quorum princeps fuit et opibus et genere et rebus gestis celebris

τηρίοις καθείργονται, ὁ δὲ πᾶς πλοῦτος αὐτῶν ἐς τὸ βασιλικὸν συγκομίζεται ταμιεῖον.

A. C.

1282

ad

1328

Imp. Andron.
Senioris.

P. 117

ζ'. Μετ' οὐ πολὺ δ' ἐκέθην ἐπανιόντι τῷ βασιλεῖ παραίτησιν ἔγγραφον δίδωσιν ὁ πατριάρχης Ἀθανάσιος, τέταρτον ἤδη δια-
5 νύων ἐνιαυτὸν ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου. ἡ δ' αἰτία πάντων ὁ
θρόνος ἦν ἀρχιερέων καὶ μοναζόντων καὶ λαϊκῶν φέρειν ἐπιπλέον
μὴ δυναμένων τὴν ἐκείνου πνευματικὴν σκυθρωπότητα· καὶ δια-
λοιδορουμένων αὐτῷ ὑπ' ὀδόντα μὲν καὶ λάθρα προῶτον, ἐκκεκαλυμ- V. 97
μένως δ' ἔπειτα καὶ πλὴν σκηρῆς καὶ προσωπείου καὶ ὅσον οὐδέπω B
10 διαρρήξειν μελλόντων αὐτὸν, εἰ τῶν θρόνων ἐπιπλέον ἀντέχοιτο.
ἤλπιζε μὲν οὖν ὁ πατριάρχης βοήθειαν ἔξειν παρὰ τοῦ βασιλέως,
ὥστε τοὺς λοιδοροῦντας ἀμύνασθαι· ἐπεὶ δ' ἄπιστα τὰ τῶν ἐλπίδων A. C. 1293
οὐκ οἶδ' ὅπως εὗρισκε, ζητεῖ καὶ λαμβάνει τοὺς ἀπαθῆ διαφυλά- mens. Octbr.
ξοντας ἐκ γὰρ τῆς τοῦ πλήθους ὀριμῆς καὶ διασώσοντας εἰς τὸ περὶ
15 τὸν Ξηρόλοφον ἀσκητήριον αὐτοῦ. (B.) Συνέβη μέντοι, πρὶν αὐ-
τὸν ἀπελθεῖν ἐκεῖσε, πρῶτόν τι διὰ τὴν τοῦ θρόνου στέρησιν πεπρα- C
χῆναι σφόδρα τῆς αὐτῷ προσηκούσης ἀνάξιον καταστάσεως· χάρ-
την γὰρ εἰληφῶς γράμμασιν ἰδίους ἐκτίθησιν ἐπιτίμιον ἀφορισμοῦ
κατὰ πάντων ὁμοῦ βασιλέων τε καὶ ἀρχιερέων καὶ ὅσοι τοῦ ἱερατικοῦ
20 καταλόγου καὶ ὅσοι τῶν ἐν τέλει καὶ ὅσοι τοῦ δήμου, ὅτι μὴ συνε-
χώρησαν συναποθεῖναι τοῖς θρόνοις τὸν βίον· ὃν δὴ καὶ ὀστράκοις
τισὶν ἐνειλῆσας ὅπῃ τινι τοίχῳ τῶν τοῦ μεγίστου νεῶ φέρων ἐμβέ- D

7. τὴν ἐκείνου σκληρότητα· καὶ διαλ. A. 13. ἀπαθῆ om. A.

διαφυλάξοντας — ὀριμῆς καὶ add. A. 14. ἄχρι καὶ ἐς τὸ A.

15. Quae sequuntur hinc usque ad sectionem quartam, deerant in
libris editis: extant autem in Codice A. BOIV.

Michaël Strategopulus. Ac ipsi quidem in carcerem compinguntur; omnes autem eorum opes in fiscum rediguntur.

7. Non multo autem post inde reverso Imperatori scriptam resignationem offert Athanasius patriarcha, quartum iam annum eo sacerdotio fungens, cuius causa erat omnium pontificum et monachorum et laicorum tumultus; spiritualem illius rigorem non ferentium, eique principio clam et tacito murmure, post etiam aperte et absque larva maledicentium: qui eum iamiam discerpuri videbantur, ni solio cederet. Sperabat ille quidem se Imperatoris ope conviciatores ulturum: deinde spe nescio quomodo frustratus petit atque impetrat satellites, per quos ab impetu plebis servatus in monasterium suum circa Xerolophum incolumis reducat. (II.) Caeterum ille, antequam eo migraret, dolore ademptae dignitatis rem fecit plane indignam gravitate quae eum virum decebat. Charta enim sumpta, propria manu excommunicationis sententiam scripsit in quoscunque sive principes, sive pontifices, sive alios sacerdotali ordini ascriptos; item in omnes tum nobiles, tum plebeios, per quos non concessum sibi fuisset patriarchalem thronum nonnisi cum vita relinquere. Eam vero chartam concharum testis involutam in rimam quandam iniecit unius e parieti-

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- βληκε. διετέλεσε μέντοι κρυπτόμενος οὗτος ὁ χάριτης ἐκεῖ ὅλον ἐνιαυ-
τόν. ἔπειτα μεираκίοις τισὶ νεοτιὰς ἐν ταῖς ὁπιαῖς ἐρευνῶσιν ὀρνί-
θων τινῶν ἀπροσδοκίτως εὐρίσκειται δεδεμένος ὀστράκοις· εἶτα ἐμ-
φρανίζεται τῷ κλήρῳ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας· ἐμφρανίζεται τῷ βασιλεῖ.
ἐκεῖθεν οἱ τῆς φήμης ἀπολαβόντες κώδωνες πάντων περιηχοῦσι τὰς 5
ἀκοάς· πρὸς ὀργὴν ἐκκάονται πάντες· καὶ τάχ' ἂν διεσπάραξαν
Ἐπιδραμόντες τὸν ἄνθρωπον, εἰ μὴ φθάσας ὁ βασιλεὺς ἀνεχά-
τισε τὴν ὀρμήν. (Γ.) Τοῦτο πολὺν προσῆψε τὸν μῶμον Ἀθα-
νασίῳ· καὶ ἅμα τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ λαλούντων τὰς γλώσσας συνέ-
στειλε. τὰ γὰρ ἐπιτίμια ταῦτα ἀπειλῆς χάριν ὡς τὰ πολλὰ τοῖς 10
ἱερωμένοις ἐπινενόηται, ὥσπερ τις ῥάβδος παιδευτικὴ κατὰ τῶν
P. 118 μὴ σεμνῶς τοῖς θείοις χρωμένων. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ φανερῶς
μὲν ἐπιτιμῶσι τοῖς ἁμαρτάνουσιν οἱ κρίνειν εἰδότες ὀρθῶς, ἔν'
ἐκφοβήσαντες ἀποστήσωσι τῆς κακίας· κατόπιν δ' ὑπὲρ αὐτῶν
θερμὰς ἀναφέρουσι τῷ Θεῷ τὰς εὐχὰς, μὴ πως ἐξαίφνης ὁ θά-15
νατος κεχωρισμένους λαβῶν τοῦ Θεοῦ παραπέμψη τῷ διαβόλῳ
καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. τὸ δὲ νῦν πεπραγμένον Ἀθανασίῳ
Βάπαν ἦν τούναντίον. διὸ καὶ τοῦ τῶν εὐλαβῶν δόγματος δόξαν
ἀλλότριον μέμψιν μεγίστην προσῆψε τάνδρῳ. ὁ μὲν δὲ βασιλεὺς
ἀποστείλας Ἀθανασίῳ τὸν χάριτην τὴν αἰτίαν ἡρώτα τοῦ δράματος, 20
ἡμέρωσ καὶ φιλανθρωπῶσ τῆς προπετείας αὐτοῦ καθαρτόμενος καὶ
ἅμα προσονειδίζων τὸ τῆς γνώμης μικροφυῆς καὶ ἀφιλόανθρωπον.
ὁ δὲ μεταμέλῳ συντήξας τὸ ἦθος μικροφυχίαν ἠτιᾶτο καὶ λύπην.
C τὰ δ' οὕτω γινόμενά φησι καὶ λεγόμενα ἕκνρα κεῖσθαι τῇ κρίσει

bus maximi templi. Ibi charta illa per annum integrum latuit. Deinde a pueris, qui avium nidus per foramina quaeritabant, reperta est de improvise conchis inclusa. Statim sanctae Sophiae clero ostenditur; ostenditur Imperatori. Tum re inde in famae tubas recepta omnium aures circumsonant: omnes ira incenduntur, ac fortasse irruptione facta hominem discerpissent, nisi huic malo occurrens Imperator eorum impetum repressisset. (III.) Magnum hoc probrum Athanasio fuit: hoc linguas eorum qui illi patrocinaabantur compressit. Nam eiusmodi poenae ad terrorem ut plurimum excogitatae fuerunt a sacris ministris, quasi virga quaedam correctrix in eos qui divina non satis reverenter tractaturi essent. Ideo scilicet peccantibus poenam irrogant sapientes iudices, ut eos incusso metu a peccando deterreant. Clanculum autem pro illis preces Deo ardentibus fundunt, ne forte illos a Deo separatos mors repentina invadat, Diaboloque et eius Angelis transmittat. Id vero quod tum ab Athanasio fiebat erat prorsus huic rationi contrarium. Itaque id, cum alienum visum esset a sapientium instituto, in maximam reprehensionem virum adduxit. Ac Imperator quidem, missa Athanasio charta supra dicta, causam illius facinoris sciscitabatur, humane ac benigne eius temeritatem coarguens simulque exprobrans illi animum illiberalem et inhumanum. Ille vero, poenitentia mollito ingenio, pusillum animum causabatur ac tristitiam suam. Quaecunque autem sic fie-

τῆς ἀληθείας, διὸ δὴ καὶ συγχώρησιν ἐδίδου τε καὶ ἐξήτει· καὶ
 οὕτω καθάπερ σκηνὴ καὶ δροῦμα τὸ παρὰ δόξαν προαχθὲν διε-
 λέετο. (Δ.) Ἦν δέ τις μοναδικὸν περικείμενος σχῆμα, ὄνομα
 Ἰωάννης, πάλαι μὲν γυναικὶ συζυγεὶς καὶ παίδων πατὴρ καταστάς,
 ἔπειτα θανάτῳ ταύτην ἀποβαλὼν τὸ μοναδικὸν καὶ αὐτὸς ὑπο-
 δὺς τριβώνιον, τῷ χρόνῳ τέως προβεβηκῶς, ἀρεταῖς φυσικῶς
 προσωκειωμένος διὰ τῆς τῶν τρόπων ἀπλότητος, Ἑλληνικῆς παι-
 δείας πάνπαν ἀμέτοχος, ἐκ Σωζοπόλεως εἰς τὴν βασιλεύουσαν
 ἄρτι ἐπιδημηκῶς. οὗτος γνώμη βασιλικῆ καὶ ψήφῳ τῆς ἱερατι-
 κῆς συνόδου τὸν πατριαρχικὸν διαδέχεται θρόνον· ἐφ' οὗ καὶ
 τὰ πράγματα ἔδοξε τοῖς τῶν μοναχῶν κακοτρόποις ἐκ ζάλης καὶ
 κλύδωνος εἰς εὐδίαν ἐληλυθῆναι καὶ ἀπὸ χειμῶνος εἰς ἔαρ. οὗτος
 καὶ τῷ τοῦ βασιλέως νιῷ Μιχαήλ τὸ βασιλικὸν περιτίθησι στέφος.

A. C.

1232

ad

1328

Imp. Andron.

Senioris.

A. C. 1294

Cal. Ian.

D

P. 119

V. 93

ἦ. Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ διαπρεσβεύεται πρὸς βασιλέα πρῶτον
 μὲν ὁ τῆς Ἰταλίας ῥήξ θυγατέρα ἔχων ἐκ γυναικὸς, ἣν θυγατέρα
 φθάσας ὁ λόγος ἐδήλωσε Βαλδουίνου τοῦ ἐξωσθέντος ἐκ Κων-
 σταντινουπόλεως· διαπρεσβεύεται δὲ περὶ κήδους αὐτῆς τε καὶ
 τοῦ νέου βασιλέως Μιχαήλ. κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ κατόπιν διαπρεσβεύε-
 ται καὶ ὁ τῆς περὶ τὴν Κιλικίαν Ἀρμενίας ῥήξ ἀδελφὴν ὑπὲρ τὰ
 τρισκαίδεκα ἔχων ἔτη τὴν ἡλικίαν ἀνύουσαν. ἐπεὶ δ' ἡ τοῦ τῆς
 Ἰταλίας ῥηγὸς παραθεωρεῖται πρεσβεία διὰ τὰ ὑπὲρ τὸ προσῆκον
 ζητήματα, ἐκλέγονται λοιπὸν εἰς πρεσβείαν οἱ κρείττους τῶν τη-
 νικαῦτα σοφῶν, ὅ,τε Μετοχίτης Θεόδωρος καὶ ὁ Γλυκὸς Ἰωάν-

11. τοῖς μικροψύχοις ἐκ ζάλ. Α.

rent, ea dicebat ipso veritatis iudicio irrita esse. Veniam itaque et dedit
 et dari sibi petiit. Atque ita quod praeter omnium opinionem factum erat,
 tanquam scena ac fabula evanuit. (IV.) Erat autem quidam habitum mo-
 nasticum gerens, nomine Ioannes, qui olim ducta uxore liberos susceperat,
 eaque amissa cucullum ipse quoque induerat; vir iam aetate proventus, na-
 tura ad virtutem optime compositus ob morum simplicitatem, Graecarum
 literarum plane rudis, recens Sozopoli in Urbem profectus. Is decreto
 Imperatoris et sacri collegii suffragiis patriarchalem sedem occupat: sub
 quo monachi male morati res suas e tempestate ac naufragio in tutum por-
 tum pervenisse, et hiemem in ver commutatam putabant. Is Michaëlem
 Andronici filium Imperatorio diademate ornavit.

8. Hoc tempore legatos ad Imperatorem mittit primum Italiae Rex,
 qui filiam habebat ex muliere, quam supra diximus filiam fuisse Balduini,
 eius qui Constantinopoli pulsus fuerat: mittit, inquam, legatos acturos de
 filiae suae nuptiis cum iuniore Imperatore Michaële. Post simili ratione
 Rex Armeniae, eius quae Ciliciae finitima est, sororem per legatos offert,
 annos natam plus tredecim. Sed cum Regis Italiae legatio, propterea quod
 ea postulabat quae concedi non debebant, repudiata esset: legati deliguntur
 eius aetatis doctissimi viri, Theodorus Metochites et Ioannes Glycys, quo-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

νης· ὁ μὲν λογοθέτης ὧν τηρικαῦτα τῶν οἰκειακῶν· ὁ δὲ λογο-
θέτης τοῦ δρόμου· ἐκλέγονται δ' οὗτοι μὴ μόνον δι' ἣν τῶν
πραγμάτων ἐτύγγανον ἔχοντες πεῖραν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πολλῶν
τῶν ἄλλων προέχειν συνέσεως ἐμβριθεία καὶ σοφίας περιουσία,
Ὅση τε περὶ τὰ θεῖά τε καὶ ἡμέτερα δόγματα καὶ ὅση περὶ τὸν 5
Ἕλληνα λόγον ἡσχόληται. τοιοῦτους γὰρ εἶναι ἀνάγκη τοὺς πρὸς
ὑπερόρια πρεσβεύοντας ἔθνη, ἵνα πανταχόθεν οὕτως τὴν γλῶτ-
ταν ἔχοντες ὀπλισμένην κἂν ταῖς διαλέξεσιν ἀριστεύωσιν, ὅποιαί
ποτ' ἂν εἶεν. οἳ δὲ καὶ νεῶν ταχυναντουσῶν ἐπιβάντες ναυστο-
λοῦσιν εἰς Κύπρον τὰ πρῶτα. ἦν γὰρ κἀκεῖθεν ἰὼν λόγος μικροῦ 10
D πρῶτερον περὶ τοιοῦτου κήδους εἰς βασιλέα. ἐπεὶ δὲ συγχρὸν δια-
τρίψασι χρόνον ἐνταῦθα μὴ κατὰ γνώμην αὐτοῖς ἀπηντήκει τὰ
ἐκ Κύπρου σκέμματα, ἀποβάντες ἐκεῖθεν κατέπλευσαν εἰς Αἰγύς·
πόλις δὲ αὕτη παράλιος ὑπὲρ τὸν Κιλικίον ἀγλῶνα κειμένη περὶ
κόλπον τὸν Ἰσσικόν. (B.) Ὅποσα μέντοι τούτοις εἴτε χαλεπὰ 15
εἴτε ῥαστώνης γέμοντα καὶ τρυφῆς συνηντήκει κατὰ τε τὸν ἔκπλου
P. 120 κατὰ τε τὸν πλοῦν κατὰ τε τοὺς περιπλους καὶ κατάπλους τῶν
νήσων καὶ τῶν λιμένων καὶ ὅπως ἅπασαν ἔξετέλεσαν τὴν πρε-
σβείαν, ἥ πάντα διεξιούσα καθέκαστα βίβλος δηλώσει τοῖς βουλο-
μένοις κάλλιστα καὶ σαφέστατα, ἦν ἡ μέγιστη γλῶσσα θατέρου 20
τῶν πρεσβέων, Ἰωάννου φημὶ τοῦ Γλυκέως, διέξεισι γενναιοτάτα
καὶ ὡς ἂν πᾶς τις θαυμάσειεν ἑλλόγιμος ἄνθρωπος. ἐμοὶ δ' οὐ
πρὸς ἀνάγκης ὄν τοῖς καθέκαστα ἐνδιατρίβειν, πραγμάτων πολ-
B λῶν καὶ ποικίλων ἱστορίαν προθεμένῳ διεξιέναι, πρὸς τὰ ἐξῆς

14. αὕτη A., αὐτὴ W. 21. Γλυκέως A.

rum alter Logotheta rei privatae, alter Logotheta cursus publici tunc erat, non eo tantum quia rerum usum habebant, sed etiam quia prudentia doctrinaeque copia longe aliis praestabant, nec solum in sacris ac nostris disciplinis, sed et in Graecis, id est profanis, literis versatissimi erant. Tales enim eos esse opus est, qui legati ad exterarum nationes proficiscuntur, ut linguam ex omni parte instructam habentes in quovis disputationum genere palmam obtineant. Expeditis igitur navibus conscensis primum ad Cyprum applicant. Nam paulo ante inde etiam de tali affinitate cum Imperatore actum erat. Ubi cum diu commorati non ea invenirent Cypri consilia, quibus delectarentur, inde digressi Aegae appellunt, quae maritima urbs est ultra Cili-
ciam vallem, ad Issicum sinum sita. (II.) Quae autem his sive aspera sive facilia et iucunda acciderint, cum abirent, cum navigarent, cum insulas circumirent et portus intrarent, et ut totam legationem confecerint, alterius legati Ioannis Glyceos facundissimi viri liber, in quo omnia et singula enarrantur, pulcherrime et evidentissime volenti cuique declarabit, praeclaro sane stylo scriptus et eruditorum hominum quorumlibet admiratione dignus. Mihi vero non propositum est singulis immorari, qui multarum et variarum rerum historiam scribere institui. Quare ad alia pergendum. Ae-

- 5 τρεπτόν τῆς ὑποθέσεως. ἄραντες οὖν ἐξ Αἰγῶν ὁδοιπορίαις καὶ
 σταθμοῖς ἡμερησίοις ὅσοισδηποτοῦν ἤκουσιν ὅπῃ τὴν δίαταν
 ὁ ῥῆξ ἐποιεῖτο. ἔνθα δὴ πολλὰς διατετριφύσιν ἡμέρας πάντα
 διηρηθέναι σφίσι καλῶς ἐξεγένετο, ὅσα τε πρὸς βασιλείῳ ἦν ἐν-
 5 τεταλμένα αὐτοῖς καὶ ὅσα διανοίαις ἰδίαις οἴκοθεν ξυνηῆκαν αὐτοί.
- καὶ ἵνα τὰ πολλὰ παραδρόμωμεν, Μαρίαν ἐκεῖθεν ἀνελήφότες
 τὴν τοῦ ῥήγος ἀδελφὴν ἐπανήκουσι νύμφην τῷ βασιλεῖ κομί-
 ζοντες. (Γ.) Ἐπεὶ δὲ τοῦ Πορφυρογεννήτου καὶ τοῦ Στρατη-
 γοπούλου κρατηθέντων, ὡς εἴρηται, ἀνδρῶν τὰ πολέμια μάλα
 10 κρατίστων καὶ μάχαις μεγάλαις καὶ στρατηγικαῖς ἐμπειρίαις ῥᾶστα
 τοὺς Τούρκους ἀνασοβούντων καὶ ἀποτρεπομένων ἐκ τῶν Ῥωμαϊ-
 κῶν ὁρίων (ταῦτα δ' ἦν τὰ πρὸς ἕω τότε τοῦ Μαιάνδρου χωρία),
 κατὰ πολλὴν ἤδη τοῦ κωλύσοντος ἐρημίαν τὰ τε ἐπέκεινα τοῦ
 Μαιάνδρου ληΐζονται πάντα, διαβαίνουσι δ' ἔτι καὶ αὐτὸν ἤδη τὸν D
 15 Μαιάνδρον εἰς πληθὸς ἀριθμὸν ὑπερβαῖνον οἱ πολέμιοι· ὁ δὲ καὶ
 πρὸς ἀνάγκας ἄγει τὸν βασιλέα τοὺς λειπομένους ἀρίστους Ῥωμαίων
 ἐπισκεψάμενον ἐκλέξασθαι τε καὶ πέμψαι τὸν βοηθήσοντα ταῖς πα-
 ρὰ τὴν Ἀσίαν κινδυνεούσαις Ῥωμαίων χώραις καὶ πόλεσιν. ἦν δὲ
 τότε στρατηγικὸς ἀνὴρ καὶ δεινὸς τὰ πολέμια Ἀλέξιος ὁ Φιλανθρω-
 20 πηγὸς, πιγκέρνης ἀξίωμα ὢν, ἐν ταῖς ἀκμαῖς ἤδη τῆς νεότητος
 ἀνδρῶν καὶ καιρὸν περιμένων ἐπιδείξασθαι τὴν περὶ αὐτὸν φιλοτι-
 μίαν τῆς φύσεως. τούτῳ ὁπόσα ἐχρῆν ὁ βασιλεὺς στρατεύματα
 δοῦν ἐκπέμπει πρὸς ἕω. συνεκπέμπει δ' ἐπὶ τούτῳ καὶ Λιβαδά-
 ριον τὸν πρωτοβεστιαρίτην, ἄνδρα γηραιὸν καὶ στρατηγικὸν καὶ
 25 βαθεῖαν αὐλάκα, φάναι, διὰ φρενὸς καρπούμενον, ἕν' οὗτος

A. C.

1282

ad

1328

Imp. Andron.
Senioris.

V. 99

gis digressi per itinera et mansiones diurnas nescio quot ad eum locum
 pervenerunt, in quo Rex domicilium habebat: ubi dies complures commo-
 ratū ex sententia omnia confecerunt, quae ab Imperatore in mandatis acce-
 perant, et quae ipsi suoapte ingenio excogitarant. Ac ne sim verbosior,
 Maria Regis sorore accepta redeunt, eamque Imperatori sponsam adducunt.
 (III.) Caeterum Porphyrogenito et Strategopulo in vincula coniectis, ut
 dictum est, viris bellicosissimis, qui magnis praeliis et Imperatoriis artibus
 Turcos abigebant, et Romanis finibus facile arcebant (fines autem Romani
 eo tempore erant loca orientalia Maeandro adiacentia), impune iam et
 nullo prohibente omnia ultra fluvium hostes populabantur, et ipsum fluvium
 cum multitudine innumerabili transgrediebantur. Qua necessitate com-
 pulsus Imperator, ex reliquis optimatibus Romanis delectu habito, mittere
 aliquem ad periclitantes Asiae provincias et urbes tuendas instituit. Erat
 autem tum vir imperandi arte et rei militaris scientia instructus, Alexius
 Philanthropenus, dignitate pincerna, in ipso iuventutis flore constitutus, qui
 occasionem ostentandae praeclarae indolis suae expectabat. Hunc Impera-
 tor, datis quot opus erat legionibus, in Orientem ablegat: unaque cum
 eo mittit Libadariū protovestiaritem, virum provectae aetatis, gna-
 rum imperandi et profundo mentis sinu velut fertilis sulci ubere fruen-

A. M.
6791
ad
6836

Imp. Andron.
Senioris.

μὲν διέπη τὰς περὶ τὴν Ἰωνίαν πόλεις, ὃ δὲ πιγκέρνης τὰς ἐπέ-
κεινα πάσας. ἔδοξε τοίνυν ἐν ὀλίγῳ τῷ χρόνῳ μέγας γενέσθαι
κατὰ τὰς μάχας τῶν Τούρκων ὁ Φιλανθρωπηρὸς, καθάπερ ὕλης
ἐπιτυχοῦσα φλόξ ἰσχυρά. ἦν γὰρ καὶ φιλοδωρότατος ὁ ἀνὴρ καὶ
ἑἴθετος κοινωνικὸν τὸ ἦθος τοῖς ὑπ' αὐτὸν παρεχόμενος· ὃ δὲ δὴ
κράτιστον ἐφόδιον τοῖς στρατηγοῦσιν εἰς νίκας καὶ τρόπαια. ὅθεν
καὶ ἔρρει εὐθὺ τοῦ σκοποῦ τὰ πάντα τῆς τύχης αὐτοῦ· καὶ ἦν
οὐδὲν ὃ μὴ κατὰ βούλησιν ἀπαντῶν ἦν· ὥστε καὶ διωκόμενοι
μὲν ἐκείθεν παρὰ τῶν Σκυθῶν οἱ Τούρκοι, ἀνατρεπόμενοι δ'

P. 121 ἐντεῦθεν παρὰ τοῦ πιγκέρνη, τὴν κονφοτέραν ἕξ ἀνάγκης οἱ 10
πλείους τῶν ὁμορουντῶν ἐβάδιζον καὶ ἅμα γυναιξί τε καὶ τέκνοις
ἠὲ τομόλουν πρὸς τὸν πιγκέρνην, οὐ τοσοῦτον δεδιότες τοὺς κατὰ
νώτων κειμένους ἐχθροὺς, ὅσον οἶά τισιν ἰσχυρῶν ἐλκόμενοι ταῖς
τοῦ πιγκέρνη δεξιόσεσι καὶ φιλοδωρίαις· ὡς ἐν βραχεῖ μεγάλην
κᾶκ τούτων γενέσθαι μοῖραν τῷ τούτου στρατῷ. (A.) Ἄλλ' 15
ἐπειδὴ ἔδει ἀνακεκρᾶσθαι τοῖς λυπηροῖς τὰ ἡδέα καὶ τρίτον πύ-
B θον ἤκιστα φασιν Ἑλλήνων παῖδες ἐν Διὸς εἶναι κακῶν ἀμυγῆ,
ἰλαρὰ μὲν καὶ τούτῳ δείκνυσιν ἢ τύχη τὰ πρόθυρα καὶ πλήρη
χαρᾶς· μεστὸν δ' ὄλον τὸν οἶκον κακῶν ἀναζήγγνυσι κατ' αὐ-
τοῦ. ὁρῶντι γὰρ τῷ Λιβαδαρίῳ τὴν τύχην ἕξ οὐρίας ἐπομένην 20
τοῖς τοῦ πιγκέρνη πράγμασι δειλίας καὶ ὑποψίας ὑποτρέχουσι
λογισμοί. ἔδεδίει γὰρ, μὴ φρονήσας ὑπὲρ τὸ μέτριον ὁ πιγκέρ-
νης κάπειτα τῷ καιρῷ καὶ τῇ τύχῃ συμμάχῳ χρησάμενος ἐς ἀπο-
C στασίαν καὶ τυραννίδα χωρήσῃ, καὶ κινδυνεύσῃ πρῶτος αὐτὸς ἀν-

9. ἀνατραπ. A. 10. Πιγκέρνη A. et sic ubique, Πιγκέρνου W.
13. νῶτον A.

tem, ut hic Ionias urbes gubernaret; pincerna vero posteriores omnes. Exiguo igitur tempore Philanthropenus in bellis Turcicis magnus evasit, materiam nacta virtute eius, veluti fomitem flamma vehemente. Erat enim et liberalissimus et humanissimus erga inferiores, quod praeclarum ducibus viaticum est ad victorias et triumphos. Proinde ex animi sententia omnia illi succedebant, neque quicquam eum frustrabatur. Cum autem Turci illinc a Scythis fugarentur, hinc a pincerna everterentur, necessario plerique finitimorum leniorem ingressi viam cum uxoribus et liberis ad pincernam confugiebant, non tam hostem tergis inhaerentem metuentes, quam pincernae benignitate et munificentia quasi quibusdam illecebris tracti ac deliniti; ut et horum magnus numerus ad illius exercitum accederet. (IV.) Sed cum tristitia laetis admiscenda essent, ac tertium dolium Graeci nullis malis mistum in Jovis aula esse negent, laetum quidem vestibulum et amoenitatis plenum huic fortuna ostendit, sed domum totam refertam malis in eum effudit. Nam cum ei Libadarius omnia prospere succedere videret, timere et suspicari aliquid coepit. Verebatur enim, ne prosperis fortunae flatibus pincerna elatus defectionem et tyrannidem spe-

τιστράτηγος ὤν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ πολλοὶ τῶν ἐν τέλει ὑπεψιδύρι- A. C.
 ζον· καὶ ἦν τοῦτο βασκανία τις, ὡς εἰπεῖν, ἐν σπαργάνοις ἔτι 1282
 κειμένη καὶ γάλαξιν, ἢ ὡσπερ ἄνθραξ ἐν σποδιᾷ τὸ ζώπυρον ad
 κρύπτων. ἀλλ' οὐκ ἐλελήθει τοῦτο τοὺς Κρηῖτας, οἳ πάντα 1328
 5 ἦσαν αὐτοὶ τῷ πιγκέρονη, ἀφ' οὗ σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἄραντες Imp. Andron.
 ἐκ τῆς Κρήτης ἠντομόλησαν πρὸς αὐτόν. τιμῆς τε γὰρ ἀπέλαυον Senioris.
 πάνυ πολλῆς παρ' αὐτοῦ καὶ τῶν πάνυ πλησιαζόντων ἦσαν οἱ V. 100
 10 πρῶτοι, οὐ μόνον αὐτῷ παρασπίζοντες, ἀλλ' ὡσπερ καὶ πα- D
 ραδυναστεύοντες. ἃ δὴ πάντα πρὸς ἀλάστορα γνώμην αὐτοὺς
 ἐξοκεῖλαι παρέπεισαν· καὶ οὐκ ἤθελον ἔτι μένειν ἐν τῷ καθεστῶ-
 τι, ἀλλ' ὑπέριερα πολλῶ τῆς ἑαυτῶν ἀξίας καὶ τύχης ἐφρόνησαν.
 στάδιον γὰρ, ὡς εἰπεῖν, καθορᾶται καὶ βάσανος ἀκριβῆς ταῖς
 ἀνθρωπίναις ψυχαῖς, ὅποσα κατὰ χρόνον εὐτυχήματα φέεται
 15 παρὰ τοσοῦτον ἐς ὑβρεως ὄγκον ὑψοῦντα τοὺς ἄφρονας, παρό-
 γῶντα πολλαχόθεν τὸν ἔπαινον. ἐπεὶ γε μὴν ἠκηκόεισαν καὶ αὐ- E
 τοὶ τὰ περὶ τοῦ πιγκέρονη ψιδυριζόμενα, φόρτον εἰσάγουσι λογι-
 σμῶν χαλεπῶν ἐς τὴν καρδίαν τάνδρως, οὐχ ὡς ἦν τὰ τοῦ πρά-
 γματος ἀπαγγέλλοντες, ἀλλ' οἷον ἐκ μνίας δημιουργοῦντες ἐλέ-
 20 φαντα, καὶ ἐπὶ τούτοις πείθειν ἐπιχειροῦσι τάχιστα πρὸς ἀπο-
 στασίαν χωρῆσαι, πρὶν παθεῖν ἢ πρὸ βραχέος οἱ δυστυχεῖς πε- F
 πόνθασιν ἄνδρες ἐκεῖνοι, τοὺς περὶ τὸν Στρατηγόπουλον λέγω
 καὶ τὸν Πορφυρογέννητον. (E.) Ταῦτα πρὸς ταραχὴν ἐξιστῶσι

9. πάντα add. A.

ctaret, et primus ipse velut aemulus potestatis plecteretur. Idem multi
 etiam e proceribus susurrabant. Sed invidia haec erat in cunis adhuc iacens,
 latensque, ut ita dicam, et quasi quidam fomes sub cineribus ignem celans.
 Neque vero id latebat Cretenses, qui apud pincernam primum gratiae et
 auctoritatis locum obtinebant, ex quo cum uxoribus et liberis ad eum e
 Creta se contulerant. Nam in magno honore apud illum erant, et princi-
 patum inter intimos habebant: nec in acie tantum illius latera claudebant, sed
 et in potestatis quandam communionem veniebant. Quae res animos illorum
 depravarunt, et ut sorte sua non contenti maiora suo captu suaque condi-
 tione concupiscerent, impulerunt. Etenim prosperis quandoque successi-
 bus, veluti palaestra quadam certoque examine, hominum animos explora-
 ri cernimus; quibus si sint minime sani tantum insolentiae cumulum addunt
 secundae res, quantam et quam stabilem iisdem si sani sint constantiae et
 gravitatis laudem undecunque afferunt. Nam cum et ipsi ea quae de pin-
 cerna murmurabantur accepissent, magnum onus curarum molestissimarum
 eius viri animo iniiciunt, rem non ita uti erat renunciando, sed quasi ele-
 phantum e musca faciendo, conanturque ei persuadere, ut primo quoque
 tempore deficiat, priusquam eadem patiat, quae paulo ante miseri illi
 Strategopulus et Porphyrogenitus experti fuissent. (V.) His ille commo-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
P. 122

τὸν ἄνδρα καὶ ὡσπερ εἰς μεταίχμιον φέρουσι λογισμῶν ἀμφιβό-
λων, ἐκατέρωθεν ἄλλα ἐπ' ἄλλοις συχνὰ ἐπαντλούντων τὰ τοῦ
τοιούτου κλύδωνος κύματα. καὶ πρὶν διὰ θάτερον βουλευμάτος
ἴνα αὐτὸν, θάτερον ἀντεπήει καὶ σύγχυσις τις ἅμα κατὰ τὸ
συνεχὲς καὶ κυκεῶν ἠγείρετο λογισμῶν ἀνομοίων. οἷς γὰρ ἐστι
συνειδέναι σφαλεῖσι σφισιν αὐτοῖς ἐφ' ὅτῳ δήποτε πράγματι, ἦν
ἐπίωσιν ὅσα εἰκὸς τῶν δεινῶν, προειδόσιν ἔπεισι καὶ πάλαι κα-
ραδοκήσασιν, ἐξότου δὴ καὶ σφαλῆναι ξυνεπεπτῶκει· οἷς εἰ μή-
τι ἄλλο, τὸ γοῦν προμαθεῖν λάθρα πως ὑφαιρεῖται τοῦ πάθους
τὴν ἀκμήν. ὅσοις δὲ τοῦναντίον ἀπροσδοκήτως ἔπεισι τὰ χεῖρω, 10
μὴ συνειδόσιν ἑαυτοῖς μηδὲν τῶν ὅσα πρόξενα σφῶν καθεστῆσιν,
ἔπεικῶς ἐκπλήσσειν εἶωθε καὶ σφῶν αὐτῶν ἐξίστασθαι. ἀλλὰ
μετὰ πολλὰς τῶν λογισμῶν τὰς παλαιίστρας νικῶσιν οἱ τὰ τῆς
ἀποστασίας ὑποτιθέμενοι. καὶ σιωπὴν ἐπὶ τοῦ στρατοῦ τῆς τῶν
βασιλικῶν ὀνομάτων εὐφημίας ὁ πιγκέρνης προστάττει τὰ πρῶτα. 15
διὸ καὶ ῥοπῆς οὐ μικρᾶς οἱ Κροῖτες δραξάμενοι καὶ βίαν ἐπάγου-
σιν, ἤδη διεγείροντες τὴν ταχίστην καὶ τοῖς τῆς βασιλείας συμβό-
λοις χρήσασθαι καὶ στηριῆσαι τῶν ἐπομένων τὰς γνώμας. „τὰ γὰρ
στοιαῦτα τῶν βουλευμάτων κατ' ἴχνος,“ φασίν, „ἐπομένην ἔχειν
χρεῶν καὶ τὴν προᾶξιν· καὶ οὐδὲν οὕτω τῶν πάντων ἕτερον ὀξύτη- 20
τα γνώμης ὁμοῦ καὶ χειρὸς ἀπαιτεῖ καὶ φλέγουσαν ὡσπερ σπου-
δήν. εἰ δ' ὑπερτίθεσθαι βούλει τὸν χρόνον, τὰς τε ψυχὰς τῶν
στρατιωτῶν μετέωρους ποιεῖς καὶ ἀμφιβόλους καὶ ὡσπερ ἐπὶ ξυ-
ροῦ ταλαντεύεις τὰς γνώμας αὐτῶν, τὴν τοῦ μέλλοντος ἀδηλίαν

19. φησὶν Α.

vetur, in medio veluti conflictu incertarum deliberationum constitutus, et istius quasi procellae alternis fluctibus oppressus. Itaque unum consilium ingresso alterum statim subit; ac in eius animo diversarum cogitationum confusa quaedam pugna tumultuosusque aestus excitatur. Nam qui delictorum quacunquē in re sibi consciī sunt, iis si, ut par est, aliquid imminet mali, praesciis imminet et expectantibus ex eo tempore quo deliquerunt: quibus si non aliud, ipsa tamen praescientia calamitatem nonnihil levat. Contra, quos mala praeter expectationem opprimunt nullius peccati sibi conscios, quo pati illa meruerint; hos non mirum est obstupescere et extra sese quodammodo rapi. Tandem post longos cogitationum conflictus defectionis auctores vincunt. Ac initio quidem pincerna edicit, ne in exercitu nomini Imperatoris de more acclametur. Quamobrem Cretenses non parvo inde momento adiuti vim illi inferunt, et quamprimum Imperatoriis insignibus uti iubent ad confirmandos suorum animos. „Consilia huiusmodi,“ inquiunt, „ipsa res sequi statim debet: neque quicquam est omnium, quod parem ingenii et manus promptitudinem et adeo ardens studium flagitet. Sin tempus terere vis, militum animos suspensos atque ambiguos facis, in ipso rerum discrimine fluctuantes, et incerti eventus expectatione trepidos. Neque ipse potes

πολλὰ δεδιότων, καὶ αὐτὸς, ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς ἂν φθάνοις προδε- A. C.
 δομένος ὢν ὑπὸ τῶν τοιούτων." ὁ δ' ἀκούων ἡμέλει, οὐκ οἶδ' 1282
 ὀπότερον, εἴτε τὸν ὄγκον τοῦ πράγματος δειλιῶν, εἴτ' ἄλλο ad 1328
 διανοούμενος τέως ἀπόρρητον, οἶμαι περιμένων χειρώσασθαι τὸν Imp. Andron.
 5 Λιβαδάριον πρότερον. (ξ'.) Τούτων οὕτως ἐχόντων ἀπαγγελίαι D
 φοιτῶσιν ὄξειαι παρὰ τε τὸν Λιβαδάριον παρὰ τε τὸν βασιλέα,
 σύγχυσιν καὶ μερισμὸν διακηρύττουσαι τῶν τε πραγμάτων καὶ
 τῆς βασιλείας αὐτῆς. τὸν μὲν οὖν βασιλέα τὸ τῆς ἀκοῆς ἀφνί- E
 διον σφοδρῶς ἐθορύβησε, καὶ οἶον εἰπεῖν λύπης πνυθμένες ὄλους V. 101
 10 ἐξεθρόφθησαν τούτου τοὺς λογισμούς. ὅμως τῇ πρὸς Θεὸν εὐσε-
 βείᾳ τοῦ συνειδότης θαρσύνων καὶ τῷ μηδεμίαν αἰτίαν τῇ τοιαύδε
 παρασχηκέναι ὑποθέσει ἔμεινε κατὰ χώραν, μήτε πρὸς ὄπλα βλέ-
 ψας καὶ βέλη, μήτε πρὸς στρατευμάτων συμμαχοῦσας φάλαγ-
 γας· ἀλλ' ὅλας εἰς τὴν ἐπέραγνον θεομήτορα τὰς ἐλπίδας ἀναρ-
 15 τήσας καὶ τὸν σωτήρα Χριστὸν, εἰδὼς ὡς οὐκ ἔστιν οὐδὲν ὃ μὴ
 τῆς ἐκείνου χειρὸς ἐξῆπται, ἀλλὰ πάντα προνοίας ἐκεῖθεν ἀπόρ- F
 ρητοὶ βόσκουσι λόγοι, ὅπερ ἂν βούλοιο τέλος ἐκεῖνος ἐκάστοις
 τῶν πραγμάτων ἐπάγειν. τὴν δὲ τοιαύτην αὐτοῦ συντριβὴν τῆς
 ψυχῆς ἐπιβλέψας ὁ κύριος ἔσφηλε τὰ τοῦ πιγκέρονη σκέμματα,
 20 καθάπερ φορτίδος νεῶς τοὺς ἰθύνοντας ἀφελόμενος οἶακας· καὶ
 ἀντὶ τοῦ Λιβαδαρίου ἐπιθέσθαι κατὰ τὴν πρώτην ἔφοδον ἀπαρ-
 σκενύῳ ἐτι τυγχάνοντι, ὃ δὲ Θεοδώρῳ τῷ τοῦ βασιλέως ἐπέθετο
 ἀδελφῷ ἐκεῖ που περὶ τὴν Ἀνδρίαν καὶ αὐτῷ διατρίβοντι τότε. P. 123
 ἀνύποπτος γὰρ ἦν οὗτος τῷ βασιλεῖ καὶ πολλῆς ἐκείνου τῆς εὐ-

1. καὶ αὐτός] αὐτῶν W. in mg., A. punctum habet post δεδιότων.

12. παρασχεῖν A. 13. συμάχους A. 16. ἀπόρρητοι W.

18. ἐπάγειν corr. Boiv. pro ἐπάγων. 20. καθάπερ — οἶακας add. A.

effugere, quin ab iis statim prodendus sis." Haec ille audiens negligebat, haud scio reine magnitudine territus, an aliquid secreti animo meditatus, id credo expectans ut Libadariū inprimis subigeret. (VI.) Hoc rerum statu celeres nuncii ad Libadariū et Imperatorem perferuntur, confusionem et dissipationem rerum atque adeo ipsius Imperii nunciantes. Quibus Imperator ex improvise auditis ita perturbatus est, ut totam eius prudentiam profundus quidam moeror penitus absorberet. Tamen fretus conscientia suae erga Deum pietatis, et quia sciebat nullam se huic rei causam praeuisse, quietus mansit: non arma, non tela, non auxiliarium exercituum legiones quaerere constituit, sed omnem spem in sanctissima Dei genitrice et servatore Christo collocavit, nihil non ab eius potentia penderē sciens: sed occultis illius providentiae rationibus gubernari, et ad eum finem tendere omnia, quem ille praescrisisset. Hanc eius animi contritionem intuitus Dominus pincernae consilia subvertit, veluti ademptis onerariae navi gubernaculis. Atque hic cum Libadariū adhuc imparatum primo impetu aggredi debuisset, Theodorum Imperatoris fratrem invasit, qui et ipse tum illis fere locis in Lydia versabatur. Is enim non suspectus Imperatori libe-

A. M. μερείας ἀπέλαυε καὶ διὰ τοῦτο διέτριβεν ὅπῃ καὶ ὅπως ἐβούλετο.

6791 ἀφ' οὗ γὰρ εἶδε κατασχεθέντα τὸν ἀδελφόν, συνῆκεν ὡς καλὸν τὸ

ad μετριώτερον φέρειν τὴν τύχην· καὶ ῥίψας τὰ ὀφειλόμενα τῆς ἀξίας

6836 σύμβολα ἰδιωτικοῖς καὶ αὐτὸς ἐχοῖτο ἐνδύμασι. διὸ καὶ πολλὴν

Imp. Andron. ἐκαρποῦτο καὶ καθαρὰν τὴν τοῦ βασιλέως εὐμένειαν. τοῦτον οὖν 5

Senioris.

B ἐπέλθων κατέσχευεν ὁ πιγκέρνης, ὡς μὴ βασιλείας ὄνομα τοῦτω πε-
ρικειμένῳ προστρέχουσι τινες κἀντεῦθεν σύστημα γένηται στρατο-
πέδον καὶ γένηται οἱ τοῦτ' τῆς προθέσεως οὐκ ἐλάχιστον κώλυμα.

(Z.) Ἄλλ' ἐλέληθει σκιὰν ἀντ' ἀληθείας κρατῶν. ὁ γὰρ πρωτο-

βεστιαρίτης Λιβαδάριος τὴν περὶ τὰ πάρεργα ταῦτα τοῦ πιγκέρ- 10

νη ἀσχολίαν καιρὸν ἴδιον ἠγησάμενος πεμφθέντα παρὰ τῆς ἄνω-

C θεν δεξιᾶς ἐν οὕτω βιαίᾳ καὶ ὀξείᾳ ἀνταγωνιζομένη πραγμάτων

ῥοπῇ πάντα κινεῖ χροῖματα καὶ πάντα τὴν ταχίστην συναγείρει

στρατὸν ἐκ τε τῆς παραλίου τῆς Ἰωνίας ἐκ τε τῆς μεσογαίου καὶ,

συνελόντι φάναι, πανταχόθεν. τὸν ἴδιον γὰρ ἐξαργυρισάμενος 15

πλοῦτον, καὶ ὅσοι περὶ αὐτὸν πλουτοῦντες ἐτύγχανον, καὶ πρός

γε ἔτι ἐκ τῆς Φιλαδελφείας πλείστα βασιλικὰ μεταστειλάμενος

χροῖματα ἄφθονα πάντα προὔτιθει χορηγῶν τῷ στρατῷ, μείζους

ἔτι προστιθεὶς καὶ τὰς ἐπαγγελίας καὶ ἠδίους ποιῶν ταῖς ἐλπίσιν

D αὐτούς· ὡς πρὶν ἢ δέξα ἐξήκειν ἡμέρας, μετὰ βαρείας ἐλθόντα 20

δυνάμεως κατὰ μέσην τὴν Λυδῶν χώραν πῆξασθαι τὸ στρατόπε-

δον κακεῖ βρῖθουσιν ὅπλοις τὴν ἐφοδὸν ἐκδέχεσθαι τοῦ πιγκέρνη.

ὃδ' ἀνυσιμώτατον ἔδοξε τῇ τοῦ Λιβαδαρίου σπουδῇ καὶ τὸ πᾶν

12. ἀξίως W. 13. ἀγείρει A. 19. ἰδίους A.

ralissime ab illo tractabatur, et ubi libitum erat ad arbitrium suum vivebat. Ex quo enim fratrem comprehensum esse cognorat, moderatius esse vivendum intelligebat: abiectisque dignitatis suae debitis insignibus, privati habitu utebatur. Quibus de causis multum et sincere ab Imperatore diligebatur. Hunc igitur pincerna invadit et comprehendit, ne ad illum Imperatorio nomine ornatum aliqui accurrerent, conflatoque inde exercitu, rei a se inceptae non minimum obstant. (VII.) Sed haud animadvertit, se umbram omisso captare corpore. Nam protovestiarites Libadarius, pincernae in supervacaneis istis occupationem sibi peropportunam ratus, et divinitus oblatam occasionem in tam violento et subito adversarum rerum motu amplexus, omnem pecuniam contrahit, omnes copias summa festinatione tum e maritimis Ioniae locis, tum ex mediterraneis, denique undecunque in unum conducit. Suis enim opibus eorumque quos secum habebat divitum in argentum redactis, atque etiam pecuniae Imperatoriae magna vi e Philadelpia arcessita, exercitui abunde omnia suppeditabat, maiora etiam pollicens et spe alacriores reddens. Quo factum ut priusquam decem exirent dies, cum magnis copiis in media Lydia castrametaretur, et ibi pincernae impetum validis viribus exciperet. Iam ad perficienda ea quae Libadarius cupiebat efficacissimum illud visum est, quod et

ἐν βραχεῖ κατεπράξατο· εἰδὼς γὰρ ὡς μάλιστα πάντων οἱ Κρη- A. C.
 τες παρασπίζουσι τῷ πικέρῳ καὶ τῶν ἐγγυτάτω τούτῳ κυκλούν- 1282
 των εἰσι, λάθρα πέμψας χρήματά τε δώσειν αὐτὸς ὑπισχνεῖται ad
 πάμπολλα καὶ λαμπρὰς τὰς τιμὰς προξενῆσαι παρὰ τοῦ βασιλέως 1328
 5 αὐτοῖς, ἣν τὸν πικέρῳ ἀπολαβόντες δέσμιον παραδῶσιν αὐ- Imp. Andron.
 τῷ συζῆγημένῳ ἤδη τῶν στρατοπέδων. οἱ δὲ καὶ πάλαι δυσ- Senioris.
 χειραίνοντες πρὸς τὴν ἐς τὰ παρόντα σκέμματα βραδυτῆτα καὶ
 μέκλῃσιν τοῦ πικέρῳ καὶ ἄλλως τὴν τῶν πραγμάτων τύχην ἀ-
 τιστρατενομένην ὁρῶντες αὐτῷ κλίνουσι πρὸς τὰς ὑποσχέσεις καὶ
 10 τὸ πᾶν αὐτοὶ κατασκευάζουσιν ἔπειτα δρᾶμα μεταξὺ τοῦ πολέ-
 μου. καὶ οὕτως αὐτὸς τε παραδίδοται δέσμιος καὶ τὸ πᾶν ἐν βρα- F
 χεῖ καταλύεται τούτου στρατόπεδον. (H.) Ἐπεὶ δὲ τῷ πρωτο- A. C. 1296
 βεστιαρίτῃ Λιβαδαρίῳ κατὰ γνώμην ἀπηντήκει τὰ πράγματα καὶ
 πέρας εἶχε τούτῳ χρηστὸν, ὃ δὲ οὐ μετριάζουσιν ἔβραβε τὴν
 15 ὄφρὸν πρὸς τὸν ἠττηθέντα, οὐδ' ἠδέσθη τὴν τύχην τᾶνδρὸς,
 οὐδ' ἀνθρωπίνως προσηνέχθη τοῖς πράγμασιν· ἀλλ' ἐν νῷ λα- V. 102
 βῶν τὸ τοῦ βασιλέως πρὸς τὰς κολάσεις ἀκίνητον καὶ δεισας μὴ P. 124
 φιλανθρωπίας ὃ δέσμιος τύχῃ ἀπελθὼν μετὰ τρίτην ἀπὸ τῆς κα-
 τασχέσεως ἡμέραν ἀφαιρεῖται τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ τὰς ἀγῆας.
 20 οὕτω πιχρὸς καὶ λιθίνην ἀγῶν τὴν καρδίαν ἐφάνη περὶ τὸν δυσ-
 τυχήσαντα ἀνθρωπον. φιλεῖ γὰρ ἐς ἀπόνοιαν ῥᾶστα χωρεῖν τὸ
 ἀνθρώπινον, ὅποτε μὴ λόγον ἠνίοχον ἔχοι ἐμμελῶς ἀναστέλλοντα
 τὴν τῆς τύχης ἀστάθμητον περιπέτειαν. τὰ γὰρ ἐν πολέμῳ καὶ B
 μάχῃ γινόμενα, ὅποιά ποτ' ἂν ᾖ, συγγνώμην ἔχει τῷ πεπραχό-
 25 τι, περιστατουμένου τότε τοῦ λογισμοῦ καὶ τῆς χειρὸς οἷονεὶ με-

totum negotium cito confecit. Nam cum sciret Cretenses maxime pincer-
 nam in acie tueri, ac circa illum proximos conglobari, clam cum illis egit,
 maximamque pecuniam daturum et apud Imperatorem illustres dignitates
 eis impetraturum se promisit, si postquam exercitus confluere coepissent,
 pincer nam vinctum sibi traderent. Qui cum iam pridem illius cunctationem
 et moras in praesenti instituto moleste ferrent, et alioqui fortunam eius co-
 natibus adversari viderent, pollicitationes admittunt, et inter pugnandum to-
 tam fabulam peragunt. Sic et ipse vinctus traditur, et brevi totus eius exer-
 citus dissipatur. (VIII.) Protovestiarites autem Libadarius, cum negotium
 sententia confecisset et ad felicem exitum perduxisset, non mediocri fastu
 victo insultavit, nec fortunam viri reveritus, nec humaniter successibus
 suis usus. Sed Imperatoris clementia considerata, qui ad decernenda sup-
 plicia difficillime moveretur, et metuens ne captivus veniam impetraret,
 tertia postquam eum ceperat die visum illi ademit. Adeo acerbus et saxeus
 in hominem calamitosum fuit. Solet enim humana mens facillime de statu
 dimoveri, nisi rationis ductu regatur, quae inconstantem fortunae temerita-
 tem certo moderamine coerceat. Nam in pugna quidem et acie quicquid
 egeris, excusationem habet, cum circumstantium negotiorum mole ratio op-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

Φουόσης καὶ λόγον οὐκ ἐχούσης χειραγωγὸν καὶ πρῦτανιν τῶν
πραττομένων. τῆς δ' ἀκμῆς τῶν δεινῶν παυσαμένης καὶ καιρὸν
ἤδη τῆς προαιρέσεως εἰληφνίας μετὰ στάθμης τινὸς καὶ κρίσεως
τὰς τῶν πράξεων ἀρχὰς παρέχεσθαι τῇ χειρὶ, μοχθηρίαν γνώ-
μης κατηγορεῖ τοῦ πράξαντος, εἴ τι μὴ κατὰ τὸ προσῆκον γί- 5
γνοιτο.

C 9'. Κατὰ τοῦτον μέντοι τὸν χρόνον συνέβη γενέσθαι σεισμὸν
τῶν πάνυ μεγίστων, ἕφ' οὗ πολλαὶ μὲν τῶν μεγάλων οἰκιῶν,
πολλοὶ δὲ τῶν μεγάλων νεῶν οἱ μὲν ἐπεπτώκεισαν, οἱ δὲ διεθρόά-
γησαν. ἐπεπτώκει δὲ καὶ ὃν πρὸ τοῦ νεῶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων 10
ἐπὶ κίονος ἔστησε τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ ἀνδριάντα Μιχαὴλ
βασιλεὺς ὁ Παλαιολόγος, ὅποτε τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐγκρα-
τῆς ἐγεγόνει· ὃν αὐτῆς Ἀνδρόνικος βασιλεὺς, ὁ ἐκείνου παῖς, ὡς
D εἶχε σχήματος, ἐπεσκεύασέ τε καὶ ἀνεστήλωσε. (B.) Κατὰ δὲ
τὸ ἐπιὸν θέρους ἦκεν ἐκ Τραπεζοῦντος εἰς Κωνσταντινούπολιν 15
Εὐδοκία ἡ τοῦ βασιλέως ἀδελφὴ, θανόντος ἐκεῖ τοῦ ἀνδρὸς αὐ-
τῆς Ἰωάννου τοῦ Λαζοῦ· ἦκε δὲ μετὰ τοῦ δευτέρου ταύτης παι-
δός. τὸν γὰρ πρῶτον Ἀλέξιον ἐκεῖ καταλείπει, τὴν πατρικὴν πε-
ριέπειν ἀρχήν. ταύτην δὲ τὴν Εὐδοκίαν πέμψας ὁ Κράλης Σερ-
βίας ἐξήτει γυναικὰ λαβεῖν, ἕν' αἰωνιζούσας ποιήσῃ πρὸς Ῥω- 20
Eμαίους σπονδάς. ἰσχυρὸς γὰρ ἦν καὶ οὐ διέλιπε τὰ Ῥωμαίων ἀεὶ
συγγέων πράγματα καὶ πόλεις καὶ χώρας τὰς μὲν αἰρῶν, τὰς δὲ
ληϊζόμενος. τοῦτο πολλαπλῆ μεριζομένην τῷ βασιλεῖ τὴν ἀπο-
ρίαν ἤνεγκε· πρῶτον μὲν, ὅτι περὶ πλείονος τὴν τοῦ Κράλη φι-

4. παρελέσθαι W.

primitur, cum manus velut ebriae sunt, nec mens adest, quae eas regat et rebus gerendis praesit. Verum cum pericula ipsa iam propulsata sunt, cum libera voluntas tempus ad consultandum habet, re perpensa, certo animi iudicio manum armare eique ius omne permittere, id vero animum vitiosum arguit, si quid secus quam oportet committatur.

9. Sub hoc tempus terrae motus maximus fuit, quo multae magnae aedes, multa etiam et magna templa partim corruerunt, partim dehiscentibus muris labefacta sunt. Corruit et Michaëlis Archangeli statua, quam Michaël Palaeologus ante aedem S. Apostolorum, cum Constantinopolin recepisset, columnae imposuerat. Eandem autem deinde filius eius Andronicus Imperator eodem habitu refecit et erexit. (II.) Insequuta aestate Eudocia Imperatoris soror Trapezunte in Urbem venit, marito eius Ioanne Lazo mortuo. Venit autem cum filio suo iuniore. Nam primogenitum Alexium ad paternum imperium administrandum domi reliquerat. Eudociae nuptias Crales Serviae per legatos ambiebat, ut perpetuum foedus cum Romanis sanciret. Erat enim potens, neque unquam Romanam rem turbare desistebat, partim occupando urbes, partim agros populando. Ea res in magnam dubitationem Imperatorem adduxit, primum quod Cralis amicitiam magni faciebat: deinde quod

λίαν ἐτίθετο· δεύτερον, ὅτι καὶ τὴν ἐκείνου συνάφειαν ἀποτρό- A. C.
 παιον ἤγειτο ἢ τοῦ βασιλέως ἀδελφῆ Εὐδοκία καὶ οὐδ' ἄκροις 1282
 ὡσὶν ἀκούειν ἠνάιχετο τῶν λεγόντων· τρίτον, ὅτι καὶ τέταρτον ad
 ἦν ὅπερ ἦτε συνοικέσιον. τῇ γὰρ πρώτῃ, θυγατρὶ τοῦ τῆς Βλα- 1328
 5 χίας ἄρχοντος οὕση, χρόνους τινὰς συνοικήσας εἶτα αὐτὴν μὲν Imp. Andron.
 ἀπέπεμψεν εἰς τὴν Θρῆσαμένην· ἠγάγετο δὲ τὴν γυναικαδέλφην Senioris.
 τοῦ αὐταδέλφου τὸ μοναχικὸν αὐτὴν περιδύσας πρότερον σχῆμα. P. 125
 εἶτα τῆς τῶν Τριβαλλῶν ἐκκλησίας ἀνθισταμένης ἐπιπολὺ πρὸς B
 τὸ παράνομον, ἐκπέμπει καὶ ταύτην μετὰ πολὺν τὸν χρόνον.
 10 ἄγεται δὲ τὴν ἀδελφὴν τοῦ τῆς Βουλγαρίας ἄρχοντος Σφενδο- V. 103
 σθλάβου, σύζυγον τρίτην αὐτῆν. ἐπαιδοποίησε δὲ μετ' οὐδεμιᾶς
 τῶν τριῶν. ἤδη δὲ καὶ ταύτην ἀποστέρξας εὐγενεστέρων ἐζήτει
 συγγένειαν. (Γ.) Ἐπεὶ δ' ἡ μὲν Εὐδοκία τὴν ἐκείνου συνοίκη-
 σιν ὄλαις προθέσει τῆς ψυχῆς ἀπηρεῖτο, ὁ δ' ἐκεῖθεν ἐμβρο- C
 15 θῶς ἐπέκειτο ζητῶν οὐ μικρὰς προστιθεὶς καὶ τὰς ἀπειλὰς, ἀναγ-
 κασθεὶς ὁ βασιλεὺς μηνύει τῷ Κράλῃ περὶ τῆς ἑαυτοῦ θυγατρὸς
 Σιμωνίδος, πέμπτον τῆς ἡλικίας ἀγούσης ἔτος, ἣν ὑπ' ἐκείνω
 λαβόντι τρέφοιτο, μέχρις ἂν ἐς τὸν νομιζόμενον ἔλθῃ τοῦ γάμου
 χρόνον κἀπειτα εἴη σύζυγος αὐτῷ τοῦ λοιποῦ. ἕαρος οὖν ἐπιστάν-
 20 τος ὑπείσιν ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς δεσποίνης ὁμοῦ καὶ τῆς θυγα-
 τρὸς ἐς Θεσσαλονίκην ἐπαγόμενος καὶ τὸν Πορφυρογέννητον δέ- D
 σμιον, δέει τοῦ μὴ διαδραῖναι συνεργίαις μητρικαῖς. οὐ γὰρ διέ-
 λιπεν ἡ μήτηρ Θεοδώρα ἡ δέσποινα διηνεκῶς ὑπὲρ τοῦ παιδὸς
 ἀσφάλλουσα καὶ ζητοῦσα τὴν λύσιν αὐτοῦ. (Δ.) Ἦξει δ' ἐκεῖ-

17. ὑπ' A., ἐπ' W.

soror Eudocia illius coniugium abominabatur, et ne primoribus quidem au-
 ribus vocem eorum qui de illo loquerentur admittebat: tertio, quod quar-
 tum esset illud quod peteret coniugium. Nam cum prima uxore, Blachiae
 Principis filia, per annos aliquot vixerat; deinde ea in patriam remissa,
 sororem uxoris fratris sui, monastico prius habitu detracto, duxerat uxo-
 rem. Cum autem Triballorum Ecclesia illegitimis illis nuptiis diutius ad-
 versaretur, longo post tempore et illam ablegaverat, et Bulgariae Principis
 Sphendosthlyvi sive Wenceslavi sororem sibi iunxerat, uxorem tertiam. At-
 que ex nulla harum trium uxorum liberos susceperat. Sed cum et huius
 amor refrixisset, illustriorem affinitatem quaerebat. (III.) Enimvero cum
 Eudocia matrimonium illud toto animo aversaretur, ille vero petitionem vehe-
 menter urgeret non parvis minis additis: coactus Imperator illi de Simonide
 filia sua significat, quintum iam annum agente, ut ab illo domi accepta
 aleretur, donec ad nubilem aetatem perveniret, ac deinde coniux esset.
 Appetente igitur vere, Imperator cum Imperatrice et cum filia Thessalo-
 nicam proficiscitur, in vinculis etiam Porphyrogenitum adducens, veritus
 ne matris opera elaberetur. Nam mater Theodora Imperatrix non desine-
 bat quotidie ob filium quiritari et liberationem eius flagitare. (IV.) Eo-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

θεν καὶ ὁ Κράλης φέρων δμήρους τοὺς κατὰ γένος προὔχοντας
 νίεας τῶν Τριβαλλῶν, φέρων δ' ὁμοῦ καὶ τὴν ἀδελφὴν τοῦ
 Σφενδοσθλάβου πρὸς πίστωσιν τῶν σπονδῶν. ἧ δὲ καὶ μικρὸν
 ὕστερον πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν κομιζομένη μίγνυται σαρκι-
 Εὐκῶς Μιχαὴλ ὁ Κουτρούλης, ὃς τοῦ βασιλέως γενόμενος ἐπ' ἀδελ- 5
 φῆ γαμβρὸς νῦν διετέλει χηρείαν ἄγων θανούσης ἐκείνης. μίγνυ-
 ται μὲν οὖν τῇ ῥηθείᾳ λάθρα τὸ πρῶτον, ἔπειτα καὶ σύζυγον
 ἄγεται νόμιμον ἐς τοῦμφανές. καὶ ἵνα τὰν μέσῳ συντέμῳ, στεφ-
 ρὰς καὶ μάλα βεβαίως ὁ Κράλης τὰς σπονδὰς ποιησάμενος καὶ
 οἷαι κατὰ γνώμην ἦσαν τοῦ βασιλέως, ἐπάνεισι τὴν Σιμωνίδα 10
 λαβῶν βρέφος οὐσαν τεσσαρακοντούτης τυγχάνων αὐτὸς καὶ τοῦ
 βασιλέως καὶ πενθεροῦ καθ' ἡλικίαν προήκων πέντε ἔτεσιν ἔγ-
 γιστα.

P. 126

ί. Κατὰ δὲ τὸ ἐπιὸν ἔτος ἐς τὴν βασιλεύουσαν ἐπανήκοντι
 τοῦ βασιλεῖ πέμπουσί τινες τῶν ὑπὲρ τὸν Ἰστρον Μασσαγετῶν λα- 15
 θραϊαν πρεσβείαν· Ἀλανοὺς ἢ κοινὴ τούτους καλεῖ διάλεκτος·
 οἱ δὲ καὶ Χριστιανοὶ τυγχάνοντες ἄνωθεν ἔπειτα τῇ βίαιᾳ χειρὶ
 τῶν Σκυθῶν ὑπαχθέντες σώμασι μὲν ἐδούλευσαν ἄκοντες, τὴν
 δὲ γνώμην αὐτονομίας ἀεὶ κατεβίβρωσκεν ἔφσεις καὶ τῶν ἀσεβῶν
 ἀλλοτριώσις. πέμπουσιν οὖν χῶρον ἀρκοῦντα ζητοῦντες εἰς οἴκη- 20
 Βσιν ὑπὲρ τὰς δέκα χιλιάδας αὐτῶν βουλομένων ἐλθεῖν πανοικί,
 εἴ γε βουλομένῳ εἶη καὶ βασιλεῖ, καὶ ἅμα συμμαχήσειν ὑπισχνού-
 μενοι κατὰ τῶν Τούρκων ὄλαις χερσὶ, κραταιωθέντων ἤδη καὶ κα-
 τατρεχόντων ἀδεῶς καὶ πορθούντων ὅλην τὴν τῶν Ῥωμαίων Ἀσίαν.

4. σαρκικῶς A., σωματικῶς W.

dem et Crales venit, obsides adducens secum principum Triballorum filios, item Sphendosthlavi sororem ad pacem confirmandam. Cum qua non multo post quam in urbem perducta erat, furtim consuevit Michaël Cutrules, qui uxorem duxerat sororem Imperatoris, eaque mortua viduus tunc erat. Cum ea inquam iste consuevit principio clam, deinde eandem palam uxorem duxit. Et ut rem in pauca conferam, Crales foedere sancito et probe ita ut Imperator volebat firmato domum discedit, secumque Simonidem infantulam abducit, ipse quadragenarius, et socero quinque circiter annos natu maior.

10. Sequentē anno aliqui Massagetae ex iis qui ultra Istrum habitant (Alani vulgo dicuntur) clandestinam legationem ad Imperatorem cum in Urbem rediret mittunt: qui cum iam inde antiquitus Christiani essent, postea a Scythiis per vim subacti, corporibus inviti serviebant: animis vero desiderio libertatis tabescebant, et impios abominabantur. Petunt igitur locum sufficientem ad habitandum amplius decem millibus hominum, qui si Imperatori placisset cum omni familia migraturi essent; unaque strenuam operam se contra Turcos velle navare promittunt, qui auctis viribus totam Romanorum Asiam impuere incursabant ac populabantur. Ea legatio

τῷ μὲν οὖν βασιλεῖ παρὰ τοσοῦτον ἐφόνη τὰ τῆς πρεσβείας καὶ ὁ
 ἡδονὴν, παρόσον ἂν εἰ θεόθεν ἐτύγχανε κατιοῦσα καὶ τὰ κατὰ
 πάσης Ἀσίας μνηστευομένη τρόπαια. μετὰ γὰρ τὴν τοῦ Φιλαν-
 θρωπηνοῦ συμβᾶσαν ἐκείνην σύγκυβιν πάντας ἔλεγεν ὑποπτέειν
 Ἰμπ. Andron. Senioris.
 5 Ῥωμαίους καὶ μηδένα νομίζειν ὀρθῆν πρὸς αὐτὸν διασώζειν ὑπό-
 ληψιν· διὸ καὶ συμμαχίας ὑπερορίους ὠνειροπόλει νυκτὸς καὶ
 ἡμέρας, ὡς μὴ ὠφέλεν. ἀποδοκιμαζομένων γὰρ ἀπάντων Ῥω-
 μαίων, τὰ Ῥωμαίων ἐνόσησε πράγματα καὶ πρὸς ἐσχατίας κα-
 τηρέθη κινδύνων ὡς ἔμπροσθεν δηλωθήσεται. (B.) Τῆς μὲν-
 0 τοι πρεσβείας οὕτως ἀσμένως δεχθείσης ἤκουσιν οἱ Μασσαγέται
 τέκνοις ἅμα καὶ γυναιξὶ χιλιάδες ὑπὲρ τὰς δέκα. ἐπεὶ δὲ ἔδει χορή-
 ματα καὶ ἵππους καὶ ὄπλα τούτοις δίδόναι, τὰ μὲν ἐκ τοῦ βασι-
 λικοῦ πρυτανείου ἐδίδοντο, τὰ δ' ἐκ τῶν στρατιωτικῶν, τὰ δ'
 ἐκ τῶν κοινῶν καὶ ἰδιωτικῶν. ἐντεῦθεν συγχοὶ καὶ ἄλλος ἐπ' ἄλ-
 15 λω ἐξήεσαν οἱ τὰς χώρας ἀργυρολογοῦντες· ἠῦξον οἱ φορολόγοι
 τὰ τέλη· πᾶν ὄπλον καὶ πᾶς ἵππος ἠθροίζετο· ἠρεννῶντο κῶμαι,
 πόλεις, οἰκίαι τῶν μεγιστάνων, οἰκίαι τῶν ἐν στρατείαις κατει-
 λεγμένων, ἀσκητήρια, δῆμοι, θεάτρα, ἀγοραὶ, καὶ πάντες ἐδί-
 20 δον ἵππους καὶ χορήματα, ἄκοντές τε καὶ ὀλοφυρόμενοι, οὐκ εὐ-
 χὰς καὶ λόγους εὐφήμους, ἀλλὰ δάκρυα καὶ ἀρὰς παραπομποῦς
 ἐφοδίους τῷ νέῳ στρατῷ συνεκπέμποντες. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐς Ἀσίαν
 διαβαίνουσιν ἐξ Εὐρώπης ἅμα τῷ βασιλεῖ Μιχαήλ, αὐτοὶ μὲν
 25 στρατοπεδεύουσι περὶ Μαγνησίαν· οἱ δὲ Τοῦρκοι τὰ πρῶτα περὶ
 τὰ ὄρη καὶ τὰς λόχμας ἀναχωροῦσι, τοῦτο δὴ τὸ σύννηθές σφισι
 ποιοῦντες, ἵν' ἐκείθεν αὐτοὶ ταῖς δυσχωρίαις φρουρούμενοι τὰ

tam grata Imperatori fuit, quam si divinitus missa totius Asiae debellandae
 spem afferret. Nam post illum Philanthropeni tumultum omnes sibi Roma-
 nos suspectos esse dicebat, ut nullum recte erga se affectum esse existima-
 ret. Quapropter externa foedera noctu atque interdium somniabat: quod
 utinam non fecisset. Nam cum Romani omnes improbarentur, Romana res
 laborare coepit, et in extremum discrimen est adducta, ut post explicabi-
 tur. (II.) Caeterum legatione tam cupide accepta Massagetarum amplius de-
 cies mille cum uxoribus et liberis adveniunt. Cum autem eis et pecunia et
 equi et arma danda essent, ea partim ex Imperatorio fisco dabantur, partim
 e militaribus, partim e publicis privatisque pecuniis. Hinc multi et
 post alios alii proficiscebantur, qui tributa e provinciis colligerent, ea quo
 publicani augebant: omnia arma, omnes equi cogebantur: perquirebantur
 pagi, urbes, aedes procerum, aedes militum, monasteria, populi, theatra,
 fora: et omnes dabant equos et pecunias inviti et lamentantes, non votis et
 bonis ominibus, sed lacrymis et diris novum exercitum prosequentes. Ex Eu-
 ropa in Asiam cum Michaële Imperatore transgressi circa Magnesiam castra
 posuerunt. Turci vero initio, ut solent, in montes et saltus se receperunt, ut
 inde praesidiis locorum tuti copias horum quantae et quales essent specu-

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- τούτων ὁρῶσι στρατεύματα ὅποσα τε καὶ οἷα τυγχάνοιεν καὶ εἰ κατὰ στρατηγικὴν ἐμπειρίαν στρατοπεδεύοιεν. ἴσασι γὰρ ὡς πολλὰ τῶν οὐκ ὄντων ἢ φήμη κομίζει ταῖς ἀκοαῖς ὑπὲρ τὸ προσῆγον τὰ πράγματα αὖξουσα· ὅθεν περιϋόντες ἐσκόπουν, εἴτε κατὰ τὴν φήμην ἀνεπιχείρητα εἴη τὰ πρὸς αὐτοὺς, εἴτε χρῆ δόλοις καὶ λόχοις αὐτοὺς Περσικοῖς περιελθεῖν καὶ κατατροπώσασθαι. (Γ.) Ἐπεὶ δὲ ἴδοιεν τούτους ἀτάκτως ἐπὶ λείαν παρεξιόντας συχρᾶ, καὶ γὰρ ἐλήϊζοντο τὰ Ῥωμαίων αὐτοὶ μείζον ἢ κατ' ἐχθρὸν προφανῆ, παρακατίασι τῶν ὁρῶν οἱ μαχιμώτατοι μετὰ τῆς συνήθους σφῶν ἐς τὰ πολέμια τάξεως μικρὸν μὲν πρῶτον ἔπειτα πλεῖον· καὶ αἰεὶ μείζονι καὶ θαρρόαλωτέρα χρώμενοι τῇ ὁρμῇ τῆς ἐφόδου δῆλοι ἦσαν τὰ τοῦ βασιλέως κυκλώσοντες στρατόπεδα. ἀλλ' οὐκ ἐνέμειναν οὐδὲ τὴν πρώτην ἐφοδὸν τῶν βαρβάρων οἱ ἡμέτεροι, ἀλλ' ἤραντες ἐκείθεν ἐπὶ πόδα ἀνεχώρουν καταμικρὸν, κατόπιν τῶν βαρβάρων ἰόντων καὶ τῶν ἐγγιστα παραστρατοπεδουόντων. οὐ γὰρ ὡς εἶχον πλήθους ἐώρων τοὺς βαρβάρους οἱ ἡμέτεροι· ἀλλὰ ταυτόν ἐπεπόνθεσαν ὑπὸ δειλίας, οἷον οἱ μεθύοντες ὑπὸ οἴνου, οἱ οὐ τὰ ὄντα κατὰ φύσιν ὁρῶσιν, ἀλλ' ἀνθ' ἑτέρων ἕτερα οἴονται βλέπειν ὑπὸ τῆς περὶ τὸν ἐγκέφαλον πλείστης ὑγρότητος κυματομένης τῆς ὕψεως καὶ οἰοῖναι κολυμβώσης ἐς τὰ φαινόμενα πλημμειλῶς. τὰ γὰρ ἀδικίαν ἔχοντα προπορευομένην καὶ θρόσος στρατόπεδα συγγενῆ φθορὰν αὐτόθεν καὶ κατάλυσιν ἐπιφέρονται· καὶ πρὶν τοὺς πολεμίους ἐπεισεσεῖν, αὐτοὶ πρότερον ὑπὸ δειλίας ἀνατρέπονται σφῶν αὐτῶν αὐτοὶ γινόμενοι πολέμοι, τῆς δίκης ἀνωθεν κατὰ τὸ προσῆγον διδού-

12. κυκλώσαντες W:

larentur, scirentque an illi militarem in castris disciplinam observarent. Norant enim, famam multa quae haud essent nunciare, et in rebus augendis modum excedere. Itaque circumspiciebant, verumne esset quod ferebatur, non posse illos invadi: an vero dolis et insidiis Persicis circumveniendi et in fugam coniciendi essent. (III.) Cum autem eos vidissent nullo ordine praedatum crebro exire, (Romanos enim agros magis populabantur, quam si aperti essent hostes) bellicosissimi Turcorum consueto ordine et disciplina militari de montibus descendunt, initio paululum, deinde longius, ac subinde maiore et confidentiore cum impetu: nec obscurum erat, eos castra Imperatoris circumdaturus. Verum nostri ne prima quidem hostium aggressionem tolerata paulatim pedem referendo discesserunt, barbaris pone sequentibus, et castra in proximo constituentibus. Nostri enim quam multi essent barbari non videbant: sed idem illis ex metu accidebat quod ebriis qui non ea quae re ipsa sunt vident, sed pro aliis alia videre se putant, quia humore plurimo circa cerebrum collecto visus eorum turbidus existit, et ad res obiectas temere velut submersus fluctuat. Exercitus enim quos iniuria et audacia antecedit, ruinam sibi ipsis protinus et interitum asciscunt: et priusquam hostis irruat, ipsi sua timiditate evertuntur, ipsimet sibi hostes sunt,

σης τῶν πραττομένων τὰ τέλη. οὐ γὰρ ἦν εἰκὸς κατορθῶσαι τι τοὺς
 ἄρας καὶ δάκρυα λαβόντας ἐφόδια πρὸς τὴν ἔξοδον. ὁ μὲν δὴ βα-
 σιλεὺς τοὺς Μασσαγέτας φυγῆ χρησαμένους ἰδὼν καὶ μὴ δυνάμενος
 μετ' ὀλίγων ἀντιστρατεύεσθαι τοῖς βαρβάροις φέρον ἐμβέβληκεν

A. C.
 1282
 ad
 1328
 Imp. Andron.
 Senioris.

5 ἑαυτὸν ἐς ἀσφαλέστατον φρούριον τὴν Μαγνησίαν τῆς συμφορᾶς
 τὸ τέλος ἀποσκοπῶν. οἱ δὲ Μασσαγέται κατήεσαν ἄχρι τοῦ Ἑλ-
 λησπόντου πάντα ληϊζόμενοι τὰ Χριστιανῶν κακέϊθεν ἐς Εὐρώπην

V. 105

διαπεραιοῦνται· ὡσπερ ἂν εἰ διὰ μόνον τουτὶ προσεκλήθησαν ἐκ
 Σκυθῶν, ἵνα τοῦ δέοντος προωιάτερον τοὺς Τούρκους ἄχρι θαλάτ-
 10 τῆς ὀδηγήσαιεν. οὐ γὰρ πολλαὶ μεταξὺ παρεληλύθεσαν ἡμέραι καὶ
 ὁ μὲν βασιλεὺς ἐς Βυζάντιον ἐπανῆκεν, οἱ δὲ βάρβαροι κατήεσαν
 μικροῦ πάντα διαλαχόντες τὰ μέχρι καὶ ἐς τὴν Λεσβίαν παραύλιον.

κ'. Συνέβη δ' ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ κινήθῃναι καὶ μάχην

P. 123

μεταξὺ Γεννοιτῶν καὶ Βενετικῶν καὶ πλείστας μὲν ἀπολέσαι ναῦς
 15 καὶ χρήματα τοὺς Βενετικοὺς νικωμένους ἄλλοτε ἄλλοθι παρ'
 ἐκείνων· ὁπὲ δ' ἑβδομήκοντα παρασκευάσαντας ναῦς ἐλθεῖν κατὰ
 τουτιωνὶ τῶν Γεννοιτῶν, οἱ τὴν οἴκησιν ἀντιπέραν ποιοῦνται τῆς
 Κωνσταντινουπόλεως, καὶ αὐτῶν μὲν μηδένα καταλαβεῖν· προ-
 μαθόντας γὰρ ἐκείνους γυναῖκας μὲν καὶ παῖδας καὶ χρήματα
 20 τῆς βασιλευούσης ἐντὸς ἀσφαλίσασθαι· αὐτοὺς δ' ἐς τὰς αὐτῶν Β
 τριήρεις ἐμβάντας φυγεῖν τοὺς διώκοντας, ἀποπλεύσαντας ἐς τὸν
 Εὐξείνον· ὡς ἐντεῦθεν μὴ καταλαβοῦσιν σφισιν ἐκείνους ἐνταῦθα
 ἀναγκασθῆναι κάειν τὰς τε οἰκίας ἐκείνων καὶ τὰς παρατυχοῦσας
 κενὰς ὀλκάδας· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ σὺν γε αὐταῖς καὶ τὰς Ῥω-

divina vindicta eum exitum decernente, quem facta illorum meruerunt. Ne-
 que enim probabile erat, rem bene gesturos esse eos, qui lacrymas et exe-
 crationes pro viatico secum abstulissent. Caeterum Imperator Massage-
 tas fugisse cernens, quod cum paucis resistere barbaris non poterat, in
 munitissimum castellum Magnesium, calamitatis exitum praestolaturus, sese
 coniecit. At Massagetae usque ad Hellespontum Christianorum agros po-
 pulantes descenderunt, atque inde in Europam traiciunt, non aliter quam
 si ea de causa duntaxat e Scythia arcessiti essent, ut Turcis maturius quam
 oporteret viam ad mare monstrarent. Nec enim multi dies intercesserunt,
 cum et Imperator Byzantium rediit, et barbari ingruentes omnia fere ad
 oram usque Lesbi inter se partiti occuparunt.

11. Hoc tempore bellum etiam inter Genuenses et Venetos exarsit: in
 quo Veneti multis navibus et pecuniis amissis alias alibi victi. Tandem
 septuaginta navibus instructis eos Genuenses qui e regione Constantinopo-
 lis habitant adorti sunt; sed neminem eorum ceperunt. Nam illi praeco-
 gnito illorum adventu uxores, liberos, et opes suas intus Urbem concluderunt:
 ipsi vero suis triremibus conscensis in Euxinum pontum delati hostem
 persequentem fugerunt. Itaque Veneti, cum eos capere non possent, eo
 deinde redacti sunt, ut domos illorum et vacuas onerarias quae occurre-
 bant incenderent, unaque cum eis Romanorum omnes aedes extra moenia:

- A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron. Senioris.
- μαίων ἐκτὸς τείχους οἰκίας ἀπάσας, ἀμυνόμενοι δεξαμένους γυναικας καὶ παῖδας καὶ χορήματα τῶν ἐχθρῶν ἐν τῷ ἀσφαλεῖ· ἀφ' ὧν ὀριηθέντας Ῥωμαίους τῶν τῆς βασιλευούσης ἐκτὸς κατοικοῦντων Βενετικῶν ἔστιν οὗς διασπαράξαι καὶ τὰ αὐτῶν λήσασθαι πάντα χορήματα. (B.) Δι' αὐτὴν δὴ καὶ ἐς τοῦπιόν θέρους 5 ὀκτωκαίδεκα τριήρεις αὐθις ὀπλίσαντες οἱ Βενετικοὶ ἤχον τὴν γενομένην ζημίαν ἀπαιτοῦντες παρὰ τοῦ βασιλέως. μηδὲ γὰρ εἶναι φησι πρὸς τῆς νενομισμένης φιλίας τῷ προπεπονθέναι μεγάλα ἀμυνομένους μέτρια τέλος καὶ τὴν ἐσχάτην ὑποστῆναι ζημίαν.
- D προκατάρξαι γὰρ τῆς παρασπονδήσεως Ῥωμαίους, ταῖς τῶν ἀν-10 τιπάλων γυναιξὶ καὶ παισὶ μετὰ τῶν χορημάτων ἐν τῇ τῆς μάχης ἀκμῇ πᾶσαν καὶ παντοίαν περιποιησαμένους ἀσφάλειαν. τοῦ δὲ βασιλέως μήτε λόγον εὐλογον ἔχειν τὴν ἀπαίτησιν ἀποκρινομένου, μήτε ἀρομίτουσαν τέχνη βασιλικῇ τὴν ἐπιτίμησιν κατὰ τῆς αὐτῶν ἀναιδοῦς ἐπενεγκεῖν ἔχοντος τόλμης τῷ μὴ κεκτῆσθαι τριή-15 ρεις ἀντιστρατευομένας (προαπολώλεσαν γὰρ, ὡς εἰρήκειμεν),
- E ἐς τοσοῦτον ἐξηλέχθησαν θράσους τῷ μάλα περιφρονεῖν τῶν Ῥωμαίων τὸ ἀνανδρον καὶ τοσαύτην προὔξενησαν τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ τὴν ἀσχύνην, ἐς ὅσον ἀσχυνοίμην ἂν αὐτὸς ἀφηγούμενος. ὅπου γὰρ κατηραγασμένα τῶν ἀτυχημάτων ἔπεισι τὰ αἷτια, λύ-20 παις μὲν καὶ οὕτως ἔξεστι τὴν ψυχὴν κατατρώχειν· μετρίαις δ'
- P. 129 οὖν ὅμως, ἐκεῖ τοῦ συνειδότης οὐδένα μαστιγοφόρον μετάμελον ἔχοντος, ἀλλὰ θεῖαν τινὰ κρίσιν ἀποδοῦναι τοὺς λόγους κρύ-
V. 106 πτουσαν ἡγουμένου τὸ πρῶγμα. ἐνταῦθα δ' ἐξεπίτηδες καὶ οἶον εἰπεῖν μετὰ τέχνης εἰς ἀνδραπόδων μοῖραν ἐκόντες ἐξῆσαν Ῥω-25

13. ἄλογον A.

ulti eos, quod hostium uxores, liberos et opes in tuto collocassent. Unde factum, ut Romani adversus Venetos in Urbe habitantes concitati nonnullos discerperent, eorumque res diriperent. (II.) Qua de causa sequente aestate cum octodecim armatis triremibus Veneti advenerunt, damnum datum pensari ab Imperatore postulantes. Neque enim illud amicitiae ius esse, ut magnam iniuriam moderate ulti tandem extremo supplicio afficerentur. Romanos priores rupisse foedus: quod in ipso belli discrimine hostium uxoribus, liberis, pecuniis tutum asyllum aperuissent. Sed cum Imperator postulationem illam aequam esse negaret, neque etiam pro maiestate Imperatoria impudentem illorum audaciam castigare auderet, quod triemes quas opponeret non habebat (nam quas habuerat, eae ut diximus perierant); eo confidentiae venerunt, cum infirmas Romanorum vires omnino contemnerent, ut id dedecus Romano Imperio impresserint, quod ne vel referre pudeat. Nam cum alicui invito et coacto malorum causae existunt, dolere quidem fas est, sed moderate quoniam illic conscientia nullo poenitentiae verbere flagellatur, sed divinum illud iudicium credit, cuius ideo rationes occultae et arcae sint. Hic autem Romani de industria et data quodammodo opera ultro di-

μαῖοι τὸ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀξίωμα, τὰς οἰκείας τριήρεις
 τῆς θαλάττης γυμνώσαντες ἐλπίδος ἕνεκα κέρδους, ὃ μάλᾳ βρα-
 χύτατον ὄν μάλᾳ μακρὸν τε καὶ πολυτάλαντον ἐγεώργησε τὴν ζη-
 μίαν καὶ ταύτην πολλῶ μακρότερον ἔχουσαν τὸ τῆς αἰσχύνης
 5 ἔγκλημα. οὐδὲ γὰρ ἦν ἂν οὔτε Λατίνους οὔτω κατὰ Ῥωμαίων B
 θρασύνεσθαι, οὔτε ψάμμον θαλάσσης θεάσασθαι Τούρκους
 ποτὲ, τῆς ναυτικῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως θαλαττοκρατούσης
 ὡς πρότερον· οὐδ' ἐς τοῦτ' ἀνάγκης συνελαθῆναι Ῥωμαίους, ὥστε
 μὴ μόνον ὀπόσα τῶν ἐθνῶν ὁμοροῦντα πεφύκασιν, ἀλλὰ καὶ
 10 ὅσα ὡς πορρώτάτω τὴν δίαιταν ἐκληρώσαντο, οἷά τινα λίθον
 φοβεῖσθαι Ταντάλειον ἀπὸ λεπτοῦ τινος μίτου μετεωριζόμενον C
 ἐπὶ κεφαλῆς, καὶ πᾶσιν ἀναγκάζεσθαι φόρον εἰσφέρειν ἐτήσιον,
 καθάπερ Λυσάνδρῳ καὶ Δερκυλλίδᾳ καὶ τοῖς ἐκ Λακεδαιμόνος
 ἄρμοσταῖς δασμὸν τὸν ἐτήσιον Ἀθηναῖοι πάσαι καὶ Βοιωτοὶ δυσ-
 15 τυχήσαντες. (Γ.) Ἄλλ' ἐκεῖσε ἐπάγειμι. παρελθόντες μέντοι
 ἐς τὸ Κέρας ἐπὶ τῶν τριήρων ὀπλοφοροῦντες οἱ Βενετικοὶ τῆ
 πρὸς ἄρκτον προσέσχον παραλίᾳ ἀντικρὸν τῶν βασιλικῶν οἴκων·
 κάκειθεν πέμπαντες ἀπήτουν τὰ χρήματα, ὀπόσοις τοὺς ἔνδον D
 τῆς βασιλευσύσης οἰκοῦντας Βενετικούς οὐδένα ἀδικήσαντας ἐξη-
 20 μίωσαν· πλείω λαβεῖν παρ' ἀκόντων Ῥωμαίων ἀπειλοῦντες, εἰ
 μὴ αὐτοὶ γε ἐκόντες ἀποδοῖεν ὀπόσα χρεῶν. ἐπεὶ δ' ἀποφάσκοντα
 τὴν ἀπόδοσιν τὸν βασιλέα ἐγνώκεσαν, αὐτόθεν κατειρωνεύεσθαι
 τὴν Ῥωμαίων ἡρξάντο δύναμιν· καὶ ὑφῆψαν εὐθὺς τὰς τε ἀντι-
 πέρας οἰκίας ἀπάσας κενὰς οὔσας τῶν ἐνοικούντων· φθάσαντες E

10. ὡς add. A.

gnitatem Imperii infra servilem conditionem abiecerunt, triremibus e mari
 sublatis ob spem lucri; quod cum perexiguum fuisset, diuturna et maxima
 detrimenta peperit, cum ignominia multo maiore coniuncta. Neque enim
 vel Latinis Romanos ita audacter despiciere, vel Turcis arenam maris intueri
 aliquando licuisset, si Romana classis ut olim mare tenuisset: neque un-
 quam in id discrimen res adductae fuissent, ut Romanis non tantum finiti-
 mae gentes sed etiam remotissimae, instar Tantalei cuiusdam saxi exiguo
 filo supra caput suspensi, formidandae essent, et omnibus annua tributa
 pendere cogentur, quemadmodum Lysandro et Dercyllidae et Laonicis
 praefectis, quos Harmostas vocant, olim Athenienses et Boeoti clade ac-
 cepta persolverunt. (III.) Sed illuc redeo. Veneti cum triremibus armati
 in sinum Ceratinum progressi ad septentrionale littus appulerunt e regione
 palatii: et inde legatis missis res repetebant, quascunque Venetis Urbem
 incolentibus Byzantini nulla ab ipsis iniuria affecti ademissent: se plura
 invitis Romanis erepturos minitantes, nisi sponte quod aequum esset red-
 derent. Sed cum Imperatorem nolle res restituere intellexissent, illico Ro-
 manam potentiam per ludibrium contemnere coeperunt, et omnes aedes e
 regione Urbis sitas incenderunt vacuas habitatoribus. Nam ii adventu il-

- A. M. 6791
ad
6836
A. C. 1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioris.
- γὰρ ἐξώκισαν ἐκεῖνοι σφᾶς αὐτοὺς ἐκεῖθεν· καὶ ἔτι ὀπόσα περὶ τὰς ἄλλως ἀσταχῶν δράγματα ἦσαν· τὸ δὲ ὡσπερ παιδιὰ καὶ χλεύη τις ἦν ἐκείνων κατὰ τοῦ βασιλέως. ξυμπέπτωκε γὰρ καὶ λεπτάς τινας αὔρας ἀπ' ἄρκτου πνεούσας τῇ τε φλογὶ διδόναι ῥοπήν καὶ πλείστον καπνοῦ τὰ βασιλεία ἐμπιπλῆν. τῇ δ' ὕστε-5
ραία ἐκεῖθεν ἄραντας ἔργον ἦν τὰς ὀθενδήποτε πρὸς τὴν βασι-
λεύουσιν εἰσπλεύουσας ὀκάδας χειροῦσθαι καὶ τὰς ἐν τῇ Προπον-
F τίδι νήσους ληΐζεσθαι παραπλέοντας καὶ οὐχ ὄπως ὄσα ἐν χρή-
μασιν ἦν συναθροΐζειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄνδρας ἐπὶ κεφαλῆς με-
τεωρίζοντας ἀπὸ τῆς κεφαλᾶς μαστίζειν πρὸ τῶν τῆς βασιλευού- 10
σης τειχῶν· ἵν' ὀρῶντες οἱ κατὰ γένος ἐκάστῳ προσήκοντες πολλὰ
καταβάλλωσι χρήματα πρὸς ἐξώνησιν· καὶ οὕτω πλείω τῶν ζη-
τουμένων οἱ Βενετικοὶ συλλεξάμενοι χρήματα ἀνεχώρησαν οἴκαδε.
- P. 130 (A.) Ὁ δὲ πατριάρχης Ἰωάννης ὀρῶν περιφρονοῦμενον ἑαυτὸν
ἀμαθίας τε καὶ ἀπλότητος ἔνεκα καὶ ἀνακεκαλυμμένως παρὰ ἄρ- 15
χιερέων ἔστιν ὢν λουδοροῦμενον τῇ λύπῃ καὶ τῇ μικροψυχίᾳ νικᾶ-
ται καὶ δίδωσι φέρων τῷ βασιλεῖ τοῦ θρόνου παραίτησιν ἔγγρα-
A. C. 1304 φον, ἐπεὶ μὴ βούλοιοτο ἐκδικεῖν. ὁ δὲ ἀπελθὼν ἠσύχασε μέχρι
Possino.
A. C. 1303 τινὸς παρὰ τὴν μονὴν τῆς ὑπεράγνου Θεομήτορος, τῆς Παμμα-
Mauritio καρίστου. ἔπειτ' ἀπῆει παρὰ τὴν θρησαμένην, τὸ τῆς Σωζο- 20
David. πόλεως λέγω πολίχμιον· ἔνθα καὶ τὸ λείπον ἐν ἡσυχίᾳ τοῦ βίου
παρήμειψεν.

1. ἔτι add. A. 21. λείπον A., λοιπὸν W.

Iorum non expectato migrarant. Item manipulos frumenti, quotquot in areis erant, igne consumpserunt: quod non aliud fuit nisi ludibrium quoddam et subsannatio Imperatoris. Sic enim accidit, ut tenui aura a Septentrione aspirante flamma ventilaretur, et multo fumo regia completeretur. Postridie digressi in eo fuerunt occupati, ut onerarias in Urbem euntes interciperent, et e Propontidis insulis praedas adnavigando agerent: nec cumulandis opibus contenti viros etiam ex antennis capite deorsum verso suspensos ante Urbis muros flagellent, ut cuiusque cognati spectantes illud captivos magno pretio redimerent. Ita Veneti maiore pecunia quam postularent conquisita domum redierunt. (IV.) Ioannes autem patriarcha cum se ob inscitiam et simplicitatem contemni cerneret, et manifestis conviciis a quibusdam pontificibus inaccessi, moerore et animi pusilli aegritudine victus scriptam offert Imperatori dignitatis suae abdicationem, quandoquidem opem sibi ferre nollet. Digressus aliquamdiu in sanctissimae Dei genitricis Pammacaristae monasterio solitariam vitam egit. Deinde in patriam Sozopolin oppidulum sese contulit, ibique aevi reliquum in solitudine exegit.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ Ζ.

NICEPHORI GREGORAE

BYZANTINAE HISTORIAE

LIBER SEPTIMUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Περὶ τῆς ἀπωλείας τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων. Ὅπως διεμερίσαντο τὴν Ἀσίαν οἱ Τούρκοι. Δευτέρα ἀνάβασις Ἀθανασίου. Περὶ τοῦ Σικελικοῦ πολέμου τῶν ἐξ Ἰταλίας Λατίνων. Περὶ τῆς πρὸς τὸν βασιλέα πρεσβείας τῶν Κατελάνων, ὧν ἦρχε Ροντζέριος. Περὶ τῶν δεινῶν, ὧν Κατελάνοι Ῥωμαίοις προὔξενησαν. Περὶ τῆς ἀναξεύξεως τῶν Κατελάνων ἐκ Φιλαδελφείας. Περὶ τοῦ φόνου Ῥοντζερίου τοῦ Καίσαρος, τοῦ τῶν Κατελάνων ἀρχηγοῦ. Περὶ τῆς τῶν Κατελάνων ἀποστασίας. Περὶ τῆς εἰς τοὺς Κατελάνους διαβάσεως συμμαχίας τῶν Τούρκων ἐξ Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην. Περὶ τοῦ ἐν τοῖς Ἄπροις πολέμου τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ μετὰ τῶν Κατελάνων. Περὶ τῆς κατ' ἀλλήλων μάχης τῶν στρατηγῶν τῶν Κατελάνων. Περὶ τῆς βασιλίδος Εἰρήνης καὶ τῶν πρὸς βασιλέα σκανδάλων. Ἄξιον ἀκοῆς διήγημα. Περὶ τῶν Κατελάνων αὐθις. Περὶ διαιρέσεως τῶν Κατελάνων καὶ τῶν Τούρκων. Περὶ τῶν Κατελάνων μόνων. Περὶ τοῦ ἐν Βοιωτίᾳ πολέμου τῶν Κατελάνων. Περὶ τῆς εἰς δύο μέρη τῶν Τούρκων ἀπ' ἀλλήλων διαιρέσεως. Διάβασις ἐκ Μακεδονίας εἰς Θράκην τοῦ Μιχαὴλ μετὰ τρισχιλίων Τούρκων. Πόλεμος τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ καὶ τῶν Τούρκων περὶ Χερσόνησον. Ἀθανασίου κατάβασις ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου. Περὶ τοῦ πατριάρχου Νίφωνος. Περὶ τῶν τὴν Θράκην ληϊζόντων Τούρκων. Πόλεμος Ῥωμαίων καὶ Τούρκων ἐν Θράκῃ καὶ ἦττα τῶν Τούρκων. Ἐτοιμασία τειχομαχίας κατὰ τῶν Τούρκων. ἦττα παντελὴς τῶν Τούρκων καὶ ἄλωσις. Νίφωνος κατάβασις ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου. Περὶ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Γλυκῆος. Περὶ τοῦ μεγάλου λογοθέτου τοῦ Μετοχίτου. Θάνατος τῆς βασιλίδος Εἰρήνης. Περὶ τῆς τοῦ βασιλέως διακρίσεως καὶ γνώμης. Περὶ τοῦ χαλκοῦ ἀνδριάντου τοῦ ἐπὶ τοῦ κίονος τοῦ ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας. Καταμέτρησις τοῦ ἀνδριάντου καὶ τοῦ ἵππου αὐτοῦ. Περὶ τοῦ χρησιμοῦ τοῦ εὐρεθέντος ἐν τῷ κατὰ τὴν Ἀδριανούπολιν παλατίῳ.

ARGUMENTUM BOIVINI.

Provinciae Asianae a Turcis occupantur. Earum partitio. Nomina Satraparum. Athanasius imminentem Dei iram prae-nunciat. Terrae motus. Imperator Athanasium prae caeteris patriarchatu dignum iudicat. Restituendum censet. Plurimi refragantur. Quidam obtemperant. Athanasius Constantinopolitanae ecclesiae iterum praeficitur. Patriarcha Alexandrinus fabellam Imperatori narrat et Athanasium notat (Cap. 1). Italiae rex Siciliae regem imparatum terra marique oppugnat. Variis cladibus afficit per biennium. Rogerius Catalanus; maris et insularum terror. Quas copias secum habuerit. A Siciliae rege arcessitur. Eius adventu urbes redeunt ad dominum legitimum. Italiae rex eas armis repetit. Re male gesta discedit. Bellum reparat. Vincitur. Pacem petit et affinitatem (2). Rogeriani milites, rebus Siciliae tranquillis, incerti quo se vertant. Byzantium eunt ab Andronico acciti; Catalani mille; Almugavari totidem. Honores Rogerio delati; item Berengario Entencae. Catalani in Asiam missi; hospites et socios vexant. Philadelphiam obsessam liberant. Episcopi Theolepti virtus. Asiae recuperandae occasio cur omissa. Romani et Alani domum revertuntur. Catalani stipendiis fraudati Romanas urbes hostili more pervadunt. Eorum crudelitas. Imperator ut haec tulerit. Rogerius ex Asia in Thraciam redit. Iuniorum Imperatorem adit. Stipendia persolvi postulat. Obtruncatur (3). Milites Romani, occiso Rogerio, cum Catalanis debellatum putant. Providentiae divinae decretis non resistendum. Malorum consiliorum malus exitus. Romanarum cladum causae. Catalani Calliupolin, caesis oppidanis, muniunt. Terra et mari bellum apparant. Mari vincuntur a Genuensibus. Berengarius, navarchus captus; deinde redemptus. Catalanorum consternatio. Omnia ipsis infesta. Tolerandae obsidioni se accingunt. Turcos auxilio arcessunt. Praedas agunt. Michaël Imperator in eos movet. Turcopulos et Massagetas secum ducit. Iuxta Apros castrametatur. Exercitum instruit. A Massagetis et Turcopulis deseritur. Turbatam aciem frustra conatur restituere. In hostes temere invectus vix evadit. Equitis fidelis virtus. Andronicus filium obiurgat, ut vitae prodigum. Romanorum fuga et clades. Turcopulorum ad Catalanos transitio. Catalanorum duces inter se dissident. Berengarius occiditur. Ximenes Byzantium se recipit. Ornatur Magni Ducis titulo, et affinitate Imperatoris. Massagetae in Scythiam transituri a Turcopulis et Catalanis profligantur (4). Imperatrix, privignum exosa, liberos suos conatur ei exaequare. Mos succedendi apud Latinos principes receptus. Andronici uxores duae: liberi sex. Andronicus uxoris petitioni refragatur. Haec virum fastidiis ulciscitur. Unde dissidium. Irene Thessalonicam secedit. Maritum traducit. Mulierum impudentia. Andronici lenitas. Irene filio suo Theodoro uxorem quaerit. Conditione ab Athenarum duce repudiata ad Spinulam itur. Latini nobiles Imperatorum Byzantinorum affinitatem vix dignantur. Irenes genus. Marchionum dignitas. Digressio de dignitatum titulis. Marchionum Longobardorum provincia. Theodorus eo mittitur. Multas opes secum transfert. Ioannes, alter Irenes filius, Nicephori Chumni filiam uxorem accipit. Sine liberis decedit. Irenes profusa liberalitas erga Cralem generum. Spes delusae. Crales uxor cur sterilis. Crales, Irene urgente, successorem sibi designat, primo Demetrium; deinde Theodorum Marchionem, uxoris suae fratres. Neuter in Triballia assuescit (5). Catalani Thraciam vastant. Locum quaerunt, in quo consistent. Quantae eorum copiae fuerint. In Macedonia apud Cassandriam hibernant. Urbibus Macedonicis imminent: in primis Thessalonicae. Andronicus Constantinopolitanas angustias munit. Milites conscribi curat, qui urbes defendant. Hostes comaeatu destituti reditum in Thraciam parant. Audiunt

praeclusum sibi iter. In magno metu versantur. Thessaliam petunt. Iuxta Olympum castrametantur. Agros finitimos populantur. Qui et quot Turci fuerint in exercitu Catalanorum. Quos duces habuerint. Ut in itinere Thessalico praedam partiti discesserint a Catalanis (6). Catalani Turcis dimissis in Thessaliam irrumpunt. Principum Sebastocratorum haeres ultimus morti vicinus. Eius uxor. Liberi ex ea nulli. Thessali Catalanos sibi conciliare amicitia statuunt. Catalani Thessalorum pecuniam et societatem incertae spei praeferunt. Superatis Thermopylis iuxta Cephissum castra ponunt. Cephissi cursus. Athenarum princeps Catalanis transitum negat. Eosdem contemnit. Catalanorum vires. Callidum strategema. Atheniensis exercitus numerosus in limum impingit. Internecone deletur. Catalani Thebas et Athenas capiunt. In iis locis considunt (7). Turci relictis Catalanis suos duces sequuntur. Meleus recipit se ad Cralem. Chalel in Macedonia subsistit. Pacem offert Romanis. Pacis condiciones. Magnus stratopedarcha Turcos ad Hellespontum perducit. Romani fidem violant. Turci castellum occupant. Auxilia arcessunt. Regionem vastant. Michaël Imperator ad eos debellandos evocatur. Militum rusticanorum temeritas. Romanorum societas. Barbari sibi et rebus suis optime consulunt. Vexillum Imperatorum adoriuntur. Imperator a militibus destituitur. Flebilis et invitus discedit. Duces resistunt. Ab hostibus capiuntur. Imperii insignia direpta et ludibrio habita (8). Athanasii patriarchae altera secessio. Seccessionis causa. Nipho in eius locum succedit, vir illiteratus. Eius studia et malae artes. Uno hoc laudandus, quod Arseniatarum ad communionem admiserit. Arseniatarum petitiones. Quinam ex his schisma renovaverint (9). Turci Thraciam vastant. Imperator mercenarios milites peregre accire statuit. Fiscus inopia. Petitur a Crale auxilium. Philes Palaeologus Turcicum sibi bellum deponit. Eius elogium. Ab Andronico ob innocentiam vitae laudatus postulata impetrat. Militum animos sibi mancipat. Hostium consiliis per exploratores cognitis legiones educit. Apud Xerogypsum fluvium castra ponit. Turcorum adventus. Pugnae apparatus. Ut aciem inclinatam Philes restituerit. Barbarorum strages. Romani instant fugientibus. In Chersoneso castrametantur. Imperatoriae triremes Hellespontum obstruunt. Auxilia Romanis a Crale et a Latinis missa. Turcici praesidii oppugnatio. Latinorum machinae. Barbari nocturnis eruptionibus frustra tentatis spem salutis abiiciunt. Se et sua omnia Latinis dedunt. Multi per noctem a Romanis intercepti et trucidati. De caeteris quid actum sit a Latinis (10). Niphoni ob sacrilegia expulso Ioannes Glycys laicus in patriarchatum succedit. Huius elogium. Cur habitum monasticum non induerit. Gregoras iuuenis. Eloquentiae studiosus. Glyceos auditor assiduus. Theodori Metochitae auctoritas. Filia Ioanni Panhypersebasto nupta. Laus Metochitae. Animi et corporis dotes. Summa eruditio. Dicendi genus. Ut litterarum studium cum rei publicae administratione coniunxerit (11). Irenes Imperatricis obitus. Sepultura. De eius pecuniis quid actum sit. S. Sophiae templum ruinam minatur. Duabus pyramidibus exstructis fulcitur. Andronicus mavult vetera aedificia instaurare, quam nova exstruere. Eius modestia laudatur. Templum ab eo restitutum. Eiusdem opera alia publica. De columna, statua et cruce in vestibulo templi S. Sophiae erectis. Crux deiecta reponitur. Caetera longo tempore labefacta renovantur. Statuae dimensio. Item crucis et globi (12). Andronico iuniori uxor datur Irene Alemana. Michaël Imperator Thessalonicam abit. Abeundi causa. Ibidem moritur. Oraculum de eius morte. De rebus Thessalicis repetuntur ea, quae iam dicta fuerant. Ioannis Ducae sine liberis defuncti provinciae et urbes distractae. Quaedam Romano Imperio adiectae. Caeteris poenae a Synodo frustra indictae (13).

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- Κ**ατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐκ τῆς ἕω τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἀνεθ-
 ῥάγη πελάγη, καθάπερ μυρίων πνευμάτων ἐξαίφνης ὁμοῦ συθ-
 ῥαγέντων καὶ πάντ' ἄνω καὶ κάτω ἐλαυνόντων καὶ συγκυκλώντων.
 ἐπεὶ γὰρ ἕρημα στρατευμάτων τὰ πρὸς ἕω τῆς Ῥωμαίων ἡγεμο-
 V. 107 νίας ἐλείπετο, συνασπισμὸν οἱ τῶν Τούρκων σατράπαι ποιή-5
 B
 σαντες πάντα κατέδραμον ἄχρι θαλάττης ἀπάσης καὶ πρὸς
 C αὐταῖς ἤδη ταῖς ἀκταῖς μετοικήσαντες· καὶ οἱ μὲν πλεῖστοι
 τῶν τε ἀνδρῶν ὁμοῦ καὶ γυναικῶν καὶ νηπίων, καὶ ὅσα ἐν
 κτήνεσι καὶ ὅσα ἐν χορήμασιν ἦσαν, ὑπὸ τὴν τῶν πολεμίων
 ἄρτι αἰχμὴν ἐγεγόνεισαν. ὅσοι δ' ἔλαθον διαδρόντες, οἱ μὲν ἐς 10
 τὰς ἔγγιστα πόλεις κατέφυγον, οἱ δὲ καὶ ἐς Θράκην ἄσκευοι καὶ
 γυμνοὶ τῶν προσόντων διέβησαν. ἐς δὲ ξυμφωνίαν ἤδη ἐληλυθό-
 τες οἱ Τούρκοι κλήρω διέλαχον πᾶσαν, ὀπόση τῆς τῶν Ῥωμαίων
 D ἡγεμονίας ἐτύγγανε γῆ κατὰ τὴν Ἀσίαν. κατέσχον οὖν, ὁ μὲν
 Καρμανὸς Ἀλισούριος τὰ πλείω τῆς μεσογείου Φρυγίας καὶ ἔτι 15
 τὰ μέχρι Φιλαδελφείας καὶ τῶν ἔγγιστα πάντων ἀπὸ τῆς περὶ
 Μαίανδρον τὸν ποταμὸν Ἀντιοχείας· τὰ δ' ἐκεῖθεν μέχρι Σμύρ-
 P. 131 νης καὶ τῶν ἐντὸς παραλίω τῆς Ἰωνίας ἕτερος, ὄνομα Σαοζάνης.
 τὰ γὰρ περὶ Μαγνησίαν καὶ Πριήνην καὶ Ἐφεσον φθάσας ὑφέ-
 λετο σατράπης ἕτερος, ὄνομα Σασάν· τὰ δ' ἀπὸ Λυδίας καὶ 20
 Αἰολίδος ἄχρι Μυσίας τῆς πρὸς τῷ Ἑλλησπόντῳ ὅ,τε Καλάμης
 λεγόμενος καὶ ὁ παῖς αὐτοῦ Καρασῆς· τὰ δὲ περὶ τὸν Ὀλυμπον
 B καὶ ὅσα τῆς Βιθυνίας ἐξῆς ἕτερος, ὄνομα Ἀτιμᾶν· τὰ δ' ἀπὸ τοῦ

3. συνελαννόντων A. 16. Φιλαδελφείας A., Φιλαδελφίας W.

1. Sub hoc tempus ex Oriente maximi calamitatum fluctus exundarunt, perinde ac si infiniti ventorum turbines repente confligerent et omnia sursum deorsum agerent ac permiscerent. Nam cum Imperii Romani orientales tractus militaribus copiis destituti essent, Turcorum satrapae sociatis viribus omnia usque ad mare universum incursare, et in ipsis iam littoribus colonias constituere coeperunt. Et maxima quidem pars virorum simul et mulierum, item infantes, iumenta, pecuniae, in hostium potestatem concessere. Qui vero clam evaserant, eorum alii in proximas urbes confugerunt, alii inopes et suis rebus spoliati in Thraciam traiecerunt. At Turci iam inita concordia omnes quae in Asia erant Romanae ditionis provincias sorte distribuerunt. Carmano Alisurio maior Phrygiae mediterraneae pars obvenit: item quaecunque ad Philadelphiam et ad proxima quaeque loca pertinent ab Antiochia usque urbe, quae ad Maeandrum fluvium sita est. Quicquid inde est Smyrnam usque et ad eam quae interiacet maritimam Ioniae oram, Sarchani cuidam obtigit. Nam Magnesium, Prienen, et Ephesum alius, nomine Sasan, iam interceperat. A Lydia et Aetolia usque ad Mysiam Hellesponto adiacentem Calames et filius eius Carases obtinebant. Quae circa Olympon sunt, et omnem inde Bithyniam Atman.

ποταμοῦ Σαγγαρίου μέχρι Παφλαγονίας μεμερισμένως ἐς τοὺς Ἀμουρίου διέβησαν παῖδας. (B.) Τὸ μέντοι ἑξῆς ἔτος φασὶ διαμηνύσασθαι λάθρα τῷ βασιλεῖ τὸν πρὸ τοῦ Ἰωάννου πατριαρχεύσαντα καὶ παραιτησόμενον Ἀθανάσιον θείαν προβλέπειν ὄργην κατὰ τῶν Ῥωμαίων παρακελεύσασθαι τε αὐτὸν ὀλονύκτιος δειήσεσι χρήσασθαι πρὸς θεὸν ἄχρι καὶ ἐς τρίτην ἡμέραν· τῇ δ' ὑστεραίᾳ γενομένου σεισμοῦ τοῦτον εἶναι, φάναι τὸν βασιλέα, τὴν προειρημένην Ἀθανασίῳ Θεομηρίαν· ἰσχυρίζεσθαι τε λοιπὸν, ὡς οὐχ ἕτερος ἄξιος μᾶλλον αὐτοῦ πρὸς τὸν πατριαρχικὸν ἀνεληλυθέναι θρόνον· μηδὲ γὰρ ἂν βλέπειν τὰ ἔμπροσθεν ἄνευ θειοτέρας ἐλλάμψεως· πεπεισθαι τε τοὺς πολεμίους ὡς ποθ' ὀψάτα γενέσθαι τῶν ὄρων τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἅμα τῷ τοῦτον ἐς τὸν πατριαρχικὸν ἀναβῆναι θρόνον καὶ γενέσθαι, οἷον εἰπεῖν, ἔαρ μετὰ χειμῶνα καὶ γαλήνην μετὰ κλύδωνα καὶ ῥᾶστα πλατυθῆναι τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας τὰ σχοινίσματα. (Γ.) Τοῦτο μικροῦ πάντας ἀρχιερέας καὶ ἱερέας, καὶ ὅσοι ἀσκητηρίων ἔτυχον προεδρεύοντες, καὶ ὅσοι τοῦ κλήρου, καὶ οὐ πολλοῦ δέω λέγειν, ὅσοι τῶν ἀγορανομούντων καὶ δημοσίων δὴ τινα ἐγχευρισμένων ἦσαν πράγματα, ἀναμνησθέντας τῆς πάλαι πνευματικῆς βαρύτητος τοῦ ἀνδρὸς οὐ μικρῶς διετάραξεν· ὥστε καὶ δημηγοροῦντι τῷ βασιλεῖ περὶ τοῦ σεισμοῦ καὶ τῆς Ἀθανασίου προῆρόσησεως πιστεύειν οὐκ εἶχον, ἀλλ' ὑπεψιδύριζον, ὡς ποθ' ὄν ἐκείνον ἐνδοξότερον καθιστῆν πλάττει καὶ χαρίζεται ψευδῆ ταυτηνῆ

A. C.

1282

ad

1328

Imp. Andron.
Senioris.

V. 108

D

E

1. μεμερισμένοις A. 17. πολλοῦ A., πολλῶ W. 18. δημόσια A., δημοσία W. 19. πνευματικῆς add. A.

A flumine Sangario ad Paphlagoniam Amurii liberi inter se partiti sunt. (II.) Sequenti anno dicunt Athanasium, qui patriarchatum ante Ioannem tenuerat et abdicaverat, Imperatori clam nunciasse, praevidere se imponentem Romanis divinam indignationem: hortatumque esse, ut tribus perpetuis noctibus Deum deprecaretur. Cum autem postridie terrae motus factus esset, dixisse Imperatorem, eam esse praedictam ab Athanasio numinis indignationem: ac post affirmasse, neminem patriarchico solio digniorem esse. Neque enim nisi divinitus illustratum futura praevisurum fuisse: persuasumque habere, cum primum is in patriarchalem sedem restitutus foret, hostes quam longissime ab Imperii Romani finibus recessuros, futurumque ut ver hiemi, serenitas tempestati succederet, et Romanae ditionis limites facile propagarentur. (III.) Ea res fere omnes pontifices et sacerdotes, omnes monasteriorum praepositos, clericos omnes, et universos paene dixerim aedilitorum munerum aliorumque negotiorum publicorum administratores, viri severitatem recordatos, haud mediocriter perturbavit. Itaque Imperatori de terrae motu et vaticinatione Athanasii concionanti fidem habere non poterant: sed submurmurabant, quod illius magnificandi studio ea confingeret, et falsam illi auctoritatem conciliaret, ut

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- τὴν δόξαν αὐτῶ, ἴν' εὐπαράδεκτος καὶ ὁ τούτου πρὸς ἐκείνον δο-
κοίη πόθος. δεξιῶσσει δ' οὖν ὅμως καὶ λόγοις πειθοῦς ὁ βασι-
λεὺς ἔστιν οὗς τῶν τε ἀρχιερέων καὶ μοναζόντων περιελθὼν ἰδίους
τῶ ἑαυτοῦ ἐπεποιήκει βουλήματι· μεθ' ὧν πεζῆ καὶ βιάδην ἄπει-
5
Fσι παρὰ τὴν τοῦ Ἀθανασίου καταγωγὴν τὴν περὶ τὸν Ξηρόλορον· 5
καὶ ὁμιλήσας αὐτῶ τὰ εἰκότα περὶ τοῦ θρόνου ἐπέισε καὶ τὰ πα-
τριαρχικὰ περιθέσθαι σύμβολα. μηδὲ γὰρ δεῖσθαι φάναι χειρο-
θεσίας ἑτέρας, καὶ ὅσοι περὶ αὐτὴν κρότοι καὶ θρίαμβοι, πάλαι
ταύτην εἰληφότα βεβαίως, εἰ καὶ λύπης ἕνεκα μεταξὺ ταύτην ἔδο-
ξεν ἀποθέσθαι. τούτων οὕτω γενομένων ἄνευσιν ἑβδομαῖος ἕς τὸν 10
P. 132 πατριαρχικὸν Ἀθανάσιος θρόνον. (Δ.) Ἐτυχε δὲ τρηκαῦτα
ἐπιδημῶν τῆ βασιλευσύῃ καὶ τῆς κατ' Αἴγυπτον Ἀλεξανδρείας
ὁ πατριάρχης, σεμνὸς ἀνὴρ καὶ συνέσει λογισμῶν τὰ ἥθη κο-
σμῶν· ὡς ἐντεῦθεν πολλὴν τὴν αἰδῶ καὶ εὐμένειαν πρὸς τοῦ βα-
σιλέως πορίζεσθαι. οὗτος ὄρων τὴν τοῦ βασιλέως περὶ τὸν πα- 15
τριαρχὴν Ἀθανάσιον φλεγμαίνουσαν σχέσιν καὶ ἀκούων ἀεὶ διὰ
θαύματος μεγάλων ἐπαίνων τὸ ἐκείνου τιθέμενον ὄνομα καὶ ἴσον
Bτῶ θειοτάτῳ τὴν ἀρετὴν Χρυσσοτόμῳ προθέσειν ὅλαις τῆς γνώ-
μης τοῦτον ἀποφαινόμενον, μάλα τοι χαριέντως τῆς τοῦ βασιλέως
καθήψατο γλώττης καὶ, ὡς εἶπεῖν, τῆς ἐν οὐ καιρῶ φιλοτι- 20
μίας οὕτωςί πως εἰπῶν· „ἦν τις ἀνὴρ τὴν τέχνην σκυτεὺς γαλῆν
ἔχων τὸ χρῶμα λευκὴν, ἢ τῶν κατ' οἶκον μυῶν καθ' ἡμέραν ἐθή-
ρευεν ἕνα. αὕτη λαθοῦσά ποτε κατὰ μέσην κρημνίζεται τὴν λε-

8. Pro verbis καὶ ὅσοι — θρόνον A. habet, ἐκ πολλοῦ κεκτημένον.
καὶ οὕτως εἰς τὸν πατριαρχικὸν Ἀθανάσιος αὐθις ἀναβαίνει θρό-
νον. 11. Totam hanc sectionem om. A. Vid. Notas.

sui desiderii probabilem habere causam videretur. Sed tamen blandimen-
tis et verbis ad persuadendum accommodatis Imperator quosdam e ponti-
ficibus et monachis circumventos in suas partes pellexit, cum quibus pedes
ad Athanasii cellam circa Xerolophum abiit; et apud illum quae dicenda
erant de patriarchatu locutus persuasit, ut illius dignitatis insignia recipe-
ret. Neque enim alia manuum impositione, plausu et triumphis ad eam
pertinentibus, opus esse, cum ea illi iam pridem abunde contigisset, quamvis
interim eam ex moerore repudiasset. His ita gestis septimo die Athanasius
in patriarchicum solium redit. (IV.) Tum autem forte in Urbe versabatur
Aegyptiacae Alexandriae patriarcha, vir gravis, cuius mores solertia ipsa
ingenii ornabat: quas ob res eum Imperator plurimum reverebatur et dili-
gebat. Is cum inflammatum Imperatoris studium erga Athanasium videret,
audiretque eum illius nomen magnis laudibus ad miraculum usque extollien-
tem, adeo ut eum toto animi affectu divo Chrysostomo aequipararet, festivo
admodum magniloquentiam et intempestivum eius studium taxavit his fere
verbis: „Erat,” inquit, „sutor quidam, qui felem albam habebat, unum
quotidie murem domi capere solitam: quae aliquando per imprudentiam in

κάνην, ἐν ἣ τὸ τὰ σκύτη μελαῖνον ὁ σκυτεὺς ἐκεῖνος εἶχεν ὑγρὸν, καὶ μόλις ἐκεῖθεν ἄνεισι μέλαν ἔχουσα χρῶμα. ἔδοξεν οὖν τοῖς μυσίν, ἐκείνην ἴσως μηκέτι κρεωφαγεῖν ἐθελήσεν εἰς μοναδικὸν ἑαυτὴν μεταμείψασαν σχῆμα. ὅθεν καὶ ἀδελῶς ἑαυτοὺς ἐς τὸ ἔδος
 5 ἐφῆλπωσαν ῥινηλατοῦντες ἄνω καὶ κάτω οἷς τραφήσονται· ἀλλ' ἐκείνη πρὸς τοσοῦτον ἄγρας παρελθοῦσα θάλατρον πάντας μὲν ὁμοῦ σαγηνεύειν οὐκ εἶχε καὶ μάλα ἐθέλουσα· δύο δ' οὖν ὁμοσ
 συλλαβοῦσα κατεθοιήσατο. οἱ δ' ἕτεροι πάντες ὄχοντο φεύγον-
 10 τές τε καὶ ἅμα θαυμάζοντες, ὅπως ἀπηρεστέρα γέγονεν, ἀφ' οὗ τὸ μοναδικὸν περιέθετο σχῆμα. δέδοικα τοίνυν," φησὶ, „μη καὶ Ἀθανάσιος οὗτος ἤδη τῶν προῤῥήσεων γέρας πατριαρχικὸν εἰληφὼς θρόνον ἀποκρούσῃ τὴν προτέρα ἐκείνην σκληρότητα τῆ τῆς ὑστερας ὑπερβολῇ διὰ τὴν ἐντεῦθεν οἴησιν."

β'. Κατὰ μέντοι γε τούτους τοὺς χρόνους συνέπεσε πολεμῖν V. 109
 15 ἀλλήλοις ἄμφω τοὺς ῥήγας, Κάρουλον τε τὸν τῆς Ἰταλίας καὶ Θε-
 δόρχον τὸν τῆς Σικελίας. νῆσος δ' ἡ Σικελία μεγάλη καὶ πολυ-
 ἄνθρωπος, μιλίοις οὐ πλέον ἀπέχουσα τῆς ἠπείρου τριάκοντα,
 εἴ τις ἐθέλοι μετρεῖν τὸ ἀπὸ Συλλαίου τοῦ παραλίου τῆς Ἰταλίας
 ἄκρου μέχρι Μεσσηνίας τῆς πόλεως, παραλίον καὶ ταύτης οὔσης
 20 Σικελίας τῆς νήσου. ὁ μὲν οὖν Κάρουλος ποθῶν ἐκ πολλοῦ τὴν
 Σικελίαν ὑποχείριον θέσθαι καὶ διὰ μελέτης ποιούμενος τοῦτο
 μακρὰς λάθρα ἐναυπήγησε ναῦς καὶ τᾶλλα πυρεσκευάζεν, ὡς

14. κατὰ δὴ τοῦτον τὸν χρόνον πολεμῖν ἀλλήλοις ἄμφω ξυνεπε-
 πτώκει τοὺς ῥήγας A. 15. τῆς ante Ἰταλίας et Σικελίας om. A.
 17. σταδίου ἀπέχουσα τῆς ἠπείρου σλ' A. Vid. Notas. 21. τοῦτο
 μακρᾶς, λάθρα ἐναυπηγεῖτο· καὶ τ' ἄλλα A. Vid. Notas.

medium vas incidit, in quo sutor ille atramentum habebat, tingendis coriis destinatum, unde et vix eluctata tota nigra evasit. Ac mures quidem opinabantur eam, monastico habitu sumpto mutatam, non commissuram esse deinceps, ut carnibus vesceretur. Itaque metu posito per pavimentum dispersi odorari et vestigare coeperunt ea quibus alerentur. Illa vero cum prodisset, et tantam praedam oculis suis obversari vidisset, omnes simul comprehendere admodum cupiens haudquaquam poterat; attamen duobus comprehensis epulata est. Reliqui omnes fuga salutem quaesiverunt, admirantes, quo pacto sumpto monastico habitu crudelior evasisset. Vereor igitur," inquit, „ne et Athanasius hic, praedictionum praemium sedem patriarchicam iam nunc consequutus, priorem illam asperitatem posteriore multo maiore deleat, sumpta inde superbia elatus."

2. His temporibus Carolus Italiae et Theodoricus Siciliae Rex bellum inter se gesserunt. Est autem Sicilia magna et populosa insula, milliaribus non amplius triginta a continente distans: si quis fretum, quod inter Scyllaeum Italiae promontorium et Messanam Siciliae maritimam urbem interfluit, metiatur. Carolus igitur, qui iam pridem Siciliae potiri cupiebat, et id consilium animo agitabat, clam naves longas aedificat: caeteraque ad

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

ἐνῆν, ὅσα πρὸς τε ναυμαχίαν καὶ πεζομαχίαν αὐτάροχη. ὄψε δὲ τῆς ἔχθρας ἐς προὔπτον ἀναθρόαγείσης φοβερός ὁ Κάρολος τὰ πρῶτα ἐδόκει τῷ Θεοδερῖχῳ ἀπαρᾶσκέυθω τυγχάνοντι καὶ πολλὸς αὐτῷ ἐνέκειτο συχνὰ διαπεραιούμενος ἐς τὴν νῆσον ἐκ τῆς ἠπει-
Βρου, ὅσον τε πεζὸν καὶ ὅσον εἰς ἰππέας ἐξεταζόμενον ἦν, καὶ κα-
 5 κῶς τὰ ἐκείνου ποιῶν ἐπὶ δυσὶ τοῖς ἐνιαυτοῖς, χειμῶνος μὲν οἴκαδε ἐπανήκων, ἔαρος δ' αἰὲ λαμπροτέρας τὰς ἐκστρατείας ποιού-
 μενος. (B.) Ξυνέπεσε δὲ τηρικᾶντα Λατίνον τινα, Ροντζέριον ὄνομα, στρατόπεδον ἀθροίσαντα ἐκ τε Ἰβηρίας τῆς κάτω καὶ Γαλατίας τῆς ἐπέκεινα καὶ δυτικωτέρας τῶν Ἀλπεων βάνασόν 10
 τε καὶ μάχαις αἰὲ διαποντίοις καὶ ἠπειρωτικαῖς χαῖρον τριήρεις
Κοῦ μείους τεττάρων ἀπὸ τούτων πληρῶσαι· δι' ὧν δὴ καὶ τὸν πειρατικὸν ἀδεῶς μετῆι βίον, δεινότατος ἐν τούτῳ τῶν πρόποτε γενόμενος. οὐ μόνον γὰρ ταῖς ἀπ' ἄρκτου καὶ νότου κατιούσαις καὶ ἀνιούσαις φορτίσι νασὶν ἐπετίθετο· ἀλλὰ παραπλέων καὶ 15
 περιπλέων κακῶς καὶ αὐτὰς ἤδη μεγάλας τῶν νήσων ἐτίθει καὶ φοβερός ἐδόκει τῇ κάτω θαλάττῃ. ἐπεὶ τοίνυν ἀπεκέκλειστο ἤδη πανταχόθεν ἡ Σικελία τῷ τε ναυτικῷ καὶ πεζῷ τοῦ Καρούλου
Δοστρατῷ καὶ εἰς τοῦθ' ἤκεν ἀνάγκης Θεοδερῖχος, ὡς ὑπερορίων δεῖσθαι συμμαχιῶν, μετακαλεῖται τὸν εἰρημένον Ροντζέριον, πα- 20
 ραγγείλας αὐτῷ καὶ ἑτέρους ὅθεν δήποτε μεταπέμψασθαι κρα-
 τίστους, ὡς ἐς χιλίους ἰππέας, ἵν' ἐξ ἀντιπάλου γενναίως τε καὶ εὐρώστως διαμάχοντο πρὸς τὸν ἀντικαθήμενον τοῦ Καρούλου
Εστρατόν. ἐπεὶ δὲ ἤκεν ἐκεῖνος ἄγων χιλίους μὲν, ὅσον τὸ ἀπὸ

11. διαποντίοις A., διαποντίαις W.

bellum tam mari quam terra gerendum necessaria pro virili comparat. Tandem cum inimicitiae in apertum erupissent, Carolus Theodorico adhuc imperato formidabilis erat, et valde eum premebat, e continente subinde in insulam traiciendo cum omni et peditatu et equitatu suo: ac per biennium damnis illatis hieme domum se recipiebat; verno autem tempore maioribus semper copiis bellum redintegrabat. (II.) Illis porro temporibus accidit, ut Latinus quidam, Rogerius nomine, ex inferiore Iberia et ex Gallia, quae sita ultra Alpes magis versus Occidentem vergit, collecto exercitu sordidorum hominum, bellis tam marinis quam terrestribus assuetorum, non minus quatuor triremibus inde compleret; atque ita piraticam, cuius erat omnium qui unquam fuerunt peritissimus, impune exerceret. Non enim naves onerarias tantum, quae a Septentrione et Austro profectae ascenderent et descenderent, invadebat: sed magnas etiam insulas praeter et circum navigando infestabat, et mari infero metuendus evaserat. Cum igitur Sicilia iam ab omni parte Caroli exercitibus obsepta esset, ac Theodoricus eo redactus foret, ut externa auxilia petere cogeretur, Rogerium illum quem diximus arcessit, hortaturque, ut etiam alios undecunque fortissimos asciscat, circiter mille equites, ut aequatis viribus strenue et fortiter dimicent adversus Caroli exercitum suo oppositum. Cum autem ille advenisset, et mille pedi-

- τοῦ ναυτικοῦ πεζοῦς, χιλίους δ' ὄσους ἐς ἰππέας κατέταξεν, εὐ-
 θὺς ὀπόσας Σικελικὰς πόλεις ὁ Κάρολος εἶλέ τε καὶ δεδούλωτο,
 πᾶσαι καθάπερ ὀστράκου μεταπεσόοντος ἐς Θεοδέριχον ἐπανήκον,
 οὐκ εἰσθῆναι ἄλλοτρίῳ ζυγῷ προσταλαιπωρεῖσθαι. (Γ.) Ταῦτα
 5 ἀκούσας ὁ Κάρολος λίαν ἠχθέσθη καὶ μαινομένῳ ἦν, ὡς εἰπεῖν,
 παραπλήσιος, ὅτι χρονίους ἐλπίδας ἐς πέρας ἐληλυθυίας ἤδη καὶ
 μονοουχὶ τῶν κόλλων ἐντὸς ὄλους ἀποφορτιζομένας καρπούς F
 ἐξαίφνης, ὡς εἰπεῖν, ἐν αὐτοῖς τοῖς λιμέσιν ἀνατραπέσας τε-
 θάεται. ὅθεν ἕαρος τελευτῶντος ἤκε μετὰ βαρείας δυνάμεως.
 10 ἀλλὰ κραταιότερῳ ἤδη συμμίζας τῷ Θεοδερίχῳ κατὰ τε πλήθος V. 110
 καὶ ἀντίπαλον δύναμιν οὐχ ὡς ἠθέλεν ἀπήλλαξε. τοῖτον μὲν οὖν
 ἐς τοῦτο τελευτήσαντος τοῦ ἐνιαυτοῦ ἅμα ἦρι πᾶσαν, ὡς εἰπεῖν,
 τὴν Ἰταλίαν διαβιβάξει ἐς Σικελίαν ὁ Κάρολος, ἵνα τελευταία P. 134
 15 πολλῷ πλείους αὐτῆς ἀποβαλὼν ἠττημένος ἐπ' οἶκον ἀναχωρεῖ,
 πανήγυριν, ὡς εἰπεῖν, ἐπαγόμενος θλίψεων. ταῦτ' ἄρα καὶ
 ἐς τὸ ἄπορον πανταχόθεν τῇ γνώμῃ συνελαθεῖς περὶ σπονδῶν
 πρὸς Θεοδέριχον ἤδη διαπρεσβεύεται καὶ τέκνων γαμικὰ συναλ-
 λάγματα.
- 20 γ'. Ἐπεὶ δ' οὕτω ταῦτα ἀλλήλοις ξυνέβησαν καὶ τὰ ὄπλα θέμε- B
 νοι ἀστασίαστον ἦγον εἰρήνην οἱ ῥήγες, σκοπεῖσθαι τοῖς τοῦ Θεο-
 δερίχου συμμάχοις ἐπήει, ὅποι ποτὲ ἄρα τραπόμενοι τὴν κερδαί-
 ρουσαν εὖρωσιν. οὐ γὰρ ἦσαν αὐτοῖς οἰκίαι καὶ κτήσεις ἐστῶσαι,
 ἵνα τὴν ἐπάνοδον αὐτῶν ἐπισπεύδωσιν· ἀλλ' ἄλλοθεν ἄλλος καὶ
7. ὄλας W. 20. ξυνέθεσαν A.

tes, quibus classis constabat, ac totidem, quos inter equites retulerat, secum adduxisset, statim omnes Siculae urbes, quascunque Carolus captas subegerat, tessera veluti conversa, ad Theodoricum redierunt, alienum iugum tolerare haud assuetae. (III.) Id Carolus cum audiisset aegerrime tulit, ut quodam quasi furore percitus videretur, quod diuturnas spes suas ad exitum iam perductas, et omni laborum fructu tantum non cumulas, in ipso portu cerneret effusas. Igitur exeunte vere cum magnis copiis adventat. Sed cum Theodorico iam et numero et viribus firmiore congressus aliter quam volebat discessit. Eo anno sic exacto sub veris initium totam Italiam, ut ita dicam, Carolus in Siciliam traducit: ut ultima haec disceptatio esset, quae diuturnis bellis finem imponeret. Sed denuo longe pluribus amissis victus domum redit, malorum gravissimorum numerosum veluti agmen secum trahens. Rebus ergo ex omni parte desperatis legatos ad Theodoricum de pace et affinitate inter liberos iungenda mittit.

3. Quae cum utrinque placuissent, armisque positis reges pacem concordem agitent: Catalanis, Theodorici sociis, deliberandum esse visum est, quo conversi rebus suis consulere. Neque enim aedes illis aut certae possessiones erant, quae eos reditum suum urgere cogerent: sed alius aliun-

- A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron. Senioris.
- πολλοὶ πολλαχόθεν ἄσκειοι καὶ γυμνήτες κέρδους ἕνεκα ληστρικοῦ συνδρομιόντες πλανήτα καὶ διαπόντιον ἔβροσχον βίον. ἔδοξεν οὖν τῷ τούτῳ ἄρχοντι Ῥοντζερῖῳ διαπρεσβευσαμένῳ πρὸς βασιλέα Ἀνδρόνικον συμμαχήσειν ἐλθόντα οἱ κατὰ τῶν Τούρκων, **C**εῖ γε βουλομένῳ αὐτῷ εἶη. καὶ μέντοι καὶ σφόδρα ἄσμενον τὴν 5 πρεσβείαν προσδεξαμένον τοῦ βασιλέως, ἄρας ἐκεῖνος ἦκεν ἐκ Σικελίας ἐς δισχίλους ἐπαγόμενος ἄνδρας· ὧν τοὺς μὲν χιλίους ἀνόμαζε Κατελάνους ὡς ἐκ τοιούτων τὰ πλεῖστα τὸ γένος κατὰγοντας· τοὺς δ' ἑτέροισι χιλίοισι Ἀμογαβάρους. οὕτω γὰρ ἡ **D** Λατίνων φωνὴ τοὺς πεζοὺς ἐν πολέμοις καλεῖ, καὶ διὰ τοῦτο καὶ 10 τούτους ἐν μοῖρα ταπτομένους τοιαύτη τούτῳ καὶ οὗτος κέκληκε τῷ ὀνόματι. (B.) Τοῦτον μὲν δὴ ἐλθόντα γαμβρὸν εὐθὺς ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῇ ἀδελφιδῇ ποιῆται Μαρία, τῇ τοῦ Ἀσάν θυγατρὶ, καὶ ἐς τὸ τοῦ μεγάλου δονκός ἀνάγει ἀξίωμα. ἐπεὶ δὲ μετὰ μικρὸν ἦκε καὶ ἕτερος Κατελάνος, ὄνομα Πιριγκέριος Τέντζας, 15 **E**προσκαλεσαμένον τοῦ Ῥοντζερῖου, αὐτῷ μὲν δὴ Ῥοντζερῖῳ τὸ τοῦ Καίσαρος ὁ βασιλεὺς περιτίθησιν ἀξίωμα· τῷ δὲ Πιριγκερῖῳ Τέντζα τὸ τοῦ μεγάλου δονκός. ἡ μὲντοι τῶν χρημάτων δαπάνη, ὁπόση περὶ τὰ ἐκείνων ἐνδύματα καὶ τὰς δωρεὰς καὶ τὰ **P.** 135 ἐπέτεια δεδαπάνηται σιτηρέσια, ἐς τοσοῦτον ἀνήλθεν πλεονεξίας, 20 ὥστ' ἐν βραχεῖ τὸ βασιλικὸν ἐξεκένωσε ταμιεῖον. ἐπεὶ δ' οὕτω ταῦτα, καὶ ἔδει διαβάντας ἐς τὴν Ἀσίαν πολεμεῖν τοῖς ἐχθροῖς, **V.** 111 τί χρῆ καὶ λέγειν ὁπόσα εἰργάσαντο παριόντες δεινὰ κατὰ τῶν ἐν
14. ἀναίρει A. 15. ὄνομα add. A. 16. προσκαλεσαμένον A. προκαλ. W. 22. διαβάντας A., διαβάντες W. 23. καὶ add. A. ὁπόσα] ὅσα A.

de et multi multis e locis vacui et expediti propter latrocinii emolumenta confluerant, incertis sedibus in mari oberrantes. Eorum igitur duci Rogerio placuit ad Imperatorem Andronicum legatos mittere, qui significarent, venturum se ei auxilio contra Turcos, si ita vellet. Quae conditio cum valde Imperatori placuisset, e Sicilia Byzantium proficiscitur, duo hominum millia secum ducens: quorum mille Catalanos nominabat, quod plerique ab illa gente oriundi essent: alteros mille Almugavaros; sic enim Latinus sermo pedites ad bellum euntes vocat. Idcirco ille hos quoque in eum militiae ordinem ascriptos eo etiam nomine appellavit. (II.) Statim igitur cum venisset, Imperator eum sibi per affinitatem iungit, Maria sororis suae et Asanis filia nuptum illi data, eundemque Magni Ducis dignitate ornat. Sed cum paulo post alius etiam Catalanus Berengarius Entença a Rogerio accessitus advenisset, ipsi quidem Rogerio Caesaris titulum, Berengario autem Magni Ducis dignitatem Imperator decernit. Impensae vero, quaecunque in eorum vestimenta et donativa et annua stipendia factae sunt, adeo omnem modum excessere, ut brevi tempore fiscum exhausserint. His ita provisus cum in Asiam traiciendum esset, et cum hoste pugnandum, quid dicam quantas in transitu clades Romanis, qui in oppidula Asiae ma-

τοῖς περὶ τὴν Ἀσίαν καταφυγόντων πολυχρίοις Ῥωμαίων; ἀν- A. C.
δράσι μὲν γὰρ καὶ γυναιξίν οὐδὲν ἄμεινον, ἢ ὡς ἀνδραπόδοις 1282
ἐχρήσαντο· τοῖς δ' ὑπάρχουσιν ἕκασιν ὡς οἰκείοις ἀδελῶς κατε- ad
χρήσαντο καὶ ἀπέλανον ὡσπερ εἰκὸς πολλῶν τῶν ἐνοδίων ἀρῶν 1328
5 ἐκ μέσης ψυχῆς καὶ μετὰ πάντων πολλῶν τῶν δακρύων ταύτας κα- B
ταχέοντων τῶν τυλαιπώρων ἐκείνων, οὓς ἠδίκουν, καὶ ταῦτα
μὲν δὴ τὸν προῶτον ἐπράχθη ἐνιαυτόν. (Γ.) Τοῦ δ' ἐπιόντος
ἕαρος ἀπήεσαν ἐξελάσσοντες τοὺς πολιορκουήσας τὴν Φιλαδέλφειαν
πολεμίους. διπλοῖς γὰρ ἐπολεμοῦντο δεινοῖς οἱ τὴν Φιλαδέλφειαν
10 κατοικοῦντες· ἔξωθεν μὲν τοῖς χρονίως ἤδη περικαθημένοις
ἐχθροῖς· ἔσωθεν δὲ πολλῶ χείρῳ πολέμῳ, τῇ τῶν ἀναγκαίων C
ἐνδείᾳ καὶ τῷ λιμῷ. καὶ τοῦτο μὲν τοῦτορον κάλλιστά τε καὶ ἀν-
δρικότατα κατεπράξαντο τῆς ἀνωθεν δεξιᾶς συνεργοῦσης διὰ τὸ
τῆς ἀρετῆς μέγεθος τοῦ τῆς πόλεως ἱεῶς προεδρεύοντος θείου
15 ἀνδρὸς Θεολήπτου. ἰδόντες γὰρ οἱ πολέμοι τὴν τῶν Λατίνων
εὐτακτον κίνησιν καὶ τὴν τῶν ὀπλων λαμπρότητα καὶ τὸ ἄτρεπτον
τῆς ὀρμῆς συσχεθέντες τοῖς φόβοις ὄχοντο φεύγοντες· οὐ μόνον
τῆς πόλεως ὡς πορρόωτάτω σφᾶς αὐτοὺς ἀπάγοντες, ἀλλὰ μικροῦ D
καὶ τῶν πάλαι Ῥωμαϊκῶν ὀρίων αὐτῶν. τοσοῦτος γὰρ καὶ τοιοῦτος
20 ἐκείνος ἐτύγγανεν ὁ στρατὸς, καὶ οὕτως ἄριστα συγκεκροτημένος ἐκ
τε τῶν ὀπλων ἐκ τε τῆς κατὰ πόλεμον ἐμπειρίας ἐκ τε τοῦ πλήθους
(συνεστράτεον γὰρ ἐκεῖ τοῖς Λατίνοις οὐ μόνον οἱ τῶν Ῥωμαίων
ἐπίλεκτοι, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκ τῶν Ἀλανῶν ὀπόσον ἐτύγγανε στρατεύ-
μα) τοσαύτην γοῦν ἐποίησεν διὰ ταῦτα τοῖς πολεμίοις τὴν ἐκπληξιν, E

8. Φιλαδέλφειαν A. 19. Ῥωμαϊκῶν A., Ῥωμαίων W. 22. συνε-
στρατεύοντο A.

ritima confugerant, importarint? Viris enim et mulieribus pro mancipiis
abusi sunt; eorum vero rem familiarem omnem pro sua consumpserunt: et
(ut fieri solet) in itinere multas execrationes ex imo pectore profectas, et
lacrymas multas collegerunt, quas miseri illi iniuria ab his affecti profunde-
bant. Et haec quidem primo anno acta sunt. (III.) Insequuto autem vere Phi-
ladelphiam iverunt ad expellendos hostes, qui eam urbem obsidebant. Nempe
cives Philadelphiensis geminis malis oppugnabantur: foris hostilibus co-
piis, quae iamdudum circumsedebant; intus hoste multo graviore, penuria
rerum necessariorum et fame. Ac id quidem munus pulcherrime et fortissi-
me administrarunt, dextera ipsa Dei superne adiuvente, propter insignem
virtutem Theolepti, divini viri, qui illi urbi praecerat in saceris. Nam cum
Turci Latinorum disciplinam militarem armorumque splendorem et vio-
lentissimum impetum vidissent, metu perterriti non modo procul ab urbe,
sed paene ultra veteres Romanorum fines fuga se abripuerunt. Tantus enim
et talis erat ille exercitus, ita et armis et rei militaris usu et militum nu-
mero instructus (una enim cum Latinis militabant non modo Romani lectis-
simi, sed et omnis Alanorum exercitus), ut haud abs re conspectu illius

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- ὥστε πολλοί τινες ἔφασαν τότε, ὡς, εἰ μὴ τούτους διὰ δειλίαν
τινὰ πρόσω ἵεναι κεκόλυκε τὰ τοῦ βασιλέως προστάγματα, οὐδὲν
ἂν ἦν τὸ κωλύον ὅλας ἐν βραχεῖ τῶν Ῥωμαίων ὀπόσαι πόλεις καὶ
χωῖραι ὑπῆρχον καθαρὰς πολεμίων παραδοῦναι τῷ βασιλεῖ. ἀλλὰ
ταῦτα μὲν ἦσαν φθεγγόμενοι πρὸς μόνον τὰ παρόντα βλέποντες 5
ἄνθρωποι καὶ μηδὲν τῶν πυρόντων ὑπέριτερον ξυνιέναι δυνάμενοι.
Ἐκρίσις γὰρ ὡς ἀληθῶς ἦν ταῦτα θεοῦ πάλα κρωθεῖσα, πρὸς
ἔσχατιὰς καταβῆναι δυστηχημάτων τὰ Ῥωμαίων πράγματα. καὶ
διὰ τοῦτο λόγοις ἀπορρήτοις τῆς προνοίας τῶν μὲν ὠφελούντων
πλείστα ἐδόκουν τὰ ἐμποδῶν, τῶν δὲ βλαπτόντων πολύχους ἢ συν- 10
δρομῆ. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τοῦτογον ἅμα ἦρι τελευτῶντι ῥαδίως κατε-
πράξαντο. (Δ.) Ἐπεὶ δὲ πρόσω ἵεναι ἀπορὸν σφισιν ἦν παραπομ-
ποῦς οὐκ ἔχουσι, οἱ τὸ σκοτεινὸν καὶ ἀτριβὲς τῆς ὁδοῦ διαλευκα-
νοῦσι καὶ εὐδοκίαν θήσονται τούτοις (οὐ γὰρ ἄνευ πλείστων νεκρῶν 15
ἑώρων γενησομένην τὴν ὑπερόριον ἐκστρατείαν βουληθεῖσιν ἐκείνοις
ἄνευ παραπομπῶν ἀπιέναι), τὸ δ' ἅμαθ' οὕτως μεγάλους ἀναρῶ-
πτειν κινδύνους πρὸς τοῦ Ῥοντζερῖου οὐκ ἦν, πολλοὺς ἀνατλάντος
πολέμους καὶ πολλὴν ἐντεῦθεν ξυνειλοχότος τὴν πείραν· ἀναστρέ-
ψαντες διελύθησαν κατὰ γένος, Ῥωμαῖοι μὲν οἷαδε ἀπόντες Ἀλα- 20
νοὶ τε ὁμοίως· Λατῖνοι δὲ τῷ Ῥοντζερῖῳ ἐπόμενοι Καίσαρι πε-
Βρήσαν τὰς ἐναπολελειμμένας τοῖς ἀθλοῖς Ῥωμαίοις πόλεις καὶ
κάκιστα διετίθεσαν τὴν πολεμίαν ὁρμὴν ἐπὶ τοὺς καλέσαντας τρέ-
ψαντες· πρόφασιν λέγοντες, ὅτι τὴν παρὰ τοῦ βασιλικοῦ προ-
ταγείου ταχθεῖσαν ἐπέτειον δαπάνην οὐκ ἐχομίζοντο, καὶ εἶναι

hostes percellerentur, multique dicerent, nisi eos Imperator aliquo metu deterritus longius progredi vetuisset, nihil fuisse prohibitorium, quo minus brevi omnes Romanas et urbes et provincias hostibus vacuas ac purgatas Imperatori tradidissent. Sed ea loquebantur homines, qui praesentia tantum considerabant, neque quicquam altius animo complecti poterant. Divinum enim revera iudicium illud erat, iam pridem confirmatum, ut Romanum imperium extremis calamitatibus affligeretur. Quapropter arcanis Providentiae rationibus plurimae res utilia consilia impedire, multae autem ad adjuvanda ea quae noxia essent concurrere videbantur. Sed istam quidem expeditionem sub finem veris facile confecerunt. (IV.) Cum autem longius progredi non possent, propterea quod nullos habebant ductores, qui vias ignotas et minime tritas indicarent, et planum iter ipsis facerent, (videbant enim expeditionem illam longinquam, nemine viam monstrante, sine multis caedibus confici haud posse, neque vero is erat Rogerius, qui multis bellis magna prudentia parta magnum discrimen sic temere adiret) diversi ac dissipati abierunt; ac Romani quidem domum reversi sunt, itemque Alani: Latini vero cum Rogerio Caesare urbes quae miseris Romanis reliquae erant pervagati pessime habuerunt, hostili impetu in eos, a quibus arcessiti fuerant, converso, causam afferentes, quod constitutum ab Imperatore annum stipendium non accepissent, ac proinde necessario an-

ἀνάγκην, πρὶν ἐπινεμηθῆναι σφᾶς τὸν λιμὸν, ἐπινεμηθῆναι σφᾶς
 τοὺς καλέσαντας μὲν, μὴ πληροῦντας δὲ τὰ ὑπεσχημένα. ἦν
 οὖν ἰδεῖν οὐ μόνον τὰς οὐσίας ἄρδην τῶν ταλαιπώρων ἀρπαζο-
 μένας Ῥωμαίων, κόρας τε καὶ γυναῖκας ὑβριζομένας, πρεσβύτας τε
 5 καὶ ἱερέας ἀγομένους δεσμίους καὶ τὰς τε ἄλλας ὑπομένοντας τι-
 μωρίας, ὅπως ἢ τῶν Λατίνων δυσμενεστάτη χεῖρ αἰὲ καινο-
 τέρας ἐφεύρισκε κατὰ τῶν ἀθλίων· ἀλλὰ καὶ συχνὰ γυμνὸν ὄρων-
 τας τὸν πέλεκυν κατὰ τοῦ τραχήλου, ὡς ἀντίκα τεθνηξομένους,
 εἰ μὴ θησαυροὺς ὁμολογοῖεν χρημάτων. καὶ οἱ μὲν ἐκτιθέμενοι
 10 πάντα ὑπέρου γυμνότεροι ἀπηλλάττοντο· οἱ δὲ μὴ ἔχοντες, ὅτου
 ἐξωνήσονται ἑαυτοὺς, τῶν ἀκρωτηρίων τοῦ σώματος ἄλλοι ἄλλα
 ἀφαιρούμενοι θάναμα ἐλεινὸν παρὰ τὰς ὁδοὺς ἐξετίθεντο, εἴ τις
 ἄρτου τεμάχιον ἢ ὄβολὸν παράσχοι ζητοῦντες· ὡς ἐπ' οὐδενί τινι
 τῶν πάντων ἑτέρω τῶν ἀφόρμῶν τοῦ ζῆν καταλειπομένων, ἢ
 15 ἐπὶ τῇ γλώττῃ καὶ ταῖς τῶν δακρῶν πηγαῖς. (E.) Ταῦτα πυν-
 θανομένῳ τῷ βασιλεῖ οὐδ' ὄλως ἀνεκτὰ εἶναι ἐδόκει τὴν τε Ῥω-
 μαίων γῆν πολλῶ πλέον ἢ κατὰ πολέμους λυμαινόμενα καὶ ἅμα
 θεὸν παροξύνοντα κατὰ τῶν ἐξ ἀλλοδαπῆς προσκαλεσαμένων
 αὐτοῖς· οὐτ' ἄλλως εὐπορον ἦν τῆς ἀδικίας τίσασθαι αὐτοὺς,
 20 ἐνδείας μακρᾶς τὰ βασιλικὰ καταγελώσης στρατόπεδα. ἐν στενωῶ
 τοίνυν ὄντος αὐτοῦ καὶ μηχανῆς δεομένου τινὸς βοηθούσης διαβαί-
 νει πρὸς Θράκην ὁ Καῖσαρ Ῥοντζέριος τὸν Λατινικὸν ἐπαγόμε-
 νος πάντα στρατόν. οὐ γὰρ ἐλλείπτο ἔτι τοῖς ἐν Ἀσίᾳ Ῥωμαί-
 F

1. τὸν λιμὸν—σφᾶς add. A. 5. τε add. A.

tequam fame consumerentur, eorum opes consumerent qui se arcessissent, et
 pactis ac conventis non stetit. Itaque cernere erat bona miserorum
 Romanorum omnia diripi, virginibus et matronis contumeliose illudi, senes
 et sacerdotes vincidos abduci, et supplicia cum alia pati, quae nova quo-
 tidie in miseros Latinorum immanitas excogitabat: tum imminentem cervi-
 cibus securim, ut iamiam morituros, videre, nisi abditam pecuniam osten-
 dissent. Qui omnia proferebant, pistillo nudiores abibant: qui nihil quo
 se redimerent habebant, extremitatibus corporum mutilati miserabile in viis
 spectaculum iacebant, aliquem scilicet quaerentes, qui frustum panis aut
 obolum porrigeret; ut quibus nihil ad sustentandam vitam subsidii, prae-
 ter vocem et lacrymarum rivos, reliquum esset. (V.) Quae cum Imperator
 rescivisset, haudquaquam ferenda ei visa sunt; quoniam haec Romanas
 provincias longe atrocius quam belli mala affligebant, et simul Deum etiam
 ad iram concitabant contra eos, qui peregre illos arcessissent. Neque tam-
 en eorum iniurias ulcisci promptum erat, eo quod ob magnam egestatem
 ludibrio erant Imperatoriae legiones. Angustis igitur rebus, cum
 opus esset aliquo strategemate, cuius praesens auxilium foret, traiecit
 Rogerius Caesar, et omnem Latinum exercitum secum in Thraciam ad-
 ducit. Nihil enim Asiaticis Romanis erat reliquum vel pecuniae, vel re-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

οἰς οὔτε χρήματα, οὔθ' ὅσα τρέφει δημίων γαστέρας. ἔδοξε μέντοι τοὺς μὲν ἄλλους ἐς τὸ τῆς Καλλιουπόλεως καταλιπόντα φρούριον αὐτὸν ἀπολεξάμενον διακοσίους παρὰ τὸν βασιλέα ἐληλυθέναι Μιχαὴλ ἐν Ὀρεστιάδι διάγοντα τότε τῇ Θρακικῇ μετὰ τοῦ στρατοῦ, ἀπαιτήσοντά τε τὴν ἀποτεταγμένην αὐτοῖς ἐτησίαν 5
P. 137 πρόσοδον καὶ ἀπειλὰς εἰ δέοι προσθήσοντα. οὗ γενομένου καὶ ἐς πυρσὸν ἀναφθέντος, ὃν καὶ πρότερον ᾧδινε θυμὸν ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτοῦ, ἕψήρεις αὐτὸν περιστάντες συχνοὶ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ παρὰ τὰ βασίλεια κατακόπτουσι καὶ ἅμα αὐτῷ τινὰς τῶν περὶ αὐτόν. οἱ γὰρ πλείους ἔλαθον διαδράντες τὸν κίνδυνον· 10 οἱ δὲ καὶ δρόμῳ συντονωτέρῳ χρησάμενοι ἐφθασαν ἀπαγγέλλοντες τὰ πραχθέντα καὶ τοῖς ἐν Καλλιουπόλει Λατίνοις.

B
V. 113 δ'. Τοῖς μὲν οὖν στρατιώταις ἔδοξε τοῦτο πεποιηκόσι θραῦσαι τε τῶν Λατίνων τὸ φρόνημα καὶ τὸν τῆς τόλμης ὄγκον ἐς τὸ μετριώτερον ἀπαλλάξαντας σφᾶς ὅσα καὶ δούλους ὑπέκειν Ρω- 15 μαίοις αὐταῖς χερσὶ καὶ αὐταῖς γνώμαις παρασκευάσαι καὶ δυοῖν θάτερον ὁμονοήσαντας ἐλέσθαι, ἢ δουλεύειν Ῥωμαίοις ἐκόντας, ἢ τὴν ἀγαθοῦσαν ἄκοντας ἐπανίεναι. (B.) Ἀλλὰ τὸ ταῦτα λογίζεσθαι διανοίας ἐστὶ χαμερποῦς καὶ ἦν αἱ χεῖρες τῆς φύσεως ἐς ὕλης ἀγλυώδους ἀπολαβοῦσαι πυθμένας κατήνεγκαν, ὡς μηδ' 20 ἐννοεῖν ἔχειν, ὅτι λόγοι προνοίας τὰ πραττόμενα περιτρέχουσιν ἐκάστου τέλους ἔχοντες ἐνέχυρα προκαταβληθείσας αἰτίας, ἃς ἡμεῖς μὲν ἐκόντες ἐπιλανθανόμεθα, τὸ ἐκεῖθεν ἀηδὲς ὑπὸ φιλαυ-

11. συντονωτέρῳ A., συντόνω W. ἐφθασαν A. 15. ἀπαλλάξαντας A., ἀπαλλάξοντας W.

rum aliarum, quibus carnificum ventres alerentur. Ac visum illi est, caeteris in praesidio Calliupoleos relictis, cum ducentis militibus delectis Michaëlem Imperatorem, qui tum Orestiaide in Thracia cum exercitu commorabatur, convenire, ut et constituta omnia stipendia postularet; et, si esset opus, minas adderet. Quo facto inflammata iracundia, quam Imperator contra istum iam antea animo conceperat, plures milites strictis ensibus circumdatum iuxta regiam interficiunt, unaque aliquot eius comites. Nam maior eorum pars clandestina fuga periculum evaserunt; iique conteatiore cursu Latinis Calliupoli agentibus quid actum esset nunciarunt.

4. Ac Romani quidem milites hoc facinore perpetrato putarunt se Latinorum animos contudisse, et ab insolenti fastu ad meliorem frugem revocatos eo adduxisse, ut et voluntatibus posthac et corporibus ultro tanquam mancipia obnoxii essent Romanis, ac ut duorum alterum uno consensu eligerent, vel illis sponte servire, vel qua venissent, inviti pedem referre. (II.) Verum huiusmodi cogitationes animum humi repentem et crassioris materiae limo ab ipsa natura infixum sapiunt; qui intelligere non possit, quasdam esse Providentiae rationes, quae ad omnes humanas actiones pertineant, et quibus rerum exitus certos causae ipsae praeviae spondeant: porro nos eas quidem ultro oblivisci, et molestiam quae inde existit prae philautia de-

τίας ἐκκλίνοντες· ἡ δὲ δίκη τῷ γραμματείῳ ἑαυτῆς ἐγχαράξασα
 θέρους καὶ ἄλωνος εἰπεῖν περιμένει καιρὸν, ἵν' ἐπάξια τῶν σπερ-
 μάτων ἀποδοῖ τοῖς πράξασι τὰ γεώργια. ἥ γὰρ ἂν ἐξ αὐτῶν ἐδι-
 δάσκετο τῶν πραγμάτων ἄνθρωπος, ὡς ὅσα μὴ συναιρομένην ἔχει
 τὴν ἄνωθεν δεξιάν, τούτοις καὶ γῆ καὶ θάλασσα μάχεται καὶ ἀήρ, ὡ-
 ὥσπερ τινὶ δραπέτῃ Θεοῦ καὶ τῆς δίκης ἀλάστορι δραστηρίως ἐπι-
 τιθέμενα· καὶ διδασκόμενος ὅστις ποτὲ εἴη, ἑαυτῷ ἂν παρήνει μὴ
 ἀντιπαλαμᾶσθαι πρὸς τὴν ἄνωθεν κρωθεῖσαν ψῆφον, ὅποια ποτ'
 ἂν ᾖ, μηδὲ βίαιον πράττειν μηδὲν, ἀλλὰ μένοντα κατὰ χώραν ἡσυ-
 10 χῆ διαπεπτεῦν τὸν χρόνον καὶ στέργειν μᾶλλον τὴν σύνδρομον τοῦ
 φέροντος ἀγωγήν, καὶ εἰ μὴ κατὰ γνώμην φέροιο, ἢ τὴν ἀντίδρο-
 μον. πολλῶ γὰρ δήπου βέλτιον ἀπρακτοῦντα τῷ φέροντι συμφέρε-
 σθαι, ἢ πράττοντά τι καθ' ἕνα ἕνα ἕνα ἕνα ἕνα ἕνα ἕνα ἕνα ἕνα ἕνα ἕνα
 τοῦ καιροῦ. ὅμοιον γὰρ ἂν εἴη τοῦτ', ὥσπερ ἂν εἴ τις πρὸς Β
 15 ὄρμην δεδιῶς ἔτι τὰ κύκλω περιθέουσαν τῆς οἰκίας, ὅδ' ἀντὶ τοῦ
 πάσῃ χοῦσθαι μηχανῇ ἢ τῆς πρόσω συστέλλειν ὄρμης ἢ παύειν
 τελείως, φρονγάνων ἐπετίθει φακέλλους καὶ ἔλαιον ἐνέχει πολὺ· ἢ
 ὥσπερ ἂν εἴ τις ἀπαρκτίου σφοδροῦ καταδρόνοντος ἄνωθεν καὶ
 20 δεινὰ πρὸς τὸ κάτω καταδρόνοντος ἄλλα ἐπ' ἄλλοις τὰ κύμα- V. 114
 τα, ὅδ' ἀκατίῳ τινὶ πρὸς ἀνάδρονον ἐθελοντῆς ἐπεχειρεῖ ποιεῖ-
 σθαι τὸν πλοῦν. εἶναι γὰρ τοῦτ' ὅτι τῶν οὐ πάντων τοι μειδιῶσαν C
 ὁμοῦ καὶ φιλόανθρωπον τὴν ὄψιν παρεχομένων τοῖς βουλομένοις,

3. τοῖς πράξ. ἀποδοῖ τὰ γεώργ. A. ἥ γὰρ A., καὶ γὰρ W.
 14. ἂν ante εἴη add. A. 17. ἐνέχει A., ἐνέχει W. 21. τουτὶ A.,
 ταντὶ W.

clinare; vindictam vero easdem suis pugillaribus inscriptas custodire, ac
 messis trituraeque tempus quodammodo expectare, ut quemadmodum quis-
 que sementem fecerit, ita et suo tempore metat. Alioqui sane ipso eventu
 homo doceri queat, iis quae divinitus non prosperentur, et terram et mare et
 aerem adversari, tanquam fugitivum Dei, et violatorem iustitiae fortiter ulci-
 sentia. Idem ubi sese cognorit, ipse sibi praecipere queat, non refragan-
 dum esse latae divinitus sententiae, qualis ea cunque fuerit; neque violen-
 ter quicquam agendum, sed sua sorte acquiescenti fallendum tempus, ac
 vim necessitatis adiutandam potius quam impediendam, licet aliter agat nos
 quam vellemus. Longe enim melius esse potentiolem vim sequi nihil agen-
 do, et eodem cum ipsa impetu abripi, quam agendo aliquid materiam ve-
 lut i praebere iniqui temporis violentiae: quod perinde fuerit, ac si quis
 flammae impetum reformidans adhuc circum aedes vagantis non quidvis mo-
 liatur, quo eam longius progredi vetet, aut etiam prorsus restinguat, sed
 sarmentorum fasciculos congerat, et multum olei affundat: aut si quis ve-
 hementi Borea desuper ingruente et immanes fluctus per pronum ex aliis
 alios volvente tamen navicula exigua adversis fluctibus ultro navigare inci-
 piat. Ea enim esse eiusmodi, ut aspectum minime laetum iucundumve prae-

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- ἀλλὰ τούτων ἐν ὅποια πολέμιον ἀνατείνει χεῖρα καὶ τοῦ συνέγγυς μακρὸν ἐπιφέρει τὸν ὄλεθρον. (Γ.) Μαρτύρια δέ μοι τῶν λεγομένων, εἰ μὴ τι πλέον ἔχοιμεν ἐν τῷ νῦν εἶναι μεμνησθαι, ἀλλ' οὖν τὰ γε ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις συμβάντα. οὐδενὸς γὰρ ἔλλει-
- D**ψασι Ῥωμαίοις ὧν ἔδει δοῦν πρὸς κατορθωσιν πάντα ἐπήει τὰ-5
ναντιώτατα. οἱ μὲν γὰρ Ῥωμαίων στρατηγοὶ δι' ἃ μὴ θέμις ἐν ὑποψία γινόμενοι, οἱ μὲν ἐν δεσμοῖς ἐγγύοντο, οἱ δὲ πόρῳ τῆς βασιλικῆς ἴσταντο εὐμενείας. ὅθεν ἄλλοφύλου συμμαχίας ἐλθούσης πρῶτα μὲν τῆς τῶν Μασσαγετῶν, ἔπειτα τῆς τῶν Λατίνων, πολ-
- E**λαπλασίονα συνεπεπτώκει Ῥωμαίοις γενέσθαι τὸν ὄλεθρον ἐξ αὐ-10
τῶν, ἢ τῶν ἐκ τοῦ προφανοῦς ἐχθρῶν. ὧν ὡς ἐκ πολλῶν μέτρια καὶ ἡμεῖς ἐφθήμεν εἰρηκότες, ἃ δὴ σαφοῦς ἂν εἴη θεομηνίας δείγματα, εἴ τις ὀρθῶς καὶ πάθους ἐκτὸς ἐθέλοι σκοπεῖν, καὶ παιδεία μετρία οὐ μετρίων πλημμελημάτων. τούτων ἔναρ-
γέστερον δεῖγμα καὶ ὁ τοῦ Ροντζερίου Καίσαρος ἐγεγόνει θάνα-15
τος. τὸν γὰρ ἐκ τῆς προσκλήσεως μετὰ μελόν θεραπεύειν Ῥω-
- F**μαῖοι βουλόμενοι τὸν τούτου κατεπράξαντο θάνατον, ἀπαλλαγὴν εἶναι τοῦτον πονηρῶν πραγμάτων νομίσαντες. ὁ δ' ἀρχηγὸς παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα μειζόνων ἐγεγόνει καὶ μάλα χειρόνων πραγμάτων, ὡς προϊόντες ἔροῦμεν· οὕτω τῆς θείας οὐ συμμα-20
χούσης προνοίας τοῖς τῶν ἀνθρώπων βουλευμάσι τε καὶ πράγμασι πονηρὸν αὐτοῖς ἀπαντᾷ τὸ τέλος καὶ σφόδρα τοι ἐναντιώτατον.
- P. 139** οὔτε γὰρ βουλευφόρος ὁ βουλευφόρος, οὔτ' ἀνδρεῖος ὁ ἀνδρεῖος· ἀλλὰ

4. οὐδενὸς A., οὐδενὶ W. 7. ὑποψίαις A. 14. παιδεία μετρία Boiv. pro παιδείαν μετρίαν. Vid. Notas.

beant: immo ex earum rerum numero esse, quae maxime infestae sunt, et ultimum exitium statim afferunt. (III.) Haec ita se habere, si nulla alia in praesenti exempla suppetant, ea certe quae his temporibus acciderunt, abunde comprobent. Nam cum Romani nihil quod ad rem bene gerendam pertineret omisissent, adversationes maximas fortunae experti sunt. Romanorum enim duces cum iniustus de causis in suspicionem venissent, alii in vinculis erant, alii ab Imperatoris benevolentia longe summovebantur. Unde cum externa venissent auxilia, primum Massagetarum, deinde Latinorum, ab iis longe maior quam a manifestis hostibus pernicies Romanis exorta est. Ac nos iam pauca e multis protulimus, quae si quis recte et sine affectu expendat, manifestam Dei iracundiam arguunt, licet mediocre contineant non mediocrium delictorum castigationem. At eiusdem rei documentum evidentius est ipsa caedes Rogerii Caesaris. Nimirum Romani, quos illius arcessiti poenitebat, suae aegritudini mederi cupientes eius hominis caedem peregerunt, et molestis negotiis defunctum iri se hoc pacto speraverunt. Sed illud ipsum facinus, ut progressu orationis dicemus, longe maiorum et graviorum malorum causa extitit. Ita quoties divina Providentia consiliis et actionibus humanis non suffragatur, malus et plane infelix exitus iis succedit. Nam nec prudentibus consiliis valet vir prudens,

τά τε σοφὰ βουλευµατα πρὸς ἄσοφον τελευτῶσι πέρας καὶ τὰ
γενναῖα καὶ ἀνδρικότατα πράγματα ἄνανδρόν τε καὶ μάλα αἰ-
σχρὰν τὴν ἦτταν καρποῦνται. ἀλλ' ἐπανιτέον ὄθεν εἰς ταῦτα
ἐξέβηµεν. (A.) Πυθόμενοι γὰρ οἱ κατὰ τὴν Καλλιούπολιν Λα-
5 τῖνοι τὸν τοῦ Καίσαρος φόνον πρῶτον μὲν πάντας τε ὀπόσοι Ῥω-
μαίων εἰς Καλλιούπολιν ὄκουν κατέσφαξαν ἠβηδόν· καὶ τὰ τεῖχη
λαμπρῶς ὀχνρώσαντες κράτιστον εἶχον ὀρμητήριόν τε καὶ φρούριον. B
εἰς διττὰς δὲ μοῖρας ἔπειτα διαμερισάµενοι τὰ οἰκεῖα στρατεύµατα
τῶν μὲν τὰς ἑαυτῶν ἐπλήρωσαν τριήρεις, ὀκτὼ τὰς πάσας οὔσας,
10 καὶ ναύαρχον ταύταις ἐπέστησαν τὸν Πιριγκέριον Τέντζαν, ἵνα κα-
τὰ τὸν Ἑλλησποντίαν ναυλοχοῦσι πορθµὸν αἱ τῶν Ῥωμαίων ὀλ-
κάδες ἀνιοῦσαι καὶ κατιοῦσαι ἀλίσκωνται. οἱ δ' ἔτεροι τὴν ἑαυτῶν
πανοπλίαν ἀναλαβόντες ἐπὶ λείαν καὶ ὄλεθρον τῆς ἄλλης ἐξήεσαν C
Θριάκης καὶ κακῶς αὐτὴν διετίθουν νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπι-
15 πορευόμενοι. ἀλλὰ τῷ μὲν Πιριγκερίῳ Τέντζα μετὰ τοῦ ναυτι-
κοῦ παντὸς οὔ μακρῶν ἐδέησε τῶν καιρῶν τῇ προνοίᾳ εὐκαιρίαν
ἐπιτηδεῦσαι θανάτου. ἀναγοµέναις γὰρ ἐκ Γεννούας μετὰ βραχὺ
τριήρεσι δέκα ἔξ λαμπρῶς ὀπλισμέναις διὰ τὰς τῶν πειρατῶν ἀκοὰς
ἀγνοία συνεισπεσόντες αὐτοὶ, οἱ μὲν αὐτῶν ἔργον ἐγένοντο θαλάτ-
20 τῆς, οἱ δὲ ξίφους· ὁ δὲ ναύαρχος Πιριγκέριος ζωορεῖται σὺν ἅµα
συχνοῖς τῶν ἁµφ' αὐτῷ καὶ τοῖς ὀμοφύλοις πιπρῶσκεται. (E.) Ἄλ- D
λὰ γὰρ οὔτω γυμνωθέντες ἐξαίφνης οἱ Κατελάνοι θαλάττης τε
ἅµα καὶ μεγάλης μοῖρας στρατοῦ ἐπὶ συχνὰς τὰς ἡμέρας ἔµειναν
κατὰ χώραν ὑπεπτηχότες τὸ τοῦ μέλλοντος ἄδηλον· ἀτολµότεροί

10. Πιριγκέριον et sic ubique A., Πιριγγέριον W. 12. τὴν add. A.

14. μεθ' ἡμέραν A., μεθημέραν W.

nec fortitudine vir fortis. Immo et provida consilia in finem improvisum incurrunt, et facta generosa ac fortissima ad ignavum et turpem casum devolvuntur. Sed ad institutum redeundum est. (IV.) Latini itaque, qui Calliupoli erant, audita caede Caesaris primum omnes Romanos cuiuscunque aetatis in ea urbe habitantes iugularunt, et moenibus egregie munitis tutissimum in iis receptum ac praesidium habuerunt. Deinde suis militibus in duas partes divisus una parte triremes suas, quae omnino octo erant, compleverunt, eisque navarchum Berengarium Entença praefecerunt, ut ex insidiis naves Romanorum onerarias, seu ascendentes, seu descendentes, in Hellespontii angustiis exceptarent: altera armis omnibus sumptis praedatum in Thraciae reliquae perniciem exiverunt, eamque noctu atque interdum incursando vastare coeperunt. Ac Berengarius Entença cum omni sua classe providentia numinis exiguo tempore summum discrimen adiit. Nam cum imprudentes in sexdecim naves, quae tum ex urbe Genua adveniebant, metu piratarum egregie armatas incidissent, partim demersi, partim caesi sunt. Navarchus vero Berengarius cum multis suorum captus suis popularibus venditur. (V.) Verum Catalani adeo subito et classe et magna parte suorum amissa complures dies immoti manserunt, incertum eventum metuentes, imminuta

- A. M. 6791 ad 6836 τε ἐγένοντο καὶ μάλα ταῖς γνώμαις περιδεεῖς. ὑπέτρεχε γὰρ αὐ-
 τῶν τὰς διανοίας καὶ οὐ μετρίως ἐσπάρατε τότε τῶν Μασ-
 σαγετῶν δέος, ὅτι κατὰ τὴν Ἀσίαν αὐτοῖς συστρατεύοντες ἔξεπο-
 Imp. Andron. Senioris. V. 115 λεμώθησάν τε κατ' αὐτῶν ἐπὶ μικραῖς τισὶ ταῖς αἰτίαις καὶ συ-
 χροῦς αὐτῶν πεφονεύκασι· τοὺς τε αὖ τῶν Θρακῶν στρατιώτας 5
 Ἐ ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς οὐ μικρῶς ἐδεδίεσαν. τὰς τε γὰρ χώρας αὐτῶν
 χθρῆς καὶ πρῶην συχνὰ παρεξιόντες ἐδήρουν καὶ τὰς οἰκίας ἀδεῶς
 ἐνεπίμπρασαν· καὶ οὐδεμίαν οὐδέσι φιλανθρωπίας κατέλιπον
 πρόφασιν, ὥστε βουληθεῖσι σπείσασθαι τῷ βασιλεῖ κείσεσθαι
 F σφισιν τὸ πρᾶγμα κινδύνων ἐκτός. καὶ τό γε τῶν φόβων ἔσχατόν 10
 σφισιν ὑπῆρχεν, ὅτι καὶ τὸν βασιλέα Μιχαὴλ ὄντα ἐπίδοξον
 ἤκουον ἤκειν ἐπ' αὐτοὺς σὺν πολλῷ τῷ στρατῷ. ὅθεν βαθεῖαν
 περὶ τὸ φρούριον τάφρον ἐλάσαντες καὶ χάρακα κύκλιω βαλλόμε-
 νοι πρὸς πολιορκίαν παρεσκευάζοντο, πολλὰ πρότερον ἐκ τῆς
 λείας ἐνθήμενοι τὰ χορτάσματα. ἐπεὶ δ' ὅ,τε χρόνος ἐτρέβετο 15
 καὶ ἡ προσδοκωμένη τοῦ βασιλέως ἔφοδος οὐ παρῆν, ἐπ' ἄλλας
 P. 140 ἐτρέποντο σκεμμάτων ὁδοὺς. ἀλλὰ γὰρ οὕτω τοῖς Κατελάνοις
 τῶν πραγμάτων συνελθεντων οὐκ ἦν ἐπ' ἀλλοδαπῆς διάγειν
 φόβων ἐκτός· ἀλλ' ὑποψία κινδύνων πολύτροποι πανταχόθεν
 ἔθρανον σφᾶς. ὅθεν εἰς ἀνάγκας τοιαύτας ἐληλυθότες ἐπινοοῦσι 20
 πρᾶγμα κακομήχανον καὶ πολὺν κατὰ τῶν Ῥωμαίων ᾧδῖτον τὸν
 ὄλεθρον. καὶ δὴ διαπρεσβεύονται περὶ συμμαχίας πρὸς τοὺς
 ἀντιπέρους οἰκοῦντας τῶν Τούρκων καὶ λαμβάνουσι τότε μὲν πεν-
 Β τακοσίους ὀπλίτας τρισχίλιοι ὄντες αὐτοί· μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ

4. μικραῖς A. 8. ἐνεπίμπρ. A., ἐνεπίπρ. W.

audacia et animis valde trepidis. Eos quippe incesserat ac non mediocriter turbabat Massagetarum metus, quorum in Asia secum militantium inimicitias parvis de causis susceperant, occisis etiam eorum quamplurimis. Quin et Thracios milites haud parum timebant, quorum agros et aedes paulo ante crebris incursionibus vastaverant, ac domos audacter incenderant. Nec ullam sibi veniae a quoquam impetrandae spem reliquerant; ut nec si velent pacem cum Imperatore facere, citra periculum eam facturos se sperarent. Illud autem terrorem eis maximum incutiebat, quod Imperator Michaël mox adventurus et eos magnis cum copiis oppugnaturus ferebatur. Igitur profunda fossa circum castellum ducta, eaque vallo undique munita, ad tolerandam obsidionem se accingebant, commeatu ex praeda sibi ante proviso et in oppidum intromisso. Sed cum tempus tereretur, et expectatus Imperatoris adventus differretur, ad alia consilia se convertunt. In eas enim angustias redacti, ut externo in solo nusquam securi vivere possent, sed undique vario periculorum terrore urgerentur, in eam inquam necessitatem adducti funestam et ultimum Romanis exitium allaturam fraudem excogitant. Turcos in adverso littore habitantes missis legatis socios sibi asciscunt, et cum ipsi ter mille essent, quingentos ab illis accipiunt. Nec

ἑτέροισι οὐκ ὀλίγοις αὐτομόλοισι ἴοντα· σὺν οἷς ἐξιόντες συχνὰ
 τὴν ὁμορον χώραν ἐδήρουν καὶ πάσας ἀγέλας συνήθροίζον ἵππων
 τε καὶ βοῶν καὶ ποιμνίων ἅμα τοῖς ἔχουσιν. ἐπεὶ δ' ἐπιπλέον
 φέρειν οὐκ ἦν οὔτε Ῥωμαίοις, οὔτε τοῖς βασιλεῦσι Ῥωμαίων, πο-
 5 ἄμιον συγκρότησις οἰκονομεῖται παρ' ἀμφοτέρων. (5'.) Τῶν
 οὖν Κατελάνων ἅμα τοῖς Τούρκοις δυοῖν μεταξὺ πολικνίων τὰς
 διατριβὰς τηρικαῦτα ποιουμένων, Κυψέλλων καὶ Ἀπρων φημι, C
 ἀγαλαβῶν δ' βασιλεὺς Μιχαὴλ τὰς Θρακικὰς τε καὶ Μακεδονικὰς
 δυνάμεις καὶ ξύν γε αὐταῖς τὰς τε Μασσαγετῶν καὶ ὄσαι τῶν
 10 Τουρκοπούλων φάλαγγες ἦσαν, κατεστρατοπέδενσε πρὸς τὸ περὶ
 τοὺς Ἀπρους πεδίον. χίλιοι δ' ἦσαν οἱ Τουρκόπουλοι οὗτοι, οἱ
 τῷ Σουλτάν Ἀζατίνῃ πρὸς Ῥωμαίους, ὡς εἰρήκειμεν, ἠκολού-
 θησαν μὲν αὐτομολήσαντι, ἀπαχθέντι δ' ἐκεῖθεν μετὰ τῶν Εὐ-
 ρωπαίων Σκυθῶν, ὡς δεδήλωται, οὔτε συναπήχθησαν καὶ τὴν D
 15 Ῥωμαίων ἀσπασάμενοι συνδιαίτησιν καὶ τὸ ἱερόν μετὰ τῆς εὐσε-
 βείας εἴλοντο βάπτισμά· καὶ ἦσαν τοῦ λοιποῦ τῇ Ῥωμαίων ἐξε-
 ταζόμενοι καὶ αὐτοὶ στρατιᾷ. ἐπεὶ γε μὴν οὐ πάνυ πολλῶν πα-
 ρελθουσῶν ἡμερῶν ἤκόν τινες τῶν σκοπῶν ἀπαγγέλλοντες ἦκειν
 τοὺς πολεμίους, ἀναστὰς δ' βασιλεὺς τὸν τε στρατὸν ὀπλίξασθαι
 20 καὶ τοὺς στρατηγούς καὶ ἡγεμόνας παρατάττεσθαι καὶ παρατάτ-
 τειν ἐκέλευε πρὸς τὸν πόλεμον τοὺς τε λοχαγούς καὶ τὰς φάλαγγ- E
 γας. τοὺς μὲντοι πολεμίους τριπλῆν πεποιηκότας ἰδόντες τὴν τά-
 ξιν τριπλῆν καὶ αὐτοὶ πρὸς ὁμοίαν ἀντιπαράταξιν τὴν ἑαυτῶν πε-
 ποιήκεσαν. καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρως οἱ Τουρκόπουλοι μετὰ
 7. τηρικαῦτα add. A. 13. ἐκεῖθεν A., ἐκεῖνον W. 20. τοὺς
 στρατ. — παρατάττεσθαι καὶ add. A.

longo post multi etiam transfugae se ad illos conferunt: cum quibus egressi
 finitimos agros infestabant, atque omnes equorum et boum et ovium greges
 una cum earum rerum possessoribus colligebant. Quae cum nec Romani
 nec Romanorum Imperatores ferre diutius possent, bellum utrinque appa-
 rari coeptum est. (VI.) Catalanis igitur et Turcis inter duo oppidula, Cy-
 psella et Apros, per illud tempus commorantibus, Imperator Michaël cum
 Thraciis et Macedonicis copiis, nec non Massagetarum et Turcopulorum
 phalangibus, in ea planitie quae est circa Apros castrametatur. Erant
 autem illi Turcopuli mille, qui Sultanum Azatinem, cum is ad Romanos,
 ut ante diximus, transiisset, sequuti erant: sed cum illo ab Europaeis
 Scythis, ut et supra dictum est, abducto non abierant, verum Romanorum
 consuetudinem una cum religione et sacro baptismate amplexi fuerant, at-
 que ex eo inter Romanos milites numerabantur. Cum haud multi dies ela-
 psi fuissent, et aliqui e speculatoribus adventum hostium nunciarent, sur-
 git Imperator; exercitum in armis esse iubet; ducibus ac tribunis edicit, pa-
 rati sint ipsi, ac praeterea cohortium ductores cohortesque instruant. Qui
 cum hostilem aciem tripartito distributam viderent, suam ipsi quoque, ut
 aequalis pugna esset, tripartito diviserunt. Ac Turcopulos quidem cum

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- τῶν Μασσαγετῶν ἐκληρώσαντο· τὸ δεξιὸν δ' οἱ τῶν Μακεδονικῶν τε καὶ Θρακικῶν ἰππέων ἐπίλεκτοι· τὸ δὲ μέσον οἱ πλείστοι καὶ λοιποὶ μετὰ τοῦ πεζοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς περιῶν τὰς τάξεις ἐπεθάροϋνε πρὸς ὄρμην ἀνδρικήν. (Z.) Ἄμα δ' ἤλιον καὶ οἱ
- V. 116 F πολέμιοι προσελάσαντες μετωπηδὸν ἔστησαν ἑαυτοὺς, ἔχοντες μὲν 5 ἕρ' ἑκάτερα τῶν κεράτων τοὺς Τούρκους· τὰς δὲ τῶν Κατελάων ὀπλιτικὰς φάλαγγας μέσας διὰ τὸ βάρος. οἱ μὲν δὴ Μασσαγέται καὶ πάλαι ἀποστασίαν ᾠδίνοντες διὰ τὸ μὴ πάνυ τοῖς Ῥωμαίων ἀρέσκεσθαι ἦθαι, ἦδη δὲ καὶ λαθραίας προσκλήσεις δε-
- P. 141 ξάμενοι παρὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν Σκυθῶν, ἐξαίφνης ἐπὶ τοῦ πολέ- 10 μου τὸν δόλον ἐξέφηραν. ἄρτι γὰρ τῆς συμβολῆς τῶν στρατευμάτων ἑκατέρωθεν σημαυθείσης εὐθὺς ἐνέκλιναν οὗτοι καὶ παρὰ μέρος ἔστησαν, μήτε Ῥωμαίοις βοηθοῦντες, μήτε τοῖς πολεμίοις μαχόμενοι. τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ Τουρκόπουλοι πεποιήκεσαν, εἴτε συγκείμενον ὃν ἀμφοτέροις τὸ πονηρὸν τουτὶ δράμα, εἴτε τοῦ και- 15 ροῦ σχεδιάσαντος οὕτωςί πως. ὁ δὴ καὶ τὰ ἔσχατα ἔσφηλε τοὺς
- B Ῥωμαίους ἐν ἀκμῇ τοῦ πολέμου καὶ ὄλον τῆς τύχης τὸν κλῆρον ἐνεχείρισε φέρον ἀπόνως τοῖς πολεμίοις. ἀπροσδόκητον γὰρ οὕτωςί τὸ τοσοῦτον δεινὸν ἐπελθὸν τῷ στρατῷ τοσαύτην ταῖς τούτων ψυχαῖς ἐνέσπειρε τὴν δειλίαν καὶ τοσοῦτον ἐπήνεγκε θόρον 20 καὶ τῶν τάξεων σύγχυσιν, ὅσῃν ἂν ἐπενέγκῃ καὶ βαρὺς ἐπιβρίσας ἀπαρκατίας κατὰ φορτίδος ἐπὶ μεγάλου πλεούσης πελάγους καὶ τοὺς τε κάλως καὶ τὰ ἰστία συντριψας τελευταῖον καταδῦναι καὶ
- C αὐτὴν ἐς βυθοὺς καὶ πυθμένας βιάσῃται. (H.) Ὁ μέντοι βασι-

Massagetis in sinistro, Macedonicos et Thracios delectos equites in dextro cornu collocarunt: reliquos autem, eosque plurimos, cum peditatu in medio constituerunt. Imperator vero circum ordines obequitans suos ad fortiter pugnandum cohortabatur. (VII.) Orto sole hostes in occursum progressi ex adverso consistunt, Turcis in utroque cornu collocatis, Catalanis medium ob armorum gravitatem obtinentibus. Ibi Massagetae, qui iam olim defectionem parturiebant, quod Romanorum moribus haud delectarentur, et iam occulte ab Europaeis Scythiis invitarentur, dolum cum iam in prociectu starent aperuerunt. Nam cum signum pugnae utrinque datum esset, statim ii inclinati seorsum constiterunt, nec Romanos adiuvantes, nec adversus hostem pugnantes. Idem et Turcopuli fecerunt, sive inter utrosque de ea fraude convenisset, sive occasio ipsa derepente id consilii suggessisset. Id quod Romanis in ipso discrimine maximum damnum attulit, et integram hostibus victoriam nullo labore peperit. Siquidem tanta clades, praeter omnem expectationem exercitui illata, tantum terrorem animis militum incussit, tantum apud eos tumultum perturbatis ordinibus excitavit, quantum Aquilo cum onerariam in medio pelago navigantem violentus adoritur, eandemque confractis rudentibus et velis in imum tandem fundum et gurgitem maris demergit. (VIII.) Imperator autem, cum aciem subito tur-

λεὺς οὕτωςι ταραττομένης τὰς τάξεις ἑξαίφνης ἰδὼν καὶ πρὸς φυ-
 γὴν τὸ πλεῖστον ὀρώσας σπουδῇ περιθέων ἡγεμόνας καὶ στρατη-
 γοὺς καὶ λοχαγοὺς ἐπεβοῶτο σὺν δάκρυσιν ἕξ ὀνόματος, στήναι
 παρακαλῶν καὶ μὴ προῖκα τοῖς πολεμίοις οὕτωςι προδιδόναι Ῥω-
 5 μαίων τὴν τύχην. οἱ δὲ μικρὰ τῶν λεγομένων φροντίζοντες ὄχον-
 το φεύγοντες ἀμεταστρεπτί. ἀλλὰ γὰρ ἐς τοσαύτην κεχωρηκότα D
 τὴν ἀπόγνωσιν τὰ πράγματα βλέπων ὁ βασιλεὺς καὶ τοῦ πεζοῦ τὸ
 πλεῖστον ἀφειδῶς ὑπὸ τῶν πολεμίων κατακοπτόμενόν τε καὶ συμ-
 πατούμενον, ἔγνω καιρὸν ἔχειν ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων ἀφειδεῖν ἑαυ-
 10 τοῦ καὶ κίνδυνον ἀναδέχεσθαι προφανῆ, κατήγορον ἐσόμενον τῆς
 τῶν στρατευμάτων ἀγνωμοσύνης. καὶ μὲν δὴ καὶ εἰς τοὺς ἀμφ'
 αὐτὸν συστραφεῖς (λίαν δ' ἦσαν οὗτοι βραχεῖς) „νῦν ἄνδρες,” E
 ἔφη, „καιρὸς, ὅτε βελτίων ὁ θάνατος γίνεται τῆς ζωῆς, τὸ δὲ
 ζῆν τοῦ θανεῖν πικρότερον.” ταῦτα εἰπὼν καὶ τὴν θείαν ἐπικα-
 15 λεσάμενος συμμάχίαν ἅμα αὐτοῖς ἐμβάλλει κατὰ τῶν πολεμίων
 καὶ φρονεῖ μὲν ἔστιν οὗς τῶν προβόλων, διαδρήγνυσι δὲ τὴν φά-
 λαγγα, θόρυβον δ' οὐ μικρὸν ἐμποιεῖ τῷ στρατοπέδῳ τῶν πολε-
 μίων. πολλοῖς γε μὴν καὶ αὐτὸς περιπαρεῖς ἅμα τῷ ἵππῳ τοῖς
 βέλεσιν, αὐτὸς μὲν ἄτρωτος ἔμεινε· τοῦ δ' ἵππου πεσόντος αὐ-
 20 τὸς ἐκινδύνευσε κυκλωθῆναι παρὰ τῶν πολεμίων. καὶ τάχ' ἂν ἐς F
 τοσοῦτο κακοῦ τὸ πρᾶγμα προῦχώρει, εἰ μὴ τις τῶν ἅμα αὐτῷ
 τὴν βασιλείως ζωὴν τῆς ἑαυτοῦ ἀλλαττόμενος ὑπ' εὐνοίας αὐτῷ
 μὲν βασιλεῖ τὸν ἑαυτοῦ δίδωσιν ἵππον, δι' οὗ καὶ σέσωσται δια-
 δρᾶς τὸν ἐπιζηρμασθέντα κίνδυνον· ὁ δ' ἀποβὰς συμπατεῖται

A. C.
 1282
 ad
 1328
 Imp. Andron.
 Senioris.

8. κοπτόμενον A. 9. ὑπὲρ τῶν om. A.

bari vidisset, et maximam partem fugam spectare, celeriter circumvectus
 duces, tribunos, centuriones nominatim cum lacrymis inclamat, hortaturque
 ut stent, nec ita facile hostibus fortunas Romanorum prodant. At illi pa-
 rum eius verba curabant; immo effuse fugiebant. Quamobrem Imperator
 in tanta rerum desperatione, cum partem peditum maximam caedi ab hostibus
 et crudeliter conculcari videret, tempus adesse statuit, quo pro subditis
 salute sua neglecta manifestum periculum adiret, eoque argumento perfidiam
 militum refelleret. Igitur ille ad suos conversus, qui perpauci erant,
 „nunc,” inquit, „viri, tempus illud est, quo mors vita potior habeatur et
 vita morte acerbior.” Quae cum dixisset, et divinam opem implorasset,
 cum illis impetum in hostem facit, et propugnatores quidem aliquot occi-
 dit, ac phalange perrupta non parvam hostili exercitui trepidationem iniicit.
 Sed multis ipse quoque simul cum equo telis undique obrutus, nec
 tamen vulneratus, equo collapso parum abfuit, quin ab hostibus circumda-
 retur. Ac fortasse eo infelicitas illius pugnae processisset, nisi quidam e
 comitibus benevolenti affectu impulsus sua ipsius morte Imperatori vitam redem-
 misset, et suum equum illi dedisset; quo conscenso incolumis quidem ille eva-
 sit, et impendens periculum effugit: is vero qui ex equo desiluerat, ab ho-

- A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron. Senioris. P. 142
- παρὰ τῶν πολεμίων καὶ ἀπαλλάττει τοῦ βίου. (Θ.) Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἄπεισιν ἐκείθεν ἐς Διδυμότειχον· μακρὰν δὲ παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ βασιλέως ἀκούει τὴν μέμνην, ὅτι βασιλεὺς ὢν οὐκ ἄξια πράττει τῆς βασιλείας ἀφειδῶν τῆς οἰκείας ζωῆς οὕτως καὶ τὸν τῶν Ῥωμαίων κίνδυνον διακυβεύων ἐπὶ τοῦ σώματος οἷον ἐξῆς αὐτομάτου. οἱ δὲ πολέμιοι τοῦντεῦθεν ἐς δίωξιν τῶν φευγόντων τραπόμενοι οὓς μὲν ἔκτεινον, οὓς δὲ ζωγοῦντες εἶχον· ἕως γενομένης ἑσπέρας ἀπέειπον τὴν δίωξιν. ἅμα δ' ἡμέρα σκυλεύσαντες τοὺς νεκροὺς καὶ τὰ λάφυρα διελόμενοι ἀδεῶς τὰς ἐπὶ Θράκη Βκώμας ἐπόρθουν καὶ ἔκαον ἐπιτρέχοντες. οὐ πολλὰ μεταξὺ διήλθον ἡμέραι καὶ πρὸς Κατελάνους αὐτομολοῦσιν οἱ ῥηθέντες Τουρκόπουλοι καὶ ἀσμένως δεχθέντες τοῖς τοῦ Χαλήλ ὡς ὁμοφύλοις συγκατελέγησαν Τούρκοις. Χαλήλ δ' ὁ τῶν Τούρκων ἀρχηγὸς ὠνομάζετο. (I.) Μετ' οὐ πολὺ δ' ἐκπολεμωθῆναι συνέβη τόν τε Φαρέντζαν Τζυμῆν καὶ τὸν Πιριγκέριον Τέντζαν κατὰ Ῥεκαφόρτου τοῦ ἑαυτῶν ἡγεμόνος, ἀνάξιον εἶναι λέγοντας, τῶν εὐγεγονότων ὄντας αὐτοὺς ἄρχεσθαι παρ' ἀνδρὸς δυσγενοῦς καὶ βαναύσου τὴν τύχην. καὶ ἵνα τὰν μέσῳ συντέμω, ὅπλοις ἐπιτρέπουσι τὴν τῆς ἔριδος τύχην. ἀλλ' ὁ μὲν Πιριγκέριος Τέντζας πίπτει παρὰ τὴν μάχην εὐθύς· ὁ δὲ Φαρέντζας Τζυμῆς καταφεύγει πρὸς βασιλέα Ἀνδρόνικον· καὶ οὕτω παρ' ἐλπίδα λαμπρῶς τυγχάνει τῆς ὑποδοχῆς, ὥστε καὶ ἐς τὸ τοῦ μεγάλου δουκὸς ἀνάγεται ἀξίωμα καὶ Θεοδώρα τῆ τοῦ βασιλέως ἀδελφιδῆ χηρευούσῃ συζεύγνυται. (IA.) Ἐπεὶ γε μὴν οἱ Μασσαγέται λαθραίας
15. Φάρεντα Τζύην Α. 18. τ' ἂν Α. 20. Φαρέντας Α.

stibus conculcatus occubuit. (IX.) Inde Imperator Didymotichum proficiscitur, et prolixè a patre obiurgatur, quod Imperator non pro Imperii dignitate se gesserit, sed fortunam Romanorum in eius salute positam periculosae aleae velut sua sponte commiserit. Hostes vero exinde ad persequendos eos qui fugerant conversi alios occiderunt, alios vivos coeperunt: donec superventu noctis revocati a persequendo destiterunt. Mane cadaveribus spoliatis, divisisque manubiis, Thracios pagos impune incursando vastabant et incendebant. Non multis ex eo diebus elapsis Turcopuli illi, quos diximus, ad Catalanos deficiunt, cupideque accepti in Chalelis turmam (id nomen erat Turcorum duci) referuntur, et cum Turcis popularibus suis conscribuntur. (X.) Non ita multo post accidit, ut Ferrandus Ximenes et Berengarius Entença cum Rocaforta duce suo graviter dissiderent: indignum esse dicentes, se claris ortos natalibus homini ignobili et sordidae fortunae parere. Ne autem longum faciam, litis disceptationem armis permittunt. Ac Berengarius quidem Entença statim in pugna cadit. Ac Ferrandus Ximenes ad Imperatorem Andronicum fugit: a quo praeter spem ita splendide exceptus est, ut ei Magni Ducis titulus decerneretur, et uxor daretur Theodora, Imperatoris ex sorore neptis, quae tum vidua erat. (XI.) Caeterum cum Massagetarum, clandestinis pactionibus ad Scythas praemissis,

ἔφθησαν πέμψαντες ἐς τοὺς Σκύθας συνθήκας πανοικί πρὸς αὐ- A. C.
τοὺς αὐτομολήσιν ἐπαγγελόμενοι, ἀναλαβοῦσιν ἤδη γυναῖκας ἅμα 1282
καὶ παῖδας καὶ μέλλονσι διαβαίνειν τὸν Αἴμον τὸ ὄρος, ὃ δὴ με- ad
θόριον νῦν ἐστὶ Ῥωμαίοις τε καὶ Βουλγάροις, ἀθρόοι σφίσι ^{Imp. Andron.} 1323
οἱ Senioris.

5 Τουρκόπουλοι σὺν Κατελάνων συγχοῖς ἐπεισπίπτουσιν αὐτοῦ που E
πυρὰ τὰς ὑπωρείας καὶ πλήν ὀλίγων ἅπαντας ἤβηδὸν συναπέσφα-
ξαν. τοῖς γὰρ Μασσαγέταις αὐτοὶ συστρατεύοντες ἐκ πολλοῦ καὶ
πολλῶν πολλάκις κεκοινωνηκότες ἀλλήλοις κερδῶν καὶ λαφύρων
καὶ φιλονεικῶν ἐν τοῖς μερισμοῖς οὐκ ὀλίγων καὶ αἰεὶ τὴν ἥττονα
10 μοῖραν λαγχάνοντες, ἅτε μὴ δυνάμενοι πρὸς ἰσχυροτέρους ἀσθε-
νέστεροι μάχεσθαι, διεπέττενον οὕτω τὸν χρόνον ἕπ' ὀδόντα θα- F
λαμενομένην τρέφοντες τὴν ὀργήν. ἦν δὴ καὶ ἐπὶ καιροῦ νῦν εὐ-
τυχῶς ἐς προὔπτον ἐξέβηξαν. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως.

έ. Ἡ δὲ τοῦ βασιλέως σύζυγος Ἀνδρονίκου Εἰρήνη φύσει P. 143
15 φιλότιμος οὔσα ἠβούλετο κατὰ διαδοχὴν παῖδας καὶ ἀπογόνους
αὐτῆς ἐς ἀπείρους ἡλίους κληροῦσθαι τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν V. 118
καὶ τὸ βασίλειον τουτὶ κράτος καὶ ἀθάνατον διασώζεσθαι τὴν
μνήμην αὐτῆς ἐν τοῖς τῶν ἀπογόνων ὀνόμασι. τὸ δὲ καινότερον,
ὅτι οὐ μοναρχίας τρόπῳ κατὰ τὴν ἐπικρατήσασαν Ῥωμαίους ἀρ-
20 χῆθεν συνήθειαν, ἀλλὰ τρόπον Λατινικὸν διανεμημένους τὰς B
Ῥωμαίων πόλεις καὶ χώρας ἄρχειν κατὰ μέρη τῶν υἱέων ἕκαστον,
ὡς οἰκείου κλήρου καὶ κτήματος τοῦ λαχόντος, ἐκ πατρῶν μὲν
ἐς αὐτοὺς κατὰ τὸν ἐπικρατήσαντα νόμον ταῖς περιουσίαις καὶ

7. αὐτοὶ add. A.

velle se ad eos una cum omnibus familiis transfugere significassent, iam-
que uxoribus et liberis ad se revocatis per Haemum transituri forent (qui
quidem mons Romanos a Bulgaris hodie disternat), in eos Turcopuli
frequentes et conferti cum Catalanis quamplurimis circa radices montis im-
petum faciunt, et paucis exceptis omnes promiscue occidunt. Nam cum
longo tempore commilitones Massagetarum fuissent, in lucri et praedae par-
tem cum iis saepe venerant; et altercationibus non paucis in partitione
manubiarum exortis, minorem portionem semper acceperant. Quod autem
infirmiores essent, et adversus fortiores pugnare non auderent, tempus ve-
luti fefellerant, et iram animo insidentem tacite aluerant, quae tandem oppor-
tuna occasione oblata in apertum erupit. Et haec quidem in hunc modum
gesta sunt.

5. At Irene Imperatoris Andronici uxor, ambitioso ingenio mulier, suos
liberos et nepotes Imperii Romani successionem ac summam potestatem te-
nere per multas aetates, et immortalem sui memoriam in posterorum no-
minibus permanere cupiebat: et, quod insolentius erat, non more monarchi-
co, qui iam inde antiquitus apud Romanos vigeret, sed eo qui apud Lati-
nos receptus esset, Romanas provincias ita dividi volebat, ut filii omnes, in
ea quisque sorte ac ditioe quae sibi obtigisset plenum dominium haberent,
ab ipso quidem patre ad illos devolutum, ut iuris est in bonis ac possessio-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

κτίσεις τῶν βασιλέων ἀνθρώπων κατιόντος· παραπεμπομένου
δ' ἔπειθ' ὁμοίως ἐς τοὺς ἐφεξῆς παῖδας καὶ διαδόχους. Λατί-
νων γὰρ οὕσα γέννημα καὶ παρ' ἐκείνων ελληφῦα τοῦτ' ἐν νεώτε-
ρον ἔθνος Ῥωμαίους ἐπάγειν ἐβούλετο. ἐνῆγε δ' ἐς τοῦτο τὰ μύ-
C λιστα γνώμη ζηλότυπος, ἦν ὡς μητρονιά περὶ τὸν προγονὸν ἔτρε- 5
φε, τὸν βασιλέα φημι Μιχαῆλ, ὃν ἐκ τῆς προτέρας σύζυγον
τῆς ἐξ Οὐγγρων ὁ βασιλεὺς γεγέννηκεν. ἐφθήμεν γὰρ εἰρηκότες,
ὡς ἐξ ἐκείνης μὲν γεγέννηκε παῖδας δύο, τὸν τε βασιλέα Μιχαῆλ
καὶ Κωνσταντῖνον τὸν δεσπότην· ἐκ δὲ τῆς Εἰρήνης ταυτησὶ τῆς
D ἐκ Λογγιβάρδων θυγατέρα μὲν μίαν τὴν Σιμωνίδα, περὶ ἧς ἐμ- 10
προσθεν εἰρήζομεν, ὅπως ἐπέμφθη σύζυγος τῷ Κράλλῃ Σερβίας·
υἱὸς δὲ τρεῖς, Ἰωάννην, Θεόδωρον καὶ Δημήτριον· οὓς δὴ πάν-
τας βασιλέας ἐβούλετο καθιστῆν· δευτέρους μὲν μετὰ τὸν προγο-
νὸν Μιχαῆλ κατὰ τὸ τῆς τιμῆς ἀξίωμα· δευτέρους δὲ καὶ κατὰ
τὴν διανομὴν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἡγεμονίας· αὐτονόμους δὲ καὶ αὐτο- 15
P. 144 κράτορας ἐκάστους καὶ μηδένα μηδεὶ ὑπακούοντας. (B.) Ὁρῶσα
τοίνυν τὸν βασιλέα καὶ σύζυγον στοργὴν αὐτῇ χαριζόμενον πλείονα
ἢ κατὰ σύζυγον ἐνόμισεν ἔξειν καταπειθῆ καὶ πρὸς τὰ περὶ τῶν
παίδων βουλευματα. ὅθεν οὐ διέλιπε λάθρα νύκτωρ καὶ μεθ'
ἡμέραν αὐτὸν ἐνοχλοῦσα φθοῖν θάτερον καταπρόξασθαι· ἢ τὸν 20
βασιλέα Μιχαῆλ ἀποχειροτονῆσαι τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς καὶ ταύτην
διαμερίσασθαι τοῖς υἱέσιν αὐτῆς· ἢ τό γε δεύτερον, κοινωνοὺς καὶ
B συμμεριστὰς αὐτῷ καὶ αὐτοὺς καταστῆσαι τοῦ κράτους. τοῦ δὲ βα-
4. τὰ om. A. 5. πρόγονον W. 8. δύο A., δύο W. 19. μεθ'
ἡμέρ. A., μεθ'ἡμέραν W.

nibus hominum plebeiorum; ab illis autem deinceps ad eorum liberos et successores simili modo transmittendum. Nam cum Latina stirpe orta esset, novum etiam hunc morem, ab illis acceptum, ad Romanos transferre instituebat. Maxime autem ad eum conatum impellebatur zelotypia quadam, quam ut noverca animo conceperat adversus privignum Michaëlem Principem, quem Imperator ex priore coniuge, ab Hungaris oriunda, susceperat. Nam prima uxor, ut supra diximus, duos filios marito pepererat, Michaëlem Imperatorem et Constantinum Despotam: Irene vero haec Longobardica filiam unam Simonidem quam ante diximus Crali Serviae nuptum esse missam: filios vero tres, Ioannem, Theoderum, Demetrium: quos illa omnes designare Imperatores studebat: qui secundum quidem locum a privigno Michaële tum dignitate, tum ipsa Romani Imperii partitione obtinerent; sed sui tamen iuris essent, et summam potestatem haberent, ita ut nemo alteri pareret. (II.) Cum igitur se affectu plus quam coniugali diligere a coniuge eodemque Imperatore cerneret, eum credidit futurum sibi obsequentem ad ea, quae liberorum suorum causa decrevisset. Itaque ei clam noctu atque interdium perpetuo instabat, alterutrum ut faceret, sive Michaëli abrogaret Imperium, idque inter suos filios divideret: sive hos illi participes et consortes Imperii redderet. Respondente autem Imperatore, nefas

σιλίως ἀδύνατον εἶναι λέγοντος παραλύειν τὰ διὰ πολλῶν ἤδη τῶν A. C.
 χρόνων κρυωθέντα τε καὶ βεβαιοθέντα βασιλικὰ νόμιμα, ἣ δὲ 1282
 πρὸς ὄργην ἐξήπτετο καὶ διάφορα καὶ ποικίλα ἐδείκνυ πρὸς τὸν ad
 σύζυγον καὶ βασιλέα τὰ σχήματα· νῦν μὲν λυπομένη καὶ ἀπο- 1328
 5 λεγομένη τὸ ζῆν, εἰ μὴ τοὺς νύκτας ὄψεται ζῶσα βασιτικοῖς κο- Imp. Andron.
 σμηθέντας συμβόλοις· νῦν δὲ ἀκκίζομένη καὶ θρυπτομένη καὶ Senioris.
 οἷον ἀπεμπολῶσα τῷ συζύγῳ τὴν ὥραν καὶ ὄνιον συγκαταθέσεως **C**
 τοῦ περὶ τῶν νύκτων βουλεύματος ποιουμένη. ταῦτα πολλάκις γι-
 νόμενα καὶ μηδενὸς ἑτέρου τῶν πάντων γνώσκοντος φέρειν οὐκ
 10 ἦν εἰς τέλος τῷ βασιλεῖ. διὸ καὶ τὰ τῆς φλεγμαινούσης ἐκείνης
 στοργῆς ἤδη κατὰ μικρὸν ξεραίνεται, καὶ ἀντεισῆγγο μᾶλλον
 διάπυρος μὲν, λανθάνουσα δ' ἔτι τοὺς πλείστους. τέλος δὲ καὶ
 αὐτὴν ἀπέστεργε τὴν τοῦ λέγουσ ἀυτῆς κοινότητα. (Γ.) Ἡ μὲν-
 15 τοι σύζυγος Εἰρήνη παραδόξως οὕτω τὴν ταχίστην ἔρημος τῶν **D**
 ἑλλίδων καταστῆσα πολέμιον ἔθρεψεν ἐν τοῖς στήθεσι λογισμὸν
 κατ' αὐτοῦ. καὶ ἀμύνεσθαι θέλουσα μὲν, οὐκ ἔχουσα δ' ὅπως
 ἄλλως, ὄψατο ἀπιστοῦσα πρὸς Θεσσαλονίκην οὐ μᾶλλον τοῦ βασι-
 λέως ἐθέλοντος. ἐδεδίει γὰρ αὐτὸς, μὴ κατάφωρα τοῖς πλείστοις
 τὰ κατ' οἶκον γένωνται πταίσματα. ἣ δὲ διὰ τοῦτο μᾶλλον αἰ-
 20 σχύνειν ἐθέλουσα τὸν βασιλέα καὶ σύζυγον ἀπῆι θριαμβεύουσα
 κοινὰ καὶ λαθραῖα τοῦ συζύγου ἐγκλήματα, τοῦτο μόνον φυλα- **V. 119**
 ζαμένη, τὸ πρὸς δῆμους καὶ πλήθη προσφέρειν αὐτά. πρὸς δέ **E**
 γε τὸ πρὸς οὓς ἐκάστη τε καὶ ἐκάστῳ οἷς ἐθάροει τὰ μάλιστα πε-

4. λυπομένη καὶ ἀπολεγομένη et infra ἀκκίζομένη καὶ θρυπτομένη
 et ἀπεμπολῶσα A., λυπομένης καὶ ἀπολεγομένης et ἀκκίζομένης
 καὶ θρυπτομένης et ἀπεμπολούσης W.

esse violari iura Imperii, quae multis iam saeculis stabilita et confirmata
 essent, illa ira inflammabatur, et habitu gestuque apud maritum varia et
 multiplex erat; nunc moerens, seque vitae pertaesam dicens, nisi filios viva
 Imperatoriis insignibus ornatos videret: nunc fastidiosa et superbe delica-
 ta, ac formae usuram marito quasi nundinans, venalemque ea lege copiam
 sui faciens, ut sua de filiis consilia eius consensu approbarentur. Quae
 cum saepe nemine alio conscio fierent, ab Imperatore perpetuo ferri non
 poterant. Itaque ardor ille amoris iam paulatim languescebat; et acris con-
 tentio, sed plerisque ignota, succedebat. Tandem etiam eiusdem thori
 consuetudinem perosus est. (III.) At Irene uxor praeter expectationem
 tam cito spe sua frustrata hostili in maritum odio exarsit. Cum itaque
 ulcisci illum cuperet, et aliter non posset, Thessalonicam abiit, Impera-
 tore non admodum volente: quippe qui vereretur, ne mala domestica vulgo
 innotescerent. Illa autem eo magis cupiens Imperatorem pudore afficere
 coepit eius peccata sibi cum illo communia eaque occulta diffamare, id
 solum cavens, ne in publico et pro concione illa proferret; ad aurem vero
 et viris et mulieribus, quibus maxime fidebat, eadem occinere gestiens abs-

- A. M. 6791 ad 6836
Imp. Andron. Senioris.
- ριάδειν, πρὸς τοῦτο δὲ καὶ μάλα ἀφειδῶς εἶχεν ἢ πολλὴν σχηματιζομένη σεμνότητα. ὑβριοπαθοῦσα γὰρ καὶ μαινομένη καὶ κατεπαιρομένη τῆς ἐκείνου πραότητος καὶ μήτε θεὸν φοβουμένη, μήτ' ἀνθρώπους αἰδομένη, πολλὰ τῆς φύσεως ἐξεφαύλισεν
- F ἀπόδητα τοῦ συζύγου τε καὶ ἑαυτῆς ἢ πάντολμός τε καὶ ἀναι-5
δῆς, ἃ καὶ ἠρτυρίασε λέγουσα καὶ ἢ τῶν ἐταιριδῶν ἀσελγεστάτη. καὶ νῦν μὲν ἄλλον κατ' ἄλλο μέρος τῶν μοναζόντων ἀπολαμβάνουσα κατηγορεῖ τοῦ ἀνδρὸς, ὅποσα ἐβούλετο· νῦν δὲ πρὸς τὰς εἰσιούσας τῶν εὐγενῶν ταῦτά τε καὶ πλείω τούτων ἐξήγγελλε· νῦν δὲ πρὸς τὸν Κράλην Σερβίας τὸν ἐπὶ θυγατρὶ γαμ-10
βρὸν ἔγραφεν, ὅσα οὐδὲ λέγειν χρεῶν, πανταχόθεν ἑαυτῇ μὲν
- P. 145 περιποιουμένη τιμὴν καὶ σωφροσύνην, τῷ δὲ συζύγῳ πᾶσαν ὑβρίν μηχανωμένη. οὐδὲν γὰρ οὕτως εὐρίπιστον ὡς γνώμη γυναικὸς, οὐδέ γε προχειρότερον εἰς τὸ πιθανὰς συνθεῖναι διαβολὰς καὶ συκοφαντίας καὶ τὰ οἰκεῖα κακὰ περιτρέψαι τοῖς ἀνεγκλή-15
τοις. ἂν μισῆται, μισεῖν ὑποκρίνεται· ἂν ἐρεῖ, ἐρεῖσθαι φησιν· ἂν κλέπτη, κλέπτεσθαι λέγει. καὶ ζητεῖσθαι μὲν φάσκει, βδελύττεσθαι δὲ διὰ σωφροσύνην· καὶ ἐπὶ τούτοις ἐγκαλλωπίζεσθαι τε καὶ θρού-
- B πτεσθαι οὐκ αἰδεῖται, οὐδὲ δυσωπεῖται τὸν ἔλεγχον, ἀλλ' εὐδιάβολα τὰ τοιαῦτα εἰδνῖα καὶ ἥδιστα ἀκοαῖς ἀκολάστοις κώδωνος 20
ὀξύτερον προτείνει γλωτταν· καὶ ἐπιροκοῦσα παρῶνσιάζεται καὶ μίγνυσι γῆν οὐρανῷ. ἂν δὲ καὶ γένη καὶ ἔξουσία προέχη, ἃ τοὺς ἐλέγχους τῶν ἐγκλημάτων πόρρωθεν ὅπως ποτὲ ἀποκρούονται, τότε εὐμενοῦς δεῖ θεοῦ καὶ θαλάσσης μεγάλης, ἀποπλῦναι τὰς

5. πάντολμός A., παντάτολμός W. 18. τε add. A.

que ulla verecundia, cum alioqui magnam gravitatem simularet. Indignabunda videlicet, furens, lenitati illius insultans, ac neque Deum timens, neque homines reverita, multa coniugis et suae ipsius naturae arcana audax atque impudens mulier retegebat, quae vel impudicissimum scortum sine rubore haud diceret. Nunc apud monachos, alium alibi secum privatim assumens, maritum prout libebat criminabatur. Nunc apud nobiles matronas, a quibus adibatur, eadem et plura recensebat. Nunc ad Cralem Serviae, generum suum, ea scribebat, quae vel dicere nefas est, honorem sibi undecunque et pudicitiae laudem asserendo, maritum vero omnibus contumeliis afficiendo. Nihil enim concitatus est muliebri animo, nihil aequè promptum ad probabiles criminationes calumniasque confingendas et sua mala in insonites conferenda. Cum odio est mulier, simulat se odisse: cum amat, amari dicit: cum furatur, se compilari queritur. Ac expeti quidem se profitetur, sed ea esse modestia ut amatorem excretur: et huiusmodi rebus gloriari et superbire non dubitat, nihil verita ne coarguatur. Immo cum talia crimina facile fingi et iucunda petulantium hominum auribus esse norit, tintinnabulo sonantio linguam exerit, audacterque peierat, coelumque terrae miscet. Quod si nobilitate et potentia eminet, quae res indicium omne longe submovent, quo peccata convinci possint, tum propitio Deo est opus, et ma-

ἔβρεις τε καὶ συκοφαντίας τὸν ἄθλιον, καθ' οὗ τὴν γλῶσσαν ἢ A. C.
 πονηρὰ κελίηκεν. (A.) Ὁ δὲ βασιλεὺς πρῶός τε ὦν καὶ ἄλλως 1282
 δειλιῶν τὴν τε γλῶσσαν αὐτῆς καὶ τό γε μείζον, μὴ τὸν ἑαυτῆς 1328
 ἐκπολεμῶση γαμβρὸν κατὰ τῶν Ῥωμαίων, λέγω δὴ τὸν Κράλην Imp. Andron.
 5 Σερβίας, παντοῖος ἦν θεραπεύων αὐτὴν καὶ πληρῶν τὰ περὶ τῶν C
 κοινῶν καὶ ἰδίων πραγμάτων ἐκείνης ζητήματα καὶ πλέον ἢ δε-
 σποίνῃ χαριζόμενος αὐτῇ τὰ τῆς ἔξουσίας δίκαια, ἵνα λανθάνῃ D
 τοὺς πλείστους τὰ μεταξὺ σκάνδαλα. ἢ δ' ἀπογνοῦσα τὴν ἀπὸ
 τοῦ βασιλέως εἰς τοὺς υἱέας βοήθειαν, ὅποιαν ὡς εἰρήκειμεν
 10 αὕτη παρὰ τὸ δέον ἐζήτει, μόνῃ λοιπὸν ἐπεχείρει μηδενὸς ἀμε-
 λοῦσα τῶν ὅσα πρὸς δύναμιν ἦσαν αὐτῇ. ἀκούσασα τοίνυν, ὡς
 ὁ τῶν Ἀθηνῶν δούξ θυγατέρα τρέφει παρθένον, διαπρεσβεύε-
 ται πρὸς αὐτὸν ἐγγνωμένη ἐκείνῳ γαμβρὸν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Θεό- E
 δωρον τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν δεύτερον ἐπὶ συμφωνίαις, ἵν' ἢ μὲν
 15 ἔνθεν, ὁ δ' ἐκεῖθεν τῷ ἄρχοντι Πελασγῶν τε καὶ Θετταλῶν
 ἐγείρωσι πόλεμον καὶ μὴ πρότερον παύσασθαι, πρὶν αὐτὸν μὲν
 ἐκ μέσου ποιήσωται, τὴν δ' ἀρχὴν τὴν αὐτοῦ Θεοδώρῳ τῷ
 ταύτης υἱῷ περιποιήσωται, ἵν' εἴη κληρὸς ἀρχῆς ἴδιος αὐτῷ
 καὶ διηγεκῆς. ἀλλὰ τῶν ἐλπίδων ψευθεῖσα πλείστοις ἅμα χρή-
 20 μασι πρὸς τὴν ἑαυτῆς ἐκπέμπει πατρίδα Λογγιβαρδίαν συζευχθῆ- F
 σόμενον θυγατρὶ τινος ὄνομα Σπινούλα τῶν οὐ πάνυ μεγάλων
 ἐπὶ γένους περιφανείᾳ καὶ δόξῃ τυγχάνοντος. οὐ γὰρ ὡς τὰ
 πολλὰ περισπούδαστόν ἐστι Λατίνων τοῖς εὖ γεγονόσι κηδεύειν,
 μὴ ὅτι Ῥωμαίοις ἀπλῶς, ἀλλ' οὐδ' αὐτοῖς βασιλεῦσιν· ἄλλως

15. Θεττ. καὶ Πελ. A.

16. ἂν τὸν μὲν A.

22. ἐπὶ add. A.

gno mari ad eluendas contumelias et calumnias ei misero, contra quem im-
 proba linguam suam exacuit. (IV.) At Imperator, miti vir ingenio, alio-
 qui cum linguam ipsius, tum vero illud in primis metuens, ne generum suum
 Serviae Cralem ad bellum Romanis inferendum concitaret, omnibus modis
 illam placabat, et postulata eius tam publicis quam privatis de rebus exe-
 quebatur: plus denique ei potestatis impertiebat, quam dominae conveni-
 ret, ut offensae quae intercesserant laterent. Illa vero, cum ea quae pro
 filiis praeter aequitatem ab Imperatore petierat desperasset, sola deinceps
 rem aggredi coepit, nihil quicquam omittens, quod in ipsius potestate si-
 tum esset. Cum igitur audivisset Ducem Athenarum habere filiam virginem,
 per legatos petit, ut ea filio suo Theodoro despondeatur, iis conditioni-
 bus, ut Pelasgorum et Thessalorum Principi bellum utrinque inferatur,
 hinc quidem a se, inde autem ab ipso Duce, nec prius arma deponantur,
 quam is de medio sublatus fuerit, eiusque ditionem Theodoros filius acce-
 perit, proprium nempe et perpetuum eum principatum habiturus. Sed spe
 frustrata eundem cum pecunia maxima in patriam suam Longobardiam mit-
 tit, ut filiam Spinulae cuiusdam, nec generis splendore nec dignitate multum
 eminentis, uxorem duceret. Latini enim nobiles non modo cum Romanis
 quibuslibet, sed et cum ipsis Romanorum Imperatoribus iungere affinitates

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
P. 146
V. 120
- τε οὐδ' αὐτὴ τῶν ἐπὶ δόξῃ λαμπρῶν ἦν. οὐ γὰρ ἂν ἐς τὰ Ῥω-
μαίων οὕτω ῥαδίως ἐστέλλετο κήδη. μαρκεσίον γὰρ ἀπόγονος
ἦν αὐτῆ· ἣ δὲ τοῦ μαρκεσίον τάξις οὐ τῶν ἐπισήμων ἐστὶ παρὰ
Λατίνοις· ἀλλ' ὅπερ ἐν τοῖς Ῥωμαίων στρατεύμασιν ὁ τὴν βα-
σιλικὴν κατέχων σημαίαν, τοῦτο παρὰ Λατίνοις μαρκεσίος. 5
(E.) Ἴνα δὲ πλατύτερον τῷ λόγῳ χρησώμεθα διὰ τὴν τῶν
λεγόμενων ἐνάργειαν· ὅτε ὑπὸ Ῥωμαίοις ξυνέβηε τὰ πράγματα
καὶ τὸ τῆς Ῥώμης κράτος καὶ αὐτῶν, ὡς εἰπεῖν, ἔφανε οὐρανῶν,
B ἐπειδὴ καὶ ἕπατοι τούτων καὶ αὐτοκράτορες, (οἱ μὲν Ἀφρικὴν
καὶ Λιβύην, οἱ δὲ Γαλατίαν καὶ Ἰβηρίαν καὶ Κελτικὴν ὑπεργά- 10
γοντο, οἱ δὲ τὰ πλείω τῆς τε Ἀσίας καὶ Εὐρώπης, τὰ τε μέγρι
Τανάϊδος δηλαδὴ καὶ ὅσα μέγρι Γαδείρων· τότε τοίνυν δου-
λείας φερόμενοι νόμῳ συνέβηεον ἄλλοθεν ἄλλοι συχνὰ πρὸς τὴν
ἄρξασαν Ῥώμην, ὅσοι στρατηγοὶ κατὰ τόπους καὶ ὅσοι σατράπαι
καὶ βασιλεῖς ἐθνῶν καὶ ἡγεμόνες τόπων καὶ πόλεων· οἱ μὲν, ἵνα 15
C γνωστοὶ τοῖς τε Καίσαρσι καὶ Ἀυγούστοις καθίσταντο· οἱ δὲ,
ἵνα στάσιν τινὰ καὶ κληῖρον ἐν τῇ περὶ τοὺς Καίσαρας συγκλή-
τῳ καὶ τάξει λαγχάνωσιν. οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλως
ἐνδόξων καὶ ἑλλογίμων προσίασιν, ἵνα τῷ τῆς Ῥώμης δήμῳ αἰ-
δοῦς ἕνεκα καὶ τιμῆς καὶ αὐτοὶ πολιτογραφῶνται καὶ ὀνόματος 20
ἀξιῶνται τῶν ἐπισήμων τῆς Ῥώμης· ὥσπερ καὶ ὁ ἐκ τῆς Πα-
λαιστίνης Ἐβραῖος Ἰώσηπος καὶ Πτολεμαῖος ὁ κράτιστα πάντων
D τὰς ἀστρονομικὰς συγγραφόμενος ὑποθέσει. ὁ μὲν γὰρ Φλαούτιος
ἐκεῖθεν ἐπωνόμασται, ὁ Ἰώσηπος· ὁ δὲ Κλαύδιος, ὁ Πτολεμαῖος.
10. οἱ A., ὁ W. 19. προσίασιν A., προΐασιν W. 23. Φλα-
ούτιος A., Βλαύτιος W.

plerumque negligunt. Neque vero ipsa ex illustrium numero erat: nec si fuisset, Romano Principi tam facile innupsisset. Erat enim e Marchionum familia oriunda. Marchionis autem dignitas non insignis est apud Latinos. Sed quod est apud Romanos is qui vexillum Imperatorium gestat, id ipsum est apud Latinos Marchio. (V.) Ut autem dilucidiora fiant ea quae dicimus, pluribus est agendum. Cum summa rerum ad Romanos devoluta esset, potentia Urbis ipsos prope coelos attingebat. Eorum enim Consules et Dictatores, alii Africam et Libyam, alii Galliam et Iberiam et Celticam, alii plerasque Asiae et Europae provincias subegerunt usque ad Tanaim et Gades. Ac tum servitutis lege astricti alii aliunde Romam ad dominam urbem in dies confluebant, duces, satrapae, reges, principes nationum et rectores provinciarum: alii ut Caesaribus et Augustis innotescerent, alii ut dignitatis gradum et locum aliquem in Caesareo senatu sortirentur. Accedebant et alii viri clari et spectati, ut reverentiae et honoris causa in civitatem ascriberentur, et illustri aliquo nomine Romano ornarentur: quemadmodum Iosephus Hebraeus ex Palaestina oriundus, et Ptolemaeus, qui de rebus astronomicis omnium optime scripsit. Illinc quippe uterque cognomen accepit, Flavii quidem Iosephus, Ptolemaeus vero Claudii. Tum

τότε δὴ οὖν καὶ τῶν πανταχόθεν συρρέοντων ἡγεμόνων Παρθι-
 κῶν τε καὶ Περσικῶν καὶ τῶν ἄλλων ἄλλοι ἄλλας κεκλήρωται
 πρότερον κλήσεις. ὁ δὲ Ῥωσικὸς τὴν τε στάσιν καὶ τὸ ἀξίωμα
 τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης παρὰ τοῦ μεγάλου κεκλήρωται Κωνσταντί-
 5νου· ὁ δὲ Πελοποννησιακὸς τὸ τοῦ πρίγκιπος· ὁ δὲ τῆς Ἀττι-
 κῆς τε καὶ τῶν Ἀθηναίων ἀρχηγὸς τὸ τοῦ μεγάλου δουκός· ὁ δὲ
 τῆς Βοιωτίας καὶ τῶν Θεβῶν τὸ τοῦ μεγάλου προμικηρίου· ὁ
 δὲ τῆς μεγάλης νήσου Σικελίας τὸ τοῦ ῥηγός· καὶ ἄλλοι ἄλλα.
 τί γὰρ δεῖ καθ' ἕκαστα διεξιέναι, ὧν τὴν μνήμην ὁ χρόνος συν-
 10χωσε, καὶ τὰ μὲν τελέως ἐκάλυψε καὶ λήθης ποταμοῖς ἀφῆκε
 συμφέρεσθαι, τὰ δ' ἀτέκμαρτα συγκεχώρηκε περὶ τὸν βίον πλα-
 νᾶσθαι; οὐ γὰρ ὥσπερ νῦν παρ' ἡμῶν, οὕτω καὶ τότε ἐγένοντο
 15ταῦτα, παρ' οἷς ἐγένοντο· ἀλλ' ὥσπερ ἐς διαδοχὰς συνεχωρή-
 θησαν παραπέμπεσθαι τοῖς τῶν ἐπαρχιῶν ἐκάστων ἀρχουσι τὰ
 τῶν πρώτως εἰληφότεων ἕκαστα ἀξιώματα. καὶ μὲν δὴ ἔστιν ἡ τῶν
 τοιούτων παραφθοράν τινα τῷ μακρῷ χρόνῳ παθόντα ἀμυδρῶς
 πῶς ὑπεμφαίνουσι τὴν ἀλήθειαν. τὸν γὰρ τοι τῆς Βοιωτίας καὶ
 τῶν Θεβῶν ἀρχηγὸν ἀντὶ μεγάλου προμικηρίου μέγαν κύριον
 20πρώτην συλλαβὴν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν τῆς Ἀττικῆς καὶ τῶν Ἀθη-
 νῶν ἀρχηγὸν ἀντὶ μεγάλου δουκός δοῦκα καλοῦσι τῶν Ἀθηναίων.
 (ς'.) Καὶ ἴν' ἐπανέλθωμεν, ὅθεν εἰς τοῦτο ἐξέβημεν· ἐν ἐκεί-
 νοις τοῖς χρόνοις καὶ ὁ τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἀρχηγὸς τὸν τοῦ
 μαρκεσιῶν εἰλήφει κληρὸν, μικρόν τινα καὶ τῇ ἐπαρχίᾳ ἐκείνῃ

A. C.

1282

ad

1328

Imp. Andron.
Senioris.

P. 147

1. καὶ τὸ τῶν A. 19. παραφθεῖραι A., παρενεχθῆναι W.

igitur confluentibus undecunque principibus Parthiis, Persicis et caeteris omnibus, alii alias appellationes primitus sortiti sunt. Magni autem Constantini temporibus Rossicus locum et dignitatem dapiferi: Peloponnesi rector, Principis: Atticae et Athenarum, Magni Ducis: Boeotiae et Thebarum, Magni Primicerii: magnae vero insulae Siciliae, Regis: alii denique alios titulos obtinuerunt. Quorsum enim ea singula recensere attinet, quorum memoriam tempus obruit, atque alia penitus abscondit et oblivionis fluctibus demersit, alia incerta et obscura temere apud homines iactari permisit? Neque enim apud quos illa olim fuerunt, ita tunc se habebant, ut apud nos hodie se habent. Sed quasi successionis iure receptum est, ut ad singularum provinciarum praefectos eae dignitates transmitterentur ab iis qui primi illas acceperunt. Et nunc quidem aliqua ex iis longo tempore corrupta veram originem subobscurae indicant. Nam Boeotiae Thebarumque principem pro magno Primicerio μέγαν κύριον nunc appellant, in errorem prolapsi, eo quod primam syllabam corruperunt. Atticae item et Athenarum rectorem pro Magno Duce nunc Ducem Athenarum vocant. (VI.) Ut autem ad propositum revertamur; iisdem illis temporibus etiam provinciae eius quam diximus princeps Marchionis dignitatem obtinuit,

- A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senioris.
- ἀνάλογον. κείται δ' ἡ χώρα αὕτη μεταξύ πον τῶν Ἄλπεων καὶ τῆς κάτω Ἰβηρίας· ἦν ὁ μαρκεσίος ἐκκληρώσατο, χρέος αἰδίου ἔχων, εἴ τις ἐκ τοῦ ἔθνους ἀνίστατο βασιλεὺς, τὴν τοῦ ση-
μαιοφόρου τάξιν ἀποπληροῦν πρὸς ἐκεῖνον αὐτός· ἀλλ' ἐκεῖσε
Βεπάνειμι. Θεόδωρον μὲν γὰρ τὸν ἑαυτῆς δεύτερον υἱὸν ἢ βασιλῆς 5
V. 121 Εὐθὺς οὕτως ἐκεῖσε παρέπεμψεν, ἵνα μὴ παρὰ Ῥωμαίοις ὢν
δοῦλος αὐτός τε καὶ ἡ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ διαδοχὴ γένηται τοῦ
προγονοῦ βασιλέως. εἴλετο γὰρ κοινῶν τῆς Λατίνων τοῦτον
Cμαῖλλον καταστῆσαι θρησκείας καὶ ἀτιμότερον εἶναι πόρρω διά-
γοντα, ἢ παρὰ Ῥωμαίοις ἐνδοξον ὄντα δουλεύειν τῷ μισουμένῳ 10
αὐτῆ προγονῷ καὶ ἅμα παιδας παισὶ καὶ ἀπογόνους ἀπογόνους.
συνεξέπεμψε δ' ἐκεῖνῳ καὶ σωροὺς χρημάτων Ῥωμαϊκῶν. καὶ
οὕτω δὴ τὴν φλεγμαίνουσαν ἔφεισιν ἑαυτῆς ἐναντιομένη τῷ συ-
ζύγῳ καὶ βασιλεῖ ἐπὶ τοῦ ἐνός γε τῶν υἱέων ἐπέβαινε Θεοδώρου
D τοῦ μαρκεσίου. (Z.) Τὸν μέντοι πρῶτον υἱὸν αὐτῆς Ἰωάννην 15
πάννυ τοι πλεῖστα ἐσπούδασε πρότερον εἰς ὑπερόριον κηδὸς ἐκπέμ-
ψαι καὶ αὐτὸν, καὶ πλεῖστα ἀνηλώκει χρήματα θέλουσα τοῦτον ἄρ-
χοντα καταστῆσαι τῶν Αἰτωλῶν τε καὶ Ἀκαρνανῶν, καὶ ὅση τῆς
Ἡπείρου περίχωρος· ἀλλ' οὐδαμῆ ἔσχεν εὐδοῖαν θεῖναι τὸ βού-
λευμα. ἕτερα δ' αὐθις βουλευομένης αὐτῆς περὶ τοῦ υἱοῦ φθά- 20
E σασ ὁ βασιλεὺς ἐμποδῶν ἐγένετο τῆς ὁρμῆς, πατὴρ εἶναι λέγων
καὶ αὐτὸς καὶ οὐχ ἦντον τῆς μητρὸς κηδόμενος τοῦ υἱέως· προσ-
τιθεμένον δὲ καὶ τοῦ μείζονα δύνασθαι τῆς μητρὸς τὸν πατέρα,
τὸ κωλύον οὐδὲν τὴν τοῦ πατρὸς τελεσθῆναι βούλῃσιν ἐπὶ τῷ

4. ἀποκληροῦν W. 19. οὐδαμῶς A.

exiguam sane, et illi ipsi provinciae parem. Sita autem est ea regio intra Alpes et inferiorem Iberiam. Ea inquam Marchioni obtigit, perpetuo munere attributo, ut si quis ex ea gente Imperator existeret, iste apud eum vexillarii officio fungeretur. Sed illuc redeo. Theodorum filium suum alterum Irene Imperatrix sic illuc misit, ne ipse et eius posterī, si maneret apud Romanos, privigno Imperatori servirent. Maluit enim eum ad Latinorum religionem communionemque transire, et peregre minore dignitate esse, quam inter Romanos illustrem invisio privigno servire, atque eius liberos illius liberis, et nepotes nepotibus. Una vero etiam acervos Romanae pecuniae misit. Atque ita inflammatam suam cupiditatem marito Imperatori adversata in uno saltem filio Theodoro Marchione explevit. (VII.) Enimvero primogenitum Ioannem et ipsum prius impensissime studuerat ad externum coniugium ablegare, et maximos sumptus fecerat, ut eum Aetolorum et Acarnanum et Epiri totius circumiacentis principem constitueret. Sed nullo modo deliberata exequi potuerat. Cum autem eidem filio aliter consuleret vellet, Imperator conatus antevertit ac inhibuit, se quoque parentem esse dictitans, nec minus quam matri filium sibi curae esse: eo autem accedere, quod paterna auctoritas maior foret quam materna; ac proinde nihil obstare,

παιδὶ μᾶλλον ἢ τῆς μητρὸς. ἦν δὲ τηρικαῦτα μεσάζων τοῖς πρά-
 γμασι σοφὸς ἀνὴρ καὶ πολλὴν τὴν ἐμπειρίαν καὶ σύνεσιν πλου-
 τῶν ἐς τὰ κοινὰ καὶ διὰ τοῦτο μάλα τοι πλείστης ἀπολαύων τῆς
 τοῦ κρατοῦντος εὐμενείας τε καὶ ῥοπῆς καὶ πολλοῖς τισι βριθῶν A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioris.
 5 τοῖς χρήμασι διὰ ταῦτα, Νικηφόρος δ' ἐπὶ τοῦ Κανικλείου. οὗ-
 τος θωπευτικοῖς τισι λόγοις καὶ πράγμασιν ὑπελθὼν τὴν τοῦ βα-
 σιλέως πραότητα αἰτεῖ καὶ λαμβάνει γαμβρὸν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ τὸν
 ῥηθέντα τοῦ βασιλέως υἱὸν Ἰωάννην, δεινοπαθοῦσης μὲν καὶ οὐ-
 δαμῆ ἐθελούσης τῆς μητρὸς καὶ δεσποίνης· ἔλαβε δ' οὖν. ἀλλ'
 10 οὐκ ἐπὶ πολὺ τοῦ κήδους ἀπώνατο οὗθ' ὁ λαβὼν, οὗθ' ὁ λη-
 φθεῖς. πρὶν γὰρ ὅλα ἐξῆκεν τέσσαρα ἔτη, ἅπαις τὸν βίον ὁ P. 148
 Ἰωάννης ἀπήλλαξεν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐπὶ μητρὶ καὶ πενθερῷ καὶ
 συζύγῳ. (H.) Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰς ἐπὶ τούτῳ τῆς μητρὸς ἐλπίδας ὁ
 χρόνος οἶά τις Χάρουβδιδος ἀφελόμενος κατεβάπτισεν, αἱ Κραλαί-
 15 νης τῆς θυγατρὸς καὶ Δημητρίου τοῦ παιδὸς κατελείφθησαν μό-
 ναι. τосαῦτα τοίνυν ἐξεκένωσε Ῥωμαϊκὰ χρήματα πρὸς τὸν
 Κράλην ἢ πενθερά τε καὶ δέσποινα, τὰ μὲν ἐκεῖσε πέμπουσα,
 τὰ δ' αὐτὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ μεταπεμπομένη καὶ ἐπιφορτίζουσα, **B**
 ὅσα καὶ τριήρεις ἑκατὸν ἐξήρτυσαν ἂν καὶ διηρηκὲς τοῖς Ῥωμαίοις
 20 ἐγίγνοντ' ἂν ὄφελος. καὶ τί δεῖ καταλέγειν τὰς καινὰς ἐπινοίας
 αὐτῆς, ὅπως μήπω πρὶν γεγονῆαι ἢ πόρρω τοῦ καιροῦ φιλο-
 τιμουμένη γνώμη τῆς σεμνοτάτης ταύτης δεσποίνης ἐνεωτέρισε;
 θέλουσα γὰρ τὴν θυγατέρα βασιλικοῖς παρασῆμοις κοσμηῆσαι,

6. τοῦ add. A. 17. ἐκεῖσε A., ἐκεῖ W. 23. ταύτης ante βα-
 σιλικοῖς add. W., om. A.

quo minus patris voluntas potius quam matris de filio rata haberetur. Pri-
 marius eo tempore imperii administer erat vir sapiens, multa expe-
 rientia et acri iudicio ad publica negotia tractanda instructus; quam ob
 causam magna apud Principem gratia et auctoritate pollebat, et ob id
 quoque opum vi maxima abundabat. Erat is Nicephorus, Caniclei praefec-
 ctus. Hic blandis sermonibus atque obsequiis lenitate Imperatoris callide
 conciliata petit et accipit generum eum quem diximus Imperatoris filium
 Ioannem, indignante quidem et refragante Imperatrice, eius matre; sed ta-
 men accipit. Verum affinitatis illius non diuturnum fructum tulit nec is
 qui generum acceperat, nec is qui datus fuerat. Nam priusquam integri
 anni quatuor elaberentur, Ioannes matre, socero, uxore superstitibus, The-
 salonicae sine liberis decessit. (VIII.) Cum autem etiam hanc Imperatricis
 spem in eo filio positam tempus sustulisset, ac velut Charybdis quaedam
 absorpsisset, nihil quo se consolaretur reliquum erat, praeter filiam Cra-
 laenam, et Demetrium filium. Tantam igitur Romanae pecuniae copiam
 Crali genero partim misit, partim Thessalonicam arcessito dedit, quanta
 vel centum triremes in perpetuum Romanorum praesidium instrui potuis-
 sent. Et quorsum attinet nova commenta et prius inaudita, quae intempe-
 stiva mulieris ambitio excogitavit, commemorare? Nam cum suam filiam

- A. M. 6791 ad 6836
Imp. Andron. Senioris.
- ἵνα μηδ' ἐκείνη μηδενὸς ἐλαττοῖτο, ὅποσα Ῥωμαίων θεσμοὶ τὰς βασιλίδας ἤρηνται πάλαι κοσμεῖν, μὴ δυναμένη δ' ἄλλως τὸ καταθύμιον ἐκπερᾶναι, φέρονσα καλύπτραν ἐπέθηκε πρότερον τῆ κεφαλῇ τοῦ γαμβροῦ λίθοις καὶ μαργάροις πολυτελέσι κεκοσμημένην, ὅποσοις καὶ οἷσι μικροῦ καὶ ἢ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Ἀνδρονίκου τοῦ βασιλέως ἐκεκόσμητο. ἔπειτ' ἐκεῖθεν ἀρξάμενη κατ' ἔτος ἑτέραν προσετίθει κραίττω τῆς προτέρας αἰ. τὰς τε πολυτελείας τῶν ἐνδυμάτων καὶ τὰς λαμπρότητας, ὧν ἐχαρίζετο συγχοτέρων αὐτῷ τε καὶ τῇ θυγατρὶ αὐτῆς τῇ Κραλαίνῃ, τίς ἂν ἀριθμοίη; τίς δ' ἂν ἐξετάζοι τῶν βασιλικῶν κειμηλίων τὸν ἀριθμὸν, ὅποσα αὐτῇ τοὺς Ῥωμαίους ἀποστεροῦσα τῷ Κράλῃ Σερβίας ἐδίδου, κατατρυφῶσα μὲν τῆς τοῦ βασιλέως καὶ συζύγου πραότητος, τὴν δ' ἑαυτῆς ἀδεῶς ἀποπιμπλῶσα ἔφεσιν; Ἐφέσεις γὰρ ἦν αὐτῇ τῶν βασιλικῶν ταμιείων τοὺς θησαυροὺς ἐς τοὺς κόλπους τῶν ἑαυτῆς ἐκκενῶσαι τέκνων καὶ μάλιστα τῆς Κραλαίνης καὶ θυγατρὸς. ἤλπιζε γὰρ καὶ παῖδας ὕψεσθαι γεννηθῆναι τῷ Κράλῃ παρὰ τῆς θυγατρὸς. καὶ διὰ τοῦτο προαρηπάζουσα τὸν καιρὸν σφισι τὸν Ῥωμαϊκὸν ἐθησαύριζε πλοῦτον, ἵνα καιροῦ καλοῦντος ὀψὲ τοῦ χρόνου τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀσθενείας ἐκεῖθεν αὐτοὶ καταδράμωσι καὶ ἦν ἐκόντων Ῥωμαίων οὐκ ἐκληρώσαντο βασιλείαν, ταύτην ἀκόντων ἀφέλονται. (Θ.) Ἀλλὰ γὰρ ἐλάθεν ἀνθρωπίνης μὲν ἐπινοίας καθ' ἑαυτὴν αἰὲ στρέψασα, θεὸν δ' ἐπὶ λογισμὸν οὐκ ἀναβιβασαμένη τὸ σύνολον, ὅτι τῆς ἐκεί-

7. κατ' ἔτος A., κατέτος W. 16. Pro verbis ἤλπιζε — θυγατρὸς A. habet ἤλπιζε καὶ παῖδας ὕψεσθαι ἐξ αὐτῆς.

Imperatorii insignibus ornare vellet, ut ne quid ei deesset earum rerum, quibus Imperatrices decorari Romanorum institutis iam pridem placuit, nec aliter voti compos fieri posset: primum calyptram capiti Cralis imposuit, pretiosis lapidibus et margaritis tot et talibus distinctam, ut eam ferme aequaret, quam eius vir Andronicus Imperator gestabat. Atque inde auspiciata priore deinceps pretiosorem quotannis illi misit. Immensa vero pretia splendoremque vestium, quas et genero et filiae suae Cralaenae saepissime donabat, quis enumeret? Quis singula domus Imperatoriae ornamenta percenseat, quae Romanis erepta in Cralem Servium, Imperatoris coniugis sui lenitati illudens, et suam ipsius cupidinem explens, conferebat? cupido autem eius haec erat, fisci Imperatorii thesauros in liberorum suorum, praesertim Cralaenae filiae, sinum exhaurire. Quippe ex hac suscepturum liberos Cralem, eosque visuram se sperabat. Atque idcirco praefestinas praecurrensque legitimum tempus thesauros illis reponebat, quibus adiuti et opportuna tandem occasione invitati Romanarum virium imbecillitatem opprimerent, et imperium, quod volentibus Romanis non sortiti essent, iisdem invitis eriperent. (IX.) Verum non animadvertit, se humana semper consilia animo agitasse; nunquam vero animum induxisse, ut Deum cogitaret,

νου τὰ πάντα χειρὸς ἐξήρηται· καὶ πολέμιον τοῦτον πᾶς τις εὐ-
 ρίσκει, ὅστις ἄνθρωπος ὢν πέρα τῶν ἀνθρωπίνων μέτρων φρο-
 νεῖ καὶ οὐκ εἰς θεὸν ἀναφέρει τῶν ἐνεργουμένων τε καὶ βουλευο-
 μένων τὴν διεξαγωγὴν καὶ τελείωσιν. ἰδοὺ γὰρ καὶ ἡ βασιλὶς αὐ-
 5 τῇ Εἰρήνῃ μεγάλας ἐαυτὴν ἀναρτήσασα ταῖς περὶ τοὺς παῖδας
 ἐλπίσιν αὐτὴ μὲν ἀνθρωπίνως ἐχοῖτο τοῖς πράγμασιν ἄνευ θεοῦ
 καὶ τὰ τῶν Ῥωμαίων, ὡς εἰρήκειμεν, ἀμφοτέραις ἐξήντλει χρή- P. 149
 ματα πρὸς τοὺς τῶν Ῥωμαίων ἐχθρούς· τὰ δὲ πράγματα οὐ
 προὔχουσι κατὰ τὰς ἐλπίδας αὐτῆς, ἀλλὰ ματαίαν τὴν ἐκείνης
 10 διάνοιαν ἤλεγχον, σφάλλοντος ὡς ἔοικεν ἄνωθεν τοῦ τῆς δίκης
 κριμάτος. τῇ μὲν γὰρ θυγατρὶ ὀκταετεί πλέον ἢ τετραρακοντού-
 τῆς ὁ Κράλης μυγὲς βλαβῆναι τὴν ταύτης πέπραχε μήτραν, ὡς
 μηδὲ γονὴν ἐξ ἐκείνης ἔτι δύνασθαι γίνεσθαι. (I.) Κάντεῦθεν B
 καὶ τῶν τοιούτων ἐλπίδων ἐκπεπτωκυῖα ἡ βασιλὶς ἐτέροις αὐθις
 15 ἐπιχειρεῖ καὶ οὐκ ἤρεμεῖ· καὶ πείθει τὸν Κράλην πολλοῖς καὶ
 ἀναριθμήτοις ὑπερεχομένη τοῖς δώροις, ἀπαγορευθέντος ἤδη τοῦ
 παῖδα γενέσθαι οἱ ἐκ τῆς Κραλαίνης, ἐλθεῖν κατὰ δεύτερον πλοῦν
 τὴν διαδοχὴν τῆς τῶν Τριβαλλῶν ἀρχῆς εἰς ἓνα τινὰ τῶν ἀδελφῶν
 τῆς Κραλαίνης. Δημήτριος δ' ἦσαν οὗτοι καὶ Θεόδωρος ὁ μαρ-
 20 κέσιος· ὁ μὲν οὐπω τότε τὸν ἔφηβον παραλλάττων· ὁ δὲ καὶ C
 παίδων ἤδη τυγχάνων πατὴρ περὶ χώραν τῆς Λαμπαρδίας, ἔνθα
 παρὰ τῆς μητρὸς, ὡς εἰρήκειμεν, ἐξεπέμφθη τοῦ γένους λείψα-
 νον. καὶ πρῶτον μὲν τὸν Δημήτριον πολλαῖς ταῖς τῶν χρημάτων
 τρυφαῖς καὶ βλακείαις πρὸς τὸν Κράλην συνεκπέμπει, διάδοχον

16. ὑπερχομένη cod. Vat., ὑπερεχομένη W.

ex cuius manu pendent omnia; quem inimicum quivis experitur, qui cum
 homo sit humano captu altiora affectat, suorumque consiliorum et actionum
 exitum et successum ad Deum non refert. Ecce enim haec Imperatrix Irene,
 magna spe in liberis suis collocata, humana prudentia sine Deo res admini-
 strabat, et Romanas opes, ut diximus, in Romanorum hostes erogatas utra-
 que manu effundebat. Res autem non ex illius sententia succedebant: sed
 irritos illius conatus exitus ipse arguebat, divino ut videtur iudicio eius
 cogitationes fallente. Crales enim quadragenario maior cum puella octo
 annos nata congressus matricem eius laesit, ut foetum nullum posthac edere
 posset. (X.) Igitur Imperatrix etiam hac spe frustrata ad aliam se conver-
 tit: et quietis impatiens multis atque innumerabilibus donis Crali persua-
 det, quoniam spes nulla iam supersit suscipiendae prolis ex Cralaena, ut
 saltem alterum e Cralaenae fratribus Triballici principatus heredem insti-
 tuat. Hi Demetrius erant et Theodorus Marchio: quorum alter nondum
 ex ephebis excesserat; alter in Longobardia iam etiam liberos susceperat,
 quo a matre, sicut diximus, ut generis reliquiae extarent, missus fuerat.
 Ac primum Demetrium cum magnis opibus conspicuum luxu et mollitie ad
 Cralem mittit, ut, quemadmodum dictum est, successor principatus desi-

A. M. χειροτονηθησόμενον, ὡς εἰρήκειμεν, τῆς ἀρχῆς. ὅς δὴ καὶ ἄσμενος
6791 μὲν ὑπεδέχθη παρὰ τοῦ Κράλη· τὸ δὲ τοῦ τόπου σκληρὸν καὶ
ad ἀπαραμύθητον ὄλαις ὀρμαῖς ἀνεσόβει καὶ ἀπετρέπετο τὴν ἐκεῖ
6836

Imp. Andron. Senioris. διαμονὴν καὶ μακροτέραν αὐτοῦ ἐνδιαίτησιν. ὅθεν μετ' οὐ πολὺ
D τὸν Δημήτριον οὕτως ἐκεῖθεν ἢ μήτηρ ἐπανήκοντα δεξαμένη καὶ 5
τῶν ἐντεῦθεν ἤδη ψευθεῖσα ἐλπίδων τὸν ἕτερον ἐκ τῆς Λαμπαρ-
δίας υἱὸν μεταπέμπεται Θεόδωρον τὸν μαρκέσιον κεκαρμένον ἐπι-
φερόμενον πάγωνα· καὶ τὸν ὁμοιον τρόπον ἐκπέμπει καὶ τοῦτον
διάδοχον ἐσόμενον τῆς τοῦ Κράλη Σερβίας ἀρχῆς. ἄσμενος οὖν
E καὶ τοῦτον ὁ Κράλης ὑποδέχεται. τὸ δὲ τοῦ τόπου σκληρὸν τε 10
καὶ ἄηθες οὐδὲ τοῦτον ἀφῆκε μονιμωτέραν ἐκεῖ ποιήσασθαι τὴν
διατριβήν. ἀλλ' ἐπανελθὼν καὶ οὗτος καὶ ἀσπασόμενος τὴν μη-
τέρα, πάσας παρ' ἐλπίδα ὀπόσας ἐπὶ τούτοις ἔτρεφεν ἐλπίδας ἀπο-
βεβληκνῦαν, ὄχετο ἀπιὼν ἐς Λαμπαρδίαν αὐθις παρὰ τὴν σύ-
ζυγον. 15

P. 150 ζ'. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν τοῖσδε τοῖς χρόνοις τοῦτον ἔσχε τὸν
V. 123 τρόπον. τὰ δ' ἐφεξῆς εἰρήσονται ἐν τοῖς ἐφεξῆς. ἐπὶ δὲ τοὺς
Κατελάνους αὐθις τρεπτέον τὸν λόγον. οὗτοι γὰρ μετὰ τὸν γενό-
μενον περὶ τοὺς Ἄπρους πόλεμον ἐπαρθέντες τῇ τε νίκῃ καὶ τῇ
τῶν Τουρκοπούλων συμμαχίᾳ, οἱ ὡς εἰρήκειμεν Ῥωμαίους ἀφέν- 20
τες ἠτόμολησαν πρὸς αὐτοὺς, συχναῖς χρησάμενοι ταῖς ἐκδρο-
μαῖς καὶ ἐφόδοις ἐφ' ὅλοις ἔτεσι δυσὶ πᾶσαν ἔρημον καὶ ἀτριβῆ
B πεποιήκεσαν τὴν τε παράλιον καὶ μεσόγειον χώραν, ὀπόση τε ἄχρι
Μαρωνείας τε καὶ Ροδόπης καὶ ἄχρι Βιζύης διήκει. ἔπειτα ἀπο-
γνόντες ἐντεῦθεν τῶν χρειωδῶν ἔγνωσαν ἐπὶ τὰ πρόσω πορεύεσθαι 25

24. Βυζύης Α.

gnaretur. Eum autem Crales libenter excepit. Sed dura et immansueta locorum asperitas, totis quasi viribus ipsum abigens atque avertens, manere illic et commorari diutius vetuit. Recepto itaque Demetrio, qui illinc non longo post redierat, mater oblatam inde spem irritam ac delusam videns alterum e Longobardia filium Theodorum Marchionem accessit (is rasam barbam ferebat) eodemque modo et illum, ut Crali Serviae in principatum succederet, ablegavit. Porro hunc etiam Crales benigne excepit. Sed nec istum locorum asperitas, et insolentia longius morari ibidem permisit. Enimvero ipse quoque reversus salutata matre, quae praeter spem omni spe destituta erat, in Longobardiam ad uxorem suam rursus se contulit.

6. Atque haec iis temporibus ad hunc modum se habuerunt. Quae vero consequuta sunt, deinceps exponentur. Nunc ad Catalanos redeundum. Hi enim post Aprinum praelium et victoria et Turcopulorum (qui a Romanis, ut diximus, ad ipsos defecerant) societate elati crebris excursionibus et impressionibus per integrum biennium omnia et maritima et mediterranea loca usque ad Maroneam, Rhodopen et Bizyam vasta ac deserta reddiderunt. Deinde cum spes nulla superesset percipiendi inde res necessarias,

τὰ ἐν ποσὶ ληϊζόμενοι, μέχρις ἂν ἀποχωρῶσαν καὶ μόνιμον εὐρωσιν A. C. 1282
οἴκησιν. καὶ δὴ διαβάντες τὴν πρὸς θάλασσαν ὄρεινὴν τῆς Ῥοδό- ad 1328
πης ἦσαν ἀδεῶς λαφύρων συχνῶν ἑαυτοὺς ἐμπιπλῶντες. ἦσαν δ' Imp. Andron.
δομοῦ χιλιάδες, τὸ μὲν τῶν Τούρκων πλῆθος ὑπὲρ τὰς δύο τό, τε Senioris.
5 πεζὸν καὶ τὸ τῶν ἰππέων· τὸ δὲ τῶν Κατελάνων ὑπὲρ τὰς πέντε, C
ἕσον τε ἐν ἰππεῦσι καὶ ἕσον πεζόν. (B.) Τοῦ τε μετοπώρου
μεσοῦντος, ὅτε δὴ μάλιστα καὶ ἀρκτοῦρος ἀρχεται ἐπιτέλλειν, τὰ
ἐπιτήδεια τῆς τοῦ χειμῶνος τροφῆς παρασκευάζειν βουλόμενοι
εἰσβάλλουσι εἰς τὰς τῆς Μακεδονίας κόμας· κακεῖ τὰ πλεῖστα
10 καταστρεψάμενοι καὶ πολλῆς ἑαυτοὺς τῆς ἐκ τῶν λαφύρων ἐμπλή-
σαντες ὠφελείας στρατοπεδεύουσι περὶ τὴν Κασανδρείαν. πόλις D
δὲ αὕτη πάλαι μὲν οὔσα περιφανής, νῦν δὲ καὶ τῶν οἰκητόρων
ἕρημος. ὃ γε μὴν περὶ αὐτὴν χώρος ἐπιτήδειος ὢν ἐς στρατοπε-
δείαν καὶ χειμερινὰν καταγωγὴν ὑποδέχεται, ὡς εἰρήκειμεν, καὶ τὸν
15 τῶν Κατελάνων πλανήτην στρατόν. ἄκρα γάρ ἐστι προμήκης εἰς
θάλασσαν, κόλποις οὐ μικροῖς ἐκατέρωθεν περιειλημμένη, δι' ὧν
ἐν ταῖς χειμεριναῖς ὥραις τὸ τῆς χιόνος ἀποσιέεται ὑπερβάλλον. A. C. 1307
ἕαρος δ' ἀρχομένον ἄραντες ἐκεῖθεν ἐπεχείρουν ταῖς ἐν Μακεδονίᾳ Ducangio.
πόλεσιν, ἐν αἷς τὸ τῶν ἐλπίδων κεφάλαιον ἡ Θεσσαλονίκη ἐτύγχα- E
20 νεν. ὥοντο γάρ, ὡς εἰ ταύτης γένοιτο πρότερον ἐγκρατεῖς μεγά-
λης τε καὶ πολλῶ τῷ πλούτῳ βριθούσης καὶ μάλιστα νῦν ὅτε καὶ P. 151
τὰς βασιλίδας ἤκουον εἶναι ἐντὸς, Εἰρήνην φημὶ καὶ Μαρίαν,
μηδὲν εἶναι ἐξῆς τὸ κωλύον πάσης ἐκεῖθεν ὡς ὀρμητηρίου τῆς ἄλλης

8. τοῦ add. A. 11. Κασάνδρ. A. 16. περιειλημμένη A., πε-
ριειλημμένη W.

ulterius progredi obvia quaeque praedando statuerunt, donec idoneam et
stabilem sedem invenissent. Itaque montanis Rhodopes quae ad mare ver-
gunt superatis, spolia sibi crebra accumulantes, impune progrediuntur.
Erant autem Turcorum quidem tam peditum quam equitum plus quam duo
millia: Catalanorum vero in omni tum equitatu tum peditatu millia plus
quinque. (II.) Autumno iam medio, in ipso Arcturi primo exortu, commea-
tum sibi in hibernum tempus paraturi in Macedonicos pagos impetum fa-
ciunt. Ibi, post omnia fere devastata, uberrimo sibi fructu ex praeda
coacervato, apud Cassandriam castrametantur: quae urbs olim illustris,
nunc habitatoribus vacua est. Verum ager ei circumiectus ad habenda sta-
tiva et ad hibernandum aptus ab errabundo Catalanorum exercitu, ut dixi-
mus, occupatur. Est enim promontorium longe in mare prominens, sinibus
utrinque non parvis comprehensum, per quos nivis redundans copia hiber-
nis mensibus effluit. Ineunte vere illinc digressi Macedonicas urbes ado-
riuntur; inter quas summa spei erat Thessalonica. Putabant enim, si hac
primum potirentur, quae et ampla esset et magnis opibus abundaret, eo
praesertim tempore, cum Imperatrices Irene et Maria intus esse dicerentur,
nihil deinde obstiturum, quin huius urbis opportunitate usi totius Macedo-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

Μακεδονίας δεσπότης γενέσθαι. (Γ.) Ἄλλ' ἔφθη τὴν τούτων προεκτεμῶν ὁ βασιλεὺς ἐπίνοιαν. πέμψας γὰρ πρῶτον μὲν τὸ περὶ τὴν Χριστούπολιν μακρὸν ἔκτισε τείχος ἀπὸ Θαλάσσης μέχρι τῆς τοῦ παρακειμένου ὄρους ἀκρωνυχίας· ὡς ἄβατον εἶναι τὸ χωρίον Βκαθάπαξ μὴ βουλομένῳ τῷ βασιλεῖ τοῖς τ' ἐκ Μακεδονίας ἐς 5 Θράκην ἐθέλουσι διαβαίνειν, τοῖς τ' ἀπὸ Θράκης ἐς Μακεδονίαν.

V. 124 ἔπειτα ἐπεὶ ἔγνω τὴν τῶν Κατελάνων αἰχμὴν ἐπίδοξον οὖσαν ὀρμήσειν ἕαρος ἀρχομένου κατὰ τε Μακεδονίας καὶ τῶν ἐν Μακεδονία πόλεων, στρατηγούς ἀπολέξας ὅποσοι τὰ πολέμια ἦσαν οὐκ ἀδαεῖς πέμπει στρατολογήσοντας ἐκ Μακεδονίας, οἳ ἔσονται 10

Κίκανοὶ φύλακες τῶν ἐν Μακεδονία πόλεων, εἰ βούλονται οἱ πολέμοι περικαθίσαντες ταύτας πολιορκεῖν, ἄφθονά τε τὰ πρὸς τροφήν ἐπιτήδεια ἐκ τῶν προαστείων ἐν ταύταις ξυναθροίσοντας καὶ πάντα τᾶλλα εὖ διαθήσοντας, ἵνα μὴ τῷ τῆς πολιορκίας καιρῷ μεῖζονα τῆς ἔξωθεν εὖρωσιν οἱ φύλακες τὴν ἐνδοθεν πολιορκίαν ἐκ 15 τοῦ λιμοῦ. (Δ.) Ἄλλὰ γὰρ ἦρος ἤδη ἐνστάτος ἄραντες οἱ πολέμοι ἐκ τῆς Κασανδρείας, οἳ μὲν ἄγχιστά που τῶν τῆς Θεσσα-

Δλονίκης προαστείων ἠύλισαντο· οἳ δ' ἐπὶ λείαν ἐξίσιν. ἐπεὶ δὲ τὴν τε χώραν εὖρον ἄπασαν τῶν τε οἰκητόρων ἔρημον, καὶ ὅσα ἐνῆν αὐτοῖς ποίμνια καὶ βουκόλια, καὶ αὖ τὰς πόλεις πολλοῖς τοῖς 20 ὄπλοις ὠχυρωμένας, ἔγνωσαν αὖθις ἐπὶ Θράκην ἐπανίεναι· μηδὲ γὰρ εἶναι σφισι τῶν ἐνδεχομένων ἐκεῖ καθημένους τρίβειν τὸν χρόνον καὶ σφᾶς αὐτοὺς φθειρομένους εὐκῆ συγχωρεῖν. μηδὲ γὰρ Εὐντων αὐτοῖς τῶν ἐπιτηδείων τοσαύτην τε ἵππων ἄγουσι, τοσοῦ-

21. Θράκην A., Θράκης W.

niae dominatum occuparent. (III.) Sed illorum instituto Imperator antevertit, eamque ipsis spem praecidit. In primis enim longum murum apud Christopolin a mari usque ad vicini montis cacumen extrui curat, ut, nisi ipse vellet, prorsus impervius foret hic locus iis qui vel e Thracia in Macedoniam, vel e Macedonia in Thraciam iter habituri essent. Deinde cum primo vere Catalanorum in Macedoniam et Macedonicas urbes impressionem futuram expectari didicisset, ducibus quotquot rei militaris non imperiti essent delectis et in Macedoniam missis mandat, ut milites ex ea provincia conscribant defendendis urbibus pares, si hostibus liberet eas circumsessas oppugnare; item ut rerum ad victum necessariarum uberem copiam e suburbanis locis in eas comportent, caeteraque omnia provideant, ne obsidionis tempore urbium custodes graviolem externo hoste famem intus prementem experiantur. (IV.) Caeterum hostes vere iam facto, relicta Cassandria, partim proxime Thessalonicae suburbia diversati sunt: partim praedatum exiverunt. Sed cum totam provinciam cultoribus vacuam, nullos greges, nulla armenta superesse, urbes vero multis armis firmatas conspexissent; in Thraciam redire statuerunt: neque enim sibi licitum esse illic desidendo tempus terere, ac se ipsos pereuntes frustra prodere. Nam si comteatu desti-

τους δὲ ἀρχμαλώτους, οὐχ ἤττοσιν ἢ ὀρταζισχιλίους οὓσι δὴ καὶ A. C.
 αὐτοῖς, κίνδυνον εἶναι προφανῆ φθαρέντας οἴχεσθαι τῷ λιμῷ. 1282
 ἀλλ' οὐπω τὰ δόξαντα γέγονεν ἔκπυστα τῷ πλήθει τοῦ στρατοπέ- ad
 δου, καὶ πυρθάνονται παρά του τῶν ἀρχμαλώτων, ὡς ἀπόρευτος 1328
 5 ἔσται αὐτοῖς ἢ πρὸς Θράκην ὁδὸς, τοῦ πρὸ βραχέος ἀνεγεροθέντος Imp. Andron.
 περὶ τὴν Χριστοῦπολιν μακροῦ τείχους ἀποκλείοντος τὸ παράπαν Senioris.
 αὐτούς. (E.) Τοῦτο παρὰ πᾶσαν ἀκουσθὲν προσδοκίαν ἐξέπληξε F
 καὶ πρὸς ἀμυχανίαν ἤλασε λογισμῶν· καὶ οὐκ εἶχον ὅ,τι καὶ
 γένοιτο τῷ τε λιμῷ πιεζόμενοι καὶ ἅμα δεδιότες μὴ τὰ τοῖς ἐν
 10 Μακεδονίᾳ Ῥωμαίοις ὁμοροῦντα ἔθνη τὴν αὐτῶν ἕκαστα ἔφοδον
 ὑποπεύοντα παροξύνωσιν ἀλλήλους, Ἰλλυριοὶ τε δηλαδὴ καὶ Τρι-
 βαλλοὶ καὶ Ἀκαρνανεὶ καὶ Θετταλοὶ, καὶ συνασπισμὸν ποιησάμε-
 νοι κωκλώσονται τούτους καὶ πάντας ἄρδην οὐκ ἔχοντας ὅποι
 φυγόντες τὴν σῶζουσαν εὕρωσι διαφθέρωσιν. ὅθεν ἔδοξε τούτοις P. 152.
 15 ὡς ἐν ἀνάγκῃς καιροῦ μαζικώτερον ἢ τολμηρότερον ἀψασθαι τῶν
 πραγμάτων. ἔδοξε γὰρ μηδὲν μελλήσασιν ὁμόσε τοῖς πρόσω χω-
 ρεῖν τὴν ταχίστην καὶ ἢ τὴν τῶν Θετταλῶν χώραν ἀφθονα φέρου-
 σαν τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐπιτίθεται ἕξιν ἀρχμαλώτων, ἢ τῶν ἐπέκεινα
 20 μίαν, ὅποσαι ἐφεξῆς εἰσιν ἄχρη Πελοποννήσου, καὶ οὕτως ἐπὶ
 γε πλάνης· ἢ τὸ γε δεύτερον, σπείσαμένους τινὲ τῶν παραθαλατ- B
 τίων ἔθνῶν ἀκόλυτον εἰληφέναι τὸν ἐπὶ τὰ οἰκεία ἀπόπλουν.
 ἄραντες οὖν ἐκεῖθεν τριταῖοι ἀφίκοντο ἐς τὰ πρὸ τῆς Θετταλίας

5. προβραχέως A. 13. ὄπη A. 18. τὸ add. A.

tuerentur, qui tot equos, tot captivos secum ducerent, cum ipsi octo milli-
 bus haud pauciores essent, exitium haud dubium a fame imminere. Sed pri-
 usquam consilium illud multitudini militum innotuisset, e captivo quodam au-
 diunt, viam sibi in Thraciam non patere, longo illo muro, qui recens ad Chri-
 stopolin extractus esset, eos prorsus inde excludente. (V.) Ea res praeter
 omnem expectationem audita illos perculit, et consilii prorsus inopes reddi-
 dit: eoque rededit, ut quo se verterent nescirent, cum et fame premeren-
 tur et timerent, ne populi Romanis Macedoniam incolentibus finitimi, Illyrii,
 Triballi, Acarnanes et Thessali, singuli irruptiones eorum veriti et se invi-
 cem cohortati, omnes vires coniungerent, atque istos circumventos funditus
 delerent, nullum scilicet locum habituros, in quem incolumes fuga evade-
 rent. Quare ut in necessitatis articulo consilium furori quam audaciae si-
 milius coeperunt: ut omni mora sublata primo quoque tempore ultra pro-
 gressi vel Thessaliam subiugarent, cuius ager omnia ad victum necessaria
 affatim suppeditaret, vel ulteriorem aliquam provinciam ex iis quae inde
 usque ad Peloponnesum forent, ac certa tandem aliqua sede fixo sibi domi-
 cilio diuturnos errores finirent: aut, si hoc non successisset, cum aliqua
 maritima gente factis induciis liberum in sua reditum haberent. Relicta igi-
 tur Thessalonica, tertio die ad Thessalicos montes pervenerunt, Olympum,

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

ὄρη· Ὀλυμπος ταῦτα καὶ Ὅσσα καὶ Πήλειον· ὧν ἀγχιστά που στρατοπεδεύσαντες ἐπόρθουν τὴν χώραν καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἐνεπίπλων ἀφθόνων τῶν ὅσα πρὸς τὸ ζῆν ἐπιτήδεια ἦν. ἀλλ' ἐκεῖνο μικροῦ με παρέδραμεν. ἀναληπτέον οὖν, ἵνα καθ' εἰρημὸν ὁ λόγος **C**όδευῃ. (ς'.) Συνεστράτεον τοῖς Λατίνοις, ὡς ἔφαμεν, καὶ Τοῦρκοι 5 τρισχίλιοι· ὧν τοὺς μὲν ἑκατὸν καὶ χιλίους ἔφαμεν εἶναι τοὺς ἐναπολειφθέντας ἅμα τῷ Μελλῆκ μετὰ τὴν τοῦ Σουλτάν Ἀζατίνη πρὸς τοὺς Σκύθας φυγὴν τῷ τε θείῳ βαπτίσματι τελεσθέντας καὶ συγκαταλεγέντας μὲν τοῖς Ῥωμαίων στρατεύμασι καὶ ταῖς τῶν παίδων διαδοχαῖς ἀύξηθέντας, ὕστερον δ' ἀποστατήσαντας μὲν Ῥω- 10
V. 125 μαίων, προσρυνέντας δὲ τῷ τῶν Κατελάνων στρατῷ, ὅποτε συρδρήγνυσθαι κατ' ἀλλήλων ἐμελλον τὰ στρατεύματα κατὰ τὰς περὶ τὴν πόλιν Ἀπρω πεδιάδας· τοὺς δὲ πλείους εἶναι τοὺς ἅμα τῷ Χαλλῆλ ἐξ Ἀσίας διαπεραιωθέντας ἐς μισθοφορικὴν συμμαχίαν τῶν Κατελάνων. τῶν οὖν Κατελάνων τὴν ἐπὶ Θετταλίαν, ὡς ἔφα- 15
μεν, ὀδενόντων, ἤρξαντο κατ' αὐτῶν στασιάζειν οἱ Τοῦρκοι τὴν σφῶν συνδιαίτησιν ὑποπτέοντες καὶ οὐ μάλᾳ τοι σφόδρα ἀκίν-
Eδυνον ἐσομένην οἰόμενοι. συστάντες οὖν οἱ τῶν Τουρκοικῶν στρατευμάτων ἡγεμονεύοντες, ὅτε Μελλῆκ καὶ ὁ Χαλλῆλ, τῷ τῶν Κατελάνων ἀρχηγῷ λόγους περὶ τῆς ἅμα εἰρήνῃ διαλύσεως κει- 20
νήκασιν. οὗ δὲ προθύμως τὴν αἴτησιν δεξαμένου (οὐδὲ γὰρ αὐτοῖς ἤδη Ῥωμαίων ἀπαλλαγείσι χρειώδης ἐτύγχανεν ἢ τῶν Τούρκων ἐκδημος συστρατεία) ὕσμενοι διελέλυντο τοὺς τε αἰχμαλώ-

5. ἔφαμεν A., ἔφημεν W. 13. Ἀπρους W. in mg., Ἀπρων Boiv. in textu, sed Ἀπρω codd. recte. Vid. Cantacuz. Vol. I. p. 136, 4. 139, 4 et 7. ed. Bonn. 22. οὐδ' ante αὐτοῖς add. W., om. A.

Ossam, et Pelium, iuxta quos castris positis et agro vastato, quae ad sustentandam vitam necessaria essent, abunde paraverunt. Sed illud paene me praeterierat, quod, ut historiae series continua sit, explicandum est. (VI.) In Latinorum exercitu, ut dictum est, etiam Turcorum tria millia fuerunt: quorum mille et centum eos fuisse diximus, qui cum Meleco post Azatinis ad Scythas fugam remansissent, eosdemque sacro baptismate initiatos et in Romanas legiones relatos, nova deinde sobole auctos, demum a Romanis defecisse, et ad Catalanorum signa transiisse, cum ambo exercitus in campis Apro urbi circumiectis conflicturi essent; maiorem vero partem ex Asia cum Chalele traiecisse, a Catalanis in auxilium evocatos et mercede conductos. Cum igitur Catalani in Thessaliam, quemadmodum dixi, proficiscerentur, Turci adversus eos tumultuari coeperunt, quod familiaritatem illorum suspectam haberent, nec sibi tutam prorsus futuram arbitrarentur. Turcorum igitur duces Melecus et Chalel cum Catalanorum duce congressi verba fecerunt de pacata discussione. Qui cum postulatis illorum haud cunctanter annuisset (neque enim ipsis iam Romanorum metu liberatis Turcorum auxilia necessaria erant) cupide discesserunt, postquam et captivos et omnem quam

τους καὶ ὅσα ἐπεφέροντο λάφυρα διανεμόμενοι κατὰ τὸ ἀνάλογον ἑκατέροις τοῖς μέρεσιν. ἀλλὰ τὰ περὶ τῶν Τούρκων πλειόνων δέομενα λόγων ἐροῦμεν ἐν τοῖς ἑξῆς.

A. C.
1282
ad
1328

Imp. Andron.
Senioris.
P. 153

ζ'. Οἱ δὲ Κατελάνοι τῶν Τούρκων ἤδη ἀπαλλαγέντες καθ' ἑαυτούς ἦσαν παραχειμάζοντες πρὸ τῶν ὄρων τοῦ τε Ὀλύμπου καὶ τῆς Ὀσσης, ὡς ἔφαμεν. ἕαρος δ' ἐπιστάντος ἄραντες ἐκείθεν διαβαίνουσι τὰς τε τῶν ὄρων κορυφὰς καὶ τὰ ἐν τούτοις Τέμπη· καὶ πρὶν ἐπιστῆναι τὸ θέρος, ἐσβάλλουσιν ἐς τὰ Θετταλικὰ πεδία. ἔνθα δὴ χώραν εὐρόντες ἀγαθὴν τε καὶ πίονα ὄλον ἐκεῖ
10 διατετρίφασιν τὸν ἐνιαυτὸν τὴν τε χώραν δημοῦντες καὶ διαφθειρόντες ὅσα μὴ ἐντὸς ἦσαν τειχῶν μηδενὸς ἀντιταπτομένου. εἶχε B γὰρ ἀσθενῶς τηλικαῦτα τὰ περὶ Θετταλίαν πράγματα, τοῦ διέποντος ἐκεῖ τὴν ἀρχὴν νέου τε ὄντος τὴν ἡλικίαν καὶ ἀπείρως ἔχοντος ἐς πραγμάτων μεγάλων διοίκησιν καὶ ἄλλως νόσῳ δαπανωμέ-
15 νου μακροῦ καὶ ὅσον οὐδέπω τεθνήξασθαι μέλλοντος καὶ ἅμα αὐτῷ καταλύσειν τὴν μέχρις αὐτοῦ διαδοχὴν τῆς τῶν προγόνων καὶ σεβαστοκρατόρων ἀρχῆς. γυναῖκα μὲν γὰρ οὗτος ἠγάγειτο ἑαυτῷ πρὸ βραχέος Εἰρήνην, τὴν νόθην τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου θυγατέρα· παῖδα δὲ μετ' αὐτῆς οὐ γεγέννηκεν, ὃς ἂν αὐτῷ τῆς
20 ἀρχῆς καταστῆ διάδοχος. καὶ διὰ ταῦτα πλημμελῶς τὸ ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ ἐκεῖσε ἐφέροντο πράγματα. πλείονα δὲ καὶ τὴν εἰς τὸ ἔπειτα ὄδιον ταραχὴν τε καὶ στάσιν ἔνεκα τῆς ἀρχῆς, ἀδηλίας ἔτι κεκαλυμμένου βυθοῖς τοῦ ταύτην διαδεχομένου. καὶ μὲν δὴ τοῦ τε ἡγεμόνος τῆς χώρας ἐσχάτη νόσῳ πιεζομένου καὶ τῶν πο- D

6. ἔφαμεν A., ἔφημεν W. 20. κατασταίη A.

secum ferebant praedam pro rata utrinque inter se partiti sunt. Sed de rebus Turcorum, quae fusiori narratione egent, infra dicturi sumus.

7. Catalani autem, Turcis iam digressis, soli ad montes Olympum et Ossam, ut diximus, hibernabant. Verno autem tempore motis inde castris montium cacumina et interiecta Tempe pertranseunt, ac ante aestatem in Thessalicam planitiem irrumpunt. Ubi cum solum bonum et pingue invenissent, totum annum exegerunt, agris urendis et omnibus iis, quae extra moenia erant vastandis, resistente nemine. Tunc enim res Thessalorum infirmae erant ob immaturam Principis aetatem, nullo magnarum rerum gendarum usu instructi, ac praeterea diuturno morbo conflictati et iamiam morituri, secum autem principatum a maioribus suis Sebastocratoribus perpetua successione ad se usque transmissum extincturi. Uxorem hic paulo ante duxerat Irenen, notham Imperatoris Andronici filiam: atque ex ea nullam prolem susceperat, cui relinqueret principatum. Ob haec rerum status in ea provincia tunc temporis perturbatus maiores in posterum turbas ac dissensiones parturire videbatur, quod in obscuro adhuc foret, quis principatum illum esset excepturus. Proinde cum Princeps extremo morbo

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- λεμίων δίκην γλογοῦς ἐπιόντων καὶ νεμομένων τὴν χώραν ἔδοξε τῇ τῶν προεχόντων ἐκεῖ κατὰ γένος βουλῇ, χορήμασι περιελθεῖν τοὺς πολεμίους καὶ δωρεῶν ἀβροτέρων ὄντιον ἐσχηκέναι τὴν γνώμην τῶν ἡγεμόνων, πρὶν ταῦτα αὐτοὺς ἀφελεῖν πολεμίας χειρὶ, δώσειν τε ὑποσχέσθαι πομποὺς τοὺς ἀπύξοντας ἐπὶ τε Ἀχαιῶν 5
- V. 126 καὶ Βοιωτίαν, χώραν ἀβρῶν τε καὶ εὐκαρπον καὶ πολλὰς κεκτημέ-
Eτην τὰς χάριτας καὶ ἅμα πρὸς οἴκησιν ἐπιτηδειοτάτην πασῶν· εἰ δὲ καὶ συμμαχίας δέοντο, καὶ τοῦτο δὲ μάλα προθύμως τελεῖν καὶ φίλους εἶναι σφίσι διὰ βίου. (B.) Τοῦτο καὶ τοῖς Λατίνοις ἀρεστόν τε ἔδοξε καὶ μάλα δήπον κατὰ γνώμην. ἔφασαν γὰρ, ὡς 10
- P. 154 εἰ πολέμῳ καὶ μάχῃ τὰ τῆς ἐκβάσεως ἐπιτρέψαιμεν, ἢ τε χώρα φθαρήσεται τὰ τε πράγματα συντριβήσονται καὶ πολλῶν ἐς στε-
ρὸν κομιδῇ συνελαθήσονται, ὑπὲρ ὧν ἡμῖν ἡ πᾶσα σπουδῆ. ἔπειτα καὶ τὰ τῆς νίκης οἱ προχωρήσει, τῶν πάντων ἐστὶν οὐδεὶς ὃς ἐξε-
πίσταται πλὴν ἢ θεός. ἡμῖν δ' ἐστὶν ὡς ἐπίπαν ἀμφισβητήσιμα 15
ταῦτα καὶ οὐδαμῇ πω σαφῆ. εἰ γὰρ αἱ πλείους ξυντυχίαι τοῖς ἀνθρώποις ἐπίσης εἰσὶν ἐλπιζόμεναι, οὐδὲν ἦττον καὶ σφίσι τὸ
B περιγενέσθαι συμβάλλεται ἢ περὶ ἡμῖν. οὔτε γὰρ ἡμῖν ἐστι πιστόν
τι ἐχέγγυον ἐς τὸ μέλλον περὶ τῆς νίκης, οὔτ' αὐτοῖς ἀπλανῆς εἶ-
τις περὶ ταύτης δόξα πρόσεστιν. αἱ τε γὰρ δυσχωρίαι τῶν ὀρῶν, 20
οἷς ἢ φύσις πολλαχόθεν τὴν χώραν ὠχέρωσεν, ἀσφάλειάν τε καὶ θάρσος τοῖς ἔχουσι δίδωσι· τὰ τε θρούρια ἐφ' ὑψηλῶν ἰδρυμένα
τῶν τόπων ἀμήχανον ἡμῖν παρέξει τὴν πολιορκίαν. ὥστε ὁποτέ-
C ρως ἔξει τὸ πρᾶγμα, οὐκ εὐδοα τὰ τῆς ἀποβάσεως ἡμῖν ἀπαντᾷ

laboraret, et hostes flammae instar provinciam pervagarentur atque absumerent, habita deliberatione ii qui genere eminebant censuerunt, pecuniis illiciendum hostem, et ducum voluntates largioribus donis redimendas, priusquam illa ab iis iure belli raperentur; ductoresque promittendos, qui eos in Achaïam et Boeotiam, regionem cultam et frugiferam et amoenitatis plenam, et omnium maxime commodam ad habitandum, perducerent. Quod si auxiliis esset opus, ea quoque alacriter danda, et per omnem aetatem amicos illorum futuros se profitendum. (II.) Id et Latinis ipsis placuit; immo optatissimum fuit. „Etenim,” aiebant, „si belli eventum et armorum fortunam experiamur, vastabitur provincia, opes atterentur, et ex magna copia ad summam inopiam recident, pro quibus omnis a nobis labor suscipitur. Deinde penes quem victoria futura sit, praeter Deum nemo omnium prospicit: sed haec prorsus ambigua et adhuc minime explorata. Nam quamvis plerique eventus ab hominibus ex aequo sperentur, nihilo tamen minor illis vincendi quam nobis spes proposita est. Ac neque nos futurae victoriae pignus ullum certum habemus; nec si qua illis eiusmodi fiducia est, ea falli non potest. Quippe et montium iuga aspera, quibus natura regionem undique munit, habitatores tutos et audaces praestant; et castella in altis sita montibus obsidendi facultatem omnem nobis adimunt. Quare utcunque res ceciderit, non facile hac via nobis succedet, in alieno ac pe-

οὕτως ἐπὶ ξένης πλανωμένοις καὶ ἀλλοτρίαις καὶ τοσοῦτον τῆς οἰ-
 κείας ἀποκισμένοις. τῶν οὖν ἀτοπωτάτων ἂν εἴη, παρὸν ἐμπλή-
 σαι τοσοῦτων χρημάτων τὰς δέξιās ἄνευ πόνων καὶ ἅμα συμμάχων
 καὶ φίλων εὐπορῆσαι τοιούτων, ἔπειτα παραδραμόντας ὑπὲρ ἁδύ-
 5 λων ἐλπίδων μεγάλους ἀναδέχασθαι κινδύνους. (Γ.) Οὕτω μὲν
 οὖν ἐκεῖνοι συνιδόντες καὶ οὕτω διασκεψάμενοι σπονδὰς καὶ ξυμ-
 βάσεις ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις τίθενται πρὸς τοὺς Θετταλούς· καὶ
 ἅμα ἦρι τὰ τε χρήματα καὶ τοὺς πομποὺς παρ' αὐτῶν εἰληφότες D
 ὑπερβάλλουσι τὰ μετὰ Θετταλίαν ὄρη· καὶ διαβάντες τὰς Θερ-
 10 μοπύλας στρατοπεδεύουσι περὶ τε Λοκρίδα καὶ ποταμὸν τὸν
 Κηφισσόν· ὃς μέγιστος ὢν ῥήγνται μὲν ἐξ ὄρους τοῦ Παρνασσ-
 σοῦ, κἀτεισι δὲ πρὸς ἕω τὸ ρεύμα κινῶν, καὶ πρὸς μὲν ὄρκτους
 ποιούμενος τοὺς τε Ὀποντίους καὶ Ἐπικνήμιδας Λοκρούς, πρὸς
 δὲ μεσημβρίαν καὶ νότον ἄνεμον τὴν μεσόγειον ἅπασαν τῆς τε
 15 Ἀχαιῆς καὶ Βοιωτίας· μέγιστος μὲν καὶ ἀδιάφρατος ἄχρι τῶν E
 περὶ Λεμβαδίαν τε καὶ Ἀλίαστον πεδιάδων τηρούμενος, ἔπειτα
 πρὸς δύο σχιζόμενος ρεύματα καὶ ἐς Ἀσωπὸν τε καὶ Ἰσμηνὸν
 μετατιθέμενος τὰ ὀνόματα· καὶ διὰ μὲν Ἀσωποῦ τέμνων τὴν
 Ἀττικὴν ἄχρι θαλάττης· διὰ δ' Ἰσμηνοῦ τῆ τῆς Εὐβοίας θα-
 20 λάττη σπεινόμενος περὶ τὰ τῆς Αὐλίδος προαύλια· ἔνθα πάσαι
 τοὺς ἐπὶ Τροίαν ναυστολοῦντας Ἑλληνάς τε καὶ ἠρώας τὰ πρῶτα
 προσεσχικέναι τε καὶ ἀνλίσασθαι λέγουσιν. (Δ.) Ἐπεὶ δὲ τὴν F
 τῶν πολεμίων ἐπέθετο ἔφοδον ὁ τὴν τε τῶν Ἀθηνῶν καὶ Θηβῶν
 διέπων ἄρχὴν καὶ τὴν χώραν ἐκείνην ἔχων ἅπασαν, ὃς δὴ καὶ

3. καὶ ἅμα — τοιούτων add. A. 13. Ἐπινημιδίους in mg. W.
 16. Λεμβαδίαν] Ita W. et cod. A. pro Λεβαδίαν. Scripsit fort. Λεμ-
 παδίαν.

regrino solo oberrantibus, et tam longe a patria relegatis. Absurdissimum igitur fuerit, cum absque labore pecunia dexteras implere eademque opera socios nobis et amicos tales acquirere possimus, ea occasione spreta, magna pericula incerta spe subire." (III.) His illi consideratis ac perpensis pacem et foedus cum Thessalis, quibus dixi conditionibus, pepigerunt. Itaque veris initio, pecuniis et ductoribus acceptis, montes superant ultra Thessaliam sitos, et Thermopylis superatis apud Locridem et Cephissum castra ponunt. Fluvius iste permagnus e monte Parnasso erumpit, et versus ortum profluens a Septentrione Locros Opuntios et Epicnemidios, versus Austrum et meridiem mediterranea totius Achaiae et Boeotiae habet. Idem usque ad Lebadiae et Haliarti campos maximus et indivisus manet. Inde in duos amnes distractus Asopo et Ismeno suum nomen commutat, ac per Asopi quidem alveum Atticam usque ad mare secat; per Ismenum autem iuxta Aulidem (ubi olim Graecos heroas Troiam petituros primum appulisse et stativa habuisse ferunt) Euboicum mare influit. (IV.) Cum autem Thebarum et Athenarum Princeps et totius tractus illius dominus (qui, ut supra

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
P. 155
- μέγας μὲν, ὡς ἀνωτέρω εἰρήκειμεν, ἐπωνόμαστο πριμιζήριος, τῆς δὲ λέξεως ὑπὸ τοῦ δήμου διαφθαρείσης μέγας ἐλέγετο κύριος· οὗτος τοίνυν δίοδον μὲν αἰτήσασι τοῖς Κατελάνοις οὐ βεβούληται δοῦναι, ὥσθ' ὅποι βούλοιντο ἀπιέναι διὰ τῆς χώρας αὐτοῦ· ὁ δὲ ἀλλὰ μακρὰν τὴν ὁφρὸν διὰ τῆς γλώττης ἐπι-5 δειξάμενος καὶ πολὺν τὸν μυκτῆρα κατ' αὐτῶν ὡς οὐ φροντίδος μεγάλης μάλα ἀξίων καταχεάμενος ἤθροϊζε τὰς δυνάμεις διὰ τε φθινοπόρου καὶ χειμῶνος ἐς ἔαρ. παρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ Κατελάνοι ὡς ἢ τεθνηξόμενοι τῷ πολέμῳ ἢ ζήσοντες εὐκλεῶς.
- A. C. 1309 (E.) Ἐαρος μὲν οὖν ἐπιγενομένου διαβάντες οἱ Κατελάνοι τὸν 10 Κηφισὸν κατεστρατοπέδευσαν περὶ τὴν Βοιωτίαν οὐ πόρῳ τοῦ ποταμοῦ, αὐτοῦ που συστήναι τὸν πόλεμον περιμένοντες. ἦσαν Βμὲν οὖν τῶν Κατελάνων οἱ μὲν ἵππεῖς πεντακόσιοι καὶ τρισχίλιοι, V. 127 τὸ δὲ πεζὸν τετρακισχίλιοι· οἷς καὶ πολλοὶ τῶν ἀλχιμαλώτων διὰ τὴν τῆς τοξικῆς εὐφρῦαν συγκατέλεγαν. ἀκηκούτες δ' ὅσον 15 οὐδέπω τοὺς πολεμίους ἐφροσύνοντες ἀροῦσι μὲν τὴν γῆν ἐκείνην ἔπασαν, ἔνθα συστήναι τὸν πόλεμον ἔγνωσαν. ἔπειτα περιταφρεύσαντες καὶ διώροντας ἀνοίξαντες ἐκ τοῦ ποταμοῦ ὄλον ἀρ- C δεύουσι τὸ πεδίον οὕτω πλουσίως, ὥστε ἔλλεινάζειν καὶ ἀνίσχυρον τὴν βάσιν τῶν ἵππων ποιεῖν, συγχωνυμένων τῷ πηλῷ τῶν ποδῶν 20 καὶ οὐκ εὐχερῶς ἐχόντων κινεῖσθαι. (5.) Καὶ μὴν δὴ μεσοῦντος ἔαρος ἐφίσταται καὶ ὁ τῆς χώρας ἀρχηγὸς πολὺν ἐπαγόμενος στρατὸν συγκεκροτημένον ἐκ τε Θηβαίων καὶ Ἀθηναίων καὶ Πλαταιέων, καὶ ὅσοι Λοκρῶν καὶ Φωκέων καὶ Μεγαρέων ὑπῆρχον D ἐπίλεκτοι. ἵππεῖς μὲν οὖν ἦσαν ἑξακισχίλιοι τούτῳ καὶ τετρα- 25

10. ἔαρος A., ἦρος W.

observavimus, magnus olim Primicerius appellatus fuerat, tum autem corrupta voce μέγας κύριος vulgo dicebatur) hostium adventum didicisset, Catalanis petentibus transitum dare noluit, ut quo vellent per eius territorium abirent: sed immodicum fastum verbis professus, et illos ut non magnopere curandos multo risu prosequutus suas vires per autumnum et hiemem ad ver usque collegit. Parabant sese et Catalani, ut aut statim pugnando morituri, aut victuri cum gloria. (V.) Cum autem ver supervenisset, Catalani Cephisso traiecto apud Boeotiam non procul a flumine castra posuerunt, hostem expectantes, illis videlicet locis pugnam commissuri. Erant autem Catalanorum equites ter mille et quingenti, peditum quatuor millia: in quos multi etiam e captivis ob sagittandi peritiam relati erant. Ubi hostes iamiam affuturos nunciatum est, omnem illam terram arant, ubi praelium conserere decreverant. Deinde circumfodiunt, et rivis e fluvio ductis totam planitiem ita copiose irrigant, ut stagnaret et gressum equorum instabilem redderet, quorum pedes luto infixi aegre loco moveri possent. (VI.) Vere medio ipsius regionis princeps cum magno exercitu adest, coacto ex Atheniensibus, Thebanis et Plataeensibus; item ex Locrensisibus, Phocensibus et Megarensibus delectis. Equitum sex millia et qua-

κῶσιοι. πεζοὶ δ' ὑπὲρ τοὺς ὀκτακισχιλίους· οἷησις δὲ καὶ φρόνημα
 πολὺ τὸ παράλογον κεκτημένη. ἤλιπε γὰρ οὐ μόνον τοὺς Κατε-
 λάνους αὐτίκα συγκατασφάζειν, ἀλλὰ καὶ πάσας ἐφεξῆς χώρας
 καὶ πόλεις ἄχρι τῆς Βυζαντίδος ἔξεν ὑποχειρίους. τὸ δὲ ἦν πᾶν
 5 τοῦναντίον. ἐπεὶ γὰρ ἐν ἑαυτῷ καὶ οὐκ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ Θεοῦ τὴν
 τῶν πραγμάτων ἐπεμπεν ἔκβασιν, παίγνιον ἐν βραχεῖ τῶν πολεμίων
 καθίσταται. Θεασάμενος γὰρ τὸ πεδίον πολλῇ τῇ γλῶσῃ τῆς πόας
 10 κατάκομον καὶ μηδὲν τῶν γεγονότων ὑπονοήσας βοῆ καὶ παρα-
 κελύσμασιν ἅμα τοῖς ἄμφ' αὐτῷ πᾶσιν ἰπεῦσιν ὄρμῃ κατὰ τῶν
 15 πολεμίων, ἀκινήτων ἔξω τοῦ πεδίου κατὰ χώραν ἐστῶτων καὶ
 τὴν αὐτοῦ προσδοκῶντων ἔφροdon. ἀλλὰ πρὶν εἰς μέσον ἐλθεῖν τὸ
 πεδίον, ὥσπερ στεθῶν τινι πεδηθέντες οἱ ἵπποι δεσμοῦ τῷ τῆς
 ὑγρανθείσης γῆς πρὸς τὴν τῶν ποδῶν θρασυτέραν βάσιν μάλα
 20 ὑπέικοντι, οἱ μὲν ἅμα τοῖς ἰπεῦσιν ἐκυλίοντο κατὰ τοῦ πηλοῦ· Ἐ
 15 οἱ δὲ τοὺς ἰπέας ἀποβαλόντες πλημμελῶς ἐφέροντο κατὰ τοῦ
 πεδίου· οἱ δὲ τοὺς πόδας συγκαταχώσαντες ἐφ' ἐνὸς ἴσαντο,
 καθάπερ ἀνδριάντας τοὺς ἐπιβάτας ἀνέχοντες. οἱ μέντοι Κατε-
 λάνοι ἀναθαρσίσαντες πρὸς τὰ δρώμενα παντοδαποῖς κνελωσά-
 25 μενοι βέλεσιν τούτους μὲν ἅπαντας ἄρδην κατέσφραξαν· κἄπειτα
 20 εὐθὺς ἐκεῖθεν ἔξιππασάμενοι τοὺς φεύγοντας κατόπιν ἐδίωκον
 ἄχρι Θηβῶν τε καὶ Ἀθηνῶν· ἕς δὴ καὶ ἀπροσδοκῆτως ἐπεισπε-
 30 σόντες ῥᾶστα χειροῦνται αὐτοῖς χρήμασι καὶ αὐταῖς γυναιξί τε
 καὶ τέκνοις. οὕτω τοίνυν ὥσπερ ἐν κύβοις ἔξαιφνης μεταπεσοῦσης
 τῆς ἀρχῆς ἐγκρατεῖς οἱ Κατελάνοι γενόμενοι τῆς τε μακροῦς πλά-
 25 νης ἀπήλλαξαν ἑαυτοὺς καὶ ἀεὶ πρὸς τὸ πλέον ἠρέμα τοὺς ἕρους

A. C.

1282

ad

1328

Imp. Andron.
Senioris.

P. 156

dringenti, peditum amplius octo millia erant. Opinio vero et arrogantia
 principis multum a recta ratione aberrabat. Sperabat enim se non modo
 Catalanos statim deleturum, sed etiam provincias et omnes inde urbes By-
 zantium usque occupaturum. Quod longe aliter evenit. Quippe dum suis
 viribus non divino auxilio rerum exitum permittit, paulo momento risui ho-
 stium exponitur. Nam cum planitiem multo gramine virentem conspexisset,
 nihil eorum quae acta erant suspicatus, cohortatus suos et vociferans cum
 omnibus quos secum habebat equitibus impetu contra hostes fertur, qui
 extra campum immoti in procinctu stabant eius impressionem expectantes.
 Sed priusquam ad mediam planitiem pervenirent, equi veluti firmis vincu-
 lis impediti madefacta terra ad audaciorem gressum subsidente partim una
 cum equitibus in luto volutantur, partim iis excussis temere per campum
 feruntur, partim pedibus luto immersis uno in loco immoti stant, equites
 veluti statuas sustinentes. Quibus rebus Catalani animati omni telorum
 genere circumventos illos omnes interneccione deleverunt: tum illinc statim
 emisso equitatu usque ad Thebas et Athenas fugientes persequuti sunt. Quin
 et ipsas urbes ex improvise aggressi cum opibus, uxoribus et liberis facil-
 lime ceperunt. Sic velut in aleae ludo fortuna repente mutata Catalani
 potiti principatu et diuturnum errorem finiverunt, et suae ditionis terminos

- A. M. 6791 ad 6836
 Imp. Andron. Senioris.
 V. 128
- οὐ λήγουσιν ἄχρι καὶ τήμερον αὐξοντες ἤς ἔσχον αὐθεντίας. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τῶν Κατελάνων οὕτως ἔσχεν.
- ή'. Οἱ δὲ Τοῦρκοι μετὰ τὸ διαστῆναι τῶν Κατελάνων εἰς δύο σχίζονται μοίρας· καὶ οἱ μὲν τῷ Χαλήλ, οἱ δὲ τῷ Μελήκ ἔπονται. ὁ μὲν γὰρ Μελήκ ἐπειδὴ τῷ θείῳ βαπτίσματι πρότερον 5 τελεσθεὶς μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν καὶ πρὸς γε ἱκανοὺς τοὺς μισθοὺς ἀπολαμβάνων παρὰ τοῦ βασιλέως, ἔπειτα τοὺς τε πρὸς αὐτὸν ἠθροικῶς ὄρκους καὶ ἀποστέρεξας τοὺς τῆς εὐσεβείας θεσμούς τε καὶ νόμους πρὸς τοὺς τῶν Ῥωμαίων ἐχθροὺς ἠντομόλησεν, ἀνέλ-
 Cπιστον τὸ παράπαν ἐνόμιζε τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἤδη φίλιαν. ἐν-10 τεῦθεν ἔλλετο μᾶλλον προσιέναι καλοῦντι τῷ Κράλη Σερβίας, ἢ Ῥωμαίοις εἰς ὄψιν ἐλθεῖν· καὶ ἀπελθὼν ἅμα χιλίοις ἵππεῦσι καὶ πεντακοσίοις πεζοῖς τὰ τε ὄπλα ἔθεντο καὶ τὴν ἵππον πᾶσαν παρέ-
 Dδοσαν τῷ Κράλη Σερβίας κελύσαντι, καὶ ἰδιωτικὸν τινα ζῆν προσετάχθησαν βίον, πλὴν ἐν μόνῳ πολέμιον καὶ χρείας τοιαύτης 15
 Dκαιρῷ τὰ ὄπλα λαμβάνοντας, ὅσους ἂν ἐπιτάξειεν αὐτὸς, ἔπειθαι τῷ τῶν Τριβαλλῶν στρατεύματι. (B.) Ὁ δὲ Χαλήλ περιμείνας ἐν Μακεδονίᾳ μετὰ τριακοσίων καὶ χιλίων ἵππέων καὶ πεζῶν ὀκτα-
 κοσίων ἐζήτηε σπείσασθαι Ῥωμαίοις ἐπὶ δυοῖν, ἵνα τε τὰ περὶ τὴν Χριστούπολιν ἀφεθεῖεν στενὰ διελθεῖν, καὶ ἵνα Ῥωμαῖκαῖς νανσὶ 20
 διαπεραιωσάμενοι τὸν Ἑλλησπόντιον πορθμὸν ἀπέλθωσιν ἐς τὰ οἴκοι μετὰ τῆς λείας ἧς ἐπεφέροντο πάσης. ταύτης δὲ τῆς πρε-
 βείας ἀκηχοῦς ὁ βασιλεὺς καὶ ἀναμνησθεὶς ὄσῃν καὶ οἷαν ἐπή-
 4. δύο A., δύο W. 15. πολέμιον A., πολέμῳ W. 21. Ἑλ-
 λησποντίαν A. 22. δὴ] δὲ A.

in hunc usque diem paulatim proferre non desistunt. Atque ita Catalanorum res se habuerunt.

8. Turci autem cum a Catalanis discessissent in duas partes dividuntur, et alii Chalelem, alii Melecum sequuntur. Melecus sacro baptismo cum suis primum initiatus, magnis etiam stipendiis ab Imperatore acceptis, cum deinde et fidem illi datam fregisset, et religionis instituta legesque repudiasset, et ad Romanorum hostes defecisset, prorsus desperata Romanorum amicitia ad Cralem Serviae, a quo arcessebatur, se conferre maluit, quam in conspectum Romanorum venire. Quare ipse et mille eius equites cum quingentis peditibus profecti ad Cralem omnes equos et arma tradere iussi sunt, et privatam vitam agere, ea tamen lege, ut belli tempore et cum res ita posceret arma sumerent, ac Triballorum exercitum totidem sequerentur quot ipse imperasset. (II.) Chalel vero cum trecentis et mille equitibus et octingentis peditibus in Macedonia immoratus duabus conditionibus pacem cum Romanis facere cupiebat, ut et Christopolitanas angustias transire sineretur, et Romanis navibus cum omnibus quas haberet manubiis impositus, traiecto Hellesponti freto, in patriam perduceretur. Imperator hac legatione audita, qualem et quantam Romanis provinciis perniciem attulissent re-

- γαγον τὴν φθορὰν τῆ τῶν Ῥωμαίων ἐπικρατεία, ὥσπερ τι βαρύτερον ἄχθος ὅσον τάχος ἀποφορτίσασθαι τούτους ἐβούλετο. καὶ μέντοι καὶ ἀποστείλας εὐθὺς τῶν τότε στρατηγῶν τὸν προὔχοντα τὸν Συναχη-
 ρεῖμ, μέγαν στρατοπεδάρχην τηρικαῦτα τυγχάνοντα μετὰ τρισχιλίων
 5 ἵππέων, διεβίβαζεν αὐτοὺς ἐκ Μακεδονίας εἰς Θράκην ἄχρι τοῦ Ἐλ-
 λησπόντου. ἐνταυθοῖ δὲ τοῖς στρατιώταις καὶ στρατηγοῖς τῶν Ῥω-
 μαίων θεασαμένοις τὸ πλῆθος τῆς τε ἵππου καὶ τῶν χρημάτων καὶ
 τῆς ἄλλης πάσης καὶ παντοίας λείας, ὅπερ ἔχοντες ἐκ Ῥωμαίων ἕμελ-
 λον οἱ ἐχθροὶ διαβαίνειν ἐς τὴν Ἀσίαν, ἕτοπον ἔδοξεν ἔκουσίοις τοῦτο
 10 γενέσθαι αὐτοῖς. εἴτε γοῦν οἶκτον τῶν Ῥωμαϊκῶν σχόντες πρα-
 γμάτων, εἴτε κέρδους καὶ λημμάτων παραχθέντες ἐλπίδι πρὸς
 ἀλλοτρίους τῶν συνθηκῶν τε καὶ σπονδῶν ἐβάδισαν λογισμοῦς,
 οὔτε ναῦς ἐδίδουν, αἱ πρὸς Ἀσίαν αὐτοὺς διαβιβάζειν ἕμελλον,
 καὶ νυκτὸς ἐπιθέσθαι σφίσι ἐσκέψαντο. (Γ.) Τοῦτο τοὺς
 15 Τούρκους οὐκ ἐλελήθει. διὸ καὶ τὸν τόπον ἀμείψαντες παρε-
 σκευάζοντο δέξασθαι τὴν Ῥωμαίων μάχην· μᾶλλον δὲ δραμόντες
 αἰροῦσιν ἐν τῶν παρακειμένων φρουρίων, κἀκεῖθεν ὡς ἐξ ὀρη-
 τηρίου πρὸς μάχας καὶ πολέμους ὀπλιζοντο. τοῦτο τὴν Ῥωμαίων
 μελέτην διέκοψε καὶ ὡς πορρόωτάτω τούτων αὐτοὺς στρατοπε-
 20 δεύειν ἠνάγκασεν, ἕως ἂν καὶ βασιλεῖ ποιήσωνται δῆλον τὸ ξυμ-
 βεβηκός. καὶ μέντοι καὶ οὐκ ὀλίγος ἐν τούτοις ἐτρίβετο χρόνος,
 εἰωθὸς οὐκ οἶδ' ὅπως τοῖς Ῥωμαίων ἄρχουσι ῥαθύμως χρῆσθαι
 τοῖς τῶν σπουδαίων πραγμάτων σκέμμασιν. ἐπὶ τούτοις ἀμελεῖν
 οὐκ ἐνῆν τοῖς βαρβάροις, ἀλλὰ πέμψαντες ἐς Ἀσίαν πλείστην
 3. Συναχηρεῖμ μεγ. στρ. την. τυγχ. Α., Συναχηρεῖν μεγ. την. στρ.
 τυγχ. W. 11. παραχθέντες W.

cordatus, illos tanquam grave onus quamprimum excutere voluit. Quamobrem statim praestanti duce Senacherin, qui tunc magnus stratopedarcha erat, cum tribus equitum millibus misso, illos e Macedonia in Thraciam ad Hellespontum usque perducendos curavit. Ibi cum Romani duces et milites multitudinem equorum, pecuniarum et omnis generis manubiarum vidissent, quas e Romanis provinciis hostes in Asiam transportaturi forent, indignum rati sunt se volentibus id fieri. Sive igitur rem Romanam commiserati, sive lucri et emolumentorum spe corrupti ea consilia ceperint, quae a patris et conventis abhorrerent, non modo iis naves quibus transportarentur non dederunt, sed et illos noctu aggredi statuerunt. (III.) Ea res Turcos non latuit. Quapropter loco mutato ad Romanorum impetum tolerandum sese paraverunt. Immo cursu citato vicinum quoddam castellum petiere, eoque occupato ad bella et pugnas e loco munitiore gerendas se armarunt. Id facinus consilium Romanorum turbavit, et quam longissime ab illis castra abducere coegit, donec Imperatorem etiam quid actum esset certiore reddidissent. Proinde non parva mora intercessit, nescio qua Romanorum principum consuetudine, res quae festinationem postulent segniter administrandi. Quae cum ita essent, barbari nihil negligendum rati missis in Asiam nuu-

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- ἐκ τῶν ὁμοφύλων βαρβάρων ἐν βραχεῖ διεπεραιώσαντο συμμα-
χίαν. ὅθεν αἰὲ παρξιόντες καὶ ἀφηνιδίους ἕμα καὶ ἀπροσδοκῆ-
τους ἄλλοτε ἄλλοθεν ποιούμενοι τὰς ἐφόδους ἐδήγουν τὴν χώραν.
(Δ.) Τοῖς γε μὴν τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ἡγεμόσι τῶν
ἀτοπωτάτων ἐδόκει, καθημένους ὄρῃν δηουμένην τὴν χώραν. διὸ 5
Ἐπρὶν ἐπὶ μεῖζον ἀρθῆναι θράσους τοὺς πολεμίους καὶ πρὶν πλείονα
τὴν ἀσθένειαν τοῖς Ῥωμαίων ἐπενεγκεῖν πράγμασι, δεῖν ἐνομίσθη
τὸν βασιλέα Μιχαὴλ ἀναγκάσαντας ἕμα αὐτῷ πάντα στρατὸν
συναθροῖσαι τε καὶ τὸ φρούριον ἐκπολιορκήσαντας διαφθεῖραι
τοὺς πολεμίους. οὗ δὴ γενομένου πάντες στρατηγοὶ καὶ πάντα 10
στρατεύματα περὶ τὸν βασιλέα ἠθροίζοντο. οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ
Ἔκαὶ ὅσοι δῆτα ἀγροῦ καὶ δικέλλης ἀπόζουσι, καὶ οὗτοι πάντες ἐκεῖ
συνηλαύνοντο, δικάλλαν ἔχοντες ἕκαστος καὶ σκαπάνην ἐν ταῖν
χεροῖν. οὐ γὰρ τοσοῦτον ὡς πολεμήσοντες ἀπήεσαν, ὅσον ὡς ἐφ'
ἐτοίμῃ τῇ θήρᾳ, συγκαταχώσοντες αὐτοῖς πολεμίους αὐτὸ τὸ 15
φρούριον. ὅθεν ἄραντες ἐπορεύοντο πρὸς τοὺς πολεμίους οἳ τε
στρατηγοὶ καὶ ὁ στρατὸς σὺν γε τῷ βασιλεῖ, πολὺν καὶ τὸν ἀγο-
ραῖον ἐπισυρόμενοι καὶ ἀγρότην ὄχλον, καὶ ὅσοι σκαπάνης καὶ
Ἐδικέλλης ἀπόζουσιν, οὐ μάλᾳ ἄκοντας ἄπαντας. ὑπὸ γὰρ ἀπει-
ρίας οἳ πλείστοι ξυνέλανόμενοι πρὸς ἐλπίδα μόνην τοῦ κέρδους 20
ἑώρων· τοὺς δ' ἐπὶ τούτοις κινδύνους λήθη μακροῦ παραπέμπον-
τες διετέλουν. (Ε.) Ὅσω μέντοι τοῖς πολεμίους ἐνῆν ἐρῶσθαι
πρὸς ἀνθαιρέτους κινδύνους διὰ τε δὴ τὸ ἐν πολέμῳ περικεκλει-
σθαι γῆν καὶ διὰ τὸ πλήθει στρατοῦ πολλῶ τῶν ἀντιπαρατατο-

9. τε add. A. 24. πολλῶν A.

ciis brevi tempore magna popularium suorum auxilia arcessiverunt. Proinde excurrentes alias aliunde subitis et inexpectatis irruptionibus agros vastabant. (IV.) Romani autem duces ita se desiderere et provinciae vastationem cernere absurdissimum esse iudicabant. Quamobrem priusquam hostium audacia cresceret, et Romanorum vires magis attererentur, Imperatorem Michaëlem, omnibus copiis coactis, ad castellum oppugnandum et delendos barbaros adigendum esse censuerunt. Quo facto duces et milites omnes ad Imperatorem convenerunt. Nec illi solum; sed et agricolae et fossores universi eodem confluxere, bidentem quisque et ligonem manu gestantes. Quippe non tam ad gerendum bellum, quam ad paratam praedam, hoc est ad hostes cum ipso castello evertendos, accedebant. Duces igitur et exercitus omnis cum Imperatore adversus hostem proficiscebantur, magnam secum hominum circumforaneorum multitudinem trahentes, nec non rusticanam turbam, quae ligonem etiamnum et sarculum redolebat. Et hi quidem omnes haud invitati sequebantur, cum plerique ex imperitia emolumenta tantum victoriae reputarent, quibus vero ea periculis constarent, penitus obliviscerentur. (V.) Quantum autem hostes ad pericula ultro obeunda se confirmabant, quod et in hostili terra conclusi et numero longe

μένων ἠττάσθαι, τοσοῦτω Ῥωμαίοις ξυνέβαινε περιφρονοῦντας
 ἶναί ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἀμελοῦντας τῶν τακτικῶν διὰ τὸ πολὺ τῶν
 πολεμίων ὄπλοις καὶ πλήθειν ὑπερέχειν· μὴ ξυνιεῖσιν, ὡς ἔοικεν,
 ὡς οὐκ ἔστιν οὐδὲν τῶν ἐν κόσμῳ πραγμάτων βέβαιόν τε καὶ
 5 ἀσφαλές, ἀλλὰ παίγιον θεοῦ τὰ ἀνθρώπινα κατὰ Πλάτωνα B
 καὶ ἀδήλως πάντ' ἄνω καὶ κάτω περιχωρεῖ καὶ ἐναλλάξ ἀτέκμαρ-
 τον πορεύεται δρόμον. ταῦτ' ἄρα καὶ οἱ πολέμοι πρότερον ἀπὸ
 μόνης τῆς φήμης τὰ τῶν Ῥωμαίων δεδιότες στρατεύματα καὶ
 τοῖς τεθνηκόσι μᾶλλον ἢ τοῖς ζῶσι συγκαταλέγοντες ἑαυτοὺς νῦν C
 10 τὴν οὐκ ἐν τάξει τούτων θεασάμενοι κίνησιν, θαρσαλεώτεροι
 σφόδρα γίνονται πρὸς τὴν μάχην· καὶ συναγαγόντες ἅπαντα χρή-
 ματα καὶ γυναῖκας, καὶ ὅσα μὴ πρὸς τὸν προκείμενον ἦσαν χρή-
 σιμα πόλεμον, ἐντὸς ἡσφάλισαντο τῶν τε χαρακωμάτων καὶ τάφρων,
 ἃ φθάσαντες καλῶς προπαρασκευάσαντο πρὸς οἰκείαν ἀσφάλειαν.
 15 αὐτοὶ δὲ τοὺς ἐπιλέκτους ἰππέας ἀναλαβόμενοι καὶ ὀπλισθέντες D
 λαμπρῶς οὐ πλείους τῶν ἑπτακοσίων τυγχάνοντες ἐξαίφνης πρὸς
 τὴν τοῦ βασιλέως διεκθέουσι σημαίαν οὔτ' ἐν ἀσφαλεῖ τοῦ τόπου
 σταθεῖσαν, οὔτε τῆς προσηκούσης δυνάμεώς τε καὶ εὐταξίας ἠξιω-
 μένην. (ς'.) Πρὸς δὴ τὸν οὕτως αἰφνίδιον δρόμον τῶν πολεμίων
 20 θορυβηθέντες πρῶτον ὁ συρφετώδης ἐκεῖνος καὶ ἀγρότης ὄχλος
 πρὸς ἀσχετον ἔβλεψαν παρευθὺς τὴν φυγὴν· ἔπειτα κατ' ὀλίγους
 ἕτεροι διεκλύοντο· καὶ τέλος τραπόμενοι πάντες δίχα πολεμικοῦ E
 κρότου ἔφευγον ἀμεταστρεπί. βουλόμενος δ' ὁ βασιλεὺς πρὸς V. 130
 τὰς ἀθροῖζεν τὸ στράτευμα εὔρισκε τῶν πάντων οὐδένα τὸν
 25 ἀκροώμενον· καὶ ἀπαγορεύσας ἦει τὴν αὐτὴν καὶ αὐτὸς λύπης

inferiores essent adversariis, eo Romani contemptius neglectaque militari disciplina contra illos procedebant, propterea quod numero et armis hostem longe superabant: illud videlicet non reputantes, nihil in mundo esse firmum et tutum, sed res humanas, ut ait Plato, ludibrium esse Dei, sursumque ac deorsum temere ferri omnia, incertoque cursu huc et illuc vagari. Hostes itaque, qui antea Romanas copias vel e sola fama timebant, et ipsi sese inter mortuos potius quam inter vivos numerabant, cum eos nullo ordine progredi cernerent, multo alacriores ad pugnam facti omnes opes, mulieres, caeteraque ad instans praelium inutilia colligunt, et intra munitiones ac fossas, quas ad salutem suam defendendam diligenter praeparaverant, includunt: ipsi vero cum delectis equitibus probe armati non plures septingentis ad Imperatorium vexillum excurrunt, nec in tuto loco positum, nec iustis viribus et ea qua oportebat disciplina custoditum. (VI.) Ad hanc tam subitam excursionem hostium turbata primum colluvies illa et agrestium hominum turba effuse fugere coepit. Deinde alii atque alii paulatim se subducere: denique omnes absque bellico strepitu conversi trepide fugere coeperunt. Cum autem Imperator in aciem revocare milites cuperet, neminem invenit qui audire vellet. Itaque rebus desperatis eadem via et ipse

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- καὶ δακρύων μεστὸς, ἔκτισιν εἶναι ταῦτα σαφῆ διαλογιζόμενος
ἐκ Θεοῦ παλαιῶν τε καὶ νέων ἀμαρτημάτων. οἱ δὲ πλείους τῶν
στρατηγῶν ἀσχυρθέντες τὴν οὐκ ἐν τάξει φυγὴν ἐκαρτέρουσαν μέχρι
τινὸς ἀντεχόμενοι καὶ περισπῶντες εἰς τὸν ἑαυτῶν πόλεμον τοῦς
F βαρβάρους καὶ οἷον ἀναστέλλοντες αὐτοὺς, μὴ διώκειν τοὺς φεύ- 5
γοντας τῶν Ῥωμαίων, μηδ' αὐτὸν δὴ τὸν βασιλέα. τέλος δὲ
κυκλωθέντες ὑπὸ τῶν πολεμίων πάντων ἀθροισθέντων ὁμοῦ παρέ-
δοσαν ἑαυτούς. οἱ δὲ πολέμοι τούτους τε ἐν δεσμοῖς ἠσφαλί-
σαντο καὶ τὰ βασιλικὰ διενείμαντο χρήματα, καὶ ὅσα τῶν βασι-
λικῶν παρασῆμων ἐν τῇ τοῦ βασιλέως ἦσαν σκηρῇ· μεθ' ὧν ἦν 10
καὶ ἡ βασιλικὴ καλύπτρα, κεκοσμημένη συνήθως τῷ τε λίθῳ καὶ ταῖς
P. 159 τῶν μαργάρων σειραῖς· ἦν δὲ καὶ τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ τὸν Χαλκίλ
ἐπιθέντα φασὶ σκωπτικούς τε καὶ εἰρωνας λόγους ἀφιέναι κατὰ
τοῦ βασιλέως.
- A. C. 1310
- 9'. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ὁ πατριάρχης Ἀθανάσιος 15
B τὸν πατριαρχικὸν παραιτησάμενος θρόνον ἠσύχασεν ἐν τοῖς περὶ
τὸν Ξηρόλοφον κελλίοις αὐτοῦ. τὸ δ' αἴτιον, ὅτι τινὲς τῶν πολὺ
κατ' αὐτοῦ βάρους τρεφόντων οὐκ ἀνεχόμενοι βλέπειν αὐτὸν ἐπὶ
τοσοῦτον χρόνον τῆς πατριαρχικῆς περιωπῆς ἀπολαύοντα (ὄγδοον
γὰρ ἔτος ἠνύετο τούτῳ τηρικαῦτα, ἀφ' οὗ τὸ δεύτερον ἐς τὸν 20
πατριαρχικὸν ἀνεβιβάσθη θρόνον) ἐπιβουλήν ἐξαρτύουσι κατ'
C αὐτοῦ μάλα φρικώδη καὶ ἀσεβείας μεστήν. ἐπεὶ γὰρ ἐκεῖνος ἔτι
καὶ τὴν πατριαρχικὴν ἐξουσίαν ἔχων ἐν τοῖς περὶ τὸν Ξηρόλοφον
αὐτοῦ κελλίοις ὡς τὰ πολλὰ διέτριβε, κλέπτουσιν ἐκ τοῦ πατριαρχ-

3. ἐκαρτέρησαν A.

abiit, moestus et lacrymis oppletus, poenam hanc evidentem veterum recentiumque delictorum divinitus sibi infligi cogitans. At plerique duces, quos fugere inordinatos pudebat, ad tempus resistebant, et barbarorum arma in se convertebant, ac veluti reprimebant, ne Romanos fugientes aut Imperatorem ipsum persequerentur. Tandem ab hostibus omnibus simul iunctis circumventi, deditione facta, in vincula coniecti et in custodiam dati fuerunt. Pecuniam vero Imperatoriam Turci inter se partiti sunt: item quicquid insignium Imperii in tentorio Imperatoris extitit: in quibus et tegmen capitis fuit Imperatoris, gemmis de more et margaritarum nexibus ornatum; quod capiti suo Chalel imposuisse traditur, ac Imperatorem ridiculis et iocularibus verbis perstrinxisse.

9. Sub hoc tempus etiam patriarcha Athanasius, abdicata dignitate, in cellis suis ad Xerolophum solitariam vitam amplexus est. In causa hoc erat. Quidam illi infensissimi, cum eum tamdiu patriarchica specula potiri cernere non possent (octavus enim annus exibat, ex quo is denuo in patriarchalem sedem restitutus fuerat), insidias illi atrocissimas et impietatis plenas apparant. Nam cum ille potestatem patriarchalem adhuc retinens in Xerolophi cellis plerumque versaretur, e patriarchico solio scabel-

- χικοῦ θρόνον τὸ ὑποπόδιον αὐτοῦ· ἕφ' ὃ τὴν θεῖαν εἰκόνα στη- A. C.
 λογραφοῦσι τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ καὶ ἐφ' ἑκάτερα ταύτης τὸν 1282
 τε βασιλέα Ἀνδρόνικον χαλινὸν ἐν τῷ στόματι φέροντα καὶ τὸν ad
 πατριάρχην Ἀθανάσιον ἔλκοντα τοῦτον ὡσπερ τις ἡνίοχος ἵππον. 1328
 Imp. Andron.
 Senioris.
 5 ἔπειτα οὕτως ἔχον τὸ ὑποπόδιον ἀπιόντες τιθέασιν ἐνθα καὶ πρό- D
 τερον ἔκειτο, παρὰ τὸν πατριαρχικὸν δηλαδὴ θρόνον. ἔπειτα
 θεατριζοῦσι τὸ δροῦμά τινες θεασάμενοι παρ' ἐλπίδα καὶ ὡς ἀσεβῆ
 τὸν πατριάρχην διαβάλλουσι πρὸς τὸν βασιλέα. ὁ μὲν δὴ βασι-
 λεὺς τοὺς διαβάλλοντας μεταπεμψάμενος καὶ αὐτοὺς ἀναμφιβόλως
 10 εἶναι συλλογισάμενος τοὺς τὸ ἀσεβὲς ἐκείνο καὶ ἄθεσμον δροῦμα
 συσκευασαμένους εἰρκτῆ παραδίδωσι χαλεπωτάτῃ τε καὶ διηνεκεῖ. E
 ὁ δὲ πατριάρχης δυσχεράνας, ὅτι μὴ πολλῶ μείζονι τούτους
 παρέδωκε τιμωρία, τὸν πατριαρχικὸν εὐθὺς παρητήσατο θρόνον.
 (B.) Δύο δὲ μετὰξὺ παρεβόνηκότεων ἐνιαυτῶν εἶτα τὸν πατριαρ-
 15 χικὸν διαδέχεται θρόνον Νίφων, ὁ τῆς Κυζίκου μητροπολίτης, τῷ A. C. 1312
 βασιλικῷ θελήματι τῶν ἀρχιερέων εἰζάντων καὶ μεταστησάντων
 αὐτὸν ἐκ Κυζίκου πρὸς τὴν τῆς πατριαρχείας περιοπήν. ἦν δὲ ὁ F
 ἀνὴρ πάντῃ μὲν ἀδαῆς τῆς ἔξω παιδείας, οὐχ ὡς τὰ πολλὰ δὲ, καὶ
 τῆς θειοτέρας, ὡς μηδ' οἰκεία χειρὶ τὰ τῶν γραμμῶν στοιχεῖα V. 131
 20 γράφειν εἰδώς. ὅσον γὰρ ἄκρω δακτύλῳ ταύτης γενεσάμενος ἤρ-
 κέσθη τῇ φύσει χρώμενος. σύνεσιν γὰρ πλουτῶν καὶ περινοίαν
 φυσικὴν, εἰ καὶ πρὸς γραμμῶν ἀσχολίαν ταύτην ἐκίνει, τοῖς P. 160
 μάλιστα τῶν σοφῶν ἐξητάζετ' ἄν. ἀλλὰ φθάσας τῶν χρημάτων
 ὁ πόθος καὶ τῆς κοσμικῆς περιφανείας καὶ δόξης τὸ ἀπειρόκαλον
 25 ὄλην ἐς ταῦτα τὴν φυσικὴν ἐκείνην ἀπησχόλησε σύνεσιν καὶ περί-

lum furati Christi Servatoris figuram subtus delineant, ac utrinque imagines
 duas appingunt, alteram Imperatoris Andronici, fraenos in ore habentis,
 alteram patriarchae Athanasii, illum trahentis velut eques equum solet.
 Tum idem scabellum ita ornatum ibi reponunt ubi prius fuerat, in solio vi-
 delicet patriarchico. Deinde quidam praeter expectationem id conspicati eam
 fabulam vulgant, et patriarcham apud Imperatorem impietatis reum agunt.
 At Imperator calumniatores accessit, eosque, ut quos impiae nefandaeque il-
 lius fabulae auctores esse minime dubitaret, in gravissimum et perpetuum car-
 cerem compingit. Patriarcha vero indignatus, quod non multo gravior poena
 illis irrogata esset, patriarchicae sedi statim renunciat. (II.) Interim duo-
 bus annis elapsis Nipho Cyzici metropolitanus sedem vacantem occupat,
 pontificibus Imperatoris voluntati obsequutis, ex urbe Cyzico translatus et
 ad patriarchalem apicem evectus. Erat autem ille vir Graecarum litterarum
 non fere sed omnino rudis, immo etiam sacrarum, ut qui sua manu nec elemen-
 ta litterarum sciret pingere. Nam is doctrina vix extremo digito degustata
 ingenio contentus fuit. Quod si illam, quam a natura acceperat, intelligentiam
 et ingenii vim ad litterarum studia contulisset, inter doctissimos numerari
 certe potuisset. Sed divitiarum amore praecoccupatus externique splendoris
 et inanis gloriae desiderio abreptus omnem solertiam et excellentiam

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

νοϊαν, καὶ ὄλην ὡσπερ ἄμπωτις ἐξερρόφησε τὴν νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν μελέτην αὐτοῦ. καὶ ἦν ἐμπειρότατος διὰ ταῦτα πρὸς πᾶσαν βιωτικῶν πραγμάτων ἐπιστάσιαν, ἕς τε φυτηκομίας δηλαδὴ καὶ ἀμπελιῶνων ἐργασίας εὐκαίρους καὶ οἴκων παντοίων οἰκοδομὰς B καὶ, ἀπλῶς εἰπεῖν, ὅσα τοὺς σιτῶνας καὶ τῶν οἴνων τὰς ἀποθή-5 κας καὶ τὰ βαλάντια ῥήγνυσι, μεῖζω τῶν ὄντων ἀπαιτοῦντα καθ' ἕκαστον τῶν ἐνιαυτῶν. ἔω λέγειν ἐνδυμάτων βλακείαν καὶ ἵππων ἀγερώχων καὶ ὑψανχένων κτήσεις καὶ τραπέζης ὅσα θωπεύει C τὸ σῶμα, καὶ μήτε ὕλης πάχος ἐντίθησι, μήτε τὸ εὐχρον ἀπαγορεύει. ἐδίδου γὰρ καὶ τῇ γυναικωνίτιδι καιρὸν ἀσχολίας οὐ 10 ῥάθυμόν τινα καὶ κατὰ τὸ ἐσπίσης ἐνδεχόμενον, ἀλλ' ἀναγκαῖον καὶ, ὡς εἰπεῖν, ἀπαραίτητον. ὁ δὲ τοιοῦτος τρόπος παρέπεισε τοῦτον καὶ τὴν ἐπιτροπὴν καὶ διοίκησιν ὕστερον τῶν γυναικειῶν πραγμάτων καὶ κτημάτων ὑπελθεῖν, λέγω δὴ τῶν δύο παρθενῶνων, τοῦ τε Περιζέ καλουμένου καὶ Κραταιοῦ, ἵνα ἅμα μὲν 15 D ἐκ τῶν προσόδων ἔστιν ἃ σφετερίζηται προσφάσει τῶν οἰκοδομημάτων, ἅμα δὲ καὶ συχνότεραν ἔχῃ ποιῆσθαι τὴν ἐκεῖσε διατριβὴν μετὰ τινος γαύρου καὶ χλιδῶντος ἡθους. οὗτος ὁπόσους εὐδοκίμῃσει χρωμένους ἑώρα φύσεως ἢ τέχνης ἤστινοσοῦν, ὁπόσαι πρὸς ἀρέσκειαν καὶ κοινῇ τοῖς πᾶσι καὶ ἰδίᾳ τοῖς βασιλεῦσι πεφύκασι, 20

12. ὃ γε μὴν πρὸς εὐποιίας συμφυῆς τρόπος παρέπ. A. et V. Vid. Notas. 14. τῶν θείων παρθ. A. 15. Verba ἵνα—ἡθους om. A., in V. sub schedula latent, cuius dimidia pars discerpta est; in altera parte haec leguntur: . . . πράξεν, ἀλλὰ καὶ πλείστων ἄλλων ἄλλως πενίαν παρε. . . λωτον ἐλευθερίαν ἐχαρίσατο καὶ πιπτούσας μεγαλοπρεπῶς ἀνερ. . . δαπάς. διεβέβλητο μέντοι παρὰ τῶν πλείστων, ὡς ὁπόσους etc. Postrema διεβέβλητο μέντοι etc. habet etiam A. Vid. Notas.

animi naturalem eo convertit, et iis rebus velut fluctuum reciprocorum aestu sua omnia studia tam nocturna quam diurna absorberi passus est. Itaque omnium rerum ad usum vitae pertinentium peritissimus erat administrator; seu plantandae arbores forent, seu vites opportuno tempore colendae, seu omnis generis aedificia extruenda. Denique quicquid granaria, quicquid cellas vinarias implet, quicquid loculos rumpit et capaciores quotannis exigit, solertissime prospiciebat. Omitto luxum in vestibus et ferocium atque altorum equorum armenta mensarumque delicias, quae neque crassos humores gignerent, neque bonum faciei colorem corrumperent. Nam et mulieribus partem occupationum suarum tribuebat, idque non segniter, ac si parum interesset, sed necessario, et quasi haud posset detrectare. Qui mores eum post impulerunt, ut muliebrium rerum et possessionum (duo monasteria virginum intelligo, quorum alterum Pertze, alterum Crataei dicitur) curam administrationemque susciperet; simul ut aliquid de rediibus occasione aedificiorum subtraheret; simul ut saepius ibi cum fastu et mollitie versari posset. Hic quoscunque vel excellenti indole, vel quavis earum artium, quae aut publice omnibus aut privatim Imperatoribus placerent,

φίλος εἶναι σφῶν ὑπεκρίνετο μὲν ἕς γε τὸ φαινόμενον· κρούφα δ' ἤχθετο πᾶσι καὶ βάσκανον ἔτρεφεν ὄφθαλμόν τε καὶ γνώμην κατ' αὐτῶν· καὶ λάθρα προσιών ἀεὶ τοῦ βασιλέως ὑπορούττειν οὐκ ὤκνει τὰς ἀκοὰς, ἄλλοτε ἄλλοις λουδορούμενος παραπλήσιον
 5 ποιῶν τῷ ὄφει τῷ Λιβυκῷ, γίνεσθαι γὰρ φασὶ παρὰ τοῖς Λίβυ-
 σιν ὄφιν ἐχίδνη παρόμοιον, ὃς πολλὸν ἐπιχεάμενος ψάμμον, ὡς
 μὴ θεῶτο τοῖς παριοῦσι, μόνον ἀνειργυμένον ἔξω που τῆς ψάμμου
 τὸ στόμα μετὰ τῆς γλώττης ἀφίησι τοῖς παριοῦσιν ἀπροσδόκητον
 ὄλεθρον. (Γ.) Ἐν τι μόνον ἔδοξε τῷ βασιλεῖ συμβουλευέσθαι
 10 χρηστὸν καὶ τοῦτο δ' οὐ τὸν οἰκεῖον ἐνδεικνύμενος τρόπον· ἀλλὰ
 τὴν τοῦ βασιλέως ἕς τοῦτο διάπυρον ξυννενοηκῶς ὁρμὴν συνερ-
 γὸς ἔδοξεν ἕς τὸ βούλευμα καὶ αὐτός. συνήρογησε γὰρ τῷ τοῦ
 βασιλέως δόγματι ἕς τὸ δέξασθαι τοὺς Ἀρσενιάτας ἅπαξ τῆς
 καθολικῆς τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ἀποθῶραγένας διὰ κενοδοξίαν, ἵνα
 15 μὴ αὐτοὶ τε τὸν ψυχικὸν κατὰ διαδοχὴν κινδυνεύσωσι θάνατον
 καὶ ἅμα ἄλλους ἑξαπατῶντες ἕς τὸν αὐτὸν συνελάνωσιν ὄλεθρον.
 τοῦ δὴ βασιλέως εἰξάντος ταῖς πατριαρχικαῖς συμβουλαῖς οὕτως,
 ἅτ' ἐκ πολλοῦ καὶ αὐτοῦ τουτὶ βουλομένου, συναθροίζονται πολλοὶ
 πολλαχόθεν ὡσπερ ἐκ πετρῶν [καὶ βάτων ἀνθήμεροι βλαστάνον-
 20 τες Γίγαντες, ῥάκη μὲν περικείμενοι διεθῶωγότα, πλεῖστον δ' ἐν
 τοῖς τῆς καρδίας μυχοῖς τὸν τῆς κενοδοξίας καλύπτοντες ὄγκον. Β
 καὶ δὴ βαρέα τινὰ καὶ τὴν ἀκοὴν οὐ μετρίως κνίζοντα προβάλλ- V. 132
 λονται τὰ ζητήματα, ἵν' ἕς τοὺς πολλοὺς ἐμφανίσωσι δῆθεν οὐκ

9. συμβουλευέσθαι pro συμβουλεύσαι. BOIV. 17. δεξαμένου τὰς πατριαρχικὰς συμβουλάς, ἅτ' ἐκ πολ. A.

praestare cerneret, eorum se palam amicum simulabat: clam vero oderat, animumque et oculum malignum in omnes intendebat; et alias alios criminando Imperatoris aures furtim pulsare non dubitabat. In quo Libycum serpentem imitabatur. Aiunt enim serpentem nasci in Africa viperæ similem, qui ne a praefereuntibus conspiciatur, multa arena se ipsum cooperiat, et ore tantum cum lingua extra arenam exserto improvisum viatoribus exitium afferat. (III.) Unicum Imperatori rectum consilium dare visus est. In eo autem non voluntatem suam declaravit: sed cum Imperatorem ardentissimo studio id cupere intellexisset, effecit ipse, ut in partem eiusdem consilii venisse crederetur. Etenim quod Imperator fieri decreverat, ut Arseniatae semel a Catholica Ecclesia ob inanis gloriae studium avulsi reciperentur, id ut fieret operam dedit; ne ii morbo per successiones propagato salutem animae suae in discrimen vocarent, et alios quoque deceptos in idem secum exitium traherent. Hoc patriarchae consilium cum Imperator approbasset, qui et ipse diu id animo agitaverat, multi multis e locis conveniunt, veluti terrigenae quidam e saxis et rubis subito enati, laceris pannis obsiti; animis vero intimis tumorem vanae gloriae immodicum celantes. Et hi quidem quaestiones molestas, et quibus aures haud mediocriter morderentur, proponebant, ut vulgo scilicet probarent, se non sine causa discessio-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

ἀναίτιως ἑαυτοὺς σχιζομένους. πρῶτον μὲν, ἵνα δηλαδὴ τὸ τοῦ πατριαρχεύσαντος Ἀρσενίου λείψανον ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου μονῆς ἐντίμως ἀνειληφότες ἐν τῷ μεγίστῳ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας νεῷ μεταθῶσι. δεύτερον, ἵνα καθαρτικῶ τιμὴ καθυποβληθῶσιν 5
C ἐπιτιμῶ τὰ γένη τῶν ἱερέων, ἀρχίαν δηλονότι τῆς ἱερουργίας ἐφ' ἡμέραις τεσσαράκοντα. τρίτον, ἵνα νηστείας καὶ γονυκλισίαις ἐπὶ ῥητοῖς καὶ ὁ κοινὸς ἅπας λαὸς καθαρθῶσι· καὶ ἐπὶ τούτοις ἕτερα τῆς ὁμοίας ἀπονοίας ἐχόμενα, ἃ πάντα διὰ τὸ τῆς εἰρήνης καὶ ὁμονοίας καλὸν σπεύσας ὁ βασιλεὺς ἐκπεραίνει. (Δ.) Εἶθ' ἕξις ὅσοι μὴ ἀξιώμασιν ἀναλόγοις τετίμηται τῶν 10
D ἀπὸ τοῦ σχίσματος ἀθροισθέντων, προστασίαις δηλαδὴ μητροπόλεων, προστασίαις μοναστηρίων, παρῶν ἱερατικῶν ἐν βασιλείαις, πορισμοῖς προσόδων ἐτησίων, οὗτοι δὴ πάντες μετὰ βραχὺ τῆς τοιαύτης ἀπεφύρασαν ὁμονοίας καὶ εἰσι ταῖς προτέροις αὖθις ἐμμένοντες ἰδιοτροπίαις καὶ σχίσμασιν. ὁ δὲ πατριάρχης προτρα- 15
πὲς παρ' αὐτῶν δὴ τῶν συνελθόντων Ἀρσενιατῶν ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ ἁμβωνος, ἐνδεδυμένος τὴν ἱερατικὴν στολὴν, καὶ στὰς πρὸ τοῦ λειψάνου τοῦ Ἀρσενίου ἐξεφώνησεν ὡς ἐκ τοῦ Ἀρσενίου δῆθεν συγχώρησιν ἅπαντι τῷ λαῷ.

P. 162

ἰ. Ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις μετὰ τὴν νίκην ἐκείνην θρασύν- 20
θέντες ὅσον πλεῖστον ἕξις οἱ βάρβαροι μικροῦ πᾶσαν ἐδήλωσαν τε καὶ κάκιστα διέθησαν τὴν περὶ τὴν Θράκην τῶν Ῥωμαίων χώραν, ὡς μήτε ἀροτριῶν, μήτε σπείρειν τῶν πόλεων ἐξιόντας δύνασθαι Ῥωμαίους ἐφ' ὅλοις ἔτεσι παρὰ βραχὺ δυοί. καὶ ἦσαν διὰ ταῦτα

nem fecisse. Erant autem hae. Primum, ut Arsenii patriarchae reliquiae, e Divi Andreae monasterio honorifice translatae, in maximo Sanctae Sophiae templo collocarentur. Deinde, ut poena aliqua piaculari sacerdotum ordines plecterentur: videlicet ne quadraginta diebus rem divinam facerent. Postremo, ut ieiuniis et genuflexionibus ad certum tempus definitis populus universus mundaretur, aliaque eidem amentiae affinia: quae omnia Imperator ob pacis et concordiae bonum propere exequitur. (IV.) Aliquanto post schismatici, quotquot convenientibus praemiis ornati non fuerant, cuiusmodi sunt metropolitani episcopatus, monasteriorum praefecturae, praerogativae in palatio, annuorum reddituum emolumenta, omnes statim abrupta concordia ad pristinum propriumque morem redeunt et in schismate denuo perseverant. At patriarcha, ipsis Arseniatis qui eodem convenerant hortantibus, ambone conscenso et sacerdotali stola indutus, ante Arsenii reliquias stans, recitata velut Arsenii nomine absolutionis formula, omnem populum venia donavit.

10. His temporibus post victoriam illam barbari sumpta maxima audacia omnes fere Romanorum agros circa Thraciam vastaverunt, et pessime illic grassati sunt; ut Romani duobus propemodum annis moenibus egredi nec ad arandum nec ad serendum auderent. Quae res gravi moerore et im-

λύπη βαθεία καὶ παλαμναιοτάταις φροντίσι τὴν ἑαυτῶν οἱ βασι- A. C.
 λεῖς ψυχὴν κατατέμνοντες. τὴν μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν Ῥωμαϊκῶν 1282
 στρατευμάτων βοήθειαν ἀπεργώκεσαν ἤδη τελέως, ἔξυνιέντες μὲν ad
 ὄψὲ Θεομηριαν τινὰ περὶ τούτοις ἐπιπολάζειν, τὰς δὲ τῆς Θεο- 1328
 5 μηνίας αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅπως οὐ ἔξυνιέντες, καὶ ἦν αὐτοῖς ἡ πᾶσα B
 μελέτη μισθοφορικὴν τινα προσκαλέσασθαι συμμαχίαν ὄθενδή-
 ποτε. καὶ μέντοι καὶ ἐπὶ τούτοις ἐτρίβετο χρόνος οὐ μέτριος,
 ἀναλογιζομένων τὴν τῶν χρημάτων δαπάνην ἔσομένην μεγάλην
 καὶ οὐ μάλα τοι φορητὴν τῷ βασιλικῷ ταμείῳ, χρημάτων ἔπερ C
 10 ποτὲ νῦν μάλιστα σπανίζοντι διὰ τὴν τῆς χώρας κάκωσιν. ὁμοῦς
 μέντοι τῆς ἀνάγκης ἤρεμεῖν ἤκιστα συγχωρούσης πέμπει πρὸς τὸν V. 133
 ἐπὶ Θυγατρὶ γαμβρὸν, τὸν Κράλην λέγω Σερβίας, ὁ βασιλεὺς
 Ἄνδρόνικος συμμαχίαν μεταπεμπόμενος. (B.) Ἀλλὰ πρὶν ἐκεῖνην
 ἐκεῖθεν ἀφικέσθαι τὴν συμμαχίαν, ὁ πάντα ποιῶν καὶ μετα-
 15 σκευάζων πρὸς τὸ βέλτιον κύριος διανίστησι πρὸς ἀνδρικόν τινα
 ζῆλόν τινα τῶν εὐγενῶν τῆς συγκλήτου καὶ κατὰ γένος τῷ βασιλεῖ D
 προσηκόντων, Φιλῆν τὸν Παλαιολόγον, ὃς καὶ τὴν πρωτοστρα-
 τορικὴν παρὰ βασιλέως ὕστερον παρειληφῶς ἦν βακτηριαν. οὗτος
 οὖν περὶ τὰ βασιλεία διατρίβων αἰεὶ καὶ μάλα τοι πλείστην καρ-
 20 πύμενος τὴν τοῦ βασιλέως εὐμένειαν διὰ τὸ τῆς γνώμης ἀκρίβδη-
 λον καὶ διάπυρον πρὸς τὴν βασιλικὴν εὐνοίαν καὶ ἔτι τὸ τοῦ βίου
 σεμνόν, ἀδαῆς τις ἐδόκει καὶ ἄπειρος τὰ πολέμια, ἅτε καὶ τὸ P. 163
 σῶμα κατὰ φύσιν ἔχων ἰσχνόν καὶ τὰ πλεῖστα νοσηλευόμενον·
 καὶ μάλισθ' ὅτι καὶ μόναις ταῖς θειοτέραις μελέταις ἦν ἐνδιατρί-

4. τούτοις A., τούτους W.

portunissimis curis animum affixit Imperatorum. Iam enim a Romanis legio-
 nibus nulla prorsus auxilii spes supererat, sero tandem intellecta numinis ira-
 cundia, quae illas comitabatur, causis vero illius iracundiae haud scio quo-
 modo non intellectis. In id igitur unum intenti erant Imperatores, ut mercena-
 rium undecunque militem conducerent. In quo mora temporis non parva
 intercessit, dum futuros sumptus reputant, magnos videlicet et quos fiscus
 ferre difficillime posset. Etenim fiscus, si unquam alias, tum vel maxime
 erat exhaustus ob provincias vastatas. Tamen urgente necessitate et mi-
 nimum quietis indulgente Imperator Andronicus ad filiae suae maritum Cra-
 lem Serviae auxilii arcessendi causa legationem mittit. (II.) Sed priusquam
 auxilia inde advenirent, Deus, qui omnia perficit et in melius refert, nobilem
 et senatorium virum Andronici Imperatoris cognatum excitat, et generoso
 quodam zelo inflammat. Is erat Philes Palaeologus, qui et protostratori-
 cum ab Imperatore baculum deinde accepit. Qui cum in palatio assiduus
 versaretur et magna apud Principem gratia polleret, quem sincero et ar-
 dente animi affectu atque ipsa vitae honestate sibi conciliaverat, ignarus et
 imperitus rei militaris habebatur; tum quia corpus natura sua tenue et mor-
 bis obnoxium habebat; tum maxime ob id, quia uni rerum divinarum contem-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

βων καὶ ναοῖς προσεδρεύων ὡς τὰ πολλὰ καὶ πλείστην αἰδῶ τοῖς
ἱεροῖς τῶν πραγμάτων παρέχειν ἔργον ποιούμενος. οὗτος γὰρ
βαρείαις φροντίσι κάτοχον θεασάμενος τὸν βασιλέα Ἀνδρόνικον
ἔπαθε τὴν ψυχὴν· καὶ προσελθὼν, „δός μοι,” φησὶν, „εἰς τὰ
τῶν Ῥωμαίων στρατόπεδα παρελθόντι βραχὺν τινα στρατὸν 5
Βάπολέξασθαι καὶ λοχαγούς καὶ ταξίαρχους, οὓς ἂν αὐτὸς ἐθέ-
λοιμι, καὶ πρὸς τούτοις δαπάνην ἀνενδεῆ τῶν χρειωδῶν τῶν τε
ὑποζυγίων καὶ αὐτῶν. αἱ γὰρ πρὸς θεὸν στεῆραί μου καὶ ἀθή-
γεις ἐλπίδες τὴν ἐμὴν ὑποτρέχουσαι περιθάλπουσι καρδίαν καὶ με
πείθουσι διῦσχυρίζεσθαι, ὡς ὄψει με τὴν ταχίστην τρόποια φέ- 10
ροντα κατὰ τουτωνὶ τῶν βαρβάρων. (Γ.) Πείθεται τοῖς λεγο-
μένοις ὁ βασιλεὺς ἐπειπῶν, ὡς δίκαια ποιῶν ὁ θεὸς οὐκ ἐν ταῖς
κνήμαις τοῦ ἀνδρὸς εὐδοκεῖ, οὐδ' ἐν πλήθει ἰσχύος, ὡς αὐτὸς
διὰ Δαβὶδ τοῦ προφήτου φησὶν, ἀλλ' ἐν συντετριμμένῃ καρδίᾳ
καὶ πνεύματι ταπεινώσεως. τῷ μὲν οὖν νῖψ τῷ ἐμῷ καὶ βασιλεῖ 15
Μιχαὴλ οἶμαι ἀπεχθανόμενος διὰ τὰ τῶν φυσάντων πλημμυελή-
ματα τὴν παρ' ἑαυτοῦ συμμαχίαν οὐ δίδωσι· δώσει δ' ἴσως
Βτουτωὶ τῷ σεμνῷ τὸν τε βίον καὶ τρόπον. τιμιωτέρα γὰρ παρὰ
κρυῖω σεμνότης καὶ βίος ἄληπτος ὑπὲρ δύναμιν ὀπλων. ἀπέ-
στρεψα γὰρ, φησὶ, καὶ εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι οὐ τοῖς κού- 20
φοις ὁ δρόμος, καὶ οὐ τοῖς δυνατοῖς ὁ πόλεμος, καὶ γε οὐ τῷ
σοφῷ ὁ ἄρτος, καὶ γε οὐ τοῖς συνετοῖς ὁ πλοῦτος, καὶ γε οὐ τοῖς
γινώσκουσιν ἢ χάρις· ὅτι καιρὸς καὶ ἀπάντημα συναντήσεται
πᾶσιν αὐτοῖς. καὶ μὲν δὴ πᾶσαν τούτου τὴν αἴτησιν ὁ βασιλεὺς

3. οὕτω ante βαρείαις add. W., om. A. 11. λεγομ.] λόγοις A.
13. ὡς — φησὶν add. A.

plationi immorabatur, et fere in templis degebat, ac cultu religiosissimo sacra prosequabatur. Is cum Imperatorem Andronicum tantis curis aestuantem videret, animo indoluit et ad illum ingressus, „permitte,” inquit, „mihi ad Romana castra proficisci, ut et parvam militum manum, et centuriones ac tribunos quos ipse voluerim deligam. Fac item, ut commeatum mihi suppedites, qui et hominibus et iumentis satis sit. Spem enim firmam et inconcussam in Deo collocavi, qua animum subeunte ita confido, ut affirmare non dubitem victorem me barbaris hisce profligatis quamprimum affuturum.” (III.) Paret dictis Imperator, ac „iustus est Deus,” inquit, „cui non in tibiis viri beneplacitum est, nec in multitudine virium, ut ipse per Davidem prophetam ait, sed in contrito corde et in spiritu humilitatis. Nimirum filio meo Michaëli Imperatori propter parentum delicta, ut opinor, infensus ferre opem recusat: isti autem fortasse laturus est, vitae honestate et antiquis moribus commendabili. Pluris quippe fit apud Deum honesta et inculpata vita, quam vires armorum. Converti enim me,” inquit, „et vidi sub sole, nec velocium esse cursum, nec potentium bellum, nec sapientis panem, nec prudentum divitias, nec intelligentium gratiam: quoniam tempus et eventus iis omnibus occurret.” Itaque quicquid ille petie-

ἀσμένως ἀποπιμπλῆ, χρήματά τε καὶ ὄπλα καὶ ἵππον ὄσῃν καὶ
οἶαν ἐβούλετο δούς. (A.) Ἄ δὴ πάντα κατὰ γνώμην αὐτῷ γε-
γονότα παρειληφώς ὁ Φιλῆς πρώτα μὲν φιλοφροσύναις καὶ δεξιῶ-
σεσι παντοδαπαῖς ἀναδρόπιζει τοὺς στρατιώτας ἐς φλόγα πολε-
5 μικῆς ὀσμῆς, χρήματά τε χαριζόμενος καὶ ἵππους καὶ ὄπλα καὶ E
ἐκπώματα· ἔστι δ' ὅτε καὶ τὴν ἑαυτοῦ ζώνην λυσάμενος στρα-
τιώτῃ χαρίζεται, ἄλλω δὲ τὸ ἑαυτοῦ παραξιφίδιον· ὁμοδίαιτός
τε αὐτοῖς γίνεται καὶ ὁμόπνους, τιμὰς τε αὐτοῖς ὑπισχνεῖται καὶ
δωρεὰς οὐ μικρὰς μετὰ τὸν πόλεμον ἀναλόγους τοῖς ἀγῶσιν ἐκά- F
10 στον· ἔπειτα πάσης ἀδικίας ἀφέξεσθαι παραινεῖ, ἱερεῦσί τε πλείστα
διανέμει χρήματα δεισέων ἕνεκα τῶν ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ καὶ αὐτοῦ
πρὸς θεόν. καὶ ἐπὶ τούτοις δεῖν ἔκρινε, πρὶν ἐξελθεῖν τῆς βασι-
λευούσης, λάθρα τοὺς κατασκευομένους τὰ τῶν πολεμίων στρα-
τόπεδα πέμψαι, ὡς μὴ ἀτέκμαρτον ἔχοι τὴν κίνησιν. καὶ δὴ
15 μαθὼν ὡς χιλίους πέζους καὶ διακοσίους ἵππείας ὁ Χαλῆλ ἀπολε- P. 164
ξάμενος πρότερον πέπομφε, πάσας τὰς περὶ τὴν Βιζύην κατα- V. 134
στρεφομένους χώρας καὶ πλείστην ἐκεῖθεν αὐτῷ τὴν λείαν κομί-
σοντας, ἔξεισι τὴν ταχίστην βουλόμενος πρὶν ἐπανήκειν τοὺς
πολεμίους συμμίξαι σφισι περὶ τὴν ὁδὸν ἅμα τοῖς λαφύροις ἐπα-
20 νοῦσι. (E.) Τριταῖος μὲν οὖν ἐκ τῶν τῆς βασιλευούσης ἄρας
προαστείων ἀφικνεῖται περὶ ποταμὸν Ξηρόγνησον οὕτωςί πως B
ἐγχωρίως καλούμενον. ἐνθα καὶ ὁμαλὸς ὁ χῶρος ἦν καὶ πεδιάς
ἀρίστη πρὸς τε στρατοπεδείας καὶ συρῶρήξεις πολέμων. ἐνταῦθα
δὴ οὖν στρατοπεδευόμενος διέταπτε τὰς τάξεις, τοὺς ταξιάρχ-

21. οὕτωςί πως A., οὕτω πως W.

rat, cupide Imperator exequitur, pecunia, armis, equis, quot et quales vo-
luerat datis. (IV.) Quae cum omnia Philes ex animi sententia obtinuisset,
tum ipse humanitate primum et omnis generis officiis bellicum ardorem et
impetum in animis militum excitare; pecunias, equos, arma, pocula largiri;
interdum et zonam suam solvere et militi dare; alii pugionem offerre; eo-
dem victu uti; idem velle et sentire; honores et donativa non parva, quae
cuiusque laboribus responderent, bello confecto persoluturum se promittere;
item monere, ut ab omni flagitio sibi temperent; denique sacerdotibus ma-
gnam pecuniam distribuere, ut Deum pro se et exercitu deprecentur. Ad
haec antequam Urbe egrederetur, necessarium duxit exploratores prae-
mitti, qui hostium castra specularentur, ne se ipse temere moveret. Cum
autem cognovisset, Chalelem nudiustertius mille pedites et ducentos equites
delegisse, qui omnes agros iuxta Bizyam popularentur, et maximam inde
praedam afferrent, maturat exitum eo consilio, ut cum hostibus nondum ad
suos reversis, sed cum praeda redeuntibus, in itinere congregiatur. (V.) Ter-
tio die postquam ex Byzantinis suburbiis discesserat, ad flumen quod in-
colae Xerogypsum appellant, pervenit. Planus est is locus et campis ad
castrametanda et ad praelium committendum aptissimis diffusus. Ibi igitur
castris positis aciem explicat; ordines et ordinum ductores, cohortes et prae-

- A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron Senioris.
- χοῦς, τοὺς λόχοις, τοὺς λοχαγοῦς, τοὺς οὐραγοῦς, τὰς φύλαγ-
 γας, λόγοις τε μελιχίοις συχνὰ παραθαυρόνων καὶ προπόσεσι
 δεξιούμενος καὶ πάντα ποιῶν ὅσα τόνον δίδωσι τῇ τῶν ἀνδρῶν
 προθυμία. δύο παρηλθον ἡμέραι καὶ ἤκουσιν οἱ σκοποὶ περὶ
 Μέσας νύκτας, ἔγγυς εἶναι τοὺς πολεμίους ἀγγέλλοντες μετὰ πολ- 5
 λῶν τῶν λαφύρων ἐπανιόντας ἀνδρῶν ὁμοῦ καὶ γυναικῶν καὶ
 νηπίων καὶ κτηνῶν. ἅμα δ' ἤλιώ καὶ οἱ πολέμοι ἀναφαίνονται·
 καὶ πόρρωθεν καὶ αὐτοὶ τὰ τῶν πολεμίων ὄρωσι στρατόπεδα τῇ
 λαμπρότητι τῶν ὅπλων ἀστράπτοντα. καὶ δὴ κατὰ χώραν στάν-
 τες παρεσκευάζοντο πρὸς τὸν πόλεμον. καὶ πρῶτα μὲν τὰς ἁμά- 10
 Δξας κατὰ κύκλον στήσαντες δεσμίους ἔνδον τοὺς αἰχμαλώτους
 εἰσάγουσιν ἅμα τοῖς ἄλλοις λαφύροις. ἔπειτα κόνιν χεάμενοι κατὰ
 κεφαλῆς καὶ χεῖρας πρὸς οὐρανὸν ἀνατείναντες ἀνελάβοντο τὰ
 ὅπλα. ἤδη δὲ καὶ τὸν Ῥωμαϊκὸν ὄρωσι στρατὸν συντεταμένον
 ἴοντα κατ' αὐτῶν καὶ κατόπιν τὰς τε τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἰππέων 15
 δυνάμεις ἰθύνοντα τὸν Φιλῆν καὶ λόγοις παντοίοις πρὸς πόλεμον
 Ἐπαροξύνοντα. (ξ') Πρῶτος οὖν εἰσεπήδησεν ἐς τὴν φύλαγγα
 τῶν βαρβάρων ὁ ταξίαρχος τοῦ δεξιοῦ κέρως μετὰ τῆς ἐπομένης
 αὐτῷ φύλαγγος· καὶ τρώσας καιρίαν τὸν ἀντιστάντα πολέμιον
 καταβάλλει τοῦ ἵππου καὶ ἐπ' αὐτῷ ἕτερον· κἄπειτα τοῦ ἵππου 20
 βληθέντος αὐτῷ παρεκκλίνει τοῦ μεταιχμίου. τοῦτο διέσεισε πρὸς
 βραχὺ τὴν Ῥωμαίων φύλαγγα· καὶ ἀνεθρόωσθησαν οἱ πολέμοι
 καὶ ἀσήμεω χρησάμενοι τῇ κλαγγῇ καὶ βοῇ πρὸς δίωξιν ὄρωισαν.
 Ἐὰλλὰ φθάσας ὁ Φιλῆς περιῆει λόγοις καὶ παρακελεύσεσι θαυρόνων
 6. ἀνδρῶν — κτηνῶν add. A. 14. συντεταμένον A., συντετα-
 γμένον W. 24. παρακελεύεσθεσι A.

fectos cohortium cum primi tum extremi agminis, legiones denique ad pugnam instruit; benignis sermonibus omnes subinde confirmat, et propinationibus demeretur: omnia denique facit, quae animorum alacritatem maxime augent. Biduo post sub mediam noctem speculatores adsunt, hostem in proximo esse nunciantes, multis spoliis onustum, viros, mulieres, puerosque et iumenta secum abducentem. Sub ortum solis etiam hostes se ostendunt, atque eminus et ipsi hostilia castra cernunt, splendore armorum coruscantia. Quare presso gradu ad pugnam se parant. Ac primum curribus in orbem circumpositis captivos in medio vinctos collocant una cum caeteris manubiis. Deinde pulvere capitibus insperso et manibus in caelum sublatis arma corripunt. Iam et Romanum exercitum instructum vident contra sese ire, et Philen pone sequi, peditum et equitum copias regentem et variis adhortationibus ad pugnam extimulantem. (VI.) Qui igitur in dextro cornu ordines ducebat, primus cum suo agmine in hostilem phalangem facto impetu hostem oppositum lethali vulnere inflicto ex equo deturbat; mox statim alterum. Deinde equo suo vulnerato ex acie discedit. Id Romanam phalangem aliquantisper conturbavit, effecitque, ut hostes reparatis viribus incondito clamore et ululatu ad persequendos Romanos cum impetu ferrentur. Sed Philes huic malo statim occurrit, cum aciem obeundo equites

τότε πεζὸν καὶ ὅσοι τῶν ἰππέων καὶ πολλοῖς ἔνθεν μὲν αὐτὸς Ἀ. C.
 ἐπιβοώμενος δάκρυσι τὴν θείαν ἐπικουρίαν, μὴ περιῦδεῖν κινδύ- 1282
 νέουσαν ἐν βραχεῖ τὴν ὅλην Ῥωμαίων ἡγεμονίαν, ἐκεῖθεν δ' ad
 οὐμώζοντές τε καὶ ὀλολύζοντες τῶν ἀλχημαλώτων τὰ πλήθη καὶ 1328
 5 θερμοῖς στεναγμοῖς τε καὶ δάκρυσι τὴν ἄνωθεν δεξιὰν ἐπικαλού- Imp. Andron.
 μενοι σύμμαχον. τότε τοίνυν αἱ μὲν πεζικαὶ τῶν Ῥωμαίων δυνά- Senioris.
 μεις εἰς χεῖρας ἴοντες τοῖς τῶν βαρβάρων πεζοῖς ἐκ τοῦ σύνεγγυς P. 165
 ἔβαλλόν τε καὶ ἐβάλλοντο, ἐκοπτόν τε καὶ ἐκόπτοντο· καὶ ἦν
 καρτερά τις καὶ βιαία τῶν πεζῶν ἢ μάχη, λίαν εὐρώστως ἀμφο-
 10 τέρων τῶν δυνάμεων ἀγωνιζομένων. τῶν δ' ἰππέων τοὺς μὲν
 πλείστους κύκλω περιήγαγε τοῦ βαρβαρικοῦ στρατεύματος ὁ Φι-
 λῆς· ὁ δὲ τοὺς ἄριστα πεφραγμένους τοῖς ὅπλοις ἀναλαβὼν
 ῥήγνυσιν ἐκ πλευρᾶς τὴν ὅλην φάλαγγα τῶν βαρβάρων καὶ μέσος
 ἐλάσας ἐκλόνησέ τε καὶ συνεκύνκησε κράτιστα ταύτην, ὡς μηκέτι B
 15 δύνασθαι τοὺς βαρβάρους συστήναί τε καὶ γνῶναι τὸ ποιητέον,
 οὕτω πανταχόθεν περιστοιχισθέντας καὶ ἀφειδῶς κοπτομένους.
 καὶ μὲν δὴ πλὴν ὀλίγων ἰππέων ἅπαντας ἐκεῖ κατασφάζαντες ἔπειτα
 ἐπισπεύδουσι τὴν πορείαν, ἔξιππασάμενοι μέχρι τῶν εἰσόδων τῆς
 Χερρόνησου, ἵνα ἐντὸς ὡς ἐν δικτύῳ συγκλείσαντες τοὺς λοιποὺς V. 135
 20 τῶν βαρβάρων εὐεπιχείρητον τὴν τούτων ἀπώλειαν τοῦ λοιποῦ C
 διαπράξωται. (Z.) Φθάσαντες οὖν ἐνταῦθα στρατοπεδεύουσι
 τοῖς τε ἐπινικίοις τρυφῶντες καὶ ταῖς ἐκ βασιλέως τιμαῖς τε καὶ
 δωρεαῖς. πέμπει δὲ καὶ πέντε τριήρεις ὁ βασιλεὺς εὐθύς, ἵνα
 παραπλέουσαι τὸν Ἑλλάσποντον παραφυλάττωσι, μὴ λάθῃ παρὰ

19. Χερρόνησου A., Χερσον. W. ἴν' ἐντ. A.

pariter et pedites verbis et cohortationibus confirmaret; et hinc quidem ipse lacrymis divinam opem imploraret, ne totum Romanum Imperium paulo momento funditus everti pateretur; inde autem captivi gementes et ululantes ferventibus suspiriis et fletibus praesens Dei auxilium exposcerent. Tum igitur pedestres Romanorum copiae barbarorum peditatum cominus aggressi feriunt et feriuntur, caedunt, caeduntur; et utrisque fortiter dimicantibus atrox et ardens pugna exsurgit. Maxima vero parte equitum Philes barbaricam aciem involvit; ac ipse sumptis secum iis, qui armis optime instructi erant, totam a latere phalangem hostium perrumpit, et in eam usque mediam delatus ita strenue obvios disuicit ac perturbat, ut barbari neque consistere possent, nec quid agendum esset scirent, undique circumventi et foede trucidati. Ita omnibus ferme illic caesis, pauci duntaxat equites effugerunt: quos Romani equites gradu accelerato usque ad ingressum Chersonesi persequuti sunt, ut ibi tanquam intra rete conclusos reliquos facili labore mactarent. (VII.) Quo cum perventum esset, gaudio ob victoriam exultantes honoribusque et donis ab Imperatore cumulati castra ponunt. Statim etiam quinque triremes Imperator misit, quae Hellespontioram legendo caverent, ne a barbaris in adverso littore habitantibus Cha-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

τῶν ἀντιπέρας βαρβάρων ἐληλυθυῖα δύναμις τῷ Χαλήλ. τούτων οὕτως ἐχόντων ἦκει καὶ ἡ πάλαι κληθεῖσα τῶν Τριβαλλῶν συμμαχία, λογάδες ἵππεῖς δισχίλιοι. ἦκει δ' ἐπὶ τούτοις καὶ ὁ τῶν ἐν τοῖς Γαλάτου Λατίνων ποτεστάτος παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον, Δαυτόκλητος Ῥωμαίοις σύμμαχος, τριήρεις ἔχων ὀκτώ καὶ τειχο-5 μαχικὰ μηχανήματα. καὶ δὴ προσελάσαντες ἔνθεν μὲν τὰ Ῥωμαίων καὶ Τριβαλλῶν στρατεύματα, ἐκεῖθεν δὲ τὰ ἐκ τῶν τριήρων, μεμερισμένως κατὰ γένη καὶ φυλὰς πηγνύουσι τὰ στρατόπεδα κύκλῳ τοῦ ἄστεως καὶ τῶν τάφρων, ἐν οἷς τὴν διαίταν Εἶχον οἱ βάρβαροι. οἱ μέντοι Ῥωμαῖοί τε καὶ οἱ Λατίνοι δεξιῶς 10 ἔχοντες πρὸς τειχομαχίαν καὶ πολιορκίαν περιῦσι πάντοια καὶ ἰσχυρὰ μηχανήματα, δι' ὧν πλήθη λίθων ἐρρίπτουν, καὶ πολὺν ἐπῆγον τὸν ὄλεθρον τοῖς τε ὑποζυγίοις τῶν βαρβάρων καὶ αὐτοῖς· καὶ τοῦτο νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ποιοῦντες οὐκ ἔληγον. (H.) Τοῖς δὲ βαρβάροις πρὸ ὀφθαλμῶν ἤδη τὸν ὄλεθρον βλέ-15 σκουσιν ἑαυτῶν, καὶ μὴ ἔχουσιν ὅθεν διαφύγοιεν διὰ τὸ πανταχόθεν πολλοῖς κεκνκλωσθαι στρατεύμασιν, ἔδοξε διακνβεῦσαι τὸ ζῆν οὕτως. ἔδοξε γὰρ λάθρα καὶ νύκτωρ ἐπιθέσθαι τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατῷ μᾶλλον ἢ τοῖς ἄλλοις, ἅτε ἐθάδες ὄντες νικῶν αὐτοὺς καὶ ἅμα πεφοβημένους καὶ αὐτοὺς ὄντας ἐκ τῶν φθασάντων 20 δυστυχημάτων· ἵνα διὰ τούτων ἴσως καὶ τὰ τῶν ἄλλων στρατόπεδα θορυβήσαντες ἀνακωχὴν τῆς πολιορκίας ἐργάσωνται. ἀλλὰ P. 166 τότε πρῶτον ἤσθοντο σφαιερὰς ὑπολήψεις κατὰ Ῥωμαίων θρέφαντες. οὐ γὰρ ἔλαθεν αὐτοὺς οὐδ' ἡ πρώτη τῶν βαρβάρων

13. τε om. A. 18. νύκτωρ A., νυκτός W.

leli auxilia submitterentur. Hoc rerum statu Triballorum quoque auxilia iampridem evocata adsunt, delectorum equitum duo millia. Adest et Latinorum Galataeorum Potestas apud Hellespontum ultro nostris opem laturus cum octo triremibus et muralibus tormentis. Cum igitur hinc Romanorum et Triballorum copiae, inde ii qui in triremibus erant advenissent, pro gentium et nationum varietate distincti ac divisi circum oppidum et fossas, intra quas barbari se continebant, castrametantur. Ac Romani quidem et Latini obsidionum et oppugnationum periti omnis generis firmas machinas contra castellum disponunt; quarum ope saxa plurima eiuculantes magnam apud barbaros hominum et iumentorum stragem edebant: idque nec interdiu nec noctu facere intermittebant. (VIII.) Barbaris vero, quibus iam ante oculos mors erat, nec ullum effugium patebat, quod undique multis exercitibus cincti essent, discrimen vitae adire visum est hoc modo. Noctu Romanorum potius quam aliorum exercitum invadendum esse statuerunt, quod et vincere eos hactenus consuevissent, et praeteriti temporis cladibus adhuc territos eos putarent: ut per hos forsitan caeteris quoque hostibus perturbatis morae alicuius spatio oppugnationem interrumperent. Sed tum primum senserunt, se falsa de Romanis opinione imbutos esse, quos ne pri-

ὄρμη ὀπλισμένους καὶ ἐργηγορότας καὶ συγκαῖς φυλακαῖς ὁμοι-
βαδὸν τὴν νύκτα παραμετροῦντας. διὰ δὴ τοῦτο καὶ ὡς πύργῳ
στεφῆν προσβαλόντες ἀπεκρούσθησαν καὶ ὑπέστρεψαν αἰσχιστα.

A. C.
1282
ad
1328

οὐ μὴν μέχρι τούτου γε στήναι ἐγνώκεσαν· ἀλλὰ σφόδρα τῆ<sup>Imp. Andron.
Senioris.</sup>

5 πολιορκία πιεζομένοις ἔδοξεν αὐθις πείραν λαβεῖν καὶ τῶν Τρι-
βαλλῶν. ἀλλὰ τὰ ὅμοια καὶ παρὰ σφῶν πεπονθότες πρὸς τὰς
ἰσχυατῖας ἤδη τῆς ἀπογνώσεως ἦσαν σκηνοβατοῦντες. (Θ.) Καὶ δὴ Β

τῆ ὑστεραία περὶ μέσας νύκτας τὰ ὄπλα ῥίψαντες αὐτομολοῦσι
πρὸς τὰς τριήρεις βρίζουσι κόλποις καὶ βαλαντίοις. τοῖς γὰρ
10 Λατίνοις μόνοις τὴν ἑαυτῶν ἐθάξθησαν φυλακὴν, μηδὲν ἐπι-
σαντες πείσεσθαι δεινὸν ὑπ' αὐτῶν, ἅτε μηδὲν μηδ' αὐτοὶ δεινὸν
κατ' αὐτῶν ἐργασάμενοι πρότερον. ἀλλὰ τῆς νυκτὸς ἐκείνης ἀσε-

15 κλήρου καὶ ζοφερᾶς τυγχανούσης ἔλαθον ὑπ' ἀγνοίας οἱ πλείους
αὐτῶν παρὰ τὰς τῶν Ῥωμαίων τριήρεις καταφυγόντες, καὶ
καπνὸν φεύγοντες εἰς πῦρ ἐμπεπτώκασι, τὰς τῶν Ῥωμαίων δη-

20 ζητεῖσθαι παρὰ Ῥωμαίων. τοὺς δὲ λοιποὺς τότε μὲν ζῶντας ἐτή-
ρησαν ἐν δεσμοῖς· ἔπειτα τοὺς μὲν ἐξ αὐτῶν ἐκόμισαν τῷ βασιλεῖ, V. 136
τοὺς δὲ πρὸς δουλείαν ἑαυτῶν διενείμαντο. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τοῦ-
τον ἔσχε τὸν τρόπον.

ια'. Ἐς δὲ τοῦπιόν ἔτος ἐκβάλλεται καὶ Νίφων τοῦ πατριαρ-Ε

19. ἀνέφορα Α., ἀνέφορα W.

ma quidem barbarorum eruptio latuit, armatos et vigilantes et per crebras excubiarum vices noctem transigentes. Quare inani impetu velut in fortem turrim facto repulsi turpissime recesserunt. Nec tamen in eo demum subsistere eis placuit, ut nihil ultra tentarent. Verum gravi obsidione premente etiam Triballorum periculum facere libuit. Sed eodem modo ab illis etiam tractati iam in extrema desperatione versabantur. (IX.) Itaque postridie sub mediam noctem abiectis armis ad triremes plenis sinibus et saccis decurrunt. Latinis enim solis, quod nihil ab illis mali timerent ut quos nec ipsi ulla iniuria antehac laessissent, salutem suam credere ausi sunt. Sed cum ea nox obscura et illunis foret, plerique imprudentes ad Romanas triremes deveniunt: ibique, dum fumum fugiunt, in ignem delabuntur, hoc est, in Romanorum manus incidunt, qui et pecuniis omnibus eos actutum spoliant et absque misericordia contrucidant. Latini vero suos supplices non quidem omnes occiderunt, sed eos tantum qui pecuniae plurimum attulerunt, ut quid accepissent incompertum maneret, ne Romani si rescivissent pecunias repeterent. Caeteros tum quidem in vinculis vivos habuerunt; deinde ex iis alios Imperatori attulerunt, alios inter sese partiti ad servitutem retinuerunt. Et haec quidem in hunc modum gesta sunt.

11. Sequenti anno etiam Niphon e patriarchali sede eiicitur ob multa

- A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron. Senioris. χικοῦ θρόνου, αἰτίαν εἰληφῶς πολλαπλῆς καὶ πολυειδοῦς ἱερο-
 συλίας καὶ χρημάτων ἔρωτος ἄδικόν τε καὶ μὴ πάνν τῷ πατριαρ-
 χικῷ προσήκοντα θρόνω τὸν πορισμὸν ἐφευρίσκοντος. καὶ ὑπελθῶν
 οἰκητήριον ἐποιήσατο τὸ πρὸς θάλασσαν τετραμμένον μέρος τῆς
 Περιβλέπτου μόνῃς. ἐνὸς δὲ μεταξύ παραδραμόντος ἔτους ἐπὶ τὸν 5
 A. C. 1316 πατριαρχικὸν ἀνάγεται θρόνον Ἰωάννης ὁ Γλυκὺς, λογοθέτης ὢν
 P. 167 τηριζαῦτα τοῦ δρόμου καὶ γυναῖκα ἔχων καὶ υἱοὺς καὶ θυγατέρας.
 ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ σοφὸς ἐν τοῖς μάλιστα καὶ σφόδρα τῆς εὐγενοῦς
 ἐκείνης τῶν Ἀθηναίων ἠχοῦς εἶπερ τις ἐχόμενος καὶ τύπον ἐκείνον
 καὶ τρόπον καθάπερ τι θεῖον τηρῶν ἀρχέτυπον· συνέσεως δ' 10
 ἐμβριθεῖα καὶ γνώμη βουλευομένη τὰ δέοντα καὶ τρόπων σεμνό-
 τητι μακρῷ τῷ μέτρῳ πάντας νικῶν. διὰ ταῦτα δὴ καὶ τὸν πα-
 τριαρχικὸν θρόνον ἔπαθλον κατὰ τὸ προσήκον λαμβάνει, τῆς
 γυναικὸς αὐτοῦ τὸ μοναχικὸν εὐθὺς ὑπελθούσης σχῆμα. καὶ αὐ-
 Βτὸν μέντοι τὸ μοναχικὸν ὑπελθεῖν ὀρμήσαντα σχῆμα αἰδοῖ τοῦ 15
 θρόνου τῆς ὀρμῆς ἐπέσχευ ὁ βασιλεύς. χυμοῦ γὰρ τινος διεφθο-
 ρότος οὐ πάνν πρὸ πολλοῦ τὰ τούτου διαδραμόντος ἄρθρα, τα-
 κταῖς περιόδοις τοῦ ἔτους ἔπασχε τὰ δεινότεα, καὶ ἦν ἀνάγκη
 κατὰ τὰς τῶν ἰατρῶν κρίσεις κρέατι τοῦτον χρῆσθαι· καὶ διὰ
 τοῦτο δὴ τὸ μοναχικὸν ὑπελθεῖν οὐ συγκεχώρηται σχῆμα. τούτου 20
 C τοῦ ἀνδρὸς ἀπολελεύκειν ἀγῶν, καθόσον πλεῖστον ἐξῆν, ἐν ταῖς
 νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν σχολαῖς λογικαῖς αὐτῷ συγγινόμενος καὶ
 πολλὴν τῆς ἐκείνου γλώττης τρυγῶν τὴν ὠφέλειαν· ὁπότε δὴ καὶ

11. βουλευομένη A., βουλομένη W. 19. χρῆσθαι A., κερῆ-
 σθαι W. 21. ἀπολελεύκειν A., ἀπελελ. W.

et varia sacrilegia atque ob amorem pecuniae, quo ille impulsus quaestum iniquum nec satis dignitati suae convenientem instituebat. Is autem digressus domicilium sibi elegit eam partem monasterii Peribleptae, quae mare spectat. Uno anno interiecto in patriarchicum solium imponitur Ioannes Glycys, tum Logotheta cursus publici, qui uxorem filiosque et filias habebat. Erat hic vir doctissimus et generosae illius Atheniensium elocutionis, si quis unquam, retinentissimus, utpote qui eam dicendi formam ac rationem tanquam divinum aliquod exemplar observaret. Idem gravi iudicio, animi affectu ad optima quaeque propenso, et morum sanctitate longe omnes superabat. Quas ob res patriarchalem sedem velut meritum praemium accepit, cum uxor eius statim monasticum habitum induisset. Atque ipse quoque sedis reverentia eundem habitum induere quidem voluit; sed illius conatui Imperator obstitit. Nam cum corruptus humor non ita multo ante articulos eius invasisset, certis anni intervallis gravissime cruciabatur, et de sententia medicorum eum necesse erat carnibus vesci: qua de causa monasticus ei habitus non concessus est. Huius viri consuetudine usus et ipse sum, quoad potui et licuit nocturnis diurnisque eius colloquiis interesse et uberrimos fructus ex ipsius sermonibus colligere solitus, cum apud me

παρ' ἔμοι οἱ τε τῶν λόγων μάλα τοι ἤχμαζον ἕρωτες καὶ ἡ ἡλικία
 τὸν εἰκοστὸν παρήλλαττε χρόνον. (B.) Ἦν γε μὴν τηρικαῦτα τῷ
 βασιλεῖ παραδυναστεύων καὶ πᾶσαν κατάστασιν ὅλοις μεσιτεύων
 τοῖς πράγμασιν ὁ Μετοχίτης Θεόδωρος, λογοθέτης ὢν τηρικαῦτα
 5 τοῦ γενικοῦ. τοσοῦτον δ' αὐτῷ προσετιθήκει καὶ οὕτως ὁ βασι- D
 λεὺς αὐτοῦ γε ἐξήρητο, ὥστ' οὐδὲν ἦν αὐτῷ μικρὸν ἢ μέγα τῶν
 πάντων ἀπόρητον πρὸς αὐτόν· ἀλλὰ πάντ' ἐποίει βουλομένου
 καὶ τούτου, καὶ αὐθις οὐδὲν, ὃ μὴ τούτῳ πρὸς βουλήσεως ἦν.
 ἤδη δὲ καὶ γαμβρὸν ἐπὶ θυγατρὶ τὸν ἀδελφιδοῦν τούτῳ παρ-
 10 σχετο, Ἰωάννην φημὶ τὸν μονογενῆ τοῦ Πορφυρογεννήτου υἱόν·
 ὃν δὴ ζῶντος μὲν αὐτῷ τοῦ πατρὸς ἀπεστρέφετο δι' ἔχθος τὸ E
 πρὸς ἐκεῖνον· ἐκείνου δ' ἀπαλλάξαντος ἐδέξατό τε καὶ ἐν τοῖς
 μάλιστα ἔστεργεν ἄρτι τὸν ἔφηβον παραλλάττοντα. ἐτετιμήκει δ'
 αὐτὸν εὐθὺς καὶ τῷ τοῦ πανυπερσεβάστου ἀξιώματι, ὃ νῦν καὶ
 15 αὐτὸ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν στοργὴν ἐνδοξότερον ἢ πρότερον εἶχε
 πολλῷ κατεστήσατο. ἐνδύμασι γὰρ καὶ πεδίλοις αὐτοῦ καὶ ὅσα V. 137
 τὸν ἵππον τούτου κοσμεῖ κηφόις τοῖς ἅπασι χρῆσθαι κεχάρισται, F
 ἔν' ἣ διασημότετος ἐν τοῖς περὶ τὸν βασιλέα εὐγενέσι. τοῦτον τοί-
 νυν οὕτω πολλῆς ἀπολαύοντα τῆς βασιλικῆς εὐμενείας Θεοδώρου
 20 τῷ λογοθέτῃ γαμβρὸν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ θυγατρὶ παρέσχετο, χαρι-
 ζόμενος δι' ἄπερ ἐπλούτει καλὰ κάγαθα. σώματος γὰρ μεγέθει
 καὶ μελῶν καὶ μερῶν συμμετρίᾳ καὶ ὀφθαλμῶν ἰλαρότητι πάντας
 εἶλκε πρὸς ἑαυτὸν ὀφθαλμούς. φύσεως δ' εὐμοιρία πρὸς λόγους
 καὶ καρτερίᾳ πρὸς πόνους καὶ μνήμης ὑγιείᾳ καὶ καθαρότητι σο-

16. πεδίλ.] ὑποδήμασιν A.

maxime vigebat eloquentiae amor; aetas autem mea vicesimum annum ex-
 cedebat. (II.) Erat eo tempore summae apud Imperatorem auctoritatis,
 ac rerum omnium administrationi praeerat Theodorus Metochites, Logotheta
 tum generalis. Tanto autem studio Imperator eum complectebatur, sic de
 eo totus pendebat, ut nihil adeo arcanum esset, quod ei sive parvum sive
 magnum haud concrederet, omniaque fierent quae hic vellet, contraque ni-
 hil quod nollet. Ac iam eidem generum dederat nepotem suum Ioannem,
 fratris sui Porphyrogeniti filium unicum: quem patre eius superstite ideo
 aversabatur, quia ipsum patrem oderat: deinde eodem defuncto ad se re-
 cepit, et maxime dilexit, cum is ex ephebis modo excessisset; eique sta-
 tim Panypersebasti dignitatem decrevit: quam illius amore longe augustio-
 rem quam prius fuerat effecit. Quippe et vestimentis et calceis et equi
 ornamentis coloris lutei uti permisit, ut inter aulae nobiles maxime conspi-
 cius esset. Hunc igitur Imperator, quem tam carum habebat, Logothetae
 generum esse voluit, ei viro ob eximias dotes quam plurimas in hunc modum
 gratificatus. Nam proceritate corporis et membrorum ac partium propor-
 tione et oculorum hilaritate omnium oculos in se convertebat. Facundia
 porro naturali, laborum tolerantia, memoria firma et nitida, summum omnis

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
P. 168
- φίας ἀπάσης ἐς τὸ ἀκρότατον ἤλασεν. οὕτω δ' εὐπορος ἦν ἅπαντα τοῖς ζητοῦσι παλαιά τε καὶ νέα προσφέρειν ὡς ἐκ βιβλίου τῆς γλώττης, ὥστε μικρὰ ἢ οὐδὲν ἔδει βιβλίων τοῖς ὁμιλοῦσι. βιβλιοθήκη γὰρ ἦν ἐμπυρνος οὗτος καὶ τῶν ζητουμένων πρόχειρος εὐπορία· οὕτω πάντας μακροῦ τῷ μέτρῳ παρέδραμεν, ὅσοι ποτὲ λόγων ἤψαντο. (Γ.) Ἐν τι μόνον ἴσως αὐτοῦ καταμύψαιτό τις; ὅτι πρὸς οὐδένα τῶν πάλαι ῥητόρων ἀναφέρειν βεβούληται τοῦ τῆς αὐτοῦ γραφῆς χαρακτῆρος τὴν μίμησιν, οὐδ' ἰλαρᾷ τινι καὶ μειδιώσῃ γλώσσῃ τὸ τῆς διανοίας παραμυθεῖσθαι ἐμβριθές, οὐδὲ τὸ τῆς φύσεως πάντῃ τοι γόνιμον χαλινοῦ τινι κατέχειν προτεθῆ-10 μηται· ἀλλ' ἰδιοτροπία τινὶ καὶ αὐτονομία φύσεως κατακολοθήσας χεμιῶνά τινα καὶ θάλατταν γλώττης πρόσχεται· κἀντεῦθεν ἀμύσσει καὶ κνίξει τῶν ἐπιόντων τὴν ἀκοήν, καθάπερ τὴν τῶν τρυγόντων παλάμην ἢ περὶ τὸ ῥόδον ἄκανθα. ἔξεστι δὲ καὶ πᾶσι τοῖς βουλομένοις τεκμηριοῦσθαι τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐν τοῖς λό-15 γοις δύναμιν, ἔξ ὧν συνετετάχει πολλῶν τε καὶ πολλῆς καὶ ποικίλης γεμόντων τῆς ὠφελείας βιβλίων. ὃ δὲ πάντων μᾶλλον θαυμάζειν ἔχοι τις ἂν τοῦ ἀνδρὸς, ὅτι τοσοῦτον πρὸς τῶν κοινῶν πραγμάτων θορόβου καὶ κλύδωνος ἐπιχειμένου καὶ φροντίδων ἄλλοτε ἄλλων ἐπικλυζόντων αὐτοῦ τὴν διάνοιαν, οὐδὲν ἦν ὃ τοῦ 20
- Δ ἀναγινώσκειν καὶ γράφειν ἀπησχόλησε πώποτε· ἀλλ' οὕτως εἶχε πρὸς ἄμφω δεξιῶς, ὥστ' ἐκ πρώτης μὲν ἐς ἐσπέραν ἐν βασιλείοις τὰ κοινὰ διοικῶν ἦν οὕτως ὀλοσχερῶς καὶ ἕξιν γε πολλῇ καὶ ζεούσῃ τῇ προθυμίᾳ, ὥσπερ ἂν εἰ τῶν λόγων ἔξω παντάπασιν

9. γλώττη A.

eruditionis fastigium conscenderat. Si quid ex eo sive novum sive antiquum quaereres, ita recensebat, quasi ex libro recitaret. Quare iis qui cum eo colloquebantur parum aut nihil opus erat libris. Erat enim viva bibliotheca, et eorum quae scire velles parata copia: tanto intervallo omnes eos superabat, qui unquam in studiis versati sunt. (III.) Unum hoc in eo reprehendi queat, quod ad nullius veteris oratoris imitationem stylum conformavit, neque gravitatem sententiarum amoenitate ac lepore quodam dictionis condire voluit, neque ingenii ubertatem nimiam fraeno ullo moderatus est: sed suo quodam genere et genio delectatus procellosum veluti verborum mare obicit, atque adeo legentium aures offendit et veluti pungit, ut spinae digitos eorum qui rosas carpunt. Verum qua dicendi facultate praeditus fuerit, cuilibet aestimare promptum est e plurimis libris, quos multae et variae frugis plenos composuit. Iam quod in eo viro maxime mireris, cum tantae molestiae premerent, tantus negotiorum publicorum aestus incumberet, cum curae alias aliae animum eius veluti inundarent, nihil unquam fuit, quod eum a lectione et scriptione revocaret. Sed ea dexteritate in utrisque versabatur, ut a mane usque ad vesperam in palatio rempublicam administraret, et uni huic rei ita sedulo, ita acri studio vacaret, quasi a

ἐτύγχανεν· ὁπρὲ δ' αὖθις ἐκεῖθεν ἀπαλλαττόμενος οὕτως ὄλωσεν
 τῶν λόγων ἐγίνετο, ὥσπερ ἂν εἰ σχολαστικός τις ἦν καὶ τῶν
 πραγμάτων παντάπασιν ἐκτός. καὶ πλεῖστα δ' ἕτερα περὶ τοῦδε
 λέγειν ἔχοντες τοῦ ἀνδρὸς ταμιεύσομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν.

A. C.
1282
ad
1328

Imp. Andron.
Senioris.

5 ἰβ'. Τῇ γε μὴν Εἰρήνῃ τῇ βασιλίσση πλεῖστον ἐν Θεσσαλο- P. 169

νίῃ διατριψάσῃ χρόνον, δι' ἧς ἔφαμεν αἰτίας, ἔδοξεν αὐτῇ
 κατὰ τούτους τοὺς χρόνους καὶ περὶ τὸ πολίχνιον ἀφικέσθαι τὴν
 Δράμαν, εἰωθὸς ὄν αὐτῇ καὶ πρότερον τοῦτο ποιεῖν θυμηδίας V. 138

10 σθαι. ἔνθα δὴ γενομένην χαλεπὸς αὐτὴν πυρετὸς περιέσχε μετ'
 οὐ πολὺ, ὅς δὴ καὶ ταχέως αὐτὴν ἐξ ἀνθρώπων πεποίηκεν. εἶτα
 ἑλληθυδίας καὶ τῆς Κραλαίνης ἐκ Τριβαλλῶν ἐπὶ τὸ τῆς μητρὸς Β

πένθος διεκομίσθη τὸ λείψανον ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν τῇ
 τοῦ Παντοκράτορος ἐτέθη μονῆ. τὰ δὲ χρήματα αὐτῆς πάνυ τοι

15 πλεῖστα τυγχάνοντα, ἃ μὲν δέδωκε τοῖς παισὶν αὐτῆς, ἃ δὲ
 πρὸς βοήθειαν ἠγαλώκει τοῦ μεγίστου νεώ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας
 ὁ βασιλεὺς. ἤκουσε γὰρ παρὰ τῶν δοκίμων οἰκοδόμων, ὡς τῶ

μικροῦ χρόνου καμόντα συνίησιν τὰ δύο αὐτοῦ ἐπεπόνθεσαν μέρη,
 τό τε πρὸς ἄρκτους ὁρῶν καὶ ἔτι τὸ πρὸς ἀνατολὰς τετραμμέ-

20 νον, ἃ δὴ πτώσιν ἀπειλοῦσι ταχεῖαν, εἰ μὴ συνεπιλάβοιτο τις. C
 ὄθεν χιλιάδας νομισμάτων οὐκ ὀλίγας τοῖς οἰκοδόμοις ὁ βασιλεὺς
 δεδωκὼς ἐκ τῶν τῆς δεσποίνης χρημάτων, ὡς ἔφημεν, τὰς ὁρω-

μένας ταύτας ἐκ βαθέων τῶν θεμελίων ἀνήγειρε πυραμίδας, δι' ὧν
 κράτιστα τὸν ἀπειλούμενον ἔστησε κίνδυνον. (B.) Ἄξιον δ' ἐν-

5. βασιλίδι A. 9. προσεδρίας A. 12. ἑλληθυδίας A., εἰληλ. W.

litteris prorsus alienus esset. Sero inde digressus adeo totus in litteris
 erat, quasi scholasticus esset, neque cum republica negotii quicquam habe-
 ret. Plura de hoc viro dicenda habebimus; sed in alium locum ea differenda
 sunt.

12. Per illud tempus Irene Imperatrix, cum diu ob quas diximus causas
 Thessalonicae commorata esset, ad oppidulum Dramam iter instituit: quod
 et prius facere solita erat recreandi animi causa, ubi eam longioris apud
 Thessalonicenses morae taedium cepisset. Quo cum pervenisset, haud multo
 post gravis eam febris invasit, et celeriter rebus humanis exemit. Deinde
 cum et Cralaena ipsa e Triballis ad matris exequias venisset, reliquiae eius
 Constantinopolin in Pantocratoris monasterium sunt relatae. Pecuniam vero
 ipsius, quae maxima erat, partim eius liberis dedit, partim ad sarcendum
 maximum Sanctae Sophiae templum Imperator contulit. Audierat enim ex
 peritis architectis, duas eius partes, septentrionalem et orientalem, vetu-
 state labascentes proximam ruinam minitari, nisi mature occurreretur. Quare
 idem Imperator multis, ut diximus, aureorum millibus de Imperatricis pec-
 unia datis per eas quas videmus pyramides, ex altis fundamentis eductas,
 periculum quod imminabat egregie propulsavit. (II.) Hoc loco declarandi

- A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron. Senioris. ταῦθα γενομένοις δηλῶσαι τὴν γνώμην, ὅποια τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς τοιούτοις. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων βασιλέων ὅποιοι θεῖους καὶ ἱεροὺς ἀνεγγερέκασιν οἴκους φιλοτιμία τινὶ πρὸς τοῦτον ἠγγερέθησαν τὸν σκοπὸν, καὶ ἦν οὐ πόρρω κενοδοξίας καὶ τύφου τινὸς ἢ τοι-
D αὐτῆ φιλοτιμία. ἔνθα δὲ τὰ τοιαῦτα ἐπιπολάζει, τὸ σεμνὸν ὑφαι-5
 ρεῖται πῶς τῆς πράξεως, καθάπερ μῆλον ὄραν ὑφαιρεῖται σκώληξ ἐφεδρεῦον. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος οὗτος πολλῶ βέλτιον κρίνας τοὺς προϋπάρξαντας βελτιοῦν τε καὶ συνιστᾶν κατὰ τὸ εἶδος καὶ
E τοὺς ἐπιόντας ἐκ τοῦ χρόνου κινδύνους μετὰ τῆς προσηκούσης βοηθείας τε καὶ σπουδῆς ἀποκρούεσθαι, ἢ τοὺς μὲν ἀφιέναι 10
 πίπτειν, φιλοτιμεῖσθαι δ' ἐκ βάθρων ἐγείρειν ἑτέρους, ἐν τούτῳ τὴν πᾶσαν ἐκένου σπουδὴν καὶ φιλοτιμίαν. ἐκεῖ μὲν γὰρ καὶ βα-
P. 170 σκανία τις ὑφέρπειν δοκεῖ, πείθουσα τῶν παλαιῶν τὰς οἰκοδομὰς καταπίπτειν ἕαν, ἵνα καὶ τῆς τῶν οἰκοδομησάντων μνήμης ὁμοῦ τοῖς οἰκοδομήμασι συναπορροεούσης καὶ συναποθνησκούσης μένη 15
 τὰ νέα συστήματα ἐν βαθείᾳ τῶν ἄλλων σιγῇ διατρανοῦντα τὴν μνήμην τοῦ ταῦτα συστήσαντος, καθάπερ οἱ νέοι βλαστοὶ τὴν τοῦ πρόσ γε τὸ παρὸν ἐπισιάντος ἔαρος χάριν καὶ δύναμιν. ἐν-
 ταῦθα δὲ λογισμὸς ἐμβριθῆς καὶ ἀδρόπελῆς τὰ σκῆπτρα τῆς κρίσεως
B καὶ τοῦ βήματος εἰληφῶς κάθηται, μήτε τι κίβδηλον ἐπαγόμενος 20
 φρόνημα, καὶ ἅμα ὑπὸ θεῶ μάρτυρι τοῦ συνειδότος μετεωρίζων τὰς πλάστιγγας. (Γ.) Διὰ ταῦτα τοίνυν τῶν πάλαι ναῶν ὁ βασιλεὺς ἐπεμέλετο συνιστᾶς τε καὶ ὑπερείδων, καὶ ταῦτα πολλῶ μείζονος τῆς τῶν χρημάτων δαπάνης αὐτῶν δεομένων, ἢ εἰ
 2. γὰρ om. A. 3. ἠγγερέθησαν] ὠρηθήθησαν A. 6. μῆλων A.
 7. καὶ οὗτος A. 12. Pro ἐκείνου Boiv. corr. ἐκένου.

occasio datur, quo animo in huiusmodi rebus fuerit. Nam caeteri quidem omnes Imperatores, qui sacrosanctas aedes extruxerunt, ad eam rem suscipiendam ambitione quadam impulsivi fuerunt. At isthaec ambitio parum abest a vanitate et superbia: quae vitia ubi eminent, honestam actionem dedecorant, velut insidens vermis pomum deformat. Andronicus vero Imperator satius esse arbitratus iam extractas meliorare ac tueri prout deceret, atque imminetia ex vetustate pericula convenientibus auxiliis et diligenti studio submovere, quam eas collabi sinere, et alias e fundamentis ad ostentationem extruere, omnem in id unum curam ac diligentiam conferebat. Etenim illic non deest livoris taciti suspicio, qui ruentia veterum aedificia negligi iubeat, ut simul cum iis monumentis evanescat ac deleatur memoria eorum, qui illa posuerunt; nova autem aedificia, aliis silentio alto obrutis permanentia, eius a quo extracta fuerint nomen praedictent; quemadmodum praesentis veris amoenitatem novi palmites declarant. Hic vero gravitate et constantia animus instructus veluti iudex pro tribunali sedet ac nullo affectu pravo corrumpitur; sed Deo ipso conscientiae suae teste aequam lancem suspendit. (III.) His igitur de causis Imperator vetera fana refici et fulciri curabat, quamvis ea res multo maiores sumptus postularet quam

νέους ἐγείρειν ἐβούλετο. καὶ ἵνα τὰ ἐν Ἀσίᾳ καὶ Εὐρώπῃ πολίχνια
 παραδραμῶν ὅσα τε ἐκαινούργησε καὶ ὅσα ἐκ βάθρων ἀνήγειρε
 μόνων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει μνησθῶμεν ἔργων, ὅποσα
 μέχρι καὶ ἐς τὴν τήμερον διὰ τῆς τοῦ τοιούτου βασιλείως συνί-
 5 A. C. 1282 ad 1328 Imp. Andron. Senioris.

σταται προμηθείας· ἔστιν ὁ περὶ τὰς πύλας τοῦ Εὐγενίου μέγισ-
 10 Cτος νεὸς τοῦ μεγάλου Παύλου· καὶ ἕτερος ὁ τῶν δώδεκα τοῦ
 Χριστοῦ μαθητῶν καὶ ἀποστόλων ὁμοῦ· καὶ τὰ τῆς Κωνσταντι-
 νουπόλεως τείχη ὅσα ἐκαινούργησε καὶ ὅσα ἐκ βάθρων ἀνήγειρε·
 καὶ τελευταῖον ὁ μέγιστος οὗτος καὶ περιβόητος τῆς τοῦ Θεοῦ

10 D Σοφίας νεὸς· ὃν δὴ καὶ ἔτι πλέον περιποιήσασθαι ἤθελε μὲν,
 ἀνέκοψε δ' αὐτοῦ τὰ τοιαῦτα σκέμματα ὁ καθάπερ λαίλαψ αἰφνί-
 διος ἐπελθὼν τῆς βασιλείας μερισμός τε καὶ σύγχυσις· περὶ ὧν
 λέξομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν. (Α.) Ἄλλ' ἐκεῖνο μικροῦ με παρέ-
 15 V. 139

δραμε. τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Γλυκέος δεύτερον ἔτος
 20 A. C. 1317 ἄγοντος ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, κατὰ τὸ ἑξακισχιλιοστὸν

ὀκτακοσιοστὸν εἰκοστὸν πέμπτον δηλαδὴ τῆς τοῦ κόσμου συστά-
 25 Eσεως ἔτος, ἀπαρκτίου βιαίου πνεύσαντος συνέβη πεσεῖν τὸν ἐπὶ
 τῆς χειρὸς τοῦ ἐπὶ τοῦ κίονος ἀνδριάντος χαλκοῦν σταυρόν· τοῦ-
 τον δὴ λέγω τὸν ἐν τοῖς προαυλίοις τοῦ μεγίστου νεὸς τῆς τοῦ

20 F Θεοῦ Σοφίας ἱστάμενον. διὰ σπουδῆς τοίνυν ὅτι μεγίστης ἔθετο
 καὶ τοῦτον ἐπὶ τῆς προτέρας ἀναγαγεῖν στάσεως ὁ βασιλεύς. συ-
 χναῖς οὖν βαθμίσι ξυλίνοις ἐκ τῆς βάσεως τὸν κίονα πάντα περι-
 λαβὰν ἀναπέμπει μέχρι τοῦ ἀνδριάντος· δι' ὧν ἀνιόντες οἱ τῶν
 τοιούτων αὐτουργοὶ εὐρίσκουσι πάντα τὸν σίδηρον, ὅποσος ἐνθεν

3. μόνον Α. 15. $\overline{\text{σωκε}}^{\text{ον}}$ Α.

si nova extruere voluisset. Nos autem Asiae Europaeque oppidulis, quae
 instauravit et e fundamentis erexit, omissis solius Constantinopolis operum
 mentionem faciemus, quae in hunc usque diem cura eius consistunt. Sunt
 autem haec. Iuxta portam Eugenii maximum Pauli Magni templum; duo-
 decim Christi discipulorum seu omnium Apostolorum aedes; item Urbis moenia
 partim instaurata, partim de integro structa: denique maximum illud et cele-
 berrimum Sanctae Sophiae templum, cui ille maiorem adhuc curam impen-
 dere decreverat, cum Imperii divisio ac perturbatio, veluti tempestas quae-
 dam, repente supervenit ac eas cogitationes irritas reddidit: qua quidem
 de re infra dicturi sumus. (IV.) Verum illud paene me praeteriit. Cum
 Ioannes Glycys alterum annum in patriarchali solio sederet (qui annus ab
 orbe condito fuit sexies millesimus octingentesimus vigesimus quintus), ac-
 cidit, ut vehementi Borea spirante crux aenea e manu statuae supra colu-
 mnam positae (eam dico quae in vestibulo maximi Sanctae Sophiae templi
 erecta est) elaberetur. Eam quoque Imperator summa festinatione in pri-
 stinum locum reponendam curavit. Crebris videlicet gradibus ligneis colu-
 mnam ab infima basi totam circumplexus effecit, ut ad statuam usque
 perveniretur. Per eos gradus cum ii, qui eiusmodi operibus praesunt,

A. M. 6791 κακέϊθεν ὑπήρειδε τὸν τοῦ ἀνδριάντος ἵππον ἐς βάρους δαπανη-
 ad 6836 θέντα τῷ ἰῶ· ὡς κινδυνεύειν ἐντεῦθεν ὅσον οὐδέπω πεσόντων
 Imp. Andron. τῶν ἐρεισμάτων συγκαταπεσεῖν καὶ τὸν ἀνδριάντα καὶ τὸ κάλ-
 Senioris. λιστον ἀπολέσθαι τοῦτο θέημα τῆς βασιλευούσης, ὃ μόνον ἐξ
 P. 171 ὁμοίων καὶ ἰσοῤῥόπων μυρίων ἐλλέλειπται, διαφυγὸν τῶν τε 5
 πυρκαϊῶν τὰς ἐπιβουλὰς καὶ τὴν τῶν Λατίνων πλεονεξίαν· ἀνθ'
 ὦν ἕτερα βελτίω τε καὶ στεῤῥότερα ὑποστήσαντες ἐρείσματα τῷ
 τοῦ ἀνδριάντος ἵππῳ τὸ ἀσφαλές τε καὶ ἄσειστον ἐχαρίσαντο.
 ἔπειτα καταγαγόντες καὶ τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς βασιλικὸν σύμβολον
 καὶ ἔτι τὴν ἐν τῇ χειρὶ σφαῖραν βαθυτέρον περιήλασαν τὸν χρυσὸν 10
 καὶ τηλανγέστερα κατεσκεύασαν. εἶτα τὸν κίονα πάντα ἀνωθεν
 Βμέχρι τῆς βάσεως τετρασμένην τὴν ἐπιφάνειαν ἔχοντα ὑπὸ τῆς
 τῶν ἥλων ἐκβολῆς, οὓς ἅμα τῷ τὸν κίονα πάλαι καλύπτοντι
 χαλκῷ περιέσπασαν οἱ Λατῖνοι, λειοζονία στεῤῥῶ περιειλήφασιν καὶ
 τὰ χάσματα πάντα συνέσφιγξάν τε καὶ συνεκάλυψαν. (E.) Ἐγὼ 15
 δὲ οὐκ ἄξιον εἶναι κρίνας τὴν διὰ πολλῶν ἤδη τῶν χρόνων ἐπὶ
 τὸν ἀνδριάντα συμβῆσαν ἐφ' ἡμῶν ταύτην ἀνοδὸν περιῦδειν, καὶ
 μὴ συναναβᾶς τοῖς ἄλλοις οὕτω θαυμαστῆς ἀπολελανκέναι τῆς
 C θείας περιεργότερον, συνανῆλθον καὶ περιειργασάμην καὶ κατη-
 ριθμισάμην πάντα καθ' ἑν. καὶ τὸ μὲν τοῦ κίονος μῆκος ῥάδιον 20
 αἰὲν τυγχάνον τοῖς βουλομένοις ἐκ τῆς σκιας καταμετρεῖν ἄκαιρον
 ἐνομίσαμεν λέγειν ἐν τῷ παρόντι· ἃ δ' οὐκ ἔξεστιν οὐδέσι τῶν
 πάντων εἰπεῖν, ταῦθ' ἡμεῖς αὐτόπται γενόμενοι λέξομεν ἀκριβῶς.

11. τηλανγεστέραν W. 23. ἀκριβ.] Vid. cod. reg. 2523. fol. 266. BOIV.

ascendissent, omne ferrum, quo illius statue equus utrinque fulciebatur, rubigine prorsus consumptum esse animadvertunt: ut periculum proxime instaret, ne fulcris brevi collapsis statua ipsa simul collaberetur, ac pulcherrimum illud Imperatricis urbis spectaculum periret, quod unum ex infinitis eiusdem generis et aequalis magnitudinis operibus adhuc reliquum incendiorum pericula et Latinorum rapacitatem effugit. Melioribus igitur et firmioribus adminiculis suffulto equo tutam eam statuam atque immotam praestiterunt. Deinde Imperatorium etiam capitis insigne detractum, et globum, quem manus gestat, solidiore auro circumdederunt, et splendidiora effecerunt. Columnam item, quae tota a summo ad basin usque pertusam superficiem habebat, ob exemptos clavos, quos Latini una cum aere quo obiecta fuerat abstulerant, laevi et firmo tectorio induxerunt: et quae hiebant, omnia constrinxerunt et consolidarunt. (V.) Ego vero indignum ratus, cum post tot annos ad eam statuam liceret nostro tempore adire, oblatam occasionem ita a me negligi, ut nollem cum aliis ascendere, et admirabili illo spectaculo frui curiosius, ascendi ipse quoque, et omnia diligenter investigata singulatim enumeravi. Ac longitudinem columnae, quam facile quivis metiri ex umbra potest, recensere hoc loco supervacaneum esse duximus. Quae vero nemo omnium potest dicere, ea nos, qui ipsi vidimus,

ἔστι τοίνυν ἡ μὲν περιφέρεια τῆς τοῦ ἀνδριάντος κεφαλῆς ὄρ- A. C.
 γυιὰ μία εὐμήκους ἀνδρός. τοσοῦτον δ' ὁμοίως καὶ τὸ ἀπὸ τῶν 1282
 ὤμων αὐτοῦ μέχρις ἄκρου τοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς βασιλικῆς συμ- ad
 βόλου. τὸ δὲ μῆκος ἐκάστου δακτύλου τῶν τούτου χειρῶν σπιθα- 1328
 5 μαιῶν. τὸ δὲ μῆκος τῆς τοῦ ποδὸς αὐτοῦ βύσεως σπιθαμαὶ D
 τρεῖς καὶ δίτριτον, εἴτουν τέσσαρες παρὰ τρίτον μιᾶς σπιθαμῆς.
 τὸ δὲ μῆκος τοῦ ἐπὶ τῆς σφαίρας σταυροῦ σπιθαμαὶ τέτταρες·
 τὸ δὲ πλάτος σπιθαμαὶ τρεῖς. τῆς δὲ σφαίρας τὸ χῶρημα μέτρα
 πολιτικὰ τρία. τὸ δ' ἐκ τοῦ στήθους τοῦ ἵππου μέχρι τοῦ οὐραίου
 10 ὄργυιαι τρεῖς. ὁμοίως καὶ τὸ πάχος τοῦ τραχήλου αὐτοῦ ὄργυιαι
 τρεῖς ἔγγιστα. τὸ δ' ἐκ τοῦ ἄκρου τῆς ῥινὸς αὐτοῦ μέχρι τῶν E
 ὠτιῶν αὐτοῦ ὄργυιαι μία. τὸ δὲ τῆς κνήμης τοῦ ποδὸς αὐτοῦ πά-
 χος κατὰ περιφέρειαν σπιθαμαὶ πέντε. τὸ δὲ ἱμάτιον αὐτοῦ ἔστιν
 ἀστράσι σεσημασμένον καὶ ἔτι φύλλοις καὶ κλάδοις πεποικιλμένον
 15 καὶ ἀκριβῶς ἐξεικασμένον ἔστιν οἷς τῶν ἄνωθεν ἐκ Σηρικῆς κομι-
 ζομένων.

ιγ'. Ἐς δὲ τοῦπιὸν ἔτος ἄγεται τῷ ἐγγόνῳ ὁ βασιλεὺς Ἄνδρο- P. 172
 νίκῳ τῷ βασιλεῖ γυναικα Εἰρήνην τὴν ἐξ Ἀλαμανῶν, οὗς Γαλάτας V. 140
 ἔσπερίους οἶδεν ἢ πάλαι καλεῖν συνήθεια. καὶ μετὰ ταῦτα ἄπεισιν A. C. 1318
 20 ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ ἐς Θεσσαλονίκην μετὰ τῆς βασιλίδος Μαρίας
 τῆς συζύγου αὐτοῦ· ἔνθα δὴ καὶ τὸ πέρας μεθ' ὄλον ἐνιαυτὸν
 τοῦ παρόντος ἐδέξατο βίου. καίτοι προμεμαντευμένον ἦν ἀπιόντι
 αὐτῷ ἐκεῖσε θανεῖν καὶ ἐδειλία δι' αὐτό γε τοῦτ' ἀπελθεῖν.
 ὁμως ἀπῆλθεν διὰ τὰ Θετταλῶν καὶ Πελασγῶν πράγματα, ὅποσα B

14. τισὶ post ἀστράσι add. W., om. A. 17, τὸ ἐπιὸν A. 22. αὐ-
 τῷ ἀπιόντι A.

explicabimus accurate. Est igitur, quod ad hominis simulacrum pertinet, capitis circuitus orgyia una proceri viri. Tantundem etiam ab humeris eius usque ad summum apicem coronae Imperatoriae. Longitudo cuiusque digiti (manuum videlicet) unius spithamae est. Pedis planta, tres spithamas longa, unius spithamae besse plus; seu quatuor spithamas, unius triente minus. Longitudo crucis globo incumbentis spithamae quatuor; latitudo spithamae tres. Globi capacitas mensurae civiles tres. Ab equi pectore usque ad caudam orgyiae tres. Pariter crassitudo colli eius orgyiae tres fere. A summo naso usque ad aures eius orgyia una. Tibiae crassitudo sive ambitus, qua ad pedem accedit, est quinque spithamarum. Amictus vero eius stellis quibusdam insignitus, praetereaue foliis et ramis variatus, persimilis est nonnullis qui e Serum regione devecti huc descendunt.

13. Sequenti anno Imperator nepoti Andronico Imperatori uxorem despondet Irenen ex Alemanis oriundam, quos Galatas occiduos vocare antiquitas consuevit. Postea Michael Imperator cum coniuge Maria Imperatrice Thessalonicam proficiscitur; ubi anno integro exacto supremum diem obiit. Atque illic moriturum eum esse praedictum abeunti fuerat, timueratque ob eam ipsam causam illuc ire. Sed ob Thessalorum et Pelasgorum tumultus

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

ἀνερόρῳγει τῷ τρηκαῦτα, περὶ ὧν ἔροῦμεν αὐτίκα. ὃ δὲ τῆς μαν-
τείας τρόπος τοιοῦτος ἦν. (B.) Ἐν τῷ κατὰ τὴν Ἀδριανούπολιν
παλατίῳ εὐρέθη πρὸ τῶν πυλῶν ἀνωτέρω μικρὸν τῆς φλιᾶς τῆς
ἀνω γεγραμμένος κύκλος· καὶ περὶ τὸν κύκλον τέτταρα ζῶα γε-
γραμμένα, λέων, πάρδαλις, ἀλώπηξ καὶ λαγῶς· καὶ ἐπ' 5
αὐτοῖς χρησμός τις ἕμμετρος, ἀνιγματωδῶς πως ἐμφαίνων τε-
λευτὴν βασιλέως ἐνὸς τῶν Παλαιολόγων ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ
πόλει ἐπιδημηκότος. ἦν δὲ ὁ τοιοῦτος κύκλος τῆς γῆς ἀπέχων ἐς
ὑψος δυοῖν ἀνδρῶν μῆκος· ὡς ἀμφίβολον ἐντεῦθεν γίνεσθαι καὶ
οἶον ἄπιστον ἐν ὑποψία λαβεῖν ἀνθρώπον εἶναι τὸν γράψαντα, 10
καιρὸν οὐκ ἔχοντα θεῖναι τε κλίμακα καὶ ἅμα ἀνιόντα γράψαι
Μετὰ τῆς προσηκούσης σχολῆς, βασιλέως τε παρόντος καὶ ἅμα
συχῶν καὶ ἀναριθμητῶν ὄντων τῶν εἰσιόντων καὶ ἐξιόντων·
ὥστε μηδενὸς τῶν ἀνθρώπων ὄντος τοῦ γράψαντος χρεῶν ἀναμνη-
σθῆναι τῶν ἀνωτέρω πλατύτερον περὶ τῶν τοιούτων προειρημέ- 15
νων ἐμοί. (Γ.) Ἄλλ' ἐπὶ Θετταλίαν καὶ τὰ ἐκεῖ πράγματα ὁ
λόγος ἀγέσθω, ἵνα καὶ τῶν ἐκεῖθεν ἀπαλλαγέντες τῶν μειζόνων
καὶ βαρυτέρων ἀψώμεθα ὑποθέσεων. ἔφαμεν, ὡς ἡ Θετταλῶν
Ἐκαὶ Πελασγῶν ἀρχὴ ἐς Ἰωάννην ἔσχατον περιῆλθε τὸν Δοῦκαν·
ὃς νέος τε ὢν τὴν ἡλικίαν καὶ ἄλλως νοσώδης τὴν ἕξιν τοῦ σώ- 20
ματος καὶ ὄρων διὰ τοῦτο πλημμελῶς τὰ ἐκεῖ φερόμενα πρά-
γματα ἐδεδίει περὶ τῆς ἀρχῆς, μή τις τῶν ὑπ' αὐτῷ γε ἐνδόξων
νεωτερίσας τυραννικᾶς αὐτῆς ἐπιλάβηται. ὅθεν διαπρεσβευσά-
P. 173 μενος ἄγεται ἑαυτῷ γυναικα Εἰρήνην, τὴν νόθην Ἀνδρονίκου τοῦ

illa tempestate subito exortos, de quibus nos statim dicemus, eo profectus est. Oraculum autem huiusmodi fuit. (II.) In Adrianopolitano palatio ante fores, paulo supra limen superius, circulus descriptus inventus est, et in eius circuli ambitu quatuor animalia depicta, leo, pardalis, vulpes, lepus: et supra ea oraculum versibus comprehensum, quo obscure significabatur, Imperatorem quendam e Palaeologorum familia, ubi Thessalonicam venisset, obituro esse. Is circulus duorum virorum mensura sursum a terra distabat, ut suspicari non liceret, sed absurdum et quasi incredibile esset, ab homine depictum esse, cui opportunum tempus defuisset ad scalas applicandas et ad ascendendum, nedum satis otii ad pingendum fuisset, cum et Imperator adesset, et homines innumeri crebro ingrederentur et egrederentur. Proinde cum nemo mortalium haec pinxerit, ad illa recurendum est, quae supra de huiusmodi rebus copiosius exposuimus. (III.) Sed ad Thessaliam et res ibi gestas convertatur oratio, ut illis quoque explicatis ad maiora et graviora commemoranda accedamus. Thessalorum et Pelasgorum principatum in Ioanne Duca desiisse diximus: qui et iuvenili aetate et corpore morbidum cum esset, et iis de causis res ibi perperam geri videret, timebat, ne eorum qui inter subditos maxime eminebant aliquis res novas moliretur, ac summam potestatem tyrannice usurparet. Quamobrem legatis ad Imperatorem Andronicum missis notham eius filiam Irenem uxorem

βασιλέως θυγατέρα. ἀλλὰ τρεῖς μόνους αὐτῇ συνοικήσας ἐνιαυ-
 τοὺς ἅπαις ἀπολείπει τὸν βίον· ὡς ἐντεῦθεν ἀδιαδόχου τῆς ἀρχῆς
 καταλειπομένης ἐκείνης διεῖρόηχθαι τὰς ἐκεῖ χώρας καὶ πόλεις· καὶ
 τὰς μὲν προσρῆναι τῷ βασιλεῖ μετὰ τῆς εἰρημένης αὐτοῦ θυγα-
 5 τρός· τὰς δ' ὑποκύψαι τισὶ τῶν ἐνδόξων τῆς χώρας· τὰς δὲ
 τοῖς ἐκ Βοιωτίας τηρικαῦτα ἐπιδραμοῦσι Κατελάνοις δουλεῦσαι. B
 τότε τοίνυν καὶ συγκαὶ παρὰ τῆς θείας καὶ ἱερᾶς συνόδου γραφαὶ V. 141
 πρὸς Θετταλοὺς καὶ Φθιώτας καὶ Πελασγοὺς ἀπεστάλησαν παραι-
 νέσεις τε ἔχουσαι καὶ ἅμα φρικώδη τὰ ἐπιτίμια κατὰ τῶν μὴ βου-
 10 λομένων ὑπέκειν τῷ βασιλεῖ καὶ εἶναι μία τις Ῥωμαίων ἀρχὴ σὺν
 τοῖς ἄλλοις, ὡς ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις. ἀλλ' ἤνυσαν τῶν φθα-
 σάντων πλέον οὐδέν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον.

12. A verb. ἀλλὰ ταῦτα incipit Lib. VIII, in codd. A. et V.

duxit. Sed triennio tantum cum ea exacto nullis liberis superstitibus de-
 cessit. Cum itaque Imperii Thessalici possessio deficiente successore va-
 cua remansisset, distractae sunt provinciae et urbes illius regionis; quarum
 aliae Imperatori cesserunt una cum filia superius memorata; aliae indigenis qui-
 busdam nobilibus se submiserunt; aliae denique Catalanis e Boeotia per illud
 tempus incursantibus servierunt. Tum igitur crebrae a sacrosancta Synodo
 litterae ad Thessalos, Phthiotas et Pelasgos missae sunt, quae et illos of-
 ficii monerent, et iis qui Imperatori parere, atque ut caeteri cum Romano
 Imperio (quemadmodum olim receptum fuisset) coniungere se detrectarent,
 graves poenas minitarentur. Verum nihilo magis illae profecerunt quam
 quae praecesserant. Atque haec ad hunc modum se habuerunt.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ Η.

NICEPHORI GREGORAE

BYZANTINAE HISTORIAE

LIBER OCTAVUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Περὶ τῶν αἰτίων τῆς τῶν βασιλέων διαστάσεως. Θάνατος τοῦ βασιλέως Μιχαήλ. Περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους στάσεως τῶν Γεννοϊτῶν Λατίνων. Παραίτησις τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου. Περὶ τοῦ πατριάρχου Γερασίμου. Περὶ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ δεσπότη. Περὶ τῶν δευτέρων αἰτίων τῆς τῶν βασιλέων διαστάσεως. Περὶ τῶν τρίτων αἰτίων. Περὶ τοῦ Συργιάνου καὶ ὅπως συνήχησεν εἰς τὴν τοῦ βασιλέως φυγὴν. Περὶ τοῦ χρομετίσαντος ἵππου τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐν τῷ παλατίῳ. Παραμυθητικοὶ λόγοι πρὸς τὸν μέγαν λογοθέτην. Συμβουλή τοῦ συγγραφέως πρὸς τὸν μέγαν λογοθέτην. Ἐλεγχος καὶ δοκιμασία τοῦ βασιλέως πρὸς τὸν βασιλέα τὸν ἔγγονον αὐτοῦ. Περὶ τῆς φυγῆς τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ νέου. Διήγησις πλατυτέρα περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων. Περὶ τῶν ὄρων τῶν μετὰ τὴν διάστασιν. Πρεσβεία τοῦ βασιλέως πρὸς τὸν νέον βασιλέα. Σπονδαὶ καὶ συμφωνίαι πρῶται τῶν βασιλέων. Διήγησις τοῦ συγγραφέως περὶ τῶν κατ' αὐτόν. Ἐγκώμιον τοῦ συγγραφέως εἰς τὸν βασιλέα. Περὶ θανατοποιῶν τινῶν καὶ τῶν ἔργων αὐτῶν. Περὶ τῆς τοῦ Συργιάνου φυγῆς ἐκ τοῦ νέου βασιλέως. Περὶ τῆς δευτέρας μάχης τῶν βασιλέων. Περὶ τῆς καθείρξεως τῆς δεσποίνης τῆς μητρὸς τοῦ νέου βασιλέως. Περὶ τῶν ποικίλων καὶ φρονίμων ἐπινοιῶν τοῦ νέου βασιλέως. Περὶ τῆς κατασχέσεως Κωνσταντίνου τοῦ δεσπότη καὶ τῆς περὶ αὐτοῦ φιλανθρωπίας τοῦ νέου βασιλέως. Περὶ τῶν δευτέρων σπονδῶν τῶν βασιλέων. Περὶ τοῦ πατριάρχου Ἡσαΐου. Περὶ τῆς καθείρξεως τοῦ Συργιάνου. Συμβουλευτικὸς περὶ τῆς τοῦ πάσχα διορθώσεως. Περὶ τῆς τοῦ βασιλέως στεφροφορίας. Περὶ τῆς τοῦ Κράλη συμπενθερίας. Περὶ τῆς πρὸς τὸν Κράλην πρεσβείας καὶ διήγησις τῶν κατὰ τὴν ὁδόν. Περὶ τοῦ βαρβαρικοῦ βέλους τοῦ τρώσαντος τὸν πόδα τοῦ βασιλέως. Περὶ τῶν Μανιχαίων τῶν προσελθόντων τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ. Περὶ τῶν πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς βασιλευούσης γεγονότων σημείων.

ARGUMENTUM BOIVINI.

Michaëlis Imperatoris filiae duae. Quos maritos habuerint. Eiusdem filii duo. Avus Andronicum caeteris omnibus praefert. Eum apud se educat. Andronici iunioris mores, consilia, ambitio. Meretricem amat. Rivali insidias struit. Manuel frater pro rivali occiditur. Patris tristitia, morbus, obitus. Avi moeror. De urbe Genua. Ubi sita. Guelphorum et Gibellinorum factiones. Earum propagatio. Cralaena ad maritum redire cunctatur. Cralis minae. Mulier ad virum redire iussa cucullum induit. Constantinus frater cucullo discisso Triballis abducendam tradit (Cap. 1). Glycys patriarcha morbo ingravescente in monasterium secedit: minime avarus, adeoque parum dives. Gregoram arcessit, cui ultimam voluntatem dictet. Patriarchae testamentum. Luculentior narratio ab auctore indicata. Gerasimus monachus, vir simplex et indoctus, Glyci subrogatur. Quales patriarchae Imperatoribus placeant (2). Constantini Despotae mater. Prima uxor. Filius ex ancilla susceptus, nomine Catharus. Cur a patre neglectus. Eudociae Palaeologinae elogium. Ut Constantino Despotae nupserit. Catharus nothus apud seniore[m] Imperatorem potens et gratiosus. Iunioris Andronici indignatio. Irarum causa iustior, populus inusitato sacramento adactus. Syrgiannes custos nepoti additus ab avo (3). Syrgiannis genus, institutio, virtutes. Provinciae praefectus omnium animos sibi devincit. Mira hominis solertia. Perfidus et foedifragus populos finitimos vexat. Provinciam ademptam ut recuperaverit. Pincernae dignitate ornatur. Rebellat. Comprehenditur. In carcerem coniectus precibus matris restituitur. Iurat se fidelem fore. Iunioris Imperatoris consilia iubetur explorare. Senioris consilia iuniori aperit. Oratio, qua istum hortatur ad defectionem. Pactiones et iuramenta. Coniurationis socii tres. Syrgiannes et Cantacuzenus, corruptis aulae primoribus, provincias Thraciae administrandas obtinent. Variis artibus viam defectioni muniunt (4). Avus nepotem iudicio publico reum agere constituit. Metochita differendum censet, donec geniales dies effluerint. Equi picti hinnitus. Metochita de ea re consultus in Chorae monasterio. Eius responsum. Verior interpretatio. Byzantis columna dies complures agitata. Imperatoris et Metochitae arcanum colloquium. Libri fatidici. Sortes. Sinistra auguria. Metochitae stupor et silentium. Uxoris et liberorum anxietas. Filiae Panhypersebastae elogium. Eiusdem verba. Metochita oratione filiae excitatus lamentatur. Magnam cladem praedicit. Iterum silet. Recumbit. Eius merita erga Gregoram. Ipsius Gregorae officia erga Metochitam et eius liberos. Oratio, qua eum afflictum solatur (5). Imperator pontifices convocat. Nepotem arcessit. Nepos armatus armatos secum adducit. Paterna obiurgatio. Iusiurandum ultro citroque praestitum. Coniuratorum querelae. Andronicus iunior pro illis intercedit apud Logothetam. Graviter increpatur. Redit ad priora consilia. Avi indignantis exclamatio. Anxietas. Deliberatio de nepote comprehendendo. Patriarcha commissum sibi arcanum prodit. Nepotis fuga. Providentia Dei. Vires Romanae adversus Turcos infirmae. Vectigalia aucta, ut pax auro redimeretur. Publicanorum aviditas. Fisci opulentia, in quos usus reservata. Indulgens Dei severitas. Vicinorum principum obitus. Mors patriarchae. Poenae factiosis ab Ecclesia indictae. Populus novo sacramento adactus. Thraces oblata immunitate allecti iuniorem sequuntur. In publicanos saeviunt. Constantinopolin expugnatum eunt. Legati ab avo ad nepotem missi. Syrgiannes matris precibus mollitur. Pacta inter avum et nepotem (6). Gregoras Andronici senioris familiaritatem expetit: philosophiam et astronomiam iam tum a Logotheta edoctus. Qualem hunc initio expertus fuerit. Oratio, qua hortatus est, ut philosophiae et astronomiae praecepta plenius sibi traderet. Quantum ea ora-

tio apud Logothetam valuerit (7). Aula studiis bonarum artium floret sub Andronico seniore. Idcirco huius familiaritas a Gregora expeditur. De usu cum doctrina coniungendo. Gregoras benigne ab Imperatore exceptus. Orationem apud illum habet. Duas id eo virtutes, sapientiam et eloquentiam, laudat. Panegyricum voto concludit (8). Senioris Andronici benevolentia erga Gregoram: unde quorundam invidia et indignatio. Chartophylacis dignitas eidem oblata. Cur eam repudiaverit. Oratio, quam de ea re coram Imperatore habuit. Repudianti vis paene illata (9). Funambuli aliique Aegyptii circulatores, multis regionibus pererratis, Byzantium veniunt. Mira spectacula ab iis exhibita. Eae artes ut quaestuosae, ita etiam exitiosae artificibus. Byzantio egressi Europam pervagantur. Gades usque penetrant. Turci classibus tunc primum constructis maria et terras infestant. Fiscii inopia (10). Syrgianes ab Andronico iunior neglectis clam cum seniore agit. Mutatae sententiae speciosam causam affert. Seniori optatissimus, fide data et accepta Byzantium ingreditur. Eius rei nuncio quinam laetati sint. Iunior prope Urbem castra ponit. Audita Syrgiannis excursionem territus fugit. Constantinus Despotas Thessalonicam proficiscitur sinistris ominibus. Iunioris Imperatoris matrem Byzantium missa, exercitum per Christopolitanas angustias traducit. Iunior Synadenum Syrgianni opponit. Despotam edictis terret. Rumores spargit de avi nece. Despotas Thessalonicam se recipit. Cives factiosos comprehendere iubetur. Seditione ab iis excitata cogitur cucullum induere. Iuniori Andronico traditus vix mortem effugit. Didymotichi in teterrimum carcerem coniicitur. Inde tandem in alium tolerabiliorem transfertur. Senior, consulto Psalterio, pacem spectat. Iunior, pacis et ipse cupidus, cum matre deliberat. Imperatorum colloquium et reconciliatio. Iunioris mater et amita ubinam inter haec diversatae sint (11). Esaias, vir simplex et indoctus: multorum criminum accusatus: favente Imperatore creatur patriarcha. Favoris iniusti merces. Esaias opera Philanthropeni in pristinum gratiae locum restituitur. Huius elogium. Turci Philadelphiam obsident. Audito Philanthropeni adventu arma ultro abiiciunt. Cur illum reveriti. Maxima frumenti copia in urbem liberatam invecta. Syrgiannes Imperatorum concordia minime laetus. Asanis Andronici fidem tentat. Ab eo apud Imperatorem delatus in carcerem coniicitur. Omnibus bonis mulctatur (12). Disputatio de paschate ut primum in palatio nata sit. Eam Gregoras cupide amplexus; favente Imperatore; refragantibus frustra adversariis. Exponit sententiam suam de die paschali constituendo. Imperator consilium probat. Rem aggredi metuit (13). Iunior Andronicus coronatur. Senior equo deiectus; sinistrum omen. Panhypersebastus Cralis socer. Generi armis adiutus rebellat. Oblata Caesaris dignitate contentus arma ponit. Moritur. Legatio de eius uxore Byzantium reducenda. Gregoras legatus cum aliis missus. Quae sibi et sociis suis in itinere acciderint, narrat. Scythicae incursionis fama. De Strymone fluvio, ut eum legati traiecerint. Errores, pericula et alii casus. De Strummitza oppidulo. Pascha ab oppidanis ritu barbaro celebratum. Scopiorum situs. De Axio flumine. Caesarissa a legatis convenitur. Eius mulieris moeror et habitus miserabilis. Cralis, audita legatione, Caesarissam dimittit. Abeuntem prosequitur, non satis splendide. Barbarorum mores notati. Caesarissa Thessalonicam abit, ut viro iusta persolvat. Gregoras, acceptis ab ea mundatis, Byzantium revertitur (14). Andronicus iunior, mortua Irene Alemana, Annam Longobardam uxorem ducit. Cum Turcis naufragis in Chersoneso pugnans vulneratur. Bithyniae magna pars a Turcis subacta. Manichaei aliquot insignes, abiuratis erroribus suis, baptizantur. Ostenta ac prodigia, futuram imperii calamitatem portententia (15).

α'. Ἐπεὶ δὲ μείζονων καὶ καινοτέρων ὑποθέσεων ἄρχεσθαι μέλ-
 λομεν, ἀναγκαῖον ἀναλαμβάνοντας τὸν λόγον εἰρημὸν τινα καὶ τάξιν
 τῇ πολυπλόκῳ σειρᾷ χορηγεῖν τῶν πραγμάτων, ὡς ἂν μὴ ἀσα-
 φῆς ὁ λόγος ἐπὶ τὰς τῶν ἀκουόντων ψυχὰς παροδεύων ἀηδῆς
 5 φαίνεται καὶ ἀποκναίων ἐπιεικῶς. τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ παῖδες ἐκ
 Μαρίας τῆς ἐξ Ἀρμενίων ἐληλυθυίας αὐτῷ γυναικὸς ἐγένοντο
 10 θήλειαι μὲν δύο, Ἄννα καὶ Θεοδώρα· ὧν ἡ μὲν Ἄννα ἀπιοῦσα
 συνεζύγη Θωμᾷ, τῷ Ἡπείρου καὶ Αἰτωλίας ἄρχοντι· ἣν ἔσχε μετὰ
 ταῦτα φρονεύσας Θωμᾶν ὁ ἐκείνου ἀδελφιδοῦς κόντος· ἡ δὲ Θεο-
 15 δώρα ἀπιοῦσα συνεζύγη Σφενδοσθλάβῳ, τῷ τῶν Βουλγάρων
 ἄρχοντι. θυγατέρες μὲν οὖν δύο αὐταὶ τῷ βασιλεῖ γεγένηται
 Μιχαὴλ· ἄρρενες δ' ὁμοίως δύο, Ἀνδρόνικός τε ὁ βασιλεὺς καὶ
 Μανουὴλ ὁ δεσπότης. τὸν μὲντοι Ἀνδρόνικον τοσοῦτον ἐκθύμως
 ὁ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος καὶ πάππος ἠγάπα καὶ οὕτω τῆς θεᾶς ἀ-
 20 τοῦ γε ἐξήρητο, ὥστε πάντας πρωτογενεῖς τε καὶ ὑστερογενεῖς
 υἱοὺς καὶ θυγατέρας καὶ ἐγγόνους ἐν δευτέρῃ καὶ τρίτῃ σχέσεως
 τίθεσθαι μοῖρα καὶ πάντας εἰ δέοι ῥαδίως ἔτοιμος εἶναι προσέσθαι
 δι' ἓνα γε τοῦτον· τοῦτο μὲν καὶ διὰ τὴν τῆς βασιλείας μονιμω-
 τέραν διαδοχὴν, τοῦτο δὲ καὶ διὰ τὴν εὐφροσύνην τῆς γνώμης, τοῦτο
 25 δὲ καὶ διὰ τὸ τῆς ὕψεως κάλλος· ἴσως δὲ καὶ διὰ τὴν ὁμωνυμίαν·
 ὥστε δι' αὐτὰ γε ταῦτα καὶ παρ' ἑαυτῷ τρέφειν ἔκρινε δεῖν ἐν
 παιδείᾳ βασιλικῇ καὶ ἅμα τῇ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν αὐτοῦ

A. M.
 6791
 ad
 6836
 A. C.
 1282
 ad
 1328
 Imp. Andron.
 Senioris.

C
 P. 174

1. μείζ. καὶ add. A. 3. ἀσφαλῆς W. 6. Ἀρμενίων A., Ἀρμε-
 νίας W. 9. Θωμᾶς W.

1. Quoniam autem maiora deinceps et recentiora exposituri sumus, necesse est repetita altius narratione multiplicem rerum contextum serie et ordine aliquo digerere, ne oratio ad auditorum animos obscura perveniens ingrata ac salebrosa merito videatur. Michaël Imperator ex Maria uxore, quae Armena erat, duas puellas suscepit, Annam et Theodoram. Anna Thomae Epiri et Aetoliae principi nuptum data est; quam Comes avunculo suo Thoma occiso postea uxorem duxit. Theodora Venceslao nupsit, Bulgarorum principi. Hae inquam filiae duae Michaëli Imperatori ex uxore natae sunt. Idem etiam filios duos habuit ex eadem susceptos, Andronicum Imperatorem et Manuelem Despotam. Ex his Andronicum nepotem tanto amore prosequutus est Imperator Andronicus, ita eius aspectu gavisus, ut caeteris omnibus seu maioribus seu minoribus nati filiis, filiabus, nepotibusque secundum ab illo et tertium dignitatis gradum assignaret, et unius huius servandi gratia, si necesse foret, aliorum omnium iacturam facere paratus esset; tum ob Imperii successionem, quae per hunc firmior ac diuturnior futura videbatur; tum propter ingenii praestantiam; tum propter oris venustatem; forsitan et ob similitudinem nominis. Quibus de causis cum apud se regia disciplina instituendum esse censuit, eiusque conspectu noctu atque interdium sese oblectare et exhilarare

A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron. Senioris. V. 142

διηνεκῶς θεωρία τρυφῶν καὶ ἀγάλλεσθαι. (B.) Ἐπεὶ δὲ καὶ ἐς τὸν ἔφηβον ἦκεν ὁ νέος Ἀνδρόνικος, ἐν ᾧ τῆς ἡλικίας ἀκμαιότερον αἰ ἡδοναὶ κατὰ τῆς φύσεως ἐπανίστανται καὶ ζητοῦσιν ἕλεν-θερίαν μηδὲν ἐπιφερομένην κεκολασμένον, καὶ μάλιστα ἐν ἀξίᾳ βασιλικῇ καὶ ἀνθούσῃ νεότητι, τότε δὴ πολλὴ τοῖς ἡλικιώταις 5

Δὴν ἕξουσία πάντα κατ' ἔφεσιν ὑψηγεῖσθαι, ὅποσα νεωτερίζουσι γνῶμαι τῇ βουλήσει πάντα παραμετρούμεναι καὶ ὄλους χαλινούς αἰδοῦς ἀποπτύουσαι, καὶ πρῶτα μὲν ἤρξαντο παρεξάγειν αὐτὸν ἐς περιπάτους καὶ θέατρα καὶ κνηγέσια· ἔπειτα ἐς νυκτερινὰς περιπλανήσεις οὐ πᾶν τοι βασιλεῦσιν ἀρμοττούσας. αὐταὶ δὲ 10

Ἐβασιλέως καὶ πάππου σταθμοῖς καὶ μέτροις οὐ πολὺ τὸ μεγαλοπρεπές τε καὶ φιλότιμον ἐπισυρομένοις τὴν ἡμερησίαν αὐτῷ χορηγοῦντος τροφῆν. ἐντεῦθεν φίλται πρὸς Λατίνων ἔστιν οὗς τῶν ἐν τοῖς Γαλάτου τὴν οἴκησιν κεκτημένων καὶ μάλιστα ὅσοι πλοῦτῳ 15

κομῶντες ἦσαν μακρῷ· ἐντεῦθεν δάνεια καὶ ὀφειλαὶ καὶ ζητήσεις χρημάτων· ἐντεῦθεν βουλαὶ καὶ μελέται λαθραίας φυγῆς. ὁρῶντι

Ἐγὰρ τὸν πάππον Ἀνδρόνικον μακρὸν ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας παρατείνοντα τὸν χρόνον καὶ μετ' ἐκεῖνον ἔφεδρον τῆς αὐτοκρατορίας αὐτοῦ τὸν ἑαυτοῦ πατέρα Μιχαῆλ τὸν βασιλέα, ἀπογινωσκομένην 20

ἤδη καὶ ἀνέλπιστον ἑαυτῷ τὴν αὐτοκρατορίαν ἐπῆει νομίζειν. ὅθεν τὸ περὶ τὴν φιλαρχίαν λίχνον τῶν λογισμῶν μικροψυχία τις οὐ μάλα ἀγενής ἐφ' ἱκανὸν ἐπιβοσκομένη πρὸς τοιαύτας ἐξοκέλ-

19. τὸν add. A.

statuit. (II.) Postquam autem Andronicus iunior adolescentiae limen ingressus est, quo tempore voluptatum ardor maximus existit et naturam corrumpit, cum illae licentiam omnis castigationis et modestiae inimicam quaerunt, in regia praesertim potestate et flore adolescentiae; tum eius aequalibus facillimum fuit praeire illi quocumque vellent, et ea omnia ipsi suggerere, quae iuveniles animi excogitant, nihil non ad libidinem referre, nullum pudoris fraenum soliti admittere. Ac primum ad deambulationes, ad spectacula, ad venationes educere illum coeperunt: deinde ad nocturnas vagationes, non satis dignas Imperio. Quae res cum magnos sumptus postulerent, et ii sumptus non facile fierent, eo quod avus idemque Imperator quotidianum ei victum sic appendebat et admetiebatur, ut ad magnificentiam et splendorem nequaquam ipsi satis foret; in amicitiam Latinorum quorundam, praesertim opulentiorum, qui Galatae habitabant, sese insinuat. Inde foenora, aes alienum, conquisitio pecuniarum: inde consilia et conatus clandestinae fugae. Nam cum avum Andronicum diu rerum potiri, eoque defuncto summam potestatem ad patrem suum Michaëlem deventuram esse cerneret, nullam iam adipiscendi Imperii superesse sibi spem putabat. Itaque animus eius regnandi avidus, impatientia quadam non omnino ignobili longo tempore vexatus, ad eas tandem cogitationes prola-

λειν ἠγάγαζε τὰς μελέτας. μηδὲ γὰρ θέλων ὑπὸ τῷ πάππῳ καὶ
 βασιλεῖ καθάπερ ὑπὸ παιδαγωγῶν παιδοκομεῖσθαι καὶ ἄλλων λα-
 τρεύειν βουλήμασιν ὡσπερ παιδίον αἰεὶ, αὐτονομίαν ἐζητεῖ βασι-
 λικὴν καὶ ἀφθονίαν πραγμάτων, ὥστε ἐαυτῷ τε ἔχειν τὸ διαρκές
 5 καὶ ἄλλοις οἷα βασιλεὺς ὑπηκόοις χαρίζεσθαι. ἐπεὶ δ' ἀδύνατον
 ἔβλεπεν εἶναι τοῦτο ζῶντος τοῦ πάππου καὶ τοῦ πατρὸς ἐνταυθοῖ
 καθημένου, πρὸς ἐτέρας ἐσκόπει χωρῶν ἐπικρατείας· καὶ νῦν
 μὲν Ἀρμενίαν ὠνειροπόλει ἅτ' ἐκ μητρὸς αὐτῷ προσήκουσαν, B
 νῦν δὲ Πελοπόννησον, νῦν δὲ Λέσβον καὶ Αἴημον καὶ ὅσαι τὸ
 10 πολὺ τοῦ Αἰγαίου πληροῦσιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς ἀκοὰς ἦει
 λάθρα νῦν μὲν τοῦ πατρὸς, νῦν δὲ τοῦ πάππου. ὅθεν καὶ λάθρα
 νῦν μὲν ὑπ' αὐτοῦ, νῦν δ' ὑπ' ἐκείνου διεκόπτετο. (Γ.) Καὶ ἵνα
 σιωπῇ παραδράμῳ τὰ πλεῖστα, νύκτωρ ἐκόμαζε πρὸς γυναῖκά
 τινα γένει μὲν τῶν οὐκ ἀσήμων, τὸν δὲ τρόπον ἑταίραν. ταύτης C
 15 ἔραστῆς ἦν καὶ ἐρώμενος καὶ Ἄδωνις ἄλλος τῶν ἐν ἡλικίᾳ τις καὶ
 ὦρα διαπρέπων· δι' ὃν καὶ ζηλοτυπία τις πυρπολοῦσα τὴν Ἀν-
 δρονίκου τοῦ βασιλέως ψυχὴν τοξότας καὶ ξιφηφόρους ἠγάγαζε
 προλοχίξειν περὶ τὴν τῆς εταιρίδος οἰκίαν. ἐν μὲν τοίνυν περὶ μέ-
 σασ που νύκτας τὸν βασιλέα ζητῶν ὁ ἀδελφὸς καὶ δεσπότης ἔτυχεν
 20 ἀπὸ ταῦτομάτου συμβᾶν οὕτωςι παριέναι περὶ τὴν τῆς εταιρίδος D
 οἰκίαν. ὃν οἱ τοῦ βασιλέως σκοποὶ θεασάμενοι σπουδῆ προσελαύ-
 νοντα καὶ μὴ γνόντες διὰ τὸ σκότος ὕστις εἴη, ἀλλὰ τὸν τῆς εται-
 ρίδος ὑποτοπιάσαντες εἶναι ἐρώμενον, συχνὰ κατ' αὐτοῦ ῥίπτουσι

7. χώρων A. 15. ἐν ἡλικ. καὶ ὦρα διαπρέπων τις A. 21. οἱ
 περὶ τὸν βασιλέα A.

psus est. Quum enim avo Imperatori tanquam paedagogparo ere, et alio-
 rum voluntatibus semper servire instar pueri nollet, Imperatoriam auctori-
 tatem et magnas opes requirebat: ut et ipse quod satis esset haberet: et
 aliis ut Imperator subditis gratificari posset. Quod cum vivo avo et patre
 illic residente non licere cerneret, aliarum provinciarum dominatum ambie-
 bat; et nunc Armeniam matris causa ad se pertinentem, nunc Peloponnesum,
 nunc Lesbum et Lemnum caeterasque maris Aegaei insulas somniabat. Quae
 cum clanculum modo ad patrem, modo ad avum deferrentur, nunc ab hoc,
 nunc ab illo clam impediabantur. (III.) Et ut plurima silentio transeam, no-
 ctu ad mulierem non sane ignobili familia ortam, meretriciis vero praeditam
 moribus, comessatum ibat. Eius porro amator erat et amasius et Adonis
 alter quidam aetatis flore et formae pulchritudine conspicuus. Unde Im-
 perator Andronicus, inflammante animum zelotypia, homines sagittis et gla-
 diis armatos circa meretriculae aedes cogebat excubare. Semel autem for-
 tuito casu accidit, ut circa mediam fere noctem Manuel Despota, fratrem
 Imperatorem quaerens, iuxta meretricis domum transiret. Quem cum Im-
 peratorii speculatores properare ad se cernerent, nec quis esset per tene-
 bras cognoscerent, mulierculae amasium esse rati crebris telis impetunt.

- A. M. 6791 ad 6836 βέλη. καὶ μὲν δὴ καιρίαν ἐκεῖνος δεξάμενος πίπτει τοῦ ἵππου· κάπειτα συνδραμόντες καὶ γνόντες ὅστις εἴη φοράδην ἐς τὰ βασι-
 λεια φέρουσι ζῶντα καὶ μάλα μόλις. τοῦτο μεθ' ἡμέραν γνωσθὲν
 Imp. Andron. τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ μεγάλας ἐνέσπειρε καὶ σφοδρὰς τὰς ἀνίας
 Senioris. Εὐὸ μόνον πρὸς τὸ παρὸν ἀφορῶντι, ἀλλὰ καὶ τοῦ μέλλοντος εὐ-5
 συνέτως στοχαζομένῳ. ἐπεὶ γε μὴν τοῦ δεσπότου Μανουὴλ ἐκ
 V. 143 τῆς τοιαύτης θανάτου πληγῆς καὶ ἐς τὸν βασιλέα Μιχαὴλ ἐν
 Θεσσαλονίκῃ διατρέβοντα ἤκεν ἡ φήμη, τί χρὴ λέγειν; τοσοῦτο
 γὰρ δραστηκώτερον βέλους παντὸς ἐπεπράχει περὶ τὴν ἐκείνου καρ-
 Φδίαν τὸ τραῦμα, ὥστε κατασεισθέντι καὶ βαπτισθέντι συχνοῖς 10
 τοῖς τοῦ πάθους λογισμοῖς νόσος ἐνσκήπτει δεινὴ, ἣ δὴ καὶ μετ'
 A. C. 1320 οὐ πολὺ τοῦτον ἐξάγει βίον. τῷ μέντοι γηραιῷ βασιλεῖ Ἀνδρον-
 νικῷ τοσοῦτοι χειμῶνες ἐντεῦθεν καὶ κλύδωνες ἀνεβρόχθησαν λο-
 γισμῶν καὶ τοσοῦτοι θόρυβοι τὰ αὐτοῦ συνεκύκησαν πράγματα,
 ὥστ' οὐκ ἔχομεν ταῦτ' ἀνενεγκεῖν πρὸς οὐδὲν τῶν φθασάντων 15
 P. 176 παρόδειγμα. προϊόντες δ' ἔροῦμεν αὐτά. (A.) Ἐν τούτῳ τῷ
 χρόνῳ συνέβη γενέσθαι στάσιν τινὰ καὶ θόρυβον οὐ μικρὸν τοῖς
 τῆς Γεννοῦας οἰκήτορσιν. ἔστι δ' ἡ Γεννοῦα πόλις παράλιος τῶν
 ἐν Ἰταλίᾳ δυτικωτέρα, μεταξὺ Τυρρῶνων τε κειμένη καὶ Ἀλπεων.
 ὠκίσθη δ' ἀρχῆθεν ὑπὸ δυοῖν γενοῖν τῶν τε Γέλφων καλουμένων 20
 καὶ Γεμπιλίνων. καὶ ἦν μὲν ἄχρη πλείστων τῶν χρόνων ἐνδοξό-
 τερόν τε καὶ τὰς ἀρχαιεσίας ἐξ ἑαυτοῦ ποιούμενον τὸ τῶν Γεμπι-
 Βλίνων. ἔπειτα ὀστράκου μεταπεπόντος ἐπικρατέστερον τὸ τῶν
 Γέλφων καθέστηκε γένος καὶ πᾶσαν πρὸς ἑαυτὸ τὴν τάξιν ἐκεί-
 13. ἀνεβρόχθησαν A. 20. γένεσι A. 22. ἑαυτοῦ A., αὐτοῦ W.
 Unde ille ictu letali accepto ex equo delabitur. Deinde concursu circa
 ipsum facto agnitus hominum manibus excipitur, et semianimis in pala-
 tium defertur. Quod facinus ubi illuxit dies cognitum Imperatorem avum
 magna et vehementi tristitia affecit, non praesens modo tempus intuen-
 tem, sed futura etiam prudenter considerantem. Caeterum Manuele De-
 spota ex eo vulnere defuncto, et fama ad Imperatorem Michaëlem Thes-
 salonicae tum degentem perlata, quid dicam? ita ea res cuiuslibet teli ictu
 potentius animum eius perculit, tantum eius cordi vulnus infixit, ut il-
 lius cladis cogitatione subinde recurrente afflicto et oppresso in gravem
 morbum inciderit, qui illum non longo post e vita sustulit. Imperatorem
 vero Andronicum seniore tantus inde animi tumultus curarumque aes-
 tus invasit, tanta confusio ac perturbatio eius res permiscuit, ut inter
 aevi superioris exempla vix ullum occurrat, quod cum his conferri possit.
 Qua de re infra dicturi sumus. (IV.) Hoc tempore seditio et tumultus
 non parvus apud Genuae habitatores est exortus. Est autem Genua mar-
 ritima Italiae urbs versus Occidentem, intra Tyrrenos et Alpes sita,
 quam familiae duae iam inde antiquitus incoluerunt. Guelphos et Gibelli-
 nos appellant: quorum hi diutissime et gloria praestiterunt, et factionis
 suae magistratus creavere. Deinde mutata fortuna Guelphorum familia
 superior evasit, et omne illud ius ad se transtulit. Quin et alteram fami-

νην μετέστησέ τε καὶ πάμπαν ἐξόριστον τῆς Γεννούας πεποίηκε
 θάτερον τοῖν γενοῖν, ὡς μὴ ὀψέ ποτε δύναμιν τινα προσειληφῶς
 αὐθις ἀνατρέψῃ τὴν τάξιν. ἐκεῖθεν ἡ γῆμη δραμοῦσα καὶ ἐς τὰς
 πανταχῆ τῆς γῆς τῶν Γεννοῦιτῶν οἰκίσεις τὰ ὅμοια τῆ μητρο-
 5 πόλει πράττειν ἠνάγκασεν. ἐντεῦθεν μάχαι καὶ πόλεμοι τῶν Γεν-
 νοῦιτῶν πανταχῆ κατ' ἀλλήλων. οἱ γὰρ ἐξωσθέντες μισθοφορικός
 τινες δυνάμεις ἐξωθεν προσλαμβάνοντες κακῶς τοὺς ἐξώσαντας C
 διετίθουν. (E.) Ἐπεὶ δὲ καὶ μετὰ τὴν τῆς βασιλίδος Εἰρήνης
 ταφὴν Κράλαινα ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἐπιπλέον τῷ Βυζαντίῳ ἐνδια-
 10 τρίβειν ἐβούλετο, ἤκουσι πρέσβεις ἐκ τοῦ συζύγου αὐτῆς δηλαδὴ
 τοῦ Κράλη Σερβίας ἀπειλὰς κατὰ τῆς Ῥωμαίων φέροντες γῆς,
 εἰ μὴ τάχιστα παρὰ τὸν σύζυγον αὐτῆ ἀφίκοιτο. ἔρωτι γὰρ τῷ
 πρὸς αὐτὴν φλεγόμενος πλείστην μὲν ἀφοβίαν παρέσχετο ταῖς D
 πλησιαζούσαις χώραις καὶ πόλεσι τῶν Ῥωμαίων· ἐζηλοτύπει δ'
 15 οὖν ὅμως τὴν ταύτης ἀπουσίαν καὶ μεστὸς ὑπονοίας ἦν. ὁ μέντοι
 βασιλεὺς τὰς ἀπειλὰς τοῦ γαμβροῦ δείσας μὴ καὶ εἰς ἔργον αὐτὰς
 ἐξενέγκῃ (ῥάδιον γὰρ ἦν ἐκείνῳ διὰ τὸ πολλὴν κεκτῆσθαι στρα-
 τιωτικὴν δύναμιν) προπέμπει ταύτην εὐθύς. ἦν δὲ τηνικαῦτα δεύ-
 τερόν τε καὶ εἰκοστόν αὐτῆ τῆς ἡλικίας ἄγουσα χρόνον. δείσασα
 20 τοῖνν μὴ ἀπελθοῦσα φρονεθεῖν πρὸς τοῦ ἀνδρός, ὑποπιεύοντος E

3. αὐθις om. A. et V. ψῆφον A. et V. pro τάξιν. 4. τοὺς παν-
 ταχῆ Γεννοῦίτας A. et V. 5. πράττ.] δρᾶν A. et V. ἐντεῦ-
 θεν—διετίθουν om. A. et V. 8. Pro verbis ἐπεὶ—ἀφίκοιτο haec
 leguntur in codd. A. et V.: μετὰ μέντοι τὴν τῆς βασιλίδος Εἰρήνης
 ταφὴν, τῆς τοῦ βασιλέως θυγατρὸς Σιμωνίδος τῆς Κραλαίνης βου-
 λομένης διατρίβειν ἐπὶ πολὺ κατὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ το-
 σοῦτον ἀφίστασθαι τοῦ ἀνδρός αὐτῆς, λέγω τοῦ Κράλη, ἤκουσι
 πρέσβεις ἐκεῖθεν ἀπειλὰς φέροντες τὰς παλαμναιοτάτας κατὰ τε
 αὐτῆς, εἰ μὴ τὴν τάχιστην ἐπανελθεῖν βούλοιο, καὶ ἔτι κατὰ τῶν
 τοῦ βασιλέως χωρῶν καὶ πόλεων ληστρικός ἐφόδους, εἰ μὴ τάχιστα
 προπέμπειν βούλοιο ταύτην. 12. ἔρωτι—ὑπονοίας ἦν add. A.
 et V. 15. ὅμως αὐτὴν αἰεὶ καὶ μεστὸς V.

liam ex urbe Genua funditus exterminavit, ne confirmatis aliquando viribus
 veterem sibi dignitatem vindicaret. Quae fama cum e metropoli ad Ge-
 nuenses ubivis gentium habitantes pervenisset, idem et illos facere coegit.
 Hinc pugnae et intestina Genuensium bella ubique. Nam qui pulsi erant,
 conducto externo milite adversarios infestabant. (V.) Cum autem post
 Imperatricis exequias Cralaena filia eius diutius Byzantii commorari vellet,
 maritus eius Crales Serviae legatos in Urbem mittit, qui Romanis provinciis
 cladem minitentur, nisi uxor quamprimum ad ipsum revertatur. Illius quip-
 pe amore incensus magnam provinciis et urbibus Romanis securitatem prae-
 stabat. Sed idem ob absentiam mulieris zelotypia et suspicionibus variis
 torquebatur. Quare Imperator generi minis territus ac metuens, ne ver-
 ba ad rem conferret (id enim illi facile erat propterea, quod militaribus
 copiis abundabat), filiam statim dimittit. Ea tunc annum aetatis alterum et
 vigesimum agebat. Verita igitur ne a marito semper suspicaci, tum vero

- A. M. 6791 ad 6836
Imp. Andron. Senioris.
- μὲν αὐτὴν αἰεὶ, νῦν δὲ καὶ πρὸς μεγάλην ὀργὴν ἐκκαυθέντος, ἔγνω τὸ μοναχικὸν ἐπελθοῦσα σχῆμα φυγεῖν οὕτως τὴν αὐτοῦ συνδιαίτησιν. τοῦτο μὲν οὖν ἐνταυθοῖ παρὰ τῷ πατρὶ διατρίβουσα ποιεῖν οὐκ ἠρέσχετο διὰ τὸ μὴ καὶ τὸν πατέρα καίτοι 5
Ἐμὴ συνειδότα καθυποβαλεῖν ἐς φανεράν τὴν τοῦ συνειδένααι αἰ-5
τίαν καὶ πρὸς φανεράν κινήσαι μάχην τὸν Κράλην κατὰ τοῦ πατρός. διὸ μέχρι τοῦ πολιγνίου τῶν Σεβρῶν ὡς εἶχε σχήματος ἀπελθοῦσα καὶ συχνὰς ἡμέρας κακῆ διατρίψασα λάθρα παρὰ τινος ῥάκος ὠνησαμένη μοναχικὸν μιᾷ τῶν νυκτῶν ἐνεδύσατο τοῦτο· καὶ οὕτω παρ' ἐλπίδα μεθ' ἡμέραν φανεῖσα τοῖς μετ' 10
P. 177 V. 144 αὐτῆς Τριβαλλοῖς ἐκπληξίῃ τε καὶ ταραχῇ ἐπέβαλεν οὐ μικρὰν, ὡς βουληθῆναι παράβολόν τι δι' ἀνάγκην αὐτοὺς καὶ φόβον δεσποτικὸν ἐπ' αὐτῇ πεπραχέναι· ἢ γὰρ διαῤῥῆξαι τὸ ῥάκος καὶ ἄκουσαν αὐτὴν ἐς τὸν ἄνδρα ἀγαγεῖν· ἢ τό γε δεύτερον, αὐτὴν διαχρήσασθαι καὶ μὴ ζῶσαν αὐτὴν ὡς πορρωτάτω τε τοῦ ἀν-15
δρός οἰκεῖν καὶ ἅμα δριμύταις τε καὶ σφοδραῖς ταῖς ἀνίαις ἔμπροσθεν τὸν ἐκείνου θυμόν. ἀλλὰ φθάσας ὁ ταύτης ἀμφιμήτριος Β ἀδελφὸς Κωνσταντῖνος ὁ δεσπότης (παρῆν γὰρ καὶ αὐτὸς) διόρθωσιν τοῦ καινοτομήματος ἐπεπράχει, οὐ πρῶως ἐνεργεῖν τὸν Κράλην τὸ δρᾶμα οἰόμενος. ῥήγγυσι γὰρ βιαίως ἐπιδραμῶν τὸ 20 ῥάκος ἐκείνο καὶ τὸ σύνηδες αὐδῆς ἐνέδυσσε σχῆμα· καὶ παραδούς τοῖς Τριβαλλοῖς ἄκουσάν τε καὶ κλαίουσαν ἀπάγειν ἐκέλευσε τὴν ταχίστην. καὶ τοῦτο μὲν τοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον.

5. μὴ post καίτοι add. A. 6. τὸν Κράλην om. A.

ira etiam percito, domum reversa occideretur, monasticum habitum, quo convictum et consuetudinem viri fugeret, induendum esse cogitavit. Id vero dum in Urbe apud patrem versabatur facere noluit, ne et patrem, quamvis inscium, manifesto crimine velut conscium implicaret, et ad apertum bellum illi faciendum Cralem concitaret. Quare usque ad Serrhas oppidulum ita ut vestita erat abiit: atque ibi etiam dies complures commorata clam alicunde emptum cucullum noctu induit: in quo, postquam dies illuxit, a Triballis, quos secum habebat, praeter expectationem conspecta non mediocre ipsis stuporem ac perturbationem attulit; adeo ut ex necessitate et herili metu gravius in eam consulturi viderentur; nempe aut cucullum laceraturi et invitam ad maritum reducturi: aut si eo descendendum esset, interfecuri eandem, ne viva quam longissime a marito habitaret, et animum eius acri et violento dolore incenderet. Sed Constantinus Despota frater eius consanguineus (nam et ipse aderat) eos praevertit, et fabulam illam aegre laturum Cralem arbitratus temerarium sororis factum correxit. Nam statim accurrens cucullum vi lacerat, et solitis ornatam vestibus Triballis eam reddit, ut ipsam quam celerrime domum reducant quantumvis invitam et plorantem. Atque haec ita se habuerunt.

β'. Ὁ δὲ πατριάρχης Ἰωάννης ὁ Γλυκὺς συνιδὼν ὡς ἀνέλ-
 πιστά οἱ τὰ τῆς ὑγείας ἤδη κατέστη καὶ τὸ μὲν τῆς πνευματικῆς
 ταύτης ἀρχῆς λειτουργήματα πολλῆς δεῖται σωματικῆς ἰσχύος καὶ
 ῥώμης, πολλῆς δ' αὖ ἐτέρωθεν ἡρεμίας δεῖ κάμνοντι σώματι.
 5 καὶ τοῦ ἐναντίου δ' ἔτι καὶ σχολῆς τῶν ἕξωθεν μακρᾶς ψυχῆ C
 συγκαμινοῦση καὶ περισπωμένη ταῖς τοῦ σώματος ἀλγηδόσι (διὰ
 γὰρ αὐτὸ γε τοῦτο δύο συμβαίνει τὰναντιώτατα· μήτε γὰρ τὴν
 τῶν ἀνὰ χειρὸς πραγμάτων διοίκησιν διὰ λείας καὶ ἀκμαζούσης
 φέρεσθαι τῆς ὁδοῦ, μήτε τὸν λαὸν ἀνύβριστον δύνασθαι φέρειν D
 10 ἐπ' αὐτὸν γνώμην καὶ γλῶτταν). Ἐν μέσῃ τῇ τῶν πραγμάτων
 ἀπέγνω πορεία καὶ σχολὴν ἑαυτῷ προὔμνηστεύετο ἤδη καὶ τῆς
 πολλῆς ἐξήτει καὶ ποιικίλης ταυτησὶ περιφορᾶς ἀποχώρησιν. ταῦτ'
 ἄρα καὶ τοῖς αὐτοῦ βουλευμασιν ὁ βασιλεὺς ἐπινεύει καὶ τὴν τῆς
 Κυριωτίσσης μονὴν εἰς οἴκησιν ἀπονέμει· πρὸς ἣν δὴ καὶ ἀφικνεῖ-
 15 ται τῷ τετάρτῳ τῆς αὐτοῦ γε πατριαρχείας ἔτει, τὸν πατριαρχι- E
 κὸν ὅπως ποτὲ παραιτησάμενος θρόνον. κακεῖ νοσοκομούμενος, A. C. 1320
 ὡς ἐνῆν, διὰ τὴν τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν παντελῆ πάρεσιν ἐδε-
 δίδει καθ' ἡμέραν τὸν θάνατον. ὅθεν οὐ πολὺν τινα πλοῦτον κα-
 ταγαγὼν ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου διὰ τὸ μὴ φιλοχρήματος
 20 εἶναι κατὰ τοὺς πλείστους, ἀλλὰ μικρὸν τε καὶ εὐαρίθμητον, P. 178
 τοῦτον μὲν εἰς περιποίησιν ἀνάλωσε τῆς μονῆς. ἔμὲ δὲ προσκα-
 λεσάμενος τὴν τελευταίαν αὐτοῦ βούλησιν ἐν χάριστι διαθέσθαι
 ἡξίον. σφόδρα γὰρ τοῖς ἐμοῖς ἠρέσκετο λόγοις. (B.) , Πᾶσι μὲν

1. ὁ ante Γλυκὺς add. A. 18. καθ' ἡμέραν A., καθ' ἡμέραν W.
 21. τοῦτο A. ἠνάλωσε A. 23. Quae sequuntur hinc usque ad
 sectionem tertiam, om. A. Vid. Notas.

2. At patriarcha Ioannes Glycys cum et spem recuperandae valetudinis nullam sibi superesse et eo munere fungi se intelligeret, cuius administratio magnas vires et firmum corporis robur postularet; contra autem magna tranquillitate opus esse sciret corpori aegrotanti, et vicissim animum ipsum, utpote condolentem corpori et eius aegritudine distractum, magno ab externis rebus otio egere animadverteret (duo quippe inde maxima mala existebant, cum nec quotidiana negotia commode et celeriter expediri, nec vulgi seu indignatio seu convicia reprimi possent); in medio administrationis cursu fatigatus otio suo consulere, atque ex illo magno circumfluentium negotiorum aestu emergere statuit. Quibus de causis Imperator eius voluntati annuit, eique Cyriotissae monasterium, in quo habitaret, assignavit: in quod se quarto anno patriarchatus sui contulit, abdicata utcunque dignitate. Ibi quatenus licebat valetudinem curans propter pedes paralysi affectos mortem in dies timebat. Quare cum pecuniarum ut alii plerique avidus haud fuisset, non magnas opes e patriarchatu secum attulit; sed parvam et numerabilem pecuniam, quam in sumptus conservando monasterio necessarios impendit. Me autem arcessitum rogavit, ut supremam suam voluntatem in charta ordinarem. Nam meo dicendi genere admodum de-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

οὖν ἀνθρώποις", φησὶ, „θανάτου μεμνησθαι χρεὼν καὶ νήφουσιν
ὀφθαλμοῖς τὴν τῶν παρόντων καταγινώσκειν σκιάν, πῶς μὲν
τὸν χθὲς καὶ πρότερον ὄντα κόλποι γῆς ἔξαιφνης διέλαχον, πρὶν
τὰ οἴκοι διαθῆσθαι κατὰ γνώμην καὶ πρὶν καλῶς διαβλέψαι τὸν
Βλόχον τῆς συμφορᾶς· καὶ πῶς αὖθις ὁ σήμερον οἴκοθεν οἶονεῖ 5
τῷ ἡλίῳ τῷδε συνανατέλλων καὶ ἐμπομπεύων τῇ πανηγύρει τοῦ
V. 145 βίου μεστὸς ἀπεράντων ἐλπίδων, ἔπειτ' ἐν μεσημβρία φωτὸς
σκότους καὶ λήθης ὑπῆλθε μυχὸς ἐν ἀκμῇ τῇ ἡλικίας, πολλά-
κις καὶ ἑορτῇ τοῦ προσώπου, καὶ ἴν' εἶπω τοῦ πάθους ἀνεπι-
στία πολυτελεῖ. πολλῶ δ' οὖν ἀναγκαῖον θανάτου μᾶλλον με- 10
C μνησθαι, οἷς καὶ νόσος οἷά τις δι' ἀνωμαλίαν τε καὶ ἀταξίαν τῆς
ἕλης συμπέπτωκεν, αἷς πολλαῖς τε καὶ ποικίλαις ἄλλοτε ἄλλαις τὸ
ἀνθρώπινον κέχρηται σῶμα συγγεούσαις τε καὶ διασπώσαις τὴν τῶν
συνδέσμων στοιχείων ἀλληλουχίαν. οὗτοι γὰρ ἤδη μονονοῦ θατέρω
χειρὶ τὴν τοῦ θανάτου κόπτουσι θύραν καὶ τὸ πλεόν τῆς τοῦ ζῆν 15
ἐλπίδος κατόπιν διαλιπόντες θατέρω βλέμματι πρὸς τοὺς τῶν μη-
D μᾶτων ἤδη κρημνοὺς διακύντουσι· τούτοις παντὶ τρόπῳ λυσιτελή-
σει τῆς οἰκείας φροντίσαι ψυχῆς καὶ ἀθανατά γε τῇ ἀθανάτῳ πάσῃ
σπουδῇ πορίσασθαι, μήποτε διπλοῦν τὸν θάνατόν σφισιν αὐτοῖς
προξενήσωσι τὸν τε τοῦ σώματος τὸν τε τῆς ψυχῆς. ἐμοὶ δὲ καὶ 20
μάλιστα πάντων δεινῇ τινι καὶ βαρεῖα τῇ νόσῳ τοῦμὸν τουτὶ σῶ-
μα μικροῦ τελέως ἐκδεδαπάνηται. πάνυ γὰρ ἐκ μακροῦ πάνδη-

3. πρότερον coni. Boiv. 10. πολυτ.] παντελεῖ W. in mg.
14. συνδεομένων aut συνδέσμων καὶ στοιχείων coni. Boiv.

lectabatur. (II.) „Omnes mortales,” inquit, „mortis meminisse oportet, et sobriis oculis considerare, quam vana sit praesentis vitae umbra; ut is qui heri fuerit, terrae sinu derepente exceptus sit, priusquam de rebus domesticis ex sententia decernere et insidiantis calamitatis adventum prospicere posset: item ut is, qui hac ipsa die e domo sua progressus cum sole exoriri et in theatro vitae infinita spe plenus obambulare videbatur, sub meridiem deinde tenebrarum et oblivionis latebras subierit, in primo flore aetatis, saepe et in media vultus festiuitate, cum imminentium malorum omnis, ut ita dicam, spes longissime abesset. Quanto autem magis ii debent mortis meminisse, qui ob vitiosam et perturbatam materiam morbis conflictantur, qui multi et varii atque alias alii humana corpora afficiunt, elementa confundunt, et aptam eorum compagem dissolvunt? Hi enim tantum non altera manu fores mortis pulsant. Hi vitae spem maxima ex parte retro abiecerunt, et alterum iam oculum ad ima tumuli praecipitia intendunt. His prorsus expedit, animi curam suscipere, eique cum sit immortalis bona immortalia omni studio providere, ne forte duplicem sibi mortem arcessant, et corporum et animorum. Mihi vero tanto magis hoc quam aliis omnibus faciendum est, quanto graviore morbo totum fere corpus meum est consumptum. Nam hic morbus postquam semel tota vi in me infestus irruit,

μὸς τις ἐπιστρατεύσασά μοι παλινοστήσειν οὐκέτ' αὖθις βεβού- A. C.
 ληται, ἀλλ' ἐμπεφώλεuken ἐσάπαν, ὥσπερ τινὰ ἐαυτῆς οἰκίαν 1282
 κατειληφνῆα, καὶ διετέλεσεν ἐσαεὶ τὴν μὲν ἐμὴν τοῦ σώματος οὐ- ad
 σίαν οἶονεὶ τις ἐκμυζῶσα βδέλλα, τὴν δ' αὖ περιουσίαν ὑφαι- 1328
 5 ρουσά μου κατὰ μικρὸν διδύμη τὸ λεγόμενον χειρὶ καὶ τοῖς τῶν E
 ἰατρῶν κόλποις ἐπισωρεύουσα, καθάπερ τισὶ ταμείοις οὖσιν ἐαν-
 τῆς. ἐπεὶ δ' οὖν ἡ πρὸς αὐτὴν ἡμετέρα σπουδὴ μάταιος ἦν καὶ F
 ἀνόνητος ὄχλος, καὶ εἰς πῦρ (τὸ τοῦ λόγου) ξαίνοντες ἐδοκοῦ-
 μεν, τί ἂν τις ἐκτραγωδοίη, ὅποσα μοι κατὰ τὸν βίον ἠναντιώ-
 10 θῆ ἔν τε τοῖς βασιλείοις ἔν τε τοῖς κατ' οἶκον πράγμασι; συμβέ-
 βηκε γάρ μοι καὶ τοῖς βασιλείοις τετάχθαι ἄρι τῶν λόγων ὑπα-
 νακύψαντι καὶ τὸν ἔφηβον παραλλάττοντι, καὶ τιμῶν παρὰ τοῖς
 θειοτάτοις βασιλεῦσιν ἠξιῶσθαι οὗτοι γε ἐλαχίστων. καὶ ἵνα τὰν
 μέσῳ παρέλθωμεν, ἐπειδὴ καὶ ὁ πατριαρχικὸς ἡμῶς ὕστερον κέ- P. 179
 15 κληκε θρόνος καὶ δὴ καὶ προσηγάγετο ἄκοντάς τε καὶ οὐκ ἄκοντας·
 ἄκοντας μὲν διὰ τὸ μὴ σφόδρα ἀνεκτὸν τῆς ἀσθενείας βάρους· θά-
 τερον δὲ διὰ τὸ τῆς ὑγείας προσδοκίσιμον (ἡ γὰρ ταύτης ἐπισαί-
 νουσα καθ' ἐκάστην ἐλλίς πάντα μοι ὑπεμίμησκεν ἐν ἀκαρεῖ πα-
 λαιά τε καὶ νέα τοῦ θεοῦ τεράστια πατέρος, ὧν ἴσως ἔν τι καὶ
 20 τοῦ μὸν ἔλεγεν ἔσεσθαι, εἰ φιλανθρωπῶς ἴδοι κύριος ἐπὶ τῇ χει- B
 ροθεισίᾳ καὶ τῷ τῆς ὑψηλῆς ταύτης ἀρχιερωσύνης χρίσματι)·
 ἐπεὶ δ' οὖν ὁμῶς οὕτωςι καὶ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἀπὸ τῶν
 συγκλητικῶν ἀρχῶν μετηνέχθημεν καὶ τοῖς αὐτοῖς αὖθις ἤμεν

1. βεβούληται W. in mg. pro: βεβούλενται. 9. ἠναντιώθη Boiv.
 pro: ἠναντιώδη. 20. ἔλεγον Boiv. pro: ἔλεγεν.

noluit ex eo deinde a me discedere, sed perpetuo in penetralibus meis habitare perstitit, quasi eam sibi domum propriam nactus esset: neque unquam corporis mei succum hirudinis in morem exsugere destitit, et rem familiarem meam paulatim deminutam ambabus, ut aiunt, manibus congregere, et in sinum medicorum veluti in thesauros suos conferre. Cum autem noster adversus illum conatus inanis et irritus fuerit, et, ut fertur proverbio, ignem caedere hactenus visus sim, quid vitae meae adversitates tam Imperatoriis quam domesticis in rebus commemorem? Sic enim accidit, ut studiis litterarum vix defunctus, cum ex ephebis excederem, in aulam receptus sim, et a divinis Imperatoribus honores non minimos acceperim. Atque ut ea quae intercesserunt silentio praetereamus, cum ipsa quoque nos patriarchalis sedes ad se deinde vocavisset, atque etiam pertraxisset partim nolentes, partim non nolentes: nolentes quidem ob infirmitatis onus paene intolerabile: haud nolentes ob expectationem sanitatis (nam huius spes in dies mihi blandiens momento omnia suggerebat et vetera et recentia coelestis patris miracula: quorum de numero meam quoque sanitatem fore existimabam, modo Deus delatam mihi impositionem manuum et pontificiam unctionem benigne intueretur); cum, inquam, a senatoriis muneribus in hunc modum patriarchico solio conscenso iisdem morbi cruciatibus confl-

- A. M. 6791 ad 6836
Imp. Andron. Senioris.
- δεινοῖς τοῦ νοσήματος καὶ λύσις οὐδαμῶθεν οὐδ' ἠτισοῦν ἐωρᾶτο, ἔγνωμεν κρίσιν εἶναι τοῦτο θεοῦ πρὸς θάνατον συνωθοῦσαν ὀλο-
σχερῶς καὶ παιδείαν ἴσως μετρίαν ὣν οὐ μετρίως ἡμάρτομεν.
ἐνθεν καὶ τὰ μὲν τῆς ὑγείας ἤδη φροῦδα καὶ ἀπ' ἐλπίδος ἐγί-
C γνετο· τὰ δὲ τῆς τελευτῆς καὶ σφόδρα γέ τοι, ὡς ἔφημεν, οὐκ 5
ἀνέλπιστα. καὶ τί γὰρ ἄλλο γ' ἐχοῖν, ὅποτε τὴν μὲν τῆς σαρκὸς
ἰκμάδα μικροῦ πᾶσαν ἐκρέυσασαν ἔβλεπον ἤδη, ἰατρῶν δὲ παῖ-
δας οὐ κατὰ τοῦνομα ὄντας, ἀλλ' οὐδὲν τό γ' ἐπ' ἐμοὶ σχε-
δὸν τῶν πολλῶν διαφέροντας; ὅθεν τὸν πολὺν τῶν πραγμάτων
V. 146 ἀποσεισάμενος ὄχλον καὶ τὴν τῶν πονηρῶν γλωσσῶν σύγχυσιν 10
Δέντανθοῦ τὸ λείπον ἔκρινα δεῖν ἀνύσειν τοῦ βίου." (Γ.) Ἀλλὰ τὰ
περὶ τούτων ἡμῖν ἐναργέστερον ἀλλαγῆ δηλούμενα τοῖς βουλομέ-
νοις ἐξέσται μαρθάνειν. ἡμεῖς δ' ἐχώμεθα τῶν ἐφεξῆς. κατὰ δὲ
τοῦτον τὸν χρόνον τὸν πατριαρχικὸν διαδέχεται θρόνον τῶν ἱερω-
μένων τις μοναχῶν ἐκ μονῆς τῶν Μαγγάνων Γεράσιμος, ἀνὴρ 15
πολιὸς μὲν τὴν τρίχα, ἀφελῆς δὲ τὸν τρόπον καὶ τῆς ἀκουστικῆς
δυνάμεως τὸ πλεῖστον ἀφηρημένος ὑπὸ τοῦ γήρους· Ἑλληνικῆς
Εμὲν παιδείας οὐδ' ἄκρο δακτύλῳ γευσάμενος πώποτε, διὰ δ'
ἀμαθίαν καὶ ἄλλως ἀπλότητα τρόπων ταῖς βασιλικαῖς ἀρεσκείαις
πάντη προσήκων. διὰ γὰρ τοῦτο τοιοῦτους οἱ βασιλεῖς ἐς τοιαύ- 20
τας ἐκλέγονται τὰς ἀρχὰς, ἵνα τοῖς τούτων εὐχερῶς ὑποκύπτωσι
προστάγμασι, καθάπερ ἀνδράποδα, καὶ μηδενὶ τῶν ἀπάντων
ἐναντία φρονῶσιν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτου τέως τοσαῦτα. λελέ-
ξεται δὲ τὰ ἐξῆς τοῦ ἀνδρὸς ἡμῖν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν.

11. Verba ab ἀλλὰ usque ad ἐφεξῆς om. A. 13. δὲ ante κατὰ add. A.

ctaremur, neque ullum usquam remedium ostenderetur; iudicium illud di-
vinum, quo ad mortem compelleremur, et mediocrem fortasse peccatorum
non mediocrium castigationem esse intelleximus. Unde spes sanitatis irrita
prorsus evanuit, mortis autem instantis expectatio, ut diximus, confirmata
est. Quid enim aliud cogitarem, cum omnem fere carnis succum effluxisse
iam viderem; medici vero eo nomine indigni nihil (quod ad me quidem
attineret) a vulgo differrent? Itaque magna negotiorum mole excussa, et ma-
larum linguarum confuso strepitu a me depulso, hic vitae reliquum exigen-
dum esse iudicavi." (III.) Sed haec a nobis dilucidius alibi explicata po-
terit quivis cognoscere. Nunc rerum ordinem prosequamur. Hoc tempore
in patriarchicum solium succedit sacerdos monachus e Manganorum mona-
sterio Gerasimus, cano capite, sed simplici vir ingenio, idemque surdaster,
audiendi sensu per senectutem maxima parte imminuto. Is Graecas litteras
ne extremo quidem digito unquam attigerat. Sed erat ob inscitiam et
morum simplicitatem ad Imperatoria obsequia aptissimus. Hac enim de causa
ad ea munera obeunda tales viri ab Imperatoribus deliguntur, ut dicto au-
dientes eis sint, tanquam mancipia, et nulla re ipsis refragentur. Atque
haec de eo viro hactenus. Caetera post suo loco referentur.

γ'. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ δεσπότης ὁ ἐκ τῆς προτέρας γυναικὸς
 τῆς ἐξ Οὐγγρων γεννηθεὶς τῷ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ ἔσχε μὲν ἐκ παρ-
 θενίας γυναῖκα πρότερον τὴν θυγατέρα Μουζάλωνος τοῦ πρωτο-
 βεστιαρίου· ἣ δὲ καὶ πολὺν συμβιώσασα χρόνον αὐτῷ τετελεύ-
 5 τηκεν ἄπαις. εἶχε δ' ἐκείνη θεραπαινίδα τινὰ εὐειδῆ, Καθαρὰν
 κεκλημένην. ταύτη λάθρα μιγείς ὁ δεσπότης ἔτεκεν υἱόν, ὃν καὶ
 ὠνόμασε Μιχαὴλ Καθαρόν. τοῦτον αὐτὸς τὰ πρῶτα μὲν βλέ-
 πειν οὐδ' ἄκραις ὕψεσιν ἠνείχετο, ἀλλ' ἐμίσει καὶ ἀπετρέπετο B
 καὶ ὡς πορῳότατο πον διαιτᾶσθαι ἐκέλευε. τὸ δ' αἴτιον, ὅτι
 10 καὶ τὸν τῆς μητρὸς αὐτοῦ Καθαρᾶς ἔρωτα ἕτερος ἑξαπίνης ἐπι-
 δραμῶν ἀντέκρουσεν ἔρωσ ἐπικρατέστερος πολλῷ καὶ σφοδρότερος.
 (B.) Ἐπεὶ γὰρ πρὸς τοῦ πατρὸς καὶ βασιλέως τὴν ἐπιτροπὴν ἐδέ-
 ξατο τῶν τε ἐν Μακεδονίᾳ πραγμάτων καὶ Θεσσαλονίκης αὐτῆς
 (διέτριβε δὲ τὰ πλεῖστα τοῦ ἄστεος ἔνδον Θεσσαλονίκης), ἔρωτι C
 15 γυναικὸς ἕάλω τινὸς τῶν ἐπιφανῶν. ἦν δὲ αὕτη θυγάτηρ μὲν
 Νεοκαισαρείτου τοῦ πρωτασηκρήτις, σύζυγος δὲ Κωνσταντίνου
 τοῦ Παλαιολόγου. οὕτω δ' ἀπαράμιλλος ἦν τῷ τε τῆς ὕψεως
 κάλλει καὶ τῇ τῆς γλώττης δεινότητι καὶ τῷ ἐφέρποντι τοῦ ἠθους
 ὑγρῷ, ὥστε οὐ ταῖς τῶν ἐντυγχανόντων μόνον ψυχαῖς ἄφυκτόν
 20 τινὰ τὴν ἐρωτικὴν σαγήνην ἐπέρριπτεν, ἀλλὰ καὶ μόνης τῆς φή-
 μης τοὺς πλείστους πρὸς τοὺς ἑαυτῆς ἀνέφλεγεν ἔρωτας. οὕτω
 γὰρ ἡ φύσις περὶ τὴν ἄνθρωπον ἐφιλοτιμήσατο, ὥστε πολλὴν D
 μὲν ἐπὶ τοῦ προσώπου τὴν εὐρυθυμίαν ἐφήπλωσε, πολλὴν δὲ τὴν
 ὀξύτητα περὶ τὴν διάνοιαν ἐθησαύρισε, πολλὴν δὲ καὶ τῇ γλώτ-

23. ἐφήπλ.] ἔθηκε A.

3. Constantinus autem Despota, Imperatoris Andronici filius e priore
 coniuge, quae oriunda ab Hungaris erat, susceptus, uxorem primum habuit
 puellam innuptam, Muzalonis protovestiarii filiam: quae cum diu apud mar-
 ritum fuisset, sine liberis decessit. Habebat illa ancillam formosam, nomine
 Catharam: ex qua clam compressa filium genuit Despotas, quem Michaëlem
 Catharum appellavit. Hunc ipse sic initio oderat et aversabatur, ut ne limis
 quidem eum aspicere dignaretur, sed quam longissime a se educari iuberet.
 In causa hoc erat, quod alterius mulieris vehementior et potentior multo amor
 repente excitatus Catharae quoque matris eius amorem depulerat. (II.) Nam
 rerum Macedonicarum et ipsius Thessalonicae praefecturam cum a patre Im-
 peratore accepisset, et in ea urbe plerumque versaretur, mulieris cuiusdam
 illustris amore captus est. Erat ea Neocaesaritae protosecretarii filia, Con-
 stantini Palaeologi uxor. Ita vero et elegantia formae et linguae facundia
 et blanda morum comitate praestabat, ut non modo aspectu suo animos eorum,
 a quibus adibatur, inevitabili quodam amoris laqueo irretiret, sed sola etiam
 fama excitatos plurimos pari ardore inflammaret. Tanta enim naturae fuit
 erga eam liberalitas, ut toto vultu elegantiam praeferreret; in ingenio pluri-

- A. M. 6791 ad 6836
Imp. Andron. Senioris.
- τη ἐνήρμοσε τὴν πειθῶ καὶ δεινότητα καὶ τὸ εὐστροφον καὶ ἐπι-
 χαρι τῆς ἡχοῦς. ἦν δὲ καὶ σοφίας τῆς θύραθεν οὐκ ἄμοιρος ἡ
 γυνή. ἦν γὰρ ἰδεῖν αὐτὴν πάντα καὶ παντοῖα ῥαδίως κατὰ και-
 ρὸν ἐν τῇ ὁμιλίᾳ διὰ γλώττης προσφέρουσιν, ὅσα τε αὐτὴ δι'
 V. 147 ἑαυτῆς ἀνεγνώκει καὶ ὅσα λεγόντων ἄλλων ἀκήκοεν, ὡς Θεανώτινα 5
 Ε Πυθαγορικὴν καὶ Ὑπατίαν ἄλλην ὀνομάζεσθαι ταύτην πρὸς
 τῶν ἐφ' ἡμῶν σοφωτέρων. τούτων ἀπάντων Κωνσταντῖνος ὁ
 δεσπότης, ὡς ἔφημεν, ἐς τὰ μάλιστα ἤττητο καὶ ἀπειροῦτο
 τῆς γυναικὸς καὶ λάθρα ἠξίου μίγνυσθαι. ἡ δὲ, εἴτε τὸν σύζυγον
 δεδοικυῖα, εἴτε μυσαιτομένη τὸ τῆς πράξεως ἄθεσμον, ἀνθίστατό 10
 P. 181 τε καὶ ἀπετρέπετο. ὅδ' ὅσον ἐκείνην ἀποτρεπομένην ἑώρα, τοσοῦ-
 τον αὐτὸς πρὸς μείζονας ἐξεκάετο τοὺς αὐτῆς ἔρωτας· καὶ ἦν ἰδεῖν
 τὸ τοῦ Πλάτωνος, τὴν ψυχὴν τοῦ ἐρωῶτος ἐν ἀλλοτρίῳ ζῶσαν
 τῷ σώματι. ἐπεὶ δὲ μετὰ χρόνον τινὰ τὸν βίον ὁ ταύτης ἀπέλιπε
 σύζυγος, ἤδη σφοδρότερον ἦν ἐγκείμενος ὁ δεσπότης καὶ πάντα 15
 λίθον κινῶν, τὸ τοῦ λόγον, νόμιμον ἀγαγέσθαι βουλόμενος σύ-
 ζυγον. οὗ δὴ γεγονότος πασῶν εὐθὺς ἐξελάθετο γυναικῶν καὶ ἐρώ-
 Β των ἄλλων καὶ αὐτοῦ γε τοῦ ῥηθέντος νέως Καθαροῦ Μιχαήλ,
 ὃν ἐκ τῆς Θεραπαινίδος γεγέννηκε· καὶ ἦν μόνης Θερωῶς ἐξεχό-
 μενος Εὐδοκίας τῆς Παλαιολογίνης. (Γ.) Τοῦτον δὴ οὖν τὸν 20
 Καθαρὸν Μιχαήλ πεντεκαδέκατον ἤδη χρόνον τῆς ἡλικίας ἀμεί-
 βοντα πέμψας ὁ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος ὁ γηραιὸς προσηγάγετό τε
 καὶ τοῖς κατ' οἶκον ὑπηρετικοῖς παιδαρίοις συγκατέλεξε. πρῶτον
 C μὲν, ἵνα μὴ διαφθαρεῖη λιμῶ, μηδενὸς προμηθευμένου· δεύ-

11. τὰ add. A. 19. ὄλος ante Θερωῶς add. W., om. A.

num acuminis, in lingua vim dicendi ac persuadendi maximam, nec non volubilitatem haberet. Erat et humanioribus litteris erudita, et in familiaribus colloquiis omnia omnis generis, quae tam ipsa legerat, quam ex aliis audierat, facile et opportune proferebat, ut altera Theano Pythagorica et altera Hypatia ob eruditioribus quibusque appellaretur. His omnibus Constantinus Despota, ut diximus, omnino victus est, ut eius pudicitiam tentaret, et clandestinum eius concubitum peteret. Ipsa vero, sive mariti metu deterrita, sive rem ipsam utpote illicitam aversata, resistebat ac refugiebat. Ille quo magis abhorrere eam videbat, eo vehementius amore eius incendebatur. Itaque, quod ait Plato, amantis animam videre erat in alieno corpore spirantem. Cum autem aliquando post maritus eius decessisset, iam acrius rem urgebat Despotes, omnemque, ut vulgo aiunt, movebat lapidem, quo illam uxorem legitimam duceret. Quo facto, omnium aliarum mulierum et amorum oblitus, ipsiusque adeo filii Michaëlis Cathari, quem, ut diximus, ex ancilla Cathara susceperat, unius Eudociae Palaeologinae amoribus vacabat. (III.) Eum Michaëlem Catharum, annum aetatis decimum quintum iam agentem, Imperator Andronicus senior arcessitum pueris domestica ministeria obeuntibus socium ascribit: primum, ne ab omnibus

τερον δ' ἴσως, ἵνα καὶ τιμὴ τῶν πέριξ ἔθνῶν εἰς κῆδος δοθείη, A. C.
 ὡς ἔξ αἵματος ὦν βασιλείου καὶ γένηται σπονδῶν τινῶν πρόξενος 1282
 καὶ τινος ὠφελείας Ῥωμαίοις καὶ τοῖς Ῥωμαίων πράγμασιν αἴτιος. ad
 ὁ δὲ κομισθεὶς καὶ διατρίβων ἐν βασιλείοις τοσοῦτον εἰς τὴν ἕαν- 1328
 5 τοῦ σχέσιν ἐν βραχεῖ τὸν βασιλέα ἀνηρτήσατο, ὡς καὶ αὐτοὺς D
 δὴ τοὺς τοῦ βασιλέως νείας ζηλοτύπως ὑποβλέπειν αὐτόν. ὁ δὲ
 βασιλεὺς Ἀνδρόνικος ὁ νέος καὶ πλέον τῶν ἄλλων ὠργίζετο καὶ
 ἐδυσφόρει, ὁρῶν τὴν πρὸς αὐτὸν ἀνυπέροβλητον ἐκείνην ἀγάπην
 τοῦ βασιλέως καὶ πάππον μαραινομένην, τὴν δὲ πρὸς τὸν χθε-
 10 σινὸν καὶ ὑποβολιμαῖον τουτονὶ διηνεκῶς ἀνθοῦσαν καὶ ἀὔξανο-
 μένην ἐφ' ἡμέρα καὶ νυκτί. (Δ.) Ὁ δὲ μᾶλλον δικαίως αὐτὸν E
 ἐξέμηγεν εἰς λύπην καὶ ὀργὴν καὶ μελέτας πολυειδεῖς, ἔξ ὧν αἱ
 περὶ τῆς βασιλείας ἐβλάστησαν στάσεις, καὶ οἱ τῆς κακίας ἤρ-
 ξαντο χειμῶνες καὶ κλύδωνες, λέξομεν ἤδη. οὕτω γὰρ, ὡς εἰρή-
 15 καμεν, πλημμελῶς τῶν πραγμάτων ἐχόντων καὶ μεταξὺ τοῦ
 βασιλέως Μιχαὴλ τεθνηκότος ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς ὀμνύειν ἅπαν-
 τας· πρῶτον μὲν σέβειν καὶ προσκυνεῖν ὡς βασιλέα καὶ δεσπότην
 αὐτόν· ἔπειτα καὶ ὅν ἂν αὐτὸς ἐκλεξάμενος εἰς τὴν τῆς βασιλείας F
 προσθήσειε διαδοχὴν. τοῦτο λεχθὲν ἀορίστως μικροῦ πάντας ἐτά-
 20 ραξε, καὶ μάλιστα τὸν ἕγγονον Ἀνδρόνικον τὸν ὠρισμένον τῆς
 βασιλείας διάδοχον. εὐθὺς γὰρ ἅπαντες τὰς ὑποψίας εἰς τὸν ὑπο-

10. Quae a verbo ἀνθοῦσαν sequuntur usque ad finem primae sectionis Capituli quarti, desiderabantur in Wolfiana Editione; extant autem manuscripta in codd. A. et V., et iam in lucem edita fuerant a Petavio, cum Breviario Historico sancti Nicephori patriarchae Constantinopolitani, BOIV. 14. εἰρήκαμεν A.

neglectus fame periret: deinde fortasse, ut per eum sanguine Imperatorio ortum affinitas cum aliqua ex finitimis gentibus iungeretur, atque ut foederis alicuius conciliandi occasio esset, Romanisque et rei Romanae quolibet tandem pacto prodesset. Ille autem cum in palatio educaretur et assiduus illic versaretur, brevi tempore Imperatoris animum ita sibi conciliavit, ut et ipsi Imperatoris filii oculis invidis eum aspicerent; Andronicus vero iunior Imperator irasceretur magis quam caeteri, molesteque ferret, singularem illum sui amorem apud avum languescere, erga novitium vero istum et supposititium excitari perpetuo ac dies noctesque crescere. (IV.) Nunc quibus de causis iustiore dolorum atque iracundiam variasque et multiplices curas animo conceperit, dicendum nobis est; ex quibus conspirationes adversus Imperium et malorum tempestates ac turbines exorti sunt. Nam cum publicae res, uti dictum est, male se haberent, mortuo interim Michaële Imperatore, sacramento adigi Imperator omnes iussit, primum sese tanquam Principem ac Dominum veneraturos et adoraturos esse; tum quemcumque Imperii heredem ipse deligeret. Quod infinite dictum paene omnes turbavit, Andronicum praecipue designatum iam Imperii successorem. Neque quisquam omnium fuit, qui non velut ex composito ad

- A. M. 6791 ad 6836 *βολιμαῖον τουτονὶ Μιχαήλ, ὡς ἐκ συνθήματος ἤγαγον. καὶ πολὺς τις ἐντεῦθεν ἐφύετο θόρυβος λογισμῶν καὶ ἀλλεπάλληλοι μελέται κακίας ἐπιθυροῦντο. τινὲς μὲν οὖν φόβῳ τῆς ἔξουσίας ἐξαντες ᾠμνον· οἱ δὲ πλείους ἐς τοῦμφανὲς τὸν τοιοῦτον ἀπέιπαντο*
- Imp. Andron. Senioris. P. 182 *ὄρκον· οἷς ἀνάγκην τινὰ τυραννικὴν ἐπάγειν οὐκ ἔγνωκε δεῖν ὁ βασιλεὺς ἐν τοσοῦτῳ θορύβῳ πραγμάτων. ἔβλεπε γὰρ ἤδη καὶ τὸν βασιλεῖα τὸν ἔγγονον σχεδιάζοντα τῆς φυγῆς τὴν μελέτην διὰ τὴν ἀοριστίαν τοῦ ζητηθέντος παρὰ τῶν ὑπηκόων ὄρκου. διὰ*
- V. 148 *δὴ τοῦτο τέως ἠρέμησεν ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν ἀπαίτησιν ἔπαυσε τῶν Βεῖρημένων ὄρκων. ἐσκέπτετο δὲ ἤδη, πῶς ἂν πρὸς τὴν φυγὴν 10 ἐμποδῶν τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως γένοιτο. ἐδεδίει γὰρ μὴ ἀπελθῶν καὶ βοήθειαν ναυτικὴν παρὰ Λατίνων λαβὼν τὰ τε Ῥωμαίων συγκυκλήσῃ πράγματα καὶ ἅμα τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τυραννικῶς πως ὑφέληται. ὅθεν λαθραῖον ἐπέστησε φύλακα τούτου τὸν Συργιάννην ἄρτι τῆς εἰρκτῆς ἐξιόντα. ἦν γὰρ αὐτὸς πρὸ βραχείος ἐν 15 εἰρκτῇ δεινοτάτῃ δι' αἰτίας, ἃς ἄνωθεν ποθεν ἀρξαμένους δίκαιον ἀφηγήσασθαι, ἵνα δὴ καὶ οἷς τὰ κατὰ τὸν ἄνδρα οὐκ ἔγνωσται γνώριμα κατασταίη.*
- C δ'. *Τούτῳ μήτηρ μὲν ἦν μία τῶν κατὰ γένος τοῖς βασιλεῦσι προσηκουσῶν εὐπρεπῆς καὶ κοσμίᾳ· πατὴρ δὲ τῶν ἐκ Κομάνων 20 ἐπίσημος, οἱ παρὰ τῶν ὑπερβορείων Σκυθῶν πρὸ χρόνων συχῶν, ὡς εἰρήκαμεν, Ἰωάννη τῷ βασιλεῖ προσεθρόύησαν. οὗτος ὀξύτητι φύσεως, πρὶν τὴν τῶν παιδῶν παραδραμεῖν ἡλικίαν, ἐν τοῖς*
14. τοῦτον Petav. 18. γνώρισμα A. 22. εἰρήκαμεν A.

suppositum illum Michaëlem suspicionem converterit. Inde tumultuosa omnium consilia, et malorum creberrimae machinationes, quae tacitis vobis differebantur. Ergo aliis Maiestatis metu ad iusiurandum adacti: plerique palam detrectare ausi: quos in tanta rerum perturbatione violenter cogendos Imperator non censuit. Iam enim Imperatorem nepotem suum videbat ob infinitum illud iusiurandum a subditis exactum de fuga cogitare. Ob eas res tantisper quievit, et ab exigendo iureiurando destitit. Deinceps secum agitare coepit, quemadmodum Imperatorem nepotem suum fuga prohiberet: veritus, ne si ad Latinos confugeret, navalibus eorum copiis adiutus rem Romanam turbaret, atque Imperium sibi per tyrannidem usurparet. Proinde occultum ei custodem apposuit Syrgiannem nuper e carcere productum. Hic enim paulo ante arctissima in custodia certis de causis habitus fuerat, quas paulo altius repetito principio par est hoc loco reddere, ut qui historiam eius viri nesciunt a nobis eam accipiant.

4. Huic mater erat cum Imperatoribus sanguine coniuncta; pari specie corporis ac modestia. Pater illustri loco oriundus e Comanis, illis scilicet, qui ante multos annos ex Hyperboreis Scythiis, uti supra memoravimus, ad Ioannem Imperatorem sese transtulerant. Syrgiannes porro ante quam pueritiam excederet, summa ingenii celeritate praeditus, magnum sibi

λόγοις λαμπρὸς ἀνεφάνη. ἔπειτ' ἐπιμελῶς ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς παιδευθεὶς κράτιστος κὰν τούτοις ἔδοξε διὰ τε ῥώμην σώματος καὶ γνώμης βαθύτητα καὶ οἷον εἰπεῖν δαιμονίαν τὴν σύνεσιν. (B.) Πέμπτον δ' ἄρτι καὶ εἰκοστὸν τῆς ἡλικίας ἔτος ἀμείβων

A. C.

1282

ad

1328

Imp. Andron.
Senioris.

5 πέμπεται πρὸς τοῦ βασιλέως στρατηγὸς καὶ διοικητῆς μιᾶς τῶν D
περὶ Μακεδονίαν ἐπαρχιῶν, ἣ τοὺς Ἰλλυριοὺς μάλιστα ὁμοροῦν-
τας ἔλαχε. φιλοδωρότατος δὲ ὦν καὶ μηδὲν ἴδιον κτώμενος καὶ
μηδὲν πλέον ἔχειν βουλόμενος τῶν ὅσοι τούτῳ συνασπίζοντές τε P. 183

10 γνώμης ἀπάντων ἐξιδιώσατο, ὡς ἥδιον πάντας ἡγεῖσθαι πολλῶν
θνήσκειν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἢ ζῶντας ὄρῃν τὸν ἥλιον ἄνευ αὐτοῦ. ἦν
δὲ καὶ δεινὸς ὁ ἀνὴρ εἶπερ τις πόρους ἐν ταῖς τῶν περιστάσεων
ἀπορίαις εὐρίσκειν καὶ τοῖς ἀμηχάνοις τῶν πραγμάτων μηχανὰς
τινας καινοτέρας χαρίζεσθαι καὶ τόλμαν ἔμπρακτον ἐνδείκνυσθαι

15 πανταχῇ, ὡς ἐκπλήττεσθαι πάντας ὄρωντας τὸ μεγαλοφνὲς τοῦ B
ἀνδρός. (Γ.) Ἐν τι μόνον ὥσπερ τι νόσημα πονηρὸν εἰς τὰς
αὐτοῦ πράξεις παρεισφθαρὲν ἐκιβδήλευσε πάσας καὶ ὥσπερ σώμα-
τος καλοῦ καὶ χαρίεντος καὶ γενναίου τὰς ὕψεις δεινῶς ἀφαιρού-
μενον ἀτερπῆ τὰ τέλη καθίστα καὶ ἀνόνητα τὰ γεώργια. παρα-

20 σπονδῶν γὰρ πρῶτον μὲν πράγματα παρεῖχε τοῖς ὁμόροις Τριβαλ- C
λοῖς καὶ Αἰτωλοῖς καὶ Ἀχαρνῶσιν· ἔπειτ' ἐκεῖθεν ἀπαλλαγείς, V. 149.
ὡς εἰρήσεται, τοὺς τε καὶ βασιλέας καὶ τὰ τῶν βασιλέων συνέχεε
πράγματα. διὸ καὶ ἑαυτῷ φαῦλον προὔξενησε τέλος. καθαιρεθεὶς

7. δὲ] τὲ W. καὶ μηδὲν πλ. ἔχειν βουλ. A., μηδὲ πλ. μηδὲν ἔχ.
βουλ. W. 17. ἐκιβδήλευε A. 22. συνέχει A. 23. διὸ add. A.

in doctrinis nomen peperit. Hinc apprime rem militarem edoctus, facile in ea princeps est habitus, non modo corporis robore, sed et animi prudentia, ac divina ut ita dicam sagacitate. (II.) Annum autem iam quintum et vigesimum excedens, ab Imperatore dux et administrator provinciae cuiusdam Macedoniae, quae Illyrios potissimum vicinos habet, ablegatur. Et quia liberalissimus erat, nihilque privatim possidebat, nec plus sibi vindicabat quam quivis eorum, quibus pro se et circa se dimicantibus in medio pugnarum aestu uteretur, sic animos omnium sibi devinxit, ut pro illo mortem oppetere iucundius eis foret, quam sine illo lucem intueri. Ad haec in rebus dubiis ac paene deploratis praesentissimo erat consilio, et e summis difficultatibus mira solertia sese explicabat: nec illi, cum res postularent, audacia deerat, ut omnes praeclaram indolem eius admirarentur. (III.) Una res tantum, veluti morbus quidam malignus in eius actiones obrepens, eas omnes corrumpebat, ac tanquam oculis pulchro et eleganti et robusto corpori ereptis, easdem ipso exitu tristes et infructuosas efficiebat. Nam primum ruptis foederibus, finitimis Triballis, Aetolis et Acarnanibus negotia facessebat. Postea cum inde discessisset, ita ut dicturi sumus, Imperatores eorumque res turbabat. Quamobrem sibi ipsi malum exitum conciliavit.

A. M. 6791 ad 6836
 Imp. Andron. Senioris.

γὰρ τῆς τοιαύτης ἀρχῆς καὶ μετ' ὀλίγον χρόμασιν ὑπελθὼν τοὺς τῷ βασιλεῖ παραδυναστεύοντας ταύτην τε αὐθις ἀναλαμβάνει καὶ ἅμα τὸ τοῦ πικέρονου τιμᾶται ἀξίωμα. ὅθεν καὶ ἀποστασίαν ὠδίνων ἐξέβόηξε ταύτην ἐκεῖσε ἐλθὼν ἐν οὐ μακρῷ τῷ χρόνῳ.

Δέγνωσται γὰρ ἰδιοποιούμενος ἦν ἤρχεν ἐπαρχίαν καὶ τῆς τῶν βασι- 5
 λέων ἐξουσίας λάθρα δύστων. (Δ.) Ὅθεν καὶ δόλω παρὰ Μονο-
 μάχου τοῦ Μυστικῷ ἀλίσκεται καὶ δέσμιος ἐς τὸν βασιλέα πέμ-
 πεται. ἦν γὰρ τηρικαῦτα καὶ οὗτος Μονομάχος μέρος τι διοικεῖν
 τῆς Μακεδονίας παρὰ τοῦ βασιλέως πεμφθεῖς· καὶ διὰ τὴν ἐγγύ-
 10
 Εἴητα τῶν ἐπαρχιῶν συχνὰ προσιῶν καὶ ἐπιμιγνὺς τῷ Συργιάννῃ
 καὶ ἰγνηλατῶν τὰ ἐκείνου ἀπόβόητα καὶ φίλος εἶναι ὑποκρινόμε-
 νος δόλοις δόλους ἐβόησεν· ἕως δόλω συνειληφὼς δέσμιον, ὡς
 εἰσῆκειμεν, τοῦτον ἐπεπόμφει τῷ βασιλεῖ. ἀλλὰ γὰρ εἰρκτῆ παρα-
 δοθεῖς διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν ὁ Συργιάννης ἔμεινε χρόνον ἐν
 ταύτῃ συχνόν. ἐπεὶ δὲ ἡ μήτηρ αὐτῷ διέλιπεν ὀδυρμοῖς καὶ δάκρυσι 15
 προσιοῦσα τοῖς περὶ τὸν βασιλέα καὶ ἰκετεύουσα καὶ τὸν νύεα ἐξαι-
 20
 Φτουμένη καὶ πάσας ἐγγύας προβάλλουσα, ὅπῃ καὶ μόλις ἐδυνήθη
 τῆς εἰρκτῆς αὐτὸν ἐξελέσθαι· πλὴν οὐ πρότερον, πρὶν ἂν ἐγγρά-
 φους αὐτὸν ἀποδοῦναι τῷ βασιλεῖ τοὺς ὄρκους ἐνώπιον τῆς θείας
 εἰκόνας τῆς ὑπεράγνου Θεομήτορος τῆς Ὁδηγητορίας, μὴ τοῖς τοῦ 20
 βασιλέως προστάγμασιν ἐναντία ποτὲ διαπράξασθαι. (Ε.) Ἀλλὰ
 γὰρ οὕτω πάσης ὑποψίας ἀπολυθεῖς ὁ ἀνὴρ καὶ πᾶσαν εὐνοίαν

3. ὅθεν add. A. 8. Μονομάχ. A., Μονόμαχ. W. 13. τοῦτον
 om. A. 18. αὐτὸν add. A.

Eum videlicet magistratum sibi abrogatum, largitione corruptis iis qui apud Imperatorem multum poterant, brevi recuperat, ac praeterea Pincernae dignitate ornatur. Unde et defectione animo concepta illuc profectus brevi effecit, ut quae parturierat in actum erumperent. Compertum enim est, eum provinciam, quam regebat, propriam sibi asserere, et clanculum Imperatoriae potestati subtrahere. (IV.) Quare dolo a Monomacho Mystico capitur, et ad Imperatorem vinctus mittitur. Nam et ipse Monomachus in Macedoniam ab Imperatore missus, illic regioni cuidam praeerat, et ob vicinitatem provinciarum Syrgiannem crebro adibat. Cum itaque apud illum frequens esset, arcana eius investigabat, et per amicitiae speciem alios ex aliis dolos nectebat; donec eundem astu comprehensum et in vincula, ut diximus, coniectum ad Imperatorem misit. Ob illud crimen Syrgiannes in custodiam datus diu carcere inclusus mansit. Sed cum eius mater gemitu et lacrymis aulam quotidie impleret, et quavis cautione oblata filium supplex reposceret, aegre tandem impetrare potuit, ut e carcere educeretur. Non prius tamen id obtinuit, quam ille scripto iureiurando coram sacrosancta imagine castissimae Dei genitricis Hodegetriae praestito, cavisset Imperatori, nunquam se eius iussis postea adversaturum. (V.) Sic ille omni suspicione liberatus Principi bene merito optime velle credebatur: a quo et

διασώζειν πιστευόμενος πρὸς τὸν εὐεργέτην καὶ ἀποθόρητον ἤδη A. C.
 καινωνὸς ἤξιούτο γίγνεσθαι, ὡς πιστευθῆναι λοιπὸν καὶ τουτὶ 1282
 τὸ ἀπόθρητον, λέγων, τὸ φύλαξ λανθάνων περιϊέναι καὶ προσίεναι ad
 τῷ ἐγγόνῳ τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκῳ τῷ βασιλεῖ, μὴ λάθῃ φυγῶν, 1328
 ὡς ἐφθήμεν εἰρηκότες. ὁ δὲ, εἰ χρὴ ταῖς τῶν πολλῶν ὑπολήψεσι Imp. Andron.
 πείθεσθαι, φίλαρχος ὢν αἰεὶ καὶ καιροῦ μὴ τυχῶν οὐδέπω τὸ Senioris.
 βουλούμενον ἐνδείξασθαι τῆς ψυχῆς νῦν ἔγνω καιρὸν εἶναι τοῦτον P. 184
 ὑπὸ τῆς τύχης παρεσχημένον κατ' ἀλλήλων τοὺς βασιλέας ἐκπο- B
 λεμιώσας καὶ τὰ Ῥωμαίων οὕτω συγκυκλήσας ἅπαντα πράγματα,
 10 τῶν σκῆπτρων αὐτὸς ἐπιβῆναι· ἢ τό γε δεύτερον, μέρος τῆς ὅλης
 τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀποτεμνόμενος εἰς οἰκείαν ἀρχὴν αὐτὸ
 καταστήσασθαι. ὅθεν Ἀνδρονίκῳ τῷ νέῳ βασιλεῖ προσελθὼν
 ἅπαν τοῦ πάππου καὶ βασιλέως ἀνεκάλυψε τὸ ἀπόθρητον, λέγων·
 ὡς, ἐμὲ μὲν οἶά τινα κίνα ῥινηλατοῦσαν τὰ σὰ βουλευμάτα τέταχεν C
 15 ὁ βασιλεὺς περὶ σε· ὁ δὲ κάθηται συσκευάζων ἀγχόνας καὶ δεσμὰ
 κατὰ σοῦ· σὺ δ' ἄγροῶν κάθησαι νηπίων βουλευμάσι γανροῦμε-
 νος. τί γάρ σοι τὸ ὄφελος ἀποπλεύσαντι λάθρα πρὸς ἄλλοτριαν
 οἴχεσθαι χώραν, ἔνθα καθάπερ δούλῳ δεῖσει καθημένῳ πρὸς
 ἄλλοτριαν βλέπειν τράπεζαν, ὅπῃ ἴσως μηδὲ φονεῦσιν ἐντύχῃς
 20 τοῖς ξενίζουσι, μηδὲ ταῖς τοῦ πάππου καὶ βασιλέως ἄρχυσι καὶ D
 πάγαις ἀλῆς; εἰ δὲ πάντα πρὸς λήθης βυθοὺς τὰ νηπιώδη ταῦτα
 εἴψας βουλευμάτα πεισθείης ἐμοὶ τὰ βελτίω σοι καὶ σωτήρια συμ-
 βουλευόντι, οὐκ ἂν φθάνοις τὰ σκῆπτρα τῆς αὐτοκρατορίας
 λαμβάνων ἀπονητί. μίαν γὰρ ἀνυσιμωτάτην ὄρω πρὸς τοῦτο φέ-

is honor ei habitus est, ut etiam arcanorum particeps fieret. Ac inter cae-
 tera illud quoque eius fidei commissum fuit, ut furtivus veluti custos Impe-
 ratorem Andronicum iuniorem circumeundo adeundoque, ne clandestinam
 fugam moliretur, observaret; quemadmodum supra diximus. At ille, si
 quid vulgi opinionibus credendum est, homo semper ambitiosus, cui mentis
 declarandae hactenus defuisset occasio, oblatum denique a fortuna oppor-
 tunum tempus adesse existimavit, quo Imperatoribus inter se bello com-
 missis, et rebus Romanorum omnino sic perturbatis, ipse sceptris potiretur;
 aut saltem portione aliqua a toto Imperio recisa, proprium sibi principatum
 constitueret. Itaque Imperatorem Andronicum iuniorem adit, eique avi
 Imperatoris arcanum omne consilium aperit. „Me,” inquit, „Imperator ve-
 luti sagacem canem tuas cogitationes odorari iussit: et cum ille catenas
 tibi et vincula fabricetur, tu ignarus puerilia consilia agitas. Quid enim tibi
 profuerit clam in altum deferri et peregre abire, ubi aliena quadra (quod
 aiunt) vivendum tibi erit, si res optime cadat, et non illud accadat, ut ab
 hospitibus aut trucideris, aut in Imperatoris avi casses laqueosque incidas.
 Quod si istis cogitationibus, quae puerum sapiunt, penitus oblivioni tradi-
 tis, meliora et salutifera consilia, qualia ego daturus sum, sequi volueris,
 nihil obstabit, quominus summam potestatem primo quoque tempore citra ul-
 lum laborem arripias. Etenim unam esse video, qua id assequare, effica-

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
V. 150
- ρουσαν ἀφορμὴν, ἣν φυγὼν τὸ Βυζάντιον ἐς τὰς τῆς Θράκης ἐκ-
δράμης πόλεις καὶ χώρας. φύσει γὰρ χαίροντες ταῖς καινοτομίαις
τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος καὶ ἅμα βεβαρημένοι τοῖς συγχοῖς φόροις
οἱ ταλαίπωροι Θραῖκες, ἣν κουφισμὸν καὶ ἐλευθερίαν ἔξελθὼν
κηρύξῃς, ἄσμενοί σοι πάντες ἔφονται πρὸς ὅπερ ἂν αὐτὸς ἐθέ- 5
E
λοις, τὴν πρὸς τὸν πάππον καὶ βασιλέα πολυετῆ δουλείαν ῥῆστα
λακτίσαντες καὶ ὡσπερ τινὰ Ταντάλειον φόρτον ὑποσεισάμενοι.
εἰ γοῦν ἀρεστὸν τὸ ἐμὸν σοι τόδε φαίνοιτο βούλευμα, ἐγὼ καὶ
F
Fταμίας καὶ χορηγός σοι τοῦ δράματος ἔσομαι καὶ πάντα τὸν
ἄθλον ὑποστάς τὴν ταχίστην ἐκτελέσω· ἣν μόνον καὶ σὺ μοι 10
ὑποσχέσθαι ἐθέλῃς καὶ δοῦναι πιστὰ τὰ ἐχέγγυα περὶ τῶν ἀξίων
γερῶν καὶ ἐπάθλων. τίνα δὴ ταῦτα; ἀξιωματίων λαμπρότητες καὶ
χωρία πολλὰ καὶ πολλὴν τὴν ἐπέτειον παρέχεσθαι δυνάμενα πρόσ-
οδον· καὶ ἐπὶ τούτοις μηδένα τῶν πάντων δύνασθαι πλέον ἐμοῦ
P. 185
παρὰ σοι, μηδεμίαν τινὰ πραγμάτων κατάστασιν περαινεσθαι 15
παρὰ σοῦ, πλὴν τοῦ καμὲ συνειδέναι. ὁρῶς γὰρ, ὅπως τῶν συμ-
φορῶν ἐθελοντῆς σοι γίνομαι κοινωνὸς καὶ τῶν κινδύνων ἀνθαι-
ρέτως συναίρεσθαι βούλομαι, πάντας ἐκείνους τοὺς πρὸς τὸν
βασιλέα τῆς σῆς ἀγάπης ὀπίσω θέμενος ὄρκους· καὶ εἴ τι δεινὸν
κατὰ τῆς ἐμῆς κεφαλῆς τὸ τῆς τύχης φέρῃ παράλογον, προθύ- 20
μως φέρειν παρήνεσα ἐμαντῶ. ταῦτα τοίνυν θεώμενος πρόθυμος
B
γίνου καὶ σὺ περὶ τὰς ὑποσχέσεις τῶν ἐμῶν ζητημάτων, ἣν σώ-
ξεσθαι θέλῃς. ἐπεὶ δ' ἡ τῶν πραγμάτων ὀξύτης ἡμᾶς οὐκ ἔα τὰ
παρόντα σχολαιώτερον διατίθεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ ξυροῦ ἡμῖν ἡ ἀκριβή

1. ἐκδράμης A., δράμης W. 16. τοῦ add. A. 20. τῆς om. A.

cissimam rationem. Nimirum Byzantio fugiendum et ad Thraciae urbes provinciasque excurrendum. Nam cum et humanum ingenium novis rebus gaudeat, et miseri Thraces crebris exactionibus vexentur, si levationem onerum et libertatem proclamaveris, ultro omnes te quo volueris prae-euntem sequentur, avi tui diuturno iugo facillime excusso, quasi Tantalei cuiusdam saxi mole a cervicibus depulsa. Hoc consilium tibi si placet, ego huius negotii procurator et administer futurus sum; ego omnem istius certaminis laborem suscipiam ac brevi conficiam; modo et ipse mihi pollicearis, et certis pignoribus fidem obstringas, te pro dignitate labores meos remuneraturum. Quae vero ista praemia sunt? illustres dignitates; multa praedia, quae magnos annuos redditus afferre possint: praeterea, ne quisquam auctoritate apud te mihi praeferatur, nec a te quicquam nisi me conscio in republica ordinanda constituatur. Etenim, vides, calamitatum tuarum particeps et periculorum socius volens lubensque accedo, posthabita caritati tuae etiam iurisiurandi religione, qua sum Imperatori obligatus. Quod si fortunae temeritas mali aliquid capiti meo illatura est, id alacriter esse ferendum ipse mihi imperavi. Quibus consideratis et tu non gravatim meis petitionibus annuito, si salvus esse vis. Cum autem hic temporis articulus moram deliberationis non admittat, sed procrastinantibus extremum discrimen

περιίσταται τοῦ κινδύνου μελλήσασι, φέρε καὶ ἑτέροις τῆς γνώ- A. C.
 μης ταυτησὶ κοινωνήσωμεν, οἷ διὰ τὴν πρὸς τὸν βασιλέα ἀπέ- 1282
 χθειαν οὐδ' ἡμῶς καὶ τὰ τοιαῦτα μυστήρια προδοῦναι ἀνάσχοιντ' 1328
 ἂν καὶ τῇ παρουσίᾳ χρεῖα ἐς καιρὸν ἐν τοῖς μάλιστα γένοιτ' ἂν. Imp. Andron.
 Senioris.

5 (5'.) Καὶ ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς τὰς τε ὑποσχέσεις τούτω τῶν C
 ζητημάτων ἐγγράφους μεθ' ὄρκων ἐδίδου· καὶ παρήσαν οἱ τῶν
 μυστηρίων ἐσόμενοι κοινωνοὶ, Ἰωάννης τε ὁ Καντακουζηνὸς καὶ
 Θεόδωρος ὁ Συναδηνός, ὁ μὲν τῇ τοῦ μεγάλου παπίου τηρικαῦτα
 σεμννόμενος ἐπικλήσει, ὁ δὲ τῇ τοῦ δομεστίκου τοῦ ἐπὶ τῆς τρα-
 10 πέξης τῆς βασιλικῆς· καὶ τρίτος Ἀλέξιος ὁ Ἀπόκαυκος, δομέστι- D
 κος καὶ αὐτὸς τηρικαῦτα τῶν δυτικῶν θεμάτων ἀκουόμενος καὶ
 τῶν ἄλλων τὴν διοίκησιν ταμιουλικῶν. οὗτος μὲν οὖν οὐ πάντῃ τῶν
 εὐγενῶν ἦν, βαθυγνώμων δὲ ἀνὴρ καὶ εὐμήχανος καὶ δόλους συν-
 θεῖναι δεινός· ἄμφω δ' ἐκεῖνοι κατὰ γένος τῷ βασιλεῖ προσήκον-
 15 τες· πλὴν ὁ μὲν Καντακουζηνὸς καὶ ἡλικιώτης ἦν καὶ ὁμόψυχος
 καὶ ὁμόπινος ἐξέτι νέου τῷ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ διὰ τε τὴν τῆς E
 γνώμης ὀρθότητα καὶ τῆς γλώττης ἀλήθειαν καὶ τὸ τοῦ ἦθους
 καιρίον· ὁ δὲ Συναδηνός ὁμοίως τῷ πατρὶ αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ
 Μιχαήλ, ἕως ἦν ἐκεῖνος ἔτι ζῶν. οὗτοι τοίνυν ὥσπερ ἐκ μιᾶς
 20 οἰνοχόης τὸ ἀπόβόητον ἐκεῖνο δεξάμενοι βούλευμα δαλδὸς ἦσαν εἰς
 πῦρ καὶ ἵππος εἰς πεδίον. οὕτω φρατρία τις ἀβόραγῆς εὐθὺς οἱ
 ἄνθρωποι ἐγεγόνεισαν καὶ ὀρκωμοτήρια φρίκης μεστὰ ζυνετίθουν F

5. καὶ add. A. 9. τοῦ ἐπὶ add. A. 10. ὁ ante Ἀποκ. add. A.
 16. ἐξέτι A., ἐξ ἔτι W. 20. ἦσαν] ἦσαν male con. Boiv. 21. φα-
 τρία A.

men impendat: age, cum aliis etiam hoc consilium communicemus, qui ob Imperatoris odium neque nos neque arcana haec prodituri sint, sed institutum nostrum opportuno auxilio adiuvare plurimum possint." (VI.) His conditionibus Imperator, quae ille petierat, ea perfecturum se scripto iureiurando promittit. Adsunt etiam arcanorum futuri conscii, Ioannes Cantacuzenus et Theodorus Synadenus; ille tum magni Papiæ titulo honoratus, hic Domestici mensae Imperatoriae: et cum iis tertius, Alexius Apocaucus, Domesticus et ipse tunc occidentalium provinciarum, et salinis praefectus. Hic non admodum nobilis, sed prudens erat et solers, et dolis fabricandis mire aptus. Illi vero ambo Imperatorem cognatione contingebant. Verum Cantacuzenus etiam aequalis et unanimis et concordia ab ineunte aetate cum Imperatore Andronico coniunctus fuerat propter animi candorem, et sermonum veritatem, et quia moribus commodis praeditus erat. Synadenus autem cum patre Andronici Michaële Imperatore, dum is superstes esset, coniunctissime vixerat. Illi igitur ad arcanam illam deliberationem tanquam ad eiusdem poculi communem haustum admissi, faces veluti fuerunt, quae igni admotae incendium auferent; aut veluti equitatus in apertum campum emissus. Sic societatem vinculo irrupto firmatam statim coivere, horribilibus iuramentis adhibitis; magnarum autem remunera-

- A. M. 6791 ad 6836
 Imp. Andron. Senioris.
 V. 151
 P. 186
 B
 C
 D
- τε καὶ ἐδίδοσαν καὶ ὑποσχέσεις μεγάλων ἀντιδόσεων καὶ γερῶν ἀντελάμβανον. (Z.) Τούτων οὕτω ξυμβάντων ἔργου εἶχοντο ὅλη σπουδῇ τε καὶ γνώμῃ. καὶ πρῶτα μὲν χορήμασι περιελθόντες τοὺς τῷ βασιλεῖ παραδυναστεύοντις ὅ,τε Συργιάννης καὶ ὁ Καντακουζηνὸς ὄνιον εἰλήφεσαν τὴν ἐπιτροπὴν τῶν ἐν Θράκῃ χωρῶν καὶ πόλεων· ὁ μὲν τὰ τε πλεῖστα τῆς μεσογείου καὶ τῆς παραλίου πάσης ἄχρι τοῦ ἀκροτάτου Ῥοδόπης· ὁ δὲ Καντακουζηνὸς ὀλίγα τῆς μεσογείου μόνης, ὅποση τῆς Ὀρεστιάδος ἐστὶ περιόικος. ἐπὶ τούτοις στρατεύματα συνεκρότου καὶ ὅπλα παρεσκευάζοντο καὶ στρατιώτας ἄλλους ξυνέλεγον, νεήλυδάς τινας, καὶ ὀπόσοι 10 δι' ἔνδειαν τῶν χρειωδῶν ἀπόμαχοί τε καὶ ἄπρακτοι διῆγον τὸν βίον· καὶ πρὸς γε ἔτι τοὺς μὲν οἰκειοτάτους καὶ πιστοτάτους αὐτῶν φύλακας ἐποιούντο τῶν πόλεων· τοὺς δ' ἐπόπτως ἔχοντας πρὸς ἀντίστασιν τῶν μελετωμένων ἄλλαις ἄλλως προφάσεσιν ὑποβάλλοντες ἐξετίθουν τῶν πόλεων. ταῦτα δ' ἐποίουν κηρύξαντες 15 πρότερον ἔφοδον, νῦν μὲν τῶν Παριστρίων Σκυθῶν, νῦν δὲ ναυτικῆς τινος δυνάμεως τῶν ἐξ Ἀσίας Τούρκων, ἵν' ὑπὸ παραπετάσματι τῇ τοιαύτῃ καλυπτόμενοι φήμῃ ἀνύποπτοί τε διατελοῖεν καὶ ἅμα ἐπαίνων ἄξιοι παρὰ τῷ βασιλεῖ γίγνοιτο προμηθείας ἕνεκα καὶ σπουδῆς. ἀλλ' ὁ μὲν Συργιάννης τοιαῦτα λανθάνων 20 ἐδραματούργει καὶ συχνὰ τῷ νέῳ ἐμήνευε βασιλεῖ λάθρα τὰ τε πραττόμενα καὶ πραχθησόμενα.
- Ε'. Τῷ δὲ βασιλεῖ τὸν ἔργονον βλέποντι ἀνεπιστρόφως τε ἔχοντα καὶ περιφρονητικῶς ἐς τὰς αὐτοῦ διακείμενον παραινεῖσις
3. τὲ add. A. 18. τὲ add. A.

tionum ac praemiorum promissionibus vicissim acceptis. (VII.) Quae cum in hunc modum inter eos convenissent, rem ipsam summa diligentia et alacri studio aggrediuntur. Ac principio Syrgiannes et Cantacuzenus, pecunia circumventis aulae proceribus, procurationem Thracensium urbium et provinciarum redimunt; ille maximam partem mediterraneae regionis et orae totius maritimae usque ad summum Rhodopes sortitus; Cantacuzenus vero exigua eaque mediterranea, quae Orestyadi adiacent. Deinde copias contrahunt, arma parant, et novos milites colligunt, advenas scilicet quosdam et alios qui ob egestatem neque militarent, nec quicquam rei gererent. Ad haec familiarissimos suos et fidelissimos custodiae civitatum praeponabant: eos vero qui suis consiliis adversaturi videbantur, alios aliis de causis Urbe eiiciebant. Quae antequam facerent, nunc impressionem Scytharum Danubium accolentium, nunc Turciae classis ex Asia adventum proclamabant, ut sub eius famae obtentu tanquam sub velo aliquo delitescerent, suspicionem vitarent, iidemque providentiae ac diligentiae ergo laudari ab Imperatore mererentur. At Syrgiannes haec clam machinabatur, et iuniori Imperatori subinde et quid actum et quid agendum esset nunciabat.

5. Imperator autem, cum nepotem cerneret sua monita negligere et contemnere et in eadem semper morum licentia perseverare, decrevit eum

καὶ αὐτὴ τῇ συνήθει τῶν ἡθῶν αὐτονομία χρώμενον ἔδοξεν ἐλέγ-
 ξαντι πρότερον αὐτὸν ὑπὸ τῷ πατριάρχῃ καὶ τῇ συγκλήτῳ, ἔπειτα
 τῇ εἰρκτῇ παραπέμψαι δεσμιώτην. ἀλλὰ τότε μὲν τὴν μελέτην
 ἐπέσχεν ὁ λογοθέτης τοῦ γενικοῦ Θεόδωρος ὁ Μετοχίτης, ἀτε-
 5 λεισφόρητον τὴν προᾶξιν ἔσεσθαι μαντευόμενος διὰ τὴν τῶν ἡμερῶν E
 ἄνεσιν. ἀπόκρεω γὰρ ἦν καιρὸς, ὁπότε πρὸς εὐωχίας ἀβροτέρως
 καὶ ἀκρατοποσίας διδύσασιν ἄνθρωποι καὶ τολμηρότεροι γίνονται
 διὰ τὴν τοῦ οἴνου παραφορὰν πρὸς στασιώδεις ὁρμὰς· καὶ δέος
 εἶναι μὴ οὐ κατὰ γνώμην εὖρη τὴν ἀπόβασιν ἢ μελέτη, τῆς τύχης
 10 ὡς τὰ πολλὰ τερατενομένης καὶ τάναντία τῶν δοξάντων πολλὰκις P. 187
 βλαστανούσης ἑξαίφνης. (B.) Ὁ μέντοι λογοθέτης τοῦ γενικοῦ
 ἄρτι τοῦ νεουργεῖν ἐπέπαυτο τὴν τῆς Χώρας μονὴν, ὁπόσος ὁ
 ἔνδον ἐτύγγανε κόσμος. ὕθεν ἐφιλοτιμεῖτο συνδιανυκτερεύειν ἐν
 ταῖς παννυχίσις ἔσθ' ὅτε μετὰ τῶν μοναχῶν. ἐπεὶ οὖν ἤκε τὸ τῆς
 15 πρώτης ἑβδομάδος τῆς τεσσαρακοστῆς σάββατον, ὁπότε δὴ καὶ V. 152
 ἔμελλε τῇ ὑστεραίᾳ κηρύττεσθαι δημοσίᾳ τῶν ὀρθοδόξων ἢ μνήμη
 βασιλέων ὁμοῦ καὶ πατριαρχῶν, ἐληλύθει καὶ οὗτος συνήθως ἐς B
 τὴν ἐξ ἑσπέρας ἐκείνης παννυχίδα. περὶ δὲ μέσας νύκτας ἄμα
 αὐτῷ συνισταμένων ἡμῶν καὶ τῆς δοξολογίας ἀκουόντων ἤκει τις
 20 ἐκ βασιλέως, καινοτέραν τινὰ κομίζων αὐτῷ ἀγγελίαν καὶ ζητῶν
 τὴν τῆς αὐτοῦ γνώμης κρίσιν. „ἄρτι γὰρ,” φησὶ, „τῶν περὶ τὸν
 βασιλέα πελεκυφόρων καὶ στρατιωτῶν καὶ ξιφηφόρων καταδαρ-
 θάνειν μελλόντων ἐξηνέχθη χρεμετισμὸς πάντα περιηχῶν τὰ
 βασίλεια, ὡς ἐκπλαγῆναι πάντα τοὺς ἐν τοῖς βασιλείοις. ἀωρίας C

1. ἐθῶν W. 9. οὐ μὴ W. 18. ἐκείνην A.

coram patriarcha et patribus conscriptis primum obiurgare et convincere; deinde in vincula et in carcerem conicere. Caeterum id eius propositum Logotheta generalis Theodorus Metochita tum inhibuit, quod eius rei executionem frustra susceptum iri auguraretur, ob solennem illis diebus morum dissolutionem. Etenim carnisprivii tempus aderat, cum lautioribus conviviis et meracioribus poculis dediti mortales prae vini intemperantia facilius ad seditiones concitantur. Quare metuendum esse aiebat, ne inceptum ex sententia haud procederet, quandoquidem fortuna plerumque prodigiis gaudens contrarios spei eventus soleret subito edere. (H.) Desierat modo Logotheta generalis monasterium Chorae omni ornamento interiore absoluto renovare. Quocirca in pervigiliis nonnunquam illuc pernoctare cum monachis studebat. Prima igitur Quadragesimae hebdomade, cum dies sabbati advenisset, cuius postridie orthodoxorum Imperatorum et patriarcharum memoria publico praeconio commendanda erat, tum quoque ad illius noctis pervigilium Logotheta de more venerat. Atque ibi sub mediam noctem cum et nos adessemus, et doxologiam una cum eo audiremus, quidam ab Imperatore adest, novum illi nuncium apportans, et eius sententiam exquirens. „Modo enim,” inquit, „cum Imperatorii bipenniferi et milites et ensiferi cubitum ituri essent, tantus subito hinnitus circa palatium exauditus est, ut omnes quotquot intus erant per-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

γὰρ οὐσης πολλῆς καὶ μὴ παρόντος τῶν ἵππων τινός, οὔτε τῶν βασιλικῶν, οὔτε τῶν συγκλητικῶν, οὔτε ἐντὸς βασιλείων, οὔτε πρὸ τῶν πυλῶν, θόρυβον τὸ τοῦ πράγματος παράδοξον ἐνεποίησε ταῖς τῶν ἀκουσάντων ψυχαῖς καὶ ἀλλήλων ἅπαντες ἐπνυθάνοντο. οὐπω δὲ τοῦ θορύβου πεπανμένου καὶ δεύτερος ἐξηνέχθη χρεμε-5 τισμὸς μελῶν τοῦ πρώτου, ὡς καὶ αὐτὸν αὐτήκοον τῆς ἡχοῦς

D γενέσθαι τὸν βασιλέα καὶ πέμπαντα ἔρεσθαι, εἴ τις εἰδείη, ὅθεν ὁ χρεμετισμὸς οὗτος ἐν ἀωρίᾳ τοσαύτῃ. ἀλλ' ἀκήκοε πλέον οὐδέν, ἢ ὅτι παρὰ τοῦ ἵππου τοῦ γεγραμμένου περὶ ἓνα τῶν βασιλείων τοί-
χων πρὸ τοῦ εὐκτηρίου τῆς Νικοποιοῦ θεοτόκου· ἵππον δὴ λέγω 10 τοῦτον, ὃ ἐποχεῖσθαι κάλλιστα Γεώργιον τὸν τοῦ Χριστοῦ μάρτυρα εἰργασται πάλα Παῦλος ἐκεῖνος ὁ τῶν ζωγράφων ἄριστος." πρὸς ταῦτα ὁ λογοθέτης χαριεντισάμενος, ὡς εἰώθει πρὸς τὰς τοῦ

E βασιλέως ἐρωτήσεις, „συγχαίρω σοι," ἔφησεν, „ὦ βασιλεῦ, τῶν μελλόντων ἕνεκα τροπαίων. οὐδὲν γὰρ ἕτερον οἶμαι σημαίνειν," 15 φησὶ, „τὸν παράδοξον τοῦτον τοῦ ἵππου χρεμετισμὸν, ἢ σὴν βασιλικὴν ἐκστρατείαν κατὰ τῶν τὴν ἡμετέραν Ἀσίαν λεηλατούντων Ἀγαρηνῶν." (Γ.) Ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀκηκοὺς μειρακίσκον ἕτερον αὐθις πρὸς αὐτὸν ἐπεπόμφει· „σὺ μὲν," λέγων, „εἴτ'

F ἔμοι τὰ τῆς θυμηδίας ὡς ἔθος λέγων, εἴτ' οὐκ οἶδ' ὅπως ταῦτ' 20 ἀποκρίνη, ἔοικας ἀγνοοῦντι. ἐγὼ δέ σοι τάληθῆ μοι δοκοῦντα καταλέξω. ὡς γὰρ ἡμῖν οἱ ἡμέτεροι πατέρες παρέδοσαν καὶ ἀλλοτέ ποθ' ὁ ἵππος οὗτος τὸν ὁμοιον ἐχρεμέτισε τρόπον, ὁπότε Βαλδουῖνος ὁ τῶν Λατίνων ἄρχων ὑπὸ τοῦ ἔμοῦ πατρὸς καὶ βα-

5. οὐπω] οὕτω W. 11. τὸν add. A. 24. τοῦ ἔμοῦ A., τοῦ μού W.

cellerentur. Intempesta enim nocte, cum neque Imperatorii neque Senatorii equi nec in ipso palatio, nec ante fores essent, improvisa res animos audientium perturbavit, et universi quidnam rei esset sese mutuo interrogarunt. Eo tumultu nondum sedato, alter hinnitus priore maior exauditus, cuius sonus ad ipsiusmet Imperatoris aures pervenit. Quamobrem ille misit sciscitatum, unde iste hinnitus tam alieno tempore. Sed nihil aliud audivit, nisi editum eum fuisse ab equo, qui in palatii pariete ante sacellum Deiparae Nicopoeae pictus foret: illum dico equum, cuius tergo Georgium Christi martyrem pulcherrime insidentem Paulus ille pictorum praestantissimus olim effinxit." Ad haec Logotheta iocatus, ut solebat ad Imperatoris interrogaciones: „Gratulor tibi," inquit, „Imperator, futuros triumphos. Monstrosum enim istius equi hinnitum nihil aliud indicare reor, nisi tuam adversus Agarenos Asiam nostram populantes Imperatoriam expeditionem." (III.) His Imperator auditis, alio adolescentulo ad eum misso: „Tu quidem," inquit, „isto responso, sive ut soles mei exhilarandi gratia, sive alia de causa dato, rem videris ignorare. Ego autem quid verum esse censeam, tibi dicam. Nam ut patres nostri nobis tradiderunt, equus iste alias etiam ad eundem modum hinniit, cum Imperator pater meus Balduino Latinorum

σιλέως ἔμελλεν ἀφαιρεῖσθαι τὴν μεγαλόπολιν ταύτην. πρὸς γὰρ
 τὸ παράδοξον τῆς ἀκοῆς συχνόν τινα χρόνον κάκεινος ἐθορυβεῖτο,
 κακὸν οἰωνὸν ἑαυτῷ λογιζόμενος τοῦτο. ἔπειτ' ἐν οὐ μακρῷ τῷ
 χρόνῳ τὸ πέρας εἶδε τὸν οἰωνὸν κατὰ τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς ἐκτοξεύ-
 5 σαντα, ὅτε πορθουμένην τὴν μεγαλόπολιν ἑώρακε ταύτην ὑπὸ
 Ῥωμαίων." ὁ δὲ λογοθέτης οὐδὲν ἔχων πρὸς ταῦτα ἀποκρίνασθαι,
 „ἀπιθι," ἔφη πρὸς τὸν ἄνθρωπον, „ἐν γε τῷ παρόντι. ἐγὼ δ'
 ἔς τὴν ὕστεραίαν τὰς ἐμαντοῦ κομίσω τῷ βασιλεῖ ἀποκρίσεις."
 ἀλλὰ καὶ ὁ περὶ τὴν ἑῴαν ἀκρόπολιν ἰστάμενός κίων, ἐν ᾧ λόγος
 10 τὸν τοῦ Βύζαντος πάλαι σταθῆναι τοῦ κτίσαντος τὸ Βυζάντιον Β
 ἀνδριάντα, πρὸ πολλῶν καὶ αὐτὸς ἤρξατο σεῖεσθαι ἡμερῶν καὶ
 ἐπὶ πολλαῖς δ' ἐμφανῶς ἐσεῖετο ταῖς ἡμέραις, πάντων συντρε-
 χόντων καὶ θεωμένων. (Δ.) Ἐπεὶ δ' ἔς τὴν ὕστεραίαν ὁ μέγας
 ἀφίκετο λογοθέτης πρὸς τὸν βασιλέα, ἅττα μὲν αὐτοὶ κατὰ μόνας
 15 ἐκοινολογήσαντο πρὸς ἀλλήλους τότε μὲν οὐδεὶς ἔγνω τῶν πάντων.
 ἐκ σημείων μέντοι τινῶν στοχάζεσθαι ἡμῖν ἐξεγένετο ὕστερον, ὡς
 βιβλία τινὰ χρησιμολογικὰ ἐθεάσαντο, ἐν οἷς τινα τῶν μελλόντων C
 ἀσαφῶς τε καὶ ἀνιγματοδῶς παρ' ὅτων δήποτε ἐξετέθησαν· καὶ
 ἐπὶ τούτοις θεμάτιον ἐξέθεντο, δι' ὃ τῶν ἀστέρων τοὺς δρόμους V. 153
 20 ἔρρευνῶσιν ἄνθρωποι καὶ μελλόντων κερδαίνουσι πρόγνωσιν· ἐξ ὧν
 ἐχθρικήν τινα ἔφοδον ἐτεκμήραντο καὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων
 κινεῶνα καὶ ὁποιοιδή τινα τῆς βασιλικῆς ἡγεμονίας κίνδυνον.
 οὐ γὰρ συνῆκαν ὡς ὁ βασιλεὺς ὁ νέος Ἀνδρόνικός ἐστιν ὁ ταῦτα D

4. κεφαλῆς add. A. 6. δὲ add. A. 7. τὸν] πρὸς add. W.
 13. ὁ λογοθ. ἀφίκ. πρ. A. 19. διὸ τῶν ἀστέρ. A., δι' ὧν
 ἀστέρ. W.

principi Urbem hanc magnificentissimam erepturus esset. Quippe et ille
 rei audita insolentia aliquamdiu percussus trepidavit, sinistrum illud omen
 esse cogitans: nec multo post in caput suum effusas augurii minas ipso
 eventu expertus est, cum eandem hanc praeclaram urbem a Romanis va-
 stari vidit." Logotheta quoniam ad haec quid responderet non habebat,
 „abi nunc," homini illi dixit, „crastina die egomet meum responsum Im-
 peratori perferam." Quin et columna ante orientalem arcem erecta, in qua
 Byzantis, illius nempe qui Byzantium condidit, statuam olim positam fuisse
 fama est, ante multos dies et ipsa commoveri coepit: quae agitatio per dies
 complures manifesta extitit, omnibus ad spectaculum concurrentibus. (IV.) Po-
 stridie, cum magnus Logotheta ad Imperatorem venisset, tum quidem quid
 privatim inter se collocuti fuerint, nemo omnium scivit: post tamen ex in-
 diciis quibusdam coniecere nobis licuit, eos fatidica quaedam volumina in-
 spexisse, quibus futurae res incerto auctore obscure et per ambages expo-
 nerentur: deinde figura astrologica delineata, qua astrorum cursus indagare
 et praenotionem futurorum colligere homines solent, hostium adventum et
 reipublicae confusionem futuram auguratos esse, et quaecumque Imperatorii
 principatus discrimen. Neque enim animadvertabant Imperatorem Andro-

A. M. ποιήσων, τοῦ θεοῦ τὰ τοιαῦτα τρόποις ἀπόρητοις συγκρούποντος.
 6791 ὁθεν πολὺν ἔκαρπώσαντο φόβον καὶ φόρουβον λογισμῶν. ὁ γὰρ
 ad 6836 λογοθέτης μεστὸς ἐννοιῶν ἐκ τῶν βασιλείων οἴκαδε ἐλθὼν ἐκάθητο
 Imp. Andron. ἐπιπολὺν σιωπῶν καὶ μηδ' ὄλωσ μηδὲν πρὸς οὐδένα φθεγγόμενος.
 Senioris. ἀλλὰ στρέφων λογισμοὺς ἀεὶ περὶ τὸν νοῦν συγχοῦς καὶ τῶν μελ- 5
 λόντων πλήρεις κωφῶ τε καὶ μηδὲν αἰσθανομένῳ τῶν παρόντων
 Εἰς ἀτεχνῶς ἐόκει· καὶ ταῦτα τῆς συζύγου μετὰ τῆς θυγατρὸς παν-
 περσεβάστης καὶ τῶν υἱέων παρακαθημένων κατὰ τὸ εἰωθὸς καὶ
 Ἰλαράν τινα καὶ μειδιῶσαν ἐκδεχομένων γλῶσσαν ἀκηκοῦναι. ὅψε
 δ' ἀναγκασθεῖσα ἢ σύζυγος, αὐτὴ μὲν ἀφελῶς ὑπὸ φύσεως ἔχουσα 10
 πρὸς τὸ λέγειν, διένευσε πρὸς τὴν θυγατέρα τὴν πανπερσεβάστην,
 F φθέγγασθαι τι τῇ χρεῖα καὶ τῷ καιρῷ πρόσφορον. ἦν γὰρ αὐτὴ
 νεάζουσα μὲν τὰ τῆς ἡλικίας, ἀλλ' οὖν ἐπὶ μέγα συνέσεως ἦκουσα
 καὶ γλῶτταν παρὰ τῆς φύσεως εὐτυχήσασα οὐκ αὐτῇ μᾶλλον ἢ
 Πυθαγόρῳ καὶ Πλάτῳ καὶ τῶν σοφῶν τοῖς τοιούτοις μάλα 15
 προσήκουσαν. ἢ δὴ καὶ διάρασα πρὸς τὸν πατέρα τοὺς ὀφθαλ-
 μοὺς ἐλέξε τοιαύδε. (E.) „Τολμηρὸν μὲν ἴσως καὶ προπετείας
 δόξειεν ἂν πως μεστὸν, ὦ πάτερ, θυγατέρα νεάζουσαν ἔτι πρὸς
 πατέρα παρῆρησιάζεσθαι καὶ ἀμαθία συζῶσαν γλῶσσαν ἀτενίζεν
 P. 189 πρὸς τὸν τῆς σοφίας Ὀλυμπον. ἐπεὶ δ' ἢ τε μήτηρ προτρέπει 20
 καὶ μετὰ τοῦ πράγματος ὁ καιρὸς ἐπιτίθεται, φθέγγομαι τό γε
 εἰς δύναμιν ἦκον. ἵνα τί γὰρ ἐπὶ τοσοῦτον σιγῶν, σοφώτατε
 πάντων ἀνθρώπων, ἀνέχη μὲν γνωσιμαχεῖν ἐπὶ σαντῶ καὶ κατα-
 τήκειν σαντὸν, κοινωνεῖν δ' ἡμῖν οὐκ ἐθέλεις τῆς γνώμης, ἵνα

1. ἀπορήτοις A.

nicum iuniorem id esse facturum; Deo videlicet ineffabilibus modis talia occultante. Unde magnopere territi et perturbati sunt. Nam Logotheta e palatio plenus cogitationum domum reversus longo tempore tacitus sedit, nemini ullum verbum loquens; sed multiples curas subinde animo volvens; in futuri meditatione totus; plane similis muto et surdo, nec quicquam sentienti eorum, quae coram ipso gererentur: idque uxore cum filia Panypersebastae et filiis de more assidentibus et hilarem ac iucundam aliquam vocem ab eo expectantibus. Tandem coacta uxor, ipsa quidem parum natura sua eloquens, filiae Panypersebastae innuit, ut pro re ac tempore aliquid opportuni loqueretur. Nam erat illa quidem iuvenis aetate, sed peringeniosa; et eam dicendi vim a natura acceperat, quae ipsam non magis quam Platonem aut Pythagoram, aut eiusmodi viros sapientes deceret. Tum autem oculis hiscentibus patrem intuens sic exorsa est: (V.) „Audaciae forsitan et temeritatis summae esse videatur, o pater, me filiam adolescentulam liberius apud te proloqui, et eam, cuius lingua alumna sit imperitiae, oculos intendere audere adversus altissimam sapientiae arcem. Sed cum et mater hortetur, et tempus resque ipsa postulet, dicam ut potero. Quianam, sapientissime omnium mortalium, tamdiu tacitus sedes, tuumque ipsius animum ex crucias et moerore conficis: nec tuam nobis mentem comunicas, ut istius

καὶ τῆς λύπης ἡμεῖς σοι γενόμενοι κοινωνοὶ κουφότερον καταστή-
 σωμέν σοι τὸ πάθος; πολλὴν γὰρ ἡμῖν ἢ τῶν ὕψεων σύγχυσις
 καὶ ἢ τῆς γλώττης ἀσφάλεια μηνύει σαφῶς τὴν ἐν τῇ ψυχῇ σου
 τῆς λύπης ἀκμὴν ἢ τῆς καρδίας χειρωσαμένη τὰ καίρια, καθά-
 5 περ ἀκρόπολιν ἢ ῥίζαν τινὰ καὶ σύνδεσμον τῶν ζωτικῶν τῆς ψυ-
 χῆς δυνάμεων, κάθηται ἀναπόσπαστα ἐπιβοσκομένη τὴν ὥραν
 τῶν λογισμῶν καὶ συνθολοῦσα τὰς περιόδους αὐτῶν καὶ ἐμβρι-
 θὲς ποιοῦσα τὸ ἡγεμονικόν. ὥσπερ δ' ἔλαιον καὶ κηρὸς καὶ καλά-
 μη καὶ χόρτος πυρὸς ἐπεφύκει τροφή, οὕτω καὶ σιωπὴ περὶ τὴν
 10 ψυχὴν ἠθροισμένους εὐρίσκουσα τῆς λύπης τοὺς ἀνθρακας, κα-
 θάπερ ὕλην αὐτοῖς καὶ τροφήν ἑαυτὴν χορηγεῖ, μηδαμῆ δια γλώτ-
 τῆς ἐξιέναι παραχωροῦσα τὸν ἐγγινόμενον ἐκεῖθεν καπνὸν τῇ ψυχῇ.
 σὺ γοῦν, ἵνα μὴ τῷ χρόνῳ τὸ πάθος ἰσχὺν εἰληφὸς βλάβην ἀνέλ-
 πιστον ἐπιφέρει, διανύστηθι πρὸς Θεοῦ καὶ γενοῦ σαυτοῦ. οὐ
 15 γὰρ σὸν τὴν εὐγένειαν τῆς φιλοσοφίας εἰς τοιαύτην κατασπᾶν
 σμικροπρέπειαν καὶ ἀωρίαν τοσαύτην τοῦ ταύτης κατασκεδάζειν
 σεμνώματος. πέφυκε γὰρ πῶς τὸ τῆς λύπης δεινὸν ῥᾶστα τῇ D
 παρυτάσει τῆς σιωπῆς πολλαπλασιάζεσθαι. χωρεῖ γὰρ ἀνατρέχον
 ἐπὶ τὰ ἔνδον αἰεὶ δίκην ἔλκουσ καὶ οὐ πρότερον ἀφίσταται τοῦ
 20 πάντα νέμεσθαι λάθρα τὰ πρόσω, πρὶν ἂν καὶ αὐτοὺς, ὡς εἶ-
 πεῖν, διέλθῃ τοὺς μυελοὺς τῆς ψυχῆς καὶ αὐτὰ τοῦ ζῶου τὰ
 καιριώτερα κατατροπώσῃται μόρια. καὶ εἰ μὲν τι τῶν ἀπορρήτων
 ἔστιν, ἄλλοις χρεῶν εἶναι ἀπόρρητον· ἡμῖν δὲ τοῖς σοῖς καὶ μάλα V. 154
 ἤκιστα." (ς'.) Τούτοις καὶ τοιούτοις πλείοσι καὶ τοιαύτη παλάμη E

11. τροφήν W. in mg. ἑαυτῇ W. 12. προχωροῦσα W., et
 in mg. συγχωροῦσα. 14. ἐπιφέρει A., ἀναφέρει W.

tristitiae parte in nos recepta doloris sensum levemus? Nam et pertur-
 batio vultus tui, et linguae silentium satis declarant, quam vehemens sit
 animi tui dolor, qui intimum cor velut arcem quandam aut potius velut ra-
 dicem ac vinculum vitalium animae facultatum invasit, atque ibi penitus
 infixus ingenii florem depascitur, cogitationes confundit et nobiliorem
 animi partem aggravat. Ut autem oleum et cera et stipula et foenum flam-
 mam alunt, ita et silentium collectos in animo doloris ignes nactum mate-
 riam quasi ipsis et nutrimenta suppeditat, nec sinit offusum inde animo
 fumum per linguam exhalari. Quare tu, ne affectus iste tempore confirma-
 tus inexpectatum damnum apportet, per Deum exsurge, et animum recipe.
 Neque enim tuum est, philosophiae nobilitatem ad tantam humilitatem de-
 iicere, illiusque maiestatem intempestivis doloris maculis aspergere: cuius
 ea natura est, ut continuatione silentii multiplicetur. Subinde enim ulceris
 instar interiora invadens, obvia quaeque clam depascere non prius desinit,
 quam ad ipsas ut ita dicam animae medullas penetrarit, et vitalia hominis
 absumpserit. Quod si arcani aliquid est, aliis arcanum esto: nobis vero tuis
 haudquaquam." (V.) His et pluribus huiusmodi verbis generosa illa filia

A. M.
6791
ad
6836

Imp. Andron.
Senioris.

τῆς γλώττης ἢ γενναία ἐκείνη θυγάτηρ τὰς τοῦ πατρὸς ἀκοὰς μα-
λάξασα κατὰ τὸ ἐγχωροῦν παρὰ τοσοῦτον τῆς διανοίας ἐκείνου
καθήρησατο καὶ ὡσπερ ἀπὸ βαθέος ἀνηρτήσατο ὑπνου, παρόσον
ἀλιέων καὶ θαυματοποιῶν παῖδες οἱ μὲν τοῖς πλήκτροις ἐκ θαλάτ-
της τοὺς ἰχθύας ἀνασπῶντες, οἱ δὲ τοὺς ὄφεις ἐκ τῆς λόχμης· 5
ὡς ἐκείνον μικρὸν τῆς λύπης χαλάσαντα τῇ γλώττῃ δοῦναι τὸν
Φροῦν καὶ τὰς ῥήσεις ἐκείνας βραχὺ τοῦ Ἰῶβ ὑπαλλάξαντα, ὡς,
„ἀπόλουντο,” φάναι, „αἱ ἡμέραι ἐκείναι, ἐν αἷς γυναικί τε
συνήφθην καὶ τέκνων ἐγενόμην πατήρ. ῥᾶστα γὰρ ἂν μὴ παρόν-
των αὐτῶν τὰμαντοῦ διεθέμην. νῦν δὲ τοσοῦτον διὰ ταῦτα πε- 10
ριθρόεοντος ὄχλου φροντίδων, οὐκ οἶδα πῶς ἂν διαφύγοιμι τὴν
ὅπως ποτὲ καὶ ὀθινοῦν ἀπειλουμένην ἐπενεχθήσεσθαι ὅσον οὐδέπω
κακίστην πραγμάτων φοράν. μέλλειν γὰρ ἔφοδόν τινα βαρεῖαν
εἶτ' ἐκ θαλάττης, εἶτ' ἐξ ἡπείρου, ἐχθρῶν μὲν, οὐκ οἶδα δ'
ὄτων, ἐπαναστήσεσθαι καθ' ἡμῶν καὶ πάντα κακῶς συνταρά- 15
ξεν τὰ καθ' ἡμᾶς, καθάπερ ὀγκάδα μεγάλην ἐπειδὴν ἐπὶ πάντου
λαβῶν ἀγκυρῶν ὀρσαντὴν ὑβριστῆς ἄνεμος μαίνεται κατὰ τῶν
ἰστίων καὶ καταχορεύῃ τοῦ κύματος.” ταῦτα εἰπὼν ἐσιώπησεν
αὐτῆς, κλαπεῖς ὡσπερ τὸν νοῦν ὑπὸ τῶν λογισμῶν ἐκείνων καὶ
ἐκλαθόμενος ἑαυτοῦ καὶ τῆς γλώττης· καὶ ἀναστὰς εἰσήει μεστὸς 20
ἀθυμίας ἐπὶ τὴν κλίνην, ἐφ' ἧς καὶ κατέδαρθε μὲν· καθεύδειν
Bδ' οὐκ εἶχε μέχρι πολλοῦ. (Z.) Ἐγὼ δ' ἐς ὑστεραίαν πάντα
ἐμεμαθήμην κατὰ τὸ εἰωθὸς ἀφικόμενος. ἀπῆεν γὰρ συνεχέστε-
ρον ἐς τὴν τοῦ ἀνδρὸς ὀμιλίαν. ἀφ' οἷ γὰρ περὶ πλείονος ποιη-

7. ὡς om. A. 13. Ad μέλλειν supple προσορῶ. BOIV. 15. ἐπα-
ναστήσεσθαι A., ἐπαναστήσασθαι W. 21. κατέδραμεν W.

cum aures patris mulsisset, sic ferme illius animum movit, et ex profundo quasi sommo excitavit, ut ex mari pisces a piscatoribus, e silva colubri a praestigiatoribus plectrorum vi extrahuntur. Itaque ille sedato paululum dolore animum linguae commodavit, ut Iobi verba parum immutata proferret. „Pereant,” inquit, „dies illi, in quibus uxorem duxi, et liberos suscepti: qui si non essent, facillime rebus meis consuluissem. Nunc vero tanta curarum turba ob ea ipsa incumbente ignoro, qua ratione effugere possim pessimam cladem, quae mihi incertum unde et quomodo mox statim inferetur. Imminet enim gravis nobis impressio hostium nescio quorum, sive terra sive mari adventantium, qui res nostras pessime turbabunt: ac si magnam onerariam ancoris destitutam in medio mari protervus aliquis ventus deprehendat, et in vela furiosus irruens fluctibus agitatis debacchetur.” His dictis rursus obticuit, cogitationibus illis mente propemodum alienata: et sui ipsius suaeque linguae oblitus surrexit, seque in lectulum contulit ac recubuit: diu autem insomnis mansit. (VII.) Ego vero postridie de more ad eum ingressus omnia cognovi. Etenim eum frequens colloquendi causa invisibam. Quippe ex quo pluris ab eo factus et in Chorae monasterio, quod

σάμεγος ἐμὲ κατὰ τὴν αὐτῶ νεουρρηθεῖσαν μονὴν τῆς Χώρας A. C.
 φέρων κατώκισε, πολλὴν ἔπειτα τὴν στοργὴν ἐδείκνυ πρὸς ἐμὲ 1282
 καὶ ἰλαρὰν τὴν διάθεσιν καὶ μικροῦ τοῖς αὐτοῦ παισὶν ἐπίσης ἐδί- ad
 δου τὴν σχέσιν κάμοι· ὥστε καὶ ἀστρονομικὴν ἐπιστήμην μόνος 1328
 5 κατὰ τοῦσδε τοὺς χρόνους εἰδὼς ἐς τὸ ἀκρότατον οὐκ ἀπηξίωσε Imp. Andron.
 μὴ οὐ μεταδοῦναι κάμοι τοῦ τοσοῦτου πλούτου· ὥστε καὶ πολ- Senioris.
 λάκις ἐνεκαλλωπίσατο ἐπὶ τε τοῦ βασιλέως ἐπὶ τε τῶν ἐλλογίμων
 ἐμοῦ γε εἵνεκα, ὅτι διάδοχον τῆς αὐτοῦ σοφίας ἐπεποιήκει με.
 δείκνυσι δὲ τοῦτο σαφέστερον ἐν τε ταῖς πρὸς ἐμὲ τούτου ἐπιστο-
 10 λαῖς ἐν τε τοῖς ἔπεσιν, ἃ πεποιήκεν ὕστερον ἐν τῇ ἔξορίᾳ αὐ-
 τοῦ· περὶ ὧν ἀριθιλοτέρων ἡμῖν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λελέξεται.
 διὰ ταῦτα τοίνυν ὀφείλων τὰνδρὶ μεγάλας τὰς ἀμοιβὰς τῶν κατὰ **D**
 δύναμιν οὐκ ἠμέλουν, ἀλλὰ προσήειν συχνά οἱ οὐ μόνον λογικῆς
 εἵνεκα ὀμιλίας, ἀλλὰ καὶ διακονίαν τινὰ θυμῆρη πληρῶν αὐτῶ.
 15 ἐδίδασκον γὰρ τὸν τε νῆα καὶ ἦν ἔφαμεν αὐτοῦ θυγατέρα, τὰ
 τῶν θύραθεν καὶ ἡμετέρων βιβλίων αἰνιγματώδη καὶ γρίφα δια-
 λευκαίνων καὶ τὴν ἐκείνων νύκτα πρὸς ἡμέραν μεθαρμοζόμενος.
 ἦν γὰρ ἡ γυνὴ μεγαλοφυῆς ὁμοῦ καὶ φιλομαθῆς· τὸ μὲν δῶρον **E**
 τῆς φύσεως εἰληφῦα, τὸ δὲ τῆς γνώμης, (H.) Ἐγὼ δ' ἐκεῖνα
 20 ἀκηχοῦς ἐνθους μὲν ὑπ' ἐκπλήξεως ἐγεγόνειν· οὐκ ἔκρινα δ' ὁμως
 δεῖν σιωπῇ τὸ πρῶγμα παραδραμεῖν, ἀλλ' ἰδίᾳ προσελθὼν ἐκείνῳ,
 „ἄλλους μὲν ἴσως,” ἔφην, „ἐν τοῖς δεινοῖς καταπίπτειν, ὅσοι
 μὴ φιλοσόφοις λόγοις ἐχάλευσαν τὴν ψυχὴν, οὐκ ἂν εἴη τῶν οὐκ
 25 στασθαι καὶ καρτερίας ὑπόδειγμα κράτιστον γίνεσθαι τοῖς πολ- **F**

ille instauraverat, collocatus fueram, magna deinde me benevolentia ac iu-
 cundo animi affectu complexus paene liberis suis exaequaverat; adeo ut
 astronomicam disciplinam, quam solus eo tempore perfectissime norat, mihi
 traderet, nec tantas opes invideret; et saepe cum apud Imperatorem tum
 apud proceres gloriaretur, me a se haeredem doctrinae suae institutum esse.
 Idque evidentius in suis ad me epistolis, et in versibus, quos postea exul
 fecit, declaravit: de quibus luculentius infra dicturi sumus. His igitur de
 causis, cum viro multum deberem, gratiam ei referebam quantam poteram;
 adibamque eum crebro, non colloquendi tantum studio, sed etiam iucundi
 cuiusdam ministerii causa. Docebam enim et filium eius et quam dixi fi-
 liam, interpretabarque ipsis libros profanos pariter et sacros, ambigua et
 perplexa explicans, et obscuris lucem afferens. Erat enim mulier et magno
 praedita ingenio, et discendi cupida: quorum alterum naturae, alterum
 voluntatis donum est. (VIII.) Illis vero auditis, quamvis prae timore paene
 exanimatus, non tamen tacendum esse existimavi: sed ad illum privatim
 ingressus, „Alios fortasse,” inquam, „qui animos philosophicis rationibus
 non firmarunt, succumbere adversis rebus non mirum fuerit. Te vero,
 quem in eiusmodi calamitatibus velut turrim inconcussam stare, et fortis

- A. M. 6791 ad 6836
Imp. Andron. Senioris.
- λοῖς, ὁμοίον τι πάσχειν τοῖς ἄλλοις, θεϊότατε ἄνθρωπε, οὐκ ἂν δυναίμην αὐτὸς ἐπαινεῖν. εἰ δ' ἐπὶ τῶν ἐμφανῶν καὶ παρόντων χρῆναί φασιν καρτερεῖν τὴν φιλόσοφον διάνοιαν, τί ἂν τις φάη περὶ τῶν μήπω παρόντων, ἀλλ' ἐν ἀδήλοις ἔτι πνυθμέσι κρυπτόντων τὴν ἔκβασιν; πολλὰ γὰρ κραίνει θεός· καὶ τὰ δοκῆ-5 θέντα οὐκ ἐτελέσθη· τῶν δ' ἀδοκῆτων πόρον εὔρε θεός. αἱ γὰρ προαναφωνήσεις τῶν μελλόντων, ὅσαι δι' ὄνειράτων καὶ ὅσαι διὰ μυθίων ἄλλων, ὡς ἴσμεν, γίνονται τρόπων, πολὺν ἐπισυρόμεναι γνόφον καὶ κύκλω αὐτῶν ὥσπερ σκηπὴν τιθέμεναι τὴν ἀποκρυφὴν αὐτῶν, πολλοὺς τοῦ καθήκοντος ἐξεμύχλευσαν καὶ πρὸς τὰς τῆς 10 ἀληθείας ἐναντίας ἐννοίας βαδίζουσιν παρέπεισαν· καὶ οἱ μὲν τοῦ τέλους εὐτυχοῦς παρ' ἐλπίδα πεπείρανται· οἱ δὲ τοῦναντίον. οἷσα γὰρ τὰ τε ἄλλα καὶ ὡς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα ἐξιών- Βτος ἤδη κατὰ Τύρον κόραξ ἐξ αὐτομάτου πετόμενος ἄνωθεν ῥίψας ὅστον ἐπάταξε τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν, καὶ ἔδοξε τοῖς ὀρνιθοσκόποις 15 καὶ μάντεσι τοῦτο κακὸς οἰωνὸς καὶ ἀπηγόρευον ἤδη τὴν πείραν. ὁ δὲ καὶ ἀπῆι καὶ πόρους ὑπέστη καὶ πολιορκήσας εἶλεν αὐτήν. Ἕλληνες πάλαι Περσῶν ἐπιόντων ἤλπισαν ἐς πνυθμένας θαλάττης αὐταῖς ναυσὶ καταδύσεσθαι πρὸ τῆς Σαλαμῖνος ἀπειλούσης τέκνα C γυναικῶν ἀπολέσειν. ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα τοὺς ἐναντίους 20 κατετροπώσαντο καὶ ὅλας βίβλους μεστὰς τῶν οἰκείων ἀφῆκαν τροπαίων. Κροῖσος ὁ Λυδὸς ἤλπισε τὸν Ἄλιν διαβῆς μεγάλην ἀρχὴν καταλέσειν τοῦ Κύρου· ὁ δὲ καὶ τὴν οἰκείαν ἀπέβαλε. Ἦω-

14. τῆς ante Τύρον add. W., om. A. 16. ἤδη om. A.

animi exemplum vulgo praebere oportebat, eodem modo quo caeteros affici, divine vir, laudare haud possum. Quod si manifestis et praesentibus in rebus forti esse animo philosophum oportet, quid de iis dicemus quae nondum adsunt, sed eventu adhuc incerto delitescunt? Multa numen perficit: ac ea quidem, quae expectabantur, ad exitum non perducta sunt: quae vero nemo expectabat, eorum perficiendorum rationem reperit Deus. Nam futurarum rerum praedictiones, sive per somnia, sive aliis modis, qui ut scimus innumeri sunt, fore aliquid significetur, multa caligine involutae et obscuritate propria velut amictu quodam circumfusae multos ab officio depulerunt et in errorem induxerunt; unde alii praeter spem exitum felicem adepti sunt, alii vero contrarium. Nosti enim cum alia, tum ut Alexandrum ad oppugnationem Tyri abeuntem corvus fortuito et sua sponte advolans deiecto in caput osse perculerit: quod augures et vates malum omen interpretati coeptis desistere iuebant. Ille vero nihilominus abiit et laboribus exantlatis urbem obsessam expugnavit. Graeci olim, cum a Persis invaderentur, in fundum maris se cum ipsis navibus ante Salaminem, quae mulierum liberis exitium minabatur, demersum iri speraverunt. Iidem praeter omnem spem victis hostibus totos libros suis triumphis refererunt. Croesus Lydus magnum Cyri imperium eversurum se confidebat, ubi Halyn fluvium transgressus foret. Sed et suum regnum ami-

μαῖοι πάλαι φλεγομένης τῆς Ἰταλίας ὑπ' Ἀννίβου τοῦ Καρχη- A. C.
 δονίου καὶ μονοποῦ πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ αὐτὴν τὴν τῆς Ῥώμης 1282
 ἰδόντες κατασκαφὴν τοῦ πλείστου παρ' ἑλπίδα τῆς οἰκουμένης ad
 κατέστησαν αὐτοκράτορες. Ἀύγουστος ὁ μετὰ Καίσαρα δεύτερος 1328
 5 μοναρχήσας ἐν Ῥώμῃ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας ἐπιόντων κατ' D
 αὐτοῦ μετὰ βαρείας δυνάμεως ναυτικῆς τε καὶ ἡπειρωτικῆς φόβῳ
 τὸ ζῆν ἀπειπάμενος, ὁ δὲ καὶ τοὺς ἐχθροὺς παρ' ἑλπίδα νενίκηκε
 καὶ ἅμα τὴν ἐκείνων ἀρχὴν προσειλήφει, Αἰβύην φημί καὶ Ἀσίαν.
 καὶ τί δεῖ τοὺς ἱεροὺς τῆς προνοίας λόγους καταριθμεῖν; ἢ τὰ
 10 καθ' ἡμᾶς διοικοῦσα ὅπερ οὐκ ἴσμεν εἴωθεν ἐπιφέρειν τοῖς ἡμε-
 τέροις πράγμασι τέλος· νῦν μὲν ὅπερ ἠλπικαμεν· νῦν δ' ὁ μὴ· E
 καὶ νῦν μὲν σὺν θατέρῳ θάτερον, νῦν δ' ἀντὶ θατέρου θάτερον.
 ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐκ τοῦ Πειραιῶς τὸν ἀπόπλουν ἐς τὸν Αἰγαῖον
 ποιῆσθαι ἐβούλετο, τὸν δ' ἔπειτ' ἐς Κρήτην καὶ Σαρδῶ τῶν
 15 ἀρκετικῶν ἀπήνεγκαν πνευμάτων αἰ πηγαὶ μὴ πάνυ τοι προσδοκῆ-
 σαντα. καὶ γὰρ τοιοῦτος κύβος πᾶσαν ἐπιπορεύεται γῆν ὁμοίως
 αἰ καὶ θάλατταν. καὶ σοὶ τοίνυν προσδοκῆσαντι λυπηρὰ ἴσως F
 ἀνατελεῖ τὰ χρηστότερα καὶ τὸ τοῦδε τοῦ σπέρματος κατηφές
 ὄλους γεωργήσει χοίνικας εὐφροσύνης. ἰσομοιρίαν γὰρ δεῖ ταῖς
 20 τῶν μελλόντων ἐλπίσι χαρίζεσθαι καὶ μὴ καθάπαξ μόνοις διδόναι
 τοῖς ἀηδέσιν ἢ τοῖς χρηστοῖς. ἔπειτα καὶ ὡς δοκεῖ τῷ σοφῷ Εὐρι-
 πίδῃ, λόγος ὁ αὐτὸς ἐκ τ' ἀδοξούντων καὶ τῶν δοκούντων ἰὼν
 οὐ ταῦτὸν σθένει. πάντες μὲν γὰρ πάντα φάσκοντες ἓνα που
 μόλις ἢ καὶ δύο ταράξαιεν ἄν. σὺ δ' αἶτε καὶ τῶν ἀπορρήτων
 15. καὶ pro μὴ W. 24. ἂν om. A.

sit. Romani olim, cum Italia ab Hannibale Carthaginiensi incendiis vasta-
 retur, et ipsius Urbis excidium tantum non oculis suis obversari cernerent,
 maximae partis orbis terrarum domini praeter opinionem evaserunt. Au-
 gustus, qui post Caesarem secundus Romae regnavit, cum ab Antonio et
 Cleopatra magnis exercitibus terra marique peteretur, desperata vita, et
 hostes praeter spem vicit, et illorum principatum etiam occupavit, Libyam
 inquam et Asiam. Et quid opus est sacras providentiae rationes recense-
 re? quae res nostras gubernat et eo fine concludere solet, quem ignoramus,
 nunc sperato, nunc insperato: et nunc alterum cum altero miscet; nunc pro
 altero alterum tribuit: non secus ac si quis Piraeo egressus Aegaeum
 mare traicere instituat; septentrionalium autem ventorum vi in Cretam et
 Sardiniam praeter expectationem deferatur. Nam talis inconstantia et ter-
 ras et maria perpetuo pervagatur. Quamobrem tibi forsitan etiam deter-
 riora metuenti meliora contingent: et isthaec tristitiae sementis uberem
 laetitiae messem producet. Futura enim in aequilibrio quodam collocanda
 sunt, nec in iucunda nec in tristia nimis inclinante animo. Deinde ut
 poeta sapientissimus Euripides pronunciat, eadem oratio ab obscuro aut
 nobili habita non idem auctoritatis habet. Omnes enim omnia dicen-
 do vix unum atque alterum commoveant. Tu vero, ut arcanorum Impe-

- A. M. 6791 ad 6836
Imp. Andron. Senioris.
P. 192
- τῷ βασιλεῖ κοινωνὸς καὶ ἅμα τῶν ἀστρονόμων κράτιστος ῥᾶστα τὰς τῶν ὄλων ψυχὰς ἐς βυθοὺς ἀνατρέψαις ἂν ἀπογνώσεως. εἰ γοῦν μὴ διὰ σέ, ἀλλὰ τῶν ὄλων γε ἔνεκα πρὸς τὸ χαριέστερον ἄμειβε μετὰ τῆς γλώττης ὄλον σαυτὸν. μίμησαι τῶν κυβερνητῶν τοὺς χαριεστέρους, οἳ καὶ μελλόντων ἔτι καὶ παρόντων αὖθις τῶν δεινῶν οὐδαμῇ κατηφές δεικνύουσι πρόσωπον· ἀλλ' εἰδότες ὡς ἐν τοῖς αὐτῶν ταμιεύονται χεῖλεσιν αἱ σωστικαὶ τῶν συμπλεόντων Β' ἀπάντων ἐλπίδες, ὥσπερ εὐθυμίας αἰεὶ διὰ γλώττης προτείνουσι
- V. 156
- τούτοις τράπεζαν καὶ ἐπικροτοῦσι καὶ παραθαυρόννουσι· καὶ ταῦτα τῆς μὲν θαλάττης πολλάκις κάτωθεν ὑβριζούσης· τῶν κυμάτων δ' ὑπὲρ πάντα Κεύκασον ὑψομένων· ἔτεο δ' ἄνωθεν καταθρηγγυμένου βιαίου καὶ τοῦ κινδύνου πρὸ ὀφθαλμῶν ἰσταμένου." ταῦθ' οὕτω λεχθέντα παρ' ἡμῶν τὸν ἄνδρα κατεδυσώπησαν, καὶ τῆς λύπης ἐκείνης ὡς ἐνῆν καθυφείς χαρίεις αὖθις ἐδόκει τοῖς πᾶσι καὶ ἰλαρὸς καὶ εὐπροσήγορος ὡς τὸ πρότερον. 15
- A. C. 1321
April. 5
- ε'. Κατὰ δὲ τὴν ἕκτην ἑβδομάδα τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς προσκαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς τὸν πατριάρχην Γεράσιμον καὶ τῶν ἀρχιερέων τοὺς παρατυχόντας ἄγεται τὸν ἕγγονον παθρόρησι ἐλέγξων τε καὶ παραινέσων ἀπέχεσθαι τῶν τῆς φυγῆς βουλευμάτων, ἵν' ὑπὸ μάρτυσι τοσοῦτοις ἢ συσταλῆις καὶ ἀδσχνυθῆις ἀπόσχοιτο; ἢ κολασθῆις ἀνέγκλητον ἀφῆ τοῖς κολάσασι τὴν αἰτίαν. εἰσῆι μὲν οὖν ὁ ἕγγονος Ἀνδρόνικος, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τινὰς ὀπλισμένους λαθραίαν τινὰ καὶ μὴ φαινομένην ὀπλισιν καὶ παραξιφίδια

20. τοσοῦτοις A., τούτοις W.

ratoris conscius, idemque astronomorum doctissimus, omnium animos extrema desperatione affectos facillime pessumdederis. Proinde si non tua, at universae reipublicae causa, et linguam tuam et te totum ad hilariorum habitum conformato. Imitare laetiores navium gubernatores, qui et adventantibus et iam urgentibus periculis tristitiam dissimulant. Nam cum sciant meliorem vectorum omnium spem a suis labris pendere, eos verbis recreatos bono animo esse iubent, et secundo plausu confirmant: quamvis saepe et mare fundo exaestuēt imo, et praeruptus aquae mons supra caput astet, et imber violentus e nubibus erumpat, et discrimen ante oculos versetur." Haec cum dixissemus, virum in verecundiam adduximus, ut moerore illo quatenus licebat remisso se ipsum deinceps omnibus iucundum et hilarem et affabilem ut antea praeberet.

6. Sexta porro hebdomade sanctae quadragesimae Imperator, Gerasimo patriarcha et aliis pontificibus qui tum forte aderant accessit, nepotem adducit palam reprehensurus, moniturusque, ut fugae consilia abiiceret: quo vel testium tantorum praesentia territus ac pudefactus incepto desisteret, vel si puniretur, non sine causa probabili videretur esse mulctatus. Ingressus igitur est Andronicus nepos, adductis secum nonnullis, occulta non manifesta armatura instructis, pugiones videlicet gerentibus;

φέροντας, οὐδ' αὐτὸς ἄοπλος ὢν παντελῶς, συνέθεντο γὰρ, ὡς
 εἰ μὲν πατρικοῖς τισι καὶ πραεῖαις χρήσεται παραινέσειν ὁ πάππος
 καὶ βασιλεὺς πρὸς αὐτὸν, μηδ' αὐτοὺς τὸ παράπαν ἐνδείξασθαι
 5 τὸ τολμηρὸν καὶ θρασύτερον, ἀλλ' ἡρεμήσειν καθάπαξ· εἰ δέ
 5 πρὸς ὄργην καὶ κόλασιν βλέψη, εἰσπηδήσαντας εὐθὺς ἐν αὐτοῖς
 βασιλικοῖς θρόνοις κατασφάζειν αὐτὸν καὶ τὴν αὐτοκρατορίαν
 μόνῳ τῷ νέῳ καταστήσειν Ἀνδρονίκῳ. εἰσελθὼν οὖν αὐτὸς μὲν
 παρὰ τὸν πάππον καὶ βασιλέα κεκάθικεν ἐπὶ τοῦ συνήθους βασι-
 λικοῦ θρόνου· τὴν δὲ φρατρίαν ἐκείνην παρὰ τὴν βασιλείον εἴασε
 10 διατρίβειν αὐλήν, ἐπεὶ δ' ἡ παραινέσις μετὰ τῶν ἐλέγχων πατρικῆ
 10 τισ ἔδοξε καὶ κηδεμονικῆ, οὐδέν τι παράβολον πέπρακται τέως·
 ἀλλ' ἀπηλλάγη καὶ διελύθη μετ' εἰρήνης ὁ σύλλογος, ὁμομοκό-
 των ἀλλήλοις ἀμφοτέρων τῶν βασιλέων· τοῦ μὲν, μηδένα τῶν
 πάντων τῆς αὐτοκρατορίας διάδοχον καταλείπειν πλὴν αὐτοῦ Ἀν-
 15 δρονίκου τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως· τοῦ δ' αὖ ἐγγόνου, μηδὲν
 15 μῆτε κατὰ τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ βασιλέως καὶ πάππου, μῆτε
 κατὰ τῆς αὐτοῦ ζωῆς μῆτε βουλευσασθαι, μῆτε μὴν διαπράξα-
 σθαι πώποτε. (B.) Ἐξιόντα δ' ἐκείθεν τὸν νέον Ἀνδρόνικον
 20 περιστάντες ἢ τῶν συνομοσάντων φρατρία ὑβρισπαθοῦντες αὐτοῦ
 20 κατεβῶν παράβασιν τε ἐγκαλοῦντες τῶν φρικωδεστάτων ὄρκων
 ἐκείνων τῶν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἅμα προφανῆ προδοσίαν αὐτῶν,
 ποῦ γὰρ οὐκ ἂν ἀδικίας ἐλαύνειν ἔφασκον, σὲ μὲν δι' ἡμᾶς
 φοβερὸν ὁμοῦ καὶ δύσμαχον καταστάντα ῥαδίως τὰ κατὰ γνώ-
 25 μην σαυτῷ καταπράξασθαι· ἡμᾶς δ' ἐν στόματι μαχαίρας οὐ-

A. C.
 1282
 ad
 1328
 Imp. Andron.
 Senioris.
 P. 193

1. ὢν add. A. 9. φρατρίαν A. hic et infra.

nec ipse plane inermis. Convenerat enim inter eos, si avus Imperator pa-
 ternis et lenibus admonitionibus erga ipsum uteretur, ne se quidem con-
 fidentius aut audacius quicquam designaturos, sed omnino quieturos:
 sin vero iratus supplicium minitaretur, statim impetu facto in ipso Impe-
 ratorio solio illum occisuros, et in solum iuniorem Andronicum omnem impe-
 rii auctoritatem collaturos. Ingressus igitur iuxta avum Imperatorem
 in consueto solio consedit, sua illa factione ad Imperatoriam aulam re-
 licta. Cum autem admonitio et castigatio a patria cura et sollicitudine
 proficisci videretur, nihil tum insolentius actum est, sed concilium pa-
 cate et tranquille dimissum, iureiurando ultro citroque ab Imperatoribus
 dato. Ac avus quidem iuravit, se nemini nisi Imperatori Andronico nepoti
 relicturum esse Imperium: nepos autem, nihil se aut meditaturum unquam
 aut facturum, quo auctoritas vel vita avi Imperatoris oppugnaretur. (H.) Cae-
 terum iuniorem Andronicum inde egressum coniurati circumstantes indi-
 gnabantur, et in eum vociferabantur, ut qui sanctissimum illud iusiuran-
 dum ipsis praestitum violasset, et manifesta proditione fidem datam fregis-
 set. „Quid enim,” inquit, „ad istius iniuriae magnitudinem accedere
 queat, si nosmet ipsos, per quos formidabilis et invictus omnia ex animi

- A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron Senioris.
- τωσὶ προφανῶς καὶ πυθμέσιν ἄδου καταλιπεῖν; τούτοις μέντοι καὶ τοῖς τοιούτοις ἠθεσί τε καὶ ῥήμασι κατακλασθεῖς τε καὶ αἰσχυνθεῖς ὁ βασιλεὺς διεμηνύσατο πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι τὸν μέγαν λογοθέτην, καὶ ἐλθόντα ἡξίου παρασκευάσαι τὸν πάππον καὶ βασιλέα δι' ὄρκων καὶ τῆ ῥηθείᾳ φρατρία χαρίσασθαι τὸ ἀκίν-5
 Εδνον. ὁ δὲ οὐδ' ἀκούσαι ἠνέσχετο· ἀλλὰ, „σὺ δὲ οὐ θαυμά-
 ζεις,” ἔφη, „καὶ θεῷ πολλὰς ἀποδίδως εὐχαριστίας, ἀγαπῶν
 ὅτι παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα τῶν τοῦ ἄδου πυλῶν αὐτὸς ἀναβὰς, ὡς
 εἰπεῖν, ἐκομίσω τὴν σωτηρίαν; ἢ οὐκ οἶδας ὡς χρεῶν σε μεγάλας
 ὀφείλειν κάμοι καὶ παισὶ τοῖς ἐμοῖς διὰ βίου τὰς χάριτας, ὅτι 10
 βουλὴν κατὰ σοῦ μελετηθεῖσαν καὶ ἔξαργυθεῖσαν εἰς τέλος διέθ-
 Ερήξα παρελθὼν αὐτὸς καὶ νῦν δι' ἐμοῦ τουτοῦ τὸν ἥλιον καθο-
 ρῆς; σὺ δὲ ταῦτα ἀφείς ἰκέτης ὑπὲρ τῶν κάκιστ' ἀπολουμένων
 γίνεσθαι βούλει; ἔπαγε πρὸς θεοῦ· μὴ κοινῶναι τοιούτοις ἀν-
 δράσι. πῶς γὰρ τοὺς πρὸς σε διατηρήσουσιν ὄρκους, οἳ τοὺς 15
 πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον τὸν σὸν μηδενὸς τῶν δεινῶν ἀναγ-
 κάζοντος ἐξελάθοντο, μήτε θεοῦ κερανοῦς, μήτε ἀνθρώπων
 αἰδῶ πρὸ ὀφθαλμῶν θέντες;” (Γ.) Τούτων οὕτω παρὰ προσ-
 δοκίαν λεχθέντων ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἔστη σιωπῶν ἐπὶ πλεῖστον.
 P. 194 ἔπειτα „ἀπιθι” ἐπειπὼν ἐς τὰς προτέρας αὐτῆς ἐπανῆκε βουλὰς 20
 καὶ μελέτας. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ μεγάλη καὶ θεία ἐπεδήμησεν ἐβδόμης,
 ἐν ἣ τὰ σωτήρια ἐορτάζομεν πάθη, καὶ τὸν ἔγγονον αὐτῆς ὁ βα-
 σιλεὺς οὐ κατὰ τὰς παραινέσεις ἐβλεπεν ἔχοντα, ἀλλὰ τὴν τε
 τῆς κινήσεως ὁρμὴν ἀστατοῦσαν καὶ τῶν ἡθῶν τὸν ῥυθμὸν οὐ

sententia facile confecisti, sub cultro et quasi in ipsis orci faucibus ita aperte deseras?” His et huiusmodi affectibus ac verbis fractus et pudefactus Imperator magnum Logothetam ad se venire iussit: ab eoque petiit, ut animum avi Imperatoris ad impunitatem factioni suae dandam ac iureiurando interposito confirmandam promptum paratumque efficeret. At ille ne audire quidem sustinens: „Tu vero,” inquit, „non miraris, non immortales Deo gratias agis, nec bene tecum actum esse putas, quod praeter expectationem ex orci faucibus ipse quodammodo ereptus, incolumis et salvus evaseris? An ignoras te et mihi et liberis meis, quoad vixeris, magnam debere gratiam, quod consilium contra te ininitum et instructum meo tandem interventu rescissum est, quodque meo beneficio solem hunc intueris? Tu vero his omissis pro perditissimis et male perituris istis suppliciter intercedis? Apage per Deum: nihil tibi rei sit cum istis. Quomodo enim tibi servabunt fidem, qui fidem avo tuo datam nulla coacti necessitate fefellerunt, nec Dei metu nec hominum verecundia deterriti?” (III.) His Imperator praeter expectationem auditis cum tacitus diu stetisset, „abi” dixit. Deinde ad pristina consilia et cogitationes denuo rediit. Cum autem magna et sancta hebdomas adesset, qua salutarem Christi passionem celebramus, et Imperator nepotem non e monitis suis vivere cerneret (quippe in eius actionibus inconstantiam, in moribus non gravitatem ullam sed summam levitatem inesse

καθεστηκότα, ἀλλ' ὄλωσ εἰπεῖν ἀλλοπρόσαλλον, ἡγιάτο καὶ ἔδυσ-
 φόρει· ὥστε καὶ δις καὶ τρις νικηθεὶς τῇ τῆς λύπης ὑπερβολῇ
 καὶ οἷον ἔνθους γενόμενος, „τετελεύτηκεν”, ἔφη πρὸς τοὺς πα-
 ρόντας, „ἢ τε βασιλεία ἐφ' ἡμῶν ἤδη καὶ ἡ τῆς ἐκκλησίας εὐσε-
 5βεια.” ὁ μὲν γὰρ ἐξήρτηε τὰ πρὸς φυγὴν μετὰ φλεγούσης τινὸς B
 τῆς ὀσμῆς καὶ ἐξεπορεύετο συχνὰ καὶ παρεσκευάζετο μετὰ τῆς
 φροατρίας ἐκείνης· ὁ δὲ μὴ συνιὲς τὰ βουλευόμενα ἠθύρει καὶ διη-
 πόρει καθ' ἑαυτὸν γνωσιμαχῶν. στοχασμοῖς δὲ τισιν ὁμῶς καὶ
 ὑπονοίαις τὰ δρώμενα παραβάλλων οὐκ ἔξω παντάπασιν ἤδη C
 10 καὶ αὐτὸς ἔκειτο τοῦ τὰ μελετώμενα ξυμβάλλειν. ὅθεν συλλαβεῖν
 ἐβουλεύσατο· καὶ τῷ πατριάρχῃ Γερασίμῳ τοῦ τοιούτου βουλευ-
 ματος ἐν ἀπορήτοις λαβὼν κεκοινώνηκεν. ὁ δ' εὐθὺς πρὸς τὸν
 βασιλέα τὸν νέον Ἀνδρόνικον δραμῶν τὸ ἀπόρητον ἀνεκάλυψε·
 καὶ οὕτω λοιπὸν ἐκεῖνος τὴν φυγὴν ἐπετάχυνεν. (A.) Ἐπεὶ δὲ
 15 καὶ ἡ λαμπρὰ τῆς ἀναστάσεως ἐπεδήμησεν ἡμέρα καὶ ἔδει πρὸς D
 ἑσπέραν τὰ βουλευόμενα πέρας λαβεῖν, ἦτι τε κατὰ τὸ εἰωθὸς
 καὶ ἔλαβε τὰς κλεῖς τῶν πρὸς τὴν Γυρολίμνην ἀνοιγομένων πυλῶν.
 εἰώθει γὰρ τοῦτο ποιεῖν διὰ τὰ ἔωθεν κνηγέσια. καὶ δὴ περὶ
 μέσας νύκτας, πρὸς ὕπνον ἤδη καταδαρθόντων ἀπάντων, ἔξισι
 20 μετὰ πάντων ὅσοι αὐτῷ γε συνομοωμόκεσαν· καὶ ἐξιππασάμενοι
 φθάνουσι δευτεραῖοι πρὸς τὸ τοῦ Συργιάννη καὶ τὸ τοῦ Καντα-
 κουζηνουῦ στρατόπεδον. ἐκάθηρτο γὰρ ἐκεῖνοι περὶ τὴν Ἀδρια- V. 158
 νούπολιν ξέν γε λαμπροῦ τῇ παρασκευῇ τὴν τούτου φυγὴν ἐκδεχόμε- E
 νοι. ἦν δ' αὕτη ἡμέρα ἀπριλλίου μὲν εἰκοστὴ, ἔτος δὲ ἑξακίς- A. C. 1321
 April. 20

16. ἦτησε A., ἦτει W. 24. ἔτους 50αθ' A.

animadvertēbat), graviter et iniquo animo id ferebat; adeo ut bis et ter magni-
 tudine doloris victus, et veluti numine afflatus ad eos qui aderant diceret:
 „Interiit demum nostra aetate et Imperii maiestas et reverentia Ecclesiae
 debita.” Nempe ille fugam ardenti studio adornabat, et subinde egredie-
 batur, et cum factione illa se ipsum parabat. Senex vero consiliorum igna-
 rus aeger animo et incertus haerebat, ac tacitis cogitationibus aestua-
 bat. Sed tamen signis et coniecturis quibusdam ea quae agebantur ex-
 pendens haud procul erat, quin quid struerent suspicaretur. Quare cum
 comprehendere statuit, et cum patriarcha Gerasimo consilium istud suum
 ut arcanum communicat. At ille statim ad iuniorem Imperatorem Andro-
 nicum accurrit, et arcanum prodit. Quamobrem is fugam ex eo coe-
 pit accelerare. (IV.) Cum autem resurrectionis solenne et illustre
 festum advenisset, et quae decreta erant perfici eius diei vespere ne-
 cesse esset, claves portarum, per quas ad Gyrolimnam itur, de more
 petiit et accepit. Hoc enim propter matutinam venationem facere consue-
 verat. Igitur sub mediam noctem, cunctis dormientibus, cum omnibus con-
 iuratis egreditur. Tum equitando proveci in Syrgiannis et Cantacuzeni
 castra postridie perveniunt. Hi enim magno apparatu ad Adrianopolin fu-
 gam illius praestolabantur. Erat is dies Aprilis vigesimus anni sexies millesimi

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- χιλιοστὸν ὀκτακοσιοστὸν εἰκοστὸν ἔννατον. ἐπιστῆσαι δ' ἄξιον, πῶς τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων οὐδὲν τῆς προνοίας ἐκτὸς διοικεῖται, ἀλλὰ πάντα λόγον ἀπόβῳρητον ἔχει τὸν ἄγοντα· καὶ ἡμεῖς ἀγνοοῦντες καθήμεθα, λόγους προφέροντες τῆς τε προνοίας ὁμοῦ καὶ τῆς ἀληθείας οὐ μάλα ἀξίους. ὅταν γὰρ ἐθέλῃ κολάζειν οὓς ἂν ἐθέλοι παλαιῶν τε καὶ νέων ἁμαρτημάτων ποιούμενος ἔκτισιν, οἷα σοφὸς ἰατρός τομῆν καὶ καντῆρα ταῖς δυσιάτοις ἐπάγει πληγαῖς, καὶ ἅμα κατὰ γῆς εὐθηνούσης ἀέρες νεωτερίζουσι· καὶ ἀγανακτεῖ κατ' αὐτῶν ὕδωρ θαλάττης· καὶ ὑβρισταὶ κατὰ τῆς τούτων βουλήσεως ἀντιπνέουσι ἄνεμοι· καὶ λοιμῶν ὁδὸς εὐδοῦται· καὶ κακοδαίμονοῦσι μὲν ὅσοι πρὸς ἀρετὴν καὶ παιδείαν ἐθροῦθμίσαν ἑαυτοὺς καὶ τὸ ἑαυτῶν πρὸς τὴν Δώριον, ὡς εἰπεῖν, ἁρμονίαν ἀπέξεσαν ἦθος· καὶ πᾶν ὅτι πράξαιεν πέρας εὐρίσκει σφαλερὸν καὶ μάλα πολεμιώτατον τοῖς ἀρχηγοῖς τῶν ἔργων βουλεύμασι, τοῦ θεοῦ τοιαύτην τινὰ τὴν κρίσιν ἄνωθεν ταλαντεύοντος. εὐδαίμονοῦσι δ' ὅποσοι δυστυχεῖς τινες καὶ ἀφανεῖς καὶ παραπλήγες καὶ Ἐρινύων πεφύκασι θρέμματα· καὶ νικῶσιν ἀνά κράτος τοὺς ἔμφρονας ἄφρονες· καὶ κυριεύουσι τῶν κοσμίων καὶ εὐσχημόνων ἀνδρῶν ἐμπαῖκται τινες καὶ οἰκότριβες ἄνθρωποι, καὶ ἴδοι τις ἂν τηρικαῦτα τοὺς τε δημαγωγοὺς, τοὺς τε τῶν πόλεων ἄρχοντας, τοὺς τε τῶν οἰκιῶν, τοὺς τε ἀγορανόμους καὶ δικασπόλους, καὶ πρὸς γε ὅποσοι τοῦ μοναδικοῦ προστατεῖν ἔλαχον βίου, πάντας καθάπερ ἀπὸ συμφώνου τινὸς τῇ ἀναιδείᾳ καὶ ἀταξίᾳ λατρεύοντας καὶ οὐδὲν ὑγιὲς πράττειν οὔτε δυναμένους,

8. εὐθύνουσης W. 17. ἀνακράτος A. 20. τῶν πόλ. — οἰκιῶν, τοὺς τε add. A.

octingentesimi vigesimi noni. Est autem observatu dignum, quod nihil humanarum rerum sine providentia administraretur, sed omnia arcana ratione agantur: licet nos ignari sedeamus, ac providentia et veritate indignas rationes comminiscamur. Cum enim Deus ob vetera et recentia delicta quemlibet mulctare vult, periti medici instar, plagis curatu difficilibus ferrum et ignem admovet. Mox terram laeto ubere fertilem aer gravis infestat, aqua maris indignatur, venti importuni et votis contrarii reflare incipiunt, pestilentia grassatur: affliguntur quotquot virtute et eruditione se ipsos exornarunt, ac mores suos ad Doriam, ut ita dicam, harmoniam compositos expoliverunt. Quicquid instituunt exitum sortitur infaustum et primae operum inceptio maxime adversarium, supremo Dei numine sic decernente. Contra calamitosi, obscuri, vecordes, et Furiarum alumni, prosperam fortunam experiuntur; sapientes ab insipientibus penitus vincuntur; sanniones et mancipia modestis honestisque imperant. Tum et urbium magistratus, et patres familias, et tribunos plebis, et aediles, et praetores, immo ipsius quoque monasticae disciplinae antistites omnes videas, velut ex composito, impudentiae et petulantiae servire, nec ex officio quicquam facere aut posse aut

οὔτε ἐθέλοντας. βεβαιώσει δὲ τὰ λεγόμενα καὶ ἄπερ αὐτίκα λέξον-
 5 πτες ἤκομεν καὶ ἡμεῖς. (E.) Ἐπεὶ γὰρ εἰς πλῆθος ἢ τῶν Τούρ-
 κων ἐπεπόλασεν ἔφοδος, πανταχόθεν αἰεὶ ζημιούσα καὶ διατιθε-
 μένη κακῶς τὰ Ῥωμαίων πράγματα, καὶ πᾶσαι μηχαναὶ καὶ
 10 5 παλάμαι γνήσιαί τε καὶ συμμαχικαὶ τῷ βασιλεῖ Θεόδωρον παντάπασι C
 ἠλέγχθησαν οὔσαι μηδὲν, ἑτέραν ἐτόραπετο, σφαλερὰν μὲν κατὰ
 γε τὸν ἀληθῆ καὶ δίκαιον λόγον· πρὸς δὲ οὕτω βίαιον καὶ ἀντα-
 γωνιστὴν χρόνον, οὐδὲ πᾶν τοι σφόδρα ἀσύνετον. ἔγνω γὰρ τοὺς
 ἐτησίους τῶν ὑπηκόων ἀξῆσαι φόρους· ἀφ' ὧν μεριζόμενον χο- D
 10 ρηγεῖν ἀνὰ πᾶν ἔτος ταῖς τε ἄλλαις χρεαῖαις καὶ ἅμα τοῖς γείτοσι
 τῶν ἐχθρῶν καὶ ὄντιον οὕτως τὴν ἐκεῖθεν λαμβάνειν εἰρήνην·
 ὁμοιον ποιῶν, ὥσπερ ἂν εἴ τις φιλίαν παρὰ τῶν λύκων ὠνούμε-
 νος, ἔπειτα τὰς οἰκείας πολλαχόθεν τέμνων φλέβας πίνειν ἐκείνοις
 15 15 τελῶναι καὶ φορολόγοι ἕτερος ἕτερον ἐφθάνεν ὑπισχνούμενος πλείω E
 παρέξειν αὐτὸς, ὑπηρέτης τῆς τοιαύτης καταστάσεως διοικήσεως. καὶ
 οὕτως ἐν ὀλίγῳ τῷ χρόνῳ, καίτοι βραχυτέρας αἰεὶ γιγνομένης τῆς
 τῶν Ῥωμαίων ἐπικρατείας, ὅμως εἰς χιλίας ἠῤῥηται χιλιάδας τὰ
 πρὸς τῶν ἀργυρολόγων καὶ φορολόγων κατ' ἔτος εἰς τὸ βασιλικὸν
 20 20 εἰσαγόμενα ταμιεῖον νομίσματα. ἐξ ὧν ἦν τῷ γηραιῷ βασιλεῖ
 πρὸς βουλήσεως καταστῆσαι τριήρεις μὲν εἴκοσι διηνεκεῖς κατὰ
 τῶν θαλαττίων καὶ παραθαλαττίων ἐχθρῶν· στρατὸν δ' ἠπειρω- F
 15 15 τικὸν ἐν μὲν Βιθυνίᾳ χιλίους ἵππεας διηνεκεῖς, ἐν δὲ Θράκη καὶ V. 159

20. ταμιεῖον A.

velle. Haec ita se habere ex iis, quae iam dicemus, constabit. (V.) Nam cum Turcarum irruptiones rem Romanam undecunque atterentes et afflictantes increbrescerent, et quicquid opis ac subsidii in viribus seu domesticis seu auxiliaribus positum foret, id omne prorsus inutile ac nullum esse Imperator divinitus intelligeret, alia via rem aggressus est, lubrica illa quidem, si vere consideres et aequitatem spectes: non tamen prorsus imprudenti, tam adversis et tam iniquis temporibus. Nam annua subditorum tributa augere statuit; quibus divisim partem in alios usus quotannis conferret, partem finitimis hostibus impenderet, eaque ratione venalem ab iis pacem acciperet. Quod perinde fuit, ac sic quis amicitiam luporum mercari volens venas sibi in plerisque corporis partibus incideret, et sanguine suo illos potari et ingurgitari ultro permetteret. Unde publicani et exactores sumpta occasione alii alios antevertere studuerunt, quisque plura se persolutorum pollicens, si eiusmodi muneris administratio sibi mandaretur. Itaque exiguo tempore, quamvis Romani Imperii fines subinde contraherentur, sic redditus annui creverunt, ut millies millena nomismata quotannis in fiscum ab iis, qui pecunias ac tributa colligebant, referrentur. Unde senior Imperator in animo habebat, perpetuam viginti triremium classem contra marinos et maritimos hostes instituere; terrestres vero copias in Bithynia mille equites perpetuos; in Thracia et Ma-

A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron. Senioris. P. 196

Μακεδονία δισχίλιους ὁμοίως· τὰ δ' ὑπόλοιπα χρήματα ἀναλί-
σκεσθαι πρὸς δαπάνας τῶν ὀφειδόμενων προσιόντων ἄλλοτε ἄλλων
πρέσβειων καὶ χορηγίας ἐνιαυσίους τῶν περικυκλούντων ἐθνῶν,
καὶ ὅσαι ἄλλαι μυρία δαπάναι τοῖς βασιλείοις καθήκουσι πράγμα-
σιν. ἀλλ' ἐπεὶ καὶ θεῶ γε οὐ μᾶλα ἐθέλοντι ἦν, δι' ἃς αὐτὸς 5
οἶδεν αἰτίας, ἐξαίφνης ἅπαντα διὰ τῆς κοινῆς ταύτης συγχύσεως
ἀνατέτραπται, καθάπερ κύβου μεταπεσόντος. (Ζ.) Θαυμάζειν
δ' οὖν ὁμῶς χρεῶν τὴν ἄρρητον τοῦ τὰ πάντα ἐφορῶντος κηδε-
μονίαν, πῶς πλείστας ὁμοῦ καὶ ἀθρόας ἡμῶν ὀφειδόντων δίδοναι
τὰς δίκας ὑπὲρ μακρῆς τῆς κακίας, μετὰ τινος αὐτὸς φειδοῦς 10
καὶ φιλανθρωπίας λαμβάνειν ἔκρινε ταύτας. οὐ γὰρ ἄλλοις
Βυσιῖν οὐδ' ἄλλοφύλοις ἐχθροῖς καὶ ἀγροῖς παρέδωκεν ἡμᾶς, ἀλλ'
ὁμοφύλοις ἀνθρώποις καὶ ἰσοφύχοις καὶ γνωστοῖς καὶ μαλακω-
τέροις, ἢ παρ' ὧν ἐχοῖν ἡμᾶς τιμωρεῖσθαι, τοὺς πλείους τέως
τῶν κύκλω καθ' ἡμῶν μαινομένων θανάτῳ προαρπάσας· ἵνα μὴ 15
κατ' ἀλλήλων ἡμῖν ἐκπολεμωθεῖσι καὶ καλῶν συντετριμμένων
ἀπεγνώσθαι ἐπιτιθέμενοι πάντας ἄρρητῶν εἰς ὀλέθρου
βυθὸς παραπέμψωσιν. ἐν γὰρ τούτῳ τῷ χρόνῳ τέθνηκε μὲν ὁ
C Κράλης Σερβίας· τέθνηκε δ' ὁ τῶν Βουλγάρων ἡγεμὼν ὁ Σφεν-
δοσθλάβος· πεφόνευσται δὲ πρὸς τοῦ ἀνεψιοῦ κόντου Κεφαλλη- 20
νίας ὁ τῶν Αἰτωλῶν καὶ Ἀκαρνανῶν δεσπότης· προσετέθνηκε δὲ
καὶ ὁ τῆς τῶν Θεσσαλῶν ἡγεμονίας τελευταῖος διάδοχος, ὁ τῶν Ἀγ-
γελωνύμων ἀπόγονος. ἀλλ' ἐκεῖσε ἐπάνειμι. (Ζ.) Ἐπεὶ γὰρ ἐγνώσθη

1. ὁμοίους A. 20. Κεφαλληνίας A., Κεφαλην. W. 21. προσε-
τέθνηκε A., προσετ.

cedonia bis mille item perpetuos: reliquam vero pecuniam in sumptus un-
decunque advenientium legatorum, et in annua tributa finitimis gentibus
persolvenda conferre, caeterosque Imperii sumptus paene infinitos. Sed
quia ne id quidem placebat Deo, propter causas, quas ipse novit, subito
omnia confuso illo reipublicae statu eversa sunt, ut in alea, cum tessera in
contrarium vertitur. (VI.) Admiracione tamen digna est ineffabilis illa
omnium inspectoris Dei clementia, qui cum nos diuturnae improbitatis
poenas plurimas easque confertas luere deberemus, eas tamen parce et hu-
maniter expetendas esse iudicaverit. Neque enim alienigenis barbaris at-
que immanibus hostibus nos tradidit: sed popularibus et notis, et iis, qui
a nostris moribus non abhorrent, adeoque clementiores essent iis, per
quos puniendi eramus; plerisque videlicet eorum, qui circumcirca in nos
saeviebant, morte praereptis, ne nos intestino bello conflictatos et confracto
calamo plane similes etiam illi aggressi funditus omnes interneccione dele-
rent. His enim temporibus obiit Crales Serviae: obiit et Venceslaus, Bul-
garorum princeps. Est et a sororis filio Cephalleniae Comite interfectus
Aetolorum et Acarnanum despotes. Quin et Thessalici principatus ul-
timus haeres, ex Angelica familia ortus, decesserat. Sed illuc redeo.
(VII.) Cum senior Imperator ante solis ortum nepotis fugam cognovisset,

A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioris.

τῷ γηραιῷ βασιλεῖ πρὶν ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον ἢ τοῦ ἐγγόνου
φυγῆ, προσκαλεσάμενος αὐθημερὸν τοὺς ἐν Βυζαντίῳ παρόν-
τας τῶν ἀρχιερέων (ὁ γὰρ πατριάρχης μὲν τῆς φυγῆς ἡμέρα
προετεθνήκει) ἐγγράφῳ καθυποβάλλειν ἐπιτιμίῳ τούτοις ἐκέλευε
5 τὸν τε ἐγγονον ὡς ἀποστάτην καὶ ἅμα τοὺς τε αὐτῷ συνεξεληλυ-
θότας καὶ εἴ τις ἔτι ἢ φεύγειν ἢ τὰ ἐκείνου φρονεῖν μέλλοι· ὁ δ'
δὴ καὶ ῥαδίως ἢ τῶν ἀρχιερέων ἐπέβαινε σύνταξις. ἦν δ' ἐπὶ τού-
τοις ἰδεῖν καὶ τὸ θεῖον πανταχῇ περιφερόμενον εὐαγγέλιον ἐν τε
βασιλείοις αὐλαῖς, ἐν τε ὁδοῖς, ἐν τε ἀγοραῖς, καὶ τοὺς ὁμνύειν
10 τὸν δῆμον κελεύοντας, ἀφίστασθαι μὲν τῆς τοῦ νέου βασιλείως
κοινωνίας καὶ γνώμῃ καὶ χειρὶ καὶ γλώττῃ· συντίθεσθαι δὲ βε-
βαιότερον τῷ γηραιῷ βασιλεῖ. ταῦτα μὲν οὖν τῆς βασιλευούσης
ἐντὸς τοῦτον ἐτελεῖτο τὸν τρόπον. οἱ δὲ περὶ τὸν νέον βασιλέα
Ἀνδρόνικον ἐλευθερίαν κηρύξαντες καὶ ἀτέλειαν ταῖς ἐν Θράκῃ
15 κώμαις καὶ πόλεσιν ἅπαντας εἶχον εὐθὺς εὐπειθεῖς πρὸς ἅπαν δὴ
τὸ τῆς γνώμης βουλούμενον. καὶ ἦσαν δὴ πάντες οἱ μέχρι Χρι-
στουπόλεως Θραῖκες ἐν ὅπλοις εὐθὺς ὑπὲρ τοῦ νέου βασιλείως κατὰ
τοῦ γηραιοῦ προθύμως ὀρμώμενοι. καὶ πρῶτα μὲν τοὺς ἅπαν-
ταχῇ περιῶντας τῆς Θράκης τελῶνας καὶ φορολόγους αὐτοὺς
20 μὲν ἀνέδην ἠκίζοντο· ἅ δ' ἐπεφέροντο βασιλικὰ χορήματα ξὺν
οὐδενὶ κόσμῳ διαλαχόντες ἐνείμαντο. πρὶν δ' ὄλην ἡμερῶν ἑβδο-
μάδα παραδραμεῖν, ἄραντες ἕξ Ὀρεστιάδος πληθος οὐ μάλᾳ
ἀριθμητὸν ἰππέων καὶ πεζῶν, τοξοτῶν καὶ σφενδονητῶν, ἤεσαν ἐπὶ
τὴν βασιλεύουσαν, ὡς αὐτίκα αἰρήσοντες στασιάζουσάν τε καὶ
25 ἐκπεπολεωμένην πρὸς ἐαυτὴν ταῖς τοῦ δῆμον γνώμαις ἐλπιδι

P. 197

20. ἀνέδην A., ἀναίδην W.

eodem die pontificibus qui in Urbe aderant arcessitis (nam patriarcha pridie fugae obierat), scripto anathemate nepotem damnari iubet ut rebellem; item eos, qui simul cum eo exivissent, quive deinde fuga evasuri aut eius partes defensuri essent. Id autem facile a pontificum coetu peractum est. Ex eo passim sacrosanctum Evangelium in palatiis, in viis, in foris circumferri cerneret, et populum sacramento adigi, ut a iunioris Imperatoris societate animo et manu et lingua recederent; seniori autem arctioribus obedientiae vinculis astringerentur. Quae cum ad hunc modum in urbe Imperatrice gererentur, Andronicus iunior libertate et immunitate Thraciis pagis et urbibus pronunciata illico omnes voluntati suae obsequentes et quidvis facere paratos habuit. Statim Thraces universi Christopolin usque pro iuniore Imperatore in armis fuerunt, seniore cupide invasuri. Ac primum passim per Thraciam vagantibus publicanis et exactoribus foede excruciatas, ereptam, quam circumferebant pecuniam, nulla modestia inter sese partiuntur. Priusquam autem septem dies elaberentur, Orestia digressi multitudo equitum, peditum, sagittariorum et funditorum paene innumerabilis Byzantium versus proficiscuntur, primo impetu expugnatos se Urbem rati, seditione laborantem et ipsam secum ob varia civium studia dissidentem,

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
V. 160
- λημμάτων, ὅποια ταῖς ἀδίκους χερσὶν ἐκπορίζουσιν αἱ τοιαῦται τῶν πραγμάτων καινοτομίαι, τοῦ Συργιάννη πάντα κινουῦντος. τέτταρας δ' ὅλας ὠδευκότες ἡμέρας ἀφίκοντό τε καὶ ἐστρατοπεδύσαντο πρὸ τοῦ τῆς Σηλυμβρίας ἄστεος. (H.) Ἐμέλλον δ' ἔτι καὶ προσωτέρω πορεύεσθαι. ἀλλ' εἰδὼς ὁ γηραιὸς βασιλεὺς οὐκ ἤρημῆσον τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, ἀλλὰ νεωτερίσον, εἰ πρὸ τῶν πυλῶν θεάσαιτο τὸν στρατὸν, φθάσει πρεσβείαν ἀποστείλας πρὸς αὐτόν. ἤρχε δὲ τῆς πρεσβείας ὁ Φιλαδελφείας Θεόληπτος, ἀνὴρ οὐ μόνον ἀρεταῖς παντοίαις κοσμούμενος καὶ πᾶσαν αἰδῶ τοῖς ἐντυγχάνουσι προπέμπων, ἀλλὰ καὶ βαθεῖαν αὐλακα διὰ 10
- C φρενὸς καρπούμενος. ἀπεστάλη δὲ καὶ ἡ τοῦ Συργιάννη μήτηρ, δυσωπήσουσα τὸν υἱὸν μάλιστα πάντων καὶ πείσουσα μὴ ὁμοσεχωρεῖν ἐς τὰ τεῖχη τῆς βασιλευσύσης· κινδυνεύειν γὰρ ἂν οὕτω στασιάσαι κατ' ἀλλήλων τοὺς Βυζαντίους καὶ μεγίστην γενέσθαι φθορὰν πάντων ὁμοῦ χρημάτων, οἰκιῶν, ἀνδρῶν, γυναικῶν, 15 ἀρχόντων, ἀρχομένων, ὧν τὴν αἰτίαν ὁ καρπούμενος οὐκ οἶδ'.
- D Ὅπως οὐ δυσσυνειδήτως διάξει τὸν ἅπαντα βίον· ἀλλ' ἐπανιόντα μικρὸν οὕτω πόρρωθεν ποιῆσθαι τοὺς λόγους καὶ αὐθαιρέτους τῶν ζητημάτων τὰς καταστάσεις. ὁ γε μὴν Συργιάννης αἰδεσθεὶς μὲν καὶ τὴν τοῦ Φιλαδελφείας παρουσίαν, κατακλασθεὶς δὲ πῶς 20 καὶ ταῖς τῆς μητρὸς ἰκεσίαις, ἐπάγεισι πρὸς τὸν βασιλέα διατρίβοντα περὶ τὴν Ὀρεστιάδα. κάκεισε τοίνυν αἱ πρὸς τοῦ γηραιοῦ βασιλέως ἐπέμποντο πρεσβεῖαι, κάκειθεν τὸ κῦρος αἱ τῶν ζητη-

7. ἀποστεῖλαι Α.

spe emolumentorum, quae huiusmodi novarum rerum molitiones rapacitati iniustae suppeditant, Syrgianne exagitante omnia. Ac quatuor integris diebus in itinere consumptis Selymbriam pervenerunt, et in eius urbis conspectu castra posuerunt. (VIII.) Cum autem ulterius progressuri essent, et senior Imperator urbanam turbam, si hostilem exercitum ante portas vidisset, non quieturam esse sciret, sed novitatis studio aliquid ausuram, eorum adventum antevertit, praemissis legatis, quorum princeps erat Theoleptus, Philadelpheiae episcopus, vir non tantum omnis generis virtutibus ornatus et magna sui reverentia obvios quosque praeoccupare solitus, sed et prudentia singulari excellens. Missa est et Syrgiannis mater, quae filium suum potissimum in verecundiam adduceret, eique persuaderet, ne ad moenia Urbis oppugnanda progredieretur: periculum enim fore, ne dissidio inter Byzantinos orto maximus interitus consequeretur omnium opum, aedium, virorum, matronarum, magistratuum, subditorum: cuius criminis reus qua ratione tranquillo animo per omnem aetatem unquam esse posset? sed ut paulum regressus ita demum verba et liberas pactiones e longinquo faceret. Syrgianes igitur, cum episcopi Philadelpheiensis praesentiam reveritus, tum precibus matris suae fractus, ad Imperatorem, qui circa Orestiadem tum agebat, revertitur. Eo itaque senioris Imperatoris legationes mittebantur; atque illinc quae super singulis postulationibus decreta essent plenum

- μάτων ἐδέχοντο κρίσεις. (Θ.) Τέλος κυροῦται παρ' ἀμφοτέρων τῶν βασιλέων, τὸν μὲν νέον κατέχειν αὐτοκρατορικῶς τῆς Θράκης ὅσον τὸ ἀπὸ Χριστουπόλεως ἄχρι τῶν περὶ τὸ Ῥήγιον προαστείων καὶ προαστείων τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἅμα τὰ παρ' αὐτοῦ τοῖς περὶ αὐτὸν διανεμηθέντα τῶν τῆς Μακεδονίας χωρίων. **E** ἦσαν γὰρ ταῦτα πολλὰ καὶ ἐς πολλὰς χιλιάδας ἐκάστῳ τὴν ἐπέτειον ἀναφέροντα πρόσδοτον· τὸν δὲ γηραιὸν, τὴν τε Κωνσταντινούπολιν καὶ τὰς ἐπέκεινα τῆς Χριστουπόλεως λοιπὰς Μακεδονικὰς χώρας καὶ πόλεις· καὶ πρὸς τούτοις δέχεσθαι τε καὶ διοικονομεῖν καὶ τὰς πρὸς τῶν κυκλούντων ἐθνῶν πρεσβείας. μηδὲ γὰρ πρὸς θελήσεως εἶναι τῷ νέῳ τοιαύτας φροντίδας. ἀνδρὶ γὰρ ἐκ φύσεως ὠρμηκότερον πρὸς ἄνεσιν καὶ κνηγέσια καὶ ἀσχολίας τοιαύτας φόρτον τά γε τοιαῦτα φαίνεσθαι πάνν βαρύτερον καὶ μάλιστα ἄχθος. ἐπὶ τούτοις οὖν αἱ σπονδαὶ γίνονται ἀσμένῳ μὲν τῷ **P. 198**
15 νέῳ βασιλεῖ, οὐ μάλ' ἀσμένῳ τῷ γηραιῷ· ἀλλ' εἰ χρὴ τάληθι **A. C. 1321**
 φάσκειν, καὶ πάνν τοι σφόδρα ἄκοντι καὶ βουλομένῳ μὲν ἀντι- **sub initium**
 παλαμῆσασθαι πρὸς τοσαύτην ἀνέλπιστον συμφορὰν, διὰ δ' ἀμη- **mens. Iun.**
 χανίαν ναρκῶντι καὶ στέργοντι τὰ παρὰ τοῦ ἐγγόνου θεμιστευόμενα καθάπερ ἀπὸ τρίποδος Δελφικοῦ.
20 ζ'. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον κάμοι τῶν ῥητορικῶν καὶ φιλο- **V. 151**
 σόφων βίβλων ἀπαλλαγέντι χρήσιμον ἔδοξεν εἶναι προσιέναι τῷ **B**
 γηραιῷ βασιλεῖ καὶ συνήθει τῆς ὀμιλίας αὐτοῦ καταστῆναι, συνε-
 τῆς τε οὔσης καὶ φιλοτίμου καὶ ἀκοῆς ἔλλογιμων σφόδρα ἀξίας

20. Quae sequuntur hinc usque ad initium Capitis decimi, non extant in codice A. Probabile est Gregoram ipsum ea tanquam superflua recidisse. BOIV.

robor accipiebant. (IX.) Tandem inter utrosque convenit, ut iunior Imperator Thraciam, quae a Christopoli usque ad Constantinopolis confinia et suburbia versus Rhegium pertinet, cum summa potestate obtineret, simulque ea praedia, quae suae factioni assignasset in Macedonia; quae et multa erant, et singulis multa millia quotannis pendebant: senior vero tum Constantinopolin, tum urbes et provincias omnes Macedonicas ultra Christopolin sitas: ad haec legationes finitimarum gentium audiret et iis curam convenientem impenderet: quod eae sollicitudines iuniori minime cordi essent, cui ad vitam otiosam et ad venationes natura propenso et rebus eiusmodi occupato, gravissimum onus illud et inanis molestia esse videretur. His conditionibus foedus initur, quale iunior Imperator, non quale senior optabat. Immo hic, si vera dicenda sunt, omnino invitus illud foedus iniit, et tantae calamitati, praeter spem sibi allatae, obluctari quidem voluit: sed omni auxilio destitutus obtorpuisset, ac ea quae a nepote tanquam ex Delphico tripode responsa reddebantur accipit.

7. Sub hoc tempore et mihi, oratoriis et philosophicis libris relictis, utile visum est seniore Imperatore adire, et in eius familiaritatem me insinuare: quae et prudens esset et liberalis et eruditorum auscultatione

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- καὶ ζητουμένης μὲν πρὸς τῶν λογίων, οὐ ῥᾶστα δ' εὐρισκομένης, οὐδ' ἐκκειμένης τοῖς βουλομένοις. τῆς μὲν γὰρ τοῦ μεγάλου λογοθέτου ὀμιλίας (τετίμητο γὰρ ἤδη καὶ τῷ τοιοῦτῳ πρὸς τοῦ βασιλέως ἀξιώματι), τούτου τοίνυν τῆς ὀμιλίας, ἐπέπερ ἀκροα-
C τῆς ἐγενόμενῃ αὐτοῦ κατὰ γε τὸ τῆς ἀστρονομίας μάθημα, ξυνέβη 5
μοι ἀπολελαυκέναι ἐς κόρον. καίτοι καὶ οὐδ' αὐτὸς ἔξω φειδοῦς ἐν ἀρχαῖς τὴν αὐτοῦ μοι παρεῖχε γλώτταν, οὐδ' αὐτῆς δὴ τῆς ἀστρονομίας ἀφθόνως μεταδιδόναι ἐβούλετο· εἴτε τὸν ἐμὸν ἀγνοῶν ἔτι τρόπον, εἶθ', ὅπερ καὶ ἀληθὲς ἦν, τὴν αὐτὴν Συνεσίῳ τῷ
D πάνν καὶ Λύσιδι τῷ Πυθαγορείῳ τρέφων γνώμην. κελεύουσι γὰρ 10
ἐκεῖνοι, μὴ κοινὰ ποιῆσθαι τὰ φιλοσοφίας ἀγαθὰ τοῖς μηδ' ὄναρ τὴν ψυχὴν κεκαθαρμένοις. οὐ γὰρ θέμις ὀρέγειν τοῖς βουλομένοις τὰ μετὰ πολλῶν ἀγώνων πορισθέντα. καὶ γὰρ καὶ τὸ δημοσίᾳ φιλοσοφεῖν μεγάλης, φησὶν, ἐς ἀνθρώπους ἤρξε τῶν θεῶν καταφρονήσεως. (B.) Κατ' ἰδίαν οὖν αὐτῷ προσελθὼν καὶ ἀκίβδηλον 15
τὸν ἐμὸν ὑποδείξας τρόπον αὐτῷ μὴ κατὰ τοὺς πολλοὺς ἠξίου
E ἡγεῖσθαι καμέ. πόρρω γὰρ τὰ Φρυγῶν καὶ Περσῶν ἔφασκον εἶναι ὀρίσματα. ἔπειτα καὶ γλώττῃ μελιχίῳ πειθοῦς τινος ἔνεκα χρώ-
μενος τάδε πρὸς αὐτὸν διεξῆλθον. „εἰ μὲν ἐπίσης ἀπαντα τὰ βίου
τερπνὰ διανέμειν εἶχεν ἢ φύσις, ἀνέραστος ἂν ἦν δῆπον γε καὶ 20
ἀταλαλίπωρος ἢ τούτων ζήτησις καὶ ῥᾶστα δὴ τοῦντεῦθεν τῆς φι-
P. 199 λαλληλίας ὑποτέμενεσθαι ξυνέβαινε τοὺς λόγους. νῦν δ' ἐπειδὴ
ἔδει ἀνακεκρᾶσθαι τοῖς λυπηροῖς τὰ ἡδέα καὶ τρίτον πῖθον οὐ
φασιν Ἑλλήνων παῖδες ἐν Διὸς εἶναι κακῶν ἀμιγῆ, λυπεῖ μὲν τῷ

24. Ad λυπεῖ supple ἢ φύσις. BOIV.

dignissima: quae cum a doctis quibusque expeteretur, non pateret facile neque contingeret omnibus. Nam magni Logothetae consuetudine (iam tum enim ea dignitate ab Imperatore ornatus erat), eius inquam cum in Astro-
nomicis auditor fuissem, consuetudine satiatum eram. Quamquam is quoque initio parcius mecum disserebat, nec ipsam astronomiam affatim mihi communicabat, sive ingenii mei adhuc ignarus, sive, id quod verum erat, eodem animo praeditus, quo praestantissimus Synesius et Lysis Pythagoreus. Illi enim vetant, ne philosophiae bona iis communicentur, quorum animus nondum vel leviter saltem purgatus fuerit. Nefas enim esse, ea quae magnis laboribus parta sint, cuivis offerre. Praeterea publice philosophandi consuetudinem magnum apud mortales rerum divinarum contemptum peperisse. (II.) Cum autem seorsim eum adissem, et integritatem meam illi demonstrassem, rogavi, ne me vulgi similem arbitraretur. Multum enim inter Phrygum et Persarum, quod aiunt, limites interesse. Deinde blando sermone persuadendi causa apud illum usus huiusmodi orationem habui. „Si ea, quae delectationem pariunt, omnia ex aequo distribuere natura potuisset, facilis et laboris omnis expers esset utique nunc eorum indagatio, et mutui amoris causae facillime praeciderentur. Nunc vero cum iucundis admisceri molesta necesse fuerit, et Graeci tertium dolium in Jovis aula nullis permi-

ἔνδεϊ, τέρπει δ' αὖ ἐν προθύροις οἰκίζουσα τὴν ἐλπίδα τῆς εὐπο-
 ρίας καὶ διδοῦσα παλάμην ἀντίπαλον τῇ πλεονεξίᾳ τοῦ ἔνδεοῦς·
 καὶ ζητεῖ μὲν οὗτος, δίδωσι δ' ἐκεῖνος· καὶ τούναντίον αὖθις
 καὶ διὰ παντὸς ἐκάτερον· καὶ νόμος τοῦτο γίνεται φιλίας καὶ
 5 δεσμὸς ἀλλήλοις ἄφρυκτα ἰσχύων. καὶ τοῦτ' εἶναι γένοιτ' ἂν οἷμαι
 φάναί παντὶ, ὃ γῆ μὲν πλωτὴν ἐργάζεται θάλατταν καὶ ταύτην B
 αὖθις ἐκείνη βάσιμον. καὶ Τανάϊς μὲν δι' αὐτό γέ τοι τοῦτο δρό-
 μον ποιούμενος ὑπερόριον ἐπιθρόει τῇ Ἑλλάδι καὶ Ἰστρος ἐπ'
 Αἴγυπτον ἐρχεται καὶ Μαιώτιδι Νεῖλος κοινοῦται τὸ ῥεῦμα. εἰ δέ
 10 τις φειδοῖ χρώμενος μὴ διαδόσιμα βούλοιο γίνεσθαι τὰ καλὰ,
 μὴ καὶ λάθῃ νόμον οὗτος διὰ πάσης γραφῶν γῆς κακίας ἀρχηγέ-
 την καὶ ἐς νυκτὸς ἴν' εἶπω βάραθρα καὶ σκοτεινοὺς ὀλίθθους
 ὄλη ῥύμη ξυνωθῶν τοὺς τῆς ἐπιμιξίας λόγους καὶ περιφανῶς C
 ἀδικῶν, δι' οὓς ἐκείνω τοῦτ' ἐχαρίσατο τὰγαθὸν ὃ τῆς φύσεως
 15 δημιουργός. εὐδὴλον γὰρ δήπου τοῖς ὅλοις, μηδὲν μηδενὶ παρὰ
 τῆς προνοίας ἀγαθὸν παραγίγεσθαι δι' ἓνα γέ τινα τὸν εἰληφότα·
 ὡς ἄρα οὐδ' ἠλίω τὸ φῶς, ἴν' αὐτὸς ἀπολαύοι μόνος. εἰ δ' ἀθά- V. 162
 νατα ἔμελλε βιώσεσθαι τὰ πράγματα καὶ πὶ τῆς αὐτῆς ἐστήξεν
 κρηπίδος ἀεὶ, εἶχεν ἂν τις ἴσως οἷαις δὴ τισιν αἰτίαις τῆς ἀρετῆς
 20 παρακροῦεσθαι τὴν διάδοσιν. ἀλλὰ νῦν ἐστι τῶν ἀμηχάνων πάντη D
 τουτί. ταύτη τοι καὶ ἀθανασίαν ἀντιτεχνώμενοί τινες καὶ κλέος
 ἀπέραντόν σφισιν αὐτοῖς προμνόμενοι πᾶν ὅ,τι κλέους * ὅστιον
 ἀρχὴν εἰδείη γίνεσθαι, πρὸς τοῦτ' ἀνθαίρετος παρεῖη. καὶ Πυθαγό-
 ρας μὲν αὐτίκα τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ σοφοῖς ξυμβαλὼν καὶ ξυνοργιάσας

22. * Locus mendosus. BOIV.

stum malis esse negent: ut inopia molesta est, ita copiae spes delectat:
 haeque inter sese pugnant, et efficiunt ut alius petat, alius largiatur, sint-
 que hae vices perpetuae, ultro citroque commeantes: quae amicitiae lex
 est et vinculum firmissimum. Et hoc illud esse dicere liceat, quod tel-
 lurī praestet, ut mare navigetur, et mari, ut in tellure ambuletur: utque
 Tanais longinquo cursu in Graeciam feratur, et Ister in Aegyptum per-
 veniat, et Nilus aquas suas Maeotidi communicet. Si quis vero adeo te-
 nax fuerit, ut bona distribui nolit: ei cavendum erit, ne legem per orbem
 terrarum ferat omnis improbitatis auctorem, et omnes congressus, omnia
 commercia funditus tollat, ac manifesta iniuria afficiat eos, propter quos
 ea bona a naturae auctore acceperit. Neque enim obscurum cuiquam esse
 potest, nullum a divina providentia bonum cuiquam contingere, ut solus eo
 fruatur: ut nec lucem Soli, ut sibi soli luceat. Quod si res aeternum vi-
 cturae eodemque statu permansurae essent, posset forsitan aliquis quali-
 buscunque de causis communicationem virtutis eludere. Cum autem id nulla
 ratione fieri queat, nonnulli artificio quodam immortalitatem consecrantes,
 neque quicquam unde gloria existat praetermittentes, omnem laborem ultro
 ceperunt. Ac ne longius abeam, Pythagoras cum Aegyptiorum sapientibus
 congressus, eorumque sacris initiatus, in Graecia laudari concupivit: ea-

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- Ἑλληνικῶν ἐπεθύμησεν ἐγκωμίων· κακέϊσε δὴ κωμῶζει δια-
πόντιος ἔραστῆς καὶ τὴν ἀρετὴν διὰ πάσης δημοσιεύσας Ἑλ-
λάδος μεστὸν ἑαυτοῦ τὸν ἐφεξῆς ἔλιπεν αἰῶνα. ἤδη δέ τις καὶ
πρὸς τὴν ἐν Πυθοῖ δάφνην καὶ πρὸς τὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ κότινον ἐξ
Ἐ⁵ Ἀσίας ὀρμᾶται. ἤδει γὰρ ὡς ἔνεστι τῷ μαραινομένῳ τῷδε θαλλῷ
κλέος ἀμάραντον· καὶ τοῦτο μᾶλλον ἀναζωπυρεῖ τὴν μετὰ ταῦτα
μνήμην, ἢ πάντες οἱ τῆς Ἀσίας λειμῶνες καὶ αἱ κρηναὶ καὶ ἡ
παντοδαπὴ τῶν ἐκεῖ φρομένων βαφή. τούτοις δὴ οὖν καὶ πλεί-
στοις ἄλλοις διὰ ποικίλης ἐλθοῦσι παραπλησίαν τῷ ἐφεξῆς παρα-
F¹⁰ θέσθαι βίῳ τὴν μνήμην ἐξεγένετο. νῦν δ' ἵνα μὴ διατρίβω, τῶν
μὲν ἄλλων τὴν φύσιν καθάπαξ εἰπεῖν ὁ τὰ καθ' ἡμᾶς ἐξελίττων
αἰὼν ἄκαρπον διαφεύγει διαλιμπάνων ἔρημόν τε σοφίας καὶ οὐ
πολλοῦ δέω λέγειν μηλόβοτον· οἷαν δὴ καὶ τὴν τῶν Θηβαίων
Ἀλέξανδρον πάλαι πεποιηκέναι φασίν· ὡς ἐξεῖναι γίνεσθαι τὰ
καθ' ἡμᾶς ὑπόθεσιν διαρκῆ τοῖς ἐν σκηπῇ τραγωδοῦσι. μόνον δ'
15 ἐξ ἁπάντων σὲ κρατίστην εἰκόνα φύσεως ἐξαπέφηνε κράτιστα ἡρ-
P. 200 μοσμένην, οἷα δὴ καὶ σελήνην ἐν ἀστράσι καὶ ζώπυρον ἐν κρημῶ
καὶ χειμῶνι, καὶ οὐχ οὕτω τὰ καθ' ἡμᾶς νεφὸς καὶ τείχη δύναντ'
ἂν καὶ ἄλση καὶ στοαὶ κοσμεῖν, ἢ σὺ καὶ ὁ τῆς σῆς ἀρετῆς κόσμος.
καὶ μέγα μὲν τ' ἂν ὄφελος εἶναι σε τοῖς κοινοῖς ὁμολογήημεν ἄπαν-
20 τες, ἅτε τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ συναιρόμενον, ὅσα καὶ κυβερνήταις
οἱ τὸν πόλον καὶ τὴν Ἑλλάκην διασκοπούμενοι. ἀλλὰ τί τις ἂν
φαίη; ἦν καὶ Φειδίας ἐν Ἑλλήσι μέγας ἐκ τε τῆς μελίττης, ἐκ
B²⁵ τε τοῦ τέττιγος· ἀλλ' οὐχ οἷος ἐκ τοῦ Ὀλυμπιάσι Διός. ἔτι τοί-
νυν καὶ τοῦντεῦθεν κλέος θᾶπτον ἢ τὰ ἐν ἀγρῷ φρόμενα διαῤῥεῖ

9. Ad ποικίλης suppl. ὁδοῦ. BOIV. 13. πολλοῦ Boiv. pro πολλῶ.
18. νεφὸς Boiv. pro νεώς.

que cupiditate impulsus in eam traiecit: virtuteque sua per totam Graeciam vulgata nomen aeternum est consecutus. Est etiam qui Delphicam laurum et Olympicum oleastrum ex Asia profectus petat: non ignarus, marcescenti illi corollae inesse gloriam, quae non marcescat et posterorum memoriam magis excitet, quam omnia Asiae prata et fontes et fuci tincturarum. Hi igitur et alii plurimi horum similes variis rationibus sui memoriam tradere posteris potuerunt. Nunc vero, ne longum faciam, aliorum ingeniis nostra aetas sterilibus relictis elabitur et sapientia destituta: ac parum abest, quin belluinis dicam, ut nostrae res deplorandae esse videantur. Te vero solum omnium expressam naturae imaginem et optime informatam tulit aetas nostra, lunae inter stellas similem, et igni in hiemis rigore. Neque nos adeo fana et moenia et luci et porticus ornare possunt, ut tu et tuae virtutis ornatus. Ac plurimum quidem te Reipublicae prodesse fateantur omnes; quippe qui magno Imperatori id praestes, quod gubernatori ii, qui polum et Helicen observant. Sed quid dicamus? Fuit et Phidias apud Graecos magnus ob apis et cicadae sculpturam: sed non tantus, quantus ob Jovem Olympicum. Praeterea quae inde colligitur gloriola cum ipsa memoria et corpore citius

αὐτῆ μνήμη καὶ αὐτῷ σώματι. εἰ δέ γε τῶν ἐν τῇ ψυχῇ τῆς σοφίας
 θησαυρῶν μεταδοίης, οὐκέτι σοι μετὰ λήθης τοῦνομα κείσεται,
 καθάπερ οἱ χωλὴν τοῦ βίου ζωὴν ἐβάδισαν, ὃ φησι Πλάτων·
 κήρυξ δ' ἐς τὰ μάλισθ' ἑαυτοῦ σχεδὸν ἐπὶ μέσης ἐστήξει τῆς οὐ-
 5 κουμένης καὶ τῷ μακρῷ χρόνῳ μετὰ φαρμακευόσης ἐμπομπέσει
 τῆς ἡδονῆς· καὶ μὴ ὅτι γε μνήμης ἀξιόσεται τῆς διὰ γῆς πλα-
 νομένης καὶ προσκαίροις ἀκοαῖς τὸ ἴχνος ἑρειδούσης, ἀλλὰ C
 κάκεινης γέ τοι, ἣ καὶ αὐτὸν ἄνθρωπον παραθεῖ καὶ τὸ παρὰ-
 παν ἀκήρατος ἀεὶ διαγίγνεται, ἄγε δὴ οὖν ἄγε, τῶν ὑφ' ἡλίῳ
 10 σοφώτατε· μετὰδος τοῦ σοῦ κόσμου τῇ θροεψαμένῃ, καθάπερ
 Ἀνκοῦργοι καὶ Σόλωνες· τίμησον τὸ διαβόητον ἄστν τουτὶ, κα-
 θάπερ τὴν Ἀθηναίων πάλαι Σωκράταις καὶ Πλάτωνες. ἀνοιξον
 ἡμῶν τὸ τοῦ νοῦ βλέφαρον· δεῖξον ἑναργέστερον τίς ὁ τοῦ παντὸς
 ἀρμοστής καὶ ποία ποθ' ἢ τούτων παραρμόνιος σύνταξις· δί- D
 15 δαξον πῆ τὰς αἰτίας θετέον τοῦ τοσοῦτου δοθέντος ἀγαθοῦ· τῇ
 τῶν ἄστρον ἀνάγκῃ, κατὰ τοὺς θύραθεν λόγους, ἢ τῷ τοῦ παν-
 τὸς αἰτίῳ. ἐκ πολλοῦ γὰρ ὡς τὰ πολλὰ διαπορομένῳ οὐδέεις
 οὐδέπω μοι νοῦς ἀπηντήκει τῆς ἐμῆς ἀποχειροτονῶν ψυχῆς τὰμ-
 φριβαλλόμενον. ὥστ' εἰ μὴ δι' ἄλλο τι, διὰ γούν ἐν γέ τοι τοῦτο
 20 δίδαξον. ποῦ δ' οὐκ ἂν ἐλαῦνοι σχετλιότητος, οὐρανοὺς μὲν διη-
 γεῖσθαι δόξαν θεοῦ περιηχοῦντας πᾶσαν γῆν, ἡμᾶς δὲ κωφεύειν E
 οὐκ ἐπαίοντας ἅττα φασίν, ἀλλ' ἄστροις τὸ θρουλλοῦμενον τε-
 κμαίρεσθαι τὴν τούτων ἐπιστήμην; ἔπειτα καὶ τοῦ παντὸς ἂν πάν-
 τως ἐλλείποι μὴ ἀδικίας ἔσχατα εἶναι τουτὶ, εἰ μήτε κατὰ Πυθα- V. 163
 25 γόραν ἐς Ἀττικὴν ἀπ' Αἰγύπτου διαβαίνειν δέον, μήθ' ὁμοίως

A. C.
 1282
 ad
 1328
 Imp. Andron.
 Senioris.

interit, quam agrorum gramina. Sin thesauros ingenii et eruditionis tuae
 aperueris, nomen tuum ab oblivione vindicabitur, qui non claudam, ut Plato
 ait, vitam exegeris: et tu ipse potissimum tui praeco in medio terrarum
 orbe stabis: et non modo longi temporis fama celebraberis, sed immortal
 etiam memoriae commendaberis. Age igitur, age vir quos sol intuetur omnium
 doctissime: imperti patriae ornamenta tua, sicut Lycurgi et Solones: hono-
 rem habe celebri huic urbi, quemadmodum olim Athenis Socrates et Plato-
 nes. Aperito mentis nostrae palpebras. Evidentius demonstra, quis sit
 omnium moderator, et qualis eorum aptissima compages. Doce quo causae
 conferendae sint nobis tanti boni: numquid ad necessitatem astrorum, ut
 profani tradunt, aut ad universitatis auctorem. Qua de re cum longo tem-
 pore anceps haesitarim, nemo adhuc contigit, qui scrupulum hunc animo
 meo eximeret. Quare si non ob aliud, vel propter hoc unum doceto. Quid
 vero miserius fieri queat, quam cum coeli Dei gloriam enarrent omnem
 terram circumsonantes, nos surdastros non exaudire quid dicant, sed astris
 (ut vulgo iactatur) illorum scientiam ponderare, id est, levi coniectura tan-
 tum intelligere? Illud vero extremae iniquitatis fuerit, cum nec ut Pytha-
 gorae ex Aegypto in Atticam navigandum, nec ut Platoni mare Ionium

- Λ. Μ. Πλάτωνι πολλάκις διαπλεῖν τὸν Ἰόνιον καὶ τῆς Ἀττικῆς ἐς Σικελίαν καὶ τυράννους ἵεναι καὶ κεῖθεν αὖθις ἐς Ἀκαδημίας καὶ περιπάτους ἐπανέειναι, ἵν' οὕτω γ' ἐξείη διαχεῖν ἐν κοινῷ τὴν ἀρετὴν, ἀλλ' ἀντὶ Λυκείου καὶ Στοᾶς τῆ συνήθει χρώμενον ἐστὶ κόσμου παντὶ παραπέμπει τὴν ἀρετὴν, ἔπειθ' ἐν γέ τι τῶν ἀπάντων προτιμώης ἕτερον καὶ ῥαστώνη διδῶς σου τὴν τοῦ παντὸς ἀξίαν γλῶτταν. ὄρῃν δὲ δήπου χρεῶν καὶ ὄση τοῖς πράγμασιν ἀπιστία τε καὶ πλημμύελια περιέχεται καὶ ὅπως αἱ τῆς τύχης ἐπιβουλαὶ μένειν οὐδὲν τῶν πάντων ἕωσιν ἐφ' ἐνός· ἀλλ' ἀνθρώποι μὲν, οἱ μὲν ἐν μεσημβρία φωτὸς, σκότους καὶ λήθης ὑπίασι 10
 P. 201 μυχούς· οἱ δ' ἐξ ὕπνου καὶ νυκτὸς εἰς ὕπνους καὶ νύκτας διηγεκείς μεταβαίνουσι, πάσας φροντίδας κατόπιν διαλυμπάνοντες. ἡ δὲ σοφία καὶ αὐτὴ πολλαῖς ταῖς ἀποικίαις ἐχρήσατο. Ἄγρυπτος μὲν γὰρ αὐτῆς, φασίν, ἡ πρὶν ἐστὶ. εἶτα πρὸς Πέρσας καὶ Χαλδαίους διέβη. εἶτα παρ' Ἀθηναίοις κατέλυσε· καὶ κεῖθεν τὸ 15
 τελευταῖον ἀπέπτη καὶ οἶονεῖ τις ὄρνις τῆς καλιᾶς ὑφ' ὄτουσιν ἐξωσθεῖσα περιέειν ἄρτι διὰ μακροῦ πλανωμένη. κινδυνεύει δ' ὅσον τέως ἢ παρ' ἡμῖν ἐνταυθοῖ τοῦ λοιποῦ μείναι στάσαν τῆς πλάνης, εἰ σοὶ γε εἴη δεδογμένον, ἢ τελέως οἴχεσθαι δραμοῦσαν δι' αἰθέρος· καὶ μή μοι ἀχθεσθεῖης ἐπὶ τοιαῦτά σε παροξύνοντι. 20
 λέγειν γὰρ ἐξάγομαι καὶ τοῦ εἰκότος πόρρω τὴν τοῦ χρόνου δεδιώς πεττεῖαν, μὴ ὡσπερ ἐξ ἀφανοῦς τε καὶ λόχου δραμῶν τοσοῦτον καλὸν οἴχεται ἀποκρούψας. εἰ γὰρ καὶ τοῦτ' εἰπεῖν χροῖ, **Κοῦχ** ἡμῖν αὐτοῖς ἡμῶν αὐτῶν τοσοῦτον μέλει, ὅσον καὶ τῆς σῆς

saepius traiciendum, et ex Attica in Siciliam ad tyrannos proficiscendum, atque inde in Academias et ambulacra redeundum tibi sit, ut publice virtutem spargas: sed pro Lyceo et Stoa in consuetis tuis aedibus virtutem tuam in totum terrarum orbem propagare queas: aliquid aliud maiori tibi curae esse sinas, et linguam tuam incomparabilem obsolescere silentio patiaris. Iam illud quoque videndum, quam inconstantia et incerta sint omnia: ut fortunae insultus nihil esse diuturnum sinat: ut alii serius, ocius alii, rebus omnibus relictis, praeter expectationem, in noctem, in tenebras, in oblivionem, in mortem praecipites ruant. Ipsa porro sapientia quoque migravit saepius; cuius primo domicilium Aegyptus fuisse perhibetur. Inde ad Persas et Chaldaeos transiit: post apud Athenienses divertit: atque illinc etiam tandem avolavit: et nunc velut avicula nido exturbata longo etiam tempore incertis sedibus vagatur et oberrat. Fieri autem potest, ut aut apud nos finitis erroribus, si tibi ita visum fuerit, domicilium constituat, aut prorsus in caelos abeat. Ne vero mihi succenseas oro, te ad talia exhortanti. Id enim dicere cogor, quod nullam veri similitudinem habet, incerta momenta temporum veritus: ne velut ex occulto atque ex insidiis erumpentia tantum nobis bonum eripiant. Nam, si et hoc dicendum est, non tam nostram vicem solliciti sumus, quam de tua in posterum existima-

εἰς τοῦμπροσθεν εὐκλείας· ὥστε καὶ εἴπερ ἐξῆν εὐξάμενῳ τυχεῖν
 ὧν ἂν εἴη ἐθέλοντι, ἥδιστ' ἂν δι' αἰῶνός σε ζῆν ἠϋξάμεν, ἵν'
 εἴη ἡμῖν ἠδεσθαι διὰ παντός ἐπὶ σοὶ, καθάπερ ἐπὶ μάλ' εὐτυχεῖ
 Θησαυροῦ. ἀλλὰ γὰρ σὸν ἂν εἴη τὸντεῦθεν δεικνύειν, εἰ μὴ παρὰ
 Imp. Andron.
 Senioris.

5 θύραν ἤκουσιν ἡμῶν αἱ παρακλήσεις." (Γ.) Ἀλλὰ τοιούτοις μὲν
 δὴ τοῖς λόγοις ἐς τὸν μέγαν χρησάμενος λογοθέτην καὶ οὕτως
 αὐτῷ τὸν ἐμὸν ἐνδειξάμενος τρόπον εὐάγωγόν τε καὶ εὐπειθῆ D
 πρὸς ἅπαν ἐμοὶ τὸ βουλούμενον εἰργασμαί· καὶ οὕτως ἐξῆς ἀνυ-
 πόπτως ἐς κόρον τῆς αὐτοῦ γε ἀπήλαον ὀμιλίας.

10 ἦ. Ἐπόθουν δὲ ἤδη καὶ τῆς τοῦ βασιλέως τυχεῖν τελεώτε- E
 ρον. αὐτός τε γὰρ πολλάκις ἐθεασάμεν καὶ ἔτι παρὰ πάντων
 ἠκηκόειν, ὅπόσοι πρὸς ἄκραν ἀφίκοντο πείραν αὐτοῦ, ὡς οὐ μόν-
 ον εὐκοσμίας καὶ ἠθικῆς ἀπάσης ἀρετῆς καὶ ἀσκήσεως ἐργαστή-
 ριον τὸν βασιλικὸν κατέστησεν οἶκον τῷ τε μακροῦ χρόνῳ καὶ τῷ
 15 περιόντι τῆς φύσεως πλείστην ἐπὶ ταῦτα πείραν ξυνηθροικῶς,
 ἀλλὰ καὶ λογικῆς φάναι παιδεύσεως κράτιστον γυμνάσιον καὶ, F
 οἶον εἰπεῖν, ἔλλογίμων γλωσσῶν στρατόπεδον. διὰ ταῦτα τοίνυν
 ἐραστῆς τῶν τοιούτων καλῶν καὶ αὐτὸς καταστάς προσῆλθον V. 164
 αὐτῷ. ἦ γὰρ καθ' ἡσυχίαν τῶν μαθημάτων ἄσκησις, ὅποση
 20 αἱ βίβλοι τοῖς μειοῦσι χαρίζονται, κἂν ἦττον ἢ πολλὴ κἂν
 πλεῖστον, εἰκοί ἂν κατ' ἐμὴν δόξαν σώματος ὀργανικοῦ διαπλά- P. 202
 σει ἐφιεμένου ψυχῆς, ἣν δὴ φημι διὰ τῆς ἐκ τῶν αἰσθήσεων
 ἐμπειρίας προσγίγνεσθαι· ἢ μᾶλλον εἰκοί ἂν συμφορήσει δια-
 φόρων βρωμάτων ἐν κοιλίᾳ συναθροισθέντων καὶ δεομένων θέρ-
 25 μης πρὸς πέψιν· ταύτην δ' εἶναι ὁποῖαν αἱ παντοῖαι τῶν χρόνων

tione. Quod si optando tantum proficeretur, quam prompta voluntas est, immortalem esse te vellemus, ut te gaudere, tanquam excellenti thesauro, perpetuo liceret. Enimvero tuum iam fuerit ostendere, num frustra fores pulsaverimus." (III.) His verbis apud magnum Logothetam usus meoque ingenio ita demonstrato effeci, ut libenter omnibus rebus mihi obsequeretur: ac deinceps eius consuetudine citra suspicionem ad satietatem usus sum.

8. Tandem et Imperatoris familiaritatem maiorem expetivi. Nam saepenumero et ipse spectaram, et ex omnibus intimis eius audieram, palatium ab eo non modo honestatis et omnis virtutis graviorisque disciplinae officinam effectum, propterea quod ille longa aetate et naturae excellentia magnum sibi earum rerum usum comparavisset, sed et litterariae, ut ita dicam, eruditionis optimum gymnasium et veluti campum eloquentium linguarum certaminibus patefactum esse. Quamobrem et ipse talibus bonis adamatis eo me contuli. Nam otiosa disciplinarum tractatio, quam libri studentibus suppeditant, sive illa tenuior, sive copiosior sit, mea quidem opinione similis est corporis organici structurae animam desideranti, quam per sensuum experientiam accedere dico: aut potius variis ciborum generibus in ventrem congestis comparari queat, quae calorem ad concoquendum postulent. Is vero

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- ῶραι καὶ ἡ ἐπαγωγικὴ τῶν αἰσθητῶν καὶ μερικῶν πραγμάτων ἐμ-
πειρία παρέχονται. ἴδοι δ' ἂν τις καὶ ὅπως τινὲς διὰ τὴν τῆς
ἡσυχίας ἐπίτασιν καὶ τὸ ἄμικτον καὶ ἀγύμναστον τῆς ἕξω συν-
διδασκείας τὰς ψυχικὰς δυνάμεις ἐμάρασαν καὶ τὴν φύσιν ἕξε-
B θήλυναν καὶ παντάπασιν ἀπαρῶρησιαστον ἔθηκαν. ἀλλὰ γὰρ 5
ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς προσῆλθον οὕτω τῷ βασιλεῖ, ἔβδομον ἤδη καὶ
A. C. 1322 εἰκοστὸν τῆς ἡλικίας ἀμείβων ἔτος, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν προσεδέχθη
ἐλπίδα, εὐθὺς ἔπαινον ἐπ' αὐτοῦ διεξῆλθον τῆς εὐγλωττίας καὶ
C συνέσεως αὐτοῦ τοιόνδε. (B.) „Εἰ μὲν ἦν μοι ὄραϊν, κράτιστε
βασιλεῦ, τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ χρόνου φορὰν ἀξιόχρεως καὶ τοὺς 10
ἐμνητὰς προενεγκοῦσαν τοῦ σοῦ κράτους, οὗτ' ἂν τὸ λέγειν
προηροῦμην καὶ πᾶν ποιεῖν καὶ λέγειν ὑπὲρ σοῦ σιγᾶν σφόδρα
προσιέμην ἂν· αὐτὸς δὲ τούτοις ἄσμενος τῆς παρῶρησίας παρε-
χόρου, οἷς ἐφαμίλλως τοῖς ἐγκωμίοις σου λέγειν ἔξῃν. ἐπεὶ δὲ
πάντων, ὡς ἐλίπαν εἰπεῖν, κατεψηφίσω τὴν ἤτταν τῆ τῶν κα- 15
D λῶν σου πλεονεξία, ἐνὶ δ' οὐδεὶς τὸ παρῶπαν μήθ' ὁ πρὸς ἀξίαν
εἰπὼν, μήτε μὴν τῆς ἀξίας ἐγγὺς, οὐ δοκεῖ μοι οὐδ' ἔμοιγε κεί-
σεσθαι φαύλως τὸ πρῶγμα, εἴγε καὶ αὐτὸς, ὡς ἔξεστι, τοῦμὸν
κατατιθείην ὄφλημα. ὥσπερ γὰρ ἂν τῶν ἀτοπωτάτων ἦν, μό-
νους ἡμᾶς τῆς ἀξίας ἐλλείποντας εἶτα ἐπιχειρεῖν λέγειν· οὕτω 20
δῆτα τῶν εἰκότων αὐτῷ, ὁμοῦ τοῖς ἄλλοις κατοπιν τῆς ἀξίας βαδί-
ζοντας τοῦτ' αὐτὸ ποιεῖν, ὡς μάλα ὄν οὐδὲν αἰσχρόν. διατει-
ναίμην γὰρ ἂν σφόδρα ἔγωγε, ὡς τὴν σὴν πλουτῆσαι γλῶσσαν
E εὐξασθαι χρὴ πρότερον, ὅστις βούλοιο πρὸς ἀξίαν διεξίεναι τὰ

calor non alius fuerit, nisi quem subministrant omnigenae tempestates et multiplex rerum sensilium singulariumque experientia. Itaque aliquos videre est, qui, quod otio nimis dediti fuerint vitamque solitariam ac nullo externo convictu exercitatum egerint, omnes animi vires enervarunt atque ita effoeminarunt, ut nec dicere nec agere quicquam publice audent. Caeterum cum et ego, annum aetatis iam septimum et vigesimum excedens, ad Imperatorem accessissem, et ultra spem omnem ab eo exceptus essem, in eius prudentiae et eloquentiae laudem huiusmodi orationem coram eo statim habui. (II.) „Si eos nostra aetate viros, potentissime Imperator, extitisse cernerem, qui Maiestatem tuam dignis laudibus celebrarent, equidem nec ad dicendum prodixissem, neque silentio quicquam antiquius habuissem: ut iis esset locus, qui tuas laudes aequare dicendo possent. Sed cum decorum tuorum amplitudo omnem orationis copiam inopiae condemnarit, neque ullus omnino sit, qui ornamenta tua verbis non dico assecutus sit, sed prope ad ea accesserit: mihi non vitio vertendum esse duxi, si et ipse illorum vestigia, qui infra dignitatem dixerunt, subsequutus meum quoddam debitum persolvere studerem. Ut enim ineptissimum fuisset, nos solos tanto negotio impares audere aliquid: ita consentaneum est una cum caeteris frustrari. Neque enim affirmare dubitem, ei qui tua facta ut merentur laudare instituat, in primis linguam tuam exoptandam esse:

σά. ἄλλως δ' οὐκ ἂν διατειναίμην εἶναι ῥάδιον οὐδενί. καὶ γὰρ
 καὶ γλώττης εὐπρεπείᾳ βασιλικῶ τῷ πῆχει τοὺς ἄλλους παρήλα-
 σας καὶ πάντα σοι πρόσεστι τὰ καλὰ, ὧν ἐν οὐδὲ ἐν οὐδενὶ τῶν
 ἀπάντων ὡσαύτως, οὔτε τῶν ἐν οἷς ἡμεῖς, οὔτε μὴν τῶν πρὶν
 5 ἢ ἡμεῖς, οὐκ οὐδ' ἂν τοὺς ἔξαρχῆς ἀριθμεῖν τις ἐθέλῃ. ἐν-
 ταυθαῖ δὲ τοῦ λόγου γενόμενος οὔτε διεξιέναι τολμῶ οὔτε πάνθ' F
 ὡς ἐπίπαν ὅποσα σοὶ ἔστιν ἐγκώμια, οὔτε μὴ πάντα· αἰτίαι δὲ
 ὡς λαμπραὶ καὶ λαμπρῶς ἐγκείμεναι. καὶ γὰρ τὸ μὴ δύνασθαι
 καὶ ἡ τοῦ χρέους ἐκτισίς, δύο δὴ ταῦτα ἐναντίως πως ἔχοντα
 10 πρὸς ἄλληλα, τὴν ἐμὴν ἐφ' ἐκάτερα σχίξει διάνοιαν· ὡς ἐμὲ
 γοῦν τὸν ἐκατέρωθεν φυλαττόμενον κίνδυνον ἀναγκάζεσθαι καὶ
 ἀμφοτέρων μεταποιεῖσθαι καὶ αὐτὸ μηδετέρων, ἄρμολάμενον δι'
 ἀλλήλων ἐκάτερα. ὅποτε γὰρ ὧν ἐπὶ σοφίᾳ πάσαι σεμνότης ὀνό-
 ματος οὔτοι πάντες εἰ παρήσαν, ἠττήθησαν ἂν σου τῆς τῶν P. 203
 15 καλῶν πλεονεξίας, τῶν τε νῦν ὄντων τὸ πρᾶγμα οὐδὲν διαφερόν-
 τως ἔχει, τί λοιπὸν ἐμοὶ ἢ τῶν γε πλείονων ἀφεμένῳ μικρὰ τινα
 διαλαβεῖν δεῖ καὶ ὅσα μοι τὰσφαλές ἐστι προμνώμενα; μήπου
 τοι καθάπερ οἱ τῶν Ὀλυμπιακῶν ἄθλων ἀτέλεστοι κινδύνῳ χρη-
 σάμενος αἰσχύνῃς ἀθλητῆς ἐμμαντῶ κατασταίῃν. καὶ πείθομαι
 20 γε μηδὲν εἶναι τῶν πάντων ἕτερον, ὃ με προσήκει μᾶλλον ποιεῖν,
 ἢ τὸν ἐντεῦθεν φυλάττεσθαι κίνδυνον καὶ μάλα μᾶλλον ἐμὲ, ἢ B
 εἴ τι βρόφος ἐβούλετο μάζαν σιτεῖσθαι, πρὶν ἀπότιθον γενέσθαι. V. 165
 ἔξῃν γὰρ ἂν γέ που πάντως ἀνιᾶσθαι τελεσθέντος. χρὴ μέντοι
 οἶμαι, ὡς εἰς ἀνάκτορον εἰσιόντι παμπόλλοις φαιδρονόμενον καὶ
 25 ποικίλοις ἀγάλμασιν, ὡς δὲ κὰν τοῖς τοῦ βασιλέως ἐγκωμίοις γε-

alioqui vero neminem id facile praestare posse. Nam et orationis ornatu
 longo intervallo omnes a tergo relinquis: nec ullum in te bonum desidera-
 tur, quorum ullum vel nostra aetate, vel a primordio par aut simile exem-
 plum reperiri queat. Hoc orationis loco neque omnes tuas laudes recensere,
 neque aliquas praeterire audeo evidentibus gravibusque de causis. Nam et
 ingenii imbecillitas et debiti magnitudo animum meum diverse trahunt: ut
 periculum utrinque caventi mihi et utrumque sit coandum, et neutrum,
 ambobus inter se coniungendis. Si enim ii omnes, quibus illustre nomen
 olim eruditio peperit, adessent, nec tamen argumento satisfacere possent:
 et eadem est eorum etiam qui nunc vivunt conditio: quid mihi restat, nisi
 ut maxima parte omnia paucula explicem, quae sine periculo tractare pos-
 sim? ne forte, ut Olympicorum certaminum rudes, meapte culpa suscipiam
 dedecus. Ac omnino persuasum habeo, nihil omnium aequae ac periculum
 hoc cavendum esse mihi, et nihilo minus quam si infans, nondum ab ube-
 re remotus, pane vesci cupiat. Nam si id fieret, esset utique dolendi lo-
 cus. Etsi autem conatus est arduus, tamen decere arbitror non minus,
 quam si in sacrarium omnis generis imaginibus exornatum ingrederer: ita

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

νομένῳ τοῖς ἄλλοις τῶν ἄλλων παρακεχωρηκότι ἑνός που ἢ
καὶ δύο τὸ πλεῖστον ἐπιμνησθῆναι. πλείονα γὰρ ὡς οὐκ ἀσφαλές
ἂν εἶη λέγειν, ὅτι δὴ μὴ μεταμέλειν μέλοι, ἔστιν εἰρημένον. εἰ
γὰρ τῶν δύο οὐκ εὐχερῶς ἂν τις ἀπαλλάξαιτο, σχολῇ τῶν γε
C πλειόνων. ἄλλοι μὲν τοίνυν ἀλλάττα λεγόντων, ὡς γε εἴρηται, 5
τῶν τοῦ βασιλέως, ἔμοι δ' ἔχέτω μνήμην τό, τε τῆς φρονήσεως
αὐτοῦ μέγεθος καὶ ὁ τῆς γλώττης κρότος. ὦν αὐτός τε πείραν
σχῶν τοῖς τε ἄλλοις χρώμενος ἀεὶ διὰ γλώττης ἄγουσι καὶ οὐ-
δέσι μὴ θαυμάζουσιν, οὐκ ἔσθ' ὅτε μέμνημαι καὶ αὐτός, μὴ
D ἀσχολοῦντός μου τὸν νοῦν τοῦ αὐτῶν θαύματος καὶ ἀπορεῖν ποι- 10
οῦντος, πότερον πρότερον καὶ μᾶλλον ἐπαινοίην ἑκατέρων· καὶ ἀεὶ
περαιτέρω τοῦ λόγου δηλοῦσθαι εὐρίσκων μεταχωρῶ πρὸς ἑμνα-
τὸν διολισθαίνων, καθάπερ οἱ σώμασι λείοις τὰς χεῖρας ἑρείδειν
σπουδάζοντες. ὡς νῦν γε, εἶπερ ἔξῃν μοι, οὐδαμῶς ἂν ὑφιέμην
μὴ καλεῖν σε γῆς ἥλιον, ὃ βασιλεῦ. ὡς γὰρ πάντες φωτὸς θησαν- 15
ροὶ τῷ ἡλιακῷ ξυνελθόντες δίσκῳ πᾶσιν ἐκείθεν ὡσπερ ἐκ κοινοῦ
E πρυστανεῖον τὰς ἀφορμὰς διδόουσι τοῦ βλέπειν, οὕτω δὴ καὶ σοὶ
πᾶσα φρόνησις συνδραμοῦσα φέρεται ὡσπερ ἐξ οὐρανοῦ παντα-
χόσε τῆς γῆς, ἀφορμὰς διδοῦσα πᾶσι τοῦ θαυμάζειν· καὶ ὡσπερ
οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, ὃς τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀθέατος ἔμεινεν, οὐδ' 20
οὐ μὴ μένη, πλὴν ἢ ὃν ἥλιος εἶδε πλὴν τοῦ βλέπειν· οὕτως οὐδ'
αὐτὸς ἔστιν οὐδεὶς, ὃς ἀνήκοος τῆς σῆς φρονήσεως διετέλεσεν, οὐδ'
οὐ μὴ διατέλεση, πλὴν ἢ ὅστις ἐγένετο πλὴν τοῦ ἀκούειν. οὕτω
F σε γῆς ἥλιον προσειπὼν οὐκ εὐηθές τι φάναι δοκῶ μοι· εἰ δὲ
καὶ πλέον τι λέγει τις, οὐκ ἔγωγε διοίσομαι. ἐπὶ μὲν γὰρ οἶμαι 25

2. δύο] δυοῖν W. in mg.

etiam Imperatoris laudes aggressus caetera aliis concedenda, unius vero atque alterius mentionem esse faciendam. Nam plures attingere periculosum fuerit. Qui enim binas absolvere difficulter queat, quid pluribus accidet occupato? Itaque alii alia commemorent: a me vero et ingenii magnitudo et dicendi vis celebretur, quas et ipse experimento cognovi: et alii, quorum consuetudine utor, quotidie praedicant, nemine non admirante; neque ego unquam commemoro, quin admirer et ambigam, utrum eorum magis laudare debeam, cum subinde plura quam dicta fuerunt, dicenda occurrant. Ad me ipsum ergo redeo, non secus ac ii, qui laevibus corporibus inniti student, labascentes. Nam nunc quidem si liceret, non committerem quin terrae solem te dicerem, Imperator. Ut enim omnes lucis thesauri una cum solari orbe prodeuntes omnibus usuram lucis impertiunt: ita etiam in te omnis sapientiae concursus velut e caelo in omnes terras fertur, admirandi tui causas suppeditans: et ut nemo est omnium, qui solis radios aspexerit, nisi quem sol luminibus orbatum aspexerit: ita nemo est, neque erit, qui de tua sapientia nihil audierit, nisi audiendi sensu destitutus. Hac ergo ratione si te solem terrae appellaro, non inepte id facturus mihi videor: et si quis aliquid maius dixerit, me minime refragante dicet. Caelestium enim

τῶν οὐρανίων σωμάτων τὸ αἰὶ ὡσαύτως ἔχειν ἀφαιρεῖται τὴν
 ὑπεροχὴν τοῦ θαύματος· τὸ δ' ἄλλοτ' ἄλλως ἔχειν τῶν ἀνθρώ-
 πων ὄν, ὑπερεχόντων ἕσθ' ὅτε καὶ οἷς ἀλλήλους, εἶτα τὸ σὸν
 πρῶγμα παντὸς βέλτιστον καθάπαξ καταστὰν πῶς οὐκ ἀτεχνῶς
 5 εἰκόμοι ἂν ὑπερβολῇ θαύματος; καὶ εἰκότως. ἐχοῖν γὰρ πάντως
 πῶν ἄλλων ὅσον ὑπερέχεις ἀξιῶματι, τοσόνδε δῆτα καὶ φρο-
 νήσει. τοιγαροῦν καὶ ξυνεθροῦνκε. σοφιστῆ μὲν οὖν ἤδη τιτὶ ἤρκεσε
 τὰ Δημόνακτος εἰπόντι χαρίεντα ἀποφθέγματα τὴν σοφίαν ὀπόση
 δηλῶσαι Δημόνακτος, ὡς χρῆμα καὶ τοῦτο πάνυ πολλοῦ τίμιον
 10 ὄν τοῖς ἀνθρώποις. οὐ μὴν εἰ καὶ γλώττη ἐχοῖτο εὐροσύνη
 δεδήλωκεν· οὐ γὰρ οἶμαι εἶχεν. ἦ γὰρ οἶμαι ἦν οὐκ ἂν αὐτῷ ἄρ-
 ῆτον, ἐπαινεῖν οὕτω προελομένῳ σοφίας μεγάλης ἦγοντα ἄνδρα.
 σοῦ γε μὴν τῆς σοφίας τὰς λαβυρίθους καὶ καὶ δηλῶσαι τις
 πίνακι δούς τὰ σὰ γνωματεύματα, ὁμοῦ δὲ καὶ τῆς γλώττης τὴν
 15 εὐροίαν οὐκ ἂν δῆπου, εἰ μὴ ἄλλῳ τῷ χρῶτι τρόπῳ, ἢ ταῖς τοῦ Β
 Νείλου παραβάλλων προχύσειν, ἃς διασκοποῦνται πήχεσιν Αἰ-
 γύπτιοι, ἢ δῆτα κλάδοις ἐξ ἀμπέλου ποικίλοις. καὶ γὰρ καὶ κατὰ
 πήχεις αὐξίν ἔχει τὰς ἔνδοθεν πηγὰς τοῦ νοῦ καὶ αὐτὸς ὡς ἀμπελος
 ἀπ' εὐτυχοῦς γέ που τῆς ῥίζης ἀνίσχουσα πολλοὺς ἐλίσσει τοὺς
 20 κύκλους καὶ διὰ παντὸς ἐκ βλάστης βλάστην φύει σφόδρα γέ
 τοι εὐφυῶς. οὐ γὰρ οἶαν ταύτην ἔλαχες τὸ γόνιμον τῆς ἔνδοθεν
 πηγῆς ἑξαμβλοῦν, ἢ τόκου παρεχομένην διηνεκῶς ἄωρίαν ἐπ'
 ἀμηχανίας καὶ τὰ τοῦ μεγίστου νοῦ συγχωνύουσαν μυστήρια,
 οὐδ' ἀγύμναστόν τινα οὔσαν καὶ μὴ σαφῶς τετελεσμένην τοῖς τῶν
 10. οὐ μὴν εἰ καὶ W. et Boiv. pro οὐ μὴν καί. 13. τὰς] τοὺς
 conii. Boiv.

corporum idem perpetuo status admirationem nonnihil imminuit: omnium vero rerum humanarum, quarum nonnullis alii aliis antecellunt, cum perpetua mutatio sit, nonne tuae res omnium optime constitutae omnem admirationem excedunt? Omnino certe decuit, ut quantum dignitate alios antecedis, tantum etiam sapientia illos superares. Itaque factum est. Rhetori sane cuidam satis fuit, recitatis Demonactis salibus, illius omnem sapientiam ostendere: quasi ea quoque res magni aestimanda esset. Nec tamen quanta fuerit eius eloquentia ostendit, quae nulla in illo fuit. Nam si qua fuisset, non ab eo tacita fuisset, cui tanta virum sapientia celebrare propositum fuit. Tuae vero sapientiae recessus tametsi aliquis indicarit, tuaeque consilia velut in tabula exposuerit, orationis tamen copiam non alia ratione expresserit, nisi ut Nili inundationibus eam comperet, quas cubitis Aegyptii metiuntur, aut variis vitis ramis. Nam et mensura cubitorum, id est maiorem in modum, internos mentis fontes auget, et ut vitis a foecunda radice orta multos corymbos implicat, et germina germinibus cumulat perquam genere. Nec enim ea tibi lingua contigit, quae mentis fontem hebetet, aut immaturos ex inscitia foetus edat, et maximi ingenii arcana confundat: neque inexercitata, aut sacris praestantis animi non satis initiata:

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
V. 166

τοσοῦτων φρενῶν ὀργίσις· ἀλλ' οὕτω γ' ἀποχωρῶσαν, ὡς καὶ φιάλαις ὄλαις εἶναι, ὡς εἰπεῖν, ὀπηνίκα καὶ ὀπόσα εἴη ἐθέλοντι ἔξαντλεῖν, μετὰ στάθμης μέντοι καὶ κρίσεως ἀκριβοῦς, κολαζούσης μὲν τὸ πλεονεκτοῦν, μὴ ὥσπερ πηγὴ τις ὑπερλιμνάζουσα πλέον ἀποτρέχει τοῦ δέοντος· ῥωννουόσης δὲ τὸ καταπίπτον, 5

D ὀπηνίξ' ἂν ἤ ῥαστώνη τοῦ σπουδάξεν· ὡς εἶναι καὶ τοὺς μὴ σπουδάζοντας λόγους σου παρὰ τοσοῦτον οὐκ ἀξυντελεῖς, παρ' ὅσον οὐδ' οἱ τοῖς ἔξεσμένοις ἀλλάξεντοι συντεθειμένοι λίθοι τοῖς τῶν ἱερῶν περιβόλοις. τοσοῦτόν γε μὴν τὸ ἡδὺ τοῖς λεγομένοις περιθεῖ, ὡς εἶναι νομιζέειν ἡμερόν τινα ἐσκηρῆσθαι τῇ γλώττῃ σου, 10 ὅς καὶ παρόντας εὐφραίνει καὶ μεταστάντων οἰονεὶ ταῖς ἀκοαῖς

E ἔπεται ἐνηχῶν τε καὶ ἔξαριτᾶται χυμὸς μέλιτος, ἐπειδὴν τις ἀπογεύσεται. ἀλλὰ γὰρ ἄλση καὶ λειμῶνες καὶ ῥημίαι ταῖς τῶν ὠδικοτάτων ὀρηθῶν ὠδαῖς ἤρως ὦρα περιηχοῦνται, ὠρισμένοι τόποι καιροῖς ὠρισμένοις, σοῦ δὲ τῆς σώφρονος ἐνγλωττίας, 15 ἀντὶ μὲν ἔαρος, ὃ τῶν τεσσάρων ὠρῶν κύκλος διηνεκῆς· ἀντὶ δὲ λειμῶνων καὶ ἀλσῶν ἡπειρος ἀπασα, οὐχ ὅσην Ἡρακλέους ὀρίζουσι στῆλαι, ἀλλὰ σύμπαν φημί ὅσον ὅ,τε τῆς οἰκουμένης ἔνδον

F καὶ ὁ κύκλω διάκοσμος ἔξυφαίνει, Ἀττικοῦ παντὸς ἐναργέστερον πέπλου τὰς σὰς ἀρετὰς διαγράφων. πείθομαι γὰρ μηδ' ἂν τοῖς 20 ἐπ' ἔσχατα γῆς Κελτοῖς, οὐδ' ἂν οὐδέσιν ὅσοι πρὸς τῷ ὠκεανῷ τυγχάνουσιν ὄντες, οὐ μέντοι οὐδ' ἂν ἐνδεῖν σου τῆς φήμης, οὐδ' αὐτοῖς Ἰνδοῖς· ἀλλὰ κάκεῖθεν τὸ κῦρός σε δέχεσθαι τοῦ νικᾶν περιουσίᾳ φρονήσεως πάντα ἀνθρώπων γένη. οὕτω τοι τὸ

2. ὀπόσα Boiv. pro ὀπόση.

sed ita instructa, ut totis phialis, ut ita dicam, quoties et quando libuerit, inde haurire liceat, certo tamen modo et exquisito cum iudicio, quo et redundantia coerceantur, ne, velut ex fonte restagnante, plus effluat quam oportet: et humilia erigantur, cum vacat serio eiusmodi studiis incumbere: ut tua verba, cum meditandi otium deest, tam inutilia non sint, quam illaborata saxa, quae in structura templorum politis lapidibus adiunguntur. Tanta porro suavitate oratio conditur, ut aestimari queat desiderium in tua lingua sessitare, quae et praesentes exhilarat, et abeuntes aures veluti sequitur, in iis resonans et memoriae inhaerens, quemadmodum sapor gustati mellis linguae adhaerescit. Verumenimvero luci et prata et deserta suavissimis tempore verno cantillantium avicularum vocibus resonant, certa loca certis temporibus. Tuae autem prudentis facundiae, loco veris, quatuor anni temporum ambitus perpetuus est: loco pratorum autem et saltuum omnis terra continens, non quantam Herculanae columnae includunt, sed quantam terrarum orbis amplectitur, quovis Attico peplo evidentius tuas virtutes depingens. Credo enim nec in extrema Gallia, nec ullis Oceani accolis, famam tuam ignotam esse, aut ipsis Indis: sed inde etiam eam tibi laudem tribui, quod omnes mortales prudentia vincas. Sic tua gloria, fama

σὸν κλέος, καθάπερ ἐπὶ νηὸς τῆς φήμης ὀχοῦμενον, πλήρες θαύ- A. C.
 ματος διὰ πάσης ἔρχεται γῆς. τεκμήρια δέ μοι τῶν λόγων· καὶ 1282
 γὰρ οὐκ εἰσὶν ὅποσα κατὰ γῆν εἰσὶν ἔθνη, ἐξ ὧν μὴ οὐκ ἦλθον ad
 ὡς σὲ τῇ φήμῃ δημαγωγούμενοι· οὕτω μέντοι σὺν ἑορτῇ πάντες, 1328
 ὡς ἐξεῖναι ζημίαν νομίζεις, εἴ τις ἀπαλλάξει τοῦ ἰδεῖν τε καὶ Imp. Andron.
 συγγενέσθαι. τὸ γὰρ πολλοὺς ἐκάστοτε τῆς οἰκουμένης ἕκαστα- Senioris.
 χόθεν συρθεῖν ἴσως χεϊμάροον ῥεύμασι, τὸ δὲ κύκλους ἐλίσσειν P. 205
 αἰεὶ περὶ σέ, οἷον καὶ περὶ Πυθαγόραν οἱ ἐκείνου φοιτηταί, τὸ
 δὲ διψῶσιν ὥσπερ ὡσὶν ἀτρεμίζοντας δέχεσθαι τὰ λεγόμενά σοι,
 10 καθάπερ οἱ θεομάντις ἐπιπνοίας ὁπότε θείας ἐμφοροῦντο· ταυτὶ B
 τοίνυν μὴ σύμβολα εἶναι τοῦ δικαίως σφόδρα ἐφίεσθαι τῆς σῆς
 ὀμιλίας, ὡς οὔσης θαυμασιωτάτης, πάντες οἶμαι οὐκ ἔροῦσι.
 τὸ δ' αὖ σὲ πρὸς οὕτω παντοδαπὰς πεύσεις τε καὶ προβλήματα
 διαλλάττοντα μὲν πρὸς ἄλληλα, οὐκ ἐπιχώρια δὲ οὐδὲ τοῖς καθ'
 15 ἡμῶς ἔδωκεν, ἔπειτα πᾶσιν οἰκείως ἐν ταύτῳ διαλέγεσθαι τὰ πλεί-
 στης ἐπάξια σπουδῆς τε καὶ μελέτης, τουτὶ δ' ἔγωγε πολλοῦ C
 δέω μὴ λέγειν ὡς Περικλεῖς ἄμα καὶ Νέστορας ὑπεροβέβληκεν.
 ἐκείνων μὲν γὰρ τοῖς λεγομένοις ἔσθ' ὅτε καὶ σφαλλομένη τελευτῇ
 ξυνέβαινε· σοῦ δ' οὐκ ἔσθ' ὁπότε μὴ προσήκουσα. καὶ τῶν μὲν
 20 ἐπιχωριάζων ὁ τύφος τοῖς χεῖλεσιν, ὡς ἂν ἀπορροή κακίας, τὸ
 σεμνὸν τῶν λόγων ἀφηρεῖτο, καθάπερ μῆλων ὄραν ἀφαιρεῖται
 σκώληξ ἐφεδρεύων· χεῖλεσι δέ γε τοῖς σοῖς τύφου μηδενὸς μηδα-
 μῶς ἐφεδρεύοντος ἔστι προϊέναι καὶ τὸν τῆς γλώττης κρότον πάντη
 ἀκιβδηλευτον. Ἑλλήνων μὲν οὖν παῖδες τὰ ἑαυτῶν σεμνύνειν ἐθέ- D
 25 λοντες ἐπειδὴ τινὰς οἶμαι ἡλιθίους ἀνθρώπους ἢ τοῦ Ὀρφέως

veluti navi vecta plena admirationis omnes terras pervagatur. Verba
 mea illud confirmat, quod nullae in orbe terrarum gentes sunt, unde non
 aliqui fama tui nominis inducti ad te venerint: tanta quidem cum festivi-
 tate omnes, ut grave incommodum interpretentur suum ab aspectu et con-
 suetudine tua discessum. Quod enim multi ex omnibus terrae partibus
 aquarum torrentis instar ad te conflunt, et subinde circa te versantur, ut
 circa Pythagoram eius discipuli, et avidis auribus tua dicta, tanquam divina
 responsa, venerabundi cum silentio accipiunt: haec inquam signa esse, quod
 consuetudinem tuam ardentem expetant ut admirabilissimam, omnes assen-
 tientur. Quod autem ad tam varias quaestiones et propositiones, quae et
 inter sese differunt et a nostris moribus abhorrent, omnibus eodem tem-
 pore de gravissimis et maximi momenti rebus tam apte prudenterque re-
 spondes: dicere non verebor, Nestores et Pericles abs te superari. Nam
 illorum orationes saepe irritae fuerunt; tuae vero nunquam non efficaces.
 Ac gentilitius linguae illorum fastus, velut improbitatis propago quaedam,
 illorum orationem deformabat, ut vermibus pomi elegantiam: tua vero labia
 ab omni fastu aliena solida et indelibata laude tuam linguam exornant.
 Graeci quidem ad res suas amplificandas, cum quosdam, stolidos ut reor

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- ἐκίνει κιθάρα κινεῖσθαι ἔφασαν καὶ τὰ ἄψυχα τοῖς ἐκείνου πρὸς
λόγον ἄσματος. εἰ δὲ καὶ ἡμῖν ἦν βουλομένοις τὴν ἀλήθειαν εἰς
μύθους ἐξαίρειν, ὄντινα τρόπον ποιήσαιμεν μείζω ἢ ἔχουσιν ὄντα
ὡς οὐκ ἐν ῥάδιον εὐρεῖν οὐκ ἐν δήπου μὴ φάναι. ὡς τό γε νῦν
Εἶναι καὶ πεπεσμεθα, μηδ' ἂν ἀπίστως ἔχειν, μηδ' ἀνέφικτ' 5
ἀνθρώποις ἠγεῖσθαι, ὁπηνίκα ὁρῶμεν ἐς μύθους τοὺς ποιητὰς
τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ἀπάγοντας· εἴτε μὴ οὐχ ἱκανούσης
V. 167 τῶν τότε ἀνθρώπων τῆς φύσεως· εἴτε καὶ αὐτοῖς δὴ τοῖς ποιη-
ταῖς δόξαν ἐπίτηδες ποιεῖν περιφανείας εἵνεκα πλείονος. ὡς γὰρ
ἤκιστα μείζω ἢ ὥστ' ἀνθρώπου φύσει χωρητὰ εἶναι, ὅποσα πρὸς 10
θαῦμα καὶ μύθους ἐκείνοι ἀπήνεγκαν, ἔδειξας σὺ διὰ πάντων
F ἐλάσας. πρότερον δ' ἔγωγ' ἀκούων Ἀκαδημίαν καὶ Λύκειον
καὶ Στοᾶν μέγα τι ταῦτ' ὄρμηγν εἶναι καὶ πᾶν ὅτι κάλλιστον καὶ
ὑπερήφανον, διὰ Πλάτωνα γοῦν καὶ Σωκράτην καὶ Ζήνωνα, καὶ
ὅσοι διάτορον ἐν διαλέξεσιν ἔπνευσαν. νῦν δὲ πᾶσαν τὴν περὶ 15
αὐτῶν εὐκλεῖα δόξαν ἀπεβαλόμην, ὥσπερ οἱ διαγρηγορήσαντες τὰ
ἐν τοῖς ὑπνοῖς ὀνειράτα· καὶ οἶομαί γε ἐκείνων θαῦμα οὐκ ἔθ'
ὑπέρτερον ἢ ὥσθ' ὁμοιον εὐρεῖν, ἀλλ' εἶναι μέτριον καὶ μόγις
P. 206 μέγα, τοσοῦτον ἐκείνους παριόντα ὁρῶν σε, ὅσον ἐγὼ τοῦ κατα-
ξίαν θαυμάζειν σε λείπομαι. καίτοι μέγα ἂν ἦν, εἰ καὶ παρα- 20
πλησίως τοῖς ἀδομένοις εἶχε τὰ σά. σὺ δὲ ἀλλὰ καὶ ὑπερσχὼν
φαίγη, ὅσον ἐν ῥαψωδίαις τῶν ἄλλων κηρύκων τῷ ὑπερφωνεῖν
ὁ Στέντωρ. ἰδοὺ γὰρ ὑπὲρ πᾶσαν Ἀκαδημίαν καὶ Λύκειον καὶ

3. ποιήσαιμεν Boiv. pro ποιῆσαι. 7. ἱκανῆς οὔσης W. in mg.
14. Ζήνωνα em. W. pro Σόλωνα.

homines, Orphei cithara demulsisset, cantu illius etiam inanima quaedam commota esse fabulati sunt. Quod si nobis etiam liberet veritatem fabulis commutare eoque modo exaggerare: nemo opinor negaverit, difficile esse ullam rationem comminisci, qua ea, quae nunc sunt, maiora fingantur quam re ipsa sint, cum plerasque res a poetis in fabulas redactas esse videamus; sive ingenia illorum temporum obtusiora fuerunt, sive alioqui poetae de industria propter maiorem claritudinem illa sint commenti. Ea enim haud quaquam esse maiora ingenii humani captu, quae illi ad miracula et fabulas detorserunt, tu demonstrasti, qui illa omnia confecisti. Ego vero cum pridem Academiam, aut Lyceum, aut Stoam nominari audirem, magnum aliquid imaginabar et pulcherrimum atque excellens, ob Platonem utique et Socratem et Zenonem et caeteros, qui disserendo valuerunt. Nunc vero omnem de illis praeclaram opinionem abieci, quemadmodum experrecti somnia: illorumque miraculum non maius iudico, quam cui simile reperiri queat: immo mediocre esse, et vix magnum habendum puto, cum te tanto intervallo eos supergressum esse videam, quanto infra dignitatem te admiror. Quamvis autem magnum esset, si res tuae rebus eorum qui celebrantur consimiles essent: tamen te tantum illos vincere constat, quantum Stentor clamando caeteros praecones superavit. Ecce enim palatium tuum

Στοὺν σοῖς λόγοις ἀποφαίνεις τὰ σὰ βασίλεια, προτανεῖον παν-
 τοδαπῆς παιδείας φαιη τις ἂν οἰκειότερον. εἶναι γὰρ καὶ μηδένα,
 ὄντινα τῆς σῆς ἀπολελευκότα φωνῆς, ἢ δῆτα μόνης τῆς θεάς,
 μὴ καὶ ὠφελείας τῆς μεγίστης, ὅσα γε πρὸς ἡθους ἑυθυμὸν καὶ
 5 γνώσεως αὔξησιν, ἐτι μὴν πρὸς τὸ ἐγκυμονῆσαι λόγους καὶ δια-
 λέξασθαι ἐτοιμότερον· ταυτὶ τοίνυν καὶ ὅσα παραπλήσια ἐκ
 μόνης γέ σου τῆς ὀμιλίας οὐκ εἰσὶν οἵτινες οὐκ ἀπώναντο· οἱ δ'
 ἀπώναντο, πάντες ἄρ' εἰσὶν. ἴσως δ' εἰσὶ καὶ παρ' οἷς ἀγαθὴν
 λαχοῦσι τὴν φύσιν, ὡς ἂν ὑπὸ ζεφύρω προῖνῳ κύνου ἕσειαν
 10 ἐμμελές, ὡς δὲ καὶ τῆς σῆς ἐπιπνοίας ἐμμελῆς ὁ τόκος τῶν κα-
 λῶν ἐξενήκεται. οἷς δὲ πᾶσι καὶ κρείττων πολλῶ φιλοτιμία τις
 ἔστιν, εἴ τις ἀποφθεγμάτων τῶν σῶν ἀπομνημονεύσειεν, ἢ τῶν
 Ὀμηρικῶν Ὀμηρίδαις. ἐξαίρετον χρῆμα ἡδονῶν, ὀπόσαι δι' ἀκοῆς
 πρὸς ψυχὴν ἀπαντῶσι, φασὶ τὰς Σειρήνας πάσαι γενέσθαι· οὐ
 15 μὴν ἀταλαίπωρόν γε, ὅτι μὴ θανάτου τιμώμενον. ἢ γὰρ τεθνά-
 ναι ἀκούσαντα πάνθ' ὄντινοῦν ἔδει, ἢ μὴ κηρῶ τὰ ὦτα φραξά-
 μενον κἀντεῦθεν κωφὸν τοῖς ἐκείνων μέλεσι μείναντα. σοῦ δὲ
 δημηγοροῦντος οὐχ ὅπως οὐ κηρῶ τὰς ἀκοὰς ἀποφράττειν ἐθέ-
 λουσιν, ἀλλ' ἀντικειμένως θάνατον ἡγοῦνται, ὅτι μὴ πανηκόους
 20 τινὰς, ὡς εἰπεῖν, ἀνέδειξεν ἡ φύσις, ὥσπερ οὖν τοὺς πανόπτας οἱ
 μῦθοι. τίνας γὰρ οὐκ ἂν ὑπερβέβηκας Δημοσθένεις τῆ τῆς δημη-
 γορίας οἰκονομία τε καὶ δεινότητι; τίνας δ' οὐ Πλάτωνας τῆ
 τοῦ νοῦ μεγαλοφύα τε καὶ σεμνότητι; τίνας δ' οὐκ ἂν ἀνηστήσω E

8. ἄριστοι legit W.

eloquentia tua ita instruxisti, ut quamvis Academiam, quodvis Lyceum,
 quamvis Stoam vincat, quod multo aequius omnis eruditionis domicilium
 appellaretur. Nemo enim est, qui tua suavissima voce audita, aut vultu
 tantum conspecto, non maximum inde fructum ad formandos mores, ad in-
 crementum doctrinae, ad eloquentiae copiam, et disserendi acumen ceperit.
 Haec igitur et id genus alia e solo congressu tuo emolumenta nulli sunt,
 qui non perceperint: qui vero perceperunt, omnes optimi evaserunt. For-
 tassis etiam sunt bonis quidam ingeniis praediti, apud quos, te aspirante,
 elegans institutionis egregiae foetus appareat; ut cynnis accidit, qui ma-
 tutino Zephyro aspirante praeclare canunt. Qui omnes longe magis eo
 gloriantur, si quis scite dicta abs te referat, quam Homeridae, si Homeri-
 cas sententias audierint. Suavitas insignis Sirenum vocis olim magnopere
 celebrata est. Sed ea non sine magna calamitate atque interitu audiri po-
 tuit: nec ulli manserunt incolumes, nisi aures cera obturassent sibi que au-
 diendi sensum ademissent. Te vero concionante tantum abest aures cera
 ut obturent, ut mortis instar ducant, quod natura eos non ab omni parte
 auritos fecerit, sicut fabulae quosdam plenos oculorum fuisse tradunt. Quos
 enim Demosthenes concionum artificio et vi non superasti? quos non Pla-
 tones ingenii magnitudine et gravitate vicisti? Quos vero non ita tibi devin-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

ἀνθρώπους, σὲ μᾶλλον θαυμάζειν ἢ τὸ τῆς Ἀττικῆς ἡλικίας ἀκμάζον πάλαι τὸν Σωκράτην, ἐφ' ὅλην σου τὴν δημηγορίαν χάριν ὁμοῦ καὶ παιδῶ συνορῶντας ἐφέρπονσαν, καθάπερ ἐπ' ἀνθρῶ ἀγορῶ τὸ ποικίλον τοῦ χρώματος; οὕτως ἐραστὰς ποιεῖς ἅπαντας τῆς σῆς Καλλιόπης, ἐκκάων ὑπερφυῶς. ἔχειν δὴ οὖν 5

Ἐτὰ τοῦ Σολομῶντος τοῖς σοῖς ἐφαιμίλλως οὐδεὶς ἂν ἔχοι ἀμφισβητεῖν· ὑπερέχειν γε μὴν τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἐστὶν ὅστις ἠγεῖται. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐστὶ φάναι, ἐκεῖ μὲν οἷς χρήσεται τις πολλοῖς οὖσι μαρτυροῖσι· ἐνταυθοῖ δὲ βραχέσιν, ἢ τοσοῦτοις μὲν, μὴ τοιούτοις δέ· πολὺ μὲν τ' ἂν τοῦναντίον. οἷς γὰρ τὰ ἐκείνου θαυμάζειν 10

ἔνι, τούτοις οὐκ ἔνι πλὴν ἢ τῆς τοῦ νότου βασιλείσης, ἣν ἐς Παλαιστίνην ἐκείνη πορείαν ἐστεύλατο, μαρτύριον. ὅσοι δὲ τῶν σῶν

P. 207 μέμνηται, τούτοις καὶ βορέαν καὶ νότον ὁμοῦ τοῖς λοιποῖς τῆς

V. 168 γῆς πέρασιν ὅστις μὴ οὐ φάσκει μαρτύρια εἶναι, ὅπως ἀθῶος φανεῖται τοῦ ἀλῶναι ψευδόμενος, οὐχ οἷός τ' ἂν εἶναι μοι δοκεῖ. 15

ἐπεὶ μέντοι κατὰ τὸν Ἀναξαγόραν νοῦς ἐστὶ σοφὸς ὁ τὰ πάντα διακοσμῶν καὶ πάντων αἴτιος, οὕτω δὴτὰ τῷ περιόντι σοὶ τῆς τοῦ νοῦ σοφίας ἐξηγῆ τῶν πραγμάτων καὶ οὕτω σοὶ τὴν ἀρχὴν διακοσμῆς, τῆς φρονήσεως τῷ μεγέθει πάντα περιτρέπων εἰς τὸ χρήσιμον, ὡς τῶν ἐξ αἰῶνος οὐδεὶς ἄμεινον. ἐθροῶσθαι δὲ καὶ ὁ 20

Βλόγος τῷ φήσαντι νῦν μοι δοκεῖ, ὡς γνώμη καὶ φρονήματι καὶ ἀνδρεία ψυχῆς τὰ πολλὰ τῶν πραγμάτων, ἀλλ' οὐ τῷ πλήθει τῶν ὑπαρχόντων κρίνεται. ὡς γὰρ εἴ τις ἄριστος μουσικὸς τὴν ἐν τοῖς φθόγγοις ἁρμονίαν, ἐντείνων μὲν τὸ τῶν χορδῶν ὅποι τετάσθαι δεῖ, χαλῶν δ' ὅποι τοῦτο βέλτιον, τὰ τε διαστήματα 25

7. ἠγεῖται] ἦμισα codd., οἶεται W. in mg.

xisti, ut magis te mirentur, quam Attica illa aetas Socratem? quippe qui concionem tuam et persuadendi vi et voluptatum illecebris conditam esse perspiciant: sicuti agri varietate florum exornantur. Usque adeo tuae Calliopes amatores omnes reddis et mirabiliter incendis. Quare te Solomonis esse similem, nemo est qui dubitet: superari autem ab illo, nemo contendat. Neque enim dici potest, illic multa suppetere testimonia, hic vero pauca: aut totidem quidem, non autem talia: sed contra potius. Nam qui illum mirantur, iis non aliud competit testimonium, nisi Reginae Austri in Palaestinam profectae. Qui vero tuarum rerum mentionem faciunt, hi ad mendacii suspicionem abolendam et Septentrionis et Austri una cum caeteris terrae finibus testimonia proferre mihi posse videntur. Caeterum cum Anaxagora auctore mens sapiens sit, quae cuncta gubernet et omnium causa rerum existat: et tu excellenti sapientia res administras et imperium gubernas, ingenii magnitudine omnia in melius convertens, ut nemo unquam ex aequo id praestiterit, et recte is dixisse videatur, qui consilio, prudentia, viribus animi plerasque res, non autem rerum copia ponderari affirmavit. Ut enim musicus, qui sonorum concentum optime callet, chordis quae intendendae sunt intendendis, contraque laxandis, ubi id expedit, et moderatis intervallis

μέτρῳ ποιούμενος κάλλιστον οἶον τὸ χοῆμα τῆς ᾠδῆς κεράννυσιν· ὡς δὲ καὶ σὺ τῇ φρονήσει ἴσα καὶ ὀυθμοῖς τισιμουσικοῖς τὰ πράγματα διεξάγων τὴν διὰ πασῶν, ὡς εἰπεῖν, ἁρμονίαν ἁρμόζῃ, ὡς εἶναι συνάδειν πανταχόθεν ἑαυτῇ κάλλιστά τε ἔχειν καὶ ὡς ἂν πάν-

A. C.

1282

ad

1328

Imp. Andron.

Senioris.

5 τες πεισθεῖεν θεὸν εἶναι σαφῶς τὸν διὰ σοῦ τὰ τῆδε καθιστάμενον. C

οὔτω σὲ θεῖόν τινα καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἄνθρωπον πάντες νομίζουσιν ἄνθρωποι. φθάνεις γὰρ τῇ τοῦ νοῦ καθαρότητι τὰς τῶν ὑπηκόων ἀπάντων διερχόμενος διαθέσεις καὶ γνώμας καὶ ὅποι μάλιστα τείνουσιν ἀρετῆς ἢ κακίας κάλλιστα διαγιγνώσκων· κἀν-

10 τεῦθεν ἁρμόζεις, ὡς εἴρηται, σαυτὸν ὡς δεῖ τοῖς πᾶσιν ἀνθρώ- D

ποις· καὶ κυβερνᾷς, κατὰ Πίνδαρον, τὰν πολύστροφον γνώμαν ἐκάστων καὶ διατίθης ὅποι ἂν σχοίῃ τὰ πράγματα βέλτιστον. γνώριμον δ' εἴη παντί που, ὡς οὐκ ἂν ποτε Θεμιστοκλῆς πρὸς φήμης ἤλασε τοσοῦτον, εἰ μὴ Ξέρξης ἤλασεν ἐφ' Ἑλληνας. οὐκ

15 ἂν δὲ Μιλτιάδης ἐκεῖνος οἶμαι ἐς ὄνομα ἤγετο, εἰ μὴ Περσικοὶ

σαυτοῦ καὶ τὰ τῆς Ἀσίας ὄπλα πρὸς Ἀττικὴν καὶ Μαραθῶνα διέβαινον πρότερον. ἀλλ' εἶχον ἂν τὴν ἀρετὴν θαλαμνομένην, E ὡς εἰπεῖν, καὶ ἀτεχνῶς ἐν ἀδήλῳ κειμένην, ὥσπερ οἱ Θησαυροί. καὶ σοῦ δὲ τὴν οὐρανοῦ ψάφουςαν φρόνησιν κατίδοι ἂν τις ἐκ μυ-

20 ρίων μὲν καὶ ἄλλων· ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ καιρὸς ἀντέπνευσε μὲν, οὐκ

ἀνεσόβησε δέ σου τὰ πράγματα, πάσης βασάνου σαφέστερον τοῦτ' ἂν εἴη δεῖγμα, ἀκιβδήλῳ φάναι χρυσῷ κατεσκευάσθαι σου τὰ τῆς διανοίας. πολλοῦ γὰρ τὰ πράγματα εἰληφῶς διατρέχον-

25 ἀπαρχίας καὶ μικροῦ πάντων ἐθνῶν ἐφ' ἡμᾶς κινουμένων οὔτω

relinquendis cantum elegantissime permiscet: ita et tu, qui prudentia veluti rhythmis musicis omnia temperes, absolutissimum concentum efficis, quo res pulcherrime gubernatae et ab omni parte consentientes efficiant, ut omnes existiment Deum plane esse, qui tuo in iis regendis ministerio utatur. Ita te omnes homines divinum quendam hominem et homine superiorem existimant. Nam animi puritate subditorum omnium affectiones et voluntates penetrans et, ad quas virtutes aut vitia potissimum tendant, acerrime perspicens, ita te componis, ut dictum est, quemadmodum omnibus hominibus convenit: et, ut Pindarus ait, varium cuiusque ingenium gubernas, itaque singula disponis, ut optime collocentur. Neque vero quisquam ignorat, Themistoclem nunquam ad tantam gloriam fuisse perventurum, nisi Xerxes in Graeciam invasisset. Neque etiam Miltiades ille, ut arbitror, tantum nomen haberet, nisi Persici satrapae et Asiana arma prius in Atticam et Marathonem penetrassent: sed eorum virtus, ut terra obruti thesauri, in obscuro latuisset. At tuum divinum ingenium cum ex aliis infinitis perspicere queat, tum vero ex eo, quod cum tempora adversarentur, nec tamen res tuas everterent, id evidentissimum signum fuit praestantis tuae sapientiae. Nam cum Imperium perturbatione plenum suscepisses, nec dissimile nubibus ab Aquilone agitatiss, et paene omnes nationes in nostrum

- A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron. Senioris. σφοδρῶς, ὡσπερ οὐς φασὶ καταράκτας Νείλου, μόνος αὐτὸς τὰς ζυβολὰς ἐς σεαυτὸν ἀναδεχόμενος ἐστῶτι φρονήματι, παραπλησίως προβλῆτι πολλῶν προσρηγνυμένων κυμάτων ἀκυμάντω μένοντι, οὕτω καὶ βουλευῆ καὶ διατίθης, ὡς οὐδ' ἐν οὐδενὶ τῶν ἀπάντων ἐνθυμηθῆναι πρὶν τελεσθῆναι· οὕτω μὴν ῥαδίως, ὥστ' 5
- P. 208 ἔργον εἶναι μᾶλλον οἷς ἐν πειρωμένοις λόγῳ διεξιέναι ἢ σοὶ ἔργῳ πληροῦντι· ὡς ἐξεῖναι, εἴ τις βούλοιο διαμετρεῖν ὅσα τε λόγοις, ὅσα δὲ καὶ ἔργοις, φρονήσεως γέμουσιν ἐκατέροις, ἐπιτελεῖς τρόπαια, ἡμέρας ἐκάστης ἀριθμοῦντι τὰς ὥρας πάνυ τοι σφόδρα ποιεῖν εἰκός. μηδὲ γὰρ εἶναι μηδεμίαν, ἣτις παρέλθοι 10 σῶν ἢ λόγων ἢ ἔργων καλλίστων ἄμοιρος. σοῦ γὰρ καὶ φθέγμα ἐν ἐκμελίσει καὶ περιτρέπει ἐς τὸ πρᾶον καὶ τὸν σφόδρα ἀμείλικτον
- B καὶ ἐκτεθρησιωμένον εὖ μάλα ἄνθρωπον, ῥᾶον ἢ λέγεται τὸ τοῦ Σαὺλ δαιμόνιον ἢ τοῦ Δαβὶδ κινύρα. ὡς νῦν γε σοῦ χάριν σχολὴν ἄγομεν φόβου παντὸς ἡμεῖς. ἐν γὰρ τῇ πρῶμνῃ τῶν καθ' 15 ἡμᾶς, ὡς εἰπεῖν, πραγμάτων καθήμενον ὀρῶντές σε καὶ διαγρῦ-
V. 169 πνοῦντα ἐπιμελῶς ἐκ γε τῶν προλαβόντων παρεσκευάσμεθα καὶ τὰ τέως προσδοκηθέντα δεινὰ πρὸ τῆς πείρας αἰὲν παρακρούεσθαι γενησόμενα πάντ' εἰδότες τῆς σῆς διανοίας τρόπαιον. καὶ μέχρι
- C τούτου τάχ' ἂν τινες ἀθυμήσαιεν, μέχρις ἂν ποιήσωσι τὴν ἀρίστην 20 σου σύνεσιν ἐνθύμιον· ἔπειτα ἔδοξας ὡς ὑφ' ἡλίῳ καομένοις ζέφυρος. ἔλαθον δ' ἄρα ἐμαυτὸν ἔγωγε εἰς τὰς ἀβύσσους τῶν σῶν κατὰ βραχὺ καθιεῖς πλεονεκτημάτων; τοῦτο δ' ἦν δήπου, ὅπερ
3. μένοντι] Wolfius addit: atque omnium periculorum tempestatibus sedatis, in tranquillum portum nos perduxisti. Hinc Boivin. aliquid deesse suspicatur. 14. Σαὺλ pro Σαούλ. BOIV. 18. πρὸ A. et W. in mg. pro πρὶν.

exitium conspirassent tanta vehementia, quantus in Nili cataractis impetus esse fertur: tu solus impressiones illas constanti animo, instar immotae rupis violentos fluctus aspernantis, excepisti: atque omnium periculorum tempestatibus sedatis in tranquillum portum nos perduxisti. Ita tu quidem et deliberas et disponis omnia, ut nemo omnium prius illa cogitare possit, quam perfecta fuerint: idque adeo facile, ut difficilior sit aliis ea commemorare, quam tibi administrare. Unde fit, ut si quis enumerare velit prudentissima et dicta et facta tua, non aliud agat, quam qui cuiusque diei horas numerare instituerit, quarum nulla elabitur pulcherrimarum tuarum vel orationum vel actionum expers. Nam vel tuae vocis sonus unus mitigat et mansuefacit hominem etiam immanissimum: idque facilius, quam lyra Davidis daemonium Saulis fugabat. Nunc igitur tuo beneficio metu omni vacui sumus. Nam cum te in puppi, ut ita dicam, rerum nostrarum sedentem videamus et diligenter excubantem, ex iis, quae praecesserunt, parati sumus: et nuper expectata pericula, priusquam periculum eorum faciamus, avertimus, tua sapientia illa omnia propulsatum iri praevidentes. Ac tantisper forsitan aliqui desperarint, donec summam prudentiam tuam cogitarint: tum vero ita recreantur, ut afflatu Favonii aestuantes. Sed quid ego impru-

ἀπελεγόμεν τῷ λόγῳ ἀρχόμενος, σαφέστατα πάντων ἀποροῦντα αἰσθόμενος αὐτὸς ἐμαυτόν. καὶ γὰρ ὥμην μικρότατα εἰπόντι καὶ ὅσα ἀρκεῖν εἶναι χρέους ἔκτισιν μηκέτ' εἶναι πλημμελὲς τῶν γ' ἑξῆς, εἰ βουληθεῖην, ἀποστατεῖν. παρῆλθε δὴ με, ὡς πράγμα A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioris.

5 ποιῶν εἶην τῆς ἐμῆς τὰ μέγιστα γνώμης καταψευδόμενον. περὶ **D**
γὰρ τοι τοῦ μεγίστου χορήματος τῆς σῆς φρονήσεως προθέμενος
λέγειν, πλὴν τῶν ἔργων δι' ἧς ταῦτα πράττεται καὶ ἧ ἔπεται
ὡσπερ ὀγκάδι ἐφόλκια, προσόμοιον ἔγνω ποιεῖν, ὡσπερ ἂν εἴ τις
ὄρμαθοῦ τινος ἄκρου λαβὼν τῇ χειρὶ, ἔπειτα ἐνόμισεν ὑφαιρεῖσθαι

10 τουτὶ ἥκιστα τοῦ ἐφεξῆς κινήθησομένου. τότε δ' ἦν ἂν ἄβου- **E**
λίας μεστὸν, ὡσπερ δὴ καὶ τοῦμὸν τουτί· οὐ μὴν οἶόν τ' οὐκ
ἔχειν παραίτησιν, εἰ μὴ τινες κάκείνου τὴν συγγνώμην ἀτεχνῶς
ἄφαιροῦντο, εἴ τις ἀπειροθάλαττος ὢν, ἔπειτα περιπολοίῃ μὲν
τὰς ἀκτὰς, ἔς δὲ τὰ τῶν πελαγῶν ἀμήχανα οὐκ ἐθέλοι οὐδαμῆ

15 οὐδαμῶς ἐφεῖναι. ἀλλὰ γὰρ οὖν τῶν εὐλόγων εἶναι κάμοι δοκεῖ
τῶν σῶν ἀγαθῶν, ὡς εἰπεῖν, τὰς ἀκτὰς παραπλεύσαντα ὡσπερ **F**
ἑξῆς ἐχῆν εὐχῆ τὸν λόγον ἐνορμίζειν. ὁ τῆδε τῇ ἀρχῇ καὶ τῷ τοιῷδε
χρόνῳ μάλα προσφρῆ καὶ προσήκοντα ἀναφήνας σὲ θεὸς αἰῶν
παντὶ συνδιαμετροίῃ σοῦ τε καὶ τῶν ἐκ σοῦ τὸ βασιλείον κράτος,

20 ὡς ἂν καὶ ἡμῖν εὐδαιμονεῖν εἴη μέχρι διαπαντός.”

9. Ἐμοὶ μὲν οὖν ταῦτα διεξιέναι τῷ τηρικαῦτα ξυμβέβηκε. **P. 209**
τοῦ δὲ χρόνου προβαίνοντος ἔς τὸ πρόσω παρὰ τοσοῦτο πλείονα
τὴν αὐτοῦ διάθεσιν ἀεὶ καὶ εὐμένειαν ἐκαρπούμην, παρ' ὅσον καὶ

5. καταψευδόμενον Boiv. pro καταψευδόμενος. 7. δι' ἧς ταῦτα
πρ. pro ἃ δι' αὐτῆς πράττ. BOIV. 14. ἐθέλοι Boiv. pro ἐθέλει.

dens in excellentiae tuae gurgites me paulatim immitto? Id ipsum vero est, quod initio orationis detrectabam, cum me omnibus tuis laudibus praedicandis plane imparem esse sentirem. Putabam enim, si pauca dixissem, quae ad aes alienum dissolvendum satis essent, licitum fore mihi caeteris supersedere: sed non animadverti, me id facere, quo mea opinio plurimum falleretur. Nam cum de re maxima, tua nimirum sapientia, dicere instituissem, praetermissis operibus, quae per eam geruntur et quae eam ita sequuntur, ut maiora navigia lembi: perinde me facere animadverti, ac si quis catena summa manu prehensa putaret eam sic se ablatum, ut annuli reliqui non moverentur. Id quod incogitantiae summae fuerit, sicut et meum factum: quod tamen veniam meretur, nisi ea illi etiam negetur, qui maris ignarus in littoribus observetur, sed in profundum pelagus sese demittere minime velit. Mihi certe quidem non a ratione alienum videtur, tuorum bonorum quasi littora ut licuit praetervecto in voti portum appellere. Deus, qui te huic Imperio et his temporibus aptissimum et opportunissimum produxit, idem tuam tuorumque Imperatoriam maiestatem in omne aevum tueatur, ut et nos perpetua felicitate floreamus.”

9. Tum igitur sic accidit, ut hanc orationem haberem. Tempore autem procedente maiorem in dies erga me eius affectum ac benevolentiam

- A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron Senioris.
- τὸν χρόνον ἐς τὸ πρόσω προβαίνειν ξυνέβαιεν. ὥστε καὶ ἐς τὰς τῶν ἱερατικῶν μετῆς ἐκκλησίας πρώτας τιμὰς ἀνάγειν ἐσκέπτετο. ἤδη δὲ καὶ ὡσπερ ἀρῥαβῶνά τινα τὴν τοῦ χαρτοφύλακος ἀξίαν ἐν γὰρ τῷ παρόντι ἠνάγκαζε δέξασθαι με, ἵν' εἴη τις τοῦτ' εὐ-
B πρόσωπος αὐτῷ ἀφορμὴ πρὸς τοὺς βασκαίνοντας καὶ ὑπ' ὀδόντα5
 λουδορουμένους αὐτῷ τῆς ἡμετέρας εἵνεκα τιμῆς, ἧς παρ' αὐτοῦ λαμπρῶς εὐθὺς ἐκαρπούμην, μήτε χρόνον προεισενγκῶν, ὡς ἔθος τοῖς πλείστοις, μήτε τινὰ πολιὰν τρίχα, μήτε τινὰ τιμὴν ἱερατικὴν. ἠντρέπιζε δέ μοι ἤδη, ὡς ἐφ' ἐτοίμῳ τῷ πράγματι, καὶ ὃ τῇ ἀξίᾳ προσήκοντα ἦσαν ἐνδύματα. ἐγὼ δ' ἐς τὴν ἑμαντοῦ 10
 νεότητα ἀπιδὼν καὶ τὴν τῶν τοιούτων ἀωρίαν πραγμάτων παρελ-
C θῶν ἔλεξα τοιάδε. (B.) „Περὶ μὲν ἑμαντοῦ καὶ ὡς οὐπω μοι καιρία τὰ τῆς ἱερατείας βραχύν τινα ἀποχρήσειν μοι δοκῶ τὸν ἀπόλογον. ὅ,τε γὰρ μοι χρόνος οὐπω ὠραῖος πρὸς γε τὰ τοιαῦτα· καὶ μέντοι γε καὶ οἱ τῆς ἡσυχίας καὶ τῶν λόγων μαριώδεις καὶ 15
V. 170 λελυττηκότες ἔρωτες ἠβῶσιν ἔτι παρ' ἐμοὶ καὶ με μὴ, πρὶν εἰς κόρον ἐξήκειν, παρήσειν διῶχυρίζονται. τότε γὰρ καὶ τὰ τῆς
D διανοίας τὸ ἄφρετον ἔξειν καὶ ἀποχωρῶν πρὸς θεοῦ λειτουργίαν. τὸ δὲ νῦν ἐμβριθεστέραν εἶναι τὴν τῶν μυστηρίων τόλμαν, ἢ ὡς ἐμέ γε ἐνεῖναι ῥαδίως ἐνέγκαι, τοῦτο δ' οὖν εἰ μή τῳ δὴ τῶν 20
 πάντων ἄλλῳ, ἀλλὰ γὰρ εἴ τι τῶν ἀπάντων ἄλλο καὶ τοῦτο δὲ τῶν πάντων τοι προδήλων ἐμοιγε. ὀπόσῃ γὰρ ἐχρῆν τοῦ πράγματος τὴν πείραν, τόσῃ, ὡς εἰπεῖν, ἀσπῶ τὴν ἀπειρίαν ἐν γούν τῷ πα-
 ρόντι. τὸ δ' οὕτως ἔχοντ' ἀμαθῶς κατατολμῶν τῶν θείων καὶ
E ἀπαύστων, ὅμοιον ὃν ὡσπερ ἂν εἴ τις ἐπεπήδα θαλάττη, πρὶν 25

expertus sum; adeo ut primos etiam Ecclesiasticos honores mihi conferre cogitaret, ac statim Chartophylacis dignitatem velut pignus quoddam accipere me cogeret; ut speciosam causam haberet ora obturandi obtrectatoribus, qui clam illi ob talem erga me affectionem conviciabantur; quod nec provecta aetate nec cano capillitio nec sacerdotio aliquo commendatus, ut plerique solerent, illa fruerer. Iam vero, ut re non dubia, etiam dignitati consentaneas vestes mihi parabat. Ego vero, cum adolescentiam meam et tempus huiusmodi rebus alienum considerassem, ad hunc modum verba feci. (II.) „Quod ad me et immaturam sacerdotio aetatem attinet, non magna opus esse arbitror excusatione. Nam et anni mei talibus rebus sunt impares et otii ac litterarum insanus ac furiosus amor adhuc apud me fervet: nec me missum facturum affirmat, priusquam iis ad satietatem fruatur. Tum enim et liberum fore meum animum et ad Dei ministerium idoneum. Nunc vero audacem mysteriorum tractationem onus esse gravius, quam ut facile illud possim sustinere, si nemo alius intelligit, ego certe sic intelligo, ut nihil magis. Nam quantam res experientiam postulant, tantae mihi sum imperitiae conscius, hoc quidem tempore. Atqui hominem adeo rudem divinis et non tangendis sese rebus ingerere, non aliud fuerit, quam si quis natandi nescius in mare desiliat:

ἢ μαθεῖν διανήχεσθαι, οὐθ' ὑγιᾶς ἡγήμαι καὶ οὐδὲ πλείστον δέω
 θανατάζειν, εἴ τις ἀνάσχοιτό ποτε τοσαύτην τόλμαν ἀνασχέσθαι
 λογισμοῦ καθεστηκότι πλήττων ἑαυτόν. ποίων μὲν γὰρ οὐκ ἂν εἴη
 προσητήρων, ποίων δ' οὐκ ἂν θαλαττίων πνυθμένων τὸ προᾶγμα
 5 ἐπάξιον; εἶεν. τό γε μὴν πρὸς ἐμὲ εὐμενὲς καὶ κηδόμενον τοῦ σοῦ
 κράτους καὶ πρὸς εὐποίας πάνυ τοι σφόδρα ἐπικλινὲς καὶ ὀξύρ-
 ροπον, εἶπερ δὴ τι τῶν ἀπάντων ἕτερον καὶ τοῦτο δ' ἐν τοῖς P. 210
 μάλιστα ἔγωγε ἄγαμαι· καὶ οὐκ ἔχω παντοδαπὸς γιγνόμενος
 τίσι χρησάμενος ἐπινοίαις γνοίην ὅπως ποτὲ καὶ οἷσσι τοῖς
 10 αἰτίοις αὐτὸς χρησάμενος, ὃ βασιλεῦ, τοιοῦτός μοι γίγνη. ἀλλ',
 ὡς ἔοικε, πρὸς τὸν κοινὸν δεσπότην ὡσπερ πρὸς ἀρχέτυπον εὐ-
 φρωῶς ἀμιλλώμενος οὐκ ἀναμένεις αἰτίας ἀεὶ περὶ πᾶν ἀγαθόν·
 ἀλλὰ πῆ μὲν, πῆ δ' ἀναίτιος γίγνη καὶ σφόδρα φιλότιμος εὐερ-
 γέτης. ὃ δὴ καὶ μάλιστα πάσαις ἀρχαῖς οἰκειότατόν τε καὶ προ- B
 15 πωδέστατον. τὸ γὰρ προὑπηρογμένης αἰτίας εὐεργετεῖν οὐ μᾶλλον
 γ' ἂν εἴη τοῦ δρωόντος, ἢ τοῦ τὴν αἰτίαν προβεβλημένου. καὶ
 νῦν γέγονέ σοι τὸ τῆς ἕξεως φύσις ἀμεταβλήτως ἔχουσα· καὶ ὡσπερ
 ἕκαστα τῶν ὄντων τὸ τῆς φύσεως ἴδιον αὐτομάτως ἀποτελεῖ καὶ
 20 κεχειροτόνηκεν, οὕτω δίεισι τὸν πάντα αἰῶνα διατελοῦντα, οὐδαμῆ
 οὐδαμῶς οὐδεπώποτ' οὐδεμιᾶς ἀποχειροτονῆσαι δεδνημένης τρο-
 πῆς, οὕτω δὴ καὶ αὐτὸς πεφνκῶς πρὸς εὐεργεσίας τοῦτο καὶ C
 λόγοις καὶ πράγμασιν, οἷονεὶ τι φύσεως ἄτρεπτον καὶ ἀκίρητον
 ἴδιον, οὐδέποτε οὐδαμῆ διαλείψεις διατελῶν. ἐνθεν τοι καὶ χάρι-
 25 τας ἀπάσας ἐθέλων ὁμολογεῖν, ἔπειτα τὸ πρὸς ἀξίαν οὐκ ἔχων

13. ἀλλὰ πῆ μὲν, supple: οὐκ ἀναίτιος. BOIV.

neque sani hominis ego esse puto et valde mirer, si quis animo constans vel cogitare tale aliquid sustineat. Quibus enim fulminibus, quibus maris gurgitibus non digna fuerit illa confidentia? Caeterum tuae maiestatis clementiam erga me, sollicitudinem et summam ad bene merendum propensionem, si quid usquam aliud vel in primis admiror: et quocumque me vertero, non habeo, quo consilio adductus, quibusve rationibus, Imperator, te mihi talem praebeas: nisi quod apparet, te cum omnium Domino ingeniose contendentem non ullas expectare beneficentiae causas: sed illud tantum spectare, qua ratione bene mereri possis. Quod sane omnibus Imperiis dignissimum est et maxime proprium. Nam beneficentiae causa suppeditata benefacere, non tam benefici fuerit, quam eius qui id meruerit: et nunc diuturna illa consuetudo tua in immutabilem naturam est mutata: et ita ut omnes aliae res sive naturae munus ultro faciunt, ut aqua humectat, ut ignis urit, eodemque modo caetera per omne aevum naturas suas retinent, nec ulla unquam vi ab iis depelluntur: sic et ipse ad benefaciendum natus neque verbis neque factis bene mereri desistis. Quare cum gratum animum declarare verbis in primis cupiam, nec id pro dignitate fa-

A. M. οὐχ ἦττον ἔμαυτοῦ γε τῷ τε λόγῳ καὶ τῷ χρόνῳ νεμεσῶ. δυοῖν
 6791 γὰρ κατ' οὐδὲν οὐδέτερος ἐσάπαν ἀνέγκλητος ἔμοιγε φαίνεται.
 ad ὅ,τε γὰρ λόγος ἀνώτερος ὢν τῆς ὕλης καὶ προσήκων μᾶλλον ἀρε-
 6836 ταῖς ἐδόκει δὴ μοι μηδ' ὀψὲ τοῦ χρόνου μὴ τροπῇ μηδὲ φθορᾷ
 Imp. Andron. Δτιμ λατρεύσειν, ἀλλ' ὁμοίως ἔχειν ἐν παντὶ διαπαντὸς τὴν τῶν 5
 Senioris. πραγμάτων φύσιν ἀποφαίνειν ἀποχρώντως· ὁ δὲ λέληθεν ἤδη
 μεταβαλὼν καὶ αὐτὸς, ἐπειδὴ σοί γ' ἐντετύχηκε τῷ μακροῦ θη-
 σαυροῦ τῶν καλῶν. οὕτω γὰρ ἀσθενῶς ἔσχεν, ὥστ' οὐδένας τῶν
 αὐτῷ χρωμένων ὑμνησαν πρὸς ἀξίαν τὰ σά, πάσαι πολὺν ἤδη
 Εχρόνον πειραθέντες τε καὶ πειρώμενοι. οὐκουν οὐδ' αὐτὸς θαρ- 10
 ρήσας ἦκον, ὡς τῆς ἀξίας ἴσως δυνησόμενος ἐφικέσθαι. καίτοι
 γε ἐβουλόμην γ' ἂν μᾶλλον, ἢ πάντα μοι ἐγγενέσθαι χρήματα.
 μεγίστην γὰρ ἂν οὕτω τοῖς ἐμοῖς παρεῖχον λόγοις τὴν εὐγένειαν,
 ὥσπερ ἄρα καὶ ταῖς ἑαυτῶν χερσὶν οἱ τῶν ἱερῶν μυστηρίων ἀπτό-
 μενοι· ἀλλὰ πολλῶν τῶν ἐκ τῆς παρομιίας ἡμῶν ἀδυνάτων ἐν 15
 ταῖς βίβλοις κεμένων ἐν τι τῶν πολλῶν καὶ τοῦτο κινδυνεῖ
 F καὶ εἶναι καὶ λέγεσθαι. ἐνταυθοῖ δὲ τοῦ λόγου γενόμενος ἀνεμνή-
 σθην τοῦ Ἀττικοῦ μύθου, ἐν ᾧ τὸν Μῶμον ἀχθόμενον εἰσάγει
 τῷ Διὶ καὶ ἀποσκώπτοντα, ὅτι μὴ συμπαρήγαγε τῷ τοσοῦδε καὶ
 τοιοῦδε κάλλει τοῦ παντὸς καὶ τὸν ἀξίον τοῦ παντὸς ἐπαινέτην. 20
 V. 171 κατὰ ταῦτά γάρ μοι καὶ αὐτῷ καὶ ἀποσκώπτειν ἐπήμι καὶ ἄχθεσθαι
 τῷ χρόνῳ νυκί. εἶπερ καὶ γὰρ ὡς τοσοῦτων ἀγαθῶν ἐμπλεων
 προήνεγκεν ἀνθρωπὸν σε καὶ οἶον οὐ μέχρι σοῦ ὁ δὲ καὶ τοὺς
 ὑμνήσοντας ἀξίως συμπροήνεγκε, πάντῳ γ' ἂν ἐποίει δεδογμένα

16. καὶ τοῦτο, scilicet τὸ πρὸς ἀξίαν ὑμῆσαι τὰ σά. Vid. No-
 tas. BOIV.

cere possim, non minus et tempori et orationi, quam ipsi mihi succenseo, cum utrumque ex aequo reprehensione dignum existimem. Nam oratio cum materiam superet et virtutes propius attingat, diuturnitate temporis nec mutationi nec exitio fore obnoxia videbatur: sed perpetuo sibi constatura, ut vim rerum abunde exprimeret. Verum enimvero et ipsam esse mutatam, postquam ad te divitem bonorum thesaurum se convertit, animadverto. Adeo enim debilitata est, ut nemo unquam ea usus res gestas tuas pro dignitate celebrare potuerit. Quare nec ego ea spe fretus accedere potui, quamvis nihil mihi sit optatius. His enim verbis meis dignitatem maximam conciliarem, sicut ii manibus suis, qui res sacras contrectant. Sed cum multa in libris proverbia occurrant, quibus aliquid impossibile esse innuitur: e multis illis et hoc unum fortasse et est et dici potest. Hac orationis parte Atticae fabulae in mentem venit, quae Momum Jovi succensentem et illudentem facit, quod cum tanta et tali universitatis pulchritudine non etiam dignum universitatis laudatorem produxisset. Eodem enim modo et ipse tempori nunc et illudere et succensere queo, quod cum te tantis bonis refertum virum produxerit, qualem ante te neminem, si una etiam eos, qui pro dignitate celebrare te possent, genuisset, recte omnino fecisset; cum nunc pul-

τῷ προσήκοντι λόγῳ. νῦν δ' ἐξ ἡμισείας φιλοτιμεῖται τὰ κάλ- A. C.
 λιστα. πάλαι μὲν γὰρ ἐδείκνυ τῶν σοφῶν τὴν φορὰν ἐρήμην ἀξίων 1282
 πραγμάτων, νῦν δὲ τὰ θαύματος ἄξια προενεγκὼν ἔλαθε καὶ ad
 τοὺς ὑμνήσοντας ἀξίως συμπροενεγκεῖν, ἀτακτὰ γε ποιῶν καὶ Imp. Andron.
 5 ὡς ἀληθῶς ἐπάξια τῆς ἑαυτοῦ φύσεως. ἐπίσης γὰρ ἀπολαύουσι P. 211
 τοῦ ἀτελοῦς καὶ λόγοι, τῶν δεξομένων πραγμάτων οὐκ ὄντων·
 καὶ θαυμάτων ἐπάξια πράγματα, τῶν θαυμασόντων οὐκ ὄντων,
 οὐδὲ παραπεμπόντων τοῖς ἐξῆς. ὡς νῦν γε μόνοι τῷ χρόνῳ τὴν
 χάριν ἔχοντων, ὧν οἶον κλέος ἀκούομεν ἐπὶ τε τῇ φρονήσει καὶ B
 10 τοῖς ἄλλοις μέρεσι τῆς ἀρετῆς, εἰωθότι μετὰ γε τῆς φήμης ἐπὶ
 μέγα αἴρειν τὰ πράγματα· συναπιόντος μὲν τοῦ παρευθὺς ἐλέγχου
 τῷ θνήσκοντι· συναπιόντος δὲ καὶ τοῦ ἐκ τῆς συνηθείας ἐγγινο-
 μένου κόρον τοῖς πράγμασι. φιλεῖ γὰρ πως τὸ μὲν παρὸν αἰεὶ πρὸς
 κόρον ἀποκλίνειν καὶ μαραινεῖν τὸ τερπνὸν διὰ τε δὴ τὸ πλείοσιν
 15 αἰσθήσει καὶ συνεχῶς εἰς τὸ τοῦ νοῦ συμφέρειν ταμιεῖον καὶ C
 ἔτι διὰ τὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ χρῆσθαι ἀκόλαστον· ὥσπερ αὖ ἐκ
 τοῦναντίου τὸ παροχηκὸς ἀκόρεστον αἰεὶ διατελεῖ διὰ γε τὸ σπα-
 νίως καὶ ποτε προσβάλλειν τῶν αἰσθήσεων μιᾶ τινὶ τῇ ἀκοῇ καὶ
 μύθῳ. καὶ μέλιτος μὲν γὰρ καὶ κρεῶν καὶ ὅσα πλουσίας τραπέζης
 20 εἰσὶν ἀναθήματα εἰς κόρον ἀπολελευκῶς τις ἐπεθύμησεν ἤδη
 καὶ τυροῦ καὶ θύμου· οὐχ ὅτι ταῦτα κρείττω ἐκείνων· ἀλλ' ἔδο-
 ξαν ἤδη διὰ τὸ σπάνιον τοῦ κεχρηθῆσθαι. εἰ δ' οὕτω ταῦτα καὶ D
 κόρος αἰεὶ τοῖς παροῦσιν εἶναι ὁμολογεῖται, τὰ δὲ σὰ καὶ παρόντα

3. ἔλαθε pro ἐλάθετο. BOIV. 9. Non οἶον, ut W. legebat. Al-
 ludit ad Homericum illud: ἡμεῖς δ' αὖ κλέος οἶον ἀκούομεν. BOIV.

cherrimarum rerum semissem tantum ostendet. Nam olim quidem doctorum
 hominum proventum tulit rebus gestis destitutum: nunc cum res admira-
 tione dignas protulerit, eos etiam, qui illas pro dignitate celebrent, gignere
 est oblitum, neglecto utique ordine et plane pro natura sua. Ex aequo
 enim imperfectae orationes sunt, cum res, quibus celebrandis adhibeantur,
 desunt: et res admiratione dignae, cum qui eas mirentur aut ad posteros
 celebrent, non reperiuntur. Itaque tempori gratias agere eos solos oportet,
 quorum sapientiae aut aliarum virtutum famam tantum audimus, tempori, inquam,
 quod una cum fama res amplificare solet. Etenim homine
 intereunte et praesentia indicia, quibus verum argui possit, evanescent,
 et comitari solitum nimiam familiaritatem fastidium. Nam ea, quae adsunt,
 plerumque satietas comitatur, voluptatemque imminuit: quod et plurium
 sensuum adminiculo subinde animi recessibus ingeruntur et iis pro libidine
 et uti et abuti licet. Contra vero quae praeterierunt nihil habent fastidii,
 quod raro et uni fere aurium sensui offeruntur. Nam melle et carnibus cae-
 terisque divitis mensae deliciis satiati caseum interdum et cepam deside-
 rant: non quod haec illis praestent, sed quia ob rariorem usum videntur
 meliora. Quod si haec ita sunt ac illud in confesso est, praesentibus bonis

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- διὰ μακροῦ τοῦ χρόνου καὶ βλεπόμενά τε καὶ ἀκουόμενα κόρον οὐδένα τοῖς κεχρημένοις ἡμῖν οὐδεπώποτε ἐμποιοῦσιν, ὅτι μὴ καὶ πρὸς ἔρωτας ἐξάπτουσι μείζους, ὥσπερ τὰ τῶν ποταμῶν ῥεύματα τοὺς πολλῶ τῷ δίψει καιομένους, ἧπου γε καὶ τὰ παροιμιώδη τῆς γραφῆς νενίκηκας μετὰ πολλοῦ τοῦ κρείττονος. οὐ γὰρ γεγηρακό-5 των ἀνελίττειν ἔχει τις πραγμάτων κύκλους ἐπὶ σοῦ, οἷς ἔξεστι
- E**δὴ που συνείρειν καὶ μυθικά τινα γοητεύματα τροφῶντα κατὰ τῆς ἀληθείας (μὴ τοῖς λόγοις ἴσως ἀποχρώσης τῆς ἐκ τῶν πραγμάτων ὕλης) καὶ ταῦτα τοῖς ναυτικοῖς ἐξ ἀπορίας δρῶν, οἳ μὴ ἐξικνουμένων τῶν φόρτων ἄμμων θαλαττίων τὰ κενὰ πληροῦσι 10 τῆς ὀλκάδος· ἀλλ' ἐν θεάτρῳ κείνται πᾶσιν ὀφθαλμοῖς καὶ πάσαις ἐκβοῶνται γλώσσαις καὶ εἰσιν οὐδένων ἐγκωμίων ἐκδημα·
- F**μόνην δ' ἀπαιτοῦσι γλῶττιαν τρόφιμον Ἀκαδημίας καὶ Στοᾶς καὶ λύχνων Δημοσθενικῶν ἀπόζουσαν. πασῶν γὰρ ὅσαι νῦν εἰσὶν ἐν λόγοις γλῶσσαι πάλαι πολλήν τινα κατεψηφίσαντο τὴν ἦτταν 15 τῶν σῶν ἀγαθῶν αἰ πηγαί. ὥστ' οὐκ ἄτοποί τινες οὐδ' ἡμεῖς ἂν φανεῖν, εἰ τὴν γλῶττιαν σχάσαντες τοῦ λέγειν ὕψει μόνη γε τῶν σῶν κατατροφῶμεν. τούτου γὰρ εἵνεκα καὶ πλείοσι τοῖς αἰσθητηρίοις πρὸς τὴν τοῦ ἡμετέρου νοῦ κεχρήμεθα βελτίωσιν, ἵνα μηδὲν ἡμᾶς διαδιδράσκη τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἀλλὰ τὴν ἦτταν 20
- P. 212** θατέρου θατέρον ἀνακτᾶται. ἃ μὲν οὖν τῶν καλῶν ἀμφισβητήσιμως πορεύεται πρὸς τὴν ἀκοήν, εἰκότως ἂν καὶ ἐρινηέα ζητήσῃε λόγον. ἃ δὲ ἐπ' ὕψει κείται καὶ οἴονεϊ φωνὴν ἀνεκκλάλητόν τινα προῖέμενα τὴν ἑαυτῶν ὑπὲρ πάντα λόγον κηρύττει λαμπρό-

23. Verba ἃ δὲ — ζητοίη add. V.

semper inesse fastidium; tua autem, quamvis diuturno iam tempore oculis et auribus nostris obversantia, nullum fastidium nobis fruentibus pariunt; quin immo ardentiolem quotidie amorem sui excitant; ut profluentes aquae hominibus siti exustis; nimirum proverbialia ipsa Scripturae multum vicisti. Neque enim res vetustate obsoletas de te referre quisquam potest, quibus etiam fabulosa commenta et veritati fucum facientia possunt inseri, rerum gestarum materia forsitan orationem destituente: eodem plane modo, quo vacuae naves arena impleri solent: sed in theatro expositae sunt omnium oculis, et omnium linguis et laudibus celebrantur. Caeterum linguam requirunt in Academia et Stoa educatam et Demosthenicas lucernas redolentem. Nam bonorum tuorum fontes omnium huius aetatis eruditorum linguas iam olim demerserunt. Quas ob res ne nos quidem inepte facturi sumus, si lingua repressa tuo aspectu contenti fuerimus. Hac enim de causa pluribus sensibus ad mentis nostrae correctionem praediti sumus, ne quid eorum nos quae in mundo sunt lateat: sed quod in alio decesserit, alio pensetur. Ac ea quidem bona, quae auribus dubiis accipiuntur, recte interpretem postulant orationem: quae vero in oculos incurrunt ac muta veluti voce emissa disertius quovis eloquio suam praedicant claritatem, ea

τητα, σχολῆ γ' ἂν ἐρμηγέα ζητήσῃε λόγον. εἰ δέ τις ζητοίη, A. C.
 ὁμοιον ἂν ποιοίη, ὡσπερ ἂν εἴ τις ἐν σταθερᾷ μεσημβρίᾳ τὸν 1282
 ὑπὲρ κεφαλῆς ἡξίου δεικνύειν ἥλιον διὰ σμικροῦ τινος ἀνθρακος. ad
 ἄλλως τε καὶ τὰ τῶν πραγμάτων ὑπερφυᾷ καὶ λόγου νικῶντα δύν- 1328
 ἄναιμι σιγῆ μᾶλλον ἀρμόττει θαυμάζειν· εἰ δ' οὖν λήσῳμεν V. 172
 ἀντ' εὐδοξίας ἀδοξίαν πράττοντες αὐτοῖς. ἰδοὺ γὰρ ὑπερφυῆς τι
 χρῆμα τῶν οὐρανίων καὶ ἥλιος καὶ ἄμαχόν τινα δέισιν ἐπισυ-
 ρόμενος τὴν ἑαυτοῦ λαμπρότητα. ἀλλ' οὐδεὶς πω μέχρι καὶ τήμε- B
 ρον κατὰ τοὺς τῶν ἐγκωμίων ἐθαύρησε νόμους εἰς προὔπτον
 10 ὑμνησαι κάλλος αὐτοῦ καὶ μέγεθος καὶ τεραπνότητα. μηδὲ γὰρ
 ἔχων ὅτω τις παραθείη τῶν ἐν κόσμῳ, πολλοῦ ἂν δεήσῃε σαφῶς
 τι ἀγγέλλειν περὶ ἡλίου. πολλῶ δὲ δήπου πλείονος ἢ μᾶλλον
 τοῦ παντός γε δεήσῃε πᾶς τις ἀρμοττούση γλώττη διεξιέναι τὰ
 σὰ, ὅς ἅπαντα τῶν ἐν ἀνθρώποις τὰ κάλλιστα καὶ ὑπερφυᾷ συλ-
 15 λήβδην ἔχεις συλλαβῶν. καὶ μὴν εἰ μὲν ἀπὸ σοῦ γε ἦσαν ἡογμένοι C
 τῶν ἐγκωμίων οἱ νόμοι, οὐ μόνον ποικιλώτεροι ἂν ἐγίνοντο καὶ
 πλείους τῇ τέχνῃ παρεῖχον τὰς ἀφορμὰς· οἱ δ' αὐτοὶ καὶ νεαρῶ-
 τεροὶ σοὶ προσβάλλοντες καὶ ἀκίβδηλοι οὐ τελῶς ἂν ἐνδεῖν ἐδό-
 κουν τοῦ εἰκότος. νυνὶ δὲ καθάπερ ῥόδον μαλαχθὲν καὶ ἀπολέσαν
 20 τὴν ὥραν ἐν οἷς οὐκ ἐχορῆν ἄλλοις μὲν δή τισι φανεῖν ἂν ἴσως
 οὐκ ἀξυντελεῖς· σοὶ δ' οὕτω καὶ πάνυ τοι σφόδρα ἀξυντελεῖς,
 ὡσπερ τοῖς ἀεροβάμοσι πτηνοῖς τὰ ἐκ τῶν λίνων ἐνδύματα. ὥστε
 μοι διαποροῦντι καὶ ἥκιστα δυναμένῳ πρὸς ἄξιον ἀναφέρειν τὸν D
 λόγον παράδειγμα χρῆσθαι ἔπεισι πολλῶ τοῦ δέοντος ἐνδέοντι.

11. πολλοῦ ἂν—ἡλίου add. V. Vid. Notas.

nequaquam interpretem orationem postulant. Ea si quis explicari sibi iubeat, perinde fecerit, ac si quis meridianum solem vertici imminentem exiguo carbunculo demonstrare instituat; praesertim cum res inusitatae magnitudinis quaeque vires orationis superant, tacite admirari magis conveniat, ne fortasse non exornemus illas, sed deformemus. Ecce in caelis quam admiranda res est sol, quod ita perambulat, ut ineffabilem splendorem secum trahat! Sed nemo in hunc usque diem secundum laudationum leges palam eius pulchritudinem et magnitudinem et iucunditatem celebrare ausus est. Nam cum nihil sit in orbe quicquam conferri possit, multum aberit, ut quisquam perspicue de eo dicat. Longe vero minus vel nullo pacto potius res tuas quisquam enarrabit, qui quicquid in rebus humanis vel pulchritudine vel magnitudine excellit, es complexus. Quod si a te laudationum leges petitaessent, essent eae non modo magis variae et copiosiores et artificiosiores, sed et illustriores et sinceriores, neque a fide veri abhorrere viderentur. Nunc vero, ut rosa languida, amissa ubi non oportebat venustate, aliis fortassis usui esse videantur: tibi vero usque adeo inutiles sunt, ut aereis volucris lineae vestes. Quare mihi dubitanti et ad quod dignum exemplar orationem referrem nescienti eo utendum esse videtur, quod sit

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, πῆ μὲν εὐποροῦντα, πῆ δ' ἀποροῦντα καὶ ἀεὶ ἄλλοτ' ἄλλως ἔχοντα. ὁθεν καὶ οὐχ ἀπλῆ τις, ὅτι μὴ καὶ μάλα γε πολύτροπος ἢ τούτων θεραπεία. ἐντεῦθεν εἰς παροιμίαν καὶ ὁ δεύτερος πλοῦς ἔξενήκεται· καὶ

Ετῶν πρώτων ἀποτυγχάνοντες δευτέρων ἀπτόμεθα καὶ τρίτων 5 ἴσως. συγγένεια γὰρ τις ἔχει διὰ πάντων καὶ ὁμοιότης, ἅτ' ἐκ τῶν στοιχείων, ὡσπερ ἐκ μιᾶς τινος μητρὸς καὶ ῥίζης εἰληφότων τὴν τοῦ εἶναι σύστασιν. ἰδοὺ γὰρ καὶ λαμπάσι καὶ πυρσοῖς κελυφόμεθα, ἕως ἐν μὲν στερήσει τῆς τὰ πάντα βοσκοῦσης λαμπάδος, οἷονεῖ τινα δεύτερον ἐκ μηχανῆς ἥλιον πράττοντες τῇ νυκτί. 10 καὶ αὐτὸν δὲ τὸν πάντα κόσμον εἰκονίζειν ἐθέλοντες καὶ κύκλους

καὶ κινήσεις οὐρανοῦ καὶ ὡς ἔχει σχήματος εἰς τὰ περιγεία, μικροῖς τισι σώμασι σφαιρικοῖς ὑποφαίνομεν. ἂν δὲ καὶ πρὸς ζωγράφων τέχνας ἀπαγάγωμεν τὸν λόγον, ἐνταῦθα δὴ καὶ ἀφθονίαν εἰκόνων καὶ παραδειγμάτων εὐρήσομεν καὶ σκηρὴν ὡς ἀληθῶς 15 ὑποκρίσεως γέμουσαν καὶ ἀμωσγέπως τοῖς χρώμασιν ἐπιπλανωμένας ἔχουσαν τὰληθοῦς τὰς ἐμφάσεις. τά τε γὰρ ἄλλα καὶ τὸν τοῦ παντὸς ὑποκρινόμενοι δημιουργὸν ἐκεῖνοι, ἔπειτα μήτε

P. 213 πνοὴν αἷς δημιουργοῦσι σκιαῖς δεδυνημένοι χαρίζεσθαι, μήτε ζωογόνοισι τοῖς σπέρμασιν ἥλιον, παίζουσιν οἷονεῖ ταῖς ὑλαῖς καὶ 20 τοῖς χρώμασι· καὶ τῆδε μὲν ἐκ γῆς ἀνάγουσι τὸν σῆτον δῆθεν ἔτι χλοάζοντα καὶ γαλακτοτροφούμενον, τῆδε δ' αὖ τελεσφόρον δεικνύουσι, μήθ' ὑπὸ καλάμῃ καὶ φλοιῷ καὶ ἀνθέρῳ ἔτι καλύπτεσθαι θέλοντα καὶ μονοβοῦ τὸ δρέπανον προκαλούμενον· καὶ ταῦτα

13. ὑποφαίνομεν Βοῖν. pro ὑπερφαίνομεν.

longe inferius. Ita enim sunt res humanae, ut alias copia abundant, alias penuria laborent et subinde aliter atque aliter sese habeant. Quare medicina illis non simplex, sed varia est adhibenda, unde illud proverbium: ὁ δεύτερος πλοῦς. Et si hac minus successit, res alia via aggredienda. Est enim omnium rerum cognatio quaedam et similitudo, propterea quod ex iisdem elementis omnes constant. Ecce enim facibus et rogis utimur, cum solis splendore destituimur et noctu veluti alium quendam solem machinamur. Atque etiam cum totum mundum exprimere studemus ac circulos et motiones caeli et cum terra configurationes, parvis quibusdam eum globulis adumbramus. Quod si ad pictorum artes sermonem transtulerimus, ibi vero imaginum et exemplorum copiam inveniemus et vere scenam quandam arte histrionica refertam, quae indicia quaedam veritatis utcumque coloribus nonnullis repraesentet. Nam cum alia, tum universitatis huius architectum imitantes, cum neque spiritum iis, quas faciunt, umbris impertiri possint, neque vivificum seminibus solem: in materia colores, ludi et ioci quidam sunt illorum. Ac inde quidem germinantem segetem e terra producunt et herbescentem viriditatem: illic vero adultam ostendunt, quae neque culmo, neque spicis, neque aristas iam se contineri velit et falcem tantum non

ποιοῦσι μήτ' ὦραν περιμένοντες, μήτ' ἀστρον ἐπιτολὰς τε καὶ A. C.
 δύοσις, ἀλλὰ μιᾶς ἡμέρας ἐνίοτε βλάστην τε σίτον καὶ ἄλωνος 1282
 ὦραν δεικνύντες. καὶ ἡμεῖς τοιγαροῦν μὴ δυνάμενοι τὰκριβοῦς ἐν 1328
 τῷ παρόντι κατευστοχεῖν δεύτερον μέτιμεν πλοῦν· καὶ παραδεί- Imp. Andron.
 5 γμασι κεχορήμεθα πρὸς ἀληθείας ἐνδείξιν οὐ μάλᾳ μὲν ἀξίοις, B Senioris.
 μάλᾳ δ' ἀπὸ γνώμης ἀκιβδήλων. νῦν γὰρ ἔδει κατ' οὐρανὸν τοὺς
 μεγέθει καὶ κάλλει διαπρεπεῖς τῶν ἀστέρων ἐφ' ἕνα τινὰ τοῦ
 οὐρανόθεν ξυνηληλυθότας σώματος τόπον διαζωγραφεῖν καὶ ἀσφα- C
 10 τήν τοῦ Θεοῦ διηγοῦνται δόξαν οἱ οὐρανοὶ, οὕτω καὶ τὸ σὸν V. 173
 διατρανοῦντες εἶεν μνημόσυνον ἐν πᾶσι τοῖς αὐτῶν ἐξελιγμοῖς ἀεὶ
 καὶ περιφανέστατον αὐτοκρατορίας ἀρχέτυπον σὲ τοῖς ἐφεξῆς προ-
 βαλλόμενοι. νῦν ἔδει πάντας ἀνθρώπους ἐφ' ἕνα τινὰ τοῦ ἐπι-
 γείου ξυνηληλυθότας σώματος τόπον εὐχίην τινα μίαν ταύτην ποιή-
 15 σασθαι πρὸς τὸν παρασχόμενόν σοι τὸ βασιλεύειν, δι' αἰῶνός D
 σοι καὶ τὸ ζῆν παρασχεῖν καὶ διαμένειν διδάσκαλον τῶν ἐθελόντων
 ἄρχειν ἐκασταχοῦ, οἷα γυμνασίην τινα πάσης ἀρετῆς καὶ παγκό-
 σμιον Ἑλλανοδίκην. νῦν ἔδει πᾶσαν ἀνθρωπίνην γλῶτταν τὴν
 ἐμὴν ἀνειληφέναι γνώμην, πρόταριν τῶν λεγομένων, ἵνα ἦν ἐν-
 20 τεῦθεν καὶ κοινή τις τελετὴ καὶ πανήγυρις καὶ συμφωνία παγκόσμιος E
 ὑπὲρ σοῦ καὶ τῶν σῶν. οὐκοῦν ἀλλ' ἐπειδήπερ ἐν τῷ παρόντι
 ἡμῖν ὁμολόγηται, μεῖζον ἢ κατὰ λόγον δύναμιν εἶναι τῶν σῶν
 ἐγκωμίων τὸ μέγεθος καὶ οὐδὲ πολλαῖς γλώσσαις ἀλώσιμον, εἰ
 τὴν ἀξίαν ζητοίη τις, λοιπὸν ἂν εἴη καταλύειν ἐνταῦθα τὸ τῆς

flagitet: eaque faciunt nec tempore expectato, nec astrorum exortu vel
 occasu: sed uno saepe die et segetem germinantem et maturum frumentum
 ostendunt. Ad eundem modum et nos, qui veritatem assequi nequimus, id
 facimus quod licet, exemplisque utimur, indignis illis quidem, sed ex animo
 sincero depromptis. Nunc enim oportebat stellas magnitudine et splen-
 dore illustres in unum caeli locum coeuntes signis et characteribus certis
 ea, quae in te singularia et pulcherrima sunt, describere, ut quemadmodum
 Dei gloriam caeli enarrant, ita et tuam memoriam in omnibus suis conver-
 sionibus explicarent et illustrissimum Imperatoriae maiestatis archetypum
 te posteritati proponerent. Nunc omnes homines in unum aliquem telluris
 congressos locum unum hoc votum facere oportebat ad eum, qui tibi pote-
 statem istam dedit, ut et immortalem tibi vitam donaret, quo magister eo-
 rum esses, qui ubivis terrarum regnare vellent, velut omnis virtutis gymna-
 stae et universali Hellanodicae. Nunc omnis humana lingua debebat meum
 assumere animum, eorum quae dicerentur promum, ut inde communis quae-
 dam festivitas et solennitas et totius mundi de te et tuis consensio existeret.
 Caeterum, quia iam confessi sumus, ampliorem esse laudum tuarum magni-
 tudinem, quam quae oratione comprehendī queat, ac ne multis quidem lin-
 guis edisseri, si quis dignitatem spectet: id scilicet restat, uti iam vel

A. M. γνώμης καὶ ἄκοντας πρόθυμον. *μανία γὰρ σαφῆς ἂν εἴη τὸ τοῖς*
 6791 *ἄδυνάτοις ἄντικτος ἐκόντας ἐγχειρεῖν.*" (Γ.) Ἐμοὶ μὲν οὕτω τὰς
 ad διδομένας ἀπηγορευκότι τιμὰς βίαν ἐπενεγκεῖν ὁ βασιλεὺς ἠβούλετο
 6836 *μὲν, δεῖν δ' ὁμῶς οὐκ ἔκρινεν· ἀλλ' ἠσύχασε ταμιενσόμενος*
 Imp. Andron. *εἰς ἕτερον τὸ πρῶγμα καιρὸν.* 5
 Senioris.

P. 214 *Ι. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον τῇ Κωνσταντινουπόλει κατὰ*
πάροδον ἐπιδεδημηκότας ἐθεασάμεθα θαυματοποιὸν τινα τέχνην
ἔξησκημένους ἄνδρας οὐ μείους τῶν εἰκοσιν· οἷους οὐδεὶς πω τῶν
ἡλικία προβεβηκότων οὐτ' ἀκοῆ ἔσχευ, οὐτ' ὄψει τεθέεται. οὗς
πρῶτα μὲν ὀρηθέντας ἐξ Αἰγύπτου καὶ ὡσπερ τινὰ κύκλον ποιη-
σαμένους διελθεῖν ἔξεγένετο πρὸς μὲν ἕω καὶ ἄρκτους τὴν ὁδὸν
 B *ποιουμένους, Χαλδαϊκὴν τε καὶ Ἀραβίαν καὶ Περσικὴν Μηδικὴν*
τε καὶ τὴν τῶν Ἀσσυρίων γῆν· πρὸς δ' ἐσπέραν ἀποκλίναντας
τὴν περὶ τὸν Καύκασον Ἰβηρίαν Κολχικὴν τε καὶ Ἀρμενίαν,
καὶ ὅσα μέχρι Βυζαντίου μεταξὺ κατοικοῦσιν ἔθνη, καὶ πάσαις 15
χώραις καὶ πόλεσι τὴν ἑαυτῶν ἐπιδείξασθαι τέχνην. τὰ μέντοι
τελούμενα ὑπ' αὐτῶν τερατώδη μὲν ἦσαν καὶ θαύματος πλήρη,
οὐ μὴν δαιμονικῆς τινος μαγανείας μέτοχα, ἀλλ' ἐπιτηδεύματα
φύσεως δεξιᾶς, ἐγγυμνασθείσης ἐκ πλείονος ἐς ἔργων τοιοῦτων
 C *ἄσκησιν. ἵνα δ' ὡς ἐν κεφαλαίῳ τινὰ τῶν πολλῶν διεξέλθωμεν, 20*
ἦσαν τοιάδε. (B.) Ὀλκάδος ἰστούς τινὰς δύο καὶ τρεῖς λαμβά-
νοντες καὶ ὀρθίους ἐπὶ δαπέδον τινὸς ἰστώντες καλωδίους ἔνθεν
κακείθεν ὑπήρειδον, ὅσον μὴ ἐπὶ θάτερα περιτρέπεσθαι. ἔπειτα
σχοῖνον ἑτέραν ἐκ τῆς τοῦ ἐνὸς ἰστοῦ κορυφῆς ἐς τὴν τοῦ ἑτέρου

inviti alacritatem animi nostri omittamus. Manifesti enim furoris fuerit, ea suscipere ultro, quae nullo modo sustineri queant." (III.) Cum igitur oblatos honores nos ad hunc modum recusassemus, vim quidem afferre nobis voluit Imperator: sed cum id non oportere fieri censeret, quievit, re in aliud tempus reiecta.

10. Sub hoc tempus Constantinopolin obiter ingressos vidimus mirabilem operum arte instructos viros, non pauciores viginti; quales nemo unquam provectae aetatis homo vel audierat vel viderat. Qui primum ex Aegypto progressi veluti circulum quendam confecerant; ac versus quidem Orientem et Septentrionem Chaldaeam, Arabiam, Persidem, Mediam et Assyriam peragraverant; deinde deflexo ad occasum itinere Iberiam Caucasum finitimam, Colchidem, Armeniam, caeterasque gentes pervagati, quae inde Byzantium usque habitant, artem suam in omnibus provinciis ostentarent. Quae autem ab illis agebantur, erant illa quidem monstrosa et sane mirabilia; non tamen quicquam cum diabolicis praestigiis commune habebant: sed erant studia quaedam dextri ingenii, longo tempore in huiusmodi rebus versati. Ut autem breviter pauca ex illis narremus, ea qualia ab iis spectacula exhibebantur. (II.) Navis onerariae malos binos vel ternos, alicubi in solo fixos et erectos, funibus hinc inde firmabant, ne in alteram partem inclinarent. Deinde funem alium ex unius mali cacumine in alte-

διέτεινον· καὶ πρὸς τούτοις ἕτερον σχοῖνον ἀπὸ κρηπίδος ἄχρι A. C.
 κορυφῆς περιελίσσοντες βαθμίδας τινὰς ἐλικοειδεῖς ταῖς αὐτῶν 1282
 ἀναβάσειν ἔπραττον, δι' ὧν ἀνωῶν εἰς ἕξ αὐτῶν ἴστατο ἐπ' ad
 ἀκροτάτῃ καὶ γυμνῇ τῇ κορυφῇ τοῦ ἴστοῦ, νῦν μὲν θατέρον τοῦ Imp. Andron.
 5 ποδοῖν, νῦν δ' ἄνω μὲν ἄμφω τοὺς πόδας πρὸς οὐρανὸν ἐξαπλῶν, D Senioris.
 τὴν δὲ κεφαλὴν κάτω πρὸς τῇ κορυφῇ τοῦ ἴστοῦ προσσερείδων. V. 174
 ἔπειτ' ἐκεῖθεν ἄλματι χρώμενος αἰφνιδίῳ μιᾷ χειρὶ τῆς σχοίνου
 στεῖρῶς ἐδράττετο καὶ ἐξήρτητο· καὶ πολλὰς οὕτω τὰς περιστρο-
 φὰς καὶ περιδινήσεις ἐποίει, ἄνω τε πρὸς οὐρανὸν καὶ κάτω πρὸς E
 10 γῆν τοὺς πόδας ἐν βραχεῖ καὶ συνεχῶς περιστρέφων δίκην τροχοῦ.
 ἔπειτ' ἀντὶ χειρὸς κοίλῃ τῇ κνήμῃ τῆς σχοίνου δραττόμενος ἐξήρ-
 τητο κύμβαχος· καὶ οὕτως αὖθις ὁμοίως τὰς περιστροφὰς καὶ
 περιδινήσεις ἐποίει. ἔπειτα ὄρθιος ἐπὶ μέσης τῆς σχοίνου ἰστάμε-
 νος καὶ λαμβάνων τόξον καὶ βέλη κατὰ σημεῖον τινὸς ἐτόξευε πόρρω P. 215
 15 κειμένον· καὶ ἔβαλλεν οὕτω πάνν τοι εὐστοχώτατα, ὡς οὐδ' ἐπὶ
 γῆς ἰστάμενος ἕτερος. ἔπειτα μύων τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ λαμβά-
 νων ἐπὶ τῶν ὤμων παιδίον ἐναερίον τινα τὴν πορείαν ἐβάδιζεν ἐπὶ
 τῆς σχοίνου ἐξ ἑνὸς ἴστοῦ πρὸς τὸν ἕτερον. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως
 ἐποίει. (Γ.) Ἐτερος δ' ἐφ' ἵππου καθήμενος τρέχειν ἐμάστιζε·
 20 καὶ τοῦ ἵππου τρέχοντος ὄρθιος αὐτὸς νῦν μὲν ἐπὶ τῆς ἐφεστρίδος
 ἴστατο, νῦν δ' ἔμπροσθεν ἐπὶ τῆς τοῦ ἵππου χαλῆς, νῦν δ' B
 ὀπισθεν ἐπὶ τῶν τοῦ ἵππου γλουτῶν, εὐφρῶς ἀεὶ παραλλάττων
 τοὺς πόδας καὶ ὡσπερ ἰπτάμενος δίκην πτηνοῦ· νῦν δ' αὖθις ἀπο-
 βαίνων τοῦ ἵππου τρέχοντος καὶ τῆς οὐρᾶς δραττόμενος καὶ ἐναλ-
 3. εἰς add. A. 4. θατέρον W. in mg. 12. καὶ ante περιδινήσεις
 add. A.

rius cacumen extendebant; praetereaue alium funem a solo ad cacumen
 circumplicantes gradus quosdam in gyri speciem, quibus ascenderent, fa-
 ciebant: per quos unus ex iis cum evasisset, nudo cacumini mali insistebat,
 nunc altero in pede stans, nunc ambos versus caelum distendens, caput
 vero deorsum versus ad mali cacumen applicans: post subito saltu facto,
 unaque manu fune fortiter comprehenso, inde pendebat; et ita saepe sese
 rotabat et circumvolvebat ac sursum versus caelum et infra versus terram
 paulo momento et continenter rotae in morem pedes circumagebat. Deinde
 non manu, sed inflexo crure, reste apprehensa, supinus dependebat; atque
 ita rursus eodem modo rotabat se ac circumvertebat. Mox rectus in medio
 fune stans, arrepto arcu et sagittis, ad scopum eminens positum collimabat,
 adeo solerter, ut qui humi consisteret melius non posset. Deinde clausis
 oculis accepto in humeros puero quasi viator quidam aërius per funem gra-
 diebatur ab altero malo ad alterum. Et haec quidem iste. (III.) Alius
 autem equo insidens ad cursum illum extimulabat; eoque currente nunc
 erectus in sella stabat, nunc ante in iuba, nunc retro in clunibus, pedibus
 semper dextre implexis, et velut avis in morem volitans. Nunc ex equo
 currente descendens, eiusque cauda prehensa insiliens, rursus in sella se-

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- λόμενος ἐπὶ τῆς ἐφροσύνης αὐθις ἐωρᾶτο καθήμενος. καθεῖθεν αὐθις χαλῶν ἑαυτὸν ἐκ θατέρου τῆς ἐφροσύνης μέρους καὶ κάτωθεν διὰ τῆς τοῦ ἵππου κοιλίας περιστρεφόμενος εὐπετῶς ἐκ θατέρου μέρους ἀνήγει καὶ ἐπωχεῖτο αὐθις. τούτοις δ' ἀσχολῶν ἑαυτὸν οὐδὲ τοῦ τὸν ἵππον πρὸς δρόμον ἐπέγειν ἡμέλει τῆ μάστιγι. 5 ταῦτα μὲν δὴ καὶ οὗτος τῶν τερατοποιῶν ἐκείνων ἐποίει. (Δ.) Ἐτερος δ' ἐπὶ τῆ κορυφῇ ἑαυτοῦ ῥόπαλον πηχυαῖον ἰστών καὶ ἐπὶ τῷ τοῦ ῥοπάλου ἄκρῳ ἀγγεῖον ὑγροῦ μεστὸν περιήει διασώζων ἀκλόνητον τὸ ἀγγεῖον ἐπιπολύ. ἕτερος δ' ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ κορυφῆς καὶ αὐτὸς ἰστών δόρον μακρὸν, οὐ μείον τριῶν ὀργυῶν, περιειλημένον 10
- Δσχοινίῳ κάτωθεν ἄνω δίτην βαθμίδων, δι' ὧν χερσὶ τε καὶ ποσὶ περιδραττόμενος παῖς τις, ὁ μὲν παῖς ἀνήγει βραχὺ παραλλάττων ἀεὶ χεῖρας καὶ πόδας ἄχρι τοῦ ἄκρου τοῦ δόρατος καὶ αὐθις ἐκεῖθεν κατήει· ὁ δ' ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἔχων τὸ δόρον περιήει βαδίζων διηλεκῶς. ἕτερος δ' ἐξ ὑέλου σφαιρῶν ἔχων ἄνω πρὸς ὕψος ἐθ- 15 ῥίπτει· καὶ κατιοῦσαν νῦν μὲν ἄκρῳ τῷ τῆς χειρὸς ὄνυχι ἐδέχετο, νῦν δὲ τῷ ὀπισθίῳ ἄκρῳ τοῦ ἀγκῶνος, νῦν δ' ἄλλως καὶ ἄλλως.
- Εἰς λέγειν τὰ τῆς ὀρχήστρας διάφορα εἶδη, καὶ ὅσα ἐφ' ἡμῶν ἐξετέλεσαν ἕτερα τῶν ἐπιτηδευμάτων. καὶ οὐχ ἕκαστος ἐν μόνον ἀπολαβῶν ἐγίνωσκεν ἐπιτήδευμα, ἀλλ' ἕκαστος ἅπαντα· οὐδ' 20 ἂ διεξήειν μόνον ταυτὶ ἤδεσαν, ἀλλὰ μυρία ἕτερα. (Ε.) Οὐκ ἀκινδύνων δ' ὄντων τῶν τοιούτων ἐπιτηδευμάτων οὐδ' αὐτοὶ γε ἀκίνδυνοι διεγένοντο· ἀλλὰ κρημνιζόμενοι πολλάκις τινὲς διεφθέροντο. πλείους γὰρ τῶν τεσσαράκοντα τῆς πατρίδος ἑαυτῶν ἐξε-
- Φληλυθότες μείους τῶν εἴκοσιν ἐς Βυζάντιον διεσώθησαν. ἐθεασά- 25

dens conspiciebatur: et inde rursus ex altera sellae parte se demittens, et circum equi ventrem se circumagens, facile ex altera parte ascendebat ac rursus in eo vehebatur. Quibus rebus cum occuparetur, ne id quidem negligebat, ut equum flagello ad cursum incitaret. Et haec alter e monstificis illis hominibus faciebat. (IV.) Alius vero cubitali clava capiti imposita, ac vase humoris pleno in eius summa parte collocato, ita circumibat, ut vas diu immotum servaret. Alius et ipse longam hastam in capite suo statuebat, tribus orgyiis non brevior, fune inferne versus apicem circumplacato graduum instar: quos puer manibus et pedibus ascendebat paulum alternantibus usque ad hastae cacumen, et rursus inde descendebat. At qui hastam in capite gerebat, continenter obambulabat. Alius vitreum globum in altum iactabat et relabentem nunc extremo manus ungue excipiebat, nunc posteriore cubiti parte, nunc aliter atque aliter. Omitto saltationum varia genera caeterasque exercitationes, quascunque illi nobis spectandas exhibuerunt. Neque vero singuli ea singula, sed omnes universa callebant: neque ea quae exposui tantum, sed alia sexcenta sciebant. (V.) Sed cum ea studia periculosa sint, ne ipsi quidem periculorum expertes fuerunt; sed saepe praecipitati aliqui perierunt. Nam cum amplius quadraginta patria excessissent, pauciores viginti Byzantium pervenerunt.

- μεθα δὲ καὶ ἡμεῖς ἓνα τοῦ ἰστοῦ πεπτωκότα τε καὶ θανόντα. πολλὰ τοίνυν ἐκ τῶν θειωμένων συνάγοντες χρήματα περιήεσαν πανταχῇ τῆς γῆς, ἅμα μὲν κέρδους ἕνεκα, ἅμα δὲ καὶ τὴν ἑαυτῶν ἐπιδεικνύμενοι τέχνην. ἄραυτες δ' ἐκ Βυζαντίου διὰ Θράκης καὶ Μακεδονίας ἀπήεσαν ἄχρι Γαδείρων, μικροῦ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τῆς ἑαυτῶν τέχνης ποιούμενοι θέατρον. (ξ'). Ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις οἱ Τοῦρκοι κατεγνωστές οὕτω νοσοῦντα καὶ λίαν αἰσχροῦς τὰ Ῥωμαίων διακείμενα πράγματα ναυπηγεῖν ἤρξαντο καὶ ἐπιβαίνειν θαλάσσης ἀδεῶς τε καὶ κατὰ πλήθος. καὶ ναυλοχεῖν μὲν ἀνιούσας καὶ κατιούσας ὀλκάδας· κατατρέχειν δὲ καὶ Μακεδονίαν καὶ Θράκην· κατατρέχειν δὲ νήσους μικράς τε καὶ μεζύους καὶ πάντ' ἐπιφέρειν ἐπὶ χειρίστοις ἀεὶ τὰ χείριστα, ὡς τῶν βασιλικῶν σπανιζόντων ἐντεῦθεν χρημάτων τὰ τῶν πάλαι βασιλέων κειμήλια δι' ἀνάγκην ἐνδείας πιπράσκεισθαι.
- 15 α'. Ὅ γε μὴν μέγας δοῦξ ὁ Συργιάννης ὄρων οὐ κατὰ γνώμην αὐτῷ χωροῦντα τὰ πράγματα (ὁ μὲν γὰρ ᾔετο παραδυναστεύειν καὶ ἄγειν καὶ φέρειν ὡς αὐτὸς ἐθέλοι τὰ πράγματα καὶ μηδὲν ἢ μικρὸν ἢ μέγα διατελεῖσθαι τῶν πάντων ἀγροῦντος αὐτοῦ· ἔπειτα παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἑώρα τὴν βασιλέως γνώμην ὀλοσχερῶς
- 20 Καντακουζηνῷ τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ μόνῳ προστιθεμένην) ἐπίπρατο τὴν καρδίαν καὶ διῆγεν ἔσχυθρωπακῶς καὶ ἀνιώμενος καὶ ἔσκοπεῖτο καθ' ἑαυτὸν, πῶς ἂν ἀμύναιτο τὸν βασιλέα· ὅς ὢν ὑπισχεῖτο πρότερον νῦν ἐν τοῖς ἔργοις οὐδενὸς ἐμέμνητο, ἀλλὰ πάντ' ἦν ὄρων τάναντία παρορῶν τε αὐτὸν ὡς ἓνα τῶν πολλῶν

A. C.

1282

ad

1328

Imp. Andron.
Senioris.

P. 216

V. 175

Vidimus et nos unum malo delapsam interire. Magnam itaque pecuniam a spectatoribus colligendo quovis terrarum proficiscebantur, partim lucri faciendi causa, partim artis suae ostentandae gratia. Digressi autem Byzantio per Thraciam et Macedoniam Gades usque pervenerunt, toto fere terrarum orbe artis suae theatro constituto. (VI.) His temporibus Turci, animadverso afflicto et turpi Romani Imperii statu, aedificare classes et ingredi mare coeperunt, idque impune et magno numero, et naves onerarias ascendentes ac descendentes interciperere atque etiam Thraciam et Macedoniam incursare; insulas item tam magnas quam parvas; et maximas clades maximis subinde cumulare non destiterunt. Unde factum, ut exhausto fisco veterum Imperatorum ornamenta urgente inopia divendere necesse esset.

11. Caeterum magnus Dux Syrgiannes, rebus non ex sententia succedentibus (putaverat enim, se veluti consortem Imperii fore, et suo arbitratu moderaturum omnia, neque parvum aut magnum quicquam se nesciente actum iri: videbat autem praeter omnem expectationem animum Imperatoris Cantacuzeno magno Domestico prorsus esse devinctum), dolore atque invidia aestuabat, ac moestus secum meditabatur, quomodo ulcisceretur Imperatorem, qui eorum quae verbis ante promisisset nunc re ipsa nullius meminisset, sed contraria potius omnia faceret: quippe a quo ut unus e

A. M. καὶ μηδενὸς κοινωνῶν αὐτῶ βουλευμάτων. ἔγνω τοίνυν τῷ γηραιῷ
6791 προστεθεῖς βασιλεῖ πάντ' ἐν βραχεῖ τὰ τοῦ νέου ἀνατρέψαι δια-
ad βούλιά τε καὶ πράγματα. οὐ γὰρ θεῶ τὰς τῶν πραγμάτων αἰτίας

Imp. Andron. ἀνείδει· ἀλλ' ὅποι ῥέψειεν αὐτὸς, ἐκεῖ καὶ τὸ ἰσχυρὸν τῶν πρα-
Senioris.

D γμάτων καθάπερ ὑπ' ἀνάγκης φέρεσθαι τινος ἐνόμιζε. πέμπει 5
τοίνυν τινὰ τῶν οἰκειοτάτων αὐτοῦ λάθρα, ἔροῦντα τῷ γηραιῷ
βασιλεῖ τὰ τῆς γνώμης αὐτοῦ καὶ ὅπως ἔχει τὰ καθ' αὐτόν· προσε-

P. 217 τεθείκει δὲ διὰ τὸ τῆς πίστεως ἰσχυρὸν καὶ ὡς οὐκ ἀνέχομαι
βλέπειν τὸν νέον βασιλέα πειρῶντα τῆς ἐμῆς γυναικός. (B.) Τῷ
μέντοι γηραιῷ βασιλεῖ οὕτως εὐφρόσυνος ἢ τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἔδοξε 10
γνώμης μετάθεσις, ὡς τοῖς ὑφ' ἡλίῳ καιομένοις ὦρα θέρους ζέφυ-
ρος καὶ τοῖς δίψει γλεγμαίνουσι πόμα ψυχροῦ. οὐδὲ γὰρ οὐδ'

V. 176 αὐτὸς ἀνέχεσθαι πλέον ἢ ἴδη ἐδύνατο, ἑαυτὸν τε περιφρονοῦμενον
B καὶ ἐμπαιζόμενον οὕτω βλέπων καὶ ἅμα τοὺς περὶ αὐτὸν μικροὺς
τε καὶ μελλοὺς ἀφαιρεθέντας ὑπὸ τοῦ νεωτέρου τοὺς τῶν οἰκείων 15

χωρίων κλήρους κἀντεῦθεν περιϋόντας οἷά τινας ὑπὸ λιμοῦ τετα-
ριχενμένους. ὄρκοι τοίνυν φοικώδεις ἀπ' ἀλλήλων ἐς ἀλλήλους
κρούφα διαβάντες ἠνάγκασαν τὸν Συργιάννην σπουδῇ προκαταστή-
σαντα ἑαυτὸν οἴχεσθαι πρὸς τὴν βασιλεύουσαν. ὃ δὲ καὶ τὴν
ταχίστην αἰσθομένου μηδενὸς ἐγεγόνει. ῥέουσα δ' ἢ φήμη 20

C εὐφροσύνης τῶν πλείστων ἐπέπλησε τὰς καρδίας, ἐλπιδόντων
αὐτίκα πρὸς τὸν γηραιὸν αὐδὶς ἐπανήξειν τὰ πράγματα βασιλέα,
καθάπερ κύβον μεταπεσόντος, καὶ ἀποδοθῆσεσθαι τὰ περὶ Θρά-
κην καὶ Μακεδονίαν χωρία τοῖς προϋπάρξασιν ἐς τὸν κληρον.

15. τοῦ νεωτέρου A. et W. in mg. pro τῶν νεωτέρων.

multis despiceretur, nec ulli consultationi socius adhiberetur. Decrevit igitur se ad seniore[m] Imperatorem conferre, ac brevi tempore omnia consilia, res omnes iunioris evertere. Neque enim quicquam ad Deum referebat: sed quo ipse inclinasset, eodem etiam negotia omnia necessario inclinatura putabat. Quodam itaque ex intimis suis ad seniore[m] misso, animi sui affectum et quo loco sint res suae clam indicat; et quo maior fides habeatur, illud praeterea addit, se ne vultum quidem adolescentis intueri posse, a quo uxoris suae pudicitia tentaretur. (II.) Ea Syrgiannis immutatio tam grata seniori Imperatori fuit, quam per aestatem ex solis ardore aestuantibus Favonii flatus et siti confectis frigidae haustus. Nam nec ipse diutius ferre poterat, se ita negligi et deludi; et homines sibi addictos, summos pariter et infimos, praediorum suorum possessione a iunioribus spoliatos et tantum non fame enectos circumire. Quas ob res sanctissimo iureiurando clam ultro citroque misso Syrgiannes coactus est rebus suis celeriter compositis venire Byzantium: idque citra moram ignaris omnibus factum. Quod cum fama vulgasset, plurimorum animi maiorem in modum exhilarati sunt, summam rerum statim velut tessera inversa ad senem redituras esse sperantium, veteresque possessores Thracica et Macedonica

ἀλλ' ἐπεὶ καὶ τῷ θείῳ σκοπῷ δεδογμένα ταῦτα οὐκ ἦν, μάταιος ἐν βραχεὶ τῶν πεπραγμένων ἔδοξεν ἡ σπουδὴ, ὡς εἰρήσεται προοιῶσιν ἡμῖν. (Γ.) Ὁ μέντοι βασιλεὺς ὁ νέος εἰδὼς ἐκ πολλοῦ τοὺς Βυζαντίους ὄλαις γνώμαις προστιθεμένους αὐτῷ καὶ λάθρα προσκαλουμένους, ἐπειδὴ πρόφασιν ἤδη τὴν τῆς εἰρήνης ἔλαβε σύγκυ-
 5 σιν, ἐπὶ τοῦτο πορεύεται μετὰ παντὸς τοῦ Θρακικοῦ στρατεύματος, καὶ ἔλθων στρατοπεδεύεται περὶ πον τὰ προαύλια τῆς τοῦ Κοσμι-
 δίου μονῆς· ἅψ' οὗ καὶ τὰ βασιλεία καθεῶρα τριάκοντά πον
 10 ὄλα νυχθήμερα, ψυχροτάτου κατ' αὐτῶν ἀντιπνέοντος τοῦ βορρῶ, κατ' αὐτὴν τὴν ἀκμὴν τοῦ χειμῶνος ὄντος τοῦ χρόνου. οἱ δὲ φύ-
 λακες πανταχόθεν διανεμῆμενοι τὰς ὁδοὺς ἐτήρουν, μὴ λάθῃ
 καταστρατηγίσας αὐτοὺς ὁ Συργιάννης ἔξω τηρικαῦτα περὶ τὴν
 Πείρινον διατρούβων καὶ πειρώμενος ὑποσχέσεσι χρηστοτέροις τὰ
 15 πέριξ ἐφελκύνσασθαι φρούρια. τῇ δὲ τρίτῃ νυκτὶ τριακοσίους ἀπο-
 λεξόμενος ὀπλίτας ὁ Συργιάννης καὶ ἐξ ἐσπέρας ἔξιππασάμενος ἦκε
 πρὸς τὸ Βυζάντιον, πρὶν ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον, πάντας ἐκείνους τοὺς
 βασιλικούς ὁδοστίας καὶ φύλακας ὥσπερ ὑπνοῦντας ἄρδην συνει-
 20 ληφώς. καὶ εἰ μὴ διεκώλυεν ὁ γηραιὸς βασιλεὺς, καὶ ἐπεισπεσεῖν
 αὐτοῖς ἐβούλετο ἔτ' ἀγνοοῦσι τὸ δράμα. ἐπεὶ δ' ἡμέρα ἐγένετο
 καὶ τὴν τοῦ Συργιάννη παράδοξον καὶ αἰφνίδιον ἡκηκόεισαν ἔφο-
 δον, ἔβλεπον δὲ καὶ ἄλλως οὔτε τοὺς Βυζαντίους ἀνύοντας λάθρα
 τι ὑπὲρ αὐτοῦ, μήτε τὸν βασιλέα προσδέξασθαι μέλλοντα ἐπιστρέ-

A. C.

1282

ad

1328

Imp. Andron.
Senioris.

A. C. 1322

hieme.

18. συνειληφώς] διεληλυθώς vel λεληθώς W. in mg. 23. μέ-
 λοντας W.

praedia recuperaturos. Sed cum idem Deo visum non esset, mox inani studio acta ea fuisse apparuit, ut progressu orationis a nobis exponetur. (III.) Enimvero iunior Imperator, qui longo iam tempore sciret, Byzantios sui studiosissimos esse, quippe a quibus clam arcesseretur, turbatae pacis occasione usus ad Urbem accedit, et omni Thracio exercitu secum adducto prope Cosmidii monasterium castrametatur: unde palatium conspiciebat triginta circiter stadiis distans. Ac ipse quidem ibi biduum totidemque noctes subsistit, frigidissimo spirante Borea, ipsius brumae tempore. Excubitores vero in viis circumcirca distributi observabant, ne ipsos aliquo stratagemate deciperet Syrgiannes, qui tum Perinthi versabatur et circumiacentia castella melioribus promissis in fide retinere conabatur. Tertia vero nocte Syrgiannes trecentis armatis delectis circa vesperam equitando provectus ante solis ortum Byzantium pervenit, omnibus illis Imperatoris excubitoribus ac stationariis militibus, non secus ac si somno oppressi fuissent, interceptis. Et ni senex Imperator vetuisset, impetum in eos isitus facinoris adhuc ignaros facturus fuit. Sed cum diluxisset, audita Syrgiannis inexpectata incursione, cum nec Byzantii ulla re iunioris Andronici conatus iuvarent, nec ipse Imperator istos (eos nimirum, qui cum iuniorie erant) facti poenitentes recepturus esse videretur, fugam arripuerunt.

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
P. 218
- φοντας πρὸς μετάνοιαν, ὄχοντο φεύγοντες. (A.) Πέμπεται μὲν δὴ λοιπὸν εὐθὺς ὁ δεσπότης Κωνσταντῖνος διὰ θαλάττης ἐς Θεσσαλονίκην ἐπίτροπος καὶ διοικητὴς τῶν τῆς Μακεδονίας πραγμάτων τὴν τε δέσποιναν Ξένην τὴν τοῦ νέου βασιλέως μητέρα πέμψων ἐς Βυζάντιον καὶ πρὸς γε στρατολογήσων ἐκεῖθεν, ἵν' 5 ἐκείνου μὲν ἐκεῖθεν ἐπιόντος μετὰ τοῦ Μακεδονικοῦ στρατεύματος, ἐντεῦθεν δὲ τοῦ Συργιάννου σὺν γε Τουρζικῷ στρατῷ καὶ ὅσοι B ἐκ Βιθυνίας Ῥωμαίων ὀπλίται, μέσος ὁ νέος συγλεισθεὶς βασιλεὺς τὴν ταχίστην ἀλοίη ξὺν γε τοῖς ἀμφ' αὐτόν. μέλλων δ' ἤδη τῶν Βυζαντίων λιμένων ἀποπλεῖν ὁ δεσπότης εἶδεν εὐθὺς τῶν τοῦ 10 δούλου χειρῶν ὀλισθήσαντα πάντα σνηθροισμένα, ὅποσα τὴν ἐκείνου τράπεζαν ἐπλήρου χρούσεα καὶ ἀργύρεα σκεύη καὶ ἄχρη πνυθμένων καταδύντα θαλάττης· ὃ καὶ διὰ μεγάλης ἤγαγε λύπης αὐτόν, οὐ τοσοῦτον διὰ τὴν στέρησιν τῶν σκευῶν, ὅσον διὰ τὸ C ἐκ πρώτης φάναι γραμμῆς δυσοιῶνιστον συνάντημα καὶ τὸ τῆς 15 μελέτης ἐντεῦθεν δυσέλπιστον. ἀλλὰ γὰρ ἀπελθὼν ἐν Θεσσαλονίκῃ πάντας εὐθὺς συλλαβόμενος τοὺς περὶ τὴν δέσποιναν Ξένην ἅμα αὐτῇ καὶ μάλα ἀκόσμως ἐμβιβάσας ἐς τριήρη ἐξέπεμψεν ἐς Βυζάντιον· ἣ δὴ καὶ ἄκουσα ἐλληλυθῦτα ἐφρουρεῖτο περὶ τὸ ἔῳον μέρος τῶν βασιλείων. Ἐν μὲν δὴ τοῦτο καὶ σπουδαιότατον 20 ἔργον Κωνσταντίνου τοῦ δεσπότητος γενομένου περὶ Θεσσαλονίκην.
- V. 177 δεῦτερον δὲ, πάντα τὸν ἐκ Μακεδονίας συναγείρας στρατὸν ἐρ-
D χεται κατὰ τοῦ ἀνεψιοῦ βασιλέως. ἐλθὼν μὲν δὴ παρὰ τὴν Χριστοῦπολιν πέμψας ἤτησε δίοδον παρ' ἐκόντων τῶν φρουρῶν, πρὶν παρ' ἀκόντων λαβεῖν ἀπειλῶν. τῶν δὲ μὴ δέξαμένων, βιασάμε- 25

(IV.) Postea Despota Constantinus statim per mare Thessalonicam mittitur, ut rerum Macedonicarum administrationem gubernationemque suscipiat et Xenen, iunioris Imperatoris matrem, Byzantium mittat; praetereaque militem ibi legat, ut ipso inde cum Macedonicis copiis invadente, hinc vero Syrgianne cum Turcico exercitu et Bithynis Romanis occurrente, iunior Imperator in medio circumventus cum suis capiatur. Sed cum iam Despotas e Byzantino portu soluturus esset, statim e famuli manibus omnia ea delapsa vidit et in fundum maris demersa, quae ad ornandam eius mensam aurea et argentea vasa collecta fuerant. Quae res magnum illi dolorem attulit, non tam ob eius suppellectilis iacturam, quam ob malum in ipso quod aiunt limine omen, quo animus rei conficiendae parvam spem concipiebat. Caeterum Thessalonicam profectus Xenen cum omnibus ministris comprehensam, nulla modestia triremi impositam, Byzantium misit. Quo cum illa invita pervenisset, in orientali palatii parte custodiebatur. Et primum hoc atque gravissimum opus fuit Constantini Despotas, ubi is Thessalonicam advenit. Alterum, quod collecto omni Macedonico exercitu contra Imperatorem fratris filium contendit. Porro Christopolin progressus a praesidio transitum postulavit, minitans, ni ultro darent, iis invitatis se transiturum. Quod cum illi recusarent, perrupta parte longi muri viam

νος ἄυτὸς διέκοψε μέρος τοῦ τὴν δίοδον ἐπιτειχίζοντος μακροῦ A. C.
 τείχους καὶ οὕτω πᾶς ἀκωλύτως διέβαιναν ὁ στρατός. (E.) Στρα- 1282
 φεῖς δὲ πρὸς ἑαυτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ συνιδῶν ὡς ἐν στενωῷ συνε- ad
 λαίνεται οἱ τὰ πράγματα τὸν μὲν πρωτοστράτορα τὸν Συναδη- 1328
 5 νὸν τὰ Θρακικὰ παραδοὺς στρατεύματα πέμπει φρουρὸν τῶν τε E
 πρὸς Βυζάντιον βλέπόντων ὀρίων τῆς αὐτῷ κληρωθείσης ἀρχῆς
 καὶ ταῖς τοῦ Συργιάννου ἐκδρομαῖς ἀντίπαλον. αὐτὸς δ' ἐκεῖθεν
 δαιμονίαις τισὶ μηχαναῖς καὶ δόλοις ἔγνω πολεμεῖν τῷ θεῖῳ καὶ
 δεσπότη. καὶ πρῶτα μὲν διατάγματα πλείστα σπουδῆ γραφῆναι
 10 παρεκελεύσατο, ἐν οἷς ὑποσχέσεις ἐγράφοντο ἔνορκοι χρημάτων
 καὶ κτημάτων καὶ τιμῶν προσηκόντων διανομαὶ τοῖς συλληψομέ- F
 νοις τὸν δεσπότην καὶ θεῖον. ἃ δὲ πάντα βαναύσοις τισὶ παρο-
 δίοις ἀνδράσι δεδοκῶς ῥίπτειν ἐκέλευσε καὶ διασπείρειν ἐξεπίτηδες
 παρά τε τὸ στρατόπεδον τοῦ δεσπότη καὶ πανταχῆ τῶν ὁδῶν.
 15 ἔπειτα πρὸς τούτοις θάνατον κηρύττειν ἐκέλευσε τοῦ βασιλέως
 καὶ ἀππουν, στασιασάντων δῆθεν τῶν Βυζαντίων καὶ ἀποκτει-
 νάντων αὐτόν. ὃ δὲ καὶ διετρόνωσαν περιϊόντες ἀπανταχῆ οἱ τὰ P. 219
 τοιαῦτα πλάττειν δεινοὶ, ὧν οἱ πλείους καὶ ὄρκους προσετίθεσαν,
 ὡς παρῆσαν καὶ αὐτόπται τῆς πικρᾶς ἐκείνου τελευτῆς ἐγένοντο.
 20 καὶ παρᾶστασιν ποιεῖσθαι τοῦ πράγματος θέλοντες τρίχας ἐδεί-
 κνυσαν λευκὰς, αἱ ἦσαν μὲν ἐκ προβάτων λευκῶν, ἐδείκνυντο
 δ' ὡς ἐκ τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς ὑπῆρης τοῦ γηραιοῦ βασιλέως, ἅτε
 ταῖς τοῦ δήμου διασκεδασθεῖσαι χερσί. ταῦτ' ἀκουόμενα τοῖς ἐν
 κώμαις καὶ πόλεσι καὶ μάλιστα τῷ τοῦ δεσπότη στρατῷ οὐκ εἶα B

17. ὁ] οὐ W.

intercludentis, omnem exercitum prohibente nemine traduxit. (V.) Impe-
 rator autem cogitatione his de rebus suscepta, cum se in arctum cogi cer-
 neret, Protostratorem Synadenum, Thraciis exercitibus datis, ad custo-
 diendos Imperii sui fines, qui versus Byzantium spectarent, et ad Syrgian-
 nis incursiones prohibendas misit. Ipse vero miris quibusdam machina-
 tionibus et dolis patrum Despotam inde oppugnare instituit. Ac primum
 edicta plurima festinanter conscribi iussit, quibus iureiurando sancitae pe-
 cuniarum pollicitationes continebantur: item possessionum et honorum con-
 venientium distributiones proponebantur iis, qui Despotam comprehensuri
 essent: eaque praetereuntibus plebeiis hominibus dedit, ut abiicerent et de
 industria spargerent, cum iuxta Despotae castra, tum passim in viis. Deinde
 obitum avi Imperatoris proclamari iussit, qui a Byzantiis per seditionem
 occisus esset: idque huiusmodi commentorum artifices ubique vulgauerunt:
 plerique etiam iureiurando addito, se interfuisse et suis oculis acerbum
 illius interitum vidisse. Et ut rem confirmarent, albos pilos ostendebant
 albarum ovium, quasi e capite et mento senioris Imperatoris vulgi manibus
 avulsi essent et dissipati. Quae cum in pagis et urbibus atque in primis
 in Despotae exercitu audirentur, animos hominum variis cogitationibus dis-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

μένειν ἐπὶ βεβαίοις τοῖς λογισμοῖς. ἤδη δὲ καὶ τὰ διασπαρέντα
ἐκεῖνα βασιλικὰ διατάγματα εὐρισκόμενα καὶ διδόμενα τῷ δεσπότη
ἐς δειλίαν καὶ φόβον ἐνέβαλλον οὐ μάλᾳ ἀγεννῆ· ὥστε καὶ φεύγειν
ἀναπεισθεῖς ὑπὸ τῶν οἰκαιοτάτων, λεγόντων ὡς οὐκ ἂν φθάνοις
προδεδομένος ὑπὸ τοῦ στρατοπέδου, ὄχετο ἐς Θεσσαλονίκην. καὶ 5
C ταῦτα μὲν οὕτω τελευτῶντος χειμῶνος ἐγίνοντο. (ε'). Ἦρος δ'
ἀρχομένου πέμπεται τριήρης πρὸς τοῦ γηραιοῦ βασιλέως ἐς Θεσ-
σαλονίκην καὶ λαθραῖα γράμματα πρὸς τὸν δεσπότην Κωνσταν-
τῖνον, παρακλενόμενα τὴν ταχίστην δεσμώτας ἐς τὸ Βυζάντιον
μετὰ τῆς τριήρους ἔξαποστεῖλαι τοὺς τὸν δῆμον τῶν Θεσσαλονι- 10
κέων νεωτερίζειν πείθοντας πέντε καὶ εἴκοσι στασιώτας. ἀλλὰ
πρὶν εἰς ἔργον ταῦτα προβῆναι, διακηκοότες ἐκεῖνοι κρούφα διερε-
θίζουσι δραμόντες τὸν δῆμον· καὶ ἀναβάντες τοὺς ἱερούς κρού-
D ουσι κώδωνας. τοῦτο δὲ τὸ τῆς στάσεως ἀρχηγὸν σύμβολον. καὶ
εὐθὺς θέουσι πανδημεὶ πρὸς τοὺς τοῦ δεσπότη οἴκους· καὶ αὐ- 15
τὸν μὲν οὐχ εὔρον· προαισθόμενος γὰρ ὄχετο καταφυγὸν ἐς ἀκρό-
πολιν· τοὺς δ' ὑπὸ χεῖρα συνειληφότες τοὺς μὲν ἀπέκτεινον,
τοὺς δὲ τῶν ὑπαρχόντων ψιλώσαντες δεσμοτηρίοις ἐνέβαλον, τοὺς
δ' οἴκους κατασπάσαντες πάντα τὸν ἔνδον διήρπασαν πλοῦ-
τον. αὐτοὶ δὲ δραμόντες εὐθὺς ἐφάπτουσι τὰς τῆς ἀκροπόλεως 20
E πύλας. ὅπερ ἰδὼν ὁ δεσπότης καὶ ἀπογνοὺς ἵππου τινὸς ἐπιβὰς
ἤλαυνεν ἔξω πρὸς τὴν τοῦ Χορταίτου μονήν. ἔνθα δὲ τοῖς διώ-
κουσι συλληφθεῖς τὸ μοναχικὸν καὶ ἄκων ὑπῆλθε σχῆμα, τὸν
V. 178 προφανῆ τοῦ θανάτου κίνδυνον ἐντεῦθεν ἐκκλίνων, ὃν αἰφνιδίως

22. Χορταίτου W.

trahebant. Tum dispersa illa edicta cum et inventa et Despotae tradita essent, metum ac terrorem illi non nimis degenerem incusserunt: ut intimum cohortationibus adductus proditionem illi exercitus iamiam imminere affirmantium Thessalonicam se fuga reciperet. Atque haec sub hiemis exitum gesta sunt. (VI.) Veris initio a seniore Imperatore triemis Thessalonicam mittitur cum arcanis litteris, quibus iubebatur Constantinus Despota quam primum eadem navi viginti quinque seditiosos, qui Thessalonicensem populum ad novas res moliendas incitarent, Byzantium victos mittere. At illi priusquam hoc fieret, periculo suo cognito, clam populo concitato et turribus conscensis, sacra tintinabula pulsant, inchoandae seditionis signum. Statim igitur collecta plebe ad aedes Despotae accurrunt: ac ipsum quidem non reperiunt (nam ille cum praesensisset, in arcem se receperat); obvios autem quosque partim comprehensos occidunt, partim bonis ereptis in carcerem coniciunt: domos convellunt et opes omnes intus repositas diripiunt; atque ipsi statim facto impetu arcis portas incendunt. Quo Despotes viso, rebus desperatis, equum conscendit et in Chortaitae monasterium excurrit. Ubi a persequentibus comprehensus monasticum habitum vel invitatus induit, ad evidens mortis periculum declinandum, quam subitus ille

ἡ παροῦσα περίστασις ἐσχέδιασε. δέσμιος οὖν ἐκεῖθεν ἄγεται πρὸς τὸν ἀνεψιὸν καὶ βασιλέα· ὃς δὴ καὶ πολλῶ τῷ μέτρῳ φιλανθρωπότερος ἔδοξε πάντων, ὅσοι παραδυναστεύοντες τε καὶ παρασπίζοντες ἦσαν αὐτῷ. οἱ μὲν γὰρ ἐφιέμενοι τῶν αὐτοῦ σαρκῶν καὶ τοῦ αἵματος, ὡς εἰπεῖν, ἀπογεύσασθαι ὥρμησαν ἐπ' αὐτὸν ὡς αὐτίκα διαδρόῃζοντες· ὁ δὲ βασιλεὺς περιχυθεὶς ἄτροτον διετήρησε τὸ παράπαν αὐτόν. (Ζ.) Τῇ δ' ὑστεραίᾳ πεισθεὶς τοῖς περὶ αὐτὸν πέμπει πρὸς Διδυμότειχον καθειροχθησόμενον ἐν εἰροκτῆ δεινοτάτῃ καὶ ἀπαραμυθῆτῳ. ἡ γὰρ ἀνέχουσα τὸ Διδυμοτείχον πολίχμιον ἄκρα μία τίς ἐστὶ πέτρα, ἣν οἱ ἐνοικοῦντες εὐφρῶς εἰς τὸ λᾶξεύεσθαι ἔχουσαν εὐρόντες ὑπογίους κοιλαίνουσιν ἀποθήκας καὶ φρέατα, ὀμβρίων ὑδάτων δοχεῖα. τῶν δὲ τοιούτων φρέατων ἑνὸς ἅπαν ἀνιμήσαντες τὸ ὑγρὸν κατάγουσι διὰ κλίμακος τὸν δεσπότην ἐν τούτῳ καὶ παιδάριον ἐν τῶν ὑπηρετούντων. ἄλλων δὲ τῶν ἀπάντων οὐδένα παρῆκαν ἐκεῖ παρακύνψαι. ἀλλ' ἐπιπωματίσαντες ἐτήρουν ἐκεῖ συμπατουμένους τε ὑπὸ τῆς τοῦ τόπου στενότητος καὶ δυστυχεστάτα πάνν διακειμένους. ἵνα δὲ τᾶλλα παραδράμῳ τῶν δεινῶν, ζοφῶδές φημι καὶ πνιγῶδες, πῶς παραστήσω τὸ μείζον ἐκεῖνο δὴ καὶ φοικῶδες; στενοῦ γὰρ πάνν τοῦ τόπου τυγχάνοντος ἀλλήλων ἐξ ἀνάγκης ἐχόμενα παρέκειτο ἢ τε τὸ διαχώρημα καὶ τὸ οὖρον ἔχουσα χύτρα καὶ ὁ τὸν λιμὸν παραμυθούμενος ἄρτος. τίνα οἴεσθε, ὧ παρόντες, ἔχειν ψυχὴν, ὅπότ' αὐτοὺς ἐσθίειν ἐχοῖν, δυσωδίας τοσαύτης τῇ τραπέζῃ παρακειμένης; ἀλλὰ καὶ ἡ χύτρα ἀναγομένη ἐσπέρας ὑπὸ τῶν φυλάκων

18. παραδράμῳ Boiv. pro παραδραμών.

casus minabatur. Inde ad Imperatorem fratris filium vincetus ducitur, qui se longe humaniorem omnibus proceribus et satellitibus suis erga eum prae-buit. Nam hi quidem carnum eius et sanguinis quodammodo avidi in eum irruerunt, quasi statim discerpturi. At ipsum Imperator corpore suo protectum ab omni vulnere servavit. (VII.) Postridie suis obsequutus eundem Didymotichum mittit saevissimo et atrocissimo carcere includendum. Promontorium enim, in quo Didymotichos oppidulum situm est, una rupes est, in qua, quod ad excidendos lapides apta esset, incolae subterraneas cellas et puteos, quae pluvialium aquarum receptacula essent, excavarunt. Eorum puteorum unum aquis penitus exhauriunt ac per scallas Despotam eo demittunt, nec non puerum unum parvulum ex eius ministris. Neminem autem praeterea prospicere illuc sinunt; sed operculo in-iecto istos custodiunt, ob loci angustias miserrime affectos. Et ut omittam caetera mala, tenebras inquam et respirandi difficultatem, quomodo maius illud et horrendum malum declarem? Cum enim perangustus esset locus, aliter fieri non poterat, quin olla, quae excrementa capiebat, et panis, quo famem solarentur, in proximo iacerent. Quo animo eos fuisse probabile est, cum eis vescendum esset in tanto foetore? Ad haec olla cum vesperi

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- διὰ μηρίνθου πολλάκις ἐξεκενώθη κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ δεσπότη, εἴτε τῶν φυλάκων ἐξεπίτηδες ἐμπαιζόντων αὐτὸν, εἴτε τῆς χύτρας ἀκόντων αὐτῶν περιτρεπομένης. ἀλλὰ πολλῶν παρακλήσεσι χρησαμένων ἐς βασιλέα πνευματικῶν ἀνδρῶν ἐς ἑτέραν μετὰ ταῦτα κουφοτέραν εἰρκτὴν μετηνέχθη. (H.) Τούτων οὕτω συμπεπτω- 5
κότων διηπορεῖτο καθ' ἑαυτὸν ὁ βασιλεὺς γιγνόμενος καὶ οὐκ εἶχεν
D ὅ,τι καὶ διαπράξεται καὶ ὄθεν εὖρη τοῦ κακοῦ λύσιν. ὅσα γὰρ
ἂν ἐπιχειροίη, πάνθ' ἑώρα καθ' ἑαυτοῦ στρεφόμενα παραδόξως.
ὄθεν ἀνοίξειν ἔκρινε δεῖν ἐν ψαλτηρίῳ τὸ πρόβλημα τῶν οικείων
ἀποριῶν· καὶ ἀνοίξας ἐνέτυχεν εὐθὺς τῷ πρώτῳ στίχῳ λέγοντι· 10
„ἐν τῷ διαστέλλειν τὸν ἐπουράνιον βασιλεῖς ἐπ' αὐτοῖς χιονοθή-
σσονται ἐν Σελμών.” γνοὺς οὖν ἐντεῦθεν, ὡς πάνθ' ὅσα τελεῖται
E πρὸς τῆς παρούσης φορᾶς τῶν πραγμάτων θεῶ δεδομένα τυγχά-
νουσι καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀγνοῶνται τῆς ἀποθρήτου προνοίας
οἱ τρόποι, πρὸς διαλλαγὰς αὐθις καὶ σπονδὰς ταῖς προτέραις 15
ὁμοίας ἐξεκαλεῖτο τὸν ἔκγονον, ἀντίπαλα δι' ἀνάγκην πραγμα-
τευόμενος τοῖς τοῦ Συργιάννου βουλευμασιν· ὅς δὴ καὶ θέλων ἐκ
πολλοῦ τὴν τοιαύτην κατάστασιν ἤκεν εὐθὺς μελλήσας οὐδέν.
F ἔφαμεν γὰρ πον καὶ ἀνωτέρω, ὡς τὴν μὲν αὐτονομίαν τῆς βασι-
λικῆς ἐξουσίας ἔχειν ἐβούλετο· τὸ δὲ σχῆμα καὶ τὰς φροντίδας 20
ὄλαις ὁρμαῖς ἑαυτοῦ ἐξωθεῖτο· καὶ εἰ μὴ οἱ περὶ αὐτὸν ἠνόχλων
τε αὐτὸν καὶ ἠρέθιζον πρὸς τὴν τῆς ὄλης ἡγεμονίας ἔφεσιν, ἤρκε-
σεν ἂν αὐτῷ καθάπαξ ἢ τῶν γενομένων σπονδῶν κατάστασις.
ὁμῶς ἐπειδήπερ ἐν τῷ παρόντι κληθεὶς ἤκε προῶτον περὶ τὸ Ῥήγιον
11. ἐπ' αὐτοῖς add. A. Vulgo legitur αὐτῆς. 17. ὅς δὴ, scil.
ἔγγονος. BOIV.

a custodibus funiculo attraheretur, saepe in Despotae caput effusa est; seu custodibus de industria ipsi illudentibus, seu invitis iis olla inversa. Verum Imperatore multorum hominum religiosorum precibus exorato, tandem in levio- rem carcerem est translatus. (VIII.) Quae cum sic accidissent, Imperator animi dubius quid agendum esset nesciebat, quodve malis remedium quaereret. Quicquid enim incipiebat, id omne praeter opinionem in se ipsum revolvī ac relabi cernebat. Itaque aperto psalterio dubitationum suarum explicationem quaerenti primus statim oblatus est hic versus: „Dum caelestis dissociat reges, nive conspergentur in Selmon.” Unde cum intellexisset, omnia quae in praesenti rerum perturbatione fierent, a Deo decreta esse, licet homines arcanas providentiae rationes ignorarent: statim ad reconciliationem et pacta prioribus similia nepotem provocat, Syrgiannis consiliis necessario adversatus. Ille autem iam olim talis status cupidus, nulla mora interposita, statim accurrit. Supra enim diximus, iuniorum Andronicum Imperatoriae potestatis licentiam ambivisse; habitum vero et sollicitudines totis viribus a se repulisse; ac nisi a familiaribus subinde obturbatus et ad totius Imperii affectationem impulsus fuisset, paci iam constitutae omnino acquieturum. Enimvero cum in praesentia arcessitus

κάκει τῇ μητρὶ καὶ δεσποίνῃ ἐντετυχῆκει προαπολυθείσῃ τε τῆς A. C.
 εἰρκτῆς καὶ πεμφθείσῃ ἐκεῖ τῶν γενησομένων σπονδῶν ἕνεκα, ἐκεῖ- 1282
 θεν μετὰ τῆς μητρὸς καὶ διὰ τῆς μητρὸς θεμιστεύει πάντα τὰ ad
 γενησόμενα. (Θ.) Ὀλίγων δ' ἐντὸς ἡμερῶν ἐξεληθῶν καὶ αὐτὸς 1328
 5 ἐνοῦται τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ ἔξω πρὸ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως· Imp. Andron.
 τοῦ μὲν πάππου καὶ βασιλέως οὐκ ἀποβάντος τοῦ ἵππου, ἀποβάς Senioris.
 αὐτὸς τοῦ ἵππου πόρρωθεν πρὸ σταδίου ἐνός· καίτοι πολλὰ τοῦ P. 221
 πάππου ἀπαναινομένου καὶ κωλύοντος, ὅμως αὐτὸς πεζῇ προσελ- V. 179
 θῶν ἠσπάσατο τὴν τε χεῖρα καὶ τὸν πόδα αὐτοῦ ἐφ' ἵππου καθη-
 10 μένου. εἴτα καὶ αὐτὸς ἵππου ἐπιβάς περιεπτύξατό τε καὶ ἀσπασά-
 μενον ἠσπάσατο ἐντελῶς. καὶ εὐθὺς βραχέα ἄττα καὶ σχέδια λέ- B
 ξαντες πρὸς ἀλλήλους ἀπηλλάγησαν. καὶ ὁ μὲν εἰσῆλθεν εἰς Κων-
 σταντινούπολιν· ὁ δὲ νέος ἀπελθὼν στρατοπεδεύεται περὶ τὸν
 νεὼν τῆς ὑπεράγνου θεομήτορος τῆς Πηγῆς. ἐνθα συχνὰς δια-
 15 τρίας ἡμέρας εἰσῆει καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν μεθ' ἡμέραν καὶ
 αὐθις ἐξῆει. διῆγε γὰρ τηνικαῦτα καὶ ἡ δέσποινα καὶ μήτηρ αὐτοῦ
 κατὰ τὸν νεὼν τῆς ὑπεράγνου θεομήτορος, τοῦτο μὲν καὶ δι' C
 ἀσθένειάν τινα, τοῦτο δὲ καὶ διὰ τὴν τοῦ φιλιότου συνδιαίτησιν.
 συνῆν δὲ τῇ δεσποίνῃ ἐκεῖ καὶ ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως Σιμωνίς
 20 ἡ Κράλαινα, ἄρτι ἐληλυθυῖα ἐκ Τριβαλλῶν τελευτήσαντος τοῦ
 ἀνδρός· ἡ δὲ καὶ τὰ διαμυθριζόμενα τῆδε κάκεισε τῷ ἑαυτῆς
 ἐναργέστερον ἐδήλου πατρὶ καὶ βασιλεῖ. μετὰ βραχὺ δὲ καὶ εἰς
 Ὀρεστιάδα καὶ Διδυμότειχον ἐπανῆκε.

11. βραχέα τε A. 16. Verba διῆγε—βασιλεῖ om. A. 22. μετὰ—
 ἐπανῆκε add. A. Ad ἐπανῆκε supple ὁ νέος. BOIV.

Rhegium primo venisset, ibique matrem adiisset (etenim iam ante e carce-
 re educta et illuc futurae pacificationis ergo praemissa fuerat), ibi cum
 matre et per matrem omnia, quae fieri oporteret, decernit. (IX.) Intra
 paucos vero dies et ipse foras progressus cum avo Imperatore ante Urbis
 moenia congregitur. In quo occurso avus quidem ex equo non descendit;
 nepos autem procul distans, uno stadio adhuc interiecto, ex equo desiluit:
 ac quamvis avo multum refragante et vetante, tamen pedes accessit eius-
 que equo insidentis manum et pedem osculatus est. Deinde equo rursus
 conscenso eum amplexus et osculantem plene est osculatus. Statimque pau-
 ca quaedam ex tempore collocti discesserunt, sene Constantinopolin in-
 gresso; iuniore autem iuxta aedem sacrosanctae Deigenitricis, quae Peges
 dicitur, castrametato. Ubi dies complures commoratus interdum etiam Con-
 stantinopolin ingrediebatur et rursus egrediebatur. Tum enim et ipsa
 mater eius, partim ob infirmitatem quandam, partim propter carissimi
 filii consuetudinem in illa castissimae Deiparae aede commorabatur, habe-
 batque illic secum Simonidem Cralaenam, Imperatoris filiam, modo e
 Servia defuncto marito reversam; quae patri Imperatori ea, quae hinc inde
 susurrabantur, planius exponebat. At paulo post illinc Orestiadem et Didy-
 motichum reversus est.

- A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron. Senioris. *ιβ'. Ἐτυχε μέντοι ἐπιδημητικῶς τηρικαῦτα μοναχὸς τις ἔξ ὄρους τοῦ Ἄθω ὑπὲρ τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη, μήτ' ἀξίωμα ἔχων οὐδὲν ἱερατικόν, μήτε γοῦν τὰ πρῶτα καὶ στοιχειώδη συνάπτειν ἀσφαλῶς δυνάμενος γράμματα. τοῦτον διὰ τὴν ἄγαν τῶν τρόπων ἀφέλειαν εἰς τοὺς πατριαρχικοὺς ἄρτι χηρεύοντας θρόνους ὁ βα-5*
- A. C. 1323 prid. Cal. Dec. Indict. 7 *σιλεὺς ἀνεβίβασε· καίτοι πολλῶν κατ' αὐτοῦ παθῆρησιασθέντων ἐγκλημάτων καὶ ὑπὸ πολλῶν ὁμολογηθέντων· δι' ἃ καὶ πάλαι*
- P. 222 *Ἐπολλάκις κεκόλυται τυχεῖν ἱερατικῆς βαθυμίδος τινός. ὅθεν ἐπειδὴ τὸ τοῦ Θεοῦ καταπεφρόνηται δίκαιον δι' ὄρεξιν ἀνθρωπίνην, συγκεχώρηκεν ὁ Θεὸς τῆς οἰκείας καθαιρεθῆναι τούτους ἀρχῆς 10 ὑπὸ τοῦ ἀφελειστάτου τοῦδε ἀνδρός, ὅσοι τοσαύτην ἀδίκως ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν σπουδὴν εἰσηνέγκαντο· ὡς αὐτὰ δηλώσει λεγόμενα τὰ πράγματα προοιούσης τῆς ἱστορίας. (B.) Ὁ μέντοι πατριάρχης οὗτος ἅμα τῇ πρὸς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἀναβάσει τῷ πολλῷ τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτὸν φίλτρῳ τεθαυρόηκώς τὴν πάλαι αὐτοῦ 15 γε εὐμένειαν ὁμοίαν καὶ τήμερον τῷ πιγκέρῳ προϋξένησε Φιλανθρωπῶν· ὃν πρὸ ἑτῶν ὀκτὼ καὶ τριάκοντα ταῖς τοῦ φθόνου παλάμαις τὰς ἀγὰς τῶν ἑμμάτων ἀπολέσαντα δεδηλώκαμεν. ὅς*
- V. 180 *Βούτως ἐν ταῖς βουλαῖς ἄριστος εὐθύς τοῖς βασιλικοῖς ἔδοξε πράγμασι καὶ μάλιστα' ἐν θορύβῳ τοσοῦτω πραγμάτων καὶ κλύδωνι, 20 ὥστε Σκιπίωνας ἐκείνους καὶ Θεβαίους Ἐπαμεινώνδας ἔδοξαν βλέ-*

1. τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, μοναχὸς ἐπεδήμησέ τις ἐς Βυζάντιον ἔξ ὄρους A. 4. οὗτος ἐς τοὺς πατρ. ἄρ. χηρ. θρόν. ἀνάγεται A. 6. Verba καίτοι πολλῶν — ἱστορίας om. A. 13. τούτω τοίνυν τ' ἄλλα τὴν γνώμην ἀφελεῖ τινι ὄντι καὶ μάλα ἀπράγμονι, ἐν τι τουτὶ συνετῶς πεπραχθῆαι ἔδοξε χρηστὸν, τὴν μεσιτείαν τοῦ Φιλανθρωποῦ Ἀλεξίου. τὴν γὰρ πάλαι τοῦ βασιλέως εὐμένειαν etc. A. 17. τριάκοντα etiam A. Sed legendum εἴκοσι. Vid. Notas. BOIV. 19. ἐν ante ταῖς add. A.

12. Eo tempore monachus quidam ex monte Atho, septuagenario maior, nulla sacerdotali dignitate praeditus, idemque adeo imperitus, ut nec prima quidem litterarum elementa perfecte posset coniungere, in Urbem venit. Quem ob nimiam morum simplicitatem Imperator in patriarchalem sedem tum temporis vacantem imposuit; quamvis multa crimina libere illi obiecta et a multis testata fuissent, propter quae olim saepe exclusus omni sacrorum ordinum gradu fuerat. Quamobrem divino iure ob humanam cupiditatem spreto passus est Deus a simplicissimo illo homine eos principatu deici, qui tanto studio pro eo iniuste contenderant; ut progressu historiae res ipsa declarabit. (II.) Caeterum is patriarcha, cum primum in patriarchali solio collocatus esset, Imperatoris singulari benevolentia fretus effecit, ut Philanthropenus pincerna in pristinum gratiae locum restitueretur, quem ante annos octo et triginta ex invidia amisisse oculos ostendimus. Qui quidem statim in negotiis Imperatoris, praesertim vero in tantis rerum turbis, ita consilio excelluit, ut prudentissimus quisque Scipiones et Thebanos Epami-

πειν τῶν τηρικαῦτα παρόντων οἱ συνετώτεροι. καὶ μέντοι καὶ ἔθαύμαζον, πῶς τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων οὐδὲν κεκτημένων ἀκήρατον οὐδὲ μόνιμον, ἀλλὰ τῆς τύχης διηγεκῶς ἀκμαζούσης ἐν τῇ τούτων μεταβολῇ καὶ φθορᾷ καὶ παιζούσης τὸν βίον ταῖς ἄμοιβαῖς καθάπερ σκηνὴν τραγικὴν ἀκήρατος ἢ τῆς τούτου γνώσεως ἔμεινεν ἀρετὴ καὶ στερότερα τῆς τύχης· ἢ δὴ καὶ τοὺς τῆς βασκανίας ἀπωσαμένη Τελχίνας τῶν πνυμένων τῆς καταδίκης ἀνεκαλέσατο. (Γ.) Μαρτύριον τῶν λεγομένων καὶ ὃ προήνεγκε τέως ὁ χρόνος, καθάπερ τινὰ βάσανον τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς.

10 ἐν γὰρ τούτῳ τῷ χρόνῳ περιστρατοπεδευσάντων τὴν Φιλαδέλφειαν τῶν περιοίκων καὶ ἀστυγειτόνων Τούρκων καὶ κατὰ συνέχειαν πολιορκουμένης τῆς πόλεως σφοδρῶς ἔξωθεν μὲν ὑπ' αὐτῶν, ἔνδοθεν δ' ὑπὸ σφοδροῦ τοῦ λιμοῦ ἐς κίνδυνον ἤλθον οἱ περιλειπούμενοι τῶν αὐτοχθόνων πολιτῶν προδοθῆναι τοῖς Τούρκοις αὐτῇ πόλει καὶ αὐτοῖς οἴκοις. καὶ τάχ' ἂν ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἐπράττετο τοῦτο, εἰ μὴ ὁ Φιλανθρωπηνὸς Ἀλέξιος ἔφθη τοῦ βυθοῦ τῶν τοιούτων ἀπαλλάξας κινδύνων. ἐν στενῷ γὰρ γενόμενος ὁ βασιλεὺς καὶ μὴ ἔχων ὅ,τι δράσειε τῶν πάντων οὐδὲν (οὔτε γὰρ ὄπλων ἐπισκευή, οὔτε στρατὸς ἀντίπαλος ἦν εἰς πόλιν οὔτω θαλάττης πολλοῖς σταδίοις ἀπωκισμένην καὶ πολλοῖς κεκυκλωμένην τοῖς ἔθνεσι βοηθεῖν) πέμπει τοῦτον αὐτὸν μηδὲν ἐπιφερόμενον, οὔτε στρατὸν, οὔθ' ὄπλων ἐπισκευήν, οὔτε χρημάτων πλῆθος, ἀλλὰ μόνην τὴν τῆς φύσεως σύνεσιν καὶ ἐμπειρίαν. οὗ δὴ καὶ πρὶν ἐπιστῆναι τῇ πόλει Φιλαδέλφειά, ἔτι δ' ἐν μέσῃ πορείᾳ τυγχάνοντος,

20. κεκλυμένην A. pro κεκλυσμένην.

A. C.
1282
ad
1328

Imp. Andron.
Senioris.

nondas cernere sibi videretur. Quin et illud admirabantur (cum res humanae firmi et proprii nihil habeant, sed fortuna continenter in illarum mutatione et destructione vim suam exserat et vitam, quasi tragoediam quandam agens, variis vicissitudinibus ludat), quo pacto prudentia illius integra atque incolumis mansisset ac firmior, quam fortuna extitisset, tandemque ipsum, malo invidiae genio depulso, e condemnationis praecipitio revocasset. (III.) Testimonio est orationi meae illud tempus, quo virtus eius veluti Lydio lapide explorata enituit. Nam cum finitimi et suburbani Turci Philadelphiam obsidione tum cinxissent et continenter validis viribus oppugnarent, foris ipsi, intus vero dira fames: indigenae, qui in ea civitate restabant, in periculo erant, ne Turcis cum ipsa urbe atque aris et focis proderentur: idque intra paucos fortasse dies accidisset, nisi Alexius Philanthropenus in tanto periculo constitutos ab imminente exitio liberasset. Nam in angustias redactus Imperator et consilii plane inops (neque enim armorum apparatus, neque exercitus suppetebat urbi defendendae par, quae tot stadiis a mari dissita, tot gentibus cincta esset) hunc ipsum delegat, nihil secum afferentem, non exercitum, non arma, non pecuniae copiam; sed tantum naturalem prudentiam et usum rerum. Qui priusquam ad urbem accessisset, cum in medio adhuc itinere esset, hostium satrapae et

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- τὴν φήμην ἀκηκοότες οἱ τῶν πολιορκούντων σατράπαι καὶ ἀρχηγοὶ
τά τε ὄπλα εὐθὺς ἔρριψαν καὶ τὴν πολιορκίαν ἀπέλειπον αἰδουμέν-
τες τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴν. καὶ ὑπταίς ἅμα χερσὶ καὶ γνώμας
εἰρηνεύουσαις ὑπαντῶσι καὶ ὑποδέχονται· καὶ ὧν πάλαι καλῶν
ἀπέλασαν ἕξ αὐτοῦ νῦν ἐν μνήμῃ γενόμενοι χάριτας ὁμολογοῦσι 5
καὶ πᾶν τὸ κατὰ γνώμην τελεῖν ὑπισχυοῦνται. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν
πάλαι τὸ ζῆν ἐπορίσαντο δι' αὐτοῦ προφανοῦς ἀπαλλαγέντες θα-
P. 223 νάτου· οἱ δὲ τῶν ὑπ' αὐτῷ παιδευτῆ τεθραμμένων πρὸς ὄπλα καὶ
πολέμων ἀσκησιν ἦσαν. καὶ τί δεῖ διατρίβειν; ἕς τοσοῦτον εὐπα-
θείας καὶ εὐτυχίας ἦκεν ἑξαπίνης ἡ Φιλαδέλφεια, ὡς μιᾶς δρα- 10
χμῆς ὄνιον τὸν μέγιστον λαμβάνειν μέδιμον τοῦ σίτου. (A.) Τῷ
μέντοι Συργιάννῃ τῶν βασιλέων ἡ ἔνωσις μὴ κατὰ γνώμην συστάσα
ἀδυνεῖν ἐποίει καὶ ἐσκυθρωπακότα περιῖεναι· καὶ μάλιστα ὅτι
B τῶν πραγμάτων ἡρεμοῦντων ἀξυνητέλης αὐτὸς ἐν τοῖς δημοσίοις
ἐδόκει καὶ ἄχρηστος. ὕθεν ἐν καθέδραις καὶ στάσεσι καὶ ὁδοῖς 15
τοιούτοις τισὶν ἐντυγχάνων καὶ προσιῶν ἀσμένως, ὅσοις λύπην
τινὰ τὰ κοινὰ προὔξενῃσαν πράγματα, ἐλοιδορεῖτο τοῖς βασι-
λεῦσιν, ἅτε ἀδικωτάτοις περὶ αὐτὸν γενομένοις χρησιμώτατον
ἐν τοῖς ἐναντιωτάτοις καιροῖς νῦν μὲν τούτῳ νῦν δ' ἐκείνῳ γενό-
μενον. ἰδὼν δὲ καὶ Ἀνδρόνικον τὸν Ἀσὸν λύπης περιῖοντα μεστὸν, 20
C ὅτι τὴν ἐπιτροπὴν καὶ διοίκησιν ἔχων ἐκεῖνος τῶν Πελοποννησίων
Ῥωμαίων ἐν τῷ καιρῷ τῆς τῶν βασιλέων διαστάσεως, εἶτα ἔξω-
κισθεὶς ἐκεῖθεν ἀτίμως παρὰ τοῦ νέου βασιλέως καὶ ἐλθὼν πρὸς

8. οἱ δὲ αὐτῶν W. 22. ἔξωκισθεὶς A., ἔξωσθεις W.

duces fama audita statim abiectis armis ab obsidione recesserunt, viri vir-
tutem reveriti: et supinis simul manibus et pacatis animis obviam progressi
eum exceperunt, et beneficiorum quae olim ab illo accepissent memores,
gratias ei egerunt, se quicquid petisset facturos pollicentes. Quidam enim
ex illis vitam olim eius opera conservarant et mortem certam ac paratam
effugerant; alii eo magistro educati et ad arma et militiam instructi fue-
rant. Et quid multis opus est? Philadelpiae subito ea felicitas et uber-
tas extitit, ut maximum frumenti medimnum drachma compararent.
(IV.) Syrgiannes vero, Imperatorum concordia minime laetus, animo aeger
et tristi vultu obambulabat: maxime quod tranquillibus rebus nullus eius usus
in Republica esse videbatur. Quos igitur publicus rerum status quocun-
que modo offendisset, eos seu sedentes seu stantes seu secundum viam eun-
tes nactus conveniebat et cupide adibat: atque Imperatoribus convicia-
batur, ut a quibus summis affectus esset iniuriis, cum adversissimis tempo-
ribus nunc huic nunc illi maximo usui fuisset. Cum autem Asanem An-
dronicum moerore plenum obambulantem conspexisset, qui Romanos Pelo-
ponnesios, dum Imperatores inter se dissiderent, rexerat atque governa-
verat; deinde vero per ignominiam a iunioris Imperatore pulsus, et ad

τὸν γηραιὸν οὐχ εὔρεν οὐδὲν ἐξ αὐτοῦ τῆς λύπης ἀντάξιον εἰς Θε- A. C.
 ραπείαν· καίτοι μεγάλων ἄξιων ὑπάρχων ἀξιομάτων, σεβαστο- 1282
 κρατορικῶν δηλαδὴ καὶ μειζόνων, διὰ τε τὴν στρατηγικὴν ἐμπει- ad
 ρίαν, ἣν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους τέως ἐπλούτει, καὶ ὅμα τὴν τοῦ γένους Imp. Andron.
 5 λαμπρότητα· διὰ ταῦτα τοίνυν ὁ Συργιάννης πρόσεισι καὶ αὐτῷ Senioris.
 καὶ φίλος αὐτῷ γίνεται, τὴν τῆς λύπης ὁμοιότητα γνώμης προ- V. 181
 βαλλόμενος σύνδεσμον. ὁ μὲν οὖν Συργιάννης ὡς ὁμοψύχῳ θαυ-
 ρήσας ἐκείνῳ πάντα διήκει λοιπὸν ἀναπεπταμένη τῇ γλώττῃ, ὅποσα
 τοῖς λυπομένοις εἰκός. ὁ δὲ Ἄσαν βαθεία συνέσει προσίῳν αὐτῷ
 10 γλῶσσαν μὲν ὁμοίαν πως ἐκείνῳ προὔτεινετο καὶ συνδιελουδορεῖτο
 τοῖς βασιλεῦσι δῆθεν αὐτός· τὰ δὲ παρὰ τοῦ Συργιάννου λεγόμε- E
 να πάντα ἐς τὰ τῆς διανοίας ἐκρυπτε μυστήρια. ἐμίσει γὰρ
 αὐτοῦ τὸ φίλαρχον καὶ πρίν· καὶ νῦν δ' οὐχ ἦττον ἤχθετό οἱ
 ἐχθρῷ γε ὄντι καὶ Καντακουζηνῷ τοῦ ἐπὶ Θυγατρὶ γαμβροῦ,
 15 τοῦ μεγάλου φημὶ δομestίκου· ὃς τὰ μέγιστα παρὰ τῷ νέῳ δυνά-
 μενος βασιλεῖ ἐλπίδας ἀγαθὰς ἀειγράφων ἐκείθεν καὶ αὐτῷ προὔ-
 τεινεν. ἐπεὶ δὲ τὰ τοῦ δράματος πάντα συνέζῳαπται, λάθρα τῷ
 θεῷ καὶ βασιλεῖ προσελθὼν ὁ Ἄσαν, „εἰ μὴ δεσμώτην,” ἔφησεν, F
 „ὅσον τάχος ποιήσεις τὸν Συργιάννην βασιλείαν ἐαυτῷ συσκευά-
 20 ζοντα, οὐκ ἂν φθάνοις φονεῦμενος ὑπ' αὐτοῦ.” εὐθὺς οὖν τὸν
 μὲν Συργιάννην εἶχε τὸ δεσμωτήριον· τόνδ' οἶκον αὐτοῦ μετὰ
 τῶν ἐνότων ἀπάντων ἄοδην ἀπώλεσαν καὶ διέλαχον οἱ τοῦ δήμου.

2. ἀξιομάτων ὑπάρχων ἀντάξιός, ἅτε στρατηγικώτατος ὢν ἀνὴρ,
 καὶ γένους διαφέρων περιφανεία, καὶ ἅμα βαθείαν ἀύλακα διὰ
 φρενὸς καρπούμενος A. 10. πως om. A. 13. Pro verb. φίλορ-
 χον — Καντακ. A. habet. ἤχθετο δὲ καὶ ἄλλως αὐτῷ ἐχθρῷ ὄντι
 Καντακ. 16. καὶ ante ἐλπ. add. A. καὶ ante αὐτῷ om. A.

seniorem profectus, nullum eiusmodi praemium impetrarat, quo dolor eius levaretur; quamvis magnis honoribus dignus esset, Sebastocraticis videntur et maioribus etiam, cum ob rei militaris usum, quo tunc alios superabat, tum ob illustre genus, ob eas inquam causas Syrgiannes ad hunc quoque accedit et quasi moeroris similitudine devinctus amicus ipsi existit. Itaque, ut amico unanimi confisus, omnia quae dolor fert sine ulla dissimulatione eloquitur. Asan vero singulari prudentia cum viro agens verbis haud dissimilibus utebatur, et ipse quidem Imperatoribus maledicebat; omnia vero, quae a Syrgianne dicebantur, animo intimo recondebat. Nam et prius ambitionem eius oderat: tum autem haud minus quam antea ipsum aversabatur, ut inimicum genero suo Cantacuzeno, magno Domestico, qui apud iuniorum Imperatorem potentissimus erat, et scriptis inde litteris spe subinde bona ipsum Asanem solabatur. Cum autem tota fabula instructa esset, Asan Imperatorem avunculum clam adit: et, „nisi Syrgiannem,” inquit, „Imperium affectantem primo quoque tempore in vincula coniecero, primo quoque tempore ab illo occideris.” Statim igitur Syrgiannes in vincula coniiicitur; domum eius cum omnibus opibus plebs evertit et diripit;

A. M. οἱ δ' ἀμπελῶνες αὐτοῦ σὺν γε τοῖς οἰκοπέδοις μηλόβοτα πάντ' 6791
ad ἐγεγόνει. καὶ ταῦτα μὲν τοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον.
6836 ἰγ'. Οὐκ εὐκαιρον δέ μοι δοκεῖ σιωπῇ παρελθεῖν καὶ ὅσα κατὰ

Imp. Andron.
Senioris.

P. 224 τοῦτον τὸν χρόνον περὶ τοῦ Πάσχα λαληθῆναι ξυνέβη. κατὰ γὰρ 5
τὸ εἰωθὸς ἀγίων ἐς τὰ βασιλεία τοιαύτη τινὶ τῇ ὁμιλίᾳ ἐντετυχή-
κειν. καὶ τὰ μὲν ἄλλα παρεῖσθω γε τέως, πολλά τε ὄντα καὶ οἱ
πάνυ τοι ἀναγκαῖα πάνυ τοι ἐθελούση σχολάζειν ἀκοῇ, καίπερ ὄντα
κάκεινα σεμνὰ καὶ σοφῶν ἀκοαῖς ἄξια· τὸ δ' ὄν τῆς ἀναγκαιο-

Βτέρας ἡμῖν ὁμιλίας καὶ ἧς ἂν τις ἀκούσας ἤσθαι τὰ μάλιστα· 10
λόγον κελίτηκεν ὁ βασιλεὺς περὶ γε ἀστρονομίας καὶ σφαιρῶν οὐ-
ρανίων καὶ κινήσεως πλανωμένων καὶ ἀπλανῶν, καὶ τοιαῦτα ἅττα
ἐμοὶ καθυποβάλλων πρόφασιν τοῦ λέγειν. πολλὴν γὰρ πρὸς ἡμᾶς
τὴν εὐμένειαν ἔτρεφεν. ἐγὼ δ' ὑπολαβὼν ἔπαινον διεξῆμιν πολὺν
τοῦ μαθήματος. τοῦτο καὶ γὰρ μοι τὸ ὀπτικόν, ὡς εἰπεῖν, τῆς
διανοίας ἐκάθηρε καὶ πρὸς τέλειον οἶονεὶ χρωματισμὸν τἄλλα μοι 15

Κπάντα μαθήματα ἤγαγε. σκιαγραφία γὰρ ὡς ἀληθῶς εἰκότασι 20
τούτων χωρὶς, ὅσαι κατ' ἀνθρώπους εἰσὶ τέχνη καὶ σπονδάσματα.
μετὰ μέντοι γε τῶν ἄλλων καὶ ὁ τοῦ Πάσχα λόγος ἀνέκλυψεν, ἐμοῦ
τοῦτον μετὰξὺ παραρρήσαντος, ὡς μέρος ὄντα καὶ τοῦτον τοῦ
τοιούτου μαθήματος· καὶ ἄλλως ὅτι καὶ ὠδίνων ἦν διὰ μακροῦ 20
πρὸς βασιλείους τὸ πρᾶγμα ἀνεργεῖν ἀκοὰς, ἀπόρρητον ὄν, ὡς
Δἀκριβῆς μοι τὸ πρᾶγμα παρέστησεν ἔρευνα, πλὴν ἢ ὅσοι τῶν τῆς
ἀστρονομίας κρατήρων ἐγεύσαντο. ταῦτ' ἄρα καὶ καιροῦ λαβόμε-

1. ἐβραβεύθησαν ἄλλοις A.

3. Totam hanc de Paschate digres-
sionem om. A. Vid. Notas.

7. οὐ πάνυ τοι ἐθέλ. W.

solum aedium cum vineis in ovium pascua convertitur. Et haec quidem ita gesta sunt.

13. Neque vero ea mihi praetereunda silentio videntur, quae hoc tempore de Paschate disputata sunt. Nam cum de more palatium ingrederer, tali colloquio interveni. Ac caetera quidem, quamvis et ipsa praeclara sint et digna eruditorum auribus, tamen quia et multa sunt, et occupatis hominibus non admodum scitu necessaria, praetereantur. Quae vero scitu digniora et iucundiora, exponantur. Mentionem intulit Imperator de astronomia et caelestibus orbibus et stellarum tam errantium quam fixarum motibus ac de aliis eiusmodi rebus, ut mihi disserendi occasionem suppeditaret. Nam magna eius erga me benevolentia erat. Itaque ego sermone suscepto eam disciplinam plurimum laudavi, quod et mentis oculos mihi quodammodo repurgasset, et caeteras omnes disciplinas quasi vivis coloribus exornasset. Re ipsa quippe, si ea non adsit, reliquae artes ac studia hominum quaelibet rudibus et adumbratis imaginibus similia sunt. Porro inter caetera etiam de Paschate quaestio orta est, cum ipse eius mentionem iniecissem, ut ad eam quoque disciplinam pertinentis. Alioqui vero de ea re ad Imperatorem referre iampridem cupiebam; quam me diligens inquisitio arcanam esse edocuerat, et iis tantum notam, qui astronomiam degustassent.

- νος, ὡς ἔφην, ῥήγνυμι τὴν ὠδῖνα, οὐκ ἀχείμαστος μὲν οὐδὲ
 τότε ἀπαλλάξας. ἦσαν γὰρ οἱ τότε πολλὰ μοι παρέσχον πράγματα,
 μὴ ξυνειλοχότες ἐκ τοῦ ῥάστου τὸν τοῦ λόγου σκοπόν. καὶ εἰ μὴ ὁ
 βασιλεὺς (ἐκεῖνος γὰρ μόνος ἦν συνεῖς ἃ διεξήγειν αὐτός· ἀφορ-
 5 μὴν γὰρ εἰληφῶς εὐθὺς καὶ ἐκεῖνος ἐπεδείκνυτο καὶ ἐδημοσίευσεν τῆς E
 ὑψηλῆς αὐτοῦ συνέσεως τοὺς θησαυροὺς) εἰ μὴ οὖν ἐκεῖνος πλεῖ- V. 182
 στον ἐμοὶ τὸ προσηγῆς χαριζόμενος δίοδον ἐνεποίει τῷ λόγῳ, τάχ'
 ἂν τὸ τελευταῖον τοῦτο πονήρως καὶ ἀγεννῶς ἐκεῖθεν ἀπήλλυτον,
 ἄδικόν τινα τὴν καταδίκην ὁ δίκαιος ὀφείλων. ἐπεὶ οὖν πᾶσαν,
 10 ὡς ἔφην, ἡμῖν ὁ βασιλεὺς τὴν κατάστασιν ἐποίησατο τοῦ μὲν
 λέγειν ἐμοὶ, τοῦ δ' ἀκούειν τοῖς συμπαραούσι, πρῶτον μὲν ὡσπερ P. 225
 τινὰς ὄρους καὶ κρηπῖδας ὑποθεῖς τὰ καίρια, εἶτα δι' αὐτῶν τὰς
 ἀποδείξεις ἐποιούμην. (B.) Καὶ δὴ δέον εἶναι πρῶτον ἐφάμην
 τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν ἐς τὰ κριβέες ἐρευνησαί. τοῦτο γὰρ αἴτιον
 15 ἀπάσης τῆς ἐξῆς ὑποθέσεως, ὡς προϊόντες ἐροῦμεν· εἶτα τὴν
 ἐφεξῆς μετ' ἰσημερίαν πανσέληνον. πανσέληνον δὲ φάμεν, ὅποτε
 πλησιφαῆς εἴη τὸ πρὸς ἡμᾶς ἡμισφαίριον τῆς σελήνης. τοῦτο δὲ
 γίγνοιτ' ἂν, ὅποτε βραχὺ τι πλεόν ἢ τεσσαρεσκαίδεκαταῖαν ἢ B
 σελήνη τὴν ἡμέραν ἄγοι, ἐξότου περὶ τὴν αὐτὴν ἐν ταυτῷ συνέλ-
 20 θοι τῷ ἡλίῳ μοῖραν τῆς τῶν ζωδίων σφαίρας, μιᾶς ἀψαμένης
 ἀμφοτέρων καθέτου. ἐπεὶ οὖν τῷ νομικῷ μὲν ἔπεται τὸ ἡμέτερον
 Πάσχα, ἐκεῖνο δὲ τῇ μετ' ἰσημερίαν πανσελήνῳ, δέον ἐκεῖνα
 διενκρινῆσαι πρὶν· εἶτα τοῖς ἅπασιν εὐδῆλον ἂν εἴη τὸ καθ' ἡμᾶς.

4. θεϊότατος ante βασ. add. V. 9. ὄφλων V. 23. πρὶν] πρώ-
 τως V.

Tum igitur, quod parturiebam, data, ut dixi, occasione peperī; non tamen
 sine magnis difficultatibus. Erant enim qui eius disputationis finem non
 facile animo concipientes multum mihi negotii facerent. Ac nisi Imperator
 (nam quae dixeram, solus ille intelligebat, et arrepta hac occasione
 excellentis scientiae suae thesaurus aperiebat ipse quoque ac palam expo-
 nebat) nisi, inquam, Imperator insigni benevolentia viam orationi meae pa-
 tefecisset, forsitan per iniuriam condemnatus non pulchre inde nec honeste
 hac tandem vice discessissem. Cum igitur, ut dixi, Imperator potestatem
 integram nobis fecisset, mihi quidem dicendi, illis autem qui aderant au-
 diendi, primum ea, quae maxime ad rem faciebant, velut principia ac fun-
 damenta posui; deinde ex iis ipsis coepi argumentari. (II.) Ac primum
 necessariam esse dixi accuratam verni aequinoctii investigationem; quod,
 ut postea dicetur, totius quaestionis caput et causa est; deinde plenilunii,
 quod post aequinoctium existit, observationem. Porro plenilunium esse
 tum dicimus, cum lunae hemisphaerium nobis obversum totum lucidum est:
 id quod accidit paulo plus decima quarta die, ex quo luna cum sole in ea-
 dem Zodiaci parte congressa fuerit, una eademque perpendiculari utrumque
 contingente. Cum autem Pascha nostrum ad legale, hoc vero ad plenilu-
 nium, quod post aequinoctium existit, accommodetur, iis explicatis ratio Pa-

A. M. ἀκριβῆς τοίνυν γίνεται ἰσημερία ἐν μόνοις δυοῖ τοῦ ἐνιαυτοῦ νυχθη-
 6791 μέροις· ἐνὶ μὲν ἀρχομένου ἤδη φθινοπώρου· ἑτέρω δ' ἀρχομένου
 ad 6836 ἔαρος εὐθύς. καὶ περὶ μὲν τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας οὐδεὶς
 Imp. Andron. ἡμῶν ἐν τῷ παρόντι λόγος· περὶ γε μὴν τῆς ἡριπῆς καὶ μάλα γέ
 Senioris. C τοι πλεῖστος. γίνεται τοίνυν ἀκριβῆς ἰσημερία ἐν ἔαρος ὥρα, 5
 ὁπότε περὶ μοῖραν πρώτην ὁ ἥλιος γένοιτο τοῦ κριοῦ· ὅπη καὶ ὁ
 ἰσημερινὸς τοῖς ἀστροθεάμοσι διαγράφεται κύκλος. γίνεται δὲ οὐχ
 ὁμοίως ἐν ἅπασιν ἔτεσιν· ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς τοῦ Ναβονασάρου
 D περὶ λῆξιν ἔσπεριαν τῆς τοῦ μαρτίου πέμπτης καὶ εἰκοστῆς· ἐν
 δὲ τοῖς Φιλίππου τοῦ Ἀριδαίου περὶ μεσημβρίαν τῆς εἰκοστῆς 10
 τετάρτης αὐτοῦ· ἐν αἷς δ' ἡμέραις ὁ Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἐθανα-
 τοῦτο τρίτην καὶ εἰκοστὴν διανύοντος αὐτοῦ, πολλῶ πρότερον
 πρὶν ἢ ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν περὶ μέσην ἐκείνην
 τὴν νύκτα· νῦν δ' ἐφ' ἡμῶν ἑπτακαίδεκάτην ἀνύοντος αὐτοῦ.
 E οὐκ ἀκριβολογοῦμαι δ' οὔτε μὴν τὴν τῆς ἡμέρας ὥραν, οὔτε μὴν 15
 οὐδέ γε τὸ τῆς ὥρας μέρος. οὐ γὰρ ἀναγκαῖον νῦν, ὅτι μὴ δια-
 τριβῆ μὴ πάνυ τοι προσήκουσα τῇ χρείᾳ. ὥστ' ἔξεστι συλλογί-
 ζεσθαι τὴν τῶν μεταξὺ χρόνων διαφορὰν κἀντεῦθεν καὶ δι' ὅσων
 ἐτῶν ὀπισθόπους ὁ χρόνος ἡμέρα μιᾷ γίνεται καὶ δι' ὅσων
 αὐθις ἑτέρα μιᾷ καὶ ὁμοίως αἰεὶ. τοῦτο δ' οὐ παρὰ τὴν τοῦ ἡλίου 20
 γίνεται κίνησιν. ὁμαλὴν γὰρ ἐκεῖνος αἰεὶ ταύτην ποιεῖται καὶ
 F ἀπαρέγκλιτον· ἀλλὰ παρὰ τὴν τῶν ἐνιαυσίων ἡμερῶν ἀπαρίθμη-
 σιν, ἣν σφαλερῶς αὐτοὶ ποιοῦμεθα. πρὸς γὰρ τοῖς τριακοσίοις

1. τοίνυν add. V. 11. ἔπασχε V., ἐθανατοῦτο W. 14. ὁπτω-
 καιδεκάτην V. 18. διαφορὰν· κἀντεῦθεν καὶ V., διαφορὰν κἀν-
 τεῦθεν, καὶ W. 21. αἰεὶ add. V.

schatis nostri omnibus perspicua erit. Verum et proprie dictum aequinoctium binis tantum anni diebus naturalibus accidit: semel autumnii initio; iterum vere statim ineunte. Ac de autumnali quidem aequinoctio nobis laborandum non est in praesentia; de verno autem accurate agendum. Fit igitur exquisitum aequinoctium vere, cum sol primam arietis partem ingreditur, in qua etiam aequinoctialis circulus ab astrologis describitur. Neque vero in quibuslibet annis similiter existit: sed in annis Nabonassari sub finem vesperae vigesimi quarti diei Martii; in annis Philippi Aridaei sub meridiem vigesimi quarti diei eiusdem mensis; quibus autem diebus Christus pro nobis mortem oppetiit, die vigesimo tertio, multum ante solis ortum ac potius media illa nocte, nunc vero nostra aetate die decimo septimo. Horam diei aut partem horae curiose non excutio, ne in re haud necessaria, immo quoad praesens institutum supervacanea, tempus teram. Quare annorum ab eo tempore elapsorum discrimen hinc colligi potest; ac facile est supputare, quot revoletis annis unius diei spatio tempus aequinoctii retro agatur; item post quot annos, biduo; atque ita deinceps. Hoc vero non ratione motus solaris accidit, qui aequalis est, nec usquam deflectit; sed ob enumerationem dierum anni, in qua nos labimur, trecentenis sexagenis qui-

ἐξήκοντα πέντε νυχθημέροις τίθεμεν καὶ ὀλόκληρον τέταρτον νυ- A. C.
 χθημέρον ἑνός, οὐκ ὀφείλοντες οὕτω. ὡς γὰρ ὁ μέγας φησὶ 1282
 Πτολεμαῖος, τριακοσιοστοῦ δέοντος ἡμέρας μέρους δεῖ τοῦτο ad
 προστίθεσθαι καὶ οὐχ ὀλόκληρον· ὡς δ' ἔγωγε αὐτὸς ἐξακριβώσας 1328
 5 εὔρον, μείζονος καὶ ἥκιστα τριακοσιοστοῦ τελέως, εἰ μὲν ἀσφα- Imp. Andron.
 λῶς ἠκριβωσάμην· εἰ δὲ μὴ, σκέμμα τοῦτο τίθημι τοῖς ἔπειτ' P. 226
 ἀστρολόγοις. ἐγὼ γὰρ οὐ σχολάζω τοῦτο νῦν διασαφεῖν. ὅμως
 ἔστω κατ' ἐκεῖνον. ἦττον γὰρ λυμανεῖται τῷ λόγῳ πρὸς οὐ πάνυ
 τοι πολλοὺς τοὺς χρόνους διατρίβοντι. παρατηρητέον οὖν, ὡς κατ'
 10 ἐκεῖνον τὸν μέγιστον δηλαδὴ Πτολεμαῖον δι' ὄλων τριακοσίων
 ἐνιαυτῶν νυχθημέρον ὅλον συνάγεται. τὸ δ' εἰρημένον πολλοστη-
 μόριον τῆς ἡμέρας ἐν μὲν τοσοῦτοις ἔτεσι καὶ μάλα ἐπίδηλον ἤδη
 καθίσταται· ἐν δὲ τρισὶ καὶ τέτρασι καὶ πέντε καὶ δέκα καὶ τρὶς B
 τοσοῦτοις, οὐκ ἂν δῆπου, διὰ τὸ πάνυ βραχύτατον τῆς προσθή- V. 183
 15 κης. ὅπερ δὴ καὶ κατ' ἐνιαυτῶν παραδρομὴν τοσοῦτων οἱ πρὸ
 ἡμῶν τὰ μετέωρα φροντισταὶ καὶ ἀστροθεάμονες ὑφαιρούμενοι
 ἀσφαλῶς τὸ τῆς ἰσημερίας νυχθημέρον εὔρισκον· κἀντεῦθεν γε
 μὴν ἀσφαλῆ καὶ τὴν τοῦ Πάσχα διόρθωσιν ἐποιοῦντο· καὶ τὸ
 τῆς διορθώσεως ταύτης ἐγένετο μέχρι τοῦ ἕξ Ἀδάμ ἑξακισχιλιοστοῦ
 20 τριακοσιοστοῦ ἔτους ἔγγιστα. τὸ δ' ἕξ ἐκεῖνον μέχρις ἡμῶν οὐκ C
 οἶδ' ὅπως ἐρῶραθυμημένον τὸ πρῶγμα καὶ ἀδιόρθωτον ἔμεινε. καὶ
 νῦν ὀφείλοντες οἱ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας ἄνθρωποι τὴν ἀρχὴν
 τῆς τοῦ Πάσχα παρατηρήσεως πρὸ τῆς τοῦ μαρτίου ἔγγιστα ποι-
 εῖσθαι εἰκοστῆς, οἱ δ' ἐκ τῆς αὐτοῦ δευτέρας καὶ εἰκοστῆς ποι-

5. ἦττονος pro μείζονος V. 14. πάνυ add. V.

nis diebus integrum unius diei quadrantem adiaciendo, contra quam oportebat. Ut enim magnus Ptolemaeus auctor est, non quadrans integer addendus, sed ex eo trecentesima diei pars deducenda; ut autem ego diligentī inquisitione comperi, minus neque praecise trecentesima pars. Quam meae rationis certitudinem nunc explicandi locus non est: viderint hoc qui sequentur astrologi. Sed tamen sit ita, ut ille dicit. Ea enim ratio in annis non plurimis parum nostram disputationem impedit. Hoc itaque observandum est, Ptolemaeum virum maximum censuisse, annis totis trecentis integrum diem naturalem conflari. Porro minuta illa diei pars tot quidem annis evidentissima existit. Ternis vero, quaternis, quinis et denis, aut ter etiam totidem, exigua illa accessio non sentitur. Qua ante nos post totidem annos subtracta rerum caelestium et astrorum periti diem aequinoctii exquisitè reppererunt; atque inde etiam Paschatis tempus vera ac certa correctione constituerunt: eaque correctio obtinuit ad annum fere ab Adamo sexies millesimum ac trecentessimum. Ex eo vero tempore ad nostram usque aetatem res neglecta nescio quomodo incorrecta mansit: et qui nostro tempore in Ecclesia Paschatis observationem proxime ante vigesimum Martii diem auspicari debebant, eam a vigesimo secundo auspicantur, non

A. M. οὖνται, οὐκ ὀρθῶς γε ποιοῦντες τουτί. ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἄλλοθεν
 6791 ποθεν, ἢ τῆς πρὸς κοριὸν ἡλιακῆς εἰσόδου τὰ τῆς ἰσημερίας ἀπο-
 ad φαινόμεθα, τὴν δὲ γε πανσέληνον ὁμοίως οὐκ ἄλλοθεν ποθεν,
 6836 ἢ τῆς τοῦ ἡλίου διαμετρικῆς ἀποστάσεως καὶ ἔτι γε τὸ Πάσχα τὸ
 Imp. Andron. νομικὸν οὐκ ἄλλοθεν ποθεν ἢ τῆς πανσελήνου· εὐδὴλον ἄρα, ὡς 5
 Senioris.
 D τῆς ἰσημερίας μεταπεσοῦσης μετέπεσε καὶ τὰ τῆς πανσελήνου·
 καὶ ταύτῃ γε ἐπομένως συμπαραῆλλαξε καὶ τὸ τῶν Ἰουδαίων Πά-
 σχα, κακείνῳ δ' αὖ δῆπου συμπαραλλάττειν χρεῶν καὶ τὸ ἡμέ-
 τερον. πρὸς γὰρ ἐκεῖνό γε ἀφορᾷ τὸ ἡμέτερον κακείνῳ τέτακται
 ἔπεσθαι οἷονεῖ τιμὴν κρηπίδι καὶ θεμελίῳ. ῥάδιον δ' ἂν εἴη βουλο- 10
 Εμένοις ἡμῖν ποιήσασθαι τὴν διόρθωσιν, βραχὺ τι πλεον ἢ δύο
 νυχθημέρων ὑφαίρεσιν ποιησαμένοις. οὕτω γὰρ ἀνήκειν τοῖς με-
 ταξὺ τοσοῦτοις ἔτεσιν ἢ τῆς ἀστρονομίας ἐπαγγέλλεται μέθοδος.
 τούτου δὲ μὴ γιγνομένου τὸ σφαλερὸν οὐ μικρόν. συμπίπτει γὰρ
 ἔσθ' ὅτε, καθὰ καὶ πολλάκις ἤδη γεγένηται, οἶεσθαι μὲν εἶναι 15
 πανσέληνον τὴν κυριακὴν καὶ πρώτην ἡμέραν τῆς μελλούσης ἑβδο-
 Εμάδος· οἶεσθαι γε μὴν τοῦτο ψευδές· γεγενῆσθαι γὰρ ἤδη πρὸ
 δύο νυχθημέρων κατὰ τὴν ἕκτην δηλαδὴ τῆς παρεληλυθυίας ἑβδο-
 μάδος ἡμέραν· κἀντεῦθεν σφαλλομένους ἄλλην ἀντ' ἄλλης περι-
 μένειν κυριακὴν καὶ ποιεῖν τὴν ἀναστάσιμον ἑβδομάδα, ἑβδομάδα 20
 τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων. καὶ τὰ ἐξῆς τοῦ σφάλματος ἐν-
 τεῦθεν γνώριμα τοῖς ἀπασιν. ὅτι δ' οὐχ ἀπλῶς οὕτωσί πως οὐδ'
 εἰκῆ καὶ μάτην τὰ τοιαῦτα παρὰ τῶν θεμένων ἐτέθησαν, ἀλλ'
 ἕκαστα λόγον ἔχουσιν εὐλογον, δῆλον ἤδη ποιήσομαι. ἢ μὲν γὰρ
 μετ' ἰσημερίαν πανσέληνος τοῖς Ἑβραίων ζητεῖται πασί· ἐπειδὴ 25

22. οὕτωσίπως add. V.

recte sane. Nam cum aequinoctium ab ingressu solis in arietem, plenilunium a distantia solis diametrica, Pascha autem legale ab ipso plenilunio repetamus, satis constat, mutato aequinoctii die plenilunium etiam mutatum esse. Unde sequitur, Judaeorum etiam Pascha variavisse, ac simul cum eo nostrum etiam variasse oportere, quoniam nostrum ab illo pendet et ex eo tanquam basi ac fundamento educitur. Facile autem hic error corrigetur, si paulo plus biduo integro detrahere voluerimus. Ita enim tot interiectorum annorum rationi convenire methodus astronomiae docet. Quod nisi fiet, error haud parvus incidit: et fit interdum, ut saepe iam factum est, ut opinemur primo et Dominico hebdomadis instantis die plenilunium fore; id autem falso opinemur, cum plenilunium biduo ante, hoc est in sextum eius, quae antecessit, hebdomadis diem inciderit, et nos ob eum errorem alium atque alium Dominicum diem expectemus et Christi passionem in hebdomade resurrectionis celebremus. Unde quae errata consequantur, nemini est obscurum. Haec autem non inepte neque temere ab auctoribus esse posita, sed rationem singula probabilem habere iam declarabo. Hebraei plenilunium, quod post aequinoctium existit, observant, quoniam et illud

τοιοῦτος καὶ ὁ καιρὸς ἐκεῖνος ἦν, καθ' ὃν τὸν τε ἄμινὸν ἔθυσαν A. M.
 καὶ Αἴγυπτον ἔφυγον. ἡ μὲν γὰρ τότε ἰσημερία τῇ τοῦ μαρτίου 6791
 ἐννάτη καὶ εἰκοστῇ γηγένηται· ἡ δὲ μετὰ τὴν ἰσημερίαν τότε παν- ad
 σέληνος τῇ μετ' αὐτὴν ἐξῆς, ἣτις κατ' ἐκείνους ἦν τεσσαρεσκαί- 6836
 5 δεκάτη τοῦ Νισσάν· ὃς ἀντὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς μαρτίου πρῶτος Imp. Andron.
 αὐτοῖς ἐν τοῖς μηνὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀριθμεῖται. οὐ γὰρ ὁμοίως ἡμῖν Senioris,
 οὐδ' ἀπὸ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ποιοῦνται τὰς τῶν μηνῶν P. 227
 τε καὶ ἐνιαυτῶν ἀρχὰς Πέρσαι καὶ Ἀλεξανδρεῖς καὶ Αἰγύπτιοι καὶ B
 πρὸς τοῖς ἄλλοις Ἰουδαίων παῖδες, ἀλλ' ὡς ἕτερος ἕκαστοι.
 10 Ἀλεξανδρεῖς μὲν γὰρ πρὸ τριῶν ἡμερῶν τῆς πρώτης τοῦ καθ'
 ἡμᾶς Σεπτεμβρίου τὴν ἀρχὴν τοῦ σφετέρου τίθενται ἔτους· Αἰγύ-
 πτιοι δὲ νῦν μὲν αὐτὴν, νῦν δ' ἕτεραν, καὶ ἄλλοτ' ἄλλην αἰεί·
 καὶ Πέρσαι δὲ καὶ Μῆδοι καὶ Ἰνδοὶ τούτοις τε πᾶσι καὶ σφισιν
 αὐτοῖς ἀλλήλοις ἀσύμφωνα. καὶ Ἰουδαῖοι δὲ ποτὲ μὲν τήνδε τοῦ
 15 καθ' ἡμᾶς μαρτίου, ποτὲ δ' ἕτεραν ἡμέραν, καὶ ἄλλοτ' ἄλλην C
 αἰεί, ἀρχὴν τοῦ παρ' αὐτοῖς ποιοῦνται Νισσάν. ἀπὸ γὰρ συνόδου
 πρὸς σύνοδον τῶν δύο φωστήρων τὰς τῶν μηνῶν ἀριθμοῦντες
 περιόδους τὸν ἑαυτοῦ μεταξὺ τὴν ἡρινὴν ἰσημερίαν περιλαμβά-
 νοντα πρῶτον καὶ ἀρχὴν τῶν ἄλλων ποιοῦνται μηνῶν καὶ Νισσάν
 20 ὀνομάζουσιν, ἀόριστον τὴν οἰκείαν ἔχοντα ἀρχὴν. φησὶν οὖν πρὸς
 Μωσέα πάλαι ὁ κύριος· „ὁ μὲν οὗτος ὑμῖν ἀρχὴ μηνῶν πρῶτος
 ὑμῖν ἔστιν ἐν τοῖς μηνὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ. τῇ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς του- V. 184
 του λαβέτω ἕκαστος τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ πρόβατον κατ' οἰκίαν. καὶ D
 ἔσται ὑμῖν διατετηρημένον ἕως τῆς τεσσαρεσκαδεκάτης τοῦ μηνὸς
 25 τούτου· καὶ σφάζουσι πρὸς ἑσπέραν καὶ φάγονται. καὶ ποιήσετε

1. τοιοῦτος add. V.

ipsum tempus fuit, quo agnum immolarunt, et ex Aegypto fugerunt. Nam
 illius anni aequinoctium die Martii nono et vicesimo fuit: et plenilunium, ab
 aequinoctio proximum, postridie extitit, nempe eo die, qui secundum illos deci-
 mus quartus mensis Nissan fuit, quem illi Martii nostri loco primum anni men-
 sem numerant. Neque enim sicuti nos nec ab uno eodemque die menses et
 annos Persae, Alexandrini et Aegyptii auspicantur, nec ipsi praeter alios Iu-
 daei: sed singuli aliter. Alexandrini quarto Cal. Septembris nostri annum
 suum auspicantur: Aegyptii nunc ab eodem, nunc ab alio die, et subinde
 aliter. Persae, Medi, Indi neque cum his neque inter se consentiunt. Iudaei
 vero nunc ab hoc nunc ab illo atque alias ab alio Martii nostri die suum Nis-
 san ordiuntur. Nam a congressu ad congressum duorum luminum mensium
 circuitus numerare soliti eum mensem, qui vernali aequinoctium continet,
 reliquorum mensium principium constituunt eumque Nissan vocant, cuius
 ipsius incertum est principium. Dominus quidem Mosi olim dixit: „Mensis
 hic vobis principium mensium: primus est vobis in mensibus anni. Decima
 mensis huius sumat unusquisque filiorum Israel pecus per domum. Et erit
 vobis conservatum usque ad quartam et decimam mensis huius. Et occi-
 dent ad vesperam. Et manducabunt. Et facietis diem hunc legitimum ae-

A. M.
6791
ad
6836

τὴν ἡμέραν ταύτην νόμιμον αἰώνιον εἰς γενεὰς ὑμῶν." ταῦτ' ἄρα
καὶ εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐτήσιον ἀεὶ ποιοῦνται τὴν
τοῦ Πάσχα πανήγυριν· οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ εἰς τύπον τῆς ἐκ

Imp. Andron.
Senioris.

τοῦ παρόντος πρὸς τὸν μέλλοντα αἰῶνα διαβάσεως κατὰ τὴν ἐξ
E Αἰγύπτου διάβασιν. ὅθεν καὶ ἀνεσπέρον τοῦ μέλλοντος ὄντος
αἰῶνος ἀνέσπερον ἕτερον τρόπον εἶναι δεῖν φασὶ καὶ τὸ τῆδε τῆ
πανηγύρει διακονοῦν νυχθήμερον. τοῦτο δὲ γίνεται πλησιφαές τε
καὶ πανσέληνον τὸ πρὸς ἡμᾶς ἡμισφαίριον τῆς σελήνης ἐχούσης.
τὴν γὰρ τοῦ ἡλίου τηριζαῦτα δύοσιν ἢ τῆς σελήνης εὐθὺς ἀνατολῇ
διαδέχεται καὶ οὐδεμίαν ὥραν ἡμῖν ἐᾷ σκοτισθῆναι τὸν ὑπὲρ κε- 10

F φαλῆς ἀέρα. ἦν μὲν τοίνυν καὶ τότε, ὡς εἰκὸς, πλησιφαές τὸ
πρὸς ἡμᾶς αὐτῆς ἡμισφαίριον ἔχουσα ἢ σελήνη τῆ ἕκτη τῆς ἕκτης
ἐκείνης ἡμέρας ὥρα ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν τηριζαῦτα τοῦ ἡλίου
ἀφισταμένη μοίρας. διὰ τοι τοῦτο καὶ τεράστιον ἔδοξε τοῖς ἀστρο-
λόγοις καὶ ὑπὲρ λόγον ὁ λόγος τῆς τότε γενομένης ἡλιακῆς ἐκλεί- 15
ψεως. οὐ γὰρ φυσικός τις εἶπετο ταύτη λόγος. ἐν γὰρ μιᾷ τοῦ
ζωδιακοῦ γενομένων μοίρα τῶν δύο φωστήρων αἰ φυσικαὶ τοῦ

P. 228 ἡλίου τελοῦνται ἐκλείψεις, ὑποτρεχούσης τῆς σελήνης τὸν ἡλίον.
ὀγδοήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν διῦσταμένην μοίρας τὴν σελήνην ὀπι-
σθοδρομῆσαι καὶ ὑποδραμεῖν τὸν ἡλίον, τοῦτο δ' ὑπὲρ πάντα 20
φυσικὸν ἐτελεσιουργήθη λόγον. ὅθεν καὶ πρό γε πάντων ἀστρο-
νόμοι τὸ θαῦμα διὰ θαύματος ἤγαγον καὶ θεὸν εἶναι τὸν πάσχοντα
ἔφασαν. τοῖς γὰρ ἀμαθέσιν οὐδὲ τεράστιον ἔδοξεν, ἀλλ' εἰωθὸς

10. ἡμῖν add. V. 12. τῆς add. V.

ternum in progenies vestras." Hac de causa et in memoriam illius diei quot-
annis festum Paschatis celebrant. Nec ob eam tantum causam; verum
etiam ut sit typus seu figura transitus ex hoc saeculo in futurum, sicut
ipse transitus ex Aegypto. Cum itaque futurum saeculum vesperam habi-
turum non sit, alio modo sine vespera etiam eius solennitatis diem esse
oportere aiunt: id quod fit, cum lunae hemisphaerium, nobis obversum,
plenum lumine seu totum lucidum est. Solis enim occasum statim tum exor-
tus lunae sequitur, nec ullam horam caelum nobis obscurum esse sinit.
Fuit igitur tum quoque, ut probabile est, hemisphaerium lunae, quod ver-
sus nos spectat, plenum luminibus sexta sexti illius diei (quo nimirum
Christus passus est) hora, cum luna centum et octoginta partibus a sole di-
staret. Quamobrem monstrosa visa est astrologis et supra rationem ea
quae tum accidit solis defectio. Neque enim causam in natura aliquam
habebat. Nam cum eandem utrumque lumen partem Zodiaci occupat, na-
turales solis defectiones contingunt, luna solem subeunte. Eam vero par-
tibus centum et octoginta dissitam retro converso cursu solem subiisse, id
vero supra naturalem omnem rationem factum est. Quare id miraculum
astronomi ante alios omnes sunt mirati, et Deum esse qui pateretur di-
xerunt. Nam indoctis minime quidem id portentosum, sed superioribus

τοῖς πλείστοις ἔτεσιν. ἐν ἐκείνῃ τοίνυν τῇ πανσελήνῳ καὶ τὸ
 Πάσχα τοῖς Ἰουδαίοις ἐθύετο· ἐν ἐκείνῃ δὲ γε καὶ τὰ τῆς Ἰσημε-
 ρίας ἦν· ἐν ἐκείνῃ δὲ καὶ ὁ σωτῆρ, ὡς ἔφημεν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐθα-
 νατοῦτο. γνώριμον δὲ δήπου τοῖς ἅπασιν, ὡς τρίτη μὲν ἦν μετὰ
 5 τὴν νομικὴν ἐκείνην ἑορτὴν, ἐν ἣ τὸ τῆς θείκης ἡμῖν ἀναστάσεως Β
 μυστήριον ἐγεγένητο· καὶ ὡς πέμπτην καὶ εἰκοστὴν τρηκαῦτα ὁ
 μάρτυς ἦνε μὴν. ἅ δὲ δύο ὄντα ἐν ταύτῳ, τὴν τε τοῦ μηνὸς
 ἡμέραν δηλαδὴ καὶ τὸ τῆς ἀναστάσεως μυστήριον, διχῆ καὶ τριχῆ
 καὶ πολλαχῆ διελόμενοι τὸ τῶν εὐσεβῶν σύστημα οἱ μὲν τὴν τοῦ C
 10 μηνὸς ἡμέραν νόμιμον αἰώνιον ἦγον ἐξῆς ὑπηρετίῃ τῆς ἡμῶν πανη-
 γύρεως· οἱ δὲ τὴν τοῦ νομικοῦ Πάσχα πανήγυριν πρότερον ἀνι-
 χνεύοντες εἶτα τὴν ἐξ ἐκείνης τρίτην ἑορτίον ἦγον τοῦ καθ' ἡμᾶς
 μυστηρίου· κἀντεῦθεν ἀνεορτόν καὶ τὸ τῆς ἑορτῆς ἐφαίνετο καὶ
 οὐ μικρόν τι τὸ στασιάζον καὶ ἀτακτοῦν τῇ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ
 15 ἐπήγετο. εἰ μὲν γὰρ ἀεὶ τὴν ἐκ τοῦ νομικοῦ Πάσχα τρίτην ἐν D
 ταύτῳ συνέπιπτε καὶ πέμπτην εἶναι τοῦ μηνὸς καὶ εἰκοστὴν, βέλ-
 τιον ἂν ἦν καὶ ὁμήγυρις ἦν ἢ πανήγυρις. ἐπεὶ δὲ τὸ μὲν συμ-
 πύπτειν ἀμφοτέρα πάνυ τοι σπάνιον καὶ μόγις που διὰ πλείστων
 20 ἔτων· τὸ δὲ διεστάναι θάτερον θατέρον, τοῦτο δὲ μικροῦ διηγε-
 κές καὶ ἐτήσιον· οἱ μὲν ἐφθανον τὴν μετ' Ἰσημερίαν πανσέληνον,
 οἱ δ' ὑστερίζον. ἄλλοι δὲ χαίρειν φάσκοντες Ἰσημερίας καὶ ἀμνοῦς
 καὶ θύματα καὶ πάντα νόμιμα ἔθιμα μόνην τὴν τεσσαρακον- E
 θήμερον ἑξαριθμοῦντες ἦνον νηστείαν, ὅποι τε καὶ ὅπως τύχοιεν.
 ἐντεῦθεν καὶ σύγχυσις τις καὶ κνκεῶν ἦν καὶ γλωσσῶν, ὡς εἰπεῖν,

21. καὶ ἀμνοῦς om. V. 24. ἦν add. V.

etiam annis usitatum visum est. Eo igitur plenilunio Pascha Iudaei im-
 molarunt; eo aequinoctium fuit; eo et Servator noster mortem pro nobis
 oppetiit. Omnibus porro notum est, tertiam fuisse post legale illud festum
 eam diem, qua Dominus noster a morte resurrexit, eamque fuisse mensis
 Martii diem vigesimam quintam. Quae duo utique, nimirum et mensis diem
 et resurrectionis mysterium, cum coniuncta essent, bifariam et trifariam et
 multifariam divisa piorum coetus observavit. Nam alii mensis diem perpe-
 tuo instituto nostrae festivitati dicaverunt; alii Paschatis diem ex observa-
 tione legis prius indagabant; deinde tertio post die mysterium nostrum
 celebrabant. Unde infesta, ut ita dicam, festivitas extiterat, et non parva
 seditio et perturbatio in Christi Ecclesiam invaserat. Nam si semper ter-
 tius a legali Paschate dies incideret in quintum ac vigesimum Martii diem,
 melius id esset festumque consentiret. Sed quia perraro fit, ut simul in-
 cidant et vix intra annos plurimos: perpetuo autem et quotannis fere ac-
 cidit, ut alterum ab altero distet; alii plenilunium, quod post aequinoctium
 existit, anteverterunt, alii sequuti sunt: alii spretis aequinoctiis et agnis et sa-
 crificiis et omnibus legitimis ritibus quadragesima tantum numerata ieiu-
 nium absolverunt, ubivis et utcunque cecidisset. Hinc multa confusio et

- A. M. 6791 ad 6836
 Imp. Andron. Senioris.
 V. 185
- μερισμὸς ἐφ' ἐνὶ τινι πράγματι. ἤπου γὰρ εἰκὸς, τοὺς μὲν ἄσιτιαν ἄσκειν καὶ συμπαθεῖν τοῖς τοῦ σωτῆρος πάθεσι· τοὺς δὲ τρυφᾶν καὶ τοῖς ἐκείνου ἐπινικίοις συνήδεσθαι· καὶ τὸ καλὸν οὐ καλῶς ἐκατέρους ἐπιτελεῖν, πολλὰ ποιοῦντας τὸ ἐν καὶ διασπῶντας τὴν τῆς ἐκκλησίας ὁμόνοιαν καὶ τὸν καλῶς ἀλληλουχοῦ-
 5
 φμενον μεριζομένους σύνδεσμον. τοῦτο τοίνυν οὕτω τεμνόμενον καὶ οὕτω διασπώμενον οἱ τῆς εὐσεβείας πρόβολοι καὶ θεῖοι συνιδόντες διδάσκαλοι θεσπίσμασι κανονικοῖς ὥσπερ εἰ τισι χαρακώμασι περιφράττουσι, μηδένα πιστὸν πρό γε τῆς ἡριπῆς ἰσημερίας τελεῖν τὴν τῆς ἀναστάσεως νομοθετήσαντες πανήγυριν· ἀλλ' ἐν 10 κυριακῇ τῇ ἐφεξῆς μετὰ τὸ Ἰουδαϊκὸν Πάσχα, τῇ μετὰ πανσέληνον δηλαδὴ τῇ μετ' ἰσημερίαν. ταῦτ' ἄρα καὶ χρεῶν πάντα πιστὸν σὺν ἀκριβείᾳ ζητεῖν τὴν μετ' ἰσημερίαν πανσέληνον, εἰ βούλοιο μὴ παραβαίνειν τὰ τῆς ἐκκλησίας θεσμά. ταύτης γὰρ λανθανούσης ἔπεται λανθάνειν καὶ τὴν ἡμῖν ὀφειλομένην ἡμέραν 15 ἑόρτιον καὶ ὥσπερ ἐν ἀδήλω πελάγει ναυαγεῖν ἡμᾶς ἴσα γε πλανωμένην νηϊ, ἣν ὑπολαβοῦσαι νύκτες καὶ χειμῶνες τὰς τε ἀγκύρας ἐξέκοιραν καὶ αὐτὴν τῆς προσηκούσης μάλα ἀπήλλαξαν καταγωγῆς.
- B (Γ.) Τούτων οὕτω λεχθέντων καὶ οὕτω διατρανωθέντων προσήκατο μὲν καὶ ἡσθη τῇ ἀποδείξει ὁ βασιλεὺς· τάχα δ' ἂν καὶ 20 ἐμέλλησε τὴν διόρθωσιν αὐτίκα ἐπενεγκεῖν· ἀλλ' ἵνα μὴ τοῦτο σύγχυσις μᾶλλον τοῖς ἀμαθέσι φανῆ καὶ μερισμὸν ἐπαγάγη τῇ ἐκκλησίᾳ,

8. διδάσκαλ.] ἀπόστολοι V. 12. An τὴν? BOIV. 19. ἀπεδέξατο V. pro προσήκατο. 22. Post ἐκκλησίᾳ add. V.: ἦν αὐτὸς πολλοῖς ἰδρῶσι συνεστήσατο καὶ συντετριμμένην ἴασατο καὶ ἀποσμένην ἀνεκαλέσατο.

perturbatio et quaedam veluti linguarum partitio extitit ex unica re. Certe enim probabile est, alios cibis abstinuisse et Servatoris passionem cum dolore esse recordatos: alios vero indulsisse genio et eius triumpho exultasse: et quod rectum erat neutros recte obiisse, unum in multa dividendo, et Ecclesiae concordia divellenda, et unionis pulchro vinculo dissolvendo. Quam ita scissam ita distractam religionis propugnatores sanctique doctores cum animadvertissent, canonicis sanctionibus velut aggeribus quibusdam obiectis prohibuerunt, ne quis fidelis ante vernum aequinoctium Resurrectionis festum celebraret: sed die Dominico, qui post Pascha Iudaicum seu post plenilunium proximum ab aequinoctio existiteret. Quibus de causis cuilibet fideli diligenter est id plenilunium quaerendum, quod ab aequinoctio proximum est, nisi ritus Ecclesiae violare malit. Hoc enim ignorato sequitur etiam diem ignorari, quae nobis festa esse debet; nosque velut in ignoto pelago facere naufragium, perinde ac errantem navem, quae nocte et tempestatibus intercepta et abscissis ancoris spoliata ab opportuna statione longe abducatur. (III.) Haec ad hunc modum explicata et demonstrata Imperator cum voluptate accepit; fortassis etiam correctionem statim aggressurus, nisi veritus esset, ne indocti maiorem confusionem invehi per eam correctionem crederent, ac dissideret Ecclesia. Itaque rem silentio

σεσηγημένον ἀφῆκε τὸ πρῶγμα καὶ ὄλως ἀνεπιχείρητον. μηδὲ
 γὰρ ἂν εἶναι ῥάδιον ἔφησεν, ἅπαντας ἐν ταύτῳ τοὺς ἀνὰ πᾶ-
 σαν ἡπειρον καὶ νῆσον ὁμοφύλους διαδραμεῖν καὶ πείσαι μετα-
 μαθεῖν τὴν διορθωσιν· μερίζεσθαι δ' αὖ καὶ ἄλλους ἄλλην πανη-
 5 γυρίζειν καὶ ἑτέραν ἑτέρους ἄγειν ἐόρτιον, τοῦτο δ' οὐ σφόδρα C
 χρηστόν. ὥστ' ἐξ ἑκατέρων θάτερον κουφότερον ἐφάνη, κείσθαι
 τὰ τοῦ πρῶματος ὡς ἔκειτο καὶ μένειν ὡς ἔμεινεν μέχρις ἡμῶν.
 ἔμοι δὲ τοῦναντίον μᾶλλον ἐδόκει κουφότερον. τὸ γὰρ τοὺς ὁμο-
 φύλους ἅπαντας καθάπαξ πείσαι τῇ διορθώσει συνθέσθαι, εἰ μὴ D
 10 ῥάδιον χρόνῳ ἐνὶ, ἀλλὰ δυοὶ καὶ τρισὶ ῥάδιον ἂν ἦν· ὥσπερ κἀν
 τοῖς πρὸ ἡμῶν, ὡς ἔφημεν, πάλαι πολλάκις γεγένηται. ἀλλὰ δι'
 ἦν ἔφθημεν εἰρηκότες αἰτίαν τὸ τοῦ βασιλέως τέως ἐκράτησε δόγμα
 μᾶλλον ἢ τὸ ἡμέτερον. ἀλλὰ τούτων μὲν ἄλις.

ιδ'. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς Βυζάντιον ἐστέρθη A. C. 1325
 15 φεβρουαρίου ἡμέρα δευτέρα τῆς ὀγδόης Ἰνδικτιῶνος. συνέβη δ' Februar. 2
 ἀπερχομένοινοι τοῖν δυοῖν βασιλείοι ἐς τὸ μέγα τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας V. 186
 τέμενος τῆς στεφηφορίας ἕνεκα πεσεῖν τὸν γηραιὸν βασιλέα ξὺν γε
 τῷ ἵππῳ ὀλισθήσαντι εἰς τελματώδη λίμνην τινὰ κατὰ τὴν ὁδὸν
 ἐξ ὀμβρίων ὑδάτων συστᾶσαν· καὶ ἔδοξε τὸ τοιοῦτον σύμπτωμα
 20 τοῖς συνετωτέροις οὐκ ἀγαθὸς ὄρον εἶναι τῷ πεπτωκότι. (B.) Ἐς
 δὲ τοῦπιὸν ἔτος ἀπῆει συζευχθησομένη τῷ Κράλῃ Σερβίας ἢ θυ-
 γάτηρ τοῦ πανυπερσεβάστου. μετὰ βραχὺ δ' ἀπῆει πρὸς αὐτὴν
 Θεωρίας ἕνεκα καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς. μετὰ μικρὸν δὲ καὶ ὁ πανυ- B
 περσεβάστος οὐκ ἐθέλων ἔτι ὑπὸ βασιλεῖ εἶναι, ἀλλ' ἐαυτῷ περι-

15. φεβρουαρίῳ A.

praeteriit et plane intactam reliquit. Negavit enim esse facile, universos
 simul omnium orbis regionum et insularum habitatores percurri, et corre-
 ctionem hanc demum edoceri. Rursum dissensiones esse et alios alio die
 festum celebrare, ne id quidem valde bonum esse. Quibus incommodis
 inter se collatis praestare visum, ne quid novaretur; sed ita manerent omnia,
 ut ad nos pervenissent. Mihi vero contrarium magis probabatur. Nam
 omnes eiusdem Imperii cives, si non uno at altero et tertio anno facile ad-
 duci posse, ut correctionem illam ratam haberent: id quod et ante nos olim,
 ut diximus, saepe factum est. Caeterum ob eas causas, quas dixi, Im-
 peratoris sententia magis valuit quam nostra. Sed de his quidem satis
 hactenus.

14. Post haec Byzantium profectus Imperator iv. Nonas Februarii
 octava Indictione coronatus est. Accidit autem, ut utroque Imperatore ea
 de causa in magnum Sanctae Sophiae templum abeunte senior lapso equo
 in limosam quandam paludem ex aqua pluvia collectam concideret in via:
 qui casus non bonum ei qui cecidisset omen esse visus est iudicio prudentio-
 rum. (II.) Sequenti anno Panypersebasti filia Crali Serviae nuptura abiit.
 Paulo post et mater, eius visendae gratia, eodem sese contulit. Quam mox
 et Panypersebastus sequutus est, nolens Imperatori diutius obnoxius esse,

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

ποιήσασθαι βασιλείαν, ἅτε δηλαδὴ κληρον οὔσαν αὐτῷ πατρικόν, ἀφείς τὴν τῆς Θεσσαλονίκης ἐπιτροπὴν καὶ διοίκησιν ὄχητο καὶ αὐτὸς ἀπιὼν ἐς Κράλην τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ, σύμμαχον αὐτον ληψόμενος τῷ σκοπῷ τοῦ τοιοῦδε βουλευμάτος. ὅφ' οὗ προσδεχθεὶς ἐξῆλθεν ἅμα αὐτῷ καὶ πᾶσαν τὴν ἄχρι Στρυμόνος τοῦ ποταμοῦ καὶ Σερόων ἐλήισατο χώραν. ὅθεν ὁ γηραιὸς βασιλεὺς διὰ δέος μειζόνων κακῶν ἀπέστειλε πρεσβείαν πρὸς αὐτὸν καὶ ἅμα τῇ πρεσβείᾳ καὶ τὰ τοῦ Καισαρικοῦ ἀξιώματος σύμβολα. ἅπερ ἐν τῷ τῶν Σκοπίων πολιχνίῳ δεξόμενος ἐκείνος ἐφόρεσε καὶ εἰρηνεύειν ὑπέσχετο τοῦ λοιποῦ καὶ μηδὲν ἔτι πλέον ζητεῖν. ἔμελλε δὲ ἤδη καὶ ἐς Θεσσαλονίκην ἐπανελθεῖν, ἀλλὰ νόσῳ δεινοτάτῃ ληφθεὶς μετὰ βραχείας ἡμέρας ἐκεῖ τὸ πέρασ τοῦ βίου ἐδέξατο. Καισάρισσα δὲ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ποθοῦσά τε συνεῖναι τῇ θυγατρὶ καὶ τῷ γαμβρῷ καὶ πρὸς γε αἰδουμένη Ῥωμαίους διὰ τὰ συμπεσόντα τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς οὐκ ἠθέλην ἐκεῖθεν ἐξελθεῖν. ταῦτ' ἄρα ἀναγκασθεὶς ὁ πατὴρ αὐτῆς κέκινηκε τὸν βασιλέα πρεσβείαν πρὸς τὸν Κράλην ποιήσασθαι περὶ τε καταστάσεως ἄλλης τῶν Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων καὶ περὶ τῆς Καισαρίσεως, ὅπως οἴκαδε ἀναγκάσῃ ταύτην ἐπανιέναι. (Γ.) Τότε τοίνυν ἀπεστάλην καὶ γὰρ πρέσβυς ἐς Κράλην σὺν τε ἄλλοις καὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς δι' ὧς ἐφθήμεν εἰρηκότες αἰτίας. ἐπειράθημεν δὲ οὐκ ὀλίγων ἐν τῇ ὁδῷ τῶν δεινῶν, φήμης τε μελλούσης Σκυθικῆς ἐφόδου διατρεχούσης καὶ Θορυβούσης τὴν Ὁράλην καὶ διωκούσης ἐκ τῆς χώρας ἐς τὰ φρούρια τοὺς ἀνθρώ-

21. Quae a verbo ἐπειράθημεν sequuntur usque ad sectionem septimam om. A. Vid. Notas.

sed sibi ipsi vindicare Imperium, quod nimirum hereditario iure ad se pertineret. Relicta igitur Thessalonicae cura et administratione et ipse ad Cralem generum suum abiit, a quo ad exsequenda destinata adiuvaretur. Ab eo igitur susceptus et una cum eo egressus omnem regionem usque ad Strymonem et Serrhas populatur. Quamobrem senior Imperator maiorum malorum metu legatos ad eum misit, et Caesariae dignitatis insignia deferenda ei simul curavit. Quae ille Scopiis, quod exiguum oppidum est, accepta gestavit, seque deinceps quieturum esse promisit neque quicquam amplius petiturum. Sed iam Thessalonicam rediturus gravissimo morbo affectus intra paucos dies illic decessit. Caesarissa vero uxor eius cum consuetudinem filiae et generi desiderans, tum Romanos reverita, propter illa quae maritus eius fecerat, inde abire noluit. Qua re pater eius coactus Imperatori auctor fuit mittendae ad Cralem legationis tum de caeteris Romani Imperii rebus ordinandis, tum de Caesarissa cogenda, ut domum rediret. (III.) Atque ipse quoque tunc legatus ad Cralem ivi cum alios comitaturus, tum Caesarissae ipsius fratrem, ob eas scilicet causas, quas supra diximus. In eo autem itinere non paucas experti sumus difficultates, cum Scythicae incursionis fama Thraciam pervagaretur ac perterreret et

πους καὶ τοὺς οἴκους ἐρήμους ποιούσης, ἐφ' ὧν ἠνίκ' ὕψ' εἶη
 καταλύειν ἡμᾶς ἐχοῖν καὶ τὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ μόχθον ἀποτρίβεισθαι.
 καὶ τὰ μὲν ἄχρῃ Στρυμόνος συμπλετωκότα ἡμῖν εἴω. ἐκαῖσε μὴν
 γενομένοις ξυνηρέθη τι καὶ παθεῖν ἡμᾶς πλέον ἀκοῆς μάλιστα
 5 πάντων ἄξιον, ὅποσα λύπης καὶ γέλωτος φέρει σπονδὰς ἐν ἀνθρώ- F
 που ψυχῇ. ἀβουλία γάρ τοι τοιαύτη χρησαμένοις, ὅποια καὶ Δη-
 μοκρίτου μάλα τοι γελῶντος ἐρώη ἄν, ἐς τοιοῦτον συνηλάθη κίν-
 δυρον ἡμῖν τὰ ἡμέτερα, ὅποῖος καὶ Ἡρακλείτου μάλα γέ τοι
 δακρύοντος ἐρώη ἄν. ἴσασι γὰρ ἅπαντες πεζοῖς καὶ ἰππόταις
 10 ἀνδράσιν ἀπορον ὄντα Στρυμόνα τὸν ποταμὸν· ὅτι καὶ μέγιστος P. 231
 ἐπεφύκει ὅποσοι Θράκην καὶ Μακεδονίαν τέμνοντες ἐς τε Ἑλλήσ-
 ποντον καὶ Αἰγαῖον ποιοῦνται τὰς ἐκβολὰς. τίκτουσι γὰρ αὐτὸν
 τὰ ὑπερκείμενα μέγιστα ὄρη, ἃ κατὰ τὸ συνεχὲς παρατείνει μέχρι
 τοῦ Ἰονίου πελάγους ἐκ τοῦ πόντου ἀρξάμενα τοῦ Εὐξείνου, ὀρί-
 15 ζοντα μὲν πρὸς μεσημβρίαν καὶ νότον ἄνεμον Θράκην καὶ Μακε-
 δονίαν, πρὸς δ' ἄρκτους τὰς τε Μυσῶν χώρας καὶ ποταμὸν τὸν
 Ἰστρον· ὃς καὶ αὐτὸς μέγιστος ὢν ἢ πάντες, ὅσοι τὴν Σκυθικὴν B
 ἐπίασι, πέντε στόμασιν ἐς τὸν Εὐξείνον ἐκδίδονται πόντον. τοῦτον
 οὖν τὸν Στρυμόνα ἐκ τοιούτων πηγῶν ἀνίσχοντα καὶ οὕτω βαθυ-
 20 δίνην γιγνόμενον ἀκατίῳ ἐνί τινι πάννυ σμικρῶ διαπεραιούμενοι
 καθ' ἓνα πον ἢ καὶ σύντρεις ἐνίοτε ξύν τε ὑποζυγίοις αὐτοῖς πολ-
 λὴν τινα τὴν ἡμέραν κατηναλώκειμεν. ὁ γὰρ τῶν ὑποζυγίων καὶ
 ἡμῶν αὐτῶν ἀριθμὸς εἰς τὸ διπλάσιον ἢ καθ' ἑπταπλάσιον δεκάδα C
 ἦν ἀνηγμένους. ὁ δ' ἥλιος τὸν ἡμέτερον παραλλάξας μεσημβρινὸν

21. Videtur scripsisse Gregoras, ἢ σύνδυο, ἢ καὶ σύντρεις. BOIV.

homines ex agris in castella se reciperent, desertis aedibus, in quibus nos
 vesperi diversari et corpora fessa de via recreare oportebat. Ac ea, quae
 ad Strymonem usque nobis acciderunt, mitto. Ibi autem gravius aliquid
 nobis accidit; eorum nempe omnium, quae dolorem et risum in hominum
 animis consociant, maxime dignum auditu. Temeritate enim nostra, quae
 Democriti splenem postulet, in id periculum devenimus, quo vel Heracliti
 lacrymae exhauriantur. Norunt omnes, Strymonem fluvium et peditibus et
 equitibus esse impervium: propterea quod maximus est omnium fluviorum,
 qui Macedoniam ac Thraciam mediam secantes in Hellespontum et Aegaeum
 mare exonerant. Oritur enim e superimpendentibus maximis montibus,
 qui a Ponto Euxino exorsi continentibus iugis usque ad Ionium mare por-
 rigitur; ac meridiem et Austrum versus Thraciam et Macedoniam; ver-
 sus Septentrionem Mysorum terras et Istrum fluvium terminant: qui et
 ipse maximus inter eos qui Scythiam perfluunt quinque ostiis in Euxinum
 pontum irrumpit. Hunc igitur Strymonem, talibus fontibus ortum et adeo
 vorticosum, unica eaque exigua navicula traiciendo nunc singuli, atque
 interdum etiam terni cum ipsis iumentis, magnam diei partem consumimus.
 Nostrum enim et iumentorum numerus bis septuaginta excedebat. Et iam sol

A. M.
6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

ἕς τε δύσιν καὶ ὀρίζοντα τὸν ἑσπέριον ἦει. καὶ δέον ὄν σταθμῶ
χρήσασθαι καὶ καταλύειν αὐτοῦ πον, ἡμεῖς δ' ἁμαρτόντες ὁδῶ
ἔτι ἐχρώμεθα, ἐλπίσαντες πάντως καταγωγίσι ἀποχρῶσιν αὐτίκα
ἐντεύξεσθαι, πρὶν ἢ πεντεκαίδεκα σταδίων ἔχειν ἀνύτειν ἕς τὸ
πρόσω ὁδόν. ἦν δὲ ἄρα τὰ τῶν ἐλπίδων οὐ μάλα ἐπιτυχῆ. ἔφοδοι 5
Δ γάρ τινες ληστρικαὶ συνεχεῖα χρησάμενοι πρὸ μικροῦ τάχιστα τὸν
τόπον ἔρημον ἐκείνον καὶ ἀτριβῆ πεποιήκεσαν. καὶ μέντοι καὶ ἐφε-
ρόμεθα καθάπερ τινὲς πλάνητες θεῶ τε καὶ ἀδῆλοις ἐλπῖσι τὰ
ἡμέτερα ἀναρτήσαντες. (Α.) Νῦν δ' ἐπὶ τούτοις παρῆν. δύσ-
σετο γὰρ ἡἴλιος σκιάωντό τε πᾶσαι ἀγνυαί. ἡ δὲ σελήνη ἀπῆν. ἕς 10
γὰρ τὸ περιγέιον τοῦ ἑαυτῆς τὸ δεύτερον ἄρτι ἐλληλυθῦια ἐκκέντρον
Ε καὶ κατὰ τετράγωνον τῷ ἡλίῳ γενομένη σχηματισμὸν οὐ μάλα
ἀκρονύκτους ἡμῖν ἐβούλετο χαρίζεσθαι τὰς ἀγῆας. ταύτη τοι καὶ
ἤϊμεν διὰ παχυτάτου τοῦ σκότους, καθάπερ οὐς διὰ τοῦ Ταϊνά-
ρον τὰς ἕς ἄδου καθόδους ποιῆσθαι φασιν ἢ τὰ ὑπόγεια Τροφω- 15
νίου μαντεύματα. προσετίθετο γὰρ τῇ ἀσελήνῳ ἐκείνῃ νυκτὶ καὶ
ἡ τῶν κυκλούντων λόφων σκιά. αἱ γὰρ σφῶν ὑπερβολαὶ παρὰ
Φ τοσοῦτο καὶ οὐρανοῦ τὴν θείαν ἡμᾶς ἀφηροῦντο, παρ' ὅσον οὐδ'
ἀστροῖς τὸ θρυλλούμενον τεκμαίρεσθαι σαφῶς τὴν δυστυχῆ πο-
ρείαν εἶχομεν ἐκείνην. αὐτὰρ ἔμοιγε κατεκλάσθη φίλον ἦτορ· 20
οὐνεκά μοι ἵεναι ἐπῆει δολιχὴν ὁδὸν ἀργαλέην τε. λόχη γὰρ
ἐντυγχάνομεν πάνυ δασεῖα καὶ ἀνωμάλῳ, συχροὺς κατ' ὀλίγον
ἐχούση λόχους καὶ φάραγγας· ὅθι δὴ καὶ ἕς τοσοῦτον ἀμελῶς
ἔσχομεν ἕς τὸ δαψιλὲς διαρῆγνυμένων τῶν ἡμετέρων τῶν τε πεδί-

22. ἀνωμάλῳ Βοῖν. pro ἀνωμάλως. 23. ὅθι Βοῖν. pro ὅτι.

meridiem praetergressus ad occasum et ad vespertinum horizontem ver-
gebat. Cumque ibi subsistere et diversari deberemus, ultra per impruden-
tiam perreximus, sperantes, nos opportuna diversoria statim inventuros,
priusquam stadiorum quindecim iter conficeremus. Sed ea spes frustrata
nos est. Nam praedonum continentes incursiones locum illum paulo ante
vastum et desertum celerrime effecerant. Proinde velut erronee quidam
rebus nostris Deo incertaeque spei commissis vagabamur. (IV.) Deinde
nox supervenit. Nam sol occiderat et viae omnes umbra involvebantur.
Quin et luna aberat. Modo enim alterum suum circa terram eccentricum
praetergressa quadratoque radio solem intuens parum nos suo lumine iuva-
bat. Quare in densissimis tenebris, ut ii qui per Taenarum ad Inferos
descendere aut Trophonii antrum fatidicum subire perhibentur, ambulaba-
mus. Nam ad illunem noctem etiam montium in circuitu positorum umbrae
accedebant, quorum vertices caeli conspectum ita nobis eripiebant, ut in-
felix iter ne stellarum quidem, ut aiunt, observatione regere possemus.
Tum vero animus meus frangi coepit, cum me ingredi oporteret longam ac
difficilem viam. In silvam enim densam et inaequalem incidimus, latebra-
rum plenam et profundis voraginibus passim abruptam: in qua caligas et
chlamydes nostras spinarum morsibus foede laceratas ita negligebamus, ut

λων τῶν τε γλαμύδων ταῖς τῶν ἀκανθῶν ἀνθολκαῖς, ὥστε περὶ τῶν ὄψεων αὐτῶν ἐδεδίεμεν, συγχοῖς καὶ ἀλλεπαλλήλοις τοῖς τῶν ἀκροδρῶν βοστρύχοις χρώμενοι πολεμίους τῶν ἡμετέρων προσώπων. καὶ μέντοι καὶ ἀμελήσαντες ἡνιῶν καὶ ῥυτήρων, οἷς τοὺς ἵππους ἰθύνομεν, σκέπην ἐποιοῦμεθα τὰς χεῖρας τῶν ὄψεων. τῆς γε μὲν ἐπομένης θεραπείας, οἷς οὐδὲ πάνυ τοι τῶν παρόντων ἔμελε φόβων, ἦσαν οἱ φωναῖς ἐχρῶντο καὶ μέλεσι τραγικοῖς· ἦδον δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν, ὧν οἶον κλέος ἀκούομεν, οὐδέ τοι ἴδμεν. αἶ τε περὶ ἡμᾶς φάραγγες, καὶ ὅσα μεταξὺ κοῖλα τῶν πέριξ ὄρων, B
 10 περιλαμβάνουσαι τὴν κραυγὴν καὶ ὥσπερ ἔμψυχοί τινες ἀκήρατον φυλάττουσαι ταύτην καὶ ἀπαθῆ καὶ τῶν ἄρθρων ὁμοίως ἔχουσαν κατὰ διαδοχὴν οἶον ἀντήχουν καὶ ἀντεφώνουν, ὥσπερ ἐν ταῖς χορείαις ἐπόμεναι καὶ αὐταὶ καὶ ἀντῆδουσαι πρὸς τὸ τοῦ μέλους ἐνδόσιμον. ἐγὼ δ' ἐν τούτοις ἀναφέρειν παρήγορον τὸν λογισμὸν
 15 καὶ μὴ συγχοῖς περιαντλεῖσθαι τοῖς φόβοις. ὁ δ' οὐκ ἐπέιθετο· C
 ἀλλὰ δῆλος ἦν οὔτε τὴν ὁδὸν τῆς ἀκαιρίας ἀφιστάμενος λαιδορεῖν· αὐτός τε ἐφ' αὐτὸν συχνὰ ἀναστρέφων λόγους καὶ λωποδύτας ἀνεκύνκει καὶ ἄνδρας αἱμάτων, μήπως ἐξ ἀφανοῦς εἰσπεσόντες ἔργον ἡμᾶς ἀποφήνωσι ξίφους. (E.) Οὐκοῦν ἀλλ' ἐν τούτοις
 20 ὄντων ἡμῶν ἐξαίφνης ἀνίστανται τινες ἄνδρες τῶν ἐκεῖσε πετρῶν καὶ φαράγγων μελαίνας ἐσθῆτάς τινας περιζέμενοι, αἶ εἰσιν ἐξ D
 ἐρίων καὶ κωδίων, ἅττα ποτὲ ζώων ἀπεδύσαντο οἷς δήπου γ' ἐχρῶν· ἀντικρὺς δαιμόνια φάσματα· πλὴν οὐ κατάφρακτοί τινες ὀπλίται, ὅτι μὴ καθάπαξ ψιλοί· καὶ ἀγγέμαχά τινα ὄργανα ταῖν

cum crebrae et ex aliis aliae ramorum comae in vultus nostros infestae invaderent, oculis ipsis metueremus; habenisque et loris, quibus equos regeremus, omissis manuum obiectu faciem protegeremus. At in famulatio, quod pone sequebatur, nonnulli praesentia pericula parum metuentes vociferabantur et tragicis cantibus celebrabant laudes veterum heroum, quorum famam solam audivimus, res autem gestas non vidimus. Abrupta autem et concava, vicinis undecunque montibus interiecta, clamorem editum intercipientes, et quasi animata corpora integrum et illibatum et articulis suis distinctum servabant, accentusque et voces alternis referebant; ac ut in choreis fieri solet, ipsa etiam vicissim audiebantur, et ad praescriptos modulorum accinebant. Ego vero interea animum meum iubebam recreare et erigere se, nec terroribus subinde ingruentibus iacere oppressum. At ille non parebat: sed et viam alieno tempore susceptam usque exprobrare velle videbatur, et ad se ipsum identidem conversus insidias et latrones tacite ruminabatur, ac viros sanguinum sibi fingebat, qui ex obscuro nos adorturi et occisuri essent. (V.) Dum autem in his sumus, subito viri quidam ex illis rupibus et cavernis exsurgunt, nigris induti vestibus e lanis et velleribus, quae pecudibus detraxerant ii, quibus opus fuerat; diabolica plane spectra. Sed iidem non gravi armatura instructi; immo omnino leves et expediti erant. Ac plerique arma ad

A. C.

1282

ad

1328

Imp. Andron.
Senioris.

P. 232

V. 188

- A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron. Senioris.
- χεροῖν οἱ πλείους ἔχοντες, ὅσα ἐν λόγχοις εἰσὶ καὶ πελέκεσιν. ἦσαν δ' οἱ καὶ ὅσα ἐν τηλεβόλοις. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκπλήξει καὶ δέει καθυπέβαλον τὰ ἡμέτερα. πῶς γὰρ οὐ; ἐν τόποις ἀλλοτρίοις ὄντων καὶ ἀωρία τοιαῦδε καὶ γλώσση πρὸς τούτοις οὐχ ἡμετέρα ἐχρώμενοι; Μυσῶν γὰρ ἀποικοὶ τῶν ἐκεῖσε προσοικούντων εἰσὶν ἀρ-5 χῆθεν οἱ πλείους καὶ τοῖς ἡμῖν ὁμοφύλοις ἀναμῖξ τὴν διαίταν ἔχοντες. ἔπειτα ἀνεφέρομεν καὶ ἑαυτῶν ἐγινγόμεθα αὐθις. ἠσπάζοντο γὰρ ἡμᾶς ἐκεῖνοι τῇ σφῶν διαλέκτῳ προσηγές τι καὶ ἰλαρόν· καὶ οὐδὲν οὐδαμῆ ληστρικὸν ἐπεδείκνυντο· εἴτε πρὸς πολλοὺς ἡμᾶς Φόλιγοι καὶ βραχεῖς τινες ὄντες αὐτοὶ οὐκ ἀξιωμαχοὺς σφᾶς αὐ-10 τοὺς κρίναντες ἐς μοῖραν ἀντίπαλον καταστῆσαι· εἴτε καὶ θεοῦ κωλύσαντος· ὃ καὶ μᾶλλον τίθεμαι καὶ πολλοῦ δέω θάτερον. οἱ μὲν γὰρ ὄντες ἐγχώριοι καὶ τοῖς ἐκεῖσε προλοχίζειν ἐνέδρας ἐθάδες πρὸς ξένους ἡμᾶς ἐν οὕτω ζοφώδει τῇ ὥρᾳ καὶ ἅμα τὸ τῆς ἕλης συνηρεφές σύμμαχον ἄμαχον ἔχοντες τοιαύτην εἶπερ 15 ἐβούλοντο τὴν μάχην ἐτέλουν ἂν, οἷαν καὶ βλέποντες ἂν πρὸς τυφλοὺς. ὅμως μέντοι τὴν ὁμοίαν ἐξ ἡμῶν καὶ αὐτοὶ πρόσρησιν ἀντειληφότες (ἦσαν γὰρ οἱ καὶ τῶν ἡμετέρων τῆς ἐκείνων γλώττης οὐ πάνυ τοὶ ἀδαεῖς ἦσαν) τὴν αἰτίαν ἐν βραχεῖ διήεσαν τῆς σφῶν αὐτόθι διαίτης· ὡς φύλακες εἶεν τῶν ὁδῶν 20 καὶ ὡς ἀποσοβοῖεν πάντα τινὰ τὸν βουλούμενον τὰς ἐγγιστα χώρας ἐπιόντα λάθρα λήξασθαι. ἤδη δὲ καὶ τὸ τρίτον τῆς νυκτὸς παρεδρή, ὡς ἐκ τινῶν οἱ ὑπὲρ κεφαλῆς ἦσαν ἀστέρες ἐτεκμαιρόμεθα. Βᾶρτι δὲ καὶ κυνῶν ὑλακαὶ προσέβαλον πόρρωθεν ἡμῖν, μονονουχί

7. ἀνεφέρ. Boiv. pro ἀναφέρ.

cominus pugnandum apta in manibus habebant, nempe hastas et secures. Quidam et tela missilia gestabant. Ac principio quidem fieri non poterat, quin nobis et intempesta nocte et ignotis in locis terrorem incuterent: praesertim cum nostra lingua haud uterentur. Illius enim loci incolae plerique Mysorum coloni sunt, finitimae nationis, et communi cum nostris popularibus victu utuntur. Deinde recepimus animos et ad nos rediimus. Nam sua lingua nos comiter et hilariter salutabant, nec quicquam infestum et latrocinii simile prae se ferebant: sive quod pauci et rari nobis, qui multi eramus, oppugnandis futuros se impares arbitrabantur: sive Deus non sivit; quod potius reor, ab altera autem opinione longissime absum. Cum enim ibi habitarent, et in iis praecipitiis insidias collocare consuessent, et silvae densitate velut inexpugnabili propugnaculo defenderentur: obscura nocte nobiscum, qui peregrini essemus, ut videntes cum caecis pugnassent. Sed tamen cum eos simili modo resalutassemus (erant enim nonnulli e nostris sermonis eorum non plane rudes) cur ibi degerent, hanc causam paucis afferebant: se custodes esse viarum ad propulsandos eos, qui finitimos agros clam latrocinando infestare vellent. Iam tertia noctis pars effluserat, ut e quibusdam stellis, quae supra capita erant, coniciebamus. Demum et latratus canum procul exauditi, qui nos tantum non invitabant et pagum

- προσκαλούμεναι καὶ τὴν φέρουσαν κόμην δεικνύουσαι ὡς πολυάν-
 θρωπον καὶ πόνῳ πολλῷ βαπτισθέντας ἀποχρῶσαν ξενίσαι ἀν-
 θρώπους, εἰ καὶ ἤκιστα πάνυ τελέως, ἀλλ' οὖν οὐδὲ πάνυ τοι
 ἤττον ἢ τελέως. ἔνθα δὴ καὶ σπουδῇ προσελάσαντες καταγωγίσι
 5 ἄλλος ἄλλοσε διασπαρέντες ἐχρώμεθα, ὥσπερ ἐκ σάλου καὶ ναυα-
 γίου ὅτι δὴποτε περιτυχόντες λιμένοι. εἰ δὲ καὶ ἡδὺν τῷ πεινῶντι
 πάντα τινὰ ἄρτον εἶναι φασιν, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν τὸ ταῖς σποδιαῖς
 ἐγκαλινδεῖσθαι τέως ἡδύ τι καὶ φιλόνηθρον ἐνομιζέτο. (ζ'.) Τῇ V. 189
 δ' οὖν ὑστεραία πανημέριον ἀνύσαντες πορείαν ἕς τι γυγόμεθα
 10 πολίχμιον, ὡς εἰπεῖν, ὑπερνέφελον, Στρούμιτζαν οὕτω πως ἐγ-
 χωρίως καλούμενον, ὑψηλῷ τῷ ὄρει ἀπειλημένον, ὥστε τοὺς
 ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων καθήμενους ἀνθρώπους ὀρνίθων τισὶν εἰοικέναι,
 εἰ τις κάτωθεν ἐκ τῆς πεδιάδος ὀρώη. ἐνταῦθά γε μὴν καὶ τὸ
 θεῖον ἐτετέλεκειμεν Πάσχα· ἀνιαρῶς μὲν καὶ παρὰ τὴν ἀρχῆθεν
 15 ἡμῖν συνήθειαν· ἐτετέλεκειμεν δ' οὖν. λῆρος γὰρ τοῖς ἐκεῖ παί-
 δευσις ἅπασα καὶ ὀρθμὸς καὶ μοῦσα ἐμμελής ἱερᾶς ὑμνωδίας,
 βάρβαρον ἤσκηκῶσι γλώτταν ὡς τὰ πολλὰ καὶ ἤθη μάλα γέ τοι
 εὐφυῶς προσήκοντα σκαπάνη. οὐ γὰρ μίξοβάρβαρον μὲν, εὐ-
 ρυθμον δὲ τὸν ἤχον προῦφερον, ἵνα τις ἦν καὶ αὐτὸς, ὥσπερ οἱ
 20 Μιζολύδιοι καὶ εἰ δεῖ λέγειν οἱ Μιζοφρύγιοι, ἀλλ' ὅλον βοσκη-
 ματώδη καὶ ὄρειον καὶ ὁποῖον ἂν οἱ νομάδων ἕσαιεν παῖδες,
 ὁπότε πρὸς τὰς ῥαχίαις καὶ τὰς νάπας τὸ ποιμνιον ἄγοιεν ὠρῆ ἐν
 εἰαρινῇ, ὅτε τε γλάγος ἄγγεα δεύοι. ἐπεὶ γε μὴν κατὰ χώραν αὐθη-
 μερὸν ἐμείναμεν τῇ τε ἑορτῇ νέμοντες καὶ καθήκοντα καὶ ἡμῖν

frequentem esse ostendebant, in quo homines multo labore confecti hospitari possent, si non commode ex omni parte, at nec omnino etiam incommode. Quo cum propere pervenissemus, alii alio dispersi diversoria intravimus, veluti e tempestate et naufragio in quemlibet portum utcunque eluctati. Quod si esurienti quivis panis suavis esse dicitur, nobis quoque certe in cineribus volutari suave tum et liberale videbatur. (VI.) Posteram diem in itinere totam consumsimus et ad oppidulum devenimus, quod paene supra nubes eminet (Strummitza ab incolis vocatur), adeo praerupto et excelso monti impositum, ut homines in propugnaculis sedentes e valle suspicientibus avicularum similes videantur. Ibi sacrum Pascha, moleste quidem et praeter veterem nostram consuetudinem, sed tamen celebravimus. Ibi enim omnis doctrina, rhythmica et sacrae hymnodiae musica pro nugis habentur: quippe cum oppidani barbara fere lingua utantur, et iis sint moribus, qui aratrum et ligonem in primis deceant. Neque enim eum sonum edebant, qui etsi semibarbarus, tamen modulatus foret, et aliquis ipse quoque esse censeretur, ut Semilydius, et si fas dicere, Semiphrygius; sed belluinum plane et montanum sonabant; quo ritu Nomades ipsi canerent, gregibus suis praecedentes ad iuga et silvas vere novo, cum cymbia lacte exundant. Ibi cum toto die consisteremus, partim solemnitatis reverentia,

- A. M. μέρος ἀνέσεως καὶ ἡρασιώνης, ἐκ τῶν τειχῶν προκύπτοντες ἄνωθεν
 6791 ὥσπερ ἐκ νεφελῶν πρὸς τὴν πεδιάδα τὰ τε ἄλλα ὀπόσα ταῖς πανη-
 ad γύρεσιν ἐπεκράτησε γίνεσθαι ἐωρῶμεν καὶ δὴ καὶ χορείας παντο-
 6836 δαπὰς ἀνδρῶν ἐφήβων τε καὶ ὅσοι ἤβης ἔλλιπεῖς. καὶ τοῦτο παρέ-
 Imp. Andron. Ἔσχεν ἡμῖν ἡ παροῦσα πανήγυρις ἀντ' ἄλλης ἀνέσεως καὶ τρυφῆς 5
 Senioris. πολλῶ γε ἥδιον ἢ Ἀθηναίοις καὶ Σπαρτιάταις, ὅποτε γέ σφισιν
 ἐπῆει τελεῖν πρὸ τοῦ ἄστεος τοῖς μὲν τὰ Διάσια, τοῖς δὲ ἅ φασιν
 P. 234 Ἰακίνθια. ἦν γὰρ ἡμῖν κομιδῇ συμμαχόμενον ἐς τὸ μᾶλλον ἐκεί-
 νων ἠδεσθαι τότ' εὐσεβὲς τότ' ἐν ὄροις ὑπερορίοις ἀπηρη-
 μένους καὶ τῶν οἰκείων ὄντας ἐκδήμους ἐντυχεῖν καθάπερ ἐπὶ 10
 μεγάλου πελάγους οἰαδὴ τινὴ νήσω· ὅποτε καὶ τὰ τῆς εὐφροσύνης,
 ὁποῖά γε εἶη, πολλῶ πολλαπλάσια φαίνεται, ἥπερ ἐστὶν ἐς γε
 τὸ ὄν. (Z.) Ἐκεῖθεν τριταῖοι ἐς τὸ τῶν Σκοπίων πολίχνιον κατα-
 λύομεν ἐν ὄροις ἤδη τῶν Τριβαλλῶν· οὗ παραψάοντα καὶ τὸν
 Ἄξιον τεθεάμεθα ποταμὸν, ὃς μετὰ Στρυμόνα μέγιστος ἡμῖν 15
 Βέδοξεν, ἐξ ὄρων τῶν αὐτῶν ἐκείνω ῥηγνύμενος· οὐ τοσοῦτος δ'
 ὢν ἐκ πηγῶν εὐθύς, ἀλλ' οὖν ἐς τὸ κάταντες ἰὼν καὶ ἄλλοις χει-
 μάροισι τὸ ῥεῦμα κοινούμενος καὶ ἐς Βαρδάριον μετατιθέμενος
 τοῦνομα ἤδη καὶ ναυσίπορος ἐνίοτε καὶ ἐνιαχοῦ καθίσταται. ἐν-
 ταῦθα καὶ τοῦ ῥηγός, ᾧ Τριβαλλοὶ πάντες ἐπονται καὶ οἱ μᾶλα 20
 ὑπέικουσι, τῇ πενθερᾷ ἐντυγχάνομεν, τῇ εὐγενεῖ Καισαρίσση,
 Σύμβολα τῆς ἔνδον ὀδυνωμένης ψυχῆς τοὺς πενθίμους περικει-

8. ἐκείνοις A. et W. in mg. 14. Pro οὗ παραψάοντα—τῇ εὐγε-
 νεῖ Καισ. A. habet: καὶ γενόμενοι κατὰ τὸν Ἄξιον ποταμὸν, ὃς με-
 τατιθέμενος τοῦνομα νῦν Βαρδάριος κέκληται, ἐντυγχάνομεν τῇ
 τοῦ Κράλη πενθερᾷ τῇ εὐγ. Καισ.

partim acquiescendi et recreandi animi causa, e moenibus tanquam nubibus
 in subiectam vallem prospectantes tum alia, quae in festivitatibus fieri
 solent, tum choreas virorum, adolescentum et puerorum spectabamus. Ac
 nobis illius festivitatis praesens laetitia prae alia quavis animi remissione
 et oblectatione sic placuit, ut spectaculum istud nobis multo esset iucun-
 dius, quam Atheniensibus et Spartanis gratum fuit, quoties sub urbe illis
 quidem sua Diasia sive Iovialia, his vero ea quae Hyacinthia dicuntur ce-
 lebrare visum fuerat. Ut enim iis magis delectaremur in causa erat reli-
 gio, et quod peregrino in solo a nostris remoti velut ex vasto pelago ad insu-
 lam appelleremus: quo casu omnia iucundiora videntur quam revera sunt.
 (VII.) Tertio inde die ad oppidulum Scopiorum divertimus, ipsos iam Tribal-
 lorum fines ingressi: ac praeterlabentem vidimus Axium fluvium; qui post
 Strymonem maximus nobis videbatur, et iisdem quibus ille montibus erum-
 pens ab ipsa quidem origine non tantus, sed in decursu montium multis
 torrentibus auctus nomine in Bardarium mutato aliquando et quibusdam in lo-
 cis navigabilis est. Ubi Regis, cui Triballi omnes summa cum observantia
 parent, socrum convenimus, generosam Caesarissam, lugubri habitu dolorem

μένη χιτῶνας. ἦν γὰρ ἐπὶ νεαρῷ καὶ ἀκμῶντι συγκεχυμένη τῷ
 πάθει· ᾧ καὶ πάνυ τοι πλείστην ἤδη καὶ τῆς ἡμῶν θείας τὴν
 ῥοπὴν δεδωκυῖα ὅλη θρήνων καὶ τῶν δακρύων αὐθις ἐγίγνετο,
 συχνὰ ἐπιβοωμένη τὸν σύζυγον Καίσαρα, τὸν πολλῶν βασιλείων
 5 συγγενῆ, τὸν καλὸν, τὸν χουσοῦν, τὸν γλυκὸν, τὸν πᾶσιν ἀγα-
 θοῖς περιβρίθοντα· θάλασσαν εἶχε συμφορῶν τὴν καρδίαν καὶ
 πηγὰς δακρύων τοὺς ὀφθαλμούς· καὶ ὅλην κατεβάπτισεν ἑαυτὴν
 τοῖς τῶν θλίψεων κύμασιν, ἐν γῆ ἐρήμῳ καὶ ἀλλοτριῷ καὶ ἐπὶ D
 ποταμοῦς, ὡς εἰπεῖν, Βαβυλῶνος, ἔρημος φίλων, γονέων, συγ-
 10 γενῶν, ἴσχατον ὁμοφύλων ἀνθρώπων, πάντων ὁμοῦ τῶν ὅσα
 δεξιούται ψυχὴν κατενηνεγμένην ὑπὸ σφοδρᾶς ἀθυμίας· „ἵνα τί,”
 λέγουσα, „δέδοται τοῖς ἐν πικρῷ φῶς, ζωὴ δὲ ταῖς ἐν ὀδύναϊς
 ψυχαῖς;” ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα λέγουσα ἐσπάραιτε τὰς
 παρειὰς καὶ ῥύακας ἐντεῦθεν αἱμάτων ἐτρούγα ὄνυξι· μονονοχη V. 190
 15 καὶ τὰς ἀψύχους ἐκίνει φύσεις εἰς θρήνους καὶ δάκρυα. ἐντεῦθεν E
 λόγοις ἡμεῖς ἐπειρώμεθα παραμυθητικοῖς, καθάπερ ὕδατι, τῆς
 ὀδύνης σβεννύειν τὴν φλόγα, ἐνθεν μὲν ὁ πάντ' ἄριστος αὐτῆς
 ἀδελφός, ἐκεῖθεν δ' οἱ συμπρέσβεις, καὶ νῦν μὲν ἐγὼ, νῦν δ'
 αὐτῶν ἕκαστος, νῦν δ' ὁμοῦ πάντες· ὥστε καὶ ἀναφέρειν ὀψὲ πε-
 20 πείκαμεν ταύτην, οὐ τελέως μὲν, οὐδ' ὡς μάλα ἡμῖν δι' ἐφέσεως ἦν.
 πεπείκαμεν δ' οὖν. ἦν γὰρ πως καὶ ἄλλως ἡ γυνὴ συνέσεως ἤκουσα F
 ἐπὶ μέγιστον, ὀπόσας ὁ καθ' ἡμᾶς βόσκων τεθέεται χρόνος· ἀλλὰ
 δὴ καὶ ξυνιέναι ὀξύτατα καὶ νοῦν ἐνθέσθαι, εἴ τις ἐν καιρῷ συμ-

2. Quae a verb. ᾧ καὶ πάνυ τοι sequuntur usque ad initium sectionis octavae om. A.

animi testificantem. Erat enim ob recentem et acerbum casum perturbata. Cui dolori cum ex conspectu nostro magna vehementia statim accessisset, tota in lacrymas et lamentationes solvitur, crebro maritum Caesarem, multorum Imperatorum cognatum inclamans, formosum, aureum, dulcem, omnibus bonis undiquaque refertum. Pectus eius mare calamitatum erat, oculi fontes lacrymarum, totaque moeroris fluctibus mergebatur, in terra deserta et aliena et, ut ita dicam, ad flumina Babylonis, destituta ab amicis, parentibus, cognatis, popularibus, omnibus denique rebus, quae animum gravi tristitia oppressum consolantur. „Cur,” inquebat, „in acerbitate lumen datur, et afflictis animis vita?” Haec et id genus alia dicens laniabat genas et sanguinis rivos unguibus eliciebat, tantum non res inanimatas ad dolorem et lacrymas commovens. Nos autem consolando et monendo sedare dolorem eius ac velut flammam aqua extinguere conabamur, hinc optimus illius frater, illinc legationis collegae, nunc ego, nunc singuli, nunc universi: donec tandem effecimus, ut respiraret, non quidem penitus, et ut nos maxime optabamus, sed aliquo modo tamen. Erat enim alioqui mulier omnium, quascunque aetas nostra vidit, prudentissima, et ad celerrime intelligenda concipiendaque animo ea, quae quis in tempore recte suaderet,

A. M. 6791 ad 6836
 Imp. Andron. Senioris.
 P. 235

βουλευοὶ τὰ καίρια, δεινὴ πάντων μᾶλλον. καὶ δὴ καὶ τόθ',
 ἡμῶν χρωμένων ὀπόσα ἐχρῆν εἰς παραμυθίας λόγον, τοῦ μὲν
 σπαράττεσθαι καὶ δακρῦειν ἐπέχεν· ἡ δὲ ψυχὴ αὐτῆς ἀπηνήματο
 διὰ τὸ τῆς συμφορᾶς ὑπερβάλλον παρακληθῆναι· ἀλλ' ἐπὶ τῆς
 δεξιᾶς ἐρείσασα τὴν κεφαλὴν ὄλας συνῆγεν ἐντὸς τὰς αἰσθήσεις ἐς 5
 τὰ τῆς διανοίας μυστήρια· καὶ συγχὰ τὸ εἶδωλον ἐφ' ἑαυτῆς
 ἀναπλάττουσα τοῦ συζύγου καὶ τὰς παρούσας τύχας ἀνακνυλοῦσα
 ὄλη τῶν λογισμῶν ἦν, στρέφουσα τὰ τε ἄλλα καὶ ὅπως, ὡς εἰ-
 πεῖν, ὑπὲρ τὰς κέδρους ὑψωθεῖσα τοῦ Λιβάνου καὶ ὑπὲρ τὰ κρῖνα
 ἀνθήσασα τοῦ ἀγροῦ καὶ ἐνετυχήσασα τῷ βίῳ μᾶλλον ἀπασῶν, 10
 ὄσσοι οἱ ὁμοῦ τράφεν ἡδ' ἐγένοντο, εἴτ' ἀπερῶν ταχὺ καὶ τὸ
 Β ἄνθος ἐλεινωῶς εἶδε κειρόμενον ἑαυτῆς καὶ κομιδῇ μαραινόμενον.
 ταῦτ' ἄρα καὶ βύθιον ἐστέναζε, καθάπερ ἐκ μεγάλης καμίνου
 τῆς ἔνδον πικρίας καπνοὺς ἀναπέμπουσα ζέοντας καὶ φλογώδεις.
 τὸ δ' οὖν τελευταῖον ἐν τούτοις καὶ ὁ ἡμέτερος διελέλυτο σύλλο- 15
 γος καὶ ἐφ' οὗ κατέλυεν ἕκαστος ἀπηλλάττομεν. (H.) Ἡμέραι
 μεταξὺ παρερῶν δέκα καὶ ἐπειδήπερ ἐγγιστα διατρίβων ἦν ὁ
 τῶν Τριβαλλῶν ἄρχων, τᾶλλα τῆς πρεσβείας τετελεσμένα παρα-
 C δοὺς τῶν πρέσβεων ἐνὶ καὶ ἀπιέναι κελεύσας ἤκεν ἅμα γυναικὶ
 παραμυθησόμενος τὴν αὐτὸς ἑαυτοῦ πενθερὰν καὶ τὸ λεῖπον τῆ 20
 πρεσβείᾳ προσαποδώσων. τουτὶ δὲ ἦν, προπέμψαι ξύν γε κόσμῳ
 καὶ ὄση ἀνήκουσα εἴη αἰδῶς, τοῦτο μὲν καὶ ὡς αὐτῆς κηδεστῆς,
 τοῦτο δὲ καὶ ὡς μεγάλου βασιλέως νύμφην, καὶ τρίτον ὡς περὶ
 τὰ καίρια δυστυχοῦσαν· ἅ πάντ' ἐν βραχεῖ διεπεπράχει, ὡς μὲν

ingenium habebat promptissimum. Tum igitur, nobis quoque quicquid ad consolandum pertineret afferentibus, planctum quidem et lacrymas compe-
 scuit: animus vero eius ob calamitatis magnitudinem nullam consolationem
 admittebat. Sed capite manui imposito omnes sensus ad animi penetralia
 revocabat; ac mariti imaginem sibi ipsi subinde effingens et in animum
 revocans ac fortunae praesentis statum reputans, tota cogitationibus hisce
 occupabatur et secum tacite tum alia versabat, tum ut supra cedros Libani
 exaltata, et liliis agri pridem floridior, et felicitate omnes aequales suas
 praetergressa, subito concidisset floremque suum miserabiliter carpi et mar-
 cescere videret. Ob haec igitur cum profundis suspiriis gemebat, velut
 e magno camino acerbitalis internae fumos evolvens ferventes et flammeos.
 Tandem et nostro conventu inter haec dissoluto suum quisque diversorium
 petiit. (VIII.) Diebus interim decem elapsis Triballorum princeps, qui in
 proximo versabatur, cum caetera peregisset, de quibus eadem legatione
 agebatur, responso uni e legatis dato eoque abire iusso, una cum uxore
 ad socrum consolandam advenit, legationi quoad reliqua satisfactorius. Id
 vero erat, ut Caesarissam honorifice debitaque cum reverentia, partim ut
 socrum suam, partim ut magni Imperatoris nurum, denique ut insigni cala-
 mitate affectam comitaretur. Quae omnia exiguo tempore confecit; ut ipse

ἐκείνω ἐδόκει, καλῶς· τῆδ' ἀληθεία πολλῶ τοῦ δέοντος ἐνδεῶς. A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioris.
 ἀλλ' οἱ πίθηκοι, φησὶ, πιθηκίζοντες καὶ οἱ μύριμηκες μυριμηκίζοντες τὰ σφῶν ποιοῦσιν αὐτῶν· εἰ δὲ μὴ καὶ τὰ ἀετῶν καὶ ὅσα
 λέουσιν ἔθιμα δύνανται, μὴ οὐ πρὸς αὐτῶν ἂν ὑπάρχη τουτὶ
 5 φανλότητι φύσεως ἀρχῆθεν συντεθραμμένων καὶ ἀπουσία τοῦ εὐ D
 τε καὶ τεταγμένως ἡμιοχῆσοντος λογισμοῦ. ἡ σοφὸς ἦν ἄρ' ἐκεῖ-
 νος, ὃς πρῶτον ἐν γνώμῃ τόδ' ἐβάστασε καὶ γλώσση διεμυθο-
 λόγησεν, εἴτε Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἦν, εἴτε Πλάτων ὁ Ἀριστιωνος, E
 εἴτε καὶ ἄμφω, παρὰ Φατέρου ἄτερος ἐκδεξάμενος, τό γ' ἑαυτὸν
 10 μακαρίζειν ἐκθύμως, ὅτι μὴ βάρβαρος, ἀλλ' Ἕλληνα γένηται.
 ἰδοὺ γὰρ ἐκείνοις ὁμόστοιχα λέγειν ἐπῆει καμὲ βέβαιον τὸν νοῦν
 ἐκ τῆς πείρας ξυνειλοχότα. ἀλλ' ἵνα μὴ διατρίβωμεν, ἐπανιτέον
 ἡμῖν ἐκεῖσέ ἐστιν. ἐπειδὴ γὰρ ἐπανόδου ἦμεν ἡμέμενοι, ἡμέρας
 διηρηκότες ὁδὸν εἴτα ἀπαλλαττόμεθα. τῆ μὲν γὰρ τῆ Καισαρίσση F
 15 σφόδρ' ἀναγκαῖον ἦν τὴν ἐς Θεσσαλονίκην ὁμοῦ τοῖς ἄλλοις ἵεναι,
 ὡς ἂν τὰς τελευταίας ἐπιτελέσειε τοῦ ἀνδρὸς ἐντολὰς. φθάνει γὰρ
 ἐκεῖνος ἐπ' ἐσχάταις τοῦ βίου προαῖς ἐπισκήπτων, ἐντός που τῆς
 εἰρημένης μετακομισθῆναί οἱ πόλεως τὸν νεκρόν. ἐμὲ δ' αὐτῆ τῶν
 κατὰ βούλησιν ὅσα οἱ πρὸς βουλήσεως ἦν ἀναθεῖσα ὅσον τάχος V. 191
 20 τὴν ἐς Βυζάντιον ἀνύτειν ἀφῆκε, δοῦσα καὶ ὄντινα δὴ Τριβαλ-
 λῶν, ὃς διὰ τραχείας τινὸς ἡμᾶς ἀγαγὼν ἀνιάραν ἡμῖν προὔξε-
 νησε τὴν ἐπάνοδον.
 ιε'. Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τελευτησάσης ἄπαιδος τῆς ἕξ Ἀλα- P. 236
 μανῶν ἐλθοῦσης τῷ νέῳ βασιλεῖ γυναικὸς Εἰρήνης μεταπέμπεται

2. φησὶ A., φασὶ W. 20. ἀνύτειν A., ἀνύττειν W.

putabat, pulchre; sed revera multum infra dignitatem. Verum, ut proverbio dicitur, simiae simiarum, formicae formicarum more suas res administrant. Quod si aquilarum et leonum ritu haud possunt, id in earum potestate situm non est, quae naturam abiectam ab initio sortitae et ingenio bene ac rite eas moderaturo destitutae adoleverunt. Quare sapiens ille fuit, qui primus animo concepit et lingua expressit, sive is Thales Milesius fuerit, sive Plato, Aristonis filius, seu potius uterque, ita ut alter ab altero acceperit: Beatum esse sese, qui non barbarus, sed Graecus natus esset. Nam et mihi aliquid haud dissimile ipsa experientia edocto in mentem venit. Sed ne longum faciamus, illuc nobis redeundum est. Cum enim domum redire instituissemus, unius diei iter progressi discessimus. Caesarissam enim urgebat necessitas una cum caeteris eundi Thessalonicam, ut extrema coniugis mandata exsequeretur. In extremo enim ille spiritu mandarat, ut suum cadaver in eam urbem perferretur. Mihi vero, cum quicquid libuit commendasset, quam primum Byzantium ire permisit, Triballo nescio quo adiuncto, qui nobis per asperas vias ducendo molestum effecit reditum.

15. Hoc tempore cum Alemanna Irene iunioris Imperatoris uxor abs-

- A. M. δευτέραν ἐκ Λαμπαρδίας, ἣν καὶ μετωνόμασεν Ἄνναν· μεθ' ἧς καὶ παίδων ἐγεγόνει πατήρ, ὡς εἰρήσεται προοῖουσιν ἡμῖν.
- 6791 ad (B.) Ἀσχολουμένου δέ ποτε τοῦ βασιλέως περὶ τὰ κνηγέσια περὶ 6836
- Imp. Andron. Χερόόνησον συνέβη ναυαγίῳ χρησαμένους ἑβδομήκοντα Τούρκους Senioris. ριφῆναι περὶ Χερόόνησον καὶ αὐτούς. οἳ δὴ καὶ ἀντέστησαν τοῖς 5
- B περὶ τὸν βασιλέα μάλα τοι ἰσχυρῶς πολεμοῦντες μέχρι πολλοῦ· ὥστε καὶ πρὶν ἐκεῖ τελέως ἅπαντας κατακοπῆναι, οὐ μόνον πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων τοῖς βέλεσιν ἐτραυμάτισαν, ἀλλὰ καὶ τὸν πόδα τοῦ βασιλέως· ὡς πολὺν διαγαγεῖν χρόνον ὀδυνώμενον ἐκ τῆς τοιαύτης πληγῆς. ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις τῶν ἐφῶν ἀμελη- 10
- θέντων αἱ πλεῖσται πόλεις καὶ χῶραι τῆς Βιθυνίας ὑπὸ τοῖς
- C Τούρκοις ἐγένοντο. ἠλώκει δὲ καὶ ἡ Προουσαέων τῶ λιμῶν πολιορκηθεῖσα πόλις. (Γ.) Προσηλθε δ' ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τῇ καθ' ἡμᾶς ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ καὶ ὁ τῶν Μανιχαίων διδάσκαλος, συνε- τὸς ὢν ἀνὴρ, καὶ τοὺς συνέσει διαφέροντας τῶν αἰρεσιωτῶν ἐπα- 15
- γόμενος. οἳ δὴ καὶ πάσῃ προθέσει ψυχῆς ἐξομοσάμενοι τὰ τῶν ὁμοφύλων ἔθιμα τὸ θεῖον ἐδέξαντο βάπτισμα. ἐβουλόμην καὶ τὰ τῆς αἰρέσεως αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι διεξελθεῖν δόγματα, ἵνα
- D τοῖς ἀκούουσι γέλωσ εἶη· ἀλλ' ἐπειδήπερ αὐτὰ τε ταῦτα πολλοὶ πρὸ ἡμῶν βίβλοις παρέθθησαν καὶ ἀντιρῳητικοῖς ἐχρήσαντο κατ' 20
- αὐτῶν λόγοις, ἡμεῖς δ' αὖ σπουδῇ πρὸς τὴν παροῦσαν χρήσα- σθαι ἱστορίαν προὔθεμεθα, ταῦτα παρέντες ἐκεῖσε ἐπανερχό- μεθα. (Δ.) Παρατηρῆσαι δ' ἄξιον τὰς τῶν μελλόντων δεινῶν προαναφωνήσεις. σημεῖα γὰρ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἔτους εὐθύς φανῆ-

23. δεινῶν add. A.

que liberis decessisset, alteram e Langobardia arcessit, quam mutato nomine Annam appellavit: ex eaque liberos suscepit, ut orationis progressu dicemus. (II.) Cum autem Imperator aliquando in Chersoneso venationibus vacaret, accidit, ut septuaginta Turci naufragio facto circa eam plagam in littus eicerentur. Hi fortiter pugnando satellitibus Imperatoriis longo tempore restiterunt. Itaque priusquam ibi universi penitus occiderentur, non Romanos modo multos telorum ictibus, sed Imperatoris etiam pedem violarunt: cuius vulneris dolore diu ille conflictatus est. Iisdem temporibus cum orientalia negligerentur, pleraeque urbes et provinciae Bithyniae a Turcis subactae sunt. Capta est et Prusa, fame urbs expugnata. (III.) Hoc etiam tempore Manichaeorum doctor, vir sapiens, cum aliis eiusdem sectae, qui intelligentia maxime praestabant, ad orthodoxam nostram Ecclesiam se contulit: iique popularium suorum ritibus ex animo abiuratis sacrum baptismum susceperunt. Vellem equidem et sectae illorum dogmata hoc loco referre, ut lectoribus risus materiam praeberem. Sed cum ea ipsa ab aliis multis ante nos exposita et disputationibus contra illos editis refutata sint, nos vero ad absolvendam historiam festinemus, his omissis illuc redeamus. (IV.) Observatu dignae sunt impendentium malorum praedictiones. Prodigia enim statim anni initio apparuerunt, quae futuram eodem anno cala-

- ναι συνέβη, ἱκανὰ τὴν ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει παραστῆσαι γενησομένην A. C.
 κάκωσιν. ἀρχομένου γὰρ τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τρια- 1282
 κοστοῦ ἔκτου ἔτους εὐθὺς τῇ πρώτῃ τοῦ σεπτεμβρίου ἡμέρᾳ γέ- ad
 γονε τελεία τῆς σελήνης ἔκλειψις. ἧς ἡ μὲν ἀρχὴ τῆς ἐκπτώσεως 1328
 5 γέγονεν ἔτι νυκτὸς οὐσῆς· τὰ δὲ ἑξῆς τοῦ τοιοῦτου ἐκλειπτικοῦ Imp. Andron.
 πάθους μέχρι τοῦ τῆς ἀνακαθάρσεως τέλους γέγονεν ἀνατείλαντος Senioris.
 μὲν τοῦ ἡλίου, τῆς δὲ σελήνης ὑπὸ γῆν καλυφθείσης. προανε- A. C. 1327
 φώνει δὲ τὸ σημεῖον δόλους λαθραίους μὲν, οὐκ ἀνυπόπτους δέ, Cal. Sept.
 ἐπὶ συγχύσει μεγάλη τῶν κοινῶν συσκευαζομένων πραγμάτων. P. 237
 10 περὶ δὲ τετάρτην ὥραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας τῶν θεῶν εἰκότων κατὰ
 τὸ πάλαι κρατῆσαν ἔθος συναθροισθεισῶν ὁμοῦ τῷ βασιλεῖ καὶ
 πατριάρχῃ καὶ τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἐπὶ τοῦ πορφυροῦ κίονος, ἐφ'
 οὔπερ ὁ θεῖος ἴδρυνται σταυρὸς, καὶ τῆς ἱερᾶς τελουμένης ὑμνω- V. 192
 δίας χοῖρός ποθεν ἐκδραμῶν εἰσεπήδησεν ἑξαπίνης ἐν μέσῳ τῷ
 15 τῶν ψαλλόντων χορῶ πολλῶ τῷ τέλματι βεβρεγμένος· καὶ πολ- B
 λὰς ἐνθεν κἀκεῖθεν ἀτάκτους περιφορὰς ποιησάμενος μόλις ἐξῆλθε.
 καὶ ἔδοξε τοῦτο τοῖς συνετωτέροις σύγχυσι τῆς τοῦ θεοῦ ἐκκλη-
 σίας μερικὴν τινα προσημαίνειν. ἐγένετο δὲ καὶ μετὰ μῆνας ἑξ
 ἔκλειψις αὐθις τοῦ σεληνιακοῦ φωτός· καὶ ἦν τὸ χροῶμα τῆς κα-
 20 λυπτούσης τὴν σελήνην σκιᾶς οἶον νεφῶδες καὶ μέλαν· καὶ ἀρξά-
 μενον ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν αὐτῆς ἐκάλυψεν αὐτὴν ἄχρι τῶν
 δέκα δακτύλων· ὃ δὴ καὶ ἐδήλου τὴν ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν τῆς C
 τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας μετ' ὀλίγον ἀρξέσθαι μέλλουσαν κάκω-
 σιν. ἐφάνη δὲ μετὰ βραχὺ καὶ ἕτερον ἐν οὐρανῷ σημεῖον. περὶ

—ου

2. ὥλῃς A. 3. σεπτεμβρίου A., σεπτεβρίου W. 4. ἐμπτώ-
σεως A.

mitatem satis portenderent. Nam anno incipiente sexies millesimo octingen-
 tesimo et trigesimo sexto, Calendis Septembris, luna prorsus defecit.
 Cuius deliquii initium nondum exacta nocte extitit: reliqua autem defectio
 usque ad ultimam restituti luminis reparationem orto sole facta est, cum
 ipsa luna sub terra conderetur. Id ostentum clandestinos sane dolos signi-
 ficabat, sed non plane improvisos, qui ad magnam publici status perturba-
 tionem concinnarentur. Sub quartam porro eiusdem diei horam cum sacrae
 imagines veteri more ab Imperatore, patriarcha et pontificibus ad porphy-
 reticam columnam, cui crux sacra insistit, comportatae essent, dum sacri
 hymni canerentur, porcus alicunde elapsus subito in medium psallentium
 coetum insiliit, multo coeno inquinatus: et incomposito cursu temere huc
 atque illuc vagatus vix tandem excessit. Id prudentioribus aliquam Eccle-
 siae Dei confusionem significare visum. Post semestre spatium rursus luna
 defecit. Umbra autem, in qua latuit, colore quasi nebuloso ac nigro fuit;
 quae a meridionali eius latere exorsa eam usque ad decem digitos obtexit.
 Quod utique calamitatem a meridiana Romani Imperii parte imminentem
 portendebat. Paulo post aliud etiam in caelo signum apparuit. Cum enim

- A. M. 6791 γὰρ σταθερὰν μεσημβρίαν τοῦ ἡλίου τυγχάνοντος ἐφάνη περὶ τὰ
 ad 6836 ἑσπέρια μέρη τοῦ οὐρανοῦ νέφος εἰς τύπον σταυροῦ πολὺν ἐπέ-
 A. C. 1282 χοντος τόπον τοῦ οὐρανοῦ σώματος, ἐκ λευκοῦ καὶ μέλανος ὡσπερ
 ad 1328 συγκεκραμένον χρώματος. ἀλλ' ἐπαναληπτέον ἐκεῖθεν.
- Imp. Andron. sol in ipso meridie versaretur, occidentem versus per longum caeli spatium
 Senioris. nubes crucis imagine apparuit, ex albo et nigro colore veluti temperata.
 Sed res altius repetendae sunt.
-

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ Θ.

NICEPHORI GREGORAE

BYZANTINAE HISTORIAE

LIBER NONUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Τὰ αἷτια τῶν τελευταίων δεινῶν. Ἐπιδημία Μιχαήλου τοῦ τῶν Βουλγάρων ἡγεμόνος ἐς Διδυμότειχον μετὰ τῆς συζύγου. Πρεσβεία τοῦ βασιλέως πρὸς τὸν βασιλέα τὸν ἔγγονον αὐτοῦ. Περὶ Μαρκεσίου τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως. Δημηγορία τοῦ νέου βασιλέως. Δημηγορία τοῦ γηραιοῦ βασιλέως. Συνωμοσία τοῦ πατριάρχου καὶ τινῶν ἀρχιερέων κατὰ τοῦ γηραιοῦ βασιλέως. Πρεσβεία τοῦ Μιχαήλου πρὸς τὸν γηραιὸν βασιλέα. Περὶ δειμάτων ἐν ὄνειροις φανέντων τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ. Ἄλωσις τῆς Θεσσαλονικῆς. Φυγή τοῦ δεσπότη τοῦ Δημητρίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ πρὸς τὸν Κράλην Σερβίας. Περὶ τῶν ἐν Μελενίκῳ Νικηφόρου τοῦ βασιλικῷ. Περὶ τοῦ ἐν τῷ Μαύρῳ ποταμῷ ἐμφυλίου πολέμου. Περὶ τοῦ Βενετικοῦ στόλου. Περὶ τοῦ στρατοπέδου τῶν Βουλγάρων. Περὶ τῶν προδοτῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως δύο ἀνδρῶν. Ἐξοδος τοῦ νέου βασιλέως εἰς Κωνσταντινούπολιν. Περὶ τῆς χρηστότητος καὶ γνώμης τοῦ νέου βασιλέως. Δέησις οἰκτρὰ τοῦ γηραιοῦ βασιλέως πρὸς τὸν βασιλέα τὸν ἔγγονον αὐτοῦ. Περὶ τῆς ἀνακλήσεως τοῦ πατριάρχου Ἡσαίου. Περὶ τῆς φιλανθρωποῦ γνώμης τοῦ νέου βασιλέως. Περὶ τῆς τοῦ Μιχαήλου καὶ τῶν Βουλγάρων καταδρομῆς. Περὶ τῆς τοῦ μεγάλου λογοθέτου ἐξουσίας. Περὶ τῆς τοῦ μεγάλου δομεστικῆς τοῦ Καντακουζηνοῦ συνέσεως καὶ ἰλαρότητος. Περὶ τῆς κατὰ τοῦ Ὁρχάνου ἐκστρατείας τοῦ βασιλέως. Περὶ τῆς τῶν κοιτῶν καταστάσεως. Περὶ τοῦ ἐπὶ Χίον τὴν νῆσον ἐκπλου τοῦ βασιλέως. Περὶ τῆς τοῦ νέου βασιλέως ἀσθενείας. Ἀρχὴ τῆς κατὰ τοῦ Συρμιάννου ὑποψίας. Ἀπόκαρσις τοῦ γηραιοῦ βασιλέως. Περὶ τῶν τοῦ πατριάρχου πρὸς τὸν γηραιὸν βασιλέα λόγων, κἀκείνου ἀνθις πρὸς αὐτόν. Περὶ τοῦ εὐρεθέντος θησαυροῦ ἐν Περσίδι. Περὶ τῶν ἐλθουσῶν εἰς Βυζάντιον καινοτέρων γραφῶν. Περὶ τοῦ πολέμου τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν Γοτθῶν. Περὶ τῆς τοῦ ἡλίου ἐκλείψεως. Ἄλωσις καὶ τελευτὴ τοῦ Μιχαήλου. Περὶ τῶν Βουλγαρικῶν πολιχνίων, ὧν εἶλεν ὁ βασιλεύς. Ἀρχὴ Ἀλεξάνδρου ἐν Βουλγαρίῳ. Περὶ τῆς τοῦ γηραιοῦ βασιλέως τελευτῆς καὶ τῶν πρὸ ταύτης θεοσημιῶν.

ARGUMENTUM BOIVINI.

Iunioris factio seniore[m] tollere e medio statuit. Michaël Bulgarus, Venceslai uxore vidua et principatu potitus, per legatos arcessitur a iuniore Andronico, uxoris suae fratre. Didymotichum venit. Societas adversus seniore[m] inita; quibus conditionibus. Nepos avo insidiatur. Pecuniam per vim a publicanis aufert. Thraciae urbes sibi mancipat. Byzantium multis comitantibus proficiscitur; quo praetextu. Avus de eius consiliis per transfugam certior factus. Urbis aditu ei interdicit. Multa crimina eidem obiicit. Litteris ad Cralem et ad Demetrium Despotam scriptis copias cogi et urbes praesidiis firmari iubet. Chartaceae litterae interceptae. Lintcae quo oportebat perlatae. Omnium animi in iuniorem propensiores. Senex ab ipso filio Theodoro marchione proditur. Huius socordia, ambitio, vitae genus, religio. Demetrius Despota factiosorum bona diripit. Iunior magnificis promissis multos sibi devincit (Cap. 1). Nepos duorum alterum petit; ut aut Byzantium ingredi sibi liceat; aut ii ad se mittantur, quibus internunciis uti possit. Mittuntur ex omnibus ordinibus delecti. Oratione artificiosa se ipsum apud eos commendat. Avum insectatur. Causam rebellionis probabilem affert. Crimina obiecta diluit. Postulata sua exponit. Eius blanditiis corrupti internuncii Byzantium redeunt. Ei apud omnes aperte patrocinantur (2). Senior suorum perfidia irritatus animum patriarchae explorare statuit; item aliorum pontificum. Oratione coram iis habita rationem affert, cur Imperium non abdicet. Nepotem notat. Poenis ecclesiasticis coercendum censet. Perorationem eius explodit. Sapientissimi quique assentiuntur. Patriarcha cum reliquis dissentit. In seniore[m] conspirat. Iunioris nomen sileri in Ecclesiis vetat. Adversae factioni sacris interdicit. Senioris dolor et acerba conquestio. Ipse patriarcha sententia canonica damnatus in monasterium Manganorum ablegatur (3). Iunior Andronicus ad Urbis moenia accedit. Ab ingressu contumeliose arceatur. Quidam ex populo operam suam ei promittunt. Navicula consensu aditus omnes vestigat. Re infecta discedit. A Thessalonicensibus clam evocatus Protostratorem Byzantio insidiari iubet. Thessalonicam, adversariis dissidentibus, astu occupat. Arcem vi expugnat. Demetrio et aliis ducibus foede dissipatis, Serrhas in deditionem accipit. Caeteris Macedoniae urbibus, item adversariorum liberis, uxoribus et aliis rebus potitur (4). Senior belli pertaesus; inita cum Bulgaro societate animum erigit. Cralaena filia, ab hariolis decepta, eundem vana spe implet. Logotheta de se admodum anxius. Somnio terretur. Suis rebus consulit. Secedit in palatium. Praefecti urbium Macedonicarum capti a iuniore in carcerem coniiciuntur. Demetrii Despotae fuga. Protovestiarii exitus miserabilis. Asan Prosiacum occupat. Ad Cralem se recipit. Basilicus Nicephorus castellum Melenici munit ac tuetur, iuniori non dediturus, nisi post mortem senioris. Iunior eius fidem ut remuneratus sit. Philippi Macedonis apophthegma. Pugna ad Mauropotamum. Senioris copiae vincuntur. Iunior Bulgaros antevertere ac Byzantium ire properat. Tria Urbis pericula. Classis Veneta, Genuensibus Galataeis infensa. Ponti fauces obsidet. Plurimas naves onerarias intercipit. Unde fames Byzantii. Venetorum aequitas ac moderatio. Auxilium ab iis iuniori denegatum. Bulgaricus exercitus, alterum Urbis periculum. Iunior urbem ingredi frustra conatur. Senior ab eo exorari non potest. Dux Bulgarorum, iuniori reconciliatus, copias suas domum reducit (5). Duo Urbis custodes cum iuniore agunt de proditione. Aliis custodibus astu circumventis illum noctu intromittunt. Senior bis praemonitus cavendum censet. Magnus Logotheta providentiam eius non probat. Imperator valde anxius. Nepotis adventu cognito ad imaginem Dei Matris confugit. Nepos iniuriam avo fieri vetat. Suos, ne victoria abutantur, admonet. Avi supplicatio miserabilis. Humanitas nepotis. Patriarcha triumphans

reducitur. Triumphi pompa immodesta. Opulentissimae aedes diripiuntur: in primis domus Logothetae. Eius bona omnia aut expilata, aut in fiscum redacta. Ipse maledictis vexatus. Civiles discordiae iunioris Imperatoris prudentia compressae. Gregoras seniori addictus. Calamitatis particeps (6). Niphon seniori cur infensus. Eius male tractandi auctor. Invidus. Ingratus. Andronicus senior sola Imperii insignia retinet. Annuus reditus ei assignatus. Logotheta Didymotichum relegatur. Esaias patriarcha seniori insultat. Episcopis et sacerdotibus poenas irrogat. Ioannes, Heraclae metropolitanus, Gregorae avunculus, moritur. Eius elogium. De eodem plura in eius vita, quam Gregoras scriptam a se testatur (7). Michaël Bulgarus bellum Andronico iuniori infert. Legatis ad se missis quid responderit. Utrinque se ad pugnam parant. Imperatrix filio timet. Eum cum Michaële genero reconciliat. Metochites exul stranguriae doloribus cruciatur. Senior utroque oculo captus omnibus ludibrio est. Synadeni inhumanitas. Solus Cantacuzenus fortuna moderate utitur. Eius elogium. Apophthegma. Syrgiannes, fide variis modis sancita, e carcere educitur. Annonae copia apud Byzantios (8). Turci, duce Orhane, Nicaeam obsident. Imperator in Asiam transit. Quales eius milites fuerint. Orhanes ei occurrit. Romani apud Philocrenen castra ponunt. Velitationes. Pugna. Romani caeduntur. Imperatoris vulnus. Orhanes, relictis equitibus trecentis, recedit. Imperator Philocrenen ingreditur. Romanorum consternatio. Praeceptis ac turpis fuga. Equites trecenti partim castra diripiunt, partim instant fugientibus. Imperator Byzantium redit. Deum offensum putat: quibusnam delictis? Patriarcha populum absolvit: non item episcopos, neque sacerdotes, nisi quosdam tantum. Viri quatuor selecti iure dicundo praeficiuntur. Annuus reditus iis assignati. Classis Imperatoria. Martinus Chii rector. Eius insulae praefecturam ut adeptus sit. Multis rebus gestis clarus, ideoque suspectus. Ab Imperatore capitur et Byzantium vinctus mittitur (9). Iunior aegrotat. Morti proximus cucullum petit. Reos carcere educi iubet. Ultimam voluntatem dictat. Uxori et postumo Imperium, Cantacuzeno tutelam relinquit. Mater praeteritam se dolet. Syrgiannem adoptat. Thessalonicenses sacramento sibi obligat. Constantino Despotae libertas datur et adimitur. Prima nominis littera Imperium ei portendere credita. Senior Syadeno instante habitum et nomen invitus mutat. Iunior aquam poscit ex sacro Deiparae fonte: qua capiti inspersa convalescit. Patriarcha senioris calamitate laetus. Ex ipso quaerit, qualem sui mentionem in Ecclesia fieri velit. Senior suam sortem deslet. In patriarcham invehitur. Ad interrogata nihil respondet. Ex magno dolore stupor et silentium. Vetus apophthegma regis Aegyptii. De senioris nomine in Ecclesia commemorando quid patriarcha decreverit. Populi murmur et indignatio. Senior Synadeni minis territus Imperium eiurat. Scriptam formulam ut consignaverit. Auri numi antiqui in finibus Persarum inventi. Multi a Latinis mercatoribus in varias oras transmissi. Quanti apud Byzantios aestimati sint (10). Vanae praedictiones ex Italia et Colchide Byzantium afferuntur. Gregoras, amicis instantibus, eas refellendas suscipit. Epistola, quam de ea re ad amicum scripsit (11). Michaël Bulgarus cur bellum Crali intulerit. Imperator in belli societatem ascitus. In Pelagonia castrametatur. Solis defectus. Bulgarus Triballorum agros vastat. Crales cum eo confligit. Gallorum equitum virtute adiutus eundem vincit et capit. Michaël ex vulneribus moritur. Imperator nulla re gesta Byzantium redit. Fortunae inconstantia. Cralis uores duae. Filius ex prima susceptus rebellat. Potitur principatu. Ipse Crales a factiosis in carcere suffocatus (12). Bulgaris per interregnum dissidentibus, Imperator Mesembriam et alia oppida invadit. Alexander, Bulgariae principatum

adeptus, Romanorum fines vastat. Urbes amissas recipit. Turci Nicaeam capiunt. Imagines, libros et sacras reliquias vendunt Byzantiis. Maritimam Bithyniae oram occupant. Tributarios omnibus modis vexant. Choraе monasterium a quo conditum; a quibus instauratum. Metochitae ab exilio reversi domicilium. Huius aedes ut dirutae sint. De evulso pavimento. Adempta libertas alloquendi seniore (13). Varia ostentata. Solis et lunae defectus. Terrae motus. Cruces et columnae deiectae. Vox temere emissa; ipso eventu probata. Gregoras seniore inuisere solitus. Cum eo ultimum colloquitur. Senior, amicis dimissis, cibum capit. Frigidum potat. Subito morbo corripitur. Peccata precibus et lacrymis expiat. Sacris mysteriis destitutus, Dei matris imaginem ori suo admovet. Expirat. Liber, in quo Imperatorum facta figuris aenigmaticis involuta fuerunt. Oraculum de seniore Andronico explicatur. Corpus eius quonam perlatum. Iusta de more persoluta (14).

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
P. 238
V. 193

Ορῶντες οἱ περὶ τὸν βασιλέα τὸν νέον Ἀνδρόνικον εἰς χρόνον μῆκος ἐκτεινόμενον ἔτι τὸν βίον τοῦ βασιλέως καὶ μὴ δυνάμενοι φέρειν ὑπὸ μικροψυχίας τὸν τῆς ἀρχῆς μερισμὸν, ἀλλ' ὅλην τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑαυτοὺς μετενεγκεῖν σπεύδοντες, ἐβουλεύσαντο δόλοις καὶ πανουργίαις τισὶν ἢ τὸ σχῆμα τῆς βασιλείας αὐτοῦ 5 καθάπαξ ἀφελῆσθαι, ἢ μετὰ τοῦ σχήματος καὶ αὐτό γε τὸ ζῆν. καὶ δὴ λοιπὸν ἅπαντ' ἐποίουν ἐξῆς μηδὲν μελλήσαντες, ὅσα πρὸς **Β**τὸ βούλευμα συνεργὰ τε καὶ ἀνύσμοι ἦσαν. (B.) Καὶ πρῶτα μὲν διαπρεσβεύονται πρὸς Μιχαήλον, τὸν διαδεξάμενον τὴν ἀρχὴν τῶν ἐντὸς Ἰστρου Βουλγάρων μετὰ τὸν Σφενδοσθλάβον θά- 10 νατον, περὶ σπονδῶν βεβαίων καὶ μὴ ῥᾶστα λυομένων. ὁρῶν γὰρ ὁ νέος Ἀνδρόνικος τὸν Κράλην Σερβίας τῷ γηραιῷ βασιλεῖ μάλα προσκείμενον διὰ τὸ νεωστὶ γεγεννημένον περὶ τὴν τοῦ Καίσαρος θυγατέρα κῆδος καὶ δείσας, μὴ ἐμποδῶν αὐτῷ περὶ τὰ νέα **С**βουλεύματα γένοιτο, προστίθεται οὗτος τῷ Μιχαήλῳ, ἅτε καὶ 15 ἐπ' ἀδελφῇ πρὸ βραχείος γαμβροῦ γενομένῳ· ταύτην δὴ λέγω τὴν

9. τὸν add. A. 15. γένοιτο A., γένηται W.

1. Iunioris Andronici factio cum vitam senioris in longissima extendi spatia cerneret et prae animi impotentia principatus divisionem ferre non posset, sed omnem potestatem in se quam primum translata vellet: decrevit ei dolis et machinationibus quibusdam, aut habitum sive insignia Imperii, aut una cum habitu ipsam etiam vitam auferre. Itaque omnia deinceps sine ulla cunctatione facere coeperunt, quae ad id quod meditabantur perficiendum conducerent et efficacissima essent. (II.) Ac primum ad Michaëlem, qui Bulgariae intra Istrum sitae principatum post Venceslai obitum susceperat, legatos mittunt de firmo et irrupto foedere ineundo. Cum enim iunior Andronicus Cralem Servium seniori esse addictissimum cerneret, propter affinitatem, quam cum eo Crales contraxerat, ducta uxore filia Caesaris, ac vereretur, ne ille novis suis conatibus obstaret, ipse ad Michaëlem se adiungit; quippe cui nuper soror sua nupsisset; eam dico, quae

τοῦ Σφενδοσθλάβου γυναῖκα. ἔγκρατῆ γὰρ τῆς ἀρχῆς τῶν Βουλ-
 γάρων αὐτὸν καταστάντα καὶ πρὸς εὐγενεστέρους εὐθὺς ἀποβλέ-
 ψαι γάμους συνεπεπτώκει. ὄθεν καὶ τὴν προτέραν ἀποβαλόμενος
 σύζυγον, μεθ' ἧς καὶ παιδῶν ἐγεγόνει πατῆρ (ἀδελφὴ δὲ ἦν
 5 αὕτη τοῦ τηρικαῦτα Κρούλη Σερβίας), τὴν τοῦ βασιλέως ἀδελφὴν
 ἀντ' ἐκείνης, ὡς εἰρήκειμεν, ἐν τῷ Τερνέβῳ χηρεύουσαν εὐρη-
 κῶς εἰς γάμον κοινωνίαν ἠγάγετο. κατὰ γοῦν τοῦτον τὸν χρόνον
 τῷ Διδυμοτείχῳ ἐπιδημοῦσης καὶ τῆς δεσποίνης τῆς τοῦ βασιλέως
 μητρὸς πέμπονται πρέσβεις ἐς τὸν Μιχάηλον, ἐροῦντες ἐλθεῖν
 10 αὐτὸν ὁμοῦ τῇ συζύγῳ πρὸς τε τὸν βασιλέα καὶ τὴν τῆς συζύγου
 μητέρα τὴν δέσποιναν πολλῶν ἔνεκα. τὴν τε γὰρ δέσποιναν διὰ
 μεγίστης ἐφέσεως ἔχειν διὰ πλείστων ἤδη τῶν χρόνων τὴν θυγα-
 τέρα θεάσασθαι. εἶναι γὰρ ὑπὲρ τὰ τρία καὶ εἴκοσιν ἔτη, ἅφ' ὅ
 οὔπερ εἰς ὄψιν ἀλλήλαις ἐλθεῖν ἠκιστα ἐξεγένετο· τὸν τε αὖ βασι-
 15 λέα ποθεῖν μὲν καὶ αὐτὸν τὴν ἀδελφὴν θεάσασθαι μῆπω πρότε-
 ρον θεασάμενον· ποθεῖν δ' οὖν καὶ τὸν αὐτῆς θεάσασθαι σύζυ-
 γον, τοῦτο μὲν καὶ ὡς γαμβρὸν, τοῦτο δὲ καὶ ὡς τῶν ἀπορρή-
 των ἐθέλειν λαβεῖν κοινωνόν. (Γ.) Τούτων τοίνυν οὕτως ἐχόν-
 των ἐπιδημῆ τῷ Διδυμοτείχῳ μετὰ τῆς συζύγου ὁ Μιχάηλος καὶ
 20 λαμπραῖς ταῖς φιλοφροσύναις καὶ δεξιώσεσιν ἐντυγχάνει πρὸς τε
 τοῦ βασιλέως καὶ τῆς δεσποίνης ἰδία τε καὶ δημοσία ἐπὶ συχναῖς
 ταῖς ἡμέραις, ἐν αἷς δὴ καὶ συνθῆκαι παρ' ἑκατέρων προῆλθον·
 τοῦ μὲν, τῷ βασιλεῖ συμμαχεῖν κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ πάππου·
 τοῦ δὲ, τῷ Μιχαήλῳ κατὰ τοῦ Κρούλη Σερβίας· καὶ εἰ τῆς ὅλης
 25 Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἐγκρατῆς κατασταλῆ καθελὼν τῆς ἀρχῆς
 τὸν βασιλέα καὶ πάππον, χρήματά τε παρέξειν πολλὰ καὶ γῆς κλη-

A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioris.
P. 239

V. 194

Venceslai uxor prius fuerat. Nam hic cum Bulgarici regni potitus esset, statim nobiliores nuptias expetivit: dimissaque priore coniuge, ex qua liberos susceperat (erat autem ea soror Cralis, illius qui tunc in Servia regnabat), Imperatoris sororem in urbe Ternobo viduam nactus matrimonii societate sibi alterius loco iunxerat. Sub hoc itaque tempus etiam Imperatoris matre Augusta Didymotichi commorante legati ad Michaëlem mittuntur, qui eum cum uxore ad Imperatorem et ad Augustam socrum vocarent multis de causis. Augustam quippe permultos iam annos videndae filiae cupidissimam esse: (esse enim supra tres et viginti annos, ex quo mutuo conspectu illis frui non licuerit;) Imperatorem etiam cupere tum sororem, quam nunquam ante vidisset, tum maritum illius videre, et quia affinis esset, et ut arcanorum participem eum faceret. (III.) Quae cum ita se haberent, Michaël cum uxore Didymotichum profectus per multos dies ab Imperatore et Augusta Imperatoris matre publice privatimque splendidissime et magnificentissime habitus est. Tandem sic inter eos convenit, ut Michaël Imperatori contra avum, Imperator Michaëli contra Serviae Cralem auxilia ferret: quod si totum Romanum Imperium avo Imperatore deiectione occupasset, tum magnam ei se pecuniam daturum, agrosque et urbes Ro-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

ρουχίας καὶ πόλεων ἐκ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας· τοῦτο μὲν καὶ ὡς γαμβρῶ προικὸς ἕνεκα, τοῦτο δὲ καὶ ὡς συμμάχῳ τῶν πόνων ἕνεκα. τούτων οὕτω καταστάντων ὁ Μιχαήλος μετὰ τῆς συζύγου ἐς τὴν οἰκειαν αὐθις ἀπῆει ἀρχὴν, συχνῶν πρὸς τῆς δεσποίνης καὶ πενθερᾶς ἀπολελευκῶς τῶν χαρίτων καὶ δωρεῶν 5 καὶ χρηστοτέρων ἐπαγγελιῶν ἐς τοῦπιόν. (A.) Τῷ μέντοι νέῳ βασιλεῖ ταῖς τοιαύταις ἤδη θαρρόσαντι καταστάσεσιν, ὁρῶντι δὲ καὶ τοὺς δήμους τῶν πόλεων τῶν τε ἄλλων καὶ τῆς βασιλευούσης αὐτῆς αὐτῷ προστιθεμένους καὶ λάθρα τὴν ἔφοδον αὐτοῦ κατε- 10 πείγοντας (κόρον γὰρ ἤδη μακρὸν εἰληφέναι τῆς τοῦ πάππου μακροβιότητος καὶ ἀκνησίας) μελέταις ἐπῆει διδόναι καὶ σκέμμασι, τίσι δόλοισι καὶ πανουργίαις χρησάμενος καὶ νικήσας τὸν πάππον αὐταρχήσει Ῥωμαίων. ἐπεὶ οὖν χρημάτων αὐτῷ ἔδει πρὸς τοιού- 15 τους ἀγῶνας ἴοντι, πέμψας ἀφείλε χρήματα παρ' ἀκόντων τῶν ἐν τῇ Θράκῃ πεμφθέντων πρὸς τοῦ γηραιοῦ βασιλέως ἐξισωτῶν, 15 φήσας ἐς τ' ἀναγκαῖα χρήζειν αὐτόν· βασιλέα δ' εἶναι καὶ αὐτόν· βασιλεῖ δ' ἐκ τῶν κοινῶν χρημάτων τὰς ἀναγκαῖας ἀποπιμπλόναί χρείας, τῶν σφόδρ' ἀναγκαιοτάτων ὁμοῦ καὶ δικαιοτάτων εἶναι. 20 ἔπειτα σκῆψιν προβαλόμενος, βούλεσθαι πρεσβείαν πέμψαι ἐς τὸν τῆς Αἰγύπτου δυναστεύοντα περὶ τινῶν ζητημάτων καὶ χρεω- 20 δῶν, ἐπορεύετο πρὸς τὴν βασιλεύουσαν. μέλλειν γὰρ ἐντεῦθεν ὀλκάδα μεγίστην ἐκπλεῖν καὶ ἐς Ἀλεξάνδρειαν τὴν πορείαν ποιῆ- 25 σθαι, ἐπορεύετο δ' οὐχ ἀπλῶς, ἀλλὰ χεῖρα συχνὴν συλλεξά- 25 μενος πρότερον καὶ τὰς Θρακικὰς πόλεις περιῶν ἀπόσας καὶ οἰκιοῦμενος καὶ ἀσφαλιζόμενος καὶ πάντας μὲν ὑπόπτους ἐξοικί-

12. κινήσας W. 18. ὁμοῦ καὶ δικαιοτάτων add. A.

manae ditionis assignaturum, partim ut affini dotis nomine, partim ut socio laborum ergo. His ita peractis Michaël cum uxore domum redit, amantissime tractatus a socru, multisque acceptis muneribus et promissis maioribus in posterum erectus. (IV.) Hoc statu rerum fretus iunior Imperator, et praeter caeteras urbes Byzantios quoque favere sibi cernens, a quibus clam ad maturandam expeditionem incitaretur, diuturnam vitam et torporem aviam fastidientibus, meditari coepit ac deliberare, quibus dolis ac machinationibus avo devicto solus Romanis imperaturus esset. Cum autem pecunia ei esset opus ad tales conatus, pecuniam quaestoribus a seniore in Thraciam missis per vim eripuit. Sibi enim ad necessarios sumptus opus esse pecunia: Imperatorem se quoque esse: summe autem necessarium atque aequissimum esse, ut publicae pecuniae in usus necessarios impenderentur. Deinde legatos Alexandriam ad Aegypti principem certis de causis missurum se simulans Byzantium proficiscitur: inde enim onerariam maximam e portu soluturam, quae Alexandriam iret. Neque vero simpliciter proficiscebatur, sed magna manu collecta prius, Thraciis urbibus universis perlustratis ac sibi conciliatis; cum et eas munivisset, et suspectos omnes

ζων ἐκεῖθεν, πάντας δ' οἰκείους καὶ ὁμογνώμονας εἰσοικίζων ἐκέισε. (E.) Ἀλλ' ἐν τούτοις ὄντος αὐτοῦ λάθρα τις τῶν οἰκειοτάτων αὐτοῦ φηγὼν ἦκει παρὰ τὸν βασιλέα καὶ πάππον καὶ πάντας καθ' ἕκαστα τῶν ἐκεῖ βουλευμάτων τοὺς δόλους ἀνακαλύπτει, Imp. Andron. Senioris.

5 τὰ τε ἄλλα φήσας τῷ βασιλεῖ καὶ ὡς ἐβουλεύσαντο οἱ περὶ τὸν Β σὸν ἔγγονον καὶ συνέθεντο καθαίρειν, ἢ καὶ αὐτῆς τῆς σῆς ζωῆς, εἴ τις ἀντίστασις γένοιτο· ἢ εἰ ῥαδίαν καὶ μηδὲν ἐμποδῶν κεκτημένην εὖροι τὸ βούλευμα τὴν ὁδὸν, ἀφελέσθαι μὲν σου μετὰ τῆς βασιλείας καὶ τὰ τῆς ἔξουσίας σύμβολα· σοὶ δὲ ῥάκος μονα- 10 δικὸν περιθέντες φρουροῖς παραδοῦναι καὶ φυλακαῖς. σκέψασθαι τοίνυν χρεῶν, μήτ' ἐκεῖνον τῇ συνήθει πορεία χρησάμενον εἴσω πυλῶν τῆς βασιλευούσης γενέσθαι λαθόντα, μήτ' ὑμᾶς ῥαθύμως C διατεθῆναι πρὸς τὴν ἀπάντησιν. περὶ γὰρ τῶν μεγίστων οἱ κίνδυνοι. ταῦτα ἀκηκοὺς ὁ βασιλεὺς καὶ οἷς ἔναυλον ἤδη τὴν ἀκοὴν 15 ἔξ ἄλλων εἶχε πολλῶν παρὰλληλα θεῖς καὶ ἀκριβωσάμενος καὶ μηδὲν εἶναι ψευδὲς εὖρηκὼς διανίσταται καὶ αὐτός· καὶ βοήσας πρὸς κύριον, ὡς „δίκασον κύριε τοὺς ἀδικοῦντάς με· καὶ οἱ ἐπανιστάμενοί μοι ἀσχυρῆθήτωσαν· καὶ ἐπανάσωσον ἐμοὶ τὸ βασι- V. 195 λειον κράτος, ὃ σὺ μὲν ἐχαρίσω μοι, ὃν δ' ἐγὼ γεγέννηκα καὶ 20 ἔψωσα, ἐκ τῶν ἐμῶν ἀρπάξει χειρῶν.” εἶτα πρὸς ἔργον ἐχώρει. D (ς.) Καὶ πρῶτα μὲν ἐς τὸν ἔγγονον ἔτι περὶ μέσσην ὄντα τὴν πορείαν πέμπει τοὺς ἀπαγορεύοντας τὴν πρὸς τὸ Βυζάντιον εἰσοδόν. „καινότερον γὰρ ἂν εἴη,” φησὶ, „τὸν ἀνακεκαλυμμένως οὕτωςι παρασπονδοῦντα καὶ οἷς ἂν τὰ κοινὰ φθαρείη ταῦτα πρῶτ-

20. ἔργον ἔργων A.

illinc exegisset; homines autem sibi addictos et secum conspirantes intramisisset. (V.) Sed dum haec agitatur, quidam ex eius intimis clam fuga elapsus avum Imperatorem convenit, et omnes singulatim consiliorum illorum dolos detegit, cum caetera eloquutus, tum illud etiam, ut nepos statuisset ei vel vitam ipsam eripere, si resisteretur, vel si negotium nihil difficultatis facilemque progressum haberet, una cum Imperio potestatis etiam insignia ei abrogare, et monastico cucullo indutum in custodiam dare. „Quare,” inquit, „cavendum, ne ille solitam viam ingressus in Urbem furtim introeat: et vos oportet non pigre illi occurrere. In summum enim discrimen res adductae sunt.” His Imperator auditis et ad ea, quae ex aliis audierat, aures adhuc veluti personantia, collatis et expensis, cum nihil falsi esse comperisset, insurgit et ipse atque ad Dominum clamitans „iudica eos Domine,” inquit, „qui iniuria me afficiunt: et qui contra me insurgunt, erubescant: et Imperatoriam mihi potestatem conserva, quam abs te donatam is ereptum venit manibus meis, quem ego genui et evexi.” Deinde ad rem gerendam accedit. (VI.) Ac primum ad nepotem in medio itinere adhuc agentem mittit, qui ei Urbis ingressu interdican. „Etenim,” inquit, „novum id esset, si tam aperte foedifragus, eaque quibus respu-

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- τοντά τε καὶ κατασκευαζόμενον λανθάνειν ἀξιοῦν." ἦν δὲ τοῖς
πεμφθεῖσι προστεταγμένον, διεξελθεῖν ἐπ' αὐτοῦ πρὸς ἔλεγχον
τῆς γνώμης αὐτοῦ, καὶ ὅσαι προφάσεις ἐγένοντο παρ' αὐτοῦ, τοῦ
τε τὴν εἰρήνην αὐθις καὶ τὰς συνθήκας λελύσθαι καὶ χώραν τὰ
Ἐσχάνδαλα σχεῖν. ἦσαν δ' ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἶπεῖν αἶδε· μία μὲν, 5
ὅτι ὅσοι τοὺς βασιλικοὺς φόρους δασμολογοῦντες ἦσαν ἅπαντας
συλλαβὸν ἀφείλε τὰ χρήματα, σπανιωτέρων μὲν εἶπερ ποτὲ νῦν
τῶν χρημάτων, πολυδαπανωτέρων δὲ τῶν πραγμάτων ὄντων διὰ
τὸν τῆς βασιλείας μερισμόν. δευτέρα δὲ, ὅτι τοὺς πεμπομένους
ἐφόρους τῶν πόλεων καὶ διοικητὰς ἀτίμους ἐκείθεν ἐκβάλλων ἐκ- 10
πέμπει· τίθησι δ' ἀντ' ἐκείνων αὐτὸς ἑτέρους, οὓς ἂν ἐθέλοι.
τρίτη δ', ὅτι καὶ τὴν Κράλαιναν πατρός τε ἀδελφὴν οὖσαν καὶ
μοναχικὸν περικειμένην σχῆμα πρὸς ἀθεσμον ἐβιάζετο μῆξιν,
δυσανασχετοῦσάν τε καὶ οὐκ ἐθέλουσαν αὐτήν. ἦσαν δὲ πρὸς
ταύταις καὶ ἕτεραι προφάσεις, δι' ἃς ἀπηγορεύετο ἢ πρὸς τὸ 15
P. 241 Βυζάντιον αὐτῷ εἶσοδος, πλεῖσται μὲν, οὐ τοσοῦτον δὲ τὸ ἰσχυ-
ρὸν ἔχουσαι. (Z.) Ἐπὶ τούτοις γραφὰς λανθανούσας ἐξέπεμψε
πρὸς γε τὸν Κράλην Σερβίας περὶ συμμαχίας καὶ πρὸς τὸν ἑαυτοῦ
εἰδὸν Δημήτριον τὸν δεσπότην, ἐπιτροπεύοντα τηρικαῦτα Θεσσα-
λονίκης καὶ τῶν πέριξ, παρακελευομένας, συμπαραλαβόντα μεθ' 20
ἑαυτοῦ καὶ τοὺς δύο ἀνεψιοὺς ἐκεῖσε περὶ τὴν ἐπιτροπὴν τῶν
Βελλεγράδων καὶ τῆς ἄλλης Μακεδονίας τηρικαῦτα διατρέβον-
τας Ἀνδρόνικόν τε τὸν πρωτοβεστιάριον καὶ Μιχαῆλ τὸν Ἀσάν
B καὶ ἅμα τὰ Μακεδονικὰ στρατόπεδα ἀσφαλίσασθαι μὲν πρῶτον
10. ἀτίμους A., ἀτίμως W. 15. ἀπηγορεύετο A., ἀπηγόρευ-
το W.

blica pereat agens et molliens, latere conatus suos postulare." Erat autem
iis, qui ad illum missi ierant, mandatum, ut coarguendi eius animi causa
recenserent apud eum, quot occasiones pacis denuo rumpendae prae-
buisset, ut et irrita fierent ea, de quibus convenerat, et offensionibus locus
esset. Eorum autem quae recensebantur summa haec erat. Primum, quod
Imperatorii quaestoribus omnibus pecuniam eripuisset, cuius nunquam
maior penuria fuisset, cum ea essent tempora, quae ob divisionem Imperii
sumptus maximos postularent. Alterum, quod urbibus praepositos ab avo
praesides ac procuratores ille ignominia affectos eiiceret, atque in eorum
locum quoscunque ei libitum esset substitueret. Tertium, quod Cralaenam,
amitam suam et monastico indutam habitu, indignantem et reluctantem ad
incestum coitum compulisset. Accedebant et aliae causae, propter quas ei
Urbis ingressu interdiceretur: plurimae illae quidem, sed non ita firmae.
(VII.) Deinde clandestinis litteris ad Cralem Serviae missis auxilium ab eo
petit. Scribit et ad Demetrium Despotam filium suum, qui tum Thessalo-
nicae et adiacentium locorum curam agebat: eique mandat, ut duos fratris
filios, qui Bellegradis et reliquae Macedoniae praeerant, Andronicum pro-
tostestiarium et Michaëlem Asanem simulque Macedonicas legiones secum

τὰς Μακεδονικὰς πόλεις ὡς εἰκὸς, ἐκ μέσου ποιησάμενον ὅσοι
 οὐκ ἔξω τοῦ ὑποπτεύεσθαι περὶ κάσιν· ἔπειτ' ἐκεῖθεν ἄραντας
 ξύν γε τῷ συμμαχικῷ στρατῷ τῷ ἐκ τοῦ Κράλη Σερβίας ἔρχεσθαι
 τὴν ταχίστην κατὰ τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ νέου. τῶν δὲ
 5 σταλεισῶν, ὡς ἔφημεν, γραφῶν πρὸς τε τὸν Κράλην Σερβίας C
 καὶ πρὸς τὸν δεσπότην καὶ πρὸς ἄλλους ὅσοι βασιλικὰς διώκουν
 ἐπιτροπὰς αἱ μὲν ἐάλωσαν παρὰ τῶν τὰς ὁδοὺς φρουρούντων
 ἀνθρώπων τοῦ νέου βασιλέως, ὅσαι ἐπὶ χάρτου γραφεῖσαι ἐτίγ-
 χανον· αἱ δὲ λαθοῦσαι παρῆλθόν τε καὶ πρὸς οὓς ἐπέμψθησαν
 10 ἀφίκοντο, ὅσαι ἐπὶ λίνον λεπτοῦφοῦς καὶ λευκοῦ γραφεῖσαι τοῖς
 τῶν γραμματοκομιστῶν ἐνδύμασιν εὐφρῶς συνερόσθησαν. κατὰ
 γὰρ τὰς στενὰς τῶν ὁδῶν καὶ μάλιστα κατὰ τὰς περὶ Χριστού-D
 πολιν πύλας φρουροὺς οἱ περὶ τὸν νέον ἔθεσαν βασιλέα, οἱ πάν-
 τας τοὺς παριόντας ἐξήταζον, εἰ γραφὰς ἐκ Βυζαντίου κομίζοιεν·
 15 καὶ ἦν δυσχερὲς οὕτως λαθόντα τινὰ παρελθεῖν. (H.) Κακέι-
 νους μὲν οὖν οὐδὲν ἐλελήθει τῶν ἐν Βυζαντίῳ κρύφα μελετωμέ-
 νων τε καὶ δρωμένων· τούτους δὲ πάντα ἐλελήθει ὅσα κατὰ τού-
 των ἔξωθεν ἐκείνοι ἔδρων τε καὶ ἐμελέτων. πάντες γὰρ σφισι
 προσεχώρουν ἐθελονταί, οἱ μὲν ἐς τοῦμαθανὲς αὐταῖς γνώμας καὶ E
 20 αὐτοῖς σώμασιν· ὅσοι δὲ μὴ ἐδύνατο, οἱ δὲ ἀλλὰ ταῖς γνώμας
 σφίσι ὀλοσχερῶς προσέκειντο· οὐ μόνον μικροῦ πάντες ὅσοι τοῦ
 δήμου τῶν Βυζαντίων, ἀλλὰ καὶ ὅσοι τῶν συγκλητικῶν καὶ οἰ-
 κειακῶν καὶ ὅσοι τῶν μάλα καθ' αἷμα τῷ γηραιῷ βασιλεῖ προση-

22. οἰκειακῶν A., οἰκιακῶν W.

adducat; ac primum quidem Macedonicas urbes idoneis praesidiis muniat,
 et eos omnes, qui quoquo modo suspecti sint, removeat: deinde cum auxi-
 liaribus copiis, quas Crales Serviae missurus sit, primo quoque tempore
 contra iuniorum Imperatorem Andronicum moveat. Caeterum litterae, quas
 ad Cralem Serviae, ad Despotam, ad caeteros omnes, quotquot Imperato-
 ris negotia in provinciis procurabant, scriptas esse diximus, partim ab iu-
 niorum Imperatoris militibus vias custodientibus exceptae sunt; eae nimirum,
 quae chartis inscriptae erant: partim iis deceptis evaserunt, et quo mitte-
 bantur pervenerunt; illae videlicet, quae tenui et albo linteo inscriptae ta-
 bellariorum vestibibus solerter insutae fuerant. Nam Imperator iunior cum in
 aliis viarum angustiis, tum in iis, quae sunt apud Christopolin, custodes
 collocarat, qui omnes praetereuntes excutiebant, si forte litteras Byzantio
 afferrent, quos fallere perdifficile erat. (VIII.) Ac illos quidem eorum
 quae Byzantii clam agebantur et agitabantur nihil latebat: istos vero late-
 bant omnia, quae illi foris et agebant et agitabant. Nam omnes sponte
 ad eos inclinabant, alii aperte et animis et corporibus; qui vero corpori-
 bus non poterant, animis certe et toto pectore cum illis coniuncti erant;
 non modo omnis fere Byzantina plebs, sed et senatorii et aulici proceres et
 ii qui seniores Imperatorem cognitione maxime attingebant. Ac ii quae-

- A. M. 6791 ad 6836
 Imp. Andron. Senioris.
 V. 196
- κόντων ἦσαν· οἱ δὲ πάντα καθ' ἓν τὰ ἐντεῦθεν ἀνιχνεύοντες ἐκείνοις ἐμήνουν. ὧν εἷς ἦν καὶ ὁ τοῦ βασιλέως υἱὸς Θεόδωρος ὁ μαρκέσιος. ὃς πρὸ ἐτῶν συχῶν εἰς τὴν τῆς μητρὸς πατρίδα πεμφθεὶς ὑπὸ τῆς μητρὸς, ὡς εἰρήκειμεν, γάμων ἕνεκα καὶ δι' ἀβουλίαν καὶ ῥαθυμίαν τῷ χρόνῳ κατάχρεως γεγονὼς μετὰ τὸν 5
- Ετῆς μητρὸς θάνατον ἐπανῆκε πρὸς τὸν πατέρα καὶ βασιλέα παῖδας καὶ γυναῖκα ἐκεῖσε καταλιπὼν· καὶ ἦν τοῦ λοιποῦ διατρίβων ἐν Βυζαντίῳ· ὅτε δὲ καὶ ἄλλης τε πάσης ἀπήλαυε πρὸς τοῦ βασιλέως κηδεμονίας καὶ εὐμενείας καὶ χορηγίας ἐκ τοῦ βασιλικοῦ
- P. 242 προτανείου, καὶ δὲ καὶ πάντων χρεῶν ἀπήλλακται διὰ τῶν βασι- 10
 λικῶν χρημάτων. ὧν ἀπάντων ἐκλαθόμενος ἐκεῖνος διὰ φρενῶν ἔνδειαν καὶ πᾶσαν αἰδῶ πατρικὴν ὀπίσω λιπὼν προδότης εἶλετο γενέσθαι τοῦ βασιλέως καὶ πατρὸς καὶ τῆς Ἰούδα ἐκείνου μιμήσεως. ὠνειροπόλει γὰρ τὴν Ῥωμαϊκὴν καὶ αὐτὸς ἡγεμονίαν, ἐκποδῶν ἵσταμένον τοῦ διαδόχου· καὶ κατανεῦσαι μὴ βουλόμενον 15
 τὸν πατέρα πολλῶν ἕνεκα, ὅτι καὶ γνώμη καὶ πίστις καὶ σχήματι
- Β καὶ γενεῶν κουρᾶ καὶ πᾶσιν ἔθεσιν Λατίνος ἦν ἀκραιφνής, ἔγνω λυπήσειν αὐτὸν τῷ νέῳ προστεθεὶς βασιλεῖ. ὅθεν καὶ ὅσῳ πάντων μᾶλλον καθ' αἷμα τῷ βασιλεῖ προσωκείωτο, τοσοῦτῳ καὶ θερμοτέρος πάντων ἐχθρὸς τοῦ βασιλέως καὶ πατρὸς γενέσθαι 20
 πεφιλονείκηκε μᾶλλον αὐτός. (Θ.) Τῷ δ' ἐπιγενομένῳ μηνὶ νοεμβρίῳ τὰ βασιλικὰ δεξάμενος γράμματα Δημήτριος ὁ δεσπό-
- CTης ἐν Θεσσαλονίκῃ διεμηγύσατο εὐθὺς τὸν τε πρωτοβεστιάριον καὶ τὸν Ἀσάν. καὶ ἐπειδὴ συνῆλθον στρατεύματά τε συνεκρο-
 2. καὶ add. A. 7. γυναῖκας A. 17. καὶ πᾶσιν ἔθεσιν add. A.
 22. νοεμβρίῳ A., νοεβρίῳ W.

cunque illic gerebantur curiose indagantes singula illis significabant. Quorum unus fuit etiam Imperatoris filius Theodorus marchio. Qui in matris patriam ante multos annos uxoris ducendae causa ab ipsa matre, ut dixi, missus ac procedente tempore per temeritatem et socordiam suam aere alieno oppressus post matris obitum ad patrem Imperatorem, uxore et liberis illic relictis, reversus fuerat; atque ex eo Byzantii commorabatur. Ubi paterna Imperatoris cura ac benevolentia ex omni parte sublevatus et suppeditatis ex fisco sumptibus sustentatus omne etiam aes alienum pecunia Imperatoria dissolverat. Quae ille per amentiam cuncta oblitus debita patri observantia prorsus neglecta Iudam imitari et patris Imperatoris proditor esse maluit. Nam Romanum Imperium somniabat ipse quoque, excluso videlicet eo, ad quem successio pertinebat. Et cum pater multis de causis, quod et animo et religione et habitu et rasa barba et alio omni vitae genere mere Latinus esset, postulatis eius annuere nollet: ipse, quo illum contristaret, ad iuniorem Imperatorem defecit. Ita quo erat sanguine coniunctior, eo acerbior patris Imperatoris inimicus extitit. (IX.) Sequenti mense Novembri Demetrius Despota, Imperatoris litteris Thessalonicae acceptis, statim protovestiarium et Asanem arcessit. Qui cum convenissent, illico

τεῖτο καὶ ἅμα αἱ τῶν τῷ νέῳ βασιλεῖ συνόντων οὐσαὶ καὶ τὰ κτήματα, ὅποσα περὶ τὰς ἐν Μακεδονίᾳ πόλεις καὶ χώρας ἔτυχον ὄντα, πάντα τοῖς στρατιώταις διμερίζοντο· οἴνου τε καὶ σίτου σφῶν ἠροίγοντο ἀποθῆκαι· καὶ τοῖς ἀρπάζειν ἐθέλουσιν ἀφθονὰ προὔκειντο πάντα, ἔξορῆαι τε καὶ δημεύσεις τῶν ἤκιστα συμφρο-
 5 νεῖν ἐθέλοντων. καὶ κεῖ μὲν ταῦτα ἐτελεῖτο· ἔμελλε δ' ὅσον οὐδέπω D καὶ τὸ τοῦ Κράλλη συμμαχικὸν ἐς αὐτοὺς ἀφικνεῖσθαι. (I.) Ἄλλ' οὐδ' ὁ βασιλεὺς ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἠρέμει καθήμενος· ἀλλ' ἔπεμπε διατάγματα λάθρα πανταχῇ θαλάττης τε καὶ γῆς ἐν τε
 10 Βυζαντίῳ καὶ Θεσσαλονίκῃ καὶ Μακεδονίᾳ καὶ νήσοις ἐπαγγελλόμενα τοῖς μὲν δήμοις ἀτέλειαν καὶ φόρων ἔλευθερίαν, τοῖς δὲ στρατευομένοις πόρους προσόδων καὶ μισθῶν ἐπιδόσεις. ἄπερ ἀκουόμενα πάντας ἀνέσειε καὶ ῥᾶστα τὰς γνώμας σφῶν διέστρεψε E καὶ ἀνέπειθεν ὀλοσχερῶς αὐτῷ προστίθασθαι γνώμη τε καὶ γλώσση
 15 καὶ χερσὶ καὶ πάσῃ προθυμίᾳ καὶ λαθροαἰοῖς γράμμασι προσκαλεῖσθαι αὐτὸν καὶ τὴν αὐτοῦ ἐπιταχύνειν ἔφοδον.

β'. Οὕτω δὴ τῶν πραγμάτων ἐχόντων ἦκει περὶ τὸ Ῥήγιον P. 243 ὁ βασιλεὺς· καὶ κεῖθεν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον V. 197 δυοῖν ζητημάτων ὀπότερον συγχωρῆσαί οἱ, ἢ τὴν πρὸς τὸ Βυ-
 20 ζάντιον ὑπόσποδον εἶσονδον, ἢ τῶν ἐκ Βυζαντίου τινῶν εἰς ἐκεῖνον ἀφίξιν ἐκ τε τῶν τῆς συγκλήτου ἐκ τε τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων, καὶ εἴ τινες ἐκ τοῦ δήμου παιδείας εὖ ἔχοντες εἶεν, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται τὰ ὑπ' ἐκείνου λεχθησόμενα ἀπαγγεῖλαι τῷ τε βασιλεῖ καὶ ὅλῳ τῷ Βυζαντίῳ. τὸν μέντοι γηραιὸν βασιλέα, δόλου B

13. ἀνέσειε A., ἀνέσεισε W. 17. ἦκει A., φθάνει W.

et exercitus cogi et eorum, qui ad iuniorum se adiunxissent, bona et possessiones, quaecunque in Macedonicis urbibus et agris erant, militibus distribui coeperunt. Aperiebantur eorum granaria et cellae vinariae; et cuilibet rapere volenti omnia passim exposita erant. Praeterea qui minime assentiri vellent, eorum bona publicabantur et ipsi exilio mulcebantur. Ac ibi quidem haec fiebant. Erant etiam Cralis auxilia iam iam ad eos ventura. (X.) Caeterum nec iunior Andronicus quietus sedebat: sed clam in omnes terras et insulas, Byzantium, Thessalonicam et Macedoniam edicta mittebat, per quae populis immunitatem et libertatem a tributis, militibus vero reditus et maiora stipendia promittebat. Quae mox ut audita fuere, omnes commoverunt, et animis facillime depravatis impulerunt, ut et voluntatibus et linguis et manibus et omni studio ei adhaerescerent et clandestinis litteris illum arcesserent et impressionem eius accelerarent.

2. Cum res ita se haberent, Rhegium pervenit Imperator: atque inde legatis ad avum Imperatorem missis alterutrum sibi concedi postulat, ut aut per inducias ipse in Urbem introeat, aut aliqui ex Byzantiis ad se veniant, senatus primores et Ecclesiae principes, et si qui ex populo eruditione commendabiles sint, qui ea, quae dicturus sit, Imperatori et toti Byzantio renunciare possint. Senior vero, cum ea postulata plena doli esse iudica-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

μεστὰ ἡγησάμενον τὰ τοιαῦτα προβλήματα, σιωπῆσαι μέχρι πολ-
λοῦ καὶ διαπορῆσαι περὶ τὴν αἴρεσιν. τὴν τε γὰρ εἰς τὸ Βυζάν-
τιον εἴσοδον τοῦ ἐγγόνου ὀλεθρίαν ὄρῃν καὶ οὐκ ἄνευ αἱμάτων·
εἰτούμους γὰρ εἶναι τοὺς Βυζαντίους ἀντίκα ἐκεῖνω τε προστεθή-
σεσθαι φανέντι πνλῶν εἴσω καὶ τοῦτον πικρῶς τοῦ βίου ἀπάξειν· 5
C τὴν τε αὖ πρὸς ἐκεῖνον τῶν Βυζαντίων ἄφιξιν οὐδὲ ταύτην ἀστα-
σίαστον βλέπειν. σκοπὸν γὰρ εἶναι τῷ ἐγγόνῳ, λόγους τε δημο-
χαρεῖς παρόρησι λαλῆσαι καὶ λάθρα δώροις καὶ ἐπαγγελίαις ὑπο-
ποιῆσαι χρησταῖς αὐτούς τε καὶ δι' αὐτῶν ὅποσοι τὸ Βυζάντιον
οἰκοῦσι. χαλεπῶν δ' ὄντων ἀμφοτέρων ὅμως τὸ χουφότερον εἰ- 10
λετο· καὶ πέπομφε δύο μὲν ἐκ τῆς συγκλήτου, δύο δ' ἐκ τῶν
ἀρχιερέων, δύο δ' ἐκ τῶν τῆς ἐκκλησίας λογύδων καὶ τέτταρας
τῶν τοῦ δήμου προκρίτων. (B.) Οὓς δὴ πάντας ἀπιόντας ἐκείσε
D μεταπεμφάμενος ἐκεῖνος καὶ ἐκκλησίαν πεποιηκῶς δημογορίαν τινὰ
ἐσχηματισμένην ἐπ' αὐτῶν διεξῆλθεν· „ἐγὼ,” φήσας, „ὅτι μὲν 15
τοὺς ὑπηκόους ὑμᾶς πλέον ἢ ἑμαυτὸν φιλοῦ καὶ ὅτι οὐκ αὐτοκρα-
τορίαν ἑμαυτῷ περιθεῖναι σπουδάζων ἐξῆλθον παρὰ τὴν τοῦ βα-
σιλέως καὶ πάππου μου βούλησιν, παντί που δῆλον. ὁρᾶτε γὰρ
ὅπως τῆς ἑμαυτοῦ ζωῆς ἀφειδῶ, μήτε γαστριζόμενος καὶ τρυφῶν,
E μήτε δορυφόρους ἢ πελεκυφόρους ἐπαγόμενος, ὡς εἴθισται μὴ 20
ὅτι βασιλεῦσι διὰ τὸ ἐπίφθονον τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ οὓς ἡ τύχη
τῶν γονέων καὶ ξυγγενῶν ἐξορίσασα πλανήτας ἔνθεν κάκειθεν
ἠνάγκασε περιφέρεσθαι καὶ διηνεκῶς τὴν τοῦ ἀντίκα τεθνήξασθαι
πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχειν ἐλπίδα. εἰ δ' οὖν φρασάτω τις ἐμοὶ παρελ-

23. τεθνήξασθαι A., θνήξασθαι W.

ret, diu siluit, secum deliberans, utrum eligeret. Nam nepotis in Urbem ingressum perniciosum neque incruentum fore: paratos enim Byzantios, statim atque eum intra portas conspecturi essent, illi quidem obsequi, sibi vero vitam acerba morte eripere. Rursus Byzantium ad illum itionem non sine seditione fore. Id enim esse nepoti propositum, ut palam illos blandis verbis, clam vero muneribus et magnis pollicitationibus, et eorum opera omnes Byzantinos cives sibi conciliet. Cum autem utrumque grave esset, id quod levius erat elegit, et duos senatores, duos pontifices, duos ex Ecclesia selectos et quatuor ex civibus primariis ad eum misit. (II.) Ille vero iis omnibus, qui illuc venissent, arcessitis et convocata concione orationem quandam artificiosam coram iis recitavit. Ac, „vos subditos”, inquit, „cariores mihi esse quam me ipsum, meque nulla ambitione aut summae potestatis affectatione contra voluntatem avi Imperatoris egressum esse, nemini est obscurum. Videtis enim ut nec vitae meae parcam; non corpori curando, non genio indulgeam; non satellites, non bipenniferos adducam: ut non modo regibus mos est, propter invidiosam Imperii conditionem, sed iis etiam, quos fortuna a parentibus et cognatis procul relegatos huc atque illuc ferri et continenter mortem ob oculos habere coegit. Sin

θῶν, ὑπὲρ τίνος ἂ περιφέρω τραύματα ἐπὶ τῆς σαρκὸς ἐδεξάμην, A. C.
 τοῖς τῶν Ῥωμαίων ἐχθροῖς παραβαλλόμενος, ὅποσοι τε ἐξ Ἀσίας 1282
 εἰς Θράκην ναυστολοῦσι καὶ ὅσοι τὸν Ἴστρον παροικοῦντες βάρ- ad
 βαροι, ἔπειτ' ἐκεῖθεν ἐξελαύνοντες κατατρέχουσιν ὁμοίως καὶ 1328
 5 οὗτοι τὴν δυστυχῆ Θράκην; ἐγὼ γάρ, ἵνα πᾶσαν ἐξείπω τὴν Imp. Andron.
 ἀλήθειαν πρὸς ὑμᾶς, ὁρῶν τὸν βασιλέα ἐς πολὺ τὸ νωθρὸν καὶ Senioris.
 ἀνάληπτον ἐκ τοῦ γήρως ἀποκλίναντα καὶ μηδὲν ὅλως διεχειρόμε- P. 244
 νον, μηδ' ἀλγοῦντα, τῶν Χριστιανῶν αἰὲν νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέ-
 ραν τῶν μὲν κοπτομένων ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἱερείου δίκην, τῶν B
 10 δ' αἰχμυλωτιζομένων καὶ ἀνδραποδιζομένων, τῶν δὲ γυμνῶν V. 198
 ἐλαυνομένων πάσης χώρας καὶ πόλεως· ἵνα μὴ λέγω τὰ μείζω τῆς
 Ἀσίας πάθη καὶ τῶν ἐκεῖσε πόλεων, ὅσαι τοῖς βαρβάροις ἠλώ-
 κεισαν διὰ τὴν τοῦ βασιλέως ἀμέλειαν καὶ νωθρότητα· ὁρῶν οὖν
 ταῦτα ἔγωγε καὶ περιαλγῆς λίαν γινόμενος καὶ τὴν τῶν σπλάγχχνων
 15 ὀδύνην φέρειν οὐκ ἔχων ἐξῆλθον δυοῖν ἔνεκα. ἢ γὰρ θανάτῳ οἴω-
 δήτινι περιπεπτωκὸς ἅμα τῷ ζῆν καὶ τὸν τῆς λύπης συναποθῶξαι C
 φόρτον ἐνόμισα, ἢ τὴν Ῥωμαίων τύχην ἐς τὸ βέλτιον καθόσον
 ἐφικτὸν ἀπαλλάξαι. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἐστιν ἐφικτὸν, ἀνθρώπων
 ὄντα τινὰ καὶ πλεῖστον ἐνδιατρίψαντα χρόνον τῷ ἄρχειν μὴ κόρον
 20 ἐμποιῆσαι τοῖς ἀρχομένοις καὶ μῖσος φόνου πνέον. οὐδὲν γὰρ ἀμε-
 τάβλητον οὐδὲ μόνιμον ἐν τῷ βίῳ τὴν φύσιν πεποίηκεν ὁ θεός.
 διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῷ μεταβάλλεσθαι βλέπομεν τὴν ἄραν τῆς εὐ- D
 φροσύνης καὶ ἡδονῆς ἴσχυοντα πάντα τὰπίγεια. εἰ δέ τις βιαίῳ τινὶ
 καὶ κατηναγκασμένῃ φορᾷ χρώμενος ἐπὶ μιᾷ ἴστασθαι τύχης

20. πλέον W. in mg.

minus, dicat mihi quispiam, vulnera, quae in corpore meo gesto, qua de
 causa acceperim, cum Romanorum hostibus pugnando, qui ex Asia in Thra-
 ciam traiciunt, et cum barbaris, qui Istrum accolunt, unde factis excur-
 sionibus et ipsi pariter miseram Thraciam vastant? Ego enim, ut omnem
 veritatem apud vos eloquar, cum Imperatorem prae senio ad socordiam et
 stuporem labi viderem et e veterno non excitari, neque dolere, cum Chri-
 stiani semper noctu atque interdum partim velut victimae a barbaris mactentur,
 partim captivi trahantur et in servitutem abducantur, partim nudi ex aedibus
 atque urbibus expellantur (graviora mala taceo, Asiae videlicet et urbium,
 quaecumque Imperatoris incuria et ignavia captae sunt), cum ego, inquam,
 haec viderem, aegerrime tuli, et infixum cordi dolorem non ferens duabus
 de causis sum egressus; ut aut quovis letho vitam simul et gravissimum
 moerorem abrumperem, aut Romanae reipublicae pro virili subvenirem.
 Nullo enim modo, nullo modo fieri potest, quin homo, et is longo tempore
 rerum potitus, fastidio sit iis qui parent, et capitalia eorum odia suscipiat.
 Nihil scilicet Deus in rerum natura ex se immutabile et stabile esse voluit.
 Unde fit, ut omnia terrena mutationibus gaudere ac delectari videamus.
 Quod si quis iniurioso quodam ac violento conatu velit efficere, ut res suae

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- ἰθὺλοι, οὗτος ἐς τὴν παρὰ φύσιν κίνησιν ἄγει τὰ πράγματα. πᾶν δὲ τὸ παρὰ φύσιν ὑπερβαῖνον τοὺς ἀρμόττοντας ὅρους ὑπερβαίνειν παρασκευάζει καὶ τοὺς ὅρους τῆς ἐθελούσης ἐπεσθαι εὐφροσύνης καὶ ἡδονῆς. ἐς τοῦτο γὰρ τείνει καὶ τὰ σοφὰ τῶν παλαιῶν γνωματεύματα „μηδὲν ἄγαν” λεγόντων καὶ „πᾶν μέτρον ἄριστον.” ὁρᾶτε 5
- Εἰ γὰρ ὅπως καὶ ὁ ἐμὸς πάππος εἰς βαθὺ γῆρας ἑλλητικῶς καὶ τοσαῦτα ἔτη τὸ βασιλείον ἔχων κράτος, ὅσα μικροῦ δέω λέγειν οὐδεὶς πω τῶν πρόποτε βασιλέων, μεμίσηται μὲν παρὰ πάντων ὑπηκόων, οὐκ ἐπιστρέφεται δ' ὅλως οὔτε πρὸς θεραπείαν τοῦ μίσους, οὔτε πρὸς ὀρμὴν βοηθήσουσαν τοῖς Ῥωμαίων πράγμασιν, οὔτε μὴν 10 ἀλγεῖ βλέπων τοὺς διαδόχους τῆς βασιλείας προαποθνήσκοντας.
- Ἐτέθνηκε μὲν γὰρ ὁ βασιλεὺς ὁ ἐμὸς πατὴρ μηδενοῦς ἀπολελυτικῶς τῶν ὅσα βασιλεῦσιν ἔφεῖται, πλὴν τοῦ ὀνόματος. τεθνήκασι δ' ἕτεροι τῶν καθ' αἶμα μάλα τοι προσηκόντων καὶ τὴν ἡλικίαν νεώτεροι. τεθνήξομαι δ' ἴσως καὶ γὰρ, πρὶν τι τῆς βασιλείας ὄνασθαι. 15 τί γὰρ τοῦ ἀποθανεῖν ῥῆον, καὶ ταῦτα ἀνθρώπῳ κινδύνοις αἰεὶ παραβαλλομένῳ καὶ οὕτως ἀφειδοῦντι τοῦ ζῆν; ἴσως δ' ἂν τινες καὶ φιλαρχίαν νοσεῖν με ὑποτοπάσαιεν ἀποστατοῦντα βλέποντες τοῦ
- P. 245 πάππου καὶ βασιλέως καὶ οὐχ ὑπέκειν ἐθέλοντα. τοῦτο δ' οὔτε πάννυ τελέως ἀποφήσαιμι' ἂν ἔγωγε, οὔτε πάννυ συνθεῖην. εἰ μὲν 20 γὰρ ἐώρων ἀὔξανομένην τὴν τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν καὶ πλατυνόμενα τὰ ἡμέτερα ὅρια, ἡδέως ἂν ἐκαθήμην μακρόν τινα τὴν ἡσυχίαν ἀσκῶν καὶ τοιαύτας τινὰς βόσκων ἐλπίδας, ὁποίας καὶ οἱ τοὺς ἑαυτῶν ὀψονόμους ὀρῶντες μακροτέραν ὁμοῦ καὶ ποικιλω-

eodem semper statu consistent, is rerum ordinem naturalem invertat. Quicquid autem cum natura pugnat, id cum limites excedat legitimos, facit, ut iucunditatis et voluptatis, quae naturam sequi solent, limites excedantur. Eodem pertinent sapientes veterum sententiae, praecipientes, „ne quid nimis”; et: „modum esse pulcherrimam virtutem,” pronunciantes. Videtis enim, ut meus avus ad extremum senium progressus, et tot annos Imperio potitus, quot (parum abest quin dicam) nemo omnium, qui unquam fuere Imperatorum, in totius populi est odio: nec ullam curam vel odii illius a se amovendi, vel Romanae reipublicae sustentandae suscipit, neque dolet successores Imperii ante se mori. Obiit enim Imperator pater meus sine ullo Imperii fructu, nisi nomen exceperis. Obierunt et alii sanguine ei coniunctissimi et minores aetate. Moriar et ipse fortassis, priusquam ex Imperio fructus aliquid cepero. Quid enim facilius accidit homini, praesertim nullum periculum defugienti et de vita minime sollicito? Fortassis autem me regnandi cupiditate laborare aliqui suspicabuntur, qui ab avo Imperatore deficiam, nec ei parere velim. Id vero ego neque plane inficias iverim, nec verum esse plane concesserim. Nam si Romanum Imperium crescere ac dilatari fines nostros cernerem, libenter sederem et otiosus quam diutissime manerem, et ea spe me consolarer, qua ii, qui prolixiores epulas et maio-

τέραν τὴν πανδαισίαν παρασκευάζοντας. ἐπεὶ δὲ καθ' ἡμέραν A. C.
 ὄρω πρὸς τὸ δυστυχέστερον συνωθούμενα τὰ Ῥωμαίων πράγματα 1282
 καὶ πρὸ τῶν πυλῶν μονοноὺ τῆς βασιλευούσης ἀρπαζομένους τοὺς ad
 ταλαιπώρους Ῥωμαίους καὶ σφαττομένους ὑπὸ τῶν πολεμίων 1328
 5 αἰ, τίνα ἂν οἴεσθέ με καρδίαν ἔχειν; καὶ οἱ μὲν πλείους τῶν Imp. Andron.
 ἀνθρώπων τὰς ἐλπίδας ἔχουσι τῆς ἐνεστώσης λύπης φάρμακον, καὶ Senioris.
 εἰ ψευδεῖς εἶεν· ἐμοὶ δὲ οὐδὲ ψευδεῖς ἐλπίδες λείπονται πρὸς ψευ-
 δόμενον παραμύθιον. εἶτα τὸν ἐκ Μακεδονίας Ἀλέξανδρον διὰ C
 θαύματος ἄγετε, δυσχεραίνοντα διὰ μικροψυχίαν καὶ ἀχθόμενον
 10 τῷ πατρὶ, ὅτι νίκας ἐπὶ νίκαις προσετίθει διηγεκῶς καὶ ὑπετέμενετο
 τοῦ παιδὸς ὡς ἂν εἴποι τις τὸ φιλότιμον, μετριωτέρας καταλιμ-
 πάνων αὐτῷ προσφάσεις πολεμικῶν τροπαίων· ἐμὲ δὲ τὰναντιώτατα
 πάσχοντα βλέποντες καὶ ζημιούμενον μὴ μόνον τὰς τῆς ἀρχῆς
 ἐλπίδας διὰ τὴν παντελεῆ φθορὰν αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν δὴ τὸν V. 199
 15 δρόμον τοῦ εὖ ζῆν οὐ δικαίως νομίζετε δυσχεραίνειν; ὁμως ἐγὼ D
 μὴ δυνάμενος ἡσυχίαν ἄγειν διανέστην καὶ ἀπήτησα παρὰ τοῦ
 βασιλέως καὶ πάππου δοθῆναί μοι μόνους χιλίους ὀπίλλτας, ὑπο-
 σχόμενος διὰ τῆς πρὸς θεὸν ἀρῆγαοῦς ἐλπίδος περιέρχεσθαι μετ'
 αὐτῶν καὶ περιφρουρεῖν τὰς ἐν Βιθυνίᾳ πόλεις καὶ ἀποσοβεῖν ὡς
 20 ἐφικτὸν τοὺς ἐχθροὺς πόρρω πον, πρὶν ἐκαίνας χειρωσαμένους
 καὶ φραγμοὺς διαβάνας πολιορκεῖν τὸ Βυζάντιον. ὁ δὲ μὴ διδοὺς
 καὶ πολέμιον ἡγήται καὶ ἐπαρᾶται μοι τὰ δεινότεα, προσφέρει E

3. μονοноὺ A. τοὺς add. A. 21. ὁ δὲ οὐ μόνον οὐ δίδωσιν,
 ἀλλ' ἴσα καὶ πολεμῶ μοι μάχεται A. Verba καὶ ἐπαρᾶται — ἀπαλ-
 λάττειν ἐνεχθίρονν add. A.

rem ciborum varietatem ab suis coquis vident apparari. Sed cum rem Ro-
 manam in dies ruere in deterius, et paene ante urbis Imperatricis portas
 miseros Romanos subinde abripi ab hostibus atque interfici videam, quo me
 esse animo putatis? Ac mortalium quidem plerique futuri expectatione prae-
 sentem moerorem levant, quantumvis ea expectatio vana sit. Mihi vero
 ne falsa quidem spes ad falsam consolationem relinquitur. Et miramini,
 Alexandrum Macedonem prae animi impotentia aegre ferentem ac patri
 indignantem, quod is victorias victoriis perpetuas cumulet, et omnem
 filio gloriae captandae viam quodammodo praecideret, paucis bellorum
 ac triumphorum occasionibus relictis: ego vero, cui plane contrarium
 accidere videtis (nam mihi non tantum spes Imperii, quod funditus pe-
 rit, sed et facultas ipsa commode ac suaviter vivendi eripitur), vobis vi-
 deor non iuste dolere? Tamen cum otium agere non possem, surrexi et
 ab Imperatore avo mille tantum armatos petii, pollicitus, me firma spe di-
 vini auxilii fretum urbes Bithyniae cum iis copiis circumiturum atque ex
 omni parte tutas praestitutum et quam longissime hostes propulsaturum,
 priusquam iidem illis ipsis urbibus captis claustra opposita transgressi By-
 zantium obsiderent. Quibus ille negatis me hostem iudicat et gravissima

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- μοι δὲ καὶ ἐγκλήματα, ὅποσα τὸ εὐλογον δῆθεν αὐτῷ πρὸς τὸ
μισεῖν με δίδωσιν· ἔν μὲν, ὅτι κοινὰ χρήματα δυναστεία χρησά-
μενος ἐνὸς τῶν ἔξισωτῶν ἀφαιλόμην. τοῦτο δ' οὐδὲν ἐμοὶ τῶν
ἀτόπων ἔδοξε βασιλεῖ τε ὄντι καὶ σπάνει πολλῇ πιεζομένῳ, μὴ
διδόναι θέλοντος τοῦ βασιλέως καὶ πάππου, εἰ τοῖς στρατιώταις 5
F ἐνδεδωκέναι ἐξεγένετο μερικά τινα χρήματα εἰληφέναι πορισμοῦ
τινος τῶν ἀναγκαίων εἴνεκα. δεύτερον δὲ, ὅτι τῶν ὑπ' αὐτοῦ πεμ-
πομένων ἐπιτρόπων εἰς τὰς Θρακικὰς χώρας καὶ πόλεις ἔστιν οὓς
ἔξοστρακίζω κενούς. καὶ τοῦτο δ' ἔγωγε πράττω οὐκ ἀδικῶν, ὡς
ἔμοιγε φαίνεται, ἀλλὰ καὶ μάλα κατὰ τὸ εὐλογον. πλείστων γὰρ 10
εἰληφέναι χρημάτων ὠνίους διατεινόμενοι τοὺς ταλαιπώρους Θρα-
κας ἀπηνέστερον ἢ ἀνδραπόδοις χρῶνται αὐτοῖς. οἱ δὲ καὶ ὑπ'
P. 246 ἀνάγκης συνωθούμενοι καὶ τὴν σώζουσαν τύχην οὐκ ἔχοντες ὄθεν
πορίσαιντο πρὸς ἐμὲ κλάοντες καὶ ὀλοφυρόμενοι τρέχουσι. πρὸς
οὖν τὴν τοιαύτην ἀπάνθρωπον συμφορὰν καμπτόμενος ἀπαλλάτ- 15
τειν ἐνεχείρουν. ὁμως ἐγὼ τὰ πλείω παρῆς ἐφ' ἑτέραν τρέπομαι
ζήτησιν τήμερον. ἦδε ἔστιν ἔκτισις χρέους χιλιάδων ὀκτώ νομι-
σμάτων, ἄς τοῖς ἐμοῖς στρατιώταις ὀφείλω, οἱ πολὺν ἤδη χρόνον
ζύν γε ἐμοὶ τὴν πλανωμένην περιΐασι βόσκοντες τύχην. οὗ γενομέ-
B νου πλέον οὐδὲν ἀντικείμεναι τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ." (Γ.) Ταῦτα 20

16. ἐγὼ τὰ πλείω παρῆς om. A. ταύτην post ἑτέραν add. W.,
om. A. 17. ἔγωγε τήμ. A. 20. Pro πλέον οὐδὲν ἀντικείσο-
μαι — ἀνέπεισαν A. habet: πᾶν τὸ καθ' ἡδονὴν ἔσομαι δρωῶν τοῦ
λοιποῦ τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ. ταῦτα διεξελθὼν ἐξανέστη τοῦ
θρόνου· καὶ ἄλλον κατὰ ἄλλο μέρος ἀπολαμβάνων, λόγοις προῦ-
πεμπε μειλίχοις, καὶ ἴυγξιν ἀβροτέρων ὑποσχέσεων. οἱ δὲ πάν-
τες τοσοῦτον ἠττήθησαν τῶν ἐκείνου λόγων καὶ ἠθῶν, ὥστε κήρυ-
κες ἐγεγόνεισαν τῶν ἐκείνου καλῶν πανταχῇ τῆς βασιλευούσης πε-
ριϊόντες καὶ ἀνέπεισαν.

mihī imprecatur. Quin et crimina obiicit, ea videlicet, quae eius erga me odium excusare possint. Unum, quod publicam pecuniam, potestate summa usus, ademerim uni ex publicanis. Mihi vero nequaquam absurdum esse visum est, cum et Imperator forem, et magna inopia premerer, si quam avus Imperator denegaret non magnam pecuniae summam, eam militibus ipse concederem ad parandas sibi res necessarias. Alterum crimen obiicitur, quod Thraciae provinciis et urbibus quosdam ab eo praepositos ipse inopes ac nudos eiiciam. Quod et ipsum haud iniuria, ut opinor, sed aequissima ratione facio. Nam illi, cum miseros Thraces multis nummis redemptos sibi obtigisse contendant, iis peius quam mancipiis utuntur. Itaque hi cogente necessitate, cum salutē suae consulere aliter non possint, flentes ac lamentantes ad me accurrunt; atque ego tam iniquam eorum sortem miseratus eos conor liberare. Atqui plerisque omissis hodie ad aliam postulationem hanc descendo, ut mihi solvantur octo millia aureorum, quae militibus meis debeo, qui longo iam tempore mecum incerta fortuna vagantur. Quo facto nihil amplius avo Imperatori refragabor." (III.) His ille dictis

μὲν οὖν ἐκεῖνος διεξελθὼν ἐξανέστη τοῦ θρόνου καὶ ἄλλον παρ' ἄλλο μέρος ἀπολαμβάνων μελιχίοις προὔπεμπε λόγοις καὶ ἐπαγγελιῶν ἀβροτέρων ἰϋγξιν· ὥστε καὶ ἀπαλλάξαντες ἐκεῖθεν κήρυκας τε τῶν ἐκείνου καλῶν πανταχῆ τῆς βασιλευούσης περιϊόντες γεγένηται καὶ ἀνέπεισαν τοὺς ὄχλους ἔτι πλέον ἐξηρητῆσθαι τῶν ἐκείνου πόθων.

A. C.
1282
ad
1328

Imp. Andron.
Senioris.

γ'. Ἴδὼν δὲ ὁ γηραιὸς βασιλεὺς, ὅτι μικροῦ πάντες ἐξέκλιναν V. 200 καὶ οἱ δοκοῦντες τῶν φίλων, καὶ δείσας μὴ δραμόντες αὐτοχειρία C τοῦτον ἀνέλωσι, διανίσταται πρὸς τὸ τραχύτατον. ἔδοξεν οὖν 10 αὐτῷ πρότερον βέλτιον εἶναι, πείραν εἰληφέναι καὶ τῆς Ἡσαίου τοῦ πατριάρχου γνώμης καὶ σὺν γε αὐτῷ τῆς τῶν ἄλλων ἀρχιερέων. (B.) Συναθροισθέντων τοίνυν αὐτῶν πέμψας τινὰ τῶν συγκλη- 15 τικῶν, „εἰ μὲν ἐώρων,” φησὶν, „ἐμοί τε τὴν ἀλουργίδα ταύτην D ἀποθεμένῳ περιγενόμενον τὸ ἀκίνδυνον καὶ ἅμα τῷ ὑπηκόῳ παντὶ 15 τὸ καλῶς ἄρχεσθαι, ἀλλότριος ἂν εἶην τῆς τοῦ Χριστοῦ μερίδος, εἰ μὴ τὸ ἐφ' ἡσυχίας καθῆσθαι τοῦ βασιλεύειν πολλῷ προτιμώ- 20 τερον καὶ ἡδύτερον ἐμοίγε ἐνομίζετο. τί γὰρ εἰς εὐφροσύνην ἀνυσιμώτερον, ἢ τὸ φροντίδων καὶ φόβων ὡς πορρόωτάτω καθῆσθαι; εἰ δὲ διὰ τὰ ἐμά τε καὶ τοῦ λαοῦ πλημμελήματα καὶ ἅμα τῶν 20 ἡμετέρων προγόνων θεομηνία τις ἐπιχωριάζουσα καθ' ἡμῶν δίκην καταιγίδος ἀγρίας ἐλαύνει καὶ φθείρει τὰ πράγματα καὶ ὁ νέος ἔτι παρειληφῶς ἐγὼ τὴν ἀρχὴν πλημμελοῦσαν ὑπό τε τοῦ τῆς P. 247

8. οἰκοδομοῦντες W., sed in mg. οἱ δοκοῦντες. 9. τραχύτερον A. 12. τοίνυν] οὖν A. 15. ἀρχῆσθεσθαι A. 19. τὰ ante τῶν add. W., om. A. 22. ὑπό τε] ὅποτε W.

e solio surrexit, et alio in aliam partem seducto blandis verbis et splendidis promissis tanquam illecebris quibusdam delinitos eos dimisit. Itaque inde digressi per totam Urbem praecones laudum eius fuerunt et populum maiore eius desiderio inflammaverunt.

3. Senior autem Imperator, cum vidisset eos ipsos, qui amici eius esse putabantur, omnes paene a se defecisse, veritus, ne concursu facto ab iis occideretur, prorsus exasperatus est. Visum tamen ei rectius, Esariae patriarchae et aliorum simul pontificum voluntates ante omnia explorare. (II.) Iis ergo convocatis viro quodam Senatorii ordinis ad eos misso, „si quidem viderem,” inquit, „deposita purpura et me extra periculum futurum, et subditos recte gubernatum iri, a Christi coetu alienus essem, nisi quietem et otium longe suavius et praestantius Imperio iudicarem. Si enim delectatio quaeritur animi, quid est iucundius, quam a curis et periculis esse remotissimum? Quod si propter mea et populi atque etiam maiorum nostrorum peccata vindicta numinis, tanquam atrox tempestas contra nos insurgens, rempublicam affligit et evertit, et ego, qui cum essem adhuc adolescens principatum Ecclesiastico dissidio et finitimarum gentium incur-

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- ἐκκλησίας κλύδωνος τηρῆκαῦτα καὶ τῶν πέριξ ἔθνῶν καὶ εἰς γαλή-
νην τὰ πάντα ξύν γε θεῷ ῥᾶστα μεταβαλὼν, ἔπειτ' ἐκεῖθεν τῷ
μακροῦ χρόνῳ μάλα τοι πλείστην πείραν ξυνηλοχῶς καὶ προσθεῖς
ἐμαντῷ νῦν πρὸς τοσοῦτον κυκεῶνα καὶ ζάλην πραγμάτων ἀμη-
χανῶ· πῶς ἂν δυνηθείην τῷ ἐγγόνῳ πιστεῦσαι τοιαύτην ἀρχήν, 5
νέω τε ὄντι καὶ τοσαύτην ἀπειρίαν ἀσκοῦντι, ὡς μηδὲ τὰ κατ'
Βαυτὸν εἰδέναι διαθέσθαι καλῶς, ἀλλὰ νέοις τισὶ καὶ ἀμαθέσιν
ἀνθρώποις ἐκδόνα τὴν ἑαυτοῦ ἔξουσίαν καὶ τὰ βασιλικὰ κτήματα
αὐτόν τε ἐν πενίᾳ διάγειν καὶ μηδεμίαν ἄλλην ἔχειν φροντίδα βου-
λόμενον, πλὴν τοῦ κύνως καὶ ὄρνεα τρέφειν· κύνως μὲν οὐχ ἦπτον 10
ἢ χιλίους, ὄρνεα δὲ τοσαῦτα· καὶ τοὺς αὐτῶν ἐπιμελητὰς ἐγγὺς
τοσοῦτους. πῶς οὖν τῷ τοιοῦτῳ πιστεύομεν ἢ τὴν ἐμαντοῦ ζωὴν,
C ἢ τὴν ἐκ θεοῦ πιστευθεῖσάν μοι λειτουργίαν τῆς βασιλείας; ἀλλ'
οὐκ ἂν ποτ' ἐγώ γε προδότης ἐκὼν γε εἶναι γενοίμην, οὔτε τῶν
ὑπηκόων, οὔτ' ἐμαντοῦ. ἐγὼ γὰρ τὸν ἐμὸν ἐγγονον οὐ μόνον καὶ 15
παίδων καὶ γυναικὸς ἠγάπησα πλέον, ἀλλὰ καὶ ἐμαντοῦ· καὶ ἴστε
πάντες τουτί· καὶ ἀνέτρεφον ἐν παιδείᾳ καὶ νοθεσίᾳ, βουλόμε-
νος κληροῦχόν τε τῆς ἐμῆς εὐλογίας καὶ διάδοχον τῆς βασιλείας
D καταλιπεῖν καὶ θεῷ καὶ ἀνθρώποις ἀρέσκοντα. ὁ δὲ τὰς ἐμὰς
νοθεσίας παρ' οὐδὲν θέμενος κώμοις καὶ ἀταξίαις διεννηκτέρευεν· 20
ἐν οἷς καὶ τὸν αὐτοῦ πεφόνευκεν ἀδελφόν. καὶ τέλος ἐπανέστη καὶ
V. 201 κατ' ἐμοῦ τοῦ εὐεργέτου καὶ πατρὸς, πρᾶγμα τετολμηκῶς, οἷον
ἕξ αἰῶνος οὐδέπω τεθέαται ἥλιος. διὸ χροὴ καὶ ὑμᾶς ζηλωσαί
κατὰ τῆς ἀδικίας καὶ διαναστῆναι πρὸς συστολήν τῆς ἀναιδείας

sionibus fluctuantem composui, et adiuvente Deo tranquillum facillime red-
didi, tamen hodie, longo tempore maxima rerum experientia collecta, in
tanto motu et tempestate quo me vertam nescio; quo pacto nepoti queam
tantum mandare Imperium, qui et adolescens est, et rerum adeo imperitus,
ut ne suas quidem res probe administrare sciat? Nam adolescentibus et in-
doctis hominibus potestate sua tradita et Imperatoriis possessionibus dona-
tis ipse in egestate vivit: nec quicquam aliud curare vult, nisi ut canes
et aves alat; canes non pauciores quam mille; aves totidem; et totidem
prope eorum curatores. Ei igitur, qui talis sit, qua ratione vel vitam
meam, vel divinitus mihi mandatam Imperii administrationem credam? Ve-
rum ego nunquam certe illud committam, ut vel subditos meos vel me ipsum
sponte prodam. Nam nepotem quidem plus non modo uxore et liberis meis,
sed etiam magis quam me ipsum dilexi. Et vos omnes scitis, quo pacto
eum educarim, instituerim, monuerim, prudentiae meae haeredem et Impe-
rii successorem, qui et Deo et hominibus placeret, relicturus. At ille,
spretis monitis meis, totas noctes in comessationibus et dissoluta licentia
exegit; in quibus etiam fratrem suum occidit. Denique et contra me ipsum,
qui et bene de eo merui et parens ipsius sum, insurrexit, facinus ausus,
quale ab omni aevo nullum sol vidit. Quamobrem et vos oportet pia in-
dignatione incitari contra iniquitatem, et ad huius impudentiam coercendam

αὐτοῦ καὶ κηρύξαι ἐκκοπὴν τῆς ἐπ' ἐκκλησίας φήμης αὐτοῦ καὶ ἀπειλῆσαι αὐτῷ τὸν ἀπὸ Θεοῦ χωρισμόν· ἵνα συσταλῆς καὶ σωφρομισθεὶς ἐπιστρέψῃ καλῶς, ὅθεν ἐξῆλθε κακῶς, καὶ γένηται κληροῦχος αὐτῆς τε βασιλείας καὶ ἅμα τῆς ἐμῆς εὐλογίας.

A. C.
1282
ad
1328

Imp. Andron.
Senioris.

5 τῶν γὰρ ἀπάντων οὐδεὶς αὐτοῦ κέκριται προτιμότερος ἔμοιγε πρὸς

τὴν βασιλείαν, μόνον εἰ βούλοιτο τὴν προσήκουσαν νέμειν αἰδῶ

ταῖς ἐμαῖς ὑποθήκαις καὶ παραινήσεσιν. ὃν γὰρ ἐπέθηκε τῇ αὐτοῦ

δημηγορίᾳ ἐπίλογον, πεπλασμένος ἦν καὶ πολὺ τὸ πανοῦργον

ἔχων ὑφέροπον. ἤκούσατε γὰρ, ὅποσας τὰς λοιδορίας παρ' ὄλην

10 αὐτοῦ τὴν δημηγορίαν ἐπὶντλησε κατ' ἐμοῦ, πρὸς ἃς οὐδεμίαν

ἔχει τὴν ἁρμονίαν ὁ ἐπίλογος. ἀλλ' ἵνα τοὺς ἀκούοντας ἐξαπατή-

σας ἐγείρῃ κατ' ἐμοῦ, τοιοῦτον ἐπέθηκε τῇ δημηγορίᾳ τὸ τέλος."

(Γ.) Ταῦτα ἀκηκόότες οἱ μὲν συνέσει καὶ λόγῳ κοσμούμενοι τῶν

P. 248

ἄρχιερέων συνήεσαν τοῖς εἰρημένοις καὶ σιωπὴν παντελῆ τοῦ

15 ὀνόματος τοῦ νέου βασιλέως πανταχῇ τῶν ἐκκλησιῶν ἐκύρωσαν

κηρυχθῆναι, μέχρις ἂν ἐπιστρέψῃ. τῷ δὲ πατριάρχῃ καὶ τῶν

ἄρχιερέων καὶ τῶν κληρικῶν ἔστιν οἷς οὐκ ἔδοξεν εὐλόγα τὰ εἰρη-

μένα. διὸ καὶ ἀναστάντες ἀπήεσαν οἴκαδε, μηδὲν πλέον εἰπόντες,

εἴτε διὰ τὴν σύνοικον ἀλογίαν, εἴτ' οὐκ οἶδ' ὅπως. ἔπειτα δια-

20 νυκτερεύσαντες καὶ ἅπαξ καὶ δις ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς οἴκοις

συνωμοσίας καὶ φρατρίας συνεσκευάζοντο κατὰ τοῦ γηραιοῦ βασι-

B

λέως· ὃ διαψιθυρισθὲν καὶ διαδοθὲν ἐς τὸν δῆμον καὶ ἐς τὰ τῶν

εὖ γεγονότων συστήματα πλείστους καὶ τούτων ἠνάγκασε λάθρα

ξυνεληλυθέναι τῇ τούτων συνωμοσίᾳ τε καὶ φρατρίᾳ καὶ ὄρκους

16. καὶ] καὶ A. 21. φατρίας A.

insurgere, et eius nomen ex Ecclesiastico praeconio expungendum proclamare, et interdictionem eidem minitari, qua a divina communione excludatur; ut compressus et emendatus pulchre eo revertatur, unde turpiter est egressus, et rursus haeres fiat et Imperii et moderationis meae. Nemo quippe omnium est, quem ad Imperium evectum malim: modo is velit praecepta mea et monita ita ut par est revereri. Quam enim suae concioni perorationem addidit, ea simulationis plena fuit et latentis malitiae plurimum in se habuit. Audistis enim quot convicia in me tota sua concione effuderit; cum quibus peroratio ipsa minime consentit. Sed ut auditores deceptos contra me concitaret, talem orationi suae finem imposuit." (III.) His auditis pontifices prudentia et eruditione praestantes assensere, et per omnes Ecclesias edicendum esse censuerunt, ut iunioris Andronici nomen, donec is resipisset, omnino sileretur. Patriarchae vero et pontificibus et clericis nonnullis ea sententia non probata est. Quare nihil amplius loquuti surrexerunt ac domum abierunt, sive ob familiarem illis elinguem quandam stupiditatem, sive ob aliud nescio quid. Deinde nocte in patriarchicis aedibus semel atque iterum exacta, in seniore Imperatorem coniurarunt et societatem coiverunt. Quod cum mussitaretur, nec populo tantum, sed et nobilibus quibusdam innotesceret, plerosque etiam horum coegit ad factionem et coniurationem illorum clam conferre se, et scriptum iusiuran-

A. M. 6791 ad 6836

Imp. Andron.
Senioris.

ἔγγράφους συνεισενεγκεῖν, διατεινομένους μέχρι τελευταίας ἐνστήναι
 πνοῆς καὶ πᾶσαν (εἰ τούτου δεήσειεν) ὑποστήναι τὴν κάκωσιν.
 ὁθεν ἐς τρίτην ἐκεῖθεν ἡμέραν τοὺς ἱεροὺς κρούσας κώδωνας ὁ
 πατριάρχης καὶ πλεῖστον ἀθροίσας ὄχλον ἀγοραῖον ἀφορισμὸν ἀπε-
 φήνατο κατὰ παντὸς τοῦ βουλευθησομένου σιωπῆσαι τὸ τοῦ νέου 5
 βασιλέως ὄνομα καὶ μὴ τὰ προσήκοντα πάντα νέμειν αὐτῷ, ὅσα
 καὶ βασιλεῖ. καὶ ἐπὶ τούτοις ἀφορισμὸν ἕτερον ἐξεφώνησε κατὰ
 τῶν ἄλλων ἀρχιερέων, ὅποσοι τὴν ἐτέραν ἐβάδισαν. τοῦτο τὸν
 Δγρηραῖον βασιλέα οὐ μετρίως ἠρίασε καὶ ἐξέπληξεν ἀπροσδοκίτως
 ἀκουσθέν· „καὶ εἰ ὁ τῆς εἰρήνης διδάσκαλος,” ἔφησεν, „οὕτω 10
 καθ' ἡμῶν ἐμεμῖνει διὰ λημμάτων προσδοκίαν, ὧν αὐτῷ ἐπαγ-
 γέλλεται ὁ ξμὸς ἔγγονος, καὶ πᾶσαν ὀπίσω ῥίψας αἰδῶ καὶ σεμνό-
 τητα στάσεως ἀρχηγὸς οὐκ ὀκνεῖ γίνεσθαι, τίς ἂν τὴν ἄστατον
 τοῦ δήμου καθ' ἡμῶν στήσειε φορὰν, εἴ τις ἐς τὸ ἀνθρώπινον
 βλέπει; ὥστε φρονεὺς ἡμῖν ὁ πατριάρχης τὸ καθ' αὐτὸν ἀπηρ- 15
 Ετισμένους γεγένηται.” (Δ.) Οἱ μέντοι ἀρχιερεῖς ἐκεῖνοι πολλὴν
 ἀναίδειαν τῆς τοῦ πατριάρχου διανοίας καὶ γλώττης καταγνόντες
 ἀφορισμὸν καὶ αὐτοὶ συναθροισθέντες ἐξεφώνησαν κατ' αὐτοῦ
 καὶ τῶν αὐτοῦ συμφρονούντων τῇ ἀπονοίᾳ, ἅτε νεωτεροποιὸν καὶ
 συνωμοσίας συσκευαστὴν καὶ στασιαστὴν διὰ δωροδοκίαν γενόμε- 20
 νον. παρῆγον γὰρ καὶ κανόνας καὶ νόμους, οἳ πολλὴν αὐτῷ τὴν
 καταδίκην ἐπήντηλον. ὧν ἡμεῖς ἐν τῇ παρουσίᾳ τῆς ἱστορίας ἐκ-
 θέσει τὸν ὀκτωκαιδέκατον τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου κανόνα ἀπα-

19. αὐτῷ W.

dum dare, quo affirmarent, se ad extremum spiritum perseveraturos, et nullum, si opus esset, supplicium recusaturos. Unde triduo post patriarcha, sacris tintinnabulis pulsatis coactoque magno circumforaneae turbae numero, sacris interdictum esse omnibus promulgavit, qui iunioris Imperatoris nomen silentio praeterituri, nec honorem omnem Imperatori debitum eidem habituri forent. His peractis adversae etiam partis pontificibus sacris interdixit. Ea res Imperatorem non mediocri molestia affecit, et praeter omnem expectationem audita ipsum perculit. „Quod si,” inquit, „ita contra nos pacis doctor insanit, mercedis a nepote meo promissae spe et omni abiecta verecundia et gravitate seditionis auctor esse non dubitat: quisnam temerarium vulgi contra nos impetum coercebit, si quis humana praesidia respiciat? Itaque patriarcha, quantum in ipso est, plane percussor noster et paratus homicida extitit.” (IV.) Caeterum pontifices illi, cum magnae impudentiae animum et linguam patriarchae damnassent, ipsi quoque convenerunt et tam ei, quam eius amentissimae factioni, sacris interdixerunt, ut seditionum et factionum auctori et largitionibus ad reipublicae perturbationem incitato: adductis et canonibus et legibus, quibus gravissime et manifestissime condemnabatur. Ex quibus nos in hac historia decimum octavum Chalcedonensis concilii canonem nihil mutando recensere

- ῥάτρεπτον κατὰ λέξιν ἐκθέμενοι ἀποχορῆναι νομίζομεν. τὰ γὰρ ὁμοια καὶ ὁ τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ τέταρτος τῆς οἰκουμενικῆς ἑκτης
 5 ἡ φρατρίας ἐγκλημα καὶ παρὰ τῶν ἕξω νόμων πάντη κεκώλυται. πολλῶ δὲ μᾶλλον ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ τοῦτο ἀπαγορεύειν
 προσήκει. εἴ τινες τοίνυν κληρικοὶ ἢ μονάζοντες εὐρεθεῖεν ἢ συνομνύμενοι, ἢ φρατριάζοντες, ἢ κατασκευὰς τυρεύοντες ἐπι-
 10 σκόπων ἢ κληρικῶν, ἐκπιπέτωσαν πάντη τοῦ οἰκείου βαθμοῦ."
- 10 συνελογίζοντο τοίνυν ἐντεῦθεν ὁ τῶν ἀρχιερέων ὄμιλος, ὡς εἰ τοὺς κατὰ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν συνομνυμένους καὶ φρατριάζοντας κληρικοὺς καὶ μονάζοντας οὕτως οἱ κανόνες κολάζουσι, πολλῶ πλεόν τοὺς κατὰ βασιλέως ἀρχιερεῖς τε καὶ πατριάρχας τοιαῦτα κατασκευάζοντας, τοὺς τῆς εἰρήνης ταχθέντας εἶναι διδασκάλους
- 15 καὶ περὶ καταστάσεώς τε καὶ ὁμοιοῦς τὰ τε ἄλλα διδάσκειν καὶ μάλιστα ὅσα ὁ παλαιὸς νόμος διαγορεύει καὶ ὁ μέγας ἀπόστολος Παῦλος, ὅτι τε „ἀρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς," καὶ ὅτι „τὸν βασιλέα τιμᾶτε." ὁ μέντοι γηραιὸς βασιλεὺς ἐς τοσοῦτον ἀτοπίας προβάντα βλέπων τὰ πράγματα καὶ δείσας, μὴ καὶ ἐς
- 20 πλεόν προκόψῃ τὸ κακόν, ἐν ἀδέσμῳ κατασχεθῆναι φυλακῇ προσε- τετάχει τὸν πατριάρχην· καὶ εἶχε λοιπὸν ἡ μονὴ τῶν Μαγγάνων τοῦτον ἀπρόϊτον.

δ'. Ὁ δὲ νέος βασιλεὺς ἦκε μετὰ δύο ἡμέρας περὶ τὸ τεῖχος A. C. 1327

2. τῷ om. A. 8. κατ' ἐπισκόπων W. in mg. 14. σκευάζον-
 τας A. 23. δύο A., δύο W.

ad verbum sat habebimus. Similia enim et quartus oecumenici concilii sexti, in Trullo celebrati, sancit: item et quartum caput trigesimi sexti tituli legum. Est autem huiusmodi: „Coniurationis et factionis crimen etiam civilibus legibus ubique est interdictum. Quanto magis id in Dei Ecclesia est prohibendum? Si qui ergo clerici aut monachi deprehendantur, qui coniurent, aut factionibus studeant, episcopisve aut clericis insidias struant, omnino gradum suum amittunt." Hinc pontificum coetus ratiocinabatur: si eos, qui contra episcopos et clericos coniurant et factiones instituunt, clericos et monachos canones ita mulctant; quanto magis pontifices et patriarchas talia contra Imperatorem machinantes? qui ideo constituti sunt, ut pacis auctores et magistri sint, et praeter alia ad quietem et concordiam pertinentia illud in primis docere debent, quod et vetus lex et magnus Apostolus Paulus praecipit: „Principi populi tui ne male dicito"; et: „Imperatorem honorate." Verum senior Imperator, cum videret eo perturbationis rem processisse, ac vereretur, ne malum ingravesceret, patriarcham iussit in custodiam dari, ita tamen, ut ne in vinculis esset. Atque ex eo ille in Manganorum monasterio manebat, nec foras progrediebatur.

4. Iunior autem biduo post ad moenia Constantinopolis venit, ut co-

- A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron. Senioris. τῆς Κωνσταντινουπόλεως, βουλόμενος μαθεῖν, ὅπως ὁ πάππος πρὸς τὰς ἐκεῖθεν ἀπαγγελίας διετέθη. ἐδεῖτό τε σφοδρῶς συγχωρηθῆναι εἰσελθεῖν μόνος εἰς προσκύνησιν τοῦ πάππου. ἀλλὰ παραδοχὴν οὐκ εἶχεν ὅλως οὐτ' αὐτὸς, οὐτε τὰ πρὸς αὐτοῦ λαλοῦμενα. ἐδιώκετο δὲ μάλα σφοδρῶς λίθοις βαλλόντων αὐτὸν τῶν ἄνω παρὰ τὰς ἐπάλλξεις τοῦ τείχους καθημένων, οἳ οὐδὲ φωνῆς ἑαυτοῦ ἀκούειν ἠγείχοντο· ἀλλὰ καὶ ὑβρεσιν ἐπλυνον ἀδεῶς καὶ ἀσέμνως ἀπέπεμπον, δεδολιευμένα φάσκοντες εἶναι τὰ τε ἡθῆ καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ. ἐκεῖνος μὲν οὖν οὕτως ἀποπεμφθεὶς ἐξέκλινεν ἀπὸ τοῦ τείχους μικρόν. (B.) Νῦν δὲ ἤδη παρῆν καὶ 10 τινες τῶν τοῦ πολιτικοῦ δήμου στασιωτῶν οὐκ ὀλίγοι, συναθροισθέντες εἰς ἓν λάθρα τούτῳ διεμνήσαντο, ἔγγιστα ἐληλυθῆναι τοῦ τείχους περὶ μέσας νύκτας, ὁπότε καὶ Βυζάντιοι πάντες ὑπνώτουσι καὶ οἱ ἐπὶ τοῦ τείχους φρουροὶ πρὸς τὸ ῥαθυμότερον ἀναπίπτουσι. ἐτοιμοὺς γὰρ εἶναι σφᾶς ἀνιμῆσασθαι αὐτὸν διὰ μη- 15 ρίνθου τινὸς ἀπὸ τῶν ἐπάλλξεων. τοῦτο δ' εἰ γένοιτο, πέρας εἶναι τῆς ὄλης σπουδῆς καὶ τοῦ μακροῦ δρόμου. πεπεισμένους γὰρ εἶναι, πάντας Βυζαντίους εὐθὺς ἀκολουθῆσαι φανέντι περὶ μέσην V. 203 τὴν βασιλεύουσαν. μέσης δὲ ἤδη νυκτὸς γενομένης καὶ βλέπων ὁ βασιλεὺς, ὡς ἀμοιβαδὸν οἱ φρουροὶ τὴν νύκτα πᾶσαν παραλλάττοντες οὐ παύονται φωναῖς ἀλλεπαλλήλοις ἀλλήλους πρὸς τὸ ἐγρηγορὸς διεγείροντες, ἀκατῶ τινὶ πιστεύει ἑαυτὸν ἐξ ἀνάγκης ζύνγε Καντακουζηνῶ τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ καὶ Συναδηνῶ τῷ πρωτοστράτορι· δι' οὗ τὸ νότιον μέρος τῆς Κωνσταντινουπόλεως

11. λάθρα ante συναθρο. add. W., om. A. 24. μέρος] ἄκρον A.

gnosceret, quo animo avus nuncios illos accepisset. Ac vehementer quidem orabat, ut sibi liceret soli intrare ad avum adorandum. At neque ipse, neque verba eius ullatenus admittebantur. Sed et acerrime repellebatur, lapidibus superne appetitus ab iis, qui propugnacula moenium tuebantur; qui ne vocem quidem eius ferebant, eumque contumeliosis dictis impune incessebant et ignominiose dimittebant, ingenium et verba eius dolo plena esse dictitantes. Itaque ille sic dimissus paululum a muro declinavit. (II.) Nox vero iam aderat, cum quidam e plebeia turba factiosi, iique non pauci, clam in unum locum congregati occulte illi significant, ut sub mediam noctem, quo tempore et Byzantii omnes dormiant et moenium custodes ad negligentiam labi incipiant, proxime moenia veniat. Se enim paratos esse ad eum fune in propugnacula attrahendum. Quod si fieret, totum negotium fore confectum. Persuasum quippe habere se, si in media Urbe conspiceretur, Byzantios omnes statim ad eum defecturos. Media iam nocte, cum videret Imperator excubitores perpetuam noctem alternis custodiendo transigere, et assiduis clamoribus invicem ad vigilandum exhortari non desistere; necessitate adactus se ipsum cum Cantacuzeno magno Domestico et Synadeno Protostratore naviculae committit, declinataque australi Urbis

κάμψαντες ὁμαλῶς διεπεραιοῦντο περιϋόντες ἡσύχως τὸ παρ᾽ ἄλιον
 τείχος, εἶπον δυνηθεῖεν εἰσοδὸν τινα ῥαδίαν εὐρεῖν. ἀλλ' οἱ ἐπὶ
 τὸ τείχος φρουροὶ συναισθόμενοι τραχυτέρα τῇ βοῇ καὶ τῷ θο-
 ρύβῳ ἐχρήσαντο· καὶ μὴ ἀποκρινομένων καὶ λίθους ἤδη κατ' ^{Imp. Andron.}
 5 αὐτῶν ἤρξαντο πέμπειν, ὡς ἐκαῖνοι φοβηθέντες ἀναστρέψαντες C
 ἀπῆσαν. τότε μὲν οὖν ταῦτα ἐπράχθη. (Γ.) Τοῦ δ' ἐπιόντος
 μηνὸς δεκεμβρίου γράμματα πρὸς τῶν Θεσσαλονικέων λάθρα τῷ
 νέῳ κομίζονται βασιλεῖ, προσκαλούμενα τὴν ταχίστην αὐτόν.
 εἶναι γὰρ ξυγκείμενον τοῖς τε δημόταις ἅπασι καὶ τοῖς πλείοσι τῶν
 10 προὔχόντων καὶ αὐτῷ γε δὴ τῷ ἀρχιερεῖ, ἅμα τῷ πλησίον φανῆ-
 ναι τοῦ τείχους αὐτόν δραμόντας ἀνοίξαι οἱ τὰς πύλας. ἐπεὶ
 ταῦτα ἐμμεμυθήκει ὁ βασιλεὺς, συχνοὺς παραδοὺς τῷ πρωτοστρά- D
 τορι στρατιώτας περιϋέναι παρεκελεύσατο καὶ οἶον περιστρατοπε-
 δεύειν τὴν βασιλεύουσαν μικρὸν ἄπωθεν καὶ μὴ ἔαν ἕξει Ῥηγίου
 15 τοὺς Βυζαντίους ἐξιόντας διατρίβειν· καὶ πρὸς γε λαθραίοις γράμ-
 μασι καὶ ὑποσχέσειν ὑπέρχεσθαι καὶ ὑποποιεῖσθαι τοὺς Βυζαντίους
 κατὰ τὸ προσῆκον ἐκάστω. ὁ δ' ὀλίγους τινὰς ἀπολεξάμενος ὄχετο
 ἄπιὼν ἐς Θεσσαλονίκην. ἔτυχον δὲ τηρικαῦτα διατρίβοντες ἔξω
 20 τειχῶν διὰ τὰς ὑποψίας τῶν θορύβων μετὰ τοῦ ἀπὸ τῶν Τριβαλ- E
 λῶν συμμαχικοῦ στρατοῦ ὅ, τε δεσπότης Δημήτριος καὶ ὁ πρωτο-
 βεστιάριος Ἀνδρόνικος καὶ ὁ Ἀσάν Μιχαήλ, ἐπαγόμενοι καὶ τὰ
 Μακεδονικὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα. ὧν δὴ καὶ ἀσχόλων ὄν-
 των περὶ τὰς κατ' αὐτοὺς ἔριδας, ὡς ἀνέφλεξαν κενοδοξίας καὶ
 φιλαυτίας τελχίνες τινες, ἢ μᾶλλον θεομηγρία τις, ἵνα τὰ κατ'

4. καὶ εἰ μὴ W.

parte sensim ad alteram ripam provehitur, maritimum murum tacite cir-
 cumiens, sicubi facilem ingressum reperire posset. Quod ii qui in moeni-
 bus excubabant cum sensissent, asperius et vociferati et tumultuati sunt, et
 in illos nihil respondententes saxa etiam conicere coeperunt, donec iidem ter-
 riti recessere. Ac tum quidem haec acta sunt. (III.) Insequuto autem
 mense Decembri iuniori Imperatori litterae Thessalonicensium clam affe-
 runtur, quibus quam primum arcessebatur. Etenim plebeios omnes et pro-
 ceteros plerosque et ipsum pontificem composito decrevisse, statim atque is
 prope moenia affuturus esset, ad ipsum accurrere et portas ei aperire.
 Quibus cognitis Imperator magnam militum manum Protostratori dedit, ei-
 que praecepit, ut imperatricem Urbem circumiret et eminus velut castris
 cingeret, nec Byzantios usque ad Rhegium egredi forisve commorari pa-
 teretur, eosdemque arcanis litteris et pollicitationibus, quae cuique conve-
 nirent, ambiret et potestati suae subiiceret. Ipse vero cum paucis delectis
 Thessalonicam abiit. Tum vero, propter suspiciones tumultuum, Demetrius
 Despota et Protovestiarius Andronicus et Michaël Asan cum auxiliaribus
 Triballorum copiis extra moenia diversabantur, et Macedonicas etiam Ro-
 manorum legiones secum habebant. Qui rixis et contentionibus privatis
 cum occuparentur, quas ambitio et caecus amor sui vel potius ira numinis

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- αὐτοὺς συγχυθεῖν πράγματα καὶ σφῶν αὐτῶν αὐτοὶ πρόξενοι γέ-
ροντο ἀπωλείας· τούτων τοίνυν ἀσχολίαν ἀγόντων τοιαύτην με-
ταξύ σου Θεσσαλονίκης καὶ Σεβήων ἔλαθεν ὁ βασιλεὺς εἰσιὼν ἐς
Θεσσαλονίκην, ἐνδύμασιν ἰδιωτικοῖς πάντα τὰ βασιλικὰ περικα-
5
τὰ ἔλπιων γνωρίσματα· ἃ δὴ πάντα πυλῶν εἶσω γενόμενος εὐθὺς
ἀπέβηκε καὶ κατάδηλος πᾶσιν ἐγεγόνει βασιλεὺς ὢν· καὶ εὐθὺς
δραμόντες μικροῦ πᾶσα ἢ πόλις ἐκείνη προσεκύουν τε αὐτὸν καὶ
ἠσπάζοντο καὶ εὐφήμοις ἐδεξιούντο φωναῖς. ἦσαν δὲ καὶ βραχεῖς
P. 251 τινες πάνυ αὐτὸν τε μισοῦντες καὶ τῷ γηραιῷ καθαρῶς προσκεί-
μενοι βασιλεῖ· οἳ καὶ δραμόντες τὴν ἀκρόπολιν ἐχειρώσαντό τε 10
καὶ ἠσφαλίσαντο, κατέκτενεν εὐρώστως ἡμύνοντο πολιορκούντας
τόν τε βασιλέα καὶ ὅσοι περὶ αὐτὸν ἠθροίσθησαν διασῶται τῆς
στάσεως· καὶ πολλοὺς ἐτίτρωσκον βάλλοντες λίθοις καὶ βέλεσιν,
ὥστε καὶ πολλὰ τῶν ἐκεῖθεν βελῶν καὶ περὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἐνε-
πάγη ἀσπίδα. τῇ δ' ὑστεραία φρυγάνων ἀθροίσαντες πλῆθος οἱ 15
B περὶ τὸν βασιλέα τὰς πύλας ὑψήψαν τῆς ἀκροπόλεως καὶ οὕτως
αὐτὴν παρεστήσαντο. (Δ.) Ἄρας δ' ἐκεῖθεν ὁ βασιλεὺς προῆει
ἐπὶ τὸ ἄστυ Σεβήων, ᾧ τὸ συμμαχικὸν ἦν τῶν Τριβαλλῶν, οἷς
δὴ καὶ διὰ σπουδῆς ἦν τὸ πρῶτον ὄπλα κατὰ τοῦ βασιλέως ἄρα-
σθαι. ἐπεὶ δὲ τὸν μὲν δεσπότην Δημήτριον καὶ τοὺς ἄλλους, τόν 20
τε πρωτοβεστιάριον καὶ τὸν Ἄσαν, ξὺν οὐδενὶ κόσμῳ διασκεδασθέν-
C τας εἶδον, τοὺς δ' ἐπομένους αὐτοῖς στρατιώτας αὐτομολήσαν-
V. 204 τας ἐς τὸ τοῦ βασιλέως στρατόπεδον, ὑπόσπονδον καὶ αὐτοὶ τῷ
βασιλεῖ τὸ ἄστυ παρέδοσαν ἀπιόντες οἴκαδε. ἐπεὶ γε μὴν ὁ βασι-

6. ἅπασιν A. 11. πολιορκουῖντα A.

accendebat, ut rebus ipsorum confusis ipsi sibi perniciem crearent: cum inquam illi Thessalonicam inter et Serrhas in eo forent, Imperator Thessalonicam clanculum ingressus est, summae potestatis insignibus habitu privato superinduto celatis: quem, ubi intra urbis portas fuit, statim abiecit, et omnibus verus Imperator patuit, concursuque facto a tota fere ea civitate adoratus et salutatus et faustis acclamationibus acceptus est. Erant tamen perpauci, qui cum eum odissent et seniori Imperatori vere studebant, arcem prope occuparunt et munierunt; unde eos, a quibus obsidebantur, Imperatorem dico et factiosorum turbam, quae eum stipabat, fortiter propulsabant, ac plurimos saxis et missilibus telis vulnerabant; quorum multa Imperatoris scuto infixata sunt. At postridie ii, qui Imperatorem sequebantur, magno sarmentororum cumulo circumposito, portis exustis arcem ceperunt. (IV.) Inde digressus Imperator ad urbem Serrhas perrexit; ubi Triballorum auxilia erant, qui primo quoque tempore arma adversus eum movere cupiebant. Sed cum Demetrium Despotam et reliquos, Protovestiarium et Asanem, turpiter dissipatos cernerent, milites vero, qui eos sequebantur, in Imperatoris castra transfugisse; compositione facta et ipsi oppidum Imperatori dederunt domumque abierunt. Is autem, cum fortu-

λεὺς οὕτω τὴν τύχην ἐώρα τὴν δεξιὰν ἀφ' ἑαυτοῦ τε καὶ μειδιῶσαν
 αὐτῷ προτείνουσαν, ἤδη μεθ' ὅλης εὐθυμίας καὶ ἡδονῆς ἐς τὰ
 πρόσω προῦχώρει μεστὸς ἀγαθῶν ἐλπίδων. καὶ ἵνα μὴ διατρίβω-
 μεν, ὀλίγων ἑντὸς ἡμερῶν ἅπαντα διελθὼν τὰ ἐκεῖ παρὰ τὴν
 Imp. Andron. Senioris.

A. C.
1282
ad
1328

5 Μακεδονίαν πόλιν ῥᾶστί τε καὶ ἀπονητὶ παρεστήσατο καὶ σύν
 γε αὐτοῖς τὰς τε γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰ χρήματα ξυνειλή-
 φει τοῦ τε δεσπότητος καὶ τοῦ πρωτοβεστιαρίου καὶ τοῦ Ἀσάν καὶ
 ὅσοι τῶν ἄλλως ἐχόντων συγκλητικῶν ἐκείνοις ἐκεῖσε συνδιατρί-
 βοντες ἦσαν.

10 ε'. Ὁ δὲ γηραιὸς βασιλεὺς ἀπολωλεκῶς καὶ τὰς ἐκεῖθεν ἐλπί- P. 252
 δας καὶ εἰς ἀμηχανίαν ἐσχάτην ἐμπεπτωκῶς ἐβούλετο ἤδη πέμπειν
 πρεσβείαν πρὸς τὸν ἕγγονον περὶ σπονδῶν καὶ εἰρήνης, πρὶν ἐκ
 Μακεδονίας αὐτὸν ἀναλῦσαι. ἀλλ' εὐθὺς ἑτέρα τις ἐλπίς, ὡς
 μὴ ὄφελεν, ἐπεισφρήσασα καὶ ταύτην ἐξέκρουσε τὴν βουλήν.

15 Μιχάηλος γὰρ ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων λημμάτων ἐλπίδι μεγά-
 λων ἑαυτὸν ἐπάρας διεμηνύσατο λάθρα τῷ γηραιῷ βασιλεῖ, εἰ
 βούλοιο, συμμαχῆσαι αὐτῷ κατὰ τοῦ ἕγγονου. ὁ δὲ βασιλεὺς,
 ὡσπερ ἐκ μεγάλου ναυαγίου καὶ κλύδωνος ἀπροσδοκῆτως λιμένι
 περιτυχὼν, ἀπρὶξ ἐπελάβετο τούτου. καὶ ἐξῆς διεπρεσβεύοντο πρὸς
 20 ἀλλήλους περὶ τοῦ ποιητέου καὶ περὶ ἐπαγγελιῶν καὶ συνθηκῶν,
 μηδενὸς ἐπιγινώσκοντος τὰ βουλευόμενα, πλὴν δυοῖν ἢ τριῶν τῶν
 πάντων πιστοτάτων καὶ τῆς Κραλαίνης, ἣ διηγεκῶς τὸν πατέρα
 καὶ βασιλέα ἀγαθῶν ἐνεπίμπλα ἐλπίδων, ὧν αὐτὴν οἱ ψευδο-
 μάντις καὶ ἐγγαστρίμυθοι ἐνεπίμπλασαν. (B.) Ὁ μέντοι μέγας

25 λογοθέτης ὁ Μετοχίτης ὄρων στρεφομένην ἀνωμάλως τὴν τύχην

19. ἀπελάβ. W.

nam sibi arridentem et obvias quasi manus benigne porrigentem cerneret, cum gaudio et laetitia pergebat ulterius bona spe plenus, et (ne longum faciamus) intra paucos dies omnibus Macedoniae oppidulis peragratis facillimeque et sine labore in potestatem suam redactis Despotae, Asanis et Protovestiarii, nec non Senatorum omnium, qui cum illis erant, coniuges, liberos et pecuniam simul cepit.

5. At senior Imperator, cum illa quoque spe excidisset, iam legatos ad nepotem missurus erat de foedere et pace, priusquam ille Macedonia excederet. Sed statim alia spes (quod utinam non accidisset) interposita consilium illud evertit. Michaël enim Bulgarorum princeps, spe magnorum emolumentorum elatus, clam seniori Imperatori nunciavit, se, si vellet, opem ei contra nepotem laturum. At Imperator, velut e magna tempestate et naufragio portum insperato adeptus, mordicus spem illam tenuit. Deinde legati ultro citroque missi quid agendum sit deliberant: item de promissis et pactionibus agunt, omnibus interim horum consiliorum ignaris, duobus aut tribus intimis et Cralaena exceptis: quae subinde patrem bona spe implebat, quam vani vates, et qui vocem in ventre habent, ei faciebant. (II.) Magnus autem Logotheta Metochites,

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- κατὰ τοῦ γηραιοῦ βασιλέως καὶ κατορχουμένην οὕτω τὰ πρά-
γματα ἐδεδίει περὶ ἑαυτοῦ μάλιστα πάντων αὐτὸς, ἅτε καὶ μάλιστα
πάντων αὐτὸς κοινωνῶν τῷ βασιλεῖ ῥητῶν καὶ ἀπορρήτων καὶ
γνώμης καὶ πράξεως πάσης. διὸ καὶ σύννοος τις ἦν καὶ ἐμμέ-
δομιμος αἰεὶ καὶ τῶν μελλόντων πλήρης, οὐ μᾶλα τοι δεξιὸν τὸ 5
μέλλον σκοπούμενος ἐπιόν. ἐν μιᾷ γοῦν τῶν νυκτῶν ἔδοξεν ἀλλό-
V. 205 κοτόν τινα θεάσασθαι ἄνθρωπον ἐπιστάντα οἱ κειμένῳ, ἄτεχνῶς
λωποδύτην τινὴ καὶ ἀγρίῳ ληστῇ ἑοικότα τὴν χεῖρά τε ἐμβαλόντα,
P. 253 ἀφελέσθαι τοῦ προσκεφαλαίου τὰς τοῦ θαλάμου κλεῖδας, ἐν ᾗ
τά τε ἔπιπλα καὶ οἱ πολυτελεῖς ἔκειντο λίθοι καὶ ὅσα τῶν χρημιά- 10
των αὐτοῦ περιῆν. τὸν δὲ βία τὸν ὕπνον ἀποτινάξασθαι καὶ θο-
ρύβου μεστὸν ἐγεγθέντα βοᾶν καὶ τοῖς θεράποουσιν ἐγκελεύεσθαι
διώκειν τὸν λωποδύτην, μὴ φθάσῃ διαδρᾶς μετὰ τῶν χρημάτων.
ἐλελήθει γὰρ αὐτὸν ἐνύπνιον εἶναι τὰ φαντασθέντα καὶ οὐκ ἀλή-
θειαν. τῶν δὲ θεραπόντων διανιστάντων εὐθύς καὶ τὰς θύρας 15
κεκλεισμένας εὐρόντων καὶ διαβεβαιωσάντων φαντασίαν εἶναι τὸ
B πρᾶγμα καὶ μεθήμερινῶν φροντίδων βλάβστημα, μόλις εἰς ἑαυτὸν
ἐλθὼν θερμοτάτον τινα στεναγμὸν ἐκ βάρους ἀνέπεμψε καὶ οὐ
τοσοῦτον μεθήμερινῶν φροντίδων βλάβστημα τὸ φανθὲν ἔκρινεν,
ὅσον μαντείαν τινὰ καὶ προαναφώνησιν τοῦ μέλλοντος καταλήψε- 20
σθαι τὸν οἰκεῖον οἶκον ἀφανισμοῦ. ὅθεν ἡμέρας γενομένης τὰ
πλείω τῶν χρημάτων ἀφελόμενος τῆς οἰκίας, ἅτε ἀπεγνωσμένης
C ἤδη, διεμέρισέ τε καὶ τῶν φίλων τοῖς πιστοτάτοις λάθρα ἐδεδώ-
κει φυλάττειν αὐτοῦ. ὁ δὲ τὴν γυναῖκα καὶ τὰς θεραπαινίδας περὶ
τὸν οἶκον ἀφείξας αὐτὸς περὶ τὰ βασίλεια ἀπρόϊτον τοῦ λοιποῦ τὴν 25

postquam seniore[m] Imperatorem et Rempublicam vidit fortuna iniqua ac proterva conflictari, omnium maxime sibi timuit: quippe quicum ille omnia dicenda tacendaque communicaret et sine quo nihil decerneret aut ageret. Quare tristis et sollicitus semper erat et futurorum plenus, quorum exitum sibi parum felicem fore praevidebat. Quadam igitur nocte novam ignoti hominis formam videre visus est sibi iacenti astantem, praedoni et agresti latroni persimilem, qui manus sibi iniiceret, et de cervicali claves cubiculi eripere vellet, in quo supellex et gemmae repositae erant et quicquid opum habebat. Somno autem vi excusso totus adhuc trepidans quamquam expergefactus inelamavit famulos, ut praedonem persequerentur, ne una cum pecunia effugeret. Ignorabat enim visa illa somnium esse, non rem veram. Qui cum statim surrexissent et fores clausas reperissent, et affirmassent, imaginationem esse e diurnis cogitationibus ortam; ille vix ad se ipsum reversus ardentissimum suspirium ex imo traxit, ac non tam diurnarum curarum imaginem, quam praesagium eversionis familiae suae, visionem illam esse iudicavit. Quare cum diluxisset, plerasque opes e suis aedibus tanquam desperatis iam translatas inter amicos fidissimos clam distribuit custodiendas. Uxore vero et ancillis domi relictis ipse in palatio commo-

διατριβὴν καὶ καταμονὴν ἐποιεῖτο, δεδιὼς τὴν τοῦ δήμου στάσιν
 φλεγμαινοῦσαν κατ' αὐτοῦ. (Γ.) Οἱ μέντοι παρὰ τοῦ γηραιοῦ
 βασιλέως προαποσταλέντες εἰς τὴν τῶν κατὰ Μακεδονίαν χωρῶν
 καὶ πόλεων διοικήσιν ἐάλωσαν ἅμα γυναῖξί τε καὶ τέκνοις, ὡς
 5 ἔφθημεν εἰρηκότες, καὶ διαμερισθέντες ὅσα περὶ Θεσσαλονίκην D
 καὶ Διδυμότειχον δεσποτήρια πάντα μεστὰ ἑαυτῶν πεποιήκεσαν.
 ὁ δὲ γε δεσπότης Δημήτριος φυχὰς ὄχετο ἀπιὼν παρὰ τὸν Κράλην
 Σερβίας, γυναῖκα καὶ παῖδας καταλιπὼν διώκουσιν. ὁ δὲ πρωτο-
 βεστιάριος Ἀνδρόνικος μέχρι τινὸς ἐπόμενος καὶ αὐτὸς τῷ δεσπότη
 10 οὐκ ἐδυνήθη μέχρι τέλους καθάπερ τις παράσιτος ἐς ἀλλοτρίαν
 ἀποβλέπειν τράπεζαν ὡσπερ ἐκεῖνος. ἀλλ' ἀναλογισάμενος, ὅσον E
 ἔξαπίνης ἀφήρηται πλοῦτον καὶ κτήνη καὶ κτήματα καὶ δόξαν
 μετὰ πασῶν τῶν ἐλπίδων, ὑποπτέυσας δὲ καὶ περὶ τῆς γυναικὸς
 ὅσα αἰ παρὰ τῶν ἐχθρῶν ἀλισκόμεναι πάσχουσιν ἄσπενα, ἐς
 15 ἀπογνώσεως καὶ ἀμετρήτου λύπης βυθοῦς ἑαυτὸν ἐδεδώκει· καὶ
 οὕτως ἐν βραχεὶ τὸ ζῆν πικρῶς ἐξεμέτρησεν ἐν τόποις ἀλλοτρίοις
 καὶ ἐρημίαις πλανώμενος. ὁ δὲ Ἀσὸν Μιχαὴλ σπεύσας εἰσῆλθεν
 ἐς τὸ τοῦ Προσιάκου πολίχνιον· καὶ τοὺς οἰκήτορας ἐκαῖθεν ἐκβε- F
 βληκῶς εἰς ἑαυτοῦ τοῦτο σωτήριον οἰκητήριον εἶχεν ἀσφαλισάμε-
 20 νος. μετὰ δὲ βραχὺ προδοσίαν αἰσθόμενος ἑαυτοῦ μεταπέμπεται
 παρὰ τοῦ Κράλη Σερβίας φρουρὰν, ἧ τὸ πολίχνιον παραδοῦς
 ὄχετο παρὰ τὸν Κράλην καὶ αὐτὸς ἀπιὼν. (Δ.) Ἐτυχε δὲ τηρι-
 καῦτα τὸ τοῦ Μελενίκου φρούριον καὶ ὀπόση τούτῳ περίοικος
 διοικῶν καὶ ἐπιτροπεύων ὁ Βασιλικὸς Νικηφόρος. οὗτος τῶν εὔ

12. κτήνη καὶ add. A.

rari ac residere ex eo coepit: unde nec foras egrediebatur, seditionem po-
 puli contra se effervescentem pertimescens. (III.) Caeterum qui a seniore
 Imperatore urbibus et provinciis Macedoniae praepositi antea fuerant, una
 cum uxoribus et liberis (ut ante diximus) capti sunt, et partim Thessalo-
 nicam, partim Didymotichum, missi omnes earum urbium carceres impleve-
 runt. Demetrius vero Despota, uxore et liberis relictis, qui a persequen-
 tibus capti sunt, fuga ad Serviae Cralem elapsus. Protovestiarius autem
 Andronicus, ad tempus et ipse Despotam sequutus, non potuit perpetuo
 parasiti more aliena quadra vivere, ut ille. Sed quantas modo opes, iu-
 menta, possessiones, gloriam cum omni spe subito amisisset secum repu-
 tans, et illa etiam de uxore suspicatus probra, quibus captivae mulieres
 affici ab hostibus solent, desperationi et immenso moerori totum se dedit;
 atque ita post paulo in locis alienis et desertis oberrans acerba morte vitam
 finiit. At Michaël Asan, Prosiaci oppidulo festinanter occupato eiectisque op-
 pidanis firmato, tutum ibi receptum habuit. Idem non longo post veritus
 proditionem a Serviae Crale praesidium arcessit: cui oppidulo commisso et
 ipse ad Cralem abiit. (IV.) Tum autem Melenici castello et circumiacenti-
 bus locis praecerat Nicephorus Basilicus. Erat is nobilis quidem genere,

- A. M. 6791 ad 6836 μὲν γεγονότων ἦν, ἐδόκει δὲ τοῖς ἤμιστα κρίνειν εἰδόσιν ὀρθῶς τὸν τε τρόπον εἶναι ἀπλοῦς καὶ πρακτικῆς ἐς τὰ μάλιστα ὑπειρος. ἀλλὰ τοῦτον ὁ χρόνος ἔδειξε τῶν τότε πάντων ὡς ἀληθῶς συνε-
 Imp. Andron. Senioris. P. 254 τώτερον. οἱ μὲν γὰρ ἀπογνώσει δόντες ἑαυτοὺς ἀγνοίᾳ τοῦ συμ-
 φέροντος πικρῶς τὸν βίον ἀπήλλαξαν· οἱ δὲ ἐάλωσαν ἄκοντες 5
 καὶ μυρία πεπόνθασιν τὰ δεινά· οἱ δ' ἐκόντες προὔδοσαν ἑαυτούς.
 οὗτος δὲ μόνος θεῶ τὰ πείσματα τῶν ἐλπίδων ἀναψάμενος πρὸς
 τοσοῦτον πραγμάτων κλύδωνα ἑαυτὸν ἀντίστησε, μέχρι τελευ-
 ταιᾶς ἀναπνοῆς τοῦ γηραιοῦ βασιλέως τὴν πρὸς αὐτὸν ἀκίβδηλον
 Β γνώμην καὶ πίστιν τηρήσας, καὶ μήτε πρὸς τὰς τοῦ νέου βασιλέως 10
 V. 206 λαμπρὰς καὶ μεγάλας ὑποσχέσεις ἐνδοῦς, μήτ' αὖ πρὸς τὰς πα-
 λαμναιοτάτας ἀπειλὰς καὶ περιστρατοπεδεύσεις αὐτοῦ δέισας ὄλωσ·
 ἀλλὰ τὸ φρούριον ἐκεῖνο στεῤῥῶς ἀσφαλισάμενος ἐκάθητο, λῆρον
 μακρὸν ἅπαντα τὰ τοιαῦτα ἠγούμενος, ἕως ἠκηκόει τὴν τοῦ γη-
 ραιοῦ βασιλέως ἀπαλλαγὴν. μέχρι γὰρ τούτου δικαίαν ἠγείτο τὴν 15
 C ἔνστασιν· τὸ δ' ἐξῆς ἄδικόν τε καὶ πρόφασιν οὐδὲν εὐλογον ἔχου-
 σαν. διὸ καὶ σπονδὰς πρὸς τὸν νέον εὐθύς ποιησάμενος βασιλέα
 καὶ λαμπρὰς τὰς ἀμοιβὰς παρ' αὐτοῦ δεξάμενος ἐδεδώκει τὸ
 φρούριον· καὶ λοιπὸν βουλήσει τοῦ βασιλέως αὐτὸς αὖθις ἦν ὁ
 διοικῶν καὶ ἐπιτροπεύων αὐτὸ, γέρας καὶ τοῦτο λαβὼν καὶ ἀντί- 20
 δοσιν τῆς πρὸς τὸν δεσπότην ἐκεῖνον πίστεως καὶ στοργῆς. ἐπεὶ
 καὶ συνετοῖς πολέμοις αἰδέσιμος ἀνδρὸς ἀρετῆ. καὶ γὰρ Δημο-
 D σθένην τὸν Ἀττικὸν ἐν τοῖς μάλιστα πολέμοις ὄντα Φίλιππος
 ἐμακάριζε, λέγων· „εἰ μὲν τις Ἀθηναῖος ὢν ἐν Ἀθήναις φάσκει

1. μὲν add. A. Pro ἐδόκει W. conii. ἐφίκει. 13. στεῤῥῶς] Σέῤῥφας W.

sed perverso quorundam iudicio, simplicis ingenii vir, et rerum gerendarum omnino rudis esse credebatur. Atqui eundem caeteris omnibus re ipsa prudentiorem esse tempus ipsum declaravit. Nam alii partim ex desperatione et consilii inopia acerbam mortem oppetierunt; partim inviti capti et infinita mala perpassi sunt, partim ultro se ipsos prodiderunt. Hic vero solus spe in Deum collocata tantae rerum perturbationi se opposuit, et ad extremum usque senioris Imperatoris spiritum sincerum animum et fidem ipsi praestitit. Neque enim iunioris Imperatoris vel praeclaris magnificentisque pollicitationibus cessit, vel saevissimas minas et obsidiones pertimuit. Sed castellum illud sibi commissum optime muniit, in eoque contemptis rebus illis omnibus sedit, donec senioris Imperatoris obitum audivisset. Nimirum eo usque contentionem aequam iudicavit, ultra vero iniquam et ratione minime probabili subnixam. Quapropter statim pactione cum iunioris Imperatore facta ab eoque magnificentis praemiis donatus castellum dedit; ac deinde eiusdem principis voluntate illi ipsi castello praefuit, eam quoque fidei erga dominum suum et caritatis mercedem ac remunerationem consequutus. Nam viri prudentes etiam eius, cuius hostes sunt, virtutem reverentur. Itaque Demosthenem Atheniensem, quamquam acerrimum inimicum, Philippus beatum iudicabat, cum diceret: „Si quis Atheniensis,

τῆς πατρίδος ἐμὲ προτιμᾶν, τοῦτον ἀργυρίου μὲν πριαίμην ἄν, A. C.
 φίλιας δ' οὐκ ἄν· εἰ δέ τις ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐμὲ μισεῖ, τούτῳ 1282
 προσπολεμῶ μὲν, ὡς ἀκροπόλει καὶ τείχει, νεωρίοις καὶ τάφρῳ· ad
 θαναμάζω δὲ τῆς ἀρετῆς καὶ μακαρίζω τὴν πόλιν τοῦ κτήματος. 1328
 5 ἄλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον. νῦν δ' ἐπανιτέον ὄθεν ἐπὶ ταῦτα ἐξέ- Imp. Andron.
 βημεν. (E.) Ἔαρος γὰρ ἀρχομένου κατὰ τὴν ἕκτην δηλαδὴ τῆς A. C. 1328
 ἁγίας τεσσαρακοστῆς ἐβδομάδα συνεκρότησε πόλεμον τὰ ἀμφοῖν E
 τοῖν βασιλείοις στρατεύματα ἀγχοῦ τοῦ Μαυροποτάμου. ἐστρα-
 τήγει δὲ τούτων μὲν Κωνσταντῖνος ὁ Ἀσάν, ἐκείνων δ' ὁ πρω-
 10 τοστράτωρ. εἰλήφεσαν τοίνυν κἀνταῦθα τὸ κράτος οἱ ἐναντίοι.
 τῶν δ' ἡμετέρων πέπτώκασι μὲν ἐν τῷ πολέμῳ οὐ πλείους τῶν
 δέκα στρατιωτῶν· ἐάλωσαν δὲ τῶν ταξιαρχῶν οἱ πλείους μετὰ
 τοῦ στρατηγοῦντος Ἀσάν. οἱ δ' ἕτεροι γυμνωθέντες δυστυχῶς F
 τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐπαγγέσαν. ἰδὼν δὲ ὁ νέος βασιλεὺς κατὰ
 15 ῥοῦν τοῖς αὐτοῦ κινήμασιν ἐπομένην τὴν τύχην, τὰ κατὰ Μακεδο-
 νίαν καὶ Θράκην πάντα καταστησάμενος ὡς αὐτῷ γε ἦν βουλο-
 μένῳ ἐπὶ τὸ Βυζάντιον μεσοῦντος ἔαρος ἔσπευδε καὶ αὐτὸς, μὴ
 φθάσαντες ἐντὸς ὁ τῶν Βουλγάρων στρατὸς εἰσπηδήσωσιν, ἔπειτα
 μήτε στρατὸν ἀνάλογον ἔχουσαν εὐρηκότες τὴν βασιλείουσαν καὶ
 20 ἄλλως πεπονηκυῖαν ἰδόντες ἐκ τοῦ λιμοῦ, ὃν ὁ τῶν Βενετικῶν
 τηρικαῦτα στόλος προὔξένησε, κατασφάζωσι τὸν τε βασιλέα καὶ P. 255
 πᾶσαν εἰπεῖν ἡλικίαν καὶ μίαν ἀρχὴν καταστήσωσι τῷ σφῶν αὐ-
 τῶν ἀρχηγῷ τὴν ἀπὸ Βυζαντίου μέχρι τοῦ Ἰστρου· ἢ εἰ μὴ τοῦτό
 γε δυνηθεῖεν, ἀλλ' οὖν τό γε δεύτερον δύναμιν αἰφνίδιον τῷ

7. ἐβδομάδος W. 10. κἀντ.] καὶ ταῦτα W.

Athenis degens, patriae me praeferre non recusat, eum ego argento em-
 erim, amicitia vero mea non item. Si quis autem propter patriam me odit, eum
 ego quidem ut arcem et murum et navale et fossam oppugno; sed tamen virtutem
 eius admiror, et urbem propter eam possessionem fortunatam iudico." Sed
 haec postea. Nunc eo redeundum est, unde digressi sumus. (V.) Initio
 veris, sexta videlicet hebdomade sanctae Quadragesimae, praelium commi-
 serunt utriusque Imperatoris exercitus ad Mauropotamum, hinc Constan-
 tino Asane, inde Protostratore duce. Atque illic quoque adversarii vice-
 runt. E nostris autem in acie ceciderunt milites non amplius decem. Tri-
 buni plerique una cum duce Asane capti. Caeteri spoliati Byzantium infe-
 liciter pervenerunt. Iunior igitur Imperator, fortunam videns conatibus
 suis obsecundantem, rebus per omnem Macedoniam et Thraciam suo arbi-
 tratu ordinatis medio vere Byzantium et ipse properat, ne Bulgaricus ex-
 ercitus prior in Urbem introrumpat; tum eandem nec iusto exercitu muni-
 tam, et fame praeterea, quam illo ipso tempore Veneta classis attulerat,
 laborantem nactus, Imperatorem cum omni aetate mactet, unumque et conti-
 nuum Imperium suo duci a Byzantio usque ad Istrum efficiat: aut si id non pos-
 sit, saltem seniori Imperatori novis viribus derepente additis, iuniori ipsi

A. M.
6791
ad
6836

Imp. Andron.
Senioris.

γηραιῶ βασιλεῖ παρασχόντες ἄβατον αὐτῷ δὴ τῷ νέῳ τοῦ λοιποῦ τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καταστήσωσι, κἀνταῦθα περὶ τὸ τῆς σπουδῆς ἀπάσης συμπέρασμα τὸ σκάφος αὐτῷ τῆς τύχης ἀνατραπεῖη, πάσας τὰς τῶν δρόμων ἐκείνων ἐλπίδας ὑποβρυχίους πεποιηκός.

Βῆενχε τοίνυν τρεῖς ἐν ταῦτῳ κινδύνους ἢ ταλαίπωρος αὕτη με-5 γαλόπολις θεασαμένη τότε, οὓς κατὰ μέρος λέξοντες ἤκομεν. (ς.) Νῆες μακραὶ τετταράκοντα παρὰ Βενετικῶν ὀπλισθεῖσαι λαμπρῶς τὸν ἔκπλουν κατὰ τῶν ἐν τοῖς Γαλάτου Γεννουϊτῶν ἐποίησαντο, μὴ βουλομένων μεθ' ἡσυχίας ἀποδιδόναι τὰ χρήματα, ὅσα παρὰ φορτίδος νεῶς αὐτῶν πειραταὶ Γεννουῖται περὶ μέσα 10

Σπου τὰ πελάγη τῆς κάτω θαλάσσης βιαίως ἀφείλοντο. καὶ ἐλθοῦσαι αἱ μὲν δύο καὶ τριάκοντα ἐσέπλευσάν τε ἐς τὸ πρὸ Βυζαντίου Κέρας καὶ ἔστησαν ἑαυτὰς μετωπηδὸν ἐς ἐπαγγελίαν πολιορκίας τῶν ἐν τοῖς Γαλάτου Γεννουϊτικῶν, εἰ ἀναβάλοιτο τὴν τῶν χρημάτων ἀπόδοσιν· αἱ δ' ὅτι πᾶραρεφύλαττον ἀνοῦσαι τὸν πρὸ 15 τοῦ Ἰεροῦ πορθμὸν, ὃν δὴ τοῦ Πόντου καλοῦσιν ἀρχένα. ἔνθα στρογγύλας τέτταρας ναῦς εὐρηκότες πρὸς ἔκπλουν ἐτοιμοὺς ἐκρά-

19. Γεννουϊτῶν W.
Dητησάν τε καὶ δύναμιν αὐταῖς ἐνεβίβασαν καὶ κατὰ τῶν ἐκ τοῦ V. 207 Πόντου καταγομένων Γεννουϊτικῶν ὀγκάδων καὶ ταύτας ὀπλίσαντες ἔστησαν. ἦν οὖν ἡμερῶν ὀλίγων ἰδεῖν τοσαύτας ὀγκάδας ἀλού-20 σας Ῥωμαϊκὰς ὁμοῦ καὶ Λατινικὰς, ὡς πεπληροῦσθαι τούτων πάντα μικροῦ τὸν πορθμὸν. ἤλίσκοντο γάρ σφισιν ὁμοῦ καὶ Ῥωμαίων ὀγκάδες, μὴ λάθωσι δι' αὐτῶν παραρῥόντες καὶ Λατίνων Εσυχροί. καὶ συνέβαιεν οὕτω τῆς σιτοπομπίας ἀποκλεισθείσης λιμὸν τοῖς Βυζαντίοις ἐγγίνεσθαι οὐ μικρόν. διήρκεσε γὰρ τὸ τῆς 25

19. Γεννουϊτῶν W.

deinceps aditum Byzantii intercludat; ut cum omnium votorum finem paene iam adeptus fuerit, naufragium faciat, ac post tot demum cursus spes suas omnes ita submersas abiiciat. Accidit itaque, ut infelix isthaec urbium princeps tria simul pericula experiretur, quae singulatim exponemus. (VI.) Quadraginta longae naves a Venetis splendide armatae contra Genuenses, qui Galatae habitabant, missae sunt; propterea quod ii pecuniam, quam Genuenses piratae in medio infero mari ab oneraria Venetorum nave per vim abstulissent, bona gratia restituere recusabant. Ac duae quidem et triginta in sinum Ceratinum qui Byzantio praetenditur in vectae frontes obverterunt, Genuensibus Galataeis obsidionem minitantes, si pecuniae restitutionem differrent. Octo reliquae progressae ulterius fretum, quod est ante Hierum, custodiebant, quod Ponti collum appellant. Ubi quatuor rotundas naves ad solvendum paratas nactae ceperunt, easque copiis impositis contra Genuenses onerarias, quae e Ponto remeabant, armarunt. Intra paucos igitur dies tot Romanas et Latinas onerarias captas videres, ut totum paene fretum iis completeretur. Capiebant enim una etiam Romanas naves, ne multi Genuensium in eas recepti clanculum evaderent. Ita factum, ut frumentatione interclusa fames Byzantios non parva vexaret. Nam ea obsidio dies

τοιαύτης πολιορκίας ἄχρι πεντεκαίδεκα ἡμερῶν, ἐν αἷς πόλεμος A. C.
 μὲν οὐκ ἐγένετο. οὐ γὰρ ἀπελέγοντο τὴν τῶν ζητουμένων χρη- 1282
 μάτων οἱ Γεννοῦται ἀπόδοσιν· ἀλλ' ὑπισχνοῦντο μὲν, ὑπερετί- ad
 θευτο δέ· τοῖς δὲ Βενετικοῖς ἥμισυ τῶν δυνατῶν ἦν ὅλως ἐπα- 1328
 5 μίναί κενοῦς. ἦσαν γε μὴν οὐδένες, οὓς οὐ μάλα ἐξέπληξεν ἡ Imp. Andron.
 τῶν Βενετικῶν εὐταξία καὶ ἡ μετὰ δικαιοσύνης μεγαλοπρέπεια. Senioris.
 οὐδὲ γὰρ ἠξίωσε τῶν πάντων ἐκείνων οὐδεὶς ἐξελθὼν ἀφελῆσθαι **F**
 τι τῶν ἀπάντων ἄνευ τιμῆς ἀργυρίου, καὶ ταῦτα τοσοῦτου παμ-
 πληθοῦς τε καὶ σύρφακος ὄχλου συνόντος. ἀλλ' ἦσαν ἅπαντες
 10 πρὸς τὴν τῶν ἀρχόντων ἐξουσίαν ἐπόμενοι, καθάπερ ποιμέσι τὰ
 ποιμνία. καὶ ἦσαν ἀνὰ πάσας ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἰστάμενοι ἐπὶ
 τῶν νεῶν, μηδαμῶς ἐνδιδόντες πρὸς τὴν ἀκμὴν ἐκείνην τῆς τοῦ
 ἡλίου φλογός. τὰ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἀκάτια κατὰ πλῆθος περιε-
 κύκλουν αὐτοὺς, πᾶν ὅ,τι χρεῖαδες ἐτύγγανέ σφισιν ἀφθόνως **P. 256**
 15 νομίζοντα καὶ ἀντιλαμβάνοντα πλείονα ἢ ἐχρῆν τὸν μισθόν.
 ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἀλισκομένων ἐκείνων νεῶν ἀπασῶν τοῦ πληρώματος
 ἐλυμήναντο τὸ παράπαν οὐδέν. ἦν γὰρ τῶν μὲν πλήρωμα σῖτος
 καὶ κριθή, τῶν δὲ ὄψων ταρίχη, ὅποσα γεωργοῦσι λίμναι Κω-
 παῖδες τε καὶ Μαιώτιδες καὶ ποταμοὶ Τανάϊδες. ἀλλὰ διετήρησαν
 20 ἐς τὰκριβὲς ἀλώβητα, ἕως ἀπολαβόντες τὸ χρέος ἀπέδοσαν ἅπαν-
 τα. Ἐν μὲν δὴ τοῦτο δεινὸν ἐπέστη τότε τῇ πόλει. δεινότερον δ'
 ἂν ἦν, εἰ καὶ εἰς πέρας προὔβαινον τὰ λαθραῖα βουλευμάτα. ὁ γὰρ **B**
 βασιλεὺς ἐξῴθεν πρεσβείαν πρὸς αὐτοὺς κρύφα ἀπεστάλκει χρήμα-
 τα ὑπισχνούμενος, εἰ συνεργοὶ συνεσκιασμένοι γένοιτό οἱ πρὸς τὴν
 17. τῶν] τὸ W.

quindecim duravit, quibus praelium factum non est. Neque enim postula-
 tam pecuniam reddere Genuenses recusabant; sed cum pollicerentur, dif-
 ferebant. Veneti autem nullo modo vacui abire poterant. Caeterum nemo
 erat, cui non admirationi esset Venetorum disciplina militaris et cum aequi-
 tate magnificentia. Nemo enim omnium illorum quicquam cuiquam adimere
 nisi pecunia data sustinuit, idque cum tanta et promiscua turba cum eis es-
 set. Enimvero parebant omnes magistratibus suis, ut pastoribus oves, et
 omnes dies illos in navibus stabant, solis ardori, qui tunc vehementissimus
 erat, minime cedentes. Romanarum vero navicularum magna multitudo
 circumiens abunde eis quicquid erat opus afferebant, et ab iis vicissim
 maius, quam quod debebatur, pretium accipiebant. Sed neque iis rebus,
 quibus captae illae naves plenae erant, ullum omnino detrimentum attule-
 runt. Erant autem plenae aliae frumento et hordeo; aliae salsamentis,
 quot et qualia Copaides et Maeotides paludes, et Tanais fluvius, suppedi-
 tant. Sed ea prorsus illaesa religiose conservarunt, donec recepto debito
 omnia restituerunt. Ac unum quidem hoc periculum Urbī tunc supervenit.
 Gravius autem fuisset, si arcana consilia successum habuissent. Foris
 quippe Imperator missa ad eos legatione pecuniam ipsis promiserat, si oc-
 culti sibi ad Urbem capiendam adiutores essent. Id vero factum non est,

- A. M. 6791 ad 6836
Imp. Andron. Senioris.
- τῆς πόλεως ἄλωσιν. τοῦτο μὲν οὖν οὐκ ἐγεγόνει, εἴτε μὴ δεξαμέ-
ρων τῶν Βενετικῶν τὴν τοιαύτην πρεσβείαν, εἴτε οὐ ῥάδιον εἶναι
τοῦτο συννενοηκότων διὰ τὸ συνεχέσι φρουροῖς πεφυρωμένον εἶναι
τὸ τεῖχος ἅπαν ὁμοῦ καὶ τὰς πύλας τῶν Βυζαντίων. (Ζ.) Δεύτε-
ρον δὲ τῶν περιστάσεων τότε τῇ πόλει δεινῶν, τρισχιλίους ἵππεας 5
κατὰ τὰ ξυγκείμενα ὁ τῶν Βουλγάρων ἀπολεξάμενος ἀρχηγὸς συμ-
μαχήσοντας ἀποστέλλει τῷ βασιλεῖ κατὰ τοῦ νέου βασιλέως· οἷς
δὴ προστεταγμένον ἦν, ὡς ἐθρολλήθη παρ' ὠντινωοῦν, εἰ ἀδείας
ἐπιτύχοιεν προσηκούσης, νεωτερισμὸν τινα διαπράξασθαι περὶ τὸ
Βυζάντιον. ἀλλ' ἐληλυθόσιν οὐ συγκεχώρηται σφισιν ἐντὸς γενέ- 10
σθαι πυλῶν, πλὴν ἢ μόνῳ τῷ σφῶν στρατηγῷ. διὸ καὶ παρεκ-
κλίναντες ἐστρατοπεδέυκασι περὶ τόπον σταδίου ἀπέχοντα τῆς
βασιλευούσης πέντε καὶ ἐννεήκοντα. (Η.) Ἀλλὰ μιᾷ ἡμέρᾳ πρό-
τερον ἐξιπασάμενος ὁ νέος βασιλεὺς μετ' ὀλίγων πάντων τινῶν
ἦκεν ἐξ ἀφανοῦς ἀθρόως εἰσπηδήσων ἐς τὸ Βυζάντιον. αἰσθομέ- 15
νων δὲ τῶν πυλωρῶν ἀπεκλείσθη, ὡς ἐντεῦθεν ἀναγκασθέντα
Ε δεῖσθαι τοῦ βασιλέως καὶ πάμπαν θερμοῦς καὶ ὑπισχνεῖσθαι πρὸς
ἅπαν ὑπέξειν τὸ προσταττόμενον, ὡς εἷς τῶν ἀργυρωνήτων, πρὶν
τι γενέσθαι τῶν ἀπενκτῶν θατέρῳ δυοῖν, οὕτω κορυφωθείσης
τῆς μεταξὺ μάχης. ἀλλ' αἱ τῶν Βουλγάρων ἐλπίδες κουφίζουσαι 20
τὴν τοῦ γηραιοῦ βασιλέως ἔτι ψυχὴν οὐκ εἶον συνθέσθαι ταῖς
V. 208 ἐκείνου δειήσεσιν. ἔπειτα οὐδὲ πιστεύειν εἶχεν αὐτῷ καθαρῶς ἐκ
F πολλῶν τῶν προειληφότων. τούτων μὲν δὴ τριῶν περιστάσεων
τότε κινδύνων τῇ πόλει οὐδεὶς τοῦ σκοπομένου τετέλιχε τέλος.

8. καὶ εἰ Α. 13. ἐννεήκοντα W., ἐννεν. Α.

sive repudiata a Venetis legatione tali, sive quod eam rem haud facilem esse cernerent, cum continentibus praesidiis moenia et portae Byzantium munitae essent. (VII.) Alterum Urbis periculum fuit, cum Bulgarorum princeps seniori contra iuniorum tria millia delectorum equitum subsidio ex pacto misset, quibus mandatum, nescio quibus auctoribus, ferebatur, ut data opportunitate res novas in Urbe molirentur. Sed ii cum advenissent, intra Urbis portas non admissi sunt, quas ingredi nemini nisi eorum duci permissum est. Quamobrem inde declinarunt, ac circa locum stadiis quinque et nonaginta ab Urbe distantem castra posuerunt. (VIII.) Pridie vero eius diei iunior Imperator equitando progressus cum paucissimis hominibus ex occulto advenerat, subito impetu in Urbem irrupturus. Sed animadverso eius conatu a custodibus exclusus fuerat. Quae res eum subegerat, ut vehementer avum Imperatorem oraret, ac ipsi polliceretur, se quicquid is iussisset dicto audientem fore perinde ac mancipium, potius quam ut alterutri aliquid gravius accideret, cum eo discriminis ventum esset. Sed Bulgarica spes, senioris animum adhuc erigens, precibus eius nullum relinquebat locum. Deinde plane illi fidem habere ob illa multa, quae praecesserant, non poterat. Tres igitur hae calamitates Urbi tunc minitatae sunt; nec ulla tamen ad exitum est per-

(Θ.) Ὁ γε μὴν βασιλεὺς ὁ νέος ἄρας ἐντεῦθεν ἀπήει, σφοδρῶς ἀνιώμενος πρὸς τὴν ἀωρίαν τῶν βουλευμάτων, καὶ τὴν οὕτω συμβᾶσαν τῶν πραγμάτων ἐμέμφετο περιπέτειαν καὶ οἶον εἰπεῖν ἀπεγνωκότι ἔφακε· καὶ προελθὼν κατέλυσε παρὰ χωρίῳ τινὶ Λόγους ἑπιτεκμημένῳ. ἐκεῖθεν διαπρεσβεύεται πρὸς τὸν στρατηγὸν τῶν Βουλγάρων, ἀγχοῦ πον στρατοπεδεύοντα· καὶ δῶρα τὰ μὲν ἤδη πέπομφε, τὰ δὲ ὑπισχεῖται, εἰ λαβὼν τὸν οἰκεῖον στρατὸν ἐπὶ τὰ οἴκοι ἀναχωροίη. καὶ συνθέμενον πρὸς εὐωχίαν καλεῖ μετὰ τῶν αὐτοῦ ταξιάρχων· καὶ τῇ ὑστεραία ψυχαῖς ἡδομέναις οἴκαδε προὔπεμψε.

ξ'. Τούτων οὕτως ἐχόντων αὐτομολοῦσι πρὸς βασιλέα τὸν νέον περὶ τὸ δηλωθὲν χωρίον στρατοπεδεύοντα δύο τινὲς τῶν τοῦ τείχους τῆς βασιλευούσης φρουρῶν, ὄνομα Κάμαρις τε καὶ Καστελλάνος, τεκτονικὴν τινα μετιόντες τὴν τέχνην· οἱ καὶ ἀπολαβόντες τὸν βασιλέα μηδεὶς ἄλλον συνόντος πλὴν τοῦ μεγάλου δομestίκου Καντακουζηνοῦ διαλέγονται περὶ προδοσίας καὶ ἀπειτοῦσιν ἐγγράφους ὑποσχέσεις χρημάτων ὁμοῦ καὶ κτημάτων ἀφθόρων. ἃ δὲ πάντα λαβόντες ῥαδίως καὶ διδάξαντες τὴν ὥραν καὶ τὸν τρόπον αὐτοὶ μὲν ἐπανῆκον ἐς τὴν ὑστεραίαν δέει τοῦ μὴ ἐς ὑποψίας ἐμπεπτωκέναι τοῖς ἐκ γειτόνων. ὁ δὲ βασιλεὺς τέτταρας περιμείνας ἡμέρας ἐκεῖ κλίμακα διὰ μηρίνθου κατεσκευάζει, ὁποίας καὶ περὶ τὸν ἰστὸν αἱ μέγιστα αἰωροῦσιν ὀλκάδες. τῆς δὲ κυρίας ἐλληλυθυίας νυκτὸς οἱ μὲν προδόται ὄνιον εἰληφότες ἔξ ἑσπέρας οἶνον πολὺν ἄκρατον πίνειν παρεῖχον τοῖς γείτοσι τῶν φρουρῶν,

ducta. (IX.) Enimvero iunior Imperator irrita consilia sua gravissime dolens, et illum, qui tunc inciderat, rerum eventum aegre ferens, quasi desperanti similis inde discessit; atque ultra progressus ad locum quendam divertit, cui Logus nomen est. Inde ad Bulgarorum ducem, qui castra in propinquo habebat, legatos mittit; ac dona eidem partim iam nunc perferri curat, partim in futurum promittit, si copias suas domum reducat. Assensum ad epulas invitat cum tribunis, eosque postridie laetos domum versus abeuntes prosequitur.

6. Quae cum ita se haberent, duo custodes moenium Urbis ad iuniorum Imperatorem, in eo quem diximus loco castra habentem, transfugiunt, nomine alter Camaris, alter Castellanus, fabrilem quandam artem exercentes: qui seducto Imperatore, omnibus arbitris remotis, Cantacuzeno magno Domestico excepto, de proditione verba faciunt et scriptas pollicitationes pecuniarum ac possessionum ampliarum exigunt. Quibus facile impetratis, et hora et ratione rei gerendae indicata, ipsi quidem veriti, ne vicinis suspecti essent, postridie redeunt. Imperator vero quatuor dies ibi cunctatus scalas e funibus confecit, quales sunt eae, quae in maximis onerariis circa malum suspenduntur. Cum destinata nox adesset, proditores vesperi multum vinum mercati vicinis excubitoribus merum bibendum dederunt, ut

A. C.
1282
ad
1328

Imp. Andron.
Senioris.

P. 257

A. C. 1328
Indict. 11
die Maii 23

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- ὡς ἐντεῦθεν εἰς ὕπνον τραπέσθαι πάντας βαθυτάτον καὶ μηδὲν πλὴν τοῦ ἀναπνεῖν ἀπειοικέναι νεκρῶν. περὶ δὲ μέσας νύκτας ἤκουσιν οἱ τὴν κλίμακα φέροντες παρὰ τὸ τεῖχος· ἦν εὐθύς ἀνιμήσαντο σχοῖνον χαλάσαντες ἀνωθεν οἱ προδόται, δι' ἧς καὶ ἀνήγαγον τῶν ἔξωθεν ὀπλιτῶν ὀκτωκαίδεκα· οἷς καταβεβηκόσιν ἐκ-5
μοχλεῦσαι ῥαδίως τὴν τοῦ Ῥωμανοῦ καλουμένην ξυμβέβηκε πύ-
λην, καὶ λοιπὸν ἀκολύτως στρατὸς εἰσεχώρει ξύν γε τῷ βασιλεῖ.
- D (B.) Ἄλλ' ἐκεῖνο μικροῦ με παρέδραμε. δύντος γὰρ ἤδη τοῦ ἡλίου καὶ τῶν Βυζαντίων πυλῶν κλεισθεισῶν ἤκέ τις καὶ τῶν
- V. 209 ἔγγιστα χωρίων τῷ δρόμῳ ἀσθμαίνων· καὶ κρούσας τὰς παρὰ 10
τῇ Γυρολίμνῃ πύλας ἐκκληκτικώτερον ἐκάλει τινὰ τῶν ἔνδον· καὶ
- P. 258 ἐλθόντι ἑωρακέναι ἔφρασκε πρὸ βραχέος πολλοὺς τινὰς τῶν τοῦ
νέου βασιλέως σπουδῇ προσελαύνοντας πρὸς τὰ περὶ τὸν Ῥωμα-
νὸν τεῖχη τῆς πόλεως. ὅπερ ἀκουσθὲν τῷ βασιλεῖ φόβον ἐνέβαλε
πλεῖστον καὶ θόρουβον ἐνεποίησε λογισμῶν. καὶ ἔδοξεν ἀνοίξαντι 15
συχνοὺς τῶν στρατιωτῶν ἔξαποστεῖλαι, φύλακας περιπόλους τοῦ
χερσαίου γενησομένους τεῖχους ἀπὸ θαλάττης ἄχρι θαλάττης. ἀλλ'
ὁ μέγας ἐμποδῶν γεγένηται λογοθέτης, ἀνάξιον εἶναι φήσας με-
B γαλοπρεπέσι φρονήμασιν, ἐνδιδόναι πρὸς οὕτω σμικροπρεπεῖς
ἀκοὺς καὶ φήμας ἀγεννεῖς. [ἢ γὰρ μὴ εἶναι τὸ λαληθὲν ἀληθές, 20
ἢ μωρὰν εἶναι τὴν ἐπιχείρησιν, τοσοῦτοις ὕπλοις τῶν τε πυλῶν
δομοῦ καὶ τῶν τειχῶν πεφραγμένων. ταῦτόν γὰρ πείσονται, εἰ τῇ
εἰσόδῳ νῦν ἐπιχειρεῖν ἐθελήσαιεν οἱ πολέμιοι, ὅποιον καὶ οἱ πρὸς
κέντρα λακτίζοντες. ταυτὶ δ' ἔφρασκεν οὗτος, εἴτε διὰ τὸ ἀδαῆς

19. σμικροπρεπεῖς A., μικρ. W. 23. νῦν add. A.

somno gravissimo omnes oppressi, respiratione excepta, nihil differrent a mortuis. Media nocte adsunt qui scalas ad moenia apportent, quas mox fune demisso attraxerunt proditores, ac per eas subvectos octodecim armatos introduxerunt; qui deinde, cum in Urbem descendissent, portam quae Romani dicitur facile demoliti sunt, ut Imperator cum exercitu, prohibente nemine, ingrederetur. (II.) Sed illud paene me praeteriit. Post solis occasum, Byzantii portis clausis, quidam e proximis agris anhelans accurrit, et Gyrolimnae porta vehementius pulsata aliquem eorum qui intus erant evocare coepit, et ei qui venisset dixit, vidisse se paulo ante ex iunioris Imperatoris exercitu complures, qui ad Urbis moenia Romani portae vicina cum festinatioe progredierentur. Quae res audita terrorem Imperatori maximum incussit ac eius animum variis cogitationibus perturbavit. Unde visum ipsi, porta aperta, quam plurimos milites emittere, qui terrestria moenia a mari usque ad mare custodiendo circumirent. Sed magnus Logotheta impediit, indignum esse magno animo inquiens, tam levi rumore et ignobili fama commoveri: aut enim falsum esse nuncium, aut stultum esse conatum tam paucorum, cum et moenia et portae tot armis septae sint. Idem enim hostibus, si ii nunc ingredi conentur, usu venturum, quod contra stimulum calcitrantibus. Haec vero dicebat vel ut rei milita-

στρατιωτικῶν εἶναι πραγμάτων, εἴτε τοῦ Θεοῦ σφίλαντος τὴν
 τούτου διάνοιαν, ἵνα καὶ πέρας ἢ κυρωθεῖσα ἀνωθεν ψῆφος σχοίῃ
 κατὰ τοῦ γηραιοῦ βασιλέως καὶ τῶν τούτου πραγμάτων. (Γ.) Οὕτω
 τὸ τρίτον τῆς νυκτὸς παρεδρόνῃ καὶ συχνοὶ παρὰ τὰς πύλας αὐθις
 5 τῆς Γυρολίμνης ἤκον ἀγροῖκοί τινες ἐκ τῶν προαστείων τῆς Βυ- C
 ζαντίδος καὶ πολλὴν ἐδήλουν τοῖς φύλαξιν ἀθροῖζεσθαι ὄμιλον
 ἕξωθεν παρὰ τὰς πύλας τοῦ Ῥωμανοῦ. ὅπερ αὐθις εἰς τὰς βασι-
 λικὰς ἀκοὰς ἀνενηνεγμένον εἰς φόβον καὶ θόρυβον ἤγαγε πλείονα· D
 καὶ τραχυτέρα χρησάμενος τῇ φωνῇ πρὸς τὸν μέγαν ἔφασκε λογο-
 10 θέτην· „ἔοικας, ἄνθρωπε, σιδήρου φύσιν εἰληφέναι. διὰ γὰρ
 τοῦτο καὶ ἀδεῶς ἔχεις τῶν λογισμῶν καὶ οὐκ ἐπαισθάνη τῶν περι-
 στοιχιζόντων ἡμᾶς ἄρτι κινδύνων. ἢ οὐχ ὄρθῃς, ὡς οὐκ ἔα με τὸ
 πρῶγμα καθῆσθαι, μηδὲ καταδαρθάνειν· ἀλλ’ ὥσπερ τις ἰσχυ-
 ρὸς πάταγος ὁ τοῦ ἐγγόνου μου θόρυβος κροτεῖ μου τὰς ἀκοὰς
 15 καὶ συγγεῖ μου τὴν διάνοιαν καὶ δεινῶν μοι πέλαγος ἔρῶγε, τὰς E
 γε φρένας τινάπτων συχρὰ καὶ κνκῶν καὶ βυθίζων μου τὴν καρ-
 δίαν;” ὁδ’ ἀντικρυς Μακκαβαῖος ἦν, τοῖς προτέροις ἐμμένων
 δόγμασι καὶ περιφρονῶν τὰ λεγόμενα, καθάπερ τις προβλής θα-
 λάττιος· ὥστε καὶ ἀναστὰς ἀπήει καθευδήσων, ἔργω δεικνὺς ὡς
 20 μάταιος ὄχλος καὶ οὐδὲν ἰσχυρὸν τὰ πρὸς πολεμίων ἕξωθεν δρώ-
 μενα. (Δ.) Ὁ δὲ βασιλεὺς μόνος ἀπολειφθεὶς καὶ οὐκ ἔχων πλὴν F
 τῶν οἰκειακῶν μειρακίσκων ἕτερον, ᾧ κοινωνήσει τοῦ πάθους,
 ἐπὶ τῆς βασιλικῆς καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν κατέκλινε κλίνης, μηδὲν τῶν
 ἱματίων ἐκδύς· ἀλλ’ ἅμα τούτοις καὶ ὄλην ἐνδεδυμένος σαφῆ τὴν
 25 ἀπόγνωσιν ἔκειτο μεμερισμένος πικροῖς καὶ ἀλλεπαλλήλοις λογι-

ris ignarus, vel quia Deus ipse mentem eius subverterat, ut sententia con-
 tra seniore[m] Imperatorem et contra res eius divinitus lata tandem rata esset.
 (III.) Nondum tertia parte noctis elapsa denuo complures rustici e subur-
 biis Byzantii ad Gyrolimnae portam adsunt et custodibus indicant, ma-
 gnam hominum multitudinem foris ad Romani portam convenire. Quod rur-
 sus ad Imperatoris aures perlatum eius metum ac trepidationem auxit. Ita-
 que asperiore voce Logothetam increpans: „Videris,” inquit „homo fer-
 reus esse factus, qui adeo securus sis, nec pericula quae nos circumstant
 sentias. Nonne vides rem eiusmodi esse, ut me nec sedere nec dormire pa-
 tiatur? Nepotis enim tumultus aures meas tanquam vehemens aliquis fra-
 gor personat meumque perturbat animum, et exundant in me quidam veluti
 terrorum fluctus, qui et mentem subinde concutiant et cor agitatam de-
 mersumque obruunt.” Verum ille Machabaeus erat, atque in priore sen-
 tentia permanens nuncios illos uti rupes marina contemnebat. Proinde sur-
 rexit cubitum iturus, ut re ipsa ostenderet, inanem esse hostium laborem,
 ac nullam vim habitura ea, quae illi foris agerent. (IV.) At Imperator solus
 relictus, nec quenquam habens, quicum dolorem suum communicaret prae-
 ter domesticos adolescentulos, in suum lectulum et ipse incubuit. In quo
 nulla veste exuta, sed extrema insuper desperatione induta, animo crebris

A. C.
1282
ad
1328

Imp. Andron.
Senioris.

- A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron. Senioris. P. 259
- σμοῖς τὴν ψυχὴν καὶ ὅλον τὸ σῶμα περιστρεφόμενος τῆδε κάκεισε
 συχνὰ, ὡσπερ ἂν εἰ κρατῆρας εἶχε πρὸς ὑφάπτοντας κάτωθεν
 τὴν κλίνην. τούτων οὕτως ἔχόντων πολλὸς ἠκούσθη θόρυβος ἕξω
 περὶ τὰ βασίλεια καὶ τὰς βασιλείους πύλας, τὴν τοῦ νέου βασι-
 λέως περιηχῶν εἴσοδον, καὶ κρότος ὅπλων μάλα πολλός· ἦσαν 5
 γὰρ οἱ συνεισελθόντες τῷ βασιλεῖ στρατιῶται πλείους ὀκτακοσίων·
 καὶ ἅμα πανταχόθεν εὐφημίαι καὶ γλῶσσαι τὸν νέον ἀνακηρύττου-
 σαι βασιλέα. αἰσθόμενος δ' ὁ γηραιὸς βασιλεὺς τοῦ θορύβου καὶ
 τῆς βοῆς ἔξανέστη τῆς κλίνης, ἐκπλήξει πολλῇ συνεχόμενος· καὶ
 μὴ ἔχων οὐδένα τὸν βοηθήσοντα, μήτε στρατιώτην, μήτε στρα- 10
 Βτηγόν· πλὴν γὰρ τῶν θαλαμηπόλων μερακίσκων ἐρημία πολλὴ
 τὰ βασίλεια εἶχε· καταφύγει πρὸς τὴν θεῖαν εἰκόνα τῆς ὑπεράγνου
 V. 210 Θεομήτορος τῆς Ὁδηγητρίας. συχνῶν γὰρ ἡμερῶν ἐκομίσθη πρὸς
 τὰ βασίλεια πρότερον καὶ ἦν αὐτῷ παραμύθιον ἀσφαλές. πρὸς
 ταύτην τοίνυν καταφυγὼν καὶ περιχυθεὶς τοῦδαφος μάλα περιελ- 15
 γῆς τε καὶ ἔνδακρυς ἐδεῖτο Θεομῶς, μὴ περιῦδειν κινδυνεύοντα μαι-
 Cφονίας ἕξιφει τὴν ψυχὴν παραπέμψαι. ναὶ μὴν καὶ ἐπήκοος ἐγέ-
 νετο τῆς δεήσεως αὐτοῦ καὶ ταχίστην ἐχαρίσατο τὴν ἐπιουρίαν ἣ
 πάνθ' ὅσα βούλεται δυναμένη πάναγνος Θεοτόκος. (E.) Τοιαύτας
 γὰρ ἔνδον τῶν βασιλείων αὐτοῦ τὰς δεήσεις τῇ Θεοτόκῳ προσφέ- 20
 ροντος, ὁ νέος ἕξωθεν βασιλεὺς συγκαλέσας πάντας τοὺς περὶ αὐ-
 τὸν στρατηγούς καὶ ταξιάρχους παρεκελεύετο μάλα σφοδρῶς,
 Dμήτε χεῖρα φονεῦτριαν, μήτε γλῶσσαν ὑβρίστριαν ἐπενεγκεῖν μήτε
 τῷ πάπῳ καὶ βασιλεῖ, μήτε μηδενὶ τῶν ἀπάντων ἑτέρῳ. „οὐ
 γὰρ ἡμεῖς,” φησὶν, „ἀλλ' ὁ Θεὸς ἡμῖν τὰ τοιαῦτα παρέσχετο 25
 6. συνελθόντες A.

et diversis cogitationibus aestuante iacebat: totum corpus huc atque illuc subinde revolvens, non aliter quam si prunae lecto subiectae essent. Interim magnus circa palatium et ad palatii fores tumultus auditur, iunioris Imperatoris ingressum nuncians, et plausus armorum magnus. Erant enim milites amplius octingentis cum Imperatore ingressi. Simul etiam undique faustis acclamationibus iunior Imperator salutabatur. Senior vero, tumultu et clamore audito, de lecto surrexit perturbatissimus; et cum neminem haberet, a quo adiuvaretur, neque ducem, neque militem (palatium enim cubiculi ministris adolescentibus exceptis desertum prorsus erat), ad sacram imaginem Deigenitricis Hodegetriae confugit, ante multos dies in palatium translata, quae ei firmo solatio erat. Ad hanc, inquam, confugit, et humi prostratus cum dolore et lacrymis ardentem obtestatur, ne periclitantem et sicariorem ensibus expositum deserat. Exaudivit preces eius et festinum tulit auxilium quae quidvis potest castissima Dei genitrix. (V.) Nam dum ille in palatio Deiparam ad hunc modum deprecatur, iunior Imperator foris omnibus ducibus et tribunis suis convocatis graviter edicit, ne avum Imperatorem vel manu violenta interficiant, vel ullo contumelioso dicto incessant, nec quenquam prorsus omnium. „Hanc enim,” inquit, „victoriam Deus no-

τρόπαια. καὶ θεοῦ μὲν βούλησις πάντα κινεῖ· ὑπηρετεῖ δὲ πάντα, A. C.
 ἀστέρες, ἀήρ, θάλασσα, γῆ, ἄνθρωποι, κεραυνοὶ, πρησιτή- 1282
 ρες, λοιμοὶ, σεισμοὶ, ἕτεροι ῥαγδαῖοι, καρπῶν ἀφορίαι, καὶ ὅσα ad
 τούτοις ἐπόμενα, τὰ μὲν πρὸς εὐδαιμονίαν, τὰ δὲ πρὸς κακοδαί- 1328
 5 μονίαν, ἢ μᾶλλον πρὸς παιδευσιν καὶ σωφρονισμόν. ὑπηρεταῖς E
 δὴ οὖν ἡμῖν καὶ κολασταῖς τῆς παρούσης χρώμενος παιδεύσεως
 δίδωσι νίκας καὶ τρόπαια ταῖς ἡμῶν δεξιαῖς. χρήσεται δ' ἴσως
 ἄλλοις αὐρίον καθ' ἡμῶν· καὶ ὅποιοι καὶ ἡμεῖς ἐσόμεθα τοῖς ἐς
 τὰς ἡμῶν χεῖρας παραδοθεῖσιν εἰς παιδευσιν, τοιοῦτοι πάντως
 10 ἔσονται καὶ ἡμῖν, οἷς ἡμεῖς παραδοθησόμεθα. ὥστε εἰ μὴ δι'
 ἔλεον καὶ οἴκτον συγγενικῶν τε καὶ ὁμοφύλων αἱμάτων, διὰ γοῦν
 πρόνοιαν ἡμῶν αὐτῶν φιλανθρωπία νυνὶ χρήσασθαι βέλτιον, μὴ F
 βαρύτερας αὐτοὶ πειραθῶμεν θεομηγνίας." (ξ'). Ἐν τούτοις ἐλ-
 θῶν τις ἐκ τῶν βασιλείων ἀνέρωξέ τε τὰς πύλας τῷ νέῳ βασιλεῖ
 15 καὶ ἀγγελίας αὐτῷ ταύτας κομίζει παρὰ τοῦ πάππου· „ἐπειδὴ
 τήμερον ὁ θεὸς ἀφελὼν ἐμοῦ τὸ βασίλειον, βλέ μου, σκῆπτρον
 σοὶ τοῦτ' ἐχαρίσατο, μίαν ταύτην αὐτῷ παρὰ σοῦ χάριν ἀντι
 πολλῶν, ὧν ἐξ αὐτῆς σοι γενέσεως ἐδεδώκειν αὐτός (ἐῶ γὰρ λέ-
 γειν ἐν ταῖς παρούσαις τύχαις ὧν, ὅτι καὶ τῆς γενέσεως αὐτῆς
 20 καὶ τῆς ἐς βίον προόδου μετὰ γε θεὸν αὐτός σοι κατέστην αἴτιος)· P. 260
 χάρισαί μοι τὴν ἐμμαντοῦ ζωὴν· φεῖσαι πατρικῆς κεφαλῆς· μὴ
 βίαιον ἐπενέγκῃς αἵματι σίδηρον, ἀφ' οὗ σὺ τὰς πηγὰς ἐδέξω τοῦ
 ζῆν. ἄνθρωπος μὲν ἐπόπτης ἐστὶν οὐρανοῦ τε καὶ γῆς· τῶν δ'
 ἀνθρωπίνων πράξεων ἐπόπται γῆ τε καὶ οὐρανός. μὴ δὴ οὖν ἐθε-

4. τὰ δὲ πρὸς κακοδ. add. A. 14. τε add. A.

bis dedit, non ipsi paravimus. Dei voluntas movet omnia, et omnia ei famulantur, stellae, aër, mare, terra, homines, fulmina, ignei turbines, pestilentiae, terrae motus, imbres, sterilitates, et alia consimilia, partim ad felicitatem, partim ad infelicitatem ac potius castigationem. Nobis igitur hodiernae castigationis ministris et exequutoribus victorias et tropaea largitur. Fortassis autem cras aliis contra nos utetur: et quales nos in eos fuerimus, qui in manus nobis castigandi traduntur, tales utique et illi, quibus trademur, in nos futuri sunt. Quare si nos neque cognatio neque eiusdem gentis necessitudo ad clementiam et misericordiam adducit, nostri ipsorum saltem respectu humanitate uti nunc satius est, ne ipsi graviorem Dei indignationem experiamur." (VI.) Interea quidam e palatio egressus iuniori Imperatori portam aperit et ab avo hunc nuncium affert: „Quoniam hodie Deus, mi fili, sceptrum Imperatorium mihi ademptum tibi donavit, unum hoc beneficium a te peto pro multis, quae ab ipso ortu tuo in te contuli (omitto enim hoc rerum mearum statu, me tibi ipsius nativitatis et progressionis in vitam, post Deum, auctorem fuisse), dona mihi vitam meam; parce paterno capiti; nec violento ferro eum sanguinem hauri, a quo tu vitae fontem accepisti. Homo quidem caelum et terram intuetur; humanas vero actiones caelum et terra intuentur.

- A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron. Senioris. *λήσης ἀθεμίτων ἔργων καὶ οἷων οὐδεὶς πω τετόλμηκεν ἕξ αἰῶνος ἐπόπτας λαβεῖν γῆν τε καὶ οὐρανόν. εἰ δ' ἀδελφικὸν αἷμα κατὰ τοῦ Καῖν ἐβόα πάλαι πρὸς κύριον, πῶς οὐ πατρικὸν αἷμα βοήσει πρὸς κύριον καὶ γῆ τε καὶ ἡλίω καὶ ἀστράσι τὸ τοσοῦτον ἀναγγε-*
- Β**λεῖ τόλμημα καὶ διατραγωδήσει πρὸς ἅπαντας βασιλέας ἐθνῶν; ⁵ αἰδέσθητι γῆρας ἔλεινόν ξμοὶ μὲν βίου τελευτὴν οὐκ εἰς μακρὸν ἐπισχνούμενον, σοὶ δὲ φροντίδων μακρῶν ἀνάπασιν. αἰδέσθητι χεῖρας, αἱ σε πολλάκις ἐν σπαργάνοις ὄντα καὶ γάλαξιν ἠγκαλίσαντο. αἰδέσθητι χεῖλη πολλάκις μετὰ θερμοῦ σε τοῦ φίλτρου **Φ**φιλῆσαντα καὶ δευτέραν προσειπόντα ψυχὴν. κάλαμον ἐρῶμιμένον ¹⁰ ὑπὸ τῆς τύχης οἴκτειρον καὶ μὴ καὶ αὐτὸς ἐθελήσης δευτέραν ἐπενεγκεῖν συντριβήν. μὴ ταῖς παρούσαις ἀνθρώπος ὢν πίστευε τύχαις· ἀλλ' ὄρα τὸ τῶν πραγμάτων ἀβέβαιον καὶ ἀστάθμητον ἀρξάμενος ἕξ ξμοῦ. ὄρα μακροῦ βίου τέλος. θαύμασον, πῶς μία δὴ νῦν αὕτη με βασιλέα παρειληφνῖα πολυετῆ βασιλευόμενον οἴχε- ¹⁵
- V. 211** *ται καταλιμπάνουσα.*” τούτοις τοῖς λόγοις μαλακισθεῖς ὁ νέος **Δ**Ἀνδρόνικος μικροῦ καὶ δακρύων ἤττων γενόμενος εἴσεισι τὰ βασιλεια, πολλὴν ὑπὲρ σωτηρίας τοῦ πάππου ποιούμενος πρόνοιαν. καὶ πρῶτα μὲν τῇ σεβασμῖα τῆς θεομήτορος εἰκόνι τὴν προσήκουσαν ἀποδοὺς προσκύνησιν, ἔπειτα τὸν πάππον ταύτης ἐχό- ²⁰ μενον ἀπολαβὼν ἠσπάσατό τε περιπτνξάμενος καὶ λόγοις ἀνεκτίσατο μειλίχοις. (Z.) Ἐκεῖθεν ἄπεισιν εἰς τὴν τῶν Μαγγάνων **Ε**μονήν, ἔνθα φθάσας ὁ λόγος ἐδήλωσεν ἐν ἀδέσμῳ φυλακῇ τὸν πατριάρχην Ἡσαΐαν καθῆσθαι. τοῦτον οὖν ἄρας ἐκεῖθεν καὶ ἐφ’

24. Ἡσαΐαν om. A.

Ne velis igitur nefandi facinoris, quale ab omni aevo nemo unquam ausus est, inspectores habere caelos et terram. Quod si fraternus sanguis olim ad Dominum contra Cainum clamabat, quanto magis paternus sanguis ad Dominum clamabit et terrae et soli et astris tantum facinus annunciabit et apud omnes gentium reges detestabitur? Reverere manus, quae te saepe in cunis et in sinu nutricis amplexae sunt. Reverere labia, quae te saepe summa caritate deosculata sunt et alteram animam appellarunt. Calami a fortuna proiecti miserere, nec tu eum denuo conterere velis. Ne tu, cum homo sis, praesenti fortunae confidas; sed rerum inconstantiam et varietatem a me ipso exorsus considerato. Respice longae vitae finem. Admirare, ut una nox, quae me multorum annorum Imperatorem accepit, alieno Imperio subiectum relinquat.“ His verbis iunior Andronicus delinitus vix etiam a lacrymis temperans palatium ingreditur, et de salute avi curam diligentem suscipit. Ac primum venerabilem Deigenitricis imaginem ea qua par est adoratione impertit; deinde avum illi inhaerentem abductum salutatur, amplectitur et blandis verbis recreat. (VII.) Inde in Mangano- rum monasterium abit, ubi patriarcham Esaiam in custodia vinculis libera sedere diximus. Quem inde abductum et uni ex Imperatoriis curribus im-

Ἐν τῶν βασιλικῶν ὀχημάτων ἀναβιβάσας, ὡς εἶχε τῶν ξουθροβα-
 φῶν κοσμημάτων, τῷ πατριαρχικῷ φέρον ἀποδίδωσι θρόνον·
 οὐκ ἐπισκόπων τινῶν οὐδὲ πρεσβυτέρων προοδενόντων καὶ ἐπομέ-
 νων, ἀλλ' ἀγλητῶν καὶ ἀγλητρίδων καὶ ὀρχηστῶν καὶ ὀρχη-
 5 στρίδων σὺν ᾠδαῖς χαρμοσύνοις τὴν πομπὴν ποιουμένων ἐκείνην.
 ὧν μία τις, ἡ μάλιστα τῶν ἄλλων ἀγλητρίδων δοκιμωτάτη, ἵππου F
 ἐν ἀνδρικῷ τῷ σχήματι ἐπιβαίνουσα τοῖς στρατευομένοις εἶπετο
 μὲν καὶ πρότερον, εἶπετο δὲ καὶ νῦν προπομπεύουσά τε τῷ πα-
 τριάρχῃ καὶ ταῖς συνήθεσι καὶ πορνικαῖς φλυαρίαις τὸν τε πατριάρ-
 10 χην, καὶ ὅσοι τότε παρῆσαν, εἰς γέλωτας ἀσήμους ῥᾶστα παρα-
 σύρουσα. (H.) Ἦν δ' ἔωθεν εἰς ἐσπέραν ἰδεῖν τὴν ἡμέραν ἐκείνην
 κενωθέντα τὸν ὄλβον ἅπαντα τῶν οἴκων τῶν λαμπροτάτων καὶ
 λείψανα τὴν ταχίστην καταστάντας αὐτοὺς ξρειπίων καὶ δημοτι-
 κὸν ἄθυρμα· καὶ μάλιστα πάντων τὴν τοῦ μεγάλου λογοθέτου P. 261
 15 λαμπροτάτην οἰκίαν, καὶ ὅσα τῶν χρημάτων ἐν τε τῇ οἰκίᾳ ἐτα-
 μεύοντο, καὶ ὅσα φθάσας τισὶ τῶν φίλων παρέθετο. τῶν γραμμα-
 τείων γὰρ εὐρεθέντων, ἃ τοὺς εἰληφότας φίλους ἐδήλου, λαφύρων
 μερὶς ἐγεγένητο πάντα καὶ οὐδὲν τῶν ἁπάντων αὐτῷ παρελείφθη·
 ἀλλὰ τὰ μὲν εἰς τὸ βασιλικὸν εἰσενήνεκται προτανεῖον, τὰ δὲ δη-
 20 μοτῶν διενείμαντο χεῖρες· καὶ γέγονε πένης εὐθύς ὁμοῦ τοῖς παισὶν
 ὁ πάντων μετὰ βασιλέα εὐδαιμονέστατος πᾶσι δοκῶν. ἀκράτου B
 γὰρ τῆς εὐδαιμονίας ἐν πολλοῖς ἀπολελευκῶς τοῖς ἡλίοις ὄλον ἐκ-
 πέπωκεν ἀκράτον ἡμέρᾳ μιᾷ τὸν τῆς λύπης κρατῆρα. καὶ ἦν

16. τῶν add. A. 18. μερὶς] μὲν W. 19. εἰσενήνεκται A.,
 εἰσενήνεγκται W.

positum, ornamenta, ita ut erant, rubra praeferenti, in patriarchicum so-
 lium restituit, nullis episcopis aut presbyteris sequentibus aut antecedenti-
 bus; sed tibicinibus et tibicinis, saltatoribus et saltatricibus comitantibus,
 ac laetis canticis eum prosequentibus. Quarum quidem tibicinarum una
 probatissima habitu virili equitabat; et milites, ut sequuta antea fuerat,
 ita tunc quoque sequebatur; patriarcham vero ipsum antecedebat, quem
 solitis et meretriciis nugis, ut et caeteros qui aderant, ad illiberalem risum
 facile provocabat. (VIII.) Eo die a mane ad vesperam omnes opes domo-
 rum splendidissimarum exhauriri et ipsas domos ita statim dirui ac vulgi
 ludibrium esse cerneres, ut vix rudera superessent: in primis magni Logo-
 thetae aedes magnificentissimas, in quibus quicquid opum repositum erat,
 direptum est: item quicquid ille apud quosdam amicos deposuerat. Litte-
 ris enim repertis, quibus perscriptum erat quid quisque amicus accepisset,
 omnia praedae fuerunt; nec omnium rerum quicquam ei est relictum: sed
 alia in fiscum relata, alia manibus vulgi distracta. Ita subito una cum li-
 beris ad egestatem redactus est, qui post Imperatorem omnium felicissimus
 habebatur; et cui per multos annos mera quadam prosperitate frui contige-
 rat, is uno die totum ac merum tristitiae poculum hausit. Ibi homines que-

A. M. ἀκούειν τῶν μεμνημοίρων λεγόντων τά τε ἄλλα καὶ ὡς πενήτων
 6791 ἦν αἵματά τε καὶ δάκρυα τὰ τοιαῦτα χρήματα, συνεισφερόμενά
 ad τε καὶ χορηγούμενα παρ' οἷς ἐπετέτραπτο πόλεων τε καὶ χωρῶν
 6836 διοίκησις Ῥωμαϊκῶν· ἴν' ἐκείνων μὲν ἀπηνῶς χρωμένων τοῖς τα-
 Imp. Andron. C λαιπώροις Ῥωμαίοις, οἷά τισιν ὠνητοῖς ἀνδραπόδοις, αὐτὸς ἐπι-5
 Senioris. τειχίῳ τούτοις τὴν ἐς βασιλέα καταφυγὴν καὶ μένη τὸ μέγα τοῦτο
 δεινὸν ἀνεκδίμητον πανταχόθεν· ὄθεν ὁ τῆς δίκης ὀφθαλμὸς οὐκ
 εἰς τέλος κεκοίμηται, ἀλλὰ διανέστη καὶ τὴν προσήκουσαν ὄψιν
 καὶ μόλις ἐπήνεγκε κόλασιν. ταῦτα παρὰ πολλῶν ἀδόμεινα πικρο-
 D τέραν ἐποίουν τὴν τοῦ ἀνδρὸς συμφορὰν. (Θ.) Πῶς δ' ἂν τις 10
 ἐξαριθμοίη τὴν τότε πρὸς ἀλλήλους ἐπανάστασιν πάντων Ῥωμαίων,
 καὶ μάλιστα γὰρ τῶν Βυζαντίων; ἢ γὰρ τῶν δυοῖν βασιλέων δια-
 φορὰ διαφόρους ὡς τὸ εἶκος καὶ τοὺς ὑπηκόους ποιήσασα κατ'
 ἀλλήλων ἐξέμηνε· τέκνα κατὰ γονέων, φημί, καὶ γονέας κατὰ
 τέκνων, ἀδελφοὺς κατ' ἀδελφῶν καὶ κατὰ γειτόνων γείτονας· 15
 E τὸ δὲ μεῖζον, ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους κατ' ἐπισκόπων καὶ
 πρεσβυτέρων καὶ μοναχοὺς κατὰ μοναχῶν. καὶ εἰ μὴ βασιλεὺς
 φιλανθρωποῦ γνώμης τυχῶν ἐς ὑπερβολὴν τῶν τε στρατιωτῶν καὶ
 τοῦ δήμου τὴν φορὰν ἀνεχαίτισε, τάχ' ἂν Μυσῶν λείαν εἰργά-
 ζοντο τά τε ἱερὰ καὶ τῶν Βυζαντίων τοὺς οἴκους· τάχα δ' ἂν καὶ 20
 φόνος ἡγείρετο πλεῖστος, δίκην βουλομένων παρ' ἀλλήλων τῶν
 V. 212 πλεῖστων λαμβάνειν, εἴ τις τινι κατὰ τὰς μίχας ἐκείνας ἐμπε-
 F παρόνηγεν. „εἰ γὰρ ἐγὼ,” φησὶν ὁ βασιλεὺς, „τοῖς γλωσσάν τε
 βακχεύουσαν καὶ ξίφος ἐπίβουλον ἄρασι κατ' ἐμοῦ πᾶσαν αἰτίαν

4. διοίκησις pro διοικήσεις corr. Boiv.

rulos dicere audires cum alia, tum opes illas pauperum esse sanguinem et lacrymas, contributas videlicet et suppeditatas ei ab iis, quibus Romanarum provinciarum et urbium administratio commissa fuisset; ut cum illi Romanos crudeliter pro aere emptis mancipiis tractarent, ipse miseris confugium ad Imperatorem obstrueret, quo magna illa facinora ab omni parte manerent impunita. Itaque Vindictae oculum non perpetuo dormitasse; sed expectum sero ac vix tandem debitas illi poenas irrogasse. Quae cum vulgo cantarentur, calamitatem eius acerbiorem faciebant. (IX.) Quis vero enumeret seditiones illas, quibus tunc Romani omnes atque in primis Byzantii inter se laborarunt. Nam duobus Imperatoribus dissidentibus etiam subditi ut fit dissidebant: ut furore quodam liberi contra parentes, parentes contra liberos, fratres contra fratres, vicini contra vicinos, et quod maius est, episcopi contra episcopos, presbyteri contra presbyteros, monachi contra monachos saevirent. Quod ni Imperator humanissimo ingenio praeditus et militum et plebis impetum repressisset, fortassis illi templa et domos Byzantium praedam Mysorum effecissent: fortassis etiam caedes plurimae patraetae essent, cum multi a se invicem poenas expetere vellent, si quis alteri in dissidio illo contumeliose insultasset. „Nam si ego,” inquit Imperator, „iis qui vel petulantia lingua, vel ense insidioso contra me usi sunt, cri-

ἀφῆκα, πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς τοῦτο ποιεῖν χρή πρὸς τοὺς συνδού-
λους· τοῦτο μὲν καὶ ὡς τὴν μίμησιν ἀναφέρειν ὀφείλοντας εἰς ἐμέ·
τοῦτο δὲ καὶ ὡς εἰδόμενος οὐχ ὅμοιον ὄν τὸ τῆς ἐκβάσεως τέλος
ὑπηκόου τε φρονεθέντος καὶ βασιλέως.” (I.) Εἰ δὲ καὶ ἡμεῖς

A. C.
1282
ad
1328

Imp. Andron.
Senioris.

5 τῶ γηραιῷ κατὰ τὸ εἰκὸς προσκείμενοι βασιλεῖ ῥοθίοις τισὶν ἐνετύ-
χομεν τοῦ χειμῶνος ἐκείνου, καινὸν οὐδέν. οὔτε γὰρ δίκαιον ἦν,
ἡμᾶς μηδεμιᾷ προσκεῖσθαι μερίδι, τοῦ Σόλωνος τοῦτο προτρέ-
ποντος· καὶ πρὸς γε τῶν εἰκότων αὖ, τοῦ ποιμένος παταχθέντος
δεινὰ παθεῖν κατὰ τὸ ἀνάλογον ἅπαν τὸ ποίμνιον.

P. 262

10 ζ. Ἦν μέντοι τετάρτη καὶ εἰκοστὴ τοῦ μαΐου μηνὸς ἢ ἡμέρα
ἐκείνη τῆς ἐνδεκάτης Ἰνδικτιῶνος, ἐν ἣ ταῦτα πάντα τετέλεσται.
περὶ οὖν δειλὴν ὄψιαν τῆς ἡμέρας ἐπανιόντι τῷ βασιλεῖ
πρὸς τὰ βασιλῆα ὑπαντήσας ὁ χρηματίσας πατριάρχης Νίφων
ἤρето ὅ,τι βούλοιο πράττειν ἐπὶ τῷ πάππῳ; τοῦ δὲ φιλόανθρωπα

A. M.
6836
ad
6849

A. C.
1328
ad
1341

Imp. Andron.
Iunioris.

15 φήσαντος καὶ βασιλικὰ ἐδυσχέρανέ τε τὰ μέγιστα καὶ ἐμμέμετο.
ἦν γὰρ οὗτος καὶ πρὸς ἅπαντας μὲν τοὺς εὔπράκτοντας τὴν γνώ-
μην διάστροφος καὶ φθόνου μεστός· ἰδίᾳ δ' ἐς τὰ μάλιστα ἦν Β
μῖσος ὑποκαθήμενον τρέφων ἐκ πολλοῦ κατὰ τοῦ γηραιοῦ βασι- C
λέως, ὅτι μὴ ἐπεκούρησε τούτῳ, ὅτε τὰς δίκας τῆς τε ἱεροσυλίας
20 καὶ τῶν ἄλλων ἀτοπημάτων ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐάλωκὼς τῶν πατριαρ-
χικῶν ἐκπέπτωκε θρόνων. ὄφεν πρῶτον δι' ἓν μὲν δὴ τοῦτο, καὶ
δεύτερον, ὅτι καὶ τοὺς πατριαρχικοὺς αὖθις ὠνειροπόλει θρόνους D
καὶ ἐβούλετο τοῦτον ἐκ μέσου πεποιηκὼς ἀκάλυτον εὑρεῖν τὴν τῆς
δόξης ἀνάβασιν, φησὶ πρὸς τὸν βασιλέα· „εἰ βούλει,” φησὶ,

23. καὶ ante ἐβούλετο add. Boiv.

men omne remisi, multo magis vobis id erga conservos vestros est facien-
dum; partim quia exemplum meum imitari debetis; partim quod non ignora-
tis, haud eundem esse exitum eius caedis, qua Imperator, ac eius, qua homo
privatus interfectus sit.” (X.) Quod si et nos, seniori Imperatori merito addi-
cti, tempestatis illius fluctus aliquot sustinuimus, nihil est novi. Neque enim
aequum erat, nos neutri parti studere, ut Solon monuit. Praeterea consentaneum
est, ipso pastore percusso universum gregem pro rata parte mala perpeti.

7. Fuit ille dies quartus et vigesimus mensis Maii undecimae Indictio-
nis, quo haec omnia gesta sunt. Eo ipso die sub vesperam Imperatori in
palatium redeunti obviam factus Niphon, qui patriarcha fuerat, rogat, quo
pacto tractaturus esset avum? Illo respondente, humaniter et ut Impera-
torem deceret, gravissime tulit eumque reprehendit. Erat enim hic cum
erga eos omnes, quibus fortuna favebat, perverso animo et invidentia ple-
nus, tum privatim ac praecipue in seniore Imperatorem odium obscurum et
inveteratum animo alebat; quod is nullam sibi opem tulisset, cum sacrile-
gii caeterorumque criminum reus manifesto deprehensus atque condemnatus
patriarchico solio exciderat. Itaque ob eam primum causam, deinde et quia
patriarchatum denuo somniabat, volebatque ad eam dignitatem aditum sibi
facilem illo sublato reperire, Imperatorem sic alloquitur: „Si citra metum

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- „βασιλεύειν ἀφόβως, μὴ δῶς ἑτέρῳ τὴν δόξαν σου· ἀλλὰ πάντα τοῦ πάππου τὰ τῆς βασιλείας ἀφελόμενος σύμβολα τρίχινον ῥάκος ἀνάγκασον ὑπελθεῖν, κᾶπειτα ἢ πρὸς εἰρκτὴν, ἢ πρὸς ὑπερορίαν παράπεμψον.” ἔφεις γὰρ τῷ μοχθηρῷ τούτῳ Νίφῳ ζέουσα, μὴ αὐτὸν μόνον χρηματίσαντα λέγεσθαι πατριάρχην, ἀλλὰ καὶ 5
- Εκείνον χρηματίσαντα βασιλέα. φάρμακον γὰρ τι τοῦτο τῆς αὐτοῦ βασκανίας ἐνόμιζεν οὐκ ἐνθνυμούμενος ὅλως ὁ μάταιος, ὅτι φαῦλον καὶ ἀφανῆ τυγχάνοντα ἄνθρωπον ἀνειληφῶς ἐκείνος καὶ τιμὰς ἐκ τιμῶν ἀεὶ χαριζόμενος ἐπὶ μέγιστον ὑψωσε δόξης τε καὶ πλούτου καὶ περιφανείας. (B.) Ἀλλὰ τούτοις αὐτοῦ γε τοῖς λόγοις 10 καὶ τῶν περὶ τὸν βασιλέα τινὲς συμβήσαντες ἔπεισαν ἀποθεῖναι
- P. 263 τὴν περὶ τὸν πάππον φιλόανθρωπον γνώμην· καὶ εἰ μὴ τελέως, ἀλλ’ οὖν ἀμφιθῶρεπῆ πεποιήκασι καὶ βουλομένῳ συμμεριστὴν ἑαυτῷ
- V. 213 τῆς βασιλείας καταστῆσαι τὸν πάππον, ἐμπόδιον οὗτοι κατέστησαν. ὅθεν μετὰ πλείστα σκέμματα κεκύρωται, περιχεῖσθαι μὲν 15 τὸν πάππον τὰ βασιλικὰ σύμβολα, καθῆσθαι δ’ ἐν τοῖς τῶν βασιλείων θαλάμοις ἀπρόϊτόν τε καὶ ἄπρακτον, ἔχοντα πρὸς διατροφήν ἑαυτοῦ τε καὶ ὅσοι ἐναπελείφθησαν αὐτῷ μαιρακίσκοι τὴν
- B ἐπέτειον πρόσοδον τῆς ἀλιευτικῆς, ἢ πρὸ τοῦ Βυζαντίου τελεῖται, δέκα χιλιάδων τέως ἔγγιστα οὔσαν· τὸν δὲ μέγαν λογοθέτην τὸν 20 Μετοχίτην ὑπερόριον πέμψαι ἐς Διδυμότειχον. (Γ.) Ἡσαΐας δ’ ὁ πατριάρχης καταβληθέντα θεασάμενος τοσοῦτων ἐτῶν βασιλέα καὶ οἶον εἰπεῖν κατειρχθέντα οὐκ ἐκάμφθη τὰ σπλάγγνα, ἀλλ’
- C ὑπερήσθη καὶ φωνὴν ἀφῆκεν ἐλέγχουσαν τὴν τε σκληρότητα καὶ τὴν ἄνοιαν, ἢ μᾶλλον ἀπόνοιαν αὐτοῦ. „εὐφρανθήσεται γὰρ,” 25

imperare studeo, ne dato honorem tuum alteri; sed omnibus Imperii insignibus avo ablatis cilicium iniicito, et vel in carcerem coniecito, vel relegato.” Id enim nefarius ille Nipho cupide agebat, ut non ipse solum pridem patriarcha, sed et Andronicus pridem Imperator diceretur. Hoc enim invidentiae suae remedium statuebat homo vanus, haud reputans, se vilem adhuc et obscurum ab illo susceptum et honoribus subinde auctum ad summum denique splendoris, opum et dignitatis gradum ab eodem fuisse evectum. (II.) His autem eius verbis alii quoque nonnulli proceres suffragati Imperatori persuaserunt, ut benignam erga avum mentem exueret, et eum si non omnino perverterunt, dubium certe ac vacillantem effecere. Volenti quippe avum Imperii socium admittere ii obstiterunt. Unde post plurimas deliberationes decretum, ut avus Imperii quidem insignia gestaret, sed in palatii thalamis sederet otiosus, nec in publicum prodiret, et ad suum ipsius victum, nec non adolescentum, qui cum eo remanserant, haberet annum redditum piscationis, qui ante Byzantium penditur (erat autem illo tempore fere decies mille aureorum); magnus vero Logotheta Didymotichum relegaretur. (III.) Porro Esaias patriarcha tot annorum Imperatorem solio deturbatum et velut coniectum in carcerem videns non indoluit, sed exultavit, et vocem emisit duritiae suae et amentiae ac potius insaniae testem: „Lae-

φησὶ, „δίκαιος, ὅταν ἴδῃ ἐκδίκησιν.” δίκαιον μὲν ἑαυτὸν ὀνο-
 μάζων, ἐκδίκησιν δὲ τὴν τοῦ βασιλέως καθάρσειν. ἔπειτα πρὸς
 ἄμυναν ἔβλεψε καὶ καταδρομὴν τῶν ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων·
 καὶ τοὺς μὲν ἀργεῖν τῆς ἱερωσύνης ἐκέλευσεν ἐπὶ ῥητοῖς ἔτεσι,
 5 τοὺς δὲ μέχρι τελευτῆς. ἔστι δ’ οἷς καὶ μετριώτερον ἐπήνεγκε τὸ
 ἐπιτίμιον· ἀπλῶς δ’ εἰπεῖν, οὐδένα τῶν τῷ γηραιῷ βασιλεῖ συμ-
 φρονούντων εἶασεν ἀτιμώρητον. (Δ.) Ἐν τούτοις καὶ Ἰωάννης,
 ὃ ἐμὸς μετὰ γε θεὸν κηδεμὼν ἀπὸ βρέφους φανείς, ὃ πρὸς μητρὸς
 θεῖος ἐμοὶ, εἰς βαθὺ γῆρας ἑλλητικῶς καταλύει τὸν βίον ἐν τῇ
 10 λαχούσῃ μητροπόλει, μηδὲν μὴθ’ ὑπὸ γήρωσ, μὴθ’ ὑπὸ τῆς
 πληγῆς τῶν ποδιῶν τυραννηθεὶς καθυφεῖναι βραχὺ τῆς ἡλικιώτιδος
 καὶ μεγάλης ἀσκήσεως μέχρι τελευτῆς αὐτῆς. ἦν δ’ ἡ λαχοῦσα
 τοῦτον μητρόπολις ἢ κατὰ Πόντον Ἡράκλεια. ὃν δὴ καὶ πρῶτον
 εἶδε δῆμος Ἡρακλειώτης, πατέρα χρηστὸν καὶ θεοῦ μεστὸν, οὐκ
 15 ἀγρότην ἄνδρα καὶ διδάσκαλον αὐτοσχέδιον καὶ γλῶττιαν ἐν οὐ
 καιρῷ προτείνοντα βακχεύουσαν ἀπὸ δίφρου καὶ κόπτουσαν μὲν
 τὰς ἐπὶ τοῦ βήματος ἀκοὰς καὶ πολὺν ἐπαντλοῦσαν τὸν ἄλογον
 θόρυβον, πρὸς δέ τι χρήσιμον οὐδαμῇ ἀπαντῶσαν· ἀλλ’ ἐξ ἔτι
 νέου γλῶσσαν καὶ ἀκοὴν καὶ διάνοιαν παιδευθέντα καλῶς πάσῃ
 20 παιδείᾳ τῶν τε τοῦ πνεύματος λόγων καὶ ὅσοι τῶν θύραθεν· ὡς
 ἔχειν ἀρχοῦντως ἤδη καὶ βίῳ καὶ λόγῳ τοῖς ὑπηκόοις διδόναι θε-
 σμούς καὶ κανόνας, ὅπόσοι κοσμοῦσιν εὐτραπέλιαν ἡθῶν καὶ ῥυθμί-
 ζουσι παλάμης κράτος καὶ θυμὸν μετριάζειν παρασκευάζουσι καὶ

A. C.
 1328
 ad
 1341
 Imp. Andron.
 Junioris.

2. τὴν add. A. 10. μητροπόλει om. A. 14. Ἡρακλειώ-
 της A.

tabitur,” inquit, „iustus, cum viderit ultionem;” se ipsum quidem iustum, Imperatoris vero abdicationem ultionem vocans. Deinde ad vindictam et ad persequendos episcopos ac presbyteros sese convertit, eorumque aliis sacerdotalis muneris administratione ad certos annos interdixit, aliis usque ad obitum. Fuere etiam, quos lenius mulctarit. Sed, ut paucis absolvam, neminem eorum qui seniori Imperatori favissent impunitum dimisit. (IV.) In his et Ioannes, qui meus ab infantia post Deum curator fuerat, matris meae frater, provecta aetate in sua metropoli vitam cum morte commutat. Quem neque senium, neque pedum plaga adducere potuit, ut de iuvenili et vehementi austerioris vitae exercitatione quicquam ad obitum usque remitteret. Erat autem eius metropolis Heraclea Pontica. Sed et hunc Primum populus Heracleoticus vidit; patrem bonum et Deo plenum, non agrestem virum et temerarium doctorem et linguam e suggesto insanam et inopportunam exertantem, quae et auditorum aures sauciaret, et magnum ineptumque tumultum excitaret, nunquam vero ad utilia se conferret: sed et lingua et auribus et animo ab adolescentia probe institutum et omni doctrina tum sacra tum profana imbutum, ut et moribus et eloquentia satis ad auditores suos regendos instructus esset, et ad eas regulas praescribendas, quae morum elegantiam forment, et vires praevalidas temperent, et animorum im-

A. M. ἀκόλαστον ἅπαν ταλαντεύουσι κίνημα. ἔξεστι δὲ τοῖς βουλομένοις
6836 ἀκούειν κατὰ μέρος ὁποῖος καὶ ὅσος τὴν ἄπασαν ἀρετὴν ὁ ἀνὴρ ἔξ
ad 6849 οὐπερ ἡμεῖς αὐτῷ συγγεγράφαμεν βίον.

Imp. Andron.
Iunioris.

η'. Ἀλλὰ γὰρ οὐπω τριάκοντα παρήλθον ἡμέραι καὶ ἀκούσας
P. 264 ὁ βασιλεὺς, ὡς ὁ τῶν Βουλγάρων ἀρχῶν Μιχάηλος ἔξιὼν κατα- 5
V. 214 τρέχει τὰς ἀστυγείτονας πόλεις καὶ χώρας Ῥωμαίων, μέλλει δ'
αὐτίκα προχωρήσειν ἄχρι καὶ Διδυμοτείχου καὶ Ἀδριανουπόλεως,
μισθοφορικὸν ἐπαγόμενος οὐκ ὀλίγον ἐκ τῶν παρὰ τὸν Ἴστρον οἰ-
κούντων Σκυθῶν, ἔξεισι τὴν ταχίστην καὶ φθάνει πρὸς Ἀδρια-
νούπολιν· κακεῖθεν πέμψας πρέσβεις ἐξήτει μαθεῖν τὴν τοῦ παρα- 10
B σπονδῆσαι αἰτίαν· καὶ ἤκουσεν ἐκεῖθεν, ὡς „ἤμισθα ἦν σοι τῶν
δυνατῶν εἰσελθεῖν ἐς Βυζάντιον καὶ τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀρχὴν
περιζώσασθαι, εἰ σύμμαχος αὐτὸς ἐβουλόμην τῷ πάπῳ γίνεσθαι
τῷ σῷ, χρήματά τε καὶ χώραν ὅμορον ἐπαγγελιομένῳ μοι δώ-
σειν· ἂ πάντα νῦν ἐξημίωμαι σοῦ γε εἵνεκα καὶ τῶν σῶν ἐπαγ- 15
γελιῶν. οἶσθα γὰρ, ὡς πολλῶν με τῶν ἐπαγγελιῶν ἐμπέπληκας
καὶ πολλῶν μειζόνων ἢ ὁ πάππος ὁ σός, οὐ μόνον τοῦ μὴ συμμα-
χεῖν ἐκείνῳ γε εἵνεκα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἐπὶ τῇ σῇ ἀδελφῇ κῆδος
C καὶ τὴν συγγένειαν.” ὁ δὲ βασιλεὺς δειλίας αἰτίαν ἐκφεύγειν ἐθέ-
λων, καίτοι μὴ ἀντίπαλα κεκτημένος στρατεύματα, μηδὲ ἀξιο- 20
μαχα πρὸς τὴν τῶν ἐχθρῶν δύναμιν, ὅμως πολέμῳ τὴν τῶν
πραγμάτων κρίσιν ἐπιτρέπειν ἔγνωκε δεῖν. τόλμη γὰρ φυσικῇ
μᾶλλον ἢ λογισμοῖς τε καὶ σκέμμασιν ἐκέχρητο πρὸς ἅπαντα τὰ

2. κατὰ μέρος add. A. 7. καὶ ante Διδυμ. add. A. 19. καὶ
τὴν συγγέν. add. A.

petus moderentur, et omnem immodestum motum coerceant. Quantus autem et qualis fuerit hic vir in omni genere virtutum, ex vita eius a nobis conscripta cuius particulatim cognoscere licet.

8. Sed priusquam triginta dies elaborentur, cum audisset Imperator Michaëlem Bulgarorum principem finitimas Romanorum urbes et provincias incursare, statimque Didymotichum et Adrianopolin usque, Scytharum ad Istrum habitantium non parva manu mercede conducta, progressurum esse; ipse Adrianopolin profectus quam celerrime legatos ad illum mittit et rupti foederis causam quaerit. Cui ad hunc modum ille respondit: „Tu nullo pacto Byzantium ingredi et rerum potiri potuisses, si ego avo tuo opem ferre voluissem, et pecuniam et finitimam provinciam mihi pollicito: quibus nunc tua et tuarum promissionum causa omnino fraudatus sum. Quantis enim promissis me oneraris ipse nosti, iisque longe maioribus quam avus tuus, non tantum ut ne eum adiuvarem, sed et propter sororis tuae matrimonium et iunctam tecum affinitatem.“ At Imperator ad cavendam ignaviae suspicionem, quanquam non paribus copiis nec ad propulsandas hostium vires idoneis instructus, tamen Martis aleam experiendam esse duxit. Naturalem enim audaciam magis, quam rationem aut consilium sequebatur,

- συμπίπτοντα. ὅθεν πολλή τις ἐγένετο σπουδὴ καὶ παρασκευὴ τῶν ἐκατέρωθεν στρατοπέδων· καὶ ἦν ἐν κινδύνοις καὶ φόβοις πολλοῖς τὰ Ῥωμαίων πράγματα. δέισασα δ' ἡ μήτηρ καὶ δέσποινα περὶ τῷ νυῷ διαπρεσβεύεται πρὸς ἀμφοτέρους περὶ τῶν ἐν ἀλλή-
 5 λοις σπονδῶν· καὶ γίνεται διαλλακτικὴ ἀμφοτέρων, ἅτε μήτηρ D ἀμφοτέρων τυγχάνουσα καὶ τὸ θαρσύνειν ἐντεῦθεν μακρὸν κεκτημένη τὴν ἐπιτίμησιν ὅποιαν ἐθέλοι καθ' ἐκατέρων ἐπενεργεῖν. οὕτω μὲν οὖν τῶν σπονδῶν γενομένων χρήματα πλείστα δεξάμενος ὁ Μιχαήλος ἀνεχώρησεν οἴκαδε. (B.) Ὁ μέντοι μέγας λογοθέτης ὁ
 10 Μετοχίτης ἐς τὴν ὑπερορίαν ζῶν οὐδενὶ κόσμῳ ἀπαγόμενος τῷ τῆς στραγγουρίας νοσήματι κάτοχος ἐγεγόνει· ὃ καὶ μᾶλλον ἐπέεξε P. 265 τοῦτον, ἢ πάνθ' ὅσα ἐπεπόνθει, εἰρκτὴν λέγω καὶ δόξης ἐκπτώσιν καὶ χρημάτων ἀφαίρεσιν καὶ φάυλων ἀνθρώπων ἐλέγχους καὶ λοιδορίας. (Γ.) Ὁ δὲ τοῦ βασιλέως πάππος δριμυτέραν τὴν
 15 ἔξιν τοῦ σώματος ἐκ τῆς λύπης κτησάμενος τέως μὲν τοῖν ὀφθαλμοῖν τὸν ἕτερον ἐξημίωται, τῆς ὀπτικῆς ἀγῆς μαρανθείσης. αὐτῷ δ' ὕστερον καὶ τὴν ἑτέραν τῶν ὕψεων προσεξημίωται καὶ διέμεινεν οὕτως ἔξῃς νυκτὶ τε δουλεύων διηνεκεῖ καὶ, τὸ τῆς θείας φάναι γραφῆς, τὸ πόμα ἑαυτοῦ μετὰ κλανθμοῦ κιρνῶν καὶ ἄρτον B
 20 ὀδύνης ἐσθίων. εἰὼ γὰρ λέγειν τοὺς ἐμπαιγμοὺς καὶ τὰς ἀσέμνους λοιδορίας τῶν φυλάκων ὁμοῦ καὶ τῶν οἰκετῶν, ὁποίας καὶ ὅσας αὐτοῦ καταχέοντες ἦσαν. εἰὼ δ' αὖ καὶ ὅπως ἄδεια δέδοται πάσαις V. 215 ταῖς πλυνούσαις εἰσιέναι ὁπότε βούλονται πλύνειν ὄντινων βούλονται τὰ ἱμάτια παρὰ τὸ ῥέον ὕδωρ διὰ τῆς τοῦ παλατίου ἀλλῆς·
 25 καὶ ὅπως τοῖς ἐκ γειτόνων ἀλόγοις ζώοις καταπάτημα γέγονε τὰ C

3. δέσποινα A., δεσποίνη W. 9. ὁ Μετοχ. add. A.

quicquid accidisset. Quare magno studio exercitus utrinque se parabant; Romana autem respublica in magno periculo et metu versabatur. Mater vero eademque Imperatrix filio timens ad utrumque de pacificatione legatos mittit eosque reconciliat, quippe amborum mater. Unde etiam utriusque obiurgandi auctoritatem usurpare non dubitabat. Sic pace facta Michaël maxima pecunia accepta domum rediit. (II.) Caeterum magnus Logotheta Metochites, cum in exilium indigno more ac modo abduceretur, in stranguriam inciderat; quae molestior ei fuit, quam caetera omnia quae perpessus fuerat, carcere inquam, iactura dignitatis, opum ereptione, vilium hominum obtrectatione et convicio. (III.) Imperatoris vero avus, corrupto ex doloris acerbitate corporis habitu, unius oculi usum amisit, eius videlicet lumine sensim extincto; nec multo post alterum etiam; et deinceps in perpetua nocte vixit: ac, ut sacrae litterae loquuntur, potum suum cum fletu miscuit, et panem doloris comedit. Omitto enim illusiones et foeda convicia, quibus et custodes eum et famuli lacescebant. Mitto etiam, omnibus lotricibus datam licentiam ingrediendi palatium quandocunque vellent, ad lavandas quorumlibet vestes in aqua, quae per palatii aulam fluebat; et ut a vicinorum bestiis

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Junioris.

βασίλεια καὶ νομῆ, ὄνοις λέγω καὶ ἵπποις καὶ βοῦσι καὶ ὄρνοις κατοικιδίοις. καὶ εἴ τι δὲ τοιοῦτον ἕτερον εἰς ἐμπαιγμὸν καὶ περιφρόνησιν τοῦ γηραιοῦ βασιλέως ἦν, πάντ' οὐκ ἡμέλει πράττων καὶ συνεργῶν ὁ πρωτοστράτωρ, τῶν ἐν Βυζαντίῳ πραγμάτων ἐπίτροπος ὢν καὶ διοικητὴς τηρικαῦτα. (Δ.) Μόνος ὁ μέγας 5 δομέστικος ὁ Καντακουζηνὸς ἄκρατον διετήρησε λοιδορίας καὶ γνώμην καὶ γλῶσσαν καὶ ἤθος πρὸς τε τὸν βασιλέα καὶ ὅσοι τῆς προσοῦσης ἐξέπεσον δόξης. οἱ δ' ἄλλοι καθάπερ ἄκρατον πεπωκότες τὴν τοῦ καιροῦ περιπέτειαν μεθυνοῦση γνώμη πρὸς τὰς ἐνεστώσας τύχας ἐχρήσαντο. συνέσει γὰρ οὗτος ἀντοφρεὶ καὶ βαθεία 10 φρενῶν ἀύλακι κοσμούμενος ὁ ἀνὴρ ἐς τοὺς τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν ἀγαθοὺς χαρακτῆρας ἐκείνους ἀνῆγεν ἑαυτὸν κατὰ τε μεγαλοπρέπειαν τρόπων καὶ δεξιᾶς ἀφθονίαν. καὶ νῦν γὰρ εὐτυχῶς τῶν πραγμάτων ἐλθόντων αὐτῷ ὁ δὲ οὐκ ἐνετρόφησε τῇ τύχῃ, οὐδ' ὑπὲρ τὸ μέτρον ἦρε τὴν ὄφρην, ἀφειδήσας ἴσως ἐς τὸ φιλότιμον 15 τοῦ φρονήματος· ἀλλ' ἔμεινε τῆς σωφροσύνης τῶν ὄρων ἐντὸς ἀκλινῆς. „καὶ νῦν ἐμοὶ νῆφειν” (ἔλεγε) „χρεῶν, ὅτε τοὺς ἄλλους μεθύειν ἀνάγκη.” στάδιον γὰρ, ὡς εἰπεῖν, καθοροῦται καὶ βύσανος ἀκριβῆς ταῖς ἀνθρωπίναις ψυχαῖς, ὅποσα κατὰ χρόνον εὐτυχήματα φύεται, παρὰ τοσοῦτον ἐς ὑβρεως ὄγκον ὑψοῦντα τοὺς 20 ἄφρονας, παρ' ὅσον τοῖς εὖ φρονοῦσι βεβηκίας γνώμης βεβηκότα φέρει τρογῶντα πολλαχόθεν τὸν ἔπαινον. (Ε.) Ἐν τούτοις ἐξάγεται καὶ ὁ Συργιάννης τῆς εἰρκτῆς, ὄρκους ἐγγράφους πρότερον δοὺς καὶ ἐπαρασάμενος ἑαυτῷ τὰ φρικωδέστατα, εἰ μελετήσῃε τι

2. ἐμπαιγμὸνς Α. 6. δὴ ἐτήρησε Α. 24. μελετήσῃε ἔτι Α.

palatium conculcatum et depastum sit, asinis inquam, equis, bobus et domesticis volucris. Denique si quid aliud huiusmodi erat, quod ad illum illudendum pertineret, id omne Protostrator et ipse faciebat, et aliis ut facerent auctor erat, cum is eo tempore curator et administrator Urbi praeesset. (IV.) Solus Cantacuzenus magnus Domesticus animum et linguam et mores, tum erga Imperatorem, tum erga alios, qui dignitatibus exciderant, ab omni convicio temperavit et incontaminatos servavit. Caeteri vero, illa temporum conversione velut multo mero ebrii, insolenter fortuna abusi sunt. Ille contra, naturali prudentia et magno ingenio ornatus, se ad praeclara illa veterum exempla componebat, qui et moribus magnifici et manu liberales fuissent. Et cum tunc res ei feliciter successissent, fortuna corruptum non lasciviit, neque immodice supercilium arrexit nimia videlicet ambitione abreptus; sed intra modestiae limites immotus mansit. „Nunc me,” inquit, „sobrium esse oportet, cum alii non ebrii esse non possunt.” Prosperi enim successus, veluti palaestra quaedam, humanas mentes certo indicio explorant, et eos qui recordes sunt tam insolentes reddunt, quam cordatum quemque constantiae, moderationis et gravitatis laudibus cumulant. (V.) His temporibus Syrgiannes carcere educitur, scripto prius iureiurando dato et atrocissima quaeque sibi imprecatus, si quid contra Impe-

κατὰ τοῦ βασιλέως· εἰ δ' ὅπως ποθ' ἄλοίῃ ψευδόμενος ὑπὸ κρι-
 ταῖς ἀπροσωπολήπτοις, μετὰ τοῦ κληρονόμον εἶναι τῶν φρι-
 κωδεσιτάτων ἐκείνων ἀρῶν καὶ κεφαλικὴν ὑφίστασθαι τιμωρίαν.
 (ξ'). Ἀλλὰ γὰρ ἐν τούτῳ τῷ ἔτει καὶ ἅμα τῷ ἐφεξῆς, ἡρεμισίας
 5 τῆς τῶν Ῥωμαίων στάσεως καὶ τῶν ἐπ' ἀλλήλους πολέμων καὶ
 ἐκδρομῶν πεπαυμένων, τσαύτην εὐθηρίαν ἐθεάσαντο σίτον Βυ-
 ζάντιοι, ὁπόσῃν οὐδὲ τούτων οἱ πρόγονοι πάλαι πολὺν ἤδη τὸν
 χρόνον.

9'. Ἄρτι δὲ τῆς ὥρας ἐπιστάσης, ἐν ἣ φυτηχομοῦσαι καὶ
 10 ζωγραφοῦσαι τὴν γῆν αἰ τοῦ ἤρος χεῖρες τῇ ποικίλῃ τῆς γλῶσσης Β
 βαφῆ πλειστον ταῖς τῶν ἀνθρώπων ὕψει τὴν τέρψιν χαρίζονται,
 ἔτοιμους ὁ βασιλεὺς τὰς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεις εἶναι παρεκελεύ-
 σατο. βούλεσθαι γὰρ αὐτὸν διαβῆναι πρὸς τὴν Ἀσίαν καὶ πόλεμον
 ἀρᾶσθαι κατὰ Ὀρχάνου, τοῦ τῆς Βιθυνίας ἡγεμονεύοντος, τά,τε
 15 ἄλλα καὶ ὅτι Νίκαιαν τὴν προκαθημένην Βιθυνίας πόλιν κινδυ- C
 νεύει χειρῶσασθαι, διπλῶ πολέμῳ πολιορκῶν, λιμῶ καὶ στρατῶ.
 λίγοντος μὲν ἂν ἤδη τοῦ ἤρος ὁ στρατὸς διαπεραιούμενος τὸν
 πρὸ τοῦ Βυζαντίου πορθμὸν διέβαινεν ἐς Ἀσίαν ἅμα τῷ βασιλεῖ,
 δισχιλίοι μὲν τοῦ στρατοῦ τὸ ἀπόλεκτον ὄντες· τὸ δὲ πλειστον
 20 ἀγοραῖοί τινες καὶ βάνανσοι καὶ δῆλοι ὄντες κιβδηλεύσειν τὴν μά-
 χην. ἐπεφέροντο γὰρ καὶ τὰ τῆς δειλίας τεκμήρια, ἀκάτια φημι
 καὶ ἐφόλκια πλειστά τε καὶ οἷον εἰπεῖν ἰσάριθμα τοῖς ἑαυτῶν σώ- D
 μασιν, ἵνα φυγῆς γενομένης ἔτοιμως ἔχωσι πρὸς αὐτήν. περὶ
 γὰρ διώξεως καὶ νίκης οὐδὲν αὐτοῖς οὐδαμῆ μεμελέτηται. ὁ δὲ τῆς

ratores moliretur: hac etiam lege sibi dicta, si quovis modo apud integros
 iudices mendacii convinceretur, non solum ut diris illis esset obnoxius, ve-
 rum etiam ut capite plecteretur. (VI.) Caeterum hoc et sequenti anno,
 seditione Romanorum sedata, cum et a praeliis et ab excursionibus mutuis
 cessatum esset, tantam frumenti copiam Byzantii viderunt, quanta nec apud
 maiores illorum longo ante tempore extiterat.

9. Sed cum id modo tempus venisset, quo Veris manus terram arbo-
 rum comis ornantes eandemque variis herbarum et florum coloribus pingent-
 es amoenissimum oculis hominum spectaculum praebent, Imperator copias
 Romanorum praesto esse iussit. Etenim velle se traicere in Asiam, et
 Orchani, Bithyniae principi, bellum inferre, cum aliis de causis, tum quod
 periculum esset, ne is Nicaeam, primariam Bithyniae urbem, bello duplici,
 fame nempe et exercitu, oppugnatam subigeret. Vere igitur iam exeunte,
 traiecto Byzantio freto, exercitus una cum Imperatore in Asiam transiit; mi-
 lites quidem selecti bis mille; reliqua autem ac maxima turba homines cir-
 cumforanci atque opifices, quos facile cerneret pugnare velut adulteraturos
 esse. Advehebant enim secum ignaviae argumenta, lembos et naviculas
 plurimas et fere tot, quot erant homines, ut ad fugam, si opus foret, pa-
 ratum essent; de persequendo et superando hoste nihil prorsus cogitantes.

- A. M. 6836 ad 6849 *Βιθυνίας ἀρχηγὸς τῶν Τούρκων τοὺς τὰ πολέμια ἐμπειροτέρους ἐκλέξας τὰ στενὰ τῶν ὁδῶν ἐπεπόμφει φυλάττειν. αὐτὸς δ' ὄκτα-
κισχιλίους ὀπλίτας λαβὼν ἔξεισι τὸν βασιλέα ἐκδεξόμενος. ὄθεν
Imp. Andron. βασιλεῖ τριταίῳ μετὰ τὴν ἐς Ἀσίαν διάβασιν περὶ τι πολίχμιον γε-
Iunioris. Ενομένῳ παράλιον, Φιλοκρήνην οὕτωςί πως ὠνομασμένον, ἐπεὶ 5
ἐμμεμάθηκει τὰς πέριξ δυσχωρίας διειληφῶτα παρακαθῆσθαι μετὰ
P. 267 τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοπέδου τὸν Ὀρχανον, ἐνταῦθα καὶ αὐ-
τῷ πῆξασθαι τὸ στρατόπεδον καὶ διανυκτερεῦσαι ξυνεβεβήκει.
(B.) Ἐπεὶ δ' ἅμα ἤλιῳ τῶν βαρβάρων ἐνίους ἑώρα τῶν πέριξ
ὄρων παρακατιόντας, πρῶτα μὲν ψιλοὺς, ἔπειτα δ' ὀπλίτας, 10
καὶ μάλιστα ἄλλους ἰππέας, ὀπλισάμενος καὶ αὐτὸς ἤλαυνεν ἐπ'
αὐτούς. πρῶτα μὲν οὖν ἀκροβολισμοὶ παρὰ τῶν βαρβαρικῶν
ἐγίνοντο τοξοτῶν πόρρωθεν ἰσταμένων καὶ οὐ μάλᾳ ἐθελόντων
B τέως προσιέναι. ὅπερ οὐ νόμιμον ὁ βασιλεὺς εἶναι λογισάμενος
τοῖς βαρβάροις, ἀλλὰ δειλίαν, θάρσος τε ἀνελάμβανε καὶ παρε- 15
ξίεναι κατ' ὀλίγους καὶ ἐξιπάζεσθαι τὰς τάξεις ἐκέλευεν. ὅπερ
οὐκ εἰς καλὸν ἀποβήσεσθαι πέρας ἔνιοι τῶν περὶ αὐτὸν ἐμπειρο-
V. 217 τέρων φάσκοντες οὐκ ἠδυνήθησαν ἐπισχεῖν. ἐπεὶ δ' οὕτω κενεμ-
βατούσης τῆς μάχης παρήει τὸν μεσημβρινὸν ὁ ἥλιος, ὁπότε δὴ
μάλιστα κατὰ γῆς αὐτὸς ἀκμαιοτέραν καταπέμπει τὴν φλόγα, 20
C θεασάμενος ἄνωθεν ἐκ τῆς ἀκρωρείας ἀπαγορευόντας ἤδη Ῥω-
μαίους ἔκ τε τοῦ καύματος ἔκ τε τῶν συνεχῶν δρόμων καὶ περιδρο-
μῶν, ὁ Ὀρχανος κάτεισι καὶ αὐτὸς, οὐκ εὐαρίθμητον ἐπαγόμενος*

11. μάλα ἄλλους A., Boiv. conī. μάλα πολλοὺς, μάλιστα τοὺς ἄλ-
λους W. in mg.

Bithyniae vero princeps Turcos rei militaris peritissimos delegerat et ad custodiendas viarum angustias miserat. Ipse autem, octo millibus armatorum acceptis, Imperatori occursurus exit. Qui cum tertio die, ex quo Asiam ingressus fuerat, ad oppidulum maritimum, cui Philocrene nomen est, pervenisset, ac didicisset Orchanem, angustiis circumcirca occupatis, cum barbarico exercitu in proximo consedissee, ipse quoque castris ibi positis pernoctavit. (II.) Cum autem barbaros nonnullos, orto statim sole, e circumiacentibus montibus descendere videret, levis primum, deinde et gravis armaturae milites, atque in primis equites; ipse etiam arma cepit et ad eos contendit. Ac primum sagittarii barbarorum eminus tela in nostros coniecerunt, nec propius accedere voluerunt. Id quod Imperator barbaris familiare esse non cogitavit, sed timoris argumentum credidit. Itaque fiducia sumpta paucos subinde equites evagari et excurrere extra ordines iussit. Quod non feliciter casurum esse cum aliqui ex iis, quos circa se habebat, iique caeteris peritiores, affirmarent, impetum tamen eius reprimere non potuerunt. Dum autem haec tumultuaria pugna ultra meridiem producitur, quo tempore gravissimus solis aestus est; Orchanes e vertice montis Romanos et aestu et continuis cursibus et circumcursionibus iam defatigatos esse conspiciat descendit et ipse cum exercitu non facile nu-

στράτευμα. καὶ περιστάντες σὺν ἀσήμεν τῇ κραυγῇ οἱ μὲν συχνοῖς τοῖς βέλεσιν ἔβαλλον, οἱ δὲ τοῖς ξίφεσι κατὰ στόμα προσυπαν-
 τῶντες ἔπαιον. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὴν πρώτην ἐκείνων ἔφοδον γενναίως
 ὑπενεγκόντες εὐρώστως ἠμύνοντο μέχρι πολλοῦ καὶ πλείστους ἐτί-
 5 τρωσκόν τε καὶ ἔσφαττον. ἔπειτα τὴν νύκτα βλέποντες οὐκ εἰς D
 μακρὰν ἐπιούσαν καὶ δεινὸν ἠγγεσάμενοι τὸ ἐν πολεμίᾳ νυκτομα-
 χεῖν, ἐπὶ πόδα ἀνεχώρουν ἐπειγόμενοι παρὰ τὸ οἰκεῖον στρατόπε-
 δον. ὅτε καὶ μάλιστα σφοδρότερον ἐπιτιθέντες οἱ βάρβαροι οὐκ
 ὀλίγον εἰργάζοντο φόνον τῆς τε ἵππων καὶ αὐτῶν, ἕως ἢ νύξ ἐπελ-
 10 θοῦσα τὴν μάχην διέλυσε. τέτρωται δ' ἐν τούτοις καὶ ὁ βασι-
 λεὺς ἄτερον τοῖν ποδοῖν ἐλαφροῦ τι βέλει καὶ οὐ μάλᾳ καιρίῳ. E
 (Γ.) Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ νυκτὶ γίνεται τι θάμα ἐλεεινὸν καὶ προφα-
 νῆς τις θεομηνία. ἐπεὶ γὰρ ὁ βάρβαρος ἐτεθανυμάκει θεασάμενος
 τῶν Ῥωμαίων τὴν τε ὀπλισιν καὶ τὴν ἀνδρικήν ἔνστασιν, ἐνόμισεν
 15 οὐ μέχρι τούτου στήναι θελήσειν αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ ἐς τὰ πρόσω
 χωρεῖν ἐς τὴν ὑστεραίαν. ὅθεν τριακοσίους ἐκεῖ καταλελοιπῶς ἵπ-
 πέας θεωρίας εἵνεκα, αὐτὸς τὴν ὄλην ἀναλαβὼν στρατιὰν ἤλαυνεν F
 ἐς τὰ πρόσω, σπεύδων προκαταλαβεῖν τὰ τῶν ὁδῶν καιριώτερα.
 ἐκείνος μὲν οὖν οὕτως ὄχετο ἀπιών· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐς τὸ τῆς Φιλο-
 20 κρήνης εἰσῆι πολίχνηιον θεραπείας εἵνεκα τοῦ ποδός. ὅπερ ὁ στρα-
 τὸς θεασάμενοι τῶν Ῥωμαίων καὶ ἤκιστα καθαρώς τὴν αἰτίαν
 μεμαθηκότες φεύγειν ἐνόμισαν ὑπὸ δειλίας αὐτόν. μέλλειν γὰρ
 ἐπικείσεσθαι τούτοις νυκτὸς τὸν Ὀρχανον μετὰ μάλᾳ πολλοῦ τοῦ
 στρατοῦ καὶ μηδένα ζῶντα Ῥωμαίων καταλιπεῖν, τὸν ἐς τὴν ὑστε- P. 268

12. τῇ add. A. 18. τὰ πρ.] τὸ A.

merabili. Qui confuso clamore edito undique irruentes partim sagittis crebris nostros petunt, partim cominus gladiis rem gerunt. Romani vero, primo illorum impetu fortiter excepto, longo tempore strenue se defenderunt, plurimis hostium et vulneratis et occisis. Deinde cum noctem instare viderent, et hostili in solo per tenebras pugnare periculosum iudicarent, pedem in castra sua properantes retulerunt. Quamobrem Turci vehementius instantes multos et equos et homines occiderunt, donec noctis interventu praelium est diremptum. Inter caeteros autem ipse etiam Imperator levi quodam et minime letali sagittae ictu alterum pedem vulneratus est. (III.) Ea nocte spectaculum miserabile et evidens irae divinae signum extitit. Nam barbarus, qui Romanorum armaturam et virilem in pugnando constantiam viderat et admiratus fuerat, eos non quieturos, sed postridie longius progressuros ratus, trecentis equitibus speculandi gratia ibi relictis, ipse cum omni exercitu perrexit ulterius ad opportunas vias occupandas. Atque ita quidem ille discessit. Imperator vero oppidulum Philocrenen ingressus est curandi vulneris gratia. Quod Romani milites cum animadvertissent, nec causam satis certo scirent, eum prae metu fugere putarunt. Noctu enim Orchanem cum magno exercitu affore, neque quemquam Romanorum salvum eva-

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.

ραϊαν θεάσασθαι ἥλιον. ὄθεν ὅσοι μὲν ἀκάτια ἐπεφέροντο, ὄχοντο
φεύγοντες γυμνοὶ δι' αὐτῶν. οἱ δὲ σπεύδοντες πρὸ τῶν πυλῶν
τοῦ πολυχνίου κατεπατήθησαν ὑπ' ἀλλήλων οἱ πλείους καὶ ἀπεπνί-
γησαν· ἄλλοι δ' ἀλλήλων ἔξαρτώμενοι δίκην σειρῶς, οἱ μὲν διὰ
τῶν ἐπάλλξεων εἰσεπήδων, οἱ δὲ ἀποσπώμενοι πρὸς τῶν ὀπισθεν 5
ἐφελκομένων ἀνετρέποντό τε καὶ ἔθνησκον πίπτοντες. ἦσαν δ' οἱ
B καὶ ὑπὸ μόνης δειλίας ἀπέψυξαν ἰστάμενοι. ἄρτι δὲ καὶ ὁ ἥλιος
ὑπερβὰς τὸν ὀρίζοντα ἠρμήνευσε τοῖς τριακοσίοις ἐκείνοις βαρβά-
ροις τὴν ἄπιστον ἐκείνην συμφορὰν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ· καὶ
προσελάσαντες καὶ θεασόμενοι προκείμενα παρὰ τὸ στρατόπεδον 10
ἵππους καὶ ὄπλα καὶ σκηρὰς ἀνδρῶν κενὰς, πρὸς δὲ τούτοις καὶ
τοὺς βασιλικοὺς ἵππους μετὰ τῶν ἐρυθρῶν ἐφεστρίδων καὶ τὴν
C βασιλικὴν σκηρὴν, ἅπαντα λαβόντες οἱ διακόσιοι ἀπήεσαν. οἱ δ'
ἐκατὸν ἐγγὺς γενόμενοι πολλοῖς κατέπειρον βέλεσιν, ὅσοι μὴ ἔφθη-
σαν μῆτ' ἐς ἀκάτια, μῆτ' ἐς τὸ πολυχνιον ἑαυτοὺς ἐμβαλόντες. 15
(Δ.) Ταῦτα θεασάμενος καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ μὴ ἔχων ὅ,τι καὶ
δράσειε, τῆς περιστάσεως οὐδὲν οὐδαμῆ χορηγούσης εὐμήχανον,
ἐς πλοῖον ἐμβὰς καὶ αὐτὸς ἐπανήει πρὸς τὸ Βυζάντιον. διηπόρει
δ' οὖν ὅμως καθ' ἑαυτὸν γνωσιμαχῶν καὶ ζητῶν τὴν τῆς Θεομη-
D νίας αἰτίαν, δι' ἣν τὸ τῶν Ῥωμαίων στρατόπεδον οὕτως ἐν ἀκα- 20
ρεῖ διέφθαρται, μηδενὸς τῶν πολεμίων διώκοντος. συνῆκε δ'
V. 218 ὄψε καὶ πλείστα μὲν ἕτερα, καιριώτερον δ' εἶναι τὸ τῶν πολιτι-
κῶν πραγμάτων ἀστάθμητον καὶ τὸ περὶ τὰς δίκας νόσημα πολύ-
χουν ὃν καὶ δυσίατον διὰ τὴν ἐκ τοῦ χρόνου προσγενομένην ἔξιν

11. ὄπλ. καὶ ἵππ. A.

surum ac solem postridie intuiturum. Itaque qui naviculas secum attulerant, nudi in ipsis fugiebant. Alii festinantes ante portas oppiduli sese mutuo plerique conculcabant et suffocabant. Alii catenae instar ex se invicem nexi ac suspensi partim in propugnacula evadebant, partim a sequentibus detracti et eversi casu moriebantur. Erant etiam qui solo timore exanimati stantes exspirarent. Mane vero statim sole orto trecenti illi barbari incredibilem eam Romanorum cladem conspicati progrediuntur, et cum in castris equos, arma, vacua hominibus tentoria, Imperatorios item equos cum rubris sellis et Imperatorium tabernaculum viderent, ducenti ex iis his omnibus abreptis abeunt. Reliqui centum propius accessere, et eos qui neque in naviculas, neque in oppidulum confugerant frequentibus telis confixerunt. (IV.) Imperator vero his visis cum nihil agere posset, nec ullam tempus opportunitatem praeberet, conscensa et ipse navi Byzantium rediit. Caeterum ille anceps haesitabat et secum tacite ambigebat, quam ob causam Deo irato Romanus exercitus, cum nemo ex hostibus persequeretur, temporis momento ita esset profligatus. Tandem post multas dubitationes cum alia plurima, tum id quod gravissimum erat animadvertit; publicae disciplinae perturbationem dico et perversum morem iudiciorum: qui quidem morbus late diffusus et ipso temporis lapsu inveteratus magnam confusionem ac

αὐτῷ καὶ πολλὴν ἐπάγον τῷ κοινῷ τῶν πραγμάτων τὴν σύγχυσιν
καὶ ζημίαν. ὥσπερ γὰρ τὰ ἐκ τινος καχεξίας σωματικῆς ἐπισυμ-
βαίνοντα νοσήματα τοῖς ἀνθρώποις σπανίως ἐπισυμβαίνει καὶ
οὐκ ἐς τὸ κοινὸν τὴν διάβασιν ἔσχει, τοῦ δ' ἀέρος νοσήσαντος
5 ἀνάγκη κοινωνεῖν τοῦ νοσήματος ἅπαντας, ὅσοι τοῦ αὐτοῦ κοινῷ
μετελήφασιν ἀέρος, οὕτως ἔχειν ἔφασκε τὰ μερικὰ πάντ' ἀδική-
ματα πρὸς τὸ περὶ τὰς κρίσεις γινόμενον. (E.) Ὅθεν μετ' οὐ
πολλὰς τὰς ἡμέρας ἄπεισιν ἐς τὸν πατριάρχην Ἡσαΐαν· καὶ πρῶτα
10 μὲν πείθειν τοῦτον ἀποθέσθαι ἐπιχειρεῖ τὸν πρὸς τοὺς ἐπισκό-
πους κότον καὶ λῦσαι τὸν ἀφορισμὸν τῷ λαῷ. μηδὲ γὰρ εἶναι
φησι τῶν εἰκότων, αὐτοῦ συγχωροῦντος ἅπασιν ἅπαντα, πρὸς
ὃν καὶ τὰ κοινὰ φανερώς ἀφείρων πταίσματα, ἐκείνον πατριάρ-
χην ὄντα καὶ τῆς εἰρήνης ἅμα διδάσκαλον εἶναι ὀφείλοντα, ἔπειτα
ὑποκαθημένην τρέφειν ὀργὴν κατ' ἀνθρώπων ἐν πολλοῖς δυομέ-
15 νοις ἡλίοις, μηδ' ἐφ' ἑνὸς συγχωρούμενον. τῷ μὲν οὖν λαῷ τῷ
τε ζῶντι καὶ τῷ τεθνεῶτι συγχώρησιν ἔγγραφον ἐπ' ἄμβωνος ἀνε-
γνώκει, τὴν ἱερατικὴν περιβαλλόμενος στολὴν, ἐν ὥρᾳ τῆς θείας
μυσταγωγίας ὁ πατριάρχης τῷ βασιλεῖ πειθόμενος. τοῖς δ' ἐπι-
σκόποις καὶ τῶν πρεσβυτέρων τοῖς πλείοσιν ἡμιστά συγκεχώρηκεν.
20 ἔπειτα τὴν θείαν ἐπιτελοῦντος μυσταγωγίαν σὺν πολλοῖς ἐπισκό-
ποις καὶ πρεσβυτέροις τοῦ πατριάρχου, τέτταρας ἐκλεξάμενος
ἄνδρας, οὓς αὐτὸς ἀξίως ὑπηρετήσκειν ἔκρινε ταῖς πολιτικαῖς
δικαῖς, ὧν εἷς ἐκ τῶν ἐπισκόπων ἦν, τούτοις ἐν μέσῳ τῷ θείῳ

3. ἐπισυμβαίνει et ἔσχει A., ἐπισυμβαίνειν et ἔσχειν W. 6. μετε-
λήφασαν A. 8. Ἡσαΐαν A. 9. ἀποθ. τὸν πρ. τοὺς ἐπισκ. κότ.
ἐπιχειρεῖ A. 23. τοῦ θείου νεῶ A.

multum detrimenti reipublicae afferebat. Etenim morbi, qui ex malo aliquo corporis habitu oriuntur, paucos invadunt, nec publice vagantur. Aëre autem infecto omnes, qui eundem et communem aërem participant, ipsius etiam morbi participes fieri necesse est. Eandem autem ille rationem esse aiebat privatorum omnium delictorum, si cum iniquis iudiciis conferrentur. (V.) Proinde non multis post diebus Esaiam patriarcham convenit: ac primum ei conatur persuadere, ut iram adversus episcopos deponat et populum interdicto solvat. Neque enim par esse, cum ipse omnibus omnia condonaret, ad quem publica delicta aperte spectarent: illum qui et patriarcha foret et pacis auctor ac magister esse deberet, iram adversus quosdam latentem et residuam alere, tot solibus interea occidentibus, cum ne unus quidem durante illius ira occidere deberet. Patriarcha igitur Imperatori obsequutus, sacerdotali stola induta, divinae mystagogiae hora populo et viventi et mortuo scriptam absolutionem in ambone recitat. Episcopis autem et presbyteris plerisque minime ignovit. Deinde eodem patriarcha cum multis episcopis et presbyteris mystagogiam celebrante, quatuor viros delegit Imperator sibi ad civilia iudicia exercenda probatos, quorum unus ex episcopis erat. His medio in templo iuris dicundi potestatem dedit, tradito

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.

νεῶ τὴν τοῦ δικάζειν ἐνεχείρισεν ἔξουσίαν ὁ βασιλεὺς, παραδοὺς αὐτοῖς καὶ τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον καὶ πρὸς γε τὴν βασιλικὴν σπάθην, καὶ ἅμα ἀπαιτήσας καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτῶν ὄρκους φρικωδεστάτους, ἀπροσωπολήπτως τε καὶ ἀδωροδοκίτως ποιῆσθαι τὰς κρίσεις. πεποιήκε γὰρ αὐτοὺς καὶ ἀναμφίλεκτον ἔχειν τὴν κα-5
C ταδικήν, εἰ τούτοις ἀλίσκοιντο, χωρία δὸς ἀποχωρῶντα καλῶς πρὸς ἐπέτειον πρόσοδον. καὶ ταῦτα μὲν τῆδέ πη ἔσχε. (ξ΄.) Φθινοπώρου δ' ἴσταμένον συλλεξάμενος ὅσαι τριήρεις ἦσαν Ῥωμαῖοις ἐν τε Βυζαντίῳ καὶ Λέσβῳ καὶ ἄλλαις νήσοις καὶ παραλίοις πόλε-
σι καὶ πρὸς γε ἔτι ὅσαι μονήρεις, καὶ ἐπὶ ταύταις τέτταρας ἄλλας 10
D προσκαλεσάμενος ἀπέπλευσε, τῆ μὲν φήμη κατὰ τῶν βαρβαρικῶν νεῶν, τῆ δ' ἀληθεία κατὰ Μαρτίνου τοῦ τὴν Χίον ἐπιτροπεύοντος· ὃς δὴ Λατίνος ὢν τῶν πλούτῳ καὶ δόξῃ διαφερόντων κλη-
ρον εἰλήφει παρὰ πατρὸς, ἐπιτροπεύειν μὲν τὴν νῆσον καὶ τὴν 15
ταύτης ἐκπορίζεσθαι πρόσοδον· ὑπεῖκεν δὲ τοῖς βασιλεῦσι Ῥωμαίων ὅσα καὶ δοῦλος καὶ πᾶν τὸ προσταττόμενόν σφισιν ὄλη ποιῆν προθυμία. Ῥωμαίων γὰρ εἶναι τὴν νῆσον· δοθῆναι δ'
E αὐτῷ πρὸς τοῦ βασιλέως καὶ πάππου τοῦ βασιλέως, ἐπιτροπῆς τε ἔνεκα καὶ πορισμοῦ χρημάτων, παλαιὰν τινα χάριν ὀφείλον- 20
τος αὐτῷ. ὃς δὴ οὕτω πρὸς τοῦ πατρὸς διαδεξάμενος ταύτην ἅμα τῷ ἀδελφῷ τὸν μὲν ἀδελφὸν δόλοισι τισὶ παρεκρούσατο· αὐτὸς δὲ δραστήριος ὢν ἀνὴρ καὶ συνέσει βαθεῖα κοσμούμενος τριήρεις τε

19. τοῦ βασιλέως om. A. 21. ταύτην add. A.

etiam sacrosancto evangelio; item Imperatorio gladio, sanctissimumque iusiurandum ab eis exegit, quo se sine respectu personarum et largitionum pronunciaturos affirmarent. Quippe si in eiusmodi delictis deprehensi essent, nullam eis excusationem reliquit, quominus condemnarentur. Nam praedia ipsis assignavit, ex quorum annuis redditibus splendide possent vivere. Atque haec ita ferme se habuerunt. (VI.) Autumno ineunte, omnibus triremibus Romanorum, quae Byzantii, Lesbi atque in caeteris insulis et maritimis urbibus erant, nec non uniremibus coactis, item quatuor auxiliariibus triremibus ab insularum Cycladum rectore arcessitis, e portu solvit contra barbaricas naves, ut fama ferebatur; re ipsa vero contra Martinum, Chii praefectum. Qui cum Latinus foret, ex eorum videlicet numero, qui divitiis et dignitate eminebant, hereditariam acceperat a patre procuratorem eius insulae: item ius percipiendi ex ea annuos redditus, ea lege, ut Romanorum Imperatoribus pro servo pareret, et quicquid iussissent summo studio exequeretur. Romanorum enim esse insulam, quam Imperator idemque Imperatoris avus regendam illi dedisset, pecuniario etiam redditu ob vetus quoddam beneficium concessio. Quae Martino et eius fratri cum a patre relicta fuissent, fratrem quidem Martinus dolis quibusdam eluserat; ipse autem, vir strenuus et altissima prudentia instructus, triremes

ἐναντηγήσατο καὶ ἐλήϊζοτο τοὺς βαρβάρους, ὅσοι τε τὰ ἐκεῖ τῆς Ἀ. C.
 Ἀσίας ἔκον παρὰλια, καὶ ὅσοι ληστρικῶς ἐς τὰς ναῦς ἐμβιβά- 1328
 ζοντες ἑαυτοὺς τὰς νῆσους παρέπλεον. καὶ οὕτω τούτους ἐφόβησεν 1341
 ἐν βραχεῖ, ὡς καὶ φόρους ἐτησίους λαμβάνειν ἐκ τούτων, ὡς μὴ Imp. Andron.
 5 τὰ μέγιστα βλάβη μαχόμενος. ὄθεν ἐπὶ μέγα πλούτου καὶ δόξης V. 219
 τὴν ταχίστην προβαίνων ὑποπτέειν ἐδίδου Ῥωμαίοις, οὐκ εἰς F
 μακρὰν οὐδ' ἐπὶ πολὺ διατηρήσοντα τοῦτον τὴν ἐς βασιλέας ὑπο-
 ταγήν. καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀπαρακαλύπτως τὸν ἔκπλου ὁ βασιλεὺς
 κατ' αὐτοῦ νῦν ποιησάμενος τὴν τε νῆσον κατέσχε ξὺν οὐδενὶ
 10 πόνῳ· καὶ αὐτὸν χειρωσάμενος δεσμώτην τοῖς Βυζαντίοις παρέ-
 πεμψεν.

ἰ. Ὀλίγων μέντοι διελθουσῶν ἡμερῶν νόσον ἐνσκήψαι συνέβη P. 270
 τῷ βασιλεῖ μάλα βαρεῖαν, ἐν Διδυμοτέλῳ διάγοντι. λουτρῶ γὰρ
 χρησάμενος, ἔπειτα τὴν δέουσαν μετὰ τὸ λουτρὸν ἑαυτῷ ἐπιμέ-
 15 λειαν ἤκιστα παρασχόντα, καὶ ταῦτ' ἐν ἀκμῇ τοῦ χειμῶνος ὄντος
 τοῦ χρόνου, πύκνωσιν τε ὀλοσώματον σχεῖν· καὶ μάλιστα ἐς τὴν
 κεφαλὴν ἀθροισθέντος τοῦ πλείονος πάθους, οὐ μόνον σφοδροτέ-
 ρας ὑπομένειν ἐντεῦθεν τὰς ἀλγηδόνας, ἀλλὰ καὶ εἰς ἔκστασιν B
 ἀπενεχθῆναι τάχιστα τῶν φρενῶν. ἐπεὶ οὖν πάσης ἰατρικῆς ἐμ-
 20 πειρίας ἰσχυρότερον ἐγγόνει τὸ πάθος καὶ ἀπηγόρευτο τῷ βασιλεῖ
 ὁ ἐς τὴν ὑστεραίαν ἡλίος, ἐξώρτισε μὲν τοὺς περὶ αὐτὸν, μονα-
 χικὸν αὐτὸν ἐνδῦσαι τριβώνιον, πρὶν ἀποθεῖναι τὸ ζῆν· ἐξώρτισε
 δ' αὖθις αὐτοὺς, ἀπολῦσαι πάντας δεσμώτας, Κωνσταντῖνόν τε
 τὸν δεσπότην καὶ τὸν μέγαν λογοθέτην τὸν Μετοχίτην, καὶ ὅσοι
 25 ἐξῆς τῆς ὁμοίας ἔτυχον καταδίκης, διέθετο δ' ἀπὸ στόματος ὁμό-C

aedificaverat, atque ex barbaris oram Asiae maritimam accolentibus praedas agebat; item ex iis, qui navibus piraticis vecti circum insulas vagabantur. Quos brevi tempore adeo perterrefecit, ut ne eos bello male mulctaret annua illi tributa penderent. Ad magnas igitur opes et ad summum splendorem brevi evectus Romanis suspectus fuit, ne paulo post iugum Imperatoris excuteret. Eaue de causa non palam eum Imperator classe aggressus nullo negotio insulam cepit et vinctum illum Byzantium misit.

10. Paucis diebus ex eo elapsis Imperator Didymotichi agens in morbum gravissimum incidit. Nam cum lavisset et in summo rigore hiemis convenientem sui curam balneo egressus non habuisset; tum illi reliquum corpus obriguit, tum vero caput ita afflictum, maxima parte mali eo inclinante, ut non modo gravissimis doloribus cruciaretur, sed et mente statim alienaretur. Cum autem id malum omnem medicorum artem superaret, et de vita illius postridie actum fore videretur, iureiurando astantes adegit, primum ut sibi monasticum cucullum inducerent, priusquam vita excessisset: deinde, ut eos qui in vinculis erant liberos dimitterent, Constantinum Despotam, magnum Logothetam Metochiten, omnes denique eodem crimine damnatos. Ore

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- σαι πάντας Ῥωμαίους, σέβας ἀποδιδόναι τῇ τε συζύγῳ δεσποίνῃ (παρῆν γὰρ καὶ αὐτῇ ἔγκυος οὖσα καὶ ἤκουε τῶν λεγομένων) καὶ ἅμα τῷ τεχθησομένῳ παιδίῳ, ὅσα καὶ βασιλεῖ, εἰ ἄρῃεν ἔσται· ἐπίτροπον δ' εἶναι τὸν Καντακουζηνὸν τὸν μέγαν δομέστικον. ἃ δὴ μόνα γραφῇ παραδοθέντα ὡς διαθήκη νενομίσται. (B.) Μνεία 5
D δ' οὐδεμία τούτῳ γένηται τέως οὔτε μὴν τοῦ βασιλέως καὶ πάππου, οὔτε τῆς μητρὸς καὶ δεσποίνης ἐν Θεσσαλονίκῃ τῷ τηρικαῦτα τὴν δίαίταν ποιουμένης. ἣ δὴ καὶ μακρὰν ἔσχεν ἐκεῖθεν τὴν λύπην καὶ λογισμοὺς ἔθρεψεν ὑποψίας μεστούς. ἀπηγόρευε γὰρ ἤδη τὴν ἑαυτῆς ζωὴν, εἰ τεθναίῃ ὁ παῖς καὶ βασιλεὺς, ἄλλων 10
V. 220 μὲν ἐς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς βασιλείας εἰσαγομένων, αὐτῆς δ' ἤκιστα. 271
P. 271 μὴδὲ γὰρ εἶναι τῶν δυνατῶν ἔφασκε, δέσποιναν οὖσαν αὐτὴν, συγκεχωρῆσθαι ζῆν παρὰ τοῦ μεγάλου δομεστίκου τοῦ Καντακουζηνοῦ καὶ τῆς τούτου μητρὸς, οὕτως εἰς τὴν ἐπιτροπὴν καὶ διοίκησιν τῶν τῆς βασιλείας πραγμάτων ἀπροσδοκῆτως εἰσαγο- 15
μένων καὶ ταύτῃ δι' ἔχθρας ὄντων πολὺν ἤδη τὸν χρόνον. ταῦτ' ἄρα καὶ ἐν στενῷ καταστᾶσα τῆς ὥρας καὶ οὐκ ἔχουσα χρόνον ἄλλως σχεδιάζειν τὰ κατ' αὐτὴν προσκαλεῖται καὶ εἰσποιεῖται τὸν
B Συργιάννην εὐθύς, τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Θεσσαλονίκης τηρικαῦτα διεζωσμένον κακεῖ διατρίβοντα καὶ τὴν ἑαυτῆς ἀνατίθησι τούτῳ 20
ζωὴν καὶ ψυχὴν. καὶ ἅμα ὀμνύειν κελεύει τοὺς Θεσσαλονικέας ὑπὸ τούτῳ διοικητῇ καὶ ὑπισχεῖσθαι κυρίαν τε ἔχειν αὐτὴν καὶ δέσποιναν ὁμοίως ἀεὶ καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἀνθίστασθαι μέχρι θανάτου· εἰ δὲ καὶ τὸν υἱὸν καὶ βασιλέα τεθνᾶναι συμβαίῃ, περι-

1. τε add. A. 13. τοῦ ante Καντ. add. A. 22. διαιτητῇ A.
24. καὶ ante βασιλ. add. A.

porro mandavit, ut omnes Romani iurarent, se ipsius coniugem Imperatricem (ipsa enim aderat gravida, eaque verba audiebat,) et postumum, si filius nasceretur, ut Imperatorem veneraturos; cuius tutor esset Cantacuzenus magnus Domesticus. Quae sola in litteras relata vim testamenti habuerunt. (II.) Nulla vero tum facta est mentio nec avi Imperatoris, nec Dominae matris, quae Thessalonicae tum temporis agebat. Id quod huic magnam tristitiam attulit, et curas iniecit suspicionum plenas. Iam enim de salute sua desperabat, si defuncto filio alii ad Imperii curam suscipiendam vocarentur, ipsa vero minime. Negabat quippe posse fieri, ut sibi, quae Imperatrix esset, vita concederetur a magno Domesticico Cantacuzeno et matre illius, praeter omnem expectationem Imperii administrationi ac summae rerum praefectis, et longo iam tempore sibi inimicis. Redacta igitur in angustias, ademptoque rebus suis aliter consulendi spatio, statim arcessit et adoptat Syrgiannem, qui tum Thessalonicae praeerat atque ibi commorabatur, eique vitam et animam suam committit: simulque Thessalonicenses, eo res administrante, iurare iubet ac polliceri, se heram ipsam et dominam eodem modo semper agnituos, et ad extremum spiritum pro ea dimicatuos. Quod

ποιεῖσθαι καὶ φυλάττειν τῷ τεθροισμένῳ παιδί τὴν τῆς βασιλείας
 διαδοχὴν ἀστασίαστον τε καὶ ἀκήρατον. ταῦθ' οὕτω περρανθέντα
 πολὺν ἀνῆψε σκανδάλων πυρσὸν ἐν τῷ ἔπειτα, ὡς εἰρήσεται προῖ-
 οῦσιν ἡμῖν. νῦν δ' ἡμῖν ἐπαντιέον ἐστὶν αἰθρὶς ἐκεῖσε. (Γ.) Κων-
 5 σταντῖνος μὲν γὰρ ὁ δεσπότης ζῶν γε τοῖς ἄλλοις δεσμιώταις ἀπο- C
 λυθεῖς καὶ αὐτὸς, ὡς εἰρήκειμεν, βραχὺ φανεῖς, ὡς εἰπεῖν, ἀπε-
 κρούψατο. τῆς γὰρ νυκτὸς ἐπιούσης ἐς ἀδήλους μυχοὺς οἱ περὶ τὸν
 βασιλέα κατήγεγκαν. δεισαντες γὰρ, μὴ τοῦ βασιλέως ἐκπνεύσαν-
 τος θόρυβος κατασταίῃ τῷ δήμῳ τά τε ἄλλα καὶ διὰ τὸ Κ στοι- D
 10 χεῖον καὶ τὰ μάτην πάλαι θρουλλούμενα δι' αὐτὸ, τούτῳ μὲν
 οὕτως ἐχρήσαντο. ἐθρουλλεῖτο γὰρ, ὡς ὁ τὴν βασιλείαν διαδεξό-
 μενος τοῦ γηραιοῦ βασιλέως τὸ Κ στοιχεῖον ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ὀνό-
 ματος ἔχει κεκληρωμένον. Κωνσταντῖνος οὖν καὶ οὗτος καλούμενος
 ὑπωπεύετο. (Δ.) Κατὰ δὲ τοῦ γηραιοῦ βασιλέως πλείους μὲν
 15 τὰς ὁδοὺς ἐμελέτησαν τῶν δεινῶν, εἰς ταῦτ' οὐ καὶ ταύτας ἀπά- E
 σασ φερούσας. αἴρεσιν γὰρ ἔδοσαν τούτῳ ἐλέσθαι ὀπότερον βού-
 λοιτο, ἢ τὸ μοναχικὸν ἐνδύσασθαι σχῆμα, ἢ τῶν ἄλλων δεινῶν
 ὁποῖον ἐθέλοι· ταῦτα δ' εἶναι ἢ σφαγὴν, ἢ τινα ἔξοριαν ἀπαρα-
 μύθητον, ἢ βιαίαν ἀπαγωγὴν ἐς τὸ τῆς λήθης φρούριον· τούτων
 20 δ' εἶναι διάπυρον ὑπηρέτην τὸν πρωτοστράτορα Θεόδωρον τὸν
 Συναδηρόν. ὁ μὲντοι βασιλεὺς τοσοῦτον χαιμῶνος δεινῶν περι-
 στάντος ἐξαίφνης αὐτῷ ἄφωνος ἐπὶ πολὺ τῆς ὥρας ἔκειτο ἐπὶ
 κλίνης. καὶ τί γὰρ ἄλλο εἶκος, εἰ μὴ σίδηρος ἦν, εἰ μὴ ἐξ ἀδά- F
 μαντος ἔλαχε τὴν καρδίαν ἔσκευασμένος, πολλῶν μὲν ὀπλιτῶν
 6. βραχὺ] μικρὸν A. 9. καταστῆ A.

si filius suus Imperator moreretur, filio ipsius nondum nato Imperii succes-
 sionem citra seditiones incolumem conservaturos. Haec ita tunc acta mag-
 num invidiae incendium et graves offensiones in posterum excitarunt, ut
 deinceps dicturi sumus. Nunc illuc nobis redeundum est. (III.) Constan-
 tinus Despota una cum caeteris, ut diximus, solutus vinculis, cum paulum
 se ostendisset, ex oculis quasi evanuit. Siquidem nocte insequuta in ob-
 scuras latebras a proceribus aulicis est abditus. Veriti enim, ne Imperatore
 defuncto turba in populo oriretur, quum ob alia, tum propter C litteram,
 et olim temere de illa iactatum rumorem, sic eum tractarunt. Vulgaris enim
 fama erat, Imperii successionem, seniore Imperatore defuncto, ei esse
 destinatum, cuius nomen a C littera inciperet. Unde cum et iste Constantinus
 diceretur, suspectus erat. (IV.) In seniore vero Imperatorem plures ma-
 lorum vias excogitarunt, quae omnes eodem ducerent. Optionem enim ei
 dederunt, malletne monasticum habitum induere, an aliud quodlibet malum
 subire: id vero esse aut caedem, aut acerbissimum exilium, aut violentam
 in oblivionis castellum abductionem: quorum omnium vehementissimus mini-
 ster esset Theodorus Synadenus. Imperator vero tanta periculorum tempe-
 state subito oppressus diu sine voce in lecto iacuit. Quid enim faceret
 aliud, nisi ferreus esset, aut cor adamantinum sortitus foret, multis barba-

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- ἀλλογλώσσων τε καὶ ἀγρίων περιχυθέντων αὐτῶ, τῶν δ' οἰκειακῶν ἕξωσθέντων ἀπάντων καὶ μηδενὸς ὄντος τοῦ ὀδηγήσοντος ἀνθρώπου, ἑστερημένον τοῦ βλέπειν πῆ μὲν στήσεται, πῆ δὲ διαβήσεται; ἀλλ' ἵνα μὴ διατρίβωμεν, ἄκοντος ἐκόντος, εἰπεῖν, τὴν τε κόμην κείρουσι τούτου καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα περιτιθέασιν καὶ ἐς Ἄν-5
- P. 272 τῶνιοι τοῦνομα μεταφέρουσι. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἔσχεν. (E.) Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐν Διδυμοτείχῳ οὐδὲν πλέον ἔχων ἤδη σημεῖον τοῦ ζῆν, πλὴν βραχείας καὶ λεπτοτάτης ἀναπνοῆς, τῶν ζωτικῶν ὀργάνων ἀκινήτων μεινάντων καὶ τῶν τοῦ σώματος νεκρωθέντων ἀκρωτηρίων, ἕκειτο νεκρὸς ἀντικρὺς ἐπὶ δυσὶν ὄλαις ἡμέραις. τῇ δὲ τρίτῃ 10 καθάπερ ἀπὸ βαθέος ὑπνου μικρὸν ἀνενεγκὼν θεῖον ἐζητήκει νῆμα τῆς ὑπεράγνου θεομήτορος τῆς Πηγῆς. οὗ κομισθέντος εὐθὺς καὶ Βέπιχεθέντος τῇ κεφαλῇ ἐρῳάισέ τε καὶ τροφήν εἴλετο καὶ μετὰ βραχείας ἡμέρας ἀνερῳάσθη τε καὶ ἐς τὴν προτέραν ἀποκατέστη
- V. 221 ὑγίαιαν. (ς.) Τῶ γε μὴν πατριάρχῃ Ἡσαΐα μεγίστην προὔξεν-15 σεν ἡδονὴν τὸ περὶ τὸν γηραιὸν βασιλέα συμβάν. μηδὲ γὰρ ἔτι λείπεσθαι μὴτ' ἐκείνῳ βασιλείας ἐλπίδα, μῆτε τούτῳ φόβου λείψανον οὐδέν. σκέψιν μέντοι ποιήσασθαι ἔδοξεν, ὅπως χορὴ τὴν
- C ἐπ' ἐκκλησίας ἔχειν μνήμην, εἰ ἄρα (φησὶ) καὶ χορή. πέμψας οὖν δύο τῶν ἐπισκόπων, οἷμαι εἰρωνευόμενος, καὶ πλαττόμενος λύπην 20 καὶ ἀγνοίαν τῶν ἐπ' αὐτῶ πεπραγμένων, ἕξ αὐτοῦ καὶ οὐκ ἄλλοθεν ἐζήτει τὴν τῆς σκέψεως ψῆφον καὶ ἐπίκρισιν. ὁ δὲ βασιλεὺς ταῖς ἀλγηδύσι κάτοχος ὢν τὴν ψυχὴν βύθιον τινα καὶ πολλοῦ

1. οἰκειακῶν A., οἰκιακῶν W. 7. οὐδέν] μηδέν A. 13. τροφήν εἴλετο A., τροφῆς μετέσχε W.

ris et efferatis militibus circumfusus, domesticis vero omnibus extrusus, ac nemine praesente, qui hominem duceret, non videntem, nec ubi staret, nec quo transiret? Sed ne longum faciamus, volentem nolentem tondent, et cucullo induunt, et mutato nomine Antonium vocant. Et haec quidem ita se habuerunt. (V.) Imperator autem Didymotichi, nullo alio vitae signo apparente praeter exiguam et tenuissimam respirationem, vitalibus instrumentis immotis et extremitatibus corporis emortuis, plane mortuus totum biduum iacebat. Tertio vero die, velut e profundo somno nonnihil expectatus, divinum laticem castissimae Deigenitricis, quae a Fonte dicitur, postulavit. Quo statim allato et capiti affuso recreatus est, et cibum cepit, et intra paucos dies confirmatis viribus pristinam valetudinem recuperavit. (VI.) Caeterum Esaiiae patriarchae id quod seniori Imperatori acciderat iucundissimum fuit, propterea quod nec illi ulla Imperii spes, nec sibi metus ullus relinqueretur. Deliberandum tamen esse visum, quo pacto eius in Ecclesia mentio facienda esset, si qua tamen (aiebat ille) facienda. Missis igitur duobus ad eum episcopis, per derisum opinor, tristitiam et ignorantiam rei gestae simulans eius non alterius de ea re sententiam ac iudicium exquirat. Ille vero gravissimis animi doloribus oppressus profundum et ar-

τοῦ τῆς καρδίας πυρὸς γέμοντα στεναγμὸν ἀνέπεμψε· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα ταῦτα διέξεισι πρὸς αὐτούς. (Ζ.) „Ὡσπερ,” φησὶν, „ἐπὶ τοῦ Λαζάρου διπλοῦν ἐγεγόνει τὸ θαῦμα, ὅτι τε νεκρὸς ὢν ἀνέστη καὶ ὅτι δεδεμένος ἐβάδιζεν· οὕτω καὶ νῦν ἐχορῆν ἐπ’ ἐμοῦ.

A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Iunioris.

5 Ἰδοὺ γὰρ καὶ νεκρὸς ἀντικρὺς εἰμι, πολλοῖς καταθρόαγεις κύμασι τῶν δεινῶν καὶ πρὸς γε ἔτι δεδεμένος, οὐ μόνον χεῖρας καὶ πόδας, ἀλλὰ καὶ γλῶτταν αὐτῆν, δι’ ἧς εἰ μὴ τι πλεόν, τὰ γοῦν ἐμὰ πάθη καὶ ἀδικήματα ἀπαγγέλλειν εἶχον τῷ τε ἄρει καὶ τοῖς ἀκούουσι τῶν ἀνθρώπων καὶ ᾧ νῦν συνοικῶ σκότει πικρῷ.

Imp. Andron.
Iunioris.

10 Ἐκάλυπεν ἐντροπὴ τὸ πρόσωπόν μου, ἀπηλλοτριωμένος ἐγεννήθην τοῖς ἀδελφοῖς μου καὶ ξένος τοῖς υἱοῖς τῆς μητρὸς μου· καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ αὐτὸ οὐκ ἔστι μετ’ ἐμοῦ. οἱ φίλοι μου καὶ οἱ πλησίον μου ἔξεναντίον μου ἔστησαν. καὶ πάντες οἱ θεωροῦντές με ἔξεμυκτήρισάν με. ἐμοῦ δὲ παρὰ μικρὸν ἐσαλεύ-

15 θησαν οἱ πόδες· παρ’ ὀλίγον ἐξεχύθη τὰ διαβήματά μου· ὅτι ἐξήλωσα ἐπὶ τοῖς ἀνόμοις, εἰρήνην ἁμαρτωλῶν θεωρῶν. δεδωκέναι μέντοι τὴν βασιλείαν πάλαι ξυνεπεπτώκει τῇ ἐκκλησίᾳ προνόμια, ταῦτα δὲ τὰ μέχρι νῦν θεωρούμενα· δεδωκέναι δ’ αὖ καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῇ βασιλείᾳ τὸ πατριάρχην, ὃν ἂν ἐθέλοι τῶν ψηφι-

20 σθέντων, προβάλλεσθαι. αὐτὸν δ’ οὐ μόνον ἐγὼ προὔβαλόμην αὐτὸς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐξελεξάμην καὶ τῶν πολλῶν καὶ περιβλέπτων καὶ ἔλλογίμων ἀνδρῶν προὔκρινα, ἄνθρωπον ἐν ιδιωτείᾳ καταγηράσαντα καὶ μὴτ’ ἱερωσύνης τυχόντα, μὴτ’ ἐμφανείας τινός. ἐῷ λέγειν ὅσας ἐξῆς ὑπὲρ αὐτοῦ προὔτεινα βοηθείας καὶ

P. 273

10. ἄλλοτρ. W.

dens ex imo corde suspirium traxit, et ad illos conversus in haec verba os aperuit: (VII.) „Ut,” inquit, „duplex in Lazaro miraculum contigit, quod et mortuus resurrexit, et vinctus ambulavit, ita et in me fieri oportebat. Ecce enim et plane mortuus sum, multis calamitatum fluctibus demersus; idemque non tantum manus et pedes vinctus, sed ipsam etiam linguam, qua, ut nihil aliud, saltem mala mea et factas mihi iniurias aëri et hominibus (si qui forte audirent) et acerbis tenebris, in quibus nunc versor, annunciarem. Operuit confusio faciem meam. Extraneus factus sum fratribus meis et peregrinus filiis matris meae. Et lumen oculorum meorum et ipsum non est mecum. Amici mei et proximi mei adversum me steterunt. Et omnes videntes me deriserunt me. Mei autem paene moti sunt pedes: paene effusi sunt gressus mei. Quia zelavi super iniquos pacem peccatorum videns. Olim quidem Imperium ea privilegia Ecclesiae dedit, quae etiam nunc observantur. Rursus autem Ecclesia id Imperio concessit, ut quem vellet e designatis patriarcham declararet. Illum vero non solum ego designavi, sed et ipse elegi, et multis iisque conspicuis doctrinaque illustribus viris praetuli: hominem, qui in vita privata consenuit, nec sacerdotio, nec ulla re alia insignem. Mitto, quoties ei opem tulerim et benefecerim. Nunc autem, cum et ipse in ca-

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Junioris.
- χάριτας. καὶ νῦν ὀφείλων μοι βοηθεῖν καὶ αὐτὸς πρῶτοντι δυστυ-
χῶς ὁ δὲ συνεργεῖ τοῖς κολάζουσι, βιαίτερος αὐτὸς ἐμοὶ κα-
θιστάμενος δῆμιος· εἰτά με ἐρωτᾷ, ὅπως αὐτὸς ἐπ' ἐκκλησίας
ἄρτι μνημονεύεσθαι βούλομαι, καὶ πλάττεται λύπην καὶ ἄγνοιαν
τῶν κατ' ἐμοῦ τελεσθέντων, ὅμοιον ποιῶν τῷ Αἰγυπτίῳ κροκο-5
B δείλῳ, ὃν βόσκει τὰ Νείλου νάματα τοῦ τὴν Αἴγυπτον ἄρδοντος.
ὁπότεν γὰρ κἀκεῖνος ἀποπνίξῃ τῶν ἅμα αὐτῷ τὴν δίαιταν ἐκεῖ
ποιουμένων ζώων ἓν, ἔπειτα καθίσας ἐπὶ τὸν ἐκείνου νεκρὸν
θερμὰ καταχεῖ τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς δάκρυα. ἐγὼ δ' οὐκ ἔχω ὅ,τι
ἂν ἀποκρινάμην πρὸς τὰ οὕτως πεπλασμένως μοι προτεινόμενα. 10
εἰ μὲν γὰρ ὡς βασιλέα φαίην, οὐκ ἂν φθάνοιμι φρονεούμενος ὑπὸ
C τῶν διὰ τοῦτο με δέσμιον ἐχόντων· εἰ δὲ μοναχὸν Ἀντώνιον, ὁμο-
λογία τοῦτ' ἂν νομισθῆι τοῖς τὰ ἡμέτερα κακουροῦσιν, ὅτι
μὴ βιαίως, ἀλλ' ἐκὼν προελόμενος τὸ μοναχικὸν περιεθέμην σχῆμα
αὐτός." (H.) Ταῦτα καὶ πλείω τούτων διεξέλθων ἐπ' αὐτῶν 15
μηδὲν δ' ὧν ἐζήτηον ἐκεῖνοι μαθεῖν ἀποκρινάμενος ἐξέπεμψεν.
αὐτὸς δ' ἐπὶ τῆς κλίνης καθεσθείς, „ἐπίστρεψον," φησὶ, „ψυχὴ
D μου, εἰς τὴν ἀνάπασίν σου, ὅτι κύριος εὐηργέτησέ σε," μηδὲν
V. 222 τοῦ λοιποῦ λύπης ἄξιον ἐξεῖπὼν οὐδὲν τῶν ἀπάντων, εἴτε περιου-
σία συνέσεως χαλινώσας τὴν γλῶτταν, εἴτε διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς 20
λύπης οὐ μάλα ἐκὼν ἀδακρυτὶ παραδραμῶν τὴν συμφορὰν, ὡσπερ
ἀμηχανία καὶ νόσκη τῆς ψυχῆς πεδηθείσης, πρὶν τὸ περὶ τὸν ἐγκέ-
φαλον ἀθροισθὲν ὑγρὸν εἰς δακρυῶν φορὰν ἐκτακῆναι. ἰδοὺ γὰρ
E καὶ ἥλιος, ὅπη μετριάς ἀφίησι τὰς ἀκτῖνας, πολλὰ τὰ πνεύματα
19. οὐδὲν add. A. 20. γλώσσαν A.

lamente sublevare me deberet, tortoribus meis operam navat, quovis alio carnifice erga me crudelior. Tum me interrogat, quomodo in Ecclesia mentionem mei fieri velim, dolorem et ignorantiam rerum mearum simulans. In quo non aliter facit quam Aegyptium crocodilus, quem Nili flumina Aegyptum irrigantia educant: qui cum aliquod secum illic degentium animalium interfecerit, cadaveri illius insidet, et caput eius calidis lacrymis perfundit. Ego vero ad quaestionem, mihi ita simulate propositam, quid respondeam non reperio. Nam si me Imperatorem nuncupandum dixerō, statim occidar ab iis, qui ea de causa me in vinculis tenent. Si monachum Antonium, confessio ea esse existimabitur ab iis, qui res nostras fraude pervertunt, quasi non coactus, sed ultro ac volens monasticum habitum induerim." (VIII.) Haec et plura cum iis eloquutus, nullo ad ea quae rogabant responso dato, eos dimisit. Tum in lecto considens: „Revertere," inquit, „anima mea, in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi." Nec ullum prorsus verbum deinde protulit, quo dolorem testaretur: sive is singulari quadam prudentia linguam suam fraenaverit; sive ob magnitudinem doloris vel invitatus calamitatem suam indefletam praeterierit, inertis stupore et quodam veluti torpore anima astricta, priusquam collecti in cerebro humores in lacrymas resolverentur. Nam et sol, si quo moderatos

καὶ τὰς ὑγρότητας ἐκείθεν ἀνέλκει· ὅπη δ' ὑπερβαλλούσας, ὁ
 δὲ φθάνει κατηραλωκῶς σφᾶς, πρὶν τι ἐκείθεν ἀνιμήσασθαι.
 παραπλησίως δ' οὖν καὶ ὅσα τῶν ἐν ψυχῇ γινομένων παθῶν με-
 τριώτερά πως ἡμῖν ξυνεῖναι ἐθέλοι, ταῦτα καὶ λόγον ἔχειν ἐρημη-
 5 νέα τῆς ἐν καρδίᾳ φλογὸς οὐ μᾶλα τοι ἀπαναίνεται. ὅσα δ'
 ἀφειδοῖεν τοῦ πλεονεκτούσαις χρῆσθαι ταῖς ἔξεσι, ταῦτ' ἴδοι τις
 ἂν ἐξιστῶντα μὲν πως καὶ τὴν ψυχὴν, δυοῖν δὲ πείθοντα θάτε-
 ρον, εἰ καὶ μηδέτερον ὡς εἰκός· ἢ γὰρ πάντα λέγειν μᾶλλον ἢ
 ἂ δεῖ, ἢ μηδὲν μᾶλλον ἢ ἂ δεῖ. ἵνα δὲ πρὸς τὴν τοῦ παρόντος
 10 λόγον βεβαίωσιν καὶ παλαιότερον τι διηγήματι χρῆσωμαι· ὅποτε
 γὰρ Καμβύσου τοῦ Πέρσου στρατεύσαντος ἐκ Σούσων ἐπ' Αἴγυ-
 πτον, ἐπεὶ μετὰ τῆς ἀρχῆς καὶ ὁ τῶν Αἰγυπτίων ἐάλω βασιλεὺς,
 ἀγομένων ἐπὶ θάνατον ξὺν οὐδενὶ κόσμῳ τῶν νιέων οὐδὲ βραχὺ
 τι αὐτὸς βλέπων ἐφθέγγατο, ἀλλὰ σιωπῇ κύψας ἔπειτα μόνον
 15 εἴωρα τοῦδαφος· τῶν δὲ γνωρίμων ἓνα ἰδὼν, ὃς πρότερον μὲν
 πλούτῳ πολλῶ καὶ δόξῃ χρῆσάμενος ἦν ἰσταμένης Αἰγύπτου, νῦν
 δὲ πάνυ διεθρόγυϊαν ἐσθῆτα περικείμενος προσαιτῶν περιήει,
 εἴ τις ἄρτον ὀλίγον παράσχοι· ὁ δὲ τὴν αὐτὸς ἑαυτοῦ κεφαλὴν
 ἤδη πατάξας καὶ βύθιον τι στενάξας ὀνομαστὶ τὸν ἑταῖρον ἐκάλει,
 20 μονοτονὸ τοῖς δάκρυσι βρέχων τοὺς λόγους. ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν αἰτίαν
 ὁ Καμβύσης ἤρητο, ὅπως ἐπὶ μὲν τοῖς νιέσι μὴ δακρύσας μηδὲ
 φθεγγάμενος μηδὲν ὁ δὲ τὸν ἑταῖρον ἐδάκρυσε καὶ προσείρηκε, B
 φάναι λέγεται, καὶ σφόδρα μεῖζον εἶναι ἢ ὥστε καὶ δακρῦσαι τὸ

A. C.
1328
ad
1341

Imp. Andron.
Iunioris.

P. 274

10. χρῆσωμαι A., χρῆσομαι W. 16. χρῆσ. ἦν, ἰσταμ. A., χρῆσ.
ἐπὶ ἰσταμ. W.

radios emittit, ventos inde et humores multos attrahit: si supra modum acres, eadem illa consumit, priusquam attrahat. Eodem modo et animorum affectus, si apud nos moderati existant, flammam corde conceptam verbis declarare non recusant. Qui vero modum excedunt, ii animum quasi de gradu tumultuantem deiiciunt, ac duorum alterum solent suadere, etsi neutrum videntur efficere, ut aut quidvis potius dicas quam quod oportet, aut nihil plus quam quod oportet. Ad hanc sententiam confirmandam, ut aliquid e memoria vetustatis repetam, cum Cambyses Persa Susis profectus Aegyptum bello petiisset, rex Aegyptiorum una cum regno captus, filios suos sine ulla clementia ad necem trahi videns, ne verbum quidem loquebatur, sed tacitus, prono capite, oculos in terram defigebat. At cum unum vidisset ex familiaribus suis, qui Aegypto incolumi opibus et splendore fortunae floruerat, tunc autem laceris pannis obsitus oberrabat mendicans, si forte frustum panis ab aliquo acciperet, tum ille capite suo percusso cum alto suspirio sodalem illum nominatim inclamavit, verba quasi lacrymis imbuens. Deinde causam rogatus a Cambyse, cur propter filios neque illacrymasset, neque dixisset quicquam, amicum autem deflevisset et alloquutus esset, respondisse fertur, id quod filii paterentur, maius esse quam ut flendum foret:

A. M. 6836 ad 6849 Imp. Andron. Iunioris. τῶν υἱέων πάθος· τὸ δὲ τοῦ ἐταίρου μὴ τοσοῦτον ὄν καὶ δακρύνει λοιπὸν δίκαιον, ὃς μεγάλης ἐκπεπωκῶς δόξης ἐς τοσαύτην δυστυχίαν ἐπὶ γήραος ἀφίκετο οὐδῶ. (Θ.) Τοῖς μέντοι περὶ τὸν πατριάρχην κεκύρωται, μνημονεύεσθαι πρὸ τοῦ ἐγγόνου καὶ βασι-
 Cλέως αὐτὸν, „εὐσεβέστατον καὶ φιλόχριστον βασιλέα Ἀντώνιον μο- 5
 ναχόν.” οὕτω τέταρες ἐκεῖθεν ἡμέραι παρήλθον καὶ ἀκούων τὸν δῆμον ὁ πρωτοστράτωρ διαψιθυρίζοντα ἐν οἴκοις, ἐν ἀγοραῖς, ἐν πύλαις, καὶ πανταχῇ περὶ τοῦ γηραιοῦ βασιλέως, ὡς ἄδικα ἐπε-
 πόνθει καὶ βασιλεὺς ἦν καὶ ἔσται τελευτήσαντος τοῦ ἐγγόνου καὶ οὐχ ἕτερος τῶν ἀπάντων· οὐ γὰρ ἂν τοῦτο νόμος εἴη μοναδικός, 10
 Δάκοντας καὶ τυραννομένους ὑπέροχεσθαι τὸ μοναδικὸν σχῆμα· δεινὰ ἐπὶ δεινοῖς ἐμελέτησεν αὐθις. καὶ πέμψας ὄρκον ἀπήτησεν ἔγγραφον ἐξ αὐτοῦ διαβεβαιούμενον, μηδέποτε μῆτε ζητῆσαι βασι-
 λειον κράτος, μῆτε μὴν διδόμενον δέξασθαι, μῆτ' ἄλλον τινὰ προβαλέσθαι. „εἰ δ' οὖν, ἐπὶ ξυροῦ σοι,” φησὶ, „τὸ αἷμα τήμε- 15
 ρον ἴσταται.” καὶ ἅμα τοὺς ἄλλοφύλους ἐκείνους ὀπλίτας αὐτῷ περιέστησεν αὐθις. ὁ δ' αὐθις δείσας περὶ τῆ ζωῆ ἄκων καὶ τοῦτ'
 E ἐπεπράχει· καὶ ἐπεὶ τυφλὸν εἶναι τοῦτον εἰρήκειμεν, ὑφ' ἑτέρου λοιπὸν τὴν χεῖρα χειραγωγούμενος ἄνω μὲν ἐρυθρὸν προὔθηκε τὸν τοῦ Θεοῦ σταυροῦ τύπον, κάτω δὲ μέλανα· καὶ οὕτω συνεχω- 20
 ρήθη τὸ ζῆν. (I.) Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ εὗρηται παρὰ τὴν V. 223 τῶν Περσῶν γῆν πύργος τις ἐγκεκαλυμμένος, νομισμάτων μεστὸς Φαθαρωτάτου χρυσίου μυριάδες οὐ ῥαδίως ἀριθμηταί. ὧν οὐκ

5. βασιλέα add. A. 13. μήτε add. A. 17. τὴν ζωὴν A. 19. ἦν χειραγωγούμενος W. in mg.

amici vero calamitatem, utpote non tantam, debere deplorari, cui magna dignitate deiecto in extremo senectutis limine tantum infortunium accidisset. (IX.) Caeterum patriarcha decrevit, ut ante Imperatorem nepotem senior commemoraretur, hac formula: „Religiosissimus et Christianissimus Imperator Antonius Monachus.” Sed priusquam inde quatuor dies elaberentur, Protostrator cum audiret populum per domos, per fora, in portis et ubique mussitare, cum seniore Imperatore inique agi, qui et fuisset Imperator, et defuncto nepote futurus esset, quolibet alio excluso (neque enim legem esse monasticam, invitos et vi tyrannica subactos cucullum induere), iniurias iniuriis cumulando iterum saevire statuit. Itaque ad senioremi misit, qui scriptum iusiurandum ab eo exigent, quo promitteret, se Imperatoriam potestatem nunquam quaesiturum; immo nec oblatam accepturum; neque alium ullum ab eo promotum iri. „Sin minus, hac ipsa die,” inquit, „de capite tuo actum est.” Simul iubet peregrinos illos satellites eum denuo circumstare. Ille autem rursus vitae suae timens id quoque invitatus praestitit: et quia caecus erat, alio manum ducente, crucis sacrosanctae duo signa apposuit, rubrum quidem supra, infra vero nigrum. (X.) Hoc tempore in finibus Persarum occulta turris reperta est, innumeris fere millibus nummorum auri purissimi plena. Quorum non pau-

ὀλίγα διαδεξάμενοι οἱ τῶν Λατίνων ἔμποροι διέσπειραν πανταχῇ
 γῆς καὶ θαλάττης, εἰδότες χρειώδη τυγχάνοντα διὰ τὴν τοῦ χρυ-
 σοῦ καθαρότητα· ὧν ἕκαστον πολλοῖς τῶν Βυζαντίων ὄνιον ἐγε-
 γόνει τριῶν νομισμάτων πολιτικῶν.

A. C.
 1328
 ad
 1341

Imp. Andron.
 Iunioris.

5 *ια'*. Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ γραφαὶ παρὰ τε Ἰταλῶν καὶ ἔτι P. 275
 ὀπόσοι Κολχίδα Περσῶν ἀποσπάδες οἰκοῦσιν ἤκουσιν ἐς Βυζάν-
 τιον, ὄφρως τε καὶ κορυζῆς μακροῦς οὔσαι μεστὰι καὶ προῤῥήσεων
 ὄσαι μειρακιώδεις καὶ ἀγεννεῖς καὶ οἷας ἀγλητρίδες καὶ ὄρχηστρί-
 δες ἐς χαμαιτυπεῖα προπίνουσι χαριζόμεναι τοῖς ἐκεῖσε κομᾶζον-
 10 σιν. εἴπερ γὰρ τι τῶν ἀπάντων ἕτερον καὶ τὸ τῆς ἀμαθίας δ'
 ἔμοιγε ἐς τὸ πείθειν τοὺς κοινοτέρους καὶ κατοφρωμένους δρα-
 στικώτατον ἔδοξε καὶ ἀνυσιμώτατον, προπέτειαν ἀπερίσκεπτον B
 ὑψηγούμενον καὶ πρόχειρον ἐς ἅπαν καθ' ἅπαντα χρόνον, εἴ τί
 πον τοῖς κούφοις αὐτῶν λογισμοῖς ἐπιφύεται. πρὸς μὲν δὲ ταύτας
 15 ἀντιλέγειν καὶ ἀπελέγχειν οἱ πλείστοι τῶν φίλων προὔτρέποντό με·
 οὐκ οἶδα, εἴτ' ἐμὲ βασανίζειν ἐθέλοντες, ὥσπερ τοὺς ἀμιλλητη-
 ρίους τῶν ἵππων ἐν διαφόροις πεδίοις ἐλαύνοντες οἱ δρόμων Ὀλυμ-
 πικῶν ἀθληταὶ, εἴθ' ἑαυτοῖς μέρος ἐντεῦθεν ἡδονῆς ἐκπορίζον-
 τες. οὐδενὶ γὰρ ἐτέρῳ τῶν πάντων οὕτως ἔπεται ἡδεσθαι τὴν C
 20 ψυχὴν, ὡς ὅσα καὶ οἷα τῶν κατ' ἔφεσιν ἔστιν ὄρεῖν καὶ ἀκούειν.
 παραπλήσιον γὰρ ἔστιν, ὥσπερ ἂν εἴ τις διψῶσι μὲν τῶν ἡδίστων
 πιεῖν ἐδεδώκει ὑδάτων, φλεγομένοις δ' ὥρα θέρους ζέφυρον ἐμη-
 χανήσατο ἀναψύξεως. ἐφίεται δὲ πάντως ἄλλος ἄλλου κατὰ τὴν
 τοῦ ἐν αὐτῷ κριτικοῦ τῆς ψυχῆς ἕκαστος δύναμιν, καθάπερ αἰ-

3. ὄνιον add. A.

cos, inde ad se transmissos, Latini mercatores quovis terrarum expor-
 tarunt. Horum singulos multi cives Byzantii ternis vulgaribus aureis re-
 demerunt.

11. Per illud tempus litterae ab Italis et Colchidis habitatoribus, iis
 videlicet qui ortum a Persis ducunt, Byzantium afferuntur, supercilio et
 stolido fastu plenae, nec non praedictionibus puerilibus et ineptis, quales
 tibicinae et saltatriculae in prostibulis propinant suis amatoribus. Nam si
 qua alia res, incititia certe omnium efficacissima est ad quidvis persuaden-
 dum hominibus vanis et superciliosis, quae ad inconsultam eos temeritatem
 impellit et ad quidvis sine consilio suscipiendum incitat, quaecunque levi-
 bus eorum animis cogitatio oboriatur. Ad eas coarguendas et refutandas
 plurimi ex amicis me hortati sunt: qua mente nescio; sive, ut curriculi
 Olympici athletae equos ad certamen destinatos variis in campis solent
 agitare, ita etiam hi vires meas periclitari voluerint; sive aliquid inde vo-
 luptatis sibi ipsis captaverint. Nulla enim res est, quae animum ita de-
 lectet, ut videre et audire ea omnia, quorum desiderio tenearis. Perinde
 quippe est, ac si quis sitientibus suavissimam aquam offerat, et aestatis
 calore torridis frigidum zephyrum aliqua arte subministret. Desiderat autem
 alius aliud, pro sui quisque iudicii captu: ex quo iudicio tanquam causa et ra-

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- τίας τινὸς καὶ ῥίξης ὑποκειμένης τῆς ἐκεῖθεν κινουμένης ὁρμῆς
καὶ ἀναλόγως χειραγωγούσης ἐς τὰς προθέσεις τάσδε ἢ τάσδε
τοῦ βίου, ὁποίας πολλὰς καὶ ποικίλας γῆ τε αὕτη καὶ οὐρανὸς
ἐκεῖνος προσέχεται. τὴν μὲν οὖν αἴρεσιν τῆς τούτων ἐφέσεως
D ταυτησὶ εἰ μὴ καθάπαξ ἅπαντες, ἀλλ' οὖν οἱ πλείους δέξαιντ' 5
ἂν οἶμαι· τὴν γε μὴν ἀωρίαν αὐτῆς καὶ τὸ λίγρον, ταύτην δ' οὐ
πάνυ τοι ἔγωγε. πάντα μὲν γὰρ ἐρευνηῶν ἐν τι τῶν ἀρμοζόντων
E εἶναι, οὐκ ἂν ποτ' αὐτὸς ἐκὼν γε εἶναι ἀπαγορεύσαιμι· ἐν δ'
ἅπαντι καιρῷ καὶ χρόνῳ καὶ παντὶ τῷ βουλομένῳ, τοῦτο δὲ καὶ
μάλα τοι σφόδρα αὐτός. οὔτε γὰρ παντὶ καιρῷ τὸ καίριον ἔνεστιν, 10
οὔτ' αὖ παντὶ τῷ βουλομένῳ προσήκει πανταχῆ τὸ βούλεσθαι·
ἀλλ' ἔστι καὶ καιρὸς ἀκαιρίας γέμων καὶ βούλησις ἀβουλίας πολ-
λάκις μεστή. ἀλλ' οὖν ἐπειδὴ ταῦτα συγχωρητέα ὅπως ποτὲ ἔδο-
ξεν εἶναι ἡμῖν, ἅπαξ τὰ βάρη τῶν τοιούτων ὁποῖά γε εἴη προσίε-
σθαι προθεμένοις καὶ χαρίζεσθαι σφισιν ὁπόσον τὸ ἐφικτὸν 15
- P. 276 ἐπεφύκει, οὔτ' ἀκοὴν αὐτοῖς οὔτε γλῶτταν ἀπεκλείσαμεν· ἀλλὰ
μετρίοις ἐλέγχοις ἔστιν ἢ τῶν γραφομένων ἡμενψάμεθα. καὶ ὁπό-
σους τότε καίριον ἐς τὸ τῆς ἀσφαλείας μουσεῖον ἐπαιδαγωγώγησε,
- V. 224 καὶ πᾶς τις οἶμαι ἀκηχοῦς οὐκ ἂν ἡμῖν μέμψαιτο. καὶ τὰ μὲν
ἄλλα τῶν γραφομένων ἀπόρρητα κεῖσθαι παρήκαμεν τέως, ἀκαι- 20
ρίας ὡς τὰ πολλὰ κατορχουμένης αὐτῶν πάνυ τοι φορτικῆς καὶ
B ματαίας· ἢ δ' ὡς ἐν ἐπιστολῆς σχήματι πρὸς ἕνα τῶν φίλων
εἰρήκειμεν, ἵνα μὴ τὸ τῆς εὐσχήμενος ἡμῶν σιωπῆς ἐπόληψιν

19. Quae a verb. καὶ τὰ μὲν ἄλλα usque ad caput duodecimum le-
guntur om. A.

dice oritur appetitio, et unde quasi manu ducimur ad alia atque alia rerum studia, qualia multa, eaque diversa, caelum et terra suggerunt. Porro ipsam rationem huiusce amicorum meorum desiderii, si non omnes prorsus, plerique certe probaverint. Mihi autem tam alieno tempore tam vehemens desiderium minime probatur. Nam ut omnia inquiri pulchrum esse nunquam ego inficias iverim, ita quovis loco ac tempore aut quolibet volente pulchrum id esse plane negaverim. Neque enim quodvis tempus opportunitatem habet, neque quemlibet quidvis velle decet. Nemp̄ et tempus aliquod est minime tempestivum, et voluntas saepe plena est imprudentiae. Sed tamen cum hoc amicis dandum esse prorsus videretur, ut huius oneris molestia qualicunque suscepta pro virili ipsis gratificaremur, neque aures illis nostras oclusimus, neque linguam denegavimus: sed aliqua eorum, quae scripta erant, parce et moderate refutavimus. In quo nemo opportunitatis ac prudentiae studiosus sectator, neque quisquam credo, qui audiverit, nos reprehensurus est. Ac caetera quidem illo scripto comprehensa silentio praeterivimus, eo quod in plerisque vana et importuna temeritas insolenter exultare videretur. Quae vero in epistolae formam redacta amico cuidam diximus, ne honesti silentii nostri causam esse ignorantiam importuni obtre-

ἀπορίας ὑπόθοιτο τοῖς ἀφειδιστέροις τῶν ἑβριστῶν, ταῦτα καὶ
 νῦν τοῖς ἐντυγχάνειν ἐθέλουσιν ἱστορίας ἕνεκα παραθήσομεν.
 (B.) „Ὅποσα γὰρ,” ἔφη, „τῶν λεγομένων νοῦν ἡγεμόνα προ-
 βάλλεται καὶ τούτῳ τὴν πρέπουσαν αὐτονομίαν σαφῶς ἐπιτρέπει,
 5 ταῦτα καὶ νοῦν πάντως ἐπόπτην ἐφέλκεται καὶ γλῶσσαν ἀναμένει C
 σὺν ἐπιστήμῃ δικάζουσαν. ὅσα δ' ἁρμονίας ἀπάσης παραιτησάμενα
 νόμους ὄρων ἐπιστημονικῶν ὑπερόριον καὶ φρυγάδα τείνουσι πόδα,
 ταῦτ' οὔτε νοῦν ἐπόπτην οἶδεν ἐφέλκεσθαι καὶ πάντα λόγον ἐρη-
 γέα μάλᾳ σφοδρῶς ἀποσεῖεται, φύσεως ὄντα σαφῶς ἀρῥώσθημα
 10 καὶ λύρας ὡσπερ ῥαγείσης πλημμυελῆ τινὰ κρούσματα. ὥστ' ἐπεισί-
 μοι σφόδρα θαυμάζειν, ὃ φίλων ἄριστε, πῶς οὔτω καμὲ ξυνο- D
 θεῖς καλινδεῖσθαι τὸν φίλον περὶ τὰ φαῦλα καὶ γλῶτταν πα-
 ρέχεσθαι τουτουσὶ τοὺς σαφεῖς ἐξελέγχουσαν λήρους, ὅπόσοι τῶν
 Ἐπιζεφυρίων βαράθρων συχρὸν ἀναρῥήγνυνται, καθάπερ τινὲς
 15 τῶν Ἡφαίστου κρατήρων αὐτόματοι ῥύακες· καὶ ἔτι ὅπόσοι τῷ
 πλήθει κηφάδεσσι χειμερίησιν ζοικότες τῆς ἀνωτέρας ἡπείρου κα-
 τίασιν. ἀδικοίημεν γὰρ ἂν, νῆ τὸν φίλιον, τοὺς τε τῆς ἐπιστή- E
 μης κανόνας τούτοις προσάγοντες καὶ ἡμᾶς αὐτούς. τὸ γὰρ ὅπω-
 σοῦν ἑαυτὸν ἐκὼν γε εἶναι διεφθορόσι διδόναι τρόποις καὶ λόγοις
 20 οὐκ ἀποχωρεῖ κακίας, οὐδ' ἀνασοβεῖ τὰ δίκτυα τοῦ ψόγου, ἀλλὰ
 καθάπερ συγγενῆ κηλῖδα χλεύην ἐπίφθορον ἐπισύρεται. τίνα γὰρ
 ἀμαθίας Καύκασον οὐχ ὑπερβαίνουσιν, ὅπόσους οἱ μὲν κάτωθεν
 ὡς πορρόωτάτω τῆς ἀληθείας χαλκεύειν εἰώθεσαν ὄγκους ῥημάτων,

A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Iunioris.

ctatores existimarent, ea nunc historiae illustrandae causa, si qui forte cog-
 nita sibi velint, legenda proponemus. (H.) „Quaecunque,” inquam, „ver-
 ba sic dicuntur, ut mentem ducem sibi proponant eique legitimam auctori-
 tatem omnino tribuant, eadem etiam oculos mentis ad se alliciunt et linguam
 sapienter iudicantem merito expectant. Quae autem omnis harmoniae legi-
 bus repudiatis verae cognitionis limites quasi fugitivo pede transiliunt, ea
 nec mentis oculos sciunt allicere, et orationem quamcumque interpretem
 acerrime repellunt, cum non aliud sint, nisi quidam naturae morbi et ve-
 luti ruptae lyrae absoni strepitus. Quamobrem, amicorum optime, vehe-
 menter mirari mihi subit, quo pacto me amicum ad futilia ista compellas, et
 linguam ad nugas hasce evidentes refutandas accommodare cogas, tum eas,
 quae ex Epizephyriis barathris frequenter erumpunt, veluti Vulcaniorum
 craterum rivi sponte manantes, tum illas, quae numero et copia hibernis
 nivibus pares e superiore continente (id est ex Colchide) descendunt. Quippe
 et scientiae regulis medius fidius et nobis ipsis faceremus iniuriam, si eas
 regulas illis adhiberemus. Nam semet ipsum ultro corruptis tradere mori-
 bus et sermonibus, non abest a malitia, nec reprehensione vacat, sed veluti
 cognatam maculam reprehensionem invidiosam secum trahit. Quem enim sum-
 mum inscitiae gradum non superant sive illae verborum insolentiae, quas in-
 ferioris tractus incolae a veritate remotissimas fabricare consueverunt; sive

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- οἱ δ' ἄνωθεν ἀγεννεῖς τινὰς καὶ μεισακιώδεις κροτοῦσι θορυβους,
καὶ ταῦτα τὴν Περσῶν καὶ Χαλδαίων μετιέναι φάσκοντες ἐπι-
στήμην; εἰ γὰρ ἐς τοῦτο Χαλδαίοις καὶ Πέρσαις ἢ πᾶσα περι-
σταται μέθοδος καὶ οὐρανὸς διὰ τοῦτ' ἐς τὴν αἰθέρος σφαῖραν
Fεῦ καὶ τεταγμένως περιφέρει τοὺς ἀστέρων δρόμους, ὡς λημμάτων 5
μὲν φορὰν ἤρος ἀρχομένου γραμματεῦσι προφαίνειν, νοσήματα
P. 277 δ' αὖ γέρονσι φθίνοντος ἤδη τοῦ θέρους, χάριεν ἄν, νῆ τοὺς
λόγους, δόξειε τοῖς διασύρειν ποθοῦσι τὸ τῆς ἐπιστήμης χρηστὸν
καὶ τοῖς τε ἐξ ἀμάξης λουδοροῦσιν ἀποχωρῶσα πρόφασις ἐς ὕβρεις
καὶ ὁπόσοι πρὸς ταῖς σκηναῖς ἀφθονα δραματουροῦσι τὰ σκέμ- 10
ματα. ἐγὼ δὲ λίαν ἠδέως κἀκεῖνο θαυμάσαιμι ἄν, ὅτι μὴ καὶ
περὶ δρυῶν προτεθέσπισται τοῖς ἀνδράσιν, ὡς πολλὰς ἐξανθήσει
τὸ γένος βαλάνους καὶ ὡς ἄκανθα τὴν ἐφαπτομένην ἀμύξει παλά-
μην· καὶ εἰ τέκοι γαλῆ, μήτηρ ἔσται τοῦ τεχθησομένου· καὶ
B θέρους μὲν ἔσται καῦμα, χειμῶνος δὲ ψύχος, καὶ ὅσα τῶν πάντων 15
προδηλῶν, εἰ μὴ γε δὴ βουσὶν, ἀλλ' οὖν ἀνθρώποις ἄπασιν
ἔστιν. ἵνα δὲ μήτε σὺ τῶν λυπουμένων εἴης, μήτε τὸ σεμνὸν τῆς
ἐπιστήμης ἐς τοιαύτας ἐσχατίας κατενηνεγμένον ὑβρίζοιτο, φέρε
μέσσην βαδίσαντες βραχέα ἄττα τῶν μεσημβρινῶν τουτωνὶ λή-
ρων ἐξελέγξωμεν, ἢ μᾶλλον, εἰπεῖν, τῶν γῆνινων πλανήτων καὶ τὰ 20
πλείστα τῆς ἄνω λήξεως καταψευδομένων, ὡς ἄν ἄρδην ἐκ τοῦ
C κροσπέδου τὸ ὕφασμα λύοιτο πᾶν, καθάπερ ὁ τῆς Πηνελόπης
V. 225 ἐκεῖνος ἰστός. ἀνέμων ἐκεῖνοι προλέγουσιν ἔσεσθαι κίνησιν, ὕφ'
ῶν ἐς φθορὰν τὰ τῶν ἀνθρώπων λυθήσονται σώματα. ἠδέως ἄν
οὖν ἔγωγε τὰς αἰτίας ἐροίμην τῆς τῶν ἀνθρώπων λύσεως. εἰ μὲν 25

illi ignavi puerilesque strepitus, quos superioris regionis habitatores cient; idque, cum Persarum et Chaldaeorum scientiam profiteantur? Nam si Chaldaeorum et Persarum omnis methodus eo redit, et caelum propter hoc per aetheris sphaeram bene et composite stellarum cursus circumfert, ut veris initio lucri accessionem scribis apportent, senibus vero sub exitum aestatis morbos, facetum hercle id eis videbitur, qui utilitatem artis deprimere verbis cupiunt; eritque haec opportuna illudendi occasio iis, qui de plaustro conviciantur, nec non iis, qui fabulas in scena agunt. Ego vero illud etiam cum risu miror, quod non praedixerint, quercus multas glandes laturas, et sentes contrectantium manus puncturos esse; et mustelam, si pepererit, matrem fore sui foetus; aestate aestum, hieme frigus fore, caeteraque perspicua omnibus, si non bobus, at hominibus certe quidem. Sed ne molestia tute ipse afficiaris, et disciplinae gravitas in tales sordes demersa ludibrio sit, age media incedentes via pauca meridianorum istorum nebulonum, ac potius terrestrium planetarum, qui aetheriam provinciam plurimis mendaciis infamant, coarguamus, ut a fimbria totum contextum solvatur, et ut illa Penelopes tela retexatur. Ventos aiunt commotum iri, unde humana corpora corrumpenda sint. Ego vero corruptionis eius causas scire velim. Nam si quid aliud quam impetus aëris ac divisio ventus

γὰρ ἄλλο τι ἢ φορὰ τις ἀέρος καὶ διαίρεσις ὁ ἄνεμος ἦν, εἶχεν ἄν
 τινα λόγον ἴσως ὁ λόγος. ὅσα μὲν γὰρ ἄλλο τι παρὰ τὸν ἀέρα
 τυγχάνοντα δίκεισιν αὐτὸν, ἢ διόδῳ σωματικῇ τέμνοντα φέρεται
 δι' αὐτοῦ, καθάπερ λίθος καὶ σίδηρος καὶ ὅσα σκληροτέρας ἢ
 5 κατὰ τὸν ἀέρα φύσεως ἔλαχεν, ἢ διαδόσει ποιότητος, ὅσα δη- D
 λαδὴ χεομένην καὶ τῷ ἀέρι πάνυ τοι προσφρυᾶς ἀνακιτριναμένην
 ἔσχεν αὐτήν, ὡσπερ ὄσμαι καὶ χρώματα καὶ σκηπητοὶ καὶ πρησιτῆ-
 ρες. καὶ μέντοι καὶ ἄνεμος εἰ καθ' ὄντιναοῦν τουτωνὶ τρόπον
 ἢ διαίρων δηλαδὴ τὸν ἀέρα καὶ τὸν ἐκείνου τρόπον μεταλαμβάνων
 10 διήει, ἢ τούτῳ διαδόσει ποιότητος σφαλερᾶς ἀνεκρινᾶτο, πᾶσαν E
 γένεσιν ἐκ τοῦ παραχρηῖμα φθορὰ προφανῆς διεδέχετο ἄν. νῦν δὲ
 τοῦναντίον εὐκρασίας ἡμᾶς ἀπάσης ἐμπιπλῶντα βλέπομεν τοῦτον
 αἰεὶ. οὐδὲν γὰρ ἕτερον ἄνεμος ἢ στερῶτέρα φορὰ καὶ χύσις
 ἀέρος, ὅς αἰεὶ πλούσιος μὲν ἡμῖν περικέχεται, αὐτοῦ δ' ἀπολαύ-
 15 μεν καθόσον ἐφικτὸν ἐκάστῳ, κἂν πάνυ τοι πλεῖστος ἔπηται.
 ἐκεῖνό γε μὴν καὶ μαντείας ἴσως δεῖται, καὶ οὐκ ἔχω ὅ,τι φῶ. F
 πόλεων γὰρ καὶ δένδρων καὶ ὄρων φασιν ἕξ ἀνέμων πάντων ὁμοῦ
 κινήθέντων καταστροφὰς καὶ μεταβάσεις. πῶς γὰρ καὶ πῆ περι-
 χωρήσει καὶ μεταστήσεται τι τούτων, περικυκλούντων, ὡς φασιν,
 20 οὕτωςι τῶν ἀνέμων ἐκ διαμέτρου; ἐνὸς μὲν γὰρ ξυνωθήσαντος
 ἀνέμου καὶ ξὺν βία κλονήσαντος ἀνατετράφθαι οἰκίαν ἔσθ' ὅτε ἢ
 δένδρον ἐπὶ θάτερα μέρη, καινὸν οὐκ ἂν εἶη, ἀλλ' ὡς τὰ πολλὰ
 τῶν ὄρων τῆς συνηθείας ἐντός, πολλῶν δ' ἀντιπνεόντων ὁμοῦ, P. 278

1. ἄλλο τι ἢ φορὰ τις ἀέρος καὶ διαίρεσις ὁ ἄνεμος W. corr., ἄλλο
 τι καὶ φορὰ τις ἀέρος ἢ διαίρ. ἄλλως ὁ ἄνεμος libri.

esset, rationis fortassis aliquid ea haberet oratio. Quae enim aliquid aliud
 sunt quam aër eumque permeant, ea vel corporeo transitu illum secant et
 permeant, ut lapis et ferrum et aliae res, quae natura sua aëre duriores
 sunt; vel qualitatis suae distributione; id quod faciunt ea, quae fluxa et
 aëris naturae plane cognata sunt, ut odores, colores, fulmina, incensi tur-
 bines. Quod si et ventus aliquo horum modorum vel aërem dividendo et
 eius locum occupando transiret, vel eidem distributione qualitatis lubricae
 commisceretur, statim omnem generationem manifestus interitus exciperet.
 Nunc contra omni nos temperie compleri videmus ab eo semper. Neque
 enim aliud est ventus, quam fortior impetus et quasi diffusio aëris, qui nos
 semper copiose circumfundit; eoque nos fruimur, quatenus est unicuique
 concessum, quamvis copiosissime nos sequatur. Illud vero fortassis etiam
 vaticinationem desiderat, neque ego habeo quid statuam. Dicunt iidem ur-
 bes et arbores et montes, ventis simul omnibus concitatis, eversum atque
 translatum iri. Quomodo ea videlicet et quonam translata transibunt, cum
 venti omnes, ita ut hi dicunt, ex opposito spirantes ea circumdaturi sunt?
 Nam venti quidem unius impulsu et violento impetu everti domum, aut
 arborem ruere, novi nihil fuerit, nec a consuetudine abhorreat. Sed ubi

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Junioris.
- σχολῆ γ' ἂν καταστραφείη τι τῶν ἀπάντων. τὴν γὰρ τοῦ ἐνὸς ἀντώθῃσιν ἢ θατέρου ἕξεναντίας ἀντίστασις θραύουσα καὶ ἀναχατίζουσα ἀκλόνητον τὸ παράπαν ἕξ ἀντιπεριστάσεως ἴστασθαι παρασκευάσει τὸ βιαζόμενον. ἄλλως τε καὶ ὁμοῦ τοὺς κατὰ διάμετρον ἀνέμους κινεῖσθαι, οὐτ' Ἀριστοτέλης φύσιν ἔχειν δίδωσιν, 5 οὐθ' ὁ πολὺς ἔφηγε χρόνος. ἀλλ' ἐκεῖνο μικροῦ με παρέδραμε.
- B**τὴν γὰρ τοῦ Κρόνου καὶ Ἄρεως ὕφ' ἐνὶ ζωδίῳ συνέλυσιν αἰτίαν τῆς τῶν ἀνέμων τίθενται μάχης καὶ πρό γε τούτων ἡλιακὴν τινα ἔκλειψιν. εἰ οὖν ταῦτα φανείη ψεῦδος περιφανές, ἡγούμενα ὄντα τῶν ἐφεξῆς, ψευδῆ πάντως μετὰ τοῦ μείζονος προσθήκης φανεῖεν 10 ἂν καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα· ὥσπερ ἂν εἴ τις τὴν ῥίζαν τοῦ δένδρου τεμιῶν συναφεῖλεν εὐθὺς καὶ τὴν τῶν ἀκροδρύων ψυχὴν. οὐ γὰρ
- C**μόνον ἐν τοῖς παροῦσι καιροῖς οὐκ εἰσὶν ὑπὸ ζωδίων ἐν Κρόνος καὶ Ἄρης, ἀλλ' οὐδὲ δυοῖν συνεχῶς ἐξελιπτομένων ἐνιαυτῶν οὐκ ἂν πω συνέλθοιεν ἂν. Ἄρης γὰρ ἐκ πολλοῦ περὶ τὴν τοῦ λέοντος 15 πεντεκαίδεκάτην μοῖραν τὸν Κρόνον καταλελοιπῶς ἤδη καὶ ἐς τὰς τοῦ σκορπίου χηλὰς διαβαίνει. ἡλιακὴν γε μὴν ἔκλειψιν οὐτε τὸ παρὸν ἅπαν θέρος, οὐτε τὸ ἐφεξῆς μετὰ τοῦτο φθινόπωρον ὄψεται, κἂν πάντες ἄνθρωποι, κἂν πάντες φάσκωσιν ὄρνιθες.
- D**ἔσται δέ σοι τούτων διδάσκαλος ὅ,τε χρόνος καὶ ἡ αἰσθησις πρὸς 20 ἀκριβῆ τὴν ἀλήθειαν. οὐδὲν γὰρ οὕτως εἰς ἐπιστήμης ἀπόδειξιν ἀναντιρρόητον ἕτερον, ὡς ἐμπειρία καὶ αἴσθησις. „αἴσθησις μὲν γὰρ,” φησὶν, „ἐμπειρίαν ποιεῖ, ἡ δὲ ἐμπειρία τὰς ἀρχὰς δίδωσι τῇ ἐπιστήμῃ.” ὥσπερ οὖν σίτου σπαρέντος εἰς γῆν ἐνδέχεται στάχυν

plurimi simul ex adverso spirarint, non utique quicquam omnium proster-
nent. Nam cum unius impressionem alterius contraria impressio frangat
et reprimat, ex ista pari utrinque violentia in medio inconcussum et sta-
bile permanebit id, cui vis infertur. Praeterea ventos ex adverso simul mo-
veri, nec Aristoteles secundum naturam esse concedit, nec temporis diutur-
nitas verum esse ostendit. Caeterum illud praene me praeteriit, quod
Martis et Saturni in uno signo congressum pugnae ventorum causam sta-
tuunt, et ante has defectionem quandam solis. Quae cum principia sint, ex
quibus caetera consequuntur, si falsa esse patuerit, magis utique falsa
erunt ea omnia, quae inde colliguntur: sicut succisa radice arboris summi
etiam cacuminis anima interit. Atqui hoc tempore Saturnus et Mars non
solum in uno signo non sunt, sed nec annis quidem continuis duobus evolutis
simul congregari possunt. Etenim Mars, Saturno iam pridem in decima quinta
Leonis parte relicto, in Scorpii chelas iam transit. Solis vero defectionem
nec tota haec aestas, nec sequitur autumnus sentiet: etsi omnes homines,
omnes aves id affirmarint. Cuius tibi rei magister et tempus et sensus erit ad
veritatem penitus intelligendam. Nihil enim est, cui ad scientiae demonstra-
tionem minus refragari liceat, quam sensui et experientiae. „Sensus quippe,”
inquit Philosophus, „experientiam gignit: experientia vero principia sup-
peditat scientiae.” Sicut igitur frumento in terram sato spica nasci potest,

ἔσεσθαι, σπόρου δ' οὐκ ὄντος οὐδὲ βλάστην ἐκδέχεσθαι χροί· οὕτω
 κὰν τούτοις. εἰ ἔσται ἐκλειψις ἡλίου καὶ συνδρομὴ Κρόνου καὶ
 Ἄρεως, φαίεν ἂν ἴσως καὶ ἀνέμων ἔσεσθαι κνκεῶνας καὶ πόλεων
 καταστροφὰς καὶ ἀναμοχλεύσεις ὄρων· εἰ δ' ἐκεῖνα οὐκ ἔσται, A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Iunioris.
 5 ἔξ ἀνάγκης ἔπεται καὶ κατὰ χώραν ἵστασθαι πᾶν ὄρος καὶ πόλιν **E**
 ἅπασαν. ἴσμεν γὰρ, ὡς τούτων ἀναιρουμένων, ὅσα γε ἕνεκά του **V. 226**
 γίνεται καὶ αἷτια νομίζεται τῶν ἐξῆς, συναναιρεῖται πάντως ὁμοῦ
 τὰ τε αἷτιατὰ καὶ ὧν ἕνεκα ἐκεῖνα γήγνεσθαι ἔμελλεν. ἐκκεκύνισται **F**
 δὲ τούτοις ὁ λόγος ἐς τόδε τῆς ἀτοπίας παρὰ τὸ νομίζειν τό, τε
 10 αἷτιον ὡς μὴ αἷτιον καὶ αὖ τὸ μὴ αἷτιον ὡς αἷτιον. τὰ γὰρ τῶν
 ἀστέρων ἄλλοτ' ἄλλως ἔχοντα σχήματα καὶ ἄλλοτ' ἄλλως ἐχούσας
 τὰς ἐκβάσεις προφαίνει· τὰς μὲν γὰρ ἐκ τοῦ σύνεγγυς, τὰς δὲ
 μεθ' ἱκανὸν τὸν χρόνον. οἱ δ' οὔτε τοῦθ' ἱκανοὶ ξυνιέναι ἐγένοντο
 καὶ ἄλλα ἀντ' ἄλλων ἠτιάσαντο, ὁδὸν τοῦ προσήκοντος πόρῳ
 15 βαδίσαντες· ὥσπερ ἂν εἴ τις, ὅτι Θεμιστοκλέους ἐκ Μεγάρων **P. 279**
 Ἀθήναζε κατιόντος ὑετοῦς κατεβρόχη, αἷτιον εὐθὺς τοῦ συμπτώ-
 ματος ἠγοῖτο Θεμιστοκλέα· ἢ πάλιν Κροῖσον, ὅτ' αὐτοῦ δια-
 περαιουμένου τὸν Ἄλυν ἡλιος ὑπερέβαλε τὸν ὄριζοντα. καὶ γὰρ
 Θεμιστοκλέους ἀπόντος φύσις ὑετοῦς καταβροχίνυσθαι· καὶ ἀπαλ-
 20 λάξαντος τοῦ Ἄνδοῦ διηνεκῶς τὸν ὄριζοντα μετὰ πᾶσαν ἡλιος
 ὑπερβάλλει τὴν νύκτα. ἦν ἕτερα μυσρία πρὸς ἔλεγχον, ἀλλὰ μή-
 κους ἕνεκα καὶ κόρου σιωπῶμεν. τὸ μὲν γὰρ καλῶς ἐν καλαῖς **B**
 ὑποθέσει λέγοντας εὐδοκιμεῖν, κὰν εἰς μῆκος ὁ λόγος ὀδεύῃ, ἀλλ'.

12. Pro γὰρ Βοῖν. conī. καί.

sine semente vero ne germen quidem expectari debet: ita et in hac re; si
 erit defectus solis, si Saturnus et Mars congressuri sunt, dicere fortasse
 illi queant, fore turbines et eversiones urbium et montium a radicibus evul-
 siones. Sin illa non erunt, necessario sequitur, omnem montem, omnem
 urbem suo loco mansuram esse. Neque enim ignoramus, sublato eo quod
 propter aliquid fit quodque alterius causa est, ipsos quoque et effectus et
 eas res, quarum causa illud futurum erat, necessario simul tolli. In hanc
 autem absurditatem isti devoluti sunt, quod eam quae causa est causam non
 putarunt, et quae causa non est, causam putarunt. Nimirum astrorum alii
 alias aspectus eventus etiam alias alios praesignificant, partim brevi, partim
 longiore post intervallo extituros. Isti vero ne hoc quidem intelligere po-
 tuerunt et alienas causas attulerunt, multum a via aberrantes: non secus
 ac si quis, quia Themistocle Megaris Athenas eunte pluit, casum eum The-
 mistocli imputet: aut Croeso, quod cum is Halyn transiret, sol eo tempore
 supra horizontem ascenderat. Namque etiam Themistocle absente natura
 fert, ut imbres effundantur; atque ex quo Lydus discessit, sol post quam-
 libet noctem pergit nihilominus supra horizontem ascendere. Erant alia
 sexcenta, quibus illos convinceremus, quae ob prolixitatis fastidium omit-
 temus. Nam pulchrum argumentum pulchre tractare, quantumvis prolixè

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- οὖν ἐπαίνων οὐκ ἐκπέπτωκε· τὸ δ' ἐν ἀτόποις καὶ κιβδήλοις, τοῦτο δὲ καὶ τῶν ἐπαίνων πάμπαν ἔξεκεχωρήκει καὶ μυκτῆρος κατατρέχοντος οὐ σφόδρα ἀπαλλάττει. λέγεται γὰρ καὶ Φίλιππος ἀποσκῶψαι πρὸς τὸν παῖδα Ἀλέξανδρον, ὅτι δεξιῶς τε καὶ ἐμμελῶς ἐκιθάρισεν, ἀισχρὸν εἶναι φήσας ἐν τοῖς φάλοις ἐπιδείκνυσθαι φιλοτίμως τὸν εὐγενῆ.”
- A. C. 1330
- ιβ'. Τοῦ δ' ἐπιγενομένου ἤρος ἐπειδήπερ ὁ Κρόλης Σερβίας δῆλος ἦν οὐκ ἠρεμήσων, εἰ μὴ ἐπέξελθοι Μιχαήλον τῆς ἐς τὴν ἀδελφὴν ὕβρεως καὶ ἀδικίας, ὅτι γυναικα νόμιμον οὔσαν αὐτῷ καὶ παῖδας τεκοῦσαν αὐτῷ τῆς ἀρχῆς διαδόχου διωσάμενος αὐτὴν ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει τὴν τοῦ βασιλέως ἠγάγετο ἀδελφὴν· διαπρεσβεύεται πρὸς τὸν βασιλέα Μιχαήλος, ξενωθῶν αὐτὸν διὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἰόντα χώρας εἰσβάλλειν εἰς τὴν τῶν Τριβαλλῶν γῆν. μέλλειν γὰρ καὶ αὐτὸν ἐκστρατεύειν κατ' ἐκείνου μετὰ βαρείας δυνάμεως, ὡς ἂν μὴ ἔχων ὅπως ἀρκέσειε πρὸς τὰς ἐκατέρωθεν μάχας ἀσθενέστερος γένηται, πολλὴν ἀποβεβληκῶς ἐκατέρωθεν χώραν ἑαυτοῦ. καὶ δὴ παρεσκευάζοντο πρὸς ἐκστρατείαν ἄχρι φθίνοντος ἔαρος. (B.) Θέρους δ' ἤδη ἰσταμένον ὁ μὲν βασιλεὺς ἐπειδὴ μὴ ἀξιόλογον εἶχε στρατὸν πρὸς τὴν τοῦ Κρόλη δύναμιν, ἐστρατοπεδεύσατο παρελθὼν παρὰ πεδίον τι τῆς Πελαγόνων χώρας, ὅπη καὶ ὁμορα ἦσαν Ῥωμαίοις ὑπεύκοντα πολίχνια, καρδοκῶν ἐκεῖθεν τὴν ἐτέρωθεν τοῦ Μιχαήλου στερῆστέρα κατὰ τῶν Τριβαλλῶν ἔφοδον ὅπη χωρήσειεν ἀκούσεσθαι πρότερον· κἀπειθ' ὅ,τι γνοίη καὶ αὐτὸς διαπράξεσθαι. ὅτε δὴ καὶ ἡλίου γεγενῆσθαι
17. ἑαυτοῦ A., αὐτοῦ W.

id fiat, laude sua non caret. In nugis vero et rebus absurdis idem facere, nec laudis quicquam habet et parum abest a ridiculo. Itaque fertur Philippus Alexandrum filium derisisse, quod cithara belle et modulate caneret; quoniam turpe aiebat esse, generosum hominem ingenium vilibus in rebus ostentare.”

12. Insequuto vere, cum Serviae Cralem appareret non quieturum, nisi Michaëlem ob injuriam et contumeliam sorori factam ultus esset; quod is eam legitimam coniugem, ex qua et liberos regni heredes futuros susceperat, nulla de causa repudiasset, ac sororem Imperatoris duxisset: Michaël legatos ad Imperatorem mittit eumque hortatur, ut per Romanas provincias transiens in Triballorum terram impressionem faciat. Nam et se magnis cum copiis arma eidem infesta illaturum, ut duobus bellis sustinendis impar multis utrinque agris amissis debilior existeret. Proinde ad expeditionem sub veris usque exitum sese parant. (II.) Caeterum aestate incipiente Imperator, cui adversus Cralis vires copiae non satis magnae erant, in planitie quadam regionis Pelagonum castrametatur, cui finitima erant oppidula, quae Romanis parebant; atque ibi praestolatur, donec audiat, quorsum ex altera parte evaserit Michaëlis in Triballos firmior impressio; ut ipse deinde quod e re visum fuerit exsequatur. Tunc autem circa

ἐπισκότῃσιν ἐξεγένετο περὶ τὴν δωδεκάτην ὥραν τῆς ἐκκαιδεκάτης τοῦ Ἰουλίου ἡμέρας, οὐ μείον τῶν α' δακτύλων, εἴ τις παρὰ τὸν διὰ Βυζαντίου παράλληλον ποιοῖτο τὴν οἴκησιν, τετάρτην καὶ εἰκοστὴν τοῦ καρκίνου τρικαῦτα μοῖραν ἀμείβοντος τοῦ ἡλίου
 5 καὶ τὴν μὲν ἀρχὴν τῆς ἐπισκοτῆσεως ἀπὸ μέσου δεικνύντος Ἰάπυγος καὶ Θρασκίου, τὸ δὲ τέλος ἀπ' ἀρχομένου ἔγγιστα ἀπηλιώτου. **B**
 (Γ.) Ὁ μὲντοι Μιχαήλος πλεῖστον ἀγείρας στρατὸν, δώδεκα μὲν χιλιάδας ἐκ τῆς οἰκίας χώρας, τρεῖς δ' ἐτέρας Σκυθῶν μισθοφόρων, ἐσβάλλει διὰ τῶν ἀρκτικωτάτων Αἴμου τοῦ ὄρους ἐς τὴν
 10 τῶν Τριβαλλῶν χώραν, ἐνθα δὴ μάλιστα καὶ ποταμοῦ τοῦ Στρυμόνος εἰσὶν αἱ πηγαί. τέτταρας μὲν οὖν ἡμέρας διηνηκῶς ἐπὶ τῆς πολεμίας ἐδῆον καὶ ἔκειρε τὴν γῆν ἀδεῶς καὶ ἐδενδροτόμει τοὺς ἀγρούς καὶ κακῶς ἐποίει τὴν χώραν, οὕτω μηδεὶς ἐκεῖθεν ὄπλα **C**
 ἀνταίρωντος. τῇ πέμπτῃ δ' ἄμα ἡλίου ἐπιφαίνεται καὶ ὁ Κράλης
 15 Σερβίας, χεῖρα βαρεῖαν ἐπαγόμενος καὶ ὄπλα τῇ λαμπρότητι τὰς τῶν ὀρώντων ἀποκρύπτοντα ὕψεις, ἐπεὶ δ' ἐκάτερα τὰ στρατεύματα παρετάξαντο καὶ τὰ σημεῖα ἤρθη, ὁ Κράλης τὰς ἐαυτοῦ τάξεις ἐδῶμένως παρακελευσάμενος μάχεσθαι, ὁ δ' ἐπὶ τὴν τοῦ Μιχαήλου σημαίαν ἐκτρέχει, ἔχων περὶ αὐτὸν χιλίους ἰπέας **D**
 20 Κελτοὺς μεγέθει τε σώματος καὶ ῥώμης περιουσία καὶ ὄπλων ἐμπειρία πολεμικῶν κράτιστα ἠσκημένους τε καὶ ἐσκευασμένους. καὶ ταύτην ξὺν οὐ πολλῷ πόνῳ καθήρηκῶς ἔδραμεν ἐπὶ τὴν τοῦ Μιχαήλου παράταξιν καὶ συμπατήσας τὸ πολὺ τοῦ περὶ αὐτὸν στρατεύματος καὶ καταβαλὼν ζῶντα χειροῦται καὶ τετραυματισμένον
 25 καὶ τὸν Μιχαήλον. τὸ δὲ Βουλγαρικὸν ἄλλο στράτευμα τὸ μὲν **E**

A. C.
 1328
 ad
 1341
 Imp. Andron.
 Iunioris.

horam duodecimam, die Iulii decima sexta, solis obscuratio facta est non minor undecim digitis, observata nempe ab eo, qui in parallelo per Byzantium ducto habitaret: quo tempore sol partem Cancri vigesimam quartam pertransibat. Eius porro eclipseos observandae initium a medio Iapyge et Thrascia, finis ab initio fere Subsolani fuit. (III.) Michaël vero ingenti coacto exercitu (nam indigenarum millia duodecim, Scytharum mercenariorum tria millia erant), per septentrionalem montis Haemi partem in Triballorum ditionem impetum facit, ibi fere ubi Strymonis fluvii fontes sunt. Quatuor igitur continuis diebus in hostico traductis agros impune ferro et flamma vastat, arbores excindit, tota denique regione grassatur, nemine interim arma adversus eum movente. Quinto demum una cum solis ortu Crales Serviae se ostendit, magnis secum copiis adductis, quae splendore armorum oculos intuentium perstringebant. Cum autem utraque acies in procinctu staret, et signa sublata essent, Crales suos ad fortiter pugnandum cohortatus, ipse ad Michaëlis vexillum cum mille Gallis equitibus magnitudine corporum et robore insignibus et in re bellica exercitatissimis excurrit, eoque citra magnum laborem revulso ad Michaëlis agmen properat: et magna eius militum parte prostrata et conculcata vivum et saucium Michaëlem capit. Reliquus Bulgarorum exercitus maiori ex parte ibi cae-

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Junioris.
- πλεῖον ἐκεῖ κατεκόπη, τὸ δὲ περιλειφθὲν γεγυμνωμέναις σαοξίν
ἐς τὰ οἴκοι ἐχώρου. ὁ μὲντοι Μιχαήλος τρεῖς ἡλίους τὸ ἕξ ἐκείνου
τεθάται ζῶν καὶ μάλα μόλις τὴν συμφορὰν ἐπιγνώσκειν δυνά-
μενος, τῷ δὲ τετάρτῳ μετήλλαξε, μὴ δυναμένου τοῦ σώματος
πλέον ἐξαρκέσαι πρὸς τὸ καίριον τῶν τραυμάτων. ὁ δὲ βασιλεὺς 5
μαθὼν τὸ πραχθὲν τὴν ταχίστην ἐς Βυζάντιον ἐπανήει, μηδὲν
F μήτε δεδρακὼς μήτε πεπονθὼς. (A.) Ἐπεὶ δ', ὡς πολλάκις
εἰρήκειμεν, οὐδὲν τῶν ἐν βίῳ εὐτυχημάτων ἀκήρατον ἐς τέλος
διαπερῆ τὸν αἰῶνα, οὐδὲ βασκανίας ἐκτός, οὐδ' ἐνταῦθα ἐπέ-
λιπε τὸ χρεῶν· ἀλλ' ἀντέπνευσε καὶ τοῖς τοῦ Κράλη λαμποῖς 10
εὐτυχήμασι χειμῶν χαλεπός τε καὶ φοριζωδέστατος, ὃς πάντα ἐπέ-
κλυσε καὶ κατέχωσεν αὐτῷ τὰ τοῦ βίου τερονὰ καὶ αὐτὸ γε τὸ ζῆν
προσαφήρηκεν. ἔχει δὲ οὕτως. ἦν αὐτῷ παῖς δεῦτερον τηρικαῦτα
καὶ εἰκοστὸν παραλλάττων ἔτος, ὃν ἕξ ἐτέρας γενένηκε γυναικὸς
καὶ ἐς διαδοχὴν ἀνήγε τῆς ἀρχῆς μάλα ἐπιμελῶς. ἐπεὶ δ' αὐτὸς 15
P. 281 μὲν τῇ τοῦ Καίσαρος θυγατρὶ συνεζύγη, πεντηκοντούτης ἀνήρ
κόρη δωδέκατον ἀγούση τὸν χρόνον, καὶ πρὶν τῷ παιδὶ γυναικα
ἀγαγέσθαι, παιδοποιεῖν ἤρξατο μετὰ τῆς τοῦ Καίσαρος θυγατρὸς,
ἐς ὑποψίας καὶ φόβους ὁ παῖς ἐξενήκεται, ὁποίους ὑποσπείρειν
εἰκὸς τοὺς ἡλικιώτας ἐς τὴν σφριγῶσαν τούτου ψυχὴν· καὶ ἀπο- 20
στασίαν λοιπὸν ἐμελέτα καὶ ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ πατρὸς. ὃν
οὕτως ἔχοντα βλέποντες οἱ ἐκαὶ μεγιστᾶνες καὶ στρατηγοὶ καὶ τα-
B ξίαρχοι, καὶ ὅσοι κόρον εἰλήφεσαν τῆς ἀρχῆς τοῦ πατρὸς διὰ τὸν
V. 228 χρόνον, λάθρα τούτῳ προσήεσαν ἕκαστοι καὶ τοὺς τῆς ἀποστα-

1. δ' ἐναπολειφθὲν A. 11. ὅς] ὡς W.

sus est. Qui superstites fuere, nudis corporibus domum redierunt. Mi-
chaël autem tres ex eo dies vivus solem aspexit, sic affectus, ut vix cladem
suam intelligeret: quarto die expiravit, cum eius corpus lethalibus vulne-
ribus ferendis impar fuisset. At Imperator cognita re Byzantium rediit,
nulla neque re gesta neque clade accepta. (IV.) Sed cum, ut saepe dixi-
mus, nulla sit perpetuo sincera et incorrupta invidiaeque expers ullius mor-
talium felicitas, nec tum quoque fatalis ea necessitas defecit. Nam illu-
stribus Cralis successibus tempestas gravis et supra modum horrenda refla-
vit, quae omnia illi vitae gaudia inundavit et demersit, et ipsam ei vitam
eripuit. Res autem ita se habet. Erat ei filius annum tum alterum et vi-
gesimum agens, ex alia uxore natus, quem ad principatus successionem
diligenter educabat. Sed cum Caesaris filiam annos natam duodecim ipse
quinguagenarius duxisset, et priusquam filio despondisset uxorem, liberos
ex illa suscepisset: in suspicionem et metum filius eius impulsus est, cuius-
modi probabile est ab aequalibus luxurianti adolescentis animo ingeri. Ita-
que defectionem et rebellionem contra patrem molitur. Quem cum proceres,
duces et tribuni aliique imperium patris ob diuturnitatem temporis fastidien-
tes sic affectum viderent, singuli privatim adeunt; defectionis consilia ani-

σίας ἔξεπύρσεον αὐτῷ λογισμούς· καὶ μετ' οὐ πολλὰς τὰς ἡμέ- A. C. 1328
 ρας ἀπολαβόντες αὐτὸν ἔξεπολέμωσάν τε κατὰ τοῦ πατρὸς καὶ ad 1341
 Κράλην Σερβίας αὐτοκράτορα ἀνηγόρευσαν. ἐπεὶ δὲ συγχῶν ἡμέ- Imp. Andron.
 ρῶν κατ' ὀλίγους ἅπαντες αὐτῷ προσεθρόνυσαν τοῦ στρατοῦ τὸ Iunioris.
 5 ἀπόλεκτον, προσελάσαντες δέσμιον ἀπονητὶ καὶ τὸν πατέρα προ- C
 σήνεγκαν τῷ νιῷ· κάκειθεν ἐς εἰρκτὴν ἀπήνεγκαν, ἄκοντος μὲν
 ἴσως καὶ ἀσχάλλοντος τοῦ νιέως, σιωπῶντος δ' οὖν ὅμως καὶ
 ἀντιλέγειν οὐ δυναμένου τῇ τοῦ πλήθους ὀρμῇ. ἔδεδίει γὰρ, μήπου
 10 κάκεινον μὲν ἐν δεσμοῖς ἀπέπνιξαν, πικρὸν αὐτῷ τοῦ βίου τὸ
 πέρας ἐπενεγκόντες ἀντὶ τῶν ἡδέων ἐκείνων εὐτυχημάτων· τῷ δὲ
 νιῷ τὴν ἀρχὴν ἤδη βεβαιοτέραν καὶ ἀσφαλῆ κατεστήσαντο καὶ
 ἅμα αὐτῷ ἔξελάσαντες εὐθὺς ὤκειώσαντο τὴν Ῥωμαίων χώραν D
 ἄχρι Στρούμιμος καὶ Ἀμφιπόλεως· ὅτε δὴ καὶ Στρούμιμιζαν εἶλον
 15 ξύν γε ἄλλοις πολιχνίοις.

ἰγ'. Ἐς δὲ τοῦπιὸν ἔτος ἀκούων ὁ βασιλεὺς διασπωμένην τὴν A. C. 1331
 τῶν Βουλγάρων ἀρχὴν ὑπὸ τε τῆς προτέρας τοῦ Μιχαήλου γυναι- E
 κὸς ὑπὸ τε τῶν τοῦ Μιχαήλου συγγενῶν (ἣ γὰρ τοῦ βασιλέως
 ἀδελφῆ μόλις ἐκεῖθεν φηγοῦσα τὸ ζῆν ἐπορίσατο), πολλῶν οὖν
 20 ἐκεῖ μαχομένων καὶ ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς ἀντιποιοιμένων, στρατὸν ἀπο-
 λέξας ὁ βασιλεὺς ἱκανὸν ἐπέθετο τοῖς περὶ τὸν Αἶμον πολιχνίοις
 κατ' εἶλε μικροῦ πάντα ἀπονητὶ, τῶν οἰκητόρων προσεθρόνηκότες
 ἐκόντων. μεθ' ὧν προσεθρόνῃ καὶ παραθαλασσία πόλις ὄχυρά τε
 καὶ πολυάνθρωπος καλουμένη Μεσημβρία. ἐν ἧ διατρίβων ὁ P. 282

4. ἅπαντες om. A. 9. πάθοι A., πάθη W.

mo volentem inflammant; post dies non multos ad se recipiunt; hostem patri suscitant, et summa potestate ipsi delata, Serviae Cralem declarant. Cum autem compluribus diebus paulatim omnis flos exercitus ad eum confluisset, patrem etiam vinctum sine nullo negotio ad eum perducunt, ac mox in carcerem coniciunt, invito fortassis et graviter ferente filio: sed tamen tacente et furori populi adversari non audente. Verebatur enim, ne in se ipsum nec opinantem gravius aliquid consuleretur. Post paucos dies patrem quidem in vinculis suffocant, suavis illis successibus in acerbum interitum versis; filio autem principatum firmant atque stabiliunt. Mox statim una cum eo egressi Romanam provinciam usque ad Strymonem et Amphipolin, capta etiam Strummitza et aliis oppidulis, subigunt.

13. Proximo anno, cum audisset Imperator Bulgaricum Imperium et a priore Michaëlis uxore et a cognatis eiusdem Michaëlis divelli (nam Imperatoris soror aegre fuga salutem quaesierat), in ea multorum contentione de principatu occupando, iustis copiis delectis, oppidula Haemo vicina invasit, et fere omnia citra negotium cepit, habitatoribus ultro sese ad eum conferentibus. Inter caetera vero etiam urbs munita et frequens, nomine Mesembria, ad mare sita, deditionem fecit. In qua cum Imperator fere cum

A. M.
6836
ad
6849

Imp. Andron.
Iunioris.

βασιλεὺς ὡς τὰ πολλὰ μετὰ τοῦ στρατοῦ φορτικὸς ἔδοξε τὴν τα-
χίστην διὰ τε τὴν γενομένην δι' αὐτοὺς ἐπίλειψιν τῶν χρεωδῶν
καὶ διὰ τὴν τῶν προσόδων φθοράν. ἐπεὶ γε μὴν μετὰ πολλοὺς
τοὺς περὶ τῆς ἀρχῆς ἀγῶνας τὴν νικῶσαν Ἀλέξανδρος εἰλήφει ὁ
τοῦ Μιχαήλου ἀδελφιδοῦς, καὶ τῆς ἡγεμονίας τὸ κράτος βεβαίως 5
περιεζώσατο, τὸν Βουλγαρικὸν συλλέξας στρατὸν, προσεταιρισά-
B μενος δὲ καὶ μισθοφορικὸν ἐκ Σκυθῶν οὐκ ὀλίγον ἐς τὴν ὁμορον
ἐσέβαλε χώραν Ῥωμαίων καὶ ἤλασεν ἄχρις Ὀρεστιάδος· καὶ πλεί-
στην μὲν λείαν ξυνηθροικῶς, πολλὰ δὲ καὶ τῶν περὶ τὸν Αἴμον
πολιχνίων καθ' ὁμολογίαν παραστησάμενος καὶ ἐς τὰ τῶν Βουλ- 10
γάρων ἦθη πάλιν ἐπανεστράφθαι πεποιητῶς ἐπανῆκε χαίρων οἴ-
καδε μετὰ πολλῶν τῶν λαφύρων. (B.) Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ
Νίκαιαν εἶλον οἱ βάρβαροι, τὸ μέγα καὶ περιβόητον ἄστυ, λιμῶ
C καὶ στρατῶ πολιορκηθεῖσαν μακροῦ· καὶ πολλὰς τῶν ἐκεῖσε θείων
V. 229 εἰκόνων καὶ βίβλων ἐς Βυζάντιον κομίσαντες, καὶ ἁγίων γυναικῶν 15
λείψανα δύο, χρήμασιν ἠλλάξαντο. ἀδεῶς δὲ ἦδη τὰς οἰκίσεις ἐν
τοῖς παραλίοις τῆς Βιθυνίας οἱ βάρβαροι ποιήσαντες βαρυτάτους
ἐπέθηκαν φόρους τοῖς ἐναπολειφθεῖσι βραχέσι πολιχνίοις, δι' οὓς
τέως οὐκ αὐτανδρα πρὸς ὄλεθρον ἤλασαν παντελῆ, μᾶλα ῥα-
δίως δυνάμενοι καὶ ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ τοῦτο τελεῖν. οὐκ ἐπι- 20
D λείπουσι δ' ὅμως συχνὰς ποιούμενοι τὰς ἐφόδους καὶ ζωροῦν-
τες τῶν ταλαιπώρων τοὺς πλείους ἐκ τε γῆς καὶ θαλάττης ἀεί.
(Γ.) Ὁ μέντοι μέγας λογοθέτης ὁ Μετοχίτης ἐλθὼν ἐκ τῆς ἔξο-
ρίας οὐ παρὰ τῇ οἰκίᾳ κατέλυσε· πάλαι γὰρ, ὡς εἰρήκειμεν,

3. προσδ.] ἐλπίδων A. φορᾶν W. in mg.

militibus versaretur, statim gravis esse coepit, tum quia urbem res neces-
sariae ob illos deficiebant, tum quia pecuniae consumptae peribant. Sed
cum post multas de regno concertationes ad Alexandrum Michaëlis conso-
brinum summa rerum delata esset, is firmato principatu exercitum Bulgaricum
cogit, et Scytharum non parva manu mercede conducta in finitimam Romano-
rum provinciam irrumpit: tum ad Orestiadem usque progressus, maxima
praeda parta ac plerisque ad Haemum oppidulis deditione captis et ad
instituta Bulgarorum reductis, laetus cum magnis spoliis domum redit.
(II.) Sub hoc tempus etiam Nicaeam, magnam illam et celebrem urbem,
diuturna fame et obsidione oppressam barbari ceperunt; ac multas inde ima-
gines sacras multosque codices una cum duarum sanctarum mulierum reli-
quiis Byzantium advectos vendiderunt. Iam vero impune in maritima
Bithyniae ora sedibus delectis gravia tributa reliquis oppidulis imposue-
runt. Quae quoniam ipsis pendebantur, idcirco non prorsus una cum ha-
bitatoribus illa oppida deleverunt, cum facile possent, et brevissimo qui-
dem tempore. Nec tamen crebris incursionibus vexare et mari terraque
plerosque ex illis miseris capere desistunt. (III.) Magnus autem Logotheta
Metochites ab exilio reversus non domi suae divertit, quae (ut iam diximus)

εἰσελθόντος τοῦ βασιλέως ἐν Βυζαντίῳ αὐτὴ διέφθαρται καὶ τελείως ἠρημόωται πρὸς τῶν δημοτῶν· κατέλυσε δ' ἀπέναντι καὶ πλησίον παρὰ τῆ ἱερᾶ δηλαδὴ μονῆ τῆς Χώρας, ἣν πολλοῖς αὐτὸς ἀναλώμασιν ἀνεκαίνισε πρότερον, τοῖς ὁδοῦσι τοῦ χρόνου δεινῶς
 5 κομπομένην ἰδῶν. ἐδομήθη γὰρ αὐτὴ τὸ ἀρχαῖον πρὸς τοῦ βασι- E
 λέως Ἰουστινιανοῦ ἐπιμήκης τὸ σχῆμα. εἶτα τοῦ χρόνου ταύτην μέχρι κρηπίδων συντρίψαντος ἄλλον ἐκ βάρθρων ἀνήγειρε νεῶν, εἰς ὃ καὶ νῦν ὁρᾶται σχήματος, ἣ τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ πενθερά. τοῦ δὲ χρόνου πάλιν φθορὰν ἀπειλοῦντος
 10 οὗτος ἄβροτέρα χρησάμενος δεξιᾶ, πλὴν τοῦ μεσαιώτου νεῶ, F
 πάντα καλῶς ἐπεσκεύασεν. ὄθεν καὶ πάντων εἰς τέλος ἀπολωλότων ἤδη τὰνδρὶ τῶν ἔξω πραγμάτων σωτήριος αὐτὴ λιμὴν ἐν καιρῷ περιστάσεως ὤφθη ψυχῆς ὁμοῦ καὶ σώματος. πρὸς μὲν οὖν τὴν ἱερὰν ἀποβλέπων μονὴν τὸ λοιπὸν ἡδονὴν ἀπόρρητον
 15 παρέρχετο τῆ ψυχῆ· πρὸς δ' αὖ τὴν ἐρήμωσιν τῆς οἰκίας, κατή-
 φειαν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐτρούγα μακρὰν καὶ πλήθουσαν εἶχεν αὖθις τὴν ψυχὴν πυρὸς καὶ φλογὸς, ἣν ἐκπυρσεύουσι τοιαῦται βαρυ-
 θυμίαι καὶ συμφοραί. καὶ μέντοι καὶ τὸ τῆς τύχης πρὸς τιμωρίας P. 283
 ἀκόρεστον ἀναλογιζόμενος ἐξεπλήττετο, πῶς οὐδὲ τοῦδαφος τῆς
 20 λαμπρᾶς ἐκείνης οἰκίας ἐς τὸν ἐνόντα κόσμον ἀφείθη· ἀλλ' ὃ μῆπω πρότερον ἐξ αἰῶνος ἐφ' ἐτέρου ἐπινενόηται, νῦν ἐπὶ τοῦδε καὶ πέπρακται. ἐκσπασθὲν γὰρ ἅπαν ἐπέμφθη δῶρον τῷ τῶν δυτικῶν Σκυθῶν ἄρχοντι, λαμπρότητός τινος ἕνεκα τοῦ τῆς οἰκίας ἐδάφους ἐκείνου ζητήσαντι. ἐκωλύετο δὲ πρὸς τῶν τὴν ἡγε- B

4. ἐνεκαίν. A. 10. χρησάμενος A., δεξιόμενος W. 17. καὶ om. A.

Imperatore Urbem ingresso pridem erat diruta et vastata prorsus a populo: sed e regione et in proximo, nempe in Chorae monasterio, quod ipse antea dentibus aevi labefactatum magnis sumptibus instaurarat. Exstructum enim initio fuerat a Iustiniano Imperatore forma oblonga. Deinde, cum vetustate usque ad fundamenta concidisset, aliud templum, ea qua nunc forma cernitur, Alexii Imperatoris socrus condiderat. Sed cum rursus temporis iniuria ruinam minitaretur, hic medio templo excepto omnia liberali manu probe instauravit. Itaque cum omnium fortunarum naufragium fecisset, salutaris hic ei et corporis et animi portus in necessitate extitit. Cum igitur sacrum monasterium intueretur, arcana voluptate animus eius deliniebatur: cum vero domus eversionem, oculi eius gravi moerore turbabantur, et animum ipsius pervadebat doloris ignis ac flamma, qualem huiusmodi angores et calamitates solent accendere. Et cum secum reputaret, ut nullis poenis fortuna satiaretur, obstupescerebat, ne solo quidem splendidarum aedium ornatum suum inviolatum permansisse: sed, quod ab omni aevo nusquam in alio esset excogitatum, id tum huic accidisse. Evulsum enim pavementum omne occidentalium Scytharum principi, pavementum ad suas aedes ornandas splendidius requirenti, dono missum est. Porro eidem

A. M. 6836
ad
6849

μονίαν διοικούντων, μηδ' ὄλως μήτε δι' ὕψεως, μήτε διὰ γλώττης ἐκδήμιον τῷ γηραιῷ προσομιλεῖν βασιλεῖ. καὶ ἦν οὐ μικρὰ καὶ τοῦτο λύπης προσθήκη τὰνδρί.

Imp. Andron.
Iunioris.

ιδ'. Καιρὸς δὲ ἤδη καὶ περὶ τῆς τοῦ γηραιοῦ βασιλέως διε-
C ξέλθειν τελευτῆς, ἣν θεοσημεῖται πολλαὶ προεμήνησαν· αἱ ἦσαν 5
τοιαῖδε. ἐπισκότησις πρῶτον ἡλιακῇ, τοσαύτας ἡμέρας προειλη-
V. 230 φυῖα τὴν αὐτοῦ τελευτῆν, ὅσα καὶ αὐτὸς ἦν ἔτη τὰ πάντα βεβιω-
κώς. ταύτην τὴν ἡλιακὴν ἐπισκότησιν ἐκλειψις διεδέξατο σελή-
νιακῇ· καὶ ταύτην αὖθις σεισμὸς γῆς ἐν ἑσπέρα, ἣ τὴν μνήμην
ἐτέλουν ἐκ χρονικῆς περιόδου Χριστιανοὶ τοῦ ὁμωνύμου αὐτῷ 10
D' Αντωνίου. κατ' αὐτὴν μὲν γε τὴν τοῦ φεβρουαρίου δωδεκάτην
ἡμέραν, ἣν ἡ τῆς ἀπροσοδοκῆτου τελευτῆς ἐκείνου διαδέχεσθαι
ἐμέλλεν ἑσπέρα, βιαίου πεπνευκότος ἐκ τῶν βαράθρων τῆς με-
σημβρίας ἀνέμων, ἠγρίωται μὲν τὰ θαλάττης κύματα τοσοῦτον,
ὥστε τοὺς ὄρους ὑπερβάντα πολλὰ μέρη τῶν ἐφῶν καὶ παραλίω 15
τοῦ Βυζαντίου τειχῶν κατρηρηκέναι, πολλὰς δὲ καὶ τῶν ἐν ἐκείνῳ
τῷ μέρει πυλῶν ἐκμοχλεῦσαι καὶ εἰσδραμόντα δίκην τινῶν πολε-
E μίων πολλὰ τῶν ἔνδον οἰκημάτων κατακλύσαι. (B.) Τηρικαῦτα
μέντοι πεπτώκασι καὶ πολλοὶ τῶν ἐπὶ τοὺς νεῶς ἰδρυμένων ἐκ
σιδήρου σταυρῶν, ὑπενεγκεῖν οὐ δυνάμενοι τὴν τοῦ πνεύματος 20
βίαν. πέπτωκε δὲ καὶ ὁ πρὸ τοῦ νεῶ τῶν τεσσαράκοντα μαρτύ-
ρων ἰστάμενος πάλαι κίων, ὃς ὑπὸ τινος μὲν καυτηρίας τεθραυ-
σμένον εἶχε τὸ πρὸς τῇ βύσει μέρος· ὃ καὶ τοῖς παρισούσιν ὑπό-

2. καὶ ante τοῦτο add. A. 6. τοιαῖδε A. 18. κατακλύσαι A.

Metochitae interdicta erat ab iis, qui Imperium administrabant, omnis cum seniore Imperatore sermonis communicatio, ut eum nec praesens nec per internuncium alloqui ei liceret. Quae res homini non parvam doloris accessionem attulit.

14. Iam tempus postulat, ut etiam senioris Imperatoris obitum exponamus, quem multa ostenta praenunciarent. Fuerunt autem huiusmodi. Primum eclipsis solis, quae eius obitum tot diebus praecessit, quot annos ipse vixerat. Hanc solis obscurationem sequutus est lunae defectus. Tum huic successit terrae motus, ea vespera qua D. Antonii, cuius illi nomen inditum erat, memoria veteri more a Christianis celebrabatur. Ipso autem die Februarii duodecimo, quem inexpectati eius obitus consequutura erat vespera, cum e Meridiei barathris vehemens ventus erupisset, marini fluctus ita efferati sunt, ut suos egressi limites multas murorum Byzantii maritimorum et orientalium partes prostraverint, et multas illic portas effregissent, et hostium instar irrumpentes multa quoque aedificia urbana inundarent. (II.) Tum etiam multae ferreae cruces templis impositae, impetu ventorum non tolerato, deciderunt. Columna quoque, olim ante aedem quadraginta Martyrum posita, concidit; quae iuxta basin ustulata et confracta praetereuntibus ruinam proximam minitari videbatur, adeoque metum

νοιαν παρεῖχεν αὐτίκα ἀνατραπήσεσθαι καὶ φόβον ἐντεῦθεν οὐ
 μίλα παραλόγον. ὥστε παριόντα ποτὲ καὶ τὸν βασιλέα τοῦτον
 ἐκάλυόν τινες τῶν περὶ αὐτὸν μὴ πλησίον ἵεναι δεδιότες ἴσως τὸν
 κίνδυνον. ὁ δὲ πρὸς τὴν σφῶν εἰρωνευσάμενος δειλίαν καὶ τοιόνδε
 5 τινὰ λόγον οὕτωςί πως ἐπελθόντα τῇ γλώττῃ τότε προήνεγκεν·
 „εἴθε συμπαρατείνοιτό μοι τὸ ζῆν τῇ τοῦδε τοῦ κίονος στάσει.” ὁ δὲ
 καὶ κατὰ τὴν πρόρρησιν νῦν ἀποβὰν θαυμάζειν ἐπήγει τοῖς μεμνη-
 μένοις. (Γ.) Τοῦ δ' ἡλίου πρὸς ἐσπέραν ἤδη ἐπειγομένου ἀπήγειν B
 καὶ πρὸς τὸν βασιλέα κατὰ τὸ εἰωθός. εἰωθός γάρ μοι πορευέ-
 10 σθαι πρὸς αὐτὸν παραμυθίας ἕνεκα κατὰ περίοδον τριῶν πού ἢ
 τεττάρων ἡμερῶν. ἀπιὼν μὲν οὖν καὶ νῦν αὐθις κατὰ τὸ εἰωθός
 πρὸς αὐτὸν καὶ παρακαθίσας τῆς συνήθους ἀπήλανον ὀμιλίας.
 συνήθεια δ' ἦν αὐτῷ, ἐλλογίμῳ τινὶ πρὸς ἡμῶς καὶ σπουδαιο-
 τέρα χρῆσθαι τῇ ὀμιλίᾳ μετὰ τινος ἀσταιότητος καὶ χάριτος.
 15 παρῆν δὲ καὶ αὐτοῦ θυγάτηρ Σιμωνὶς ἡ Κράλαινα καὶ τινες ἕτεροι C
 τῶν ὁμοίαν ἔμοι τρεφόντων γνώμην καὶ τρόπου διάθεσιν πρὸς τε
 τὸν βασιλέα καὶ τὴν αὐτοῦ θυγατέρα τὴν Κράλαιναν καὶ τὴν ἴσην
 ἐχόντων ἔμοι πρὸς αὐτοὺς οἰκειότητα. παρετάθη δὲ τὰ τῆς ὀμι-
 λίας ἐκείνης ἡμῖν ἄχρι μέσων νυκτῶν καὶ πρὸς γε ἔτι μέχρι πρώ-
 20 τῆς ἀλεκτοροφωνίας, μηδενὸς ἐκφανέντος συμβόλου νοσήματος
 οὔτινοσοῦν. (Δ.) Ἐπειτα ἡμῖν μὲν, „ἀπιτε χαίροντες,” ἔφησε, D
 „τὰ δὲ τῆς νῦν ὀμιλίας λείψανα ἐς τὴν ὑστεραίαν πάντα λελέξε-
 ται.” ὁ δὲ τροφῆς αὐτῷ κομισθείσης ἐδεδειπνήκει. ἦν δὲ τὰ τῆς

A. C.
 1328
 ad
 1341
 Imp. Andron.
 Iunioris.
 P. 284

1. παρεῖχεν] εἶχεν W. 3. μὴ add. A. 19. ἡμῖν om. A. 22. νῦν
 τῆς W.

ipsis non sine iusta ratione incutiebat. Quamobrem aliquando hunc ipsam
 Imperatorem illac praetereuntem quidam ex iis, quos circa se habebat, ve-
 riti fortasse periculum, propius accedere vetuerunt. Ille autem derisa eo-
 rum timiditate haec fere verba, ut fortuito in os venerant, pronunciavit:
 „Utinam tam diu ego viverem, quam diu haec columna stabit!” Quod cum
 tunc demum, quemadmodum ille effatus erat, accidisset, admirationi eis
 erat, qui dicti illius recordabantur. (III.) Sole autem iam ad occasum ver-
 gente ego quoque de more ad Imperatorem abivi. Solebam enim solatii
 causa eum tertia aut quarta quaque die invisere. Ad eum igitur cum me-
 tum quoque, ut mos erat, contulissem et assedissem, illius familiari colloquio
 fruebar. Consueverat autem eruditos et graves mecum sermones habere
 cum quadam urbanitate et gratia. Aderat et eius filia Simonis Cralaena,
 et alii quidam, iisdem quibus ego animis praediti et ita affecti erga Impe-
 ratorem et Cralaenam, eademque cum illis familiaritate coniuncti. Is vero
 sermo noster ad mediam noctem est productus; immo et ad primum usque
 galli cantum, nullo ullius morbi signo in eo apparente. (IV.) Deinde,
 „Vos,” inquit, „valete atque abite: ea vero, quae restant, cras omnia
 dicentur.” Atque ipse allato cibo edit. Erant autem illa, quibus vesceba-

- A. M. 6336
ad
6849
Imp. Andron.
Junioris.
- τροφῆς ὀστρακόδεσμα πάντα διὰ τὰ τῶν νηστίμων ἐκείνων ἡμερῶν νόμιμα· ἐφ' οἷς δέον ἀκρατοποσία χρήσασθαι, δυναμένη γηραιὸν τονῶσαι στόμαχον πρὸς κατεργασίαν τῆς σκληροτέρας ἐκείνης τροφῆς· ὁ δὲ ψυχροποσία ἐχρήσατο. ἔθος γὰρ αὐτῷ ἦν, ὅποτε
- Εἰσόδοιτο θερμοτέρας τῆς ἕξεως τῶν οἰκείων φλεβῶν γινομένης, 5 ἀμέτρον χρῆσθαι ψυχροποσία, ὑπὲρ τοῦ μὴ ἡναγκάσθαι ποτὲ τῶν φλεβῶν μηδεμίαν τεμεῖν. τοιαύτη τοίνυν διαίτη καὶ νῦν χρησάμενος δυσφορεῖν εὐθὺς ἤρξατο καὶ πάννυ πονήσως ἔχειν τοῦ στομάχου καὶ τῆς καρδίας. ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων ἐμφραττομένων ἤδη καὶ στενοχωρουμένων ἤσθάνετο καὶ ὅσον 10
- Ἐαὐτίκα τεθνήξομενον ἐβλεπεν ἑαυτὸν καὶ διὰ τὴν ἄωρίαν οὐχ
- V. 231 εὕρισκεν οὐδένα, ὅς αὐτῷ μεταδοίη τῶν θείων μυστηρίων, κλεισμένων ἀπασῶν τῶν περὶ τὰ βασίλεια πυλῶν, ἀναστὰς ἡγχαρίστησέ τε τῷ θεῷ καὶ ὑπὲρ σωτηρίας τῆς αὐτοῦ ψυχῆς ἠΐξασθαι πλουσίοις τοῖς δάκρυσι καὶ γονυκλισίαις πολλαῖς. εἶτα ἐγκόλ- 15 πιον φέρων τὴν τῆς θεομήτορος θείαν εἰκόνα ἐς τὸ στόμα ἐνέβαλεν ἀντὶ τῶν θείων μυστηρίων καὶ καθίσας ἐπὶ τῆς κλίνης εὐθὺς ἀπήλλαξεν, οὐπω τῆς νυκτὸς ἐκείνης ληξάσης. κλίνην δ' ἐνταῦθα
- P. 285 νοητέον οὐ τὴν συνήθη καὶ ἐν τῷ φανερωῷ κειμένην, ἀλλὰ τὴν πάννυ τοι ἐνδοτάτην καὶ παρὰ πλευρὰν τοῦ οὐρηδόχου κειμένην 20 οἰκίσκον. ἀφ' οὗ γὰρ ἤρξατο δυσφορεῖν καὶ στενοχωρεῖσθαι τὰ ἔνδον, συχνάκις καὶ κατὰ μόριον ὥρας ἐς τὸν τοιοῦτον εἰσῆει οἰκίσκον χρείας ἀναγκαίας εἵνεκα τῆς γαστρούς. τὸ δ' οὖν τελευταῖον μὴ δυνηθεὶς ἐς τὴν συνήθη καὶ φανερὰν ἑαυτὸν ἀνασώ-

2. χρῆσθαι A. 24. ἐπανασώσασθαι A.

tur, omnia testacea propter illorum dierum solenne ieiunium. Post quae cum merum bibendum fuisset, quo vetulus stomachus ad duriores illum cibum conficiendum firmaretur, ille frigida usus est. Solebat quippe, cum venas suas calore nimio affectas sentiebat, immoderate frigidam bibere, ne ulla venae sectione esset opus. Tali ergo diaeta tum quoque usus statim aeger esse et e stomacho et corde graviter laborare coepit. Cum autem ipsius spiritus meatus obturari et coarctari sentiret, ac mortem iam sibi instare cerneret, et propter intempestam noctem neminem reperiret, qui sibi divina mysteria impertiretur, omnibus circa palatium portis clausis surrexit et gratias egit Deo et pro salute animae suae cum uberibus lacrymis et genuflexionibus multis oravit. Deinde sacram Deigenitricis imaginem, quam in sinu gestabat, loco divinatorum mysteriorum in os inseruit: cumque in lecto consedisset, ea nocte nondum elapsa subito decessit. Lectus autem in praesenti intelligatur non consuetus ille, sed omnium intimus, is videlicet qui ad latrinae latus situs fuit. Ex quo enim male habere coepit et difficiliter spirare, saepius uno horae quadrante ad requisita naturae eo se conferebat. Postremo autem, cum ad solitum et apertum lectum pervenire non

σασθαι κλίνην, νόρρη πεδηθέντων τῶν νεύρων τε καὶ ἄρμο-
 νιῶν ἤδη τοῦ σώματος, ἐς τὴν εἰρημένην καθίσας ἀπὸ ἄλλοι-
 (E.) ἔντεῦθεν δὲ καὶ ἡμῖν ἐξεγένετο ῥᾶδιον ἤδη ξυνιέναι τὴν τοῦ
 χρησιμοῦ λύσιν, ἄδηλον οὖσαν τὸ πρότερον ἅπασιν. εὗρηται γὰρ
 5 ἕκ πολλοῦ βίβλος τῷ βασιλεῖ, ἣν ὁ γεγραφὼς ἄδηλος ἦν τὸ παρὰ-
 παν γράμματά τε αἰνιγματώδη καὶ ἀμυδρά τινα δι' εἰκόνων γνω-
 ρίσματα φέρουσα τῶν μελλόντων ἀεὶ βασιλεύειν. ἐν ἧ τὰ μὲν
 τῆς γνώμης καὶ περηνόας τοῦ τοιούτου βασιλέως γνωρίσματα ξύν
 τε ἄλλοις καὶ ἡ τῆς ἀλώπεκος ἐδείκνυ εἰκῶν· τῆς δὲ τελευτῆς, ἐν C
 10 τοιούτῳ κειμένη τόπῳ καθέδρα καὶ δύο παριστάμενα μελανειμο-
 νοῦντα μειράκια, ἀπερικαλύπτους ἔχοντα πάντη τὰς σφῶν αὐτῶν
 κεφαλὰς. τὸ οὖν μελανειμονεῖν καὶ τὸ ἀσκεπεῖς εἶναι καὶ τὸ δύο
 τὰ μειράκια φανῆναι ἐδήλου τῷ βασιλεῖ τὸ τοῦ μέλανος ῥάκουσ
 ἔνδυμα καὶ τὴν στέρησιν τῆς βασιλικῆς καλύπτρας καὶ τὴν ἐπὶ
 15 τούτοις διετίαν. δύο γὰρ ἔτη συνέζησε τοῖς τοιούτοις ῥάκεσιν. καὶ D
 οἶμαί γε μὴ διαμαρτάνειν ἐμὲ τῆς προσηκούσης λύσεως, τοιαῦτα
 περὶ τοῦ χρησιμοῦ διεξιόντα. (5'.) Ἄμα δ' ἠλίῳ τὸν ἐκείνου
 νεκρὸν ἐς τὴν μονὴν τοῦ Λιβὸς ἐπικεκλημένην ἀπήνεγκαν, ἣν ἡ
 μήτηρ αὐτοῦ Θεοδώρα ἡ δέσποινα ἀνεκαίνισεν. ἐνθα δὴ καὶ τὸ
 20 πένθος κατ' ἔθος ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας τετέλεσται.

1. νεύρων τε καὶ add. A. 2. ἤδη om. A. 5. ἦν — παράπαν
 add. A. 10. μελανειμοῦντα W.

posset, nervis et compagibus corporis iam obtorpescentibus, in eo quem
 diximus decessit. (V.) Ex eo nos quoque oraculum, prius omnibus obscu-
 rum, facile intelleximus. Multo enim antea repererat Imperator librum,
 cuius auctor omnino erat incertus. In quo perplexis litteris et obscuris ima-
 ginibus indicia continebantur eorum omnium, qui unquam imperio potituri
 essent. Ibidem autem animi et prudentiae signum huic Imperatori, praeter
 caetera, attributa erat vulpes; obitum vero designabant tali in loco posita
 sella et duo nigro vestitu astantes adolescentuli, apertis omnino capitibus.
 Niger autem vestitus et aperta capita et duo tantum adolescentuli Impera-
 tori monasticum cucullum significarunt et Imperatorii diadematis amissionem
 et biennium ex eo transigendum. In eo enim habitu annos duos exegit; et
 in hac oraculi explicatione me non falli arbitror. (VI.) Sole orto cadaver
 eius in Libis monasterium est perlatum, quod mater eius Domina Theo-
 dora renovarat. Ubi de more exequiae eius per novem dies celebra-
 tae sunt.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ Ι.

NICEPHORI GREGORAE

BYZANTINAE HISTORIAE

LIBER DECIMUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Μονωδία ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ γηραιοῦ βασιλέως. Θάνατος τοῦ μεγάλου λογοθέτου, καὶ μονωδία ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ. Γέννησις τοῦ βασιλέως Ἰωάννου. Περὶ τῆς κατὰ Βουλγάρων ἐκστρατείας τοῦ βασιλέως. Πόλεμος τοῦ βασιλέως μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Περὶ τῆς τοῦ Συργιάννου φυγῆς. Παραμυθητικὸς εἰς τὸν βασιλέα ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ξένης τῆς δεσποίνης. Περὶ τῆς κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατείας τοῦ Συργιάννου καὶ τοῦ Κράλη. Περὶ τῆς κατὰ τοῦ Συργιάννου λαθραίας ἐπιβουλῆς καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Περὶ τῶν ἐκ τοῦ Πάππα ἐπιδημούντων τῇ βασιλευσίῳ ἐπισκόπων διαλέξεως ἕνεκα. Συμβουλευτικὸς τοῦ τὴν ἱστορίαν συγγράφοντος Γρηγοῦρα.

ARGUMENTUM BOIVINI.

Cralaena, defuncti filia, luctui praeest. Gregoras, ea hortante, ad canendam lamentationem prodit. Funeris lamentatio. Auditores ut ea oratione commoti sint. Principis mortui aetas. Forma. Mores. Eiusdem in summa inopia liberalitas duobus exemplis declarata. Aes alienum post eius mortem repertum. Annus mundi. Aetas nepotis (1). Metochites tribus malis afflictus. Habitum monasticum induit. Moritur. Gregoras lamentandi munus suscipit. Monodia, seu funeris lamentatio. Luctus cognatorum. Breve elogium Metochitae (2). Ioannes Palaeologus nascitur. Andronicus pater, ea re audita, laetus Didymotichum rediit. Vestem mutat. Ludos celebrat. Duo certamina; Iusta et Torneamentum; utrumque periculosum. Imperator utrique se immiscet, senioribus frustra reclamantibus. Ludorum missio (3). Imperator bellum infert Alexandro. Bulgarorum agros vastat. Castella aliqua recuperat. Alexander pacem per legatos petit. Non impetrat. Quot castella in monte Haemo ab Andronico seniore exstructa aut munita fuerint. Alexandri copiae et improvisus adventus. Romanae vires Bulgaricis impa-

res. *Acies utrinque instruuntur. Imperator suos hortatur ad pugnam. Cruentum praelium. Cantacuzenus et Protosebastus quantum virtute praestiterint. Equi mira constantia. Romani effuse fugiunt. In castellum proximum vi irrumpunt. Laborant omni parte. Praesidia Romana Miesembriae et alibi exterminantur. Cum Alexandro offenso nulla spes pacis componendae. Imperator consilii inops spem in Deo collocat, stimulante tamen conscientia. Alexander misericordia motus pacem ei ultro concedit. Benigna admonitione castigatum dimittit (4). Syrgiannes cur suspectus. Laesae maiestatis accusatur a Zamplacone. Non vincitur. Vades dare non potest. Fugit. Litteris ex Euboea datis veniam petit et locum, in quo cum suis consistat. Aula ei minus tuta. Iusurandum ab eo oblatum. Non impetrata venia ad Cralem transit. Ei gratissimus advenit. Magna pollicetur (5). Imperatoris mater Thessalonicae moritur. Oratio consolatoria, quam Gregoras apud Imperatorem habuit (6). Crales exercitum cogit. Syrgiannes populorum fidem promissis tentat; nec frustra. Imperatoris anxietas, metus, fiducia. Palatium munit. Patriarcham creat Ioannem Aprenum. Coniugem et liberos ei commendat. In Macedoniam sine exercitu profisciscitur. Romani omnes ei suspecti, praeter Cantacuzenum et paucos domesticos. Hostem dolo aggredi statuit, illustrium virorum exemplo. Sphrantzes, doli fabricator, fuga simulata ad hostem transit. In absentem saevitur. Syrgiannes ab amicis admonitus fraudem non sentit. Periurius periurio decipitur. Thessalonica contendit. Urbes interiectas occupat. Sphrantzes, Syrgianne deluso, nuncios mittit ad Imperatorem. Quid significaverit. Imperator, rebus paene desperatis, fugae subsidia sibi et Sphrantzi providet. Sphrantzes fingit, se urbis Thessalonicae moenia exploratum ire. Cum duobus famulis exit. Syrgiannes solus sequitur. Obtruncatur. Percussores in urbem se recipiunt. Crales pace facta discedit (7). Latini duo episcopi de Ecclesiarum concordia disputatum veniunt. Patriarcha suae et suorum facundiae diffusus Gregoram, quanquam laicum, advocandum censet. Hic primo silentium suadet. Deinde patriarcham et selectos episcopos privatim convenit. Orationem coram iis habet, qua sententiam suam fusius exponit. Assentiuntur cum alii, tum Dyrhachii episcopus. Quis vir et qualis. Constantinus Despota moritur (8).*

α'. * *Τῆ μέντοι δευτέρῃ τοῦ πένθους ἡμέρῃ προτραπεῖς ἔγωγε ὑπὸ τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Κραλαίνης, ὅτε τοῦ πένθους προεξαρχούσης, ἤσαί τινα θοῆρον ἀπὸ γλώττης αὐτοσχεδίως προσήκοντα τῷ καιρῷ, ἐπὶ τῇ τοῦ πλήθους ἀθροίσει παρελθῶν ἔλεξα τοιάδε. (B.) „Τὸ μὲν τῆς συμφορᾶς μέγεθος, ὃ παρόντες, σιωπῆν ἡμῶς ἀναγκάζει καὶ ὥσπερ νενεκρωμένα φέρειν*

A. M.
6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
P. 286
V. 232

* Ultimum est caput libri IX. in cod. A. 4. προσελθῶν A. Tota haec Monodia abest a cod. A., in quo tamen indicatur his verbis, προσελθῶν ἔλεξα τοιάδε. Extat autem in cod. Colbertino 4950. ex quo varias lectiones infra annotatas excerptimus. BOIV.

1. Altero die luctus, cum me Imperatoris filia Craleaena (nam ea luctui praeerat) hortata esset, ut naeniam aliquam ex tempore canerem, in medium prodii et coetu frequente eiusmodi orationem habui. (II.) „Magnitudo quidem casus huius tacere nos cogit et quasi emortua circumferre lin-

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- καὶ γλῶτταν καὶ ἀκοὴν καὶ διάνοιαν, τῆς ζωτικῆς τοῦ ἡμετέρου ἡλίου ἀκτῖνος σβεσθείσης καὶ ὑπὸ γῆν καταδύσης. ἀλλ' ἡ θορυβοῦσα καὶ καταπλήττουσα τὴν οἰκουμένην μεγάλη τῆς λύπης βροντὴ μάλα ἄτοπον αὐθις ἐνταῦθα τὴν σιωπὴν ἀπελέγχει. ποῦ
- B** γὰρ εἰκὸς, οὐρανοὺς μὲν βοῶν ἄνωθεν τῶν θορήνων τὸ μέγεθος, ὅτι 5 τοὺς ἑαυτῶν ἔσβεσαν ὀφθαλμοὺς ἡλίον καὶ σελήνην, γῆν δὲ κάτωθεν ὡς ὁρᾶτε σειομένην καὶ θάλασσαν καταγιγίζουσαν ἐναργῶς
- C** ἀπαγγέλλειν, παγκόσμιον εἶναι τὴν τῆς συμφορᾶς αἴσθησιν, ἡμᾶς δὲ σιωπῇ τὴν τοσαύτην ἀνέχεσθαι φέρειν ζημίαν; ἀλλ', ὃ γῆς ἡλιε, ποῦ γῆς ἔδυσ, καταλιπὼν ἡμᾶς τῷ παγετῷ νεκροῦσθαι τῶν 10 συμφορῶν; ὃ κοινῇ τῶν Ῥωμαίων ψυχῇ, ποῖ ποτε ἤρθης; φεῦ τῆς δρεπάνης τοῦ χρόνου, οἶαν τῆς οἰκουμένης ἀπηνῶς ἔξεθέρισε κεφαλὴν, οἶον τῶν πόλεων ἐξώρυσεν ὀφθαλμόν; ὃ τίς τῶν κοινῶν πραγμάτων ἔσβεσε τὴν μεγάλην λαμπάδα; ὃ τίς τὸν τοῦ
- D** καλοῦ παντὸς εὐεργέτην ἐξαίφνης ἡμᾶς ἀπεστέρησεν; ἐκεῖνος ἦν 15 ὁ τῆς βασιλικῆς εὐταξίας θεμέλιος· ἀλλὰ νῦν κεῖται βραχεῖ καλυπτόμενος λίθῳ. ὃ οἶαν πικρίας ἀνέφλεξε κάμινον ταῖς ἀπάντων καρδίαις. ἐκεῖνος ἦν ὁ νύκτας ὅλας ἐρηγορῶς τε καὶ ἄγρυπνος διαμένων, ὡς μὴ τῶν Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων κλαπῇ τὸ συμφέρον· ἀλλὰ νῦν ἐν τάφῳ τὸν μακρὸν ὕπνον ὑπνώττει. ἐκεῖ- 20
- P. 287** νος ἦν ἡ εὐστροφος καὶ μέλιτος γέμουσα γλῶσσα, τὸ πάσης καὶ παντοίας φρονήσεως ὄργανον· ἀλλὰ κεῖται νῦν τὴν μακρὸν σιωπὴν σιωπῶν. ὃ δεινῆς ἀγγελίας, ἡ ταχέως διερχομένη γῆν ὁμοίως
20. ὕπνωσεν ὕπνον **C.** 23. ἡ πᾶσαν ὀξείως διερχομένη γῆν τε καὶ θάλατταν **C.**

guam, aures, cogitationem, vitali solis nostri radio-extincto et terra oppresso. Magnum autem illud perturbans et percellens orbem terrarum moeroris tonitru silentium hoc loco magnae absurditatis arguit. Qui enim convenit, cum caeli superne magnitudinem luctus proclamant, cum sua lumina solem et lunam extinxerint, terra vero inferne (ut videtis) quatiatur, et mare fluctibus inhorruerit, ac evidenter haec omnia nunciarint, huius calamitatis sensum ad universum mundum pertinere, nos tantam iacturam silentio dissimulare? At tu, o terrae sol, in qua terra occidisti, relictis nobis, ut glacie calamitatum exanimemur? O communis Romanorum anima, quo tandem ablata es? Heu falcem temporis, quale orbis terrarum caput crudeliter demessuit? qualem urbium oculum effodit? O quis Reipublicae magnam facem extinxit? O quis viro de omni pulchra et honesta arte bene merito subito nos spoliavit? Ille Imperatoriae disciplinae fundamentum fuit; nunc vero exiguo saxo contactus iacet. Heu qualem cordibus omnium acerbitatis caminum incendit? Ille fuit, qui totas noctes pervigil excubaret, ne quid Respublica Romana caperet detrimenti; nunc vero in sepulchro longum illum somnum dormit. Ille fuit arguta et plena mellis lingua, illud omnis prudentiae instrumentum; nunc autem iacet diuturno illo silentio oppressus. Heu dirum nuncium, qui celeriter terras simul et maria perambulans omnium

καὶ θάλασσαν τὰς ὑπάντων πλήττει ψυχὰς ξίφους παντὸς χαλε-
 πώτερον. ἐκεῖνος ἦν τὸ μέγα τῆς οἰκουμένης κλέος καὶ τὸ τῆς
 παιδείσεως κράτιστον ἀρχέτυπον· ἀλλὰ νῦν βραχεῖα κόμισ τοῦ
 ἐκείνου καταχορεύει σώματος. ἐκεῖνος ἦν τὸ γλυκὺ τῶν ἐν γῆ

A. C.
1328
ad
1341

Imp. Andron.
Iunioris.

5 γλωσσῶν ἀπασῶν διήγημά τε καὶ περιάλλημα· ἀλλὰ νῦν ὁ πικρὸς B
 ἐκείνου κατετυράνησε θάνατος. ἀλλ' ὡ πόθεν ἔξαιρνης ἡμῖν τὸ V. 233

τοσοῦτον ἀνεθρόγη τῶν συμφορῶν πέλαγος, θαλάσσης ἀπάσης
 ὑπάρχον πικρότερον; πόθεν ἡμῖν ἐπιόντες οἱ τοσοῦτοι τῶν δει-
 νῶν χειμῶνες καὶ κλύδωνες τοὺς ἡμῶν ἐτάραξαν λογισμοὺς καὶ

10 πρὸς τὴν τῶν ἀναισθητῶν φύσιν ἐπείγεσθαι συνωθοῦσι; τίς ὁ
 τοσοῦτος κλόνος καὶ βρασμὸς τῶν ἀνθρώπων; μὴ κεραυνῶν ἔξαι-
 σίων οὐρανόθεν πολλῶν ὁμοῦ συρροαγόντων πληγῇ τις ἐνέσκηψε C

τοῖς ἀνθρώποις ἀφόρητος καὶ τοὺς μὲν εἰς γῆν κατήνεγκε, τοὺς
 δ' ἡμιθνήτας κατέλιπε φέρεσθαι; ἦν ἄρα καὶ καθ' ἡμῶν, ὡς

15 ἔοικε, τῶν δυστήνων πληγῇ ταμειομένη τῷ χρόνῳ, πολλῶν κε-
 ραυνῶν αἰθερίων ἀντάξις, τὴν τοῦ βασιλέως φημί συμφορὰν.

νῦν ἔδει πάντας ἀνθρώπους, βροντῆς μεγάλης ἀνειληφότας ἐν-
 ταῦθα φωνὴν, συμφωνίαν τινὰ πεποιηκῆναι παγκόσμιον καὶ κοινὸν
 ἀνεγείραι μέγιστον θρήνον, ἵν' ἀρκοῦσαν τὴν ἐνδείξιν οὕτω τὸ

20 πάθος ἴσως προσλάβῃ. νῦν ἔδει τοὺς μεγέθει καὶ κάλλει διαπρε- D
 πεῖς τῶν ἀστέρων ἐφ' ἐν συνδραμόντας διαγράψαι καὶ ἀσφαλέ-

στατα ἐγχαράξαι τῶν τοῦ βασιλέως ἡμῶν γνωρισμάτων τὰ κάλ-
 λιστα, ἵν' ὡσπερ τὴν τοῦ θεοῦ διηγοῦνται δόξαν οἱ οὐρανοὶ,
 οὕτω καὶ τὸ τούτου διατρανοῦντες εἶεν μνημόσυνον ἐν πᾶσι τοῖς

1. καρδίας C. 5. ἀπασῶν add. C.

animos quovis ense gravius sauciat. Ille fuit magna illa orbis terrarum gloria et eruditionis praestantissimum exemplar; nunc autem pulvis exiguus illius corpori insultat. Ille fuit suavis illa omnium linguarum narratio et commemoratio; nunc autem acerba illum mors violenter oppressit. At o, unde subito nobis tantum erupit calamitatum pelagus, mari quovis amarius? Unde tantae malorum tempestates et fluctus excitati animos nostros perturbarunt ac stupore perculerunt? Quis tantus tumultus et fremitus hominum? Numquid horribilium fulminum, e caelo multorum simul erumpentium, ictus aliquis percussit homines intolerabilis, atque alios humi prostravit, alios semianimes oberrantes reliquit? Fuit, proh dolor, et contra nos miseros plaga in hoc tempus reservata, multis fulminibus aetheriis gravior, Imperatoris inquam obitus. Nunc oportebat omnes homines, magni tonitrus vocem mutuos, symphoniam quandam toto orbe resonantem et publicum luctum maximum instituere, ut calamitas, ita uti decet, declararetur. Nunc oportebat magnitudine et pulchritudine praestantes stellas uno in loco congressas depingere et firmissime exsculpere Imperatoris nostri pulcherrima insignia: ut quemadmodum Dei gloriam enarrant caeli, ita et huius decora explicantes

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- αὐτῶν ἐξελιγμοῖς ἀεὶ καὶ περιφανέστατον αὐτοκρατορίας ἀρχέτυ-
πον τοῦτον προβάλλοιντο τοῖς ἐξῆς. ἐκεῖνος γὰρ ἦν ἡ τῆς βασι-
λείας εὐθύτης καὶ στάθμη· ἐκεῖνος ἦν ἡ τῆς ἱερωσύνης αἰδῶς
καὶ σεμνότης καὶ ὁ τῆς ἐκκλησίας φαιδρότατος λόγος· ἀλλὰ
Ἐνῦν τῷ τοῦ τάφου μοδίῳ συγκρούπτεται. ἐκεῖνος ἦν ὁ καθάπερ 5
ὀλκάδα μεγάλην σαλευομένην τὴν ἐκκλησίαν στηρίζας καὶ τοὺς
ταύτης εἰς γαλήνην τρέψας χειμῶνας καὶ ἀεὶ τῶν ταύτης δογμα-
των ἰστάμενος πύργος ἀκλόνητος· ἀλλὰ νῦν ἐς ἕδον πυθμένους
φεῦ κατενέγκται. ἐκεῖνος ἦν ὁ τοῦ ἡθους κανὼν, ἡ τοῦ ἀνθρω-
F πίνου εἶδος εὐκοσμία· οὗ καὶ ἡ σιωπὴ πολλῶ βελτίων ὑπῆρχε 10
τῶν ἄλλων λαλούντων παραίνεσις. ἡ γὰρ τοι φύσις εὐθὺς βασι-
λικὸν τε καὶ μεγαλοπρεπείας μεστὸν τὸ εἶδος ἀρχῆθεν ἐνήρμοσε,
κάλλει τε καὶ ἐμβριθεῖα τῇ προσηκούσῃ ταύτην κεράσασα καὶ
οἰοεῖ τινα στήλην κατεσκευασκυῖα αἰδοῦς καὶ σεμνότητος· οἷς
ἅπασιν ἐπέπερέ τε καὶ ἐπεκόσμη τό, τε ἰλαρὸν καὶ τὸ εὐμενές, 15
ὄλον χαρίτων γέμον καὶ, ἴν' εἶπω, ὄλον μεστὸν ἀνθρώπων ἡρινῶν·
P. 288 ἀλλὰ νῦν κόλποι γῆς σὺν ἀκοσμία πικρῶς ἐμερίσαντο. ἀλλ' ὦ
τῆς ἀδίκου ταύτης τῶν συμφορῶν τυραννίδος· ὦ βαθείας νυ-
κτὸς, ἡ τοὺς ἡμῶν ὀφθαλμοὺς συσκιάζουσα ὅπη πλανώμεθα
βλέπειν οὐ συγχωρεῖ. ὦ πόθεν οἱ τοσοῦτοι καταβρυγέστες τῶν 20
δεινῶν ἀπαρκτεῖαι καὶ νότοι, καθάπερ ἐξ ὀρητηρίου κοινοῦ, τὰς
ἡμῶν δυσμενῶς συγκυκῶσι ψυχὰς καὶ ῥιζόθεν ἐπέγονται ἀνυσπῆν.
ὦ τίς τῶν τοσοῦτων καλῶν τὸν λειμῶνα τὸν εὐανθῆ λάθρα καὶ
νυκτὸς ἐπελθὼν ἐξέτεμε; τίς τὸν πάσης ψυχῆς ναυαγούσης λιμένα
B κατέχωσεν; ὦ πόσοι κλαυθμοὶ καὶ στεναγμοὶ καὶ κραυγαὶ πρὸς 25
αἰθέρα σήμερον ἐκ τῆς γῆς ἀνατρέχουσι, καθάπερ καπνὸς ἐκ

in omnibus suis revolutionibus posteris semper illustrissimum Imperatoriae maiestatis exemplar proponerent. Ille enim fuit Imperii norma et amussis. Ille fuit sacerdotii reverentia et dignitas et splendidissima Ecclesiae lucerna; nunc vero sub modio tegitur. Ille fuit, qui Ecclesiam velut in magna tempestate fluctuantem firmaret, et tempestatem serenitate commutaret, et velut immota turris dogmatum eius consisteret; sed nunc, heu dolor, humi concidit. Ille fuit regula morum et humanae formae ornatus; cuius etiam silentium utilior erat admonitio, quam aliorum verbosae praeceptiones. Natura enim a primo ortu regia et plena dignitatis eum forma ornat, gravitate et pulchritudine temperata et veluti statua proposita pudoris et maiestatis, quae omnia hilaritas et placabilitas gratiarum plena et venustatis adornabat; nunc autem haec omnia telluris recessus sibi vindicarunt. O iniquam calamitatum tyrannidem! O profundam noctem, quae nostros obtexit oculos, nec quo eamus videre sinit! O quae ventorum procellae, velut ex uno antro erumpentes, animos nostros hostiliter perturbant et radicibus evellere conantur! O quis tot bonorum paradisum noctu vastavit! O quot lamentationes, suspiria, eiulatus e terris in caelos, veluti fumus e magno cordis incendio, tendunt! O quot sunt

μεγάλου πυρὸς τῆς καρδίας ἐκάστων ἀναρῶν γινόμενοι; ὦ πόσοι
 τὰς τοῦ Νείλου πηγὰς προθυμοῦνται ζητεῖν εἰς δακρῶν φορὰν,
 ὡς ἂν οὕτως πως δυνηθεῖεν ἔξισῶσαι τοὺς θρήνους τῷ κατα-
 σχόντι τὴν οἰκουμένην πάθει; ὦ τὰ πολυειδῆ τῶν ἀπάντων ὀνό-
 5 ματα κτησάμενος μόνος αὐτὸς, βασιλεῦ. οἱ μὲν γὰρ σε πατέρα C
 καλοῦσι κοινόν· οἱ δὲ κηδεμόνα τε καὶ προστάτην καὶ ὁραφίας
 ἐπίκουρον· οἱ δὲ λιμένα σωτήριον καὶ στεῖρόν προμηθεῖα· οἱ δὲ
 γυμναστήν τινα καὶ διδάσκαλον πάσης ἰδέας καλοῦ καὶ παγκό-
 10 σμιον δικαστήν τῶν ἐν κόσμῳ παντοίων πραγμάτων. σκόληξ τὴν
 φύσιν τῶν ξύλων πολλάκις διέφθειρεν· ἡμῶν δὲ φθείρει νῦν τὰς
 καρδίας πικρότερον ὁ τοῦ βασιλέως ἔμμονος λογισμός. τὰς ἀμπέ-
 λους καὶ τὰ λήϊα πολλάκις ἐλυμήναντο χάλαζαι καὶ ἀνθρακες οὐ- V. 234
 ρανίου πυρὸς· ἡμᾶς δὲ πλέον ἢ τοῦ βασιλέως ἐλυμήναντο στέρη-D
 σις. κῆπος ἐκεῖνος ἦν παντοίοις βροίθων καρποῖς καὶ ὡσπερ ἔαρος
 15 ὥραν ἄγων αἰεὶ· ἀλλὰ νῦν αὐτὸν ἐμάραναν, φεῦ τοῦ πάθους,
 αἱ τοῦ θανάτου φλόγες, ὦ πολλῶν πόλεων οἰκιστὰ, κατὰ τε
 Ἀσίαν φημί καὶ Εὐρώπην· οὐκ ὀκνήσω δ' εἰπεῖν καὶ ταυτησί
 τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, ἣν πάλαι μὲν Κωνσταντῖνος ὁ μέγας
 ἐκεῖνος καὶ σοὶ γε ὁμότροπος ἔστησε, σὺ δ' ἐπὶ γόνυ κλιθεῖσαν
 20 ἀνώρθωσας. πᾶσα μὲν γὰρ ἢ τῆς προτέρας ἐκείνης οἰκοδομῆς E
 καλλονὴ καὶ τεργνότης δουλείας ἀλλαξαμένη ζυγὸν ἐτεθνήκει καὶ
 ἀπερῶν· καὶ γενέσθαι τὸν βασιλικὸν ἔξεγένετο θρόνον Λατί-
 νων ληστῶν καταγώγιον καὶ βεβήλων ἔστιαν. ἀλλὰ δεύτερος αὐ-
 τὸς καταστάς οἰκιστῆς, βασιλεῦ, ἐκ μέσου πεποίηκας τά τε τῆς
 19. κλιθεῖσαν] πεσοῦσαν C. 20. οἰκοδομίας C. 24. μὲν ἐποι-
 ῆσω C.

qui ipsos Nili fontes ad fundendas lacrymas exoptant, ut fletum magnitudi-
 dini casus, quo terrarum orbis oppressus est, aequare possent! O qui va-
 rios omnium titulos solus meruisti, Imperator! Nam alii communem te pa-
 rentem vocant; alii curatorem et patronum et orbitatis adiutorem; alii por-
 tum salutarem, et fortem providumque; alii praeceptorem et magistrum
 omnis boni, et toti mundo communem omnis generis negotiorum arbitrum
 et iudicem. Vermis saepe lignorum naturam erodit; nostra vero corda nunc
 acerbius laedit perpetua Imperatoris cogitatio. Vitibus et segetibus saepe
 nocuerunt grandines et caelestis ignis ardores; nobis Imperator ademptus
 plus nocuit. Hortus ille fuit omnis generis fructibus refertus et perpetuo ver-
 nans; sed nunc aestu mortis emarcuit. O multarum urbium in Europa et
 Asia conditor: non autem dubitabo dicere, etiam huius Imperatricis urbis,
 quam olim Constantinus Magnus et moribus tibi similis condidit, tu vero
 in genua prolapsam erexisti. Omnis enim pristinae illius structurae elegan-
 tia et ornatus, in servitutis iugum commutatus, obierat atque conciderat;
 eoque res redierat, ut regium tuum solum Latinorum praedonum esset di-
 versorium et profanorum hominum domicilium. Sed tu alter illius conditor
 extitisti. Ecclesiae et dogmatum crimina sustulisti, eamque ruinam mini-

- A. M. 6836 ad 6849 Imp. Andron. Juniois. ἐκκλησίας εὐθύς καὶ τῶν δογμάτων ἐγκλήματα καὶ φερομένην ἐστήριξας ταύτην ἐς ἅπαν τὸ κράτιστον· τείχεσι δὲ καὶ τοῖς καὶ οἰκίαις ἐς τὸ πρὶν ἀνήνεγκας κάλλος αὐτήν. ὦ τοῦ μεγάλου τοῦδε καὶ ἱεροῦ χρέους, ὃ πάντες οἱ ἐφεξῆς σοι ὀφείλουσιν εὐσεβεῖς, καθάπερ εὐεργέτη κοινῷ καὶ ἀρχηγῷ τῆς ὀρθῆς ἡμῶν πίστεως. ὦ πῶς ὁ τοῦ παντὸς ἄξιος ὡς ἄνθος παρήλθες ἀγροῦ; ὦ πῶς ἐπὶ σοὶ καὶ τὰ στοιχεῖα θρηνοῦσι, βασιλεῦ, καὶ δέος μὴ ἡμῶς κατακλύσωσιν; ὦ πῶς ἐπὶ τῷ σῷ πάθει καὶ τείχη πίπτουσι πόλεων καὶ κίονες ἐκρίζονται πάλαι πολὺν ἤδη τὸν χρόνον βεβαίως ἰστάμενοι; ἀλλὰ δότε μοι τὴν τὸν μέγαν ἡμῶν θησαυρὸν 10
- P. 289 κατέχουσιν κιβωτὸν, ἵνα θεάσωμαι, πῶς ὑπερπλέειν τὰ πολλὰ τῶν δακρύων δύναται ῥεύματα. ἀρκέσουσι γὰρ οἶμαι ταύτην ἀνεχεῖν ἢ πάντες ἄνθρωποι νῦν κρουνηδὸν προχέουσι δάκρυα, καθάπερ τὴν τοῦ Νῶε κιβωτὸν τῶν ὑδάτων ἐκεῖνα τὰ πλούσια ῥεύματα. ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἐκ τῶν κατακλυσμῶν οὐς ἔφερον, ἔσωζεν· 15 αὕτη δὲ τοῦναντίον εἰς μυρίων κατακλυσμῶν ἡμῶς συνήλασε κλύδωνας. ὦ φοβικτοῦ συναντήματος· ὦ ξένης ἐσπέρας ἐκείνης, ἣ Βτάναντία μοι τῆς Δαβιδικῆς ἔδειξεν ὠδῆς. „τὸ ἐσπέρας γὰρ μοι ἠύλισατο ἀγαλλίασις καὶ εἰς τὸ πρῶτ' κλαυθμὸς.” βαβαὶ τῆς ἐναλλαγῆς ταυτησὶ τῆς ἀτόπου, ἣ μοι παντὸς ἀψινθίου πικρότερον ἐκέρασε τὸν κρατῆρα. ὦ νυκτὸς ἐκείνης ἀσυμπαθοῦς, πῶς ἐς τὸν σφόδρα συμπαθῆ καὶ φιλόανθρωπον ἐκείνον ἄνθρωπον

1. εὐθύς add. C. 2. δ' αὖ καινοῖς καὶ οἰκ. C. 3. ὦ τοῦ μεγάλου — ἀγροῦ add. C. 7. βασιλεῦ add. C. 18. Δαυιτικῆς C. 19. ἠύλισατο W.

tantem probe constabilisti: moenibus, templis, aedibus pristinam eius pulchritudinem renovasti. O magnum et sacrum debitum, quo universos fideles, quotquot deinde extituri sunt, tibi obstrictos habes; tibi, inquam, de omnibus bene merito, et verae fidei nostrae summo assertori! Heu! quomodo, cui par nihil dici potest, ut flos agri praeteristi? En ipsa elementa te lugent, ac periculum est, ne nos obruant. En ob tuum obitum etiam urbium moenia concidunt, et columnae evertuntur, quae multis saeculis firmas steterunt. Sed date mihi eam arcam, quae continet magnum nostrum thesaurum, ut videam, quomodo lacrymarum rivis innatare queat. Quas enim mortales omnes ubertim profundunt lacrymas, facile illam, ut arcam Noae aquarum illa abundantia, sustinebunt. Enimvero illa eos quos vehebat e diluvio eripiebat; haec contra nos in mille diluviorum tempestates coniecit. O horrendum casum, o insolitam vesperam illam, quae contrarium mihi Davidici illius carminis ostendit: „nam ad vesperum,” inquit ille, „mihi demorata est laetitia et ad matutinum fletus.” Papae, qualis haec est et quam absurda inversio, quae mihi quovis absinthio amariorem craterem temperavit? O noctem illam inclementem, ut in clementissimum et humanissi-

δυσμενῆς καὶ ἀφιλόνητος ἔδοξε, πᾶσαν εὐνοίαν καὶ αἰδῶ A. C.
 κατόπιν ὡσπερ ἐς ἀβύσσους καὶ ῥεύματα ποταμῶν ἀπορρίψασα; 1328
 ὃ μέγιστε θησαυρὸς τῶν καλῶν, βασιλεῦ, ἵνα τί τοὺς ποθοῦντας 1341
 ὡς μισοῦντας κατέλιπες; πάντες γὰρ ὡς ἐκ κοινοῦ προταναίου Imp. Andron.
 5 τῶν σῶν ἀπολελαύκασιν ἀγαθῶν. διὰ σοῦ γὰρ καὶ οἱ εὐγενεῖς εὐ- C
 γενέστεροι καθεστήκασιν καὶ ὁ τῶν ἱερέων δῆμος σεμνότερος καὶ
 ὁ τῶν σοφῶν κατάλογος σοφώτερος καὶ τὰ τεῖχη τῶν πόλεων
 ἰσχυρότερα καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἅπαντες διὰ σοῦ βελτίους γεγόναμεν
 ἑαυτῶν. ἀλλ' ὃ τῆς ἀμετρήτου καὶ ἀνεικάστου πλοκῆς τῶν δει- D
 10 νῶν. οἴχεται ἡ τοῦ κόσμου πολιτεία· οἴχεται ὁ τῶν πόλεων κό-
 σμος· οἴχεται τὸ τῶν ῥητόρων καὶ φιλοσόφων γυμνάσιον τὸ πᾶσαν
 ὑπερβαῖνον Ἀκαδημία καὶ Λύκειον καὶ Στοὴν Ἀττικὴν. ὃ τίς
 δώσει ταῖς ἡμῶν κεφαλαῖς ὕδωρ καὶ πηγὰς δακρύων τοῖς ἡμῶν
 ὀφθαλμοῖς, ἵνα τὰ μείζω τῶν τῆς Ἱερουσαλήμ νέα θρηγήσωμεν
 15 πάθη. δότε μοι τὴν Ὀρφείως ἐν τραγωδίαις δύναμιν, ἵνα καὶ
 τὰς ἀψύχους φύσεις κινήσω πρὸς οἶκτον τοῦ πάθους. δότε μοι E
 τοὺς ἐν ποταμοῖς Βαβυλῶνος ἐκ βάθους καρδίας πάλαι θρηγή-
 σαντας τὴν Σιών, ἵνα καὶ τὰς ἡμετέρας ὀδύνας ἀξίως ἐκείνοι V. 235
 πενήθωσιν, ὡς ὁ τοῦ βασιλέως ἡμῶν ἐπήνεγκε θάνατος. ὃ πῶς
 20 παρέβλεψεν ἡμᾶς ὁ ἡμέτερος ἥλιος καὶ παρὰ πᾶν τὸ εἰκὸς ἀπε-
 πλάνησε καὶ ἀντὶ τῆς ἐφῆας ἀνατολῆς ἐφῆαν τὴν δύσιν πεποιήται.
 ὃ ἵνα τί δέδοται τοῖς ἐν πικρίᾳ φῶς, ζωὴ δὲ ταῖς ἐν ὀδύναις
 ψυχαῖς; θανεῖν αἰρετώτερον, ἢ διηνεκῶς ἄρτον ὀδύνης ἐσθίειν F
 καὶ πόμα πίνειν κλαυθμοῦ. ἀλλ' ἐκείνον μὲν, ὃ παρόντες, ἀμει-

5. ἀγαθ.] θησαυρῶν C. 12. πᾶσαν Ἀττικὴν C.

mum infesta et inhumana fuit, omni benevolentia et verecundia repudiata?
 O maxime bonorum thesaure Imperator, cur nos te desiderantes ut asper-
 nantes deseruisti? Omnibus enim tua bona, ut horrea publica, patuerunt.
 Per te enim et nobiles nobiliores facti sunt, et coetus sacerdotum venera-
 bilior, et collegium sapientum sapientius, et urbium moenia firmiora. De-
 nique omnes te moderatore ipsi nos ipsos superavimus. At o immensam
 et inexplicabilem malorum implexionem! Interit mundi regimen, interit ur-
 bium ornatus, interit rhetorum et philosophorum gymnasium, quod omnem
 Academiam, omne Lyceum vincit, omnem Stoam Atticam. O quis dabit
 capitibus nostris aquam et fontes lacrymarum oculis nostris, ut nova mala
 Hierosolymitanis graviora deploremus? Date mihi Orphei in tragicis lamen-
 tationibus facultatem, ut inanimes etiam naturas ad mali commiserationem
 moveam. Date mihi eos, qui ad flumina Babylonis olim Sionem ex animo
 deplorarunt, ut nostros etiam dolores illi pro dignitate luceant, quos no-
 bis Imperatoris obitus attulit. Heu, ut noster sol nos despexit, et praeter
 omnem expectationem decepit, et pro matutino ortu matutinum occasum su-
 biit! O cur iis, qui in acerbitate sunt, datur lumen; et iis vita, qui do-
 loribus conflictantur? Mori optabilius est, quam continenter panem doloris
 edere et calicem luctus potare. Nam illum quidem divinum et immortale

- A. M. βομένη δικαίως ἢ θεία καὶ ἀκήρατος διεδέξατο βασιλεία· ἡμεῖς
 6836 δ' ὄργανοὶ καταλειμμένοι τὸ μὲν στένειν ἐλεινῶς καὶ δακρῦειν
 ad οὐδέποτε ἂν οἶμαι πανσαίμεθα, ἕως ἂν ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν
 6849 τὴν τῆς ἐκείνου στερήσεως περιφέρωμεν μνήμην· πάεσθαι δ'
 Imp. Andron- ἀνάγκη τοῦ λέγειν. πάντα γὰρ λόγον οἱ τοῦ βασιλέως ὑπερβαί-5
 Junioris. νουσι θροῆνοι." (Γ.) Ταῦτα διεξιόντος μου θροῆνος ὁμοῦ παρὰ
 P. 290 πάντων καὶ ὄλοφρυμὸς ἠγείρετο μέγιστος καὶ πολυειδῆς καὶ, ὅσον
 εἰπεῖν, ἄχρις αἰθερίων ἀψίδων φθάνειν δυνάμενος. πάντες γὰρ
 ὡς πατέρα τοῦτον ἐπόθουν τε καὶ ἐπένθουν. ὁ γὰρ μακρὸς χρό-
 νος κόρον μὲν ἴσως, ὡς ἂν τις φαίη, ποιεῖ παρόντος τοῦ πρά-10
 γματος· πολλὴν δ' ὁμως ἐνήσι καὶ τὴν σχέσιν ταῖς τῶν χρω-
 μένων ψυχαῖς, ὡς καὶ ἀπιόντος τοῦ πράγματος μὴ συναπαίρειν
 Βτὴν μνήμην, ἀλλὰ παραμένειν ἐπὶ πολὺ ταῖς τῶν λειπομένων
 ἀνθοῦσαν ψυχαῖς, ὡσπερ ἐν ἡριῇ καταστάσει, τῆς τέως δυσμε-
 νοῦς κηλίδος φύσιν ἐχούσης διαδιδρούσκειν ὡς τὰ πολλά. (Δ.) Τέ-15
 τартон μὲν δὴ καὶ ἑβδομηκοστὸν ἔτος ἀπὸ γενέσεως αὐτῷ τελευ-
 τῶντι ἠνύετο, πεντηκοστὸν δ' ἀφ' οὗ τὰ σκῆπτρα τῆς αὐτοκρα-
 τορίας ἐδέξατο. ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν εὐμήκης, τὸ εἶδος εὐπρεπῆς
 καὶ λίαν αἰδέσιμος καὶ ὡσπερ ἐκ φύσεως ἔχων τὸ ἡγεμονικόν τε
 Cκαὶ φοβερόν· οὐκ ἄκρατόν γε μὴν, ἀλλ' ὡσπερ τῷ ἀέρι κιννά-20
 μενον τὸ τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνος φῶς χροῶμα γίνεται τούτῳ καὶ
 ὡσπερ μέλιτι γλυκύτης αὐτοφυῆς γίνεται ποιότης· οὕτω δὴ καὶ
 πραότης ἀποιήτος μετὰ τινος θελγούσης χάριτος τοῖς ἡθεσιν αὐ-
 τοῦ κιννωμένη χροῶμά τε ἅμα καὶ αὐτοχάλκευτος αὐτῷ ποιότης
 5. ἐπεὶ πάντα λόγον C. 6. Verba ταῦτα — ὡς τὰ πολλά om. A.
 20. τῷ] τὸ W. 21. τοῦτο W.

regnum iusta remuneratione excepit; nos vero pupilli relictī suspirare miserabiliter et lacrymare nunquam desinemus, dum illius adepti memoriam in animis nostris circumferemus. Necesse autem est orationis finem facere. Omnem enim orationem lamentationes de Imperatoris morte excedunt." (III.) Haec cum ego recitassem, fletus simul omnium et lamentatio maxima et varia est exorta, quae paene dixerim ad caelos penetrare potuisset. Omnes quippe eum ut patrem et requirebant et lugebant. Temporis enim diuturnitas rei praesentis fortasse fastidium parit: magnam tamen familiarium animis affectionem imprimit, qua fit, ut ipsa re sublata non evanescat simul rei memoria, sed quam diutissime maneat, ac velut quodam vere restituta floreat in animis eorum, qui superstites vivunt, veterum inimicitiarum macula facile plerumque exolescente. (IV.) Annum aetatis moriens implebat quartum et septuagesimum; ex quo vero Imperium susceperat, quinquagesimum. Procera statura fuit, decora facie et perquam venerabili; ab ipso ortu principale aliquid et formidabile prae se ferens; non tamen hoc merum et integram, sed ut aëri mistum solaris radii lumen fit ei color, et ut melli dulcedo qualitas nativa accedit, ita etiam clementia non ficta cum blando quodam gratiae lepore moribus eius temperata color ipsius et

ἐφαίνετο. πολλὴν μὲν γὰρ ἐπὶ τοῦ προσώπου τὴν εὐφροσύνην ἢ
 φύσις ἐκένωσε, πολλὴν δ' ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς τὴν γαλήνην,
 λαμπρὰν δ' ἐπὶ τῇ γλώττῃ τὴν τῆς ἠχοῦς ἁρμονίαν. τῷ δὲ ἦθει
 παντὶ τὸ ἰλαρὸν καὶ σεμνὸν ἐφαπλώσασα τερπνόν τι καὶ ἔνθεον
 5 παρεσκευάζεν ἐπιπρέπειν. ἅ πάντα μάλα σαφεῖς τῶν σιωπώντων D
 ἡθῶν τῆς ἐκείνου ψυχῆς ἐγίνοντο ἄγγελοι. (E.) Ἴνα γὰρ τοὺς
 τρόπους τῆς γνώμης, ὁποῖος ἐκεῖνος, παραστήσω, ἐνὸς ἢ καὶ
 δυοῖν τῶν ἐκείνου μνησθῆσομαι. μικρὸν πρὸ τῆς τελευτῆς ἐν πε-
 νίᾳ καὶ τῇ τῶν ἀναγκαίων ἐνδείᾳ διόγων ἐπεὶ μὴ ἐδύνατο καθά-
 10 παῖς τὴν τοῦ ψύχους φέρειν ἀκμὴν (χειμῶνος γὰρ τηρικαῦτα τὸ E
 ἀκμαιότατον ἦν), σκέπην ἐπέταξεν αὐτῷ γενέσθαι νυκτερινὴν ἐξ
 ἀλωπεκῆς. πάσης οὖν τῆς αὐτοῦ περιουσίας ἀριθμηθείσης τριῶν
 νομισμάτων οὐχ εὔρηται πλέον οὐδέν. ὅθεν τούτων μόνων ἐξ
 ἀνάγκης ὄνιον γενέσθαι, ὃ τῆς ψυχρότητος μεμελέτηται παρα-
 15 μύθιον. μετεώρου δὴ τῆς μελέτης οὔσης, προσελθὼν τις τῶν
 πάλαι οἰκειακῶν τὸν τῆς ἐνούσης πενίας ἐξετραγώδει κίνδυνον
 βιαίως ἐπιτιθέμενον καὶ πρὸς θάνατον ὀλοσχερῶς συνωθοῦντα. F
 τούτῳ καμφθεὶς ἐδεδώκει τὰ τρία ἐκεῖνα νομίσματα, συμφορῶν
 ἄλλοτριῶν τὸν ἑαυτοῦ προελόμενος θάνατον, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτόν.
 20 Ἐν μὲν δὴ τοῦτο τῆς αὐτοῦ συμπαθοῦς γνώμης τεκμήριον. δεύ-
 τερον δέ· ἐπεὶ γὰρ ἰατρῶν μὲν παῖδες αὐτῷ τὴν πολυήμερον ψυ-
 χροποσίαν ἀπηγόρευον, ὃ δ' οὐ προσίετο τὴν οἶνοποσίαν, μέσην
 βαδίσας νομίσματος ἐνὸς μόλις ἐκ δανείου κάκεινον παρευρεθέν-
 25 τος ὄνιον ἔσχε μέρος τι τῶν ἐξ Αἰγύπτου καὶ Ἀραβίας κομιζο- P. 291

A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Iunioris.

inaffectata qualitas videbatur. Multum enim hilaritatis natura vultui eius indiderat, multum oculis serenitatis; linguae autem claram et canoram vocem: in omni denique eius habitu ac gestu hilaritatem et gravitatem sic explicuerat, ut amoenum quiddam ac divinum in eo emineret. Quae universa tacitos eius mores et animum nunciabant. (V.) Ut autem ingenium eius etiam declarem, unius atque alterius eius facti mentionem faciam. Paulo ante obitum, cum paupertate et rerum necessariorum inopia urgeretur et hiemis vim ferre non posset (nam hiems tum maxime saeviebat), vulpinam sibi nocturnam vestem fieri iussit. Omni autem eius opulentia perquisita tribus nummis non plus est repertum. Tanti itaque necesse fuit emi vestem, quae ei in frigidibus solamen paratum esset. Id vero consilium cum adhuc ageretur, quidam e veteribus eius familiaribus praesentem paupertatem deplorabat, quae ita atrox sibi incumberet, ut iam in aperto mortis periculo versaretur. Ei adductus misericordia tres illos nummos dedit; mori praeoptans, quod in se esset, quam alienarum calamitatum spectator esse. Unum igitur hoc eius benignitatis signum esto. Alterum illud. Cum ei frigidae aquae potu diuturno medici interdicerent, atque ipse vini potationem repudiasset; mediam ingressus viam vix uno aureo, eoque mutuaticio, aliquid sibi dulcium liquorum emit, qui ex Aegypto et Arabia advehuntur, ut

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
V. 236 μένων γλυκέων ὑγρῶν, ἵνα γε τούτῳ κουφίξῃ τὸ τῆς ψυχροποσίας ἄκρατον. ἀλλὰ πρὶν γεύσασθαι τούτον, πρόσσειν αὐτῷς ἕτερός τις τῶν πάλαι οἰκειακῶν, μακροῦ νοσήματος βραχὺ τι ζητῶν παραμύθιον. ὃ δὲ μὴ ἔχων οὐδέν, ὅτῳ τὸν ἄνθρωπον παραμυθίσαιτο, δοθῆναι προσέταξε καὶ τούτῳ τὸ τῆς ἑαυτοῦ ἀσθε- 5
νείας εἶνεκα παρασκευασθὲν ἐκεῖνο φάρμακον. τοσοῦτον αὐτῷ τῆς συμπαθείας περιῆν καὶ ῥῆστα πρὸς τοὺς κακῶς ἔχοντας κάμ-
B πτεσθαι. (ς.) Ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντι χρόος μὲν εὖρηται, νό-
μισμα δ' οὐδὲν οὐδαμῆ. ἀλλ' οὗτος μὲν τοιοῦτον ἔλαχε τέλος.
- A. C. 1332
die Febr. 13 ἔτος δὲ τότε ἐνειστήκει τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως ἑξακισχιλιοστὸν 10
ὄκτακοσιοστὸν τεσσαρακοστὸν. τηρικαῦτα δὲ καὶ τῷ νέῳ βασιλεῖ
Ἀνδρονίκῳ ἕκτον καὶ τριακοστὸν ἠνέετο ἔτος ἀπὸ γενέσεως.
- C β'. Ἐκεῖθεν ἡμέραι τριάκοντα μεταξὺ παρεβούησαν καὶ ὁ
μέγας τετελεύτηκε λογοθέτης ὁ Μετοχίτης, τρισὶ μεγίστοις δει-
νοῖς κυριευθεὶς τότε σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. ἐπιέζετο μὲν γὰρ ἐκ 15
πολλοῦ τῷ τῆς στραγγουρίας νοσήματι. κρατηθέντων δ' ἤδη
καὶ τῶν νύκτων εἰς δεσμοτήριον κραταιότερον εἰργάσατο καὶ ἐν-
τεῦθεν λύπη τὸ τοῦ πάθους δορυμύ. ἐκ τοῦ σύνεργου δὲ καὶ ὁ τοῦ
βασιλέως ἐπελθὼν θάνατος καὶ βεβαίαν ἤδη κομίσας αὐτῷ τὴν
D τῶν ὄλων ἀπόγνωσιν ἀνίσχυρον ἐς τέλος τὴν φύσιν πεποίηκε, 20
χαλάσας τοὺς τόνους τῶν καιριωτέρων ὀργάνων καὶ τὰς ζωτικὰς
παραλύσας δυνάμεις. ὄθεν τὸ μοναδικὸν ὑπελθὼν σχῆμα με-
τήλλαξεν. ἐπεὶ δὲ μέρος καὶ γὰρ τῶν ἐκεῖνον θρηνούντων θεο-
μῶς, ὡς εἰκὸς, ἐγγινόμεν, παρελθὼν μοναδίαν διήλθον τοιάνδε.

5. τοῦτο W., sed in mg. τούτῳ.

his frigidae potum meraciorem temperaret atque levaret. Sed priusquam eos gustasset, rursus alius veterum domesticorum eum accedit, longi morbi breve quaerens solatium. At ille, cum nihil haberet quo hominem consolaretur, et huic dari iussit remedium suae infirmitatis causa comparatum. Tanta eius erat humanitas et commiseratio eorum, qui male habebant. (VI.) Quin et eo mortuo aes alienum emersit; nummus autem ne unus quidem uspiam inventus. Hunc iste exitum sortitus est anno ab orbe condito sexies millesimo octingentesimo et quadragesimo; quo tempore annum aetatis trigesimum sextum Imperator Andronicus explebat.

2. Triginta diebus ex eo elapsis magnus Logotheta Metochites decessit, tribus maximis malis victus et corporis et animi. Nam stranguriae quidem morbo pridem laborare coeperat. Iam autem filiis quoque eius comprehensis et in carcerem coniectis eius morbi vim animi dolor auxit. Paulo post Imperatoris etiam mors consequuta desperationem illi de summa rerum attulit, et naturam eius ad extremum debilitavit, laxatis nervis praecipuorum organorum vitalibusque viribus resolutis. Quare monastico habitu induto decessit. Sed quia et ego, uti par erat, ex eorum numero fui, qui illum gravissime lugerent, huiusmodi de eo funebrem orationem habui:

(B.) „Ἐμοὶ δὲ, ὃ παρόντες, ταῦτόν τι συνέβη παθεῖν, ὥσπερ
 ἂν εἴ τις ναῦς ἑξαίρνης ἐναντίοις ἐντετυχηκῦα τοῖς πνεύμασιν
 ἐπὶ πρύμναν ἐκινδύνευσε καταδῦναι· ἔπειτα πρὶν ἢ δυνηθῆναι
 στήναι καλῶς, ἕτερον ἐπιδραμὸν ἐκ πλευρᾶς κλυδώνιον ὑποβρῦ-
 5 χιον ἠνάγκασε ταύτην γενέσθαι. πρὶν γὰρ τὴν προτέραν καὶ με- E
 γίστην ἐκείνην τοῦ βασιλέως ἀποτινάξασθαι συμφορὰν, ἕτερα
 μοι σήμερον αὕτη ἐπιδραμοῦσα, καθάπερ ἐπὶ κλύδωνι κλύδων
 κατὰ χειμῶνι χειμῶν, δεινῶς κατεβάρπτισε καὶ πρὸς ἀβύσσους
 πυθμένας φεῦ κατήνεγκε συμφορῶν. ὡ πῶς οὐκ εὐθὺς ἀπέπτῃς,
 10 ψυχῇ, ἀλλ' ἔτι τῷ δυστήνῳ τούτῳ παρέμεινας σώματι; ὡ πῶς
 οὐχ ὑπὸ τῶν ἀλγεινῶν διεθρόάγη μοι τὸ σῶμα, ἀλλ' ἀντέχειν ἔτι
 δύναται πρὸς τοσαύτας κινάτων ἐπαγωγάς; ὡ δυστυχῆς μοι P. 292
 γλῶττα, οἷας σοι τὰς μονωδίας ὁ χρόνος ἐταμιεύσατο; φεῦ τῆς
 τῶν δεινῶν συνεχείας· βαβαὶ τῆς ἐναλλαγῆς τῶν πραγμάτων.
 15 οὓς γὰρ ἀεὶ κατὰ τῶν συμφορῶν προβόλους εἶχομεν ἀθρόαγεις
 καὶ λαμπροὺς παρηγόρους, οὗτοι στρατεύματα συμφορῶν ἐφ'
 ἡμᾶς ὀπλιζουσι σήμερον. ἡμεῖς δὲ καρτεροῦμεν ἔτι καὶ μονωδεῖν
 ἀνεχόμεθα. ποῦ σοφῶν συναυλῖαι καὶ λογίων ἀμιλλαι καὶ σεμνὰ
 παλαίσματα; ποῦ ῥητόρων πανηγύρεις καὶ κρότοι καὶ θέατρα B
 20 πολλῶ τῶν Παναθηναίων ἐκείνων λαμπρότερα; φροῦδα τὰ πάν- V. 237
 τα, κόνις ἅπαντα. ὦ κάκιστε χρόνε, πῶς ἐκ μέσης ἠνέσχου τῆς
 οἰκουμένης τὴν τῆς σοφίας μητρόπολιν ἐξελεῖν ἀπηνῶς; πῶς τὴν
 τῶν λόγων καθεῖλες ἐπιβουλεύσας ἀκρόπολιν; πῶς οὕτω νεανιεύῃ
 καθ' ἡμῶν συνεχῶς, μήτε τινὰ οἶκτον λαμβάνων, μήτε χορεν-

9. συμφοραῖς A. 23. ἀκρόπ.] μητρόπολιν W.

(II.) „Mihi quidem, auditores, idem usu venit, quod navi subito adversis
 ventis circumventae, cuius puppis cum demergenda sit, priusquam consi-
 stere possit, ab alio fluctu a latere obruatur. Priusquam enim priorem il-
 lam et maximam obitus Imperatoris calamitatem excussissem, altera haec
 hodie me aggressa, veluti fluctus post fluctum, tempestas post tempestatem,
 graviter demersit et in abyssos et fundum calamitatum heu deiecit. O ani-
 ma, cur non statim evolasti? cur adhuc in misero isto corpore permanes?
 Heu, cur non prae doloribus ruptum est corpus meum, sed adhuc tot flu-
 ctuum violentiae resistere potest? O infelicem linguam meam, ad huiusmodi
 lamentationes reservatam! Heu malorum cumulum: heu mutationem rerum!
 Quos enim firmos quasi obices contra malorum insultus habebamus et illu-
 stria solatia, ii hodie contra nos calamitatum cohortes educunt. Nos vero
 adhuc subsistimus et lamentari non desistimus? Ubi est familiaritas sapien-
 tium? ubi doctorum certamina et honestae velitationes? ubi oratorum coe-
 tus, applausus, theatra, multo Panathenaeis illis splendidiora? Evanue-
 runt omnia; in pulverem abierunt omnia. O tempus iniquissimum! itane
 e medio terrarum orbe sapientiae metropolin tollere crudeliter haud dubita-
 sti? itane per insidias eloquentiae arcem evertisti? Cur tam continenter in-

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.

νύμενος ὑπὸ τῆς τρυφῆς τῶν δεινῶν; χθὲς ἀφεῖλες ἡμῶν τὸν μέγιστον βασιλέα· σήμερον τὸν δεξιὸν ὑπηρέτην, τὸν Νέστορα τὸν βουλευφόρον, τὸν μόνον τοσοῦτω βασιλεῖ δυνάμενον ἔξαρκεῖν. χθὲς τὸν τῶν Χαρίτων θάλαμον· σήμερον τὰ τῶν Χαρί-
Οτων προπύλαια· χθὲς τὸ ἔαρ τῶν ἀγαθῶν· σήμερον τὴν τὸ τοι-5
οὔτον ἔαρ ἀγγέλλουσαν χελιδόνα· χθὲς τὸν μέγαν καὶ ἀπαρά-
μιλλον νοῦν· σήμερον τοῦ τοιοῦτου νοῦ τὸν ἐναρμόνιον κήρυκα·
χθὲς τῆς χρυσῆς καὶ μεγάλης γλώττης τοὺς λόγους· σήμερον
Δτὴν Ἀκαδημίαν καὶ τὸν Περίπατον καὶ τὴν Στοὰν ἐκείνης τῆς
γλώττης ἀκείνων τῶν λόγων· χθὲς τὰς Μούσας· σήμερον τὸ 10
ζῶν καὶ κινούμενον μουσεῖον· χθὲς τῆς εὐσεβείας καὶ τῶν δογμα-
των τὸν κράτιστον πρόβολον· σήμερον τὴν δογματικὴν πανοπλίαν·
χθὲς τὸν τῆς ἱερωσύνης κανόνα τε καὶ τὴν στάθμην· σήμερον
τὴν ἱερὰν ὄπλοθήκην. ἀλλ' ὧ πόσοι κλαυθμοὶ καὶ στεναγμοὶ
συνεληλυθότες εἰς ἓν ἐξισωθῆναι δυνηθεῖεν ἂν τοῖς νῦν κατα-15
Εσχοῦσιν ἡμᾶς πάθεισιν; οἶμαι γὰρ, οἶμαι, ἂν θάλασσα μὲν
ἅπασα μεταβάλλῃ πρὸς φύσιν δακρῶν, ποταμοὶ δ' αὖ, ὅποσοι
τὴν γῆν περικλύζουσι, πρὸς δακρῶν τραπῶσι φορὰν, οὐδ' οὐ-
τως ἂν ἰκανῶς δειχθεῖν τὸ μέγεθος ὅσον τῶν νῦν συμφορῶν.
ἐκεῖνος ἦν ὁ τῆς ἡγεμονικῆς τῶν Ῥωμαίων ὀλκάδος ἄριστος κυβερ-20
νήτης· οὗτος ὁ τὴν Ἑλίκην καὶ τὸν πόλον διασκοπούμενος ἄρι-
στα. ἐκεῖνος ὁ τὰς αἰθρίας καὶ τὰ νέφη τῶν πόλεων καὶ τοὺς
Εκείθεν χειμῶνας προβλέπων· οὗτος ὁ τὰ ἰστία καὶ τοὺς κάλως
καὶ τὰ προμνήσια διατιθέμενος εὔ. ἐκεῖνος ὁ τῆς φρονήσεως πρύ-
τανις· οὗτος ὁ τῆς φρονήσεως ἐκείνου διανομὸς δεξιός. ἀλλ' 25
6. ἔαρ A. 24. ὁ add. A.

sultas nobis sine ulla misericordia et satietate malorum? Heri maximum nobis Imperatorem abstulisti; hodie solertissimum illius ministrum, Nestorem consiliarium, eum qui solus tanto Imperatori satis fuit. Heri Gratiarum thalamum; hodie Gratiarum vestibulum. Heri ver bonorum; hodie nunciam eius hirundinem. Heri magnam et incomparabilem mentem; hodie mentis illius argutum praeconem. Heri aureae et magnae illius linguae sermones; hodie Academiam et Peripatum et Stoam illius linguae et illorum sermonum. Heri Musas; hodie vivum et motu praeditum Museum. Heri pietatis et dogmatum firmissimum munimentum; hodie dogmaticam panopliam. Heri sacerdotii regulam et amussim; hodie sacrum armamentarium. Sed quae tandem lamenta, quae suspiria in unum coniuncta malis nostris aequari queant? Arbitror, arbitror enim, si mare totum in lacrymarum naturam conversum, et omnes fluvii, qui terram irrigant, in lacrymarum abundantiam mutantur, ne sic quidem magnitudinem calamitatum, quibus nunc oppressi sumus, satis ostendi posse. Ille principalis Romanorum navigii optimus fuit gubernator; hic Helices et poli diligentissimus inspector. Ille serenitates et nubila urbium et imminentes inde tempestates prospexit; hic vela, funes, rudentes probe direxit. Ille prudentiae penu; hic dexter illius pro-

ἄμφω νῦν ὁ θάνατος ὀξέως ἐπιδραμῶν, ὁ δυσμενῆς ὀπλίτης, A. C.
 φεῦ τοῦ πάθους, εἰς γῆν καὶ κόνιν κατέχωσεν. ὦ πῶς οὐ γῆν 1328
 μόνον, ἀλλ' ἤδη καὶ αὐτοὺς οὐρανοὺς καὶ ἀστέρας ὀξέως τὰ 1341
 νῦν περιέδραμε πάθη καὶ αὐτῆς τῆς ἀνωτέρας ἀφάμενα λήξεως; Imp. Andron.
 5 ἀλλὰ δεῦρο δὴ μοι πᾶς ὁ τῶν λειπομένων σοφῶν χορὸς, εἶπερ Iunioris.
 τινὲς λείπονται, θρηνήσατε τὴν πηγὴν τοῦ λόγου φραγείσαν. P. 293
 θρηνήσατε σιγῶσαν τὴν πάνυ τοι ἐμμελῶς ἀττικίζουσαν πρότερον
 γλῶσσαν καὶ τὸ γλυκὺ νέκταρ ἐκείνης ἀθρόως εἰς γῆν καταβρέϋ-
 σαν. θρηνήσατε στόμα ἐκεῖνο, ὃ χθρὲς μὲν καὶ πρότερον οἰοεῖ
 10 τι σύμβλον κατεφαίνεται μέλιτος, νῦν δὲ θανάτου κρητῆρες διέ-
 φθειραν. θρηνήσατε τὸν τὸ Ῥωμαίων κλέος τῇ σοφίᾳ σεμνύνον-
 τα πλέον, ἢ τὸ τῶν Ἀθηναίων πάλαι Σωκράτης καὶ Πλάτωνες. B
 θρηνήσατε τοὺς τῆς σοφίας κρατῆρας ἀπάσης ἐν βραχεῖ κενω-
 θέντας εἰς γῆν. ἀλλ' ὦ τίς ἐκ μέσης τῆς οἰκουμένης τὸν τῶν
 15 Μουσῶν ἀφήρασεν Ἐλικῶνα; τίς τὸν τῆς σοφίας κατέχωσεν
 Ὀλυμπον; τίς τὸν λύχνον ἔσβεσε τὸν φωτίζοντα τοὺς ἡμῶν τῆς
 ψυχῆς ὄφθαλμοὺς καὶ καλῶς ἡμῶν τὸ τοῦ νοῦ διανοίγοντα βλέ-
 φαρων; τίς τὴν τέχνην τῶν τεχνῶν καὶ τὴν τῶν ἐπιστημῶν ἐπι-
 στήμην διέφθειρε; τίς τὸν οὐράνιον ἄνθρωπον εἰς ἕδου πυθμέ- C
 20 νας κατήνεγκε; πάλαι γε μὴν ἡ Ἑλλὰς τὴν τῶν λόγων ἐστίαν
 ἐθρήνησε τὰς Ἀθήνας, ὅπότε ἐπιβούλως δραμῶν καθεῖλεν αὐ-
 τὰς ὁ Λακεδαιμόνιος Λύσανδρος. ἡμεῖς δ' οὐδ' ἀξίως θρηνεῖν
 ἔχομεν σήμερον ὅλας Ἑλλάδας αὐταῖς Ἀθήναις συγκαταδύσας.
 πάντα γὰρ εἰς ἀνὴρ οὗτος ἦν. ὦ Μοῦσαι καὶ λόγοι καὶ ἀρεταὶ

3. μόνην A. 10. σύμβλον C., σύμβολον W. σύμβλον corr. Boiv.

mus condus fuit. Sed utrumque nunc mors celeriter arreptum, infestus
 ille miles, (proh dolor) in terram et pulverem depressit. O quomodo
 non terram tantum, sed iam ipsos etiam caelos et stellas celeriter haec
 mala percurrebant et superiorem provinciam etiam invaserunt? Age ve-
 ro prodi mihi huc omnis reliquus doctorum coetus, si qui supersunt. De-
 plorate fontem eloquentiae obturatum. Lugete Atticam illam linguam,
 non ita pridem suavissime loquentem, et dulce illud nectar prorsus humi
 effusum. Lugete os illud, quod paulo ante mellis vobis favus fuit, nunc
 vero a mortis fucis est perditum. Lugete eum, qui Romanorum glo-
 riam sua sapientia magis auxit, quam olim Atheniensium Socrates et Pla-
 tones. Lugete universae crateres sapientiae, paulo momento in terram
 effusos. At o quis e medio terrarum orbe Musarum abripuit Heliconem?
 Quis sapientiae destruxit Olympum? Quis lucernam extinxit, mentis nostrae
 oculos illustrantem et cilia nostri animi pulchre aperientem? Quis artem
 artium, scientiam scientiarum perdidit? Quis caelestem hominem in fundum
 tumuli deiecit? Olim quidem Graecia Athenas eloquentiae domicilium de-
 ploravit, cum eas per insidias celeres destruxisset Lysander Lacedaemo-
 nius. Nos vero hodie non satis deplorare possumus totam Graeciam cum
 ipsis Athenis demersam. Unus enim hic vir fuit omnia. O Musae, o fa-

- A. M. 6836 ad 6849 Imp. Andron. Junioris. V. 238
- καὶ πᾶσα παιδεία, πῶς τὰ κρῖνα ταχέως οὕτωςί πως ἐμιμήσασθε τοῦ ἀγροῦ, ὀξείως μὲν πρὸς ὕψος καὶ κάλλος ἀρθέντα, ὀξύτερον δ' αὖ καταδύντα πρὸς μαρμασμὸν καὶ φθοράν; τὸ γὰρ θεῖον ἕμῶν ἀνάκτορον, τὸ μέγα καὶ περιβόητον ἕμῶν ἐνδιαιτήμα ὑπὸ γῆν καὶ φθορὰν νῦν κατελθὼν καὶ τὸ ἑμέτερον συγκυτέχωσε κάλ-5
- D λος. οὗτος ἦν ὁ πάντας ὑπερφωνήσας φιλοσόφους καὶ ῥήτορας, ὁπόσους ὁ μακρὸς ἕμνησε χρόνος· ἀλλ' οἴμοι κεῖται νῦν ἐν κόνει καὶ χόμασιν ἄφωνος. οὗτος ἦν ὁ τῷ νῶ καὶ τῇ γλώττῃ διαμε-
- E τρῶν οὐρανὸν καὶ ἀστέρας βέλτιον ἢ κατὰ πάντα κανόνα καὶ στάθμην ἀνθρώπων· ἀλλὰ νῦν βραχὺς αὐτὸν διεμέτρησε λίθος. 10 οὗτος ἦν ἡ τῶν μεγάλων οὐρανοῦ καὶ γῆς ὀριζόντων καὶ παραλλήλων ἀρίστη διόπτρα, οὗτος ὁ κράτιστος καὶ αὐτοφυῆς ὠροσκόπος· ἀλλὰ νῦν αὐτὸν καὶ πρὸ τῆς ὥρας, φεῦ τοῦ δεινοῦ, βραχὺς ὀρίζων τῆς γῆς περιεῖληφεν. οὗτος ἦν ὁ πολλὴν ἐνδειξάμενος πρόνοιαν τῶν ἐξῆς ἐλλογίμων Ἑλλήνων, ὡς μὴ διακινδυ- 15
- F νεύοιεν περὶ τὰς κρίσεις τῶν πάλαι σοφῶν· οὗτος ὁ ῥαδίαν τὴν τῆς ἀστροθεάμονος ἐπιστήμης σοφίαν πεποιηκώς· οὗτος ὁ τῆς Ἀριστοτελικῆς γλώττης τὰς λαβυρίνθους ἀπλώσας· ἀλλὰ νῦν αἰ ζωφώδεις τοῦ τάφου λαβύρινθοι πικρῶς περὶ αὐτὸν φεῦ ἐξελίσσονται. οὗτος ὁ τῆς ἀρίστης αἰδοῦς καὶ τῆς σωφροσύνης κα- 20
- P. 294 ρῶν· ἀλλὰ νῦν αὐτὸν ὁ θάνατος ἀναιδῶς ἐξέτεμε δραμῶν. ὦ πῶς ὁ παρὼν οὗτος χρόνος ἐν βραχεῖ πάντας ἀθρόον τοὺς πά-

7. οἶμαι W.

cundia, o virtutes, o omnes disciplinae, quomodo agrestia lilia adeo celeriter estis imitatae, cito quidem in altum decus arrectae, sed citius arefactae et deiectae? Divina enim vestra cella, magnum illud et celebre vestrum diversorium, nunc terra et interitu oppressum una vestram quoque gloriam depressit. Hic fuit, qui omnes voce philosophos superaret et oratores, quos omnia saecula celebrant: sed heu, iacet iam in pulvere et tumulo mutus. Hic fuit, qui mente et lingua caelos et terras dimetiretur, quovis perpendiculo, quavis amussi rectius; nunc vero lapis exiguus eum dimetitur. Hic fuit magnorum caeli et terrae horizontum et parallelorum optima dioptra, hic optimus et sponte natus horoscopus; sed nunc eum ante tempus, o miseriam, brevis horizon terrae complectitur. Hic fuit, qui magnum impendit studium, ne in posterum Graeci eruditi in iudiciis veterum sapientum hallucinarentur. Hic fuit, qui contemplatricis siderum sapientiae scientiam facilem reddiderit. Hic fuit, qui Aristotelicae linguae labyrinthos extricarit; at nunc obscuri sepulchri labyrinthi acerbe circa eum intricantur. Hic optimae verecundiae et modestiae regula; sed nunc eum mors impudenter amputavit. Heu, quo pacto tempus hoc paulo momento vetustatem omnem lamentationibus vicit: quod post multa solis curricula tantum detrimenti universae naturae humanae in hunc usque diem inferre non

χρι νῦν οὐ δεδύνηται· νῦν δ' ἐφ' ἡμῶν ῥᾶστα δεδύνηται. χθὲς
 μὲν γὰρ τὰ πρῶτα καὶ μέγιστα τῶν καλῶν ἔλθῶν ἀφείλετο· τὰ
 δὲ λειπόμμενα σήμερον ἐπανελθὼν προσαφείλετο. χθὲς τὸν τῆς
 γῆς ἥλιον γῆς πνυθμέσιν ἀπέκρουσε· νῦν δὲ καὶ τὸν ἑωσφόρον
 5 ὁμοῦ συναπέκρουσε. χθὲς τὴν μουσικὴν ἀνείλεν ἁρμονίαν· σήμε-
 ρον τὴν μαγάδα καὶ τὰς νευράς. ὦ πῶς ὁ σιγῶντας τοὺς οὐρα- B
 νοὺς εὐρηκῶς ἐκ πολλοῦ, ἔπειτα τὴν τοῦ Θεοῦ διηγεῖσθαι δόξαν
 αὐτὸς παρεσκευακῶς, νῦν ἐν τάφῳ σιγᾷ; ὦ πῶς νεκρὸς ὢν αὐτὸς
 (φεῦ τῆς ἐμῆς συμφορᾶς) κινούμενόν τε καὶ ζῶν ἐμοὶ παραπέμπει
 10 τὸ πάθος, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν κατατέμνον καρδίαν ξίφους
 παντὸς χαλεπώτερον, μᾶλλον δὲ καὶ νύκτας ὅλας, εἰ χρὴ τὸ
 μεῖζον εἰπεῖν; ἡμέρας μὲν γὰρ καὶ τῶν ἐντυγχανόντων ὁμιλία
 συχναὶ καὶ κάλλος οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν τούτοις κτισμάτων C
 ἴσως ἀφείλουσί τε τοῦ πάθους καὶ ὑποσπῶσιν ἐπὶ βραχὺ τὸν
 15 ἡμέτερον νοῦν· νυκτὸς δὲ σχολῆς γενομένης ἤδη κατὰ πολλὴν τοῦ
 κωλύσοντος ἐρημίαν αἱ πᾶσαι τῶν συμφορῶν ἀλγηδόνες ἀθρόαι
 δραμοῦσαι καὶ τὴν ἐμὴν μετὰ τῆς μνήμης καρδίαν συνειληφνῆαι,
 καθάπερ τινὲς κύνες ἄγριοι σῶμα πεπτωκὸς, ἐνθεν κἀκεῖθεν πι-
 κρῶς περιέλκουσι, φεῦ, καὶ συμπνίγουσιν. ὦ πῶς πολλάκις ἐς
 20 αὐτὸν ἔγωγε ἀπιδῶν σοφίας ἀπάσης ἐπιδημίαν ἐς ἀνθρώπους ἀ- D
 τὸν εἶναι ἐνόμισα, ψυχὴν καὶ σῶμα προσειληφνῆαι καὶ συνδια-
 τωμένης ἀνθρώποις, ἵνα σοφοὺς ἀκρουατὰς συνειτση καὶ τὰ τῆς
 ἐπιστήμης καταστορέση ναύαγια; ὦ πῶς μετεμψύχωσίν τινα δο-
 ξάζειν καὶ αὐτὸς κενιδύνενα ἐπ' ἐκείνῳ γενέσθαι καὶ πάντων

A. C.
 1328
 ad
 1341
 Imp. Andron.
 Iunioris.

3. αὐθις A. pro ἐπανελθῶν. 12. καὶ add. A.

potuit, nostra vero aetate facillime potuit. Heri enim maxima et pulcherri-
 ma bona abripuit; ea vero quae restabant hodie reversum etiam ademit.
 Heri terrae solem terrae visceribus occultavit, nunc etiam Luciferum simul
 occultavit. Heri musicam harmoniam abstulit, hodie magadem et nervos.
 O quomodo is, qui effecit ut caeli, qui longo iam tempore tacuerant, Dei
 gloriam enarrarent, nunc ipse in sepulchro tacet? Heu, quomodo ipse mor-
 tuus atque immotus viventem et mobilem misero mihi dolorem facit; qui toto
 die cor meum quovis ense acutius penetrat ac potius totas noctes, si quod
 maius est dici debet? Interdiu enim et familiarium congressus crebri, et
 caeli ac terrae, eorumque quae his continentur, pulchritudo forsitan a do-
 lore nonnihil avertunt atque paulisper abstrahunt animum nostrum; noctu
 vero, cum datur otium, nec est quod prohibeat, omnes calamitatum dolo-
 res simul irruunt; et pectore ac memoria mea occupata, ut feri canes cada-
 ver, huc atque illuc distrahunt ac discerpunt. Quoties ego illum intuitus
 universam sapientiam mortales invisisse cogitavi, et animo corporeque as-
 sumptis hominum consuetudine esse usam, ut sapientes auditores sapientia
 augetet et scientiae naufragia sedaret! Parum certe abfuit, quin et ipse
 animos in alia migrare corpora statuerem, et omnium simul animos Homeri,

- A. M. 6836 ad 6849 Imp. Andron. Iunioris. ὁμοῦ τὰς ψυχὰς, Ὁμήρου καὶ Πλάτωνος καὶ Πτολεμαίου, καὶ ὅσοι ῥητορεύουσαν πεπλουτήκασιν γλῶσσαν, ἐν ἐνὶ τῷ τούτου σώματι συνδραμεῖν καὶ διατρίβειν αὐθις ἐν βίῳ, καθάπερ ὀλκᾶδι μνηριοφόρῳ χρωμένους αὐτῷ; ἀλλὰ νῦν ὁ τοσοῦτος καὶ τηλικαῦτος, Εφεῦ τῆς ἐμῆς συμφορᾶς, ὄχητο ἀπιὼν εἰς τάφον καὶ κόριν, πολὺν τὸν τῆς λύπης ἀνάσας πρὸς τὴν ἐμῆς καρδίας. οὐ γὰρ ἠδύνατο ζῆν ἄνευ ψυχῆς καὶ προῆς. ψυχὴ δὲ πάντως αὐτοῦ καὶ προῆ, καὶ πᾶν εἴ τι ζωογονεῖν ἐπεφύκει, οὐχ ἕτερον ἢ τῶν ἀπάντων αὐτῷ, ἢ βασιλεὺς ὁ θεῖος ἐκεῖνος καὶ ὑπὲρ ἀνθρώπων ἀνθρώπος, ὅς καὶ ζῶν ἔτι ἐξαίρειν ἠπέιγετο πολλῶν τῶν ἄλλων αὐτὸν, δεικνὺς ἐναργῶς, ὡς τοσοῦτῳ βασιλεῖ τοσοῦτον εἶναι καὶ τὸν ὑπερέτην χρεῶν· τῷ φρονιμωτάτῳ δηλαδὴ τῶν ὅσοι τὴν γῆν διενείμαντο ἀνθρώποι τὸν πάση σοφίᾳ πάντων ἐπέκεινα χρωμένον. καὶ νῦν δ' αὖ τῶν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγείς οὐκ ἔκρινε δεῖν ἀπηρτησθαι τοῦτον ἐπὶ τοσοῦτον αὐτοῦ· καὶ μέντοι ταχέως προσκα- 15
- P. 295 λέσάμενος ταχέως καὶ προσειλήφει. εἰ μὲν δὴ οὖν ἀπελθόντος ἐκείνου ζῆν οὗτος οὐκ ἠδύνατο, καθάπερ σῶμα ψυχῆς ἀπερξώγος, βαβαὶ τῆς συμπνοίας τε καὶ τῆς μίξεως, ἢν εἰς ἄρρηκτόν τινα τὸν δεσμὸν ἢ μακρὰ συνήρμοσε σχέσις. εἰ δὲ καλέσαντος ἐκείνου ἔδραμε, παραχρῆμα εἴψας τὸ σῶμα, βαβαὶ τῆς ἀγάπης 20 καὶ τῆς στοργῆς, ἢν προσηκόντως ἔσχε πρὸς τὸν δεσπότην. Ἡρακλῆς μέντοι ἐκεῖνος, εἰ δὴ τὰ ὄντα εἰρήκασιν οἱ τῶν μύθων ἐν- Βταῦθα πατέρες, πᾶσαν διέδραμε τὴν ὑφ' ἥλιον, ὡς ἂν μάρτυρα τῶν οἰκείων ἄπασαν κτήσῃται ἄθλων· οὗτοι δ' ἐντὸς ὄρων μέ- 5. ἐμῆς add. A. 6. ἐμῆς] ἡμετέρας A.

Platonis et Ptolemaei ac praestantium oratorum in unius huius concurrisset corpore, atque in vita versatos esse, eoque tanquam maximo navigio ingeniorum suorum usos. At tunc tantus et tam praestans ille vir, heu calamitatem! sepulchrum et pulverem subiit, magna doloris flamma incensa in meo pectore. Vivere etenim sine anima et spiritu utique non potuit. Animus vero eius et spiritus, et si quod est quod vitam conferre queat, nihil omnium fuit aliud, quam Imperator divinus ille, et homine superior homo; qui et vivens illum longe super alios omnes evehere conatus evidenter ostendit, tanto Imperatori tanto etiam ministro esse utendum; prudentissimo nimirum terram incolentium omnium hominum, eo qui omni sapientia omnes superaret. Nunc vero ille rebus humanis relictis non diu a se remotum esse hunc oportere censuit; sed celeriter accessitum secum coniunxit. Quod si ergo illo digresso vivere hic non potuit, veluti corpus ab animo divulsum: papae, qualis illa fuit conspiratio atque coniunctio, quam indissolubili vinculo diuturnus usus conglutinavit! Quod si ab illo accessitus statim abiecto corpore accurrit: o amorem et caritatem singularem, qua, ut decuit, dominum est prosequutus! Hercules ille quidem, siquidem hoc vere dixerunt fabularum patres, terrarum orbem peragravit, ut is suorum certaminum testis esset. Hi vero cum intra limites manerent, sola optima fama etiam

ροντες μόνῃ τῇ βελτίστῃ φήμῃ καὶ τὰς Ἡρακλείους διέβησαν
 στήλας καὶ ῥῆστα πᾶσαν ἀνηρτήσαντο τὴν ὑφ' ἥλιον. ἀλλὰ νῦν
 5 ἔξ ἀνθρώπων ἀπῆλθον, ἀθανάτισαντες πρότερον ἑαυτοὺς καὶ
 μνήμην καταλιπόντες ζῶσαν διηνεκῶς ἐν ταῖς τῶν ἐπιγινομένων
 10 ἀνθρώπων ψυχαῖς. ἡμῖν δὲ τοιούτων καὶ τοσοῦτων προβόλων
 καὶ στρηγιμάτων οὕτωσι στερηθεῖσι τίς ἐλπίς λείπεται τὰγαθοῦ; C
 ταῦτόν γάρ τι καὶ ἡμῖν νῦν ἐπεται δεδιέναι, ὅπερ ἄμπελοι καὶ
 φυτὰ νεογνά, ἐπειδὴν τις ἐπιβούλως τοὺς κύκλω περιβόλους τε
 καὶ φραγμοὺς καθελὼν μηλόβοτον καταστήσῃ τὸν χῶρον. ἀλλὰ
 15 γὰρ εἴρηται καμοὶ τῆς μὲν ἀξίας, ὃ παρόντες, πάντως ἔλατ-
 τον· τῆς δὲ τῶν ἄλλων προθυμίας ἴσως οὐκ ἔλαττον. ἢ μὲν γὰρ
 ἀξία τῆς ἐκείνου γλώττης ἔδειτο· ἢ δὲ προθυμία γνώμης τῆς D
 ἔμαντοῦ." (Γ.) Τούτων οὕτω λεγομένων πολὺς πρὸς τῶν συγ-
 γενῶν ἐγένετο θρηῆνος. εἶναι δὲ τὸν ἄνδρα συνέβαινε τὰ ἐς ψυχὴν
 20 ἀγαθὸν μὲν καὶ σῶφρονα ἐν τοῖς μάλιστα· ἐρῶμενον δὲ τὸ
 σῶμα καὶ πάντα σύμμετρα κεκτημένον, ὥσπερ ὑπὸ κανόνι καὶ
 στάθμῃ τῆς φύσεως τελεσιουργησάσης αὐτῷ τὴν τε ἡλικίαν ὁμοῦ
 πᾶσαν καὶ αὖ καθ' ἕκαστα τῶν μελῶν καὶ μερῶν· ἐπιπρέπειν δ'
 αὐτῷ καὶ ἰλαρότητα ὕψεως μετὰ τινος σεμνοῦ μειδιάματος καὶ E
 20 ἤθος γαληνὸν καὶ εὐπρόσιτον· φιλότιμον δ' εἶναι τὰ ἐς λόγους
 μᾶλλον ἢ πάντα χρήματα· ἐχορήγει γὰρ αὐτῷ πολλὴν τὴν ὀρ-
 μὴν καὶ ἢ τῆς διανοίας ὀξύτης καὶ τὸ τῶν νοημάτων γόνιμον·
 τὴν δὲ πρὸς τὰ θεῖα διάπυρον εὐλάβειαν καὶ εὐσέβειαν ὁμότρο-
 πον εἶναι καθάπαξ τῷ τελευτήσαντι βασιλεῖ.

7. τι] τοι A. 9. ἀλλὰ γὰρ — ἔμαντοῦ add. A. 16. σύμμετρον A.
 18. ἐπιπρέπειν W.

Herculanas columnas superarunt; et quicquid sol intuetur, in se converte-
 runt. Nunc vero e rebus humanis discesserunt, cum se prius immortalita-
 ti consecrassent suique memoriam perpetuo in posterorum animis victuram
 reliquissent. Nobis autem, talibus et tantis praesidiis ac munitionibus de-
 stitutis, quae ullius boni spes relinquatur? Idem enim et nobis vereri nunc
 subit, quod vitibus et plantis novellis, si quis maceris et saepibus fraude
 remotis eas pecudibus patere sinat. Enimvero dictum est a me, auditores,
 prorsus infra viri dignitatem; at non fortasse infra caeterorum affectum.
 Nam dignitas facundiam ipsius, aliorum affectus meum animum requirebat."
 (III.) Quae cum ad hunc modum dicerentur, magnus cognatorum eius lu-
 ctus est exortus. Fuit ille vir animo quidem bonus atque in primis tempe-
 rans; corpore autem robusto, cuius staturam omnem velut ad amussim natura
 a capite ad calcem usque direxerat, nec non singula membra et partes. Or-
 nabatur praeterea hilari vultu, in quo ipsius risus suavitatem gravitas quae-
 dam temperabat; moribus placidis et humanis. Honorem vero ex eloquen-
 tia magis quam ex ulla re alia expetebat. Quam ad rem ingenii celeritate
 ac foecunditate incitabatur. Ardentissimo autem religionis studio et pietate
 plane similis erat defuncto Imperatori.

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
P. 296
V. 240

γ'. Θέρους δ' ἐπιγενομένου ἔγκυος ἐν Διδυμοτείχῳ διάγονσα ἢ τοῦ βασιλέως σύζυγος Ἄννα ἢ δέσποινα υἷὸν κατὰ τὴν ἡ' Ἰουνίου γενένηκεν, Ἰωάννην τὸν βασιλέα. ὃ δὴ πυθόμενος ὁ βασιλεὺς τὴν ταχίστην αὐθις ἐπανῆκεν ἐς Διδυμότειχον· καὶ περιχαρῆς γενόμενος ἤμειψεν ἐς τὸ λαμπρότερον τὰ ἐνδύματα, ἃ διὰ τὴν τοῦ πάππου τελευταίην τέως ἐνεδέδυτο. εἶτα καὶ ἀγῶνας ἔξε-
B τέλεσε δύο, μίμησίν τινα τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀποσώζοντας, οὓς καὶ πρότερον μὲν πολλάκις ἐτέλει, νῦν δὲ φιλοτιμότερον· οἳ δὴ τοῖς Λατίνοις πάλαι ἐπινενόηγται γυμνασίας ἕνεκα σώματος, ὅποτε σχολὴν ἄγοιεν τῶν πολεμικῶν. (B.) Τούτων ὁ μὲν εἰς μονο-
μαχίας ἐνδείξειν ἔχει καὶ ντζούστρα παρὰ Λατίνοις καλεῖται. μερίζονται γὰρ κατὰ φυλὰς καὶ δήμους καὶ φρατρίας· ἔπειτα ὀπλί-
C ζουσιν ἀφ' ἑκατέρου μέρους ἓνα καὶ ἓνα τῶν βουλομένων τινὰς καὶ πάντη καταφράκτους καθιστῶσιν. ἔπειτα δόρυ λαβόντες ἑκάτερος ἐν τρισὶν ὀβελίσκοις ἐσκευασμένα τὸ ἄκρον ἐπιπηδῶσιν ἀλ-
15 λήλοισι καὶ ἀπαντῶσιν εὐρώστως καὶ ὠθοῦσιν ἀλλήλους τοῖς δόρασι μετὰ πάνυ γενναίας τῆς ὀρμῆς· καὶ ὁ τοῦ ἵππου καταβαλὼν τὸν ἀντίπαλον στεφανίτης ἀναγορεύεται. κλήρω γοῦν καὶ ὁ βασιλεὺς τὴν τοιαύτην λαγχάνει μονομαχίαν, ὥστε καὶ παρὰ μικρὸν ἦλθε
D πολλάκις πληγῆναι καιρίαν. διὸ καὶ παραινούμενος ὑπὸ τῶν γη-
20 ραιοτέρων ἀπέχεσθαι τῶν τοιούτων ἔργων· ἀνοίκειον γὰρ εἶναι πάντη βασιλεῖ πρὸς τῶν δούλων παύεσθαι, καὶ ταῦθ' οὕτως ἀνυποστόλως, ᾧ καὶ κίνδυνος ἔπεται· οὐκ ἐπέθετο, ἀλλὰ τοῖς ἡλι-

11. κιντζούστρα W. pro καὶ ντζούστρα, καὶ τζούστρα con. Ducang.
12. φατρίας A. 15. ἐσκευασμένον W. in mg. 23. ὡς καὶ κίνδυνον ἔπεσθαι con. Boiv.

3. Sequentē aestate Imperatoris coniux Anna Domina, quae Didymotichi praegnans agebat, decimo octavo die Iunii filium Ioannem Imperatorem peperit. Quo Imperator audito celerrime Didymotichum rediit; et laetitia exultans, lugubri veste quam propter avi mortem gerebat deposita, splendidiorē sumpsit. Deinde duo etiam certamina celebravit, Olympicorum ludorum similitudinē quandam servantia: quae cum antea quoque saepius edidisset, nunc tamen maiore apparatu exornavit. Hi ludi a Latinis olim sunt excogitati exercendi corporis gratia, cum a re bellica vacabant. (H.) Eorum unus duelli speciem prae se ferens Iusta apud Latinos dicitur. Dividuntur secundum tribus, municipia, curias. Deinde ex utraque parte armantur singuli contra singulos, qui volunt, et ab omni parte armis teguntur. Deinde uterque sumpto hastili, cuius extremum tribus cuspidibus armatur, in se invicem irruunt et valido impetu concurrunt, et alii alios hastis quam fortissime impellunt. Qui adversarium equo deiecerit, victor proclamatur. Istud singulare certamen ipsi etiam Imperatori sortito obtigit: et parum abfuit, quin saepe lethalem ictum acciperet. Unde quum a senioribus moneretur, ut huiusmodi rebus abstineret (nec enim decere Imperatorem a servis pulsari, idque non simulate, immo cum aliquo periculo), non

κτώταις τῶν στρατιωτῶν μᾶλλον βραβεύων τὴν τῆς βουλήσεως
 ψῆφον τούτους ἀπῆλανε, δειλίαν ἀγεννῆ ταῖς αὐτῶν καταψη-
 φιζόμενος παραινέσειν. (Γ.) Ὁ δ' ἕτερος τῶν ἀγῶνων τορνε-
 μὲν προσαγορεύεται. ἔχει δὲ οὕτως. μερίζονται κἄνταῦθα κατὰ
 5 φυλὰς καὶ δήμους καὶ φρατρίας καὶ ὀπλιζονται πάντες ὁμοῦ. καὶ Ἐ
 ἀρχαιρεσιῶν γιγνομένων κλήρω λαγχάνουσι τὴν ἡγεμονίαν δύο
 τινὲς ἐξ αὐτῶν, ἑκατέρου μέρους ἑκάτερος. τούτου τοίνυν οὕτω
 μὲν πρότερον, νῦν δὲ συνεχῶς τελουμένου συναριθμῶσι γίνεται
 καὶ ὁ βασιλεὺς τοῖς ὑφ' ἡγεμόνι τεταγμένοις, οἰσθῆτινι στρα- P. 297
 10 τιώτη· καὶ συρῶθηγνυμένων κατ' ἴσον ἀριθμὸν ἀμφοτέρων τῶν
 τάξεων μετὰ ῥοπάλων στερόων παίει τε καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ παίε-
 ται ἀφειδῶς. ἐπεὶ καὶ τὸν τρώσαντα, ἢ καὶ ἀποκτείναντα, συμ-
 βᾶν οὕτωσί πως, κἄν τοῖς ἀγῶσιν ἀμφοτέροις, ἀνέγκλητον εἶναί
 σφισι νόμιμον ᾔην. μετὰ δὲ τὴν τοῦ ἀγῶνος τούτου διάλυσιν ἀπο-
 15 λαμβάνοντες ἑκάτερα τὰ μέρη τὸν σφῶν αὐτῶν ἡγεμόνα, μεθ'
 ὧν καὶ ὁ βασιλεὺς τὴν τῶν ὑποτεταγμένων τάξιν οὐκ ἀπολιμπά-
 νων τυγχάνει, ἄγουσι προπομπεύοντες εὐρύθμως καὶ κατὰ συζυ- B
 γίαν ἐκ διαστήματος, ἄχρῃς οὗ συμπέπτωκε καταλύειν ἑκάτερον·
 ἔνθα προπίνων ἐκείνος ἅπασιν οἴνου κρατῆρα καὶ δεξιᾶν ἐκάστῳ
 20 προτείνων οἴκαδε ἀπαλλάττεσθαι πάντας κελεύει.

δ'. Τούτων τοίνυν ἐν Διδυμοτείχῳ καὶ νῦν τελεσθέντων, V. 241
 ἀναλαβὼν ὁ βασιλεὺς ἱκανὴν στρατιὰν ἀκήρυκτόν τινα καὶ αἰφνί- C
 διον ἐξάγει πόλεμον κατὰ Βουλγάρων, πρὶν ἐκείνους αἰσθῆσθαι,
 βουλόμενος αὐτοῖς σφετερίσασθαι τὰ περὶ τὸν Αἴμον φρούρια,

3. Τόρνε μὲν W. 7. οὐπω conī. Boiv. 10. καθ' ὅσον W.

paruit: sed illis repulsis, ut qui degeneris sibi metus auctores essent, ae-
 qualibus suis militibus magis est obsequutus. (III.) Alterum certamen Tornea-
 mentum appellatur. Ita autem se habet. Dividuntur et hic secundum tribus,
 municipia, et curias, et simul omnes armantur. Deinde habitis comitiis duo
 ex iis duces sorte deliguntur, suae quisque parti praefuturus. In eo certa-
 mine, quod et antea usurpatum fuerat, nunc autem quotidie celebratur,
 Imperator ipse ex eorum numero fuit, qui duci, hoc est militi, qualiscun-
 que is foret, obtemperarent. Cum igitur utrinque acies pari numero congre-
 derentur, Imperator robustis clavis et feriebat et sine reverentia ferieba-
 tur. Ea enim certaminis lex est, ut qui alterum vulnerarit aut fortasse
 occiderit, indemnus sit. Post certaminis huius finem utraque pars, atque
 inter caeteros Imperator ipse inferiorem locum non deserens, ducem suum
 rite et compositae praecedentes, bini intervallis divisi, in suum diversorium
 deducunt. Ubi ille cuique vini craterem propinans et dextram porrigens
 omnes domum redire iubet.

4. His nunc quoque Didymotichi peractis, Imperator cum iustis copiis
 bellum Bulgaris prius infert quam indicit, cum ii haud praesensissent, ut
 castella iuxta Haemum recuperaret, quae paulo ante ad Alexandrum se con-

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- ὄσα πρὸ βραχέος Ἀλεξάνδρῳ προσκεχωρήκει. ἐμβαλὼν οὖν ἐς τὴν πολεμίαν ἐδήου καὶ ἔκαε τὴν χώραν, μηδὲ τῶν ἀσταχῶν φειδόμενος ἐν ἄλλοις τυγχανόντων· ἐπιπορευόμενος δὲ καὶ τὰ φρούρια, καὶ ἀπειλῶν περιστρατοπεδεύσεις καὶ πολιορκίας, παρε-
Δστήσατο καθ' ὁμολογίαν καὶ τούτων ἔστιν ἂ, ὑποσπόνδων ἀπι-5
 ὄντων τῶν ἐν φρουρᾷ τεταγμένων παρ' Ἀλεξάνδρῳ. (B.) Ταῦτα πυθόμενος Ἀλέξανδρος καὶ περιαλγῆς γενόμενος διαπρεσβεύεται πρὸς τὸν βασιλέα περὶ εἰρήνης, οὐκ ἄξιον εἶναι λέγων Χριστια-
Ενοῖς ἀπηνῶς οὕτως κατ' ἀλλήλων ἐπιέναι, ἐνὸν ὁμοδοξεῖν ἀλ-
 λήλοις τὰ πρὸς εἰρήνην καὶ ὁμοῦ κατὰ τῶν ἀσεβῶν ἀντιπαρα-10
 τάττεσθαι, πολεμίῳ ὄντων ἀμφοῖν. ὁ δὲ βασιλεὺς δίκαιον εἶναι φήσας ὑπέειπεν Ῥωμαίοις τὰ πάλαι παρὰ Ῥωμαίων ἀνοικοδομη-
 θέντα φρούρια τοὺς πρέσβεις ἀπράκτους ἀπέπεμψε. πλείονα γὰρ
P. 298 ἢ πεντεκαίδεκα φρούρια παρὰ τὰς ἀκρότητας καὶ ἀποτομὰς τοῦ Αἴμου ὁ πάππος αὐτοῦ καὶ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος, τὰ μὲν ἐκ βιά-15
 θρων ἀνήγειρε, τὰ δ' ἐπιπροκόμησε διὰ τοῦ τότε ἐπιτροπεύοντος Θράκην Γλαβᾶ τοῦ πρωτοστράτορος, ἵν' εἶεν κώλυμα καὶ διά-
 φραγμα τῆς συνεχῶς τῶν Σκυθῶν διαβάσεως. (Γ.) Ταῦθ' οὕτω λεχθέντα καθ' ἡσυχίαν Ἀλέξανδρος ἤκιστα φέρειν δυνάμε-
 νος τὰς αὐτοῦ συναθροῖζει δυνάμεις ἐνθὺς ἐς ὀκτακισχιλίους τὸν 20
B ἀριθμόν. μεταπέμπεται δὲ καὶ δισχιλίους ἐκ Σκυθῶν μισθοφό-
 ρους. ἄρας οὖν ἐκ Τερνόβου πεμπταῖος ἀγίκετο καὶ κατεστρατο-
 πέδευσεν ἀγχοῦ τοῦ φρουρίου τοῦ ἐπιλεγομένου Ῥουσοκάστρου. ἐκεῖ γὰρ εἶναι καὶ τὸν βασιλέα ἐπύθετο. ὁ δὲ βασιλεὺς κατα-
 22. Τερνόβου Α.

tulerant. Igitur impressione in hostilem terram facta ferro et igni agros vastat, ne desectae quidem segeti et in horrea comportatae parcens. Castella item obeundo, et obsidiones ac oppugnationes minitando, in deditio- nem nonnulla accepit, ex quibus praesidia Alexandri, compositione facta, discesserunt. (II.) Quibus Alexander auditis dolore affectus legatos de pace ad Imperatorem mittit. Indignum enim esse Christianis, adeo crudeliter contra sese grassari, cum pax et concordia inter ipsos constitui possit et belli acies in impios utriusque inimicos converti. Ad haec Imperator respon- det, aequum esse, ut Romanis exstructa castella pareant, ac legatos re in- fecta dimittit. Amplius enim quindecim castella avus eius Imperator An- dronicus in cacuminibus et praeruptis Haemi locis partim a fundamentis ex- struxerat, partim novis operibus munierat, Protostratoris Glabae opera, qui tum provinciam Thraciam administrabat, ut crebrae Scytharum incur- siones veluti perpetuo muro interiecto prohiberentur. (III.) Quae ab illo sic dicta cum Alexander aequo animo ferre minime posset, copias suas statim contrahit ad octo millium numerum, et duo millia Scytharum mercede con- ductorum arcessit; Ternoboque profectus quinto die ad castellum, cui Rhu- socastra nomen est, pervenit, ibique castrametatur. Ibi enim etiam Impe- ratorem esse audierat. Qui quamvis inopinato hostium adventu percussus,

πλαγῆς μὲν ἐγγόνει πρὸς τὴν αἰφνίδιον ἔφοδον τῶν πολεμίων· A. C.
 τῆς δὲ περιστάσεως ἤκιστα συγχωρούσης ἐν μέσῃ τῇ πολεμίᾳ 1328
 βουλευσασθαί τι βέλτιον, ἐξῆγε καὶ αὐτὸς ὡς ἐξῆν τὴν Ῥωμαϊκὴν ad
 δύναμιν, οὐκ ἀξιόμαχον οὔσαν τοῖς ἀντιπάλοις, ἀλλὰ μόλις ἐς 1341
 5 τρισχιλίους τὸν ἀριθμὸν ἀνιούσης, καὶ ἐς τρεῖς αὐτὴν διανείμας C
 τάξεις οὐ πῦνν πόρρω τοῦ φρουρίου προῆγεν. ἔχειν γὰρ αὐτὸ
 μεμελέτηκε καταφυγὴν τινα πρὸς τὴν ἐπὶ πόδα ἀναχώρησιν. ἐπεὶ
 δὲ τοὺς πολεμίους ἐπιόντας ἑώρα τότε δεξιὸν καὶ λαιὸν κέρας
 εἰς ἐπιμήκη στίχον ἐκατέρωθεν ἐκτεινάντας, τὰ δὲ βαρύτερα τῶν V. 242
 10 ὄπλων εἰς μέσον ἔχοντας καὶ ἅμα τὸ βάθος τῆς οὐραγίας ὥσπερ D
 τινὰ στεθρῶν θεμέλιον, φοβηθεῖς τὴν κύκλωσιν μεταβουλεύεται
 τάχιστα καὶ πρὸς μίαν τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις ἠθροισε τάξιν
 ἀμφίστομον, ὥσπερ σεληνοειδὲς σχῆμα πεποιηκὸς, ὅποτε μη-
 νοειδῆς εἴη. (A.) Αὐτὸς δ' ἐς μέσους περιορχόμενος ἐπεφώνει
 15 τε καὶ παρεθάψοντε, „σύνετε δὴ,” λέγων, „ὦ ἄνδρες, ὡς ἐν
 ἀλλοτρίᾳ καὶ πολεμίᾳ μαχόμεθα γῆ καὶ πόρρω πού τῆς πατρίδος E
 ἀποκεκλείσμεθα· καὶ οὔτε συμμαχίδας ἔχομεν πόλεις, αἱ παρα-
 βοηθήσουσι τήμερον ἡμῖν ἐς τὸν αἰφνιδίως συμπεσόντα τουτοῖ
 πόλεμον, οὔθ' ὀπόθεν ἂν μισθοφορικὸν μεταπεμφώμεθα στρά-
 20 τευμα. μαχόμεθα τοίνυν ὡς τεθνηξόμενοι τήμερον καὶ συγκατα-
 δύειν μέλλοντες τῷ τήμερον τούτῳ ἡλίῳ. κτησώμεθα μάρτυρας
 τῶν ἡμετέρων ἀνδρικῶν καὶ γενναίων ἀγώνων τήν τε πολεμίαν ταυ-
 την γῆν, ἐφ' ἣν τὸν περὶ ψυχῆς σήμερον τρέχομεν ἄθλον, καὶ F
 τὰς τῶν ὑπολειφθησομένων πολεμίων ὄψεις. μὴ δὲ θορυβεῖτω

6. προῆγεν A., προῆκεν W. 12. Ῥωμαϊκὰς A., Ῥωμαίων W.
 24. δὲ add. A.

tamen in media hostili terra, cum aliud consilium rerum difficultas praesens non pateretur, Romanas et ipse copias ut licet educit, hostibus minime pares, ut quae vix trium millium numerum explerent, iisque in tres acies distributis non procul a castello est progressus, quod subsidio sibi et receptui esse volebat, si cessim recedendum foret. Cum vero hostes ingruentes videret, eorumque aciem ita instructam, ut dextrum et sinistrum cornu in longissimam seriem utrinque porrigeretur, gravis armatura in medio esset, extremum autem agmen profundum et firmi cuiusdam fundamenti instar foret; veritus, ne circumveniretur, statim consilio mutato Romanas copias in unam ancipitem aciem contrahit, lunae corniculantis speciem imitatus. (IV.) Ipse in medium progressus suos inclamat et confirmat. „Cogitate,” inquit, „viri, nos in peregrina et hostili pugnare terra et longe a patria exclusos; nec socias habere civitates, quae nobis ad improvisum hoc praelium opem ferant, neque unde mercenarium militem arcessamus. Quare sic pugnemus hodie, ut statim morituri et una cum hoc sole occubituri. Fortium nostrorum et generosorum laborum testes relinquamus hostilem hanc terram, in qua hodie de vita dimicamus, et hostium qui supererunt oculos. Quorum

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- τὰς ὑμετέρας καρδίας τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων· πολλὰς γὰρ ἴσμεν δυνάμεις μεγάλας ὑπὸ βραχέων ῥᾶστα κατακοπέσας. ἔστω καὶ ἡμῶν ἐλπίς ὁμοία πρὸς τὴν ἀπόρρητον ἀφορῶσι φιλανθρωπίαν Θεοῦ, δι' ἣν τὰ τε ἄλλα καὶ Θεμιστοκλῆς ἐξ Ἀθηναίων μετ' ὀλίγον στρατεύματος μικροῦ πᾶσαν ἐν τοῖς περὶ Σαλαμίνα στε- 5 νοῖς τὴν τῶν Περσῶν κατεβάπτισε δύναμιν· καὶ μετὰ τοῦτον ὁ
- P. 299 Θηβαῖος αὐτῶν Ἐπαμεινώνδας δις τὴν μεγίστην ἐκείνην Σπάρτης νενίκηκε δύναμιν μετὰ βραχυτέρας πολλῶν περὶ τε Ἀλίαρτον καὶ τόπους Λευκτρικούς· ὅτε δὴ καὶ Λύσανδρον ἀπώλεσεν ἡ Σπάρτη καὶ ξὺν ἀκοσμίᾳ φεύγοντα τὸν πολὺν ἐδέξατο Ἀγησίλαον καὶ 10 καπνὸν ἤδη διὰ μακροῦ τεθέεται παρὰ τὸν Εὐρώταν πολέμιον." (E.) Πάντες μὲν οὖν γενναίως καὶ εὐρώστως, ὅσον ἐξῆν, καὶ παραβόλους ἀγῶνας ἀγωνιζόμενοι βαρείας καὶ ἀφειδεῖς φρονετρίας
- Β τοῖς πολεμίοις ἐπήνεγκαν χεῖρας· μάλιστα δὲ πάντων ὁ μέγας δομέστικος ὁ Καντακουζηνός· ὃς πολλὰ μὲν δεξάμενος πολέμια 15 ξίφη, πολλὰς δὲ δοράτων βολὰς καὶ ὠθήσεις, αὐτὸς μὲν πλείστοις τῶν πολεμίων κατήνεγκεν· ὁ δὲ μήτ' ἀσπίδα μήτε ξίφος ἀποβαλὼν ἀπαθῆς τὸν ἀγῶνα διήνευσε, ὡσπερ κεκολλημένος καὶ ἀκλόνητα ἠδρασμένος τῇ ἐπιβάσει τοῦ ἵππου. καὶ δεύτερος μετ' αὐτὸν λαμπρῶς ἠγωνίσαστο Πρωτοσέβαστος ὁ τοῦ Καίσαρος μὲν 20 Κυῖος, ἔγγονος δὲ τοῦ Πορφυρογεννήτου. οὗτός τε γὰρ πολλοῖς περιπαρεῖς βέλεσι καὶ τὸν ἵππον ὄρων πανταχόθεν τοῖς πολεμίοις κατακοπτόμενον ξίφεσιν, ὡς καὶ τὸν τῆς κεφαλῆς μυελὸν (ὡς εἰπεῖν) τοῖς ἔξωθεν βλέπουσι φαίνεσθαι ἤδη, νῶτα τοῖς ἐχθροῖς

20. Πρωτοσέβαστος add. A. 21. τε] δὲ W.

vos multitudo ne perturbet. Scimus enim multos magnos exercitus a parvis facillime esse caesos. Eadem et ipsi spe nitamur, ineffabilem Dei clementiam intuentes, qua tum alia, tum illud effectum est, ut Themistocles Atheniensis cum parvis copiis, in angustiis ad Salaminem, omnes fere Persarum vires demerserit; atque ut post hunc rursus Thebanus Epaminondas bis maximas Lacedaemoniorum copias ad Haliartum et ad Leuctra viribus multo inferioribus adiutus devicerit: quo tempore Lysandrum etiam Sparta amisit, et cum maximo probro magnum illum Agesilaum fugientem recepit; ac tandem, quod multis saeculis factum non erat, hostilem fumum ad Eurotam vidit." (V.) Hac oratione confirmati omnes strenue ac fortiter, quantum in ipsis erat, pugnam ineunt proiecta audacia et hostibus manus incutiunt violentissimas, parcendi videlicet nescias et in caedem effusas: in primis vero magnus Domesticus Cantacuzenus, qui multis ensibus, multis telis hostium petitus atque impulsus ipse quidem plurimos hostes prostravit; sed neque clypeo, neque gladio amisso incolumis e praelio evasit, velut agglutinatus equi dorso et immobilis insidens. Secundus illi strenue dimicavit Protosebastus, Caesaris filius, Porphyrogeniti nepos. Nam et hic multis undique telis confixus, equo etiam ex omni parte hostilibus ensibus vulnerato, ut et cerebrum eius pateret, hostibus tergum dare no-

οὐκ ἠρέσχετο δοῦναι, καὶ ὁ ἵππος δ' αὖ, ὥσπερ ἀντιφιλοτιμού- A. C.
 μενος τῷ δεσπότη, οὐδ' αὐτὸς πεσεῖν ἠρέσχετο πρότερον, πρὶν 1328
 αὐτὸν ἐκβαλεῖν τοῦ πολέμου καὶ οἴκαδε διασῶσαι, καὶ κεῖ παρὰ 1341
 τὰς τοῦ δεσπότητος θύρας ἐκμετροῦσαι τὸ ζῆν. (5'.) Ἐπεὶ γε μὴν Imp. Andron.
 5 τέως τοὺς πολεμίους ἐθεάσαντο βιαζομένους προκαταλαμβάνειν D
 τὸν λόφον, ὥστε καὶ κατὰ νότον μάχεσθαι κυλιώσαντας αὐ-
 τοὺς, ἀναστρέψαντες ἔφενγον προτροπάδην ἐς τὸ φρούριον. οἱ
 δ' ἔνδον οἰκοῦντες τὴν τε ἤτταν θεασάμενοι τούτων καὶ ἅμα δε-
 διότες Ἀλέξανδρον ἀπέκλεισάν σφισι τὰς πύλας. βία οὖν αὐτὰς
 10 ῥήξαντες εἰσεχέοντο· καὶ τοὺς μὲν τῶν ἐνοικούντων ἐκβαλόντες,
 τοὺς δὲ κατασφάξαντες δίκην πολεμίων ἠσφαλίσαντο τὸ φρού- E
 ριον. καὶ ἦσαν ἀσχάλλοντες καὶ πλεῖστα ἀγωνιόμενοι διὰ τὸ
 προφανῆ τὸν κίνδυνον ἔχειν ἐν ὀφθαλμοῖς. οὔτε γὰρ τοῖς ὑπόζυ-
 γίοις χιλὸς ἦν ἐντὸς τοῦ φρουρίου, οὔτε φρέαρ, οὔτ' ἄλλη τις V. 243
 15 ὕδατος εὐπορία· οἱ τε τραυματῖαι τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ἵπ-
 πων ἀπρομήθευτοι λειπόμενοι, οἱ μὲν ἔθνησκον, οἱ δ' ἐγγὺς
 τοῦ τεθνήσκει ἐγένοντο· τὰς τε πύλας ἀνοίγειν οὐ μάλ' ἐνῆν,
 περιστρατοπεδευόντων κατὰ πλήθη τῶν πολεμίων· τὰ τε Ῥω- F
 μαίων ἀπόκιστο ὄρια· διακυβεύσαντάς τε τὸν κίνδυνον οἴχεσθαι
 20 λάθρα πρὸς συμμαχίδα πόλιν ἐγγίζουσαν καὶ παράλιον ἀπέγνω-
 στό σφισι καὶ τοῦτο. ἡ γὰρ πόλις Ἀγχιάλος πολεμία ἦν, ἣ τε
 Μεσημβρία καλουμένη τὴν ἤτταν εὐθὺς ἀκηκουῖα Ῥωμαίων μετέ-
 θετο καὶ τὴν ἐκείσε Ῥωμαίων φρουρὰν ἀποσφάξασα ἔρριπεν ἐκ
 τοῦ τείχους, ὁπόση μὴ ἔφθη φρυγοῦσα. ὁ δὲ πεποιήκεσαν καὶ
 1. δ' αὖ A., δὲ αὖ W. 10. ἐκβαλόντες A., ἐκβάλλοντες W.
 12. ἀγωνιόμενοι A., ἀνιόμενοι W. 17. ἐγγίνοντο W.

luit. Equus item eius, veluti cum sessore de gloria certans, non prius ca-
 dere sustinuit, quam eum e pugna extulisset et domum incolumem reportas-
 set. Ibi demum ante domini fores exspiravit. (VI.) Sed cum hostem cer-
 nerent in id totis viribus incumbere, ut prior tumultum occuparet, atque
 adeo hisce circumdatis a tergo etiam instaret, effusa fuga retro se in castel-
 lum receperunt. Qui vero in eo habitabant, cum et hos victos esse cernerent,
 et simul Alexandrum timerent, portas illis occluserunt. Iis igitur vi effra-
 ctis introruperunt, et habitatoribus partim pulsus, partim hostium loco oc-
 cisis, castellum munierunt. In quo valde tristes et anxii erant, propterea
 quod eorum oculis periculum praesens observabatur. Neque enim pabulum
 iumentis intus suppetebat, neque puteus, nec aquae ulla copia: et vulnerati
 milites atque equi neglecti partim interibant, partim interitui proximi erant;
 et vix licebat portas aperire, multitudo hostium circumdatis; et procul
 Romanorum fines aberant; ac ne spes quidem suberat, tentata fortuna, clam
 ad finitimam urbem sociam eamque maritimam evadendi. Nam Anchia-
 lus hostilis erat; et Mesembria Romanorum clade audita statim defecerat,
 et praesidiis Romanis caesis omnes eos, qui fuga salutem non quaesierant, e
 moenibus deiecerat. Idem caetera ad Haemum castella fecerant omnia. Nec

- A. M. 6836 ad 6849 Imp. Andron. Iunioris. P. 300
- ὅποσα περὶ τὸν Αἴμον φρούρια πάντα· θαρσύνειν τε οὐκ εἶχον δια-
 πρεσβεύεσθαι περὶ ἐλευθερίας καὶ λύτρων πρὸς Ἀλέξανδρον. οὐ
 γὰρ ὑπελείποντό τινα συγγνώμης ἀφορμὴν ἐκ τῶν φθασάντων.
 τὴν τε γὰρ ἐκείνου περὶ εἰρήνης πρεσβείαν θρασείως τε καὶ ἀκό-
 σμως ἀπέπεμψαν τοὺς τε τῶν Βουλγάρων ἀγροὺς μετὰ τῶν ἀστα- 5
 χύων πυρὶ παρέδωσαν· καὶ πρὸς γε τοῖς τὰ φρούρια οἰκοῦσιν οὐ
 Βκαλῶς ἐχρήσαντο λαβόντες. (Ζ.) Διὸ πανταχόθεν στενὸν τε
 καὶ ἄπορον τῆ βασιλεῖ τὸ πρᾶγμα ἐγένετο. τό γε μὴν εἰς θεὸν
 ἀθρόαγεστάτην ἔχειν ἐλπίδα, τοῦτο δ' οὐκ ἀπέγνωστό οἱ οὐτ' ἐν
 ταῖς πρότερον περιστάσεσιν, οὔτε μὴν ἐν τῇ παρουσίᾳ, καίτοι τὸ 10
 συνειδὸς οὐκ ἀνέλεγκτον ἔχων διὰ τε τὴν παραλύπησιν, ἣν τῷ
 βασιλεῖ καὶ πάμπαν ἐν τῷ γήρᾳ ἐπήνεγκε, καὶ αὖ δι' ὅσα νεότης
 μετ' ἔξουσίας ὡς τὰ πολλὰ φιλεῖ διαπράττεσθαι· ὅμως ἰχθύνειά
 Οτινα βραχέα τὰ τοιαῦτα ἐνόμιζεν ἁμαρτήματα ἐς τὸ μέγα πέλαγος
 βυθιζόμενα τῆς τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίας. διὸ καὶ ὁμοίως ταῖς 15
 ἄλλαις περιστάσεσι καὶ τὴν ἀπαράμιλλον ταύτην παραδόξως ἀπε-
 κρούσατο, ἀποθόρῳ προμηθεῖα τοῦ πάντα φιλανθρώπως οἰκο-
 νομοῦντος θεοῦ. οἴκοθεν γὰρ καὶ Ἀλέξανδρος ἐς τὴν ὑστεραίαν
 εἰς οἶκτον ἰὼν καὶ συμπάθειαν, πέμψας τῷ βασιλεῖ δεξιάν, ἀφῆκεν
 ὑπόσπονδον οἴκαδε πορεύεσθαι ζύν γε τῷ στρατοπέδῳ, παραγ- 20
 Βγείλας μετριώτερον εἶναι τοῦ λοιποῦ. „εἷς γὰρ,” φησὶν, „ἐνιαυ-
 τὸς τέσσαρας ὥρας φέρει καὶ μία καιροῦ ῥοπή πολλὰς πραγμάτων
 μεταβολάς.” ἐν δὲ τούτοις καὶ τὸ παρὸν ἐτελεύτα θέρους.
- Ε ε'. Ὁ δὲ γε Συργιάννης, ὑποπτος ὢν καὶ πρότερον τοῖς ἄρ-
 χουσι διὰ τοὺς ὄρκους, οὓς ἀπήτησε παρὰ τῶν Θεσσαλονικέων, 25

de libertate et redimendis captivis legatos ad Alexandrum mittere audebant, cum ita se gessissent, ut nulla veniae spes relinqueretur. Nam et eius legatos confidenter deriserant ac per ignominiam dimiserant, et Bulgarorum agros cum segetibus incenderant, et captorum castellorum habitatores male tractarant. (VII.) Itaque ab omni parte inops consilii aestuabat Imperator. Tamen firma in Deum fiducia nec in prioribus periculis nec in praesenti discrimine eum destituit; quamvis conscientia eius non omnis expers esset maculae, tum propter avum Imperatorem extrema aetate contristatum; tum ob ea, quae juvenilis licentia cum imperio coniuncta plerumque solet designare. Verum ille huiusmodi peccata tanquam minutos pisciculos magnum divinae misericordiae pelagus subeuntes iudicabat. Proinde et hoc summum discrimen non minus quam caetera mirabiliter evasit, arcana Dei cuncta clementer gubernantis providentia. Nam Alexander postridie ultro illius misertus et humanitatis sensu quodam instinctus pacem illi obtulit et cum exercitu domum redire, facta compositione, passus est, hortatus, ut moderatior esset in posterum. Unius enim anni quatuor esse tempora, et paulo momento maximas incidere rerum mutationes. Interea illa quoque aestas exacta est.

5. Syrgiannes autem, prius etiam ob adactos sacramento Thessaloni-

εἰσποιηθεὶς τῇ μητρὶ τοῦ βασιλέως δεσποίνῃ, ὁπότε τὰς τοῦ βα-
 σιλέως ἐπεβόσκετο φρένας ἢ ἀπηγορευμένη νόσος ἐκείνη περὶ τὸ
 Διδυμότειχον, νῦν ἤδη καὶ πρὸς τὰ παρὰ τοῦ Τζαμπλάκωνος
 προτεινόμενα καθοσιώσεως ἐγκλήματα εἰς Βυζάντιον ἀπολογησόμενος
 ἦκει μετάπεμπος τῷ βασιλεῖ· καὶ κριθεὶς ὑπὸ πᾶσι κρι-
 ταῖς δις καὶ τρίς οὐ καθαρῶς ἀλῶναι τοῖς ἐλέγχοις ἠδύνατο, ὥστ'
 ἤδη καὶ πρὸς τῶν πλείονων ἠθουοῦτο κριτῶν. μετεώρου δ' ἔτι
 τῆς δίκης οὔσης ἤτησεν ὁ βασιλεὺς ἐγγυητὰς ὑπὲρ τοῦ μὴ φυγεῖν
 αὐτὸν λαθόντα, πρὶν ἂν τελεία γένηται ἢ περὶ αὐτοῦ τοῖς ὅλοις
 10 κριταῖς ἀπόφανσις. ὁ δὲ πολὺν ἐνέσπειρε τὸν φόβον καὶ τὴν τῆς
 εἰρκτῆς ὑποψίαν ἐς τὴν τούτου ψυχὴν· καὶ ἐς ἀνάμνησιν ἤρχετο
 αὐτῶν τῶν προτέρων ἐκείνων καὶ ἀπαραμυθῆτων δεσμῶν, ὧν
 τὰ ἴχνη περὶ τὴν καρδίαν ἔτι κείμενα ἦσαν ἐναργῶς. ἐπεὶ δὲ καὶ
 ὀκνηροτέρους ἐβλεπε τοὺς ἐγγυησομένους, συχνοτέροις καὶ δριμυ-
 15 τέροις ἐπολιορκεῖτο μᾶλλον τοῖς φόβοις. διὸ καὶ ἀναγκασθεὶς
 ὤχετο λάθρα φυγῶν καὶ πλεῖστα ζητούμενος ἐδθὺς οὐχ εὐρέθη.
 (B.) Μετὰ δ' ἐνιαυτὸν ἐστείλεν ἐξ Εὐβοίας γράμματα τῷ βασι-
 λεῖ, δεόμενος δοθῆναι οἱ συμπάθειαν καὶ χῶρόν τινα πρὸς οἴ-
 κησιν ἅμα γυναικί τε καὶ τέκνοις περὶ που τὰς ἐσχατιὰς τῶν
 20 κατὰ Μακεδονίαν Ῥωμαϊκῶν ὄριων. βασκαίνειν γὰρ ἔφασκεν αὐ-
 τῷ τοὺς περὶ τὸν βασιλέα· καὶ διὰ τοῦτο πόρρω που τῶν τοιού-
 των διατρέβειν ἐθέλειν, δέει τοῦ δόλω διαφθαρεῖναι. καὶ ὄρκους
 ἐπὶ τούτοις ἦν ἐπιφέρειν τοῦ μὴ κακὸς φανῆναι πώποτε τῷ βα-
 6. ἠδύνατο A., ἐδύν. W. 20. Pro ἔφαμεν Boiv. corr. ἔφασκεν.
 αὐτῷ] αὐτὸν A.

A. C.
 1328
 ad
 1341
 Imp. Andron.
 Iunioris.

P. 301
 V. 244

censes primoribus suspectus, et quia a matre Imperatoris adoptatus fuerat, cum Imperator illo, quem diximus, desperato capitis morbo Didymotichī laboraret, demum a Zamplacone laesae maiestatis reus actus sui defendendī causa Byzantium ad Imperatorem accessit, et semel atque iterum et tertio causa apud omnes iudices dicta plane reus peragi non potuit, adeo ut iam a plerisque iudicibus absolveretur. Lite autem adhuc pendente vades Imperator ab eo petiit, ne clam profugeret, priusquam omnes iudices sententiam de eo ultimam tulissent. Quae res eius animum valde turbavit et in carceris metum coniecit, gravissima illa et intolerabilia, quae prius perpessus erat, vincula recordantem, quorum vestigia recentia adhuc et expressa in animo circumferebat. Cum autem vades minus promptos sibi affore videret, plures ac vehementiores eum terrores concutere coeperunt. Quas ob res fugam coactus arripere, cum statim sollicitate quaereretur, nusquam est inventus. (II.) Post annum autem supplices ex Euboea litteras ad Imperatorem misit, quibus veniam petebat et locum aliquem in Macedonia circa extremos Imperii Romani fines, in quo cum uxore et liberis consideret. Nam aulicos sibi invidere dicebat, adeoque velle se procul ab illis domicilium habere, ne ab iisdem per insidias occideretur. Addebat et iusiurandum, quo se Imperatori perpetuo fidelem fore testabatur. (III.) Sed

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.

σιλεῖ. (Γ.) Ἐπεὶ δ' αἱ παρακλήσεις παρὰ θύραν ἤκον καὶ ἤγν-
σαν οὐδέν, ἄρας ἐξ Εὐβοίας ἀφίκετο πρὸς τὸν Κράλην Σερβίας·
ὑφ' οὗ καὶ προσδεχθεὶς ἀσμενέστατα πάντ' ἦν αὐτὸς, πάρεδρος
ὁμόπνου, φίλος ὁμογνώμων, σύμβουλος δεκτὸς, τῶν ἔνδον ὁ
Δπιστότατος, τῶν ἐκτὸς ὁ πρακτικώτατος, ἄλλος Θεμιστοκλῆς 5
Ἀρταξέρξη τῷ Πέρσῃ. εἰδοὶ γὰρ τὴν περὶ αὐτοῦ φήμην ἐκ πολ-
λοῦ νῦν ἔρμαιον ἡγεῖσθαι ἐπήει λαμπρὸν τὴν ἐπιδημίαν αὐτοῦ·
καὶ ὑπισχυομένῳ ποιήσειν ὑπήκοον Τριβαλλοῖς τὴν ἐν Μακεδο-
νίᾳ χώραν Ῥωμαίων, εἰ καὶ αὐτὸς αὐτῷ συνάροίτο ἄρξαι Ῥω-
μαίων, ἐπίστευέ τε καὶ συναίρεσθαι ἠπέλεγτο λίαν ἀσμένως. 10

A. C. 1333

ζ'. Τούτων οὕτως ἐχόντων πέρας τοῦ βίου ἐδέξατο καὶ ἡ
Ἐμήτηρ τοῦ βασιλέως ἢ δέσποινα καὶ τέθαιπαι ἐν Θεσσαλονίκῃ·
ὅτε δὴ καὶ παραμυθητικόν τι προσφώνημα ἔγωγε πρὸς τὸν βασι-
λέα διεξῆλθον οὕτωςί πως ἔνυκείμενον. (B.) „Σὲ δὲ, ὦ μέγι-
στε καὶ θειότατε βασιλεῦ, πολλάκις ἡμεῖς θαυμάσαντες ἐν τοῖς 15
ὄπλοις, καὶ πρό γε τούτων ἐν τε φιλανθρωπίᾳ καὶ ἰλαρότητι,
P. 302 καιρὸν ἔχομεν ἤδη λοιπὸν, ἵνα σε καὶ τῇ καρτερίᾳ θαυμάσωμεν
τῆς μεγίστης ταυτησὶ συμφορᾶς, ἣν ὁ τὰ πάντα σαλεύων αἰὼν
καθάπερ τι γυμνάσιον ἄλλο προὔβαλε νῦν καὶ θέατρον ἀγῶνων
τῇ γενναίᾳ καὶ ἀνδρικῇ σου ψυχῇ. ἔνθα δὴ καὶ μάλα μᾶλλον σε 20
δεῖ τὸ κράτος λαμπρῶς ἀναδήσασθαι, ἢ πρότερον ἐν τοῖς ὄπλοις.
ἐκεῖ μὲν γὰρ καὶ ὁ τῆς τύχης κύβος τῇ χειρὶ πολλάκις μείζονα
B προσῆψε τὴν δόξαν ἢ τῇ ψυχῇ καὶ τὸ τῆς γνώμης ἀξίωμα τε

10. λίαν add. A.

cum eius preces ad limen principis delatae essent nihilque apud eum va-
luisent, Euboea digressus ad Serviae Cralem proficiscitur, ab eoque cu-
pidissime susceptus summa et gratia et auctoritate floruit, assessor una-
nimis, amicus consentiens, consiliarius acceptus, domi fidissimus, foris oc-
cupatissimus, alter Themistocles Artaxerxi Persae. Nam cum fama eum
iam pridem cognovisset, adventum eius in luculento lucro deputabat; et quia
pollicebatur, si illius opibus ad Romanum Imperium occupandum adiuvaretur,
se Romanam ditionem, quae in Macedonia esset, Triballis subiectu-
rum, habebat ei fidem, et eum libentissimo animo studebat adiuvare.

6. Interea Imperatrix eademque Imperatoris mater decessit, ac Thes-
salonicae sepulta est. Atque ego tunc Imperatorem oratione consolatoria
in haec ferme verba alloquutus sum: (II.) „Nos vero te, maxime et divi-
nissime Imperator, cum saepe arma tractantem suspeximus, tum in primis
humanum et facilem mirati sumus. Iam res ipsa postulat, ut miremur con-
stantiam tuam in hac maxime calamitate, quam tempus omnia quatiens, tan-
quam gymnasium ac illustre laborum curriculum, generoso ac forti animo
tuo offert. In quo quidem casu fortitudo tua eminere magis debet, quam
antea in armis eluxit. Quippe in iis fortunae levitas manum saepe maiore
gloria cumulavit, quam animum, et consilii dignitatem atque excellentiam,

καὶ μέγεθος ἔλαθε παρὰ τὸ εἶδος κιβδηλεύσας καὶ δεύτερον τῆς
 χειρὸς ἀποφήνας. ἔνταῦθα δὲ καθαρῶς γνώμη καὶ σύνεσις ὀπλί-
 ζεται πρὸς μεγάλους χειμῶνας καὶ κλύδωνας, οὓς ἡ τοιαύτη
 μάλα σφοδρῶς ἀνεστόμωσε συμφορὰ. ἴσασι γὰρ ἅπαντες, ὡς
 5 ὄσῳ τιμιώτερον καὶ βέλτιον ψυχῇ σώματος, τοσοῦτω καὶ μείζους
 οἱ ταύτης ἀγῶνες καὶ κλύδωνες, πρὸς ἅπερ ἂν ὁ συμπίπτων ἐπά-
 γοι χρόνος ἀντίπαλα στρατόπεδα θλίψειν. ἐπειδήπερ ἐκεῖ μὲν C
 καὶ πολλὴ πολλαχόθεν ἡ συμμαχία ἐπιτηδεύεται. ἀσπίς γὰρ καὶ
 δόρυ καὶ κράνος τὴν τῶν ἀγωνοθετούντων πολλάκις ἀρπάσαντα
 10 κρίσιν καὶ συγκνήσαντα τοὺς ἐλέγχους ἐν ἀδήλοις ἔσθ' ὅτε βυ-
 θοῖς τῆς παλάμης τὰ γλῆματα συνεκάλυψαν. ἔνταῦθα δ' ἡ τῆς
 ψυχῆς ἀνδρεία καθαρῶς ἀποδυομένη πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἔχει κα-
 θάπερ ἐπὶ στεφθεῖς κρηπίδος, τῆς γνώμης τε καὶ συνέσεως,
 15 στασθαι καὶ ἀντέχειν πρὸς ἅπαν λύπης κῆμα καὶ ῥόθιον, καθά-
 περ προβλῆς ἀτίνακτος ἐστῶσα πρὸς ὑβρίζουσαν θάλασσαν. σφο-
 δρὸς μὲν οὖν ἦν ὁ χειμῶν ἐκείνης τῆς τραγωδίας, ἦν ὁ τοῦ βασιλέως
 καὶ πατρὸς ἐπήνεγκέ σοι θάνατος· σφοδρὸς δ' αὖ καὶ ὁ τοῦ βα-
 20 σιλέως καὶ πάππου, εἰ μὴ καὶ μείζονα φαίη τις ἂν, ὅτι ζῶν καὶ
 κινούμενον αὐτὸς ἐλέλειπτο φάρμακον, ἡδονὴν ὁμαλῶς οὕτωσί-
 πως ἀντιτεχνώμενον τῆς σφόδρα ζεύσεως ἐκείνης καὶ φλεγμαιοῦ- E
 σης πληγῆς. ἀλλ' ἡ νῦν ἐπελθοῦσά σοι τῆς μητρὸς καὶ δεσποίνης
 συμφορὰ πολλῶν στρατηγουμένη τῷ ὑπερβάλλοντι πᾶσαν ὑπερ-
 πέπαικε λύπης ὑπερβολὴν διὰ τε τὸ τῆς φύσεως συγγενέστερον καὶ

20. αὐτὸς] αὕτη W. in mg.

contra quam aequum erat, adulteravit, ac ut manu inferior videretur effecit. In hac autem calamitate consilium plane et prudentia sese armat contra tempestates ac procellas, quas casus iste magnas ac violentas in animo tuo excitavit. Norunt videlicet omnes, quanto animus praestat corpori, tanto etiam maiores esse eius labores et aestuationes in iis cladibus, quas temporis vicissitudo veluti hostiles turmas inducit. In bello multa undecunque auxilia praesto sunt. Clypeus, galea et hasta sic eorum, qui pugnae arbitri sedent, iudicium saepe praeoccupant et veri indicia confundunt, ut ipsius manus errata profundis quasi tenebris mersa involvant. In calamitate vero animi fortitudo sola in certamen descendit, nudosque et inermes pedes, consilio et prudentia veluti firmo fundamento nixos obfirmans, fortissime resistere atque obniti potest cuivis doloris fluctui ac violento aestui, velut inconcussum promontorium insanienti pelago obiectum. Ac vehemens quidem illius tragoediae tempestas fuit, quam tibi patris Imperatoris obitus suscitavit; vehemens item ea, quam avi Imperatoris interitus. Sed tamen matre superstite solatii multum superfuit, quo luctus ille levaretur et efficaci hilaritatis remedio veluti condiretur. At hic qui te nunc Dominae matris casus oppressit longe gravissimus omnem doloris acerbiteriam supe-

- A. M. 6836 ad 6849 Imp. Andron. Iunioris. πολλῶ μᾶλλον διὰ τὸ μόνην ταύτην τοῦ γένους καταλελειφθαι τελευταίαν ἄγκυραν καὶ θυμηδίας ἀκρόπολιν. ἔπτεται γὰρ καὶ αὐτῶν, ὡς εἰπεῖν, μυελῶν τῆς ψυχῆς καὶ σῆς ὀστέων καθίσταται σοι τῶ πάντα γενναίῳ. καὶ πῶς γὰρ οὐ; μήτηρ τε οὔσα καὶ μήτηρ βασιλικωτάτη τε καὶ γλυκυτάτη καὶ στερόοις καὶ ἀρόή-5 κτοῖς τῆς φύσεώς σοι συνδεδεμένη τοῖς σπλάγχθοις· καὶ τό γε μείζον, πλείστους ὑπὲρ σοῦ τοὺς πόνους ἀνατλάσα. οὐ σέ δὲ μόνον ἐς τόδε λύπης ἐκείνη θανοῦσα ξυνώθησεν, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ὑπηκόους ἡμᾶς· καὶ διπλῆ γε μᾶλλον. ζημία μὲν γὰρ P. 303 καὶ ἡμῖν ἐγγόνει μεγίστη, καὶ τοσοῦτο μεγίστη, ὅσον καὶ περι-10 οῦσα λιμὴν τις ὑπῆρχε τοῖς ὅλοις ἐκείνη σωτήριος καὶ πανήγυρις εὐθυμίας· τὸ δὲ μείζον, ὅτι καὶ σοῦ τὸν βασιλικιώτατον καὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων ἡγεμόνα τε καὶ ἐπόπτην νοῦν τῶν δεουσῶν ἀπασχολεῖ φροντίδων· εἰ δὲ μὴ καθάπαξ καὶ ὡς ἐπίπαν ἀπηρ-15 τισμένως, ἀλλ' οὖν ἐν τοσοῦτῳ περιστάσεων κλύδωνι καὶ τὸ 15 σμικρὸν ἐμπόδιον μέγιστον τῇ τῶν πραγμάτων ὀκλάδι γίνεται ββλάβος, καὶ παραπλήσιον, ὡσπερ ἂν εἴ τις κυβερνήτης χειμῶ-20 νος ἐν μέσῳ πελάγει τυχῶν, κάτωθεν μὲν τῶν κυμάτων κατὰ τῆς νηὸς ἐπανισταμένων, ἄνωθεν δὲ τῶν πνευμάτων τῆς ὀθόνης κατορχουμένων, μεταξὺ καὶ αὐτὸς τῆς πηδαλιονχίας ἐκλαθόμενος 20 ἐπινυστάξειεν, ὡς μηδὲν εἶναι λοιπὸν τὸ κωλύον, αὐτανδρον τὴν ναῦν αὐτίκα μάλα βυθοδρομήσασαν ἐς πυθμένας θαλάσσης καταδῦναι. ὅθεν εἰ μή τι ἄλλο, ἀλλ' οὖν διὰ γε τὰς ὑπηκόους τῶν C πόλεων, ἃ τῆς λύπης ἔργα πεφύκασιν ἄλλοις παραχωρήσας σαυ-
14. ἀπηρτισμένος W. 19. ἄνωθεν—κατορχουμένων add. A.

rat, quum ob maiorem sanguinis affinitatem, tum quod ea sola extrema familiae ancora et summa oblectatio reliqua fuit. Nam ad ipsas usque medullas penetrat hic dolor, et ipsa ossa tua, fortissime Imperator, tanquam aliquis vermīs arrodit. Quidni vero? cum ea mater fuerit, mater inquam augustissima, eademque suavissima, et firmis ac indissolubilibus naturae vinculis tibi astricta: et quod maius est, plurimis tua causa laboribus exercitata. Neque vero te solum sua morte in tantam tristitiam coniecit, sed etiam nos omnes, qui vobis paremus. Imo luctus iste noster duplex est. Nam et nos gravem iacturam fecimus, eoque maiorem, quod et illa, dum viveret, salutaris portus omnium fuit et commune solatium; et nunc tuam augustissimam et publicarum rerum inspectricem et curatricem mentem a necessariis curis avocat. Quod si eam non prorsus atque omnino abstrahit, tamen in tanto curarum aestu etiam parvum impedimentum maxima affert detrimenta Reipublicae navigio, non secus ac si gubernator in medio pelago tempestate conflictans, inferne fluctibus insurgentibus, superne vero ventis vela turbantibus, interim et ipse sui muneris oblitus dormitet, ut nihil iam sit reliquum quod prohibeat, quo minus navis in fundum maris suis cum vectoribus subito demergatur. Quamobrem, ut nihil aliud te moveat, saltem propter subiectas tibi urbes, moerore aliis mandato, solitam tibi et

τῷ τὸ σύνηθες καὶ βασιλείον μεγαλοπρεπὲς διατήρησον. μίμησαι A. C.
 τῆς ἀπελθούσης ἐκείνης γενναίας ψυχῆς τὴν στερεότητα, ἢ διὰ 1328
 τοὺς πρὸς τὸν θεὸν ἀκμάζοντας ἔρωτας, οὓς ἀποξόητως ἔβοσκεν 1341
 ἐν καρδίᾳ πάλαι πολὺν ἦδη τὸν χρόνον, ἀφ' οὗ τῆς τῶν φυσάν- Imp. Andron.
 5 των διέσωσε δόξης αὐτὴν, ἐπιλαθομένη μὲν σώματος, ἐπιλαθο- Iunioris.
 μένη δὲ δόξης καὶ κόσμον βασιλικῶν καὶ τὸ πάντων ὑπέρτερον D
 ἐπιλαθομένη σοῦ τοῦ φιλότατου, ᾧ κόσμος ἐκείνη πᾶς οὐχ ὑπῆρ-
 χεν ἀντάξιος, ἔδραμε μὲν πρὸς θεόν· ἔδραμε δὲ πρὸς τὸν βασιλέα V. 246
 καὶ σύζυγον, οὐχ ὅτι σύζυγος, ἀλλ' ὅτι δι' ἐκείνον ἐς τὰ τῆς
 10 ὀρθοδοξίας ἀκίβδηλα μετακεχωρήκει νόματα· καὶ εἰ χρὴ μὴ λυ-
 μήσασθαι τὴν ἀλήθειαν, ἔδραμε πρὸς τὸν πατέρα καὶ βασιλέα,
 τὸν τῆς ὀρθοδοξίας αὐτῇ καταστάντα διδάσκαλον· ὅς πρῶτος
 ἐκείνην ἐκείθεν ὡς ῥόδον λαμπρὸν ἐκ πιερῶν ἀκανθῶν ἐξελέξατο
 καὶ ὡς χρυσὸν καθαρὸν ἐκ μετάλλων κιβδήλων ἀνώρυσσε, πᾶν εἶ E
 15 τι λιθαργύρινόν τε καὶ χολοβάφρινόν ἦν ἐκεῖ καταλειοπιῦϊαν. εἰ
 δὲ τὴν ἐκείνης οὐκ ἔχεις μιμήσασθαι καρτερίαν, ἀλλ' οὖν τῶν
 πάλαι βασιλέων τοὺς πλείστους μετὰ πολλοῦ τοῦ βελτίονος νικῶν
 φιλανθρωπίᾳ καὶ ἰλαρότητι πρὸς τοὺς πταίοντας νίκησον καὶ
 τῇ πρὸς τὰς λύπας βασιλικῆς καρτερίᾳ δυοῖν ἔνεκα· ἵνα τε τῷ
 20 καλλίστῳ καὶ ποικίλῳ σου πέπλῳ τῶν μακρῶν ἀγαθῶν καὶ τοῦτο F
 καλῶς ἐπιπρέπη, καθάπερ ἐν ἀνθεσιν ἀνθος ὠραῖον κἂν λίθοις
 πολυτελέσι λίθος ὑπέριτιμος, καὶ ἵνα τελέως τοῖς ἅπασιν βρι-
 θων καλοῖς ἐν τῇ σειρᾷ τῶν πρὸ σοῦ βεβασιλευκότων αὐτὸς ἐπι-

3. τὸν om. A. 5. διέσωσε δόξης ἐαυτὴν W. in mg. 9. καὶ
 add. A. 15. χολοβάφρινον A. 21. ἐπιπρέπη W.

Imperatoriam magnificentiam retineto. Imitare defunctae illius generosi ani-
 mi constantiam, quae propter ardentem Dei amorem (quem longo iam tempo-
 re, ex quo perniciosam parentum opinionem evaserat, intimo corde tacite
 alebat) corporis oblita, oblita gloriae et Imperatorii splendoris; tui denique,
 quod longe maius est, tui inquam carissimi, quem vel toti terrarum orbi prae-
 tulisset, oblita, ad Deum accurrit, ad Imperatorem et maritum accurrit: non quia
 maritus fuit, sed quia per illum ad sinceros sanioris dogmatis fontes perducta
 fuerat. Quod si nulla veritati fraus facienda est, ad patrem Imperatorem ac-
 currit, qui ei verae doctor religionis fuit, qui primus illam inde ut nitentem
 rosam ex asperis sentibus elegit, et ut aurum purum ex adulterinis metallis
 effodit, ubi haec quicquid lithargyri, quicquid cholobaphini erat reliquit.
 Quod si illius constantiam imitari non potes: at veterum Imperatorum ple-
 rosque imitare, quos cum longo intervallo humanitate et clementia erga delin-
 quentes vincas, etiam Imperatoria constantia vincito duabus de causis,
 ut ex pulcherrimo et maxime vario insignium bonorum tuorum peplo etiam
 haec virtus emineat, velut inter eximios flores flos insignis, et inter pretio-
 sas gemmas gemma pretiosissima: ut perfecte bonis omnibus cumulat in
 eorum qui ante te regnarunt serie tantum excellas, quantum inter colores

Α. Μ. 6836
 ad
 6849
 Imp. Andron.
 Iunioris.
 P. 304

πρέπης, ὡς ἐν τοῖς χρώμασι πορφύρα κὰν τοῖς ἀστροῖσιν ἥλιος.
 φέρε τοίνυν ἀπόδος τὴν τῆς γλώττης ἡμέραν ταῖς τῶν ὑπηκόων
 ἀκοαῖς, τὴν τῶν ὀφθαλμῶν εὐδίαν τῇ τῶν ἡμετέρων ὕψεων ὁμί-
 χλη. διασκέδασον ἡμῶν τῆς ψυχῆς τὸν χειμῶνα ταῖς ἀκτῖσι τῆς
 σῆς ἰλαρότητος. χρῆσαι τῇ ἐορτῇ τοῦ συνήθους καὶ γαληνοῦ 5
 μειδιάματος. γενοῦ πᾶσιν ἀρχέτυπον, ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις κα-
 λοῖς, οὕτω κὰν τῇ τῶν δεινῶν καρτερίᾳ. ἡμεῖς δὲ καὶ τῶν Ἑλ-
 λήνων ἔστιν οὓς ἀκούοντες ἐν ταύτῃ μάλιστα φιλοτιμησαμένους
 αἰσχυνοίμεθ' ἂν, εἰ τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασιν ἀριστεύμασι πλεῖ-
 στον ἐκείνων διενεγκόντα πλουτήσαντες βασιλέα ἐν τούτῳ μόνῳ 10
 τὰ δεύτερα φέροντα βλέπομεν. ταῦτ' ἄρα καὶ τὸ τοῦ Ἀχιλλέως
 ἐκείνου περὶ τὰς λύπας ἠττώμενον ἦθος ἀποτριψάμενος καὶ πρὸς
 Βγε δὴ τοῦ Μακεδόνοιο Ἀλεξάνδρου μίμησαι τούτων τὸ σταθερόν.
 μίμησαι τοὺς Περσικοὺς βασιλέας τε καὶ σατράπας, ὅποσοι πρὸς
 τὰς ἀντιπάλους τύχας οὐδὲν ἀγεννὲς ἐπεπράχσαν. μίμησαι τοὺς 15
 πάλαι Ῥωμαίων ὑπάτους καὶ Καίσαρας, οἳ καὶ αὐτοὶ τῶν τοῦ
 χρόνου δεινῶν ἀπολελαυκότες ἐπὶ τοῦ συνήθους φρονήματος ἐκαρ-
 τέρησαν. καὶ τί δεῖ παραδειγμάτων ἄλλοτρίων; μίμησαι σαν-
 20
 C τὸν, ὅποῖος πολλάκις ἐφάνης ἐν τοῖς ἄλλοτε ἄλλοις ἐπεισπεσοῦσί
 σοι λυπηροῖς· πῶς πολλοῦ πολλαχόθεν πολλάκις ἀναξέσαντος 20
 κλύδωνος ἀκλόνητον καὶ ἀήττητον διετήρησας τὴν ψυχὴν, ὥσπερ
 οἱ βαθεῖαν ἄγοντες ἠσυχίαν; πῶς πολλάκις τῶν ὑπηκόων ἀμαρ-
 τημάτων, δίκην ἀπαρχτίου, τὴν τοῦ θυμοῦ ῥύμην εἰς ὄγκον
 κυμάτων ἐγείρειν ἐθελόντων οὐχ ἠττήθης πώποτε· ἀλλὰ γενναί-
 25
 D τητι χρώμενος καὶ συνέσει ψυχῆς ἀντὶ τοῦ κολάζειν τοὺς ἀμαρ- 25

16. καὶ ante Καίσ. om. A. 20. σοι om. A.

purpura et sol inter sidera. Age vero restitue tuorum auribus sermonis tui
 diem, oculorum serenitatem vultuum nostrorum caligini. Discute animorum no-
 strorum tempestatem hilaritatis tuae radiis. Utere festivitate soliti et tran-
 quilli risus. Omnibus exemplar esto, ut aliorum bonorum omnium, ita
 etiam tolerantiae malorum. Nos vero, cum Graecos nonnullos ea valde
 gloriatos audiamus, erubescemus, aliis omnibus virtutibus longe praestan-
 tiorem Imperatorem nacti, una hac re illum superari. Quapropter Achil-
 lis et Alexandri illius Macedonis mollitie in dolore ferendo repudiata con-
 stantiam eorum imitare. Persicos reges et satrapas imitare, qui adversae
 fortunae non cesserunt, sed fortiter restiterunt. Imitare veteres Romano-
 rum Consules et Caesares, qui et ipsi temporum iniquas vices experti ve-
 terem animi constantiam tenuerunt. Et quid alienis exemplis est opus? Te
 ipsum imitare, ac talem te praebeto, qualis antehac in variis casibus exti-
 tisti. Quoties in maximis tempestatibus inconcussum et invictum animum
 conservasti, non aliter quam qui summa tranquillitate vivunt? Quoties sub-
 ditorum tuorum peccatis, impetum animi tui in magnam fluctuum molem
 tanquam quibusdam ventis attollere certantibus, nequaquam affectui ces-
 sisti; sed iracundiam tuam, quam illos fortiter ac prudenter castigare ma-

τάνοντας ἐκόλασας μὲν τὸν Θυμὸν, τοῖς δ' ἁμαρτήσασι τὸ σύν-
 5 θες παρέσχεσ φιλανθρωπέυμα; ταῦτα ἐπὶ καιροῦ νῦν ἀνα-
 μιμνησκόμενος μίμῃσαι σὺ πάντων, ἵνα καὶ ἡμεῖς, ὡς ἐπίπαν
 εἰπεῖν, ὄλην τῇ γλώττῃ παρασχόντες ἐλευθερίαν εὐπετῶς παρὰ
 10 τὰς σὰς τῶν ἐγκωμίων θαλάσσας πελαγίζειν ἀφῶμεν αὐτὴν καὶ
 πάντων ἀνθολογοῦντες τῶν σῶν ἐγκωμίων τὰ κράτιστα στέφανόν
 σοι δημιουργῶμεν ἀκήρατον, καὶ οἶον οἱ τῆς σοφίας κρατῆρες
 ἀναχωνεύοντες εἰς μακροὺς ἡλίους ἀθανατίζουσιν. ἐγὼ δ' ὑπὸ E
 μάλα σφοδροῦ τε καὶ φλέγοντος πόθου νικώμενος τολμηρότερον
 15 ἐχρησάμην τῷ λόγῳ. σὺ δέ μοι σύγγνωθι, θεοῦτατε αὐτοκράτορ,
 τῇ συνήθει κἀνταῦθα φιλανθρωπία σου χρώμενος."

A. C.
 1328
 ad
 1341

Imp. Andron.
 Iunioris.

ζ. Ἦρος δ' ἐπιστάντος ὁ μὲν Κράλης συνήθροίξε τὰς δυ- P. 305
 νάμεις, ὁ δὲ Συργιάννης λαθραῖα διεπέμπετο γράμματα πανταχῇ V. 247
 τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, ἀρξάμενος ἐκ τῆς ὁμόρου χώρας τῶν
 15 Τριβαλλῶν καὶ διαλαβῶν πᾶσαν παράλιον καὶ μεσόγειον πόλιν
 καὶ χώραν ἄχρι Βυζαντίου· ἐν οἷς γῆς τε ὑπισχνεῖτο κληροδοσίας
 καὶ χρημάτων χάριτας καὶ ἀξιωματίων ἐπιδόσεις καὶ ὅσα ἐπὶ τού-
 τοις ὅμοια. ταῦτ' ἄρα καὶ μικροῦ πάντες ἐκεχῆνεσαν πρὸς αὐ- B
 τὸν καὶ ταῖς γνώμαῖς ὀλοσχερῶς αὐτῷ προσετίθεντο καὶ χρήμασι
 20 καὶ γράμμασι τὴν ἐκείνου κατήπειγον ἔφοδον. (B.) Ὁ γε μὴν
 βασιλεὺς πάλαι εἰδὼς τὴν τοῦ ἀνδρὸς περινοίαν καὶ τὴν περὶ τὰ
 τοιαῦτα ὀξυτάτην ἀγχίνουσαν σφόδρα ἐδεδίει περὶ τε ἑαυτῷ καὶ
 τοῖς ὅλοις καὶ δραστικώτερον τὴν αὐτοῦ ἐνόμιζεν ἔφοδον, ἢ Σκυ-
 25 θῶν καὶ πάντων φάναι ἐθνῶν. πρὸς μὲν γὰρ τὰς τῶν ἀλλοφύ- C

22. σφόδρα om. A.

Iuisti, et solita clementia iis poenam meritis ignovisti? Haec nunc per oc-
 casionem recordatus ipse te imitare, ut et nos (ne longum faciam), omni di-
 cendi libertate linguae permissa, laudum tuarum pelagus facile transmitta-
 mus; et ex omnibus bonis tuis, praestantissimis quibusque delectis, coronam
 tibi concinnemus immortalem, qualem sapientiae crateres in omne aevum con-
 flant. Equidem vehementi et ardenti desiderio victus liberius verba feci.
 Tu vero mihi veniam dato, divinissime Imperator, solita etiam hic humani-
 tate tua usus."

7. Veris initio Crales suas copias coegit. Syrgiannes vero clandesti-
 nas litteras per omne Romanum Imperium dimisit, a provincia finitima
 Triballis auspiciatus et per omnem oram maritimam et mediterraneas urbes
 ac provincias Byzantium usque progressus; quibus litteris et agrorum as-
 signationes et pecuniae largitiones et honorum incrementa id genus alia
 pollicebatur. Quibus de causis fere omnes illi inhiarunt, et animis prorsus
 ad illum inclinarunt, impressionem eius et litteris et pecuniis accelerantes.
 (II.) At Imperator, qui iam olim prudentiam illius et in huiusmodi rerum
 articulis acerrimum solertissimumque ingenium noverat, sibi et summae rerum
 vehementer timuit, efficaciorē fore eius impressionem quam Scytharum
 et omnium fere gentium ratus. Nam externis hostibus suas urbes op-

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- λων ἐχθρῶν φάλαγγας ἀντιτάττειν εἶχεν ἂν τὰς ὁμοφύλους πόλεις, φρυσικὴν ἐχούσας καθάπαξ πρὸς ἐκείνους ἀπέχθειαν ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ σεβάσματος· ἡ δὲ τοῦ ὁμοφύλου καὶ συνήθους μάχη καὶ ταύτην ἐκ βάρθρων ἀνέτρεπε τὴν ἐλπίδα καὶ συνέτριβε μάλα σφοδρῶς πᾶσαν τούτου διάνοιαν καὶ μόνον οὐκ ἐπὶ τῶν βασιλείων 5 πυλῶν τὸ πολέμιον ἔβλεπε πῦρ σφοδρῶς ἐπιὸν πανταχόθεν ἐκ τε γῆς D καὶ θαλάττης. ὅθεν καὶ ἀπεγίνωσκε μὲν, ἐπεμέλετο δ' οὖν ὁμῶς, ὅσον ἦν ἐφικτὸν, ὅλας ἀναρτήσας ἐς θεὸν τὰς ἐλπίδας. ὁ δὲ σύνηθες ἦν αὐτῷ ποιεῖν αἰὲ καὶ, ὡς εἰπεῖν, σύνοικον καὶ συνέστιον καὶ μάλιστα ἐν ταῖς μεῖζοσι συμφοραῖς. (Γ.) Τὰ μὲν οὖν πρῶτα πύρ- 10 γοις μεγίστοις ὠχύρωσε τὰς βασιλείους ἀλλὰς καὶ πύλας καὶ σίτου P. 306 πληθὸς ἐντέθεικε διαρκέσον ἐς πλείστον τοῖς τε φρουροῖς καὶ αὐτῷ, εἰ δεήσειεν. ἀφίξεσθαι γὰρ ἄχρι καὶ ἐς τὰ βασίλεια προσεδόκα τὸν πολέμιον καπνόν. ἔπειτα μέλλων ἀπαίρειν ἐς Μακεδονίαν, ἵνα τῇ παρουσίᾳ φοβήσῃ τοὺς λάθρα τᾶναντία βουλευομένους ἐν 15 ταῖς πόλεσι, διάδοχον τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου μετὰ τὴν τοῦ Ἡσαίου τελευτὴν Ἰωάννην τὸν ἐκ τῆς πόλεως Ἀπρω κατέστησεν, ἐς ἱερέα τῷ τηρικαῦτα τοῦ βασιλικῷ κλήρου τυχχάνοντα. ὧ δὲ B καὶ ὑπὸ θεῷ μάρτυρι παραδίδωσι φέρων ἐπὶ μέσου τοῦ μεγίστου V. 248 νεῶ τῆς τοῦ θεοῦ Σοφίας τὴν τε σύζυγον δέσποιναν καὶ τὰ τέκνα, 20 ἐπίτροπον ἅμα καὶ φύλακα τοῦτον εἶναι μετὰ γε θεὸν παρακελευσάμενος ἐπ' αὐτοῖς, εἴ τί που τῶν ἀδοκίμων τοῖς κοινοῖς ἐπισυμβαίῃ πράγμασι. (Δ.) Ταῦτα διαπραξάμενος ὄλη σπουδῇ τὴν ἐς Μακεδονίαν ἤλανε, μηδένα στρατὸν ἐπαγόμενος. ὑποπτοι γὰρ C αὐτῷ πάντες ἤδη καθίσταντο, πλὴν μόνων τῶν πιστοτάτων οἰκεια- 25
3. καὶ add. A. 20. νεῶ A.

ponere potuisset, naturali odio ab illis ob religionis controversiam abhorrentes. Sed hominis popularis et noti bellum illam etiam spem funditus evertabat et omnes eius cogitationes perturbabat, adeo ut hostiles flammas tantum non terra marique in ipsius palatii portas grassari cerneret. Quare animum despondebat, et tamen ea curabat, quae poterat, omni sua spe in Deo collocata: quod ei semper in more positum ac familiare et veluti domesticum fuit, in maioribus praesertim calamitatibus. (III.) Ac primum turribus maximis palatinas aulas et portas muniit, et magnam frumenti copiam invexit, quae et ipsi et praesidiis longo tempore, si esset opus, sustentandis sufficeret. Hostilem enim fumum ad ipsum usque palatium penetraturum putabat. Deinde in Macedoniam abiturus, ut eos, qui in urbibus aliquid contra ipsum clam moliebantur, praesentia sua perterreret, patriarchici solii post Esariae obitum Ioannem Apris oriundum, qui tum cleri Imperatorii sacerdos erat, successorem deligit. Cuius fidei, Deum testatus, in maximo Sanctae Sophiae templo coniugem Imperatricem et liberos suos commendavit, ut eorum curator et custos post Deum esset, si quid forte Respublica detrimenti cepisset. (IV.) His actis prope in Macedoniam contendit, nullo secum adducto exercitu. Iam enim omnes suspectos habebat, praeter fide-

κῶν καὶ τοῦ μεγάλου δομεστίκου τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὃν ἐν τοῖς
 μάλιστα σέμπρουν τε καὶ ὁμόφρονα αὐτῷ τε ἔφηρεν ὁ χρόνος καὶ
 τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἰλαρὸν καὶ χαρίεντα. ἐπεὶ γὰρ μὴν ἐφευρετικὸν
 ἢ ἀνάγκη δοκεῖ πολλαχῆ, εἰσῆει ἐς γνώμην ὀψὲ καὶ τῷ βασιλεῖ διὰ
 5 πολλῶν δραμόντι τῶν λογισμῶν, ὡς οἰκονομίας τρόποι καὶ δό-
 λον ἐγκυμονοῦσαι μέθοδοι πολλῶν γε τῆς τῶν ὀπλων βίας ἀνυσι-
 μώτεροι καθεστήκασιν ἐς τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων, καὶ μάλιστα D
 ἐς ὅποσα θορύβους πλουτοῦσι πολέμων. καὶ ἅμα ἐς τὰς τῶν
 παλαιῶν ἀνδρῶν πράξεις ἀνήγε τὸν λογισμὸν, ὅπως τε Δαρεῖος
 10 ὁ Μῆδος διὰ Ζωπύρου ῥᾶστα τὴν ἄμαχον εἶλε Βαβυλῶνα· καὶ
 Ἀντίγονος, τῶν Ἀλεξάνδρου διαδόχων ὁ κράτιστος, πολλάκις
 καταστρατηγηθεὶς ὑπ' Εὐμένους, ὃς τῆς Ἀλεξάνδρου παλαι-
 στρας ἦν καὶ αὐτὸς, γέμων ὀρυθῆς ἀπὸ γυμνασίου περιφανοῦς,
 τάχ' ἂν αὐταῖς δυνάμεσι καὶ τὸ ζῆν ἀπελίμπανεν, εἰ μὴ δόλοις E
 15 πόρρωθεν καὶ λαθραῖαις ἐπιβουλαῖς τὸν ἄνδρα διεχειρίζετο. καὶ
 πρό γε τούτων ὁ Ἀθηναῖος Θεμιστοκλῆς τὸν πολὺν ἐκεῖνον στό-
 λον τῶν Μήδων λόγοις οἰκονομικοῖς καὶ δόλοις κατετροπώσατο,
 μὴ δυνάμενος ἄλλως. (E.) Τῷ μὲν δὴ βασιλεῖ σκεπτομένῳ τοι-
 αῦτα πρόσεισι τις τῶν τῆς συγκλήτου Σφραντζῆς ὁ Παλαιολό-
 20 γος καὶ ἀπολαβὼν λάθρα κοινολογεῖται περὶ τῶν προκειμένων
 φροντίδων· καὶ ὑπισχνουμένῳ τῷ βασιλεῖ πλοῦτον καὶ δόξαν F
 ἀνθυπισχνεῖται, φυγὴν ὑποκρίθεις, φονεύσειν τὸν Συργιάν-
 νην. οὐ πολλὰ παρήλθον ἐκεῖθεν ἡμέραι καὶ φήμη διασκή-

19. Σφραντζῆς W. in mg.

lissimos domesticos suos et magnum Domesticum Cantacuzenum : quem unum
 omnium maxime idem cum eo velle, idem spirare et erga caeteros omnes
 comem et hilarem esse tempus declaraverat. Sed cum necessitas ingenium
 acuere plerumque videatur, post multas cogitationum ambages tandem etiam
 Imperatori in mentem venit, prudentiae consilia et foetam dolis solertiam
 multo plus posse quam armorum vim, cum ad alia plurima expedienda, tum
 maxime ad ea, quae bellicis tumultibus variis implicantur. Simulque ad ve-
 terum res gestas animum retulit, quemadmodum Darius per Zopyrum invi-
 ctam Babylonem facile cepisset, et Antigonus, Alexandri successorum po-
 tentissimus, saepe artibus Eumenis victus, qui et ipse ex Alexandri disciplina
 prodierat et praeclara exercitatione acerrimus bellator evaserat, ab eodem
 forsitan non modo viribus, sed vita etiam spoliatus esset, nisi eminus do-
 lis et clandestinis machinationibus virum sustulisset: tum ut ante hos Athe-
 niensis Themistocles magnam illam Medorum classem, alioqui insuperabi-
 lem, callidis verbis et dolis profligasset. (V.) Imperatorem autem in hanc
 curam intentum senator quidam Sphrantzes Palaeologus adit et sine arbitris
 alloquitur; de praesentibus negotiis cum eo clam deliberat; opes et honores
 pollicenti vicissim caedem Syrgiannis pollicetur, quam fuga simulata per-
 petraturus sit. Non multis diebus ex eo elapsis fama circa Thessalonicam

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
P. 307
- δυναται περὶ Θεσσαλονίκην, ἔνθα διατρίβων ἦν τρικαῦτα ὁ βασιλεὺς, ὡς Σφραντζῆς ὁ Παλαιολόγος, ἔξαργυρισάμενος πάνθ' ὅσα ὑπῆρχεν αὐτῷ βουσιμήματα, βριθούσαις χερσὶν αὐτόμολος οἴχεται ἀποδρᾶς ἐς τὸν Συργιάννην. ὅπερ ἀκηκοὺς ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν ἀγνοοῦντα ὑποκριθεὶς, πέμψας τὸν τε οἶκον ἐδημοσίευσεν καὶ τὴν σύζυγον περιαγαγεῖν ἀτίμως διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐκέλευσεν. ὁ δὲ τὰ μάλιστα ἐπίεισε Συργιάννην ἀνυπόπτως διατεθῆναι πρὸς τὸν Σφραντζῆν καὶ σύμβουλον ἄριστον εἶναι νομίζειν αὐτόν. ὥστ' ἔγραφον καὶ τῶν συνήθων λάθρα πολλάκις αὐτῷ ἐκ τε Θεσσαλονίκης ἐκ τε Βεθόοιαι, ὡς οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ σοι ἔσται ἢ τοῦ
- B Σφραντζῆ ἐπιδημία· φρονέουσιν γὰρ ἡκεῖ σε. ὁ δὲ οὐκ ἐπέειθετο, ἀλλ' ὄρκους ἐγγράφους ὑπ' αὐτοῦ καὶ πάνυ φοβικῶδεις δεξάμενος ἐνώπιον τῆς θείας καὶ ἱερᾶς τραπέζης, ἱερέων τὴν θείαν τελούντων μυσταγωγίαν, συμπορευόμενος ἦν αὐτῷ τοῦ λοιποῦ καὶ συνδαιτιώμενος ἀνυπόπτως καὶ ἀδεῶς. ἐχοῖν γὰρ ὧν πάλαι ἐδεδρά-
- C θέντα καὶ αὐτὸν δίκας δοῦναι ὧν ἡδικήκει τὸν τοῦ βασιλέως πάππον Ἀνδρόνικον τὸν βασιλέα καὶ, εἰ χρὴ φάναι, καὶ θεὸν αὐτόν· εἶπερ εἰς θεὸν ἢ ἐπιουρκία τὸ τῆς περιφρονήσεως ἀνατίθησιν ἔγκλημα. ἔφθμημεν γὰρ ἄνω που εἰρηκότες, ὡς αὐτὸς ὁ τῆς τοῦ
- V 249 ἀρχέγονος ῥίζα πάντων τῶν ἐφεξῆς θορούβων. (ξ'.) Θέρονος δὲ ἤδη μεσοῦντος ἀναλαβὼν τὰς δυνάμεις ὁ Κράλης εἶπετο τῷ Συργιάννη εὐθὺς Θεσσαλονίκης ἐλάυνοντι· καὶ σφισι προσεχώρουσιν αἰ

spargitur, ubi tum agebat Imperator, Sphrantzem Palaeologum rem omnem suam pecuariam vendidisse, redactaque inde pecunia ad Syrgiannem plenis manibus transfugere. Quo Imperator audito, ignoratione simulata, et aedes eius publicavit, et uxorem ignominiose per forum traduci iussit. Quae res potissimum effecit, ut Sphrantzi Syrgiannes crederet et fidelissimum consiliarium iudicaret: adeo ut cum familiares saepe Thessalonica et Berrhoea ad eum scriberent, caveret Sphrantzem, qui malo animo et eius occidendi causa adesset, nihil eorum litteris moveretur; sed sanctissimo iureiurando, eoque scripto, ab illo ante sacrosanctam mensam accepto, cum sacerdotes divinam mystagogiam celebrarent, deinceps eius consuetudine et convictu sine ulla suspitione et metu uteretur. Oportebat enim eum tandem aliquando, qualia perpetrasset, talia vicissim pati, et iureiurando deceptum ipsum quoque poenas dare iniuriae, quam avo Imperatoris Andronico Imperatori fecisset, aut potius ipsi Deo; siquidem periurium ad Dei contemptum refertur. Supra enim diximus, eum dissidii et pugnae duorum Imperatorum auctorem vel in primis extitisse, caputque et causam fuisse eorum tumultuum omnium, qui post sequuti sunt. (VI.) Aestate iam media Crales cum suis copiis Syrgiannem sequitur. Hic autem recta Thessalonicam contendebat. Quo dum proficiscuntur, urbes ac provincias

μεταξὺ πόλεις καὶ χῶραι ῥαδίως, τοῦτο μὲν καὶ τὴν τοῦ Συργιάν-
 του ποθοῦσαι πάλαι ἐπιστάσειν, τοῦτο δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν ἀστα-
 χύων δεδοικῦναι. ὦρα γὰρ ἦν τηρικὰδε ἄλωνος. ὁ μόντοι Σφραν-
 τζῆς μὴνύειν τε ἐθέλων τῷ βασιλεῖ τὰ δρώμενα καὶ ἅμα ἀνύπο-
 5 πτος τῷ Συργιάννῃ δοκεῖν πρόφασιν τινα δαιμονίαν ἐπλάσατο καὶ
 πάντων βαθεῖαν. προσίων γὰρ ἔφασκεν αὐτῷ συνθήκας ἔχειν δύο E
 τινῶν, οἱ περὶ τὸν τοῦ βασιλέως κοιτῶνα μάλιστα τὴν προσε-
 δρεῖαν ποιοῦνται, βεβαιωσάντων, εἰ προσηκούσης ἀδείας τύχοιεν,
 διαχειρίσασθαι τὸν βασιλέα. δέον οὖν εἶναι πέμπειν πρὸς αὐτοὺς
 10 καὶ ἀναμιμνήσκειν τῶν συνθηκῶν. καὶ οὕτω λαβὼν τὸ ἐνδόσι-
 μον ἔπεμπε καὶ ἐμήνυε τῷ βασιλεῖ τὰ δρώμενα. ἦσαν δὲ ταῦτα,
 ὡς ἀποροίῃ διαπράξεσθαι τε τὴν μελέτην καὶ ἅμα ἐαυτῷ δια- F
 τηρήσειν τὸ πόρρω γενέσθαι κινδύνων. πολλὴν γὰρ αὐτῷ περικε-
 χύσθαι νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τὸν ὄχλον καὶ μόνον οὐδέπω
 15 ἀπολελεῖσθαι. δεῖν οὖν ἡμεροσκοπούς τετάχθαι στρατιώτας τι-
 νὰς ἐν τοῖς προαστείοις τῆς Θεσσαλονίκης, ἵν' ὅταν αἰσθῶνται
 προσιούσας τὰς δυνάμεις μετὰ τοῦ Συργιάννου, ἐκδέξωνται με-
 φεύγοντα πρὸς τὴν πόλιν ἐκ τοῦ στρατοπέδου, πρὶν γνωσθεῖς
 ἀπόλωμαι μηδὲν πεπραχῶς. αἰσχροὺς γὰρ ἴσως, δηρὸν τε μένειν P. 308
 20 κενεὸν τε νέεσθαι· αἰσχροτέρον δ' ἔτι, δηρὸν μένοντα πρὸς τῷ
 μηδὲν πεπραχέναι καὶ τὸ ζῆν αὐτοῦ που πρὸς τὰς τῶν ἐχθρῶν
 πύλας ἀπολιπεῖν. (Z.) Ἐπεὶ γε μὴν ἐπιὼν ὁ Συργιάννης μετὰ
 γε τοῦ Κράλη καὶ τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων ῥᾶστα καὶ ἀπὸ

9. οὖν om. A. 12. διαπράξεσθαι A., διαπράξασθαι W.

interiectas in deditionem facile accipiunt, cum alii Syrgiannis administra-
 tionem pridem desiderarent, alii frugibus maturis metuerent. Tempus enim
 illud messis colligendae erat. Caeterum Sphrantzes Imperatori quid ageret
 indicare cupiens simulque Syrgianni suspectus esse nolens miram quan-
 dam et abstrusam rationem excogitat, qua id assequatur. Ad Syrgiannem
 accedit, et se cum duobus viris, qui in Imperatoris cubiculo assidue ver-
 sarentur, pepigisse ait; et affirmasse eos, se data opportunitate Impera-
 torem occisuros. Eos igitur per nuncium commonefaciendos esse conven-
 torum. Sic potestate data Imperatori, quid ageretur, significat; quae
 erant huiusmodi. Deesse sibi facultatem, simul et meditata exsequendi, et
 salutis suae sic consulendi, ut extra periculum esse posset. Magnam enim
 Syrgianni turbam noctu atque interdium circumfusam esse, neque unquam
 relinqui solum. Esse igitur milites aliquot speculatores in suburbiis Thes-
 salonicae collocandos, qui se, ubi hostiles copias cum Syrgianne accedere
 sensissent, e castris urbem versus fugituros exciperent, priusquam cog-
 nitus re infecta periret. Cum enim turpe sit, mansisse diu vacuumque re-
 verti; multo esse turpius, mansisse diu ac non modo nihil gessisse, sed
 etiam ad inimicorum portas interfici. (VII.) Caeterum cum Syrgiannes,
 una cum Crale et militaribus copiis progressus, solo nomine suo facile

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.

μόνης τῆς φήμης κατεδουλοῦτο πάντα καὶ προσδόκιμος ἦν καὶ αὐτῇ ἤδη προσβαλεῖν τῇ Θεσσαλονίκῃ· ὁ μὲν τῶν Θεσσαλονικέων δῆμος μετέωρος ἦν ὅλος ταῖς γνώμαις πρὸς τὴν ἐκείνου ἔφοδον· καὶ μελέτην πεποίηται τὰς πύλας ἀναπετάσαντες ἀπονητὶ 5
Β τοῦτον εἰσδέξασθαι προσιόντα. ὁ δὲ βασιλεὺς βαρεῖαις ἀλγηδόνων ἐμερίζετο τὴν ψυχὴν καὶ τοὺς ἐς ἀπόγνωσιν συνωθοῦντας λογισμοὺς ἀνεμέτρει συχνὰ καὶ ἀπὸ μέσης ψυχῆς καὶ ζεύσεως καρδίας τὴν θεῖαν ἐπεβοῶτο βοήθειαν· καὶ νῦν μὲν ἐλπίδας εἶχε χρηστὰς, τὴν συνήθη πρὸς αὐτὸν τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίαν μνησμένος· νῦν δ' ἀπογνώσεως λογισμοὶ τὴν αὐτοῦ ψυχὴν πικρῶς 10
ἐπεβόσκοντο. ὄθεν ἔξω μὲν πρὸ τῶν τειχῶν ἡμεροσκόπους ἐπεμψε στρατιώτας τριάκοντα, κατὰ τὴν τοῦ Σφραντζῆ προαναφώνησιν· πρὸ δὲ τοῦ λιμένος εἶχε τριήρη μίαν ταχυναντοῦσαν, εἰς ἣν ἐμελλεν ἐλθόντος ἀπράκτου τοῦ Σφραντζῆ εἰσπηδήσειν τε εὐθὺς ἅμα τοῖς ἄμφ' αὐτὸν καὶ ἀποπλεῦσαι τὴν ταχίστην ἐς τὰ τῶν Βυζαν- 15
D τίων βασιλεία. (H.) Ὡς δὲ ἐγγύς τε αἱ δυνάμεις ἐγένοντο καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο σταδίων οὐ πόρρω τοῦ ἄστεος ἔξήκοντα, ἐπίδοξοι ὄντες καὶ ἐς τειχομαχίαν τῇ ὕστεραία καταστῆναι, ἀπογνοὺς ὁ Σφραντζῆς τὴν ὁρμὴν ἤδη τελέως ἐς τὴν τοῦ ἀποδρᾶναι μελέτην ἠκόνησε· καὶ τοιαύτην τινὰ πλασάμενος πρόφασιν πρόσσει- 20
σιν, ὡς εἰώθει, τῷ Συργιάννῃ· καὶ βούλεσθαι φησι παρεξιών τοῦ στρατοπέδου μικρὸν κατασκοπεῦσαι τινα τὰ τεῖχη τοῦ ἄστεος, εἰ
E ὠπλισμένοις ἀνδράσιν εἴη πεπυρωμένα. ὁ δὲ μηδὲν τι τὸν λόγον ἔχειν ὑποπτέυσας πανοῦργον, „ἄπιθι,” ἔφη, „ἔφομαι δὲ καὶ αὐτός.” καὶ προῆει μὲν ὁ Σφραντζῆς ἅμα τοῖς δυσὶ θεράπουσιν, 25

22. τινὰ add. A.

omnia subigeret et iam Thessalonicam ipsam aggressurus putaretur; populus Thessalonicensis totus in eius adventum intentus et arrectus pendebat, et eum apertis portis nullo labore venientem accipere cogitabat. At Imperator, animo gravibus curis distracto aeger, cogitationibus desperationi proximis subinde recurrentibus, ex intimo pectore et ferventi corde divinam opem implorabat; ac modo spem bonam, divinae erga se benignitatis memor, concipiebat, modo desperatione vehementer angebatur. Misit tamen triginta speculatores extra moenia, ut a Sphrantze denunciatum illi fuerat. In ipsius autem portus ingressu triremem celerem habebat, in quam, si Sphrantzes re infecta redisset, se coniecturus statim cum suis erat et Byzantium quam celerrime rediturus. (VIII.) Sed cum hostiles copiae propius accessissent, et ad sexaginta fere stadia castris ab urbe positus postridie oppugnaturae moenia viderentur; Sphrantzes conatu suo desperato cogitationem omnem ex eo ad agitanda fugae consilia prorsus convertit, et ad Syrgiannem de more ingressus eiusmodi causam exeundi comminiscitur. Velle se, ait, paululum extra castra prodire ad spectandos quosdam urbis muros, numquid armatis sint completi. At ille nihil suspicatus mali, „Abi,” inquit, „sequar et ipse.” Praecedit igitur Sphrantzes cum duobus famulis

οὐ τὸ φρονικὸν καὶ αὐτοὶ συνήδεσαν σκέμμα αὐτῶ. εἶπετο δὲ μόνος Ἀ. C.
 ὁ Συργιάννης, τοῦ Θεοῦ σφέλιαντος οἶμαι τὴν τούτου σύνεσιν, 1328
 ὅτε μάλιστα τὸ πᾶν ἤλπισεν ἔχειν. καὶ ὡς δώδεκά που σταδίου ad
 τοῦ στρατοπέδου ἀπέστησαν, στραφέντες ἐκείνοι καὶ ἰδόντες παρὰ Imp. Andron.
 5 πᾶσαν ἐλπίδα ῥῆδιον ὑπὸ τῆς τύχης τὸ σφόδρα ζητούμενον κα- Iunioris.
 τιστῶν κατέκοψαν περιστάντες τοῖς ξίφεσι· καὶ εὐθὺς, πρὶν αἰ- V. 250
 σθέσθαι τινὰ τῶν τοῦ στρατοπέδου, ὄχοντο σπουδῆ προσελάσαν- F
 τες ἐς τὸ ἄστυ. ὁ δὲ Κράλης ἀπογνοὺς τῇ ὑστεραίᾳ σπονδὰς
 πρὸς τὸν βασιλέα αἰτήσαντα πεποίηκε καὶ ὁμίλησεν ἐξιόντι καὶ
 10 δῶρά τινα παρ' αὐτοῦ λαβὼν οἴκαδε ἀνεχώρησε· καὶ τοῦτο μὲν
 δὴ τὸ ἔτος ἐν τούτοις ἐτελεύτα.

η'. Τῷ δ' ἐφεξῆς ἔτι ἦγον ἐκ τῆς παλαιᾶς Ῥώμης ἐπίσκοποι P. 309
 δύο, ἀπεσταλμένοι παρὰ τοῦ Πάππα, διαλεξόμενοι περὶ τε εἰρή- A. C. 1334
 νης καὶ ὁμονοίας τῶν ἐκκλησιῶν. καὶ ἦν εὐθὺς ἰδεῖν πολλοὺς τῶν
 15 τοῦ δήμου ζῆλον μὲν λαμβάνοντας, οὐ κατ' ἐπίγνωσιν δὲ, καὶ
 πρόχειρόν τινα καὶ ἀταμίετον προτείνοντας γλῶσσαν καὶ πρὸς
 γε ἔτι συνωθοῦντας καὶ αὐτόν γε τὸν πατριάρχην ἐς διαλέξεις. ὁ
 δ' οὔτε τὴν γλῶσσαν ἔχων ἠκονημένην ἐκ τῆς τῶν λόγων ἀσκή-
 σεως καὶ ἅμα τοὺς πλείστους τῶν περὶ αὐτὸν ἐπισκόπων ἀμαθία B
 20 συζῶντας πλείστη κατανοῶν ὑπεστέλλετο μὲν, οὐκ εἶχε δ' ὅπως
 ἀναχαιτίσει τοῦ δήμου τὸν θόρουβον. διὸ παρακαλεῖν ἔγνωκε δεῖν
 ἐς τὴν τοιαύτην παράταξιν καὶ ἡμᾶς, τοὺς ὀπλισμένην μὲν ἔχον-
 τας γλῶτταν ἐκ τῆς τοῦ λόγου παρασκευῆς, ἔξω δὲ τοῦ ἱεροῦ
 καταλόγου τευχάνοντας. ἐγὼ δὲ τὰ μὲν πρῶτα πολὺς ἦν ἐγκεί- V. 251

funesti consilii consciis; Syrgiannes vero solus sequitur, Deo nimirum san-
 nam illi mentem tum adimente, cum se maxime rerum potiturum somniaret.
 Ut autem circiter duodecim stadia a castris discesserant, illi conversi, cum
 id quod vehementer exoptarant a fortuna ultro suppeditatum sibi cernerent,
 illum circumventum gladiis conciderunt: et statim, priusquam quisquam in
 castris rescivisset, contento cursu in urbem se receperunt. Postridie vero
 Crales re desperata Imperatori petenti pacem dedit; et cum eo egresso col-
 loquutus, muneribus quibusdam acceptis, domum retro abiit. Et hic quidem
 annus in his desiit.

8. Insequuto anno duo episcopi vetere Roma a Papa delegati vene-
 runt, ut de pace et concordia Ecclesiarum disputarent. Ac statim videre
 erat multos e populo zelum prae se ferre, sed non secundum scientiam, ac
 temerariis et immodestis vocibus emissis ipsum etiam patriarcham ad dis-
 putandum urgere. Is vero cum nec linguam dicendi usu exercitatum habe-
 ret et suos episcopos maximam partem indoctissimos esse cerneret, tergi-
 versabatur quidem, sed quomodo populi tumultum sedaret nesciebat. Qua-
 re et nos ad id certamen suscipiendum cohortandos putabat, qui linguam
 aliquo orationis apparatu instructam haberemus, quamvis in sacrum catalo-
 gum non inscripti essemus. Ego vero primum vehementer urgebam ac mo-

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Junioris.
- μενος καὶ παραινῶν σιωπῶν καὶ σχήματι χρῆσθαι μεγαλοπρεπεῖ
τινι καὶ νοῦν ἐπαγγελλομένῳ, μηδενὸς ἀξίαν λόγου τὴν τῶν Λα-
τίνων νομίζοντα πρόκλησιν, λόγους τῆς χρείας οὐκ ἀναγκαίως
ἀπαιτούσης ἐνταῦθα. ἀλλ' ἐπειδήπερ οὐκ ἀνύποπτον αὐθις ἐώ-
C ρων ὡς τὰ πολλὰ διατελοῦν τὸ τῆς σιωπῆς, ἀλλὰ πολλαπλοῦς καὶ 5
πολυσχιδεῖς βλαστάνον καὶ διανέμον τοῖς ἔξω τοὺς λογισμοὺς, καὶ
P. 310 μάλιστα τοῖς τοιοῦτοις, οἳ γνώμην καὶ γλῶσσαν ἤσκησαν ἀτα-
μίετον, ἀπολαβὼν ἰδίᾳ τὸν τε πατριάρχην καὶ τινὰ τῶν ἔλλο-
γίμων ἐπισκόπων τὴν ἔμαντοῦ γνώμην ἐπεδειξάμην, τοιαῦτά τινα
διεξέλθων ἐπ' αὐτῶν. (B.) „Ἐμοὶ μὲν οὕτως ἔχαιν πρὸς τὴν 10
παροῦσαν ἀμίλλαν καὶ οὕτω προθυμίας οὐδὲν οὐδαμῆ γε ἐλλεί-
πειν ἔπεισιν, ὥστ' οὐ γλῶτταν μόνον ὀπλίξειν περίεστιν, ἀλλὰ
πρὸ γε ταύτης καὶ γνώμην αὐτὴν, ῥίζαν ταύτην οὔσαν καὶ πηγὴν
B τῆς γλώττης καὶ ἅμα χορηγὸν καὶ πρῶταν τῶν λεγομένων.
ὄρωντι δὲ τοὺς πολλοὺς πρὸ τοῦ καιροῦ καὶ τῆς χρείας μεγάλην 15
τινὰ καὶ θρασείαν προἰεμένους τὴν γλῶτταν, καὶ τῷ σφῶν αὐτῶν
βουλομένῳ ἅμα καὶ τοὺς καιροὺς εὐθὺς καὶ τὰ πράγματα σύν-
δρομά τε καὶ πρόδρομα γίνεσθαι οἰομένους, δεδιέναι μοι ἔπεισι,
μὴ τῆς χρείας καὶ τοῦ καιροῦ παραστάντος λειποταξίῳ δίκην
C ὀφλήσωσι, τῶν ὄπλων ἐκόντες τοῖς ἐναντίοις παραχωρήσαντες. 20
ἐνθα γὰρ φιλοτιμία τρόφιμος ἀπειρίας ὄλην ἐνδυσσαμένη τὴν
ἀωρίαν τῶν ὄρων καταχορεύει τῆς εὐταξίας, ἐκεῖ καὶ πέρας ἀκο-
λουθεῖν τοῖς προοιμίῳ ἐπιεικῶς ἀντιστρατευόμενον, οὐδὲν ἀπει-
κός. οὐδὲ γὰρ, ὡς ἔοικεν, εἰδέναι ἔπεισι τοῖς τοιοῦτοις, μὴ τὴν

nebam, ut taceret et eum habitum prae se ferret, in quo inesset maiestas quaedam et prudentis animi species appareret, Latinorum videlicet postulationem contemnentis; neque enim disputatione esse opus in praesenti. At cum rursus cogitarem silentium fere suspicione non carere, sed in eorum, qui foris versarentur, animis varias et multiplices cogitationes excitare ac spargere, eorum praesertim, qui nec linguae nec animo imperare didicissent, patriarcham et episcopos quosdam selectos privatim conveni et meam sententiam ad hunc fere modum apud eos exposui: (H.) „Equidem ita sum animatus, ita ad hoc certamen nihil mihi alacritatis deesse sentio, ut non modo linguam, sed animum etiam, radicem et fontem eloquii, simulque largitorem et dispensatorem rerum dicendarum, paratus sim exacuere. Cum autem plerosque, priusquam res postulet, audacter et magnifice loqui et in ea esse opinione videam, ut et tempora et res ipsas voluntati suae statim socias concurrere, immo obviam occurrere arbitrentur, vereri mihi subit, ne ubi res et tempus postularit, arma ultro adversariis tradant, atque eadem poena mulctandi sint, qua desertores. Nam ubi ambitio imperitiae alumna, omni opportunitatis ratione neglecta, modestiae limites insolenter transilit, ibi etiam eum sequi exitum, qui primis inceptis repugnet, non est mirandum. Enimvero illi haud cogitant, non linguam temporibus, sed tempora

γλῶτταν δύνασθαι καθιστῆν τοὺς καιροὺς ἀνυσίμους, τοὺς δὲ A. C.
 καιροὺς τὴν γλῶτταν· οὐδ' ὅτι Τυρσηρικῆς σάλπιγγος οὐδεὶς 1328
 ἀνδρῶν μεγαλοφωνότερος ὁμοῦ δ' ὅμως τῷ πληγέντι ἀέρι καὶ ad
 αὐτῇ δαπανῆ καὶ λύει τὸ κράτος τῆς τέρψεως, οὐδένα καρπὸν 1341
 5 τοῖς ἔπειτα καταλείπουσα τῆς ἡχοῦς μονιμώτερον. ὅτι δ' οὐδ' Imp. Andron.
 χρεῶν ὁμοῦ καὶ τοὺς ὅσοι γε βαθεῖαν ἀλλοκα διὰ φρενὸς καρ- Iunioris.
 ποῦνται, παραλόγοις ἐπομένους ὁρμαῖς ἐς ἀφαιρέτους ἵεναι κιν-
 δύνους, δῆλον οἶμαι τοῖς ἅπασιν εἶναι· δηλώσομεν δὲ καὶ αὐτοὶ
 προΐόντες. ὥσπερ γὰρ δυοῖν στρατοπέδοι ἐς μάχην ἀποκριθέν-
 10 των ἢ τοῦ ἐνὸς εὐβουλίᾳ φθοροποιὸν τινα θατέρω χορηγεῖ τὴν
 δύναμιν βουλευομένῳ κακῶς καὶ τοῦναντίον αὐθις, οὕτω κἀν- E
 ταῦθα· εἰ πρὶν καλῶς ὁμοῦ καὶ συνετῶς ἐσκεφθαι πρὸς δια-
 λέξεις καὶ ἡμεῖς ἀπαντήημεν τῶν ἐναντίων, ἔψεται πρὸς αἰσχύ-
 νην ὀρθῶσι χοῆσθαι τοῖς τῶν κακῶς δεδογμένων πέρασι. καὶ μὴ
 15 μοι λεγέτω τις, ὡς πολλοὶ πολλάκις ὁρμαῖς ὀξυτέραις τοῦ δέοντος
 τὴν ἡγεμονίαν τῆς γλώττης ἐγκεχειριστότερες νίκης καὶ τροπαίων
 κληρονόμοι γεγένηται. πρῶτον μὲν γὰρ οὐ κατόνα καὶ στάθμην F
 εὐνομίας ἠγεῖσθαι χρεῶν ἀστάθμητον πρᾶγμα· ἔπειτα οὐδὲ τὴν
 ἀπερίσκεπτον ἴσμεν ὁρμὴν οἴκοθεν φέρουσάν ποτε τὴν τῆς νίκης
 20 ἐφόδια· ἀλλὰ τῆς τῶν ἀντιπαραταξαμένων μελζονος κακοβουλίας
 ὕλην παράδοξον χορηγησάσης πολλάκις ἐς τὸ κατορθοῦν τῇ ἀντι-
 στρατήγῳ θρασύτητι, ἐς τὴν τοῦ βελτίονος μοῖραν ἀπενηνέχθαι
 ἔδοξε καὶ τὰ φαῦλα· ὥσπερ αὖ πολλάκις τὸ τῶν ἀντιπάλων συνε-
 τώτερον βούλευμα παρήλασε καὶ τοὺς ὀρθῶς βεβουλευθῆαι δό- P. 311

5. καταλείπουσι W. 23. τὰ αὐδ. A.

ipsa linguae moderari et efficaciam largiri; ac neminem quidem tuba Tyr-
 rhena vocaliorem esse: tamen illam quoque una cum aëris ictu consumere
 et amittere vim omnem oblectandi, nec ullum sui fructum relinquere sono
 ipsi superstitem. Non autem committendum esse prudentibus, ut subito
 motu ac temerario incitati ultro sibi periculum arcessant, inter omnes con-
 stare arbitror, et nos orationis progressu declarabimus. Sicut enim duo-
 bus exercitibus ad pugnam instructis alterius consilium alterius viribus sic
 praestat, ut eas sibi ipsis funestas efficiat, et vice versa; ita etiam hic fit.
 Si prius quam probe ac diligenter disputationes meditati fuerimus, adver-
 sariis occurramus, cum ignominia tandem discedemus. Neque vero mihi
 quisquam dicat, multos saepe repentino impetu elatos et quae in mentem
 venissent effatos victoriam obtinuisse. Primum enim ea res, quae neque
 modum neque rationem in se ullam habet, modus et ratio aequitatis ducen-
 da non est. Deinde satis scitur, inconsideratum impetum non suapte na-
 tura parere victoriam: sed, si adversariorum maior stultitia occasionem rei
 bene gerendae praeter opinionem praebeat contrariae audaciae, eo casu
 malas quoque res bonarum rerum locum occupare; sicut vicissim maior saepe
 adversariorum prudentia eos etiam, qui bene suis rebus consuluisse vi-

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
V. 252

ξαντας. ἀδήλου γὰρ ὄντος τοῦ μέλλοντος ἔγχωρεῖ καὶ τοιαῦτα συμβαίνειν ἐνίοτε. ἀλλ' ἡμῖν γε οὐ νόμον ποιῆσθαι δήπου χρεῶν παραλόγων κατορθωμάτων κατάλογον· καὶ μάλιστα νῦν, ὅποτε περὶ τοῦ τῆς εὐσεβείας κράτους τὰ παλαιίσματα διακινδυνεύεται. τούτων γὰρ ἕνεκα παρελήλυθα· συμβουλεύσων ἃ συμφέρει ἐνόμισα καὶ τῇ παρούσῃ χρεία ὅσον ἔξεισι καὶ αὐτὸς συνεισηνεγεῖν. Βεῖ δ' ὀρθῶς ἢ μὴ, σκοπεῖν λείπεται. οὐδὲ γὰρ νομοθετήσοντες ἤκομεν, οὐδ' ἀποφαντικῶς τὰ ἡμέτερα λέξιν δόγματα. ἀλλ' ὡσπερ πάλαι ταῖς ἀριστοκρατουμέναις ἐγίνετο πόλεσιν, οὕτω καὶ ἡμῖν ἐράνου δίκην τὰ τῇ διανοίᾳ πρὸς τὸ παρὸν ἐπιτρέχοντα 10 συνεισφέρειν ἔδοξε δίκαιον. ἃ τοίνυν λέγειν προήγημεθα τήμερον, ἀπαγόρευσις ἐστὶ μὴ πάντας ἀυτονομία βουλήσεως ῥέοντα ὁμοσεχωρεῖν ἐς διαλέξεις καὶ ἀπαντήσεις τῶν ἐξ Ἰταλίας ἰόντων· ὅπου γε μηδὲ τοῖς προεδρεύουσι καὶ τιμῆς τοιαύτης ἠξιομένοις, πρὶν μετ' ἀλλήλων τὸν τῆς διαλέξεως ἐσκέφθαι σκοπὸν, χρεῶν ἀπαν- 15 τῶν· εἰδότας, ὅτι πρῶξις πᾶσα καὶ λόγος ἅπας ἔχει σκοπὸν καὶ τέλος, πρὸς ὃ βλέποντας τὸν τε πρᾶττοντα καὶ λέγοντα τὴν τε πρῶξιν ὁμοῦ καὶ τὸν λόγον εὐθύνην προσήκει. τούτου δ' ἀπόντος 20 κινδυνον εἶναι, μάταιον σπουδὴν τε πᾶσαν καὶ πόνον ἅπαντα νομίζεσθαι. οἷον ὃ πλέων οὐ τοῦτο βούλεται καὶ τοῦτ' ἔχει σκοπὸν, ὅπερ ἐργάζεται, ἀλλ' ἐκεῖνο μᾶλλον, οὗ ἕνεκεν ἐργάζεται ὅπερ ἐργάζεται. κέρδους γὰρ ἕνεκα, καὶ οὐ τοῦ κύμασι καὶ πνευ-

5. συμφέρειν W. 16. ἅπας om. A.

dentur, superat. Nam cum res futurae incertae sint, nihil obstat, quo minus interdum etiam tale aliquid usu veniat. Sed fortuitorum successuum enumeratio non debet apud nos legis loco esse, nunc praesertim, cum de religionis victoria sit certandum. Enimvero hac de causa prodii, quod et me ipsum putaverim, si utile consilium darem, quicquid in me opis foret in rem praesentem esse contributurum. Id autem rectene an secus facturus sim, consideretur. Neque enim legum ferendarum gratia adsumus, aut ut nostra decreta firma et inconcussa haberi velimus; sed ut olim in liberis civitatibus fiebat, ita et nobis quae in mentem pro tempore venissent velut stipem conferre visum est. Is vero huius nostrae orationis scopus est, ut dehortemur, ne quis pro suo libito cum iis qui ex Italia venerunt temere congregiatur et disputet; cum id ne praesulibus quidem et viris ea auctoritate praeditis concedendum esse videatur, priusquam inter sese disputationis scopum et finem considerarint; quippe qui sciant, omni sive actioni sive orationi scopum ac finem aliquem esse propositum, ad quem is qui vel agit vel disserit collimare et suam tum actionem tum orationem dirigere debeat. Quod nisi fiat, periculum est, ne omne studium, omnis labor inanis et irritus habeatur. Veluti is qui navigat non id vult, nec scopum sibi proponit id quod agit; sed illud potius, cuius causa id ipsum agit. Lucri nimirum causa, non autem ut ventorum et fluctuum arbitrio de vita

μάτων βίαις διακυβεύειν τὸ ζῆν, ἀνάγει τὴν ναῦν. καὶ ὁ τοξότης δ' ὁμοίως οὐκ αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ τοξεύειν, ἀλλὰ τοῦ βαλεῖν τὸν πολέμιον ἔνεκα τοῦτο προήρηται. ἔνταυθα δ' οὐχ ὄρω, τίνος ἔνεκα κέρδους καὶ πρὸς τίνα βλέπων σκοπὸν διαλέγεσθαι ἂν τις

5 ἔλοιτο, εἰ μήτ' αὐτοὶ τοῖς ἡμῶν, μήθ' ἡμεῖς τοῖς αὐτῶν συν-
 θέσθαι βουλήμασιν ἔγνωμεν πώποτε, κἂν πάντες φῶσι λίθοι, κἂν πάντα φυτά. ἔτι μὴν καὶ τῶν ἀτοπωτάτων ἂν εἴη καὶ πόρρω-
 που τοῦ προσήκοντος πορευόμενον λόγου, τοὺς μὲν Ὀλυμπιάσιν
 ἀγωνιστάς, καὶ ὅσοι γῆς ἔνεκα σταδιαίας ἀμφισβητοῦσι, καὶ

10 εἴ τις λωποδυσίαις ἀλλόσκοιτο, τούτοις ἐξεῖναι πᾶσιν Ἑλληνοδίκας
 τινὰς καὶ κριτὰς ἀρῆεπεῖς προκαθίζειν, ὡς μὴ λάθῃ παραρῆεῖς
 ὁ τοῦ δικαίου κανὼν, μᾶλλον δ' ἵνα μὴ ἀνήνυτον ἔχη τὸν δρό-
 μον ἢ τῆς ἀμφισβητήσεως ἕρις, μηδενὸς προκειμένου κανόνος
 καὶ στάθμης, πρὸς ἃ παραμετρηθέντες οἱ τῶν ἀνταγωνιζομένων

15 λόγοι τῆς ἕριδος ἀπαλλάσσονται· τοὺς δὲ τῶν περὶ θεοῦ λεγομέ-
 νων κοινολογεῖσθαι βουλομένους καὶ οὕτω μέγιστον διανύειν τὸν
 δίαυλον καὶ μέγιστην ἐπισείοντα βλάβην ψυχαῖς ὁμοῦ τε καὶ σώ-
 μασι, τούτοις δὲ μηδένα προκαθίζειν κριτὴν, ὅς ἂν τὰ παρ'
 ἐκατέρων βασανίζων λεγόμενα τοῖς μὲν τὴν νικῶσαν χαρίσθαι

20 ψῆφον, τὰ δ' ὡς ἀνεμαῖα καὶ κηφηνώδη παρακρούσθαι τε καὶ
 τοῦ χοροῦ διαγράψῃ τῆς ἀληθείας· ἀλλ' ὅμοια ποιεῖν ἐκείνοις,
 οἱ περὶ γῆς ὄρων, ὡς ἔπος εἰπεῖν, πρὸς ἀλλήλους μαχόμενοι
 πρῶτα μὲν ταῖς ἀπὸ γλώττης λαιδορίαις περὶ τῆς νίκης διαγωνί-
 ζονται, εἶτα βραχίονι καὶ παλάμῃ τὴν ἀπαλλαγὴν ἐπιτρέπουσιν, B

A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Iunioris.

P. 312

13. προκειμένου A., προσκειμ. W.

dimicet, e portu solvit. Eodem modo sagittarius non ideo sagittas emittit, ut ventum verberet; sed ut hostem sternat, id facit. Hic vero cuius emolumentum spe, quo fine proposito, quisquam disputare cum Latinis velit, equidem non video, si nec ipsi nostris, nec nos illorum decretis assentiri unquam decrevimus, vel si omnes hoc lapides, omnes stipites dicent. Deinde absurdissimum et ab omni ratione alienissimum fuerit, iis qui in Olympiis certant et in stadio decurrunt, aut qui furti arguuntur, ad Hellenodicas et incorruptos iudices esse provocationem, ne iustitiae regula furtim declinet ac fallat, aut litis disceptatio frustra procedat, nulla regula aut norma adhibita, ad quam disceptantium rationes exactae litem finiant: eos vero, qui de rebus divinis disputaturi et in longissimo illo stadio maximam eladem animis et corporibus minitante decursuri sunt, nullum habere iudicem, qui utriusque partis verba expendat, ac illa quidem victricia pronunciet, illa vero ut inania et importuna explodat et ex choro veritatis expungat: sed eos non aliter facere, ac si qui, verbi gratia, de limitibus agrorum disceptantes primum conviciis de victoria certent, deinde litis dirimendae potestatem manibus et lacertis permittant, ut is vincat,

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.

ὅς ἂν ἐπικρατέστερος καταστῆς ἢ λίθῳ θάτερον πατάξῃ τὴν κε-
φαλήν, ἢ κονδύλῳ τρώσῃ καιρίαν, ἢ τυχὸν οὕτωςί πως ξίφος
παρὰ πλευρὰν ἐλάσας ἐναρίθμιον τοῖς ἄδον καθεύδουσι τάχιστα
τὸν ἀνταγωνιστὴν ἀποδείξῃ. εἰ δὲ δυοῖν ὄντων ἡμῶν τῶν ἀμφισ-
βητούντων μερῶν τρίτον οὐκ ἔστιν εὐρόντας προενεγκεῖν ἐπόπτῃν 5
καὶ πρῶταν τάληθοῦς καὶ δεῖ διὰ ταῦτα θάτερον τῶν μερῶν
ἐπικρίνειν τοῖς λεγομένοις, ἡμῶς ἔδει κοιτὰς αὐτῶν εἶναι καὶ οὐκ
αὐτοὺς ἡμῶν. τὸ μὲν γὰρ ἡμέτερον δόγμα παρ' ἀμφοτέρων, ἡμῶν
V. 253 τε καὶ αὐτῶν, ὁμοίως εὖ ἔχον ὁμολογεῖται. τὴν δὲ παρ' αὐτῶν
καινοτομηθεῖσαν προσθήκην καὶ τῆς εὐθείας παρεκτροπὴν μόνοις 10
αὐτοῖς ἀκατηγόρητον εἶναι δοκεῖ, ἡμῖν δὲ καὶ μάλα ἤχιστα. με-
τεώρου τοίνυν τῆς ζητήσεως οὔσης, εἰ χρὴ κοινωνεῖν αὐτοῖς τοῦ
καινοτομήματος, ἐς ἡμῶς τὸ κρίνειν καὶ ἀποφαίνεσθαι περιήκει
D καὶ οὐκ εἰς αὐτοὺς, ὑπευθύνους γε ὄντας. εἰ δὲ τῆς τοῦ μεγάλου
Πέτρου καθέδρας αὐτοὶ διάδοχοι καὶ κληρονόμοι γενέσθαι φασὶ 15
καὶ τοῦτ' ἐπισείουσι καθ' ἡμῶν, καθάπερ τὰ νέφη τοὺς κεραυ-
νοὺς, κἀντεῦθεν τῶν σφισι δοξάντων αὐτουργοὺς ἡμῶς κατὰ τὸν
τῶν ἀκρίτων νόμον ἀξιοῦσι γενέσθαι, φροντίζειν οὐ χρὴ. διὰ
γὰρ τοῦτο μᾶλλον μεμισῆσθαι καὶ ἀπεστράφθαι δίκαιοι, ὅτι
E τῆς τοῦ θρόνου τιμῆς ἀναξίως ἐπεπράγεσαν. οὐ γὰρ ὅσα βού- 20
λονται, ταῦτα καὶ δογματίζειν ἐκέλευσε Κλήμεντι καὶ τοῖς ἐφε-
ξῆς διαδόχοις ὁ Πέτρος, ἀλλ' ὅσα δεῖ (φησὶ) δεσμεῖν καὶ λύειν
αὐθις ὅσα δεῖ. οὗτοι δὲ τὰ πάσαις ταῖς ἀγίαις βεβαιωθέντα καὶ
κνωθέντα συνόδοις παραδραμόντες εἰς ἔργον ἐξήνεγκαν, ἃ μό-

2. τυχὸν A., τυχὸν W.

qui robore firmior alterius capiti vel lapidem incusserit, vel pugno im-
pacto lethalem plagam inflixerit; vel denique, si ita fors ferat, gladio per
latus adacto adversarium suum e vivis quam celerrime sustulerit. Quod si
duae partes sumus, qui contendimus, nec tertium veritatis arbitrum et iu-
dicem habere possumus, eaque de causa alterutris de controversia pronun-
ciandum est, nos illorum esse iudices, non illos nostri oportet. Nostrum
enim dogma illi non minus quam nos rectum esse concedunt. Additamentum
autem ab ipsis excogitatum et illam a recta via aberrationem soli illi repre-
hensione vacare existimant; nobis autem minime istuc videtur. Pendente
itaque lite, dum quaeritur, an nova illorum opinio admittenda sit, iudicare
et pronunciare nostrum fuerit, non illorum, qui rei sunt. Quod si illi se
magni Petri sedis successores et heredes esse dicunt, idque telum in nos
vibrant, ut nubes fulmina, eaque ratione nos, causa indicta damnatos,
opinionum suarum ministros et exequutores esse oportere opinantur: id
minime curandum est. Ob hoc enim maiore odio et aversatione digni sunt,
quod aliter quam sancta sede dignum sit egerunt. Neque enim Clementem
et caeteros quae vellent dogmata statuere iussit Petrus: sed ea ligare, quae
liganda essent, et ea solvere, quae solvenda essent. At isti, iis quae omni-
bus sacris Conciliis statuta et decreta sunt neglectis, ea fecerunt, quae

τοις αὐτοῖς βουλομένοις ἦν. ἔπειτα οὐδὲ τὸ πάλαι καλῶς κρα- A. C.
 τῆσαν ἔθος καὶ παρά τε τῶν βασιλέων παρά τε τῶν διδασκάλων 1328
 τῆς ἐκκλησίας ἀνωθεν κυρωθὲν παρορᾶσθαι δίκαιον. ἔθος γὰρ, ad
 ὁπότε περὶ δογμάτων ἀγῶνες τῇ ἐκκλησίᾳ καθίστασθαι μέλλοιεν, 1341
 5 πάντας διὰ κοινοῦ θεσπίσματος καὶ ψηφίσματος τοὺς τῆς ἐκ- F
 κλησίας προμάχους καλεῖν, οὐ μόνον ὁπόσοι τὰς πολλαχῆ τῆς
 γῆς διέλαχον μητροπόλεις εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἕνεκα, ἀλλὰ
 καὶ ὅσοι πατριαρχικὴν ἀξίαν περικεῖνται· τὸν τε Ἀλεξανδρείας
 καὶ Ἱεροσολύμων φημι καὶ τὸν τὴν Ἀντιόχου διέποντα· οἱ χώραν
 10 ἔξουσι μὴ κληθέντες σάλους καὶ κλύδωνας κατὰ τῆς ἡμῶν ὁμο- P. 313
 ροίας ἐγείρειν καὶ εἰς χειμῶνα τὸ τῆς ἐκκλησίας ἔαρ μεταβαλεῖν.
 εἰ γὰρ πάλαι Θεοδώρητος, ὁ τῆς Κύρου ἐπίσκοπος, εἰς ὧν καὶ
 οὐδὲ πατριαρχικὴν ἀξίαν περικείμενος, οὐδ' ἄλλως ἐπίσημον ἔχων
 θρόνον, τσαύτην φιλονεικίας ἀνῆψε κάμινον, ὅστε πλείστους
 15 ὄντας τοὺς ἐξ Ἀσίας τε καὶ Εὐρώπης ἐν τῇ κατ' Ἐφεσον ἀθροί-
 σθέντας συνόδῳ μακροῦ μετασχεῖν τοῦ καπνοῦ· πολλῶ ἂν ῥᾶον
 ὀλίγους ὄντας ἡμᾶς πλείους ὄντες οἱ μὴ παρόντες ἐπίσκοποι τε B
 καὶ πατριάρχαι ταῖς τε ἀπὸ γλώττης καταδράμοιεν λοιδορίας καὶ
 πολὺν καθ' ἡμῶν ἀναγλέξαιεν τὸν τῆς φιλονεικίας πυρσόν. ἄλ-
 20 λως τε καὶ τοῖς διαλεγομένοις ὄργανον εἶναι νομίζεται τὸν συλλο-
 γισμὸν εἰς τὴν τοῦ προκειμένου κατασκευὴν, καθάπερ τὴν σκα-
 πάνην τῷ σκαπανεῖ καὶ τὴν κόπην τῷ πλέοντι. ὃ καὶ παρ' αὐτοῖς
 δὴ τοῖς Ἱταλοῖς, εἶπερ ἄλλο τι, σπουδαζόμενον ἴσμεν. ἐνταυθοῖ C
 δὲ χώραν οὐκ ἔχειν εὐρίσκομεν τὸν συλλογισμὸν, οὔτε τὸν κατ'

6. τεμάχους W.

ipsis solis placuerunt. Deinde nec morem bene olim constitutum et ab ipsis
 tum Imperatoribus tum Ecclesiae doctoribus antiquitus confirmatum ne-
 gligi decet. Est enim in more positum, cum in Ecclesia certamina de dog-
 matibus moventur, omnes communi edicto et decreto Ecclesiae propugna-
 tores citare, nec eos tantum, qui evangelici praeconii causa metropoles
 ubique gentium sortiti sunt, sed patriarchica etiam auctoritate praeditos:
 ut sunt Alexandrinus, Hierosolymitanus et Antiochenus antistes: quibus
 non arcessitis, locus dabitur turbandae concordiae nostrae quibusdam quasi
 fluctibus ac procellis et Ecclesiae ver in hiemem commutandi. Nam si olim
 Theodoretus, Cyri episcopus, unus quidem ille, nec patriarchali dignitate
 ornatus, nec alioqui sedem illustrem obtinens, tantum contentionis incen-
 dium excitavit, ut cum plurimi episcopi ex Europa et Asia Ephesum con-
 venissent, illius fumi molestias longo tempore sentirent: quanto magis tanta
 episcoporum et patriarcharum absentium multitudo contra nos paucos infe-
 stam linguam exacuet et plurimas discordiarum faces ventilabit? Praeterea
 ii qui disputant sic statuunt, syllogismum instrumentum esse, quod ipsis ad
 conficiendum opus suum ita conducatur, ut ligo fossori et remus nautae. Eum
 porro nos Italiam, ut quicquam aliud, studio esse novimus. At eidem locum
 hic nullum esse scimus; sive is scientiam per demonstrationem polliceatur;

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- ἐπιστήμην τὴν ἀποδεικτικὴν, οὔτε μὴν τὸν κατὰ τὴν διαλεκτικὴν
τέχνην, περὶ τε Θεοῦ καὶ τῶν τῆς Θείας καὶ ζωαρχικῆς τριάδος
τῆς ζητήσεως οὔσης. εἰ γὰρ τὴν ἐπιστημονικὴν ἀπόδειξιν ὁμολο-
γουμένων τε καὶ ἀναποδείκτων δεῖσθαι προτάσεων καὶ γνωριμω-
D τέρων τοῦ συμπεράσματος ἔπεται, αὗται δ' ἢ ἐπαγωγῆ, ἢ ἀ- 5
σθήσει, ἢ ἐμπειρία γίνονται φανεραί· οὐκ ἔστιν ἄρα συλλογιζε-
σθαι κατ' ἐπιστήμην τὴν ἀποδεικτικὴν ἐνταυθοῖ. δυσθεωρήτους
γὰρ τοὺς περὶ τῶν Θείων εἶναι λόγους καὶ μάλιστα ἀκαταλήπτους·
καὶ τοῦτο δείκνυται μὲν ὡσπερ τοῖς ἡμετέροις, οὕτω δὴ καὶ τοῖς
Θύραθεν Θεολόγοις, τοῖς τε ἄλλοις καὶ οὐχ ἤττον Πλάτωνι τῷ 10
V. 254 Ἀρίστωνος. „θεὸν γὰρ,” φησὶ, „νοῆσαι μὲν χαλεπὸν, φράσαι
δ' ἀδύνατον.” ὁ δὲ μικρὸν ὁ μέγας ἐν Θεολογίᾳ Γρηγόριος ἠγη-
E σάμενος ἐν τοῖς περὶ Θεολογίας λόγοις οὕτως πῶς ἐπιδιορθοῦται
λέγων· „θεὸν φράσαι μὲν ἀδύνατον, ὡς ὁ ἐμὸς λόγος· νοῆσαι
δὲ ἀδυνατώτερον.” τὸ γὰρ νοηθὲν τάχα ἂν λόγος δηλώσειεν, 15
εἰ καὶ μὴ μετρίως, ἀλλ' ἀμυδροῶς γε τῷ μὴ πάντη τὰ ὡτα διε-
φθαρμένῳ καὶ νωθῶ τὴν διάνοιαν. τὸ δὲ τοσοῦτον πρᾶγμα
τῇ διανοίᾳ περιλαβεῖν πάντως ἀμήχανον καὶ ἀδύνατον, μὴ ὅτι
F τοῖς καταβεβλακευμένοις καὶ κάτω νεύουσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς λίαν
ὑψηλοῖς τε καὶ φιλοθέοις καὶ ὁμοίως πάσῃ γεννητῇ φύσει καὶ οἷς 20
ὁ ζόφος οὗτος ἐπιπροσθεῖ καὶ τὸ παχὺ τοῦτο σαρκίον πρὸς τὴν
τοῦ ἀληθοῦς κατανόησιν· οὐκ οἶδα δὲ, εἰ μὴ καὶ ταῖς ἀνωτέροις
καὶ νοεραῖς φύσεσι. τούτου δ' οὕτως ἔχοντος οὐδ' ὁ συλλογι-

22. καὶ om. A.

sive a probabili disserendi ratione proficiscatur: cum hic de Deo et vitae principio ac fonte divina Trinitate agatur. Nam si scientifica, quam vocant, demonstratio propositiones certas et per se claras requirit et conclusionem notiores; hae vero aut inductione aut sensu aut experientia fiunt evidentes; hic utique demonstratione scientifica ratiocinari non licet. Cognitu enim difficiles perceptuque arduae sunt rationes divinarum rerum: idque ut a nostris, ita etiam ab exteris theologis demonstratur cum aliis, tum maxime a Platone, Aristonis filio. „Deus,” inquit, „vix mente concipi, verbis autem exprimi nullo modo potest.” Quod, ut parvum, magnus ille theologus Gregorius in suis de theologia disputationibus ita correxit: „Deus mea quidem sententia explicari nullo modo potest, intelligi vero multo minus.” Quod enim mens intellexerit, lingua forsitan declarabit, ut non satis explicata, at obscure, ei nimirum qui non omnino auribus captus, nec ingenio hebes sit. At tantam rem animo complecti nulla arte, nulla ratione queant, non modo stupidi et hebetes humique defixi, sed ne acutissimi et ingeniosissimi quidem et in caelum animis intenti. Haerebit ex aequo omnis genita natura, quam caligo circumdat, cui crassa haec caro ad rei perspicentiam obstat. Atque haud scio an etiam supernis et intelligentibus naturis id sit negatum. Quod cum ita sit, nec is qui in his ra-

ζεσθαι θέλων ἐν τούτοις οἶδεν ἂν συλλογίσεται, οὐθ' ὁ ἔρωτων
 εἴσεται ἄπερ ἀκούσειεν. ὅτι μὲν οὖν ἤκιστα χρήσιμος ὁ κατ' ἐπι-
 στήμην ἀποδεικτικὴν ἐνταῦθα συλλογισμὸς, δῆλον· ὅτι δ' ὁμοίως
 καὶ ὁ κατὰ τὴν διαλεκτικὴν τέχνην ἀχρεῖος, ἐνδόξους καὶ ἀμφιβό-
 5 λους ἔχων τὰς προτάσεις, ἐκ τῶν ἐφεξῆς ἔσται δῆλον. φησὶ γὰρ
 ὁ Νύσσης Γρηγόριος, ὅτι τὸ κατὰ τὴν διαλεκτικὴν τέχνην διὰ
 συλλογιστικῆς τε καὶ ἀναλυτικῆς ἐπιστήμης βεβαιουῦσθαι καὶ τὰ
 ἡμέτερα δόγματα, ὡς σαθρόν τε καὶ ὑποπτον εἰς ἀπόδειξιν ἀλη-
 10 θείας, τὸ τοιοῦτον εἶδος τοῦ λόγου παραιτησόμεθα. πᾶσι γάρ
 ἔστι πρόδηλον, τὸ τὴν διαλεκτικὴν περιεργίαν ἴσην ἔφ' ἐκάτερα
 τὴν ἰσχὺν ἔχειν, πρὸς τε τὴν τῆς ἀληθείας ἀνατροπὴν καὶ πρὸς
 τὴν κατηγορίαν τοῦ ψεύδους. ὅθεν καὶ αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν,
 ὅταν μετὰ τινος τοιαύτης τέχνης προσάγῃται, δι' ὑποψίας πολ-
 15 λάκις ποιούμεθα, ὡς τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα δεινότητος παρα-
 κρονομένης ἡμῶν τὴν διάνοιαν καὶ τῆς ἀληθείας ἀποσφαλλού-
 σης. εἰ δέ τις τὸν ἀκατάσκευόν τε καὶ γυμνὸν πάσης περιβολῆς
 20 προσίεται λόγον, ἔροῦμεν, ὅπως ἂν οἶόν τε ἦ, κατὰ τὸν εἰρημὸν
 τῆς γραφικῆς ὑφηγήσεως, τὴν περὶ τούτων θεωρίαν προσάγον-
 τες. εἰ δὴ οὖν καὶ ἡμῶν θείων πατέρων γραφαῖς ὀπλίζεσθαι καὶ
 ἀντιστρατεύεσθαι κατ' αὐτῶν ἀναγκαῖον ἐτύγχανεν, ἀκατασκευῶ
 τῷ τρόπῳ καὶ αὐτοὶ ταῖς σαφεστέραις ἂν ἐχρησάμεθα, καὶ ὀπό-
 σαι προφανῆ καὶ ἀνανταγώνιστον τὸν ἐγκείμενον τοῖς μειοῦσι
 παρέχουσι νοῦν, καὶ οὐ μᾶλα δὴ ταῖς ἀνιγματοῦδεσι καὶ δυνα- **D**

3. δῆλον add. A.
 1328
 ad
 1341
 Imp. Andron.
 Junioris.
 P. 314

14. ὡς om. A.

16. εἰ δέ τις — προσάγον-

τες add. A.

tiocinari vult quid ratiocinetur novit; nec qui percontatur, sciet, quid au-
 dierit. Minime igitur esse utilem hac in re eum syllogismum, qui demon-
 stratione fit, perspicuum est. Aequè autem inutilem esse syllogismum dia-
 lecticum, cuius propositiones opinionibus probabilibus et ambiguis nitun-
 tur, ex iis quae subiiciemus constabit. Sic autem ait Gregorius Nyssenus:
 Nostrorum dogmatum per artem dialecticam et syllogisticam atque analyti-
 cam doctrinam confirmatio, cum ad veritatem demonstrandam infirma sit et
 suspecta, id orationis genus relinquemus. Omnibus enim perspicuum est,
 dialecticas argutias pares in utramque partem vires habere, tam ad ever-
 sionem veritatis, quam ad mendacii accusationem. Unde fit, ut ipsam ve-
 ritatem, quando tali arte profertur, suspectam saepe habeamus, quasi ea
 quae in his versatur solertia oculos mentis nostrae perstringat et a veritate
 avertat. Si quis autem simplicem expositionem et omni quasi amictu nudam
 admittit orationem; observata serie ipsius sacrarum litterarum doctri-
 nae, pro virili verba faciemus, atque ista explicabimus. Quod si et no-
 bis sanctorum Patrum scriptis niti et his armis! cum adversariis pugna-
 re necessarium esset; simplicem et ipsi sequuti rationem dilucidioribus
 scripturis uteremur; iis nempe, quae evidentem et irrefragabilem sensum
 lectoribus ostenderent, non autem obscuris, nec iis, quae pro-

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- μέλαις διὰ τε τὰς τῶν ὑποκειμένων ὁμωνυμίας καὶ διὰ τὸ τῆς λέξεως καὶ τῶν ὀνομάτων ὀμιχλῶδές τε καὶ ἀμφιῶρες πολλαχῶς ἐρμηνεύεσθαι. εὐρίσκομεν γὰρ πολλαχῆ τῆς θείας γραφῆς ἐπίκρυψιν τινὰ τοῖς ὀνόμασιν ὑποκαθήμενῃν, ὡς τὸ εἰκός. ὡσπερ γὰρ οἱ τῶν βασιλέων θάλαμοι, καὶ ὅποσα ἀνθρώποις ἱερά τε καὶ τίμια, ὑπὸ παραπετάσμασιν ἄλλα ἄλλοις καλύπτονται, ἵνα ἐμῆτε δήμοις ἀνοσίοις προκείμενα κιβδηλεύηται, μήτε περιφρονῆται διὰ τὸ τῆς καταλήψεως πρόχειρόν τε καὶ ἄπορον, οὗτο δὴ καὶ τὰ πλεῖστα τῆς θείας γραφῆς καὶ μάλιστα οἷς μυστικοί τινες ὑφεδρεύουσι λόγοι, καθάπερ ὑπὸ παραπετάσμασι καλύ- 10 πτονται τοῖς τοιοῦτοις ὀνόμασιν, ὅσα πολλὸν τὸν γνώφον ἐπισύρονται καὶ σκότος ἀποκρυφῆν ἑαυτῶν τίθενται καὶ κύνω αὐτῶν τὴν σκητὴν αὐτῶν. εὐρίσκομεν δὲ καὶ τοὺς θεῖους πατέρας, Βασίλειόν φημι καὶ Χρυσόστομον, Μάξιμόν τε καὶ Κερίλλον, παραγγέλλοντας, μὴ ὅσα τῶν ὀνομάτων, μηδ' ἐν ὅσοις ὑποκειμέ- 15 νοις ἡχοῦσι ταῦτόν, καὶ κατὰ τρόπον εὐθὺς ἐκλαμβάνειν ὁμοῦ τὸν αὐτόν, μηδὲ ταῖς λέξεσι προσέχειν καθάπαξ τὸν νοῦν, ἀλλὰ ταῖς τῆς ὑποκειμένης ὑποθέσεως ἐννοίαις καὶ τὸν σκοπὸν ὁμοῦ καὶ τὴν πρόθεσιν τῆς μελετωμένης γραφῆς ἐξετάζειν, ὡς τὸ εἰ- 20 ζός, καὶ τοῖς προσώποις καὶ τοῖς καιροῖς ἀναλόγως καὶ καταλ- 20 λήλως ἐφαρμόζειν καὶ συμβιβάζειν. φησὶ δὲ καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος, ὅτι ταῖς προσηγορίαις τινὲς ὁμοῦ καὶ τὴν οὐσίαν παχυμερῶς συνδιαίρεισθαι δοξάζοντες ἀνάξια παντάπασιν τῶν θείων ταῖς ἑαυτῶν ἐννοίαις δοξάζουσι. τσαύτης τοίνυν διχοστασίας

21. ἐφαρμόττειν Α.

pter multiplicem vocum significationem dictionisque ac verborum tenebras et ambiguitatem, in plures sententias accipi possent. Saepe enim in sacra Scriptura verbis quaedam obscuris involuta occurrunt; quod et consentaneum est. Ut enim regum thalami, aliaque quae sancta et magno in pretio ab hominibus habentur, aliis atque aliis velis occultantur, ne aut profano vulgo exposita contaminentur, aut quia omnibus absque labore pateant contemptui sint; sic etiam plurimi sacrae Scripturae loci, praesertim in quibus arcana quaequam doctrina continetur, tanquam velis quibusdam, absconduntur eiusmodi verbis, quae multam caliginem secum trahunt, et tenebras sibi latibulum ponunt et in circuitu suo tabernaculum sibi ipsis. Monent et sancti Patres, Basilius, Chrysostomus, Maximus et Cyrillus, non ea omnia verba, quae in omni materia eundem sonum edunt, statim eodem modo accipienda esse; neque mentem in verbis prorsus defigendam, sed propositi argumenti sententias intuendas, et scopum atque propositum Scripturae eius in qua versentur exquirendum, uti deceat, et personis atque temporibus apte convenienterque accommodandum et applicandum. Est et Gregorius Theologus auctor, quosdam res cum vocabulis consentire nec minutius dividi arbitratos opiniones divinis rebus indignas animo concepisse.

ἐπιχωριαζούσης περὶ τὰς λέξεις καὶ τὰ ὀνόματα, διὰ τὰς ὁμο- A. C.
 νυμίας τῶν ὑποκειμένων πραγμάτων, καὶ ἄλλως μὲν ἐπὶ Θεοῦ 1328
 λαμβάνεσθαι ὀφειλόντων αὐτῶν, ἄλλως δ' ἐπὶ τῆς γεννητῆς ταύ- ad
 τῆς καὶ ῥενστῆς φύσεως, τίς ἱκανὸς ἐφικέσθαι δὴ τῆς ἀξίας; 1341
 5 εἰ γὰρ τοὺς θείους πατέρας ἐκείνους, τὰ τοῦ πνεύματος ὄργανα, B
 τοὺς πᾶσαν ὑπὲρ ἅπαντας ἀνθρωπίνην σοφίαν διεξελθόντας, εἰ
 οὖν ἐκείνους ἐν ταῖς θείων γραφῶν ἐξηγήσει διαφωνοῦντας εὐρί-
 σκομεν πολλαγῆ καὶ μικροῦ τᾶναντία πολλάκις διεξιόντας, διὰ
 τὸ γνόφῳ πολλῷ καὶ, οἷον εἰπεῖν, προπυλαίοις στερόχοις καὶ ἀδα-
 10 μαντίνοις δορυφορεῖσθαι τὰς θείας ταύτας καὶ ὑψηλοτέρας ἐν- C
 νοίας· τί ἂν ἔχοι τις ἕτερος λέγειν, μήτε τὴν ἀνθρωπίνην σο-
 φίαν ἐγγύς που τυγχάνων ἐκείνων καὶ ἅμα πολλῆς ἀπόζων τῆς
 μοχθηροῦς ταύτης καὶ ἕλικῆς προσπαθείας; ἰδοὺ γὰρ, ἵνα σιωπῇ
 παραδράμω τὰ πλεῖστα, τὸ, „κύριος ἐκτίσέ με ἀρχὴν ὁδὸν αὐ-
 15 τοῦ,” ὁ μὲν θεῖος καὶ μέγας Βασίλειος περὶ τῆς ἐμφανομένης
 τῷ κόσμῳ σοφίας εἰρησθαί φησι, μονονουχί φωνὴν ἀφείσης διὰ D
 τῶν ὁρωμένων, ὅτι παρὰ Θεοῦ γέγονε καὶ οὐκ αὐτομάτως ἢ το-
 σαύτη σοφία τοῖς ἀποτελεσθεῖσιν ἐμπρέπει· καθὰ καὶ τοὺς οὐρα-
 νοὺς ὁ Δαβὶδ διηγεῖσθαι φησι τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ φωναῖς ἀλα-
 20 λήτοις. ὁ δὲ μέγας ἐν Θεολογίᾳ Γρηγόριος τοῦ σωτῆρος τοῦτον
 εἶναι φάσκει τὸν λόγον· καὶ ἐξῆς ἐρμηνεύων, ὅσα μὲν μετὰ τῆς
 αἰτίας εὐρίσκει, τῇ ἀνθρωπότητι ταῦτα προστίθῃσιν, ὅσα δ' E
 ἄπλᾶ καὶ ἀνάτια, ταῦτα διελὼν λογίζεται τῇ Θεότητι. ἀλλ'

19. ὁ Δαβὶδ add. A.

Cum igitur tanta sit de verbis et nominibus dissensio, propterea quod eadem nomina possunt rebus diversis convenire, atque aliter in Deo intelligenda sunt, aliter in hac orta et peritura natura: quis haec pro dignitate explicabit? Nam si sanctos illos Patres, Spiritus sancti instrumenta, qui omni humana sapientia caeteros omnes supergressi sunt, si ergo illos in sacrarum scripturarum enarrationibus saepenumero dissentire videmus, et fere contraria afferre, propter obscuritatem ingentem, qua divinae sententiae et altiores sensus veluti firmis atque adamantinis vestibulis muniuntur: quid alius aliquis dicat, nec humana sapientia cum illis conferendus, idemque pravis affectibus obnoxius, et corpoream labem totus redolens? Ecce enim (ut pleraque silentio dissimulem) illud: „Dominus creavit me principio viam suam,” divinus ille et magnus Basilius de ea sapientia, quae in mundo apparet, dictum esse ait; quoniam haec tantum non voce edita per ea, quae sub aspectum oculorum cadunt testetur, se a Deo esse conditam et non casu extitisse, ut tanta in iis quae facta sunt sapientia emineret; quemadmodum et David caelos dixit Dei gloriam enarrare vocibus ineffabilibus. At magnus in theologicis Gregorius Servatoris hanc orationem esse ait, eamque ordine interpretans, quae cum causa esse coniuncta invenit, ea humanitati accommodat: quae vero simplicia et sine causa, distinguit ac

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- οὗτοι μὲν σκευή τοῦ πνεύματος ὄντες καὶ πρὸς ἓνα βλέποντες σκοπὸν καὶ τὴν τοιαύτην διαφωνίαν ὡσπερ ἐκ διαφόρων ὁδῶν πρὸς ἓν περιάγουσι τέλος, εὐσεβὲς δηλαδὴ καὶ σωτήριον. οἱ δὲ τῶν ἀλλοτριῶν αἰρέσεων ἡγεμόνες, πρόφασιν λαμβάνοντες τὸ τῆς διανοίας δυσέφικτον τῶν γραφῶν, δίκην ἱεροσύλων κατα-5
- Fξάινουσι ταύτας καὶ πρὸς ἀβύσσους πνθμένας καθέλκουσι τῶν βλασφημιῶν. Εἰ γοῦν ἀναγκαῖον ἐτύγγανε καὶ ἡμῖν ἐπὶ τοῦ παρόντος ὀπλίξειν τὴν γλωττίαν κατὰ τῶν ἐναντίων, ὡς ἔφραμεν, οὐ τοιούτοις ἂν ἐχρησάμεθα τοῖς ὀνόμασιν, οἷς τὸ πολύτροπον καὶ πολυσχιδὲς ἐμφωλεύει τοῦ νοῦ, ἀλλὰ τοῖς ἀναμφισβητήτως 10 ὁμολογημένοις καὶ συμπεφωνημένοις ἐξ ἀμφοῖν καὶ ὅσα εἰς ἐπινοίας ἄγουσιν ἡμᾶς ἐξ ἀνάγκης τῶν νοητῶν κατὰ τὸ ἀπλούστερον· ἐπεὶ πάμπολλα σφόδρα καὶ ταῦτα ἐπανθεῖ τῇ θείᾳ γραφῇ.
- P. 316 ἐπεὶ δ' οὐκ ἀναγκαῖον τοῦθ' ἡμῖν ἐστὶν ἐν τῷ παρόντι, ἐρη-
ρεισμένοις καὶ ἡδρασμένοις ἐπὶ ταῖς κρείττοσι ῥήσεσι καὶ ἀσφαλε- 15
στέραις, ταῖς τε εὐαγγελικαῖς δηλαδὴ καὶ ὡς ἄνωθεν τοῖς ὁσίοις πατράσι τὸ θεῖον τῆς πίστεως κεκύρωται σύμβολον (ταῦτα γὰρ ὄροι καὶ θέσεις ὡς ἀληθῶς γνωριστώτερά τε καὶ ἀναπόδεικτοι)·
σιωπῇ τὰς αὐτῶν φιλονείκους ἐνστάσεις καὶ ἀντιθέσεις ἀνατρέ-
V. 256 πειν μᾶλλον ἢ λόγοις, ἐμοὶ δοκεῖ δικαιοῦτερον. εἰ δέ τις ἐνίσταται- 20
Bτο, τοὺς θεῖους πατέρας συλλογισμοῖς πολλάκις χρωμένους πα-
ράγων ἐν τοῖς τοιούτοις· οὐκ ἂν ἔγωγε καιρία φάσκην φήσαιμι
τοῦτον. οὐ γὰρ ἵνα δείξωσιν, οὐθ' ὅ,τι ἐστὶ τὴν φύσιν ὁ θεὸς,

20. δοκεῖ add. A.

Divinitati attribuit. Enimvero hi, cum Spiritus vasa sint et ad eundem scopum colliment, tale dissidium velut diversis viis ad unum finem eumque pium ac salutarem inflectunt. Extranearum vero sectarum auctores, arrepta obscuritatis Scripturarum occasione, sacrilegorum instar eas dilacerant et in extremam blasphemiarum abyssum detrudunt. Quod si nobis etiam in praesentia esset opus linguam contra adversarios acuere, ut diximus, non iis vocabulis uteremur, in quibus sententia multiplex et varia lateret; sed iis, quae extra omnem controversiam consentientibus animis utrique confiterentur, quaeque necessario nos ad cogitanda ea deducerent, quae simpliciori sensu intelligerentur. Nam et huiusmodi permulta e sacris litteris velut efflorescunt. Sed quia nobis id hoc tempore non est necessarium, qui melioribus et tutioribus dictis, evangelicis videlicet, et sacro fidei Symbolo, a sanctis Patribus olim sancito, nitimur et veluti fundamento insistimus (hi enim limites, haec pronunciata revera sunt notiora, nullamque demonstrationem requirunt): silentio rixosas illorum contentiones et adversationes quam disputationibus evertere mihi videtur esse aequius. Quod si nobis occurritur ab aliquo, sanctos Patres saepe syllogismis usos in eiusmodi quaestionibus, eum ego haud opportuna dicere affirmarim. Neque enim eo id fecerunt, ut ostenderent, quae Dei natura esset, aut quae filii

οὐθ' ὅτι ἐστὶν υἱοῦ γέννησις, οὐθ' ὅτι ἐστὶ πνεύματος ἁγίου
 ἐκπόρευσις, ἀλλ' ἵνα μᾶλλον ἄλλως ἐπίσχωσι τοὺς ἀτάκτως τῆ
 θεολογία ἐπιπηδῶντας. εἰ δ' οὖν, λεγέτω μοί τις παρελθὼν, τί
 βουλόμενος ὁ μέγας ἐν θεολογία Γρηγόριος οὕτως σχηματίζει

A. C.

1328

ad

1341

Imp. Andron.
Iunioris.

5 τὸν λόγον πρὸς τοὺς ἐριστικῶς ἐρωτῶντας περὶ τε τῆς τοῦ υἱοῦ C
 γεννήσεως καὶ τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκπορεύσεως· „εἰπέ
 μοι,” φάσκων, „σὺ τὴν ἀγεννησίαν τοῦ πατέρος, καὶ γὰρ τὴν
 γέννησιν τοῦ υἱοῦ φυσιολογήσω καὶ τὴν ἐκπόρευσιν τοῦ πνεύμα-
 τος, καὶ παραπληκτίσομεν ἄμφω, εἰς θεοῦ μυστήρια παρα-
 10 κύπτοντες· καὶ ταῦτα τίνες; οἱ μὴδὲ τὰ ἐν ποσὶν εἶδέναι δυνά-
 μενοι, μὴδὲ ψάμμον θαλασσῶν καὶ σταγόνας ὑετοῦ καὶ ἡμέρας D
 αἰῶνος ἐξαριθμεῖσθαι, μὴ ὅτι γε θεοῦ βάθειν ἐμβατεύειν καὶ
 λόγον ὑπέχειν τῆς οὕτως ἀρρήτου καὶ ὑπὲρ λόγον φύσεως.” καὶ
 μετ' ὀλίγα πάλιν, τοῦ ἐναντίου ζητοῦντος ὑπόδειγμα καὶ ὁμοίω-
 15 σιν καὶ „δός μοι” λέγοντος „ἐκ τοῦ αὐτοῦ τὸ μὲν υἱόν, τὸ δὲ
 οὐχ υἱόν, εἶτα ὁμοούσια, καὶ δέχομαι θεὸν καὶ θεόν,” ἀποκρι-
 νεται λέγων· „δός μοι καὶ σὺ θεὸν ἄλλον καὶ φύσιν θεοῦ, καὶ
 δώσω σοι τὴν αὐτὴν τριάδα μετὰ τῶν αὐτῶν ὀνομάτων τε καὶ
 20 πραγμάτων. εἰ δὲ εἰς θεὸς μία φύσις ἢ ἀνωτάτω, πόθεν παρα- E
 στήσω σοι τὴν ὁμοίωσιν;” λίαν γὰρ αἰσχρὸν, καὶ οὐκ αἰσχρὸν
 μόνον, ἀλλὰ καὶ μάταιον ἐπεικῶς, ἐκ τῶν κάτω τῶν ἄνω τὴν
 εἰκασίαν λαμβάνειν καὶ τῶν ἀκινήτων ἐκ τῆς ῥενστίης φύσεως,
 καὶ, ὅ φησιν Ἡσαΐας, ἐκζητεῖσθαι τὰ ζῶντα ἐν τοῖς νεκροῖς.
 διὰ τοῦτο καὶ ἀλλαγῶ φησιν· „ἐπὶ τῶν ἡμετέρων ὄρων ἰστάμε-

generatio, aut quae Spiritus sancti processio: sed potius, ut eos coer-
 cerent, qui sine ulla modestia in theologiam invaderent. Alioqui dicat
 mihi aliquis, quo consilio magnus ille theologus Gregorius eos, qui con-
 tentiose de generatione Filii et de Spiritus sancti processione interrogabant,
 hac verborum figura aggressus sit: „Dic mihi,” inquit, „quo pacto Pater
 natus non sit, et ego naturam generationis Filii explicabo et Spiritus pro-
 cessionem; et ambo insaniemus, in arcana Dei curiosos oculos inserentes:
 ii praesertim, qui nec ea, quae ante pedes sunt, intelligere possumus, non
 arenam maris, non guttas pluviarum, nec dies saeculi enumerare: tantum
 abest, ut in Dei profunditates descendere et adeo ineffabilis naturae et
 omnem rationem superantis rationem reddere queamus.” Ac paulo post ite-
 rum, adversario quaerente specimen et similitudinem, ac „Da mihi,” in-
 quiente, „ex eodem partim Filium, partim non Filium, deinde et eandem
 substantiam; ac Deum et Deum admittam:” respondet: „Dato et tu mihi
 Deum alium et naturam Dei; et ego tibi eandem Trinitatem dabo, cum
 iisdem et nominibus et rebus. Si vero unus est Deus, una suprema natura:
 unde tibi asseram similitudinem?” Est enim valde turpe, nec modo turpe,
 sed et perabsurdum, ex inferioribus superiorum petere imaginem, et eorum
 quae immota sunt ex iis quae fluxa et caduca, et quod Esaias ait, viventia
 in mortuis requirere. Quapropter etiam alibi ait: „Intra limites nostros

- A. M. 6836 ad 6849 Imp. Andron. Junioris. *νοι τὸ ἀγέννητον εἰσάγομεν καὶ τὸ γεννητόν· καὶ τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, ὡς φησιν αὐτὸς ὁ Θεὸς καὶ λόγος.” ταῦτα δὴ τοίνυν οὐ θέλοντός ἐστι κατασκευάζειν ὅ,τι ἐστὶ ταῦτα, ἀλλ’ ἀνασοβοῦντος καὶ ἀποτρέποντος τοὺς ἀλόγως εἰς τοιαύτας κατασκευὰς καταφεύγοντας. πῶς γὰρ; ὅς οὐδ’ ὀνόματά φησι προσή-
P. 317 κοντα φύσει Θεοῦ τοῖς ἀνθρώποις ἔστιν εὐρεῖν. ὀνομάζομεν γὰρ, ὡς ἡμῖν ἐφικτόν, ἐκ τῶν ἡμετέρων τὰ τοῦ Θεοῦ. „εἰ γὰρ τῶν νοητῶν (φησὶν) ἔσχατα ψυχὴ καὶ λόγος κύριον οὐ κέκτηνται τοῦνομα· ψυχὴ μὲν γὰρ ὀνόματι θηλυκῶ προσαγορεύεται, τοιαύτην οὐκ ἔχουσα φύσιν, καὶ ὁ λόγος δ’ ἄρρενος φύσεως ἥκιστα ὧν ἀρρενικὸν καὶ αὐτὸς ἐκτήσατο τοῦνομα· εἰ οὖν ταῦτα κύριον οὐ κέκτηνται τοῦνομα, πῶς ἂν τὰ πρῶτα καὶ πάντων ἐπέκεινα
B τῶν νοητῶν νοητὰ κυρίοις ὀνόμασιν ἐπικεκλήσθαι φήσαιμεν”; τοσαύτης τοίνυν νυκτὸς ἐπιπροσθούσης τῇ ἡμετέρᾳ διανοίᾳ τῶν τε νοημάτων καὶ ὀνομάτων, τίς ἂν ἐν τούτοις συλλογιζέσθαι δυνα-
C συλλογίσειται οἷα δεῖ καὶ ὅπως δεῖ· εἰ δ’ αὐτὸς ἴσως, ἀλλ’ οἱ γε ἀκούοντες δι’ ὑποψίας ποιήσονται τὰ λεγόμενα καὶ φυλάσσονται,
V. 257 ἀφελείαν τε καὶ ἄνοιαν ἅπαξ αὐτοῦ καταγρόντες. τάχα δ’ ἂν καὶ σιωπῇ παντελεῖ τὰς τῶν ἀτόπων ἐκείνων ἔριδας καὶ οἱ θεῖοι ἐκεῖνοι πατέρες ἀπεκρούσαντο, εἰ μὴ ἐς ἀνάγκας καὶ ἄκοντες*

3. δὴ add. A. 5. πῶς γὰρ οὐδ’ ὀνόματα A. 13. φήσωμεν A.

consistentes ingenitum et genitum inducimus, et id quod e Patre procedit, ut ipse Deus et Verbum ait.” Haec igitur eius sunt, non qui asserendo constituere velit, quid haec sint, sed eius, qui repellat et deterreat eos, qui temere ad huiusmodi assertiones confugiunt. Ecquomodo autem aliter sentiat, qui ne vocabula quidem Dei naturae congruentia reperiri ab hominibus posse affirmat? Res enim divinas nostris nominibus, ut licet, exprimimus. „Nam si in iis,” inquit, „quae intelliguntur, ea quae infimum locum obtinent, nempe ψυχὴ et λόγος, propriis nominibus carent (etenim ψυχὴ foemineo nomine appellatur, cum ea eius natura non sit, et λόγος masculino, etsi eius non sit masculina natura); ea intellectilia, quae omnium prima sunt et omnem intellectum superant, propriis appellari nominibus quomodo affirmabimus?” Cum igitur tantae et notionum et appellationum tenebrae nostrae menti offundantur, quis ratiocinari in his queat? Quod qui conatur, bifariam peccat. Neque enim horum quicquam novit, simulque ea se ignorare ignorat. Qui autem ignorat, quando et ubi oporteat ratiocinari, ne tum quidem cum ratiocinandum erit, ea quae oportet atque eo modo quo oportet argumentando concludet. Quod etsi fortasse praestet, tamen suspecta erit audientibus eius oratio, qui eum ut simplicem et amentem semel reprobatum cavebunt. Fortassis etiam sancti illi Patres istiusmodi absurdas contentiones silentio prorsus repulissent, nisi inviti eas refutare coacti essent, cum populum, non-

ἀντιλέγειν ἤγοντο, ῥᾶστα τὸν ὄχλον ὀρῶντες ταῖς ἄλλοτε ἄλλως
ἐπιφρομέναισι αἰρέσεσι προσιόντα διὰ τὸ ἀνέδραστον ἔτι περὶ τὴν
πίστιν καὶ οὐ σφόδρα τοι ἀναμφίβολον. νῦν δ' οὕτω βεβαιω-
θέντων καὶ στηριχθέντων εἰς τὴν πίστιν τοῦ πλήθους, ὥστε
5 θῦτον ἂν ἴδοι τις τὸν σίδηρον μεταθέντα τὴν φύσιν, ἢ τούτους D
βραχὺ τῶν πατρίων μεταθεμένους δογμάτων, τίς χρεία λόγων
ὠφελησόντων οὐδέν; καὶ γὰρ ἵνα καὶ γὰρ τὰ τοῦ Ἀποστόλου κατὰ
καιρὸν φθέξωμαι, πέπεισμαι, ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ,
οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἄρχαί, οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε E
10 μέλλοντα, οὔτε ὑψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε κτίσις ἑτέρα δυνή-
σεται τούτους τῶν πατρίων ἀποστήσαι θεσμῶν καὶ δογμάτων.
ἔπειτα, εἰ μὲν πρώτως ἤδη ταῦτ' ἐνοχλοῦντες ἦσαν καὶ πρώ-
τοις ἡμῖν τὰ τοιαῦτα προὔτιθεσαν, ἴσως ἂν καὶ αὐτοὶ πρὸς λό-
γων ἀγῶνας παρεσκευαζόμεθα τήμερον ξύν γε θεῷ. ἐπεὶ δὲ πάλαι
15 ταῦτ' ἐξήτασται καὶ τάξιν εἰλήφεσαν τὴν προσήκουσαν καὶ τὸ F
κῦρος λαμπρὸν παρεπέμφθη τῷ χρόνῳ, κἀνταῦθα πολλάκις ἐνδη-
μήσαντες οὗτοι πολλάκις καὶ ἀπεκρούσθησαν· ποῦ δίκαιον τοῖς
πάλαι καλῶς δεδογμένοις τήμερον ἡμᾶς ἐνοχλεῖν καὶ ἀνήνυτα μο-
χθεῖν, ἀνακνυκλῶντας ἕει τὰ αὐτά; καὶ τούτοις μὲν ἀνεπαχθεῖς
20 τοῦτο καὶ σφόδρα τοι περισπούδαστον. λογισμοὺς γὰρ ἐκ λογι-
σμῶν ἀμείβοντες ὑποσαίνοντάς τε καὶ ὑπισχνουμένους ἅει τὰ βελ- P. 318
τίονα, ἢ περιτρέψειν ἡλίπικασι τὴν ἦτταν ὀψὲ τοῖς αὐτῶν ἐναντί-
οις ἡμῖν καὶ τὸ φθάσαν αἰσχρὸς ἀποτρέψεσθαι, ἢ πολλὴν τῆς συνό-
δου καταχαμένους τὴν γλωσσαλγίαν μετὰ τῆς συνήθους ὀφρύος,
25 ἔπειτα ἐξελεύσεσθαι διασπείροντας πανταχῇ φήμην ἀναιδείας με-

dum in fide stabilitum nec omnis dubitationis expertem, alias aliis sectis sub-orientibus facile adherere vidissent. Nunc autem cum multitudo ita confirmata et in fide defixa sit, ut ferri naturam facilius mutes, quam eos paululum a patriis dogmatibus abducas: quid opus est disputationibus nihil profuturis? Ut enim et ipse Apostoli verbis apposite utar, certus sum, quia neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit istos a patriis institutis et decretis abducere. Deinde si iam nunc primum et primis nobis molesti essent Latini ista proponentes; fortassis et ipsi ad verborum concertationes Deo propitio hodie accingeremur. Sed quum olim haec examinata et ita ut decebat definita et diuturnitate temporis luculenter confirmata sint; atque isti saepius huc profecti subinde repudiati fuerint: quo iure ea quae olim recte decreta sunt hodie turbabimus et inani labore eadem semper repetemus? Quod istis quidem nec grave est, et summo studio quaeritur. Nam aliis atque aliis rationibus comminiscendis, iis videlicet, quae ipsis blandiantur et subinde meliora promittant, aut victoriam sibi de adversariis nobis, conversa fortuna et abolito vetere probro, cessuram pollicentur: aut ubi mala multa in conventum nostrum solito cum supercilio dixerint; tum demum famam de victoria

A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Iunioris.

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.

στην καὶ κλέπτουσαν τὴν ἀλήθειαν, ὡς ἐστήσαντο τρόπαιον, οἷα τὰ σφῶν αὐτῶν σμικρολογήματα. ἀλλ' ἡμῖν γε οὐ προδιδόναι τὸ μεγαλοπρεπὲς ἡμῶν δεῖ, οὐδ' ἂν συμφέροι τοῖς ἐναντίοις, ταῦθ' ἡμῶς πράττειν χρεῶν· ἀλλὰ ταῦθ' ἡμῶς μᾶλλον, ἕπερ ἡμῖν.

Β ποῦ δ' οὐκ ἂν ἀγνωμοσύνης εἶη ἐλαῦνον, Ἑλλήνων μὲν ὀπόσοι 5
Πυθαγόρειοί τε καὶ Ἐπικούρειοι, τούτους οὕτω τοι θεῖα καὶ ἀναν-
τιζήματα τὰ τῶν διδασκάλων οἶσθαι δόγματα καὶ θεσπίσματα,
ὡς σιωπῇ τὰ σφίσι λεγόμενα δέχεσθαι, μήτ' ἀμφιβάλλουσαν
ἀκοήν, μήτε γλῶτταν προἰεμένους ἀντίφωνον· ἡμῶς δὲ τοῖς θείοις
Ενόμοις καὶ δόγμασι τῶν τῆς ἡμῶν ἀρχηγῶν εὐσεβείας καὶ πίστεως 10
οὐ μάλα ἐθέλειν ἀναποδείκτοις καὶ οἷά τισιν ὄροις κερχῆσθαι,
ἀλλ' ἀμφιβαλλόντων καὶ πολυπραγμονούντων ἄλλων ἀνέχεσθαι
καὶ κατακερματιζόντων τὸν νοῦν, καθάπερ ποιοῦσι καὶ οἱ πολέ-
μιοι τὰ λάφυρα ζῦν γε πολλῇ περιέλκοντες ἀκοσμία. εἰδέναι μὲν-
τοι καὶ τοῦτο χρεῶν, ὡς οὐκ ἀπλῶς οὐδὲ καθ' ἓνα γε τὸν τρό- 15
πον τὰς τῶν θείων πατέρων γραφὰς ἐκλαμβάνειν δεόν. τὰ μὲν
Ὅγὰρ αὐτῶν διδασκαλικώτερόν τε καὶ οἰκονομικώτερον ἐξεδόθη τὸν
τρόπον, καταλλήλως μὲν τοῖς προσώποις καὶ τοῖς ἄλλοτε ἄλλως
ἀνθοῦσι καιροῖς· εὐσεβῶς δ' ἅπαντα· αἱ μὲν γοῦν τῶν γραφῶν
οὕτως ἐξεδόθησαν, αἱ δὲ δογματικῶς, αἱ δὲ ἐγκωμιστικῶς, αἱ 20
δὲ ἀγωνιστικῶς. οὗτ' οὖν τὰς ἄλλοθεν ἀγωνιστικὰς ἄλλοσε με-
ταφέρειν χρεῶν. ἐπεὶ οὐδ' εἴ τις πολεμίοις μαχόμενος καὶ ὄλην
ἀπασχολῶν τὴν διάνοιαν ἐς τὸ ξίφος καὶ τὴν ἀσπίδα πρὸ ποδῶν
Εἰστάμενον τὸν συστρατιώτην ἐξώθησεν, οὔτε νόμον ἠγεῖσθαι τὸ

reportata impudentissimam sparsuros se ubique sperant, dissimulata veritate; quae est eorum vaniloquentia. Verum nos committere haud decet, ut dignitatis nostrae amplitudinem prodamus: neque ea, quae e re adversariorum sunt, sed ea potius, quae nobis expediunt, agere debemus. Quanta porro vecordiae esset, cum Graeci illi, qui Pythagoram aut Epicurum auctorem sequuntur, adeo divina et certa putent dogmata ac decreta magistrorum, ut quicquid illi dixerint, taciti ipsi admittant, ac neque auribus dubitanter accipiant, neque linguam contra exserant; nos legibus et decretis primorum religionis et fidei nostrae auctorum nolle citra demonstrationem uti ac iis velut certis limitibus insistere, sed alios ferre disceptantes et curiose inquirentes et mentem quasi minutim concisam in diversa trahentes, non aliter quam hostes hostium spolia diripere ac foedissime distrahere solent? Caeterum illud quoque scire est operae pretium, non simpliciter, nec uno modo sanctorum Patrum scripta intelligenda esse. Quorum alia ad institutionem et utilitatem legentium accommodate edita sunt; personarum quidem et temporum habita ratione, sed religiose omnia; quaedam inquam sic edita; alia dogmatice, alia encomiastice, alia denique contentiose. Quae contentiosa, ea non debent aliunde alio transferri. Neque enim si quis pugnans cum hostibus et toto animo in gladium et clypeum intentus commilitonem ante pedes stantem disturbaverit, vel lex ea putanda

πεπραγμένον, οὔτε τῷ πεπραχότι δίκαιον ἐγκαλεῖν, τῆς ἀνάγκης
 ἄλλοσε τηρικαῦτα περισπώσης τὸν λογισμὸν καὶ ἥκιστα συγχω-
 ρούσης ἄλλως πεπράχθαι τὸ πεπραγμένον. οὔτ' οὖν τοῦθ' οὔτω
 5 χρῆ ποιεῖν, οὔτε μὴν ταῖς ἐγκωμιαστικαῖς ὡς νόμοις κεχρησθαι.
 αὐτονομία γὰρ ἐκ τῆς τέχνης καὶ τοῖς ἐγκωμιάζουσι δέδοται λέ-
 γειν ὅσα βουλομένοις εἴη ἄν. ὅσας γε μὴν δογματικῶς τε καὶ ἀπο-
 φαντικῶς ἐκεῖνοι ἐξηγηρόχασι, τούτοις δ' ἄρα ἀνέγκλητόν τε καὶ
 ἀσφαλές οἶά τισι κανόσι καὶ στάθμαις πρὸς τὴν πίστιν κεχρη-
 σθαι. ἐγὼ τοίνυν ὡσπερ τοὺς Ἰταλοὺς διασύρω καὶ μέμφομαι,
 10 ἴταμῶς οὔτωςι καὶ μετὰ πολλῆς τῆς ὀφρῆος τῇ θεολογίᾳ ἐπι-
 πηδῶντας, τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον αἰσχροὺν καὶ παλίμβολον ἤγημαι,
 ὧν μὲν ἐπαινοῦμεν τὰναντία ποιεῖν ἡμᾶς, οἷς δὲ ψέγομεν τὰ πα-
 ραπλήσια. οὐ γὰρ ὅτι ἐκεῖνοι τολμηροὶ καὶ θρασεῖς περὶ τὰ τοι-
 15 αῦτα, διὰ τοῦτο καὶ ἡμᾶς ἐπεσθαι δεῖ· οὐδ' ὅτι τῆς εὐθείας
 ἐκεῖνοί γε ἐξετράποντο καὶ ἡμᾶς τῶν καθεστώτων χρεῶν ἀμελεῖν·
 ἀλλ' ἀκλινεῖς τῶν προσηκόντων ὄρων ἰσταμένους ἐντὸς τοὺς τοι-
 ούτους παρακρούεσθαι κρότους, καθάπερ προβλήτες ἀτίνακτοι
 τὰ προσπίπτοντα κύματα. δέδοικα γὰρ, μὴ καπνὸν φεύγοντες
 εἰς πῦρ βλασφημίας ἐμπίπτωμεν. ὃ γὰρ παρ' Ἑλλησι πάλαι τε-
 20 θρύλληται περὶ Πλάτωνος, ὡς ἐκείνον γε παρὰ Διονύσιον τὸν Β
 τῆς Σικελίας ἐπιδημήσαντος τύραννον κοινοροτοῦ τὰ βασίλεια ἐνε-
 πίμπλαντο, περὶ τὰς γραμμικὰς ἀσχολίας τηρικαῦτα τῶν πλεί-
 στων ὁρμώντων, τοῦτο δὴ καὶ παρ' ἡμῖν τρόπον ἕτερον γίγνεται
 σήμερον. οὔτω γὰρ καὶ παρ' αὐτοῖς εἰπεῖν τοῖς βαναύσοις ἐκ-
 25 κέχεται τὰ θεολογίας μυστήρια καὶ οὔτω κεχήρασιν ἅπαντες ἐπὶ

est, vel is accusandus, qui id fecit, cogitationem alio trahente necessitate
 et minime sinente, ut id, quod factum est, aliter fieret. Itaque illud cav-
 endum: item ne iis, quae encomiastice dicta sunt, pro legibus utamur.
 Nam laudantibus ars ipsa quidvis dicendi licentiam dedit. Quae vero dogma-
 tice et sententiose enunciata sunt, iis demum rectum et tutum est veluti
 regulis et amussi quoad fidem uti. Ego vero sicut Italos improbo et re-
 prephendo, adeo temere et arroganter in theologiam irruentes; ita etiam
 turpe et levitatis esse duco, eorum quae probamus facere nos contraria,
 eorum vero quae improbamus similia. Non enim quia confidentes illi sunt
 et audaces in huiusmodi rebus, idcirco nos eorum exemplum sequi par est;
 neque eo, quod iidem a recta via deflexerunt, et nos ea negligere oportet,
 quae recte constituta sunt. Quin potius immoti intra legitimos terminos con-
 sistamus, et istiusmodi strepitus repellamus, sicut rupes inconcussa fluctus
 incurrentes propulsat. Vereor enim, vereor, ne fumum fugientes in blasphemiae
 flammam incidamus. Quod enim a veteribus Graecis de Platone iactatum
 est, cum is ad Dionysium Siciliae tyrannum hospes venisset, regiam pul-
 vere impletam fuisse, cum plerique describendis lineis incumbere illico coe-
 pissent; id et apud nos hodie alio modo accidit. Etenim ipsis, ut ita dicam,
 cerdonibus patent effusa theologiae mysteria, quorum rationibus syllogi-

A. C.
 1328
 ad
 1341

Imp. Andron.
 Iunioris.

V. 258

P. 319

A. M.
6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.

τῶ συλλογιστικῶς ἐμβατεύειν τοῖς λόγοις αὐτῶν, ὥσπερ ἐπὶ τῇ
 γλῶσῃ καὶ ταῖς νομαῖς τὰ βοσκήματα. καὶ οἱ τὸ πιστεύειν ὀρθῶς
 ἀμφίβολον ἔχοντες, καὶ οἱ μὴδ' ὅπως δεῖ πιστεύειν εἰδότες μὴδ'
 ὅ,τι ἐστὶν ὃ πιστεύειν φασίν, ἀγορὰς καὶ περιπάτους καὶ θέατρα
 Πάντ' ἐμπεπλήκασι τῆς θεολογίας καὶ οὐδὲ τουτοῖ τὸν ἥλιον αἰ-5
 σχύνονται μάρτυρα τῆς ἀναιδείας ποιούμενοι. πῶς δ' οὐκ ἂν
 εἰητῶν σφόδρα ἀτοπωτάτων, πάλαι μὲν ὀπότε τὰ Ἑλλήνων ἤγμα-
 ζε δόγματα, τάξιν ἐπιπολάζειν καὶ ἂ τοῖς Δελφῶν θεολόγοις
 Δεφεῖται μυστήρια, μὴδενὶ τῶν ἄλλων ἐξεῖναι μήτε λέγειν μή-
 τε περινοεῖν, κἂν Σωκράτης ἦ, κἂν Πλάτων, κἂν εἴ τις ἐπὶ 10
 σοφία περιφανῆς τε καὶ διαβύητος· παρ' ἡμῶν δέ, οἷς ἀκίβδηλον
 τὸ τῆς εὐσεβείας ὁμολογεῖται μυστήριον, οὕτως βεβηλοῦσθαι
 τὰ θεῖα καὶ πᾶσι τοῖς θεολογεῖν βουλομένοις εἶναι τοῦτ' ἐφειμέ-
 ρον καὶ αὐτοχειροτόνητον. ἀλλ' ὃ πολὺς ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριος
 Εἰσοσοῦτον ἀποδειλιᾷ πρὸς θεολογίαν τὴν γλῶτταν κινεῖν, ὥσπερ 15
 τὴν χεῖρα πρὸς φλόγα πυρός. ὥστε καὶ πολλοὺς πρὸς παραίτη-
 σιν προβάλλεται λόγους, ἐν οἷς οὐθ' ἑαυτὸν ἐγχειρεῖν προθυ-
 μούμενον τοῖς περὶ θεοῦ δείκνυσι λόγοις, οὔτε τὸν ἐγχειροῦντα
 θρασέως ἀποδέχεται. „οὔτε γὰρ ἐπαινετὸς,” φησὶν, „ὃ πόθος,
 ἀλλὰ καὶ φοβερὸν τὸ ἐγχείρημα.” παρειαίγει δὲ καὶ Ὁζᾶν ἐκείνον, 20
 ὅς τῆς κιβωτοῦ πύλαι ψαῦσαι τολμήσας μόνον ἀπώλετο, φυλάσ-
 στοντος, φησὶ, τοῦ θεοῦ τῇ κιβωτῷ τὸ σεβάσμιον. εἰ δὲ καὶ βα-
 σιλεὺς τάχιστ' ἂν ἐξ ἀνθρώπων ποιήσειεν, εἴ τις τῶν ὑπηκόων

17. προθυμούμενον om. A. 20. καὶ ante Ὁζᾶν add. A.

stica arte penetrandis ita omnes incumbunt et inhiant, ut pecudes herbis et pascuis. Atque ii, quorum fides an recta sit ambigua est, nec non ii, qui quomodo sit credendum et quid sit illud, quod vocant credere, ignorant; ii inquam et fora et porticus et theatra omnia theologia compleverunt, neque solem hunc impudentiae suae facere testem reverentur. Et quid absurdius cogitari queat, quam cum olim Graecorum dogmata florerent, certum ordinem exitisse, et mystica arcana, Delphorum theologis commissa, nulli alii vel vulgare vel indagare licuisse, sive is Plato, sive Socrates esset, aut quivis alius sapientiae laude celebris: apud nos autem, qui sincerum verae religionis mysterium profiteremur, ita res divinas profanari et quibuslibet de iis disserendi potestatem dari, vel potius quemlibet eam sibi ipsi arrogare? Gregorius vero divinarum rerum peritissimus linguam ad theologicas disputationes appellere sic reformidat, ut manum ad flammam. Proinde multis verbis se excusat, declaratque, se non libenter accedere ad disputandum de Deo, et eos qui id temere audeant improbat. „Neque enim,” inquit, „laudabile est desiderium, sed et conatus ipse formidabilis.” Et Ozae exemplum adducit, qui Arcam olim solummodo attingere ausus periit; Deo, inquit, reverentiam Arcae debitam sic asserente. Quod si rex eum quam primum e medio tolleret, qui regiam coronam impu-

ἀναιδῶς ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς τὸ βασιλικὸν ἐπιθεῖναι τολμή-
 σεις στέφος, πόσων ἂν εἴη κεραυνῶν καὶ πρηστῆρων ἄξιος, εἴ τις
 αὐτονομία θρασυτήτος οὕτως τῆς θεολογίας κατατολμῆ; ἐθέλω
 γὰρ καὶ μικρὸν ἐκ τῶν πάλαι προσθεῖναι τῷ λόγῳ διήγημα, τῇ
 5 ὑποθέσει πάνυ τοι σφόδρα προσῆκον. Ἀλέξανδρόν φασιν, ἐκείνον
 τὸν Μακεδόνα, μετὰ τὸν πολὺν ἐκείνον δρόμον καὶ τὰ μεγάλα τρό-
 παια, ἐπειδήποτε ῥαστώνης ἐνεκά τινος καὶ θυμηδίας ἐπιβάς τριή-
 ρους ἔπλει περισκοπῶν καὶ ποταμὸν τὸν Εὐφράτην, ἐκλίπτει τῆς
 αὐτοῦ κεφαλῆς, συμβᾶν οὕτως πως, ἡ βασιλικὴ καλύπτρα περὶ
 10 μέσον τὸν ποταμὸν· ἦν τάχιστα τις τῶν ναυτῶν εἰλήφει διανηξά-
 μενος· καὶ αὐτὴν μὲν τῇ χειρὶ βαστάζειν ἅμα καὶ νήχεσθαι μὴ
 ἔχων, τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ περιθεῖς ἔξενήξατο κομίζων ταύτην τῷ B
 βασιλεῖ· ὃ γε μὴν βασιλεὺς, ὅτι μὲν τὴν βασιλείον καλύπτραν αὐτῷ
 διεσώσατο, τάλαντον ἐδωρήσατο· ὅτι δ' αὐτὴν ἀναξίως τῇ ἑαυτοῦ
 15 κεφαλῇ περιέθηκεν, ἀφαιρεῖται τῆς κεφαλῆς τὸν ἄνθρωπον. εἰ
 δ' ἄνθρωπος ἄνθρωπον οὐκ ἠγέσχετο τὴν αὐτὴν ἑαυτῷ περιθέντα
 καλύπτραν ζῶντα βλέπειν εἶσαι τοῦ λοιποῦ τὴν τὰ πάντα βό-
 σκουσαν αἰθερίαν λαμπάδα, τί γήσομεν περὶ τῶν ἀδεῶς οὕτως
 τῇ θεολογίᾳ ἐπιπηδόντων καὶ ταῦτα μῆτε δαίμονας δυναμένων C
 20 ἐκβάλλειν, μῆτε θάλασσαν τέμνειν, μῆτε ποταμοὺς ὑδάτων πα-
 ρασκευάζειν ἐκβλύζειν ἐκ πέτρας, ἵνα τούτοις γούν μεταπέισωσι
 τοὺς πολλοὺς καὶ πρὸς ἑαυτοὺς ὡς εἰκὸς ἀνθελκύσωσιν; ἀλλ'
 ἐγὼ μὲν ἂν συμφέρον ἐνόμισα, ταῦτα καὶ λέγειν προῆγμαί, εἰ δὲ
 καὶ τοῖς ἀκούουσιν ἀκοῆς ἄξια ταῦτα φανείη, τῷ θεῷ χάρις τῷ D

A. C.

1328

ad

1341

Imp. Andron.

Iunioris.

V. 259

P. 320

denter suo capiti imponere auderet; quot fulmina, quot turbines is meretur, qui temerario ausu irrumperere in theologiam non dubitat? Volo enim brevem narratiunculam veteris memoriae, huic negotio valde consentaneam, subiungere. Alexandrum aiunt, Macedonem illum, post longum victoriarum cursum et magnos triumphos cum animum relaxare et recreare vellet, trimembris conscensa in Euphrate navigasse circumspectantem, ac in medio flumine diadema illi fortuito e capite delapsum esse: quod cum nauta quidam natando proventus apprehendisset, et quia manu gestare ac simul natare non poterat, capiti suo imposuisset, ac denique enatans ad regem reportasset; homini illi, quod regium diadema servasset, talentum donavisset; sed quia idem diadema indigne capiti suo imposuisset, caput abstulisset. Quod si homo hominem, qui eodem secum pileo usus foret, vivum ferre non potuit, neque ultra passus est omnium rerum altricem intueri solis lucem, quid de iis dicemus, qui adeo petulanter in theologiam irrumperunt? idque cum neque daemones eiecere, neque mare interscindere, nec aquarum amnes e rupibus elicere possint, ut istis saltem inductum vulgus dedoceant atque adeo in suas partes trahant. Ego vero quae utilia esse iudicavi, ea in medium proferenda esse censeo. Quae si auditoribus digna auditu visa sunt, Deo accepta refero; qui, quicquid pulchrum, largitur. Sin minus,

A. M. 6836
ad
6849
A. C. 1328
ad
1341
Imp. Andron.
Iunioris.

πάντων καλῶν χορηγῶ. εἰ δ' οὖν, σκεπτέον τὸ βέλτιον." (Γ.) Ταῦτα διεξελθὼν ὁμόστοιχα λέγειν ἔδοξα τοῖς ἔλλογιμωτέροις τῶν ἐπισκόπων τοῖς τε ἄλλοις καὶ μάλιστα Δυρράχιον τῷ πάνν· ὃς πολιῶ βίου καὶ συνέσεως ὀξύτητι καὶ μεγαλοφύῃ γνώμης διέπρεπεν ἐν τοῖς ἐπισκόποις, λόγῳ τε τὴν ἀρετὴν κοσμῶν καὶ ἀρετῆς τὸν λόγον. οἷς ἀκολουθεῖν πεπεῖκασιν ἑαυτοὺς καὶ ὅσοι μὴ λόγοις τὴν γλῶσσαν ὀπλίξειν ἐδύναντο, πᾶσαν ἐριστικὴν ἔξ ἀνάγκης ἀποθέμενοι γνώμην. (Δ.) Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ ὁ δεσπότης τετελεύτηκε Κωνσταντῖνος, ἑαυτῷ γε συνθάψας ὁμοῦ καὶ τὰς ἀκαίρους τῶν πολλῶν προσδοκίας.

10

9. γε om. A.

quaerenda sunt meliora." (III.) Haec cum dixissem, visus sum eruditorum episcoporum opinioni congruentia dixisse, cum aliorum, tum maxime Dyrrhachini, viri praestantissimi; qui et senili gravitate et ingenii acumine et animi magnitudine inter episcopos excellebat, ac virtutem eruditione et eruditionem virtute ornabat. Hos ii sibi sequendos putaverunt, qui eloquentia non valebant, omne contentionis studium coacti abicere. (IV.) Hoc tempore etiam Despota Constantinus decessit, et una secum inanem vulgi expectationem sepelivit.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ ΙΑ.

NICEPHORI GREGORAE

BYZANTINAE HISTORIAE

LIBER UNDECIMUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Περὶ τῆς νήσου Μιτυλήνης. Περὶ τῆς Φωκαίας. Περὶ τῆς ἐν Βυζαντίῳ στάσεως καὶ ὅπως συνέστειλε ταύτην ἡ Καντακουζηνή. Περὶ τῆς κρίσεως τῶν στασιασάντων, ἐν ἣ καὶ δημηγορία τοῦ βασιλέως. Περὶ τῆς ἐφόδου τῶν Σκυθῶν. Περὶ τῶν ἡγεμόνων Τραπεζοῦντος καὶ Αἰτωλίας. Περὶ τῆς τῶν κριτῶν καταλύσεως. Περὶ τῶν κατὰ τῶν Τούρκων τροπαίων τοῦ βασιλέως. Περὶ τοῦ φανέντος κομήτου. Περὶ τῆς Σκυθίδος γυναικός. Ἐστρατεία τοῦ βασιλέως κατὰ Αἰτωλῶν καὶ Ἀκαρνανῶν καὶ Ἰλλυριῶν, καὶ δούλωσις αὐτῶν. Περὶ τῆς τῶν Μυσῶν καὶ τοῦ βασιλέως συγγενείας. Περὶ τῆς τῶν Γεννοῦιτῶν καινοτέρας πολιτείας. Τελευτὴ Κομνηνοῦ βασιλείου, τοῦ ἐσχάτου ἡγεμόνος τῶν Τραπεζοῦντιῶν. Περὶ τῆς στάσεως τῶν Τραπεζοῦντιῶν. Ἐπαινος τοῦ μεγάλου δομεστίκου τοῦ Καντακουζηνοῦ. Ἄλωσις δευτέρα τῆς Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας ὅλης. Ἐπάνοδος τοῦ βασιλέως ἐξ Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας, καὶ περὶ σπληνικοῦ νοσήματος αὐτοῦ. Περὶ τοῦ μοναχοῦ Βαβλαάμ τοῦ ἐν Καλαυρίας εἰς Βυζάντιον ἐληλυθότος. Κρίσις τῶν τοῦ Βαβλαάμ καὶ τοῦ Παλαμᾶ ὑποθέσεων ἐν τῷ μεγίστῳ ναφί τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ Σοφίας. Ὅτι κατ' οἰκονομίαν ἐσιωπήθησαν τότε αἱ τοῦ Παλαμᾶ βλασφημίαι, ὡς κατὰ τῶν θείων δογμάτων τῆς ἐκκλησίας ἔγραψε. Θάνατος τοῦ βασιλέως ἐν τῇ μονῇ τῆς ὑπεράγνου θεομήτορος τῆ ἐπικεκλυμένη τῶν ὁδηγῶν. Μονοψία τοῦ συγγραφέως Γρηγοροῦ ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ βασιλέως.

ARGUMENTUM BOIVINI.

Turci Latinos ac Romanos terra et mari infestant. Latini principes cum Italiae rege et cum Imperatore agunt de incunda adversus communem hostem societate. Imperator pecunias cogit. Classem apparat. Latinorum adventum expectat. Latini inter se dissidentes eius expectationem frustrantur. Rhodii, Phocaeenses et Cycladum rector in Impera-

torem conspirant. Mitylenen prodicione capiunt. Catanes Genuita, dux Phocacensium, eam sibi vindicat; navium numero sociis superior. Uxorem et liberos Phocaea arcessit. Quonam iure huic urbi praefuerit. Genuenses Galataci insolescunt. Eorum opulentia unde creverit. Variis artibus castellum suum amplificat ac muniunt. Imperator munitiones eorum incendit. Eisdem bellum aperte molientes oppugnare negligit, ad maiora intentus. Galataci in summas angustias redacti ferociam exuunt. Pacem impetrant. Imperator Mitylenen proficiscitur. Naves quinque hostiles comprehendit et Chium perducit. Interim Catanes Mitylenen munit. Romani adiunctis sibi Turcis Phocaeam obsident (Cap. 1). Absente Imperatore factiosi quidam res novas in Urbe moliantur. Eorum conatus compressi Cantacuzenae et Imperatoris prudentia. Latini Phocacenses, longa obsidione fracti, Rhodiorum interventu pacem impetrant. Pacis conditiones. Imperator Byzantium redit cum omni classe. Quaeestionem habet de coniuratis. Eos pro concione convincit. Eius clementia. Orationis exordio lacrymas elicit. In Demetrium Despotam inquiri vetat, Cralaenae amitae reverentia adductus, item Gregorae acclamationibus et applausu delinitus. Solos Asanis filios in custodiam includit, eamque minime duram. Alexius Philanthropenus Lesbum missus Mitylenen astu recuperat. Eius viri elogium (2). Scythae praedabundi Thraciam pervadunt. Turcos praedones opprimunt. Diebus quinquaginta continuis Romanos fines vastant. Captivorum ingens numerus. Causa incursionis. Eam cladem eclipses duae praecesserunt. Basilio Trapezuntis principi uxor datur Eudocia, filia Imperatoris, notha. Ioannes Aetoliae et Acarnaniae princeps, caeso fratre, rerum potitus, veneno tollitur ab uxore. Crimina iuratis iudicibus obiecta. Unus absolvitur. Poenae ceteris irrogatae (3). Turci Chersonesum et Thraciam incursant. Caesi lectissimi. Reliqui pace impetrata domum redeunt. Imperator Byzantium reversus ire in Aetoliam parat, oblatum principatum accepturus. Nuncius affertur de futura postridie in Thraciam gravi Turcorum impressione. Orchanis Turci spes et consilia. Romani sexaginta, Cantacuzeno duce, praedatoribus occurrunt. Ipse Imperator cum tribus navibus hostilem classem invadit. Ingens barbarorum strages. Ex Romanis ne unus quidem desideratus. Captae hostium naves quatuordecim. Deus tantae victoriae auctor. Imperator postridie ad fretum Hieri progressus hostes avectos comperit. Stadorum quadraginta quinque iter noctu pedibus emensus Deiparae Hodegetriae templum ingreditur ad agendas gratias (4). Cometa apparet; qua forma; eius ortus; progressus; interitus. Scythissae erga Thracem et Threissam, quos captivos redemerat, summa aequitas. Iustum Dei iudicium (5). Imperator, Epirum invasurus, Illyriam vastat. Turcos auxiliares praeda onustos dimittit. Epiri principatu potitur. Nicomedia amissa. Thracia incursionibus Turcicis vexata. Princeps Epiri fuga elabitur. Eius mater Thessalonicae subsistit. Theodorus Synadenus, Epiro praefectus, principi reverso vinculus traditur (6). Imperatoris filia impubes Alexandri Mysi filio nuptum datur. Pax eo pignore firmata. Partus monstrosus. Triennis puer robore virili; anno aetatis quinto moritur. Mortis causa physice explicata. Genuenses, optimatibus Urbe exactis, unum sibi Ducem more Venetorum praeficiunt. Cometa ei qui triennio ante apparuerat similis vultu, at motu diversus. Turci Thraciam vastant. Diu immorantur, nemine obsistente (7). Basilius princeps Trapezuntiorum obit. Uxor Irene praelatam sibi cognominem meretricem indignata, adeoque clandestini facinoris suspecta, viro mortuo pellicem foras eiecit. Legatis ad patrem Andronicum semel et iterum missis alium sibi maritum petit. Imperatoris absentia; morbus; in Epirum profectio, atque utriusque legationis morae. Rumor de Irenes cum magno Trapezuntis Domestico consuetu-

dine bellum civile excitat apud Trapezuntios. Tzanychites et alii multi interempti (8). Acarnaniae urbs primaria obsidetur ab Imperatore, cui Cantacuzenus egregiam operam navat, vir magnae indolis apud milites gratiosissimus. Res eo tempore diversis locis eius prudentia administratae. Coniurati oppressi. Deprehensa Sphrantzis Palaeologi perfidia. Mors istius. Phocaeam Romani recuperant. Epirus imperio adiecta. Epiri princeps Thessalonicam abductus. Cantacuzenus ipso silentio magnas res gerit. Imperator Byzantium venit, infirma admodum valetudine. Medicis undecumque accitis, suo arbitratu vivit. Morbo ingravescente Deiparae Hodegetriae templum petit (9). Barlaamus advena Italus, non tam Graece quam Latine eruditus; Byzantinos contemnit. Aliis obtrectando gloriam sibi quaerit. Traducitur et exhibetur. Gregoras ea de re dialogum scripsit. Dialogi titulus et initium. Fictorum nominum explicatio. Idem Barlaamus monachos Graecos oppugnat. Palamam, pro iis propugnantem, haereseos et blasphemiae accusat. Convocata synodo disputatur de sola precatione. Aliarum quaestionum tractatio vel consulto omissa, vel dilata. Imperator egregiam orationem habet. Gregoram absentem desiderat. Causae absentiae. Barlaamus victus ad suos et ad patria instituta revertitur (10). Imperator, morbo ingravescente, monasterium Hodegetriae denuo ingreditur. In lethargum incidit. Aegre expergefactus medicos arcessit. Ad Gregoram mittit qui interrogent, an castra amica sint. Moritur. Quo anno mundi; quo die. Vitae et Imperii tempus. Lamentandi munus Gregorae inpositum. Monodia ab eo recitata. Mores et ingenium principis defuncti. Romanorum Imperatorum instituta neglexit. Aves et canes aluit maximis sumptibus: quem morem Cantacuzenus eo mortuo abolevit. Deo fretus pericula contempsit. Dignitati suae non satis consuluit. Triclinii Imperatorii suggestus eo imperante omnibus patuit. Pilcorum et vestium discrimina sustulit. Haec et alia imminentem Imperii ruinam portendere credita (11).

α'. Τοῦ δ' ἐπιόντος ἔτους οἱ Τοῦρκοι πλεῖστα ναυπηγησάμενοι πλοῖα οὐ μόνον τὰς νήσους κακῶς διετίθεσαν τὰς τε κατὰ τὸν Αἰγαῖον καὶ μετὰ τὸν Αἰγαῖον, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπ' ἔμπορῆν ἐξιούσας ὀγκάδας αἰροῦντες ἐληΐζοντο· συχνὰς δὲ καὶ τὰς ἀποβάσεις ἐς 5 τὴν μεσόγειον ἐποιοῦντο, καθάπερ ἐν φιλίᾳ γῆ, μηδένα τὸν προσιστάμενον ἔχοντες. ἃ δὲ κοινὴν τε ἐπὶ γε φθορὰν Λατίνοις ὁμοῦ καὶ Ῥωμαίοις καὶ ἔτι μείζονα ἠπέλει τὸν φόβον ἐν τοῖς ἐξῆς. (B.) Κοινολογοῦνται τοίνυν συνελθόντες οἱ τῶν Λατίνων ἄρχοντες περὶ τοῦ πράγματος πρὸς τε ἀλλήλους καὶ πρὸς Κάρολλον 10 τὸν τῆς Ἰταλίας ῥῆγα καὶ πρὸς ἄμυναν τῶν πολεμίων παρα- B

A. M.

6836

ad

6849

A. C.

1328

ad

1341

Imp. Andron.

Iunioris.

P. 321

V. 260

A. C. 1335

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- σκευάζεσθαι ἐπαγγέλλονται. πέμπονσι δὲ καὶ πρὸς βασιλέα πρεσβείαν, διασαφουῦντές τε τὴν κοινὴν τῶν Λατίνων ὁρμὴν καὶ ἅμα ἀξιοῦντες διαναστῆναι καὶ αὐτὸν ἐς τὴν κοινὴν χρεῖαν καὶ μὴ ἐν παρέργῳ θεῖναι τὰ τῆς σπουδῆς. οὐ γὰρ ἀνεκτὰ ἔφρασκον εἶναι, ὅσα Ῥωμαίοις ἐπάγουσι καὶ Λατίνοις οἱ βάρβαροι καθ' ἡμέραν δεινὰ, καὶ ὅσα ἐπάξειν ἔτι ἐπαγγέλλονται, ἄτοπον δὲ καὶ ἄλλως καὶ νωθροτάτης πάντῃ διανοίας καὶ γνώμης, παρὸν τῇ καθ' ἑκαστον ἔτος γινομένη ζημίᾳ καὶ παραπομπῇ τῶν ἡμετέρων χρημάτων πρὸς τοὺς βαρβάρους ἀκόνητων ἡμῶν ἐς παρασκευὴν ναυτικῆς δυνάμεως καὶ ἄμυνας κατ' αὐτῶν χρήσασθαι, ἔπειτα ἐκόντας ἐνδιδόναι καὶ ἐς προφανῆ καὶ ἀναμφισβήτητον κίνδυνον ὡσπερ συνωθεῖν μετὰ τῶν ἡμετέρων καὶ ἡμᾶς αὐτούς. ἐπίνεγκαν δὲ τῇ πρεσβείᾳ καὶ ὡσπερ τινὰ ἐπωδὸν, ὡς εἰ μὴ διανασταίης καὶ σὺ μεθ' ἡμῶν ἐς ἄμυνας τῶν κοινῶν πολεμίων, οὐκ ἂν φθάνοις καὶ αὐτὸς ὑφ' ἡμῶν ἴσα τοῖς ἐχθροῖς πολεμούμενος. (Γ.) Ταῦτα Βτὸν βασιλέα ἠνάγκασεν εἰς τὴν κοινὴν καὶ αὐτὸν ταύτην χρεῖαν διαναστῆναι. καὶ ἐπεὶ χρημάτων ἐσπάνιζε τὰ βασιλικὰ ταμιεῖα, πέμπει τὴν ταχίστην τοὺς τὰς ἐπὶ Θράκη καὶ Μακεδονίᾳ χώρας καὶ πόλεις ἀργυρολογήσοντας, καὶ ταῦτα πολλὰ πεπονηκῆς ὑπὸ τε τῶν ἄλλοτε ἄλλως ἐπιόντων φόρων καὶ ὑπὸ τῶν συγχῶν ἐφόδων ἐνθεν μὲν τῶν Τούρκων, ἐκεῖθεν δὲ τῶν Βουλγάρων. τούτων οὕτως ἐχόντων τὰς τε παλαιὰς ἐπεσκευάζον ναῦς καὶ ἑτέρας ἐξ αὐτῶν ἤδη κρηπίδων ἐναυπηγοῦντο παρ' ὄλον τουτοῦ τὸν χειμῶνα. ἔαρος δὲ ἤδη λήγοντος ὁ μὲν βασιλεὺς εἴκοσι ναῦς πε-

21. ἐκεῖθεν A., ἐνθεν W.

stem paratos fore pollicentur. Missis etiam ad Imperatorem legatis consensum et ardorem Latinorum ei declarant, hortanturque, ne communibus periculis desit, et ut serio ac sedulo in rem gerendam incumbat. Intolerabilia enim esse quae Turci Latinis et Romanis detrimenta in dies inferant et in posterum inferre destinant. Ad haec absurdum ac ignavissimi esse ingenii et animi, cum liceret ea iactura et translatione opum nostrarum, quibus quotannis inviti a barbaris spoliemur, ad navalium copiarum apparatus et propulsionem hostium uti, ultro cedere illis, et in evidens atque indubitatum discrimen nos ipsos una cum facultatibus nostris ultro praecipitare. Legationi illud etiam conclusionis vice adiecerunt: ni expergisceretur et una secum communes hostes oppugnaret, et ipsum hostis loco futurum. (III.) Ita Imperator, communis illius belli socius esse coactus, cum fiscus Imperatorius pecuniae inopia laboraret, tributorum exactores in Thraciam et Macedoniam statim misit; quamvis illius tractus urbes ac provinciae multum iam vexatae erant, tum exactionibus alias aliis, tum incursionibus crebris hinc Turcorum, illinc Bulgarorum. Interea et veteres naves reficiuntur, et aliae novae per totam hanc hiemem a fundamentis exstruuntur. Sub veris exitum Impera-

πληρωκῶς πρὸς ἔκπλουν παρεσκευάζετο, ναύαρχος ἔθελοντῆς αὐ-
 τὸς τοῦ στόλου γιγνόμενος, καὶ ταῦτα πρὸς τῆς συζύγου δεσποί-
 νης καὶ τῶν ἄλλων ὑπάντων κωλύμενος, διὰ τὸ μὴ ἐς ἄξιαν
 βασιλικῆς περιωπῆς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων ἀνήκειν. ὁ δ' ὥσπερ
 5 ἐν τοῖς ἄλλοις αὐτουργῶς αὐτὸς τῶν γιγνομένων ἐφιλοτιμεῖτο γί-
 γνεσθαι, οὕτω κἀνταῦθα πολὺ τὸ φιλότιμον ἔσχε καὶ πλήρης ἦν
 πολεμικῆς ὁρμῆς. ἐκάθητο δὲ ὁμῶς καὶ τὴν τῶν Λατινικῶν δυ-
 νάμεων ἀφιξίν περιμένων. ἀλλὰ περὶ τοὺς νεωστὶ φρέντας ἐν
 σφίσι αὐτοῖς θορύβους καὶ ταραχὰς οἱ Λατῖνοι ἀσχοληθέντες
 10 ἀπρακτοὶ καὶ ψευδεῖς περὶ τὰς ἐπαγγελίας ἐφάνησαν. (A.) Οἱ
 δὲ Ῥόδιοι καὶ οἱ τὴν παράλιον Φώκαιαν οἰκοῦντες, ἣ πλησίον κεῖ-
 ται τῆς Σμύρνης, καὶ πρὸς τούτοις ὁ τῶν Κυκλάδων νήσων ἡγε-
 μονεύων, δόλῳ μεταθέμενοι τὸν σκοπὸν, σύνθημα ἔσχον λάθρα
 ἐπιθέσθαι ταῖς τε Ῥωμαϊκαῖς νήσοις καὶ αὐταῖς ταῖς τοῦ βασιλέως
 15 ναυτικαῖς δυνάμεσι· δείσαντες ἴσως, μὴ ὁ βασιλεὺς τῶν ἄλλων
 ἀφόμενος ἐπ' αὐτοὺς τρέψηται. ὅθεν ἐπὶ Λέσβον ὁρμήσαντες
 ἅμα ναυσὶ πεντεκαίδεκα τῆς μὲν ἄλλης νήσου κύριοι γενέσθαι
 τέως οὐκ ἠδυνήθησαν· αὐτοὶ δὲ τῷ λιμένι τῆς Μιτυλήνης ἔξαι-
 ρηνης προσχόντες προδοσίᾳ τὴν πόλιν εἶλον εὐθύς. (E.) Βουλο-
 20 μένων δὲ τῶν τε Ῥοδίων καὶ τοῦ τῶν Κυκλάδων νήσων ἡγεμόνος
 τὰ τε χρήματα διαρπάσαι καὶ τὴν ἄλλην ἐπίσης ἐπικράτειαν δια-
 νεύμασθαι τῶν Λεσβίων, δόλῳ τινὶ καὶ ἀπάτῃ χρησάμενος ὁ τῶν
 Φωκαέων ἀρχηγὸς Κατάνης οἰκίαν τε φρουρὰν εἰσῆγαγεν εἰς
 τὴν Μιτυλήνην καὶ ταύτην ἐσφετερίσατο, τούτους παρακρουσά-
 25 μενος. ἐνόμισε γὰρ ῥηδίως ἐκεῖθεν καὶ ὅλης ἄνευ συμμάχων τῆς

A. C.
 1328
 ad
 1341
 Imp. Andron.
 Iunioris.

12. μεταθέμενοι A., μεταθέμενον W. 15. ἀφόμενος A., ἀφιόμενος W.

tor viginti navibus completis parat se ad profectionem, et ipse ultro classis
 praefectum agit; idque Imperatrice uxore et caeteris omnibus prohibentibus,
 quod istiusmodi res ab Imperatoria maiestate alienae essent. At ille, ut cae-
 tera, ita hanc quoque rem sua praesentia et opera confici volebat, alacri-
 tate et bellico impetu plenus. Latinarum tamen copiarum adventum exspe-
 ctabat. Verum illi nuper inter ipsos ortis tumultibus occupati spem eius
 fefellerunt, ac nihil eorum quae promiserant exsequuti sunt. (IV.) Rhodii
 vero et maritimae Phocaeae habitatores, quae urbs prope Smyrnam sita est,
 ac praeterea Cycladum insularum princeps, consilio fraude mutato pepige-
 rant, se Romanas insulas et ipsas Imperatoris copias clam adorturos: veriti
 fortasse, ne hic aliis omissis arma in ipsos converteret. Itaque cum navi-
 bus quindecim Lesbium profecti reliqua quidem insula potiri illico non po-
 tuerunt; sed Mitylenes portum repente ingressi urbem proditione statim
 ceperunt. (V.) Cum autem Rhodii et Cycladum insularum princeps opes
 diripere et reliquam pariter Lesbiorum ditionem partiri vellent: Phocaeo-
 rum ductor Catanes dolo ac fraude usus suum praesidium in urbem intro-
 duxit, illisque deceptis eam sibi vindicavit. Inde enim totius insulae vel

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
P. 323
- νήσων κρατήσιν, ἅτε πλείονα συναμφοτέρων ἐκείνων μόνος αὐ-
 τὸς κεκτημένος δύναμιν. ὁκτὼ μὲν γὰρ ἦλθεν ἔχων τριήρεις μόνος
 αὐτὸς, ἃς ἐκ Γεννοῦας ἔφθη πεπληρωκῶς· οἱ δὲ Ῥόδιοι τέτρα-
 ρας· τὰς δ' ἑτέρας τρεῖς ὁ τῶν Κυκλάδων νήσων ἀρχηγός. αὐ-
 τὸς μὲν οὖν τοὺς μὲν τῆς Μιτυλήνης οἰκήτορας εὐθὺς ἐξώκισε τῆς 5
 πατρίδος· ὁ δὲ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα μεταπεμφάμενος ἐκ
 Φωκαίας ἐκεῖ τὴν οἴκησιν ἔχειν εἴλετο, φρουρὰν ἰκανὴν ἐγκατα-
 λιπὼν τῇ Φωκαίᾳ. κληρὸς δ' αὐτῷ περιελθὼν ἦν ἀπὸ προγόνων
 ἢ Φωκαία, πρὸς τοῦ βασιλέως καὶ πάππου τοῦ βασιλέως σφίσι
 δοθεῖσα ἐπιτροπῆς τε εἵνεκα καὶ χρημάτων τινὸς πορισμοῦ. διὸ 10
 Β καὶ κατὰ χρόνους τακτοὺς οἱ τὴν ταύτης ἐφορείαν διαδεχόμενοι
 γράμμασι βασιλικοῖς ἀνανεοῦντες ἀεὶ διετέλουν τὴν δόσιν τοῦ κλή-
 ρου, μὴ λάθῃ παρακρουσαμένη τὴν βασιλικὴν δεσποτείαν ἢ με-
 ταξὺ τοῦ χρόνου μακρὰ περίοδος. ὁ δὲ Κατάνης οὗτος, νοσοῦν-
 τα ἑωρακῶς ἤδη τὰ Ῥωμαίων πράγματα, θρασύτερον διετέθη 15
 πρὸς βασιλέα καὶ ἡμέλει τῶν καθηκόντων δικαίων. ὄθεν καὶ τὴν
 τοῦ βασιλέως ὑφορώμενος αἰφνίδιον ἔφοδον ἑαυτὸν τε κατὰ πᾶν
 C τὸ δυνατὸν ἠσφαλίζετο καὶ τὴν τῆς Μιτυλήνης ἐμελέτα ἐπιβου-
 λήν. καιροῦ δὲ ἤδη λαβόμενος εἰς πέρας καὶ τὴν ἐπιβουλήν
 ἐξέρρηξεν. οἱ μέντοι συνδεδραμηκότες ἐπὶ τὴν τῆς Μιτυλήνης 20
 ἄλωσιν Ῥόδιοι μετὰ τῶν ἑτέρων τὴν τοῦ Φωκαέως Κατάνη μο-
 χθηρίαν τῆς γνώμης κατεγρωκότες ἐς τὰ οἴκοι ἀνεχώρησαν.
 V. 262 (5.) Τούτων οὕτως ἐχόντων τοῦ προτέρου πλείον ἀναλαβόν-
 D τες θράσος οἱ ἐν τοῖς Γαλάτου οἰκοῦντες Γεννοῦνται διὰ τὸ τοῦ
 10. τε add. A. 11. τὴν add. A. 14. οὗτος om. A. 21. Ῥό-
 διοι add. A.

sine sociis se facile potiturum esse putabat; quippe qui solus utrisque illis simul iunctis superior viribus foret. Is enim solus octo triremes adduxerat, quas Genuae compleverat: Rhodii vero quatuor: reliquas tres Cycladum insularum princeps. Ac Mitylenaeos quidem cives statim urbe exegit; et uxore ac liberis Phocaea arcessitis, ibi considerare decrevit, iusto praesidio Phocaeae relicto. Erat autem Phocaea patrimonium eius, transmissum videlicet a maioribus, qui eam urbem ab Imperatore eodemque avo Imperatoris acceperant, procurationis et alicuius pecuniarii redditus gratia. Quamobrem certis temporibus qui in eius loci praefecturam aliis succedebant, factam olim donationem novis Imperatoris litteris perpetuo renovabant, ne longo temporis spatio exclusus Imperator dominio imprudens excideret. Catanes autem iste, cum iam Romanam rem afflictam cerneret, insolentius erga Imperatorem se gessit, officiumque neglexit. Unde Imperatoris subitam impressionem veritus salutis suae qua potuit omni modo consuluit, et Mitylenen per insidias occupare instituit: idque data occasione perfecit. Caeterum Rhodii, et alii qui ad invadendam Mitylenen concurrerant, improbitatem Phocaeensis Catanis exosi domum recesserunt. (VI.) Hoc rerum statu Genuenses, qui Galatam tenebant, cum antea audaces, tum illo Ca-

Κατάνη προτέρημα (Γεννούτης γὰρ κἀκεῖνος ἐτύγγανε) πλείονα
 τῶν προτέρων ἐπῆγον καὶ προσετίθεισαν τοῖς Ῥωμαίοις τὰ ἀδική-
 ματα καὶ τὰς ὑβρεῖς. διὰ γὰρ τὴν ἀτέλειαν, ἣν παρὰ πρώτου
 Παλαιολόγου Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως εἰλήφισαν, ὡς ἀνωτέρω
 5 εἰρήκαμεν, τὸ πλεῖον τοῦ τῶν Ῥωμαίων ναυτικοῦ προστιθέμενον
 ἐκείνοις καὶ μετασηματιζόμενον ἐς μέγα μὲν τὸν Λατινικὸν ἠΰξη-
 σε πλοῦτον, μέγα δ' ἤλᾳπτωσε τὸν Ῥωμαϊκόν. ὃ δὴ καὶ σκλη-
 6 ροτέρους κατὰ Ῥωμαίων αὐτοὺς ὑπέρφρονάς τε καὶ αὐθάδεις ἐπε-
 ποιήκει. ὄθεν τὴν τε περὶ αὐτοὺς τάφρον βαθυτέραν ἐποιοῦν καὶ
 10 πύργους ὄχυροὺς κατὰ τὸ λεληθὸς ἐν σχήμασιν οἰκιῶν ἀνίστων·
 καὶ ἐπὶ τούτοις, χορήμασιν ὑποφθείροντες τοὺς τῶν βασιλικῶν
 προεστηκότας πραγμάτων, ἄδειαν πᾶσαν εἰλήφισαν, ἀμπελῶ-
 νάς τε ὠνεῖσθαι καὶ οἰκίας ἀνιστῶν ἐπὶ τοῦ πλησιάζοντος λόφου
 λαμπροῖς πεπυρωμένας τοῖς τείχεσιν· ὡς καὶ δεῖσαν πολυμειν^F
 15 Βυζαντίοις, μηδὲν εἶναι τὸ φόβον ἐπάγον καὶ κώλυμα τούτοις.
 (Ζ.) Ἐπεὶ δ' ἀρτίως ὁ βασιλεὺς τὴν τε τῆς Μιτυλήνης ἐπύθετο
 ἄλωσιν καὶ τούτους αὖ ἐγγύθεν πέρα τοῦ δέοντος ἑώρα θρασυ-
 νομένους καὶ ἐς τὰ πλεῖστα παρασπονδοῦντας, περιελθὼν αἰφνι-
 δίως ἐνέπηρσε τὰς περὶ τὸν λόφον μεγάλας καὶ ὄχυράς ἐκείνας οἰ-
 20 κίας αὐτῶν· ἐν αἷς πολλά τε εὔρηται ὄπλα καὶ τόξα καὶ βέλη ^{P. 324}
 καὶ διάφορα. ταῦτα παρὰ προσδοκίαν ἰδοῦσι τοῖς Λατίνοις κα-
 τεπτηχέναι καὶ ἐκπεπλήχθαι ἐπήκει καὶ δεδιέναι τὰ ἔσχατα. ἤλπι-
 σαν γὰρ αὐθημερὸν ἐπεισπεσεῖσθαι καὶ σφίσι τὸν βασιλέα ὄλο-

6. ναυτικόν W. pro Λατινικόν. 21. καὶ om. A.

tanis successu audaciores facti (nam et is Genuensis erat), pluribus maiori-
 busque iniuriis et contumeliis Romanos onerabant. Nam propter immunita-
 tem, quam primum a Michaële Palaeologo impetraverant, ut supra diximus,
 maxima pars Romanae classis ad illos se contulerat, eorumque habitum as-
 sumperat. Unde Latinorum opes auctae, Romanorum vero imminutae
 sunt. Quae sane res eos asperiores contra Romanos atque etiam superbos
 et contumaces effecit. Proinde et fossam circumductam profundiore fecerunt,
 et firmas turres clanculum per speciem aedium exstruxerunt. Tum
 iidem largitione corruptis iis, qui Imperii administrationi praeerant, omnem
 licentiam nacti sunt et vineas emendi, et aedes in vicino colle splendidi-
 dis muris ac velut propugnaculis munitas aedificandi; adeo ut si bellum
 cum Byzantiis gerendum esset, nihil esset, quod eos aut terreret, aut im-
 pediret. (VII.) Imperator autem, cum primum Mitylenen esse captam au-
 disset, et hos in vicinia plus satis insolescere cerneret et pacta conventa
 pleraque violare; iis subito circumventis magnas illas et munitas aedes in
 colle exstructas incendit: in quibus multi arcus, multa tela et arma, eaque
 diversi generis, reperta sunt. Quae cum Latini praeter expectationem vi-
 derent, pavere ac trepidare et extrema timere coeperunt. Putabant enim,
 Imperatorem eodem die cum navalibus copiis solito maioribus in se ipsos

A. M. 6836 ad 6849 Imp. Andron. Junioris. *σχερῶς, πολλῆς περιεστηκίας εἶπερ ποτὲ ναυτικῆς δυνάμεως. διὸ καὶ λάθρα ὠπλιζόντο καθ' αὐτούς. ἐπεὶ δ' ἄχρι τῆς ὑστεραίας περιμεινάντες οὐδὲν πλέον διαπραττόμενον τὸν βασιλέα ἐώρων ἐπ' αὐτούς, ἀλλ' ὄλον ἡσχολημένον περὶ τὸν ἐς Μιτυλήνην ἀπόπλουν, ἀναθαυρήσαντες μάχην ἐκήρυξαν φανεράν καὶ ἀδεῶς ἐς τε Βυζαντίους καὶ ἐς αὐτὸν βασιλέα ἐνόβριζον ξυλίλους τε περιήλασαν πύργους τοῖς ἑαυτῶν τείχεσι· καὶ τῶν μεγάλων ὀγκάδων τὰς μὲν εἰς πυθμένας θαλάσσης κατέδυσαν, τὰς δ' ὀπίσαντες πρὸ τοῦ λιμένος ἀντ' ἄλλων προβόλων καὶ χαρακωμάτων ἔστησαν. ὁ δὲ βασιλεὺς μὴ βουλόμενος τὴν τοσαύτην πα-10*

ρασκευὴν ἐνταυθοῖ περισπᾶν μεγαλοψύχως τε ἐχρήσατο τοῖς παροῦσιν, ἡμεληκῶς τὸ παρύπαν αὐτῶν, καὶ πρὸς ἔκπλουν παρεσκευάζετο πάση σπουδῇ, πλείονας ἔτι δυνάμεις ἀθροίζων. (H.) Ἐπεὶ δὲ μέχρῳς ὄλων ἐπτά ἡμερῶν ἐντὸς τείχους οἱ ἐν τοῖς Γαλάτου Λατῖνοι συγκλεισθέντες ἔμελλον ὑπὸ τοῦ οἰκείου δήμου 15

διασπαραχθῆσεσθαι, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι φέρειν πλέον τὰ συμπεσόντα σφίσι δεινά· ὕδατός τε γὰρ ἐσπάνιζον καὶ ὄση ἐκ τῶν 20

βλαχάνων καὶ ὀπωρῶν ἦν ψυχαγωγία· οἱ τ' αὖ ἄγοραῖοι καὶ πένητες ἄνθρωποι, καὶ ὅσοι ἐκ τῶν ὠνίων τὸ ἐφήμερον ταλαντεύουσι κέρδος, οὗτοι δὲ πλείστην ὑπομένοντες ζῆμίαν πολλῶ πλέον κατὰ τῶν

προεστώτων Λατίνων ξμαίνοντο· διὰ δὲ ταῦτα πρὸς τὸ ταπεινότερον ἀπαλλάξαντες ὑπέκνυσάν τε τῷ βασιλεῖ καὶ συγγνώμην ἔσχον τῆς ἀκαίρου ὀφροῦς. (Θ.) Τοῦ γε μὴν ἔτους ἤδη μετὰ

Ἐτὰς τοῦ κυνὸς ὄντος ἐπιτολὰς, ὅτε δὴ καὶ ἀφθονώτερα τὰ ἀρχι-

16. διασπαραχθῆσεσθαι corr. W., διαταραχθῆσεσθαι libri. 24. οἰ-
κτρὰ W.

quoque impetum esse facturum. Quare clam armis sese muniebant. Sed cum ne postridie quidem Imperatorem quicquam contra se moliri cernerent, sed totum Mitylenaea navigatione occupari: elati animis apertum bellum denunciant; nec solum Byzantiis, sed et ipsi Imperatori audacter illudunt, lignis turribus sua moenia circumplectuntur, magnas denique onerarias partim in fundum maris demergunt, partim ante portum armatas munitionum et aggerum vice opponunt. Imperator vero, cum copias tanto apparatu a se instructas nollet eo bello distrahi, magnum inter haec animum prae se tulit, illis prorsus neglectis, et omni studio ad navigationem se paravit ac novas sibi vires quaesivit. (VIII.) Sed cum Latini Galataei ad septem integros dies moenibus suis inclusi mansissent, ac iam iis tumultus ab civibus suis immineret, qui mala urgentia diutius tolerare non poterant (nam et aqua et omni herbarum pomorumque solatio carebant), et circumforanei ac pauperes homines, et qui e quotidiano venditionis lucello sustentabantur, ii demum maxima iactura facta magis etiam contra magistratus Latinos insanirent: ob haec igitur facti modestiores Imperatori sese submiserunt, et intempestivae superbiae veniam impetrarunt. (IX.) Post Caniculae exortum, anno iam ver-

καὶ πνεύματα ἐς τὴν κάτω χέονται θάλατταν, ἅρας ὁ βασιλεὺς μετὰ πάσης τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἐπλεῖ ἐς Μιτυλήνην. αἱ δ' ἐπὶ τοῦ Κατάνη τριήρεις τὴν Μιτυλήνην παραπλεύουσαι, πλείους ἢ κατὰ προσδοκίαν ἐπιούσας τὰς τοῦ βασιλέως ἐωρακῦναι, αἱ μὲν δύο φθάσασαι προσωρμίσθησαν τῷ τῆς Μιτυλήνης λιμένι, αἱ δὲ πέντε ἀπεγνωκῦναι ἐς τὴν χέρσον ἐξώκειλαν καὶ πάντες οἱ ἐν αὐταῖς ἀποθέμενοι τὰ ὄπλα ἔφευγον· ὧν οἱ μὲν ἔδραμον εἰς τὴν Μιτυλήνην, οἱ δ' ἀνοδίᾳ χρησάμενοι διεφθάρησαν ὑπὸ τῶν Λεσβίων. τὰς δὲ πέντε ναῦς πλήρεις ὄπλων καὶ ὀψωνίων ναυτικῶν οἱ τοῦ βασιλέως λαβόντες ἀπέπλευσαν ἐς Χίον τὴν νῆσον ἅμα τῷ βασιλεῖ, πληρώσοντες τὰς ἤδη ληφθεῖσας πέντε τριήρεις ἐκείνας ἕρετῶν τε καὶ ὀπόσοι ἐκ τῶν καταστρωμάτων μάχεσθαι ἔμελλον. μέγα δ' ἐγένετο ἐναντίωμα τῇ τοῦ βασιλέως σπονδῇ καὶ θελήσει ἢ πρὸς τὴν Χίον αὐτῇ διατριβῇ. ἀδείας γὰρ ὁ Κατάνης λαβόμενος τὴν τε Μιτυλήνην ὠχυρώσατο καὶ πολλὴν εἰσήνεγκε δύναμιν στρατιωτικὴν καὶ χορηγίαν ἀφθονωτέραν τῶν χρεωδῶν· καὶ ἔτι ἐς Φώκαιαν πέμψας ἃς εἶχε δύο ταχυπλοούσας τριήρεις τὰ ὅμοια ἐπεπράχει πολλῇ χρησάμενος τῇ σπονδῇ. μετὰ δὲ ταῦτα καταπλεύσας ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν δυνάμεων ἐς Φώκαιαν, προσκαλεσάμενος δὲ καὶ τὸν τὴν περίξ ἐπαρχίαν ἔχοντα Τοῦρκον, ἅτε εἰδὼς κάκεῖνον ἀχθόμενον ἐκ πολλοῦ τοῖς Φωκαεῦσι Λατίνοις διὰ τὰς ὑπὸ σφῶν ἐπαγομένης αὐτῷ συχνοτέρας ζημίας, περιστρατοπέδευσεν οὕτω τὸ φρούριον ἐκ τε γῆς καὶ θαλάττης πολιορκῶν, πολλῆς τῆς χορηγίας τῶν χρεωδῶν παραγινόμενης ἐς τὰς τριήρεις παρὰ τῶν Τούρκων.

A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Junioris.
V. 263

P. 325

B

gente, cum septentriones in mari inferiori vehementius spirant, Imperator cum omnibus navalibus copiis Mitylenen tendit. At Catanis triremes, quae tum septem numero Mitylenes oram legebant, cum plures exspectatione sua naves conspexissent, duae quidem in portum statim evaserunt; quinque vero per desperationem in terram appulerunt. Qui autem in eis fuerunt, omnes abiectis armis fugerunt: quorum alii cursu Mitylenen pervenerunt, alii viae ignari a Lesbiis interfecti sunt. Imperatorii vero naves quinque armis et commeatu plenas ceperunt, et iis secum abductis Chium versus cum Imperatore navigarunt, illas ipsas quas ceperant quinque triremes remigibus completuri; item militibus, qui e tabulatis pugnarent. Atque haec apud Chium mora festinationi et studio Imperatoris valde adversa accidit. Catanes enim iam securus Mitylenen munivit, magnam militum manum et uberem commeatum introduxit; et duabus illis expeditis triremibus, quas habebat, Phocaeam missis, tanta diligentia usus est, ut et illi urbi eodem modo provide- rit. Post haec Imperator cum copiis Phocaeam advectus, ipsomet Turco circumiacentium locorum domino arcessito (quippe sciebat illum quoque iam diu Phocaeensibus Latinis infensum ob illata sibi ab eis crebra detrimenta), castellum terra marique obsidet, Turcis commeatum affatim in triremes im- portantibus.

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- β'. Τοῦ μέντοι βασιλέως μετὰ τῶν ναυτικῶν δυνάμεων ἀποδημοῦντος καὶ ἀδείας μακρᾶς ἐπιχωριαζούσης ἐς τὰ βασίλεια, στάσιν τῶν νεωτέρων τινὲς μεμελετήκεσαν, συνεργοὺς ἔξιεν ἡλικιώτες καὶ τοὺς ἐν τοῖς Γαλάτου Λατίνους διὰ τὰ φθάσαντα σκάνδαλα. ἦν δὲ τῆς στάσεως ὁ σκοπὸς, ὡς ἐλέγετο, τὸ βασίλειον 5 κράτος, εἰ δυνηθεῖεν ἀποκτεῖναι πρῶτον τὴν τε δέσποιναν καὶ τὸν Δταύτης υἱὸν Ἰωάννην τὸν βασιλέα καὶ ἐφεξῆς ὅπόσοι ἐναντιώσεσθαι μέλλοιεν. ἀλλ' ἐν ᾧδῶσιν ἔτι μενούσης τῆς μελέτης καὶ τῶν στασιαστῶν λάθρα τὸ πρῶγμα διὰ μεγάλης ποιουμένων σπουδῆς, οὐκ ἔλαθε τὰ δρώμενα Καντακουζηνήν, τὴν τοῦ μεγάλου δομεστίκου μητέρα· ἦν πάρεδρον τῇ δεσποίνῃ μέλλων ὁ βασιλεὺς ἀποπλεῖν καταλέλοιπεν, ἕτε βουλευτικὴν γυναῖκα καὶ σεμνότητος ἦθεσι κοσμουμένην καὶ βαθεῖαν πλουτοῦσαν τὴν σύνεσιν καὶ 10 Ἐπάνν τοι σφόδρα ἐν τοῖς ἀπόροις εὐμήχανον. ἦ δὲ καὶ ὁμοῦ τῇ πάντα ἀρίστη δεσποίνῃ, πρὶν ἐπὶ μέγα ῥαγῆναι τὸ πρῶγμα κακίας, συνέστειλε συνειώτατα· οὐκ ἄνευ μέντοι δυσχερείας ἀπο- 15 V. 264 κρονομένης τὸ ῥᾶστον, συνέστειλε δ' οὖν. (B.) Τοῦ δὲ χρόνου περὶ τροπᾶς ὄντος ἤδη χειμερινὰς ὀρῶντες οἱ τὸ τῆς Φωκαίας P. 326 ἔχοντες φρούριον Λατῖνοι, ὅτι μήτε χειμῶνος ἀκμὴ θραῦσαι δύναται τὸ τοῦ βασιλέως ἐπίμονον, καὶ ταῦτα τῆς ναυτικῆς ὅλης 20 δυνάμεως ἐν ὑπαίθρῳ τὴν πολιορκίαν ἀνντούσης νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν κατὰ τὸ συνεχές, μήθ' ἢ μακρὰ τῶν οἰκείων ἀποδημία, μήτ' ἄλλο τι τῶν ὅσα ῥαστώνην ἄφθονον παρέχει τῶν χρειωδῶν,

5. ἐγένετο W. 6. τε add. A. 15. πάντα ἀρίστη add. A.

2. Caeterum Imperatore cum navalibus copiis absente, quum in palatio magna impunitas et licentia vigeret, quidam ex iunioribus seditionem meditati sunt, sperantes, se ab ipsis Latinis, qui Galatae habitabant, adiutum iri ob illas videlicet novissimas offensiones. Scopus autem seditionis fuit, Imperatoriam potestatem usurpare, si primum Imperatricem et eius filium Ioannem, deinde et eos omnes, qui adversari possent, occidissent. Sed dum id facinus adhuc parturiunt et seditiosi rem clanculum vehementer urgent; Cantacuzenam, magni Domestici matrem, quid ageretur haud laetit: quam Imperator assestricem coniugi suae discessurus reliquerat, quippe prudentem matronam, gravitate morum conspicuam, acerrimo iudicio praeditam, et quae ita solers erat, ut rebus difficillimis facile posset se expedire. Ea ergo una cum praestantissima Imperatrice, priusquam magnum inde malum erumperet, motum illum prudentissime compescuit; non illa quidem sine aliqua difficultate, quae conatibus obstaret: attamen compescuit. (II.) Sub hiberni solstitii tempus Latini, qui Phocaeam tenebant, cum Imperatorem ita perseverantem viderent, ut eum neque hiemis rigor frangeret (quamquam omnes navales copiae oppugnationem noctu atque interdum sub dio continenter urgebant), nec longa absentia a suis, nec ullius rei ad lautius vivendum necessariae penuria, coeperunt desperare; praec-

ἐς ἀπογνώσεις ἐχώρουν, καὶ μάλιστα ὅτι καὶ τὰ σιτία σπανίζοντα
 ἐν σφίσι ἐώρων αὐτοῖς. ὄθεν καὶ διαπρεσβεύονται πρὸς Ῥοδίους
 καὶ δέονται μὴ περιῦδειν κινδυνεύοντας. οἳ καὶ διαλλακταὶ πρὸς
 βασιλέα ἐλθόντες λύουσι τὴν πολιορκίαν. δεδώκασι γὰρ εὐθὺς οἱ
 5 Φωκαεῖς τοὺς υἱίας τοῦ συμμαχοῦντος Ῥωμαίοις Τούρκου τῷ Β
 πατρὶ αὐτῶν, οὓς ἐκ πολλοῦ κλέψαντες εἶχον δεσμίους. δεδώκασι
 δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ πίστει ἀσφαλεῖς ὑπὸ μάρτυσι τοῖς Ῥοδίοις,
 τὴν τε Μιτυλήνην ὅσον αὐτίκα ἀποδώσειν καὶ ὑπηκόους αὐτοῦς
 εἶναι τῷ βασιλεῖ κατὰ τὸ πρότερον αὐθις ἔθος καὶ τὴν πατρόαν C
 10 συμφωνίαν. (Γ.) Καὶ οὕτως ἐκεῖθεν τὴν ναυτικὴν ὁ βασιλεὺς
 ἀναλαβὼν δύναμιν ἐβουλήθη μὲν ποιήσασθαι τὸν κατάπλουν ἐς
 Μιτυλήνην· διὰ δὲ τοὺς ἐν Βυζαντίῳ θορόβους τῶν στασια-
 στῶν καὶ διὰ τὸ καταπεπονηθῆναι τὸν στρατὸν ὑπὸ τοῦ ψύχους
 ἐπανῆκεν ἐς τὸ Βυζάντιον μετὰ πάσης τῆς ναυτικῆς δυνάμεως.
 15 καὶ μετὰ βραχὺ συλλαβὼν τοὺς τὴν βασιλείαν λάθρα σφετεριζο- D
 μένους καὶ διαστήσας ἰδίᾳ τοὺς στασιώτας αὐτῶν ἐξήταξε καὶ
 συνῆγε τάληθές ἀφ' ἐκάστων. μετὰ δὲ ταῦτα συνηθροικῶς πᾶ-
 σάν τε τὴν σύγκλητον καὶ τοὺς ἐν Βυζαντίῳ τηρικαῦτα ἐπιδη-
 μοῦντας ἐπισκόπους σὺν γε τῷ πατριάρχῃ, καὶ ὅσοι τοῦ δήμου
 20 τῶν Βυζαντίων ἐτύγχανον ἔκκριτοι, εἰς μέσον ἤνεγκε τοῖς τε στα-
 σιαστὰς τοὺς τε στασιώτας, καὶ ὅσοι ἐτύγχανον μάρτυρες. οἳ
 καὶ ἀλλήλους ἤλεγγον διαπληκτιζόμενοι καὶ παριστῶντες δι' ἀπο- E
 δείξεων ἀναμφιβόλων κατ' ἀλλήλων τὰς ἀλλήλων συνωμοσίας
 καὶ τὰ ἔκτοπα καὶ κάκιστ' ἀπολούμενα ἐκεῖνα βουλευόμενα· ὡς
 2. αὐτοῦ W. 8. αὐτοῦς om. A. 9. καὶ] κατὰ A. 14. τῆς
 add. A.

sertim cum rei frumentariae inopia laborare se intelligerent. Itaque legatis
 ad Rhodios missis rogant, ne sibi periclitantibus desint. Ac Rhodii apud
 Imperatorem pro eis intercedentes obsidionem solvunt. Phocaeenses enim
 Turco Romanos adiuvanti filios statim restituerunt, quos multo ante furati
 in vinculis habebant. Fidem praeterea Imperatori certis cautionibus firma-
 runt, Rhodiis testibus adhibitis, se et Mitylenen quam primum restitutos
 et Imperatori dicto audientes fore, ut prius moris fuisset et cum eorum pa-
 tribus convenisset. (III.) Sic Imperator, navalibus copiis illinc secum ab-
 ductis, ire quidem Mitylenen voluit; sed propter tumultus Byzantii a sedi-
 tionis excitatos et defatigationem exercitus ex frigore male affecti Byzan-
 tium cum tota classe rediit. Paulo post comprehensis iis, qui summam
 potestatem clam sibi arrogaverant, coniurationis socios separat, et singu-
 lis seorsim accitis verum explorat ac percipit. Mox toto senatu convocato
 et episcopis, qui tum in Urbe agebant, una cum patriarcha et insigniori-
 bus Byzantii civibus arcessitis, seditionis auctores et eorum socios et testes
 omnes in medium produxit. Hi vero inter sese iurgantes, et alii alios ar-
 guentes, certissimis indiciis coniurationem et immania ac perniciose consi-
 lia revincebant, ut et seditionis auctores ineluctabili argumentorum vi sub-

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- κακείνους ἀφύκτω τῶν ἀποδείξεων ἀναγκασθέντας ὁμολογεῖν τὴν ἀπόνοιαν. καὶ τάχ' ἂν διεσπάρθησαν αὐτοῦ πρὸς τοῦ δήμου παντὸς, εἰ μὴ τὸ πολὺ τῆς τοῦ βασιλέως μακροθυμίας καὶ φιλανθρωπίας ἀνέστειλε τὴν ζέουσαν ἐκείνην ὁρμὴν. ἔδειξε γὰρ τὴν συνήθη καὶ νῦν ἡμερότητα καὶ τὴν σύμφυτον καὶ ἡλικιωτὴν αὐ-5
 F τοῦ ἰλαρότητα ὁμοίως ἐν τε τῷ προοιμίῳ τῆς δημηγορίας ἐν τε τοῖς ἐπιλόγοις. ὡς δ' ἐν κεφαλαίῳ φάναι, τὰ τῆς δημηγορίας τοιάδε τινὰ ἦσαν. (A.) „Εἶτα ποιμένα τις ἔχων καὶ κύνα περὶ τὸ ποιμνιον, ὃ παρόντες, ὅσῳ προθυμότερον διανυκτερεύοντας βλέπει κατὰ τῶν λύκων, τοσοῦτω καὶ αὐτὸς τὸν τε πόθον περὶ 10 αὐτοὺς καὶ τὸν ἡμερήσιον ἀΰξει δασμὸν τῆς τροφῆς. ἐμὲ δ' οἱ τὰ μάλιστα μοι καθ' αἷμα προσήκοντες, ὀρῶντες ὑπὲρ τε τοῦ κοι-
 P. 327 νοῦ γένους τῶν Ῥωμαίων καὶ ὑπὲρ αὐτῶν οἴκοι τρυφώντων πόθῳ πῶς τῆς πατρίδος πλανώμενον καὶ κινδύνοις ἔκ τε γῆς καὶ θαλάττης παραβαλλόμενον, καὶ ταῦτ' ἐν μέσῳ τε χειμῶνι καὶ 15 τοσοῦτω παγετῷ, οὗτ' ἠλέησαν, οὔτε τι τῶν ὅσα παραμυθεῖται ψυχὴν οὕτω σφοδρότατα πάσχουσαν προὐνόησαν. ἀλλ' ἐρῶν ἡ δίκαιος ἅπας λόγος κατὰ κρημνῶν καὶ φαράγγων· καὶ ὥπλισαν μὲν γνώμην, ὥπλισαν δὲ δεξιὰν κατὰ τῆς ἐμῆς κεφαλῆς. καὶ νῦν τὸ καθ' αὐτοὺς ἐν κόνει μὲν τοῦμὸν αἷμα, ἐν κόνει δὲ τὸ 20
 B τῶν ἐμῶν τέκνων ὁμοῦ τῇ συζύγῳ· καὶ ἀνατέτραπται μὲν τὰ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας νόμιμα, ἀνατέτραπται δὲ τὰ Ῥωμαίων πράγματα. πρὸς οὖν ταῦτα ποῖος σίδηρος, ποῖος δ' ἀδάμας οὐ

11. ἐμοὶ W. 13. καὶ add. A. 14. πῶς om. A. ἔκ τε γῆς καὶ θαλάττης A., ἡπειρωτικοῖς τε καὶ θαλαττίοις W. 15. τε et τοσοῦτω om. A. 17. σφοδρότατα add. A. 20. τὸ ante τῶν et ἐμῶν add. A. 22. νόμιμα om. A. 23. οὖν om. A. δ' om. A.

acti dementiae suam faterentur. Ac statim fortasse discerpti fuissent a populo, nisi excellens Imperatoris clementia et humanitas impetum illum vehementem repressisset. Solitam enim tum quoque clementiam ostendit, et eam comitatem, quae ei innata erat, et cum ipso adoleverat; eam inquam tum in prooemio concionis, tum in peroratione exhibuit. Porro ipsiusmet orationis summa haec fuit. (IV.) „Qui opilionem habet et canem iuxta gregem, quo eos alacrius noctu contra lupos excubare videt, eo magis eos diligit, et quotidianum iis victum liberalius impertitur. At me ii qui sanguine maxime attingunt cum viderent pro Romana republica, pro ipsis, domi delicate viventibus, procul a patria errantem, ac terra et mari pericula sustinentem, idque media hieme et in tanto frigore, haud commiserati sunt, nec mihi ullam copiam providerunt earum rerum, quae animum ita afflictum consolantur: sed omni aequitate funditus perdita et profligata animos et dexteras in caput meum armarunt. Et nunc sane, quantum in ipsis est, humi effusus manat sanguis meus, manat liberorum et coniugis meae sanguis: eversa sunt sancta Ecclesiae instituta, eversa est Romana respublica. Inter haec quod ferrum, qui adamas nativum rigorem non mol-

παραλύσει τὴν φύσιν;” (E.) Ἀλλὰ τὸ μὲν τῆς τοῦ βασιλέως
 δημογορίας προοίμιον οὕτως ἱκανῶς εἶχεν ἐκκαλέσασθαι δάκρυα.
 τὰ δὲ μεταξὺ, μακροθυμίας ἰλαρότητι συγκεκραμένης ἤδη, τίς
 οὐκ ἂν ἰδὼν ἐτεθαυμάζει μακρόν; καὶ μάλιστα³ ὅτε καὶ Δημητρίον
 5 τὸν δεσπότην ἐλέγχειν βουλευθέντας τοὺς κατηγοροὺς ἀνέκοψε διὰ
 τὴν τῆς θείας αὐτοῦ Κραλαίνης αἰδῶ, ἅτε καὶ αὐτῆς ἐκεῖ τη-
 ρικαῦτα παρακαθημένης σὺν τῇ δεσποίνῃ, καὶ ὅσαι τῶν εὐγενῶν
 παρῆσαν ἀκροούμεναι, καὶ τὸ θεῖον καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα περι-
 κειμένης. τότε δὴ καὶ ἡμεῖς ἐγγύς που παρακαθήμενοι λόγοις D
 10 εὐφήμοις τὴν τοῦ βασιλέως ἡμερότητα μάλιστα πάντων ἐτεθαυ-
 μάκειμέν τε καὶ ἐπεκροτήσαμεν καὶ στήριγμα τῇ αὐτοῦ ταύτη
 χρηστότητι ἐδεδώκειμεν. γνώμην γὰρ αἰεὶ καθαρὰν, ὡς εἰκὸς,
 διεσώζομεν πρὸς τε τὴν Κράλαιναν καὶ τὸν αὐτῆς ἀδελφὸν διὰ
 τὸν μακαρίτην καὶ ἀοίδιμον βασιλέα, τὸν πατέρα αὐτῶν· πάν-
 15 τως δὲ καὶ δι’ αὐτοὺς, ἐν τοιαύταις τύχαις κατενεχθέντας. ὡς
 πλέον ἐντεῦθεν μαλαχθέντα τὸν βασιλέα σιωπῇ παρελθεῖν καὶ E
 τὰ Δημητρίου τοῦ δεσπότην ἐγκλήματα. ἦσαν δ’ αὐτὰ τοιάδε
 τινά. ἐς μὲν τοῦμφανὲς ὁμολόγει τοῖς στασιάζουσι· καθ’ ἑαν-
 τὸν δ’ ἕτερον ἔτρεφε λογισμὸν καὶ πάνν τοι συνετόν. * * * διὰ
 20 γὰρ αὐτὴν Κράλαιναν τὰς τοῦ δεσπότην τοῦ αὐτῆς ἀδελφοῦ κα-
 τηγορίας τέλειον παρεσκεύασε σιωπᾶσθαι. οὐ μόνον δὲ ταῦτα τὴν
 τότε τοῦ βασιλέως ἐνδείξασθαι ἔχει χρηστότητα, ἀλλὰ καὶ ἕτερα F
 πλεῖστα. καὶ γὰρ καὶ τὰ μέχρι τέλους τῆς ἐξετάσεως ὁμοίως διή-

3. καὶ ἰλαρότητος ἦθη τίς οὐκ ἂν ἐθαύμασε A. 4. Verba μάλισθ’
 ὅτε—κακίαν ὀρμήσωσιν add. A. 19. Haec non cohaerent. BOIV.

liat?” (V.) Hoc quidem orationis exordio, ad eliciendas lacrymas accom-
 modato, Imperator usus est. Sed in reliquis patientiam eius, hilari quadam
 humanitate temperatam, quis non, qui quidem viderit, vehementer est ad-
 miratus? praesertim cum is delatores, Demetrium ipsum Despotam arguere
 volentes, repressit, amittae suae Cralaenae reverentia adductus: quae et
 ipsa tunc illic cum Imperatrice, et caeteris nobiles foeminis praesentibus
 atque audientibus, habitum sanctum et angelicum induta assidebat. Ac
 nos quoque tunc prope et ipsi sedentes Imperatoris clementiam laude et ad-
 miratione in primis prosequeremur, ac plausu excipiebamus, atque hanc
 eius bonitatem velut fulciebamus. Sinceram quippe benevolentiam erga
 Cralaenam et eius fratrem, ut par erat, conservabamus, cum propter di-
 vum illum et laudatissimum Imperatorem, eorum patrem; tum maxime, ut
 ne istis tanta calamitate oppressis deessemus. Itaque Imperator magis ac
 magis ex eo mollitus crimina Demetrio Despotae obiecta silentio praeteriit.
 Accusationis autem summa haec erat: palam eum cum seditiosis conspirasse.
 At idem aliud consilii secum tacite meditatus fuerat, idque admodum pruden-
 ter. * * * Nam ipsius Cralaenae gratia Imperator operam dedit, ut quae il-
 lius fratri Despotae crimina obiciebantur, ea omnino silerentur. Neque
 haec solum Imperatoris bonitatem ostendunt, sed et alia plurima. Quippe

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Junioris.
P. 328

νυσε καὶ οὐδὲν ἀπηνὲς ἐνεδείξατο πρὸς τοὺς ἐλεγχθέντας στασια-
στάς. ἀλλὰ τοὺς μὲν ἄλλους ἀφῆκε τέλειον· μόνους δὲ τοὺς τοῦ
Ἀσάν υἱοὺς ἐν ἀδέσμῳ καὶ φιλανθρωπῶν κατεῖχεν εἰροκτῆ, ἵνα μὴ
ἀτιμωρήτου καθάπαξ τῆς κακίας μενούσης πάντες εἰς τὴν ὁμοίαν

κακίαν ὁρμήσωσιν. τὰ μὲν τῆς δημηγορίας ἐκείνης καὶ ἔξετάσεως 5
οὕτως εὐφρῶς πως καὶ ἰλαρῶς διήνυσε τέως. (ζ'.) Ἐπεὶ δ' ἐκ τῶν
πραγμάτων συνῆκεν ὁ βασιλεὺς, πολὺ τῶν πολλῶν διαφέρειν τὴν
τοῦ θεοῦ αὐτοῦ σύνεσιν Ἀλεξίου Φιλανθρωποῦ, οὗ δὲ πολ-
λαχῆ καὶ πολλάκις ἐμνήσθημεν ἐμπροσθεν, μετὰ μελόν ἔσχεν ἤδη
καθ' ἑαυτὸν οὐ μάλᾳ μικρὸν, ὅτι μὴ κατὰ μάλᾳ τοὶ πλείονα 10
συγκεχώρηκε χρόνον αὐτῷ τὴν τῶν Λεσβίων διοίκησιν, καὶ ὅσαι
Βκατὰ τὸν Αἰγαῖον νῆσοι Ῥωμαίων ἐπήκοοι. οὔτε γὰρ τῶν ἐχθρῶν
οὔδεις ἂν Μιτυλήνην ἠνδραποδίξετο, οὔτ' ἐς τοσοῦτο ναυαγίων
τὰ θαλάττης ἤλανε Ῥωμαίοις πράγματα. ἔθεν αὐτὸν τὴν ταχί-
στην ἐς τὴν ἐκείνων αὐθις ἐπιτροπὴν ἀφικέσθαι προσετετάχει. 15
καὶ ἀπελθὼν ἐς τὴν προτέραν εὐθὺς τὰ πράγματα ἤγαγεν οὗτος
κατάστασιν καὶ τοὺς μεταξὺ γενομένους διέλυσε κλύδωνας, μόλις
Μὲν, καὶ ξὺν πολλῇ περινοίᾳ, διὰ τὴν μεταξὺ γενομένην καινο-
τομίαν Μιτυλήνης καὶ τῶν ἐν Λέσβῳ πραγμάτων· ἐπανήγαγε δ'

5. τὰ μὲν — τέως om. A. 6. δ' ἐκ A., δὲ καὶ W. 7. συνῆ-
κεν ὁ βασιλεὺς, ὡς πολὺ διαφέρει τῶν ἄλλων, ὅποσοι τῶν συγλη-
τικῶν κατὰ γένος αὐτῷ προσήκουσιν, ἢ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ Ἀλεξίου
τοῦ Φιλανθρωποῦ σύνεσις, οὗ καὶ ἀνωτέρω πολλάκις ἐμνήσθη-
μεν, ὡς ἀπαράμιλλος αὐτοῦ ἢ περὶ τὰ πράγματα δεινότης, καὶ
στρατηγικὴ ἐμπειρία, μετὰ μελόν ἔσχε καθ' ἑαυτὸν οὐ μάλᾳ βραχὺν,
ὅτι μὴ συγκεχώρηκεν ἐπὶ πλείονα χρόνον αὐτῷ A. ὁ βασιλεὺς
add. A. 13. οὔτε κατὰ θαλάτταν ἐς τοῦτο συγχύσεως ἂν προῦ-
χώρησαν πράγματα A. 16. ἀπελθὼν A., διαβάς W. Pro εὐ-
θὺς A. ἐκείνος et αὐθις pro οὗτος. 17. Verba καὶ τοὺς — κλύδω-
νας et καὶ ξὺν πολλ. περινοίᾳ om. A.

totam deinceps cognitionem eodem modo peregit, neque in seditiosos con-
victos acerbe consuluit. Sed alios quidem penitus absolvit: solos autem Asa-
nis filios custodia, eaque vinculis libera nec inhumana, inclusos tenuit, ne
si improbitas omnino impunita mansisset, omnes simili audacia in scelus
deinde ruerent. Et ita quidem concio ab Imperatore habita, ac tota illa
cognitio commode et comiter tunc peracta est. (VI.) Cum autem re ipsa
intellexisset Imperator, Alexium Philanthropenum avunculum suum, cuius
frequens supra et multiplex a nobis facta est mentio, prudentia vulgus mul-
tum anteire; poenituit eum, quod illi Lesbi et insularum Aegaei maris, quot-
quot Romanis parerent, administrationem non diutius reliquisset. Eo enim
praesente nec Mitylenen quemquam hostium occupaturum, nec ea Romano-
rum rei marinae naufragia futura fuisse. Itaque illum quamprimum iis
praeficit atque eo proficisci iubet. Qui cum traiecisset, sedatis tempesta-
tibus, quae tempore intermedio acciderant, pristinae tranquillitati omnia
restituit: vix ille quidem, nec sine magna solertia, propter factam interim
Lesbi et Mitylenae novam rerum mutationem; sed tamen restituit. Nam

ὄν. τοὺς γὰρ ἐν Μιτυλήνῃ τῇ πόλει μισθοφόρους πεντακοσίους
καὶ φύλακας τῶν Λατίνων λάθρα σύνδυο καὶ σύντρεις μετα-
πεμπόμενος καὶ βριθούσαις δεξιαῖς ἐς τὰς πατρίδας προπέμπων
ἔλαθεν οὕτω φρονίμως κενώσας τὴν πόλιν καὶ Ῥωμαίοις πε-
5 ποιηκῶς ὑποχείριον. οὐ μόνον γὰρ ἐκ τοῦ γήρωσ ἔσχε λαμπρὰν ὁ
ἀνὴρ τὴν πολυπειρίαν, ἀλλ' ὅτι καὶ τὰ τῆς πολυπειρίας ἐπ' Ὀ
αὐτῷ μέγαν εὔρε τὴν φύσιν συνεργὸν καὶ θεμέλιον. καὶ γέγονεν
αὐτῷ διπλοῦς ὁ τῆς ἀρετῆς καρπὸς, πῶς μὲν αὐτοφυῆς τις καὶ
ἀγεώργητος, πῶς δὲ γεωργηθεὶς χρόνων πλειόνων τύχαις καὶ
10 γυμνασίαις.

γ'. Ἀρχομένου γε μὴν ἤρος ἤδη πλήθος Σκυθῶν διαβάντες
τὸν Ἰστρον κατέδραμον τὴν Ῥωμαϊκὴν Θράκην ἄχρι θαλάττης
Ἑλλησποντίας. ἔνθα δὴ καὶ, συμβὰν οὕτωσί πως, Τούρκων
τισὶν ἐντυχόντες, ὅποσοι ληστρικὸν τινα τρόπον κατὰ τὸ συνεχές
15 περαιούμενοι τὸν Ἑλλησποντον τὴν παράλιον πᾶσαν ληΐζονται
Θράκην, τοὺς μὲν δήσαντες ἀπήνεγκαν, τοὺς δ' ἀντιστάντας
κατέκοψαν, πολέμοι πολέμους, ὥσπερ κύνες τεθνηκότι σώματι
πολλάκις ἄρδην ἐπείσπιπτοντες. ὁ γε μὴν ἀσύνηθες ἔδοξεν ἔχειν Β
ἤδη πρὸς τὰς ἄλλας ἐπιδρομὰς τῶν Σκυθῶν, τοῦτ' ἦν. πρότε-
20 ρον γὰρ ἐπιόντες, καθάπερ ἐξ ὄρους χειμάρρους ἑξαίφνης καταδ-
ραγείς, τὰ προστυχόντα τε ἐλάμβανον καὶ εἰς τὴν ὑστεραίαν αὐθις
ἀπήλλαττον. νῦν δ' ἐς τοσοῦτον παρέμειναν, ὥστ' οὐ διέλιπον
ἐς ἡμέρας ὅλας πεντήκοντα φέροντές τε καὶ ἄγοντες καὶ ἐς κακῶν
ἐσχατίας συνωθοῦντες τὴν χώραν. εἶτα ἀπήεσαν, πλήθος ἄγον- C

10. γυμνασίαις A., γυμνασίαις W. 17. κύνας ἐς κύνας A., unde Boiv. conii. κύνες κύνας.

mercenarios, qui in urbe Mitylene erant, milites et praesidiarios Latinorum quingentos, binos et ternos clam arcessitos et plenis manibus domum redire iussos, prosequutus callide atque occulte urbem praesidio destitutam sic Romanis recuperavit. Etenim vir ille non modo erat propter longinquitatem aetatis multo rerum usu ornatus; sed multus iste rerum usus magno etiam et illustri ingenio apud ipsum nitebatur. Unde duplicem virtutis fructum tulit, partim a natura insitum et sponte enatum, partim longi temporis casibus et exercitationibus excultum.

3. Caeterum vere iam ineunte multitudo Scytharum Istro traiecto Romanam Thraciam usque ad Hellespontium mare incursarunt. Ubi quosdam Turcos, ex iis videlicet, qui per latrocinium traiecto Hellesponto continenter maritimam oram populantur, casu fortuito nacti partim vinctos abducunt, partim resistentes occidunt, hostes hostibus infesti, veluti canes in cadaver subinde violente impetu irruentes. Verum in ea incursione novum illud habebant Scythae, quod prius veluti torrens e monte subito decurrens, obviis quibusque raptis, postridie recedebant. Tum vero tamdiu manserunt, donec quinquaginta diebus perpetuis omnia rapiendo et vastando consumptis provinciam in extrema mala coniecerunt demumque abeuntes capti-

A. M. 6836
ad
6849

τες αἰχμαλώτων ὑπὲρ τὰς τριακοσίας, ὡς ἔφασαν οἱ πολλοὶ, χιλιάδας. καὶ τὸ αἴτιον τῆς τοιαύτης ἔφασκον εἶναι καταδρομῆς, ὅτι Ῥωμαῖοι πέμπειν ἠμέλησαν τὰ εἰθισμένα δῶρα τῶν τε τῶν

Imp. Andron.
Iunioris.

Σκυθῶν ἡγεμόνι καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν εὐγενέσιν. ἐδήλωσε δὲ τὴν βαρεῖαν ταύτην αὐτῶν ἔφοδον ἔκλειψις σελήνης ὁμοῦ καὶ ἡλίου, 5 δεκαεξὶ ἡμερῶν μεταξὺ γενόμεναι ἄμφω· ἡ μὲν σεληνιακὴ περὶ τὴν πρώτην τῶν ἰχθύων μοῖραν ὄντος τοῦ ἡλίου, ἡ δὲ περὶ τὴν **Δ**πεντεκαιδεκάτην τῶν αὐτῶν. (B.) Ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις ἦρχε μὲν Τραπεζοῦντος Βασιλείου ὁ υἱὸς Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, διάδοχος αὐτὸς ἤδη βέβαιος μετὰ πολλοὺς τοὺς ἄθλους τῆς πατρι- 10 κῆς ἀρχῆς καταστάς. ἐπέμφθη δ' αὐτῶν καὶ σύζυγος Εὐδοκία, ἡ νόθη τοῦ βασιλέως θυγάτηρ. (Γ.) Ὁ δὲ τῶν Αἰτωλῶν τε καὶ **Ε**τῶν Ἀκαρνάνων ἀρχηγὸς Ἰωάννης ὁ κόντος θανάτῳ βιαίῳ τοῦ ζῆν ἀπήλλαξε, τῆς δίκης, ὡς τὸ εἰκὸς, περιελθούσης καὶ αὐτὸν τελευταῖον, καθάπερ δὴ καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ. οὗτος γὰρ τὸν 15 ξαντοῦ διαχειρισόμενος ἀδελφὸν, ὡσπερ κακεῖνος τὸν τῆς μητρὸς ἀδελφὸν, οὕτω τὴν διαδοχὴν ἐκομίσαστο τῆς ἀρχῆς. τῆς δὲ δίκης οὐ σιωπᾶν εἰθισμένης ἐς τέλος ἐν τοῖς τοιούτοις, βιαίως καὶ οὗτος τοῦ ζῆν ἀπεθρόαγη, φάρμακον παρασχούσης λαθραῖον αὐτῶν **Ρ. 330** τῆς συζύγου. νοσημάτων γὰρ οὐκ ὀλίγων ὑποφρομένων ἐν τῇ οὐ- 20 κία, δείσασα ἡ γυνὴ τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ συζύγου πρὶν φονευθῆναι πεφόνευκε· καὶ οὕτω διάδοχος ἐκείνη σὺν δυσὶ παιδαρίοις τῆς τῶν Αἰτωλῶν τε καὶ Ἀκαρνάνων κατέστη ἀρχῆς. (Δ.) Ἐπεὶ δ'

8. τῶν om. A. 11. ἐπέμφθη] ἐπελήφθη W. 13. τῶν om. A.
18. Verba ἐς τέλος usque ad διὰ τὰς πρὸ βραχέος, in seq. cap. initio, add. A. Leguntur etiam inter fragmenta, quae Petavius Nicephori patriarchae Breviario historico adiecit.

vorum ultra trecenta millia, ut vulgatiores fama est, secum abduxerunt. Eius incursionis causam afferebant, quod Romani Scytharum duci et eius nobilitati solita munera non misissent. Eam cladem solis et lunae defectus, intra dies sedecim sese consequuti, portenderunt. Ac lunaris quidem contigit, cum sol in prima Piscium parte esset: solaris, cum in decima quinta versaretur. (II.) His temporibus Trapezunte regnabat Basilius Alexii Comneni filius, paterna successione multis certaminibus confirmata, uxoreque ducta Eudocia, notha Imperatoris filia. (III.) Aetolorum vero et Acarnanum princeps Ioannes Comes violenta morte interiit, vindicta tandem, uti par erat, ipsum quoque assequuta, sicut et eius decessores. Is enim fratre suo perempto, sicut et ille avunculo, principatum occuparat. Cum autem vindicta ad extremum in his rebus tacere non soleat, et ipse violenta morte sublatus est, veneno clanculum ab uxore dato. Nam cum domesticae res aegrae admodum essent, mulier insidias viri metuens hunc, priusquam ab eo occideretur, e medio sustulit; atque ita cum puerulis duobus Aetolorum et Acarnanum principatum obtinuit. (IV.) Caeterum Imperator,

ἐκ πολλοῦ καὶ πολλάκις καὶ παρὰ πλείστων ἤκουεν ὁ βασιλεὺς, ὡς
 οἱ κρίνειν ὁμομοκότες ὀρθῶς καὶ μὴ παραφθείρειν ἐν μηδενὶ τὸ
 δίκαιον, περὶ ὧν καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς ἀνωτέρω φθάσαντες δεδηλώ-
 καμεν, ἐκλαθόμενοι μὲν ἐκείνων ἐγγράφων καὶ φρικωδῶν ὄρκων,
 5 ἐκλαθόμενοι δ' ἐκκλησιαστικῶν τε καὶ βασιλικῶν ἐνταλμάτων οὐκ
 ἀδεκάστους ποιοῦνται τὰς κρίσεις· ἀλλὰ δῶρα λαμβάνουσιν ἀδεῶς
 καὶ κιβδηλεύουσι τὰς δίκας, καὶ τό γε μεῖζον, ὅτι ἕξ ἀμφοτέρων
 τῶν κρινομένων μερῶν δωροδοκοῦνται μὲν, οὐ κατάστασιν δὲ
 καὶ πέρας ταῖς δίκαις παρέχονται, ἀλλ' ἑκατέροις ἀνὰ μέρος ἐγ-
 10 χειρίζοντες γραμματεῖα, ἀπόφανσιν δῆθεν τῆς κρίσεως ἔχοντα, C
 εἶτα ἐκπέμπουσι τοῖς προτέροις ἐνεχομένους ἐγκλήμασι καὶ δια-
 πληκτισμοῖς· ἐπεὶ οὖν ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα παρὰ πολλῶν ὁ βα-
 σιλεὺς ἤκουε, τὰ μὲν πρῶτα πείθεσθαι οὐκ ἐδύνατο, τὴν γενο-
 μένην ἐκ τῶν ὄρκων ἀσφάλειαν ἐνθυμούμενος· ὁψὲ δὲ βήματος
 15 γενομένου καὶ τῶν ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων συναθροισθέντων
 ἐν τῷ μεγίστῳ καὶ θείῳ νεῷ τῆς τοῦ θεοῦ Σοφίας, προκαθίσας ὁ
 βασιλεὺς ἅμα τῷ πατριάρχῃ πᾶσαν τοῖς βουλομένοις παρέσχετο D
 χώραν ἐλέγχους κατὰ τῶν τοιούτων προσφέρειν. καὶ ἤγοντο πλεῖ-
 στα καὶ ἀναμφισβήτητα καὶ πλείω τῶν ἀκουσθέντων τὰγκλή-
 20 ματα. καὶ ἵνα τὰν μέσῳ παρέλθωμεν, τῶν μὲν τεττάρων ὁ εἷς
 ἀθῶος ἀπήλλαξεν, οὐ προστριβέντος αὐτῷ τοῦ τῆς δωροδοκίας
 ἐγκλήματος· οἱ δ' ἕτεροι, δείσαντες μὴ διαρῥαγῶσιν ὑπὸ τοῦ
 δήμου, φθάσαντες ἑαυτῶν κατεψηφίσαντο, οἱ μὲν τῶν τε λη- E
 φθέντων χρημάτων ἀπόδοσιν καὶ τοῦ δικάζειν στέρησιν παντελῆ·

A. C.

1328

ad

1341

Imp. Andron.

Iunioris.

V. 267

B

C

D

E

cum iam dudum et saepe id a pluribus accepisset, iudices, qui se integre
 iudicaturos nullaque re ius violaturos esse iurati promiserant, de quibus an-
 tea mentionem fecimus, terribilium iureiurandorum oblitos, quae ex scripto
 conceperant, nec non Ecclesiasticarum atque Imperatoriarum legum securos,
 minime incorrupta iudicia exercere, neque solum munera sine ullo metu ca-
 pere iudiciaque corrumpere; verum, quod gravius est, ab utroque litigan-
 tium accipere, neque tamen sententiam proferre, aut controversias dirimere,
 sed utrisque separatim datis tabulis, quibus scilicet sententia continebatur,
 cum priori altercatione ac contentione dimittere: cum haec, inquam, alia-
 que id genus a plerisque Imperator audisset, dubitare primo, num vera
 haec essent, cum de iureiurandorum firmitate veniret in mentem; deinde
 sero tandem conventu habito, et episcopis ac presbyteris in augustissimo
 sanctae Sophiae templo collectis, praesidens ipse cum patriarcha omnibus
 quem vellent convincendi potestatem facere. Ergo plerique nec dubiis cri-
 minibus arrepti: eaque longe plura quam auditione didicerat reperta. At-
 que, ut caetera praetermittam, uno e quatuor innocente dimisso, quem
 nemo sordium accusarat, reliqui, ne a populo discerperentur, veriti, suo-
 pte sese iudicio damnant. Alii quae acceperant redditus omnibus iudicandi

A. M. 6836
ad
6849 ὁ δ' ἐπίσκοπος ἐπὶ τούτοις καὶ τὴν τῆς ἱερωσύνης ἐπαλλαγὴν τε καὶ ἀλλοτριώσιν. ἐξώσθησαν δὲ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων κελεύσει τοῦ αὐτοκράτορος.

Imp. Andron.
Iunioris.

P. 331 (δ'). Θέρους δ' ἀρχομένου πάλιν ὁμοίως ἐταλαιπώρουσι οἱ Θράκες ἐκ τῶν Ἀσιατικῶν Τούρκων. διὰ γὰρ τὴν αἰὲ τοῦ τοῦς 5 Ῥωμαίους κατατροποῦσθαι συνήθειαν ἀδεῶς ὅποτε βούλοιντο διεπεραιοῦντο καὶ κάκιστα διετίθεσαν Θράκην. οἱ μὲν οὖν τὴν Ἰωνίαν καὶ τὰ ἐπέκεινα κληρωσάμενοι διὰ τὰς πρὸ βραχέος κατὰ Φώκαιαν γενομένας πρὸς βασιλέα σπονδᾶς, ὡς εἰρήκειμεν, ἤσυχίαν ἤγον ἐν γε τῷ παρόντι. οἱ δὲ τὰ περὶ Τροίαν καὶ ὅσα τοῦ 10 Ἑλλησπόντου παράλια κατοικοῦντες πλείσταυς ναυσὶν αὐτοὶ τε καὶ ἵπποι αὐτῶν τὸν Ἑλλησπόντιον διαπεραιοῦνται πορθμὸν, καὶ κακῶς εὐθὺς διαθέντες Χερσόνησον ἐκεῖθεν εἰσβάλλουσι καὶ ἐς τὴν τῆς Θράκης μεσόγειον, ὅτε δὴ καὶ ὁ βασιλεὺς περὶ Διδυμό-
V. 268 τειχὸν ἔτυχε διατρίβων. ὅς ἐπεὶ μὴ ἀξιόμαχον εἶχε στρατὸν, κατὰ 15 πρόσωπον τοῖς ἐχθροῖς ἀπαντᾶν οὐκ ἐθάρῃ. ἐνέδρας δὲ ποιῶν οὐκ ἡμέλει, αἶθριος διανυκτερεύων καὶ πείνη καὶ δίψη κατατή-
C κων ἑαυτὸν. ὁψὲ δὲ μοῖρα τινὶ τῶν ἐπὶ λείαν ἐξιόντων ἐντυχὼν τὴν τε λείαν ἀφείλετο καὶ αὐτοὺς ἀπονητὶ διαφθείρει, πεντή-
κοντα καὶ ἑκατὸν ἐπιλέκτους ἀπαντας ὄντας. ὁ δὲ μαθόντες οἱ 20 λοιποὶ διαπρεσβεύονται πρὸς βασιλέα. καὶ οὕτως οἱ μὲν ἐνσπονδοὶ εὐθὺς ἀνεχώρησαν οἴκαδε· ὁ δὲ βασιλεὺς τριταῖος ἐς Βυζάντιον ἀφικνεῖται. ἔσπευδε γὰρ διαβῆναι πρὸς Αἰτωλίαν, πονήρως
D ἐκεῖ τῶν πραγμάτων ἐχόντων μετὰ θάνατον τοῦ τὴν αὐθεντίαν

4. ὁμοίως ὡς Petav. 12. Ἑλλησποντίαν A.

se munere abdicant. Episcopus ipse praeterea sacerdotio cedit. Omnes ab Urbe Imperatoris decreto exulare iussi.

4. Ineunte aestate Thraces eodem modo rursus Asiaticorum Turcarum infestatione laborare coeperunt. Hi enim, quod Romanos vincere soliti essent, quoties libitum erat prohibente nemine transfretabant pessimeque Thraciam vexabant. Quibus igitur Ionia et ulteriora loca obtigerant, ii ob foedus, quod paulo ante cum Imperatore apud Phocaeam, ut diximus, sanxerant, in praesentia quieverunt. Qui vero Troianam regionem et Hellesponti oram incolebant, cum plurimis navibus et equis freto traiecto, et per Chersonesum hostiliter grassati inde etiam in Thraciae mediterranea irruunt, Imperatore Didymotichi tum agente. Qui iustis copiis destitutus, nec aperto Marte cum illis congregi ausus, insidias non segniter collocat, noctu sub dio agens et famem ac sitim tolerans. Tandem cohortem praedatricem adortus, erepta praeda, centum quinquaginta delectos viros sine labore caedit. Quo caeteri cognito legatos ad Imperatorem mittunt: atque ita compositione facta statim quidem ipsi domum redeunt; Imperator vero tertio post die Constantinopolin pervenit. Nam in Aetoliam ire properabat, cum et res illic post obitum Comitum, penes quem summa potestas fue-

ἔχοντος κόντου καὶ τῆς γυναικὸς ἐκείνου καλούσης ἐκεῖθεν ἐπὶ
καταλήψει τῆς ἀρχῆς. (B.) Ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ θέρους ἵσταμένον,
καὶ τοῦ βασιλέως παρασκευαζομένου πρὸς ἔξοδον, ἀγγέλλεται
δεινὸν ἐξ Ἀσίας ἕτερον. τὸ δὲ ἦν, ὡς ὁ τῶν Βιθυνῶν ἀρχηγὸς
5 Ὀρχανος ὁ Ἀτουμῶν λάθρα στρατολογῶν ἐκ πολλοῦ παρεσκευά-
σεν ἤδη δύναμιν ἰκανὴν καὶ μάλα τῷ σφετέρῳ βουλήματι ἀπο-
χωρῶσαν· ἦν δὴ καὶ ἐτοιμὴν οὔσαν μέλλειν εἰς τὴν ὑστεραίαν δια-
βαίνειν ἐξ Ἀσίας διχόθεν, τὴν μὲν ἐξ Ἱεροῦ, τὴν δ' ἐκ Προ-
ποντίδος, εἰς τὰ τῆς Βυζαντίδος προάστεια· τοῦτο γὰρ ἔως νῦν
P. 332

A. C.

1328

ad

1341

Imp. Andron.

Iunioris.

10 διετηρήθη τὸ μέρος πολεμίας χειρὸς μάλα ἀνώτερον. καὶ ἦν σκο-
πὸς, μετὰ τὸ διαρπάσαι πᾶν ὅσον ἦν ἐκ τῆς πόλεως πλῆθος εἰς
ἄλωνας καὶ σίτου κομιδὴν περισπώμενον καὶ ὅσον ἦν ἐν τοῖς ἔξω
χωρίοις τὴν οἴκησιν ἔχον, εἶτα καὶ δύο τινὰ τῶν τῆς πόλεως ἔγ-
γιστα φρούρια εἰληφότας ἐκεῖθεν ὡς ἐξ ὀρμητηρίου εἰς μάχην
15 παρατάττεσθαι τῶν Βυζαντίων. μηδὲ γὰρ ἔχειν ἔτι Ῥωμαίους
ἀντίπαλόν σφισι δύναμιν, διὰ τὸ καταπεπονῆσθαι καὶ ἐφθάρθαι B
τῇ τε τῶν χρημάτων ἔνδεια καὶ ταῖς πικραῖς τῶν πολεμίων ἐφό-
δοις. ἔχοντας δὲ μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὴν γνώμην τῶν ἐν τοῖς Γαλά-
του Λατίνων, κουφοτέρας σφίσιν εἶναι τὰς ἐλπίδας καὶ εἰς ἄλω-
20 σιν τῆς βασιλευούσης. (Γ.) Ὁ μέντοι βασιλεὺς πνθόμενος τὸν
ἐκπλουν ἐκείνων ἐξαίφνης, ἐπεὶ μὴ ἐδίδου καιρὸν ἢ περίστασις
εἰς ἀνάλογον παρασκευὴν ἐτοιμάζεσθαι, δεῖν ἔκρινεν οὕτως ἀπαρα- C
σκευῶς ἐξιέναι πρὸς μάχην, ἔχων ἀντὶ πάσης ὀπλῶν παρασκευῆς
καὶ στρατεύματος τὴν εἰς θεὸν ἀρῶαγῇ καὶ βεβαίαν ἐλπίδα καὶ

3. καὶ add. A. 13. καὶ om. A.

rat, afflictæ essent; et ab huius vidua ad occupandum principatum arcesse-
retur. (II.) Enimvero aestatis eiusdem initio, Imperatore abitu parante,
aliud ex Asia malum nunciatur: Bithyniæ principem Orchanum, Atumanis
filium, qui longo iam tempore clam militem collegisset, iustas instruxis-
se copias et eius instituto prorsus sufficientes: quæ iam paratæ postri-
diæ ex Asia traiecturæ essent bifariam: alteræ ab Hiero, alteræ a
Propontide ad suburbia Constantinopolis, quæ pars ad id usque tem-
pus ab omni hostili incursu maxime tuta fuerat. Propositum autem il-
lis erat, omnem urbanam multitudinem, percipiendis condendisque frugibus
occupatam, caeterosque ruri habitantes abripere, ac postea duo castella ex
iis, quæ Urbi proxima essent, occupare, et inde ut ex opportuna statione
Byzantios bello petere. Neque enim ipsis sustinendis pares adhuc Romanos
esse, quorum res attritæ essent et omnino afflictæ inopia pecuniæ et ho-
stium incursionibus crebris. Deinde cum et Latini Galataei ipsis faverent,
maïorem spem urbis Imperatricis occupandæ conceperant. (III.) Caeterum
Imperator, subita illorum irruptione audita, cum angustiis temporis iusto
apparatu excluderetur, sibi quamquam imparato ad prælium exeundum esse
iudicavit, pro omni armorum apparatu atque exercitu inconcussam ac fixam

A. M.
6836
ad
6849

Imp. Andron.
Iunioris.

πίστιν. εἴκοσι μὲν οὖν τῶν ἐν ἡλικίᾳ εὐγενῶν ἀπολέξας καὶ τετρα-
ράκοντα τῶν παρατυχόντων στρατιωτῶν ἐκπέμπει διὰ τῆς ἡπεί-
ρου, δοὺς ἡγεμόνα σφίσι Καντακουζηνόν, τὸν μέγαν δομέστι-
κον· αὐτὸς δ' ἅμα τριήρεσιν ἀόπλοις τρισὶν ἐπὶ τὰς τῶν βαρ-
βάρων ναῦς ἐποιεῖτο τὸν πλοῦν. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι τέτταρας 5
καὶ εἴκοσιν ἔχοντες ναῦς ἐκ τῶν Ἀσιατικῶν τῆς Προποντίδος
κόλπων κατέπλευσαν καὶ ὠρμίσαντο Ἐργίου ἐγγὺς, περὶ χωρίον
ἀπέχον τῆς βασιλευούσης οὐ μείον σταδίων ἑκατὸν πρὸς τοῖς
δέκα, περὶ ὥραν ἤδη τρίτην τῆς νυκτός. καὶ εὐθὺς ἀποβάντες
ὠρμησαν ἐπὶ λείαν ἄλλοι ἄλλοθί που διαμερισθέντες, πρὶν αἰ- 10
σθῆσθαι τοὺς ἐν ταῖς χώραις οἰκοῦντας. καὶ ἦν ὄρῃ μὲν ἄλω-
Ενας καομένης, ἀκούειν δὲ κλαυθμοῦς γυναικῶν καὶ νηπίων ἀπη-
νῶς ἐλκομένων. περὶ δὲ ὥραν ἐννάτην τῆς νυκτός, ἤδη τοῦ
λυκαυγοῦς ὑποφαίνοντος, ἤκεν ὁ μέγας δομέστικος ἰππέας ἄγων
ἑβδομήκοντα· καὶ διεσχεδασμένοις ἐντυγχάνων τοῖς βαρβάροις 15
ἔκοπτεν αὐτούς, καθάπερ οἱ θερισταὶ τὸ λήϊον. ἅμα δὲ καὶ ὁ βα-
σιλεὺς καταπλεύσας εἴλε τέτταρας καὶ δέκα ναῦς βαρβαρικᾶς,
F ἀνελὼν τοὺς ἔνδον φρουρούς. αἱ γὰρ δέκα ἔφρυγον εὐθὺς, προαι-
V. 269 σθομένων ἐνίων βαρβάρων καὶ εἰσδραμόντων εἰς αὐτάς. ἅμα δ'
ἔφ και τοῦ βασιλέως ἀποβάντος ἐς ἡπειρον μέγιστον καὶ τῶν 20
πώποτε μνημονευομένων ἔργον τετέλεσται. ἐφάνη γὰρ, ὡς οὐ
τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ εὐδοκοῦντός ἐστι
τὰ πάντα θεοῦ. μήπω γὰρ τοῦ ἡλίου τὸν μεσημβρινὸν παραλ-
λάξαντος χίλιοι μὲν ἔγγιστα κατεκόπησαν τῶν βαρβάρων· τρια-
7. ὠρμήσαντο W.

in Deo spem fiduciamque collocans. Delectis igitur viginti nobilibus adul-
tae aetatis, et quadraginta militibus, qui primi obvii fuerant, datoque iis
duce Cantacuzeno magno Domestico, hos terra mittit. Ipse cum tribus in-
ermibus triremibus contra barbarorum classem abit, qui viginti quatuor na-
vibus ex Asiatico Propontidis sinu advecti prope Rhegium appulerunt, ad
locum non minus stadiis centum et decem ab Urbe dissitum, sub horam no-
ctis tertiam: ac statim excensu facto praedatum alii alio excurrerunt,
priusquam id agrestes resciscerent. Tum vero et horrea ardere cerneret,
et mulierum atque infantium, qui vi abstrahabantur, eiulatum audires. Sub
horam vero noctis nonam, diluculo iam fere, magnus Domesticus cum equitibus
septuaginta advenit et barbaris occurrens dissipatos caedit, non secus ac se-
getem messorum. Simul etiam Imperator in altum provectus quatuordecim na-
ves hostiles capit, custodibus earum caesis. Nam reliquae decem, cum bar-
bari nonnulli eius adventum praesensissent et in eas insillissent, statim aufu-
gerant. Sub auroram vero, cum et Imperator in terram egressus esset,
maximum opus, quod unquam fando auditum sit, effectum est; patuitque
manifesto, non esse volentis, neque currentis, sed a propitia Dei volun-
tate pendere omnia. Priusquam enim sol meridianum circumulum praeteris-
set, mille propemodum barbari sunt interfecti, trecenti vero capti. Ro-

κόσιοι δὲ ἐάλωσαν ζῶντες. τῶν δὲ Ῥωμαίων πέπτωκε μὲν οὐδείς· A. C.
ἵπποι δ' οὐκ ὀλίγοι τούτων κατεκόπησαν. πεζοὶ γὰρ ὄντες οἱ 1328
βάρβαροι πρᾶττειν οὐκ εἶχον γενναῖον οὐδὲν πρὸς ὀπλισμένους 1341
ἱππέας· ἀπογνόντες δὲ τολμηρότερον κατὰ τῶν ἵππων ἐχώρησαν. Imp. Andron.
Iunioris.

5 (Δ.) Οἱ μέντοι Ῥωμαῖοι, πρὸς ἀπογνώσεως καὶ δειλίας βυθούς P. 333
ἐκ πολλοῦ καταδύντες, τῷ ἤδη περιχαρεῖ σφᾶς τε αὐτοὺς ἀνε-
κτῆσαντο καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον βεβαιοτέρας πρὸς κύριον ἐκτῆ-
σαντο τὰς ἐλπίδας. ἔγνωσαν γὰρ ἅπαντες ἐναργῶς, ὡς οὐκ ἀν- B
θρώπινον τὸ πραχθέν· πῶς γὰρ ἐν τοιαύτῃ χρόνων περιφορᾷ,
10 ὅτε τὰ μὲν Ῥωμαίων ἀπέγνωσται πανταχόθεν, τὰ δὲ βαρβάρων
ἠϋξῆται πολλῶ πρὸς θαρρότατότερον διὰ τὴν μακρὰν τοῦ νικᾶν
συνήθειαν; ἀλλὰ δεξιὰ κυρίου ἐποίησε ταῦτα καὶ ὁ βραχίων
ἐκείνου τὴν τῶν ὑπεναντίων ἄμαχον ἀπονητὶ συνέτριψε δύναμιν.
πολέμων γὰρ, οὓς ἐν ταῖς ἱστορίαις ἀκούοντες θαυμάζομεν διὰ
15 τὸ ἐκατέρωθεν οὐκ εὐαριθμητὸν πλῆθος τῶν στρατευμάτων, ἐν C
ὀλίγοις εὗροι τις ἂν τοσοῦτον μὲν πλῆθος κατακοπὴν, τοσοῦτον
δὲ ζωογηθὲν, ὅσον νῦν ὑπ' ἀνδρῶν ἐβδομήκοντα μόνων. (E.) Ἐς
δὲ τὴν ἐπιούσαν αὔθις ὁ βασιλεὺς ἐκ τε ἠπείρου καὶ θαλάττης
λαμπρῶς ὀπλισάμενος ἀφίκετο ἐς τὸν τοῦ Ἱεροῦ πορθμὸν, ἐλπί-
20 σας εὐρήσειν καταπλέοντας ἤδη τοὺς βαρβάρους κακείθεν κατὰ
τὴν φήμην. ἀλλ' ἔμεινε τὰ τῶν ἐλπίδων ἀτέλεστα. πνθόμενοι D
γὰρ οἱ βάρβαροι τὴν τῶν ὁμοφύλων συμφορὰν ἀνεχώρησαν. ὁ
μέντοι βασιλεὺς ἀναξεύξας ἐκείθεν ἀφίκετο νυκτὸς ἐκ τῶν βασι-
λείων πεζῇ τεσσαράκοντα καὶ πέντε σταδίων ὁδὸν ἐς τὸν θεῖον

9. χρόνου A.

manorum autem nemo cecidit; equi vero eorum complures occubuerunt.
Nam cum pedites essent barbari, nullum egregium facinus contra armatos
equites edere potuerunt; sed ex desperatione audacius equos invaserunt.
(IV.) Proinde Romani ab extrema desperatione et diuturno metu recreati
ea victoria animos receperunt, et in posterum etiam firmiorem in Deo spem
collocarunt. Omnes enim evidenter compererunt, non humanitus id acci-
disse (qui enim potuisset, in illa temporum conversione, cum res Romana
undecunque deplorata esset, barbarorum vero audacia ex longa vincendi
consuetudine in immensum crevisset?), sed dexteram Domini id fecisse, et
brachium illius invictas hostium vires nullo labore contrivisse. Quas enim
pugnās in historiis miramur propter innumerum paene utrinque militum nu-
merum, in earum perpauca invenias tot caesos, tot captos, quot nunc a
viris tantum septuaginta. (V.) Postridie vero rursus Imperator, co-
piis terra marique splendide armatis, ad fretum Hierī pervenit, spe-
rans se illac quoque, ut rumor nunciarat, appellentes barbaros inven-
tuum. Sed spe sua frustratus est. Barbari enim popularium suorum au-
dita clade recesserant. Inde domum reversus noctu e palatio exiit,
et, quadraginta quinque stadiorum via pedibus confecta, in castissimae

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- νεῶν τῆς ὑπεράγνου θεομήτορος τῆς Ὀδηγητρίας, τοὺς εὐχαρι-
στησίους ἐκ μέσης ἀποδώσω ψυχῆς.
ε'. Ἄλλ' ἐκεῖνο μικροῦ με παρέδραμεν, ὅπερ ἐπανελθὼν
ἀναλήψομαι. ἐν τούτῳ τῷ θέρει, τοῦ ἡλίου τῶν θερινῶν ἤδη
Ἐτροπῶν ἀψαμένον, ἤρξατο φαίνεσθαι κομήτης ἐκ τῶν ἀρκτι-5
κῶν μερῶν τοῦ ὀρίζοντος ἀφ' ἐσπέρας ἐκάστης εὐθὺς μετὰ δύσιν
ἡλίου. μᾶλλον δ' οὐ κομήτης ἦν, εἴ τις ἀκριβολογεῖν ἐθέλοι,
ἀλλὰ πωγωνίας, ῥομφαία τινὶ λοικῶς. ἐδόκει μὲν οὖν ἐσχηκέναι
τὴν ἀρχὴν ἐκ τῶν τοῦ Περσέως μάλιστα ποδῶν, οἳ τῇ ῥάχει τοῦ
Ἔταιρου πλησίον εἶναι δοκοῦσιν· ἐπὶ δὲ τὰ πρὸς ἕω μέρη τοῦ κό-10
σμου πέμπειν τὴν κόμην ἐπὶ πολὺ παρατείνουσιν. εἶτα ἐκεῖθεν
P. 334 ἀρξάμενος ἀνέβαινεν εὐθὺ τοῦ ἀρκτικοῦ πόλου, κινούμενος ἐκά-
στης ἡμέρας τρεῖς ἔγγιστα μοίρας. ἐπεὶ δὲ παρήλλαξε τὸν ἀρκτι-
κὸν πόλον καὶ μετ' ἐκεῖνον τὴν τε μικρὰν ἀρκτον καὶ τὰς καμπὰς
τοῦ δράκοντος, ἔψαυσε καὶ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς τοῦ Ἡρακλέους 15
V. 270 καὶ μετ' αὐτὸν τοῦ τῆς Ἀριάδνης στεφάνου. ἐκεῖθεν διέδραμε
τὴν ἀριστερὰν χεῖρα τοῦ Ὀφιοῦχου. καὶ ἐπειδὴ πλάτος ἐνταῦθα
ζωδιακοῦ καὶ ἰσημερινὸς καὶ τόπος θερμότητα ἔχων, ἀντέχειν ὁ
B κομήτης οὐκ ἠδυνήθη, διὰ τὸ ἐξ ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως τὴν ἀρ-
χὴν τῆς συμπήξεως εἰληφέναι. διὸ τὴν τε κόμην διέλυσε καὶ αὐ-20
τὸς ἠφανίσθη τελέως. φαντασία γὰρ ἦν ἀστέρος, καὶ οὐκ ἀστήρ.
προσθήσω τοῖς εἰρημένοις καὶ ἀκοῆς ἄξιον ἄλλο διήγημα.
(B.) Ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις μία τῶν Σκυθῶν γυναικῶν, ἐκ τῶν
ἐπέκεινα τοῦ Ἰστρου τὴν οἴκησιν ποιουμένων, μήτε σύζυγον μήτε

14. μακρὰν W. 18. πόθος W., τόπος in mg.

Deigenitricis Hodegetriae templum pervenit, toto pectore gratias acturus.

5. Verum illud me paene praeterierat, quod nunc repetendum et explicandum est. Hac aestate, cum sol aestivum iam solstitium attigisset, coepit Cometa apparere a septentrionalibus horizontis partibus cuiusque diei vespere statim post solis occasum. Immo, ut accuratius loquamur, non is Cometa erat, sed Pogonias, seu barbatum sidus, cuidam veluti gladio simile. Ortum autem a Persei pedibus maxime ducere videbatur, qui a spina Tauri parum absunt. Coma vero eius versus Orientem late extendebatur. Atque inde sumpto initio recta quotidie versus Septentrionem ascendebat tribus ferme gradibus. Cum autem polum arcticum praeterisset ac post eum Ursam minorem et spiras Draconis, dextrum etiam Herculis pedem attigit; indeque coronam Ariadnes, postea sinistram Ophiuchi manum percurrit: et quia ibi latus est Zodiacus et aequinoctialis et locus calidus, durare Cometa non potuit, propterea quod humida exhalatione primum concrevisset. Quare coma dissipata et ipse penitus evanuit: quippe qui stellae speciem quidem haberet, stella vero non esset. His aliam narrationem auditu dignam attexam. (II.) His temporibus mulier quaedam apud Scythas, eos nempe qui trans Istrum habitant, cum neque virum neque libe-

παῖδας ἔχουσα, ἐπειδὴ τοὺς ἐκ Θράκης ἀπαγομένους αἰχμαλώ-
 τούς πρὸ τῶν ταύτης ἑώρα θυρῶν (ἐπόθει δ' ἐκ πολλοῦ προσχω-
 ρῆσαι Ῥωμαίοις καὶ τὸ θεῖον δέξασθαι βάπτισμα), ὧνιον διανα-
 σταῖσα σύζυγον ἔλαβεν ἓνα τῶν αἰχμαλώτων Χριστιανῶν, ὅρκους A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Iunioris.
 5 αὐτὸν ἐμπεδώσασα πρότερον, μὴ λιπεῖν τὴν ταύτης συνοίκησιν, C
 μήδ' εἰ ἄλλοθί ποῦ τὴν ἀποικίαν ποιήσαιντο. ἐπεὶ δ' εὐκαιρίας
 πρὸς μετοικίαν ζητουμένης ἐνιαυτὸς ὄλος ἐτείβη, ἐν ᾧ δὴ καὶ
 τέκνα δύο τὸ μὲν γεγέννηκεν, τὸ δ' ἐν γαστρὶ φέρουσα ἦν, ἔτι
 πλείονα τὴν στοργὴν καὶ στερότεράν πρὸς τὸν σύζυγον ἔσχε. D
 10 τούτου δ' οὕτως ἔχοντας ἔτυχεν ἐς τοῦπιὸν ἔτος αἰχμάλωτος ἀπα-
 γομένη καὶ ἡ πρότερα τοῦ ῥηθέντος ἀνδρὸς σύζυγος. ἦν ἐκαῖνος
 ἐδάκρυσε θεασάμενος. ἡ μέντοι Σκυθὶς ἐκείνη γυνὴ τὴν αἰτίαν
 τῆς λύπης καὶ τῶν δακρύων μαθοῦσα οὐτ' ἠχθέσθη τάνδρῳ,
 οὔτε ζηλοτύπως ἔσχε πρὸς τὴν γυναῖκα· ἀλλ' ὧνιον εἰλήφει καὶ
 15 ταύτην, ἵνα καὶ ταῖς χρεαῖς ὑπηρετῇ τῆς οἰκίας καὶ ἅμα παρα- E
 μύθιον εἴη τῆ θεωρίᾳ τάνδρῳ ἐκ τῶν ἔγγιστα. ἐπεὶ δ' εὐκαιρίας
 γενομένης τᾷ θεῖῳ τε ἐτελέσθη βαπτίσματι καὶ τῇ βασιλευούσῃ
 τῶν πόλεων ἐπεδήμησε, δραμοῦσα πρὸς τὸν πατριάρχην ἢ προ-
 τέρα σύζυγος ἐβόα καὶ ἐστερνοτυπεῖτο καὶ ἀδικεῖσθαι ἔφασκε πα-
 20 ρὰ τῆς Σκυθίδος, ἀφελομένης τὸν ἄνδρα αὐτῆς. παρελθούσης
 μέντοι κακείνης καὶ τὰ τοῦ πράγματος, ἃς εἶχεν, ἀκριβῶς διεξέλ- F
 θούσης, οὐκ εἶχεν οὐδεὶς οὐδὲν ἀπὸ δικαίου πρόσφέρειν ἔγκλη-
 μα κατ' αὐτῆς. κυρία γὰρ ἦν ἀμφοτέρων, ἅτε χρημάτων οἰκείων
 ὧνίους ἐξ ἀγρίων φάναι θηρῶν εἰληφύια. ὁμως σιωπῶντων ἀπάν-
 5. ταύτην W. 9. τὸν] τὴν W.

ros haberet et advectos e Thracia captivos ante suas fores traduci videret
 (longo autem iam tempore ad Romanos se conferre et sacrum baptismum sus-
 cipere cupiebat), unum e Christianorum captivorum turba eductum redem-
 mit et coniugem sibi ascivit, adactum prius iureiurando, ne contubernium
 suum desereret, etiamsi alio commigrassent. Dum vero migrationis oppor-
 tunitatem quaerunt, annus integer teritur: quo tempore binos liberos, al-
 terum peperit, alterum in utero gestavit. Unde magis etiam maritum dil-
 ligebat. Quae cum ita se haberent, altero anno accidit, ut et prior eius,
 quem diximus, viri uxor captiva abduceretur: qua is conspecta illacryma-
 vit. Verum Scythissa, moeroris et lacrymarum causa intellecta, neque
 succensuit marito, nec prae zelotypia odio persecuta est mulierem: sed
 et ipsam emit, ut et domestica ministeria obiret, simulque marito dolorem
 conspectu sui levaret in proximo futura. Sed cum opportunitatem nacta
 et sacro baptismate initiata et in urbem Imperatricem profecta esset, prior
 uxor ad patriarcham accurrit, vociferans et pectus plangens sibi que iniu-
 riam a Scythissa fieri quiritans, quae sibi maritum rapuisset. Caeterum
 cum et illa prodiisset, ac rem omnem, ita ut gesta erat, ordine explicasset,
 nemo iure illam reprehendere potuit, ut quae amborum domina esset suaque
 pecunia ex immanibus (ut ita dicam) bestiis ambos redemisset. Tamen ta-

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
P. 335

των καὶ μηδὲν ἔχόντων προφέρειν ἔγκλημα κατ' αὐτῆς, κρίσιν ἐπέ-
θηκεν αὐτῇ τοιαύτην τῷ πράγματι. τῷ μὲν ἀνδρὶ προῖκα τὴν λύσιν
παρέσχε διὰ τὴν συνουσίαν καὶ τὴν ἕξ αὐτῆς τῶν παίδων γέννησιν·
τῇ δὲ γυναικὶ βούλεσθαι μὲν, μὴ δύνασθαι δὲ διὰ τε τὴν τῶν χρειω-

δῶν ἔνδειαν καὶ τὸ ἐπ' ἀλλοδαπῆς εἶναι σὺν δυσὶ βρέφεσι. „διὸ 5
τὸ δοθὲν ὑπὲρ αὐτῆς κομίσασα (ἔφησε) τίμημα αὐτῇ μὲν ἀπερχέ-
σθω μετὰ τοῦ ἀνδρός· ἐγὼ δ' ἔσομαι τοῦ λοιποῦ μετὰ τῶν βρε-
φῶν, ἕς τὰς χεῖρας ἀποβλέπουσα τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ.” ταύ-
την τὴν κρίσιν πάντες ἕμνησαν ἅμα τῷ πατριάρχῃ καὶ τὸ μεγα-
λοφυῆς τῆς γυναικείας ἐκείνης γνώμης ἐθαύμασαν. ἀλλ' οὐκ εἰς 10
Βμακρὰν ἢ δίκη τὸ προσῆκον εἴληφε πέρας πρὸς τοῦ δικάζοντος
ἀνωθεν ἀρρέπῳς φιλανθρώπου Θεοῦ. ἔξελθοῦσα γὰρ ἡ γυνὴ περὶ
τὴν τῶν λύτρων συναγωγὴν καὶ περιῖοῦσα τὰς γείτονας παρὰ τὴν
Θράκη, ὅποι τὴν οἴκησιν ἐπεποίητο πρότερον, εἰς τὰς χεῖρας
αὐτῆς ἐμπέπτωκε τῶν Σκυθῶν, ἑξαίφνης ἐπιδραμόντων κατὰ 15
τῆς Θράκης. κακείνη μὲν αἰχμάλωτος ὄχρητο ἀπιοῦσα· ὁ δ' ἀνὴρ
ἔμεινε τοῦ λοιποῦ συνοικῶν τῇ ἐκ Σκυθῶν ἐκείνη χρηστῇ γυ-
ναικί.

V. 271

ζ'. Ἐκάλει δὲ ἤδη τὸν βασιλέα τὰ Αἰτωλῶν καὶ Ἀκαρονάνων
C πράγματα, πλημμελῶς διακεείμενα καὶ νοσοῦντα διὰ τὴν τοῦ δε- 20
σπότηου αὐτῶν τελευτήν. ἡ γὰρ ἀρχὴ διοικεῖσθαι μὴ δυναμένη
παρὰ γυναικὸς χηρευούσης καὶ τέκνων ἀτελῶν ἔτι πλημμελῶς
ἐφέρετο, καθάπερ ναῦς ἀγκυρῶν ὀρσανῆ κύμασι καὶ χειμῶνι
συνειλημμένη. ἐπεὶ δὲ ἦδει τοῖς Ἰλλυριοῖς ὁ βασιλεὺς πάλαι εἰ-

23. καὶ add. A.

centibus universis, nec de ulla re eam accusantibus, tandem hanc ipsa sententiam tulit. Marito propter consuetudinem et susceptos ex eo liberos redemptionis pretium condonavit. Erga mulierem vero cupere se quidem eadem uti liberalitate; sed posse negavit propter inopiam, quod cum duobus infantibus in terra peregrina viveret. „Quamobrem ipsa,” inquit, „sui pretio allato, cum marito abeat: ego vero posthac cum infantibus manebo et benignas clementis Dei manus intuebor.” Hoc iudicium omnes cum patriarcha summis laudibus extulerunt, et hanc animi magnitudinem in muliebri ingenio admirati sunt. Caeterum haud multo post is iudicii fuit exitus, qui debuit, clementi Deo aequissime iudicante. Nam cum mulier redimendi sui causa ad colligendam pecuniam exiisset ac per Thraciam, ubi domicilium habuerat, vicinas circumiret, subita incursione Scytharum idenuo captiva est abducta: vir autem eius posthac bonae illius Scythicae matronae coniugio acquievit.

6. Iam vero Aetolorum et Acarnanum res male affectae et propter eorum domini obitum laborantes Imperatorem advocabant. Principatus enim, qui a vidua muliere et immaturae aetatis pueris gubernari non posset, temere ferebatur, veluti navigium ancoris destitutum, quod fluctibus et tempestate agitur. Sed cum veterem Illyriorum morem sciret, qui violato

Δισμῆνον τὸ γε ἐπιπορευόμενος καὶ παρασπονδοῦντας ληΐζεσθαι
τὴν Ῥωμαίων χώραν καὶ λωποδυτεῖν τοὺς παριόντας καὶ πονηρίᾳ
καὶ δόλοισι συζῶντας, καὶ συνῆκεν, ὡς καὶ νῦν ἐμπόδιον ἔσονται
λάθρα τῇ πρὸς Ἀκαρνανίαν καὶ Αἰτωλοὺς ἐκστρατεία αὐτοῦ, με-
Imp. Andron.
Iunioris.

A. C.

1328

ad

1341

5 ταπέμπεται μισθοφόρους δισχιλίους τῶν περὶ Σμύρναν καὶ Ἴω-
D νίαν κατοικούντων Τούρκων, μεθ' ὧν δὴ καὶ ἀρχομένον ἕαρος
ἐσβαλὼν ἐς τὴν Ἰλλυριῶν χώραν ἐδήλωσε ταύτην καὶ λείαν ἐκείθεν
ἤλασε πανπληθῆ, ὡς πλουσίους ἐκ πενήτων ἐν βραχεῖ γενομέ-
E νους τοὺς Τούρκους βριθούσαις δεξιαῖς ταχέως ἐπανελθεῖν οἴκα-
10 δε. ὁ δὲ βασιλεὺς τούτῳ τῷ τρόπῳ τοὺς Ἰλλυριοὺς πεπονηκῶς
ἀσθενεῖς ἀδεῶς διαβαίνει πρὸς Ἀκαρνανίαν καὶ Αἰτωλοὺς μετὰ
τοῦ οἰκείου στρατεύματος καὶ πᾶσαν ἐκείνην τὴν χώραν μετὰ τῶν
πόλεων ἀπονητὶ παρεστήσατο, προσεζῶντότων ἐκόντων αὐτῷ P. 336
τῶν ἐκεῖ δυνατῶν μετὰ τῆς δεσποίνης αὐτῶν Ἀννης, τῆς τοῦ
15 πρωτοβεστιαρίου θυγατρὸς. (B.) Ἐν δὲ τούτοις ἀσχολουμένον
τοῦ βασιλέως, ἐάλω καὶ ἡ τῶν Βιθυνῶν μητρόπολις Νικομήδεια,
τῷ πολλῷ καταπονηθεῖσα λιμῷ, διὰ τὴν ἐπίμονον τῶν ἐχθρῶν πο-
λιορκίαν. τῷ μέντοι μετὰ ταῦτα ἐνιαυτῷ οὐδὲν ἱστορίας ἄξιον A. C. 1338
πέπρακται, πλὴν ὅτι συνεχῶς τε καὶ ἀδεῶς καὶ κατὰ πλήθη κα-
20 τέδραμόν τε καὶ κατατρέχουσι Θράκην οἱ Τούρκοι. τοῦτο γὰρ, B
ὡς ἐγνωσμένον ἤδη καὶ σύνηδες, ὀκνῶ διηνεκῶς διηγεῖσθαι.
(Γ.) Τῷ δ' ἐξῆς ἔτει ὁ μὲν παῖς τοῦ τῆς Ἠπείρου κρατοῦντος A. C. 1339
πρότερον κόντου Κεφαλληνίας, τεσσαρεσκαίδέκατον τῆς ἡλικίας
ἄγων ἔτος τηρικαῦτα καὶ σύνεσιν τῆς ἡλικίας ἔχων μείζονα, ἐπει-

2. καὶ πονηρία om. A. 18. μετὰ A., κατὰ W.

iureiurando et ruptis foederibus Romanas provincias incursare et viatores
spoliare solerent, homines fallacissimi atque improbissimi; atque etiam in-
telligeret, eosdem tum quoque suae contra Aetolos et Acarnanas expeditioni
clanculum impedimento fore: Turcos bis mille ex iis, qui Smyrnam et Io-
niam accolunt, mercede conductos arcessit, cum quibus initio veris impres-
sione facta Illyriorum agros vastat et copiosam inde praedam agit. Quo
factum, ut Turci e pauperibus brevi tempore divites evaserint, et plenis
manibus domum cito redierint. Itaque opibus Illyriorum imminutis securus
ad Acarnanas et Aetolos transit cum suo exercitu, et omni illa regione una
cum urbibus citra laborem potitur, proceribus ultro sese ad illum confe-
rentibus una cum domina sua Anna, Protovestiarum filia. (II.) His rebus
Imperatore occupato etiam Bithyniae metropolis Nicomedia capta est, multa
fame domita, propter pertinacem hostium obsidionem. Sequenti anno nihil
memorable gestum est, nisi quod Turcorum numerosa agmina continenter
et absque metu Thraciam incursarunt, ac nunc quoque incursant. Hoc
enim, ut iam cognitum et usitatum, piget me toties referre. (III.) Anno
autem proxime subsequuto filius Epiri principis, Comitum Cephalleniae, an-
num aetatis decimum quartum agens, sed prudentia maiore quam pro aetate

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- δὴ τὸν μὲν πατρῶον κληρὸν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ γενόμενον εἶδε, τὴν δὲ μητέρα συνθεμένην ἀκολουθῆσαι τῷ βασιλεῖ μέχρι Θεσσαλονίκης, κελεύουσαν δ' ἐπεσθαι καὶ αὐτὸν δίχα τῶν πατρικῶν ἐπισημῶν συμβόλων, ἀποστασίαν ἐπινοεῖ· καὶ συμβούλῳ χρησάμενος ἐνὶ τῶν εὐγενῶν τῆς Ἠπείρου ἅμα αὐτῷ φεύγων ὄχετο ἐς Πάτρας τὰς παλαιὰς παρὰ τὴν σύζυγον τοῦ τελευτήσαντος πρίγκιπος Πελοποννήσου καὶ Ἀχαΐας. ἡ δὲ μήτηρ εὐθὺς ἅμα τῷ βασιλεῖ διασώζεται μέχρι Θεσσαλονίκης, κακεῖ πρὸς τοῦ βασιλέως ἱκανὰ χωρία λαβοῦσα προσόδων ἐτησίων ἕνεκα αὐτόθι κατοικεῖν ἔγνωκε τοῦ λοιποῦ. ἐπίτροπός γε μὴν τῆς Ἠπείρου ἐγκαταλέλειπται πρὸς τοῦ βασιλέως ὁ πρωτοστράτωρ Θεόδωρος ὁ Συναδηνός· ὃς καὶ πρὶν ὅλον ἐξήκειν ἐνιαυτὸν αἰφνιδίως ἀλίσκεται πρὸς τῶν τῆς χώρας οἰκητόρων καὶ δέσμιος τῷ τοῦ κόντου δίδοται παιδί, πρὸς τὴν Ἠπειρον αὐθις ἐπανελθόντι καὶ ἀναδεξαμένῳ τὴν πατρικὴν ἀρχὴν παρ' ἐκόντων τῶν ὑπηκόων. 15
- P. 337
V. 272
- ζ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐνδημήσας ἐς Ἀδριανούπολιν ἅμα τῇ σύζυγῳ δεσποίνῃ τὰς ἐκ πολλοῦ συμφωνίας ἤδη πρὸς πέρας ἤγαγε, δούς εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τῷ Ἀλεξάνδρῳ παιδί τοῦ τῶν Μυσῶν ἀρχηγοῦ, πεντεκαίδεκατον ἄγοντι τῆς ἡλικίας ἔτος ἑτῶν οὕσαν αὐτὴν ἐννέα. καὶ ἦν τὸ λοιπὸν εἰρήνη βαθεῖα μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Μυσῶν. (B.) Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ γεννᾶται παιδίον ἐν Βυζαντίῳ, συμφυῆς μὲν ἀπὸ ποδῶν ἄχρις ὀμφαλοῦ, τὰ δ' ἐξῆς διαιρούμενον ὠμούς καὶ στέρινα καὶ ῥάχιν, καὶ δύο μὲν ἔχον κεφαλὰς, χεῖρας δὲ τέτταρας· ὃ καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐξε-

19. ἔτος om. A. 22. ἄχρις ὀμφαλοῦ A., ἄχρι ἐς ὀμφαλὸν W.

praeditus, cum paternam ditionem Imperatori parere, matrem vero eundem ex pacto Thessalonicam usque comitari cerneret, a qua iussus esset et ipse sine patriae nobilitatis insignibus sequi, defectionem cogitat, reque cum nobili quodam Epirota communicata una cum illo veteres Patras ad defuncti Achaiae et Peloponnesi principis coniugem perfugit. Mater vero statim cum Imperatore Thessalonicam usque pervenit: atque ibi satis multis praediis acceptis, unde reditus annui suppetebant, deinceps ibidem aetatem exigere decrevit. Praefectus tamen Epiri ab Imperatore relictus est Protostrator Theodorus Synadenus, qui priusquam annus integer exiret subito a provincialibus captus Comitis filio in patriam reverso, et haereditarium principatum volentibus subditis adeptο, vinculus traditur.

7. Imperator vero, cum Domina uxore Adrianopolin profectus, matrimonium iam pridem promissum perficit, filia sua, quae annos novem expleverat, Alexandri Mysorum principis filio data, annum aetatis decimum quintum agenti. Unde firma pax inter Mysos et Romanos constituta est. (II.) Hoc tempore puer Byzantii nascitur, a pedibus usque ad umbilicum continuus: inde vero divisus humeris, pectore, spina dorsi; duo capita habens et quatuor manus: qui post unum diem exspiravit. (III.) Multo

πεπνεύκει. (Γ.) Ἐφάνη δὲ καὶ πολλῶ τούτου πρότερον παιδίον
 ἕτερον περὶ Τραϊανούπολιν, ὃ δὴ τρίτου γενόμενον ἔτους ἐψέλ-
 λιξε μὲν κατὰ νήπιον· ῥώμην δ' εἶχεν, ὅσην ἂν καὶ εἴκοσιν ἔτων
 ἀνὴρ, καὶ ἦσθιεν ὁμοίως κατ' ἄνδρα κὰν τῇ ἡβῇ τρίχας εἶχεν
 5 ἀνδρὸς τελείου. ἀλλὰ πρὶν ἐς πέμπτον ἔτος ἐληλυθῆναι, πυρετῶ C
 συσχεθὲν ἐτελεύτησεν. ἡ γὰρ ἔνδεια τῆς τῆ βρεφικῆ ἡλικίας προση-
 κουσύης ὑγρότητος ξηρότητα ἐνεποίησε τῷ σώματι τοιαύτην,
 οἷαν καὶ εἰκοσαέτης ἔχει ἂν· κἀντεῦθεν καὶ τὴν ὁμοίαν ἰσχὺν τοῖς
 μέλεσι καὶ μορίοις αὐτοῦ γε ἐντέθεικεν, ὡς συσχεθῆναι μὲν διὰ
 10 ταῦτα τὴν ἀρμότιουσαν ἐκάστη τῶν ἡλικιῶν αὐξήσιν καὶ τρο-
 φήν· μὴ ἔχειν δ' αὐτὴν ἑαυτὴν διοικεῖν τὴν φύσιν, ὡς ἐτάχθη
 πρὸς τοῦ ποιήσαντος καὶ συνδήσαντος. οὕτω γὰρ τὴν τοῦ ζώου D
 πλάσιν ὁ τεχνίτης θεὸς συνεκέρρασεν, ὡς μὴ δεῖσθαι μηδεμιᾶς ἔτι
 προσθήκης ἢ ἐλλείψεως· ἀλλὰ καθάπερ ἐν ἀρμονίᾳ μουσικῇ τῆς
 15 μὲν λυθείσης τῶν χορδῶν, τῆς δὲ ταθείσης ὑπὲρ τὸ εἶκος, ἡ τοῦ
 μέλους φανλότης ἐλέγχεται, οὕτω κἀνταῦθα τῆς τοῦ ζώου συμ-
 πήξεως παρασυρείσης ὑπὸ τινος ὑλικῆς ἐνδείας ἢ πλεονασμοῦ,
 καὶ τὸν προσήκοντα παραμειψιάσης χρόνον, ἢ εἰς τὰ πρόσω πο-
 ρεῖα τῆς γενέσεως καὶ αὐξήσεως διακόπτεται· καὶ γίνεται παρα- E
 20 πλήσιον τὸ πάθος, ὅποιον κὰν τοῖς νεοβλάστοις ὀρῶμεν γινόμε-
 νον ἀνθεσιν, ἃ τὴν ὥραν προαρπάσαντα κἀντεῦθεν νεωτερισμοῦ
 τινος καὶ προπειθείας ὄφλοντα δίκην σκηπτοῦ καὶ χαλάζης μαραι-
 νουσιν ἐμβολαὶ καὶ ψύχος ἀταμίεντον ἀφαιρεῖ τὴν ἀκμὴν καὶ πά-
 χνη τις ἔξωρος ἔλεγχος σαφῆς τῆς λιχνείας καθίσταται τοῦ φυτοῦ. P. 338

9. συγχεθῆναι A. 18. παραλλαξάσης εἰρμόν A. 24. φυτοῦ] φωτός A.

autem ante illum alius puer circa Traianopolin visus est, qui anno tertio balbutiebat quidem, ut infans; sed iis erat praeditus viribus, quibus vir viginti annorum, et viro non minus comedebat, et circa pubem pilos habebat adultae aetatis viri. Sed priusquam annum quintum explesset, febris correptus exspiravit. Nam penuria humoris infanti aetati debiti tantam ariditatem in eius corpore excitavit, quanta esse possit in eo, qui viginti annos natus sit. Unde etiam par robur partibus et membris eius accessit, ut inde cuique aetati conveniens incrementum et nutrimentum cohiberetur: natura vero ipsa, ut ab eo, qui finxit et colligavit, constitutum est, se ipsam regere non posset. Sic enim animantis formam artifex Deus contemperavit, ut nulla illi amplius accessione vel decessione sit opus. Sed ut in concentu musico alia chorda laxata, alia intenta ultra quam par est, modulationis vitium deprehenditur: ita hic etiam, cum animantis compages ab aliqua materiae vel penuria destituitur, vel redundantia opprimitur, et tempus legitimum praeterierit, generationis et incrementi progressio interrumpitur: idemque fere evenit, quod in novellis floribus videmus, qui ante tempus exorti, atque adeo novarum quasi rerum et temeritatis rei, fulminis et grandinis impetu marcescunt, et vigorem immodicum frigore amittunt, et pruina intempestiva laeduntur, quae plantae luxuriam evidenter coarguit.

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- (A.) Φθινοπώρου δ' ἀρχομένου ἤδη σύγχυσις γίνεται πολιτείας ἐν τῇ Γεννοῦα. τῶν γὰρ γέει καὶ πλούτῳ προϋχόντων τῆς πόλεως ἐκείνης πρὸς τὸ γαῦρον καὶ ὑπεροπτικώτερον ἀποκλινάντων, ἐς τυραννίδα τὴν τῆς δημοκρατίας ὁμοφροσύνην μεταβάλλεσθαι ξυνέβαινε. καὶ διὰ τοῦτο ταλαιπωρούμενοι δεινῶς οἱ δημόται5
B κατέξανίστανται τούτων καὶ ἐξωθοῦσι τῆς πόλεως καὶ καθιστῶ-
σιν ἡγεμόνα τῆς πολιτείας ἓνα τοῦ δήμου, κατὰ τὸ ἀρχαῖον τῆς
ὑπατείας τῶν Ῥωμαίων ἀξίωμα, ἢ μᾶλλον κατὰ τὴν τῶν Βενε-
A. C. 1340
V. 273
- (E.) Τοῦ δὲ χειμῶνος τούτου παρεδύνηκό-
τος, καὶ τοῦ ἡλίου τὸν κριὸν παραλλάττοντος, ἐφάνη Ξιφίας ἐν οὐ- 10
ρανῷ, ὅμοιος μὲν τῷ πρὸ τριῶν ἡδὴ φανέντι τῶν ἐνιαυτῶν, οὐ
C περὶ τὸν αὐτὸν δὲ τόπον, οὐδὲ τὴν ὁμοίαν ποιούμενος κίνησιν·
ἀλλὰ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς τῶν χηλῶν τελευτῆς, ἐνθα τὸν στάχυν
τῆς παρθένου τηρικαῦτα παρεῖναι συνέβαινεν, ἐκινεῖτο κατὰ νυχθῆ-
μερον ἕκαστον περὶ πού τὰς πέντε μοίρας, ἕως κατήνησεν εἰς 15
τὸν λέοντα, κακῆ διελέθη τελέως. (ς'.) Τῶν δὲ Τούρκων ὀκτώ
χιλιάδες διαπεραιωσάμενοι τὸν Ἑλλησπόντιον πορθμὸν, μετὰ τῶν
ὑποζυγίων οἱ πλείους, ἐλήσαντο πᾶσαν τὴν ἄχρι Μυσῶν Θρά-
D κην, ἣν δὴ καὶ Ῥωμαίοις μὲν ἔρημόν τε καὶ ἀτριβῆ πεποιήκεσαν
πᾶσαν· αὐτοὶ δ' ἄγοντές τε καὶ φέροντες οὐκ ὀκνοῦσι νύκτωρ 20
καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ τὴν μὲν λείαν πᾶσαν διαβιβάζοντες ἐς Ἀσίαν,
αὐτοὶ δ' ἀπαλλάττεσθαι τῆς Θράκης οὐδ' ὄψε τοῦ χρόνου βου-
λόμενοι, ἅτε μηδένα τὸν ἐναντιωσόμενον ἔχοντες.
- E ἡ'. Ἐν τούτῳ τῷ ἔαρι καὶ Βασίλειος, ὁ τῆς Τραπεζοῦντος
1. ἡδὴ add. A. 9. τούτου add. A. 14. παρθενίας A. 23. ἐναν-
τίων ὠσόμενον A.

(IV.) Autumno autem iam ineunte Genuensis respublica perturbata est. Nam qui genere et opibus in ea urbe praestabant, ad fastum et superbiam deflexerunt, sic ut democratiae aequabilitas in tyrannidem mutaretur. Plebs itaque, cum ea re valde angeretur, in eos insurgit, ac iisdem urbe exactis unum e populo Ducem sibi constituit, ad imitationem eius, quae apud Romanos olim fuit, Consularis dignitatis, aut potius exemplo a Venetis petito. (V.) Hieme vero elapsa, cum sol iam Arietem pertransiret, Cometa ensis specie in caelo apparuit, similis quidem ei, qui ante triennium apparuerat, sed non eodem in loco, nec motu eodem. Nam inde auspiciatus, ubi Chelae desinebant et Virginis spica tum occurrebat, singulis vigenis quaternis horis, quinque gradibus progrediebatur, donec ad Leonem pervenisset, ubi prorsus evanuit. (VI.) Caeterum Turcorum octo millia, Hellesponto cum iumentis plerique trajecto, omnem Thraciam ad Mysiam usque diripuerunt. Quam Romanis vastam et ab omni parte inaccessam cum fecerint, ipsi noctu et interdium populari non desinunt: praedam quidem omnem in Asiam transportantes, ipsi vero ne longo quidem post tempore volentes domum redire, quippe cum nemo sit, qui eis obsistat.

8. Hoc vere Basilius etiam Trapezuntis princeps moritur, brevi morbo

τὴν ἔξουσίαν διεξωσμένος, νόσῳ βραχεία τὸν βίον ἀπέλιπεν. οἶμαι
 δέ τις θεομηρία τοῦ βίου τοῦτον ἐξαίρνης ἐξήγαγεν. Εἰρήνη γὰρ
 τῇ τοῦ βασιλέως θυγατρὶ συνοικήσας ἐπὶ σμικρὸν νομίμως ὁμοῦ
 καὶ δικαίως, μετὰ γε τῆς ἀνηκούσης ὁμοφροσύνης καὶ σωφρο-
 5 σύνης, εἴτα τοὺς γαμικοὺς μετενήροχεν ἔρωτας εἰς ἑταιρίδα τινα,
 καλουμένην καὶ ταύτην Εἰρήνην. καὶ ταύτη λοιπὸν ἀθέσμως μι-
 γνόμενος εἰς μῖσος ἐτρέπετο τῆς νομίμου. τοῦ δὲ χρόνου προ-
 βαίνοντος ὁρῶν οὐκ ἀνεχομένην τὴν βασιλίδα τὸ τοῦ πράγματος
 ἄτοπον, ἀλλ' ἐπιβουωμένην οὐρανὸν τε καὶ γῆν καὶ πᾶσιν ἔξαγ-
 10 γέλλουσαν τὸ τῆς καρδίας πῦρ, ἐξήλασε καὶ τῆς ἀθρευτικῆς οἰ-
 κίας αὐτήν. τάχα δ' ἂν καὶ θάνατον ἐπήνεγκεν αὐτῇ βίαιον, εἰ
 μὴ ἐδεδίει τὸν δῆμον, σφοδρῶς κατ' αὐτοῦ δι' αὐτό γε τουτὶ θο-
 ρυβούμενον τε καὶ στασιάζοντα. ἐν μέντοι ταῖς ἱεραῖς ἑμνωδίαις **B**
 καὶ τοῖς πομπικοῖς θεάτροις τῶν πανηγυρικῶν ἑορτῶν Βασιλείου
 15 καὶ Εἰρήνης ἡ μνήμη τὴν εὐφημίαν ἐκρότει· κἀντεῦθεν ἐπλήρου
 τὴν τε ἔρωτικὴν ἔφεσιν ὁ Βασίλειος ἑαυτοῦ, καὶ ἅμα τὴν τοῦ δῆ-
 μου ζήτησιν, προσποιούμενος τὸ λανθάνειν διὰ τῆς ὁμωνυμίας·
 ὡς καὶ ὑποψίαν διὰ ταῦτα γενέσθαι, λαθραίας ἐπιβουλαῖς τῆς
 βασιλίδος Εἰρήνης συμβῆναι τῷ Βασιλείῳ τὸν θάνατον. τελευ-
 20 τήσαντος δ' ὁμοῦ εἴθ' οὕτως εἴτ' ἐκείνως αὐτοῦ, εἰσηλθε μὲν ἡ **C**
 νόμιμος ἐκείνη σύζυγος Εἰρήνη μετὰ πάσης τῆς βασιλικῆς ἔξου-
 σίας εἰς τὰ βασίλεια· ἐξήλασε δ' ἐκεῖθεν εὐθὺς τὴν ὁμώνυμον
 μὲν, ἀλλοτριότροπον δὲ καὶ παράνομον Βασιλείου σύζυγον· καὶ
 μέντοι καὶ κοινῇ ψήφῳ τῶν Τραπεζουντιῶν ἐξόριστον πέμπει πρὸς

1. βαρεία W. in mg. 6. ἀθέσμως A., ἀποθέσμως W. 17. διὰ
 τῆς ὁμωνυμίας om. A. 21. ἐκείνη A., ἐκείνου W.

extinctus; aut, ut opinor, ira numinis repente ex hac vita sublatus. Nam cum Irenen Imperatoris filiam duxisset et exiguo tempore legitime et iuste et ea, qua decet, concordia et modestia cum ea vixisset: legitimos amores in meretriculam quandam, quae et ipsa Irene dicebatur, transtulit: cuius nefaria consuetudine in uxoris odium est impulsus. Temporis autem progressu, cum Imperatricem rei indignitatem non ferre, sed caelum et terram inclamare et apud omnes ingentem animi dolorem vulgare cerneret, etiam palatio illam exegit: fortasse et violentam illi mortem illaturus, nisi populum timuisset, qui ob isthuc ipsum graviter commotus in eum fremebat et tumultuabatur. Verumtamen in sacris canticis et solennium festorum ac pomparum publicis spectaculis Basilii et Irenes memoria celebrabatur: eaque ratione Basilii et sui amoris cupiditati et populi votis satisfaciebat, quem similitudo ipsa nominis deceptura esset. Unde orta est suspicio, clandestinis Imperatricis Irenes insidiis Basilium esse sublatus. Caeterum illo sive sic sive aliter defuncto, legitima eius coniux Irene cum omni auctoritate Imperatoria palatium ingressa cognominem sibi, sed aliis moribus praeditam et illegitimam Basilii coniugem palatio exigit, et communi Trapezuntio-

A. M. 6836 ad 6849 Imp. Andron. Iunioris. V. 274 P. 340

τὸ Βυζάντιον ἅμα τοῖς τέκνοις. (B.) Συνεπέμπει δὲ καὶ πρέσβεις ἐς βασιλέα τὸν πατέρα αὐτῆς, κομίσοντας τὸν αὐτῇ μὲν νομίμως συζευχθησόμενον, διαδεξόμενον δὲ καὶ τὴν τῆς βασιλείας ἐκείνης ἀρχήν. οἱ δὲ καὶ ἐς Βυζάντιον ἐνδημήσαντες ἐπεὶ τὸν βασιλέα περὶ Θεσσαλονίκην ἤκουον διατρέβειν, ἐκεῖσε καὶ 5 αὐτοὶ ποιῆσθαι ἐγνώκεισαν τὴν πορείαν. ἐνιαυτῷ γὰρ ἤδη πρότερον ἀπὸ Θράκης ἐς Μακεδονίαν ὁ βασιλεὺς μεταβὰς ἔμελλεν εὐθὺς καὶ εἰς Ἑπειρον διαβαίνειν ἐπὶ τοὺς παρασπονδήσαντας Ἀκαρνανὰς καὶ Αἰτωλοὺς. ἀλλ' ἐπέσχεν ἐν πόλει Θεσσαλονίκη 10 Ἐμικρὸν ἢ συνήθης ἐπήρεια τοῦ σπληνός· ὅς ἐκ πολλῶν ἤδη τῶν χρόνων τροπήν τινα πεπονθὼς καὶ παραφορὰν τοῦ καθήκοντος σφόδρα ἐξώδηκε νῦν καὶ τὴν ἔνδον γειτονοῦσαν τῶν σπλάγγων οἰκονομίαν διέδραμεν, ὡς κακοσιτίαν ἐντεῦθεν συμβαίνειν λοιπὸν καὶ μελῶν ἀτονίαν καὶ θάνατον ἀπειλούσας λειποψυχίας. 15 ῥαῖσας μέντοι μικρὸν ἐς Ἀκαρνανίαν ἀπήει. ἔνθα δὲ τηρικαῦτα 15 καὶ οἱ τῶν Τραπεζουντίων πρέσβεις ἐντετυχηκότες αὐτῷ τὰ τῆς πρεσβείας ἐξήγγειλαν. (Γ.) Διατριβῆς δὲ μεταξὺ γινομένης καὶ τῆς τῶν Τραπεζουντίων ἡγεμονίας ὑπὸ γυναικὶ διοικεῖσθαι καλῶς καὶ βεβαίως οὐ δυναμένης, στασιάζειν τινὲς ἐπεχείρουν καὶ ἀνασείειν τὸν δῆμον. ὅθεν ἀναγκασθεῖσα Εἰρήνη ἢ βασιλὶς τῶν Τρα- 20 πεζουντίων ἐξέπεμψε ταχυναντοῦσαν τριήρη μετὰ πρέσβεων ἄλλων, καὶ σὺν γε αὐτοῖς τὸν τῆς Τραπεζοῦντος ἀρχιθύτην, κα- 20 τεπεῖζοντας τὴν προτέραν ζήτησιν αὐτῆς πρὸς τοῦ βασιλέως

19. βιαίως W. 22. τῆς add. A.

rum suffragio Byzantium una cum liberis relegat. (II.) Item et legatos ad patrem Imperatorem mittit, accituros aliquem, cui ipsa et legitime nubat, et Imperii regimen tradat. Ii cum Byzantium advenissent, et Imperatorem agere Thessalonicae audivissent, illuc etiam conferre se decreverunt. Etenim Imperator anno superiore e Thracia in Macedoniam transierat, statim inde in Epirum adversus foedifragos Acarnanas et Aetolos profecturus. Sed aliquantisper eum Thessalonicae detinuerat solita lienis molestia; qui iam inde ab annis pluribus quandam mutationem passus et ultra quam par erat velut evagatus, tum autem valde tumefactus in ipsam quoque interiorem et contiguam viscerum compagem irruerat, ut et cibus minus recte concoqueretur, et membra viribus destituerentur, et animi deliquia mortem minitarentur. Verumtamen ille cum aliquantulum convaluisset, in Acarnaniam abierat. Ubi eum nacti Trapezuntiorum legati ea quae in mandatis habebant exposuerunt. (III.) Sed cum res extraheretur, et Trapezuntiorum principatus a muliere recte et fortiter administrari haud posset, tumultuari quidam et concitare populum coeperunt. Quae res Irenen Trapezuntis Imperatricem coegit expedita triremi alios legatos mittere, et una cum iis Trapezuntis archiepiscopum, qui priorem petitionem ipsius apud Romanorum Imperatorem urgerent. Qui

Ῥωμαίων. οἳ δὲ καταπλεύσαντες ἐς Βυζάντιον καὶ τὸν βασιλέα
 οὐχ εὐρηκότες ἀποστέλλουσιν ἐς βασιλέα ἰππέας ὀλίγους, οἳ καὶ
 γένοι καὶ ἀξιωματι προέχειν τῶν ἄλλων ἐδόκουν. οἷς ἐνδημήσασι
 τῇ τῶν Θεσσαλονικέων μητροπόλει οὐκ ἐγένετο ἐντυχεῖν παρόντι
 5 τῷ βασιλεῖ. ῥάϊσας γὰρ πρὸ βραχέος ἐκεῖνος, ὡς εἴρηται, ἀπῆει
 πολιορκήσων τὴν τῶν Ἀκαρνάνων μητρόπολιν. ὅθεν ἔδοξε κατὰ
 χώραν μείνασι, γράμμασι μνηύειν τῷ βασιλεῖ τὴν τῆς ἀφίξεως
 αἰτίαν αὐτῶν. (A.) Ἐπεὶ δ' ἐξουσίας κολακευούσης τὸ ἐπιθυ-
 10 μητικὸν τῆς γυναικείας ὀρέξεως πάντα χαλινὰ διαδῶνται, λαν-
 θανούσαις μῖξεσι χρῆσθαι τὴν βασιλίδα Εἰρήνην ἐψιθυρίζετο
 πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον τῶν Τραπεζουντίων. τοῦτο δὲ δια-
 τρέχον τὰς τῶν πολλῶν ἀκοὰς κατεστασίαζε τὸν τε δῆμον καὶ
 μάλιστα τοὺς εὐγενεῖα προὔχοντας· καὶ οἳ μὲν προσεχώρουν τῷ
 15 Τζανυχίτῃ, πλούτῳ καὶ δόξῃ τηρικαῦτα δυναμένῳ τὰ μέγιστα·
 οἳ δὲ τῷ μεγάλῳ δομεστίκῳ. οὕτω δὲ στασιασθείσης καὶ εἰς δύο
 σχισθείσης τῆς τῶν Τραπεζουντίων πόλεως, εἰς μάχην ἐμφύλιον
 ἐτελεύτα τὸ πρῶμα· ὅτε δὲ καὶ κατακοπήναι φασὶ πλείστους
 τε ἄλλους ἐξ ἐκατέρων τῶν μερῶν καὶ ἐπὶ τούτοις Τζανυχίτην.

9'. Ὁ μέντοι βασιλεὺς Ἀνδρόνικος, περὶ τὴν πολιορκίαν ἀσχο- V. 275
 20 λούμενος τῆς τῶν Ἀκαρνάνων μητροπόλεως, πάντα ἐξουρίας εἶχε
 τὰ ἐς βούλησιν αὐτῶ γε ἴοντα κατὰ τὸ ἐφικτόν. τοῦ γὰρ μεγά-
 λου δομεστίκου τοῦ Καντακουζηνοῦ παρασπίζοντος καὶ συνδι-

9. διαδῶνται A. 13. Verba εὐγενεῖα προὔχοντας — τηρι-
 καῦτα ἀπονητὶ p. 553. lin. 11. add. A. Petavius quoque inter frag-
 menta edidit, Nicephori patriarchae Breviario subiuncta.

cum Byzantium appulissent, nec Imperatorem ibi reperissent, paucos equi-
 tes genere et dignitate praestantes ad illum mittunt. Hi vero Thessaloni-
 cam usque progressi nec ipsi efficere potuerunt, ut praesentem Imperato-
 rem convenirent. Nam paulo ante ex morbo (ut iam dixi) recreatus ad op-
 pugnandam Acarnanum metropolin abierat. Quare visum eis est ibi consi-
 stere et adventus sui causam per litteras Imperatori aperire. (IV.) Sed
 cum potestatem cupiditati blandientem nactus muliebris appetitus omnia
 vincula abrumpat, clandestina consuetudine magni Trapezuntiorum Dome-
 stici Irenen Imperatricem uti susurrabatur. Quod cum ad vulgi aures per-
 venisset, populum ad seditionem impulit: ac praesertim nobilissimos. Et
 alii quidem Tzanychitae favebant, qui tum opibus ac dignitate pluri-
 mum poterat; alii vero se ad magnum Domesticum adiungebant. Hunc in
 modum agitata et in factiones divisa Trapezuntina civitate, res ad civile
 bellum deducitur. Quo tempore cum alios complures utrinque concisos fe-
 runt, tum ipsummet Tzanychiten.

9. At Andronicus Imperator, dum Acarnanum caput obsidet, omnia sibi
 ex animi sententia, quoad fieri poterat, succedere sentiebat. Etenim ad-
 iuvante magno Domestico Cantacuzeno, optimeque Imperium cum eo mode-

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.

Θύγοντος ἄριστα τὴν ἀρχὴν, οὐδὲν δεινὸν αὐτῷ τῶν παρεστώτων
 ἐδόκει δεινῶν. τὴν τε γὰρ χρονίαν ἐν ὑπερορίῳ ἐκστρατεία δια-
 τριβὴν καὶ φθορὰν τῆς ἵππου καὶ τοῦ στρατοῦ δεξιῶς διετίθει,
 καὶ αὖ τὴν ἀπὸ τοῦ σπληνὸς πιέζουσαν νόσον συνετῶς αὐτῷ
 Εἰπεκούφιζε καὶ ἅπαντος τοῦ ἐντεῦθεν ἀπήλλαττε δέους· καὶ εἴ τις 5
 P. 341 πλήττουσα τὴν καρδίαν ὑπῆρχε φροντὶς κοσμικῆ, πάσας ἔξο-
 μαλίζων ἐτέλει ῥαδίως. καὶ ἐπὶ τούτοις τὰς ἐκ τῶν συγγενῶν
 τρηκαῦτα παραφνεισας ἐπιβουλάς μάλα σοφῶς αὐτὸς ἀνεῖργε,
 συστέλλων καὶ ἀπαλλάττων ἐς τὰσφαλές, πρὶν εἰς ἀκοὰς ἵεναι
 τῷ βασιλεῖ. πολλοῖς γὰρ κοσμούμενος ὁ ἀνὴρ τοῖς πλεονεκτήμα- 10
 σιν, ὅσα τε φύσις χαρίζεται καὶ ὅσα βαθεῖα σύνεσις εὐφρῶς πη-
 δαλιουχοῦσα κοσμεῖ, πρὸς παντὸς ἠγαπᾶτο τοῦ στρατοπέδου·
 Βκαὶ ἦν οὐδεὶς, ὃς οὐ προὔτιθει τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς τὴν ἐκείνου.
 τό, τε γὰρ φιλότιμον τῆς δεξιᾶς καὶ τὸ τοῦ ἦθους καρτερικὸν οὐδ'
 ἐν ταῖς ὑπερορίαις διατριβαῖς τε καὶ ἀσχολίαις ἀμείβων ἤμειβεν 15
 ὁμως τὰς τύχας τῶν ἐν τοῖς ὅπλοις τότε λιμῶ καὶ λοιμῶ ὑπο-
 ταλαιπωρούντων ἔς γε τὸ βέλτιον· καὶ ἦσαν ὡσπερ ἐκ μιᾶς οἱ
 περιλειπόμενοι βοῶντες ἅπαντες γλώττης, στρατιῶται καὶ στρα-
 τηγοὶ, λόχοι καὶ λοχαγοὶ, σωτῆρα τοῦτον καὶ τροφέα καὶ πλου-
 Cτοδότην, καὶ ὅσα τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἐνδοξοτέραν καθί- 20
 στησι. (B.) Καὶ (ὡς ἐν κεφαλαίῳ διεξέλθωμεν ὅσα ἐν τούτῳ
 τῷ χρόνῳ ἢ τοῦ ἀνδρὸς εὐφρῶς κατέπραξε σύνεσις, ἐγγύθεν τε
 καὶ πόρρωθεν ὁμοίως διενεργοῦσα) αὐτοῦ γὰρ ἅμα τῷ βασιλεῖ
 τὴν τῶν Ἀκαρνάνων πολιορκοῦντος μητρόπολιν, ἐάλωσαν οἱ τυ-

rante, nullum ex iis, quibus premebatur, incommodis incommodum esse videbatur. Nam et diurnam illam peregrina in expeditione moram atque equitum peditumque cladem prudenter admodum relevabat, et illum ex liene morbum eadem solertia lenibat, omnemque inde metum abstergebat: ac si quid externa negotia sollicitudinis aspergerent, eam ille administratione sua facile componebat. Ad haec cognatorum insidias, quae tum contra Imperatoris caput grassatae sunt, sapienter repressit, omnibus in tuto collocatis, antequam ad aures Imperatoris acciderent. Siquidem multis animi ornamentis vir ille praeditus, quae aut a natura insita sunt, aut exaggeratae mentis, quae vitae nostrae moderatrix optima est, prudentia quaesita, apud militem inprimis gratiosus erat, ut nemo esset, qui non eius vitam ac salutem anteponeret suae. Nam cum ne in expeditione quidem tantisque negotiis quicquam de pristina liberalitate animique constantia mutaret, mutabat ille tamen in melius eorum fortunam, qui tum fame ac peste laborabant. Quare omnes una voce qui supererant milites ac duces, ordines aequae atque ordinum praefecti, servatorem illum et altorem ac largitorem appellare, et quaecunque nomina illustriorem faciunt Romani Imperii gloriam. (II.) Enimvero (ut summam percenseamus quicquid eius viri prudentia rebus tam e longinquo quam e proximo gerendis per illud tempus confecit) dum is una cum Imperatore Acarnanum urbem obsidet, comprehensi sunt

ραννίδα μελετήσαντές τε καὶ ἐπιθέμενοι ἐς Βυζάντιον, πολλοί
 τε ὄντες καὶ οὐ τῶν ἀφανῶν· περὶ ὧν ὕστερον πλατύτερον λέξο-
 μεν. ἑάλω δὲ καὶ Σφραντζῆς ὁ Παλαιολόγος, ὁ τοῦ Συργιάννου
 φρονεὺς, τὰς ὁμοίας ἐξαρτύων κατὰ τοῦ βασιλέως ἐπιβουλάς.
 5 συμπαρῶν μὲν αὐτῷ καὶ συστρατοπεδεύων αὐτὸς, ἔχων δ' οὖν D
 καὶ τοὺς ἐκ Θηβῶν Κατελάνους λάθρα οἱ συμπαρασκευαζομέ-
 νους καὶ ἅμα τοὺς ἀστυγείτονας τῶν Ἰλλυριῶν. ἀλλ' οὗτος μὲν
 ἔφθθη τοῦ βίου προαπελθὼν, πρὶν τὰς ἀξίας ἐνταῦθα δίκας
 ἐκτίσαι· οἴμαι τοῦ Θεοῦ βαρυτέραν ταμιευσαμένου τῷ δυσμενεῖ E
 10 τὴν αἰώνιον κόλασιν. (Γ.) Ἐγεγόνει δ' ὑπὸ Ῥωμαίοις τρηκαῦτα V. 276
 ἀπονητὶ καὶ ἡ Φωκαέων πόλις, ἣν μετὰ πολλῆς τῆς ναυτικῆς δυ-
 νάμεως πρὸ τεττάρων ἡδὴ τῶν χρόνων ὁ βασιλεὺς καταπλεύσας
 τότε μὲν οὐχ εἶλε, νῦν δὲ καιρὸν ἐπιτηρήσαντες οἱ ταύτης ἐνοικοὶ
 Ῥωμαῖοι, καθ' ὃν ἐς τὰ εἰθισμένα ἐξῆει κνηγέσια ὁ τῆς πό-
 15 λεως ἀρχηγὸς, κατέσχον τε αὐτήν, βιασάμενοι τοὺς ἔνδον Λα- F
 τίνους, ὀλίγους ὄντας, καὶ ἅμα τὸ τοῦ βασιλέως ἐπεμφήμησαν
 ὄνομα, ἐπὶ τῶν τοῦ τείχους ἐπάλξεων ἀναβάντες. (Δ.) Τούτων
 δ' οὕτως ἐχόντων ἀπογνόντες πρὸς τὸ τῆς πολιορκίας ἐκτετα-
 μένον ἐνέδοσαν καὶ οἱ Ἀκαρναῆες· καὶ οὕτως ὑποχείριος ἐγεγόνει
 20 τῇ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονία πᾶσα ἡ τῆς παλαιᾶς ὀνομαζομένης
 Ἠπείρου ἐπαρχία, καὶ οὐδὲν ἦν ἔτι τὸ ἀντιπράττον ἐκείθεν. ἀλλ' P. 342
 ἐπανίοντι τῷ βασιλεῖ πρὸς Θεσσαλονίκην συνεπανήει καὶ ὁ τοῦ
 τελευτήσαντος κόντου Κεφαλληνίας υἱὸς, οὐ μάλᾳ ἐκῶν, μηδε-

12. καταπλ. οὐχ εἶλε. καιρὸν γὰρ A. 15. ἄρχων Λατίνος A.
 ἐντὸς ἀλλοφύλους A. 16. ὀλίγους ὄντας om. A. 17. τοῦ
 τείχους om. A. καὶ ἐπὶ τούτοις A. 23. Κεφαλληνίας om. A.

qui tyrannidem cogitabant ac Byzantio imminebant, nec pauci nec obscuri;
 de quibus plura postea dicemus. Captus una cum iis et Sphrantzes Palaeo-
 logus, qui Syrgiannem occiderat, eadem contra Imperatoris caput molitus.
 Aderat enim iisdem in castris, et Catalanos ex urbe Thebana cum finiti-
 mis Illyrici populis, quos secum habebat, ad ea consilia clanculum pellexe-
 rat. Verum is, antequam meritas hic poenas daret, e vita subtrahitur,
 gravioribus, ut opinari licet, suppliciis et aeternis a Deo, cuius hostis
 erat, reservatus. (III.) Per idem quoque tempus a Romanis sine ullo la-
 bore capta Phocaeorum civitas, quam magnis navalibus copiis ante annos
 iam quatuor Imperator adortus tum quidem haud cepit; sed nunc demum
 Romani illic habitantes, capto tempore, quo urbis princeps de more ve-
 natum exierat, occuparunt, Latinis, qui pauci in ea erant, vi subactis;
 simulque Imperatoris nomen promulgarunt, moenium propugnaculis con-
 scensis. (IV.) Quae cum ita se haberent, desperata propter obsidio-
 nis diuturnitatem salute, etiam Acarnanes deditionem fecerunt: eoque fa-
 ctum, ut tota ea provincia, quae vetus Epirus appellatur, Romanae di-
 tionis fieret, neque inde quicquam obstaret. Imperatore autem Thessa-
 lonicam redeunte, una etiam Cephalleniae Comitum defuncti filius eodem

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.

μίαν ἔχων ἔτι προσδοκίαν ἐπανελθεῖν ἐς τὴν πατρίαν τοῦ ἡγεμονικοῦ κλήρου διαδοχὴν. οὕτω μεγίστων ἔργων δημιουργὸς εὐφυῆς ἢ τοῦ μεγάλου δομεστίκου καθέστηκε σιωπῇ. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων οἱ λόγοι σκιαὶ μόνον ὑπάρχουσιν ἔργων, τῇ βλάβῃ εὐθὺς καὶ τῇ Βγλώττῃ συναποθνήσκοντες· τοῦ δ' ἀνδρὸς τουτουὶ καὶ ἡ σιωπῇ 5 ἔργων μεγάλων ἐστὶν αὐτουργός. πολλὴν γὰρ ὁ ἀνὴρ πλουτεῖ τὴν μεγαλοφυΐαν καὶ τὴν περινοίαν, βαθεῖαν ἀύλακα διὰ φρενὸς ὡς ἀληθῶς καρπούμενος. (E.) Ἐαρος δ' ἐπιόντος ἀπάρας ὁ βασιλεὺς ἐκ Θεσσαλονίκης ἅμα γυναικὶ καὶ παισὶ δωδεκαταῖος κα- Cτέλυσε παρὰ πόλει τῇ ἐπικεκλημένῃ Διδυμοτείχῳ. κακεῖ διατρί- 10 ψας ἡμέρας συχνὰς ἤκεν εἰς τὸ Βυζάντιον, λήγοντος ἤδη τοῦ ἔαρος, βαρεῖα τῇ ἀπὸ τοῦ σπληνὸς πιεζόμενος νόσῳ καὶ ὀξύτερα τῇ ῥύμῃ πρὸς θάνατον ἤδη συνελανόμενος. ἀπέγνωστο γὰρ καὶ πρὸς τῶν ἰατρῶν, ὅσοι τε τῶν Ῥωμαίων καὶ οἱ τῶν Περσῶν προσεκλήθησαν τούτου γε εἵνεκα, τρεῖς ὄντες αὐτοί. ὧν ἀπάν- 15 των λεπτοτέρα ἐπιταπτόντων χρῆσθαι διαίτη καὶ ὄλη προθέσει D ψυχῆς τῶν βλαπτόντων ἀπέχεσθαι, ὁ δὲ ὀλιγώρει τελείως αὐτῶν, μόνῃ τῇ ἰδίᾳ βουλήσει χρώμενος ἡγεμόνι τῆς ἑαυτοῦ τραπέζης, ἐναντιωτάτῃ τὸ παράπαν ταῖς τῶν ἰατρῶν οὔσῃ παραγγελίαις. διὰ δὴ τοῦτο καὶ αὐξήν ταχεῖαν ὁ σπλὴν εἰληφὼς ἔδραμεν ἄχρι 20 καὶ ἐς τὸ ἦπαρ, καὶ ἥκιστα ζῆν αὐτὸν ἀδεῶς τοῦ λοιποῦ ξυνηχῶ- ρει. ἡμέρας οὖν εἴκοσιν ἐν τοῖς βασιλείοις διατετελεχότι καὶ πᾶσαν E ἀνθρώπων ὀμιλίαν ἀποσεισαμένῳ ἔδοξε πρὸς τὸ θεῖον ἵεναι τῆς

1. ἡγεμονικοῦ add. A. 12. ἦρος A. 15. προσεκλήθησαν A.
18. καὶ ante μόνῃ add. W., om. A.

venit, non sane volens, quod nullam spem relictam sibi videret recuperandae paterni Imperii successionis. Adeo habilis maximorum operum artifex magni Domestici taciturnitas extitit. Nam aliorum quidem verba umbrae tantum sunt operum, simulatque lingua prodierint, emorientia. Viri autem huius etiam silentium magnas res gerit. Nimirum ingenii magnitudine et solertia vir ille excellit, revera profundo mentis sulco fruens. (V.) Vere autem ineunte Imperator Thessalonica cum uxore et liberis digressus duodecimo die ad urbem, cui Didymotichum nomen est, pervenit: ibique dies complures commoratus Byzantium vere iam desinente ingreditur, gravi lienis morbo pressus, cuius vehementiore impetu ad mortem urgebatur. Nam et ab omnibus medicis Romanis, et ab iis, qui e Persia ob eam ipsam rem acciti fuerant, qui quidem tres erant, curatio eius desperabatur. Cum autem ii omnes tenuiore uti victu et summo studio rebus noxiis eum abstinere iuberent, ille prorsus eos contemnebat, et mensam sic instruebat, ut voluntatem suam solam duces sequeretur, quae cum medicorum praeceptis maxime pugnabat. Unde splen celeriter auctus usque ad iecur excurrit, neque eum deinceps secure vivere passus est. Cum igitur dies viginti in palatio commoratus omnes a suo congressu exclusisset, sacrum Dei genitricis

θεομήτορος τέμενος, τῆς τῶν Ὀδηγῶν καλουμένης μονῆς. με- A. C.
γάλας γὰρ εἶχε καὶ ἀρῶαγεῖς πρὸς αὐτὴν ἀεὶ τὰς εὐφροινούσας 1328
ἐλπίδας ἐν πάσαις ταῖς πράξεσιν. ἤκεν οὖν συνήθως καὶ νῦν, ad
αἰτήσων δυοῖν θάτερον, ἢ τοῦ νοσήματος, ἢ τοῦ βίου ἀπαλ- 1341
5 λαγῆν. Imp. Andron.
Iunioris.

ί. Ἄλλ' ἐκεῖνο μικροῦ με παρέδραμε, τῶν ἀναγκαιοτάτων P. 343
ὑπάρχον λεχθῆναι. περαιτέρω γὰρ ἵεναι τούτου χωρὶς οὐκ ἂν V. 277
δυναίμην. διὰ βραχέων τοίνυν ἐπαναλήψομαι. τῆς τῶν Ῥωμαίων
ἡγεμονίας ἐξ Ἀνδρονίκου τοῦ πάππου πρὸς τὸν νέον μετατεθείσης
10 Ἀνδρόνικον, ἤκεν ἐξ Ἰταλίας ἀνὴρ ἐς Βυζάντιον, ῥάκος Ῥω-
μαϊκὸν ὑποδὺς καὶ Βαβυλωνίαν ἑαυτὸν ὀνομάσας. οὗτος ἤσκητο μὲν
καὶ τὴν Λατίνων δογματικὴν σοφίαν· ἐγέυσαστο δ' οὖν καὶ τῆς
θύραθεν τῶν Ἑλλήνων, εἰ καὶ μὴ ὡς ἐκεῖνος ᾔετο, ἀλλ' οὖν B
μετρίως καὶ ἄκρω (τὸ τοῦ λόγου) δακτύλῳ. τυχὼν γε μὴν εὐμε-
15 νείας βασιλικῆς καὶ πλουσία τῇ γλώττῃ σεμνόνων τὰ ἑαυτοῦ ἔλοι-
δόρει καὶ κατεμέμφετο τὴν τῶν Βυζαντίων πολιτείαν, ἄμοιρον
εἶναι σοφίας αὐτὸς καταψηφιζόμενος, ἐπιβούλως οὕτως καὶ κα-
κοήθως διὰ τῆς τῶν ἄλλων λαιδορίας ἑαυτῷ πραγματευόμενος
ἐκλειαν δημοτικὴν· ὡς καὶ πολὺν ἐντεῦθεν τὸν ἔπαινον πρὸς C
20 τῶν φανλοτέρων καὶ ἀμαθῶν ἐπισπάσασθαι. (B.) Ἄλλ' οὐκ εἰς
μακρὰν ἠλέγχθη πίσθηκος ὢν καὶ πρὸς τῶν Βυζαντίων ὀλίγου δέω
λέγειν ἀπάντων κατέγνωσται καὶ διακεχωμώδηται πάνυ τοι σφό-
δρα περιφανῶς. τὸ δ' ὅπως, ἔξεστιν ἀκούειν τοῖς βουλομένοις

12. τῆς A., τὴν W.

templum, eius monasterii quod Hodegôn dicitur, invisere decrevit. Ma-
gnam enim spem et firmam et laetiora spondentem, quicquid rerum ageret,
in illa collocabat. Eandem igitur etiam nunc accessit, alterutrum petitu-
rus: vel morbi, vel vitae finem.

10. Sed illud paene me praeteriit, quod est dictu maxime necessarium,
sine quo longius progredi haud possim. Id ergo paucis repetendum est.
Romano principatu ab Andronico avo ad iuniorem Andronicum translato ex
Italia Byzantium venit vir Romanum habitum indutus idemque Barlaamum
sese nominans. Is cum Latinorum dogmatica eruditione instructus erat,
tum Graecorum etiam litteras profanas degustarat; non eas quidem quate-
nus ipse putabat, attamen mediocriter et extremo (quod aiunt) digito.
Caeterum iste propitium Imperatorem nactus, suas res copiosis verbis or-
nans, reprehendebat et exagitabat Byzantinam rempublicam, omnis erudi-
tionis expertem eam esse suo iudicio statuens: sicque insidiosae et mali-
tiosae aliis deprimendis auram popularem captabat; ut a vilibus atque indo-
ctis hominibus magnam ex eo laudem sibi colligeret. (II.) Sed non multo
post eum esse simium patuit, ut a Byzantiis prope dixerim omnibus con-
demnaretur et luculentissime exploderetur. Quo pacto autem id accide-

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- ἐντυγχάνειν τῷ διαλόγῳ, ὃν ἐγὼ ταῖς τῶν πλείστων καὶ σοφω-
τέρων δεήσεσιν εἰξας ξυγγέγραφα, πλατότερον πάντα διεξελθὼν
ἐν αὐτῷ. τούτου δ' ἢ μὲν ἐπιγραφὴ, Φλωρέντιος, ἢ περὶ σο-
φίας· ἢ δ' ἀρχὴ· πόθεν ἡμῖν ὁ καλὸς Φλωρέντιος διὰ χρόνου
Δκαταίρει ἐς τὸ τῶν Κερκυραίων ἐπίνειον; τύχη ἀγαθῇ, ᾧ φίλε5
Κριτόβουλε, Σαλαμινία καὶ Πάραλος, αἱ μάλιστα Ἀθηναίων
ταχυναυτοῦσαι τριήρεις, δεκαταίους ἡμᾶς Ἀθήνηθεν ἤκουσιν
ἀγουσαι πρέσβεις ἐς τὴν τῶν Κερκυραίων βουλήν, ἀγγελοῦντας
Ἐἴπα ἀκηκοὼς καὶ αὐτὸς οὐκ ἂν οἶμαι ἔχοις, ὅπως οὐχὶ θαυ-
μάσαις. πέπλασται γὰρ ἐν τῷ διαλόγῳ καὶ ἠλλοίωται ἡμῖν τὰ 10
τε τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων ὀνόματα· καὶ ἀντὶ μὲν
Βυζαντίων ἢ τῶν Ἀθηναίων εἰσάγεται πόλις· ἀντὶ δὲ τῶν Ῥω-
P. 344 μαϊκῶν ἡγεμόνων Ἡρακλεῖδαι καὶ Κεκροπίδαι· ἀντὶ δὲ Νικηφό-
ρου Νικαγόρας· καὶ τὰ ἐξῆς δῆλα τοῖς συνετῶς ὀρῶσιν. (Γ.) Ἀλλὰ
γὰρ οὗτος ὁ Βαρλαάμ τὴν πρώτην ἠτυχηκῶς καὶ τῶν μεγίστων 15
ἐλπίδων ἐκπεπτωκῶς ἐτέραν ἐξῆς ἐβάδισε, βουλόμενος ἐντεῦθεν
γοῦν, ἣν ἐκεῖθεν οὐ δεδύνηται, δόξαν θηράσασθαι. καὶ εὐθὺς
ώρμησεν, εἴ τι σαθρὸν ἔστιν εἰρημένον ἐνίοις, ἐς προὔπτον
ἐλέγχειν, ἵν' ἐκεῖθεν ὡς ἐξ ἀσφαλοῦς δῆθεν ὀρητηρίου φερό-
Bμενος ὕβριν τινὰ καὶ ζάλην τῇ ἐκκλησίᾳ προστρίψηται, κἀντεῦ- 20
θεν ὑγιέστερα τὰ Λατίνων ἐπιψηφίσηται δόγματα. ἐρορηγόρει τοί-
V. 278 νον καὶ τὴν τῶν ἀσκητῶν ἀναίδην διέβαλλε πολιτείαν, Εὐχίτας

18. Pro εἴ τι — ἐλέγχειν A. habet: εἰς τοὺς αἰρουμένους τὸν ἡσύ-
χιον βίον ὑβρίζειν. 20. κἀντεῦθεν — δόγματα add. A. 21. ἐρορηγ.]
ἐγραφε A.

rit, cuius ex eo dialogo cognoscere licet, quem ego plurimorum doctorum rogatu conscripsi, tota re copiosius in eo exposita. Inscibitur autem: Florentius, sive de Sapientia; et hoc habet initium: Unde nobis bellus Florentius post longum tempus ad Corcyraeum navale reversus appellit? Deo iuvante, ni Critobule, Salaminia et Paralus, celerrimae Atheniensium triremes, decimo post die quam e portu solvimus, nos huc legatos advexerunt Athenis, ea Corcyraeorum senatui nunciaturos, quae et ipse, ubi audieris, non admirari non poteris. Conficta sunt enim a nobis in dialogo et immutata tam rerum quam personarum nomina; ac loco Byzantium posita est Atheniensium urbs; pro Romanis principibus Heraclidae et Cecropidae; pro Nicephoro Nicagoras. Reliqua perspicua erunt acute intuentibus. (III.) Caeterum hic Barlaamus primo conatu frustratus et maxima spe delapsus alia via rem est aggressus, ut quam inde non potuerat, eam hinc saltem gloriam venaretur: statimque coepit, si quid minus commode ab aliquibus dictum esset, publice id exagitare: ut inde velut e tuto castello erumpens labem aliquam ac procellam Ecclesiae inferret, et Latinorum dogmata saniora esse hinc demum confirmaret. Quamobrem exporrectus vigilabat et monachorum disciplinam impudenter calumniabatur,

τε ὀνομάζων αὐτοὺς καὶ Ὀμφαλοψύχους, καὶ ὅσα τούτοις ἐπό-
 μενα, καὶ ἐπὶ τούτοις τῇ τῶν Μασσαλιανῶν αἵρέσει καθυπο-
 βάλλων· ἅτε ἐγκαυχωμένων ἀκούων αὐτῶν καὶ γλώττη καὶ γρα-
 φαῖς, ὡς ἔλεγε, σωματικοῖς ὄρᾶν ὀφθαλμοῖς τὴν τοῦ Θεοῦ φύ-
 σιν. ταῦτ' ἐκείνοις ἀκούουσι φέρειν οὐκ ἦν. ἀλλὰ Παλαμῶν τινα, C
 τῶν αὐτῶν προφερέστερον ἐν τοῖς λόγοις, χειροτονήσαντες πρό-
 βολον ἐς τὴν ἐκείνου μάχην γλώττη καὶ γράμμασιν, ὡς ἐνῆν, δι'
 αὐτοῦ τὰς ἐκείνου θέσεις ἀνατρέπειν ἠπεύγοντο. τοῦτο πρὸς δύο
 πον καὶ τρεῖς τοὺς ἐνιαυτοὺς ἐκατέρωθεν ἀναπυρσεύομενον πλείω
 10 τὴν αὐξὴν ἀεὶ τῆς κακίας ἐλάμβανεν. ὅθεν καὶ δείσας ὁ Βαρ-
 λαάμ, μὴ χερσὶν ἀσκητῶν διασπαραχθῆ, πλειόνων ἤδη συνη- D
 θροισμένων ἐκ τε τοῦ Ἀθῶνος, καὶ ὅσοι περὶ Θεσσαλονίκην καὶ
 Βυζάντιον ἦσαν ἐνδιατιόμενοι (ᾔοντο γὰρ κατὰ πάντων διαβαί-
 νειν ἐπίσης τὸν ὄνειδον), ἦκει πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἀρ-
 15 χιεπύτην καὶ τὴν ἐκεῖσε τῶν ἐπισκόπων ὁμήγυριν, οὐ μόνον Ὀμ-
 φαλοψυχίας καὶ σφαλλομένης εὐχῆς τῷ Παλαμῷ ἐγκαλῶν, ἀλλ'
 ἤδη καὶ βλασφήμου θεολογίας, „ὅτι καινοτέρας (φησὶν) εἰσάγει E
 φωνὰς ἐν τῇ μυστικῇ τῆς ἐκκλησίας θεολογίᾳ καὶ θεωρίᾳ τερα-
 τεύεται βλέπειν κόμπου καὶ οἰήσεως μάλα μεστάς.” (A.) Ὅθεν
 20 ἐκυροῦτο συγκροτηθῆναι δικαστήριον ἐν τῷ μεγίστῳ νεῷ τῆς τοῦ
 Θεοῦ Σοφίας, παρόντος καὶ βασιλέως αὐτοῦ μετὰ τῶν τῆς συγ-
 κλήτου λογάδων, καὶ ὅσοι τῶν σοφωτέρων ἀνδρῶν. ἦκεν ἡ προ-
 θεσμία καὶ παρήσαν ἅπαντες, οὐ μόνον ὅσοι τῇ τῆς χρείας ἀνάγκη F

A. C.
 1328
 ad
 1341
 Imp. Andron.
 Iunioris.

3. ἅτε — φύσιν om. A. 6. τῶν A., τὸν W. προφανέστε-
 ρον A. 17. σφισὶν W. 20. νεῷ A., ναῷ W.

Euchitas eos et Omphalopsychos et aliis id genus nominibus appellans; ac
 praeterea Massalianismi accusans; quod, ut aiebat, eos audiret et lingua
 et scriptis gloriantes se corporeis oculis Dei naturam videre. Haec il-
 li audientes aequo animo ferre haud poterant. Itaque Palamam quendam,
 qui inter ipsos dicendi facultate caeteris praestabat, propugnatorem sibi ad
 illud certamen deligunt, et per eum lingua, calamo et quovis modo illius
 theses evertere conantur. Quae res cum alterum et tertium iam annum
 utrinque agitentur, malum subinde crescebat. Quare veritus Barlaamus, ne
 monachorum manibus discerperetur, qui plurimi iam et e monte Atho et ex
 monasteriis apud Thessalonicam et Byzantium sitis confluerant (putabant
 enim ignominiam illam aequae ad omnes pertinere); Constantinopolitanum
 patriarcham et congregatos illic episcopos adit, nec Omphalopsychiae mo-
 do et vitiosae precationis, sed etiam blasphemiae theologiae Palamam ac-
 cusat. „Etenim (inquiiebat) et novas iste voces in mysticam Ecclesiae theo-
 logiam invehit, et nescio quae visionum monstra cernere se commiscitur,
 iactantiae et arrogantiae plena.” (IV.) Quare decretus est iudicium con-
 ventus in maximo sanctae Sophiae templo celebrandus, cui Imperator ipse
 cum primoribus senatus et doctissimis quibusque viris interesset. Adest
 status dies: praesto sunt omnes, non ii modo, quorum ministerium in prae-

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.

δουλεύοντες ἦσαν, ἀλλ' ἤδη καὶ δημώδης ὄχλος οὐ ῥᾶστα ἀριθμητός. ῥάϊσας δὲ τηνικαῦτα βραχὺ καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ἰσχυρότερος δι' εὐσεβείας φιλοτιμίαν γενόμενος ἑαυτοῦ ἤκει καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ τοὺς ἱεροφάντορας. τὰ μὲν οὖν τῆς ἐγκαλουμένης θεολογίας σιωπῇ κρύπτεσθαι δεῖν ἐνομίσθη, τοῦτο μὲν καὶ διὰ 5
P. 345 τὸ μὴ δεῖν τὰ ἱερά τῆς θεολογίας μυστήρια βεβήλοις τοῦ δήμου προτίθεσθαι ἀκοαῖς· τοῦτο δὲ καὶ ἵνα μὴ δίκας ἀτόπου γλώττης καὶ γνώμης διδόντος τοῦ Βαρλαάμ δίκας βλασφήμου τε καὶ ἀκαίρου θεολογίας ὄφλων φανῆ καὶ ὁ Παλαμῆς, κἀντεῦθεν ἀντὶ τῆς ἀρμοιότησης τοῖς πράγμασιν εἰρήνης καὶ εὐταξίας θόρονος γέ- 10
νηται καὶ ἀτέκμαρτος σύγχυσις. ὅθεν τὰ τῆς εὐχῆς εἰς μέσον ἐτίθετο. τὰ δὲ τῆς τῶν Μασσαλιανῶν αἰρέσεως ἐπὶ τούτοις
B ἐγκλήματα, ὅσα κατὰ τοῦ Παλαμῆ προὔτειντο, ὑπέρθεσιν εἰς βραχείας ἔσχον ἡμέρας· καὶ εἰ μὴ ὁ τοῦ βασιλέως εἶπετο κατόπιν αἰφνίδιος θάνατος, ταχὺ τὸ πέρασ ἐλάμβανον ἂν αἱ αὐτοῦ σφο- 15
δραὶ κατὰ τῆς αἰρέσεως τῆς Παλαμικῆς ἐπαγγελίαι· λέγω δὲ τὴν ἐκτομὴν αὐτῆς, μελλούσης ἔτι φύεσθαι. (E.) Καὶ ἵνα τὰν μέσῳ συντέμῳ, μὴ συγχωρηθεῖς ὁ Βαρλαάμ ἀποδείξαι τὰ προτεινόμενά οἱ τῶν θεολογικῶν ἐγκλημάτων, δι' ἃσπερ ἔφθημεν εἰρηκό- 20
τες αἰτίας, ἐξ ἑτέρων αὐτοῦ συγγραμμάτων ἠττήθη καὶ ἀπηλέγχθη 20
κακογνωμοσύνη καὶ ἀνθαδεία σύννοικος ὢν καὶ δόξης δημώδους ἔς τὰ μάλιστα ἐραστής. τότε δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς, ὡσπερ βακχεῖα

3. δι' εὐσεβεστέρων φιλοτιμ. A. 8. δίκας — κἀντεῦθεν om. A.
11. εὐχῆς] ψυχῆς: W. 12. τὰ δὲ τῆς — φύεσθαι om. A. 19. δι' ἃσπερ — συγγραμμάτων om. A.

senti negotio necessarium erat, sed etiam popularis turba non facile numerabilis. Ipse Imperator, cum meliusculus esset, ac firmior solito prae amore ac studio religionis evasisset, ad suggestum venit et ad sacerdotes. Ac ea, quae ad theologiae reprehensionem pertinerent, silentio tegi oportere visum est; tum quod sacra theologiae mysteria profanis vulgi auribus non ingerenda essent, tum ne Barlaamo inepti oris et animi rationes reddente Palamas etiam blasphemiae et importunae theologiae reus esse videretur: atque inde non pax et bonus ordo, qualem res flagitarent, sed tumultus et indiscreta confusio oriretur. Itaque proposita est quaestio de Precatione. Quae autem ad Massalianam haeresin spectabant, et alia crimina Palamae obiecta, in paucos dies dilata sunt: et nisi mox Imperatoris mors consequuta esset, mature id perfectum fuisset, quod ille Palamicae haeresi minatus fuerat. Eam nempe adhuc succrescentem ac nondum adultam penitus excidisset. (V.) Et, ut ea quae intercesserunt omittam, Barlaamus, cui ob eas causas, quas diximus, theologica crimina obiecta confirmare haud permittebatur, ex aliis suis scriptis convictus succubuit; compertumque est, eum malevolentia et arrogantia et in primis popularis gloriae cupiditate aestuare. Tum etiam Imperator, pulchra aemulatione

τινὶ φιλοτιμίας γενόμενος κάτοχος, πάνν τοι συνετήν καὶ πρὸς πάντων θανμαστωθεῖσαν διήει δημηγορίαν, λίαν τῷ καιρῷ καὶ τῇ χρείᾳ κατάλληλον. ὅθεν καὶ τᾶλλα θέλων εὐφραίνεσθαι καὶ λύπην ἐκτᾶτο διὰ φιλοτιμίαν, ὅτι μὴ καμὲ σὺν τοῖς ἄλλοις εἶχεν 5 ἀκροατήν. αἱ γὰρ συνήθεις ἡμῶν ἀλγηδόνες, τῆς ἐμῆς τηρικαῦτα δεινῶς κατορχούμεναι κεφαλῆς, οὐκ εἶασαν ἐκείνη καμὲ τῇ συνόδῳ παρεῖναι, καὶ ταῦτα διὰ πολλῶν προκληθέντα τῇ προτεραία πρὸς 10 τὸ βασιλέως πρὸς τε τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς ὅλης συνόδου τῶν τε κρινόντων καὶ κρινομένων. ἐσπέρας γε μὴν ἰούσης τὸ θέατρον διελύετο. καὶ ὁ μὲν Βαρλαάμ βαρεία τῇ ἐκ τῆς ἀσχύνης λύπη κάτοχος γεγονὼς πλήρεσιν ἰστίοις ὤχετο ἀπιὼν ἐς Ἰταλίαν καὶ τὰ Λατίνων ἤθη καὶ δόγματα, οἷς καὶ συντέθραπται.

ια'. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐν τῇ τῶν Ὀδηγῶν αἴθρῃ ἀπῆει μονῆ, πάνν τοι σφόδρα κατάκοπον ἔχων τὸ σῶμα ἐκ τε τῆς διαλέξεως 15 ἐκείνης ἐκ τε τοῦ σπληνικοῦ νοσήματος. ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ μέσας που νύκτας καθίσας πλέον ἢ ἐχορῆν ἐδεδειπνήκει, ἔλαθε τῇ ὑστεραία κατενεχθεῖς εἰς ὕπνον καὶ κάρον ἀναισθησίας ὁμότροπον. τῇ δὲ τρίτῃ βραχὺ διάρᾳ τοὺς ὀφθαλμοὺς τὴν τε βασιλίδα παρήγει μὴ κλαίειν, καὶ ἕμα βοήθειάν τινα πρὸς τῶν ἰατρῶν 20 ἐζήτηει. καὶ πέμψας πρὸς ἐμὲ τὴν ταχίστην ἡρώτα, εἰ συνεροεῖ τηρικαῦτα καὶ οὐκ ἀντιπράττει τὰ τῶν οὐρανίων φωστήρων ταῖς ἰατρικαῖς πείραις καὶ τέχναις. ἀλλὰ πρὶν τοὺς πεμφθέντας ἐπα- νέναι τὰς ἡμετέρας κομίζοντας ἀποκρίσεις, πρὸς μεῖζω πάλιν

9. τε add. A.

quasi quodam divino furore percitus, prudentem admodum et omnibus visam admirabilem habuit concionem, eamque tempori et rei valde accommodatam. Unde cum et alioqui laetari vellet, molestia quapiam est affectus, quod non me quoque cum caeteris auditorem habuisset. Nam familiares dolores, qui tum in caput meum crudeliter grassati sunt, illi concilio me interesse non patiebantur: quamvis pridie multis essem invitatus et ab Imperatore et a patriarcha et toto concilio cum iudicum tum reorum. Caeterum sub vesperam spectaculum illud absolutum est. Ac Barlaamus quidem ignominiam illam gravissime ferens plenis velis in Italiam abiit et ad Latinorum instituta et dogmata, in quibus erat educatus, rediit.

11. At Imperator in Hodegorum monasterium reversus, corpore admodum male affecto tum e concione illa, tum e morbo splenis, cum sub noctem fere mediam accubisset, et largius quam decebat coenatus esset, postridie in somnum et gravem atque exanimationi paene similem soporem incidit. Tertio demum die paulum apertis oculis Imperatricem hortatur, ne ploret; simulque opem medicorum requirit. Et ad me statim mittit, quaerens, numquid caelestia lumina iuvarent, et non impedirent medicae artis conatus et experimenta. Sed priusquam ii qui missi erant meum responsum referrent, in maiorem stuporem est relapsus: et extremum spiritum

- A. M. 6836 ad 6849 Imp. Andron. Junioris. A. C. 1341 die Ian. 15
- ἀναισθησίαν ἐτρόπη καὶ ἔκειτο πνέων τὰ λοιΐθια ἐπὶ τρίτην ἐγ-
 γύς που ἡμέραν· καὶ πρὶν τὸν τοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἐκείνου πεντε-
 καιδέκατον ἡλίον ἀνατεῖλαι, ἐτεθνήκει κατὰ τὸ ζωμθ ἔτος.
 ὃ γε μὴν ἅπας τῆς αὐτοῦ ζωῆς χρόνος περὶ που τὰ πέντε
 καὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἐτύγγανεν ὧν· ἐξ ὧν τὰ τῆς αὐτοκρατο-5
 ρίας ἔτη δυοκαίδεκα ἦν, καὶ ἡμέραι δύο καὶ εἴκοσιν, ἐξ ὅτου-
 περ εἶλε δηλαδὴ πολέμου νόμῳ τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν.
 (B.) Τῇ δὲ τρίτῃ τοῦ πένθους ἡμέρα, τῆς βασιλίδος Ἀννης ἐκεῖθεν
 ἐπανιούσης ἐς τὰ βασίλεια, μέρος ἤδη τῶν ἐκεῖ συνειλεγμένων
 Δέγγιγνόμεν κατὰ, μόλις τῆς κατεχούσης με νόσου ῥαίσας. καὶ 10
 εὐθὺς προτραπεῖς ὑπὸ τε τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν καθ' αἷμα τῷ
 βασιλεῖ προσηκόντων ἁπάντων τοὺς τῷ καιρῷ προσήκοντας θρή-
 νους τῇ γλώττῃ διεξελθεῖν, παρελθὼν ἔλεξα τοιάδε. (Γ.) „Ἡμεῖς
 δὲ, ὧ παρόντες, ἐπινικίους ἔδειν καὶ θέατρα συγχορεῖν ἐγκω-
 μίων τοῦ θειοτάτου βασιλέως ἠπλιζόμεν καὶ λογικοὺς στεφάνους 15
 V. 280 ἀνατιθέναι τῇ ἐκείνου βασιλικῇ κορυφῇ, μικρὰς τινὰς ἀμοιβὰς
 P. 347 μεγάλων ἰδρώτων καὶ μακρῶν καὶ ὑπερορίων καμμάτων καὶ μό-
 χθων βραχεῖαν τῆς ἡμετέρας εὐνοίας ἀντίδοσιν. ἀλλὰ, φεῦ τοῦ
 πάθους, ἕτερον ὁ χρόνος ἡμῖν ἐσχεδίασε σήμερον συμφορὰν καὶ
 θρήνους λοιπὸν ἀντ' ἐγκωμίων ἀναγκαζόμεθα πλέκειν καὶ ἀντὶ 20
 τῶν ἐκείνου τροπαίων τοὺς ἡμῶν ἀριθμεῖν ὀδυροὺς καὶ ἀντὶ τῶν
 χρηστῶν ἐλπίδων ὅλα τὰ χεῖρω μαντεύεσθαι. ἀλλ' οἴμοι τῆς
 Β συμφορᾶς· τίς Ὀρφεὺς, τίς Ὀμηρὸς ἀξίας ὧδὰς καὶ θρήνους

5. τὰ τῆς — δύο καὶ add. A. 8. Quae a verb. τῇ δὲ τρίτῃ us-
 que ad finem orationis leguntur, om. A.

agens in tertium fere diem iacuit: ac Iunii die decimo quinto ante solis
 ortum defunctus est, anno sexies millesimo octingentesimo quadragesimo
 nono. Omne vero tempus aetatis eius ad annos circiter quadraginta quinque
 fuit, atque ex iis annis integros duodecim in summa potestate exegit, ac
 praeterea dies viginti duos, ex quo scilicet urbem Imperatricem belli iure
 occupaverat. (II.) Tertio autem luctus die, Imperatrice Anna inde in pa-
 latium redeunte, pars et ego frequentis illius comitatus fui, vix a morbo,
 quo urgebar, nonnihil recreatus. Cumque me et patriarcha, et quotquot
 Imperatorem sanguine attingebant, hortarentur, ut accommodatas tempori
 lamentationes recitarem, in medium prodii atque eiusmodi orationem ha-
 bui: (III.) „Nos vero victorias cantaturos et laudum spectacula sacratis-
 simi Imperatoris indicturos sperabamus, et orationis corollas illius vertici
 imposituros, parva quaedam praemia magnorum et diuturnorum sudorum,
 et quos peraeagre toleravit laborum et aerumnarum exiguam nostrae benevo-
 lentiae remunerationem. Sed aliam, proh dolor, tempus nobis hodie subito
 calamitatem obiecit, ut naenias laudationum vice canere cogamur et pro spe
 bona difficillima quaeque cogitare. Hei misero mihi, quis Orpheus, quis

τῷ μεγάλῳ τούτῳ καὶ, οἷον εἰπεῖν, παγκοσμίῳ πάθει συμπλέ-
 ξει; πηγαὶ ποταμῶν λίμνας πάσας καὶ θαλάσσας ὕλας, ἵνα
 ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἀστράσι τροφή γένηται δάκρυα. ὧ τίς ἐκ
 μέσης τῆς οἰκουμένης τὸν ἡρωϊκὸν ἐκεῖνον ὀπλίτην ἐξήρπασε; Imp. Andron.
 5 τίς τάφος, τίς γῆ, τίς πέτρα τὸν ἡμῶν κατέχωσε θησαυρόν; Iunioris.
 ὧ μέγα πλάτος ἀέρος, νῦν τὰς σὰς ἀγκάλας ἀνοίξον, καὶ τοὺς
 παρόντας δέξαι στεναγμούς, καὶ ῥῆξον ἄνωθεν ἀξίους ὑετοὺς
 δακρῦόν. ἐκεῖνος ἦν ὁ μήτε φθινόπωρον μήτε θέρος εἰς ὀπλων C
 περιμένων χρεῖαν· ἀλλὰ φύσεις ὠρῶν καὶ στοιχείων καινοτομῶν
 10 καὶ θέρος μὲν ἡγούμενος τὴν τῶν χειμῶνων δορυμύτητα, τροφήν
 δὲ τὴν ἀσιτίαν, καὶ ὕπνον μὲν τὴν ἀγρουπνίαν, ἀναπαύσεις δὲ
 βασιλικὰς τὸ πόνοις πόρους ἐπιφέρειν καὶ διαδόχους ἄλλους ἄλ-
 λων ἀγῶνας ἀγῶνων ποιῆσθαι, θαλασσίων μὲν ἡπειρωτικῶν,
 θαλασσίου δ' αὖ ἡπειρωτικῶν. ἀλλὰ νῦν αὐτὸν, βαβαὶ τοῦ
 15 πάθους, βραχεῖα συνέκρουσε κόμισ. ὧ τίς ἀξία φωνὴ γῆ τε καὶ D
 οὐρανῷ καὶ ἀστράσι τὸ πάθος ἀπαγγείλασα, καὶ οἶκτον ταῦτα
 δέξασα μεστὰ, συγκαλέσει πάντα πρὸς συμμαχίαν ἐνταῦθα τῶν
 θρηόνων; ἐκεῖνος ἦν ὁ πρὸς γε τοῖς ἄλλοις κακείνο τὸ μέγα καὶ
 περιβόητον ἐργασάμενος τρόπαιον, τὸ γῆ τε καὶ θαλάσση μερι-
 20 σθὲν καὶ ἄμφω τὰ στοιχεῖα ἐμπλήσαν τοῦ θαύματος· λέγω δὲ
 τὴν διαβᾶσαν ἐξ Ἀσίας Περσικὴν ἐκείνην καὶ δύσμαχον δύναμιν,
 ἣν ἀθήμερόν κατηγωνίσαστο κράτιστα. ἀλλὰ νῦν αὐτὸν, φεῦ, E
 ὀξύτερον ἐπεισπεσὼν ὁ θάνατος κατηγωνίσαστο. σείσθητι γῆ πρὸς

2. λίμναι πᾶσαι καὶ θάλασσα ὕλαι, γίνεσθε δάκρυα, ἵνα ἡλ. conī.
 Boiv. 22. ἦν Boiv. corr. pro ἦ.

Homerus dignum dolorem et luctum magnae huic et ingenti calamitati accom-
 modabit? Fluminum fontes, lacus omnes, et tota maria convertimini in la-
 crymas, ut solem et lunam et astra lacrymis alatis. Heu quis e medio ter-
 rarum orbe heroicum illum militem eripuit? quod sepulchrum, quae terra,
 quae rupes nostrum obruit thesaurum? O magna aëris amplitudo, nunc
 tuas ulnas aperito, et haec suspiria suscipe, et iustos lacrymarum imbres de-
 super infunde. Ille fuit, qui nec autumnum nec aestatem ad usum armorum
 exspectaret, sed naturas temporum et elementorum innovaret; qui brumae
 gelu aestatem, inedia delicias, et vigilias somnum duceret; Imperatorias
 vero oblectationes, labores laboribus, certaminibus alia certamina per vi-
 ces cumulata iudicaret, ut praelia marina terrestribus, terrestria marinis suc-
 cederent. Nunc vero illum, proh dolor, exiguus pulvis tegit. O quae iusta
 vox telluri et caelo et stellis luctum hunc annunciabit, et ea omnia moerore
 implens ad lamentationum societatem convocabit? Ille fuit, qui praeter cae-
 tera magnum illum triumphum, in terram et mare distributum, quique utrum-
 que elementum miraculo implevit, pepererit: Persicas illas dico et invictas
 copias, quae ex Asia traiecerunt, quas eodem die potentissime profligavit.
 Nunc vero ipsum, hei, mors repentina oppressum prostravit. Commovere terra

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- τὸ νῦν πάθος, ἵνα γένος ἅπαν καὶ ἡλικία πᾶσα τῶν ἀνθρώπων αἰσθησιν τοῦ τοσοῦτου λαβόντες πάθους πλείους κοινωνοὶ καὶ συλλήπτορες τῶν θερμῶν ἡμῖν γένοιτο στεναγμῶν. οὗτος ἦν ὁ πρὶν ἀκουσθῆναι φαινόμενος τῷ τοῦ δρόμου τάχει καὶ πρὶν φανῆναι διώκων τοὺς πολεμίους τῷ δέει τῆς φήμης· ἄλλ' οἴμοι νῦν 5
- Ἐαυτοῦ πολλῶ φανείς ὠκύτερος ὁ θάνατος τοὺς τοιοῦτους φθάσας διέκοψε δρόμους. πηγὴ πυρὸς αἰθερίου, δυοῖν θάτερον καινοτόμησον· ἢ παῦσαι τὰς ζωογόνους σπείρων ἐπὶ γῆς ἀκτῖνας· ἢ τοὺς κρατῆρας ὄλον τοῦ σοῦ πυρὸς ἀθροίσας, ῥίψον κατ' αὐτῆς, ἵνα δὴ τὰς κόμας ῥίψη δένδρον ἅπαν καὶ μαρανθῆ τὰ κρῖνα τοῦ 10 ἀγροῦ καὶ λάβη γένος γλόης ἅπαν αἰσθησιν καὶ γνῶσιν τοῦ τοσοῦτου πάθους. ἐκεῖνος ἦν ὁ τοὺς Τριβαλλῶν καὶ Μυσῶν ἡγεμόνας
- P. 348 ἐκπλήξας, οἷα καθεύδουσιν ἐπιστὰς πολλάκις αἰγνίδιον, καθάπερ τις αἰθέριος κεραυνός. ἄλλ', οἴμοι, νῦν αὐτὸν ἀργὸν καὶ κείμενον καθάπαξ ἔδειξεν ὁ τάφος. οὐρανὲ, τὰς σὰς πύλας ἀνα- 15 πετάσας πρόπεμψον βροντὴν ἀξίαν τοῦ μεγάλου τούτου πάθους καὶ θορύβησον τὴν κτίσιν πᾶσαν, ἵνα καὶ τῶν ἀψύχων ἢ φύσις αἰσθησιν λάβη καὶ συλλάβοιτο τῶν θρηγῶν ἅπανα φύσις κτισμάτων ἡμῖν. ὦ πῶς ἢ ταχυτάτη καὶ ὠκύτερος φύσις νῦν ἤρημεῖ
- Βμὴ κινούμενος; ὦ πῶς πολλάκις ἡμῖν κομίσας χαρὰν ἐκ τῶν 20 πολεμικῶν τροπαίων ἐς τούναντίον ἀνέτρεψεν ἅπαντα σήμερον,
- V. 281 καὶ χειμῶνα μὲν τὸ ἔαρ πεποίηκε, σκότος δὲ βαθὺ τὸ τοῦ ἡλίου κάλλος, μελανειμονοῦσης ἡλικίας ἀπάσης καὶ οἶον ἀποκρηπτού-

20. κινουμένη W. in mg. 21. τούναντίον em. Boiv. pro τάναντιον.

propter hunc casum, ut omne genus, omnis aetas hominum tantam cladem sentiat, et plures nobis socii et adiutores vehementium sint suspiriorum. Hic fuit, qui celeritate cursus adventus sui famam anteverteret, et priusquam conspiceretur, terrore sui nominis fugaret hostes. Sed, hei mihi, nunc mors longe illo celerior extitit, et istiusmodi cursus antevertit et abrupit. Adesto fons ignis aetherei, atque alterutrum perficito: aut vitales in terra spargere desinito radios, aut totius ignis tui crateras in eam omnes effundito, ut comas omnis arbor amittat, et lilia agri marcescant, et herbarum omne genus tantam cladem sentiat atque intelligat. Ille fuit, qui Triballo- rum et Mysorum duces perterrefaceret, quos saepe velut dormientes subito instar aetherei fulminis oppressit. At, hei mihi, nunc illum ignavum et iacentem prorsus ostendit tumulus. O caelum, portis tuis apertis tonitru tanta calamitate dignum erumpe et totam rerum naturam perterrefac, ut et inanimatorum natura sentiat, et res omnis generis a Deo conditae luctum nostrum adiuvent. Heu, cur tua celerrima et veluti volucris natura nunc immota quiescit? Heu cur tu, qui toties nobis ex bellicis triumphis laetitiam attulisti, hodie in contrarium vertisti omnia, vere in hiemem commutato, pulchritudine solis in obscuras tenebras, pullata omni aetate, et splen-

AD

MAGNIF. ET GENEROSUM VIRUM,
D. ANTONIUM FUGGERUM,
KIRCHPERGAE ET WEISSENHORNI DOMINUM, CAESAREAE
MAIESTATI A CONSILIIS, ETC.

Non equidem sine mente, reor, sine numine divûm (ut Virgilii verbis utar) sic accidit, Vir Amplissime, ut tua praestanti liberalitate, et singulari IOANNIS DORENSCHWAMI industria, Byzantinam historiam a Constantino Magno usque ad Constantinum postremum, a Graecis descriptam hominibus, integram et perfectam haberemus. Etsi enim illius epitomae quaedam extant, partim a Latinis scriptoribus editae, partim ex his nostris auctoribus decerptae: tamen Graeci certius et fusius pleraque in Oriente gesta descripserunt, quae illi vix attigerunt: multaque referunt, Latinis illis vel plane incognita, vel de industria neglecta, quod ea minus ad se pertinere putarent: sicut et Graeci vicissim res in Occidente gestas parum curarunt. Nam cum princeps Imperii sedes Byzantium, quae a conditore potius quam instauratore, non tantum Constantinopolis, sed et nova Roma dicta fuit, translata esset: paulatim vetus Roma cum finitimis provinciis a totius Imperii quasi corpore avulsa, partim pontificibus, partim exteris nationibus paruit. Secuta sunt deinde etiam religionis dissidia, contentiones, insidiae, aperta bella, et diversae etiam utrorumque populorum appellationes. Nam Byzantini se Romanos, et suos principes *Ρωμαίων βασιλέας*, caeteros autem Christianos populos et reges, qui Romanum pontificem agnoscebant, promiscue Latinos nominarunt, a quibus ipsi contra Graeci dicebantur. Ut igitur res in Occidente gestae, e Latinis: sic quae in Oriente contigerunt, e Graecis rectius petuntur.

Fateor equidem, ad Zonaram convertendum praemiis, a te propositis, eoque tempore mihi peropportunis, initio excitatum

me fuisse potius, quam meapte voluntate accessisse: non tam laborum et molestiarum fuga, quibus ita tum quoque assueveram, ut ignavo otio nihil mihi esset molestius, quam privatis meis studiis, si quid daretur otii, fruendi et diuturnam quasi sitim variae lectionis restinguendi cupiditate. Sed cum e Zonarae velut salebris eluctatus, in Nicetae Acominati Choniatae planitiem et quasi variis flosculis vernantia prata pervenissem: iucundus mihi potius quam gravis esse labor interpretationis ille coepit, cum ob dictionem fusiorem et planiorem, et saepe non infeliciter luxuriantem: tum vero propter earum historiarum cognitionem, quas partim non satis tenerem, partim plane ignorarem.

Quo opere absoluto, cum non tam gauderem me gravi onere levatum, quam in medio veluti cursu destitutum dolerem, quo minus extremam totius historiae metam attingerem: ecce praeter omnem expectationem a te offertur Nicephorus Gregoras, qui ab urbe a Venetis et Balduino Flandro capta exorsus, historiam annorum cXLV. *) ad suam usque aetatem, et Andronici Palaeologi iunioris obitum, eleganti stylo descriptam nobis dedit: itaque supplevit ea quae reliquerat Choniates, ut hic Zonarae suam narrationem attexerat.

Caeterum et hic idem quod in Choniate mihi cum accidisset, nec vicina temporibus nostris Byzantium acta auctor ille attigisset: nullumque Graecum scriptorem extare, aut certe mihi esse cognitum dolerem, qui caetera usque ad Constantinopolin a Turcis occupatam, et imperium Graecorum a Mahomete prorsus eversum persequeretur: commode a clarissimo viro D. PHILIPPO GUNDELIO, Viennensi Iurisconsulto, ad me missus est Laonicus Chalcocondyles, quo, ut a fatigatione conversionis nonnihil acquiescerem, avide percurso, plane mihi satisfactum esse cognovi: atque in eam sententiam sum adductus, ut fato quodam, quod initio dixi, factum esse existimarem, ut et liberalitate tua, et DORENSCHWAMI Byzantina et Asiana peregrinatione, et meo qualicumque labore, integrum totius Byzantinae historiae corpus, et omnibus prope numeris suis absolutum, nostris hominibus proponeretur: cuius lectio non tam iucunda, quam salutaris esset, si ii qui rerum potiuntur, ex alienis peccatis sua emendare conarentur. Idem enim hostis, qui beatas olim Asiae et Graeciae provincias oppressit, vastavit, evertit, nostris etiam cervicibus imminet:

*) Non cXLV. sed cXXXVII.

γὰρ ἂν καὶ ἡμῖν εἰς τὴν παροῦσαν ἐγγείρησιν χρήσιμος)· „πολλά-**D**
 κεις,” φησὶν, „ἐθαύμασα κατ’ ἑμαυτὸν γενόμενος, πῶς τῶν ἀν-
 θρώπων τοῖς πλείστοις ἕξδὸν ἀστασίαστον καὶ εἰρήνης μεστὸν δια-
 βόσκειν τὸν βίον, καὶ πλείστους μὲν ἔχειν οἱ θανμάσσονται, μη-
 5 δένας δ’ οἱ τὸν τρόπον τούτων μισήσουσιν· οἱ δὲ πρόθυμοι πρὸς
 τὸ λοιδορεῖν πάντα τινὰ ἀπαντῶσι καὶ γλώττιαν ἐκόντες ἀσκοῦσι
 πονηρὰν καὶ ἀταμίευστον καὶ ὑβρίζουσαν· καὶ ταῦτα μηδεμιᾶς
 πολλάκις προκειμένης προφάσεως, ἢ προβαλλομένη τι τῶν δι-
 καίων ἴσως ὑπέκκαυμα ἔσται πρὸς τοιαύτας ἀναφλέγον ὁρμᾶς.**E**
 10 καὶ τούτων μᾶλλον ἐθαύμασα, τοὺς ὀπόσοι ψευδεῖς κατὰ βασι-
 λέων ὁμοῦ καὶ πατριαρχῶν βλασφημίας συζῆράπτειν καὶ ἀναισχύν-
 τως προφέρειν τολμῶσι· καὶ πάντων ἐθαύμασα μάλιστα, τοὺς
 ὅσοι γραφῇ παρατίθεσθαι τὰς οὕτω ψευδεῖς βλασφημίας αὐτῶν
 οὐκ ὀκνοῦσι. τὰς γὰρ ἀπὸ μόνης τῆς γλώττης προοῦσας λοι-
 15 δορίας αἶραι λαβοῦσαι ἐς αἰθέρος ἀβύσσους διασκεδάζουσιν. αἱ
 δὲ γραφαῖς καὶ βίβλοις ἐντυπούμεναι μονιμώτερον καὶ τυραν-**F**
 νικώτερον κατὰ τῶν ὑβριζομένων τὸ κράτος ἐσχίκασι, τὴν ἡγε-
 μονίαν τῆς γραφῆς λαμβανούσης καὶ διὰ μακροῦ πομπευούσης
 τοῦ χρόνου. οὐκ οἶδα δ’ ὀπότερον οὐδ’ ἔχω ῥαδίως ἐπιγιγνώ-
 20 σκειν οὗ χάριν ταῦτα ἐπείγονται δοῦν, καὶ τίνος ἕνεκα κέρδους
 ἐς τοιοῦτους κρημνοὺς ἑαυτοὺς συνωθοῦσιν. εἴ τε γὰρ ιδιότητά
 τινα κακίας ἀποπίμπλαντες ἑαυτῶν ἐπὶ τὰς οὕτω ψευδεῖς βλα-
 σφημίας χωροῦσι, κακῶς τοῦτο δοῦσι καὶ λίαν ἀσχερῶς καὶ κα-
 τὰ τῆς ἑαυτῶν, ὡς εἰπεῖν, κεφαλῆς. στήλην τε γὰρ τῆς σφῶν

1. Wolfius interposito titulo (δημηγορία τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου) sententiam abruptit, haeretque in voce ἴνα, quam ait esse ἀνανταπόδοτον. Vide eius notas. 23. καὶ alterum add. A.

tutum videri possit accommodata), „Saepe” inquit „mecum ipse miratus sum, qui fieret, cum plerisque mortalium quietam et tranquillam prorsus agere vitam liceret, ac plurimos habere quibus admirationi essent, nullos vero penitus inimicos: ut ipsi ad quosvis proscindendos propensi, linguas improbas, futiles et contumeliosas ultro exacuerent: idque nulla saepe occasione data, quae ad huiusmodi maledicentiam iure illos incenderet. Illos vero magis etiam sum miratus, qui Imperatores simul et Patriarchas falsis maledictis incessere, ac impudenter proscindere audent. Sed hi admiratione omnium maxima me affecerunt, qui tam falsa maledicta sua mandare litteris non dubitarunt. Nam convitia, quae lingua proferuntur, statim aura dissipat: quae vero scribuntur et libris imprimuntur, diutius et gravius eos quos laesere iniuria premunt: scriptura auctoritatem nacta, et longo tempore ostentata. Ignoro autem quo consilio, nec scio qua gratia haec facere studeant, aut cuius lucri spe in talia praecipitia incurrant. Sive enim, ut singularem suam improbitatem expleant, adeo falsa maledicta congerunt, male faciunt ac turpiter admodum, suoque, quod aiunt, capiti nocent. Nam improbitatis suae monumentum produnt posteris, quod

P. 4 κακίας τῶ χρόνῳ παρέχουσιν, ὅτι ἐξὸν ἐκ τοῦ λέγειν εὐφημία καὶ
 πρεσβεύειν ἀλήθειαν, γνωρίζεσθαι τοῖς ἀκούουσιν· οἱ δ' ἐκ τοῦ
 πλύνειν ἀμάξαις ὕβρεων τοὺς μηδὲν ἀδικήσαντας, δημοσιεύειν εἴ-
 λοντο ἑαυτοὺς, παραπλησίως ὡσπερ ἂν εἴ τις, ἐξὸν ἡπειρώτης
 εἶναι, καὶ βίον ἐπικερδέστερον καὶ ἀκίνδυνον ζῆν, ὅδ' ἐς Ἀτλαν-5
 τικοῦ πελάγους χειμῶνας καὶ κλύδωνας φέρον ἐμβέβληκεν ἑαυ-
 τόν. τὸ δὲ καὶ κακῶν ἀρχέτυπα τοῖς ἐφεξῆς εἰς μίμησιν προτι-
 θέναι τὰ γράμματα, καὶ εἰκῆ καθιστᾶν ἑαυτοὺς αἰτίους τῆς ἐκεί-
 νων ἀπωλείας, τοῦτο δὲ ποίων κρημνῶν οὐκ ἐπάξιον, δίδυμα
 καὶ τριπλᾶ προτεῖνον τὰ γκλήματα; ἃ γὰρ ὡς ἀήθη ταῖς πολι-10
 τείαις καὶ νόθα ἐλαύνειν ὡς πορρώτάτω καὶ ἀποτρέπεσθαι ἐμελ-
 λον, δεδιότες οἷς τὰ τοιαῦτα πρόχειρον λαιδορεῖν, καὶ τῶν πό-
 λεων ἐξωθεῖν, ὡς πρὶν τῶν δικαστικῶν Ἀθηναῖοι πινάκων τοὺς
 ὅσοι παρέγγραπτοι καὶ τῆς σφῶν πολιτείας ἀνόξιοι· ταῦτα ἀσμέ-
 νως ἤδη δέξαιντ' ἂν πράττειν αὐτοὶ, ὡς καὶ ἄλλοις ἤδη πεπρα-15
 γμμένα καὶ δεδομένα, καὶ τῶν ὄρων ὄντα τῆς συνηθείας ἐντός.
 φιλοῦσι γὰρ ὡς τὰ πολλὰ τῶν ἀνθρώπων οἱ τοῖς οἰοισθηποτοῦν
 ἀτοπήμασιν ἀλισκόμενοι, ἐς ἀρχαιοτέρας εἰκόνας ἀνάγειν τὴν
 μίμησιν, ἵν' ἐκείθεν ὡς ἐξ ὀρητηρίου κατατρέχωσιν, εἴ τινές
 ποτ' ἄρ' εἶεν οἱ πρὸς ἐλέγχους ἀποδιδόμενοι. εἴτ' οὖν διὰ τοῦ-20
 το λαιδοροῦσι καὶ ψεύδονται, οὕτωςί πως ἐκατέρωθεν ἀμαρτά-
 ρουσιν· εἴτ' αὖ διαμονῆς ἕνεκα τῆς αὐτῶν συγγραφῆς, καὶ οὕ-
 τω πόρρω θέουσι τοῦ σκοποῦ, τὰς κρηπίδας τῶν αἰτιῶν οὐ πάνυ
 ὄντοι σφόδρα ὑποτιθέμενοι ἀσφαλεῖς. αὐτοὶ μὲν γὰρ ἴσως εἰδότες

9. ἀντάξιον A. 11. ὄφειλον A. 16. ὄντα om. A.

cum bene dicendo et celebranda veritate innotescere auditoribus licuisset, plaustris convitiolorum in innocentes effundendis semet ipsos traducere publice maluerunt: haud secus ac si is, cui liceret in terra continente beate secureque vivere, in Atlantici maris tempestates ac fluctus ultra se coniiceret. Scelerum porro exempla scriptis suis proponere posteris, et interitus eorum sponte reum fieri, id vero quae praecipitia non meretur, cum duplicibus aut triplicibus criminibus sese obstringant? Quas enim res ut insolitas civitatibus et improbatas quam longissime exterminaturi et abominaturi erant, eorum metu quibus et insectari et urbibus eas exigere promptum esset, quemadmodum olim Athenis ex albo iudicum debebant per fraudem inscriptos et republica indignos: has iam cupide amplectentur, ut et ab aliis ante factas ac probatas, et a consuetudine non abhorrentes. Solent enim homines quorumvis criminum rei, suam imitationem ad exempla veterum referre, ut causam habeant invehendi in eos, qui illa arguere instituerint. Sive igitur hac de causa ita convitiantur et mentiuntur, utroque peccant: sive ob diuturnitatem scriptorum suorum, etiam sic procul a scopo aberrant, infirmis criminationum suarum iactis fundamentis. Sciunt illi quidem forsitan, vulgi aures insectatione aliorum quam collaudatione

σης τὴν αὐγὴν τῆς αἰθερίας τοῦ ἡλίου λαμπάδος; ὡ πῶς ὁ πολ- A. C.
 λους ἐκ τῶν βλεφάρων ἀποκρουσάμενος ὑπνους ὑπὲρ τῶν ὑπη- 1328
 κῶων νῦν ἐν τάφῳ τὸν μακρὸν ὑπνον καθεύδει; ὡ πῶς τὸν λίθι- ad
 νον αὐτὸς ὑποδὺς χιτῶνα ἐν βραχεῖ δυστυχῶν ἡμᾶς ἀποδύσασθαι 1341
 5 πέπραχεν; ὡ πῶς πρότερον μὲν τὰ τῶν πολεμίων κόπτων καὶ C
 καταβάλλον σώματα νῦν ἐκ τάφου τὰς τῶν ὑπηκῶων τοξεύει
 ψυχὰς ἀφειδῶς; σὺ δ' ὦ θεία βασίλις, ποῦ τὸ σὸν καταλέλοι-
 πας κλέος; πῶς καθάπερ εὐκνλος σελήνη τῶν βασιλείων χθῆς
 ἐξελθοῦσα σήμερον ἐπανῆλθες ἡμίκνλος; πῶς καθάπερ δένδρον
 10 εὐσχιόφυλλον ἀνθοῦσα σήμερον ἐξαίφνης ἀπήνθησας ὡς χόρτος D
 ἐν ἀγρῷ καὶ ῥόδον ἐν λειμῶνι; πῶς ἐκ τῶν βασιλικῶν θαλάμων
 χθῆς οἷα λαμπρὰ καὶ πλησιφαῆς πανσέληνος ἀνατείλασα νῦν ἐν
 πολλοῖς καὶ βαθέσιν ἐκρύβης τοῖς νέφεσι; τίς ἐν βραχεῖ τὸ σὸν
 ἀπημαύρωσε κάλλος; ποῦ τὴν συγκαταρεύσασαν ἀφῆκας γλόην;
 15 τίς τὸν σὸν εὐανθέστατον κῆπον ἐξώρυσσε; τίς κλέπτῃς, τίς λη-
 στής, τίς προσητήρ καὶ κεραυνὸς ἐξ οὐρανοῦ; πῶς χθῆς ὡς ἐκ
 λιμένος τὸν ἐκπλουν ποιησαμένη λαμπρὸν σήμερον ἐπανῆκες, ὡς E
 ἐκ ναυαγίου καὶ κλύδωνος ὄλον ζημιωθεῖσα τὸν πολυτίμητον
 φόρτον; τίς σου τὸν χρυσοῦν ἀπέκειρε βόστρυχον; τίς ἀφείλε
 20 σου τὸ τῆς πορφύρας κράτιστον; τίς τὸν σὸν ἤρπασε λύχρον;
 τίς τὸν σὸν ἔσβεσεν ἥλιον; τίς σοι τὴν καινότεραν ταύτην ἡλια-
 κὴν ἐκλειψιν εἰργασται; τίς σου τὴν λαμπρὰν συζυγίαν διέλυσσε;
 τίς ἄγριος χειμῶν τὴν σὴν ἑαρινὴν ἀρμονίαν διέθρηξεν; ἀλλὰ συνά- F
 ρουσθέ μοι τοῦ πένθους ἅπας ὁ τῶν Ῥωμαίων δῆμος, καὶ δεῦρο

4. δυστυχῶς conii. Boiv.

dorem aetherae facis solis velut occultante? Heu, quomodo is, qui propter
 subditos suos somnum oculis saepe negavit, nunc in sepulchro longum illum
 somnum dormit? Heu, quomodo ille, saxea tunica induta, brevi effecit, ut
 nos misere exueremur? Heu, quomodo qui antea hostium corpora caedebat
 et sternebat, nunc e sepulchro subditorum animos sagittis pertinaciter im-
 petit? Tu vero, o divina Imperatrix, ubinam decus tuum reliquisti? Heri
 plenae lunae instar egressa palatio, hodie quo pacto dimidiata reverteris?
 Quomodo, cum instar frondibus obsitae arboris floreres, hodie ut foenum
 agri defloruisti et rosa in prato? Quo pacto heri ex Imperatoris thalamis
 splendentis et illustris plenilunii instar exorta nunc multis et densis nubibus
 occultaris? quis tam brevi momento tuam pulchritudinem obscuravit? Ubi
 florem tuum deciduum reliquisti? quis vernantem tuum hortum perfodit?
 qui fur? qui latro? quae fulgetra? quod caeleste fulmen? Quo pacto quae
 heri velut e portu splendide solvisti, hodie tanquam e naufragio et fluctu
 es reversa, omnibus iis, quas vehebas, pretiosissimis mercibus spoliata?
 Quis tuam auream comam detondit? Quis tibi purpurae splendorem ademit?
 quis tuam lucernam abripuit? quis tuum solem extinxit? quis tibi novam
 istam eclipsin invexit? quis illustre tuum coniugium diremit? Quae fera
 tempestas vernam tuam temperiem corrupit? Agite vero, omnis Romane

A. M. κοινῇ τὸν θροῆνον ἐγείρωμεν, κλαίοντες οὐκ ἐκεῖνον, ἀλλ' ἡμᾶς
 6836 αὐτοὺς ἐν ἐρημίᾳ καταστάντας ἐκείνου. οἱ τὰς τοῦ γένους φλέβας
 ad ἔλκοντες ἐκ τῶν βασιλικῶν πηγῶν, δακρύσατε καὶ ὡς συγγενῇ
 6849 τὸν βασιλέα καὶ ὡς τοῦ γένους κούχημα. οἱ τὰς βασιλείους πα-
 Imp. Andron. τοῦντες ἀλλὰς, ζητήσατε τὴν τῶν βασιλείων λαμπρότητα. οἱ 5
 Junioris. στρατιῶται, πενθήσατε τὸν δεξιὸν στρατηγόν· οἱ δοῦλοι, κλαύ-
 P. 349 σατε τὸν φιλάνθρωπον δεσπότην· οἱ καθεύδειν καὶ ἡρεμεῖν εἰω-
 θότες, τὸν ἄγρυπνον φύλακα· οἱ δικασταὶ, θρηνήσατε τὸν χο-
 ρηγὸν τῆς τῶν νόμων ἰσχύος· οἱ τῆς ἐκκλησίας ἱεροὶ προστάται,
 ζητήσατε τὸν διάπυρον σπουδαστὴν καὶ συλλήπτορα τῶν δογμα- 10
 των· οἱ ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις, τὸν πρόβολον καὶ προασπιστὴν
 τῆς ὑμετέρας εὐκλείας καὶ δόξης· οἱ τῶν θείων ἀσκητηρίων κο-
 σμήτορες, τὴν τῆς ὑμετέρας ἰσχύος ἀκρόπολιν. λογίσασθε τοὺς
 B ὑπὲρ ὑμῶν τελευταίους ἀγῶνας αὐτοῦ, πῶς πεπονηκότος ἤδη
 καθάπαξ τοῦ σώματος ἐκ τε τῶν πολεμικῶν τραυμάτων ἐκ τε τῶν 15
 ἰατρικῶν καντήρων καὶ πρὸς θάνατον ἐντεῦθεν ἐλαννόμενος κα-
 τεφρόνησέ τε τοῦ σώματος, καὶ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς ἀφειδήσας προ-
 θύμως ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ τοὺς ἱεροφάντορας ἤκε καὶ οὐ πρότερον
 ἐκεῖθεν ἀπήλλαξε, πρὶν ἐλπίδας δοῦναι, ὡς τοὺς ὑμῶν ὑβριστὰς
 C καὶ τὰ ἐκείνων διεφθορότα δόγματα, τό γε εἰς ἐκεῖνον ἦκον, συν- 20
 τρίψει τε καὶ ὅλοις δώσει φθορᾶς καὶ ἀπωλείας βυθοῖς τε καὶ κύ-
 μασιν. ἀναμνήσθητε, οἶους καὶ ὅσου τοῦ ζήλου μεστοὺς τῶν

9. Verba οἱ τῆς ἐκκλησίας -- κύμασιν laudantur a Cantacuzeno Hist. IV. 24. p. 802. C. 12. ἡγήτορες Cantacuz. pro κοσμήτορες. 13. μνήσθητε Cantacuz. pro λογίσασθε. 18. ἱεροφάντας Cantacuz. 19. πρὶν τοὺς ὑμῶν ὑβριστὰς καὶ τὰ ἐκ. διεφθ. δόγμ. καὶ παρέγγραπτα τῆς ἐκκλησίας νανάγια συντρίψαι τε καὶ ὅλ. δοῦναι φθορᾶς etc. Cantacuz.

popule, adiuuate luctum meum, communiter eiulemus, non illum deploraturi, sed nosmet ipsos, qui ab illo destituti sumus. Qui stemmate Imperatorio estis orti, deplorate Imperatorem, ut et cognatum et familiae vestrae ornamentum. Qui palatii limina frequentatis, quaerite palatii splendorem. Vos milites, lugete solertem ducem: vos famuli, humanum dominum deplorate: qui dormire et quiescere solebatis, pervigilem excubitorem. Vos iudices, lamentamini eum, a quo legum vis pendebat. Vos Ecclesiae sacri proceres, desiderate acerrimum amatorem et adiutorem dogmatum. Qui in montibus et speluncis degitis, praesidium et propugnaculum existimationis et gloriae vestrae. Vos sacrorum monasteriorum rectores, vestrae potentiae arcem. Reputate extrema illius certamina pro vobis suscepta. Cogitate ut corpore tum hostilibus vulneribus, tum medicis ustionibus prorsus exhausto, et ad mortem properante, et corpus suum contempserit, et vitae suae non pepercerit, sed alacriter ad suggestum et sacrorum antistites venerit: nec prius inde discesserit, quam spem fecisset, insectatores vestros corruptaque illorum dogmata, quod in se quidem esset, conterendi, ac prorsus abolendi. Recordamini, quae et quanto cum zelo sacris illis labiis verba protulerit pro

ἱερῶν ἐκείνων χειλέων τοὺς λόγους προήνεγκεν ὑπὲρ τε τῶν θείων
 θεσμῶν καὶ τῆς ἀληθείας αὐτῆς. ἀναμνήσθητε ὧν ἐφθέγγατο
 πρὶν ἵκειν ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ τὸν ἱερὸν σύλλογον· ὧν τε αὐθις ἐλ-
 θῶν διεξήει πάνυ τοι μεγαλοφῶς, καὶ ὡσπερ οἱ πάλαι τῶν θεο-
 5 λόγων, ὁπότε θείας ἐπιπνοίας ἐμφορηθέντες τὴν γλῶτταν ἐδίδον
 τῷ ἐνηχοῦντι καὶ φέροντι πνεύματι· καὶ ὅπως τοῦ νοσήματος
 ὑπὲρ κεφαλῆς αἰωροῦντος τοῦ βίου τὸ πέρασ, ὃ δὲ οὐκ ἐνέδωκεν,
 ἀλλ' ἐπέρανε τὰ βελτίω μάλα προθύμως· οἶμαι τοῦ θεοῦ με-
 γάλην ταύτην τὴν ζῆσιν τῇ τούτου χαρισαμένου ψυχῇ, ἵνα κο-
 10 ρωνίδα τινὰ τοῖς ἄλλοις ἐκείνου χρηστοῖς ἀγῶσι καὶ οἷον ἐκσφρά-
 γισμα κράτιστον ἐπιθεῖη, τὸ τοιούτοις λόγοις ἀγνισθῆναι τὴν
 γλῶσσαν καὶ τοιούτοις νόμοις καὶ δόγμασι συναπελθεῖν αὐτὸν ἐκ
 τοῦ βίου." (Δ.) Ἦν γε μὴν ὁ βασιλεὺς ἡδὺς καὶ χαρίεις τὸ εἶ-
 15 δος, τὸ ἦθος ἰλαρὸς καὶ εὐπρόσιτος, τὴν γνώμην φιλόανθρωπος
 καὶ πάνυ τοι συμπαθής. συμβουλήν γε μὴν τῶν πάντων οὐδενὸς
 προσδεχόμενος οὐδεμίαν, μόνῃ τῇ ἑαυτοῦ διετέλει πειθόμενος
 γνώμῃ καὶ γνώσει. διὸ καὶ κρυψίνους ἦν ὡς τὰ πολλὰ καὶ βα-
 20 θεϊαν μὲν διὰ φρονὸς καρπούμενος αὐλακα· ἀνομίλητος δ' οὖν
 καὶ μισῶν περὶ ἑαυτὸν πλῆθος ἀνθρώπων ὄρῃν. (Ε.) Ὅθεν
 καὶ οὔτε βασιλικαῖς ἐνέχεσθαι φροντίσι καὶ ἀσχολαῖς ἠνείχετο,
 οὔτε μὴν ἐν ταῖς μεγίσταις τῶν ἑορτῶν τὰ τῆς βασιλείας ἐτέλει
 νόμιμα, τὰς θεατρικὰς φημι καὶ δημοτελεῖς πομπὰς καὶ φιλο-
 φροσύνας καὶ τὰς μεγαλοψύχους εὐεργεσίας τε καὶ διανομὰς τῶν τε
 25 χρημάτων ὁμοῦ καὶ ἄξιωμαίων. ὡς κινδυνεύειν ἐντεῦθεν λήθης κα-
 ταδύναι βυθοῖς τὰ τῆς βασιλικῆς εὐταξίας ἔθιμα, ὧν τὴν μνήμην

A. C.

1328

ad

1341

Imp. Andron.

Junioris.

V. 282

D

E

F

P. 350

defensione sacrarum sanctionum et ipsius veritatis. Recordamini quae di-
 xerit, priusquam ad suggestum pervenisset et ad sacrum concilium: quae
 item cum venisset recitarit, maximo cum ingenio et veterum theologorum
 imitatione, cum divino afflatu pleni linguas resonanti in ipsis et impellenti
 spiritui accommodabant: et quamvis mors capiti immineret, tamen non ces-
 serit, sed alacriter admodum ea quae requirebantur peregerit: Deo, uti
 consentaneum est, magnum hunc fervorem animo eius largito, ut coroni-
 dem quandam caeteris eius praeclaris certaminibus et veluti sigillum prae-
 stantissimum imprimeret, linguam eius huiusmodi sermonibus perpurgando;
 ut talibus legibus et decretis promulgatis e vita discederet." (IV.) Fuit
 hic Imperator iucunda et amabili specie, hilaris et accessu facilis, huma-
 nus et clementissimus. Caeterum neminis ullum consilium admittebat, sui
 unius sententiae et scientiae insistens. Itaque pleraque dissimulabat, con-
 silio plenus ille quidem; sed a colloquiis et coetu hominum alienior. (V.) Eo
 fiebat, ut Imperatorias curas et occupationes aversaretur, ac ne in maximis
 quidem festivitatibus solennia Imperii obiret, illa nimirum, quae ad spe-
 ctacula et publicas pompas et salutationes et munificentiam Imperatoriam et
 distributionem pecuniarum et honorum pertinerent. Ut iam periculum sit,
 ne Imperatoriae disciplinae instituta, quorum memoriam singuli vicissim

A. M.
6836
ad
6849

Imp. Andron.
Iunioris.

κατὰ διαδοχὴν οἱ βασιλεῖς τοῖς ὑψιγόνοις παρέπεμπον. πολλοῦ γὰρ
 παραδόνεντος χρόνου, καὶ τῶν εἰδότεων θανόντων, δυσχερὲς ἀνγένοι-
 το γινῶναι τοὺς ἐπιόντας τὰ δέοντα· ἀλλ' ὡς ἔοικεν ἢ πρὸς τὰ φαῦ-
 λα σπουδῆ ῥαθυμοτέραν ποιεῖ τὴν ἐς τὰ δέοντα φιλοτιμίαν. ἔτρεφε
 γὰρ κύνας καὶ ὄρνεα κνηγητικὰ παμπληθῆ καὶ τοσοῦτον ἐς ταῦτα 5
 ἤττητο, ὥστε καὶ εἴ τις αὐτῷ ἐντυχεῖν ἐβούλετο, ὄρνεον ἢ κύνα
 Β κομίζων ἐτύγχανε ῥᾶστα τοῦ ποθομένου. ἅ πάντα μετὰ τὴν
 ἐκείνου τελευτήν ὁ Καντακουζηνὸς τοῖς χρήζουσι διεμέρισεν, ἀνα-
 λογισάμενος τότε παμπληθὲς τῆς δαπάνης καὶ τὸ τούτων ἐς τὰ
 τῆς βασιλείας πράγματα πάντη μὲν ἀνόνητον, πάντη δ' ἐπισφα- 10
 λές. πέντε γὰρ καὶ δέκα χιλιάδας φασὶν οἱ τοῦ βασιλικοῦ προ-
 τανείου διοικηταὶ περὶ τὴν σφῶν δαπάνην καινοτομεῖσθαι.
 C (ξ'.) Οὕτω γε μὴν πολλὴν καὶ βεβαίαν πρὸς Θεὸν ἐκέκτητο πί-
 στιν, ὥστε καὶ ἀφύλακτος διῆγε τὸ πλεῖστον καὶ αὐτῶν ἄνευ τῶν
 βασιλικῶν πελεκυφόρων. πολλὰς δὲ καὶ οὐς ἦδει κατ' αὐτοῦ 15
 δίκτυα καὶ ἀγχόνας ἀρτύοντας ὁμοστέγους τε ἐποιεῖτο καὶ τούτοις
 συνδιαιτάμενος ἦν. ἔλεγε γὰρ, ὡς ἀνθρώπου ζωὴ τῇ χειρὶ τοῦ Θεοῦ
 συνοικεῖ, καὶ ὅταν ἐκείθεν συγχωρηθῆ τὰ τῆς λύσεως, τότε καὶ πᾶσι
 D κινδύνοις ἀνέωγε θύρα. (Z.) Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ φύσεώς
 τις ἰδιοτροπία συνῆν γε αὐτῷ, μὴ φιλοτιμεῖσθαι μηδαμῆ περὶ τὸν 20
 τοῦ βασιλικοῦ μεγέθους ὄγκον· ἀλλὰ ταπεινότερον καὶ αὐτῶν γε
 τῶν ὑπηκόων ὀρᾶσθαι πολλὰς. τουτὶ δ' ἐξ ἐνὸς τῶν πολλῶν
 παραστήσαι τις ἂν ἐν βραχεῖ. δῆλον γὰρ ἐστὶ τοῖς ἄπασι,

1. κατὰ add. A., καὶ suppl. W. in mg. 3. ἢ add. A. 21. γε
 add. A.

Imperatores ad posteros propagabant, oblivione prorsus obruantur. Nam cum multum temporis interfluxerit, et qui illa tenebant decesserint, posteris quid officii sit scire difficile erit. Nimirum ea quae in rebus frivolis opera sedulo insumitur, ad ea, quae officii sunt, exsequenda segniores facit. Canes enim et aves venaticas magno alebat numero: quibus ita erat deditus, ut si quis eum adire cupiens canem aut avem offerret, facillime compos voti redderetur. Quae omnia Cantacuzenus post eius obitum iis qui petebant distribuit, cum magnitudinem sumptuum reputaret et rem ipsam Imperio non modo inutilem, sed etiam perniciosam iudicaret. Nam quindecim nummorum millia Imperatorii fisci procuratores ultra veterem morem in eas res expensa retulerunt. (VI.) Usque adeo autem Deo fretus erat et fiducia plenus, ut plerumque sine custodia ageret et sine Imperatoriis satellitibus: quin et saepe eos, quos retia et laqueos contra se instruere sciret, contubernales sibi faceret atque etiam convictores. Dicebat enim, vitam hominis in manu Dei esse positam: a quo ubi eius destructio permittatur, tunc omnibus periculis patere fores. (VII.) Erat praeterea singularis quaedam in eo natura, ne usquam Imperatoriae maiestatis magnificentiae et amplitudini studeret: sed saepe subditis humiliter se gereret. Idque uno de multis exemplo breviter declarari potest. Notum est omni-

τὰς τῶν πολλῶν ἀκοὰς, ταῖς τῶν ἄλλων ἕβρεσι μᾶλλον χαιρού-
 σασ ἢ τοῖς ἐπαίνοις, καὶ ὡς πολλῶ γε ἡδίων οἱ πολλοὶ τὰς ὄντι-
 νωνοῦν διεξέλθοιεν ἕβρεις ἢ τὰγαθὰ, κἂν τὰς μὲν ψεύδη μακρὰ
 καπηλεύωσι, τὰ δὲ φῶς ἀληθείας ἔχη προπορευόμενον, οὕτω τὴν
 5 ἱστορίαν αὐτῶν διατίθενται, ἵνα ἕξ μακροῦς δῆθεν τοὺς χρόνους
 χαίροντες διεξίοιεν αὐτὴν οἱ τὸν αἰῶνα κατὰ διαδοχὴν ἀμείβοντες
 ἄνθρωποι· καὶ οὔτε δίκης ἐπόπτην πρὸ ὁμμάτων διανοίας λαμ- E
 βάνουσιν, οὔτ' αἰδῶ τῶν καλῶς καὶ δικαίως κρίνειν εἰδόντων ἀν- V. 4
 δρῶν. τοῦτο δ' οὐ τοσοῦτον οὐς λοιδοροῦσι λυμαίνεται, ἢ αὐ-
 10 τοὺς γε δὴ τοὺς ὑβρίζοντας, εἴπερ ἄνθρωποι μὲν σωφρονοῦντες
 ἀτόπους ὑπονοίας κατ' ἐκείνων ταῖς ψυχαῖς ἐμφυτεύσαντες, μυ-
 ρίοις βριθούσας ὀνειδέσιν, ἐν κακοῖς αὐτῶν ἔσαεὶ μεμνήσονται·
 θεὸς δ' ὁ τῆς δίκης προστάτης σαφιλεστέραν αὐτοῖς ταμιεύσει
 τῆς γλώττης τὴν κόλασιν. οὐ μὴν ἄλλ' ἔσθ' ὅτε καὶ δι' ἀμαθίαν
 15 τοῦ βελτίονος καὶ ἀπειρίας πραγμάτων ἄπερ ὄτουοῦν ἠκηκόει- F
 σαν, πρὶν βασανίσαι, εἰ τὰ μὲν τῶν εἰκότων τὰδ' ἦκιστα, καὶ
 τὰ μὲν ἔοικεν ἀληθείας οἴκοις ἐνδαιτυῖσθαι, τὰδ' ὑπερόριον ἀλη-
 θείας τείνουσι γλῶσσαν, οὕτω ταῦτ' ἐφαπλοῦσι ταῖς ἑαυτῶν
 συγγραφαῖς καὶ τῷ χρόνῳ, αἰτιώμενοί τε τὰ ἀναίτια, καὶ φά-
 20 σκοντες ἂ μῆτ' ἐγένοντο, μῆτε γενέσθαι τῶν δυνατῶν ἦν· οἷας
 τοῦ Πλάτωνος τὰς ἰδέας ἀκούομεν, καὶ ὅσοι τοὺς τραγελάφους
 ἐκ τῶν τῆς Ἰνδίας τεράτων ἐς τὰς τῆς Ἀσίας διαβιβάζουσιν ἀκοὰς, P. 5
 ἐκ μὴ ὄντων αἰθῆρις μὴ ὄντα καθιστῶντες, ἵνα μᾶλλον ἐκπλήττω-
 σι τοὺς ἀκούοντας. διὰ ταῦτα τοίνυν ἐλέγξω ἐρχομαι τὰ τοιαῦ-

1. Verba ταῖς τῶν ἄλλων om. A. 10. μὲν add. A. 15. ἄπερ
 A. et W., ἂ παρ' B.

magis delectari, ac iniurias quam recte facta libentius legi, quamvis illas
 proluxa mendacia venditent, haec vero lucem veritatis praeviam habeant:
 eoque sic historias suas componunt, ut ii qui multis saeculis post futuri sunt,
 eas longissimo tempore cum voluptate legant. Nec in hoc vel iustitiae
 praesidem animis intuentur, vel aequa et recta iudicia bonorum virorum
 reverentur. Quae res non adeo illis obest quos vituperant, quam ipsis ob-
 trectatoribus, quod et homines cordati malis suspicionibus adversus illos
 conceptis, quae mille probris scatent, eos inter improbos perpetuo nume-
 rabunt: et Deus iustitiae praeses linguas eorum gravioribus poenis perse-
 quetur. Atque etiam interdum ex ignoratione veri, et imperitia rerum,
 quae a quovis audierint, priusquam expendant, sintne probabilia et veritati
 consentanea, an vero absurda, et ab ea prorsus abhorreant, sic illa char-
 tis illinunt, ac memoriae mandant, eaque crimina obiciunt quae nulla sunt,
 et ea dicunt, quae neque facta sunt, neque omnino fieri possunt: quale
 esse Platonis ideas accepimus, et tragelaphos ex Indicis monstribus in Asia
 narrari ab iis qui figmenta figmentis cumulunt, ut maiorem in animis audi-
 torum admirationem excitent. Quapropter huiusmodi vitia scriptorum no-

τα, καθόσον οἶόν τε, τῶν ἐφ' ἡμῶν συγγραφέων. ἄνθρωποι γὰρ οὔτε δραστήριοί τινες τὴν φύσιν, οὔτε πολιτικοῖς τισι πράγμασι συμμίζαντες, ἵνα τινὰ καὶ πρακτικὸν ὄφθαλμὸν ἐκείθεν ἑαυτοῖς παρύσχοιεν, καὶ κρίσιν ἐμπειρία πεπορισμένην, ἕφ' ἧς ὁρῶμεν πολλοὺς καὶ τῶν πάνυ νωθροτάτην εἰλοχότων τὴν φύ-
Bσιν ἀφυπνιζομένους, ὡς εἰπεῖν, καὶ ἀνεγειρομένους ὀψέ ποτε, καὶ ἐς ἀστειότητα μετενηνεγμένους, κακείνοις ἤδη ἐγκρινομένους, οἷς βουλή καὶ κρίσις ἀνῆπται πραγμάτων, καὶ οἱ γλῶσσαν ἐξήσκησαν ἐκ τῆς τῶν ἄλλων συνδιαιτήσεως, τοῖς προτιθεμένοις πολιτικοῖς ζητήμασιν ἐν καιρῷ γινομένην· ἀλλὰ λόγοις, καὶ τούτοις 10 πλημμελῶς, ἐξέτι νέου δεδωκότες καὶ μόνη τῇ τούτων σχολῇ καὶ τριβῇ τοὺς μακροὺς παρῦλλάξαντες ἡλίους, οὕτω κωφοὶ τῶν αἰ
Cγγυομένων, τὸν ἅπαντα διεμέτρησαν βίον. εἰ δὲ μηδὲ τούτοις οὕτωςί πως ἐδίδουν, οὐδὲν μέγα τὸ ἐκείνων ὑπῆρχεν ἀντάλλαγμα· οὕτω σκότει καὶ γωνία μάλα προσήκοντες οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἐν- 15 φυῶς οὐδ' εὐρύθμως ἐς τὴν τῶν λόγων ἐβάδισαν ἄσκησιν. πᾶσα γὰρ ἐπιστήμη καὶ τέχνη καθάπερ θεμελίῳ καὶ βάσει τῇ φύσει τὴν ἑαυτῆς συντέλειαν ἐποικοδομεῖ. ἂν γοῦν ἡ φύσις ὑγιαίνουσα
Dῆ, μέγα πρὸς κατόρθωσιν γίνεται τῆς ἐπιστήμης ἐφόδιον· καθάπερ καὶ σίδηρος καὶ χαλκὸς ῥαδίως ὑπεύκων τῷ χαλκοτύπῳ. ἂν 20 δ' ὁ τῆς φύσεως ἀσθενῶς ἔχη θεμέλιος, κάκιστος ἐπίκουρος τοῖς τῆς ἐπιστήμης οἰκοδομήμασι γίνεται, καὶ ἴν' εἶπω πλημμελῆς καὶ ἐπίβουλος σύμμαχος. ὡς νῦν γε καὶ οἱ χρηστοὶ οὗτοι νωθρὸν ὡς

2. γὰρ add. A. 11. Ante δεδωκότες Wolfius excidisse putat ἑαυτούς. Sed hic et v. 14. pronomen subaudiendum esse recte Boivinus in annot. monet.

strae aetatis, quoad potero, coarguam: qui nec acribus ingeniis praediti, nec in republica versati sunt, unde iudicium gerendarum rerum peterent, usu et experientia partum: qua multas etiam segnes naturas velut e somno tandem excitari videmus et urbaniores reddi, ut inter eos numerentur qui prudentia pollent, et aliorum consuetudine linguas excoluerunt, id quod fit civilibus quaestionibus pro tempore propositis. Sed quia studiis litterarum, et iis quidem perperam iam inde ab adolescentia sese dedere et in earum otio unicoque usu longos dies consumpsere, ideo surdis auribus res quolibet tempore gestas praetervecti, omnem aetatem exegerunt. Verum etsi litteris totos sese in hunc modum non dedissent, ne sic quidem illi magno aestimati fuissent. Usque adeo tenebris et angulis digni illi homines, nullo ingenio, nulla dexteritate, ad eloquentiae exercitationem sese contulerunt. Omnis enim scientiae et artis perfectio, tanquam fundamento et basi, natura innititur. Quae sana si fuerit, magnum est ad scientiam percipiendam adiumentum: veluti ferrum et aes, quod fabro facile cedit. At idem fundamentum, si infirmum fuerit, pessimus est doctrinae adiutor, sociusque, ut ita dicam, noxius et infidus. Id quod bonis istis viris accidit,

et extrema quaeque orbi Christiano, et interneccionem religioni, frustra illi quidem (neque enim CHRISTI servatoris nostri potentia humanis armis vinci potest), sed nobis non sine capitali periculo minatur: et ita minatur, ut hoc Christianae reipublicae statu (quem vel mali ominis causa vitandi, vel ne qui se perstringi putent, cum Byzantino haud confero) minae eius a nemine cordato contemni queant. Sin aliqui ita stupent, ut haec aut non intelligant: aut, si intelligunt, non curent: aut, si curant, non in eo pro virili elaborent, omnibus privatis contentionibus omissis, ut incolumitati nostrae consulatur: evidens indignationis divinae contra nos, et urgentis scelera nostra vindictae, quod auctor hic noster crebro queritur, argumentum id esse videatur.

Equidem inter convertendum hos scriptores, cum ad Imperatorum in fungendo munere oscitantiam, tenacitatem in necessariis, profusiones in supervacuis, et intestina bella; procerum vero et ducum perfidiam ac temeritatem, religiosorum incitiam, et de lana caprina rixas, populique petulantiam et ignaviam, omnium denique ordinum extrema probra pervenissem: contraque Turcorum maiorem fidem, maiorem integritatem, fortitudinem, clementiam, virtutes ipsorum hostium elogiis celebratas, legissem: ita sum animo commotus, ut Turcos imperio longe digniores iudicarem: et faecem ac sentinam illam nefariorum hominum tam diu fuisse incolumem, nec citius oppressam esse, mirarer potius quam miserarer. Etsi ad commiserationem clades illae, et florentissimi potentissimique quondam Imperii ruina, et Christianae religionis e tot amplissimis provinciis profligatio, vel saxa commovere possint: nostros autem homines, simili statu rerum, nec illorum misericordia, nec similis exitii metu commoveri sit mirandum: nec desperandum tamen, fore multos, qui his non modo ad voluptatem, sed etiam ad publicam utilitatem legendis, tuum consilium laudaturi, et inter caetera ornamenta quam plurima numeraturi sint, qui illustri monumento posteris etiam consultum voveris: et multorum animos, his operibus in publicum editis, ad patriae defensionem maiore studio suscipiendam excitaris.

Atque haec de historia. De auctore non multis est opus. Nam quo ingenio, doctrina, facundia, auctoritate apud suos fuerit, ipse abunde declarat. Quem cum ea quae de Michaële Palaeologo usque ad Catelanorum ab Andronico seniore defectionem scribit, a Georgio Pachymerio mutuatum esse, atque in compen-

dium redegisse cognovissem: ex Augustana bibliotheca illud opus acceptum perlegi: et quae non inutilia videbantur, excerpta Gregorae adieci: ne, quoad possem et liceret, voluntati tuae atque officio meo deessem. Ac plura sane collegissem, nisi is codex et principio et fine mutilus, in medio etiam aliquot foliis partim exsectis, partim marinis fluctibus (ut opinor) madefactis, et litteris vetustate exolescentibus, studio meo et oculis diuturna fere et perpetua lectione ac scriptione fessis et hebetatis vehementer adversatus esset, atque incommodasset. Chalcocondylem autem suus interpres, qua est doctrina et eloquentia, ita commendabit, ut mihi satis nunc esse debeat, si labores hi mei aequitati et liberalitati tuae commendati fuerint, et probati. Augustae Vindelicorum, postridie Cal. Ianuarii, anni a Christi servatoris humanitate MDLIX. quem tibi tuisque et toti orbi terrarum pacatum, felicem ac faustum, ex animo precor. Faxit Deus Opt. Max., ut FERDINANDI primi Augusti, Imperatoris ac domini nostri clementissimi, in urbem hanc, ob gravissimas de Imperii rebus deliberationes, ingressus (sub id tempus quo pacis, concordiae et mutui amoris doctor et exemplum CHRISTUS IESUS, propter salutem humani generis, dissimulata divinitate sua, homo nasci voluit), omnium principum, omnium hominum animos a privatis cupiditatibus ad curam publicae salutis, a luxu et corruptela morum ad sobrietatem et vitae integritatem, ab odiis et simultatibus ad concordiam et amorem, a rixis et disputationibus ad verum cultum religionis, a bellis et armis ad firmam et constantem pacem convertat.

Cuius voti si nos divina liberalitas (merita enim nostra nulla profecto iactare possumus, nec minus indigni sumus divino auxilio quam indigi) compotes reddiderit, iis erimus formidabiles, a quibus nunc, non aliis de causis quam propter corruptam disciplinam, et intestina bella, per contemptum oppugnamur, caedimur, in acerbissimam servitutem abducimur, et in summas angustias redacti profligamur. Quicquid enim calamitatum ac cladum (ut de aliis Christianis provinciis taceam) Pannoniae patiuntur, id ad nos quoque ex aequo pertinere merito iudicamus. Res enim profecto, imo salus nostra nunc agitur, paries cum proximus ardet.

ὡς αἱ τοῦ ἐπιπέδου ἐκ διαμέτρου ἀκρότητες τῶν βασιλικῶν τρι- A. C.
κλίνων ἀμφότεραι ὑπέρχονται πρὸς τοῦ μεταξὺ ἐπιπέδου ἄχρι καὶ 1328
ἐς τρίτον σπιθαμῆς, καὶ μάλιστα ὅπη καὶ ὁ βασιλικὸς ἔστηκε θρό- ad
νος· ἢ ἴσως ἔχη τι καὶ τούτῳ πλέον τῶν ἄλλων ὁ βασιλεὺς ἰστά- 1341
5 μενος ἐν τε ταῖς ἱεραῖς ὑμνωδαίαις καὶ ὅτε διαλέγοιτο νῦν μὲν τοῖς E
ὑπηκόοις, νῦν δὲ τοῖς ἐξ ἔθνων πρέσβεσιν. ἐξεῖναι γε μὴν ἐπ' ἐκεί-
νης τῆς στάσεως οὐδενὶ τῶν ἀπάντων τῷ βασιλεῖ συνίστασθαι, V. 283
πλὴν τῆς συζύγου καὶ τῶν υἱῶν καὶ ἀδελφῶν· προσθείην δ'
ἂν καὶ τῶν πατραδέλφων. ἀλλὰ τούτου γε ἰσταμένον καὶ ὁμι- F
10 λοῦντος ἐκεῖθεν οἷς ἐχοῖν ἀνήεσαν καὶ συνίσταντό οἱ οὐχ ὅπως
ἅπαντα τῶν εὐγενῶν ἢ νεότης, ἀλλὰ καὶ τῶν χυδαίων καὶ ὑπη-
ρέτου τάξιν ἐχόντων, οἷς πρὸς βουλῆσεως ἦν. ὡς καὶ τοσοῦτους
ἐντεῦθεν γίνεσθαι τοὺς συνωθισμοὺς περὶ αὐτὸν πολλάκις, ὡς
15 ἐπέκειν αὐτὸν καὶ ἐνδιδόναι καὶ ἄλλοις μὲν τῆς ὑπερέρας παρα-
χωρεῖν στάσεως, αὐτὸν δ' ἠρέμα κατιέναι πρὸς τὸ τοῦ ἐδάφους
χαμαιζηλότερον, μηδενὶ τῶν ἀπάντων ἀχθόμενον. (H.) Περὶ P. 351
γε μὴν τῆς ἐπὶ κεφαλῆς καλύπτρας ἐπὶ μὲν τῶν πρότερον βασι-
λέων ἔθος, τοὺς μὲν χρόνῳ προβεβηκότας ἐν τοῖς βασιλείοις χρῆ-
σθαι καλύπτραις, πυραμίδος μὲν ἐχούσαις σχῆμα, Σηρικοῖς δ'
20 ἐνδύμασι κατὰ τὸ ἀνάλογον ἐκάστῳ ἀξίωμα καλυπτομέναις· ὅσοι
δ' ἐν ἡλικίᾳ, τοὺτους δὲ πάντας καθάπαξ ἀκάλυπτον ἔχειν τὴν
κεφαλὴν. ἐπὶ δὲ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐς τοσοῦτον ἐξῆει τὸ ἔθος
τουτὶ, ὡς καλύπτραις μὲν κεχρησθαι πάντας ὁμοῦ καὶ νέους καὶ B
ἀφήλικας, ὁμοίως ὥσπερ ἐν ἀγροῖς, οὕτω καὶ βασιλείων ἐντός,
4. ἔχοι A. 13. ὁθισμοὺς A. 17. μὲν add. A. 18. κεχρη-
σθαι A.

bus, Imperatoriorum tricliniorum pavimento summitates ambas inter sese oppositas eminere supra interiectum solum usque ad palmi trientem, illac maxime ubi Imperatorium solum est constitutum; nimirum ut et in eo Imperator aliquid prae caeteris eximium habeat, sive in sacris hymnodiis stans, sive nunc subditis, nunc exterarum nationum legatis respondens: nec in illo loco cuiquam mortalium licere illi astare, praeterquam uxori, liberis et fratribus; quibus et patruī, ut opinor, addi possunt. Verum illo ibi stante et cum quibus opus erat colloquente, non modo omnis nobilitatis adolescentia eodem ascendebat et illi astabat, sed et plebeiorum et famulorum quilibet. Unde saepe turba hominum ita premebatur et urgebatur, ut ipse deflecteret ac loco cederet, aliisque superiore statione concessa, paulatim ad inferius pavementum descenderet, nemini omnium succensens. (VIII.) Quod ad capitis tegumentum attinet, apud superiores Imperatores moris erat, ut aetate provectiores aulici proceres pileis pyramidatis uterentur, serico tectis, pro dignitate cuiusque: iuniores vero omnes prorsus nudis essent capitibus. Illo vero Imperatore is mos usque adeo obsolevit, ut omnes simul et adolescentes et senes pileis uterentur, non minus in palatio, quam in agris: iisque multiformibus et peregrinis, et quales cuique

A. M. 6836
ad
6849
A. C. 1328
ad
1341
Imp. Andron.
Iunioris.

πολυειδέσι δ' οὖν καὶ ταύταις καὶ ἄλλοκότοις καὶ οἷαις ἐκάστω
πρὸς βουλήσεως ἦν. οἱ μὲν γὰρ Λατινικαῖς ἐκέχρητο ταύταις,
οἱ δὲ ταῖς ἐκ Μυσῶν καὶ Τριβαλλῶν ὁμοίαις, οἱ δὲ ταῖς ἐκ Συ-
ρίας καὶ Φοινίκης ἰούσαις, καὶ ἄλλοι ἄλλαις, ὡς ἐκάστω δεδο-
γμένον ἦν. τῷ δ' αὐτῷ καὶ τῶν ἐνδυμάτων κατεχρήσαντο ἦθει· 5
ὡς ἐντεῦθεν τοὺς συνετωτέρους καινοτομίαν τινὰ καὶ κατάλυσιν
ὑποπεύειν τῆς βασιλείας καὶ πέρας τῶν ταύτης ἐθῶν καὶ πρα-
γμαμάτων. ἤδη δ' ἐπήει τοῦτο συνάγειν τελεωτέρα τῇ γνώσει καὶ
τῶν βασιλείων καὶ περιλάμπρων οἴκων ἐκείνων, καθηρημένων μι-
κροῦ τῶν ὅλων καὶ ἐς ἀπόπατον καὶ κοπρῶνα καθισταμένων, οἷς 10
παριέναι ξυμβαίνει. παραπλησίως δ' αὖ καὶ τῶν πατριαρχικῶν
ἐθῶν καὶ πραγμάτων, καὶ αὐτῶν γε τῶν μεγίστων καὶ περιφα-
δνῶν οἰκιῶν, αἱ δὲ κράτιστος κόσμος ὁμοῦ καὶ ὀχύρωμα τοῦ με-
γίστου νεὸ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ὑπῆρχον, τοῖς τε πρώτοις συ-
στᾶσαι δημιουργοῖς καὶ τοῖς ἔπειτα προσθῆναι γινόμεναι κάλλι- 15
στα, καὶ μάλα τοῖς πρώτοις ἔργοις προσήκουσαι. πάντων γὰρ
ἐπ' ἴσης φθορὰ καὶ κατάλυσις κατωρχήσατο.

4. ἄλλοι add. A. 11. πατριαρχῶν ἐτῶν W. 13. ἄ W.
17. ἐπίσης A.

probabantur; alii Latinis, alii Mysiis et Triballicis, alii Syriis et Phoeniciis, suo quique arbitratu. Eodem more in vestibus etiam usi sunt, ut prudentiores novitatem aliquam et destructionem Imperii et finem institutorum ac morum illius divinarent. Idem certius etiam ex eo colligebatur, quod Imperatoriae et illustrissimae quaeque aedes fere omnes destructae et in cloacas et fimeta praetereunti cuique exposita redactae erant: item ex moribus et rebus patriarcharum, eorumque maximis et illustrissimis aedibus, quae firmissimum ornamentum simul et munimentum maximi sanctae Sophiae templi fuerant, tum a primis architectis confectae, tum ab iis, qui sequuti sunt, pulcherrime adiectae, et primis operibus admodum convenientes: quae aequae omnes exitii et eversionis ludibrium fuerunt.

